VENDIM
Nr.833, datë 28.12.2023

PËR MIRATIMIN E PLANIT TË MENAXHIMIT TË BASENIT UJOR MAT 2024-2029

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të shkronjës "d", të pikës 2, të nenit 8, të ligjit nr.111/2012, "Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore", të ndryshuar, dhe në vijim të pikës 23, të kreut 3, të shtojcës II, të vendimit nr.1015, datë 16.12.2020, të Këshillit të Ministrave, "Për përmbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjisë Kombëtare të Menaxhimit të Burimeve Ujore, të planeve të menaxhimit të baseneve ujore dhe planeve të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet", me propozimin e Kryeministrit, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e Planit të Menaxhimit të Basenit Ujor Mat 2024-2029, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi dhe është pjesë përbërëse e tij.
2. Zbatimi i Planit të Menaxhimit të Basenit Ujor Mat 2024-2029 fillon në vitin 2024.
3. Ngarkohen organet përgjegjëse për administrimin dhe menaxhimin e burimeve ujore dhe të gjitha institucionet e përmendura në tekstin e këtij plani për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTËR
Edi Rama

Plani i Menaxhimit të Basenit Ujor për Basenin e Lumit Mat 2024-2029

Raporti Kryesor

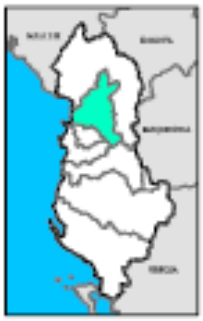

LISTA E SHKURTESAVE

ADA/ADC	AGJENCIA AUSTRIAKE PËR ZHVILLIM/BASHKËPUNIMI AUSTRIAK PËR ZHVILLIM
AKB	AGJENCIA KOMBËTARE E BREGDETIT
TUA	TRUP UJOR ARTIFICIAL
AK	AUTORITETI KOMPETENT
TUA	TRUP UJOR ARTIFICIAL
AMBU	AGJENCIA PËR MENAXHIMIN E BURIMEVE UJORE
VKM	VENDIM I KËSHILLIT TË MINISTRAVE
ZMUP	ZONË E MBROJTUR E UJIT TË PIJSHËM
KE	KOMISIONI EVROPIAN
OM	OBJEKTIVI MJEDISOR
SCM	STANDARDI I CILËSISË SË MJEDISIT
DSCM	DIREKTIVA EVROPIANE E STANDARDEVE TË CILËSISË SË MJEDISIT
RP	REZULTATET E PRITSHME
ERRU	ENTI RREGULLATOR I SEKTORIT TË FURNIZIMIT ME UJË DHE LARGIMIT E PËRPUNIMIT TË UJËRAVE TË NDOTURA (ENTI RREGULLATOR SHQIPTAR)
BE	BASHKIMI EVROPIAN
EUSIWM	MBËSHTETJA E BE-SË PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË BURIMEVE UJORE
EUSWAM	MBËSHTETJA E BE-SË PËR SHËRBIMET E MENAXHIMIT DHE TRAJTIMIT TË UJËRAVE TË NDOTURA
DP	DIREKTIVA E BE-SË PËR PËRMBYTJET
DUN	DIREKTIVA E BE-SË PËR UJËRAT NËNTOKËSORE
QSH	QEVERIA SHQIPTARE
TUN	TRUP UJOR NËNTOKËSOR
ETVUN	EKOSISTEM TOKËSOR I VARUR NGA UJËRAT NËNTOKËSORE

TUTM	TRUP UJOR TEPËR I MODIFIKUAR
IPA	INSTRUMENTI I ASISTENCËS SË PARAANTARËSIMIT
PZ-JA E PMBU-SË	PLANI I ZBATIMIT TË PMBU-SË
NJZ	NJËSIA ZBATUESE
MIBU	MENAXHIMI I INTEGRUAR I BURIMEVE UJORE
LMIBU	LIGJI PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË BURIMEVE UJORE - LIGJI NR. 111/2012
MBZHR	MINISTRIA E BUJQËSISË DHE ZHVILLIMIT RURAL
PVM	PRURJA VJETORE MESATARE
MTM	MINISTRIA E TURIZMIT DHE MJEDISIT
MFE	MINISTRIA E FINANCAVE DHE EKONOMISË
MIE	MINISTRIA E INFRASTRUKTURËS DHE ENERGJISË
DN	DIREKTIVA E BE-SË PËR NITRATET - 91/676/KEE
AKM	AGJENCIA KOMBËTARE E MJEDISIT
PKIE	PLANI KOMBËTAR PËR INTEGRIMIN EVROPIAN;
ZNLU	ZONË E NDJESHME NDAJ LËNDËVE USHQYESE
ZNN	ZONË E NDJESHME NDAJ NITRATEVE
KKU	KËSHILLI KOMBËTAR I UJIT
KKBU	KADASTRA KOMBËTARE E BURIMEVE UJORE
PIM	PROGRAMI I MASAVE (TERMINOLOGJI E DKU-SË)
KM	KRYEMINSITRIA
BU	BASEN UJOR
KBU	KËSHILLI I BASENIT UJOR
R(A)BU	RAJONI (AUTORITETI) I BASENIT UJOR
MBU	MENAXHIMI I BASENIT UJOR

PMBU	PLANI I MENAXHIMIT TË BASENIT UJOR
ZMURL	ZONË E MBROJTUR E UJËRAVE REKREATIVE DHE TË LARJES
PST	PROCEDURAT STANDARDE TEKNIKE (TË AMBU-T)
SQKU	SISTEMI I QËNDRUESHËM I KULLIMIT URBAN
TUS	TRUPAT UJORË SIPËRFAQËSORË
TER	TERMAT E REFERENCËS
DTUNU	DIREKTIVA E BE-SË PËR TRAJTIMIN E UJËRAVE TË NDOTURA URBANE
UDP	UJË I DISPONUESHËM PËR PËRDORIM (NGA SUBJEKTET)
ZMBU	ZYRA E MENAXHIMIT TË BASENEVE UJORE
DKU	DIREKTIVA KUADËR E UJIT – 2000/60/KE
ERRU	ENTI RREGULLATOR I UJIT
ITU	IMPIANTI I TRAJTIMIT TË UJIT (UJËSJELLËSI PUBLIK)
ITUN	IMPIANTI I TRAJTIMIT TË UJËRAVE TË NDOTURA

KONTRIBUESIT

Projekti EUSIWM i zbatuar nga Agjencia Austriake për Zhvillim (ADA)

Ekspertiza teknike u ofrua nga Ekspertë Kombëtarë dhe Ndërkombëtarë, të kontraktuar nga ADA.

Menaxhimi, Koordinimi dhe Mbikëqyrja e Projektit u mundësuan nga Ekipi i Projektit EUSIWM/ADA dhe nga përfaqësues të AMBU-së.

Grupi Ekspert i Menaxhimit të Basenit Ujor (GE-ja e MBU-së)

Bazuar në Urdhrin e Kryeministrit Nr. 24, datë 09.02.2021 "Për ngritjen e grupit ndërinstitucional të punës për hartimin e paketës ligjore në fushën e menaxhimit të burimeve ujore", janë krijuar dy grupe ndërinstitucionale pune për burimet ujore (për çështjet ligjore dhe çështjet që lidhen me menaxhimin e basenit ujor). Këto grupe drejtohen nga AMBU dhe përfaqësojnë palët kryesore të interesit në fushën e burimeve ujore: Ministrinë e Turizmit dhe Mjedisit (MTM), Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (MBZhR), Ministrinë e Financës dhe Ekonomisë (MFE), Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE), Ministrinë e Mbrojtjes (MM), Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MShMS) së bashku me Institutin e Shëndetit Publik (IShP) dhe Njësitë Vendore të Kujdesit Shëndetësor (NjVKSh) që monitorojnë cilësinë e ujit të pijshëm dhe ujërave të larjes, Agjencinë Kombëtare të Mjedisit (AKM), Shërbimin Gjeologjik Shqiptar (ShGjSh), dhe Agjencinë Kombëtare për Mbrojtjen Civile (AKMC). Puna tejet e koordinuar dhe efikase e këtyre grupeve nën kujdesin e AMBU-së është thelbësore për zbatimin e këtij dokumenti dhe trajtimin e sfidave kryesore të sektorit, përfshi zhvillimin e monitorimit të burimeve ujore sipas standardeve të kërkuara. AMBU po udhëheq MIBU-në dhe zbatimin e menaxhimit të basenit ujor, po kryeson grupin e punës për çështjet ligjore dhe atë për çështjet eksperte të MBU-së, si dhe po drejton procesin e vendimmarrjes.

Përmbajtja

1. OBJEKTIVAT, ADMINISTRIMI DHE KOORDINIMI 1-1
1.1 Objektivat 1-1
1.2 Statusi Ligjor i Autoritetit Kompetent 1-2
1.3 Marrëveshjet administrative 1-2
1.4 Koordinimi i autoritetit Kompetent dhe Marrëdhëniet Institucionale 1-3
1.5 Struktura e Përgjithshme e Kuadrit të PMBU-së dhe Dokumentacionit 1-8
1.5.1 Komponentët Parësorë 1-8
1.5.2 Komponentët Dytësorë 1-8
1.5.3 Elementet Mbështetëse 1-9
1.5.4 Ilustrimi i Kuadrit të Raportimit të PMBU-së 1-9

2. MASAT E KONSULTIMIT ME EKSPERTËT DHE PUBLIKUN 2-1
2.1 Konteksti Ligjor 2-1
2.1.1 Shqipëria 2-1
2.1.2 Bashkimi Evropian 2-1
2.2 Masat Kryesore të Konsultimit për Basenin Ujor të Matit 2-1
2.2.1 Deklarata e Konsultimit 2-1
2.2.2 Përmbledhja e Problematikave Kryesore të Menaxhimit të Ujërave (PKMU) 2-2
2.2.3 Draft Plani i Menaxhimit të Basenit ujor 2-2
2.2.4 Takime me publikun, fushata prezantimi dhe trajnime 2-2
2.2.5 Plani Përfundimtar i Menaxhimit të Baseneve Ujore 2-3

3. OBJEKTIVAT MJEDISORE PËR BASENIN UJOR 3-1
3.1 Vështrim i përgjithshëm 3-1
3.1.1 Shqipëria 3-1
3.1.2 Bashkimi Evropian 3-1
3.2 Koncepti i Statusit të Trupit Ujor 3-1
3.2.1 Statusi Ekologjik 3-1
3.2.2 Statusi Kimik 3-2
3.2.3 Statusi Sasior 3-2
3.2.4 Nivelet e Statusit 3-2
3.3 Objektivat Mjedisore për Trupat Ujorë Sipërfaqësorë 3-4
3.3.1 Kushtet e Referencës për Elementet e Cilësisë Biologjike 3-4
3.3.2 Kushtet e Referencës për Elementet e Cilësisë së Përgjithshme Fiziko-kimike 3-4
3.3.3 Kushtet referencë për substancat prioritare dhe disa ndotës të tjerë 3-5
3.3.4 Kushtet Referencë për “Ndotësit e Tjerë Specifikë për Basenin Ujor” 3-5
3.3.5 Kushtet Referencë për Prurjen Mjedisore 3-6
3.3.6 Kushtet Referencë për Regjimin e Prurjes 3-7
3.3.7 Kushtet Referencë për TUTM-të dhe TUA-të 3-7
3.3.8 Ndikimet Hidromorfologjike të Hidrocentraleve dhe Shpallja e TUTM-së 3-8
3.3.9 Format e Tjera të TUTM-ve dhe TUA-ve 3-10
3.3.10 Përcaktimi i Statusit Përfundimtar të Trupave Ujorë Sipërfaqësorë 3-10
3.4 Objektivat Mjedisore për Trupat Ujorë Nëntokësorë 3-11
3.4.1 Kushtet Referencë për Sasinë e Ujërave Nëntokësore 3-11
3.4.2 Kushtet e Referencës për Cilësinë e Ujërave Nëntokësore 3-12

3.4.3 Kushtet e Referencës për Ujërat Nëntokësore të Varura nga Ekosistemet Tokësore 3-13
3.4.4 Testet e Ndara në Hapa për Statusin e Cilësisë dhe Sasisë së Ujërave Nëntokësore 3-14
3.5 Objektivat Mjedisore për Zonat e Mbrojtura 3-15
3.5.1 Zonat e përvijuara për nxjerrjen e ujit të pijshëm 3-16
3.5.2 Zonat e përvijuara për mbrojtjen e specieve ujore me rëndësi ekonomike 3-16
3.5.3 Trupat ujorë të përvijuar si ujëra rekreative 3-17
3.5.4 Zonat e Ndjeshme ndaj Lëndëve Ushqyese 3-17
3.5.5 Zonat e Shpallura për Mbrojtjen e Habitateve ose Specieve 3-18

4. VËSHTRIM I PËRGJITHSHËM RRETH BASENIT UJOR 4-1
4.1 Ndarja në Nënbasene 4-1
4.2 Klima dhe hidrometeorologjia 4-1
4.2.1 Klima dhe meteorologjia 4-2
4.2.2 Hidrologjia 4-2
4.2.3 Përmbledhja e Bilancit Ujor të Basenit Ujor të Lumit Mat 4-4
4.2.4 Vlerësimi dhe Ndikimet e Ndryshimeve Klimatike Globale 4-5
4.2.5 Testi i Ndryshimeve Klimatike - Baseni Mat 4-7
4.3 Hidrologjia dhe Ujërat Nëntokësore 4-9
4.3.1 Vështrim i përgjithshëm 4-9
4.3.2 Formacionet dhe Veçoritë Gjeologjike 4-9
4.4 Topografia dhe Përdorimi i Tokës 4-12
4.4.1 Llojet Kryesore të Përdorimeve të Tokës sipas Nënbaseneve 4-12
4.5 Njësitë Administrative Bashkiake dhe Shpërndarja e Popullsisë 4-13
4.5.1 Njësitë Administrative Bashkiake dhe Popullsia 4-13
4.6 Përdorimet, Operacionet dhe Infrastruktura Kryesore e Ujit 4-14
4.6.1 Vështrim i përgjithshëm 4-14
4.6.2 Përmbledhja e Shërbimeve të Ujit 4-14
4.6.3 Infrastruktura ose Aktivitetet Lidhur me Nxjerrjen e Ujit të Pijshëm 4-16
4.6.4 Infrastruktura ose Aktivitetet Lidhur me Trajtimin e Ujërave të Ndotura 4-17
4.6.5 Infrastruktura ose Aktivitetet Lidhur me Ujitjen 4-19
4.6.6 Infrastruktura ose Aktivitetet Lidhur me Hidroenergjetikën 4-22
4.6.7 Infrastruktura ose Aktivitetet Lidhur me Instalimet sipas Direktivës DEI 4-22
4.6.8 Infrastruktura ose Aktivitetet Lidhur me Portet dhe Lundrimin 4-23
4.7 Sistemi i Kodimit të Unifikuar për Basenet, Trupat Ujorë dhe Bazën e të Dhënave, propozuar për Shqipërinë 4-24

5. PËRVIJIMI DHE KARAKTERIZIMI I TRUPAVE UJORË SIPËRFAQËSORË 5-1
5.1 Vështrim i përgjithshëm 5-1
5.1.1 Bashkimi Evropian 5-1
5.2 Kategoritë e Trupave Ujorë Sipërfaqësorë 5-1
5.2.1 Kategoritë e Trupave Ujorë Sipërfaqësorë 5-1
5.2.2 Tipologjitë e Trupave Ujorë Sipërfaqësorë 5-2
5.2.3 Tipologjia e Trupave Ujorë Sipërfaqësorë që Ndikon Përvijimin 5-2
5.2.4 Presionet dhe Ndikimet e Trupit Ujor Sipërfaqësor që Ndikojnë Përvijimin 5-3
5.3 Koherenca dhe Metodologjia e Përvijimit të trupave ujorë 5-4
5.4 Trupat Ujorë Sipërfaqësore në Basenin Ujor të Lumit Mat 5-4
5.4.1 Trupat Ujorë Lumorë 5-4
5.4.2 Trupat Ujorë Liqenorë 5-6
5.4.3 Ujërat Kalimtarë 5-6

5.4.4 Trupat Ujorë Bregdetarë 5-6
5.4.5 Trupat Ujorë Tepër të Modifikuar dhe Trupat Ujorë Artificialë 5-6

6. PËRVIJIMI DHE KARAKTERIZIMI I TRUPAVE UJORË NËNTOKËSORË 6-1
6.1 Vështrim i përgjithshëm 6-1
6.1.1 Shqipëria 6-1
6.1.2 Bashkimi Evropian 6-1
6.2 Kategorizimi dhe Tipologjia e Trupave Ujorë Nëntokësorë 6-1
6.2.1 Kategoritë e Trupave Ujorë Nëntokësorë 6-1
6.2.2 Llojet e Trupave Ujorë Nëntokësorë dhe Përvijimi Bazë 6-2
6.2.3 Përvijimi i Ndikuar nga Horizontet e Trupit Ujor Nëntokësor 6-2
6.2.4 Përvijimi i Ndikuar nga Presionet dhe Ndikimet e Trupit Ujor Nëntokësor 6-3
6.3 Vlerësimet e Mëparshme të Trupave Ujorë Nëntokësorë 6-4
6.3.1 Formacionet Kryesore Hidrogjeologjike 6-4
6.3.2 Identifikimi Paraprak i Trupave Ujorë Nëntokësorë në Shqipëri 6-4
6.4 Trupat Ujorë Nëntokësorë në Basenin e Lumit Mat 6-5
6.4.1 Sistemi i Rishikuar i Sistemit të Caktimit të Numrave për Trupat Ujorë Nëntokësorë 6-5
6.4.2 Trupat Ujorë Nëntokësorë të Përvijuar në Basenin e Lumit Mat 6-6

7. PËRVIJIMI DHE KARAKTERIZIMI I ZONAVE TË MBROJTURA 7-1
7.1 Vështrim i përgjithshëm 7-1
7.1.1 Shqipëria 7-1
7.1.2 Bashkimi Evropian 7-1
7.2 Zonat e Mbrojtura të Ujit të Pijshëm 7-1
7.2.1 Vështrim i përgjithshëm 7-1
7.2.2 Zonat e Mbrojtjes së Ujit të Pijshëm në Mat 7-2
7.3 Zonat e Shpallura për Speciet Ujore me Rëndësi Ekonomike 7-2
7.3.1 Vështrim i përgjithshëm 7-2
7.3.2 Zonat e Mbrojtura me Rëndësi Ekonomike në Mat 7-3
7.4 Zonat e Përvijuara për Ujërat Rekreative dhe të Larjes 7-3
7.4.1 Vështrim i përgjithshëm 7-3
7.4.2 Zonat e Mbrojtura Mjedisore pranë Ujërave Rekreative dhe të Larjes në Mat 7-4
7.5 Zonat e Përvijuara si Zona të Ndjeshme ndaj Lëndëve Ushqyese 7-5
7.5.1 Vështrim i përgjithshëm 7-5
7.5.2 Zonat e Ndjeshme ndaj Lëndëve Ushqyese në Mat 7-5
7.6 Zonat e Shpallura për Mbrojtjen e Habitateve dhe Specieve 7-6
7.6.1 Vështrim i përgjithshëm 7-6
7.6.2 Zonat e Mbrojtjes së Habitatit në Mat 7-6

8. RRJETET E MONITORIMIT DHE TË DHËNAT E MBIKËQYRJES 8-1
8.1 Konteksti Ligjor 8-1
8.1.1 Shqipëria 8-1
8.1.2 Bashkimi Evropian 8-1
8.2 Programi i Monitorimit të Cilësisë së Ujërave Sipërfaqësore 8-1
8.2.1 Autoriteti Kompetent 8-1
8.2.2 Statusi i Rrjetit të Monitorimit të Sasisë së Ujërave Sipërfaqësore 8-2
8.2.3 Statusi i Rrjetit të Monitorimit të Sasisë së Ujërave Sipërfaqësore 8-2
8.3 Programi i Monitorimit të Cilësisë së Ujërave Sipërfaqësore 8-2
8.3.1 Autoriteti Kompetent 8-2

8.3.2 Rëndësia e Rrjetit të Monitorimit Mbikëqyrës të Cilësisë së Ujërave Sipërfaqësore 8-2
8.3.3 Statusi i Rrjetit dhe të Dhënat e Monitorimit Mbikëqyrës të Cilësisë së Ujërave Sipërfaqësore8-2
8.3.4 Fushata e monitorimit gjatë 2019-s dhe 2022-s 8-3
8.3.5 Vlerësimet hidromorfologjike 8-3
8.4 Programi i Monitorimit të Ujërave Nëntokësore 8-4
8.4.1 Autoriteti Kompetent 8-4
8.4.2 Rëndësia e Rrjetit të Monitorimit të Sasisë së Ujërave Nëntokësore 8-4
8.4.3 Statusi dhe të Dhënat e Rrjetit të Monitorimit të Sasisë së Ujërave Nëntokësore.....8-4
8.4.4 Statusi dhe të Dhënat e Rrjetit të Monitorimit të Cilësisë së Ujërave Nëntokësore 8-4
8.4.5 Fushata e monitorimit gjatë 2019-s 8-5
8.5 Programet e Monitorimit të Zonave të Mbrojtura 8-6
8.5.1 Autoritetet Kompetente.....8-6
8.5.2 Monitorimi Kombëtar dhe Raportimi te Komisioni Evropian.....8-6
8.5.3 Statusi Operacional i Rrjeteve të Monitorimit të Zonave të Mbrojtura në Mat 8-7

9. PËRMBLEDHJA E STRATEGJIVE DHE PLANEVE PLOTËSUESE.....9-1
9.1 Vështrim i përgjithshëm.....9-1
9.1.1 Shqipëria.....9-1
9.1.2 Bashkimi Evropian 9-2
9.1.3 Plani i Menaxhimit të Burimeve Ujore 9-2
9.1.4 Plani i Menaxhimit të Riskut nga Përmbytjet 9-3
9.1.5 Plani i Menaxhimit të Risqeve nga Thatësirat 9-3
9.1.6 Plani i Menaxhimit të Zonave Bregdetare 9-4
9.2 Menaxhimi i Burimeve Ujore në Basenin Ujor të Matit.....9-5
9.2.1 Autoriteti Kompetent dhe Masat e Koordinimit 9-5
9.2.2 Strategjia e Burimeve Ujore 9-5
9.2.3 Aktivitetet ose Skemat e Reja të Burimeve Ujore që Ndikojnë në Statusin e Trupit Ujor 9-6
9.3 Menaxhimi i Riskut nga Përmbytja në Basenin Ujor të Matit.....9-6
9.3.1 Autoriteti Kompetent dhe Masat e Koordinimit 9-6
9.3.2 Përmbledhja e Historikut të Përmbytjeve.....9-7
9.3.3 Strategjia e Menaxhimit të Riskut nga Përmbytjet 9-7
9.3.4 Aktivitetet ose Skemat e Reja të Menaxhimit të Përmbytjes që Ndikojnë në Statusin e Trupit Ujor 9-8
9.4 Menaxhimi i Riskut nga Thatësira në Basenin Ujor të Matit 9-8
9.4.1 Autoriteti Kompetent dhe Masat e Koordinimit 9-8
9.4.2 Përmbledhja e Historikut të Thatësirave.....9-9
9.4.3 Strategjia për Menaxhimin e Riskut nga Thatësirat 9-9
9.4.4 Aktivitetet ose Skemat e Reja të Menaxhimit të Thatësirave që Ndikojnë në Statusin e Trupit Ujor 9-10
9.5 Plani i Menaxhimit të Zonave Bregdetare 9-10
9.5.1 Autoriteti Kompetent dhe Masat e Koordinimit 9-10
9.5.2 Strategjia për Menaxhimin e Bregdetit 9-10
9.5.3 Aktivitetet ose Skemat e Reja të Menaxhimit të Bregdetit që Ndikojnë në Statusin e Trupit Ujor 9-11
9.6 Vlerësimi Strategjik Mjedisor.....9-12
9.6.1 Autoriteti Kompetent dhe Masat e Koordinimit 9-12
9.6.2 Elementet Kryesore të Vlerësimit Strategjik Mjedisor.....9-12

9.6.3 Rezultatet Kryesore të Vlerësimit Strategjik Mjedisor 9-13

10. PRESIONET NDAJ TRUPIT UJOR, STATUSI DHE VLERËSIMI I NDIKIMEVE 10-1
10.1 Vështrim i përgjithshëm 10-1
10.2 Shembuj të Presioneve dhe Ndikimeve 10-1
10.3 Vlerësimi i Standardizuar i Presioneve Mbështetur te Procedurat e Raportimit WISE 10-2
10.3.1 Lista Standarde e Numeracionit të Presioneve dhe Treguesve nga WISE 10-2
10.3.2 Identifikimi dhe Vlerësimi Sasior i Presioneve dhe Treguesve 10-2
10.3.3 Lista Standarde e Numeracionit të Llojeve të Ndikimit 10-6
10.4 Presionet e Trupit Ujor Sipërfaqësor dhe Vështrim i Përgjithshëm i Vlerësimit të Statusit 10-6
10.4.1 Vlerësimi i Presioneve në Nivel Nënbaseni 10-6
10.4.2 Metodologjia e Përcaktimit të Statusit në Nivelin e Trupit Ujor 10-7
10.4.3 Llojet e Përjashtimit për Trupat Ujorë Tepër të Modifikuar 10-7
10.5 Konsiderata të Veçanta të Ndikimeve Hidroenergjetike 10-8
10.6 Presionet e Ujërave Sipërfaqësore dhe Përmbledhja Kryesore e Statusit - Baseni i Lumit Mat 10-9
10.6.1 Vështrim i përgjithshëm 10-9
10.6.2 Trupat ujorë sipërfaqësorë më "në risk" 10-11
10.6.3 Implikimet dhe Kërkesat për Programin e Monitorimit të Ujërave Sipërfaqësore 10-12
10.7 Presionet e Trupit Ujor Nëntokësor dhe Vështrimi i Përgjithshëm i Statusit 10-19
10.7.1 Vlerësimi i Presioneve në Nivel Nënbaseni 10-19
10.7.2 Përcaktimi i Vlerave Prag 10-20
10.7.3 Metodologjia e Përcaktimit të Statusit në Nivelin e Trupit Ujor 10-20
10.8 Presionet e Ujërave Nëntokësor dhe Përmbledhja Kryesore e Statusit - Baseni i Lumit Mat 10-22
10.8.1 Vështrim i përgjithshëm 10-22
10.8.2 Ndërhyrjet dhe Kërkesat për Rrjetin e Monitorimit të Ujërave Nëntokësore 10-23

11. PËRMBLEDHJA E ANALIZËS EKONOMIKE 11-1
11.1 Analiza ekonomike sipas Nenit 5 të DKU-së, Shtojca III 11-1
11.2 Baseni i lumit Mat: përmbledhje e shkurtër 11-1
11.3 Karakteristikat dhe rëndësia ekonomike e përdorimeve të ujit 11-1
11.3.1 Treguesit e përgjithshëm socio-ekonomikë 11-2
11.3.2 Karakteristikat dhe rëndësia ekonomike e përdorimeve të veçanta të ujit 11-3
11.3.3 Boshllëqet kryesore lidhur me karakteristikat dhe rëndësinë ekonomike të përdorimeve të ujit 11-7
11.4 Shërbimet e Ujit dhe Rikuperimi i Kostove 11-7
11.4.1 Prodhimi i ujit të pijshëm dhe shërbimi i furnizimit 11-7
11.4.2 Shërbimi i mbledhjes dhe trajtimit të ujërave të ndotura 11-9
11.4.3 Vlerësimi i niveleve aktuale të rikuperimit të kostove për shërbimet e ujit 11-9
11.4.4 Boshllëqet kryesore lidhur me shërbimet e ujit dhe rikuperimin e kostos 11-12
11.5 Skenari bazë: me sytë drejt së ardhmes 11-13
11.5.1 Boshllëqet kryesore lidhur me skenarin bazë 11-13

12. POLITIKAT MJEDISORE NË NIVELIN E BASENIT UJOR 12-1
12.1 Politikat Mjedisore për Trupat Ujorë 12-1
12.1.1 Përmbledhja e Nismave për të Mbështetur Objektivat Mjedisore 12-1
12.1.2 Politika dhe Ndërhyrjet Strategjike për Monitorim të Përshtatshëm Sasior të Ujërave Sipërfaqësore 12-1

12.1.3 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Monitorim të Përshtatshëm të Ujërave Nëntokësore12-3
12.1.4 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Monitorim të Përshtatshëm të Cilësisë së Ujit 12-3
12.1.5 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Monitorim të Përshtatshëm Hidrobiologjik 12-4
12.1.6 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Kontrollet e Nxjerrjeve të Ujit 12-4
12.1.7 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Eficiencën e Përdorimit të Ujit 12-4
12.1.8 Politika dhe Ndërhyrjet Strategjike për Përputhshmërinë e Prurjes Mjedisore 12-5
12.1.9 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Përmirësimin e Raportimit nga Subjektet.....12-6
12.1.10Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Kontrollin e Ndotjes në Terren.....12-6
12.1.11Politika dhe Ndërhyrjet Strategjike për Vetëmonitorimin e Subjektit 12-7
12.1.12Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Kontrollet e Shkarkimeve të Lëndëve Ushqyese 12-8
12.1.13Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Rehabilitimin e Strukturave dhe Vazhdimësisë 12-8

13. PROGRAMI I MASAVE PËR BASENIN E MATIT.....13-1
13.1 Vështrim i përgjithshëm.....13-1
13.1.1 Koncepti i Masave dhe Masave të Llojit Kyç (LlMK) 13-1
13.2 Masë bazë 13-7
13.2.1 Vështrim i përgjithshëm 13-7
13.2.2 Përputhshmëria ligjore.....13-7
13.2.3 Rëndësia Operacionale e Masave Bazë.....13-7
13.3 Masat Plotësuese 13-8
13.4 Masat Shtesë.....13-8
13.5 Qasja Sistematike për Identifikimin e Masave 13-8
13.6 Ndërhyrjet Operacionale për Trupat Ujorë që nuk i Arrijnë Objektivat Mjedisore 13-9
13.6.1 Menaxhimi Aktiv i Basenit Ujor 13-9
13.7 Identifikimi Numerik dhe Raportimi i Masave 13-9
13.7.1 Përdorimi i Treguesve për të Siguruar Arritjen e Masave 13-10
13.7.2 Informacioni i Raportuar për Masat e Përgjithshme dhe të Veçanta 13-10
13.8 Rehabilitimi i zonave të kontaminuara 13-12
13.8.1 Raportimi Përmbledhës i PiM-së në Nivelin e Basenit Ujor 13-12
13.8.2 Numri i familjeve të synuara 13-13
13.9 Përmbledhja e Trupave Ujorë Sipërfaqësorë që Rrezikojnë të Mos i Përmbushin Objektivat Mjedisore.....13-15
13.10 Përmbledhja e Trupave Ujorë Nëntokësorë që Rrezikojnë të Mos i Përmbushin Objektivat Mjedisore.....13-15
13.11 Masat për Trupat Ujorë Sipërfaqësorë në Risk 13-19
13.11.1Grupi i Trupave Ujorë 3512231, 3512333, 3512771, 3512343, 3512225,351231 13-19
13.11.2Grupi i Trupave Ujorë 3512226, 35122221, 351213, 3512211 13-20
13.11.3Grupi i Trupave Ujorë 3512773, 351275 13-21
13.12 Përcaktimi dhe Raportimi i Kostove dhe Burimeve të Financimit 13-22
13.12.1Pasqyra e Kostove 13-22
13.12.2Vështrimi i Përgjithshëm i Fondeve.....13-22
13.12.3Raportimi i Kostove dhe Fondeve 13-22
13.13 Përmbledhja e Kostove për Masat e Trupit Ujor Sipërfaqësor 13-23
13.14 Përmbledhja Përfundimtare e Statusit Aktual dhe të Parashikuar të Trupit Ujor Sipërfaqësor 13-23
13.15 Procedurat e Monitorimit dhe Vlerësimit të Planit.....13-23

13.15.1 Detajet e programit të propozuar të monitorimit të ujërave sipërfaqësore për periudhën 2024-2029 13-23
13.16 Masat për Trupat Ujorë Nëntokësorë në Risk 13-34
13.16.1 Masat për Parandalim dhe Kufizim për Trupin Ujor Nëntokësor 13-34
13.16.2 Masat për Parandalim dhe Kufizim që Zbatohen për të Gjithë Trupat Ujorë Nëntokësorë 13-34
13.16.3 Trupat ujorë nëntokësorë GW35120101 (Laç) dhe GW35120103 (Shënkoll) 13-35
13.16.4 Trupi ujor nëntokësor GW35120103 (kanali i Matit) 13-36
13.16.5 Grupi i Trupave Ujorë E: GW35120501 deri në GW35120503 13-36
13.17 Përmbledhja e Kostove për Masat për Ujërat Nëntokësor 13-38
13.18 Përmbledhja Përfundimtare e Statusit Aktual dhe të Parashikuar të Trupit Ujor Nëntokësor 13-38
13.19 Procedurat e Monitorimit dhe Vlerësimit të Planit 13-38

Lista e Figurave

Figura 1-1 – Rregullimet Administrative për Qeverisjen e Ujit 1-2
Figura 1-2 – Paraqitje ilustruese e Kuadrit raportues të PMBU-së për Shqipërinë 1-12
Figura 3-1 – Elementet Cilësore të Statusit Ekologjik të Trupave Ujorë 3-3
Figura 3-2 – Koncepti i Praktikës më të Mirë të Kurbave të Prurjes Mjedisore 3-6
Figura 3-3 – Koncepti i Zonës së Shfrytëzimit nga Hidrocentralet 3-10
Figura 3-4- Procedura për Përcaktimin e Statusit të Përgjithshëm të Trupit Ujor 3-10
Figura 3-5 - Shembulli i Pakësimit të Prurjes Sipërfaqësore për Shkak të Nxjerrjes së Ujërave Nëntokësore 3-12
Figura 3-6 - Ilustrimi i Zonës Hiporike 3-13
Figura 3-7 - Procedura Standarde për Përcaktimin e Statusit të Përgjithshëm të Trupit Ujor Nëntokësor 3-14
Figura 4-1 - Treguesit e Ndikimeve të Ndryshimeve Klimatike për Evropën Jugore 4-5
Figura 4-2 - Zonat Bregdetare të Rrezikuara nga Përmbytja të Parashikuara për Periudhën 10-vjeçare deri në 2050-n 4-6
Figura 4-3 – Ndryshimet e Reshjeve sipas Modelit të Shumëfishtë Global të IPCC-së – RCP8.5 [43] 4-6
Figura 4-4 – Ndryshimi indikativ në % i Temperaturës Globale, IPCC, viti bazë 1990-a 4-6
Figura 4-5 - Ndryshimi indikativ në % i Reshjeve Globale, IPCC, viti bazë 1990-a 4-6
Figura 4-6 – Llojet Kryesore të Përdorimeve të Tokës sipas Nënbaseneve 4-12
Figura 4-7 – Autoritetet Kryesore Bashkiake dhe Zonat Urbane 4-13
Figura 4-8 - Popullsia që merr shërbime nga ujësjellësi për çdo bashki - BU-ja e lumit Mat 4-16
Figura 4-9 - Totali i tokës së lërueshme dhe sipërfaqes së tokës së ujitur në 2020-n për çdo bashki në basenin e lumit Mat. 4-20
Figura 4-10 - Digat ujitëse për çdo bashki në basenin ujor të lumit Mat 4-21
Figura 4-11 - Volumi i ujit të përdorur për ujitje në 2020-n për çdo bashki në basenin e lumit Mat 4-21
Figura 5-1 – Shembull i një Trupi Ujor të Llojit të Ngjashëm me Status të Larmishëm 5-4
Figura 5-2 – Madhësitë e Trupave Ujorë Lumorë sipas Frekuencës – Mati 5-5
Figura 6-1 – Përkufizimi i akuiferit në DKU 6-2
Figura 6-2- Ilustrimi i Trupave Ujorë të Shumtë brenda një Akuiferi të Vetëm 6-3
Figura 6-3 –Përvijimi i trupit ujor nëntokësor që vjen nga ndryshimi i statusit kimik 6-3
Figura 6-4 –Përvijimi i trupit ujor nëntokësor që vjen nga ndryshimi i statusit sasior 6-4
Figura 7-1 – Shembull i zonave të mbrojtjes së ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore 7-2
Figura 10-1 – Përqindjet e presioneve në Basenin e Matit 10-10

Figura 10-2 - Përqindjet e trupave ujorë të përvijuar në varësi të niveleve të statusit - Baseni i Lumit Mat 10-10
Figura 12 -1 – Koncepti i Rehabilitimit të Prurjes Mjedisore 12-5
Figura 13-1 –Shembull i Zgjedhjes së Masave për Kategorinë e Presioneve “Burimet e Shpërndara” 13-9
Figura 13-2 - Përqindjet Aktuale dhe të Parashikuara të Statusit të Trupave Ujorë Sipërfaqësorë..13-23
Figura 13-3 – Përqindjet Aktuale dhe të Parashikuara të Statusit të Trupave Ujorë Nëntokësorë .13-38

Lista e Tabelave

Tabela 1-1 – Regjistri i Autoriteteve Kompetente Lidhur me Planin 1-4
Tabela 1-2 – Elementet Mbështetëse të Kuadrit të PMBU-së 1-10
Tabela 2-1 – Përmbledhja e Temave të Rëndësishme të Menaxhimit të Ujërave 2-4
Tabela 3-1 - Skema e klasifikimit të AKM-së për vlerësimin e parametrave fiziko-kimikë në lumenj .3-5
Tabela 3-2 – Pikëzimi i Ndikimit Hidromorfologjik (Ndryshimit të Rrjedhës) – EN 15843 3-7
Tabela 3-3 – Zonat e Mbrojtura në basenin e Matit 3-19
Tabela 4-1 – Variablat Klimatike Kryesore – Baseni Mat 4-2
Tabela 4-2 – Kurbat e Qëndrueshmërisë së Prurjes për Stacionet Matëse të Prurjeve në Basenin e Lumit Mat 4-3
Tabela 4-3 - Testi i Dallimeve Statistikore – Mesataret e Reshjeve Afatgjata 4-7
Tabela 4-4 – Bilanci i Përgjithshëm i Ujit për Basenin e Matit 4-8
Tabela 4-5 – Përmbledhja e Formacioneve Gjeologjike Kryesore dhe Potencialit të Ujërave Nëntokësorë 4-11
Tabela 4-6 – Përmbledhja e Nxjerrjeve, Përdorimeve dhe Konsumeve Kryesore Sektoriale të Ujit-Baseni Mat 4-15
Tabela 4-7 - Furnizimi me ujë në Rajonin e Basenit Ujor të Lumit Mat 4-17
Tabela 4-8 - Situata aktuale lidhur me mbledhjen e ujërave të ndotura në zonën e basenit të lumit Mat 4-18
Tabela 4-9 – Statistikat Kyçe Përmbledhëse për nënbasenet e lumit Mat 4-27
Tabela 5-1 – Karakterizimi dhe Tipologjia e Trupit Ujor, Kategoria e LUMENJVE 5-8
Tabela 5-2 – Karakterizimi i Trupave Ujorë – Kategoria e LIQENEVE 5-11
Tabela 5-3– Karakterizimi i Trupave Ujorë – Kategoria e Ujërave KALIMTARE 5-11
Tabela 5-4 – Karakterizimi i Trupave Ujorë – Kategoria e Ujërave BREGDETARE 5-11
Tabela 5-5 – Karakterizimi i trupave ujorë - Kategoria e TRUPAVE UJORË TEPËR TË MODIFIKUAR (TUTM) dhe TRUPAVE UJORË ARTIFICIALË (TUA) 5-11
Tabela 6-1– Raportimi për Llojet Kryesore të Ujërave Nëntokësore në Shqipëri 6-2
Tabela 6-2 – Përmbledhja Kombëtare e Formacioneve Hidrogjeologjike 6-4
Tabela 6-3 –Grupet e Raportimit për Trupat Ujorë Nëntokësorë në Basenin e Lumit Mat 6-6
Tabela 6-4 - Baseni i Lumit Mat - Përvijimi dhe Karakterizimi i Trupave Ujorë Nëntokësorë 6-7
Tabela 7-1 – Lista e zonave të mbrojtura me rëndësi ekonomike 7-3
Tabela 7-2 – Regjistri i Zonave të Mbrojtura – Kategoria e ZONAVE TË MBROJTURA TË UJIT TË PIJSHËM 7-7
Tabela 7-3 - Regjistri i Zonave të Mbrojtura - Kategoria SPECIET UJORE ME RËNDËSI EKONOMIKE ... 7-7
Tabela 7-4 – Regjistri i Zonave të Mbrojtura – Kategoria UJËRAT REKREATIVE DHE TË LARJES 7-7
Tabela 7-5 - Regjistri i Zonave të Mbrojtura – Kategoria ZONAT E NDJESHME NDAJ LËNDËVE USHQYESE 7-7
Tabela 7-6 – Regjistri i Zonave të Mbrojtura – Kategoria HABITATET DHE SPECIET E MBROJTURA 7-7
Tabela 9-1- Trupat Ujorë që Mund të Ndikohen nga Aktivitetet e Burimeve Ujore 9-6
Tabela 9-2 – Trupat Ujorë që Mund të Ndikohen nga Aktivitetet e Menaxhimi të Përmbytjeve 9-8

Tabela 9-3 - Trupat Ujorë që Mund të Ndikohen nga Aktivitetet e Menaxhimit të Thatësirave 9-10
Tabela 9-4 – Trupat Ujorë që Mund të Ndikohen nga Aktivitetet e Menaxhimit të Bregdetit 9-11
Tabela 9-5 - Elementet Kryesore të Procesit të VSM-së.....9-13
Tabela 10-1 – Llojet dhe Treguesit Standardë të Presionit, Lloji 1 deri në 3.....10-3
Tabela 10-2 – Llojet dhe Treguesit Standardë të Presionit, Llojet 4 deri në 8 10-4
Tabela 10-3– Llojet Standarde të Ndikimeve 10-6
Tabela 10-4 – Presionet dhe Analiza e Statusit – Kategoria Lumenj 10-13
Tabela 10-5 – Presionet dhe Analiza e Statusit – Kategoria Liqene 10-15
Table 10-6 – Presionet dhe Analiza e Statusit – Kategoria Bregdetare.....10-15
Tabela 10-7 – Vlerat Prag të Propozuara.....10-20
Tabela 10-8 –Vlerësimi i Presioneve – Kategoria e UJËRAVE NËNTOKËSORE.....10-25
Tabela 10-9–Vlerësimi i Statusit – Kategoria e UJËRAVE NËNTOKËSORE - Mati.....10-26
Tabela 12-1 – Përmbledhja e Masave të Përgjithshme Politike ose Strategjike në Mbështetje të Objektivave Mjedisore 2024-2029 12-10
Tabela 13-1 –Masat e Llojit Kyç WISE të BE-së Hartëzuar në Programin Kombëtar Sektorial të Ujit 13-4
Tabela 13-2 – Lista Standarde e Numeracionit për Masat dhe Treguesit Kyç.....13-11
Tabela 13-3 –Marrëdhënia midis Llojeve dhe Synimeve të Masave dhe Sistemit të Kodimit 13-14
Tabela 13-4 –Përmbledhje e Trupave Ujorë Sipërfaqësorë që Rrezikojnë të Mos i Përmbushin Objektivat Mjedisore 13-16
Tabela 13-5 – Përmbledhja e Trupave Ujorë Nëntokësorë që Rrezikojnë të Mos i Përmbushin Objektivat Mjedisore 13-18
Tabela 13-6 – Përmbledhje e Programit të Masave sipas Trupit Ujor Sipërfaqësor 13-26
Tabela 13-7 Tabelat përmbledhëse për kostot dhe fondet e masave për ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore.....13-29
Tabela 13-8 – Përmbledhje e Programit të Masave sipas Trupit Ujor Nëntokësor.....13-39

Lista e Hartave

Harta 1-1 – Rajonet e Basenit Ujor në Shqipëri dhe Shtrirja e Basenit Ujor të Lumit Mat 1-7
Harta 4-1- Shpërndarja e Reshjeve, Lumenjve Kryesorë dhe Rrjeteve Hidrometrike.....4-25
Harta 4-2 – Formacionet Kryesore Hidrogjeologjike 4-26
Harta 4-3 – Nënbasenet dhe përdorimi i tokës.....4-28
Harta 4-4 – Infrastruktura Kryesore e Përdorimit të Ujit 4-29
Harta 5-1 – Përvijimi dhe Identifikimi i Trupave Ujorë Sipërfaqësorë – Baseni i lumit Mat 5-12
Harta 6-1 – Përvijimi i Trupit Ujor Nëntokësor, Identifikimi dhe Tipologjia.....6-8
Harta 7-1 – Harta e të gjitha zonave të mbrojtura – Mat.....7-9
Harta 8-1 – Vendndodhja e Pikave të Monitorimit të Cilësisë dhe Sasisë së Ujërave Nëntokësore - Mati 8-8
Harta 8-2 - Vendndodhja e Pikave të Monitorimit të Ujërave Nëntokësore, fushata kampionimit në vitin 2019 8-9
Harta 10-1 - Harta e Presioneve të Nxjerrjeve, Hidroenergjisë dhe Morfologjisë - Mati.....10-16
Harta 10-2 –Harta e Shkarkimeve të Ujërave të Ndotura dhe e Presioneve të Ndotjes së Shpërndarë - Mati 10-17
Harta 10-3 – Përcaktimi i Statusit Përfundimtar të Trupave Ujorë Sipërfaqësorë - Baseni i Lumit Mat 10-18
Harta 10-4 – Vështrim i Përgjithshëm i Nxjerrjeve dhe Presioneve të Ndotjes së Ujërave Nëntokësore 10-27

Harta 10-5 - Përcaktimi i Statusit Përfundimtar për të Gjithë Trupat Ujorë Nëntokësorë - Baseni i Lumit Mat 10-28

Lista e Fotografive

Fotografia 3-1 - Devijimi Maksimal i Prurjes nga HEC-i dhe Zona e Shfrytezuar prej tij 3-9
Fotografia 12-1 – Stacion matjeje jofunksional në Shoshaj, Lumi Mat 12-2

Deklarata e Pajtueshmërisë

Ky dokument u përmbahet të gjitha kërkesave të Nenit 15 dhe Nenit 17 të Ligjit për Konsultimin Publik. Ai është hartuar në përputhje me nenin 14 “Konsultimi publik për hartimin e Planeve të Menaxhimit të Baseneve Ujore” dhe shtojcën VII të Direktivës së BE-së 2000/60/KE.

Parathënie

Të nderuar kolegë, ekspertë të ujit e mjedisit, si dhe palë interesi,

Sikurse jeni në dijeni, Shqipëria po zbaton Direktivën Kuadër të Ujit 2000/60/KE (DKU-ja e BE-së), si një hallkë mjaft e rëndësishme e anëtarësimit në Bashkimin Evropian.

Prandaj, Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore (AMBU), si autoriteti përgjegjës për hartimin dhe zbatimin e Planit të Menaxhimit të Basenit Ujor, me mbështetjen e projektit EUSIWM (Mbështetja e Bashkimit Evropian për Menaxhimin e Integruar të Ujit), që po zbatohet nga ADA (Agjencia Austriake për Zhvillim), ka hartuar këtë **Plan Menaxhimi të Basenit Ujor për Basenin e Lumit Mat**, me këto elemente përbërëse:

• Mbrojtja dhe përmirësimi i trupave tanë ujorë;
• Pjesëmarrje e gjerë publike në zhvillimin e procesit, deri në arritjen e statusit të mirë të trupave tanë ujorë.

Uji është burimi ynë natyror më i vyer. Si i tillë, është jetik për gjallimin e botës së egër, bujqësisë dhe biznesit. Për më tepër, është edhe një prej mjeteve që promovon rigjenerimin (strukturor dhe ekonomik), rekreacionin dhe turizmin. Ndaj, kjo përpjekje konsiderohet e mirëpritur, pasi do të mundësojë identifikimin e presioneve dhe ndikimeve te burimet ujore, duke kontribuar në përmirësimin e cilësisë së mjedisit ujor të basenit të lumit Mat, nëpërmjet menaxhimit të qëndrueshëm.

Në vijim të rregullave të parashtruara në Vendimin e Këshillit të Ministrave Nr. 1015, datë 16.12.2020, Këshillat e Baseneve Ujore (KBU) duhet të sigurohen që të gjitha palët e interesit të çdo baseni ujor përkatës të kenë mundësinë t'i ndajnë mendimet e tyre profesionale lidhur me PMBU-në nëpërmjet bashkëpunimit me institucione, organizata dhe komunitete të ndryshme vendore. Kësisoj, secili do të mund të fitojë njohuri të reja lidhur me menaxhimin e burimeve ujore dhe, së bashku, do të bëjmë të mundur formalizimin e këtij plani.

Duke marrë parasysh paragrafët më sipër, do ta vlerësonim jashtë mase përfshirjen tuaj, sipas fushës suaj të ekspertizës, në identifikimin e çështjeve që ju i shihni si të rëndësishme dhe në propozimin e masave të mundshme për zgjidhjen e tyre.
Në fund, dokumenti përfundimtar duhet të përfshijë edhe propozimet e të gjithë aktorëve në fushën e burimeve ujore përpara se të botohet.

Ndaj, do të donim t'ju kujtonim se cikli i zbatimit të PMBU-së është 6 vjeçar. Aktualisht, në Evropë, Shtetet Anëtare kanë përmbyllur ciklin e dytë të PMBU-së (2016-2021) dhe sapo kanë nisur ciklin e tretë (2024-2029). Për këtë arsye, mendimet dhe sugjerimet tuaja shihen si mjaft të vlefshme, pasi shprehin përkushtimin e secilit prej nesh drejt procesit të anëtarësimit në BE, duke besuar se **Plani i Menaxhimit të Basenit Ujor për Basenin e Lumit Mat** do të zbatohet gjatë periudhës 2024-2029, në përputhje me ciklin e tretë të PMBU-së së BE-së.

Nënshkruar

Drejtor i Përgjithshëm- AMBU

Gerta Lubonja

Përmbledhje ekzekutive

Projekti EUSIWM është bashkëfinancim i BE-së në kuadër të Programit të Veprimit IPA 2016 për Shqipërinë me qëllim Mbështetjen e Menaxhimit të Integruar të Burimeve Ujore dhe Agjencisë Austriake për Bashkëpunim (ADC). Sipas Marrëveshjes Nr. 2017/393-187, lidhur midis Komisionit Evropian dhe ADA-s më 21 dhjetor 2017, organi përgjegjës për zbatimin e projektit është Agjencia Austriake për Zhvillim (ADA).

Sipas marrëveshjes së lidhur midis Qeverisë Shqiptare dhe ADA-s më 14 nëntor 2018 (rinovuar falë shtyrjes pa kosto të afatit të projektit aktual me një vit), organi përfitues i projektit EUSIWM është AMBU. Objektivi i përgjithshëm i projektit është të përmirësojë zbatimin e Reformës Kombëtare për Sektorin e Ujit dhe të nxisë progresin e sektorit shqiptar të ujit në kuadër të kërkesave të legjislacionit të BE-së.

Ngushtësisht i lidhur me punën teknike, projekti ka si qëllim në vetvete të forcojë rolin e AMBU-së dhe institucioneve të tjera shqiptare në fushën e burimeve ujore jo vetëm për hartimin e një PMBU-je në veçanti, por edhe për zbatimin e menaxhimit të integruar të burimeve ujore në përgjithësi, sipas qasjes/metodologjisë së BE-së. Ky rend pune e ka ndihmuar AMBU-në të përmbushë gradualisht rolin e saj drejtues përgjatë të gjithë procesit të MBU-së.

Plani i Menaxhimit të Basenit Ujor (PMBU) Mat

Hartimi i PMBU-së së Lumit Mat u mundësua falë mbështetjes së projektit EUSIWM, gjatë periudhës 2019-2021. Në fillim të programit, sidomos në 2019-n dhe 2020-n, aspektet dhe veprimtaritë kryesore të MBU-së janë realizuar falë mbështetjes së gjerë të ekipit të projektit ADA/EUSIWM dhe ekspertëve kombëtarë e ndërkombëtarë.

Në 2021-shin, në zbatim të rekomandimeve të ekipit të projektit EUSIWM, u ngrit nje grup ekspertësh ndërinstitucional për MBU-në nën udhëheqjen e AMBU-së. Grupi përbëhej nga përfaqësues të institucioneve të ndryshme për menaxhimin e burimeve ujore në vend, të cilët janë përfshirë drejtpërdrejtë në të gjitha fazat përgatitore të PMBU-së, veçanërisht në mbledhjen dhe validimin e të dhënave.

Struktura e PMBU-së aktuale për basenin e lumit Mat është në përputhje të plotë me kërkesat e parashtruara në Shtojcën VII të DKU-së së BE-së 2000/60/KE1. Krerëve dhe përmbajtjes së planit u janë bërë disa përshtatje, për t'iu përgjigjur më mirë nevojave dhe sistemeve operacionale kombëtare të disponueshme për menaxhimin e burimeve ujore.

Puna sipas një metodologjie të qartë për MBU-në, duke mundësuar trajnimin e plotë të stafit të AMBU-së në kuadër të projektit EUSIWM, dhe për më tepër vendosja e dialogut ndërinstitucional në nivel teknik përmes GE-së së MBU-së shërbejnë si garanci se në të ardhmen procesi i planifikimit të MBU-së për planet e reja 2024-2029, ndjekur nga zbatimi i tyre nëpërmjet Programit aktual të Masave (PiM) sipas standardeve të BE-së, do të realizohet në mënyrë krejt profesionale nën drejtimin e AMBU-së dhe në bashkëpunim të ngushtë me institucionet në fushën e burimeve ujore.

Sfidat e hasura

Hartimi i PMBU-së është proces i vështirë dhe kompleks, sidomos duke marrë parasysh kushtet e Shqipërisë, ku vështirësitë janë më të pranishme dhe të ngutshme. Ndonëse përgatitja e PMBU-së mund të jetë përgjegjësi e një ose disa institucioneve, hartimi në vetvete është sipërmarrje komplekse që kërkon përfshirjen e të gjitha palëve të interesit, si për shembull ekspertë të fushave të ndryshme. Menaxhimi i integruar i burimeve ujore është proces "i detyrueshëm" që duhet zbatuar nga institucionet përkatëse për t'i menaxhuar më mirë burimet e disponueshme. Një prej kërkesave kryesore të realizimit të duhur të procesit të MBU-së është disponueshmëria dhe (kur është e mundur) besueshmëria e të dhënave. Një prej pikëpyetjeve më të mëdha gjatë përgatitjes së PMBU-së për

[1] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5c835afb-2ec6-4577-bdf8-756d3d694eeb.0004.02/DOC_1&format=PDF

basenin e lumit Mat ishte nëse duhej të prisnim përfundimin e mbledhjes së të gjitha të dhënave dhe vënies në funksion të sistemit të mirorganizuar të monitorimit, apo të përqafonim qasjen "të përdorim ato që kemi në dispozicion" dhe të hartonim udhërrëfyesin për zgjidhjen e problemeve dhe trajtimit të sfidave.
Pra, AMBU duhet të presë deri kur të plotësohen të gjitha kushtet dhe më pas të vijojë me përgatitjen e PMBU-së, apo plotësimi i këtyre kushteve duhet të jetë pjesë përbërëse e vetë PMBU-së?

Konteksti i PMBU-së

DKU-ja e BE-së hyri në fuqi në vitin 2000, duke ngritur kështu kuadrin ligjor për mbrojtjen dhe përmirësimin e statusit të ekosistemeve ujore, parandaluar përkeqësimin e tyre dhe siguruar përdorimin afatgjatë e të qëndrueshëm të burimeve ujore brenda BE-së. Objektivi ishte që të gjithë trupat ujorë të brendshëm, kalimtarë dhe bregdetarë të arrinin statusin (ose potencialin) e mirë kimik dhe ekologjik dhe që ujërat nëntokësore të arrinin statusin e mirë kimik dhe sasior.
Është thelbësore që ujërat të jenë të pastra, pra që të mos jenë në presionin e lëndëve organike, ushqyese apo të rrezikshme. Megjithatë, kjo nuk mjafton nëse ekosistemi natyror, përfshi florën dhe faunën, janë dëmtuar në mënyrë të konsiderueshme. Kjo është arsyeja se përse kjo qasje kaq e gjithanshme kërkon që ujërat sipërfaqësore të gëzojnë "statusin e mirë ekologjik": shtretërit e lumenjve duhet të jenë të mirëstrukturuar dhe duhet mjaftueshëm ujë që të sigurohen rrugëkalimet migratore dhe habitatet natyrore të mundësojnë jetën e kafshëve dhe bimëve ujore.

Identifikimi i Çështjeve të Rëndësishme të Menaxhimit të Ujërave (ÇRMU)

Faza paraprake ishte identifikimi i ÇRMU-ve kryesore, për të përmbledhur çështjet dhe presionet kryesore të një BU-je të caktuar. Ky raport paraqet çështjet aktuale në basenin lumor dhe propozon temat/aspektet kryesore që duhen trajtuar më tej nga PMBU-ja, në kërkim të zgjidhjeve.
Më poshtë renditen disa prej çështjeve më të rëndësishme:

1. Ndryshimet Klimatike dhe Burimet Ujore
2. Sistemet e të dhënave hidrometeorologjike dhe monitorimit
3. Zonat e Mbrojtura dhe Ekosistemet Ujore
4. Përmbytjet dhe Thatësirat
5. Morfologjia dhe vazhdimësia e kanalit dhe zonës së përmbytshme
6. Të dhëna ekologjike
7. Përdorimi i ujit, nxjerrja e ujit dhe lejet për nxjerrjen e ujit
8. Shkarkimet e Ujit, ndotja e ujit dhe lejet për shkarkimin e ujit
9. Digat dhe hidrocentralet
10. Përdorimi, mbrojtja dhe monitorimi i ujërave nëntokësore
11. Cilësia e ujërave bregdetare dhe habitateve
12. Niveli i ujërave bregdetare, rreziqet dhe përmbytjet, erozioni dhe përmbytjet

Për çdo çështje, raporti përshin informacion rreth:

- Rëndësisë së trajtimit;
- Gjendjes aktuale;
- Ndërlikimeve dhe nevojave në të ardhmen;
- Masave që mund të zbatohen në kuadër të Planit të Menaxhimit të Basenit Ujor.

Drejt kuadrit të PMBU-së për vendin tonë

Bazuar te analiza e situatës dhe problemeve që propozohen të trajtohen në formën e ÇRMU-ve, u dakorduan këto hapa të rëndësishëm: përcaktimi i një strukture të përshtatshme dhe të dobishme për PMBU-në, në përputhje të plotë me kërkesat e Shtojcës VII të DKU-së së BE-së dhe marrja parasysh e specifikave dhe problemeve të burimeve ujore në Shqipëri. Kjo strukturë u përgatit në 2020-n kryesisht nga eksperti ndërkombëtar Brian Faulkner i projektit EUSIWM.

Draft PMBU-ja përmban 13 krerë, të gjithë në përputhje me parashikimet e Shtojcës VII të DKU-së, por rendi i krerëve është përshtatur paksa me kontekstin kombëtar. Pak krerë kanë avancuar më shumë dhe thuajse janë përfunduar, ndërsa të tjerët vetëm sa janë marrë në konsideratë. Përgatitja dhe konsultimi kërkoi më tepër kohë për Kapitullin 11; analiza ekonomike e përdorimit të ujit është realizuar për herë të parë në mënyrë pilote në Shqipëria në nivelin e basenit lumor.
Drafti i parë i PMBU-së mori formën përfundimtare në prill të 2021-shit. Nga ky moment dhe më tutje, PMBU-ja do të finalizohet në drejtimin e AMBU-së, me mbështetjen e ekipit ADA-EUSWIM dhe ekspertëve përkatës ndërkombëtarë e kombëtarë. Draft raporti dhe përmbajtja e tij janë konsultuar plotësisht me palët e interesit dhe institucionet përkatëse edhe përmes mbledhjeve të GE-së së MBU-së.
Draft PMBU-ja është përditësuar vazhdimisht, ku versioni i parë paraprak u përmbyll në dhjetor të 2021-shit dhe iu shpërnda të gjithë aktorëve në Konferencën Kombëtare të Ujit.

Programi i Masave

Bazuar te kërkesat e DKU-së, për çdo PMBU do të përgatitet PiM-ja, me qëllim arritjen e objektivave mjedisore (DKU Neni 11(1)[2]).
Masat e identifikuara nga PMBU-ja për lumin Mat janë hartuar në bazë të vlerësimit të statusit aktual të trupave ujorë të përvijuar, që është mbështetur te informacionet e analizës së presioneve dhe ndikimeve që prekin trupin ujor. Prandaj, çdo hap i procesit të planifikimit është i rëndësishëm për të siguruar zbatimin e masave të duhura në vendndodhjen e duhur.
Masat përcaktohen në varësi të "Llojet e masave kryesore" (LIMK[3]) dhe të shkallës në të cilën do të siguronin trajtimin e këtyre presioneve. LIMK-të janë një grup masash të identifikuara nga Shtetet Anëtare në PiM-të e tyre, të cilat kanë si shënjestër të njëjtin presion ose qëllim. MLIK-ja mund të jetë masë kombëtare, por zakonisht përfshin më tepër se një masë kombëtare. Masat janë hartuar në bazë të vlerësimit të statusit aktual të trupave ujorë, plotësuar me informacione nga analiza e presioneve dhe ndikimeve që prekin trupat ujorë.
Kjo PMBU përcakton PiM-në që do të zbatohet gjatë periudhës 2024-2029 për arritjen e "objektivave mjedisore", të përshkruara plotësisht në Kapitullin 3, në përputhje me Nenin 4 të DKU-së. Në Shtojcën 3 të WISE 2016 jepen edhe udhëzime me shembuj për presionet dhe treguesit kryesorë të masave. Masat specifike (që bien në kuadër të LIMK-ve) duhet të trajtojnë presione specifike (Llojet kryesore të Presioneve (LIKP) që hasen në[4] nivelin e trupit ujor. Mënyra më efikase për ta bërë masën të pasqyrojë presionin përkatës është që të përmblidhen elementet individuale që kontribuojnë në statusin ose potencialin e përgjithshëm të trupit ujor.
Lidhur me zbatimin e masave, duhet identifikuar Lloji Kryesor i Masës (LIMK) që është përgjithësisht më i aplikueshëm për Llojin Kryesor të Presionit përkatës, si dhe treguesi që do të përdoret për të vlerësuar nga pikëpamja sasiore progresin e masës. Për shembull, presioni pikësor nga ujërat e ndotura urbane (Presioni i Llojit Kryesor numër 1.1) duhet trajtuar kryesisht nëpërmjet ndërtimit të impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (ITUNU) (Masë Bazë sipas Direktivës së BE-së për Trajtimin e Ujërave të Ndotura Urbane (91/271/KEE), Masa e Llojit Kryesor numër 1).
Ka shumë rëndësi që treguesi i masës të identifikohet dhe vlerësohet nga pikëpamja sasiore. Në rastin e ujërave të ndotura urbane, treguesi i masës që zbatohet më së shumti është niveli i popullsisë

[2]Neni 11 (1): Çdo Shtet Anëtar siguron hartimin e programit të masave për çdo rajon të basenit lumor, ose për një pjesë të rajonit të basenit lumor brenda territorit të tij, duke marrë parasysh rezultatet e analizave të kërkuara nga Neni 5, për arritjen e objektivave të përcaktuara në Nenin 4. Këto programe masash mund t'u referohen masave që rrjedhin nga legjislacioni i miratuar në nivel kombëtar dhe të mbulojnë të gjithë territorin e Shtetit Anëtar. Kur shihet e përshtatshme, Shteti Anëtar mund të miratojë masa të zbatueshme për të gjitha rajonet e baseneve lumore dhe/ose një pjesë të rajoneve të baseneve lumore ndërkombëtare që shtrihen në territorin e tij.

[3]Përmbledhur në Tabelën 13-1(Llojit I Masës Kryesor (LIMK) në përputhje me WISE-n e BE-së që janë miratuar në këtë raport PMBU-je)

[4]Përmbledhur në Tabelën 10-1(Llojit I Masës Kryesor (LIMK) në përputhje me WISE-n e BE-së që janë miratuar në këtë raport PMBU-je)

ekuivalente (p.e.) që kërkon trajtim të ujërave të ndotura për të arritur standardin e cilësisë mjedisore prej BOD_5 < 4 mg/l në trupin ujor pritës.

Masat kryesore të përcaktuara:

- **Përmirësimi i statusit të ujërave sipërfaqësore**

Masat e Llojit Kryesor (LlMK) më të përshtatshme për reduktimin e presioneve dhe ndikimeve nga ndryshimi hidromorfologjik i trupave ujorë është përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (LlMK 6). Skema e HEC-eve me derivacion duhet të përmbushë detyrimet e parashtruara në lejen për përdorimin e burimit ujor. Ato duhen projektuar në mënyrë të tillë që të lejojnë kalimin e faunës ujore dhe të prurjes ekologjike edhe në rrjedhën më të ulët të lumit. Edhe presioni pikësor i ujërave të ndotura urbane (LlPK 1.1) duhet trajtuar zakonisht nëpërmjet ndërtimit të impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (ITUN - LlMK 1), por kur ndërtimi i ITUN-ut është i pamundur, ka LlMK të tjera që mund të ndërmerren për reduktimin e ngarkesës nga ujërat e ndotura urbane si masa për parandalimin dhe kontrollin e ndotjes nga zonat urbane, transporti dhe infrastruktura e ndërtuar. (KTM 21). Për këta trupa ujorë janë propozuar edhe masa të tjera krahas impiantit të trajtimit të ujërave të ndotura urbane, të cilat do të sjellin përmirësimin e statusit të tyre. Një prej masave është reduktimi i pikave të shkarkimit të ujërave të ndotura, grumbullimi i tyre në një numër të vogël kolektorësh dhe ndarja e sistemeve të kombinuara nga ujërat e shiut, të cilat kanalizohen në sistemin e furnizimit me ujë dhe nuk lejohen të rrjedhin me trupat ujorë. Është konstatuar se, në trupat ujorë, presioni në hyrje ndikohet kryesisht nga pikat ku ka vend-depozitime të mbetjeve industriale. Propozohet që të ndërmerret rehabilitimi i zonës duke zgjedhur teknologjinë e përshtatshme sipas rastit.
Këto masa do të ndihmojnë në përmirësimin e statusit aktual të këtyre trupave ujorë dhe me zbatimin e tyre pritet që, në planet e ciklit të dytë të menaxhimit (nga viti 2029), statusi shumë i keq të përmirësohet në status mesatar.
Tabela që përmban Një Masë për Grupin e Trupave Ujorë (shihni Shtojcën Teknike XI) përmbledh të gjitha masat për këta trupa ujorë.

- **Përmirësimi i statusit të ujërave nëntokësore.**

<u>Cilësia e ujërave nëntokësore</u>
Duke marrë parasysh se ndotja nga nitratet është faktor kryesor kundër arritjes së statusit të mirë kimik të një sasie të konsiderueshme të UN-ve me rëndësi për mbarë basenin, ka shumë rëndësi të eliminohet ose reduktohet sasia e nitrateve që hyn tek trupat nënujorë. Parandalimi i përkeqësimit të cilësisë së ujërave nëntokësore dhe çdo tendence tjetër në rritje të konsiderueshme dhe të qëndrueshme e përqendrimit të nitrateve në ujëra nëntokësore duhet arritur pikë së pari nëpërmjet zbatimit të Direktivës së BE-së për Nitratet dhe e DTUNU-së.
<u>Sasia e ujërave nëntokësore</u>
Duhet shmangur nxjerrja e tepruar e ujit në UN nëpërmjet menaxhimit efikas të ujërave nëntokësore dhe sipërfaqësore. Andaj, nevojiten kontrolle të përshtatshme mbi nxjerrjen e ujërave të ëmbla sipërfaqësore dhe nëntokësore, dhe ruajtjen e ujit të ëmbël (përfshi një regjistër ose regjistra të nxjerrjes së ujit) dhe kërkesat për autorizim paraprak për nxjerrjen dhe ruajtjen. Në përputhje me DKU-në, duhet siguruar që norma mesatare e nxjerrjeve në plan afatgjatë vjeçar të mos jetë më e madhe se burimi i disponueshëm i ujërave nëntokësore.

- **Pjesëmarrja dhe Konsultimi Publik**

AMBU shpreh angazhimin për pjesëmarrje publike aktive në vendimmarrje për të ofruar mbështetje më të gjerë për politikat dhe rritur efikasitetin e përpjekjeve për zbatim. Palët përkatëse të interesit dhe të gjitha nivelet janë konsultuar që në fillim të periudhës së hartimit të PMBU-së së Matit. Në nëntor të 2019-s, u mbajt mbledhja e parë konsultuese, ku institucionet përkatëse diskutuan dhe identifikuan/ranë dakord së bashku për çështjet e rëndësishme të menaxhimit të ujit. Për shkak të

pandemisë Covid-19, gjatë 2020-ës është zhvilluar vetëm një mbledhje konsultuese në Tetor 2020 me përfaqësues të BL-së Mat. PMBU-ja përfundimtare do të publikohet në faqen zyrtare të AMBU-së, për të përmbushur kërkesat e Nenit 14 të DKU-së së BE-së për pjesëmarrjen dhe përfshirjen publike.

Vetë Direktiva nuk e përmban pikëpamjen gjinore, por AMBU, me mbështetjen e plotë të ekipit të EUSIWM ka marrë gjerësisht në konsideratë rolin e fermave në të gjitha nivelet gjatë fazës përgatitore.

1. Objektivat, Administrimi dhe Koordinimi

1.1 Objektivat

Ky dokument paraqet kërkesat për statusin në Planin të Menaxhimit të Basenit Ujor për basenin e lumit Mat ("PMBU-ja" ose "Plani"), parashikuar nga Qeveria Shqiptare (QSh) në Ligjin për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore (LMIBU), sidomos në Nenet 17 dhe 24[5]. Paralelisht, PMBU-ja përputhet gjerësisht me objektivat dhe procedurat e Direktivës Kuadër të Ujit (DKU) të Bashkimit Evropian (BE) (Direktiva 2000/60/KE), legjislacionin e përgjithshëm të BE-së për mbrojtjen e ujërave kombëtare dhe direktivat e saj përkatëse[6].

Qëllimi kryesor i DKU-së së BE-së ka të bëjë kryesisht me cilësinë e ujërave, përkufizuar gjerësisht si "status". Kontrolli i sasisë së ujit (rrjedhat ose volumet) është element dytësor i sigurimit të cilësisë së mirë të ujit ndaj duhen përcaktuar edhe masat për sasinë që t'i shërbejnë objektivit të sigurimit të cilësisë së mirë.

PMBU-ja është mjeti kryesor për menaxhimin e trupave ujorë sipërfaqësorë dhe nëntokësorë brenda një Rajoni të caktuar të Basenit Ujor (RBU), që në këtë rast është zona e Basenit Ujor të Lumit të Matit. Lidhur me qeverisjen e ujit, PMBU-ja përmban:

- përshkrimin e përgjithshëm të RBU-së ose të basenit (-eve) ujor (-e), nëse PMBU-ja zbatohet në nivel nënrajoni brenda RBU-së më të gjerë, duke përfshirë kryesisht: hidrometeorologjinë, përdorimin e tokës dhe përdorimin e ujit;
- kategorizimin e trupave ujorë në lumenj, liqene, ujëra sipërfaqësore kalimtare dhe bregdetare, trupa ujorë nëntokësorë, si dhe përcaktimin e tipologjisë së tyre përkatëse dhe kushteve referencë për të gjithë trupat ujorë;
- vlerësimin teknik të gjendjes bazë (aktuale) të të gjithë trupave ujorë në basenin ujor lidhur me statusin cilësor dhe sasior të tyre;
- identifikimin e zonave të mbrojtura në basenin ujor ku uji ka përdorim ose rëndësi të veçantë që kërkon mbrojtje;
- përmbledhjen e presioneve dhe ndikimeve antropogjene në trupat ujorë sipërfaqësorë dhe nëntokësorë;
- përmbledhjen e masave që synojnë zbutjen e ndikimeve të identifikuara te trupa ujorë të veçantë nëse janë nën statusin e kërkuar minimal "Të Mirë";
- analizën ekonomike dhe/ose teknike për ata trupa ujorë që zakonisht përshkruhen si "trupa ujorë tepër të modifikuar" (TUTM), për të cilët nuk është e mundur arritja e statusit "Të Mirë";
- analizën ekonomike për identifikimin e rikuperimit të nevojshëm të burimeve dhe kostove mjedisore të shërbimeve të ujit, duke marrë parasysh parashikimet afatgjata të kërkesës dhe ofertës për ujë në basenin ujor;
- regjistrin dhe përmbledhjen e planeve më të detajuara të propozuara për nënbasenet, sektorët, çështjet e menaxhimit ose kategoritë e ujit që mund të ndikojnë ose mund të ndikohen nga objektivat mjedisore dhe programi i masave të këtij Plani;
- përmbledhjen e masave të marra nga konsultimi publik dhe se si këto konsultime janë marrë parasysh në formulimin e objektivave të PMBU-së dhe programit të masave;
- listën e Autoriteteve Kompetente që kanë detyrime ose që ndikohen nga ky Plan, duke përfshirë marrëdhënien e tyre me autoritetet e tjera të koordinuara brenda Shqipërisë, dhe kur është e nevojshme, përmbledhjen e marrëdhënieve institucionale të krijuara për të siguruar koordinimin me Rajonet ndërkombëtare të Baseneve Ujore;
- regjistrin e nxjerrjeve të ujit dhe lejeve të tyre kur këto nxjerrje mund të ndikojnë te statusi i trupit ujor[7]

[5] Qeveria Shqiptare, Ligji 111/2012, ndryshuar me Ligjin Nr. 6/2018 "Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore"

[6] Direktiva Kuadër e Ujit 2000/60/KE për ngritjen e kuadrit për veprimin e Komunitetit në fushën e politikave ujore - "Direktiva Kuadër e Ujit", Shtojca VII, Shtojca IX

[7] Komisioni Evropian, Direktiva 2000/60/KE – Neni 11(3)

Periudha e parashikuar e Planit gjashtë-vjeçar (2024-2029) është në përputhje me legjislacionin kombëtar dhe DKU-në dhe përfaqëson ciklin e tretë të këtyre Planeve brenda Shteteve Anëtare të BE-së me të cilin Shqipëria po përpiqet të përafrohet. Programi i Masave (PiM), i përcaktuar në PMBU që të parashtrojë objektivat mjedisore të cilat rrjedhin nga Neni 25 (1) i LMIBU-t, pritet të bëhet ligjërisht i detyrueshëm për autoritetet kompetente, subjektet ose palët e interesit, sipas rastit, me t'u miratuar nga Këshilli Kombëtar i Ujit dhe Këshilli i Ministrave.

"Objektivat mjedisore për trupat ujorë sipërfaqësorë, nëntokësorë, si dhe për zonat e mbrojtura vendosen me qëllim parandalimin e dëmtimit të trupave ujorë, si dhe mbrojtjen, përmirësimin dhe rehabilitimin e statusit të të gjithë trupave ujorë, si sipërfaqësorë, ashtu edhe nëntokësorë". LMIBU. Neni 25 (1).

1.2 Statusi Ligjor i Autoritetit Kompetent

Baseni ujor i Matit është përvijuar si i pavarur (Harta 1-1). Për qëllimet e këtij Plani, Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore (AMBU) vepron si Autoriteti i Rajonit të Basenit Ujor (ARBU), sikurse parashikohet në Ligjin nr.111/2012 (Neni 11). Kompetencat e veçanta të AMBU-së rregullohen nga Neni 11 i LMIBU-së dhe Vendimi i Këshillit të Ministrave Nr. 221, datë 26.04.2018, ndryshuar me VKM nr. 361 dt.6.5.2020 për organizimin dhe funksionimin e AMBU-së.

RBU-ja ka përgjegjësinë të sigurohet se kërkesat e parashtruara në LMIBU dhe DKU-në e BE-së, sidomos objektivat mjedisore dhe programi i masave të përcaktuara në PMBU të jenë koordinuar përgjatë të gjithë sektorëve dhe programeve brenda basenit ujor[8].

1.3 Marrëveshjet administrative

LMIBU përkufizon kuadrin institucional në nivel kombëtar dhe vendor, për të siguruar menaxhimin e burimeve ujore dhe përafrimin me Direktivat kryesore të BE-së lidhur me mjedisin dhe ujin, përfshi këtu DTUNU-n, Direktivën për Ujin e Pijshëm (DUP) dhe pjesërisht Direktivat për Ujërat Nëntokësore (DUN) dhe Direktivat për Përmbytjet (DP). Struktura qeverisëse e menaxhimit të ujit përcaktohet zakonisht në Figura 1-1. AMBU është autoriteti kompetent për hartimin dhe zbatimin e politikave, strategjive, planeve, programeve dhe projekteve që synojnë menaxhimin e integruar të burimeve ujore, përfshi edhe PMBU-në. KBU-të janë organet përgjegjëse vendore për menaxhimin e integruar të burimeve ujore në basenin përkatës, duke përfshirë edhe ruajtjen dhe mbrojtjen e burimeve ujore, si dhe shpërndarjen e barabartë të burimeve ujore brenda basenit ujor në fjalë (LMIBU, Neni 12).

Figura 1-1 – Rregullimet Administrative për Qeverisjen e Ujit

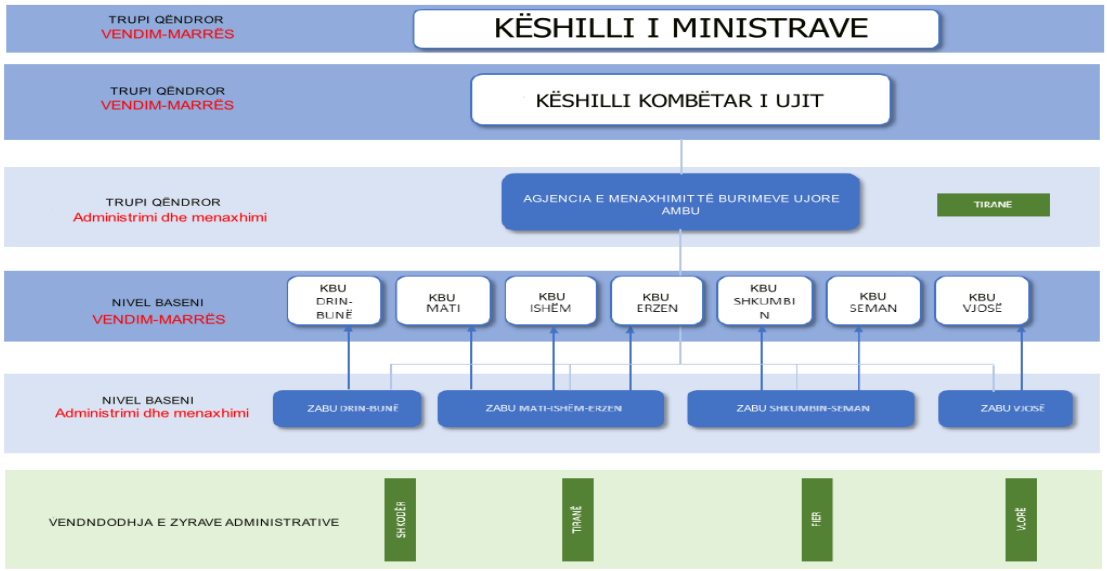

[8] Komisioni Evropian, Direktiva 2000/60/KE – Neni 3(2)

Zyrat e Administrimit të Basenit Ujor (ZABU) janë njësi operacionale të AMBU-së. Detyrat e tyre kryesore janë ndjekja e planeve të menaxhimit të burimeve të baseneve ujore përkatëse dhe mbajtja e inventarëve për burimet ujore (Neni 13, LMIBU).

1.4 Koordinimi i autoritetit Kompetent dhe Marrëdhëniet Institucionale

AMBU vepron si organi përgjegjës kryesor për hartimin dhe koordinimin e PMBU-së. Megjithatë, PMBU-të janë nisma mjaft komplekse, që kërkojnë bashkëpunim të gjerë dhe konsultim midis ministrive, agjencive qeveritare dhe rregullatorëve, të quajtur ndryshe edhe "autoritete kompetente". Figura 1-1 përmbledh autoritetet kompetente për këtë Plan dhe përshkruan detyrat dhe detyrimet e tyre, si dhe mekanizmat e koordinimit me Autoritetin e Rajonit të Basenit Ujor. Ky koordinim ndodh rutinë nëpërmjet mekanizmave qeverisëse.

Institucionet përgjegjëse për hartimin dhe zbatimin e planeve për administrimin dhe organizimin e organeve kombëtare për Menaxhimin e Burimeve Ujore janë: Këshilli i Ministrave, Këshilli Kombëtar i Ujit, Agjencia për Menaxhimin e Burimeve Ujore, Këshilli i Baseneve Ujore dhe Zyrat e Administrimit të Baseneve Ujore. (Neni 7, LMIBU).

KBU-të ndihmohen nga ZABU-të, të cilat funksionojnë si sekretariat i KBU-ve. ZABU-të janë përgjegjëse për vlerësimin teknik të përdorimeve të burimeve ujore (sipërfaqësore dhe nëntokësore), japin rekomandime për miratim nga KBU-ja, mbështesin bashkitë në zgjidhjen e çështjeve që lidhen me burimet ujore dhe janë përgjegjëse për mbikëqyrjen (dhe kontrollin) e të gjitha veprimtarive lidhur me përdorimin e burimeve ujore. Megjithatë, ZABU-të kanë autoritet të kufizuar për të detyruar zbatimin e procedurave ligjore dhe rregullatore.

Urdhri i Kryeministrit Nr. 129 datë 21.09.2015 "Për marrjen e masave institucionale dhe operacionale për zbatimin e qasjes sektoriale dhe ngritjen e grupeve të menaxhimit të integruar të politikës" institucionalizoi për herë të parë qasjen sektoriale brenda Sistemit të Planifikimit të Integruar (IPS), që është sistemi vendimmarrës, i cili përcakton drejtimin strategjik dhe shpërndarjen e burimeve të vendit. Mekanizimi i Menaxhimit të Integruar të Sektorit u ngrit me qëllim zhvillimin, zbatimin dhe monitorimin e reformave sektoriale në Shqipëri. Kjo do të arrihet nëpërmjet hartimit të programeve kombëtare sektoriale dhe krijimit të një liste të vetme për projektet që kanë prioritet për investime strategjike. Mekanizmi u bazua në ngritjen e katër Grupeve të Menaxhimit të Integrimit të Politikave (GMIP) në katër fusha prioritare:

- Menaxhimin e Integruar të Ujit;
- Punësimin dhe Sektorin Social;
- Konkurrenca dhe Inovacioni (risitë);
- Qeverisja e Mirë dhe Administrimi Publik.

Urdhri i Kryeministrit Nr. 157, datë 22.10.2018 "Për marrjen e masave për zbatimin e qasjes së gjerë sektoriale / ndërsektoriale, si dhe ngritjen dhe funksionimin e mekanizmit sektorial/ndërsektorial të integruar", riorganizoi dhe konsolidoi mekanizmin GMIP në mbështetje të marrjes së masave organizative, ndërinstitucionale dhe operacionale për zbatimin e qasjes së gjerë sektoriale / ndërsektoriale. Me këtë organizim të ri, GMIP-ja synon të operojë në funksion të qasjes sektoriale / ndërsektoriale të integruar në fushat prioritare. Në këtë drejtim, është shtuar edhe pikëpamja ndërsektoriale, ndryshe nga organizimi i parë, që e vuri theksin vetëm te pikëpamja sektoriale. Krahas GMIP-ve, është shtuar edhe një formë e re organizimi: Komitetet Drejtuese Sektoriale (KDS), ndarë në pesë të tillë. Ka shumë rëndësi që të përcaktohet roli i këtij mekanizmi në procesin e përdorimit dhe zbatimit të Instrumentit Financiar të Mbështetjes Buxhetore Sektoriale. Urdhri i Kryeministrit në vitin 2015 përcaktoi se: mekanizmi synon të zhvillojë, zbatojë dhe monitorojë reformat sektoriale në Shqipëri nëpërmjet hartimit të programeve kombëtare sektoriale dhe krijimit të një liste të vetme për projektet me prioritet për investime strategjike në përputhje me procesin e anëtarësimit në BE dhe detyrimet ndërkombëtare të Shqipërisë".

Të gjithë palët e interesit të basenit ujor, duke nisur nga përdoruesit e deri te autoritetet kombëtare (institucionet qeveritare), përfaqësohen nga subjekte të ndryshme që operojnë në sektorin e ujit, si: ofrues të shërbimeve të bujqësisë, industrisë, urbanizmit, energjisë; OJF-të, komuniteti shkencor, donatorët dhe shoqëritë civile në përgjithësi.

Tabela 1-1 – Regjistri i Autoriteteve Kompetente Lidhur me Planin

AUTORITETI KOMPETENT DHE AUTORITETI LIGJOR	AKTIVITETET KRYESORE QË KONTRIBUOJNË NË DKU	MEKANIZMAT E KOORDINIMIT ME AK-të E TJERA
Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore (AMBU) (Kryeministria) Ligji Nr. 111/2012 ndryshuar me Ligjin nr. 6/2018 "Për Menaxhimin e Integruar të burimeve ujore" VKM Nr. 221, datë 26.4.2018 ''Për organizimin dhe funksionimin e AMBU-së''	Zbatimi dhe koordinimi i Ligjit për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore Zbatimi dhe koordinimi i Direktivës Kuadër të Ujit Përgatitja e Planeve të Menaxhimit të Baseneve Ujore Përgatitja e Planeve të Menaxhimit të Riskut nga Përmbytjet Përgatitja e Planeve të Menaxhimit të Riskut nga Thatësirat Mbajtësi i Regjistrit të Nxjerrjeve të Ujit (në KKBU)	Publikimi i Planeve të Menaxhimit të Baseneve Ujore dhe Dokumenteve Plotësuese Zbatimi i Strategjisë Kombëtare të MIBU-t Mbajtja e regjistrit të subjekteve të burimeve ujore Mbajtja e Kadastrës Kombëtare të Burimeve Ujore
Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM) Ligji Nr. 10431, datë 9.6.2011 ''Për mbrojtjen e mjedisit'' VKM Nr. 568, datë 17.7.2019 ''Për organizimin dhe funksionimin e AKM-së''	Monitorimi Kombëtar Mjedisor i Trupave Ujorë Lumorë Monitorimi Kombëtar Mjedisor i Trupave Ujorë Liqenorë Monitorimi Kombëtar Mjedisor i Trupave Ujorë Bregdetarë Lëshimi i Lejeve Mjedisore për të gjitha veprimtaritë industriale në vend VNM-të dhe VSM-të periodike	Publikimi i Programit Kombëtar të Monitorimit të Mjedisit (vjetor) Mirëmbajtja e Regjistrit të Lejeve Mjedisore Mirëmbajtja e Regjistrit të Çlirimit dhe Shkarkimit të Ndotësve
Departamenti i Klimës dhe Mjedisit, Instituti i Gjeoshkencave, (IGjEO) Ligji Nr. 8485, datë 12.5.1999 ''Për Kodin e Procedurës Administrative" VKM Nr. 490, datë 6.7.2011 ''Për krijimin e IGjEUM-it'' (shkrirja e institucioneve të mëparshme ekzistuese)	Mbledhja, verifikimi dhe shpërndarja e të dhënave meteorologjike (monitorimi i reshjeve) Mbledhja, verifikimi dhe shpërndarja e të dhënave hidrologjike (monitorimi i prurjeve)	Publikimi i Buletinit Mujor të Klimës në faqen e internetit
Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura (AKZM) Ligji Nr. 81/2017 ''Për zonat e mbrojtura'' VKM Nr. 102, datë 4.2.2015 ''Për ngritjen e Agjencisë Kombëtare të Zonave të Mbrojtura'', ndryshuar në 2016-n.	Menaxhimi i Zonave të Mbrojtura Zbatimi i Direktivës së BE-së për Shpendët dhe Habitatet	Publikimi i planeve të menaxhimit për zonat e mbrojtura, të gjitha llojet Mirëmbajtja e regjistrit për zonat e mbrojtura - bazuar në GIS Mirëmbajtja e inventarit kombëtar të florës dhe faunës
Agjencia Kombëtare e Bregdetit (AKB) Ligji Nr. 93/2015 për "Turizmin'' VKM Nr. 569 datë 17.7.2019 ''Për ngritjen e Agjencisë Kombëtare të Bregdetit''	Mbrojtja dhe zhvillimi i mjedisit të qëndrueshëm në bregdet Monitorimi dhe kontrolli i aktiviteteve të paligjshme për shërbim turistik në bregdet (plazhet)	Mirëmbajtja e inventarit kombëtar të bregdetit Monitorimi i zbatimit të instrumenteve të planifikimit të territorit
Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit	Përgatitja e planeve të menaxhimit të territorit në mënyrë të koordinuar - përmes qeverive vendore	Publikimi i Planit Kombëtar të Zhvillimit

Ligji Nr. 107/2014 ‘’Për zhvillimin dhe planifikimin territorial’’. VKM Nr. 427 datë 8.6.2016 ‘’Për ngritjen e Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit”	Përgatitja e planeve të integruara tematike (përfshi infrastrukturën, përmbytjet, ujërat, bujqësinë, zhvillimin urban, etj.)	Koordinimi i përgatitjes së planeve të menaxhimit të territorit nga qeveritë vendore Publikimi i Planit të Integruar Ndërsektorial të Bregdetit – bazuar te GIS-i Publikimi i Planit të Integruar Ndërsektorial të Bregdetit për Rajonin Tiranë-Durrës – bazuar te GIS-i (përfshi bashkitë Tiranë, Durrës, Kamëz, Vorë, Shijak dhe Krujë). Mbajtja e Bazës së Integruar të të Dhënave për Planifikimin.
Shërbimi Gjeologjik Shqiptar (ShGjSh) Ligji Nr. 111/2015, datë 15.10.2015 ‘’Për Shërbimin Gjeologjik Shqiptar”	Studimi dhe monitorimi i ujërave nëntokësore, akuiferëve, shtresave gjeologjike, hidrogjeologjisë	Publikimi i raporteve për cilësinë e ujërave nëntokësore Mbajtja e bazës së të dhënave bazuar te GIS-i për gjeologjinë, hidrogjeologjinë dhe akuiferët nëntokësorë Anëtar i EuroGeoSurveys, që prej 2007-s
Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore (AKBN) Ligji Nr. 7/2017 ‘’Për përdorimin e burimeve të rinovueshme’’ VKM Nr. 547, datë 9.8.2006 ‘’Për ngritjen e AKBN-së, ndryshuar në 2017-n	Mbajtja e bazës kombëtare të të dhënave për përdorimin/kapacitetin e sektorit të energjetikës Monitorimi dhe inspektimi i sektorit energjetik, përfshi hidrokarburet, vajrat dhe të gjitha burimet e tjera natyrore Përgatitja e planit kombëtar të veprimit për përdorimin e burimeve të rinovueshme për prodhimin e energjisë, çdo dy vjet Monitorimi i hidrocentraleve Analiza e mineraleve	Publikimi i buletinit për potencialet/investimet hidroenergjetike në vend Mirëmbajtja e sistemit të bazuar te GIS-i për energjinë
Agjencia Kombëtare e Ujësjellës-Kanalizimeve dhe Infrastrukturës së Mbetjeve të Ngurta (AKUM) Ligji Nr. 8102, datë 28.3.1996 ‘’Për ujësjellës-kanalizimet’’, ndryshuar me ligjin Nr. 9915, datë 2008. (Projektligji i ri është hartuar, por nuk është miratuar ende). VKM Nr. 431, datë11.7.2018 ‘’Për ngritjen e AKUM-it”	Zbatimi i politikës dhe strategjisë për ujësjellës-kanalizimet (Masterplani për UK-në dhe Mbetjet) Trajtimi i ujërave të ndotura Planifikimi i infrastrukturës për mbetjet Planifikimi i nevojave për investime në furnizim me ujë/trajtimin e ujërave të ndotura dhe menaxhimin e mbetjeve	Mirëmbajtja e platformës kombëtare të GIS-it për asetet e ujësjellës-kanalizimeve Publikimi i raporteve/statistikave për performancën e shoqërive UK
Drejtoritë Rajonale të Ujitjes dhe Kullimit Ligji Nr. 24/2017 ‘’Për ujitjen dhe kullimin” VKM Nr. 437, datë 17.5.2017 ‘’Për ngritjen e 4 drejtorive rajonale për ujitjen dhe kullimin”	4 drejtori të ngritura**:** Lezhë, Durrës, Fier dhe Korçë. Inventari i infrastrukturës së ujitjes, kullimit dhe mbrojtjes nga përmbytjet Planifikimi i nevojave/kërkesës për ujë në sektorin e ujitjes Planifikimi i ndërhyrjeve rehabilituese në infrastrukturën e ujitjes, kullimit dhe mbrojtjes nga përmbytjet	Mirëmbajtja e sistemit të integruar për pyjet

Agjencia Kombëtare e Pyjeve (AKP) Ligji Nr. 5/2016, datë 04.02.2016 "Për shpalljen e moratoriumit të pyjeve” VKM Nr.570, datë 17.7.2020 ’’Për ngritjen e AKP-së” Urdhri Nr. 24, datë 03.02.2020 ’’Për miratimin e strukturës dhe organigramës të Agjencisë Kombëtare të Pyjeve” Ligji Nr. 57/2020 "Për pyjet" datë 30 / 04/2020	Përgatitja e inventarit për pyjet Përgatitja e hartave të bazuara te GIS-i Zbatimi i programit të monitorimit vjetor për pyjet, biodiversitetin, habitatet etj. Monitorimi / kontrolli / inspektimi	Mirëmbajtja e sistemit të integruar për pyjet (regjistri, baza e të dhënave, sistemi GIS) Ngre dhe mirëmban Regjistrin Kombëtar të Fondit Pyjor Harton metodologjinë për inventarizimin e pyjeve, organizimin dhe drejtimin e punës në nivel kombëtar. Publikimi i raporteve për statusin e pyjeve dhe të dhëna/informacione të tjera përkatëse.
Agjencia Kombëtare për Mbrojtjen Civile Ligji Nr. 45/2019, datë 18.7.2019 ’’Për mbrojtjen civile’’ VKM nr. 747 e datës 20.11.2019 "Për Organizmin dhe Funksionimin e Agjensisë Kombëtare të Mbrojtjes Civile”	Përgatitja e strategjisë kombëtare për zvogëlimin e risqeve nga fatkeqësitë natyrore Përgatitja e planit kombëtar për emergjencat civile Ndërhyrjet në infrastrukturë në zonat e dëmtuara	Mbajtja e bazës së të dhënave për humbjet dhe dëmet Ngritja e Fondit të Solidaritetit
Autoriteti Shtetëror për Informacionin Gjeohapësinor (ASIG) Ligji Nr. 72/2012, datë 28.6.2012 ’’Për organizimin dhe funksionimin e infrastrukturës shtetërore për informacionin gjeohapësinor”	Zbatimi i kërkesave të Direktivës INSPIRE Përgatitja e standardeve kombëtare për informacionin gjeohapësinor Përgatitja e hartave tematike, në sistemin GIS	Përgatitja e të gjitha hartave të tipologjisë/sektorit në nivel vendor/rajonal/kombëtar Mirëmbajtja e sistemit kombëtar GIS për të gjitha llojet e informacionit Mirëmbajtja e Gjeoportalit Kombëtar (faqes së internetit) me informacion tematik, vënë në dispozicion të publikut
Instituti i Shëndetit Publik Ligji Nr. 10 138, datë 11.5.2009 ’’Për shëndetin publik”	Vlerësimi cilësor i ujit të pijshëm (analiza e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, si dhe impiantet e trajtimit të ujërave) Monitorimi i cilësisë së ujit të pijshëm Analiza e të dhënave të monitorimit të cilësisë së ujit të pijshëm të kryer nga Njësitë Vendore të Kujdesit Shëndetsor	Publikimi i raporteve për çështjet/gjendjen shëndetësore Publikimi i revistës mjekësore shëndetësore Publikimi i buletinit shëndetësor në faqen e internetit Publikimi në faqen e internetit i Raportit Vjetor të Cilësisë së Ujit të Pijshëm.

Harta 1-1 – Rajonet e Basenit Ujor në Shqipëri dhe Shtrirja e Basenit Ujor të Lumit Mat

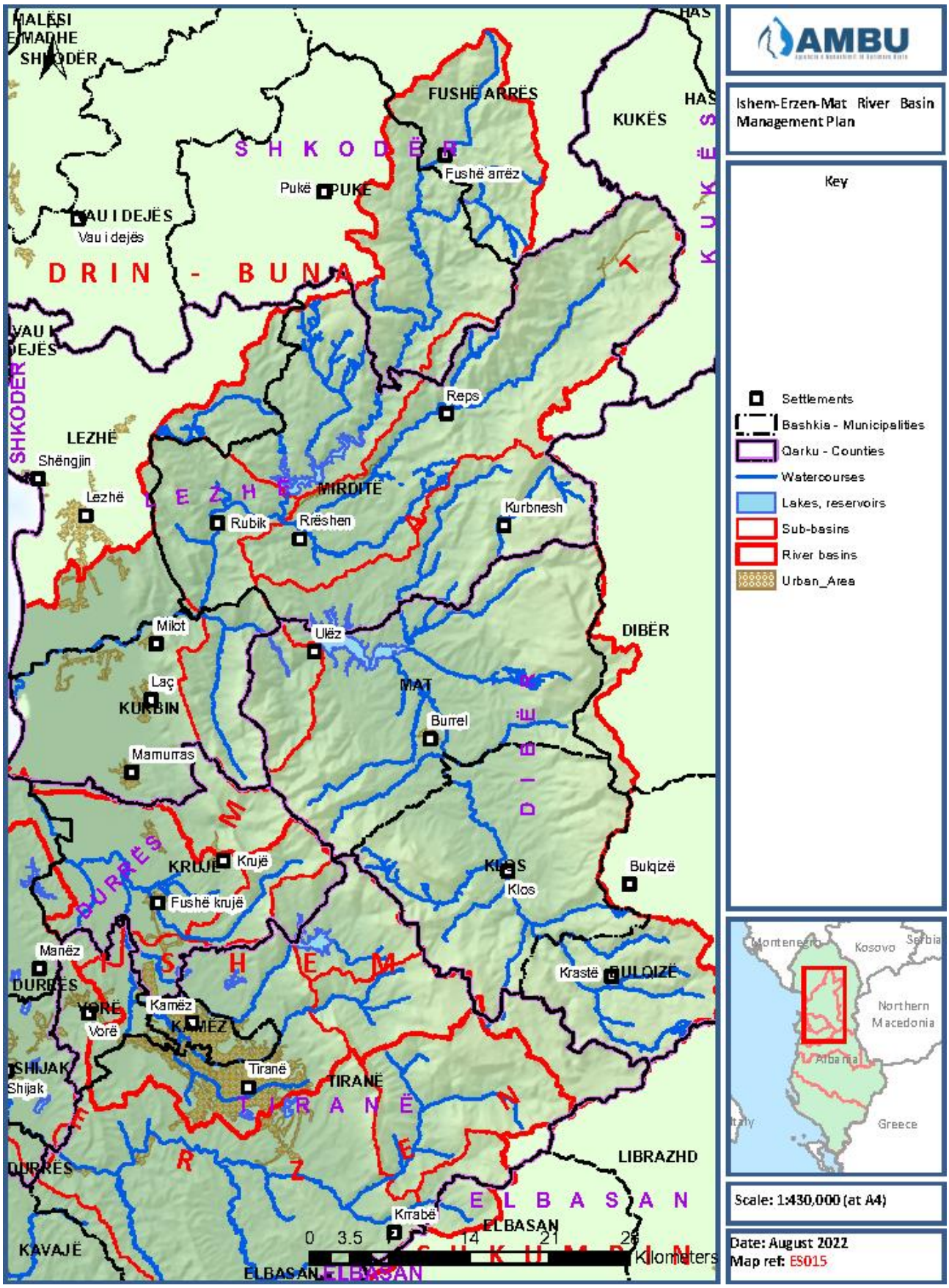

1.5 Struktura e Përgjithshme e Kuadrit të PMBU-së dhe Dokumentacionit

1.5.1 Komponentët Parësorë

Sipas kontekstit të Direktivës Kuadër të Ujit (DKU), Plani i Menaxhimit të Basenit Ujor (PMBU) duhet të paraqesë në mënyrë të detajuar se si do të përmbushen objektivat mjedisore të basenit ujor (objektivat për statusin ekologjik, statusin sasior, statusin kimik dhe të zonës së mbrojtur) brenda afatit të përcaktuar kohor. Për më tepër:

- Masat për mbrojtjen e cilësisë dhe sasisë të së gjitha burimeve ujore, përfshi edhe ekologjinë ujore dhe habitatet e çmuara.
- Masat për mbrojtjen e burimeve ujore sipërfaqësore ose nëntokësore që përdoren për ujë të pijshëm.
- Masat për të siguruar qëndrueshmërinë afatgjatë të burimeve ujore për sa i përket nevojave mjedisore dhe ekonomike.
- Masat për mbrojtjen e ujërave të larjes dhe ujërave të tjera me rëndësi ekonomike.

Këto objektiva duhen përfshirë për çdo basen ujor. Në përgjithësi, programet e masave ndahen në:

i. "Masat bazë" që përfshijnë kërkesat kryesore të pajtueshmërisë me disa Direktiva të ndryshme të BE-së, të parashtruara në Pjesën A, Shtojcën VI të DKU-së.
ii. "Masat plotësuese" që lihen në diskrecionin e AMBU-së, sipas nevojës, për arritjen e objektivave mjedisore, të parashtruara në Pjesën A, Shtojcën VI të DKU-së.

Paralelisht, duhet kryer edhe një analizë e detajuar ekonomike e përdorimit të ujit brenda basenit ujor. Vendosja e kostos së duhur dhe rikuperimi i kostove të ujit shërbejnë si stimuj për përdorimin e qëndrueshëm të burimeve ujore, duke ndihmuar kështu në arritjen e objektivave mjedisore në kuadër të Direktivës. Për më tepër, analiza ekonomike lehtëson diskutimin racional për efikasitetin e kostove të masave të ndryshme të renditura më lart.

1.5.2 Komponentët Dytësorë

Në nivel baseni ujor, menaxhimi i integruar i burimeve ujore i bazuar në praktikat më të mira dhe gjithëpërfshirëse, duhet parë nga një këndvështrim më i gjerë nga sa parashtrohet në pikën 1.5.1 më lart[9]. Në dokumentin e saj bazë, DKU-ja bën vetëm referencë shumë të kufizuar të qartë për menaxhimin e burimeve ujore, menaxhimin e përmbytjeve, menaxhimin e thatësirës dhe menaxhimin e bregdetit.

Këto veprimtari mund të ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme te masat e parashikuara në 1.5.1, dhe brenda strategjive ose planeve plotësuese shtesë që janë parashikuar (menaxhimi i burimeve ujore dhe i risqeve nga përmbytjet dhe thatësirat), këto strategji sektoriale duhet të raportojnë në mënyrë të veçantë për ndikimin e këtyre strategjive te objektivat mjedisore të basenit ujor dhe te statusi i trupit ujor, kur është e mundur.

Por, ato kërkojnë edhe plane dhe/ose strategji të veçanta të rëndësishme dhe komplekse nga pikëpamja teknike, gjë që shkon përtej pikëpamjes së "cilësisë së ujit" që parashikohet në DKU.

Në përputhje me praktikat më të mira ndërkombëtare, kuadri i PMBU-së për Shqipërinë parashikon strategji dhe/ose plane plotësuese shtesë të koordinuara me, por të ndryshme nga dokumenti bërthamë i PMBU-së (masat në 1.5.1.). Në mënyrë të veçantë, parashikohet kur shihet e nevojshme:

- Plani ose Strategjia për Menaxhimin e Burimeve Ujore
- Plani ose Strategjia për Menaxhimin e Riskut nga Përmbytjet
- Plani ose Strategjia për Menaxhimin e Riskut nga Thatësirat
- Plani ose Strategjia për Menaxhimin e Zonave Bregdetare
- Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) për propozimet e PMBU-së

[9] Banka Botërore – Menaxhimi i Integruar i Basenit Ujor – Nga Konceptet te Praktikat e Mira, Dokumente Informuese 1-15, 2006.

Përmbajtja dhe objektivat e këtyre strategjive mbështetëse shpjegohen më tej në Kapitullin 9. Nëse këto strategji dhe plane nuk janë hartuar ende (ose nuk gjejnë zbatim) për basenin ujor në fjalë, atëherë kjo do të qartësohet në nënseksionin përkatës.
Për ta përmbledhur, të gjitha autoritetet kompetente rregullatore, por dhe operatorët që kontribuojnë në çdonjërën prej strategjive dhe/ose planeve të mësipërme duhet të kuptojnë se objektivat e përgjithshme mjedisore të parashtruara në nenin 25 të LMIBU-së dhe nenin 4 të DKU-së shërbejnë si parime paraprake udhëzuese për përputhshmërinë me mjedisin të këtyre strategjive plotësuese. Këto strategji duhet të marrin parasysh dhe të koordinohen me objektivat mjedisore të përcaktuara në PMBU, ose të jenë plotësisht në përputhje me kërkesat e rasteve përjashtimore të parashtruara në nenin 4(7) të DKU-së.

1.5.3 Elementet Mbështetëse

Legjislacioni kombëtar parësor dhe Direktivat e BE-së nuk mund të ofrojnë udhëzime të mjaftueshme lidhur me mënyrën se si duhen përgatitur Planet e Menaxhimit të Basenit Ujor. Prandaj, mund të merren në konsideratë procedurat apo problematikat teknike specifike parashikuar me dispozita në legjislacion dytësor, në Vendime të Këshillit të Ministrave (VKM 1015/2020) apo Procedura Teknike Standarde (PTS) të përgatitura nga AMBU, por edhe politikat, evidencat dhe procedurat mbështetëse të ofruara në Strategjinë e BE-së për Zbatim të Përbashkët[10]. Praktikat më të mira ndërkombëtare janë gjithashtu shumë të rëndësishme, pasi jo të gjitha këto praktika janë mbrojtur duke u përfshirë në politikën ose strategjinë e zbatimit të BE-së.

Këto elemente mbështetëse janë të shumta në numër, ndaj në Tabela 1-2 paraqitet një përmbledhje e dokumenteve më relevante. Lista në vijim nuk është shteruese.

1.5.4 Ilustrimi i Kuadrit të Raportimit të PMBU-së

Tabloja ilustruese e kuadrit të PMBU-së në Shqipëri, që shërben si format model për të gjitha PMBU-të e ardhshme, paraqitet në Figura 1-2.

[10] https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/objectives/implementation_en.htm

Tabela 1-2 – Elementet Mbështetëse të Kuadrit të PMBU-së

DIREKTIVAT PARËSORE LIDHUR ME DIREKTIVËN KUADËR TË UJIT	
Direktiva 2000/60/KE	Për ngritjen e kuadrit për veprim komunitar në fushën e politikave për burimet. ujore
Direktiva 2006/118/KE	Për mbrojtjen e ujërave nëntokësore nga ndotja dhe degradimi.
Direktiva 2013/39/BE	Ndryshimi i Direktivave 2000/60/KE dhe 2008/105/KE lidhur me substancat prioritare në fushën e politikës së ujit.
Direktiva (BE) 2020/2184	Për cilësinë e ujit për konsum njerëzor.
Direktiva 91/676/KEE	Për mbrojtjen e burimeve ujore ndaj ndotjes së shkaktuar nga nitratet që vijnë nga burimet bujqësore.
Direktiva 2006/7/KE	Për menaxhimin e cilësisë së ujërave të larjes.
Direktiva 2010/75/KE	Për emetimet industriale (parandalimi dhe kontrolli i ndotjes së integruar).
Direktiva 2001/42/KE	Për vlerësimin e efekteve të disa planeve dhe programeve të caktuara në mjedis.
Direktiva 91/271/KEE	Për trajtimin e ujërave të ndotura urbane.
Direktiva 97/62/KE	Për konservimin e habitateve natyrore dhe të florës e faunës së egër.
DOKUMENTET UDHËZUESE PARËSORE TË STRATEGJISË SË PËRBASHKËT TË ZBATIMIT TË DKU-SË	
Dokumenti Udhëzues 2	Identifikimi i Trupave Ujorë.
Dokumenti Udhëzues 3	Analiza e Presioneve dhe Ndikimeve.
Dokumenti Udhëzues 4	Identifikimi dhe Përcaktimi i Trupave Ujorë Tepër të Modifikuar.
Dokumenti Udhëzues 7	Monitorimi sipas Direktivës Kuadër të Ujit.
Dokumenti Udhëzues 13	Qasja e përgjithshme kundrejt klasifikimit të statusit dhe potencialit ekologjik.
Dokumenti Udhëzues 19	Udhëzues për Monitorimin Kimik të Ujërave Sipërfaqësore në kuadër të Direktivës Kuadër të Ujit.
Dokumenti Udhëzues 27	Udhëzues teknik për standardet e cilësisë së mjedisit.
Dokumenti Udhëzues 31	Rrjedhat ekologjike në zbatimin e Direktivës Kuadër të Ujit.
Dokumenti Udhëzues 34	Për zbatimin e bilanceve ujore për të mbështetur zbatimin e DKU-së.
Dokumenti Udhëzues 35	Udhëzues për Raportimin mbi Direktivën Kuadër të Ujit 2016 – 6.0.6.

QEVERIA SHQIPTARE – AKTET LIGJORE	
Ligji Nr. 111/2012	Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore
Ligji Nr. 10431/2011	Për Mbrojtjen e Mjedisit
Ligji Nr.44/2015	Për procedurat administrative
Ligji Nr.81/2017	Për zonat e mbrojtura
Ligji Nr.93/2015	Për turizmin
Ligji Nr.107/2014	Agjencia për Zhvillimin dhe Planifikimin e Territorit
Ligji Nr.111/2015	Shërbimi Gjeologjik Shqiptar
Ligji Nr. 7/2017	Për përdorimin e burimeve të rinovueshme
Ligji Nr. 8102/1996	Për ujësjellës-kanalizimet
Ligji nr. 24/2017	Për ujitjen dhe kullimin
Ligji nr.90/2012	Për administratën publike
Ligji nr.45/2019	Për mbrojtjen civile

Ligji nr. 72/2012	Për organizimin dhe funksionimin e infrastrukturës shtetërore për informacionin gjeohapësinor
Ligji nr.10138/2009	Shëndeti publik
Ligji nr.57/2020	Për pyjet
QEVERIA SHQIPTARE - VENDIM I KËSHILLIT TË MINISTRAVE	
VKM Nr. 221/2018	Për ngritjen e AMBU-së
VKM Nr. 1015/2020	Për përmbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e strategjive Kombëtare të Ujit, Planeve të Menaxhimit të Rajoneve të Baseneve Ujore dhe Planeve për Menaxhimin e Riskut nga Përmbytjet
VKM nr.568/2019	Për krijimin e AKM-së
VKM nr.490/2011	Për krijimin e IGjEO-s
VKM nr.102/2015	Për krijimin e Agjencisë Kombëtare të Zonave të Mbrojtura
VKM nr. 427/2016	Për krijimin e Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit
VKM nr. 547/2006	Për krijimin e Agjencisë Kombëtare të Burimeve Natyrore
VKM nr.431/2018	Për krijimin e AKUM-it
VKM nr.437/2017	Për krijimin e 4 drejtorive rajonale për ujitjen dhe kullimin
VKM nr.570/2019	Për krijimin e Agjencisë Kombëtare të Pyjeve

Figura 1-2 – Paraqitje ilustruese e Kuadrit raportues të PMBU-së për Shqipërinë

Faza e fillimit dhe konsultimi

Dokumenti Deklarata e Konsultimit

Dokumenti Vështrim i Përgjithshëm i Problematikave Kryesore të Menaxhimit të Burimeve Ujore

Plani i Menaxhimit të Basenit Ujor – Dokumenti Themelor (nga versioni draft në përfundimtar)

Shtojcat
Shtojca I - Hidrologjia
Shtojca II - GIS
Shtojca III – Dataset
Shtojca IV – Presionet
Shtojca V – Hidrobiologjia
.....
Shtojca XI - Programi i masave
Shtojca XII - Trajnimi dhe Konsultimi Publik

Hartëzimi Teknik

Planet dhe Strategjitë Mbështetëse

Dokumenti Analiza Ekonomike

Dokumenti Vlerësimi i Ndikimit Mjedisor

Dokumenti Burimet Ujore dhe Strategjia e Nxjerrjes së Ujit

Dokumenti Strategjia e Riskut nga Përmbytjet

Dokumenti Strategjia e Riskut nga Thatësirat

2. Masat e Konsultimit me Ekspertët dhe Publikun

2.1 Konteksti Ligjor

Një prej kërkesave më kryesore të Direktivës Kuadër të Ujit të BE-së është të promovojë pjesëmarrjen aktive të publikut dhe palëve të tjera të interesit ("palëve të interesuara") në hartimin, rishikimin dhe përditësimin e Planeve të Menaxhimit të Basenit Ujor[11].

2.1.1 Shqipëria

Dispozitat dhe procedurat e përgjithshme lidhur me konsultimin publik për problematikat e menaxhimit të burimeve ujore janë transpozuar në Ligjin për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore (LMIBU) dhe Ligjin për Konsultimin Publik (LKP).

VKM-ja Nr.1015, datë 16.12.2020 "Për përmbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjisë Kombëtare të Menaxhimit të Burimeve Ujore, të Planeve të Menaxhimit të Baseneve Ujore dhe Planeve të Menaxhimit të Rrezikut nga Përmbytjet" përmban disa dispozita për të siguruar ndërmarrjen e një serie masash për konsultim publik dhe për pasojë, ndryshimesh në plan (në përafrim me DKU-në, Shtojca VII) [12].

2.1.2 Bashkimi Evropian

Sipas praktikës më të mirë të Komisionit Evropian, marrëdhëniet me palët e interesit duhet të bazohen te katër parime të përgjithshme:

- Pjesëmarrja: miratimi i një qasjeje gjithëpërfshirëse duke zhvilluar konsultime sa më të gjera që të jetë e mundur.
- Transparenca dhe llogaridhënia: procesi i konsultimit dhe mënyra se si ndikon ai në vendimmarrje duhet të jenë transparente për palët e përfshira dhe publikun e gjerë;
- Efikasiteti: konsultohuni atëherë kur pikëpamjet e palëve të interesit ende mund të sjellin ndryshime, duke respektuar proporcionalitetin dhe kufizimet e veçanta;
- Koherenca: siguroni konsistencën e proceseve të konsultimit përgjatë të gjitha grupeve, sektorëve dhe shërbimeve, si dhe vlerësimin, rishikimin dhe kontrollin e duhur të cilësisë.

Për hartimin e PMBU-ve specifikisht, DKU-ja përcakton qartë në nenin 14 rendin e hapave të konsultimit:

1. Deklarata e Masave Konsultuese, që përfshin kalendarin, programin e punës, listën e palëve të interesuara që do të konsultohen dhe metodat e përzgjedhura, publikuar nga AMBU tre vjet përpara fillimit të planit të propozuar.
2. Përmbledhja e Çështjeve të Rëndësishme të Menaxhimit të Ujërave të identifikuara nga AMBU, publikuar dy vjet përpara fillimit të planit të propozuar.
3. Draft Plani i Menaxhimit të Baseneve Ujore, publikuar një vit përpara fillimit të planit të propozuar.

Në çdo rast, duhet lënë në dispozicion një periudhë konsultimi 6 mujore për të mundësuar përfshirjen aktive të grupeve të interesit. Këto kërkesa minimale nuk i përjashtojnë konsultimet e tjera të posaçme me grupet e ekspertëve apo operatorë të rëndësishëm, me kusht që këto konsultime të jenë të regjistruara në mënyrë transparente.

2.2 Masat Kryesore të Konsultimit për Basenin Ujor të Matit

2.2.1 Deklarata e Konsultimit

Deklarata e Konsultimit për Planin e Menaxhimit të Basenit Ujor u publikua nga AMBU më 21 korrik 2020 dhe u postua në faqen e internetit të Agjencisë për t'u vënë në dispozicion të publikut[13]. Për

[11] Direktiva Kuadër e Ujit, Neni 14, Shtojca VII (9)

[12] Qeveria Shqiptare, Ligji për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore, Kapitulli XVII, Neni 91.

[13] http://www.ambu.gov.al/public/Identifikimi%20paraprak%20i%20problematikave%20kryesore%20ne%20Basenin%20e%20Matit.pdf

shkak të kufizimeve në burime e kapacitete, ishte e pamundur që kjo Deklaratë të publikohej në përputhje me rregullin tre vjeçar (synimi ishte janari i 2019-s).

2.2.2 Përmbledhja e Problematikave Kryesore të Menaxhimit të Ujërave (PKMU)

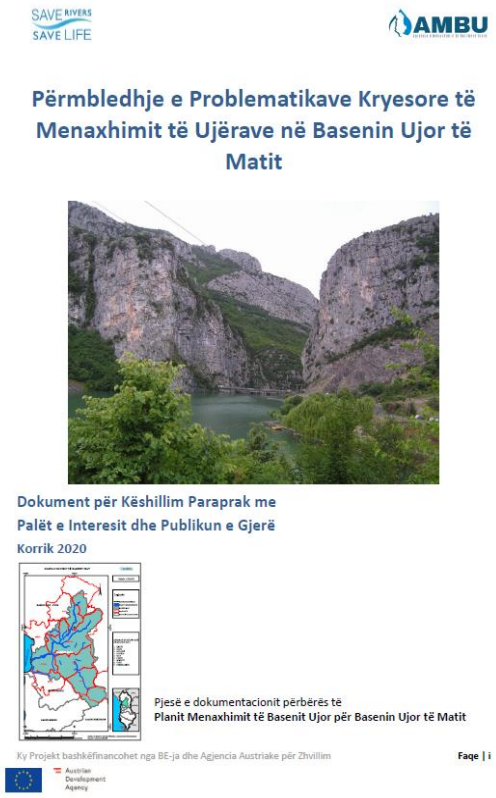

Dokumenti u publikua në faqen e internetit të AMBU-së në 21 Korrik 2020 (synimi ishte Janari 2020). Për shkak të kufizimeve në burime e kapacitete, si dhe pandemisë së COVID-19, ky Dokument nuk u arrit të publikohej në përputhje me rregullin dy-vjeçar (synimi ishte Janari i 2020-s).

Hartimi i PKMU-së u nda në dy faza:

i. drafti i përmbledhjes iu shpërnda për komente disa agjencive, institucioneve dhe rregullatorëve kyçë ("Grupi i Ekspertëve"), për t'u siguruar që përmbajtja e Përmbledhjes t'i përfaqësojë si duhet çështjet kryesore që prekin basenin ujor. Lista e kontribuesve përmblidhet në Tabelën e Kontribuesve, e cila ndodhet në Shtojcën XII.

ii. Përmbledhja përfundimtare e Problematikave Kryesore të Menaxhimit të Ujërave u publikua në faqen e AMBU-së më 21 Korrik 2020 për konsultime në shkallë të gjerë.

PKMU-ja nuk është dokument teknik, por shërben për t'i paraqitur publikut të gjerë dhe grupeve të interesit një tablo të përgjithshme të mangësive dhe problemeve kryesore që lidhen me ujërat, të cilat duhen trajtuar për të mbrojtur ekosistemet dhe burimet e çmuara ujore, si dhe për të siguruar cilësinë dhe sasinë e qëndrueshme të burimeve ujore në plan afatgjatë.

PKMU-ja duhet të jetë po aq informuese sa të nxisë dhënien e komenteve dhe mendimeve nga një larmi palësh të interesuara. Përmbledhja është strukturuar sipas disa temave lehtësisht të dallueshme, përmbledhur në Tabela 2-1. Në këtë dokument, AMBU sugjeron masat e mundshme menaxheriale dhe operacionale për zbutjen e praktikave të paqëndrueshme ose dëmtuese të përdorimit të burimeve ujore.

Komentet gjatë konsultimit dhe përmbledhja se si këto këndvështrime janë marrë në konsideratë në Programin e Masave të PMBU-së paraqiten në Shtojcën 2 të PMBU-së.

2.2.3 Draft Plani i Menaxhimit të Basenit ujor

Raporti (draft) i PMBU-së u publikua në faqen e AMBU-së në Nëntor të 2022-shit. Periudha e konsultimit do të zgjasë 6 muaj. Komentet gjatë konsultimit dhe përmbledhja se si këto pikëpamje janë marrë në konsideratë në Programin e Masave në PMBU, paraqiten në Shtojcën Teknike XII.

2.2.4 Takime me publikun, fushata prezantimi dhe trajnime

Përgatitja e PMBU-së kërkon një seri hapash të identifikuara dhe veprimtaritë në formë workshop-i/trajnimi strukturohen sipas këtyre hapave. Hapat janë këto:

- Fillimi i procesit të PMBU-së
- Karakterizimi
- Vlerësimi i Presionit-Ndikimit
- Zonat e mbrojtura
- Vlerësimi i monitorimit
- Objektivat mjedisore
- Vlerësimi ekonomik
- Programi i Masave
- Plani i Menaxhimit të Baseneve Ujore

- Konsultimi

Këto hapa mbështeten në DKU-në e BE-së dhe në Strategjinë e BE-së për Zbatimin e Përbashkët të DKU-së, që shoqërohen nga një seri dokumentesh udhëzuese.
Krahas moduleve që lidhen drejtpërdrejt me procesin e PMBU-së, janë zhvilluar edhe disa module për sfondin e përgjithshëm, transpozimin ligjor dhe zbatimin pas PMBU-së.
Çdo modul përmban disa aktivitete (trajnime, workshop-e, shembuj praktikë, punë në terren, trajnim në vendin e punës) në varësi të modulit. Zbatimi i të gjitha aktiviteteve të parashikuara mund të zgjasë disa muaj, pasi është gjatë progresit të punës me procesin e PMBU-së.
Produkti i procesit të MBU-së është vetë PMBU-ja, që përfshin 10 seksione kyçe.
Çdo modul workshop-i/trajnimi lidhet dhe mbështet drejtpërdrejt të paktën një seksion të PMBU-së, madje me raste mbështet më tepër se një.
Pjesëmarrja në veprimtari të ndryshme workshop-i/trajnimi duhet të përfshijë të gjitha institucionet e përfshira në përgatitjen e PMBU-së, si AMBU-ja, apo institucione të tjera të përfshira drejtpërdrejt ose tërthorazi, si Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM).

2.2.5 Plani Përfundimtar i Menaxhimit të Baseneve Ujore

PMBU-ja përfundimtare u publikua në faqen e internetit të AMBU-së në Nëntor të 2022-shit.
Programi i Masave, i parashtruar në PMBU (Kapitulli 13) është produkti kryesor që synon arritjen e objektivave mjedisore në basenin ujor, sikurse përcaktohet në Kapitullin 3 të këtij dokumenti.
PiM-ja duhet përfshirë brenda periudhës së Planit 2024-2029 dhe në kuadër të legjislacionit kombëtar, masat duhen konsideruar si të detyrueshme me ligj për autoritetet e caktuara.

Tabela 2-1 – Përmbledhja e Temave të Rëndësishme të Menaxhimit të Ujërave

TEMA KRYESORE	KOMENTE PËR PRESIONET KRYESORE, GJENDJEN OSE NDIKIMET
MJEDISI	**ÇËSHTJE TË MUNDSHME**
Ndryshimet Klimatike dhe Burimet Ujore	• Pritshmëri për reduktim prej -8% në sasinë e reshjeve deri në vitin 2025. • Pritshmëri për reduktim prej -20% në sasinë e reshjeve deri në vitin 2050. • Pritshmëri për ndikime të konsiderueshe në disponueshmërinë e ujit për të gjitha përdorimet.
Sistemet e të dhënave hidrometeorologjike dhe monitorimit	• Mosfunksionimi i sistemit për monitorimin e ujërave sipërfaqësore që prej vitit 2000. • Mungesa e të dhënave të kohëve të fundit rreth ndryshimeve klimatike apo analizave të burimeve ujore për ujërat sipërfaqësore ose nëntokësore.
Zonat e mbrojtura dhe ekosistemet ujore	• Mospërcaktimi i kufijve dhe mungesa e mbrojtjes së burimeve të ujit të pijshëm. • Zonat e mbrojtura natyrore nuk janë respektuar dhe shumë habitate të Natura 2000 nuk janë përcaktuar. • Të dhënat e disponueshme shumë të kufizuara; sistemi i monitorimit mund të mos përshtatet për këtë qëllim.
Përmbytjet dhe Thatësirat	• Nuk janë hartuar Plane për Menaxhimin e Riskut nga Përmbytjet. • Nuk janë hartuar Plane për Menaxhimin e Riskut nga Thatësira.
Morfologjia dhe Vazhdimësia e Kanaleve dhe Fushave Lumore	• Nxjerrja e jashtëligjshme e zhavorrit dhe habitatet e shkatërruara. • Pengesat në vazhdimësinë e lumenjve për shkak të barazheve, digave dhe hidrocentraleve.
Rrjedhat Ekologjike	• Mospërcaktimi i qartë i prurjeve ekologjike për asnjërin nga lumenjtë. • Degradimi i konsiderueshëm i diversitetit të llojeve për shumë ekosisteme ujore.
PËRDORIMI I UJIT	**ÇËSHTJE TË MUNDSHME**
Përdorimi i Ujit, Nxjerrja e Ujit dhe Leja për Nxjerrje	• Përdorimi joeficent i ujit nga bashkia, me humbje reale prej +60% në sistemet e furnizimit me ujë. • Mungesa e metodologjive dhe udhëzuesve për rikuperimin e plotë të kostove të përdorimit dhe ndikimeve mjedisore sa i përket përdorimit të ujit nga Operatorët.
Shkarkimet e Ujit, Ndotja e Ujit dhe Leja për Shkarkim	• Mostrajtimi i ujërave të ndotura urbane në zonat urbane dhe rurale me intensitet të lartë popullsie dhe aktivitet industrial. • Degradimi dhe ndotja e lartë e lumenjve kryesorë nga shkarkimet e pa trajtuara dhe pa u pajisur me leje për këto aktivitete. • Mosarritja e mundshme e standarteve të nevojshme të cilësisë së mjedisit nga lejet e shkarkimit.
Digat dhe hidrocentralet	• Ndërprerja e vazhdimësisë së ekosistemit dhe rrjedhave ujore nga digat dhe pritat.
Përdorimi, Mbrojtja dhe Monitorimi i Ujërave Nëntokësorë	• Nxjerrja e tepërt e pakontrolluar e ujërave nëntokësore. • Sistemi i pamjaftueshëm i monitorimit të cilësisë dhe sasisë. • Rrezik nga hyrja e ujërave bregdetare në ujërat e ëmbla nëntokësore si rezultat i mbishfrytëzimit.
MENAXHIMI I VIJËS BREGDETARE	**ÇËSHTJE TË MUNDSHME**
Cilësia e ujërave bregdetare, ujërat e larjes, habitatet	• Risqet ndaj shëndetit njerëzor për shkak të ndotjes së rrjedhës së sipërme. • Degradimi i habitateve bregdetare për shkak të depozitimit të mbetjeve të ngurta.
Menaxhimi i bregdetit, risku i përmbytjeve dhe erozionit	• Parashikimet për ngritjen e nivelit të detit në masën 0,2 - 0,3 m deri në vitin 2050 mund të krijojnë risk të konsiderueshëm nga përmbytjet detare dhe ulja e aftësisë shkarkuese të lumenjve në deltat e tyre. • Rritja e nivelit të detit mund të rrisë trysninë e intruzionit detar në ujërat nëntokësore.

3. Objektivat Mjedisore për Basenin Ujor

3.1 Vështrim i përgjithshëm

Të gjitha Planet e Menaxhimit të Burimeve Ujore në zbatim të Direktivës Kuadër të Ujit në vendet e BE-së kanë si qëllim kryesor mbrojtjen dhe mirëmbajtjen e mjedisit ujor. Kjo arrihet nëpërmjet një seri masash, të cilat bëjnë të mundur që të gjitha burimet ujore (sipërfaqësore dhe nëntokësore) të kenë cilësi dhe sasi të kënaqshme për të përmbushur nevojat mjedisore dhe ekonomike. Si cilësia, ashtu edhe sasia kanë karakteristika komplekse që shpjegohen më poshtë.

Ky kapitull shpjegon përkufizimet dhe parimet kryesore përmes së cilave vlerësohet cilësia dhe sasia e burimeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore, dhe është i vetmi kapitull i këtij raporti që nuk është specifik vetëm për basenin e lumit Mat. Megjithatë, konceptet dhe procedurat e parashtruara më poshtë diktojnë edhe strategjinë për mbrojtjen e mjedisit ujor të basenit të lumit Mat nëpërmjet a) politikave mjedisore të përgjithshme dhe b) masave mbrojtëse ose rehabilituese për trupa ujorë të veçantë.

3.1.1 Shqipëria

Objektivat mjedisore për trupat ujorë sipërfaqësorë, nëntokësorë, si dhe për zonat e mbrojtura vendosen me qëllim parandalimin e dëmtimit të trupave ujorë, si dhe mbrojtjen, përmirësimin dhe rehabilitimin e statusit të të gjithë trupave ujorë, si sipërfaqësorë, ashtu edhe nëntokësorë". LMIBU, Neni 25 (1).

Kërkesat e LMIBU-së së miratuar nga QSh-ja janë kryesisht në të njëjtën linjë me legjislacionin e BE-së.

3.1.2 Bashkimi Evropian

Neni 4 i DKU-së shpjegon konceptin bazë të DKU-së dhe qëllimin specifik të PMBU-ve, që është zbatimi i masave të përshtatshme për të:

- Parandaluar degradimin e statusit të të gjithë trupave ujorë sipërfaqësorë dhe arritur statusin ose potencialin e mirë ekologjik;
- Reduktuar në mënyrë progresive ndotjen nga substancat prioritare dhe ndotësit specifikë të baseneve ujore, për të arritur statusin e mirë kimik për ujërat sipërfaqësorë;
- Parandaluar ose kufizuar shkarkimin e ndotësve në ujëra nëntokësore dhe përmirësuar tendencat negative;
- Parandaluar degradimin e statusit të të gjithë trupave ujorë nëntokësorë, të përcaktuar nga statusi sasior dhe kimik, dhe për të arritur statusin e mirë kimik për të gjithë trupat ujorë nëntokësorë;
- Siguruar ekuilibrin e qëndrueshëm midis nxjerrjeve të ujërave nëntokësore dhe rimbushjes vjetore.

3.2 Koncepti i Statusit të Trupit Ujor

3.2.1 Statusi Ekologjik

Statusi ekologjik është vlerësimi i cilësisë së strukturës dhe funksionimit të ekosistemeve ujore sipërfaqësore, i cili tregon ndikimin e presioneve (p.sh nxjerrjeve të ujit, ndotjes ose degradimit të habitatit) në elementet e identifikuar të cilësisë.

Statusi ekologjik për lumenjtë, liqenet, ujërat kalimtare dhe ujërat bregdetare përcaktohet në bazë të elementeve të cilësisë biologjike (ECB) (fitoplankton, makrofite, fitobentët, fauna bentike jovertebrore dhe peshqit). Elementet mbështetëse fiziko-kimike janë nivelet e oksigjenit, temperatura, lëndët ushqyese, tejdukshmëria, kripësia, ndotësit specifikë të basenit ujor (NSBU), si dhe substancat prioritare. Elementet e cilësisë hidromorfologjike janë regjimi i prurjeve, lidhja me ujërat nëntokësore, vazhdimësia e lumit dhe kushtet morfologjike (Figura 3-1).

3.2.2 Statusi Kimik

Legjislacioni i Bashkimit Evropian parashikon masa kundër ndotjes kimike të ujërave sipërfaqësore. Ka dy komponentë: a) përzgjedhja dhe sistemimi i substancave që përbëjnë shqetësim për mbarë BE-në (substancat prioritare, substancat prioritare të rrezikshme), b) përzgjedhja e substancave që përbëjnë shqetësim kombëtar ose rajonal për Shtetet Anëtare (ndotësit specifikë për basenin ujor) që duhen kontrolluar në nivelin përkatës.

Për ujërat sipërfaqësore, statusi i mirë kimik do të thotë se përqendrimi i substancave prioritare nuk i tejkalon standardet e cilësisë mjedisore (SCM) të përcaktuara në Direktivën për Standardet e Cilësisë Mjedisore (DSCM) 2008/105/KE (ndryshuar me Direktivën për Substancat Prioritare 2013/39/BE). SCM-ja synon të mbrojë speciet ujore më të ndjeshme nga toksiciteti i drejtpërdrejtë dhe shëndetin e njerëzve. Standardet për ndotësit specifikë për basenin (NSBL) përcaktohen nga autoriteti kompetent kombëtar. Në mënyrë që ujërat nëntokësore të arrijnë statusin e mirë kimik, duhet parandaluar hyrja e substancave të rrezikshme në ujërat nëntokësore dhe hyrja e të gjithë ndotësve të tjerë (p.sh nitrateve) duhet të jetë nën nivelet e përcaktuara.

3.2.3 Statusi Sasior

Më parë, sasia e ujit është konsideruar kryesisht si element dytësor i statusit ekologjik në DKU, ndërsa tani, sasia e ujit, në aspektin e regjimit të prurjes, shihet si element parësor i statusit të mirë ekologjik[14]. Veçanërisht për lumenjtë, duhet të kryhet një vlerësim specifik për të identifikuar "regjimin e prurjes mjedisore" dhe për të vlerësuar shkallën e ndikimit të ndryshimit të regjimit të prurjes tek trupi ujor. Aktualisht në Shqipëri, rrjedhat natyrore kanë sistemim të dobët dhe legjislacioni në fuqi, për shembull, që përcakton Q_{97} si "prurje ekologjike minimale" e vetme, nuk i përgjigjet qëllimit. Është propozuar metoda më e mirë e praktikës (shihni seksionin 3.3.5).

Për ujërat nëntokësorë, statusi sasior përcaktohet duke krahasuar normën e rimbushjeve vjetore të rezervave të ujërave nëntokësorë me konsumin e tyre. Nxjerrjet e ujit që e tejkalojnë normën e rimbushjeve qoftë edhe në plan afatshkurtër ndikojnë negativisht në nivelin e ujërave nëntokësore lokale, çka sjell pasoja për a) prurjet e ujërave sipërfaqësorë dhe ekosistemet, b) disponueshmërinë e ujërave nëntokësorë për përdorime ekonomike në përgjithësi.

3.2.4 Nivelet e Statusit

Koncepti i statusit të trupit ujor është kyç për kuadrin ligjor mjedisor të LMIBU-së të miratuar nga QSh-ja dhe DKU-së në përgjithësi, dhe PMBU-së në veçanti. Statusi shihet si koncept relativ që lidhet me "kushtet e referencës", të cilat janë gjithmonë specifike në varësi të llojit te tyre (seksioni 5.2.2). Kushtet e referencës (KR) nuk janë domosdoshmërish të barasvlershme me kushtet fillestare, të pashqetësuara. Ato mund të marrin parasysh shqetësime shumë të vogla, çka do të thotë se mund të lejohen disa presione antropogjene, me kusht që të mos ketë fare ose të ketë efekte ekologjike shumë të vogla. KR-të përafrohen gjithmonë me statusin shumë të mirë ekologjik.

Zakonisht:

- Statusi Shumë i Mirë - - Nuk ka ose ka shumë pak ndryshime antropogjene të elementeve të cilësisë biologjike, fiziko-kimike dhe hidromorfologjike të trupit ujor.
- Statusi i Mirë - - Ka disa ndryshime të vogla në përbërjen dhe numrin e elementeve të cilësisë biologjike, ku kushtet fiziko-kimike dhe hidromorfologjike janë në përputhje me arritjen e cilësisë së mirë biologjike.
- Statusi i Moderuar - - Ka devijime modeste të elementeve cilësore biologjike që lidhen me Statusin Shumë të Mirë, ku kushtet fiziko-kimike dhe hidromorfologjike janë në përputhje me arritjen e cilësisë së mirë biologjike
- Statusi i Dobët - -Ujërat paraqesin ndryshime të konsiderueshme në vlerat e elementeve të cilësisë biologjike.
- Statusi i Keq - -Ujërat paraqesin ndryshime të konsiderueshme në vlerat e elementeve të cilësisë biologjike

[14] Komisioni Evropian – Udhëzimi CIS Nr. 31 – Rrjedhat Ekologjike në zbatimin e DKU-së

Për ujërat nëntokësore, statusi përcaktohet vetëm nga statusi sasior dhe kimik, pra mund të jetë:

- 'I mirë' -
- ose 'I keq' –

Figura 3-1 – Elementet Cilësore të Statusit Ekologjik të Trupave Ujorë

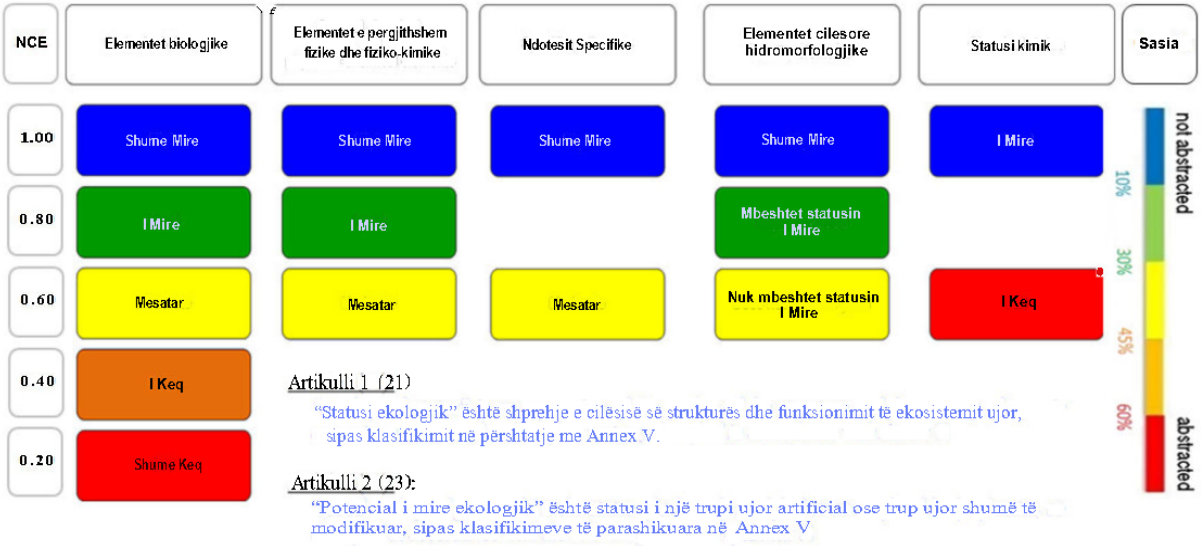

Figura 3-1 tregon komponentët e ndryshëm që lidhen me vlerësimin e statusit ekologjik në përgjithësi. Lista e përgjithshme e të gjithë elementeve të cilësisë paraqitet në Shtojcën Teknike 3. Rezultatet e vlerësimit biologjik duhen shprehur duke përdorur shkallën numerike 0.00-1.00, që është "Norma e Cilësisë Ekologjike" (NCE)[15]. Vlera e NCE-së = 1.00 përfaqëson kushtet e referencës për llojin specifik (pra kushtet plotësisht natyrore). Vlerat afër 0.00 = Statusi i Keq Ekologjik (SKE).

Objektivi i NCE-së është të sigurojë krahasueshmërinë midis metodave të ndryshme të vlerësimit, pra të ofrojë një shkallë të përbashkët të cilësisë ekologjike midis baseneve ujore të ndryshme. Intervalet e NCE-së që paraqiten në Figura 3-1 shërbejnë vetëm për qëllime treguese dhe mund të ndryshojnë në varësi të ECB-së në proces vlerësimi.

Nxjerrja e ujit, qoftë edhe në nivel modest, ndikon drejtpërdrejt në statusin ekologjik. Figura 3-1 tregon se nxjerrjet e përhershme ose për një kohë të gjatë të ujit në sasi > 30% të prurjes mesatare kanë shumë gjasa që ta kufizojnë elementin e cilësisë hidromorfologjike në mundësinë e arritjes vetëm të Statusit të Moderuar[16]. Për shkak të rëndësisë së regjimit të prurjeve në përgjithësi, ka shumë mundësi që statusi ekologjik i trupit ujor të klasifikohet si i Moderuar.

[15] Komisioni Evropian - Direktiva Kuadër e Ujit, Shtojca V, 1.4.1
[16] Komisioni Evropian – Udhëzimi CIS Nr. 31 – Rrjedhat Ekologjike në zbatimin e DKU-së

3.3 Objektivat Mjedisore për Trupat Ujorë Sipërfaqësorë

Për të shënuar progres lidhur me përcaktimin e statusit të trupave ujorë individualë, statusi i tyre aktual duhet krahasuar me "kushtet e referencës specifike për llojin". Tipologjitë e trupave ujorë shpjegohen më në detaje në seksionin 5.2 dhe 6.2 të këtij plani.

Për çdo lloj të trupave ujorë sipërfaqësorë, kushtet biologjike, hidromorfologjike dhe fiziko-kimike specifike për llojin, duhen përcaktuar në mënyrë të tillë që të përfaqësojnë vlerat e elementeve të përcaktuara për atë lloj të trupit ujor sipërfaqësor me status shumë të mirë ekologjik[17]. Prandaj, "statusi" është një gjendje që lidhet me kushtet referencë, që në përgjithësi përkufizojnë trupin ujor me "Status Shumë të Mirë".

Përcaktimi i kushteve biologjike të referencës për çdo trup ujor është çështje procedurash kombëtare, ndonëse janë përcaktuar disa kritere të standardeve të BE-së, veçanërisht lidhur me 'substancat prioritare' të parashikuara në Direktivën 2013/39/KE[18].

3.3.1 Kushtet e Referencës për Elementet e Cilësisë Biologjike

Në Evropë janë përdorur qasje të shumta për të vlerësuar kushtet cilësore biologjike të ujërave sipërfaqësore duke vlerësuar të dhënat taksonomike. Qasja e përgjithshme ishte që të përdorej përbërja (e përkufizuar si diversitet + numër i madh) e komunitetit të çdo zone për të përcaktuar kushtet e cilësisë së ujit. Disa makro jovertebrorë (por jo të gjitha) kanë prirjen të jenë më tolerantë ndaj cilësisë së dobët të ujit si p.sh *Diptera* dhe klasa *Oligochaeta*. Organizma të tjerë (por jo të gjitha), për shembull familjet *Ephemeroptera*, *Plecoptera* dhe *Trichoptera* janë më të ndjeshme ndaj ndotjes.

Në varësi të llojit të trupit ujor (shihni seksionin 5.2), taksonet e ndjeshme priten të jenë të pranishme dhe të shumta në numër vetëm në ato zona me "cilësi të mirë uji", në varësi të kushteve kombëtare specifike. Në mënyrë të ngjashme, në zonat e prekura nga ndikimi njerezor, pritet të ketë më tepër prani dhe numër llojesh që i tolerojnë kushtet e cilësisë së dobët të ujit. Cilësia ekologjike shprehet si Normë e Cilësisë Ekologjike (NCE), që tregon ngjashmëritë midis statusit aktual dhe KR-së. Kështu, mund të nënkuptohet se nëse një prej 'elementeve të caktuara të cilësisë biologjike' të statusit të trupit ujor p.sh cilësia fiziko-kimike, ndotësit specifikë dhe/ose hidro-morfologjia janë tejet negative, ECB-të priten të jenë më të ulët se NCE-ja.

KR-të dhe standardet e klasave të cilësisë më të ulët për ECB-të mund të shprehen si indeks, pra si Indeksi Biotik, BMWP, ASPT, EPT, etj. Megjithatë, standardet e këtyre indekseve për klasat e cilësisë ekologjike duhet të jenë specifike për llojin dhe ekorajonin. Kjo do të thotë se standardet e përdorura në vendet e tjera të BE-së nuk mund të përdoren kudo. Duke qenë se për trupat ujorë sipërfaqësorë në Shqipëri nuk ka thuajse asnjë të dhënë biologjike të disponueshme (të dhënat duhet të jenë të disponueshme për të gjitha llojet e ujërave dhe për çdo klasë cilësie brenda çdo lloji), në këtë moment nuk mund të jepet asnjë përshkrim për KR-të Biologjike të llojeve të trupave ujorë në Shqipëri. Një prej alternativave do të ishte të përdoreshin standardet e Greqisë (sepse Greqia ndodhet në të njëjtin Ekorajon me Shqipërinë; Ballkani Perëndimor Helenik), por as Greqia nuk ka standarde, për shkak të mungesës së të dhënave.

Metoda e preferuar për krijimin e metodës së vlerësimit biologjik të Shqipërisë është fillimisht kampionimi i shumë trupave ujorë (që mbulojnë të gjitha llojet dhe klasat e cilësisë brenda llojit) dhe më pas të analizohen të dhënat, duke përdorur teknikat e analizës multivariate si **Analiza e Përputhshmërisë Kanonike** (Detrendizuar). (Referojuni për më shumë informacion Shtojcës V për Hidrobiologjinë)

3.3.2 Kushtet e Referencës për Elementet e Cilësisë së Përgjithshme Fiziko-kimike

Sikurse shpjegohet edhe në seksionet e mëparshme: elementet e përgjithshëm cilësorë fiziko-kimike mbështesin elementet cilësorë hidrobiologjike. Koncepti i kushteve referencë për llojin specifik gjen zbatim edhe për elementet e përgjithshëm cilësorë fiziko-kimike. Për shembull, gjeologjia gëlqerore prek parametrat e cilësisë së ujit, si alkalinitetin dhe pH.

Ende nuk është e mundur që për elementet e përgjithshëm cilësorë fiziko-kimike të zbatojmë skemat e klasifikimit në përputhje me DKU-në për shkak të:

---

[17] Komisioni Evropian - Direktiva Kuadër e Ujit, Shtojca II, 1.3

[18] Komisioni Evropian – Direktiva 2008/105/BE – Direktiva për Substancat Prioritare Mjedisore

- mungesës së KR-ve dhe NCE-ve specifike për llojin, për elementet e cilësisë hidrobiologjike;
- mungesës së të dhënave të monitorimit/terrenit për të mbështetur me prova kushtet e referencës specifike për llojin, për elementet e përgjithshëm cilësorë fiziko-kimike.

Megjithatë, skema e klasifikimit që përdor AKM-ja për lumenjtë është e përshtatshme për periudhën e ndërmjetme dhe i paraprin përsosjes së kërkesave për elementet e cilësisë hidrobiologjike. Skema paraqitet në Tabela 3-1.

Tabela 3-1 - Skema e klasifikimit të AKM-së për vlerësimin e parametrave fiziko-kimikë në lumenj [19]

Parametri	Njësia	Shumë i Mirë	I Mirë	I Moderuar	I Dobët	I Keq
Oksigjeni i tretur	mg/l	>7	>6	>5	>4	<3
BOD_5	mg/l	<2	<3.5	<7	<18	>18
pH (acid)	-	-	>6.5	>6	-	-
pH (alkalin)	-	-	<8.5	<9	-	-
NH_4	mg N/l	<0.05	<0.3	<0.6	<1.5	>1.5
NO_2	mg N/l	<0.01	<0.06	<0.12	<0.3	>0.3
NO_3	mg N/l	<0.8	<2	<4	<10	>10
PO_4	mg P/l	<0.05	<0.10	<0.2	0.5	>0.5
Totali P	mg P/l	<0.1	<0.20	<0.4	<1	>1

3.3.3 Kushtet referencë për substancat prioritare dhe disa ndotës të tjerë

'Substancat prioritare dhe disa ndotës të tjerë" të Direktivës 2013/39/BE përfshijnë edhe substanca sintetike (të bëra prej njeriut) edhe substanca josintetike. Me përkufizim, nuk ka KR natyrore për substancat sintetike. Substancat josintetike janë metalet e rënda dhe disa hidrokarbure aromatike policiklike (PAH).

Direktiva 2013/39/BE, lidhur me kadmiumin (Cd), plumbin (Pb), mërkurin (Hg), nikelin (Ni) përcakton si më poshtë:

> *Gjatë vlerësimit të rezultateve të monitorimit kundrejt NCE-ve përkatëse, Shtetet Anëtare duhet të marrin parasysh: (a) përqendrimin në kushte natyrore për metalet dhe komponimet e tyre kur këto përqendrime pengojnë përputhshmërinë me NCE-të përkatëse; (b) fortësinë, pH, karbonin organik të shpërbërë ose parametra të tjera të cilësisë së ujit që prekin biodisponueshmërinë e metaleve dhe përqendrimet e biodisponueshme që përcaktohen nëpërmjet përdorimit të modelimit të biodisponueshmërisë.*

Duke marrë parasysh nxjerrjen e metaleve (të rënda) në Shqipëri, mund të pritet një rritje e caktuar e përqendrimeve natyrore (gjeogjenike) në rajone të ndryshme. Megjithatë, ka mungesë të të dhënave të monitorimit/terrenit që mbështesin me prova KR-të për llojin specifik, për substancat prioritare.

3.3.4 Kushtet Referencë për "Ndotësit e Tjerë Specifikë për Basenin Ujor"

Ndotësit specifikë sintetikë dhe josintetikë që përmenden në Shtojcën V.1.1 të DKU-së janë:

- ndotja nga të gjitha substancat prioritare që janë identifikuar se shkarkohen në trupin ujor;
- ndotja nga substanca të tjera që janë identifikuar se shkarkohen në trupin ujor në sasi të konsiderueshme.

Ndërkohë, substancat prioritare janë bërë pjesë e "Substancave prioritare dhe disa ndotësve të tjerë të caktuar", përfshirë në Direktivën 2013/39/BE, që përdoren për përcaktimin e statusit kimik.

Nuk ka asnjë listë të paracaktuar për "Ndotësit Specifikë", ndonëse Shtojca VII e DKU-së jep disa tregues për ndotësit më shqetësues (referuar në Shtojcën V me tabelat me informacion). Ndërkohë, është vënë re se disa ndotës të përmendur në Shtojcën VIII të DKU-së janë përfshirë tashmë tek "Substancat prioritare dhe ndotësit e tjerë të caktuar" dhe "Elementet e përgjithshëm cilësorë fiziko-kimike". Lista e "Ndotësve të tjerë specifikë" nuk është hartuar ende për basenet shqiptare. Vetëm

[19] Në: Raporti për Statusin Mjedisor 2015, Shtojcë e Rregulluar.docx; http://www.akm.gov.al/assets/rgjm-2015per-botim.rar

elementët BOD_5 dhe COD_{Cr} monitorohen në mënyrë rutinë nga AKM-ja. Megjithatë, këto të dhëna nuk janë të përshtatshme për përcaktimin e KR-ve për llojin specifik për BOD_5 dhe $COD_{Cr.}$

3.3.5 Kushtet Referencë për Prurjen Mjedisore

Identifikimi i saktë dhe respektimi i sasisë së prurjes mjedisore (prurja e nevojshme për të mbështetur funksionet e ekosistemit ujor përgjatë vitit) janë thelbësorë për statusin e trupave ujorë. Legjislacioni kombëtar, procedurat teknike dhe/ose studimet supozojnë në mënyrë krejtësisht të gabuar se ka vetëm një prurje 'minimale' përgjatë gjithë vitit, e cila nëse lejohet të qëndrojë në trupin ujor, mjafton për të plotësuar nevojat ekologjike. Për shembull, në Shqipëri përcaktohet në legjislacion vlera e prurjes fikse që përfitohet nga vlera Q_{97} e kurbës minimale vjetore të qëndrueshmërisë së prurjes. Ky koncept është krejtësisht i gabuar.

Sikurse tregohet në Figura 3-2, prurja mjedisore është vijimësia përgjatë diapazonit të regjimit të prurjes (siç paraqitet në Kurbën e Qëndrueshmërisë së Prurjes, KQP). Për çdo tejkalim të prurjes (p.sh Q_{50}), prurja mjedisore është e barasvlershme me rrjedhën e pandërprerë (natyrore) të lumit (vija blu). Ka shumë vlera të prurjes mjedisore në varësi të pozicionit të KQP-së, dhe zakonisht pozicionet e KQP-së në Q_{10}, Q_{25}, Q_{50}, Q_{75} dhe Q_{90} përdoren si "prurje indeks" për të kontrolluar nivelin e devijimit të prurjes së matur (të ndikuar artificialisht) nga rrjedha plotësisht natyrore.

Lejohen disa devijime nga kurba rritëse e rrjedhës plotësisht natyrore, por këto devijime nuk mund të jenë më shumë se +/- 30% përpara se të ndikohet Statusi i Mirë. Prandaj, për të gjitha kurbat rritëse të prurjes mjedisore, caktohet limiti i poshtëm dhe i sipërm, me të cilin rrjedha natyrore mund të ndryshohet përpara se trupi ujor të degradojë nga SEM-ja.

Figura 3-2 tregon se për prurje të larta dhe jo të shpeshta p.sh Q_{10}, edhe prurja mjedisore do të jetë më e lartë, ashtu siç mund të jetë edhe niveli absolut i nxjerrjes së ujit ose shkarkimit, por pa ndikuar SEM-në. Në skajin e kundërt, p.sh në Q_{90}, prurja mjedisore është më e vogël, por edhe nivelet e lejimit të nxjerrjes të ujit janë më të ulëta, zakonisht më pak se 10% për trupat ujorë të ndjeshëm.

Figura 3-2 – Koncepti i Praktikës më të Mirë të Kurbave të Prurjes Mjedisore

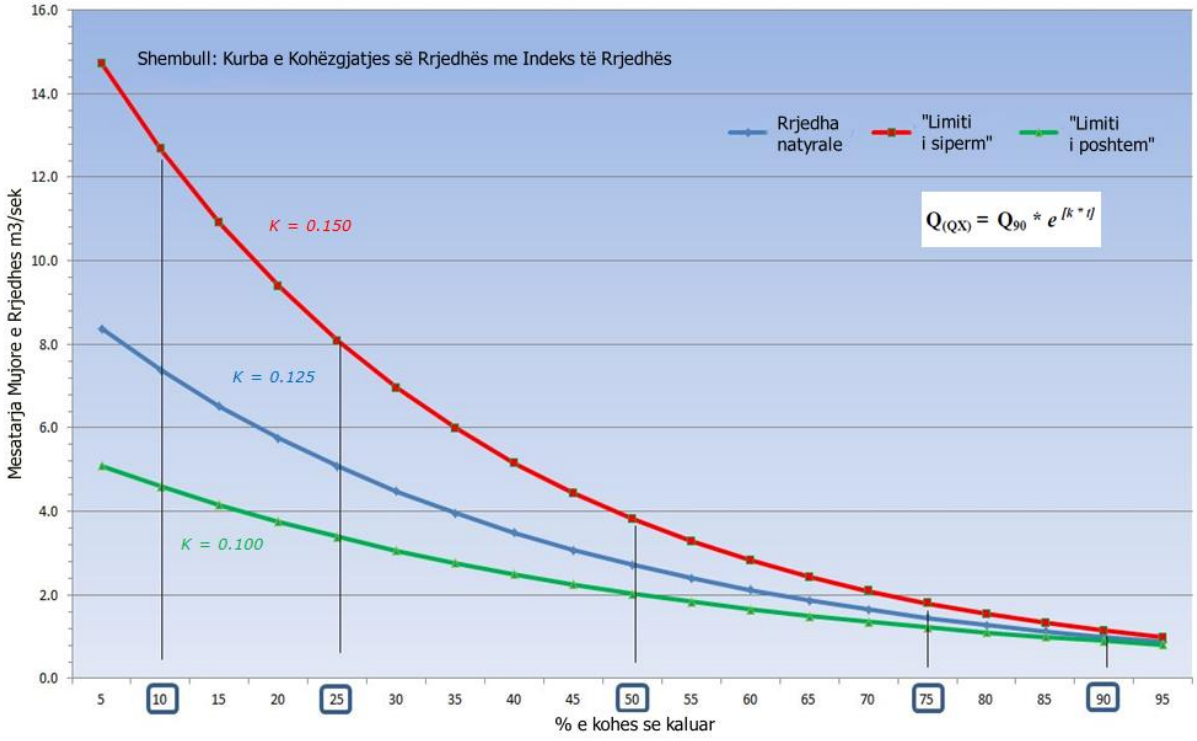

Limitet precize +/- % të indeksit të prurjeve mjedisore janë specifike për ekosistemin dhe kërkojnë monitorim të detajuar ekologjik për të konfirmuar nivelin e ndjeshmërisë ndaj nxjerrjes së ujit, dhe për rrjedhojë vlerën bazë dhe lakueshmërinë e kurbave rritëse. Avantazhi i kësaj qasjeje është se kurbat

e qëndrueshme të prurjes mjedisore (dhe vlerat në çdo pikë të KQP-së) mund të llogariten sipas rregullave matematikore.

$Q_{(QX)} = Q_{90} \times e^{[k \times t]}$

ku $Q_{(QX)}$ = vlera e prurjes mjedisore në KQP X; Q_{90} është vlera e natyralizuar e prurjes bazë nga KQP-ja
e = baza e algoritmeve natyrore; k = konstantja e rritjes; t = numri i hapave prej 5% të KQP-së nga Q_{90}

3.3.6 Kushtet Referencë për Regjimin e Prurjes

Metodologjia kryesore që po përdoret aktualisht në kuadrin e PMBU-së në Shqipëri synon që të mundësojë një vlerësim sasior sa më objektiv të ndikimit hidrologjik dhe/ose morfologjik (kur ka të dhëna), sipas Standartit Teknik Evropian të mirënjohur, por pak të përdorur [20]. Standarti për ndryshimet fizike ofron disa sisteme objektive pikëzimi. Tabela e vështrimit të përgjithshëm që paraqitet në Tabela 3-2 ka rëndësi të veçantë për ndryshimin e rrjedhës (Kategoria 5b).

Tabela 3-2 – Pikëzimi i Ndikimit Hidromorfologjik (Ndryshimit të Rrjedhës) – EN 15843

% days flow different from natural in spring, summer, autumn or winter (worst)	< 20	20 to < 40	40 to < 60	60 to < 80	≥ 80
< 5 % decrease or < 10 % increase in flow	1	1	1	2	2
5 % to < 15 % decrease in flow or 10 % to < 50 % increase in flow	1	2	2	3	3
15 % to < 30 % decrease in flow or 50 % to < 100 % increase in flow	1	2	3	3	4
30 % to < 50 % decrease in flow or 100 % to < 500 % increase in flow	1	2	3	4	5
≥ 50 % decrease in flow or ≥ 500 % increase in flow	2	3	4	5	5

Metoda objektive e paraqitur më lart mund të përdoret për çdo lloj ndryshimi të regjimit të prurjes, për shembull nxjerrja e ujit për qëllime bujqësore apo arritjen e pikut hidrik (shtimi i prurjeve) për shkak të aktiviteteve të pakontrolluara hidroenergjetike. Pikëzimi i ndikimit që paraqitet në Tabela 3-2 është në përputhje me metodologjitë e praktikave më të mira ndërkombëtare.

Për shembull, tabela tregon se një sasi nxjerrjeje prej vetëm 30% të prurjes mesatare (në çdo periudhë kohore), le të themi për 40% të kohës, mund të sjellë klasifikimin e trupit ujor në statusin 3, pra në statusin e moderuar. Ky klasifikim bëhet pavarësisht statusit të elementeve të tjera të cilësisë biologjike ose fiziko-kimike.

Standardi EN 15843 (për më shumë informacion referuar Shtojcës VI për hidromorfologjinë) sugjeron gjithashtu një tipar tjetër jashtëzakonisht të rëndësishëm të statusit sasior: shtimi i prurjeve mbi regjimin natyror mund të jetë po aq i dëmshëm për ekosistemet ujore. Ky aspekt shpërfillet në vlerësimin e statusit në shumë PMBU. Ky kusht rrjedh veçanërisht nga ndikimet e hidrocentraleve për shkak të shkarkimeve të papërshtatshme të ujit prej tyre, kryesisht gjatë periudhave me prurje natyrore të ulëta. Këto shkarkime të ujit mund të jenë shumëfish më të mëdha në magnitudë krahasuar me rrjedhën natyrore, duke shkaktuar dëme të konsiderueshme, dhe shpesh të pakthyeshme në ekosistemet e rrjedhës së poshtme. Për shembull, një rritje me 100% e prurjes mesatare (pra dyfishi) për vetëm 40% të kohës tregon se trupi ujor ka status mesatar, pavarësisht statusit të çdo elementi tjetër të cilësisë biologjike ose fiziko-kimike. Shumë hidrocentrale në Shqipëri, veçanërisht HEC-e me skema derivacioni, e ushtrojnë aktivitetin në këto nivele shkatërruese pa bërë asnjë vlerësim apo pa pasur asnjë rregullore të përshtatshme.

3.3.7 Kushtet Referencë për TUTM-të dhe TUA-të

Sipas nenit 2(9) të DKU-së, përkufizimi i TUTM-së ka dy komponentë kryesorë. Që të klasifikohet si TUTM, një trup ujor duhet : (i) të ketë ndryshuar fizikisht për shkak të veprimtarisë njerëzore (ii) të ketë ndryshuar në mënyrë të konsiderueshme në karakter. Trupi ujor mund të klasifikohet si tepër i modifikuar vetëm nëse i është nënshtruar procedurës së përcaktimit që përfshin të dy testet e parashikuara në nenin 4(3)(a) & (b) të DKU-së. Testet janë krijuar në mënyrë të tillë që të sigurohet se

[20] Standardi EN 15843 - cilësia e ujit - standard orientues për përcaktimin e shkallës së modifikimit të hidromorfologjisë së lumit

një trup ujor shpallet si TUTM vetëm kur nuk ekziston më asnjë mundësi e arsyeshme që të arrihet statusi i mirë për atë trup ujor, dhe si rrjedhojë duhet të jenë specifik për trupin ujor. Shpallja dhe arsyet e shpalljes duhen përmendur në mënyrë specifike në PMBU.
Për sa u përket trupave ujorë natyrorë, objektivat mjedisore për TUTM-të dhe TUA-të përcaktohen në varësi të një kushti referencë, që është potenciali ekologjik maksimal (PEM) i trupit ujor. PEM-ja është gjendja kur statusi biologjik reflekton, sa më shumë që të jetë e mundur, statusin më të afërt dhe të krahasueshëm të trupit ujor sipërfaqësor, duke marrë parasysh karakteristikat e modifikuara të trupit ujor. Për sa i përket statusit biologjik, Potenciali i Mirë Ekologjik (PME) lejon vetëm "pak ndryshime" nga PEM-ja.
Pas shpalljes si TUTM ose TUA, objektivat mjedisore janë "potenciali i mirë ekologjik" (PME) dhe statusi i mirë kimik. PME-ja është objektiv më pak shtrëngues se SME-ja pasi lejon ndikime ekologjike që vijnë për shkak të ndryshimeve fizike që janë të nevojshme për të mbështetur një përdorim të caktuar si p.sh mbrojtjen nga përmbytjet, hidroenergjetikën.

3.3.8 Ndikimet Hidromorfologjike të Hidrocentraleve dhe Shpallja e TUTM-së

Shtimi i hidrocentraleve të vegjël në vend, mungesa e vlerësimit të përshtatshëm të ndikimit mjedisor, kriteret e papërshtatshme të Lejeve, dëmet ndaj ekosistemit dhe prishja e regjimit të prurjeve janë konsideruar si shqetësime ndërkombëtare [21,22].
Përcaktimi objektiv i shkallës së ndikimit të mundshëm hidromorfologjik nga HEC-et lidhet ngushtësisht me statusin e trupave ujorë. Gjendja hidromorfologjike e trupit ujor është pjesë përbërëse e statusit të tij të përgjithshëm. Siç konfirmohet nga Udhëzimi 31 i CIS-it[23], regjimi i prurjes ka efekt kontrollues të jashtëzakonshëm në shëndetin e ekosistemit, dhe si rrjedhojë në statusin e trupit ujor.
Veprimtaria e hidrocentralit ka ndikim të madh pasi, shumë shpesh, regjimi i prurjes së rrjedhës së poshtme ndryshohet tërësisht ose për shkak të magnitudës së nxjerrjes së ujit që lidhet me prurjen mesatare në pikën e marrjes së ujit, dhe/ose për shkak të kohëzgjatjes në kohë të nxjerrjes. Ky ndryshim i regjimit të prurjes i bashkëngjitet kryesisht ndikimeve morfologjike (fizike) që parashikohen në Dokumentin Udhëzues 4 të CIS-it të BE-së.
Prandaj është e nevojshme të kryhet një test objektiv për të përcaktuar nivelin e ndikimit të hidrocentralit, brenda kontekstit të shpalljeve të Trupave Ujorë Tepër të Modifikuar (TUTM).
Ndërtimi i kapërdredhësve, pritave apo digave të mëdha duket se ka ndikim të konsiderueshëm fizik te trupi ujor, duke prishur plotësisht vazhdimësinë gjatësore dhe integritetin e ekosistemit. Ambivalenca në Dokumentin Udhëzues 4[24] (2003) të CIS-it të BE-së lidhur me faktin nëse ndryshimi i prurjes përbën ndryshim thelbësor në karakter apo jo (3.1.1 - Në rastet e ndryshimeve thelbësore të përkohshme ose të ndërprera në kohë, nuk mund të thuhet se trupi ujor ka pësuar ndryshime thelbësore në karakter) është dukshëm e pasaktë dhe është trajtuar në Dokumentin Udhëzues 31 (2016) të BE-së.
Të gjithë inxhinierët hidroteknikë e dinë (siç dokumentohet në EN 15843) se ndryshimet e vazhdueshme në regjimin e prurjes mund të kenë ndikim katastrofik në qëndrueshmërinë e ekosistemit[25]. Devijimi me 75%+ i rrjedhës së lumit gjatë periudhave tejet të thata është tipike për shumë HEC-e në Shqipëri, njësoj si tendenca për të ndërtuar sisteme me derivacion që krijojnë një ndryshim të rrjedhës natyrore në trupin ujor duke krijuar 'segmente të boshatisura' në disa raste prej shumë kilometrash. Zakonisht, në këto segmente nuk kalon asnjë rrjedhë lumi gjatë muajve me prurje të pakta.
Zakonisht, arritja e pikut hidrik nga shkarkimet e ujit përmes turbinave i rrit prurjet e lumit në magnitudë shumë herë më të madhe nga sa pritet normalisht, duke dëmtuar elementet cilësorë biologjike, kryesisht peshqit dhe makro jovertebrorët. Kështu, statusi i përkeqësuar i trupit ujor (për

[21] Projekti HELP-CSO - Identifikimi i konflikteve për burimet ujore lidhur me projektet e hidrocentraleve në Shqipëri, 2017
[22] Hidroenergjetika në Ballkanin Perëndimor - Kush paguan, Kush fiton?, CEE Bankwatch & WWF, 2019
[23] Strategjia e Përbashkët e Zbatimit e BE-së - Dokumenti Udhëzues 31- Prurja Ekologjike në Zbatimin e Direktivës Kuadër të Ujit, Raporti Teknik 2016-086
[24] Strategjia e Përbashkët e Zbatimit e BE-së - Dokumenti Udhëzues 4 - Identifikimi dhe Shpallja e Trupave Ujorë Tepër të Modifikuar dhe Trupave Ujorë Artificialë
[25] Strategjia e Përbashkët e Zbatimit e BE-së - DKU dhe Raporti Teknik i Presioneve Hidromorfologjike, 2006.

shkak të prurjeve të shumta ose të pakta, në varësi të veprimtarisë së HEC-it) shtrihet në të gjithë gjatësinë e trupit ujor.
Për shumicën e HEC-eve në Shqipëri, mungesa e masave të përshtatshme për sigurimin e vazhdimësisë gjatësore, prurja mjedisore e ndërprerë plotësisht në periudha të përcaktuara kohë, dhe magnituda dhe kohëzgjatja e dëmtimit të regjimit të prurjes nënkuptojnë se edhe Potenciali i Mirë Ekologjik (PME) (statusi i synuar për TUTM-të) ka gjasa që të mos arrihet asnjëherë nga shumë hidrocentrale, pasi subjektet duhet të përmbushin disa objektiva të detyrueshme me ligj për prodhimin e energjisë elektrike të përcaktuara nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë dhe periudha (fikse) e koncesionit zakonisht është 20-30 vjet. Regjimet e prurjes mjedisore në rrjedhën e poshtme të HEC-eve rrallë herë janë përcaktuar ose monitoruar siç duhet nga autoritetet kompetente.
Për rrjedhojë, shumë HEC-e në Shqipëri mund të ishin ndërtuar në një mënyrë më të qëndrueshme ekologjike (dhe për pasojë nuk do të ishin subjekt i testit në nenin 4(3)(a) & (b)) po të ishte përfshirë vlerësimi dhe zbutja e ndikimeve hidromorfologjike që në fazën e projektimit.
Seksioni 10.6 paraqet një përmbledhje objektive të ndikimeve të mundshme hidromorfologjike dhe statusin e trupave ujorë të prekur nga HEC-i brenda basenit ujor. Në të ardhmen mund të përdoret po e njëjta metodologji, e cila është bazuar te përcaktimi i statusit të modifikuar përmes EN 15843, për të përcaktuar regjime operacionale mjedisore më të qëndrueshme për HEC-et ekzistuese dhe ata që do ndërtohen në të ardhmen.

Fotografia 3-1 - Devijimi Maksimal i Prurjes nga HEC-i dhe Zona e Shfrytezuar prej tij

Gjatësia e zonës së prekur nga skema e derivacionit të HEC-eve është faktor kritik për ndikimet në ekosistem. Zona e prekur përkufizohet si gjatësia e trupit ujor që shtrihet midis pikës së nxjerrjes së ujit dhe pikës së shkarkimit të prurjes (Figura 3-3). Gjatësia e zonës së prekur rritet akoma më tepër.
Përkeqësimi i statusit hidromorfologjik do të ndodhë në të gjithë gjatësinë e zonës të shfrytëzimit, ndonëse mbi bazën e një ekuilibri të reduktuar. Në pikën e shkarkimit të hidrocentralit, prurja e lumit rikthehet dhe rivendoset përsëri ekuilibri i prurjes.
Megjithatë, në rastin e projektimit më të keq digë e madhe + sistem HEC-i me skemë derivacioni (pra HEC jo në digë), në pikën e shkarkimit (ku turbina vepron kryesisht në funksion të depozitimit dhe jo të rrjedhjes së lumit), dëmtimi i regjimit ujor mund të vijojë për një distancë të konsiderueshme në rrjedhën e poshtme, ku turbinat shkarkojnë shumë më tepër se rrjedha natyrore e pritshme, shkalla e ndikimit të së cilës varet nga hidrologjia në rrjedhën e poshtme. Këto shembuj janë shumë të përhapur në Shqipëri.
Prandaj, një sistem HEC-i me skemë derivacioni me një depozitë të vetme të madhe mund të ndikojë në mënyrë të konsiderueshme një distancë prej 20 km + të një trupi ujor, duke e pakësuar prurjen në rrjedhat e sipërme, dhe duke e mbi-kompensuar në rrjedhat e poshtme, si dhe duke prishur ndjeshëm, për të mos thënë plotësisht, ekosistemin ujor.

Figura 3-3 – Koncepti i Zonës së Shfrytëzimit nga Hidrocentralet

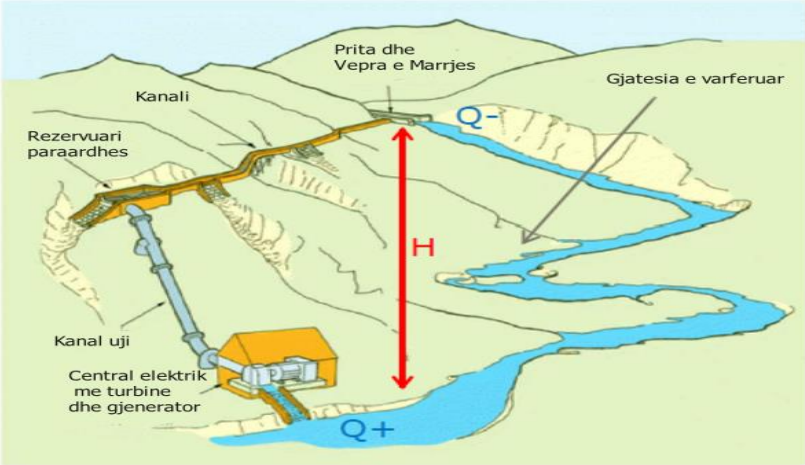

3.3.9 Format e Tjera të TUTM-ve dhe TUA-ve

Për basenin e lumit Mat gjejnë zbatim edhe disa forma tradicionale të TUTM-ve, të cilat janë subjekt i testit të përcaktimit në nenin 4(3) (a) & (b) të DKU-së dhe objektivit të PME-së. Zakonisht, këto përfshijnë ndërtimin e argjinaturave dhe përforcimin në shtratin e lumenjve që përshkojnë qendrat urbane për të kontrolluar erozionin dhe për të siguruar mbrojtjen nga përmbytjet. TUTM-të dhe TUA-të e identifikuara renditen në Kapitullin 10 të vlerësimit të Statusit të Presioneve.

3.3.10 Përcaktimi i Statusit Përfundimtar të Trupave Ujorë Sipërfaqësorë

Statusi përfundimtar ose i përgjithshëm i çdo trupi ujor të përvijuar përcaktohet përmes një vlerësimi kompleks të elementeve të paraqitura në Figura 3-4. Sipas udhëzimit të CIS-it për DKU-në[26], statusi përfundimtar i trupit ujor duhet të derivojë nga elementi më i ulët në klasifikim, i secilit grup.

Figura 3-4- Procedura për Përcaktimin e Statusit të Përgjithshëm të Trupit Ujor

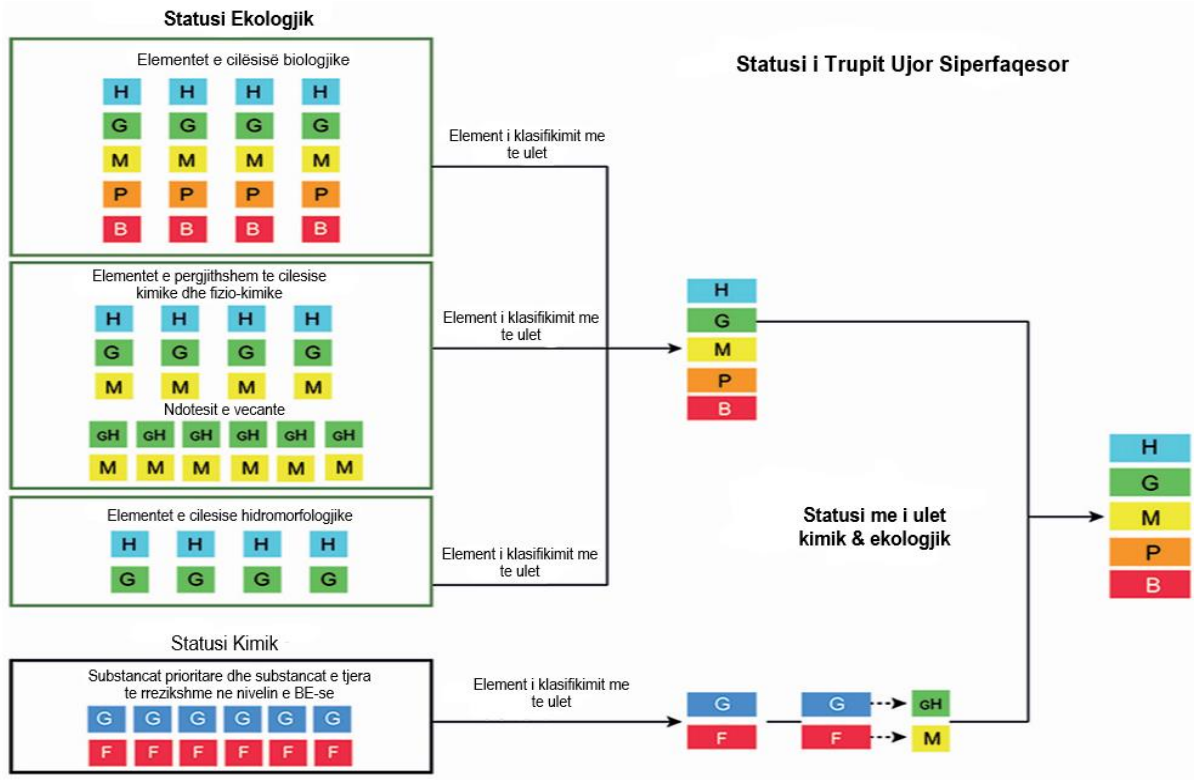

[26]Komsioni Evropian - Dokumenti Udhëzues 13 -Qasja e përgjithshme kundrejt klasifikimit të statusit dhe potencialit ekologjik

3.4 Objektivat Mjedisore për Trupat Ujorë Nëntokësorë

DKU-ja u kërkon Shteteve Anëtare që t'i përcaktojnë të gjithë trupat ujorë nëntokësorë më vete dhe të sigurohen që secili prej tyre të arrijë 'status kimik dhe sasior të mirë' (DKU, neni 2(24) (25)). Përcaktimi i statusit të trupave ujorë nëntokësorë nuk është aq kompleks sa i trupave ujorë sipërfaqësorë. Megjithatë, mbrojtja e trupave ujorë nëntokësorë i nënshtrohet një serie Direktivash të ndërlidhura me njëra-tjetrën, duke përfshirë kryesisht Direktivat 2006/118/KEE dhe 291/676/KEE[27]. Kryesisht përmes Direktivës 2006/118/KE[28], duhet përcaktuar regjimi i menaxhimit, i cili vendos standardet e cilësisë së ujërave nëntokësore dhe masat për parandalimin ose kufizimin e ndotësve që depërtojnë në ujëra nëntokësore. Shtetet Anëtare duhet të përcaktojnë standardet në nivelet më të përshtatshme të mundshme dhe të marrin parasysh kushtet vendore dhe rajonale[29].

3.4.1 Kushtet Referencë për Sasinë e Ujërave Nëntokësore

Niveli i ujërave nëntokësore përdoret zakonisht si matësi kryesor i statusit sasior. Për të arritur statusin e mirë sasior të ujërave nëntokësore, burimi ujor nëntokësor i disponueshëm (si p.sh norma mesatare afatgjatë e rimbushjes së ujërave nëntokësore minus normën vjetore të shkarkimit të ujërave nëntokësore, që kërkohet për të arritur objektivat e cilësisë ekologjike për ujërat sipërfaqësore të lidhura me to) nuk duhet ta tejkalojë normën vjetore mesatare afatgjatë të nxjerrjes së ujit (DKU, neni 2(27)). Për këtë arsye, norma vjetore e rimbushjes që përshkruhet në seksionin 4.2.3 dhe 4.2.6 është një shifër shumë e rëndësishme për përdorimin e përshtatshëm të burimeve ujore nëntokësore. Nxjerrja e burimit ujor nëntokësor mbi normën vjetore të rimbushjes kompromenton a) burimet e disponueshme në periudha afatgjata b) regjimet e prurjeve të ujërave sipërfaqësore dhe statusin ekologjik të tyre. Përcaktimi i normës vjetore të rimbushjes së ujërave nëntokësore është mjaft sfidues nga pikëpamja teknike, pasi kërkon rrjete gjithëpërfshirëse dhe të sakta të monitorimit të nivelit të ujërave nëntokësore. Megjithatë, praktika më e mirë ndërkombëtare pranon se indeksi i prurjes bazë të natyralizuar (IPB), ndonëse i përafërt, është një tregues i mirë i normës vjetore të shkarkimit të ujërave nëntokësore në sistemin e ujërave sipërfaqësore[30]. IPB-ja përcaktohet nëpërmjet Kurbës së Qëndrueshmërisë së Prurjes e shprehur në raportin Q_{90} / Q_{50}. Në plan afatgjatë, duke supozuar se baseni ujor është në ekuilibër hidrodinamik, shkarkimi total i ujërave nëntokësore duhet të jetë i barabartë me rimbushjen e ujërave nëntokësore. Ka mundësi që rrjeti aktual i monitorimit të ujërave nëntokësore në basenin e lumit Mat nuk është në cilësinë dhe shkallën e duhur për të përcaktuar rimbushjen e ujërave nëntokësore nëpërmjet bilancit ujor ose teknikave të modelimit. Elementi i dytë i kushteve të referencës për sasinë e ujërave nëntokësore është masa në të cilin nxjerrja e ujërave nëntokësore sjell devijim të rrjedhës së ujërave nëntokësore në mënyrë të tillë që të ndërpritet shkarkimi i tyre në rrjedhat sipërfaqësore. Shkarkimi i ujërave nëntokësore është një komponent i rëndësishëm për pjesën më të madhe të rrjedhës, dhe në nënbasene ose në ligatina të mëdha, ose në ato zona ku IPB-ja e rrjedhës është më e madhe se 0.5 për shembull, ka shumë të ngjarë që ekosistemet tokësore të varen shumë nga niveli i mirëmbajtjes së kësaj prurjeje. Nxjerrja e ujërave nëntokësore i ndryshon pjerrësitë hidraulike në mënyrë të tillë që të reduktohet norma e shkarkimeve në lumenj, duke ndikuar drejtpërdrejt në prurjen mjedisore. Në raste ekstreme, mbinxjerrja e ujit mund të krijojë pjerrësi të kundërt të rrjedhës, çka bën që rrjedha e lumit të shkarkohet negativisht në ujërat nëntokësore, e njohur ndryshe edhe si "rimbushje e imponuar" (Figura 3-5)[31]. Zakonisht, ndikimet fikse të ndërveprimit ujëra nëntokësore-ujëra sipërfaqësore janë të lokalizuara dhe tejet teknike, ndaj si të tilla kërkojnë vlerësime modelimi. Megjithatë, mund të përgjithësohet se p.sh reduktimi me 10% i burimit ujor nëntokësor (p.sh për shkak të konsumit) sjell mesatarisht një reduktim me 10% të

[27] Komisioni Evropian, Direktiva 91/676/KEE për mbrojtjen e ujërave kundër ndotjes së shkaktuar nga nitratet që vijnë nga burimet bujqësore

[28] Komisioni Evropian - Direktiva 2006/118/KE- për mbrojtjen e ujërave nëntokësore kundër ndotjes dhe degradimit

[29] Komisioni Evropian - Kuadri ligjor për ujërat nëntokësore https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/groundwater/framework.htm

[30] Instituti i Hidrologjisë si MB-së - Studimet për Prurjet e Pakta, Raporti Studimor Nr.1, NERC, 1980.

[31] Shërbimi Gjeologjik i Shteteve të Bashkuara – Ujërat Nëntokësore dhe Sipërfaqësore – Një Burim i Vetëm – Qarkore e ShGjSh-së 1139, 1997.

shkarkimit të ujërave nëntokësore në sistemin e ujërave sipërfaqësore në vit. Për shumë lumenj, duke përfshirë edhe ato në Shqipëri, duke qenë se komponenti i ujërave nëntokësore është zakonisht 30%+ i prurjes mesatare vjetore, reduktimi me 10% i rimbushjes neto të ujërave nëntokësore mund të sjellë reduktim me mesatarisht 3% të prurjes së rrjedhës në vit. Megjithatë, gjatë periudhave sezonale me prurje të pakta p.sh gjatë verës kur IPB-ja është zakonisht 0.9+, po i njëjti reduktim rimbushjeje me vlerë 10% mund të sjellë një reduktim të prurjes sezonale me 9%. Këto reduktime mund të kenë ndikime negative të pakthyeshme në ekosistemin ujor[32].

Figura 3-5 - Shembulli i Pakësimit të Prurjes Sipërfaqësore për Shkak të Nxjerrjes së Ujërave Nëntokësore

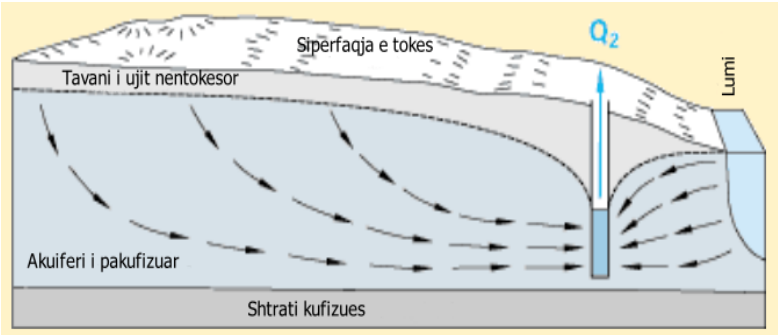

3.4.2 Kushtet e Referencës për Cilësinë e Ujërave Nëntokësore

DUN-i i jep fleksibilitet Shteteve Anëtare për sa i përket caktimit të vlerave kufitare duke kërkuar marrjen në konsideratë të formacioneve të ndryshme gjeologjike të trupit ujor nëntokësor, risqeve dhe funksioneve, karakteristikave dhe sjelljes së ndotësve dhe karakteristikave hidrogjeologjike të përfaqësuara nga nivelet bazë. Marrja në konsideratë e këtyre kërkesave të ndryshme, të cilat janë unike për çdo trup ujor nëntokësor, sjell përdorimin e qasjeve në mënyra të ndryshme nga Shtetet Anëtare.

Në terma më të gjerë, cilësia e ujërave nëntokësore përcaktohet përmes statusit kimik, i cili përkufizohet kryesisht përmes:

- Shkallës së intruzionit të ujërave të kripura, që tregohet kryesisht përmes parametrit të përcjellshmërisë elektrike.
- Standardet e cilësisë mjedisore (SCM) për parametrat fiziko-kimike të përgjithshme të cilat janë kryesisht oksigjeni i tretur, pH, përcjellshmëria, nitratet, klori dhe amoniumi, pesticidet dhe ndotësit e tjerë, siç parashikohen në DUN, Shtojca I.
- Shkalla në të cilën statusi kimik i ujërave nëntokësore mbështet statusin ekologjik të ujërave sipërfaqësore.

SCM-të për ujërat nëntokësore përcaktohen shprehimisht në Direktivën e BE-së 2006/118/KEE për parametrat e a) Nitrateve - 50 mg/l b) Pesticideve Totale – 0.5 µg/l).

Standardet për ujin e pijshëm përdoren zakonisht si bazë për vlerat kufitare të statusit kimik, sikurse përcaktohen në Direktivën e BE-së për Ujin e Pijshëm 98/83/KE, standardet ndërkombëtare të OBSh-së, ose objektivat e cilësisë mjedisore të parashtruara në Direktivën e BE-së 2013/39/BE[33]. Duhet theksuar se sipas DKU-së, dispozitat për statusin kimik nuk gjejnë zbatim për nivelet e larta natyrore të substancave ose joneve, apo treguesve të tyre për shkak të kushteve specifike hidrogjeologjike të cilat nuk mbulohen nga përkufizimi i ndotjes në DKU. Për shkak se nivelet bazë mund të jenë shumë të larta për disa prej parametrave dhe për disa lloje të trupave ujorë nëntokësorë, ka shumë rëndësi që këto nivele bazë të identifikohen si hapi i parë i vlerësimit të statusit dhe tendencave. Standardet e Cilësisë Mjedisore të miratuara për trupat ujorë nëntokësorë në Shqipëri paraqiten në Shtojcën

[32]Komisioni Evropian - Ujërat nëntokësore si burimhttps://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/groundwater/framework.htm

[33]Komisioni Evropian – Direktiva 2008/176/KEE– Shtojca I (Substancat Prioritare), Shtojca II (zëvendëson Shtojcën X të DKU-së) që identifikon Substancat Prioritare të Rrezikshme

Teknike VII. DUN gjithashtu kërkon vendosjen e vlerave të pragut, të cilat vendosen në përqendrime nën standardet e cilësisë së ujit siç përshkruhet në Kapitullin 10, dhe përcaktojnë pikat e nxitjes për veprime korrigjuese përpara se standardet të tejkalohen.

3.4.3 Kushtet e Referencës për Ujërat Nëntokësore të Varura nga Ekosistemet Tokësore

Ujërat nëntokësore të varura nga ekosistemet tokësore (UNVET) janë një rast i veçantë i karakterizimit të ujërave nëntokësore dhe kushteve të referencës të lidhura me to[34].

UNVET-t janë pjesë e vlerësimit të statusit për ujërat nëntokësore. Prandaj, ata janë të rëndësishëm në karakterizimin dhe vlerësimin e riskut të TUN-ëve (shini Figura 3-7). Rëndësia e UNVET-ëve lidhur me statusin e trupit ujor nëntokësor ka të bëjë me faktin se krahas testeve bazë për sasinë (3.4.1) dhe cilësinë (3.4.2) e ujërave nëntokësore, TUN-ët mund të mos e kalojnë testin e "statusit të mirë" nëse vlerësohet se ekosistemi i ujërave sipërfaqësore prej të cilit varen është kompromentuar për shkak të cilësisë ose sasisë së pamjaftueshme të ujërave nëntokësore që i ushqejnë ato. Shumë ekosisteme ujore sipërfaqësore janë përshtatur dhe varen së tepërmi nga prurjet e ujërave nëntokësore, kryesisht në formën e "prurjes bazë", si pjesë e prurjes totale në lumë. Kjo ndodh sepse prurja bazë (e përhershme) është e pranishme gjatë gjithë vitit hidrologjik, ndërsa vërshimet sipërfaqësore kanë ndërprerje, të cilat shkaktojnë ndikime afatshkurtra dhe kalimtare te cilësia dhe sasia e ujit.

Ujërat nëntokësore shkarkohen zakonisht te sistemi i ujërave sipërfaqësore kryesisht nëpërmjet zonës hiporike (Figura 3-6). Kjo zonë është mjaft e rëndësishme për sa i përket ndërveprimeve kimike dhe biotike midis ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, pasi ofron habitatin për jovertebrorët bentikë, bën të mundur reduktimin e përqendrimeve të ndotësve dhe stabilizimin e pH, oksigjenit dhe temperaturës së ujit.

Figura 3-6 - Ilustrimi i Zonës Hiporike

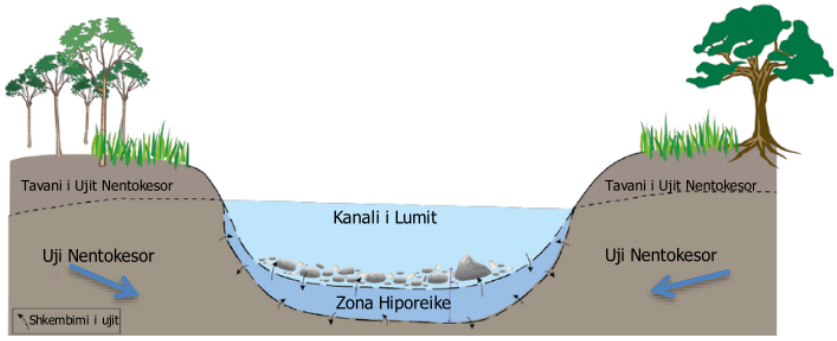

Nuk është aspak e lehtë të përcaktosh se cilat ekosisteme tokësore varen drejtpërdrejt nga TUN-i, pasi gjithmonë ka një sërë ekosistemesh midis atyre që varen nga ujërat nëntokësore të një TUN-i dhe atyre që varen nga burime të tjera ujore.

Zakonisht, kërkohen monitorime ekologjike të specializuara për të konfirmuar praninë e specieve veçanërisht të përshtatura për shkak të ndryshimit të cilësisë kimike natyrore të ujërave nëntokësore krahasuar me ujërat sipërfaqësore. Këto monitorime nevojiten për të përcaktuar vlerat kufitare (VK) të ndotësve ose treguesve të ndotjes (pra, statusi kimik) që mund të ndikojë negativisht në ETVUN[35]. Direktiva për Ujërat Nëntokësore (DUN 2006/118/KE, Shtojca II, Pjesa A) parashtron në mënyrë të veçantë kërkesën që vlerat kufitare të marrin parasysh edhe nivelin e ndërveprimit midis ujërave nëntokësore, ekosistemeve ujore dhe ekosistemeve tokësore të varura prej tyre.

Testi i dytë praktik që derivon nga hidrologjia e ujërave sipërfaqësore shërben për të përcaktuar Indeksin e Prurjes Bazë (IPB) të regjimit të prurjes. IPB-ja përcaktohet si mesatare vjetore afatgjatë e shprehur në raportin Q_{90} / Q_{50}. Sa më e madhe të jetë pjesa e prurjes bazë që ushqen prurjen totale, aq më shumë gjasa ka që ekosistemi ujor sipërfaqësor të varet nga kontributi i ujërave nëntokësore. Një vlerë IPB-je më e madhe se 0.5 tregon se 50%+ e prurjes totale vjen nga shkarkimi i ujërave

[34]Komisioni Evropian – CIS - Raporti Teknik për Ujërat Tokësore të Varura nga Ekosistemet Tokësore, Raporti Teknik 6, 2011

[35]Komisioni Evropian - Dokumenti Udhëzues 18 i CIS-it - Udhëzues për Statusin e Ujërave Nëntokësore dhe Vlerësimin e Tendencave.

nëntokësore, ndaj ka shumë gjasa që ekosistemet të jenë tejet të përshtatura dhe të varura nga ujërat nëntokësore që shkarkohen në to.
Mungesa e plotë e të dhënave aktuale të besueshme për prurjet që prej vitit 1992 për pjesën më të madhe të lumenjve në Shqipëri, së bashku me mungesën e theksuar të të dhënave të monitoruara dhe të raportuara për nxjerrjet dhe shkarkimet nga subjektet, lënë të nënkuptohet se për asnjë UNVET nuk mund të përcaktohen prurjet e natyralizuara (prurja + nxjerrjet - kthimet) dhe për pasojë prurjet e natyralizuara Q50 dhe Q90.

3.4.4 Testet e Ndara në Hapa për Statusin e Cilësisë dhe Sasisë së Ujërave Nëntokësore

Procedura formale për përcaktimin e statusit të Ujërave Nëntokësore që përdoret në Shqipëri është në përputhje me dokumentin udhëzues standard të CIS-it, sipas Figura 3-7.

Figura 3-7 - Procedura Standarde për Përcaktimin e Statusit të Përgjithshëm të Trupit Ujor Nëntokësor

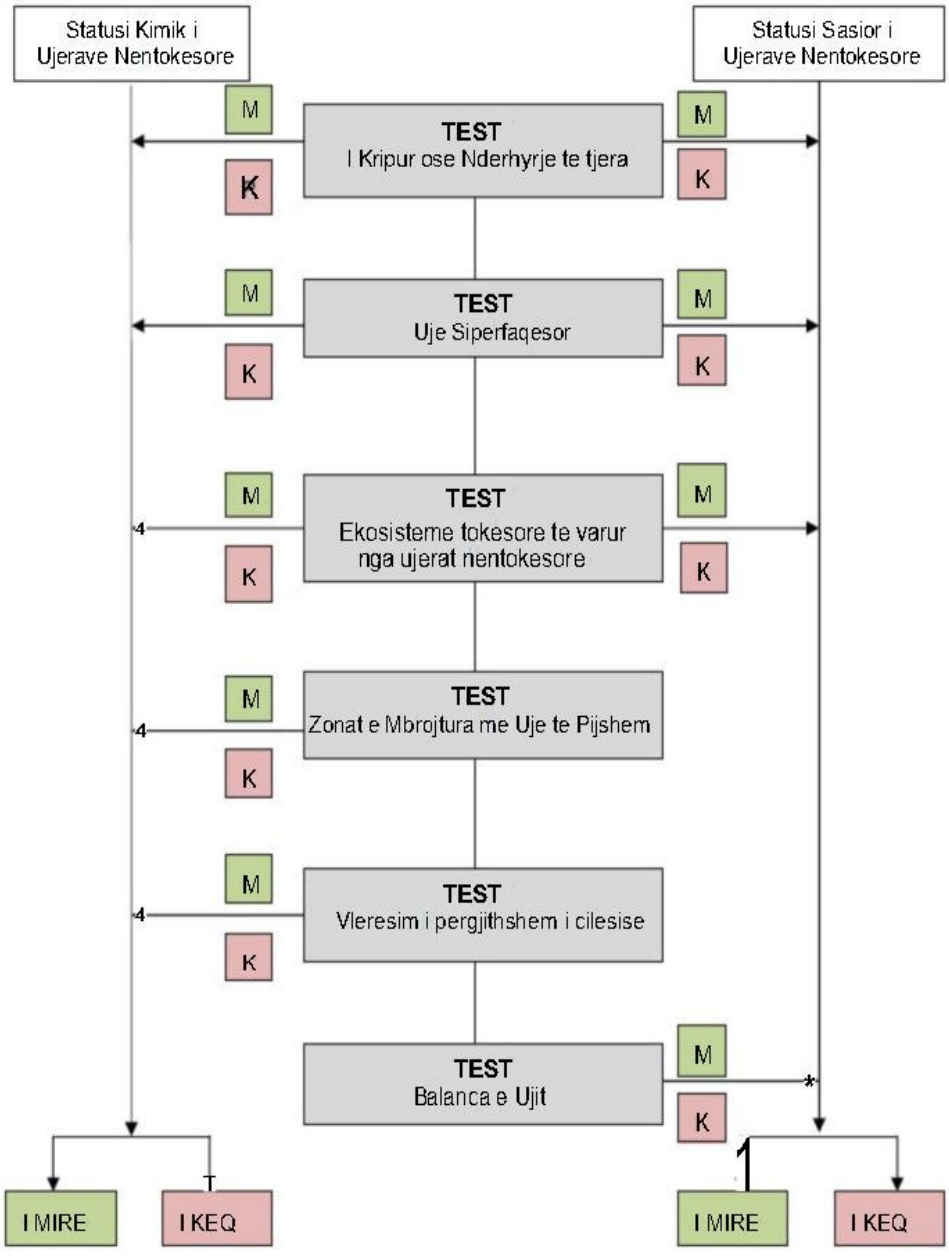

3.5 Objektivat Mjedisore për Zonat e Mbrojtura

Sipas nenit 6 dhe Shtojcës IV të DKU-së, Shtetet Anëtare sigurohen që të kenë krijuar regjistrin/at e të gjitha zonave brenda çdo RBU-je, të cilat janë shpallur në mbrojtje të veçantë sipas legjislacionit të posaçëm të Komunitetit Europian për mbrojtjen e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, ose për mbrojtjen e habitateve dhe specieve që varen drejtpërdrejt nga uji, duke përfshirë edhe mbrojtjen e zonave të përcaktuara nga Natura 2000 dhe specieve ujore me rëndësi ekonomike (p.sh butakët).

Përmbledhja e regjistrit të Zonave të Mbrojtura duhet të jetë pjesë e PMBU-ve, duke përfshirë këtu edhe hartat që tregojnë vendndodhjen e çdo zone të mbrojtur dhe përshkrimin e legjislacionit kombëtar ose vendor të Komunitetit, sipas të cilit janë shpallur këto zona të mbrojtura. Për trupat ujorë që janë shpallur si Zona të Mbrojtura, Objektivat Mjedisore që janë vendosur shkojnë zakonisht përtej statusit të mirë, pasi për këto zona përcaktohen objektiva më shtrënguese në legjislacionin përkatës të Komunitetit.

Shtojca VII (7)(1) e DKU-së kërkon që PMBU-ja të përmbajë "përmbledhjen e masave të kërkuara nga legjislacioni i Komunitetit për mbrojtjen e burimeve ujore". Masat shtesë për Zonat e Mbrojtura duhet të jenë pjesë përbërëse e PMBU-ve, në mënyrë që kërkesat e këtyre Zonave të Mbrojtura të përfshihen në menaxhimin e përgjithshëm të basenit ujor dhe të sigurohet koherenca e të gjithë planifikimit të burimeve ujore me objektivat e përcaktuara tashmë nga legjislacioni i Komunitetit dhe ai kombëtar.

Programet e monitorimit duhet të përfshijnë nënprograme specifike për zonat e regjistruara në Regjistrin e Zonave të Mbrojtura. Krahas kërkesave për statusin e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, Neni 8 i DKU-së parashtron edhe kërkesat për monitorimin e zonave të mbrojtura. Ky monitorim specifik duhet të garantojë vlerësime me standardet dhe objektivat e përcaktuara për llojin e veçantë të zonës së mbrojtur.

Objektivat e zonave të mbrojtura përcaktohen në Pikën 1.c të Nenit 4 të DKU-s: Shtetet Anëtare "sigurojnë përputhshmërinë me të gjitha standardet dhe objektivat brenda 15 viteve nga data e hyrjes në fuqi të kësaj direktive, përveç se kur parashikohet ndryshe në legjislacionin e Komunitetit, sipas të cilit janë krijuar zonat e mbrojtura individuale". Për këto objektiva gjejnë zbatim kryesisht mundësitë e përshtatjes së ofruara nga DKU-ja. Kështu, për zonat e mbrojtura duhen arritur dy lloje objektivash: objektivat e veçanta të direktivës përkatëse që ishin vendimtare për përvijimin e zonës (shihni Shtojcën 4 të DKU-së) dhe caktimin e standardeve kombëtare të zbatimit dhe objektivat e DKU-së. Disa zona të mbrojtura përkojnë me trupa ujorë. Regjistri i zonave të mbrojtura duhet të mbulojë zonat e identifikuara nga DKU-ja ose direktivat e tjera përkatëse të BE-së.

Llojet e përgjithshme të ZM-ve janë pesë:

- Trupat ujorë të përdorur për nxjerrjen e ujit të pijshëm;
- Zonat e rëndësishme për mbrojtjen e habitateve dhe/ose specieve ku ruajtja ose përmirësimi i statusit të ujit shërbejnë si faktor domethënës për mbrojtjen e tyre (zonat e Natura 2000 që janë objekt i Direktivës për Shpendët 79/409/KEE dhe Direktivës për Habitatet 92/43/KEE);
- Zonat ku janë zbatuar masa për mbrojtjen e specieve ujore me rëndësi ekonomike (ZM-të sipas Direktivës 2006/44/KE (direktiva e zonave të mbrojtura për peshqit e ujërave të ëmbla); Direktiva për Butakët 79/923/KEE);
- Ujërat e larjes (ZM-të objekt i Direktivës për Ujërat e Larjes 2006/7/KE);
- Zonat e ndjeshme ndaj nitrateve (ZM-të objekt i Direktivës 91/676/KEE; Direktiva për Trajtimin e Ujërave të Ndotura Urbane 91/271/KEE).

Duke qenë se harmonizimi i legjislacionit kombëtar të Shteteve Joanëtare të BE-së me standardet e BE-së nuk ka përfunduar ende, nuk mund të bëhet inventarizimi i plotë i ZM-ve për mbarë basenin, gjë që kërkohet nga DKU-ja. Prandaj, mund të përdoret një qasje e modifikuar, që të marrë parasysh:

- Standardet kombëtare për përvijimin e ZM-ve;
- Statusin e ndryshëm në kuadër të zbatimit të Konventës së Bernës dhe projektit të rrjetit NATURA 2000 në vend;
- Nivelin e ndryshëm të përshtatjes së legjislacionit kombëtar të Shteteve Joanëtare të BE-së me legjislacionin dhe standardet e BE-së;

- Mungesa e përgjithshme e regjistrave dhe/ose bazave efikase të të dhënave për ZM-të në vend;
- Përgjegjësia e përbashkët për mirëmbajtjen dhe mbrojtjen e zonave të ujit të pijshëm midis autoriteteve kompetente në nivel kombëtar dhe nënkombëtar;
- Përgjegjësia e përbashkët për monitorimin e zonave të mbrojtura të ujit të pijshëm;

Regjistri i ZM i RBMP-së së Matit duhet të përfshijë:
- Një regjistër i zonave të rëndësishme për mbrojtjen e habitateve dhe/ose specieve që mbrohen sipas konventave ndërkombëtare përkatëse;
- Një regjistër i zonave të rëndësishme për mbrojtjen e habitateve dhe/ose specieve të mbrojtura nga legjislacioni kombëtar;
- Një regjistër paraprak i zonave të përdorura për nxjerrjen e ujit të pijshëm - ujërave nëntokësore.
Të karakterizojë rrethet e pellgjeve lumore për sa i përket presioneve, ndikimeve dhe ekonomisë së përdorimit të ujit, duke përfshirë një regjistër të zonave të mbrojtura që shtrihen brenda rrethit të pellgut lumor.

3.5.1 Zonat e përvijuara për nxjerrjen e ujit të pijshëm

Legjislacioni përkatës i BE-së për mbrojtjen e ujit të pijshëm me objektiva më shtrënguese që përfshijnë DUP-in, ndryshuar me Direktivën 2020/2184 dhe me shumë mundësi DN-në. Objektivat për Zonat e Mbrojtura të Ujit të Pijshëm (ZMUP) janë:

- Sigurimin që pas zbatimit të regjimit të trajtimit të ujit, uji i pijshëm që prodhohet t'i plotësojë kërkesat e DUP-it;
- Sigurimin e mbrojtjes së nevojshme në ZMUP, me qëllim që të shmanget përkeqësimi i cilësisë ë ujit për të reduktuar nivelin e trajtimit purifikues të kërkuar për prodhimin e ujit të pijshëm.

Objektivi i i parë do të arrihet duke plotësuar kërkesat e DUP-së.
Objektivi i dytë do të arrihet duke ndërmarrë veprime që synojnë të sigurojnë se nuk do të ketë përkeqësim të cilësisë së ujit për shkak të nxjerrjeve për furnizim me ujë të pijshëm. Në shumë raste, masat kërkojnë pak kohë të japin efekt dhe të ndalojnë ose të zhbëjnë përkeqësimin. Objektivi arrihet duke ndërmarrë masa të mjaftueshme.

3.5.2 Zonat e përvijuara për mbrojtjen e specieve ujore me rëndësi ekonomike

Në dhjetor të 2013-s, Direktiva për Butakët u zëvendësua me DKU-në e BE-së. Neni 4.9 i DKU-së shpreh se DKU-ja ofron nivel mbrojtjeje të paktën të njëjtë me të çdo direktive që shfuqizon. Ndryshimet e vitit 2003 në DKU transpozuan shumë detyrime të DKU-së dhe përcaktuan pjesën më të madhe të detyrimeve dhe standardeve të cilësisë së ujit që kërkohen nga Direktiva për Butakët. Këto rregullore amenduese përmbajnë ndryshime shtesë të Rregullores 2003, për të siguruar që ujërat e populluara nga butakët të vijojnë të identifikohen, mbrohen dhe monitorohen.
Objektivi për ujërat e populluara nga butakët, i parashtruar në Direktivën për Butakët, ishte të ruhej dhe, kur shihej e nevojshme, të përmirësohej cilësia e ujërave të populluara nga butakët për të mbështetur jetën dhe zhvillimin e butakëve (moluskëve bivalvë dhe gastropodë), duke kontribuar kështu në cilësinë e lartë të produkteve butake që konsumohen drejtpërdrejt nga njeriu. Zonat e përvijuara për mbrojtjen e specieve ujore me rëndësi ekonomike janë zona ku mbrohen ujërat e brendshme sipërfaqësore, ujërat kalimtare, ujërat bregdetare dhe ujërat nëntokësore, gjë që: parandalon përkeqësimin e mëtejshëm dhe mbron e forcon statusin e ekosistemeve ujore dhe të nevojës për ujë të ekosistemeve tokësore dhe ligatinave që varen drejtpërdrejt nga ekosistemet ujore. Këto zona janë të lidhura me zonat e ujërave bregdetare dhe të ligatinave, si dhe me trupa ujorë kalimtarë të populluara nga specie ujore me rëndësi ekonomike.
Ekosistemet ligatinore janë pjesë ekologjike dhe funksionale të mjedisit ujor, duke luajtur me shumë gjasë rol mjaft të rëndësishëm në mundësimin e menaxhimit të qëndrueshëm të basenit ujor. DKU-ja nuk ka përcaktuar objektiva mjedisore për ligatinat. Megjithatë, nga detyrimet e DKU-së për mbrojtjen dhe rehabilitimin e statusit të ujit përfitojnë edhe ligatinat që varen nga trupat ujorë nëntokësore, që janë pjesë e trupit ujor sipërfaqësor, ose që janë zona të mbrojtura. Presionet në ligatina (për shembull modifikimi fizik ose ndotja) mund të ndikojnë te statusi ekologjik i trupave ujorë. Prandaj, masat për

menaxhimin e këtyre presioneve duhen parë si pjesë e planeve të menaxhimit të basenit ujor, të cilat duhen përmbushur për të arritur objektivat mjedisore në Direktivë.
Krijimi dhe përforcimi i ligatinave mund të ofrojë në rrethana të caktuara mekanizma të qëndrueshëm, me kosto efikase dhe të pranueshme nga pikëpamja sociale për të ndihmuar arritjen e objektivave mjedisore të Direktivës. Ligatinat në veçanti mund të ndihmojnë në pakësimin e ndikimeve të ndotjes, zbutjen e efekteve të thatësirave dhe përmbytjeve, arritjen e menaxhimit të qëndrueshëm të bregdetit dhe rimbushjen e ujërave nëntokësore. Disa prej ZM-ve përfshijnë edhe habitate ligatinore dhe specie që varen drejtpërdrejt nga ujërat sipërfaqësore ose nëntokësore. Andaj, një prej aspekteve më të rëndësishme të krijimit të Regjistrit të ZM-ve do të jetë identifikimi i habitateve dhe specieve brenda rrjetit Natura 2000 që klasifikohen sipas kritereve të DKU-së.

3.5.3 Trupat ujorë të përvijuar si ujëra rekreative

Ky seksion i referohet zonave të përvijuara sipas Direktivës 2006/7/KE për menaxhimin e Cilësisë së Ujërave të Larjes (që shfuqizon Direktivën 76/160/KEE). Kjo direktivë përmban dispozita për:

(a) monitorimin dhe klasifikimin e cilësisë së ujërave të larjes;
(b) menaxhimin e cilësisë së ujërave të larjes; dhe
(c) informimin e publikut për cilësinë e ujërave të larjes.

Qëllimi i kësaj direktive është të ruajë, mbrojë e përmirësojë cilësinë e mjedisit dhe të mbrojë shëndetin e njeriut duke plotësuar Direktivën 2000/60/KE. Kjo Direktivë gjen zbatim për çdo element të ujërave sipërfaqësore ku autoriteti kompetent pret të lahen shumë njerëz dhe nuk ka vendosur asnjë ndalim të përhershëm lidhur me larjen, ose nuk ka dhënë asnjë kështillim të përhershëm kundër larjes (referuar në vijim si ujëra të larjes). Nuk zbatohet për:

(a) pishinat dhe spatë;
(b) ujërat e rrethuara që i nënshtrohen trajtimit ose përdorimit për qëllime terapeutike;
(c) ujërat e kufizuara të krijuara artificialisht, të ndara nga ujërat sipërfaqësore ose nëntokësore;

"Masat menaxheriale" janë masat e mëposhtme që merren lidhur me ujërat e larjes:

a) krijimi dhe ruajtja e profilit të ujërave të larjes;
b) krijimi i kalendarit të monitorimit;
c) monitorimi i ujërave të larjes;
d) vlerësimi i cilësisë së ujërave të larjes;
e) klasifikimi i ujërave të larjes;
f) identifikimi dhe vlerësimi i shkaqeve të ndotjes që mund të prekin ujërat e larjes dhe dëmtojnë shëndetin e atyre që i përdorin;
g) informimi i publikut;
h) marrja e masave për të parandaluar ekspozimin ndaj ndotjes për ata që përdorin ujërat e larjes;
i) marrja e masave për reduktimin e riskut të ndotjes.

Identifikimi dhe karakterizimi i ujërave të larjes në Shqipëri nuk bëhet sipas kërkesave të Direktivës për Ujërat e Larjes. Ka disa përpjekje për të monitoruar përdorimin e ujërave të larjes si plazhet ose ujërat rekreative, por klasifikimi i tyre nuk realizohet sipas një procesi të drejtuar nga kërkesat e BE-së.
Direktiva për Ujërat e Larjes synon të parandalojë dhe reduktojë ndotjen e ujërave të larjes në nivele të tilla që të mos e dëmtojnë shëndetin e njeriut dhe mjedisin dhe është instrumenti kryesor që BE-ja ka për mbrojtjen e shëndetit të njerëzve gjatë larjes. Përkufizimi i ujërave rekreative u referohet lumenjve, liqeneve dhe ujërave bregdetare që përdoren për qëllime rekreative.

3.5.4 Zonat e Ndjeshme ndaj Lëndëve Ushqyese

Objektivat e përgjithshme të Direktivës së Nitrateve janë:

- reduktimi i ndotjes së ujit të shkaktuar apo nxitur nga nitratet nga burime bujqësore
- parandalimi i mëtejshëm i kësaj ndotjeje.

Ky objektiv do të arrihet nëpërmjet përvijimit të Zonave të Cenueshme nga Nitratet (ZCN) dhe programeve të veprimit që po zbatohen në këto zona. ZNN-të përfshijnë të gjitha tokat që drenojnë në ujëra të ndotura sipas përkufizimit të Direktivës. Është publikuar edhe Kodi i Praktikës së Mirë Bujqësore, i cili i këshillon fermerët se si të reduktojnë shkarkimet e nitrateve në mjedis. Pasurimi i

ujërave me lëndë ushqyese (sidomos me fosfate dhe nitrate) që sjellin eutrofikimin e ujërave është një prej pikave më të rëndësishme të statusit të trupit ujor. Shkarkimi i lëndëve ushqyese në trupat ujorë trajtohet nga tre Direktiva Evropiane:

- Direktiva Kuadër e Ujit (DKU)(2000/60/KE)
- Direktiva për Trajtimin e Ujërave të Ndotura Urbane (DTUNU)(91/271/KEE)
- Direktiva për Nitratet (DN)(91/676/ KEE)

Zonat e shpallura si zona të cenueshme trajtohen nga Direktiva 91/676/KEE, ndërsa zonat e shpallura si zona të ndjeshme trajtohen nga Direktiva 91/271/KEE.
Direktiva e Këshillit 91/271/KEE trajton kryesisht veprimet menaxhuese që kërkohen për mbrojtjen e trupave ujorë nga ujërat e ndotura urbane familjare, mbetjet industriale dhe rrjedhjet sipërfaqësore. Standardet për lëndët ushqyese dhe standardet ekologjike në DKU përdoren pikësëpari për të identifikuar trupat ujorë të eutrofikuar, të cilët do të mund të kontrollohen më pas sipas standardeve të DTUNU-t ose DN-së
Nëse shkarkimet nga ITUN-ët (ato që i shërbejnë një ekuivalenti popullsie (p.e.) më të madh se 10,000), vlerësohen se shkaktojnë eutrofikim (ose mund të shkaktojnë) drejtpërdrejtë apo tërthorazi, ose sjellin nivele të tepërta të fosfatit total (pra > 2.0 mg/l P) dhe të azotit total (pra > 15 mg/l N)[36] , ose > 50 mg/ l NO3 në furnizimet me ujë të pijshëm, trupi ujor identifikohet si i ndjeshëm dhe për rrjedhojë kërkohet një nivel trajtimi që shkon përtej nivelit dytësor, me qëllim mbrojtjen e këtyre zonave. Direktiva për Nitratet trajton mbrojtjen e ujërave kundër ndotjes së shkaktuar nga nitratet me origjinë nga bujqësia. Për shkak të natyrës të shpërndarë të këtij lloji të ndotjes, zakonisht aplikohet qasja për "të gjithë basenin" për zbatimin e DN-së, ku Programi i Veprimit sipas DN-së gjen zbatim për të gjithë fermerët.

3.5.5 Zonat e Shpallura për Mbrojtjen e Habitateve ose Specieve

Ky seksion i referohet zonave ku mirëmbajtja ose përmirësimi i statusit të ujit është faktor shumë i rëndësishëm për mbrojtjen e tyre, përfshi edhe zonat e Natura 2000 të shpallura sipas Direktivës 92/43/KEE dhe Direktivës 79/409/KEE.
"Zonë e Mbrojtur" përfshin hapësirën tokësore, ujore, detare dhe bregdetare, të përkufizuara mjaft qartë gjeografikisht, me përcaktim të qartë kufijsh dhe të menaxhuar me mjete ligjore ose mjete të tjera efikase, për të arritur ruajtjen / mbrojtjen afatgjatë të natyrës, lidhur me shërbimet e ekosistemeve dhe vlerat kulturore. Sipas legjislacionit të BE-së, një zonë e mbrojtur është një zonë gjeografike e përcaktuar qartë, e cila është e përkushtuar për arritjen e ruajtjes afatgjatë të natyrës. Kategoritë e menaxhimit të zonave të mbrojtura të IUCN-së i klasifikojnë zonat e mbrojtura sipas objektivave të tyre të menaxhimit[37]. Në shkallë BE-je, përmes Direktivave të Zogjve dhe Habitateve, rrjeti Natura 2000 është në zhvillim e sipër. Qëllimi kryesor është të sigurojë ruajtjen e specieve dhe habitateve të synuara dhe me interes evropian[38]. Rrjeti Emerald i BE-së është një rrjet ekologjik i përbërë nga Zona me Interes të Veçantë Ruajtjeje. Objektivi është mbijetesa afatgjatë e llojeve dhe habitateve të Konventës së Bernës, të cilat kërkojnë masa të veçanta mbrojtjeje[39].
Objektivi i Zonave të Mbrojtura të Natura 2000, i identifikuar në lidhje me zonat përkatëse të përvijuara në kuadër të Direktivës së Habitateve është të:
"Mbrojë dhe, kur është e nevojshme, përmirësojë statusin e mjedisit ujor deri në shkallën e nevojshme për arritjen e objektivave të ruajtjes që synojnë mbrojtjen ose përmirësimin e habitateve natyrorë të zonës dhe specieve me rëndësi për Komunitetin, për t'u siguruar që zona të vijojë të kontribuojë në ruajtjen ose rivendosjen e statusit të favorshëm të ruajtjes".
Kur një Zonë e Mbrojtur nga Natura 2000 përben një pjesë të një trupi ujor, ose kur një trup ujor është pjesë e Zonës së Mbrojtur përcaktuar nga Natura 2000, krahas kërkesave për ruajtjen e statusit të favorshëm të ruajtjes, ose rivendosjen e këtij statusi, gjejnë zbatim edhe objektivat e DKU-së. Disa trupa ujorë që përkojnë me Zonat e Mbrojtura nga Natura 2000 janë emërtuar si trupa ujorë artificialë ose tepër të modifikuar. Në këto raste, vlen qëllimi i arritjes së potencialit të mirë ekologjik, krahas

[36] Azoti Total (AT) = Σ (azoti joorganik + azoti organik). Azoti joorganik = amon (NH4) + nitrate (NO3) + nitrite (NO2)
[37] https://www.iucn.org/theme/protected-areas/about/protected-area-categories
[38] Komisioni Evropian - https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm
[39] Këshilli i Evropës - https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network

arritjes së objektivit të statusit të favorshëm. Shtojca B përcakton objektivat për statusin e çdo trupi ujor dhe tregon se ku trupi ujor përkon me Zonën e Mbrojtur nga Natura 2000. Objektivat e trupit ujor janë të pavarura nga objektivat e statusit të trupit ujor në Shtojcën B, por të gjitha objektivat duhen përmbushur në përputhje me Direktivat përkatëse të KE-së. Duhet vërejtur se objektivat e statusit të trupit ujor në Shtojcën B nuk përkojnë gjithnjë me objektivat e Zonës së Mbrojtur nga Natura 2000 në këtë Shtojcë, edhe në rastet kur është i njëjti element, për shembull fosfati.

Një trup ujor mundet të arrijë objektivat e "statusit të mirë", por mund të mos i arrijë objektivat e Zonës së Mbrojtur nga Natura 2000 për ruajtjen ose rivendosjen e statusit të favorshëm. Trupi ujor mundet edhe të arrijë statusin e favorshëm të ruajtjes (për shembull për salmonin), por mund të mos e arrijë "statusin e mirë" në një trup tjetër të ngjashëm (për shembull për peshqit, duke qenë se DKU-ja kërkon veprime për mbrojtjen dhe rikthimin e një game të gjerë të llojeve të peshqve). Ndonëse objektivi për të rivendosur ose ruajtur statusin e favorshëm në zonat e përcaktuara nga Natura 2000 përcaktohet nga Direktiva e BE-së për Habitatet dhe Shpendët, nuk ka asnjë datë të caktuar për arritjen e tij. DKU-ja ka përcaktuar vitin 2015 si afat, i cili vlen për Zonat e Mbrojtura nga Natura 2000 (ZVR dhe ZVM që varen nga ujërat (referuar Shtojcës V)). Nëse zona e mbrojtur është edhe 'trup ujor', ose është pjesë e një 'trupi ujor', afati për rivendosjen e statusit të favorshëm mund të zgjatet kur plotësohen kushtet në Nenin 4.4 të DKU-së. Nëse zona e mbrojtur nuk është trup ujor, për shembull kënetë ose moçal, afati për arritjen e statusit të favorshëm të ruajtjes nuk mund të zgjatet.

Puna për menaxhimin e siteve të Natura 2000[40] ka nisur vetëm kohët e fundit. Në kuadër të projektit NaturAL, është identifikuar shpërndarja e mundshme e Zonave të Natura 2000 me Interes për Komunitetin (ZIK), gjë që ka sjellë hartimin e listës me 43 zonat e propozuara për të gjithë vendin. Sipas kësaj liste, në basenin e lumit Mat, si zona të Natura 2000 me interes për komunitetin janë identifikuar tri zona të mbrojtura (Tabela 3-3).

Autoriteti kompetent për menaxhimin e sistemit kombëtar të zonave të mbrojtura në Shqipëri është Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura (AKZM). Puna për menaxhimin e siteve të Natura 2000 ka nisur vetëm kohët e fundit.

Tabela 3-3 – Zonat e Mbrojtura në basenin e Matit

EMRI I ZONËS	ZM-ja EKZISTUESE	HARTA E HABITATIT
Rezervati Natyror i Menaxhuar "Kune-Vain-Patok – Fushëkuqe – Ishëm" (kategoria IV e zonave të mbrojtura)	Po	Po
Park Natyror "Liqeni i Ulzës" (kategoria IV e zonave të mbrojtura)	Po	Po
ZM-ja e Zall Gjoçaj	Po	Jo
Zonë e mbrojtur e burimeve të menaxhuara "Bjeshkët e Oroshit" (kategoria VI e zonave të mbrojtura)	Po	Jo
Park Natyror "Mali me Gropa-Bizë-Martanesh" (kategoria IV e zonave të mbrojtura)	Po	Po
Rezervati Natyror i Menaxhuar "Berzanë" (kategoria IV e zonave të mbrojtura) propozuar për t'u ulur në kategori dhe të shpallet park natyror bashkiak	Jo	Po
Park Kombëtar "Lurë-Mali i Dejës" (kategoria II e zonave të mbrojtura)	Po	Po

[40] BE - Forcimi i Kapaciteteve Kombëtare për Mbrojtjen e Natyrës – Përgatitja për Rrjetin Natura 2000, Mars 2019

4. Vështrim i Përgjithshëm rreth Basenit Ujor

Qëllimi i vështrimit të përgjithshëm të basenit ujor është të japë një përmbledhje të përgjithshme të tipareve kryesore të hidro-meteorologjisë, topografisë, gjeologjisë, popullsisë, përdorimit të tokës dhe përdorimit të ujit në basen, për sa kohë që këto karakteristika mund të ndikojnë në tipologjinë dhe statusin e trupave ujorë. Këto elemente mund të konsiderohen si "forcat drejtuese (nxitësit)" e basenit ujor.

4.1 Ndarja në Nënbasene

Rajonet e baseneve ujore, madje edhe vetë basenet shumë rrallë mund të kenë karakter homogjen dhe nuk analizohen ose menaxhohen me efikasitet si njësi të vetme. DKU-ja lejon ndarjen në nën njësi më të vogla dhe më homogjene (basene dhe nënbasene) brenda rajonit të basenit ujor[41], në përputhje me praktikën më të mirë ndërkombëtare. Për shembull, problematikat menaxheriale të ndotjes së shpërndarë (difuze) analizohen dhe menaxhohen më mirë në nivel nënbaseni, jo në nivel trupi ujor individual.

Qasja e ndjekur në Shqipëri ka qenë kryesisht ndarja e çdo baseni në jo më shumë se pesë nënbasene, bazuar në një karakteristikë të vetme të përbashkët (p.sh digë e madhe, lloji gjeologjik mbizotërues, lloji mbizotërues i përdorimit të tokës) ose në ndërthurjen e disa karakteristikave të tjera ndikuese, duke përfshirë por pa u kufizuar në:

- Kufij të ndryshëm të formacioneve gjeologjike të mëdha p.sh karboniferik deri në silicor
- Ndryshime në lartësi të konsiderueshme ekologjike ose mbulesë toke p.sh < 200 m ose > 800 m, pyjore në urbane etj.
- Pikat e ndërprerjes së rrjedhës natyrore të krijuara nga degët e mëdha furnizuese, infrastruktura të modifikimeve të lumit p.sh diga të mëdha, kanalizimi i lumenjve etj.
- Përqendrimet e ndikimeve antropogjene p.sh zona me dominim urban ose bujqësor

Duhet vërejtur se këto diferencime kaq të gjera përkojnë në përgjithësi me të njëjtën tipologji caktimi kufijsh që përdoret për trupat ujorë. Prandaj, karakteristikat e nënbasenit duhet të pasqyrojnë karakteristikat e trupit ujor. Ndarja në nënbasene është mjaft e vlefshme për të hartuar politikat dhe strategjitë të fokusuara veçanërisht në presionet e përdorimit të tokës si zhvillimi urban apo ndotja e shpërndarë që vjen nga bujqësia.

4.2 Klima dhe hidrometeorologjia

Klima në përgjithësi dhe reshjet vjetore dhe sezonale në veçanti (reshjet e dëborës dhe/ose të shiut) veprojnë si nxitësit kryesorë të të gjitha ndërveprimeve ujore në basenin ujor. Vlerësimi i hidrometeorologjisë është i rëndësishëm për të kuptuar presionet, gjendjen/statusin dhe ndikimet në gjendjen natyrore të trupave ujorë në basenin ujor.

Vlerësimi i plotë teknik i hidrometeorologjisë dhe ndikimeve të saj të detajuara në basen paraqiten kryesisht në Planin e Menaxhimit të Burimeve Ujore ose në strategji të tjera të ngjashme plotësuese. Hidrometeorologjia lidhet vetëm me objektivat mjedisore të basenit ujor, për të përcaktuar:

- Burimet vjetore të rinovueshme të burimeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore, pra burimet që mund të shfrytëzohen pa kompromentuar qëndrueshmërinë në të ardhmen.
- Regjimin e prurjes natyrore sezonale (me zero ndikime antropogjene) që përfshin kohën, magnitudën dhe kohëzgjatjet e prurjeve të specifikuara.
- Regjimin e prurjes mjedisore (ekologjike) të natyralizuar (pjesën e rrjedhës së plotë natyrore, që është minimumi i kërkuar për të ruajtur ekosistemet ujore). Prurja mjedisore nuk është vetëm një vlerë minimale, por është vazhdimësia e rrjedhës natyrore përgjatë të gjithë vitit.

Ndikimet e konsiderueshme dhe të pakontrolluara antropogjene në secilën prej sa më lart, që nuk shoqërohen me masa zbutëse ka shumë gjasa që të sjellin reduktim të statusit ekologjik të trupit ujor

[41] Agjencia Evropiane e Mjedisit, Direktiva Kuadër e Ujit, burimet raportuese, Fondi Qendror i të Dhënave të EIONET, (Skema SWB: EUSubUnitCode). http://cdr.eionet.europa.eu/help/WFD/WFD_521_2016

mbi të cilin ushtrohet ndikimi, dhe për rrjedhojë moskalimin e testeve parësore të DKU-së, përkatësisht që "trupat ujorë të gëzojnë Status të Mirë" dhe "të mos ketë përkeqësim të statusit poshtë nivelit aktual". Prandaj, hidrometeorologjia 'bazë' është një pjesë mjaft e rëndësishme e kushteve të referencës për statusin ekologjik.

4.2.1 Klima dhe meteorologjia

Shqipëria ka një shumëllojshmëri sistemesh klimatike sipas klasifikimit të klimës Köpen. Me vijën e saj bregdetare përballë detit Adriatik dhe Jon në Mesdhe dhe malësitë e mbështetur mbi tokën e ngritur ballkanike. Ultësirat bregdetare kanë një klimë tipike mesdhetare ndërsa ultësirat e larta kanë një klimë kontinentale.

Reshjet vjetore në të gjithë basenin e lumit Mat prej 2809 km² arrijnë në 1592 mm. Kjo vlerë shpërndahet nga pikëpamja hapësinore sipas Harta 4-1 nga stacionet përfaqësuese. Këto të dhëna vijnë nga 20+ stacione të monitorimit të reshjeve që ndodhen në qendër ose në periferi të basenit. Statistikat klimatike mujore për vendndodhje të caktuara paraqiten në Tabela 4-1. Njësoj si për pjesën më të madhe të Shqipërisë Perëndimore, pjerrësia e reshjeve ulet kur kalojmë nga lindja në perëndim, për shkak të uljes së lartësisë. Baseni ujor shkarkon në lumin kryesor të Matit (nënbasenet MAT4, MAT1 dhe MAT0) nga degë mjaft të mëdha furnizuese që formohen nga Fani i Madh (MAT2), Fani Vogël (MAT3) dhe Uraka. Megjithatë, nënbasenet e Fanit të Madh dhe Fanit të Vogël përbëjnë përkatësisht 534 km² (19%) dhe 417 km² (15%) të të gjithë basenit ujor dhe si të tilla janë të krahasueshme në madhësi me pjesën e sipërme të basenit ujor të Matit (MAT4, 1229 km², 44%), që përfshin rrjedhën e sipërme të digës dhe rezervuarit të Ulzës.

Regjimi vjetor meteorologjik përgjatë basenit përmblidhet në studim për një stacion përfaqësues (Simon) me reshje vjetore prej 1736 mm. Në të gjitha stacionet haset po i njëjti regjim meteorologjik, ku 30%+ të totalit të reshjeve vjetore të shiut bien zakonisht në sezonin Tetor-Nëntor-Dhjetor. Dy muajt më të thatë janë Korriku dhe Gushti, të cilët përfaqësojnë < 10% të totalit vjetor.

Tabela 4-1 – Variablat Klimatike Kryesore – Baseni Mat

PARAMETRI	JANAR	SHKURT	MARS	PRILL	MAJ	QERSHOR	KORRIK	GUSHT	SHTATOR	TETOR	NËNTOR	DHJETOR	Σ
TEMPERATURA MESATARE	0.81	0.37	4.02	8.44	13.37	17.19	19.81	20.05	15.21	10.09	5.37	0.74	9.49
RESHJET[42]	166	162	162	148	111	71	66	45	131	155	229	214	1661
EVAPOTRANSPIRIMI [43]	18	26	51	74	110	146	168	141	90	55	24	17	920
EVAPOTRANSPIRIMI [44]	12	21	48	72	102	140	146	47	78	45	18	12	741

4.2.2 Hidrologjia

Nuk ka të dhëna të disponueshme në stacionin matës që ndodhet në rrjedhën më të poshtme të basenit ujor (lumi Mat në Milot, që pret shkarkimet nga lumenjtë kryesorë të Matit dhe Fanit) ndaj nuk mund të përcaktohet prurja mesatare vjetore (PMV) e basenit për[45] periudhën 1968-1992. Duke ndërthurur mesataret vjetore të rrjedhës së Matit (Shoshaj) dhe Fanit (Rubik) përftojmë një prurje mesatare vjetore të rrjedhës në Milot prej jo më pak se 70 m³/s.

Raporti i Hidrologjisë për Shqipërinë, publikuar në vitin 1984, përcakton se prurja mesatare vjetore e lumit Mat në stacionin e Shoshajt (jofunksional, 41.607528°, 20.028472°, sipërfaqja = 646 km²) është

[42] Në stacionin meteorologjik 'Simon'.

[43] Përkufizuar si Evapotranspirim Referencë ET_0. Burimi Laska, A. e të tjerë "Evapotranspirimi dhe Vlerësimi i tij në Shqipëri", BALWOIS 2010. FAO 56 Përdorimi i ekuacionit Penman-Monteith në Burrel.

[44] Përkufizuar si Evapotranspirim Faktik ET_0. Burimi Laska, A. e të tjerë "Evapotranspirimi dhe Vlerësimi i tij në Shqipëri", BALWOIS 2010. Përdorimi i ekuacionit Thornthwaite në Burrel.

[45] Të dhënat i përkasin periudhës 1968-1992 dhe nuk përfaqësojnë gjendjen aktuale. Të dhënat janë të dobishme vetëm për të treguar magnitudën relative të prurjeve të lumenjve të veçantë (të cilat mund të kenë ndryshuar që prej vitit 1992).

25.5 m^3/s. Prurja mesatare vjetore e lumit Fani i Madh në stacionin e Rubikut (përfshin Fanin e Vogël, jofunksional, sipërfaqja = 1014 km^2) është 45.1 m^3/s.
Hidrografët e prurjes për regjimet e tre lumenjve përfaqësues (Mati në Shoshaj, Fani i Vogël në Ndërfan, Fani i Madh në Rubik) për periudhën 1960-2020 paraqiten në Tabelën 4-2, bazuar mbi skedarët e të dhënave për prurjet të vëna në dispozicion të Projektit nga IGjEO (të dhënat e plota jepen në Figurën 4-7 në Shtojcën Teknike 1). Vlerat mesatare të këtyre stacioneve ndryshojnë nga ato që paraqiten në Raportin e Hidrologjisë së Shqipërisë në vitin 1984. Për shembull, Raporti i Hidrologjisë i vitit 1984 përcakton se në stacionin Shoshaj, Mati ka një prurje mesatare vjetore prej 25.5 m^3/s, ndërsa të dhënat e IGjEO-s tregojnë se PMV-ja është 24.4 m^3/s. Prurja vjetore mesatare e Fanit të Vogël në stacionin Ndërfan raportohet të jetë 11.7 m^3/s (RHSh 1984), ndërsa të dhënat e përpunuara nga IGjEO tregojnë se vlera është 14.4 m^3/s. Pa bërë një kontroll të gjithanshëm të të dhënave historike nuk mund të përcaktojmë nëse këto dallime të konsiderueshme vijnë për shkak të gabimeve në të dhëna apo ndoshta nga ndikimi i ndryshimeve klimatike. Për shkak të mosfunksionimit të sistemit të matjes së prurjes, pas kësaj periudhe, për basenin ujor nuk ka thuajse asnjë të dhënë të besueshme në dispozicion teksa flasim[46]. Për më tepër, për shkak të të dhënave të varfra të IGjEO-s, nuk mund të përcaktohet me saktësi as vendndodhja e këtyre stacioneve. Krahas regjimeve të prurjes vjetore, hidrologjia e basenit ujor karakterizohet më së shumti nga Kurbat e Qëndrueshmërisë së Prurjes, e cila paraqet kohën për të cilën barazohet ose tejkalohet një prurje e caktuar. 'Prurjet treguese' të Q_{10}, Q_{25}, Q_{50}, Q_{75} dhe Q_{90} kanë rëndësi të veçantë. Q_{50} është matja më e besueshme e prurjes së mundshme (duke mbizotëruar ndaj vlerave më ekstreme të regjistruara) ndaj kjo vlerë duhet përdorur për planifikimin afatgjatë të shpërndarjes së burimeve ujore, dhe jo si vlerë mesore.
Zakonisht, raporti Q_{90}/Q_{50} shërben si tregues i mirë i shkarkimeve të ujërave nëntokësore si pjesë e prurjes totale të matur, që quhet ndryshe edhe 'Indeksi i Prurjes Bazë' (IPB). Mbi baza vjetore mesore, 'prurja mjedisore' minimale absolute nuk duhet të jetë më e vogël se Q_{95}, ndërsa në sistemet e ndikuara nga ujërat nëntokësore (BFI ≥ 0.35+) duhet të jetë të paktën e barabartë ose më e madhe se Q_{90}. Krahasimi me profilet meteorologjike (Figura 10) dhe hidrologjike (Figura 11) në Shtojcën I, tregon se piku i reshjeve për nënbasenet e Matit dhe Fanit të Vogël shënohet në prill. Megjithatë, piku i prurjeve për Fanin e Madh regjistrohet në Dhjetor. Kjo vonesë në nënbasenet e Matit dhe Fanit të Vogël vjen me gjasë për shkak të pranisë së tepërt të formacioneve gëlqerore gjeologjike në ato nënbasene, ku depozita e ujërave nëntokësore rimbushet përpara se ujërat nëntokësore të arrijnë nivelet e mjaftueshme për t'u shkarkuar në sistemet lumore në formën e prurjes bazë. Krahasimisht, nënbaseni i Fanit të Madh përbëhet prej formacioneve kryesisht ultrabazike dhe vullkanike, duke pasur kështu më pak gjasë që të përdorë depozitën e ujërave nëntokësore dhe duke qenë më reagues ndaj reshjeve. Kurbat e Qëndrueshmërisë së Prurjes për të tre stacionet matëse të prurjeve paraqiten në Tabela 4-2. Mungesa e plotë e të dhënave të besueshme për prurjet që prej vitit 1992 kompromenton ndjeshëm shumë aspekte të objektivave mjedisore për basenin ujor, pasi prurja është komponent kritik i statusit ekologjik të trupit ujor dhe shërben si bazë për shumë tregues volumetrikë të presionit. Prurjet aktuale, nivelet e rimbushjes, disponueshmëria e burimeve ujore dhe kontributi i ujërave nëntokësore në ujërat sipërfaqësore, vlerat e prurjes mjedisore dhe komponenti i përmbajtjes kimike të ujërave sipërfaqësore nuk mund të llogariten në mënyrë të besueshme teksa flasim.

Tabela 4-2 – Kurbat e Qëndrueshmërisë së Prurjes për Stacionet Matëse të Prurjeve në Basenin e Lumit Mat[47]

STACION MATËS I PRURJEVE	LUMË	GJERËSIA WGS84 [48]	GJATËSIA WGS84	Q_{10}	Q_{25}	PVM	Q_{50}	Q_{75}	Q_{90}	Q_{95}

[46] Banka Botërore - Për krijimin e platformës institucionale dhe rregullatore për qeverisjen dhe funksionimin e Kadastrës Kombëtare të Burimeve Ujore në Shqipëri, Raporti i Vlerësimit WRIP/WMA/3/CS/006, 2019.
[47] Të dhënat hidrometrike (të prurjes) për basenin ujor u përditësuan pas 1995-s. KQP-të bazohen mbi vlerat e dhëna në raportin e Hidrologjisë për Shqipërinë. Këto të dhëna përdoren për të llogaritur kushtet aktuale hidrologjike. Koordinatat nuk janë të sakta në përgjithësi dhe nuk janë verifikuar. Megjithatë, koordinatat e stacionit të Shoshajt janë verifikuar.
[48] Koordinatat e WGS84. Koordinatat e stacionit matës të ofruara nga IGjEO nuk janë verifikuar në terren dhe mund të mos jenë të sakta.

Klos	Mati	41.489389°	20.095028°	14.5	12.7	10.1	9.7	7.7	6.2	5.35
Shoshaj	Mati	41.607528°	20.028472°	33.9	30.6	25.5	25	20.9	17.9	16.1
Bruç	Uraka	41.691328°	19.998670°	5.8	5.12	5.07	3.98	3.28	2.69	2.35
Ndërfan	Fani i Vogël	41.785639°	19.892167°	15.3	13.8	11.7	11.1	9.20	7.90	7.10
Rubik	Fani i Madh	41.763965°	19.781742°	64.3	57.4	45.1	43.8	34.6	27.8	24.2
Milot	Rubik	41.763965°	19.781742°	72.02	61.99	47.36	42.49	31.14	22.24	19.36

4.2.3 Përmbledhja e Bilancit Ujor të Basenit Ujor të Lumit Mat

Përcaktimi i një bilanci të besueshëm uji për një basen ujor të caktuar është një ushtrim mjaft i vështirë teknikisht, pasi kërkon të dhëna të sakta dhe të kohëve të fundit për matjet e prurjeve në hyrje, prurjeve në dalje dhe niveleve të konsumit. Megjithatë, është thelbësore të kuptojmë cilat janë burimet parësore të prurjeve që rrjedhin në basen dhe si konsumohet apo transferohet uji midis burimeve (burime sipërfaqësore dhe nëntokësore) dhe së fundi se si shkarkohet grykëderdhja (në detin Adriatik ose në basenin ndërkufitar të rrjedhës së poshtme), në mënyrë që të korrigjojmë mënyrën si e kuptojmë hidrodinamikën e basenit dhe menaxhimin e qëndrueshëm të ujërave. Vlerësimi i plotë i detajuar i kërkesës dhe ofertës së burimeve ujore është subjekt i një raporti më teknik, i cili nuk mbulohet nga ky PMBU.

Bilanci ujor novator standard i basenit ujor, i zbatuar rishtaz [49] në Shqipëri, na mundëson të kuptojmë një sërë çështjesh kryesore:

- Ndërlidhja midis ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore. Ndonëse shpesh menaxhohen dhe raportohen më vete, në të vërtetë janë të lidhur ngushtësisht dhe bashkohen me njëri-tjetrin [50]. Volumi i rimbushjes së ujërave nëntokësore në veçanti është vlerë kritike për ekosistemet ujore dhe licensimin e nxjerrjeve dhe shpeshherë nuk raportohet si duhet në vlerësimet e MBU-ve.
- Për të gjetur Burimin e Rinovueshëm Vjetor (BRV), humbjet natyrore (avullimi, transpirimi dhe prurjet në dalje të ujërave nëntokësore ndërkufitare) duhen zbritur nga prurjet totale në hyrje (reshjet, prurjet nga ujërat sipërfaqësore ndërkufitare dhe prurjet nga ujërat nëntokësore).
- Nëse BRV-ja e ujërave sipërfaqësore apo nëntokësore (ose e të dyjave) tejkalohet vazhdimisht nëpërmjet nxjerrjeve dhe konsumit të tepërt [51], vendos basenin ujor në një pozicion të pafavorshëm që mund të sjellë rënie të prurjeve lumore dhe/ose nivelit të ujërave nëntokësore. Në të dyja rastet ndikohen objektivat mjedisore të basenit lumor.
- Duhen vlerësuar sektorë të caktuar ekonomikë për të identifikuar sektorët përgjegjës për nivelet më të larta të konsumit[52]. Pothuajse në të gjitha rastet ky sektor është bujqësia, për shkak të niveleve të larta të transpirimit të kulturave bujqësore të ujitura intensivisht dhe praktikave joefikase të ujitjes, por edhe uji bashkiak shkakton humbje të konsiderueshme të ujërave sipërfaqësore në ujëra nëntokësore dhe anasjelltas. Skemat hidroenergjetike mund të devijojnë sasi të mëdha uji midis nënbaseneve. Këto transferime të ujit mund të dëmtojnë rëndë objektivat mjedisore nëse nuk ndërmerren veprimet e duhura zbutëse.
- Një prej objektivave themelore të menaxhimit të shëndoshë të burimeve ujore është të përcaktojë dhe kontrollojë 'indekset kyçe të shfrytëzimit të ujit' për ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore për të mbrojtur kërkesat e rrjedhës mjedisore dhe për të siguruar sasitë afatgjata për përdorime ekonomike.

[49] Praktika më e mirë e Bilancit Gjithëpërfshirës Ujor të Basenit është në përputhje me konceptet e përgjithshme të përcaktuara në Sistemin e OKB-së së Kontabilitetit Mjedisoro-Ekonomik të Ujit (UN SEEAW), UN DESA, 2012

[50] Ujërat Nëntokësore dhe Sipërfaqësore - Një Burim i Vetëm, ShBA Qarkore e Anketës Gjeologjike 1139, 1998

[51] KONSUMI– përkufizuar hidrologjikisht si: (Nxjerrje + Eksporte) – (Kthime + Importe).

[52] KONSUMI në këtë kontekst është në përputhje me përkufizimin e UN SEEAW ku: Nxjerrjet Totale = Kthimet Totale + Konsumi i Ujit

4.2.4 Vlerësimi dhe Ndikimet e Ndryshimeve Klimatike Globale

Ministria e Turizmit dhe Mjedisit dhe Programi për Zhvillim i Kombeve të Bashkuara kanë përgatitur tre komunikime kombëtare[53] për Shqipërinë sipas Konventës Kuadër të Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike. Sikurse tregojnë Figura 4-1 - Figura 4-5, sipas Panelit Ndërqeveritar për Ndryshimet Klimatike (PNNK), në skenarin më pesimist të ndryshimit të reshjeve (Itinerari i Përqendrimit Përfaqësues (RCP) 8.5), rritjet e konsiderueshme të temperaturës dhe pakësimi i reshjeve priten të ndikojnë veçanërisht Evropën Juglindore[54]. Për Evropën Juglindore, reshjet vjetore mund të reduktohen deri në 20% deri në 2100-ën, krahasuar me nivelin bazë të 1990-s.

Këto ndryshime meteorologjike mund të kenë ndikime masive dhe ndoshta katastrofike për përshtatjen e ekosistemeve ujore[55], thatësirat[56], burimet ujore dhe bujqësinë përgjatë të gjithë baseneve ujore në Shqipëri[57]. Analiza e detajuar e këtyre ndikimeve u është lënë strategjive specifike për sektorin lidhur me burimet ujore, përmbytjet dhe thatësirat që mbështesin elementet e Planit të Menaxhimit të Basenit Ujor.

Për sa u përket objektivave të kësaj PMBU-je, ndryshimet klimatike janë të rëndësishme pasi do të ndikojnë te statusi i ardhshëm i trupave ujorë. Prandaj, ndryshimet klimatike përfaqësojnë një prej presioneve më kritike të mjedisit ujor, të cilat manifestohen nëpërmjet:

- Rritjes së evapotranspirimit të sipërfaqeve të tokës, duke reduktuar kështu rimbushjen e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore dhe rritur humbjet e ujit (ndryshime të bilancit ujor).
- Reduktimit të reshjeve, duke reduktuar burimet ujore në përgjithësi dhe duke rritur nevojën për ujitje gjatë verës dhe reduktim të prurjeve mjedisore
- Pakësimit të vërshimeve, duke reduktuar rimbushjen e ujërave nëntokësore dhe rezervuarëve, si dhe duke reduktuar volumet e disponueshme për hidroenergji
- Reduktimit të prurjes së lumit, duke e pakësuar prurjen nën nivelin minimal ekologjik dhe duke rritur përqendrimet e ndotësve.

Figura 4-1 - Treguesit e Ndikimeve të Ndryshimeve Klimatike për Evropën Jugore

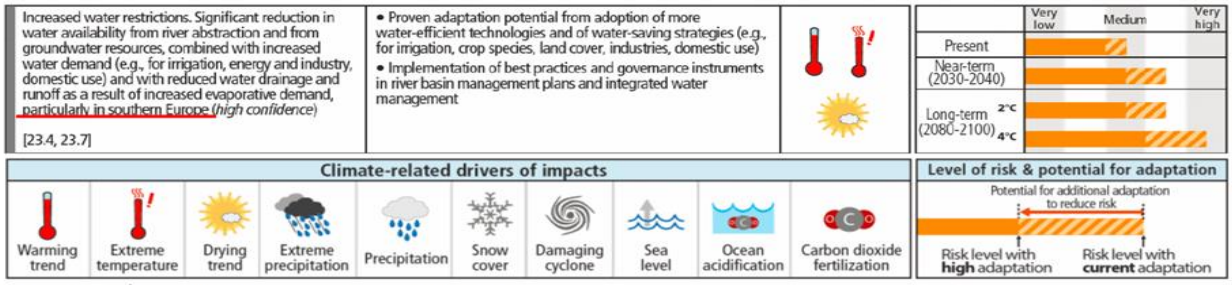

Source: IPCC 5th Assessment Report, Working Group II, 2014

Edhe rritja e nivelit të detit shihet si mjaft e rrezikshme për shumë zona të ulëta bregdetare, duke kërcënuar shumë habitate të vyera ekologjike, burimet ujore nëntokësore, infrastrukturën bregdetare dhe atë bujqësore. Figura 4-2 tregon zonat e rrezikuara nga përmbytja me një probabilitet bazë të tejkaluar prej 10% për vijën bregdetare të Matit, sipas skenarit RCP 8.5 brenda 30 vjetësh[58].

[53] Komunikimi Kombëtar i Parë (2002), i Dytë (2009), i Tretë (2016) i Republikës së Shqipërisë për Ndryshimet Klimatike

[54] IPCC – Raporti i Vlerësimit 5 (AR5) - Ndryshimet Klimatike 2014: Ndikimet, Përshtatja dhe Cenueshmëria, WGII, IPCC 2014.

[55] BioScience, 2019, Vëll. 70, Nr. 1, "Lajmërimi i Shkencëtarëve Botërorë për një Emergjencë Klimatike"

[56] IPPC – Raport i Veçantë – Ngrohja Globale me 1.5°C, IPCC 2018

[57] Banka Botërore – 'Cilësi e Panjohur – Kriza e Padukshme e Ujit', Grupi i BB-së 2019

[58] Climate Central - E ARDHMJA E PËRMBYTUR: Cenueshmëria Globale e Rritjes së Nivelit të Detit më e Rrezikshme nga sa Mendohej më Parë, 2019

Figura 4-2 - Zonat Bregdetare të Rrezikuara nga Përmbytja të Parashikuara për Periudhën 10-vjeçare deri në 2050-n

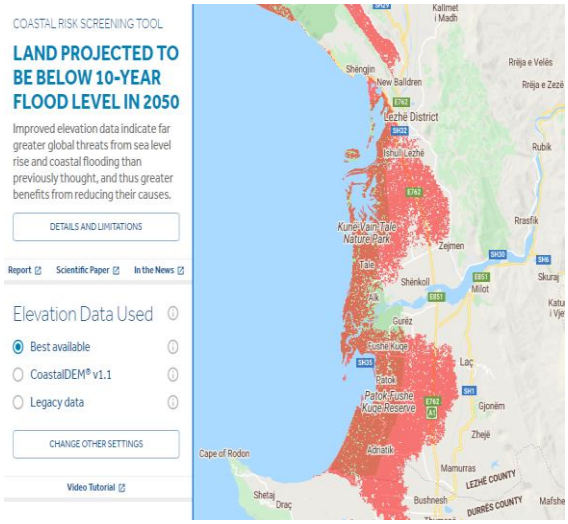

Figura 4-3 – Ndryshimet e Reshjeve sipas Modelit të Shumëfishtë Global të IPCC-së – RCP8.5 [43]

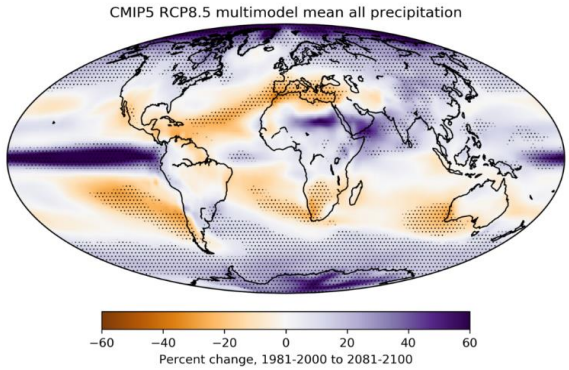

Figura 4-4 – Ndryshimi indikativ në % i Temperaturës Globale, IPCC, viti bazë 1990-a

Years	2030	2050	2080	2100
Annual	1.0 (0.7 to 1.2)	1.7 (13 to 2.2)	2.8 (2.0 to 3.5)	3.2 (2.4 to 4.1)
Winter	0.8 (0.7 to 0.9)	1.2 (1.0 to 1.4)	2.8 (1.7 to 2.3)	2.4 (1.9 to 2.7)
Spring	1.0 (0.8 to 1.12)	1.5 (1.3 to 1.8)	2.6 (2.2 to 3.0)	3.1 (2.6 to 3.6)
Summer	1.6 (0.5 to 1.8)	2.5 (2.1 to 2.8)	4.3 (3.8 to 4.9)	5.3 (4.6 to 6.0)
Autumn	1.0 (1.0 to 1.1)	1.6 (1.5 to 1.8)	2.8 (2.7 to 3.0)	3.5 (3.2 to 3.7)

Figura 4-5 - Ndryshimi indikativ në % i Reshjeve Globale, IPCC, viti bazë 1990-a

Years	2030	2050	2080	2100
Annual	3.84 (-35.4 to 27.7)	-8.46 (-56.0 to 47.4)	-14.37 (-78.6 to 81.1)	-18.13 (-89.7 to 94.9)
Winter	-5.96 (-15.9 to 4.0)	-10 (-27.9 to 7.7)	-14.3 (-44.6 to 16.1)	-18.1 (-55.8 to 19.6)
Spring	-2.45 (-11.9 to 7.0)	-7.26 (-25.3 to 10.75)	-14.26 (-45.1 to 16.6	-17.7 (-55.3 to 19.8)
Summer	-10.4 (-12.8 to -7.9)	-19.7 (-24.1 to -15.3)	-41.9 (-49.2 to -34.5)	-50.4 (-59.4 to -41.3)
Autumn	0.5 (-10.1 to 11.1)	-2.5 (-21.3 to 16.3)	-6.9 (-38.1 to 25.2)	-9.5 (-48.1 to 29.1)

4.2.5 Testi i Ndryshimeve Klimatike - Baseni Mat

Modelet Klimatike Globale (GCM) dhe raportet e IPCC-së paraqesin një vështrim të përgjithshëm të skenarëve të mundshëm në të ardhmen, por analiza e të dhënave vendore nuk mund të zëvendësohet kurrsesi, veçanërisht nëse ka të dhëna prej shumë kohësh. E vetmja analizë e dobishme që duhet kryer është "testi statistikor i dallimeve të konsiderueshme" për dy vlerat mesatare vjetore të reshjeve afatgjata. Në mënyrë që ky test të jetë i vlefshëm, nevojiten të dhëna të paktën 40+ vjeçare (2x20) për mesatare vjetore, të cilat duhen marrë nga një stacion meteorologjik i besueshëm që ka qëndruar në po të njëjtin vend gjatë periudhës së vlerësimit.

Stacioni meteorologjik afatgjatë ka ekzistuar në Burrel që prej viteve 1950. Të dhënat meteorologjike (për reshjet) thjesht duhen ndarë në dy periudha klimatike normale të barabarta sipas WMO-së, në 1961-1990 dhe 1991-2020, dhe për të dy mesataret afatgjata kryhet testi i dallimeve të konsiderueshme (Tabela 4-3).

Vlera P ≤ se niveli i besueshmërisë (α) tregon se ka dallime statistikore të konsiderueshme midis dy mesatareve të periudhave. Prandaj, ky dallim i atribuohet efekteve të ndryshimeve klimatike. Magnituda e dallimeve midis mesatareve aritmetike të reshjeve është tregues i drejtpërdrejtë i ndryshimit në burimet ujore të disponueshme pasi reshjet janë "ushqyesit" e të gjitha burimeve ujore.

Tabela 4-3 - Testi i Dallimeve Statistikore – Mesataret e Reshjeve Afatgjata

PERIUDHA E TË DHËNAVE	MESATARJA AFATGJATË (mm)	N	VARIANCA	DEVIJIMI STANDARD	ALPHA CL α (5%)	t-STAT	P (T≤t) (1-zona e përjashtuar)	P (T≤t) (2-zona e përjashtuar)
1961-1990	1836	30	115.21	121.23	0.05	2.9395	0.0014632	0.0029265
1991-2020	1604	30	137.32					

Për shkak të shkatërrimit virtual të sistemit të monitorimit efikas të ujërave sipërfaqësore në vitin 1992, AMBU nuk është në gjendje aktualisht të vlerësojë me saktësi ndryshimet e disponueshmërisë së burimeve ujore në basenin e Matit për periudhën 1991 – 2020[59].

Të dhënat e vetme për prurjen që u bënë të disponueshme për ekipin e krijimit të PMBU i përkasin periudhës 1960-1990 dhe janë aq të vjetra sa me shumë mundësi nuk i përfaqësojnë fare kushtet aktuale. Për më tepër, të dhënat që u ofruan për reshjet i përkasin një periudhe krejtësisht tjetër (1991-2018) dhe për pasojë, duke qenë se dy grupet e të dhënave nuk përkojnë, është vështirë të llogariten bilance uji që të përfaqësojnë më së miri kushtet aktuale.

[59]Të dhënat e kërkuara për testin e rëndësisë së ndryshimeve klimatike nuk u ofruan nga autoriteti kompetent IGjEO.

Tabela 4-4 – Bilanci i Përgjithshëm i Ujit për Basenin e Matit

BILANCI I UJIT (PRURJET AKTUALE)	TË DHËNAT PERIUDHA:			BILANCI I UJIT PËR BASENIN E LUMIT MAT (të gjitha njësitë shprehen në milionë m^3)			NËNBASENI: SEZONI: Vjetor						
FLUKSI NATYROR NË HYRJE SIPAS BURIMIT	Ndërkufitare Flukset sipërfaqësore në hyrje			Reshjet e drejtpërdrejta në Basenin Ujor 2,416.49			Ujërat Nëntokësore Ndërkufitare në Hyrje						TOTALI
FLUKSET BRUTO VJETORE NË HYRJE	Nga rrjedha e sipërme[60]			Reshje në US		Reshje në UN[61]	Nga ujërat nëntokësore [62]						
RIMBUSHJA E BURIMEVE	Rimbushja Vjetore e Ujërave Sipërfaqësore 2,384.59						Rimbushja Vjetore e Ujërave Nëntokësore 31.897						
HUMBJET NATYRORE	Evapotranspirimi Aktual (ET_A) [63]						Prurjet në Dalje te Ujërat Nëntokësore Ndërkufitare						
BURIMI VJETOR I RINOVUESHËM (A)	Burimi Vjetor i Rinovueshëm (BVR: US)						Burimi Vjetor i Rinovueshëm (BVR: UN)						
SEKTORËT PARËSORË TË PËRDORIMEVE EKONOMIKE TË UJIT	IMPORTET	BASHKIA	INDUSTRIA	BUJQËSIA	ENERGJIA	EKSPORTET	IMPORTET	BASHKIA	INDUSTRIA	BUJQËSIA	ENERGJIA	EKSPORTET	
UJI FURNIZUAR SEKTORIT[64]		0.995	0.008	181.18	2292.996			31.54	0.311	0.09	0		
KONSUMI SIPAS SEKTORIT[65]													
KTHIMET NGA BURIMET SIPËRFAQËSORE NË UJËRA NËNTOKËSORE [66]													
UJËRAT NËNTOKËSORE KTHIMET NË UJËRA SIPËFAQËSORE													
KONSUMI NETO SIPAS SEKTORËVE													
KONSUMI NETO TOTALET SIPAS BURIMIT(B)	Konsumi Vjetor i Ujërave Sipërfaqësore						Konsumi Vjetor i Ujërave Nëntokësore						
PRURJET VJETORE NETO (A – B)	Shkarkimet Neto të Ujërave Sipërfaqësore (përfshi prurjen bazë)						Shkarkimet Neto të Ujërave Nëntokësore (si prurje bazë)[67] 67.8						
TREGUESIT E SHFRYTËZIMIT TË UJIT	Treguesi i Shfrytëzimit të Ujërave Sipërfaqësore ($TShUS^+$)						Treguesi i Shfrytëzimit të Ujërave Nëntokësore ($TShUN^+$)						

[60]Flukset natyrore ndërkufitare në hyrje nga lumenjtë Ndërkufitare përfshin basene të tjera në Shqipëri.
[61]Reshje që hyjnë në zonën freatike nëpërmjet infiltrimit
[62]Transfertat ndërkufitare të ujërave nëntokësore në basen gjatë kufirit të ujëmbledhësit sipërfaqësor
[63]Evapotranspirimi aktual (ET_A) nga të gjitha sipërfaqet tokësore, duke përjashtuar diferencën neto që i atribuohet bujqësisë
[64]Uji i furnizuar për përdorim ekonomik supozohet se është i barabartë me nxjerrjet totale + humbjet anësore nga furnizimi
[65]Uji që i furnizohet sektorit dhe nuk kthehet as në ujëra sipërfaqësore, as në ujëra nëntokësore. E njëjta edhe për ujërat nëntokësore
[66]Uji i furnizuar nga burimet sipërfaqësore, por që janë kthyer në ujëra nëntokësore. Anasjelltas për ujin e furnizuar nga ujërat nëntokësore
[67]Sasia e ujërave nëntokësore që mbërrin në sistemin e ujërave sipërfaqësore dhe që shkarkohet nga baseni ujor

4.3 Hidrologjia dhe Ujërat Nëntokësore

4.3.1 Vështrim i përgjithshëm

Burimi më i besueshëm i të dhënave për hidrologjinë dhe potencialin e ujërave nëntokësore është Harta Hidrogjeologjike 1:200 000 e Shqipërisë[68]. Ky vlerësim njeh shtatë lloje hidrologjike parësore, që rrjedhin kryesisht nga potenciali i rendimentit të akuiferit. Akuiferët klasifikohen më tej sipas litologjisë në shkëmbinj të pakonsoliduar (formacione ranore, zhavorri dhe argjile) dhe shkëmbinj të konsoliduar në formën e shkëmbinjve sedimentarë (gurë ranorë, konglomeratë, shiste argjilore, gurë gëlqerorë, flishe dhe dolomite që hasen më së shumti) dhe shkëmbinjve magmatikë e metamorfikë (bazikë dhe ultrabazikë, vullkanikë dhe konglomerate të metamorfizuara dhe gurë ranorë).

Për sa u përket formacioneve hidrogjeologjike, sistemi shqiptar i klasifikimit nuk është harmonizuar plotësisht me sistemin e raportimit WISE të BE-së[69], por përafrimet midis këtyre sistemeve paraqiten të përmbledhura në Tabela 4-5.

4.3.2 Formacionet dhe Veçoritë Gjeologjike

Tabela 4-5 dhe Harta 4-2 paraqesin një vështrim të përgjithshëm hidrogjeologjik për basenin e lumit Mat.

Gjeologjia e pellgut ujëmbledhës të Matit, sipas Hartës Gjeologjike të Shqipërisë 2002, përbëhet nga formacione të periudhës triasike, jurasike, kretake, paleogjene dhe kuaternare. Këto formacione klasifikohen në pesë grupe litologjike: formacione magmatike, karbonatike, formacione flishi, formacione ranore dhe formacione kuaternare.

Formacionet magmatike janë më të vjetrat në basen dhe përfaqësohen nga ofiolitet e periudhës triasike të mesme deri në periudhën jurasike të vonë, shkëmbinj bazikë dhe ultrabazikë, shkëmbinj ultrabazikë dhe shkëmbinj vullkanikë.

Formacionet karbonatike përfaqësohen nga gurët gëlqerorë të periudhës triasike të vonë deri të periudhës jurasike të hershme, si dhe gurët gëlqerorë dhe gëlqerorët dolomitikë të periudhës kretake të Vonë (Cr2) dhe gurët gëlqerorë eocenë (Pg2).

Gurët gëlqerorë të periudhës kretake të vonë gjenden në antiklinalin e Makareshit në sipërfaqe dhe

Formacionet flishore përfaqësohen nga:

Formacionet paleogjene (Pg). Ato gjenden në pjesën lindore të basenit të Ishëmit, duke ndarë strukturat e antiklinalit të Makarshit, Malit të Dajtit, Malit me Gropa dhe të basenit në jug. Litologjia e flishit përfaqësohet nga argjila, aleurolitet, gurët ranorë dhe konglomeratet.

Formacionet neogjene (N) të periudhës miocene dhe pliocene. Ato gjenden në pjesën jugore dhe jugperëndimore të basenit të Matit dhe përfaqësohen nga gurët gëlqerorë, aleuritet, argjila, marli, konglomeratet dhe qymyrguri në depresionin e Burrelit dhe zonën e Rrëshenit. Ato janë të përhapura nga jugu në veri të depresionit. Litologjia dominohet nga argjila, gurët gëlqerorë, konglomeratet, aleuritet dhe qymyrguri në depresionin e Burrelit.

Formacionet kuaternare shtrihen në qendër të basenit të lumit Mat përgjatë lumenjve dhe rrjedhave kryesore në rrëzë të kodrave, si dhe në shpatet e maleve. Ato përfaqësohen nga: Proluvionet, aluvionet dhe formacionet moçalore.

Hidrologjia e Basenit të Matit

Ujëmbledhësi me formacion kuaternar i lumit Mat përfaqësohet nga depresioni i mbushur kryesisht me depozita zhavorri. Ato janë produkt i materialit të konsoliduar aluvial të lumit Mat dhe pjesërisht të lumit Drin. Depresioni kufizohet në lindje me formacionet joakuifere, në jugperëndim me gurët gëlqerorë dhe konglomeratet e lumit Ishëm dhe në perëndim me detin Adriatik.

Depozitat e zhavorrit me shtrirje të gjerë fillojnë nga tarracat me gurë zalli të lumit Mat. Ato vijojnë me bashkimin e dy degëve të Fanit të Madh dhe Fanit të Vogël në Milot deri në Fushë - Milot, Laç, Fushë – Kuqe, Patok dhe Bregu i Matit.

---

[68] Harta Hidrogjeologjike e Shqipërisë, Ministria e Energjisë dhe Industrisë, Shërbimi Gjeologjik Shqiptar, 2015.

[69] WISE 2016, Dokument Udhëzues i CIS-it të BE-së 2016, elementi i skemës së raportimit: <FormacioniGjeologjik>

Pas Shkopetit, zhavorret ujëmbajtës të lumit Mat dalin në sipërfaqe të tokës në Milot. Nga këtu, ato fundosen në shtresën nënargjilore, nëngëlqerore dhe gëlqerore duke formuar kështu shtresa zhavorri ujëmbajtëse me presion.
Kështu, lumenjtë janë burimi kryesor që ushqejnë shtresat e ujërave nëntokësore, ndjekur nga ujërat e shkëmbinjve të shtretërve të lumenjve, si gurët gëlqerorë T3-J1, Cr2, Pg 1-2 në veri dhe gurët gëlqerorë dhe konglomeratet e lumit Ishëm në pjesën jug-perëndimore të basenit.
Gjatë lëvizjes nga zona e rimbushjes drejt zonës së kullimit, ujërat nëntokësore marrin presion. Kështu, shumica e puseve dhe pus-shpimeve janë arteziane, përveç zonës në afërsi të lumit Mat me gjerësi 1.5-2.0 km që shërben si dritare hidrogjeologjike dhe ujërat nëntokësore nuk kanë presion.
Trashësia e argjilës varion nga 1 deri në 3 metër në afërsi të lumit deri në 60-65 metër në fushën e Lezhës dhe 35-40 metër në Fushë-Kuqe, ndërsa në rripin detar trashësia shkon më shumë se 80 m.

Tabela 4-5 – Përmbledhja e Formacioneve Gjeologjike Kryesore dhe Potencialit të Ujërave Nëntokësorë

PËRSHKRIMI HIDROGJEOLOGJIK [70] LITOLOGJIA MBIZOTËRUESE	KODI SHQIPTAR I LLOJEVE	I BE-SË I LLOJEVE KODI	ZONA (km²)	ZONA %	TRANSMETUESHMËRIA (T) (m²/DITË) [71]	POTENCIALI I UJËRAVE NËNTOKËSORE [72]
Porozitet ndërgranular. Akuiferë të mëdhenj, me produktivitet mesatar deri në shumë të lartë. Rërë+ zhavorr, rërë+ zhavorr+ baltë/lym	1	1			1000-2000	Poroze - shumë produktive
Porozitet ndërgranular. Akuiferë të mëdhenj, me produktivitet mesatar deri në shumë të lartë. Argjilë+ rërë+ lym+ zhavorr	2	2			$10 – 10^{-1}$	Poroze-mesatarisht produktive
Poroze/me porozitet me fizura. Akuiferë të mëdhenj, me produktivitet shumë të ulët deri mesatar. Gurë ranorë, gurë argjilorë, konglomerate.	3	2			10^2 - 10	Poroze-mesatarisht produktive
Me fizura/porozitet i karstifikuar. Akuiferë të mëdhenj, me ndryshime të theksuara, me produktivitet shumë të lartë. Gurë gëlqerorë, dolomite.	4	3A			100 – >10,000	Me fizura - shumë produktive
Porozitet me fizura. Akuiferë të mëdhenj, me ndryshime, me produktivitet mesatar deri në të ulët. Shkëmbinj bazikë, ultrabazikë.	5	4B			$10^2 – 10^{-1}$	Të frakturuara-mesatarisht produktive
Praktikisht shkëmbinj jo akuiferor. Formacionet argjilore, flish, evaporite.	6	5			$< 10^{-1}$	Akuiferë të papërfillshëm. Ujëra nëntokësore të kufizuara
Poroze/me porozitet me fizura. Akuiferë të lokalizuar, me produktivitet të ulët deri në shumë të ulët. Gurët ranorë, gurët lumorë.	7	5			$< 10 – 10^{-1}$	Akuiferë të papërfillshëm. Ujëra nëntokësore të kufizuara

[70] Marrë nga legjenda e Hartës Hidrogjeologjike të Shqipërisë, Ministria e Energjisë dhe Industrisë, Shërbimi Gjeologjik Shqiptar, 2015. Kodi Shqiptar i Llojeve përkon me kategoritë e dosjeve të GIS .shp

[71] Transmetueshmëria (T) është norma e prurjes përmes një njësie gjerësie të akuiferit, e cila llogaritet me formulën përçueshmëri hidraulike (K, m/ditë) x trashësi e saturuar e akuiferit (b, m), pra $T = m^2/ditë$

[72] Përkon me Dokumentin Udhëzues të CIS-it të BE-së 2016, elementi i skemës së raportimit: <FormacioniGjeologjik>

4.4 Topografia dhe Përdorimi i Tokës

4.4.1 Llojet Kryesore të Përdorimeve të Tokës sipas Nënbaseneve

Figura 4-6 dhe Harta 4-5 përmbledhin nënbasenet kryesore dhe përdorimet e tokës në basenin ujor të Matit, të marra nga baza e të dhënave CORINE të BE-së për mbulesën e tokës (2018)[73]. Arsyetimi për përvijimin e nënbasenve përshkruhet në Përmbledhjen e Çështjeve të Rëndësishme të Menaxhimit të Ujërave.

Tabela 4-9 përmbledh statistikat kryesore për përdorimin e tokës në nivel nënbaseni, duke përfshirë popullsinë, prurjet kryesore të indeksit Q_{50} dhe Q_{90}[74] kur mund të llogariten dhe zbërthimet në % të llojeve kryesore të përdorimit të tokës në Databazën e CORINE për Mbulesën e Tokës (2018)[75]. Zonat e ujitura nuk janë verifikuar me terrenin dhe mendohet se shifrat janë shumë më të medha se sipërfaqja që ujitet realisht.

Figura 4-6 – Llojet Kryesore të Përdorimeve të Tokës sipas Nënbaseneve

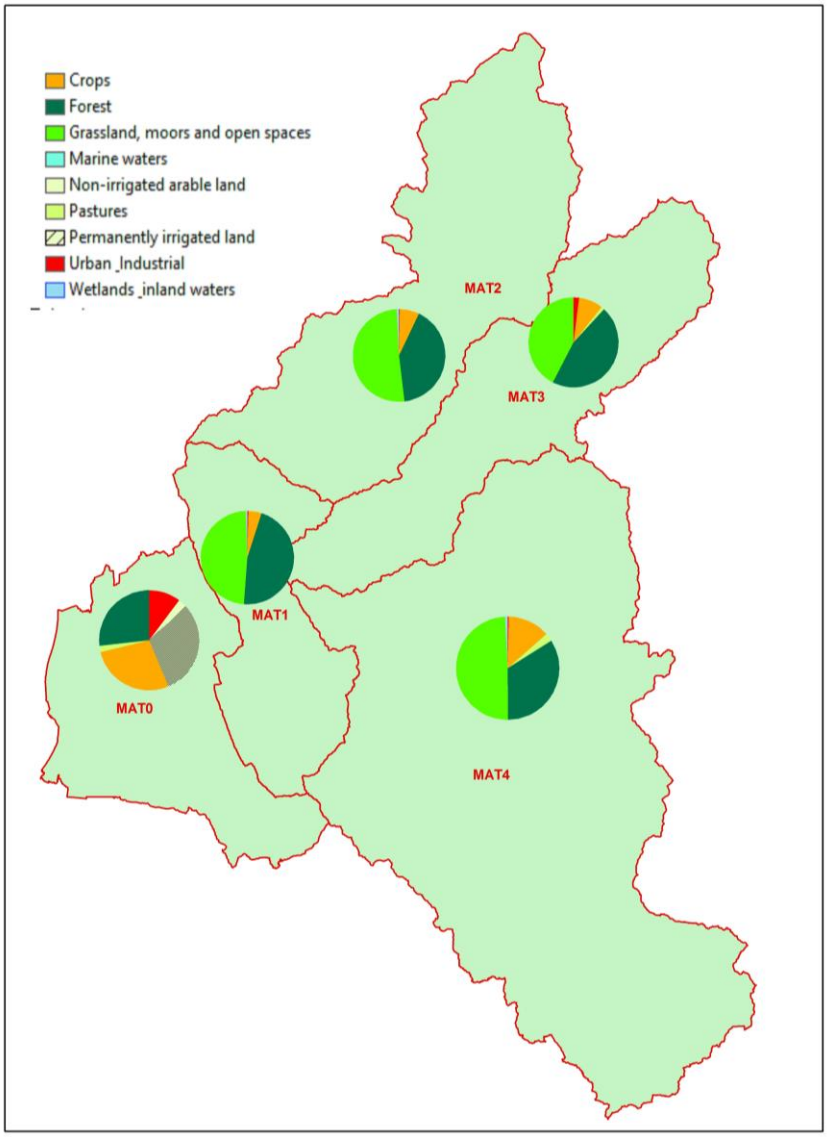

[73] https://land.copernicus.eu/pan-european/corine-land-cover

[74] Nuk ka të dhëna hidrometrike për prurjen që prej vitit 1995. Këto vlera janë përllogaritur me përafërsi sipas të dhënave të stacioneve matëse 1960-1995 dhe janë zbatuar për nënbasenet duke bërë thjesht korrigjimin e zonës. Këto të dhëna janë vetëm treguese, dhe jo të besueshme.

[75] https://www.eea.europa.eu/publications/COR0-landcover

4.5 Njësitë Administrative Bashkiake dhe Shpërndarja e Popullsisë

4.5.1 Njësitë Administrative Bashkiake dhe Popullsia

Figura 4-7 dhe Harta 4-7 paraqesin rajonet administrative dhe aglomeratet kryesore të basenit ujor. Shpërndarja e përafërt e popullsisë paraqitet në Tabela 4-7. Siç parashikohej, kufijtë e nën-njësive të basenit ujor nuk përkojnë me kufijtë administrativë bashkiakë, prandaj bashkive u kërkohet të bashkëpunojnë përgjatë ujëmbledhësve topografikë për të arritur objektivat e planit të basenit ujor.

Figura 4-7 – Autoritetet Kryesore Bashkiake dhe Zonat Urbane

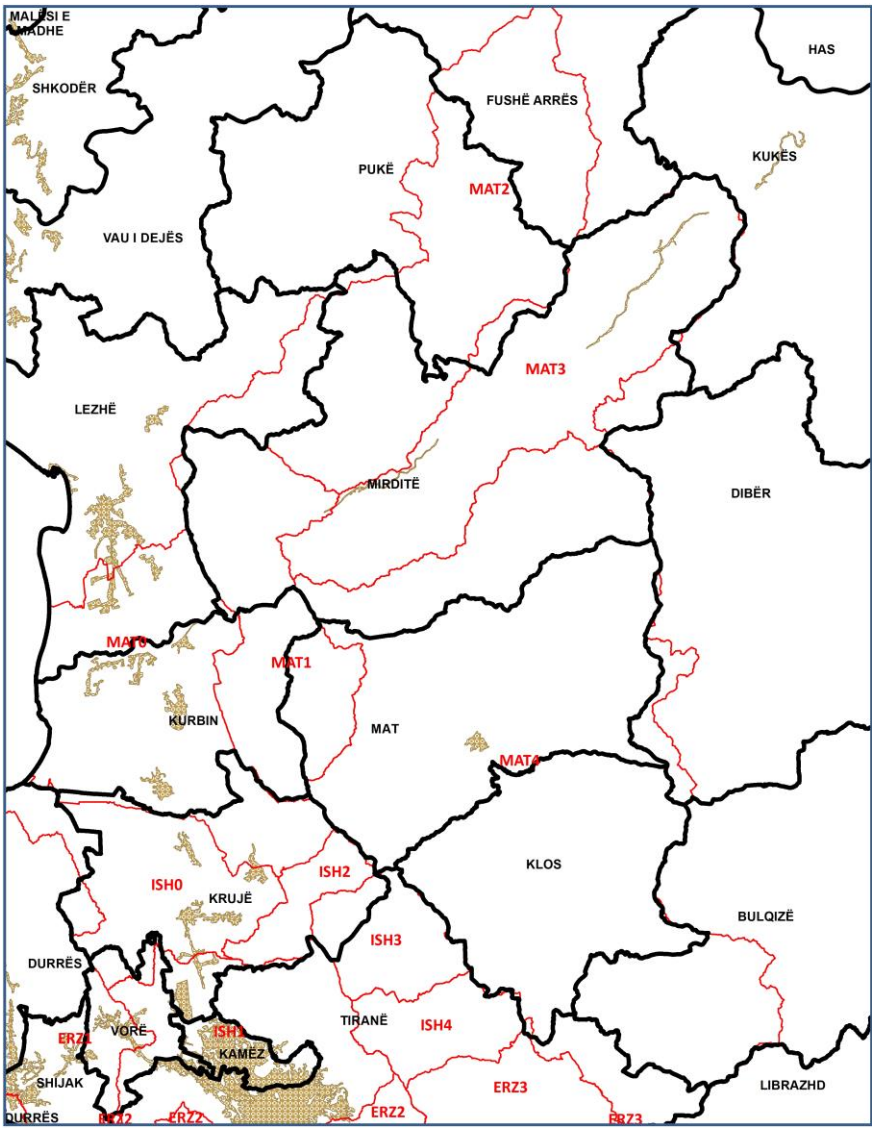

4.6 Përdorimet, Operacionet dhe Infrastruktura Kryesore e Ujit

4.6.1 Vështrim i përgjithshëm

Qëllimi i këtij seksioni është të përmbledhë veprimtaritë ose aktivitetet aktuale më kryesore ("ndikimet artificiale" ose "nxitësit") të cilat mund të ndikojnë në objektivat mjedisore në përgjithësi, ose në statusin e trupave ujorë specifikë. Shkalla në të cilën këto aktivitete veprojnë si presione në nivel nën-baseni ose ndikojnë drejtpërdrejt në statusin e nivelit të trupit ujor trajtohet në Kapitullin 10.

Rëndësi të veçantë ka edhe infrastruktura që lidhet ose me nxjerrjet ose transferimet e mëdha të ujit, pasi këto të dyja kanë shumë gjasa që të ndikojnë në prurjen mjedisore dhe/ose disponueshmërinë e burimeve ujore në nivel lokal. Përmbledhja nuk synon të jetë shteruese. Vlerësimi i detajuar i infrastrukturës së përdorimit, shpërndarjes dhe nxjerrjes së ujit duhet paraqitur në Planin plotësues të Menaxhimit të Burimeve Ujore.

Në përgjithësi, nxitësit kryesorë që kanë gjasa të ndikojnë në karakteristikat dhe/ose statusin e trupit ujor përcaktohen në WISE-në e DKU-së, ku raportohen listat e numeracionit, dhe renditen në Tabelën 10-1.

4.6.2 Përmbledhja e Shërbimeve të Ujit

Sipas përkufizimit të DKU-së, "shërbimet e ujit" janë të gjitha operacionet e lidhura me ujin të cilat furnizojnë familjet, institucionet publike ose veprimtaritë ekonomike, dhe që mund të kenë ndikim të konsiderueshëm në statusin e ujit:

a) nxjerrja, grumbullimi, ruajtja, trajtimi dhe shpërndarja e ujit sipërfaqësor ose nëntokësor
b) mbledhja dhe trajtimi i ujërave të ndotura, të cilat më pas shkarkohen në ujërat sipërfaqësore

Tabela 4-6 përmbledh bilancin e përgjithshëm të ujit për sektorët kryesorë, sikurse kërkohet prej Nenit 9 (1) të DKU-së. Parametri i 'konsumit' ka rëndësi të veçantë për ndikimet mjedisore të "shërbimeve të ujit" dhe rikuperimit të kostove të mjedisit dhe burimeve. Thënë më thjesht, konsumi është volumi që humbet përgjithnjë nga baseni ujor për shkak të veprimtarisë ekonomike. Shërbimet e ujit mund të ndikojnë ndjeshëm edhe bilancet ujore të brendshme të burimeve ujore, nga ku ujërat e nxjerra sipërfaqësore mund të transformohen në ujëra nëntokësore pas përdorimit dhe anasjelltas.

Tabela 4-6 – Përmbledhja e Nxjerrjeve, Përdorimeve dhe Konsumeve Kryesore Sektoriale të Ujit-Baseni Mat

TË DHËNAT SEKTORIALE	SIPËRFAQJA E NXJERRË (milionë m^3)	UJËRAT NËNTOKËSORE TË NXJERRA[76] (milionë m^3)	KTHYER NË UJËRA SIPËFAQËSORE[77]	KTHYER NË UJËRA NËNTOKËSORE[78]	Σ KTHIMI (MCM)	KONSUMI (MCM)[79]	INDEKSI I SHFRYTËZIMIT WEI (%)	SHËRBIMET E UJIT NJËSITË[80]	VSHB M €
FAMILJAR[81]	0.879	34.869						Popullsia	
INSTITUCIONAL	-	-						Njësitë	
TREGTAR	-	-						Megavat orë	
INDUSTRIAL	0.0087	0.2501						Njësitë	
BUJQËSOR[82]	90.5907	0.0457						Hektarë	
HIDROENERGJETIK	2207.113							MWh	
TJETËR		0.0147							
TOTALI	2298.59	35.18							

[76]Përkufizuar si ujë i nxjerrë për përdorime brenda basenit ose për t'u eksportuar në një basen të afërt nëpërmjet burimeve nëntokësore (bazuar në të dhënat e prodhimit)
[77]Përkufizuar si sasia totale e ujit (qoftë sipërfaqësor, qoftë nëntokësor) që kthehet ose importohen në sistemin e ujërave sipërfaqësore. Vetëm përllogaritje.
[78]Përkufizuar si sasia totale e ujit (qoftë sipërfaqësor, qoftë nëntokësor) që humbet, kthehet ose importohet në sistemin e ujërave nëntokësore.
[79]Përkufizuar si ndryshesa (Σ uji i nxjerrë – Σ uji i kthyer) dhe përkon me përkufizimin e UN SEEAW se "Nxjerrjet Totale = Kthimet Totale + Konsumi"
[80]Përkufizuar si numri i njësive të shërbimeve që furnizohen me ujë: popullsia, ekuivalenti i popullsisë, hektarët e ujitur, megavat orë
[81] Sipas të dhënave të publikuara nga ujësjellësi për ujësjellësin Tiranë dhe Krujë - Enti Rregullator i Ujit (ERrU), Raport Bilanci i Ujit i Shoqërive UK 2018.
[82] Konsumi bujqësor përfshin humbjet gjatë transmisionit për shkak të kërkesave të evaporimit dhe evapotranspirimit të kulturave bujqësore të ujitura

4.6.3 Infrastruktura ose Aktivitetet Lidhur me Nxjerrjen e Ujit të Pijshëm

Furnizimi me ujë është sektor me rëndësi të veçantë dhe ndjeshmëri të madhe, pasi ndikon drejtpërdrejtë cilësinë e jetesës së qytetarëve.

Në basenin e lumit Mat veprojnë 7 shoqëri publike UK që furnizojnë me ujë të pijshëm një pjesë të popullsisë që banon në basen. Prej tyre, 4 shoqëri (UK Kurbin, UK Mat, UK Mirditë, UK Klos) veprojnë brenda territorit të basenit Mat, ndërsa 3 shoqëri të tjera (UK Lezhë, UK fushë-Arrëz, UK Bulqizë) veprojnë pjesërisht në territorin e basenit ujor të lumit Mat dhe pjesërisht në territorin e basenit ujor të lumit Drin. Për Bulqizën në veçanti, në BU-në e lumit Mat përfshihet vetëm një pjesë e zonës (Krastë-Martanesh). Në mënyrë të ngjashme, në territorin e BU-së së lumit Mat banojnë vetëm një përqindje e vogël e konsumatorëve nga Lezha, pasi shumica banojnë në BU-në e lumit Drin. Ndërkohë, në rastin e Fushë-Arrëzës, vetëm një numër i vogël konsumatorësh (rreth 20%) ndodhen jashtë BU-së së lumit Mat, pasi përqindja e mbetur banon brenda territorit.

Këto shoqëri UK i nënshtrohen monitorimit të AKUM-it, nëpërmjet vlerësimit të performancës së shërbimeve të ofruara sipas treguesve kyç të performancës teknike dhe financiare. Krahas kësaj, këto shoqëri kanë nënshkruar edhe kontrata performance me bashkitë përkatëse për të treguar llogaridhënien e tyre lidhur me shërbimin e ofruar.

Të dhënat e fundit tregojnë se rreth 56% e popullsisë së basenit është e lidhur me rrjetin e ujësjellësit. Vazhdimësia e shërbimit është ndjeshëm më e lartë në zona urbane krahasuar me zonat rurale, por sidoqoftë vlerat mbeten mjaft të ulëta përgjatë basenit.

Figura 4-8 - Popullsia që merr shërbime nga ujësjellësi për çdo bashki - BU-ja e lumit Mat

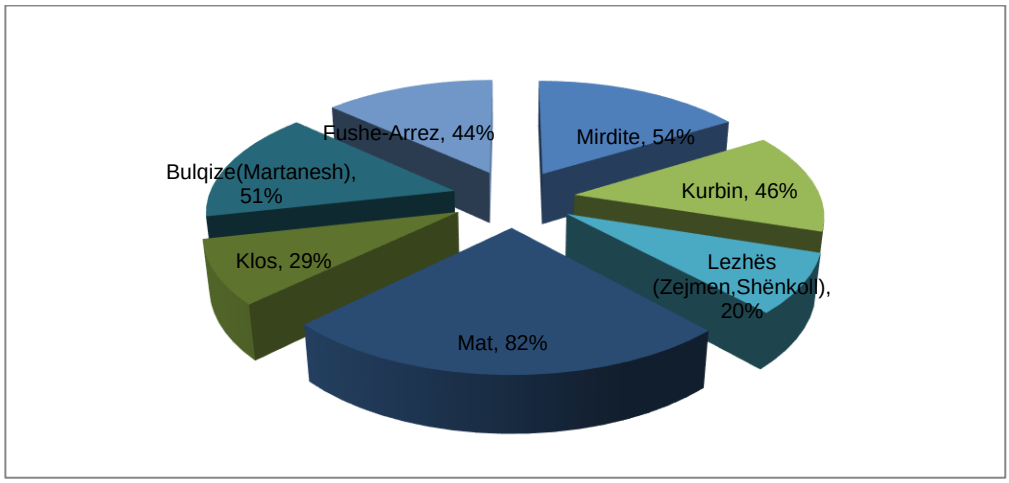

Popullsia i kompenson vlerat e ulëta të "vazhdimësisë së shërbimit" duke blerë dhe instaluar pompa dhe depozita uji që fillojnë të mbushen kur sistemi i shpërndarjes gjendet në presion. Faktorët kryesorë që shkaktojnë vazhdimësi të ulët të furnizimit me ujë janë humbjet e ujit nga mbikonsumi i pamatur, lidhjet e paligjshme dhe humbjet teknike në rrjet për shkak të rrjedhjeve/infrastrukturës së vjetruar.

Siguria e furnizimit me ujë ndikohet nga mbrojtja e burimeve, që janë kryesisht puse dhe burime natyrore të cilat ndodhen në basenin ujor të lumit Mat, dhe nga klorinimi i sasisë së furnizuar që hyn në sistemet e shpërndarjes. Ka politika kombëtare (ligje dhe rregullore) që rregullojnë mbrojtjen e burimeve natyrore dhe të fushave apo grykave të puseve. Qëllimi përfundimtar i këtyre rregulloreve është që në burimin ujor të mos ketë kontaminim burimi.

Pavarësisht masave të sigurisë të zbatuara në burim, të gjitha shoqëritë UK në Shqipëri duhet të bëjnë klorinim të vazhdueshëm për të eliminuar kontaminimin nga mikroorganizmat që mund të depërtojnë në rrjetin e shpërndarjes. Siguria e furnizimit me ujë monitorohet nga Njësitë Vendore të kujdesit Shëndetsor (NjVKSh). NjVKSh-të testojnë klorin e mbetur në pika të ndryshme përdorimi, si dhe teston praninë e baktereve fekale koliforme, pasi janë strukturat shëndetësore përgjegjëse për monitorimin e cilësisë së ujit të pijshëm të furnizuar në zonat, që ato mbulojnë.

Tabela 4-7 paraqet të dhëna për sistemet e ujësjellësit dhe shoqëritë UK që veprojnë në territorin e basenit të lumit Mat.

Tabela 4-7 - Furnizimi me ujë në Rajonin e Basenit Ujor të Lumit Mat[83]

Rajoni	Bashkia	Njësia Administrative	Urbane/rurale	Popullsia	Popullsia e furnizuar me ujë të pijshëm	Lidhje të reja	Mbulimi	Vazhdimësia e furnizimit me ujë (orë/ditë)	Ndërmarrja e Ujësjellës-Kanalizimeve
LEZHË	Lezhë	Zejmen, Shënkoll	R	9,750	1,908	424	20%	16	Sh.a U.K Lezhë
	Kurbin	Laç, Mamurras, Milot, Fushë-Kuqe	U+R	66,442	30,678	7,561	46%	4.0	Sh.a U.K Kurbin
	Mirdita	Rrëshen, Rubik, Orosh, Kthella, Selita, Fani	U+R	37,500	20,348	3,040	54%	15.0	Sh.a U.K Mirdite
DIBËR	Mat	Burrel,Ulëz, Mancukull,Lis, Baz, Rukaj, Komsi, Derjan	U+R	38,440	31,688	6,578	82%	18.0	Sh.a U.K Mat
	Klos	Klos, Gurrë, Xibër, Suç	U+R	20,578	5,870	1,528	29%	9.0	U.K Klos
	Bulqizë	Krastë-Martanesh	R	2,142	1,250	350	58%	12.0	Sh.a U.K Bulqizë
SHKODER	Fushë-Arrëz	Fushë-Arrëz, Qaf Mali	U+R	9,945	4,800	735	48%	24.0	Sh.a U.K Fushë-Arrëz

Sistemi i furnizimit me ujë të pijshëm për familjet ,shoqëritë dhe institucionet përfshin (i) Nxjerrjen, (ii) Depozitimin, (iii) Trajtimin, dhe (iv) Shpërndarjen. I vetmi burim i ujit për përdorim familjar dhe industrial janë ujërat nëntokësore (të kapur në burim ose pompuar nga puset).

Ujërat nëntokësore janë subjekt i faktorëve klimatikë, morfologjikë, hidrologjikë, gjeografikë dhe antropogjenë. Faktori më i rëndësishëm, ku mbështeten ujërat nëntokësore, janë reshjet. Uji është në cilësi të mirë dhe nuk kërkon trajtim dytësor: mjafton vetëm dezinfektimi (me klor). Për zonën e re pa sistem publik kanalizimesh, është planifikuar një sistem kanalizimesh i veçantë.

Shoqëria UK identifikon zonën e mbrojtjes për çdo pus. Sidoqoftë, këto zona janë zakonisht shumë të vogla dhe distanca mesatare e puseve nga banesat është shumë e vogël për të mundësuar mbrojtje të besueshme.

4.6.4 Infrastruktura ose Aktivitetet Lidhur me Trajtimin e Ujërave të Ndotura

Aktualisht, shumica e shoqërive UK që ofrojnë shërbime kanalizimesh për klientët në BU-në e lumit Mat kanë rrjet kanalizimesh, të paktën në zonat urbane, si dhe mbledhin dhe ujërat e ndotura të zonës. Mbulimi i rrjetit të kanalizimeve është shumë më i ulët se ai i furnizimit me ujë.

[83] Burimi: [83] Enti Rregullator i Ujit (Raporti i Performancës së Sektorit të Ujësjellës-Kanalizimeve 2019 - 2020)

Në zonat urbane, ujërat e ndotura mblidhen kryesisht nëpërmjet rrjetit publik të kanalizimeve. Sistemet e kanalizimeve janë të kombinuara, ku ujërat e ndotura dhe ujërat e reshjeve mblidhen së bashku. Në zonat rurale, vendbanimet janë shumë të shpërndara. Familjet përdorin mjetet e veta për shkarkimin e ujërave të ndotura, zakonisht duke i mbledhur në gropa septike dhe duke përdorur kamionë privatë për largimin e tyre prej zonës së banimit.
Në basenin ujor të lumit Mat nuk ka asnjë impiant për trajtimin e ujërave të ndotura, ndaj të gjitha kanalizimet shkarkohen pa trajtim direkt në trupin ujor më të afërt.
Impianti i Trajtimit të Ujërave të Ndotura në Lezhë i shërben aktualisht vetëm qytetit të Lezhës dhe zonës së Shëngjinit (pjesë e zonës së basenit ujor të lumit Drin).
Tabela më poshtë paraqet përmbledhjen e situatës lidhur me mbledhjen e ujërave të ndotura në basen.

Tabela 4-8 - Situata aktuale lidhur me mbledhjen e ujërave të ndotura në zonën e basenit të lumit Mat

Prefektura	Rajoni	Bashkia	Njësia Administrative	Komente
LEZHË	Kurbin	Kurbin	Mamurras	Ujërat e ndotura mblidhen nga rrjeti publik dhe më pas shkarkohen në lum, pa trajtim.
		Kurbin	Milot	Sistemi ekzistues i mbledhjes së ujërave të ndotura është sistem kanalizimesh i kombinuar për kullimin e ujërave të ndotura urbane të përziera dhe ujërave nga reshjet. Sistemi shkarkohet në lumin e Matit pa trajtim.
		Kurbin	Laç	Lidhje e pjesshme me kanalizimet (65%). Ujërat e ndotura mblidhen në rrjetin publik dhe më pas shkarkohen në 4 pika në kanale të hapura, pa trajtim, duke sjellë probleme mjedisore.
		Kurbin	Fushë-Kuqe	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
	Mirditë	Mirditë	Rubik	Sistemi i ujërave të ndotura mbulon vetëm zonën e qytetit të Rubikut. Ujërat e ndotura mblidhen nga rrjeti publik dhe më pas shkarkohen në lumin Fan, pa trajtim.
		Mirditë	Kthella	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Mirditë	Rrësheni	Sistemi i ujërave të ndotura mbulon vetëm zonën e qytetit të Rrëshenit. Ujërat e ndotura mblidhen nga rrjeti publik dhe më pas shkarkohen në një pikë në lumin e Fanit të Vogël, pa trajtim.
		Mirditë	Selita	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Mirditë	Oroshi	Sistemi i ujërave të ndotura mbulon vetëm zonën e qytetit të Repsit. Sistemi ekzistues i mbledhjes së ujërave të ndotura është sistem kanalizimesh i kombinuar për kullimin e ujërave të ndotura e të përziera shtëpiake dhe ujërave nga reshjet.
		Mirditë	Fani	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
	Lezhë	Lezhë	Shënkoll	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Lezhë	Zejmen	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Lezhë	Ungrej (pjesërisht)	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
DIBËR	Mat	Mat	Ulëz	Ujërat e ndotura mblidhen nga rrjeti publik dhe më pas shkarkohen në liqen, pa trajtim.
		Mat	Rukaj	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Mat	Baz	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Mat	Burrel	Sistemi ekzistues i mbledhjes së ujërave të ndotura është sistem kanalizimesh i kombinuar për kullimin e ujërave të ndotura urbane të përziera dhe ujërave nga reshjet. Sistemi shkarkohet në lumin e Matit pa trajtim.

SHKODËR		Mat	Komsi	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Mat	Derjan	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Mat	Macukull	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Mat	Lis	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Klos	Suç	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Klos	Gurrë	Lidhje e pjesshme me kanalizimet. Sistemi i ujërave të ndotura mbulon vetëm zonën e fshatit Shulbatër dhe më pas shkarkohet në lumin Mat, pa trajtim.
		Klos	Klos	Sistemi i ujërave të ndotura mbulon vetëm zonën e qytetit të Klosit dhe Benjës. Ujërat e ndotura mblidhen nga rrjeti publik dhe më pas shkarkohen në lumin Mat, pa trajtim.
		Klos	Xibër	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
	Bulqizë	Bulqizë	Martanesh	Sistemi i ujërave të ndotura mbulon vetëm zonën e qytetit të Krastës. Sistemi ekzistues i mbledhjes së ujërave të ndotura është sistem kanalizimesh i kombinuar për kullimin e ujërave të ndotura urbane të përziera dhe ujërave nga reshjet. Sistemi shkarkohet në lumin e Matit pa trajtim.
	Pukë	Pukë	Gjegjan	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Pukë	Rrapë	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Fushë-Arrëz	Qafë Mali	Nuk ka lidhje me kanalizimet.
		Fushë-Arrëz	Fushë-Arrëz	Sistemi i ujërave të ndotura mbulon vetëm zonën e qytetit të Fushë- Arrëzës. Sistemi ekzistues i mbledhjes së ujërave të ndotura është sistem kanalizimesh i kombinuar për kullimin e ujërave të ndotura e të përziera shtëpiake dhe ujërave nga reshjet.

4.6.5 Infrastruktura ose Aktivitetet Lidhur me Ujitjen

Sipërfaqja totale e tokave bujqësore në Shqipëri është 657,000 ha[84], që mbulon 23% të vendit, ku 80% është në pronësi private dhe 20% në pronësi shtetërore. Kulturat bujqësore kryesore janë perimet, pemët frutore, vreshtat, drithërat dhe ullishtat.

Bujqësia në Shqipëri kërkon ujë shtesë për ujitje në verë, pasi reshjet e shiut gjatë këtij sezoni përbëjnë rreth 20% të reshjeve vjetore në total. Deficiti ujor midis qershorit dhe gushtit luhatet nga 400 deri në 500 mm, duke e bërë ujitjen të nevojshme për kultivimin efikas të kulturave bujqësore. Nga ana tjetër, kullimi është i rëndësishëm në dimër për të lehtësuar përmbytjet, erozionin dhe tejngopjen e tokës me ujë.

Është amortizuar një pjesë e mirë e sistemeve të ujitjes dhe kullimit për shkak të mungesës së investimeve dhe buxhetit të pamjaftueshëm për operim dhe mirëmbajtje. Për më tepër, privatizimi i tokës ka mundësuar krijimin e 400,000 fermave të vogla në nivel kombëtar (midis 0.5 dhe 3.0 ha). Këto ferma të vogla private kanë ndryshuar rrënjësisht karakterin e bujqësisë dhe kanë ndërlikuar shërbimet bujqësore, përfshi edhe procesin e ujitjes. Si kundërpërgjigje, Qeveria Shqiptare miratoi politikën për t'ia transferuar përgjegjësinë e operimit të kanaleve dytësorë ujitës përdoruesve të ujit.

Aktualisht, pronari i skemave të ujitjes është shteti, ndërsa operimi dhe mirëmbajtja e skemave u delegohet bashkive. Por ligji nr. 24/2017 parashikon që kjo e drejtë i transferohet shoqatave të përdoruesve të ujit, shoqatave koperativiste bujqësore, ose mund të përdoren mjete të tjera transferimi sipas Vendimit të Këshillit të Ministrave.

Organizata e Përdoruesve të Ujit (OPU) janë shoqata vullnetare fermerësh që janë themeluar dhe operojnë sipas dispozitave të Ligjit Nr. 24/2017 "Për administrimin e ujitjes dhe kullimit". OPU-ja është subjekt ligjor, vetëfinancues me qëllime jofitimprurëse. Deri më tani, sipas ligjit të lartpërmendur,

[84] Burimi: MBZhR, 2021

OPU-të nuk janë formalizuar ende. Fermerët furnizohen me ujë nëpërmjet skemave të ujitjes dhe burimeve ujore publike të menaxhuara nga bashkitë. Ka edhe fermerë që ujisin jashtë këtyre skemave të ujitjes. Nuk ka informacion të disponueshëm për ta. Në zonën e basenit ujor të lumit Mat, menaxhimi i ujitjes realizohet nga 8 bashki (Kurbin, Mirditë, Lezhë, Mat, Klos, Bulqizë, Fushë-Arrëz dhe Pukë), ku disa prej tyre ndodhen tërësisht dhe disa të tjera ndodhen pjesërisht brenda territorit të basenit, pasi nuk janë tërësisht pjesë e basenit ujor në fjalë. Në basenin ujor të lumit Mat vepron Drejtoria e Ujitjes dhe Kullimit Lezhë, me 2 kanale kryesore në menaxhimin e saj.
Sipas MBZhR-së, sipërfaqja e tokës bujqësore në basenin e lumit Mat është rreth 40,000 ha, ujitur kryesisht nga diga ujitëse dhe lumenj vendorë. Në basenin ujor të lumit Mat, sipërfaqja ku fermerët kanë akses në ujitje është rreth 17000 ha, kundrejt sipërfaqes potenciale të ujitjes që është rreth 23000 ha. Në 2020-n, sipërfaqja e tokave të ujitura në këtë basen ishte 13000 ha. Në nivel BU-je, rreth 58% e tokës bujqësore është sipërfaqe që ka potencial për ujitje dhe 42% e tokës bujqësore është tokë e ujitur. Figura 4-9 më poshtë paraqet situatën për çdo bashki në basenin e lumit Mat.

Figura 4-9 - Totali i tokës së lërueshme dhe sipërfaqes së tokës së ujitur në 2020-n për çdo bashki në basenin e lumit Mat.

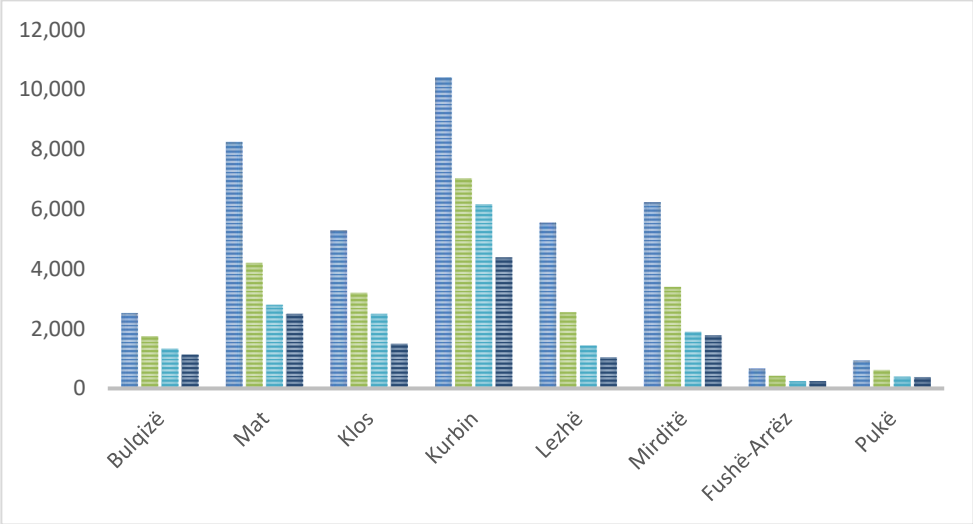

Për shkak të zhvillimit të shpejtë të infrastrukturës gjatë dekadave të fundit, vetëm një pjesë e arave mund të ujiten ose përdoren gjithnjë për prodhim bujqësor. Figura 4-9 tregon se përqindja e sipërfaqeve të ujitura të tokës në basenin e lumit Mat luhatet nga 20% në 75%.
Burimet ujore të përdorura për ujitje janë rezervuarët, lumenjtë ose ujërat nëntokësore, nëpërmjet stacioneve të pompimit. Ujitja realizohet ose me gravitet, ose me stacione pompimi, ose duke i kombinuar të dyja. Metoda kryesore e ujitjes në basenin ujor të lumit Mat është përdorimi i kanaleve të hapura ose ujitjes me brazda, që e shpërndan ujin nëpërmjet rrjetit dytësor dhe tretësor.
Baseni ujor i lumit Mat ka rreth 877 km kanale ujitje (616 km kanale kryesore dhe 261 km kanale dytësore).
Ujitja masive praktikohet kryesisht në zonat e ulëta bregdetare të rajonit të Lezhës dhe Kurbinit, ku veprojnë 2 skema të mëdha ujitjeje, përkatësisht: Mat-Lezhë me kapacitet prej 5 m^3/s dhe Mat-Kurbin me kapacitet prej 15 m^3/s. Një prej skemave më të mëdha të ujitjes ndodhet në pjesën e sipërme të basenit ujor të lumit Mat, me kapacitet prej 2 m^3/s. Në pjesën e sipërme të basenit ujor të lumit Mat ka shumë skema të vogla ujitjeje, por shumica nuk janë funksionale.
Në përgjithësi, ujërat sipërfaqësore konsiderohen si burim kryesor për ujitje, ku lumenjtë Mat dhe Fan janë burime kryesore. Në rrjedhën e sipërme të basenit të lumit Mat janë ndërtuar disa rezervuarë për të plotësuar kërkesën për qëllime ujitjeje. Baseni ujor i lumit Mat numëron gjithsej 43 diga (rezervuarë) ujitëse. Sipas të dhënave të raportuara nga Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, kapaciteti fillestar i projektuar për rezervuarët ujitës është reduktuar me rreth 50%, pas 40 vitesh përdorim. Vendndodhja e digave ujitëse paraqitet në Figura 4-10.

Figura 4-10 - Digat ujitëse për çdo bashki në basenin ujor të lumit Mat

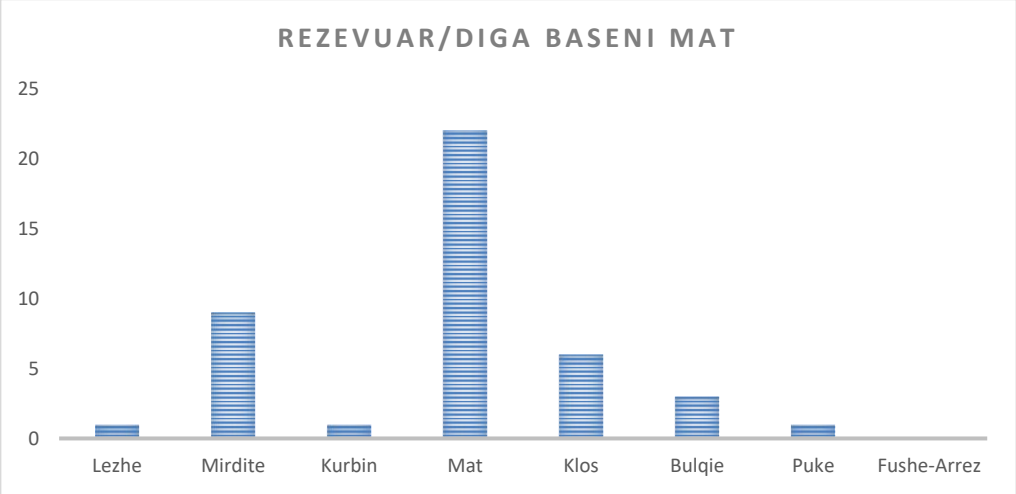

Për sezonin e fundit të ujitjes (2020), sipas sipërfaqeve të mbjella dhe normave të zbatuara të ujitjes (uji për ujitjen e sipërfaqeve) në nivel kombëtar, ka pasur në dispozicion 473 milionë m^3 ujë për një sipërfaqe të ujitur prej afro 182 000 ha.

Volumi total i ujit në basenin ujor të lumit Mat që përdoret për ujitje është afro 32 milionë m^3 për një sipërfaqe të ujitur prej rreth 13,000 ha (sezoni 2020). Figura 4-11 më poshtë paraqet situatën për çdo bashki në basenin ujor të lumit Mat.

Figura 4-11 - Volumi i ujit të përdorur për ujitje në 2020-n për çdo bashki në basenin e lumit Mat

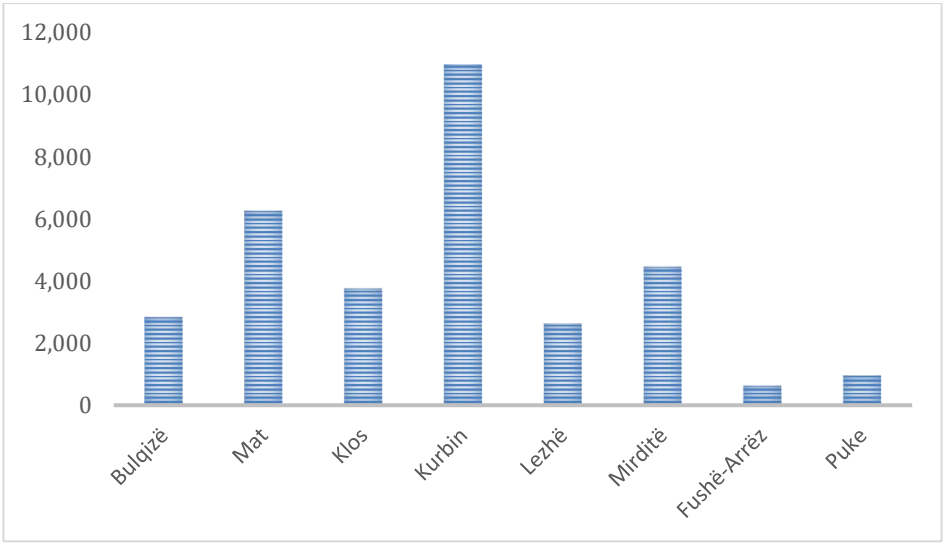

Një prej faktorëve më kritikë që kontribuojnë në cënueshmërinë e sektorit bujqësor është vërshimi i ujit gjatë përmbytjeve, që në rastin e basenit ujor të lumit Mat, dëmton prodhimet bujqësore duke kufizuar rritjen e kulturave bujqësore ose duke shkatërruar bimët.

Shërbimi i kullimit është ndërtuar përpara viteve 1990. Për shkak të zhvillimit të shpejtë të infrastrukturës gjatë dekadave të fundit, shërbimi i kullimit mbulon vetëm një pjesë të tokës bujqësore. Baseni ujor i lumit Mat ka 1065 km kanale kullimi dhe sipërfaqja e sistemit të rrjetit të kullimit është thuajse 21,755 ha.

Stacionet e pompave të kullimit (hidrovoret) përdoren për qëllime kullimi dhe janë të shpërndara në zonën bregdetare. Një pjesë e tyre është tashmë në fund të ciklit të jetës për shkak të dëmtimeve, kostove të energjisë elektrike dhe mirëmbajtjes së dobët. Për sa u përket kanaleve tretësore, vlerësohet se janë bllokuar nga lymi dhe nevojitet mbështetje e konsiderueshme financiare që të zhbllokohen. Kjo situatë krijon tejngopje të ngastrave bujqësore dhe nxit premisat për përmbytje në raste shirash. Në basenin ujor të lumit Mat ka 3 stacione të pompave të kullimit funksionale: një në Lezhë (Talë) dhe dy në Kurbin (Sllinza dhe Droje).

Duke marrë parasysh burimet ujore dhe infrastrukturën e kullimit në basenin ujor të lumit Mat, duhet të merren masa për uljen e cenueshmërisë, si dhe rritjen e fleksibilitetit të bujqësisë. Këto masa lidhen kryesisht me modernizimin e bujqësisë (miratimi i Praktikave më të mira), përmirësimin e infrastrukturës së ujitjes e kullimit, si dhe përdorimin e metodave të reja për ujitje (ujitje me spërkatje dhe pikim).

4.6.6 Infrastruktura ose Aktivitetet Lidhur me Hidroenergjetikën

Në basenin ujor të lumit Mat veprojnë 73 hidrocentrale që kanë leje për përdorimin e burimeve ujore nga Agjencia e Menaxhimi të Burimeve Ujore (informacion marrë nga Regjistri i Lejeve, prill 2023). Fuqia totale e tyre është rreth 161.5295 MW. Prurja e instaluar është rreth 317.7165 m^3/sek. Prurja vjetore mesatare është afro 194.5706 m^3/sek. (për më tepër informacion shihni Tabelën 10-9 [85] dhe Shtojcën Teknike III).

4.6.7 Infrastruktura ose Aktivitetet Lidhur me Instalimet sipas Direktivës DEI[86]

Direktiva 2010/75/BE për emetimet industriale (DEI) gjen zbatim për operacionet dhe instalimet nga sektorë të ndryshëm industrialë dhe parashtron rregullat e reja për parandalimin, reduktimin dhe, kur është e mundur, eliminimin e ndotjes nga veprimtaritë industriale, në përputhje me parimin "ndotësi paguan" dhe parimin e parandalimit të ndotjes. Operacionet e instalimeve bazohen te teknologjia më e mirë e disponueshme (BAT) e cila zhvillohet për sektorë industrialë specifikë.

Direktiva 2010/75/BE për emetimet industriale (DEI) është transpozuar vetëm pjesërisht nëpërmjet një sërë aktesh ligjore që mbulojnë pjesë të ndryshme të direktivës. Kuadri ligjor për ndotjen industriale përfshin aktet e mëposhtme kryesore:

- Ligji Nr. 10448, datë 14.7.2011 "Për lejet mjedisore", ndryshuar, është përafruar pjesërisht me Direktivën 2010/75/BE për emetimet industriale, ndaj nevojiten më tepër veprime për transpozimin e saj.
- Ligji Nr. 10431, datë 9.6.2011 "Për mbrojtjen e mjedisit", i ndryshuar
- Ligji Nr. 10463, datë 22.09.2011 "Për menaxhimin e integruar të mbetjeve", i ndryshuar
- VKM-ja Nr. 419, datë 25.6.2014 "Për miratimin e kërkesave të posaçme për shqyrtimin e kërkesave për leje mjedisi të tipave A, B dhe C, për transferimin e lejeve nga një subjekt te tjetri, të kushteve për lejet respektive të mjedisit, si dhe rregullave të hollësishme për shqyrtimin e tyre nga autoritetet kompetente deri në lëshimin e këtyre lejeve nga QKB-ja", transpozon pjesërisht Direktivën 2010/75/BE, datë 24 nëntor 2010, të Parlamentit Evropian dhe Këshillit për emetimet industriale (parandalimi dhe kontrolli i integruar i ndotjes).
- VKM Nr. 178, datë 6.3.2012 "Për incenerimin e mbetjeve ".

Problemet kryesore kanë të bëjnë me transpozimin dhe zbatimin e TMD-ve dhe Vlerave Kufi të Emetimeve. Megjithatë, dhënia e lejeve për instalimet që janë objekt i kësaj direktive, nuk është përfshihrë dhe një instalim duhet të vazhdojë të marrë disa leje për të operuar. Dhënia e lejeve nuk është plotësisht në përputhje me kërkesat ligjore dhe nuk ka monitorim të pavarur për ndotjen industriale. Të dhënat për ndotjen industriale janë të kufizuara dhe mbështeten kryesisht te vetëmonitorimi dhe vetëdeklarimi nga shoqëritë. Aktualisht ka një procedurë që ndiqet për aplikimin, dhënien dhe kontrollin e lejes në nivel qendror dhe vendor, ku dallohen tre nivele aplikimi: niveli kombëtar (MIE dhe AKM), degët rajonale të AKM-së dhe Inspektorati, si dhe kërkesat e raporteve të vetëmonitorimit përgatitur nga vetë subjektet. Megjithatë, mungon zbatimi i TMD-ve.

Përllogaritet se për instalimet nën fushëveprimin e DEI-t janë 20 instalime, ç`ka do të thotë se janë instalime të pajisura me leje mjedisore të tipit A, sipas përkufizimeve të legjislacionit kombëtar në fuqi, nuk ka asnjë regjistër dhe nuk ka vlerësime as për nivelin e zbatimit të kërkesave të direktivës. AKM-ja është përgjegjëse për zbatimin dhe përputhshmërinë e sistemit të monitorimit me standardet mjedisore gjatë procesit të dhënies së lejes (dhënia e lejeve mjedisore të tipit A dhe B). Për më tepër, nuk ka as hartë me koordinatat përkatëse, ku të tregohet vendndodhja e të gjitha instalimeve

[85] Të dhënat e Regjistrit të lejeve, muaji Mars 2022. AMBU

[86] Komisioni Evropian - Direktiva 96/61/KE - lidhur me parandalimin dhe kontrollin e integruar të ndotjes

industriale të pajisura me leje mjedisore, të paktën e atyre me leje mjedisore të tipit A, gjë që e vështirëson identifikimin e tyre dhe vlerësimin e presionit që ushtrojnë mbi basenin ujor, por vështirëson edhe identifikimin e ndikimeve të tyre kumulative në basenin e lumit Mat. Krahas kësaj, nuk ka të dhëna as për shkarkimet e ndotësve nga këto instalime në ujëra sipërfaqësore dhe nëntokësore.

4.6.8 Infrastruktura ose Aktivitetet Lidhur me Portet dhe Lundrimin

Harta 3.4 Transporti detar dhe ajror

Qendrat e banuara bregdetare janë të aksesueshme në pjesën më të madhe me rrugë tokësore. Shumë automjete të transportit rrugor ngarkohen përtej kapacitetit të tyre mbajtës duke sjellë kështu një sërë problemesh ku dy më të rëndësishme janë cilësia e jetesës (humbje kohe në trafik, shqetësim psikologjik, aksidente të shumta) dhe cilësia e ajrit që ndikon dhe te cilësia e jetesës. Fluksit të automjeteve të vendasve i shtohet gjatë sezonit fluksi i automjeteve të turistëve dhe shpeshherë pamja e akseve lidhëse kombëtare nuk është fiks kartolina që duam të promovojmë.

Transporti detar

Kufiri i Shqipërisë laget në 1/3 e tij nga deti, ndaj vendi ynë konsiderohet si një prej vendeve me kushtet më të favorshme natyrore për zhvillimin e sektorit detar. Infrastruktura e transportit detar kërkon ndërtimin dhe mirëmbajtjen e porteve, si vend i nisjes dhe i mbërritjes të rrugëve detare dhe si nyje lidhëse midis transportit detar dhe atij tokësor. Duhet të ndërtojmë infrastrukturë për gjashtë porte detare, katër prej të cilave përdoren për transportin e pasagjerëve dhe mallrave dhe administrohen nga shteti, ndërsa dy të tjerat përdoren nën administrimin e koncensionarit për transportin e hidrokarbureve.

Porti më i afërt me basenin ujor të lumit Mat është Porti i Shëngjinit, që është edhe porti më verior i Shqipërisë. Krahas përpunimit të mallrave dhe transportit të pasagjerëve, ky port përdoret edhe nga varkat.

4.7 Sistemi i Kodimit të Unifikuar për Basenet, Trupat Ujorë dhe Bazën e të Dhënave, propozuar për Shqipërinë

Zbatimi i sistemit kombëtar logjik të kodimit për Shqipërinë shkon përtej objektit të kësaj PMBU-je. Megjithatë, shihet e nevojshme ngritja e një sistemi kodimi me të cilin të punohet lehtësisht për të gjitha objektet brenda basenit ujor që ndikojnë në menaxhimin e ujit. Një sistem i tillë novator dhe i strukturuar kodimi mund të shërbejë si model i dobishëm edhe për basenet e tjera ujore. Qasja e përdorur harmonizon nga pikëpamja logjike basenet ujore (në nivel BE-je), trupat ujorë, pikat e monitorimit, presionet dhe masat sipas një sistemi konsistent numerik kodimi dhe përmblidhet në Shtojcën Teknike 4.

Për ta përmbledhur, sistemi numerik i kodimit i përdorur për Planin e Menaxhimit të Basenit Ujor të Lumit Mat bazohet te grupet e të dhënave të Modelimit dhe Karakterizimit të Baseneve Ujëmbledhëse (CCM) Mbarëvropiane, ku për çdo lum dhe basen ujëmbledhës me rëndësi në Evropë caktohet një kod unik reference[87] [88]. Basenet ujore identifikohen në kahun orar sipas oqeanit pritës (Mesdhe, M) dhe detit (Mesdheu Lindor, 4).

Për sa i përket trupave ujorë të veçantë, Shtetet Anëtare me kapacitete më të mëdha teknike po përdorin sistemin e kodimit Pfafstetter. Ky sistem është rekomanduar nga Grupi i Punës GIS sipas CIS-it dhe përshkrimin teknik të tij mund ta gjeni në këtë referencë[89].

Analiza GIS ka përcaktuar kodin **3512** si kod evropian fillestar për basenin e lumit Mat.

[87] https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/reference-reports/pan-european-river-and-catchment-database

[88] Komisioni Evropian - Baza Panevropiane e të Dhënave për Lumenjtë dhe Pellgjet Ujëmbledhëse, JRC 2007

[89] De Jager, A.L. & Vogt, J.V. (2010) - Zhvillimi dhe demonstrimi i sistemit të strukturuar të kodimit hidrologjik për Evropën, Revista e Shkencave Hidrologjike, 55(5) 661-675.

Harta 4-1- Shpërndarja e Reshjeve, Lumenjve Kryesorë dhe Rrjeteve Hidrometrike

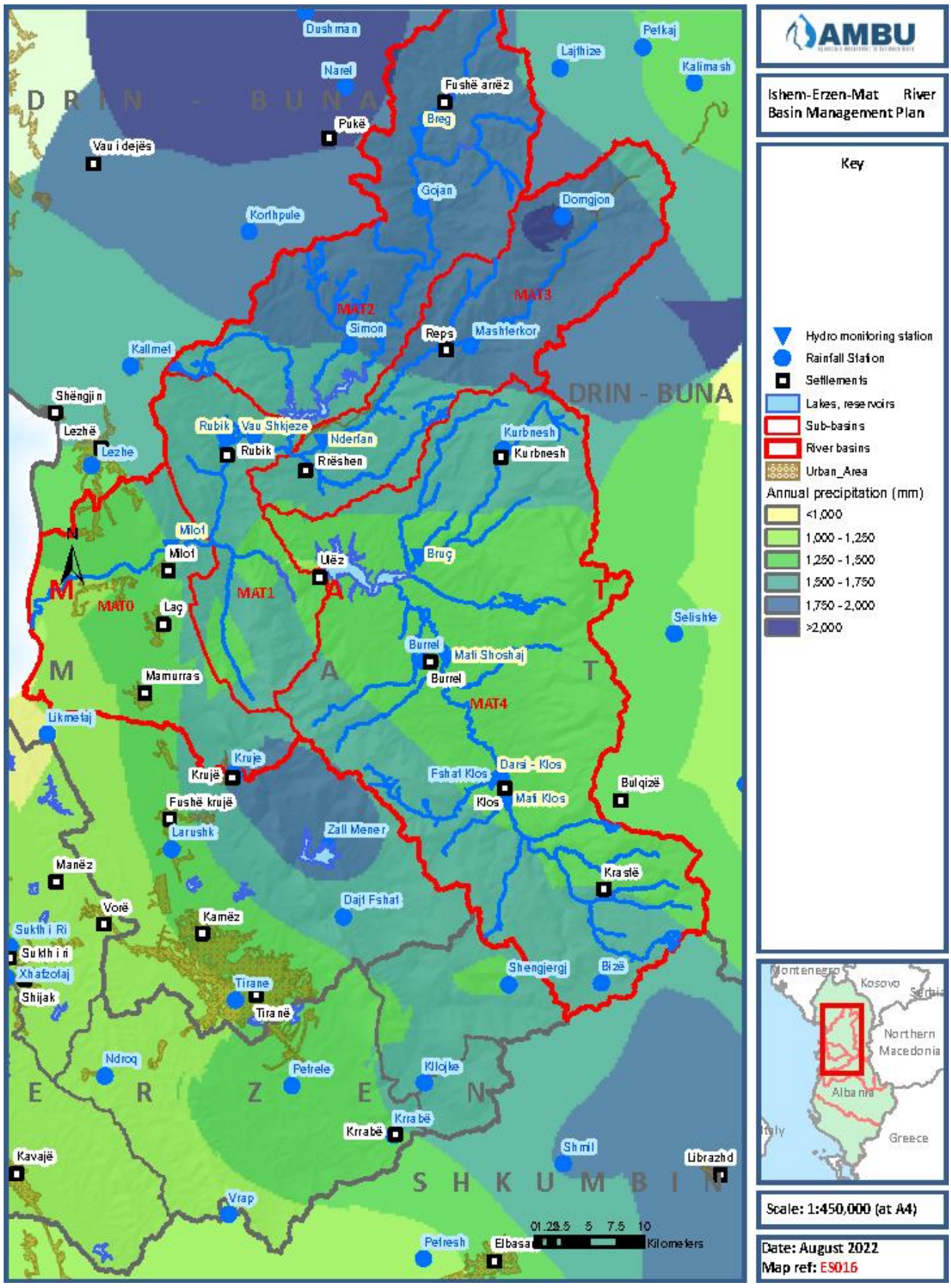

Harta 4-2 – Formacionet Kryesore Hidrogjeologjike

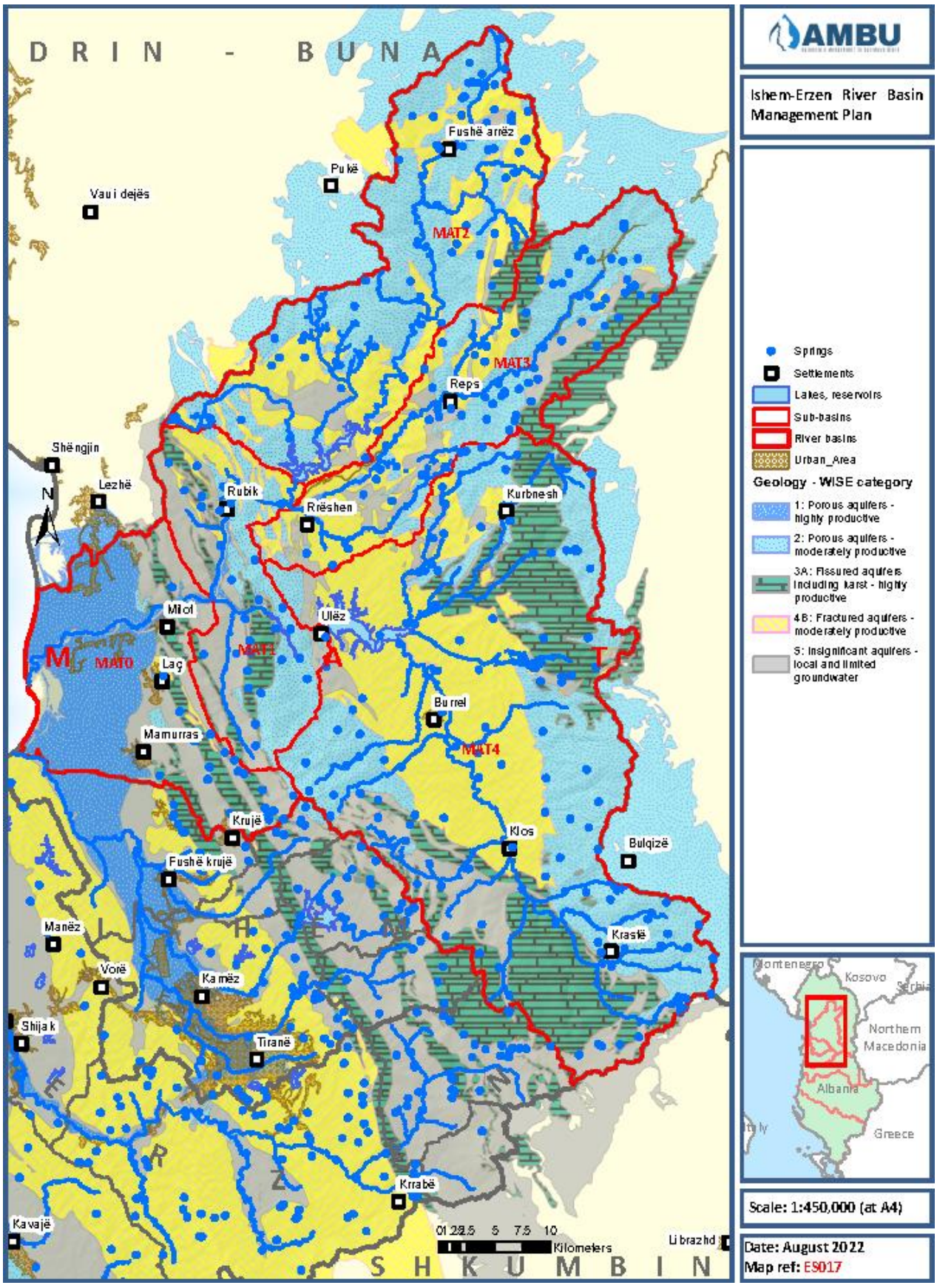

Tabela 4-9 – Statistikat Kyçe Përmbledhëse për nënbasenet e lumit Mat

MATI	Emri i Zonës	Sipërfaqja (km²)	P-ja vjetore (mm)	Q50	Q90	Populsia [90]	Zonë urbane (%)	Zonë e lërueshme (%)	Zonë e ujitur (%)	Kultura të përhershme (%)	Kullota (%)	Pyjet (%)	Zona natyrore	Trupat ujorë	Ujëra detare
MAT0	Milot	357	1394	98.74	54.19										
MAT1	Ulëz	270	1554	96.76	53.22										
MAT2	Fushë Arrëz	534	1847	24.43	12.05										
MAT3	Reps	417	1796	13.64	8										
MAT4	Krastë	1229	1477	46.98	26.98										
Gjithsej	-	2809	1592												

[90] Bazuar te të dhënat e Censusit të 2011-s, parashikimi i INSTAT-it për 2019-n në nivel bashkie dhe përllogaritjet e ponderuara të GIS-it të populsisë urbane dhe rurale të nënbaseneve

Harta 4-3 – Nënbasenet dhe përdorimi i tokës

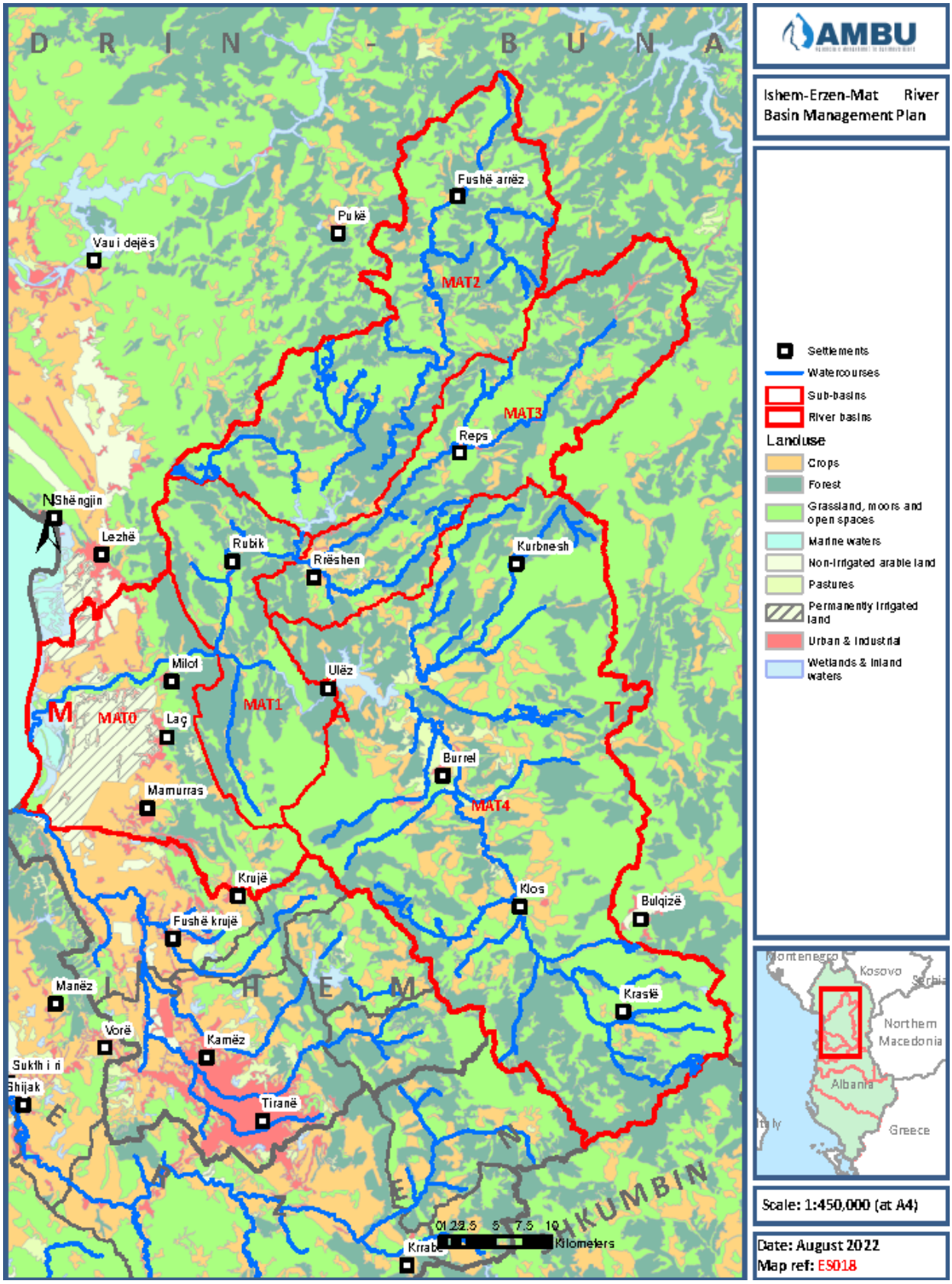

Harta 4-4 – Infrastruktura Kryesore e Përdorimit të Ujit

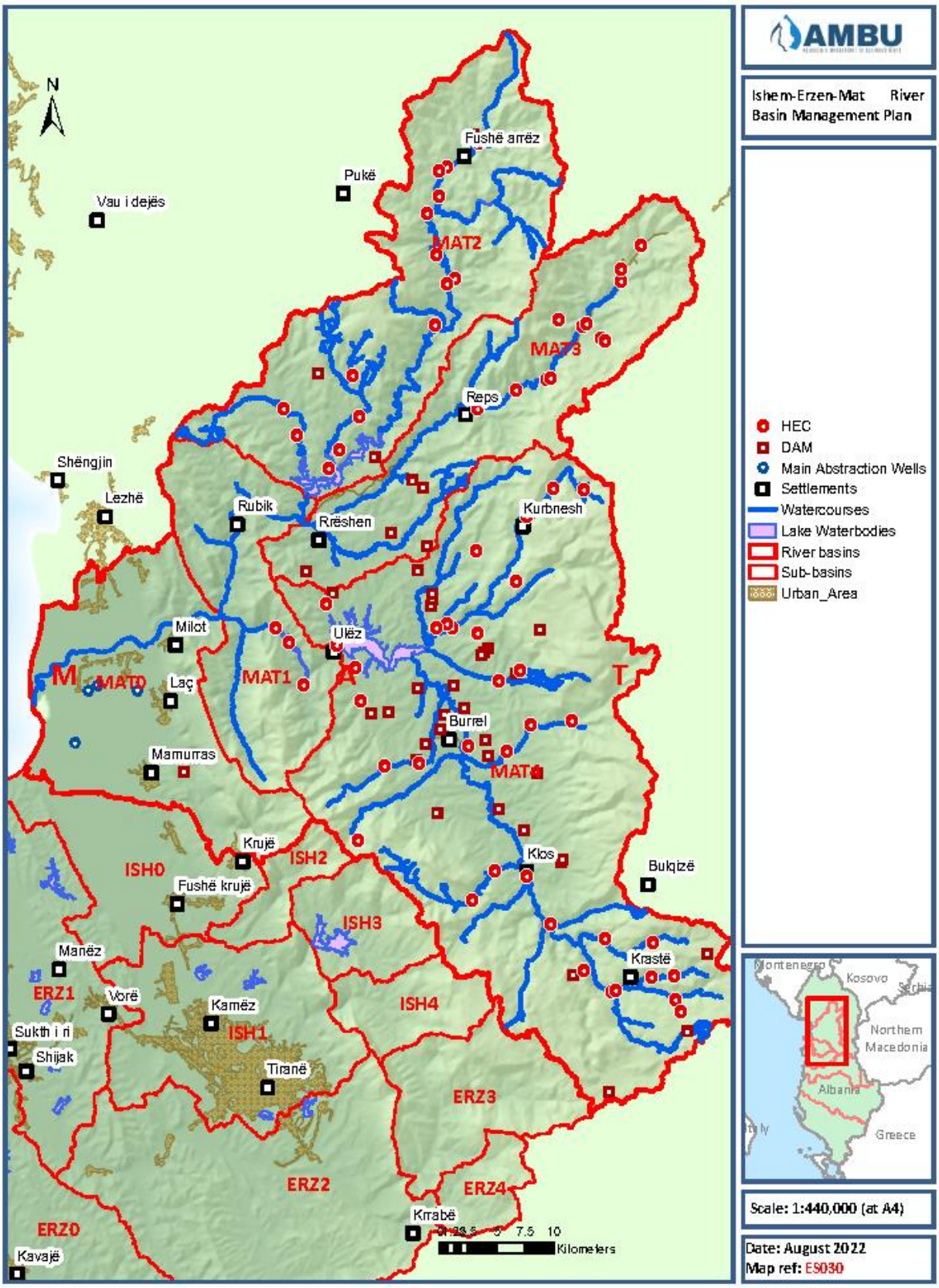

5. Përvijimi dhe Karakterizimi i Trupave Ujorë Sipërfaqësorë

5.1 Vështrim i përgjithshëm

5.1.1 Bashkimi Evropian

DKU-ja përcakton kornizën ligjore për mbrojtjen e ujërave sipërfaqësore të brendshme, ujërave kalimtare, ujërave bregdetare dhe ujërave nëntokësore. Suksesi i zbatimit të Direktivës për arritjen e këtij qëllimi dhe objektivave përkatëse matet kryesisht nga statusi i "trupave ujorë". Për këtë arsye, trupat ujorë janë njësi themelore që duhen përdorur për analizën, raportimin dhe vlerësimin e përputhshmërisë me objektivat mjedisore kryesore të Direktivës[91].

Çdo trup ujor duhet të jetë nën-njësi koherente në basenin ujor (ose në rajonin e basenit ujor) për të cilin gjejnë zbatim objektivat mjedisore të Direktivës. Prandaj, qëllimi kryesor i identifikimit të trupave ujorë është vlerësimi dhe krahasimi i saktë i statusit me objektivat mjedisore, pra trupi ujor duhet klasifikuar në një klasë të vetme të statusit ekologjik me saktësinë dhe precizionin e duhur përmes programeve të monitorimit.

5.2 Kategoritë e Trupave Ujorë Sipërfaqësorë

5.2.1 Kategoritë e Trupave Ujorë Sipërfaqësorë

Procedura për karakterizimin e trupave ujorë përcaktohet qartësisht në DKU[92]. Trupat ujorë sipërfaqësorë brenda rajonit të basenit ujor duhen klasifikuar në një prej këtyre kategorive të trupave ujorë sipërfaqësorë: lumenj, liqene, ujëra kalimtarë, ujëra bregdetare, ose trupa ujorë artificialë dhe trupa ujorë tepër të modifikuar. Secila prej këtyre kategorive duhet identifikuar dhe raportuar më vete, sipas kuadrit të PMBU-së.

Trupat ujorë **lumorë** përkufizohen në Nenin 2(4) të DKU-së si trupa ujorë të brendshëm që rrjedhin kryesisht në sipërfaqe të tokës, por që një pjesë e gjatësisë së tij mund të rrjedhë edhe nën tokë.

Liqenet përkufizohen në **Nenin** 2(5) të DKU-së si ujëra të brendshme të ndenjur.

Ujërat **kalimtarë** përkufizohen në nenin 2(6) të DKU-së si trupa ujorë sipërfaqësorë në afërsi të grykëderdhjeve të lumenjve, që janë pjesërisht me karakter të kripur si rezultat i afërsisë së tyre me ujërat bregdetare, por që ndikohen kryesisht nga rrjedhat e ujërave të ëmbla për sa i përket regjimit të rrjedhës apo kripësisë. Ujërat kalimtarë karakterizohen zakonisht nga veçoritë e tyre morfologjike dhe kimike, lidhur me përmasat dhe natyrën e lumenjve që rrjedhin në to.

Trupat ujorë **bregdetarë** përkufizohen në Nenin 2(7) të DKU-së, dhe shtrihen deri në 1 milje detare (1852 m) nga kepi tokësor[93]. Të gjithë trupat ujorë kalimtarë dhe bregdetarë në Shqipëri gjenden brenda Ekorajonit 6 (Deti Mesdhe).

Trupat ujorë artificialë dhe tepër të modifikuar përkufizohen në nenin 2(8) dhe (9) të DKU-së. Në varësi të disa kushteve specifike, DKU-ja i lejon Shtetet Anëtare që t'i identifikojnë dhe shpallin trupat ujorë artificialë (TUA) dhe trupat ujorë tepër të modifikuar (TUTM) sipas nenit 4(3) të DKU-së. Shpallja dhe arsyetimi përkatës përmenden në mënyrë specifike në planet e menaxhimit të basenit ujor .

Domethënia dhe rëndësia e shpalljes së këtyre tipave të trupave ujorë për objektivat mjedisore të PMBU-së ka të bëjë pikërisht me faktin se TUTM-të janë trupa ujorë mjaft individualë që, për shkak të ndryshimeve fizike nga veprimtaria njerëzore, ndryshojnë thelbësisht në karakter dhe për rrjedhojë nuk mund ta arrijnë "statusin e mirë ekologjik" (SME). Vendosja e objektivave mjedisore më pak shtrëngues për këto trupa ujorë (raste përjashtime) përcaktohen në nenet 4(4) dhe 95) të DKU-së.

---

[91] Komisioni Evropian – Dokumenti Udhëzues i CIS-it Nr. 2 - Identifikimi i Trupave Ujorë

[92] Komisioni Evropian - Direktiva 2000/60/EK - Shtojca II

[93] Vija bregdetare tejet e thyer mund të vizatohet si vijë drejtvizore. Dokumenti Udhëzues Nr.5, DKU CIS

5.2.2 Tipologjitë e Trupave Ujorë Sipërfaqësorë

Për secilën prej kategorive të ujërave sipërfaqësore, duhet të bëhet dallimi sipas TIPOLOGJISË midis trupave ujorë sipërfaqësorë brenda rajonit të basenit ujor. Këto lloje përkufizohen duke përdorur 'Sistemin A', ose 'Sistemin B' të DKU-së (Shtojca II). PMBU-ja e viteve 2024-2029 ka përdorur procedurën e Sistemit A.

Në thelbin konceptual të qasjes së "statusit ekologjik" të DKU-së qëndron pikërisht kodimi i llojit të trupave ujorë. Objektivi parësor është të arrihet të paktën "Statusi i Mirë" (përkufizuar si statusi i mirë ekologjik dhe kimik) për çdo trup ujor (Seksioni 8). Rrjedhimisht, për të përcaktuar statusin aktual ose ekzistues të trupit ujor X, duhet krahasuar me një "kusht reference" (kushte plotësisht natyrore) për atë lloj të trupit ujor. Ç'është më kryesorja, TIPOLOGJITË e ndryshme të trupave ujorë, qoftë edhe brenda po të njëjtës KATEGORI (p.sh lumenj), kanë kushte të ndryshme reference. Sa më i madh të jetë devijimi i gjendjes së trupit ujor nga kushtet e referencës, aq më i madh është ndikimi në përcaktimin e statusit përkatës.

Kushtet plotësisht natyrore (referencë) për pjesën më të madhe të trupave ujorë, përcaktuar përmes gjykimit të ekspertëve, varen kryesisht nga tre përshkrues hidro-ekologjik parësorë:

- Lartësia - ky parametër ndikon më së shumti regjimet e temperaturave ditore, sezonale dhe vjetore të ekosistemeve ujore.
- Përmasa - ky parametër (p.sh zona ujëmbledhëse e trupit ujor lumor ose sipërfaqja e trupit ujor liqenor) ka ndikime mjaft komplekse, por ndikimet më të dukshme vërehen te sasia e ujit brenda ekosistemit ujor (magnituda e prurjes ose depozitimit), prurja sezonale ose regjimi i depozitimit, si dhe me shumë gjasa te habitati i ekosistemit dhe vazhdimësia e tij.
- Gjeologjia - ky parametër ndikon më së shumti kiminë e ujërave pritëse ndaj ka ndikim të drejtpërdrejtë dhe të madh te speciet ujore të përshtatura veçanërisht ndaj këtyre kushteve fiziko-kimike. Ndikimet parësore gjeokimike mund të ndahen në formacione gjeologjike gëlqerore (karbonati), silicore (silice) ose organike (humike).

Për të garantuar qëndrueshmërinë e analizimit dhe raportimit të statusit ekologjik në kushtet e referencës, procesi i 'ndërkalibrimit' po zbatohet prej shumë vitesh tashmë nga Shtetet Anëtare, (duke përdorur edhe Sistemin A edhe Sistemin B). Puna e kryer së fundi për ripërkufizimin e tipologjive të gjera për lumenjtë dhe liqenet evropiane përafrohet më mirë me tipologjitë e gjera të ndërkalibrimit evropian, ndaj është miratuar në kuadër të kësaj PMBU-je[94].

Tabela 5-1 përmbledh përshkruesit e tipologjisë dhe kodet e lumenjve evropianë. Tabela 5-2 përmbledh përshkruesit e tipologjisë dhe kodet e liqeneve evropiane. (Këto dy tabela ndodhen në Shtojcën teknike I dhe II)

Sipas Shtojcës II, 1.1.v të DKU-së, diferencimi i tipologjisë për trupat ujorë artificialë (TUA) dhe trupat ujorë tepër të modifikuar (TUTM) duhet kryer në përputhje me përshkruesit për cilëndo kategori të ujërave sipërfaqësore natyrore që ngjason më tepër me TUA-në apo TUTM-në në fjalë. Sikundër, elementet e cilësisë duhet të jenë ato që gjejnë zbatim për çdo kategori të ujërave sipërfaqësore natyrore që ngjason më tepër me TUA-në apo TUTM-në (DKU, Shtojca 1.1.5). Kjo do të thotë se rezervuarët e krijuar përmes ndërtimit të digave në lumenj mund të kategorizohen si lumenj tepër të modifikuar, por duhet të klasifikohen në tipologji dhe duhen vlerësuar duke përdorur elementet dhe mjetet e duhura për liqenet, pasi liqenet janë një kategori e ujërave sipërfaqësore natyrore me të cilët rezervuarët kanë ngjashmëri më të madhe.

5.2.3 Tipologjia e Trupave Ujorë Sipërfaqësorë që Ndikon Përvijimin

Përvijimi i trupave ujorë (përcaktimi i ndarjeve të sakta gjeografike brenda lumenjve, liqeneve, ujërave nëntokësore në elemente më të vogla) përshkruhet në seksionin 5.4 dhe është pjesë e fazës së tretë të procesit të karakterizimit.

Për sa i përket klasave tipologjike, duke qenë se ndryshimet në tipologjinë e trupit ujor ka shumë të ngjarë që të sjellin një ndryshim të kushteve të referencës, dhe se kushtet e referencës duhet të

[94]Shkenca e Mjedisit Total - Tipologji e re e gjerë për lumenjtë dhe liqenet në Evropë: Kryerja dhe zbatimi i vlerësimeve mjedisore në shkallë të gjerë, Elsevier, 2019.

zbatohen në mënyrë të njëtrajtshme për atë trup ujor individual, rrjedh që ndryshimi i llojit të trupit ujor duhet të sjellë ndryshim edhe në përvijimin e atij trupi ujor.
Për shembull, për një trup ujor lumor të ngjashëm të së njëjtës klasë dhe gjeologji në një zonë ujëmbledhëse, kalimi nga lartësi e madhe (> 800 m) në lartësi mesatare (> 200 < 800 m) do të kërkonte ndarje në dy trupa ujorë për të pasqyruar kushtet e ndryshme të referencës (dhe mundësisht, statusin aktual). Thënë më thjesht, trupi ujor i përvijuar nuk duhet t'i kalojë kufijtë tipologjikë, që përkufizohen nga lartësia, përmasa dhe klasat gjeologjike të DKU-së në Shtojcën II.
Lidhur me rastin e veçantë të trupave ujorë artificialë (TUA) ose trupave ujorë tepër të modifikuar (TUTM), kufijtë tipologjikë gjejnë zbatim të njëtrajtshëm edhe për këto kategori. Sipas Shtojcës II, 1.1.v të DKU-së, diferencimi i tipologjisë për trupat ujorë artificialë (TUA) dhe trupat ujorë tepër të modifikuar (TUTM) duhet kryer në përputhje me përshkruesit për cilëndo kategori të ujërave sipërfaqësore natyrore që ngjason më tepër me TUA-në apo TUTM-në në fjalë.

5.2.4 Presionet dhe Ndikimet e Trupit Ujor Sipërfaqësor që Ndikojnë Përvijimin

Përvijimi duhet kryer deri në ato nivele sa për të pasur një përcaktim të saktë të statusit të çdo trupi ujor individual, pa krijuar nën-ndarje të panumërta në trupa ujorë më të vegjël që nuk japin kontribut domethënës kundrejt qëllimeve të Direktivës. Nëse kanë të njëjtën TIPOLOGJI (seksioni 5.2.2), elementet e njëpasnjëshme të ujërave sipërfaqësore me të njëjtin status mund të kombinohen në një trup ujor të vetëm, për shembull disa degë të vogla furnizuese në degën kryesore (trungun) të basenit. Megjithatë, kur trupi ujor i nënshtrohet një presioni të konsiderueshëm qoftë pikësor, apo të shpërndarë, si p.sh shkarkimet e përqendruara të ujërave të ndotura, atëherë ka të ngjarë që të paktën të aplikohet një ndarje për të veçuar trupat ujorë të rrjedhës së sipërme nga ato në rrjedhën e poshtme të shkarkimit të ndotësve, pasi edhe statusi do të jetë i ndryshëm.

5.3 Koherenca dhe Metodologjia e Përvijimit të trupave ujorë

Parimet e bashkim-ndarjes të parashtruara në seksionin 5.2.4 duhet të marrin parasysh jo vetëm statusin aktual, por edhe ndryshimet e mundshme të statusit brenda trupit të vetëm ujor për shkak të presioneve dhe ndikimeve që priten në të ardhmen. Për shembull, zgjerimi urban, veprat e mbrojtjes nga përmbytjet, ofrimi i shërbimit të trajtimit të ujërave të ndotura, hidrocentralet ose sistemet e reja të marrjes dhe shkarkimit të ujit kanë gjasa të ndikojnë në status në pika të ndryshme përgjatë lumit.
Këto presione pikësore ose të shpërndara mund të tregojnë se trupi ujor aktualisht i bashkuar duhet ndarë në disa trupa ujorë më të vegjël në të ardhmen, në mënyrë që të bëhet një identifikim sa më i saktë i statusit të secilit. Me qëllim menaxhimin efikas të bazës së të dhënave dhe shmangien e ricaktimit të kodeve unike të trupave ujorë (*Kodi Evropian i Trupave Ujorë Sipërfaqësorë*)[95] preferohet që në disa raste, trupi ujor të mos thjeshtohet më tepër seç duhet, kur karakteristikat dhe statusi i tyre aktual mund të jenë uniform. Ky paralajmërim vlen sidomos kur rritet gjatësia e trupit ujor. Ky paralajmërim vlen sidomos kur rritet gjatësia e trupit ujor.
Problematika e dytë që haset në Shqipëri është se programet e monitorimit mbikëqyrës të ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore nuk mjaftojnë për të mbuluar të gjithë trupat ujorë, pra statusi i shumë trupave ujorë të përvijuar nuk njihet. Ky është rasti për planin e viteve 2024-2029. Rrjedhimisht, duhet gjykuar se ku mund të ndodhë ndryshimi në status aktualisht ose në të ardhmen për shkak të karakteristikave natyrore ose presioneve antropogjene.
Figura 5-1 ilustron metodologjinë e përdorur të përvijimit. Supozohet se fillimisht kemi të bëjmë me një trup të vetëm ujor të ngjashëm me "Status shumë të mirë". Megjithatë, kur kalojmë nga e majta në të djathtë, hidrocentrali në pikën (**A**) ndikon ndjeshëm në elementet hidromorfologjike në rrjedhën e poshtme, duke sjellë një përkeqësim të statusit. Ndikimi mund të kompensohet deri në njëfarë shkalle nga hyrja e prurjes natyrale, nga një degë furnizuese në pikën (**B**), në varësi të proporcioneve relative të prurjes. Nxjerrjet e ujit për industrinë (**C**), veprat e mbrojtjes nga përmbytjet (**D**), furnizimin me ujë nga bashkia (**E**), si dhe shkarkimi i ujërave të ndotura urbane (**F**) ndikojnë që të gjitha në një mënyrë tejet komplekse duke sjellë disa ndryshime të statusit brenda trupit ujor.

Figura 5-1 – Shembull i një Trupi Ujor të Llojit të Ngjashëm me Status të Larmishëm

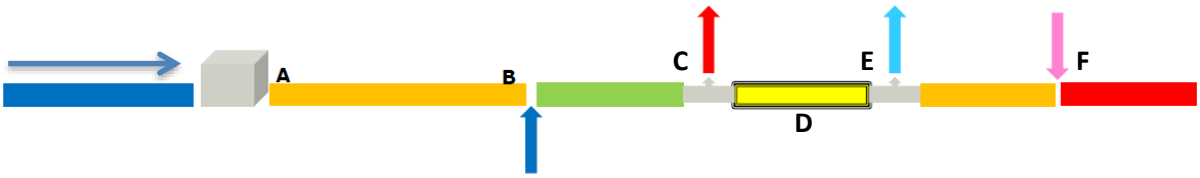

Në këtë shembull, duhen përvijuar gjashtë trupa ujorë për t'i përmbushur me saktësi kërkesat e Direktivës Kuadër të Ujit. Në praktikë, përvijimi i trupave ujorë mund të mos jetë aq kompleks sa ky shembull; rasti më lart është marrë për të treguar se presionet, statusi ose ndikimet aktuale dhe/ose të ardhshme janë që të gjitha faktorë të procesit të përvijimit të trupave ujorë që shkojnë përtej përvijimeve të thjeshta, të cilat vijnë për shkak të kushteve kufitare gjeologjike, hidromorfologjike dhe tipologjike.

5.4 Trupat Ujorë Sipërfaqësore në Basenin Ujor të Lumit Mat

5.4.1 Trupat Ujorë Lumorë

Njësoj si për të gjithë trupat e tjerë ujorë, lumenjtë në basenin e lumit Mat duhet të nën-ndahen fillimisht në tipologji të ndryshme dhe më pas në elemente të pavarura dhe të rëndësishme, në mënyrë që të përcaktohet me saktësi statusi i atij trupi ujor. Të gjithë trupat ujorë lumorë dhe liqenorë në Shqipëri janë pjesë e Ekorajonit 6 (Ballkani Perëndimor Helenik).

[95] Komisioni Evropian, Dokumenti Udhëzues WISE GIS për Raportimin e të Dhënave Hapësinore për të Dhënat Hapësinore të WISE, Versioni 6.0.6, 2016

Për basenin e lumit Mat janë përcaktuar 55 trupa ujorë lumorë (TUL) dhe një trup ujor kalimtar (TUK). Këta trupa ujorë janë karakterizuar në përputhje me Sistemin A të DKU-së, Shtojca II, sikurse paraqitet në Tabela 5-1. Kodet janë caktuar sipas sistemit Pfafstetter dhe paraqiten në Hartën 5.3.[96].
Kodet e tipologjive që do të përdoren për përcaktimin e kushteve referencë renditen në Tabelën 5-1 tek Shtojca II. Zbërthimi proporcional i tipologjisë së trupit ujor të basenit paraqitet më poshtë në Figura 5-2.

Figura 5-2 – Madhësitë e Trupave Ujorë Lumorë sipas Frekuencës – Mati

Tipologjia	Lartësia	Madhësia	Gjeologjia
R-02	<200	Mesatar-I madh	Silicor
R-03	<200	I vogël	Silicor
R-04	<200	Mesatar-I madh	Gëlqeror/I përzier
R-05	<200	I vogël	Gëlqeror/I përzier
R-06a	<200	I vogël	Organik/silicor
R-06b	<200	Mesatar-I madh	Organik/silicor
R-10	200-800	Mesatar-I madh	Gëlqeror/I përzier
R-11	200-800	I vogël	Gëlqeror/I përzier

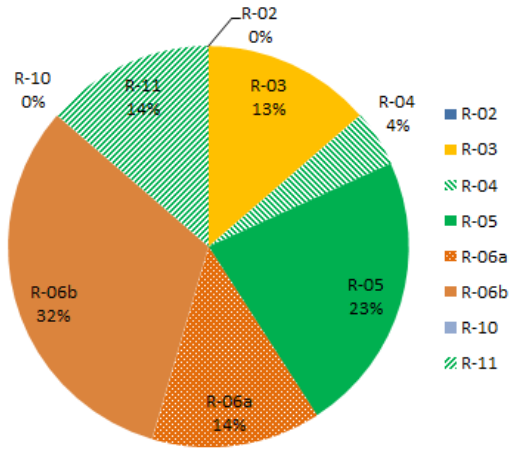

Procedura e karakterizimit të përdorur në Shqipëri pranon rëndësinë e regjimit të rrjedhës së lumit si element kritik i kushteve të referencës të llojeve të ndryshme të trupave ujorë. Sipas rastit dhe kur ka të dhëna në dispozicion, Tabela 5-1 paraqet 'regjimin vjetor të prurjes', të përmbledhur, duke përshkruar 'prurjet treguese' për Q_{10}, Q_{50}, Q_{90}, të cilat përkojnë përkatësisht me vlerat e larta, mesatare dhe të ulëta të prurjes[97]. Prurja mesatare përshkruan prurjen afatgjatë me 50% probabilitet për të ndodhur dhe është treguesi më përfaqësues i 'prurjes mesatare'. Q_{10}, Q_{50} dhe Q_{90} janë 'tregues të prurjes mjedisore'. Ndryshimet e konsiderueshme të këtyre prurjeve nga kushtet natyrore (p.sh për shkak të depozitimit, devijimit ose mbinxjerrjes së ujit) shërbejnë si tregues i presioneve në trupin ujor dhe me shumë gjasa mund ta reduktojnë statusin ekologjik.
Q_{90}-a ka rëndësi të jashtëzakonshme për kushtet e referencës të prurjes mjedisore. Vlera e raportit Q_{90}/Q_{50} nga Kurba e Qëndrueshmërisë së Prurjes përfaqëson zakonisht kontributin e ujërave nëntokësore në rrjedhën e lumit, njohur ndryshe edhe si "Indeksi i Prurjes Bazë" (IPB). Në basenet ujore shqiptare, ujërat nëntokësore japin një kontribut vjetor prej të paktën 30% të rrjedhës totale të lumit[98]. Gjatë verës, kur prurjet janë të pakta, ujërat nëntokësore shërbejnë si komponent parësor i rrjedhës. Prandaj, gjatë këtyre periudhave, kontributi i ujërave nëntokësore përbën të gjithë prurjen mjedisore dhe si i tillë duhet mbrojtur. Shkarkimet e ujërave nëntokësore dhe % e kontributit të tyre ndryshon përgjatë vitit, por Q_{90}-a vjetore shërben si vlerë referencë e përafërt.

[96]Sistemi i përgjithshëm i kodimit të veçorive hidrologjike në Shqipëri (basenet, nënbasenet, trupat ujorë, stacionet e monitorimit etj.) nuk ka qenë në përputhje me qëllimin që prej vitit 2020. Agjencitë kryesore të monitorimit (AMBU, ShGjSh, AKM) nuk përdorin një sistem konsistent ose logjik ndërmjet tyre. PMBU-ja përdor sistemin standard të caktimit të numrave për basenet lumore mbarevropiane, që rrjedh nga sistemi i kodimit të Karakterizimit dhe Modelimit të Ujëmbledhësit (CCM) të JRC-së së KE-së. Zakonisht, kodet e trupave ujorë i marrin 4-6 shifrat e para nga baseni ujor (i njohur edhe si "kodi fillestar"), të cilat pasohen nga numra të tjerë. Për trupat ujorë lumorë është zbatuar me rreptësi sistemi i kodimit Pfafstetter. AMBU-t i kërkohet të punojë sistematikisht për prezantimin e sistemit të kodimit logjik dhe në përputhje me WISE-n në Kadastrën Kombëtare të Burimeve Ujore.
https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/external/ccm-v.2
[97]Vlerat e prurjes janë marrë nga të dhënat e Stacioneve të Monitorimit të Prurjes të përshkruara në Seksionin 4.2, faktorizuar me Zonën. Gjithsesi, këto vlera bazohen te të dhënat e periudhës 1965-1995, ndaj nuk janë të besueshme për analizë aktuale.
[98] Akademia e Shkencave të Shqipërisë, Instituti i Hidrometeorologjisë, "Hidrologjia e Shqipërisë", Tiranë, 1984

5.4.2 Trupat Ujorë Liqenorë

Edhe trupat ujorë liqenorë të basenit të lumit Mat karakterizohen sipas DKU-së, Shtojca II, Sistemi A. Përdoren po të njëjtët përshkrues të tipologjisë si për lumenjtë, përkatësisht lartësia, gjeologjia, përmasat e liqenit dhe thellësia. Minimumi normal i sipërfaqes së një liqeni është 0.5 km² (DKU, Shtojca II, 1.2.2).

Duke qenë se në Shqipëri ka shumë trupa ujorë 'liqenorë' që veprojnë si rezervuarë hidrocentralesh, raportimi sipas Sistemit A për Shqipërinë përfshin parametrin e thellësisë Δ, që përshkruan luhatjet tipike vjetore të nivelit të ujit, që ndikon ndjeshëm në morfologjinë e habitatit.

Për basenin e lumit Mat janë përcaktuar 4 trupa ujorë liqenorë (TUL). Përvijimi dhe karakterizimi i këtyre trupave ujorë paraqitet në Tabela 5-2 dhe Harta 5-1.

. Ç'është e vërteta, të gjithë trupat ujorë liqenorë në basenin ujor të lumit Mat janë rezervuarë artificialë të krijuar nga digat për prodhim të energjisë elektike.

Asnjë TUL në basenin e lumit Mat (rezervuarët për prodhimin e energjisë elektike) nuk monitorohet apo raportohet, ndaj regjimi i flukseve në hyrje është i panjohur. Megjithatë, ka mjaft të ngjarë që operatori i HEC-it të ketë të dhëna të detajuara për nivelet e prodhimi të energjisë dhe prurjeve që hyjnë në turbinë. Aktualisht, AMBU nuk e mbledh apo vlerëson këtë të dhënë në mënyrë rutinore. Për sa i përket statusit ekologjik ose potencial, do të kërkohet kampionim/vlerësim monitorues gjatë periudhës 2024-2029 për të përcaktuar nëse kanë ndonjë karakteristikë të veçantë ekologjike.

5.4.3 Ujërat Kalimtarë

Ujërat kalimtarë janë trupa ujorë sipërfaqësorë në afërsi të grykëderdhjeve të lumenjve në det, që janë pjesërisht me karakter të kripur, si rezultat i afërsisë së tyre me ujërat bregdetare, por që kryesisht ndikohen nga rrjedhat me ujëra të ëmbla (DKU, neni 2(6)). Ujërat kalimtarë në Shqipëri nuk janë përvijuar më parë në PMBU dhe nuk ka asnjë kusht referencë për to. Në PMBU-në e Matit, kufiri midis trupit ujor lumor dhe trupit ujor kalimtar në rrjedhën e poshtme është përllogaritur përmes matjeve të përcjellshmërisë elektrike të lumit që tregon nivelin e kripësisë, të kryera gjatë fushatës së kampionimit të PMBU-së (shihni seksionin 8.3). Për basenin e lumit Mat është identifikuar vetëm një trup ujor i përkohshëm (TW351211). Këta trupa ujorë janë karakterizuar në përputhje me Sistemin A të DKU-së, Shtojca II, sikurse paraqitet në Tabela 5-3 dhe Harta 5-1. Teksa flasim, ujërat kalimtarë nuk kampionohen nga AKM-ja dhe mund të kërkohet më tepër monitorim investigativ në kuadër të përmbushjes së DKU-së.

5.4.4 Trupat Ujorë Bregdetarë

Gjatë përcaktimit të shtrirjes së ujërave bregdetare në një rajon të basenit ujor, objektivi është që të sigurohemi se ujërat bregdetare t'i caktohen sipas njësisë së menaxhimit më të afërt ose më të përshtatshme nga pikëpamja natyrore për të minimizuar ndarjen e panevojshme të trupave ujorë bregdetarë. Lagunat bregdetare (të pranishme në basenin ujor të lumit Mat) mund të jenë ose ujëra bregdetare ose kalimtarë, në varësi të faktit nëse laguna përkon me përkufizimin e ujërave të përkohshme në Direktivë sipas nenit 2(6) të DKU-së. Në basenin e lumit Mat janë përcaktuar tre trupa ujorë bregdetarë (TUB). Këta trupa ujorë janë karakterizuar në përputhje me Sistemin A të DKU-së, Shtojca II, sikurse paraqitet në Tabela 5-4 dhe Harta 5-1.. Krahas dy trupave ujorë bregdetarë standardë (CW351202 dhe CW351205), edhe laguna bregdetare e Patokut (CW351206) është shpallur Zonë e Mbrojtur dhe mund të ketë një lloj rëndësie ekologjike. Fauna jovertebrore e lagunës dhe pellgut ujëmbledhës, përfshi edhe trupat ujorë të ëmbël, kanalet, kënetat, grykëderdhjet dhe brigjet përreth, karakterizohen nga disa grupe dhe specie, nga molsukët te gjitarët, nga gaforret te insektet. Shumë lloje peshqish paraqesin interes ekonomik. Amfibët dhe zvarranikët gjenden më tepër në pyje, moçale dhe kanione përqark lagunës. Shumë breshka uji si: *Caretta caretta*, *Chelonia mydas* jetojnë në brigje afër lagunës.

5.4.5 Trupat Ujorë Tepër të Modifikuar dhe Trupat Ujorë Artificialë

Sipas nenit 4(3) të DKU-së, TUTM-të janë trupa ujorë natyrorë që, për shkak të ndryshimeve fizike nga veprimtaria njerëzore, ndryshojnë thelbësisht në karakter dhe për rrjedhojë nuk mund ta arrijnë "statusin e mirë ekologjik" (SME). TUA-të janë trupa ujorë artificialë krijuar nga veprimtaria njerëzore

p.sh kanalet devijuese, kanalet e ujitjes. Në vend të 'statusit të mirë ekologjik', objektivi mjedisor për TUTM-të dhe TUA-të është 'potenciali i mirë ekologjik' (PME).
TUA-të ndryshojnë nga TUTM-të nga fakti se trupi ujor artificial është krijuar në një vend ku nuk ka ekzistuar asnjë trup ujor më parë. Elementet e vogla të ujërave sipërfaqësore (pellgjet e përkohshme, përrenjtë etj) mund të shpërfillen[99].

Neni 2(9) i DKU-së i përcakton TUTM-të si:

- Trupa të ndryshuar fizikisht - p.sh kanë diga, rezervuarë, kanalizime, vepra të mbrojtjes nga përmbytjet etj.
- Trupa me ndryshime të ndjeshme në karakter - ç'është më e rëndësishmja këtu përfshihen edhe ndryshimet e regjimit të prurjes
- Sipas kritereve të Nenit 4(3) të DKU-së - ndryshimet e trupit ujor për të arritur SME-në do të ndikojnë negativisht në veprimtaritë për të cilat janë krijuar TUTM-të, ose objektivat e vendosura për shkak të modifikimeve nuk mund të arrihen për arsye të realizueshmërisë teknike ose kostove disproporcionale përmes mjeteve të tjera mjedisore më të mira.

Për basenin e lumit Mat janë identifikuar 8 TUA ose TUTM. Këta trupa ujorë janë karakterizuar në përputhje me Sistemin A të DKU-së, Shtojca II, dhe përmbledhja e TUTM-ve paraqitet në Tabela 5-5 dhe Tabelën 5-2 tek Shtojca II. Kodet janë caktuar sipas sistemit Pfafstetter dhe paraqiten në Hartën 5-1. 4 prej këtyre TUTM-ve janë formuar nga ndërtimi i digave në lumenjtë përkatës për qëllime hidroenergjetike dhe duhen vlerësuar ekologjikisht si LIQENE. Katër trupa ujorë (RW351231, 3512331, 3512231 dhe 3512225) kanë qenë fillimisht LUMENJ, por regjimi i prurjes është ndikuar ndjeshëm nga devijimi i përhershëm i rrjedhës për qëllime hidroenergjetike. Nuk ka asnjë gjasë që këta trupa ujorë lumorë të arrijnë në të ardhmen statusin e mirë ekologjik (SME) pa cënuar ndjeshëm qëllimin operacional të modifikimit dhe si të tillë duhen vlerësuar për potencialin e tyre ekologjik (PME).
TUTM-të dhe TUA-të përfshihen edhe në Tabelat e karakterizimit për trupat ujorë me të cilët ngjasojnë më së shumti, pasi kështu përcaktohet potenciali ekologjik i TUTM-së/TUA-së (Kapitulli 10).

[99]Komisioni Evropian, Dokumenti Udhëzues i CIS-it Nr. 4, Identifikimi dhe Përcaktimi i Trupave Ujorë Tepër të Modifikuar (3.1.2)

Tabela 5-1 – Karakterizimi dhe Tipologjia e Trupit Ujor, Kategoria e LUMENJVE[100]

LUME	LOKAL	TRUPI UJOR	LARTËSIA	ZONA	GJEOLOGJIA	TIPOLOGJIA	LUMI	GJATESIA	GJERESIA	REGJIMI I PRURJES FAKTIKE NË			
EMRI	NEN-BASIN	KODI I BE-SË	mASL	km²	LLOJI	KODI I BE-SË	FORMA	km	m	Q10	Q50	Q90	BFI
Mati	MAT0	TW351211	-1-0	2491.9	Organic & siliceous	R-06b	Transitional	8	153	164.05	98.74	54.20	54.89%
Mati	MAT0	351213	0-26	2484	Organic & siliceous	R-06b	Natural	16	353	163.47	98.40	54.03	54.91%
Mati	MAT1	3512211	26-33	1075	Organic & siliceous	R-06b	Natural	4	361	73.66	43.43	22.70	52.28%
Mati	MAT1	3512213	33-138	1054	Organic & siliceous	R-06b	Natural	21	103	72.02	42.49	22.24	52.34%
Fani i Vogël	MAT3	3512221	72-76	416.44	Siliceous	R-02	Natural	1	54	21.71	13.64	8.00	58.68%
Fani i Vogël	MAT3	35122221	76-115	85.56	Siliceous	R-03	Natural	9	25	4.46	2.80	1.64	58.68%
Zmeja e Madhe	MAT3	35122223	115-746	30.33	Siliceous	R-09	Natural	20	13	1.58	0.99	0.58	58.68%
Fani i Vogël	MAT3	3512223	76-154	328.79	Siliceous	R-02	Natural	9	59	17.14	10.77	6.32	58.68%
	MAT3	3512224	154-962	8.40	Siliceous	R-09	Natural	10	3	0.44	0.28	0.16	58.68%
Fani i Vogël	MAT3	3512225	154-245	302.33	Siliceous	R-02	HMWB	11	31	15.76	9.90	5.81	58.68%
	MAT3	3512226	254-1459	17.34	Siliceous	R-14	Natural	16	9	0.90	0.57	0.33	58.68%
Fani i Vogël	MAT3	3512227	254-572	232.64	Siliceous	R-08	Natural	22	25	12.13	7.62	4.47	58.68%
Fani i Madh	MAT4	3512231	72-135	540.70	Siliceous	R-02	HMWB	3	95	42.60	24.43	12.05	49.34%
#N/A	#N/A	3512233	#N/A	38.17	#N/A	#N/A	HMWB	#N/A	#N/A	42.05	24.11	11.90	49.34%
Ungrajt	MAT2	35122413	136-639	27.36	Siliceous	R-09	Natural	30	6	2.02	1.20	0.67	49.34%
Shpërdhazës	MAT2	35122613	151-1168	62.75	Siliceous	R-09	HMWB	50	2	4.94	2.84	1.4	49.34%
Fani i Madh	MAT2	35122713	141-167	343.56	Siliceous	R-02	Natural	5	55	27.07	15.52	7.66	49.34%

[100]Në përputhje me DKU-në, Shtojcën II, 1.2 Sistemi A – përfshin TUA-të dhe TUTM-të e përshtatshme për klasifikimin. Për qëllime qartësie, TUA-të dhe TUTM-të përmblidhen edhe në Tabelën 5-9.

Fani i Madh	MAT2	35122715	167-254	334.31	Siliceous	R-08	Natural	12	48	26.34	15.11	7.45	49.34%
Fani i Madh	MAT2	35122717	254-272	303.72	Siliceous	R-08	Natural	2	60	23.93	13.72	6.77	49.34%
	MAT2	3512272	272-1331	14.19	Siliceous	R-14	Natural	11	10	1.12	0.64	0.32	49.34%
Fani i Madh	MAT2	3512273	272-421	282.12	Siliceous	R-08	Natural	18	60	22.23	12.75	6.29	49.34%
	MAT2	3512281	421-599	66.34	Siliceous	R-09	Natural	7	14	5.23	3.00	1.48	49.34%
	MAT2	3512283	599-1586	53.40	Siliceous	R-14	HMWB	16	10	4.21	2.41	1.19	49.34%
	MAT2	3512285	627-1126	49.85	Siliceous	R-14	Natural	12	10	3.93	2.25	1.11	49.34%
Fani i Madh	MAT2	3512291	421-538	120.19	Siliceous	R-08	Natural	9	68	9.47	5.43	2.68	49.34%
Fani i Madh	MAT2	3512293	538-566	69.62	Siliceous	R-09	Natural	2	61	5.49	3.15	1.55	49.34%
Fani i Madh	MAT2	3512295	566-1477	61.39	Siliceous	R-14	Natural	12	15	4.84	2.77	1.37	49.34%
Mati	MAT1	351231	26-29	1372.3	Organic & siliceous	R-06b	HMWB	3	148	86.94	53.33	30.52	57.22%
Hurdhës	MAT1	351232	29-606	68.72	Calcareous + Mixed	R-11	Natural	16	14	5.07	3.01	1.68	55.70%
Mati	MAT1	3512331	29-74	1298.9	Calcareous + Mixed	R-04	Natural	3	397	81.52	50.11	28.72	57.32%
Mati	MAT1	3512333	74-233	1285.2	Siliceous	R-02	HMWB	16	87	80.51	49.51	28.39	57.34%
#N/A	#N/A	3512335	#N/A	1227.5	#N/A	#N/A	HMWB	#N/A	#N/A	76.25	46.98	26.98	57.43%
#N/A	#N/A	3512341	#N/A		#N/A		Natural	#N/A	#N/A				
Kurvajt	MAT4	3512342	127-1468	62.86	Siliceous	R-09	Natural	29	7	4.64	2.76	1.53	55.70%
#N/A	#N/A	3512343	#N/A		#N/A		Natural	#N/A	#N/A				
Urakës	MAT4	3512344	128-1241	88.06	Siliceous	R-09	Natural	32	124	6.50	3.86	2.15	55.70%
Urakës	MAT4	3512345	127-1715	168.39	Calcareous	R-09	Natural	49	11	12.43	7.38	4.11	55.70%
Mati	MAT4	351235	127-164	793.59	Siliceous	R-02	Natural	9	81	44.22	27.96	16.39	58.61%
Zalli i Germanit	MAT4	3512411	129-260	36.97	Siliceous	R-03	Natural	8	33	2.73	1.62	0.90	55.70%

Mati	MAT4	351251	129-161	708.94	Siliceous	R-02	Natural	9	70	37.97	24.25	14.32	59.05%
Ljusës	MAT4	351261	161-545	103.22	Calcareous + Mixed	R-10	Natural	15	12	6.16	4.20	2.65	63.07%
Mati	MAT4	351271	161-164	572.99	Siliceous	R-02	Natural	0	60	34.18	23.34	14.72	63.07%
Stanës	MAT4	351272	164-880	33.06	Siliceous	R-09	Natxural	16	22	1.97	1.35	0.85	63.07%
Mati	MAT4	351273	164-245	539.86	Siliceous	R-08	Natural	16	63	32.20	21.99	13.87	63.07%
Darsit	MAT4	3512741	245-285	40.60	Siliceous	R-09	Natural	2	15	2.42	1.65	1.04	63.07%
Darsit	MAT4	3512743	285-1361	37.93	Calcareous + Mixed	R-15	Natural	27	10	2.26	1.55	0.97	63.07%
Mati	MAT4	351275	245-262	344.63	Siliceous	R-08	Natural	2	63	16.24	9.41	4.96	52.71%
Zalli i Mashnurit	MAT4	351276	262-885	31.23	Organic & siliceous	R-12a	Natural	10	19	1.47	0.85	0.45	52.71%
Mati	MAT4	3512771	262-342	279.18	Calcareous + Mixed	R-10	Natural	5	30	13.16	7.62	4.02	52.71%
	MAT4	3512772	342-1569	21.84	Calcareous	R-16	Natural	12	5	1.03	0.60	0.31	52.71%
Mati	MAT4	3512773	342-358	234.59	Calcareous + Mixed	R-10	Natural	1	26	11.05	6.41	3.38	52.71%
#N/A	#N/A	351278	#N/A	20.12	#N/A	#N/A	Natural	#N/A	#N/A	0.95	0.55	0.29	52.71%
#N/A	#N/A	351279	#N/A	213.99	#N/A	#N/A	Natural	#N/A	#N/A	10.08	5.84	3.08	52.71%
Mati	MAT4	351281	411-1487	37.14	Siliceous	R-14	Natural	16	12	1.75	1.01	0.53	52.71%
Mati	MAT4	351291	411-576	94.92	Calcareous + Mixed	R-11	Natural	6	20	4.47	2.59	1.37	52.71%
Mati	MAT4	3512921	576-703	54.51	Calcareous + Mixed	R-11	Natural	2	12	2.57	1.49	0.78	52.71%
Thekrës	MAT4	3512922	703-1416	15.03	Siliceous	R-14	Natural	9	5	0.71	0.41	0.22	52.71%
Mati	MAT4	3512923	703-1307	29.49	Organic & siliceous	R-16	Natural	9	12	1.39	0.81	0.42	52.71%
	MAT4	351293	576-1672	28.56	Calcareous + Mixed	R-15	Natural	26	6	1.35	0.78	0.41	52.71%

Tabela 5-2 – Karakterizimi i Trupave Ujorë – Kategoria e LIQENEVE

LIQEN EMRI	LOKAL NËNBASENI:	TRUPI UJOR KODI I BE-SË	LARTËSIA mASL	ZONA km²	GJEOLOGJIA LLOJI	TIPOLOGJIA KODI I BE-SË	THELLËSIA 80	GJATËSIA km	Δ NIVELI 80	REGJIMI I PRURJES FAKTIKE NË			
										Q10	Q50	Q90	BFI
Ulza	MAT4	LW351202	127	11.861	Silicor	L-02							
Lezhë	MAT2	LW351204	170	6.226	Silicor	L-02							
<emri?>	MAT2	LW351206	625	0.989	Silicor	L-07							
Shkopetit	MAT1	LW351208	74	0.73	Silicor	L-02							

Tabela 5-3– Karakterizimi i Trupave Ujorë – Kategoria e Ujërave KALIMTARE

UJËRA TË PËRKOHSHME EMRI	LOKAL NËNBASENI:	TRUPI UJOR KODI I BE-SË	FORMA	GJATËSIA	KRIPËSIA MESATARE VJETORE	PËRCJELLSHMËRIA ELEKTRIKE	BATICA MESATARE DIAPAZONI	TEMPERATURA MESATARE E UJIT	TURBULLIRA
Mati	MAT0	TW351211	Ujëra të						

Tabela 5-4 – Karakterizimi i Trupave Ujorë – Kategoria e Ujërave BREGDETARE

BREGDETARE EMRI	LOKAL NËNBASENI:	TRUPI UJOR KODI I BE-SË	FORMA	GJATËSIA	KRIPËSIA MESATARE VJETORE	THELLËSIA MESATARE	BATICA MESATARE DIAPAZONI	TEMPERATURA MESATARE E UJIT	TURBULLIRA
Tale	MAT0	CW351202	Bregdeti	8.0					
Patok	MAT0	CW351205	Bregdeti	7.8					
Laguna e Patokut	MAT0	CW351206	Laguna	7.8					

Tabela 5-5 – Karakterizimi i trupave ujorë - Kategoria e TRUPAVE UJORË TEPËR TË MODIFIKUAR (TUTM) dhe TRUPAVE UJORË ARTIFICIALË (TUA)

TUA ose TUTM EMRI	LOKAL NËNBASENI:	TRUPI UJOR KODI I BE-SË	STATUSI EKOLOGJIK KATEGORIA	FORMA	TIPOLOGJIA KODI I BE-SË	TUTM/TUA MODIFIKIMI	TUTM/TUA PËRDORIMI
Ulza	MAT4	LW351202	Liqen	TUTM	L-02	Kapërdredhësit– Digat– Rezervuarët	Energjia - hidrocentralet
Lezhë	MAT2	LW351204	Liqen	TUTM	L-02	Kapërdredhësit– Digat– Rezervuarët	Energjia - hidrocentralet
<emri?>	MAT2	LW351206	Liqen	TUTM	L-07	Kapërdredhësit– Digat– Rezervuarët	Energjia - hidrocentralet
Shkopetit	MAT1	LW351208	Liqen	TUTM	L-02	Kapërdredhësit– Digat– Rezervuarët	Energjia - hidrocentralet
Mati	MAT1	RW351231	Lumë	TUTM		Regjimi i Prurjes	Energjia - hidrocentralet
Mati	MAT1	RW3512331	Lumë	TUTM		Regjimi i Prurjes	Energjia - hidrocentralet
Fani Madh	MAT1	RW3512231	Lumë	TUTM		Regjimi i Prurjes	Energjia - hidrocentralet
Fani Vogël	MAT3	RW3512225	Lumë	TUTM		Regjimi i Prurjes	Energjia - hidrocentralet

Harta 5-1 – Përvijimi dhe Identifikimi i Trupave Ujorë Sipërfaqësorë – Baseni i lumit Mat

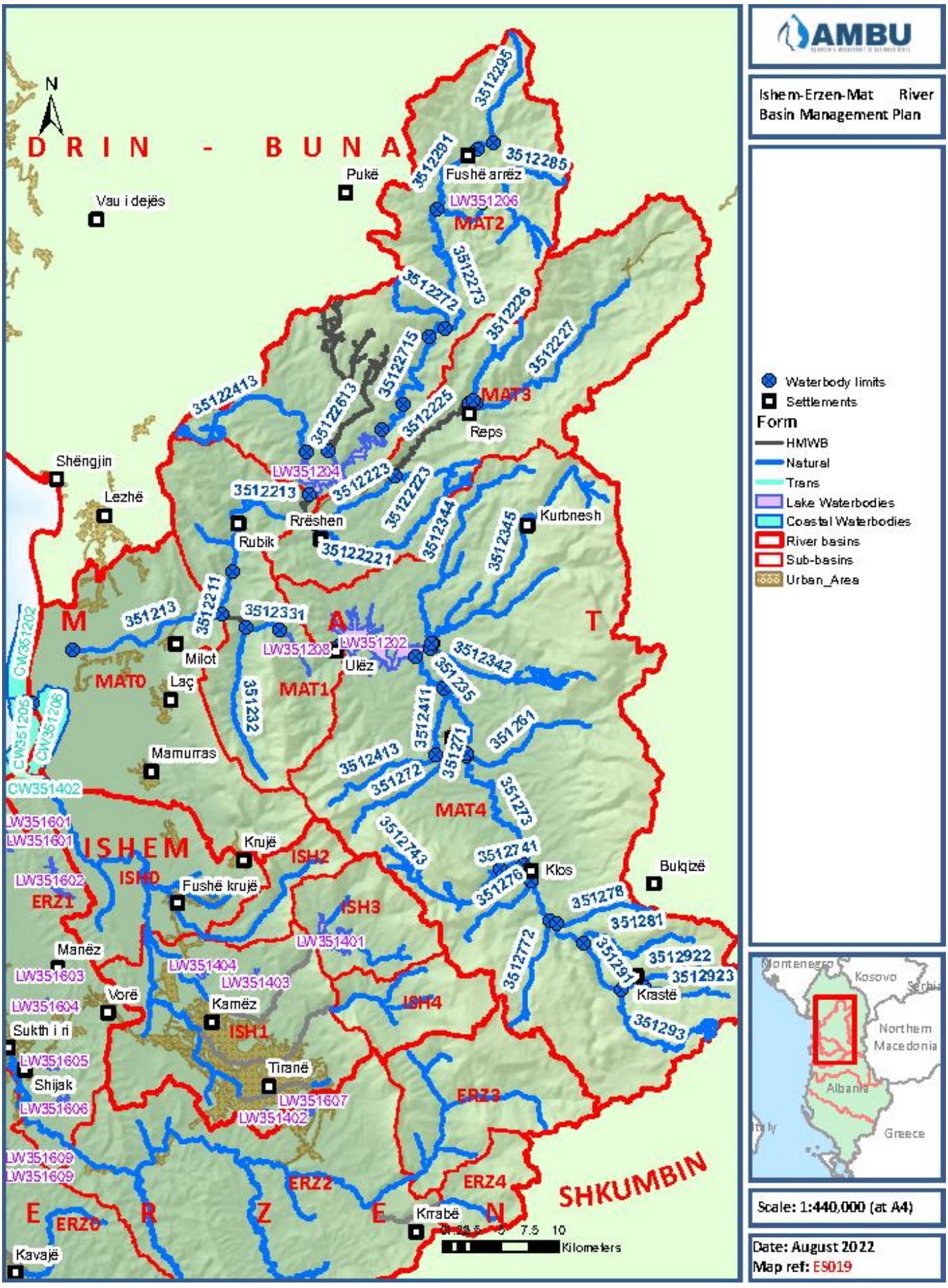

6. Përvijimi dhe Karakterizimi i Trupave Ujorë Nëntokësorë

6.1 Vështrim i përgjithshëm

Plani i Menaxhimit të Basenit Ujor duhet të paraqesë karakterizimin fillestar të të gjithë trupave ujorë nëntokësorë për të vlerësuar përdorimet e tyre dhe shkallën në të cilën ata rrezikojnë të mos i arrijnë objektivat mjedisore, përkatësisht statusin e mirë sasior dhe atë kimik. Këta trupa ujorë nëntokësorë të identifikuar si në risk për të mos arritur objektivat mjedisore kërkojnë karakterizim dhe hetim të mëtejshëm për të bërë një vlerësim më të saktë të domethënies së këtij risku dhe për të identifikuar masat e kërkuara.

6.1.1 Shqipëria

Autoriteti kompetent në Shqipëri për identifikimin dhe raportimin e tendencave dhe ndikimeve tek burimet e ujërave nëntokësore është Shërbimi Shqiptar Gjeologjik (ShGjSh). ShGjSh-ja kryen monitorimin vjetor në nivel kombëtar në emër të Agjencisë Kombëtare të Mjedisit. Aktivitetet e ShGjSh-së lidhen ngushtësisht me ato të AKM-së (përmes monitorimit dhe raportimit) dhe të AMBU-së (përmes dhënies së lejeve dhe shpërndarjes së burimeve ujore).

6.1.2 Bashkimi Evropian

Qëllimi kryesor i DKU-së është të parandalojë përkeqësimin e mëtejshëm dhe të përmirësojë statusin e ekosistemeve ujore për nevojat e tyre ujore dhe ekosistemeve tokësore që varen drejtpërdrejt nga ekosistemet ujore. Objektivi i mbrojtjes dhe përmirësimit të statusit të mirë të ujërave nëntokësore është hartuar në mënyrë të tillë që të arrihet ky qëllim. Kërkesat për identifikimin dhe vlerësimin e ujërave nëntokësore përafrohen ngushtësisht me objektivat e Direktivës 2006/118/KE dhe Direktivës 91/676/KEE [101] , [102] .Kjo Direktivë përcakton regjimin që vendos standardet e cilësisë së ujërave nëntokësore dhe prezanton masat për parandalimin ose kufizimin e ndotësve që depërtojnë në ujëra nëntokësore.

6.2 Kategorizimi dhe Tipologjia e Trupave Ujorë Nëntokësorë

6.2.1 Kategoritë e Trupave Ujorë Nëntokësorë

Ujërat nëntokësore nuk kategorizohen njësoj si ujërat sipërfaqësore, pasi konsiderohen si elementë individualë. Megjithatë, ka disa dallime mjaft të rëndësishme midis ujërave nëntokësore të përgjithshme (i gjithë uji poshtë sipërfaqes së tokës), akuiferëve (shtresa me depërtueshmëri të mjaftueshme për të lejuar nxjerrjen e sasive të konsiderueshme të ujit) dhe trupave ujorë nëntokësorë (zona ose volume të veçanta ose të përvijuara të ujërave nëntokësore që ndodhen brenda akuiferëve që njohim).

Testi i Direktivës Kuadër të Ujit për të provuar nëse trupi ujor nëntokësor ka potencialin e mjaftueshëm për t'u sjellë si akuifer varet nga dy kritere:

a) A mjafton burimi për të ofruar ujë në sasi > 10 m³/ditë ose të mjaftueshëm për 50 persona?
b) A do të ndikonte nxjerrja e ujit nga burimi i ujërave nëntokësore në statusin ekologjik të një trupi ujor sipërfaqësor apo të një ekosistemi të varur prej tij?

Sipërfaqja minimale e një trupi ujor nëntokësor është normalisht 10 km², sipërfaqe kjo që është vendosur për t'u përshtatur me zonën minimale ujëmbledhëse të trupit ujor sipërfaqësor të përcaktuar në DKU, Shtojca II (1.2.1). Njësitë më të vogla janë të volitshme nëse trupi ujor nëntokësor kërkon menaxhim të veçantë për sa i përket mbrojtjes së një ekosistemi të varur prej tij ose furnizimeve të lokalizuara të ujit të pijshëm për më shumë se 50 persona.

[101] Komisioni Evropian - Direktiva 2006/118/KE për mbrojtjen e ujërave nëntokësore kundër ndotjes dhe degradimit, ndryshuar me Direktivën 2014/80/BE

[102] Komisioni Evropian, Direktiva 91/676/KEE për mbrojtjen e ujërave kundër ndotjes së shkaktuar nga nitratet që vijnë nga burimet bujqësore

Figura 6-1 – Përkufizimi i akuiferit në DKU

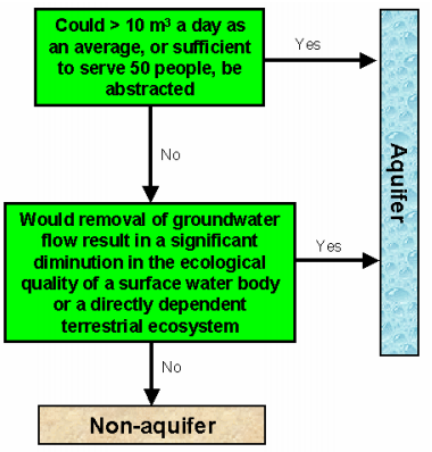

6.2.2 Llojet e Trupave Ujorë Nëntokësorë dhe Përvijimi Bazë

Praktika më e mirë ndërkombëtare bën dallim në mënyrë konvencionale midis akuiferëve në varësi të potencialit të burimit të tyre. Zakonisht, ato ndahen në a) akuiferë parësorë b) akuiferë dytësorë c) shtresa joproduktive.

Këto dallime pranohen gjerësisht në tipologjinë e DKU-së për ujërat nëntokësore, ku ujërat nëntokësore klasifikohen sipas tetë llojeve parësore (shihni Tabela 6-1).

Sipas parimeve të statusit të veçantë të trupave ujorë sipërfaqësorë, trupi ujor sipërfaqësor duhet të jetë nën-njësi koherente brenda basenit ujor ndaj të cilit të zbatohen në mënyrë të njëtrajtshme objektivat e Direktivës.

Është e mundur dhe e lejueshme që një akuifer i tërë të mund të formojë edhe një trup ujor të vetëm nëntokësor, por vetëm nëse është krejtësisht homogjen për sa i përket veçorive hidraulike, variacioneve kimike natyrore, presioneve dhe ndikimeve. Poshtë kritereve të nivelit të lartë të potencialit të burimit të ujërave nëntokësore, përvijimi i mëtejshëm i akuiferëve në trupa ujorë individualë duhet të marrë parasysh:

- Ndarjet e rrjedhës së ujërave nëntokësore, duke përdorur ujëmbledhësit e ujërave sipërfaqësore dhe kufijtë gjeologjikë si pika të përafërta ku informacioni është i kufizuar.
- Variacionet kimike natyrore, kur vendosin një limit për vlerën e nxjerrjes së ujit të pijshëm nga burimi, ose kur ndikojnë në ndjeshmërinë ndaj presioneve dhe në menaxhimin e tyre.

Tabela 6-1– Raportimi për Llojet Kryesore të Ujërave Nëntokësore në Shqipëri

SHQIPËRI KODI	RAPORTIMI I SHQIPËRISË FORMACIONI GJEOLOGJIK [103]	RAPORTIMI EKUIVALENT ME WISE FORMACIONI GJEOLOGJIK [104]
1	Porozitet ndërgranular - produktivitet i lartë	Poroze - produktivitet i lartë
2	Porozitet ndërgranular - produktivitet mesatar	Poroze - produktivitet i moderuar
3	Porozitet me fizura - produktivitet mesatar deri i ulët	Akuiferë me fizura - produktivitet i moderuar
4	Akuiferë me fizura dhe karstike - produktivitet i lartë	Akuiferë me fizura dhe karst - produktivitet i lartë
5	Poroze/porozitet me fizura - produktivitet mesatar	Paklasifikuar[105]
6	Praktikisht shkëmbinj jo akuiferor .	Akuiferë jo të konsiderueshëm - ujëra nëntokësore të kufizuara
7	Poroze/porozitet me fizura - produktivitet mesatar deri i ulët	Paklasifikuar
8	I padisponueshëm ose i panjohur	I panjohur

6.2.3 Përvijimi i Ndikuar nga Horizontet e Trupit Ujor Nëntokësor

Figura 6-1 tregon se akuiferët me karakteristika mjaft të ndryshme ujëmbajtëse (kryesisht porozitetи dhe depërtueshmëria) kërkojnë përvijim kufijsh vetëm për potencialin e tyre të burimit. Kjo gjë realizohet mjaft lehtë për akuiferët homogjenë të pakufizuar.

Megjithatë, formacionet gjeologjike (përfshi akuiferët) ekzistojnë në 3 dimensione dhe zakonisht përmbajnë karakteristika gjeologjike mjaft komplekse që mund të ndikojnë te *a)* rendimenti i trupave

[103] Shërbimi Gjeologjik Shqiptar – Harta Hidrologjike 1:200 000 e Shqipërisë, 2015. Tabulimet e llojeve të akuiferëve në raportimin e Shqipërisë është në përputhje me hartën 1:200 000 dhe dosjet GIS .shp. Përkufizimet e llojit GIS .shp janë përdorur si lloj përvijimi.

[104] DKU– Dokumenti Udhëzues i Raportimit WISE GIS 2016 – skema TUN elementi i skemës – Formacioni Gjeologjik

[105] Përkufizimi shqiptar i termit "poroze/porozitet me fizura" nuk përkon me kategoritë WISE të BE-së.

ujorë individualë, *b)* cenueshmëria nga presionet e ndotjes dhe *c)* lidhja me sistemet e ujërave sipërfaqësore.

Figura 6-2- Ilustrimi i Trupave Ujorë të Shumtë brenda një Akuiferi të Vetëm

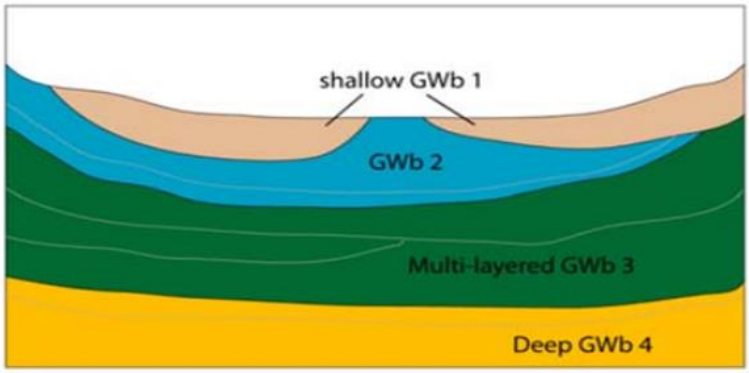

Figura 6-2 ilustron 3-dimensionalitetin e mundshëm të disa akuiferëve kur veçoritë e secilit horizont vertikal janë tepër të ndryshëm lidhur me a) deri në c) më lart, atëherë çdo horizont ose shtresë mund të identifikohet si trup ujor nëntokësor i veçantë. Horizonteve iu caktohen kode në rend ngjitës duke nisur nga sipërfaqja.

6.2.4 Përvijimi i Ndikuar nga Presionet dhe Ndikimet e Trupit Ujor Nëntokësor

Njësoj si për ujërat sipërfaqësore, ashtu edhe përvijimi i trupave ujorë nëntokësore duhet të sigurojë përcaktimin e saktë të statusit sasior dhe kimik të secilit trup ujor. Në shembullin e Figura 6-3, një akuifer i vetëm mund të hasë ndotje të konsiderueshme të lokalizuar nga ndikimet e shtresave tësipërme, duke sjellë ndryshim të statusit kimik përgjatë akuiferit[106]. Në këtë rast, duhen përvijuar tre trupa ujorë nëntokësorë për të reflektuar me saktësi ndryshimin në status. Po të njëjtat kritere vlejnë edhe për zonat me nxjerrje intensive të ujit, të cilat mund të krijojnë presione lokale në nivelin e ujërave nëntokësore. Në rastin e Figura 6-4, pompimi krijon një "kon depresioni" dhe me shumë mundësi një ndryshim të konsiderueshëm të statusit sasior të ujërave nëntokësore lokale. Për pasojë, 'zona e ndikimit' do të përvijohej si trup ujor nëntokësor individual, ndonëse është pjesë e një akuiferi në vazhdimësi. Në këtë shembull ndodh edhe rimbushja e imponuar nga trupi ujor sipërfaqësor i afërt, e cila sjell kritere shtesë për përvijim nëse ekosistemi ujor sipërfaqësor varet në mënyrë të konsiderueshme nga shkarkimet e ujërave nëntokësore. Prandaj, faza përfundimtare e përvijimit të trupit ujor është një proces përsëritës, në të cilin duhen vlerësuar edhe presionet dhe ndikimet antropogjene përgjatë një akuiferi të vetëm, për të bërë dallimin midis niveleve të ndryshme të statusit brenda akuiferit.

Figura 6-3 –Përvijimi i trupit ujor nëntokësor që vjen nga ndryshimi i statusit kimik

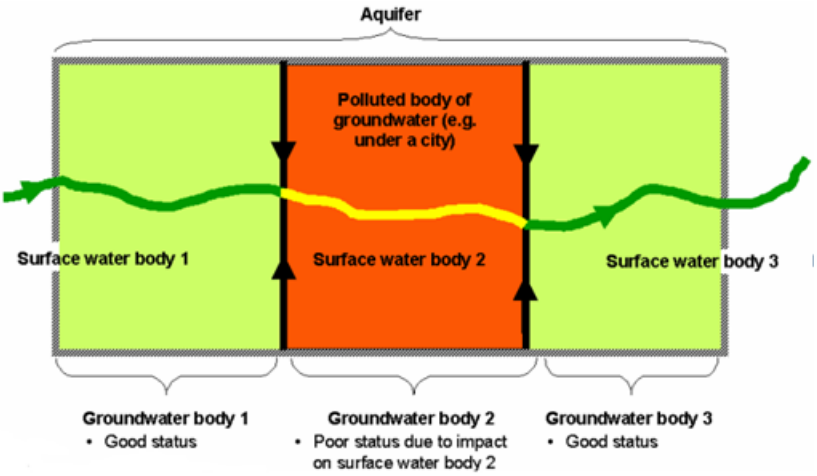

[106]Komisioni Evropian– Dokumenti Udhëzues i CIS-it - Raporti Teknik për Karakterizimin e Trupit Ujor Nëntokësor, 2004.

Figura 6-4 –Përvijimi i trupit ujor nëntokësor që vjen nga ndryshimi i statusit sasior

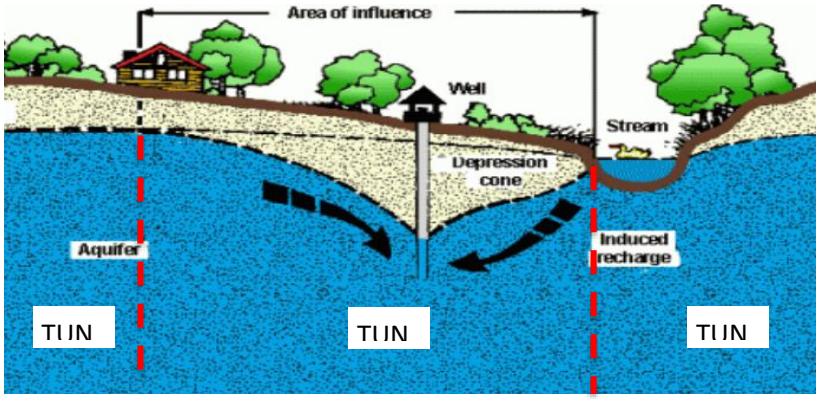

6.3 Vlerësimet e Mëparshme të Trupave Ujorë Nëntokësorë

6.3.1 Formacionet Kryesore Hidrogjeologjike

Formacionet kryesore hidrogjeologjike në Shqipëri janë marrë nga të dhënat e ofruara nga Shërbimi Gjeologjik Shqiptar (ShGjSh). Ujërat nëntokësore në Shqipëri janë të pranishme zakonisht në formacione të ndryshme që i përkasin periudhës Kuaternare deri Palaeozoike. Struktura gjeologjike e maleve shqiptare përmban kryesisht sedimente karstike me bazë karboni (p.sh formacione gëlqerore). Këto, së bashku me akuiferët e zhavorrit tejet të depërtueshme në ultësira, janë dy akuiferë tepër produktivë. Të dy këto lloje janë shumë të pranishme në basenin e lumit Mat.

Tabela 6-2 – Përmbledhja Kombëtare e Formacioneve Hidrogjeologjike[107]

SHQIPËRI KODI	LLOJI I AKUIFERIT	LITOLOGJIA TREGUESE	NUMRI I TUN-ëve	RENDIMENTET E REALIZUESHME l/s
ALG1	Akuiferë karbonati	Gurë gëlqerorë, dolomite	18	4500 - 6100
ALG2	Akuiferë porozë	Aluvione	12	1200 - 1300
ALG3	Akuiferë magmatikë	Shkëmbinj intruzivë bazikë dhe ultrabazikë	6	345 - 630
ALG4	Konglomerat/gur ranor	Sipas përcaktimit	9	430 -570
ALG5	Akuiferë me depërtueshmëri të ulët		10	< 300

6.3.2 Identifikimi Paraprak i Trupave Ujorë Nëntokësorë në Shqipëri

Puna paraprake për karakterizimin e akuiferëve dhe përvijimin e trupave ujorë nëntokësorë u realizua me pjesëmarrjen e ShGjSh-së dhe ekspertëve ndërkombëtarë në vitin 2008. Falë kësaj pune u identifikuan pesë formacione të mëdha hidrogjeologjike në të gjithë Shqipërinë dhe u përvijuan 55 trupa ujorë nëntokësorë të veçantë (Tabela 6-2).

Megjithatë, karakterizimi i realizuar në kuadër të projektit CEMSA 2008 paraqiti mangësi në një sërë fushash:

a) Nuk u mor parasysh rëndësia e nën-ndarjes së akuiferëve të mëdhenj rajonalë në TUN-ë më të vegjël mbi bazën e kritereve të presioneve dhe ndikimeve të nxjerrjeve, statusit të ndotjes ose të ekosistemeve tokësore të varura në shkallë lokale. Të gjitha këto janë teste thelbësore për të dalluar një TUN të veçantë nga një akuifer më i gjerë.

[107] Shërbimi Gjeologjik Shqiptar, Inventari i Burimeve të Ujërave Nëntokësore dhe Modelet e tyre të Përdorimit, projekti CEMSA, 2008

b) Sistemi i caktimit të numrave të trupave ujorë nëntokësorë, ndonëse lidhej me "llojin" sipas Tabela 6-2, ishte shumë i kufizuar në shkallë (55 TUN-ë për të gjithë Shqipërinë bazuar kryesisht te formacionet hidrogjeologjike).
c) Sistemi i caktimit të numërimit të trupave ujorë nëntokësorë bazohej te një rend kombëtar arbitrar, pa iu referuar basenit ujor brenda trupit ujor nëntokësor. Ndonëse shumë trupa ujorë nëntokësorë janë 'ndërkufitarë', në praktikë, kufiri hidrogjeologjik pasqyron ndarjen topografike të sipërfaqes.
d) Trupat ujorë nëntokësorë në basene ujore të ndryshme menaxhohen zakonisht nga autoritete kompetente të ndryshme, ndaj është më e leverdishme nga pikëpamja administrative që të përdoret një sistem numerik që e njeh basenin ujor në të cilin ndodhet TUN-i (duke njohur edhe rëndësinë e sigurimit të menaxhimit konsistent përgjatë trupave ndërkufitarë).

Megjithatë, puna fillestare u pasua nga një punë shumë më detajuese për formacionet hidrogjeologjike përmes publikimit të Hartës Gjeologjike të Shqipërisë në shkallën 1:200 000 në vitin 2015. Ky vlerësim gjithëpërfshirës ofron tashmë bazën për identifikimin e detajuar të trupave ujorë nëntokësorë individualë të mundshëm në Shqipëri, në kuadrin e raportimit të PMBU-së së re.

Në fazën e re të PMBU-ve në Shqipëri, identifikimi dhe raportimi i të gjitha atributeve të trupit ujor synohet që të përafrohet më ngushtësisht me skemën e raportimit WISE të BE-së, krahasuar me studimet e mëparshme[108]. Kjo do të thotë se janë përdorur llojet kryesore hidrologjike të përcaktuara në Tabela 6-1, krahasuar me ato të projektit CEMSA 2008 i cili nuk përdor përkufizimet standarde.

6.4 Trupat Ujorë Nëntokësorë në Basenin e Lumit Mat

Duke qenë se ka mungesë të theksuar të dhënash dhe detajesh të besueshme rreth cilësisë së ujit, statusit sasior, presioneve dhe ndikimeve në pjesën më të madhe të trupave ujorë nëntokësorë në Shqipëri, përvijimi i parë (2024-2029) është kryer, në mënyrë të pashmangshme, bazuar kryesisht te gjykimi i ekspertëve. Megjithatë, zbërthimi më tej në njësi më të vogla të trupit ujor bazuar te presionet e nxjerrjeve të parashikuara të ujit, niveli i ndotjes dhe ekosistemet tokësore të varura prej tyre janë një hap mjaft i rëndësishëm drejt një qasjeje analitike dhe të strukturuar për menaxhimin e përgjithshëm të trupave ujorë nëntokësorë në të ardhmen. Kapitulli 10 (seksioni 10-8) bën një raportim më të plotë të presioneve të trupave ujorë nëntokësorë, statusit aktual dhe ndikimeve te këta trupa ujorë.

6.4.1 Sistemi i Rishikuar i Sistemit të Caktimit të Numrave për Trupat Ujorë Nëntokësorë

Sistemi i caktimit të numrave, për trupat ujorë nëntokësorë të përvijuar në basenet e lumit Mat përdor të njëjtën qasje të përgjithshme si për Lumenjtë, Liqenet dhe Ujërat Bregdetare (identifikuar nga prefiksi përkatës nga kategora [109] WISE), duke përdorur protokollin që UN-i përfaqëson një trup ujor nëntokësor. Është shumë e rëndësishme të japim disa indikacione për potencialin e akuiferit në sistemin e caktimit të numrave, bazuar në kategoritë shqiptare të përmendura në Tabela 6-1. Kështu: TUN + Kodi Fillestar (4 shifror) i basenit sipas CCM + Lloji i akuiferit të mundshëm (01 deri në 07) + Numri Unik i Serisë (2 shifra). Lloji i akuiferit të mundshëm rrjedh nga shtatë llojet e identifikuara në Hartën Hidrogjeologjike të Shqipërisë në shkallën 1:200 000 hartuar nga ShGjSh-ja (Tabela 6-1). Numri i serisë është një nëngrupim i llojit të akuiferit të mundshëm pra për llojin e akuiferit 04 (akuifer karstik me produktivitet të lartë), mund të ketë trup ujor nëntokësor individual 01, 02, 03 të llojit 4 brenda basenit lumor. P.sh TUN 3512 04 09 përfaqëson trupin ujor nëntokësor individual të nëntë të llojit 4 në basenin e lumit Mat (3512). Nuk ka asnjë logjikë fikse për caktimin e numrave rendorë përveç rregullit të përgjithshëm arbitrar që sa më i lartë të jetë numri, aq më i largët është TUN-i nga pika e shkarkimit në sipërfaqe të basenit ujor. Sistemi mundëson identifikimin e 99 trupave ujorë nëntokësorë në çdo basen ujor, në rend fleksibël.

[108] Udhëzimi për Raportimin e Direktivës Kuadër të Ujit - http://cdr.eionet.europa.eu/help/WFD/WFD_521_2016
[109] DKU– Dokumenti Udhëzues i Raportimit WISE GIS 2016 – skema TUN– elementi i skemës – KategoriaeTrupaveUjorëSipërfaqësorë- TUL, TUQ, TUK, TUB

6.4.2 Trupat Ujorë Nëntokësorë të Përvijuar në Basenin e Lumit Mat

Në basenin e lumit Mat janë identifikuar 18 trupa ujorë individualë. Ato raportohen në Tabelën 6-3 dhe Hartën 6-1. Për shumë sisteme të trupave ujorë nëntokësorë vërehet se disa trupa ujorë nëntokësorë janë ndërkufitarë midis baseneve ujore të afërta. Për rrjedhojë, regjimet e menaxhimit të trupave ujorë nëntokësorë duhet t'i marrin parasysh këto lidhje. Emri i TUN-it vendoset në çdo rast në mënyrë arbitrare, duke treguar vetëm vendodhjen e përafërt të TUN-it për referim lokal. Kodi i përvijimit duhet të përdoret për të identifikuar dhe gjetur vendndodhjen e çdo TUN-i.

Tabela 6-3 –Grupet e Raportimit për Trupat Ujorë Nëntokësorë në Basenin e Lumit Mat

Grupi	LLOJI I AKUIFERIT	LITOLOGJIA	EMRI I GRUPIT	TUN KODI	EMRI I TUN-IT	SIPËRFAQJA Km^2
A	T3: Akuiferë me fizura - produktivitet i madh dhe i ndryshueshëm mesatar deri i ulët	Shkëmbinj ultrabazikë magmatikë dhe metamorfikë	Shkëmbinj ultrabazikë perëndimorë	GW35120301	Kombesi	71
				GW35120305	Shkopet	105
B	T3: Akuiferë me fizura - produktivitet i madh dhe i ndryshueshëm	Shkëmbinj bazikë dhe ultrabazikë magmatikë dhe metamorfikë	Shkëmbinj bazikë dhe ultrabazikë veri-lindor	GW35120307	Thirrë	165
				GW35120309	Gjegjani	260
C	T4: Akuiferë karstikë me fizura - produktivitet i lartë deri shumë i	Gur gëlqeror	Masivi verior i Dajtit	GW35120403	Selita	44
D	T4: Akuiferë karstikë me fizura - produktivitet i lartë deri shumë i	Gur gëlqeror	Masivët karstikë verilindorë	GW35120407	Macukull	138
				GW35120411	Gojan	28
				GW35120413	Arrën	38
G	T4: Akuiferë karstikë me fizura - produktivitet i lartë deri shumë i lartë	Gur gëlqeror		GW35120405	Mëllez	23
E	T5: Akuiferë porozë / porozë me fizura - produktivitet	Konglomerate, gurë ranorë dhe gurë balte	Gurë ranorë dhe konglomerate	GW35120501	Burrel	344
				GW35120503	Rrëshen	97
F	T5: Akuiferë porozë / porozë me fizura - produktivitet mesatar deri i ulët	Konglomerate, gurë ranorë dhe gurë balte	Vullkanikë veriorë	GW35120505	Kryeziu	89
				GW35120507	Kaçinar	104

Tabela 6-4 - Baseni i Lumit Mat - Përvijimi dhe Karakterizimi i Trupave Ujorë Nëntokësorë

KODI I BE-SË	Grupi	LITOLOGJIA	LLOJI I AKUIFERIT DHE PRODUKTIVITETI	SHTRESA E SIPËRME	HORIZONTI	KUFIZUAR	ZONA km²	THELLËSIA 80	H SY %	H K m/d	H T m²/d	NDËR KUFITAR	EKOSISTEM I VARUR
GW35120101		Aluvione	Lloji 1	Argjilë	Po	1,2	108				4000-8000		
GW35120103		Aluvione	Lloji 1		Po	1,2	62.5				4000-8000		
GW35120105		Aluvione			N	1							
GW35120301	A	Magmatikë ultrabazikë	Lloji 3		N	1	71.3						
GW35120303		Magmatikë ultrabazikë	Lloji 3		N	1	211						
GW35120305	A	Magmatikë ultrabazikë	Lloji 3		N	1	105						
GW35120307	B	Magmatikë bazikë/ultrabazikë	Lloji 3		N	1	165						
GW35120309	B	Magmatikë bazikë/ultrabazikë	Lloji 3		N	1	260						
GW35120401	-	Gur gëlqeror	Lloji 4		N	1	10.3						
GW35120403	C	Gur gëlqeror	Lloji 4		N	1	44.4						
GW35120405	G	Gur gëlqeror	Lloji 4		N	1	22.5						
GW35120407	D	Gur gëlqeror	Lloji 4		N	1	138						
GW35120409	-	Gur gëlqeror	Lloji 4		N	1	120						
GW35120411	D	Gur gëlqeror	Lloji 4		N	1	28.1						
GW35120413	D	Gur gëlqeror	Lloji 4		N	1	38.1						
GW35120415	C	Gur gëlqeror	Lloji 4		N	1							
GW35120417	-	Gur gëlqeror	Lloji 4		N	1							
GW35120419	G	Gur gëlqeror	Lloji 4										
GW35120501	E	Gurë gëlqerorë dhe konglomeratë	Lloji 5			1	344						
GW35120503	E	Gurë gëlqerorë dhe konglomeratë	Lloji 5			1	96.7						
GW35120505	F	Vullkanikë	Lloji 5			1	89.0						
GW35120507	F	Vullkanikë	Lloji 5			1	104						

Harta 6-1 – Përvijimi i Trupit Ujor Nëntokësor, Identifikimi dhe Tipologjia

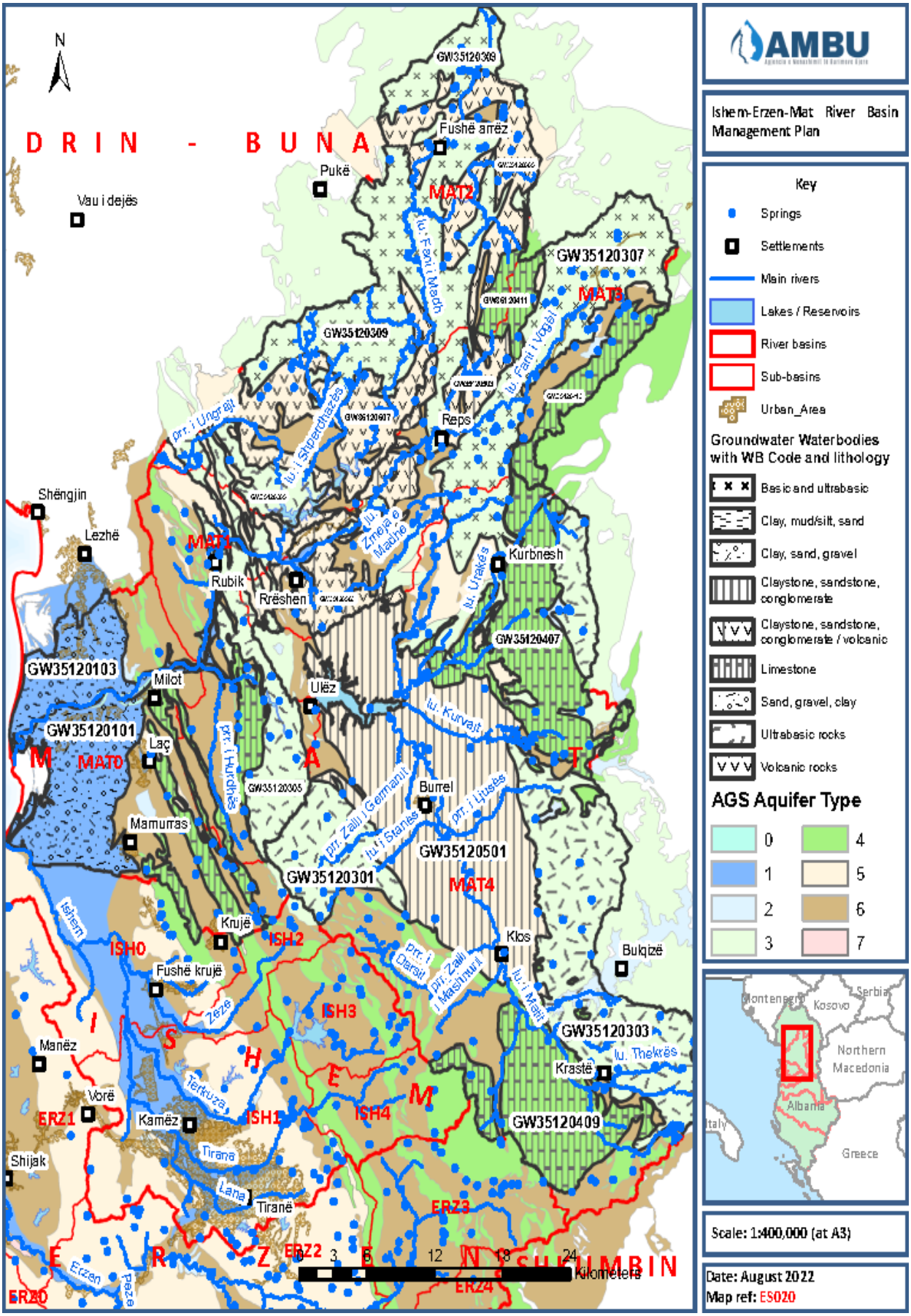

7. Përvijimi dhe Karakterizimi i Zonave të Mbrojtura

7.1 Vështrim i përgjithshëm

7.1.1 Shqipëria

Përvijimi i zonave të mbrojtura ka shumë rëndësi, pikërisht për t'u mbështetur te efektet e mëparshme dhe për të përdorur një metodologji shkencore gjithëpërfshirëse për përvijimin e kufijve të ekosistemeve që përfshijnë zona të mbrojtura individuale, sidomos, për identifikimin e hapësirës përreth zonës së mbrojtur, ku veprimtaritë njerëzore mund të ndikojnë në procese të rëndësishme ekologjike, si dhe te qëndrueshmëria e popullatave të organizmave vendase brenda zonës së mbrojtur. Kjo zonë me sipërfaqe më të madhe vendoset në fokusin logjik të monitorimit, studimit dhe menaxhimit bashkëpunues, të nevojshme për ta mbajtur zonën e mbrojtur në gjendje funksionale dhe të mirë. Këtyre zonave u referohemi si zona të mbrojtura – ekosisteme qendrore.

7.1.2 Bashkimi Evropian

Sipas nenit 6 dhe Shtojcës IV të DKU-së, kërkohet që të ngrihet regjistri për të gjitha zonat brenda çdo rajoni të basenit ujor, për të cilat kërkohet mbrojtje e veçantë në kuadër të legjislacionit të Komunitetit për mbrojtjen e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore ose për ruajtjen e habitateve dhe specieve që varen drejtpërdrejt nga uji. Nevojiten edhe hartat që tregojnë vendndodhjen dhe madhësinë e zonave të mbrojtura, si dhe përshkrimin e legjislacionit të Komunitetit ose kombëtar sipas të cilit janë përcaktuar këto zona.

7.2 Zonat e Mbrojtura të Ujit të Pijshëm

7.2.1 Vështrim i përgjithshëm

Sipas nenit 7 të DKU-së (që rrjedh nga Direktiva e BE-së 98/83/KE[110]) të gjithë trupat ujorë që furnizojnë > 10 m^3/ditë ose 50 persona kërkojnë përvijim dhe njihen si Zona të Mbrojtura të Ujit të Pijshëm (ZMUP). Udhëzimet e CIS-it përcaktojnë se në rastin e trupave ujorë nëntokësorë, ZMUP-të duhet të gjejnë zbatim për të gjithë trupin ujor nëntokësor të përvijuar dhe jo vetëm për një pjesë përbërëse të tij. Prandaj, për një akuifer të ngjashëm që furnizon ujë të pijshëm i cili nuk ndahet në trupa ujorë individualë (shihni seksionin 6.2.4), i gjithë akuiferi në tërësi duhet shpallur ZMUP.

Megjithatë, ZMUP-të duhen dalluar nga "zonat e mbrojtjes" (neni 7(3) DKU-së). Zonat e mbrojtjes janë zona të përvijuara brenda ZMUP-së që synojnë veçanërisht kufizimin e drejtpërdrejtë të operacioneve apo veprimtarive të dëmshme që mund të ndotin burimet e ujërave nëntokësore ose sipërfaqësore. Sipas praktikës më të mirë ndërkombëtare, zakonisht përvijohen tre zona rreth fushës me puse ose rezervuarit, ku rregulloret bëhen më të rrepta sa më shumë t'i afrohemi burimit, Figura 7-1.

Zona e jashtme përshkruhet zakonisht si "ujëmbledhësi i burimit' ose ZMUP siç përshkruhet më lart. Për këto zona kërkohen politika dhe masa mbrojtëse të përgjithshme, si për shembull kufizimi i ujërave të ndotura të patrajtuara që vijnë nga fshatrat në rrjedhën e sipërme, si p.sh në rastin e një rezervuari për furnizim me ujë të pijshëm. Në rastin e nxjerrjes së ujërave nëntokësore që ndodhen në zona bujqësore, e gjithë zona e ZMUP-së mund të shpallet si Zonë e Cënueshme nga Nitratet (ZCN) [111] (shihni seksionin 7.5).

Zona e Jashtme 2 është kryesisht zonë buferike ku risqet e kontaminimit nga substancat prioritare të rrezikshme dhe ndotësit specifikë për basenet ujore (NSBU) duhen kontrolluar rreptësisht. Si në burimet e ujërave nëntokësore, ashtu edhe në burimet e ujërave sipërfaqësore, madhësia e zonës së jashtme përcaktohet kryesisht nga tiparet hidraulike të shpejtësive mesatare (pra të mesme) të lumit që shkarkojnë në rezervuar, ose përcjellshmëria hidraulike (k) e formacioneve gjeologjike. Këto

[110] Komisioni Evropian – Direktiva 98/83/KE për cilësinë e ujit për konsum njerëzor

[111] Komisioni Evropian, Direktiva 91/676/KEE për mbrojtjen e ujërave kundër ndotjes së shkaktuar nga nitratet që vijnë nga burimet bujqësore

identifikojnë kohën minimale të lëvizjes që i nevojiten substancave të rrezikshme për të mbërritur në burim. Zona e Brendshme 1 është kryesisht një zonë sigurie rreth burimit ose pikës së nxjerrjes.

Figura 7-1 – Shembull i zonave të mbrojtjes së ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore

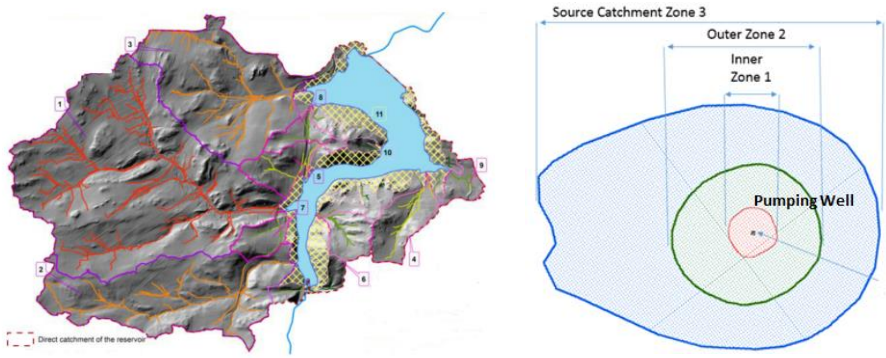

7.2.2 Zonat e Mbrojtjes së Ujit të Pijshëm në Mat

Teksa flasim, ka mangësi të konsiderueshme lidhur me menaxhimin aktual të Zonave të Mbrojtura të Ujit të Pijshëm (ZMUP) në të gjithë Shqipërinë. Shumë burime të mëdha për nxjerrje nuk kanë leje për nxjerrje, madje vendndodhjet e tyre nuk janë hartëzuar saktë. Shumë pak i kanë të identifikuara zonat e mbrojtjes higjeno-sanitare, sidomos për burimet e ujërave nëntokësore.

Regjistri i Burimeve të Ujit të Pijshëm, që mbahet nga shoqëria UK paraqitet në Shtojcën Teknike 7 ka mungesë konsistence dhe të dhënash për shkak të cilësisë së dobët të raportimit. Aktualisht, raportohet se të gjitha stacionet e monitoruara të pompimit kanë një zonë të mbrojtur me rreze 10-15 m (me raste shkon deri në 25 m), e cila rrethohet me gardh metali, mur tulle ose mur guri.

Në fazën e parë të hartimit të PMBU-së për Matin 2024-2029 mjafton që për shumicën e ZMUP-ve të përvijohet një kufi i thjeshtë që të përcaktojë ujëmbledhësin e burimit p.sh për rezervuarë të mëdhenj si Bovilla, ose një zonë arbitrare buferike si p.sh 500 m rreth të gjithë burimeve të ujërave nëntokësore, si në figurën 7-1. Këto harta janë përgatitur me lehtësi përmes GIS-it, por mund të kërkojnë edhe legjislacion dytësor për të vënë në zbatim zonat buferike. ZMUP-të kryesore që mund të përcaktohen në këtë fazë të ndërmjetme (por jo domosdoshmërish të mbrojtura në legjislacion) paraqiten në Regjistrin e ZMUP-së,Tabela 7-12. Harta e ZMUP-ve të identifikuara në mënyrë ligjore ose provizore paraqitet në Harta 7-1.

Një prej prioriteteve urgjente të AMBU-së si pjesë e Programit të Masave është të identifikojë, regjistrojë dhe zbatojë të gjitha lejet e nxjerrjes dhe të përvijojë e publikojë zonat e mbrojtjes higjeno-sanitare. Këto harta u duhen vënë në dispozicion të gjitha autoriteteve kompetente përgjegjëse për përdorimin e ujit ose veprimtaritë e përdorimit të tokës që mund të ndikojnë te ZMUP-të, duke përfshirë veçanërisht shoqëritë UK që mbajnë përgjegjësi të parat për mbrojtjen dhe kufizimin e praktikave të dëmshme në ZMUP.

7.3 Zonat e Shpallura për Speciet Ujore me Rëndësi Ekonomike

7.3.1 Vështrim i përgjithshëm

Disa zona të ujërave të grykëderdhjes dhe bregdetit përvijohen si ujëra të populluara nga butakët. Ujërat e populluara nga butakët janë zona që kërkojnë mbrojtje ose përmirësim për të mundësuar jetën dhe rritjen e butakëve dhe për të kontribuar në cilësinë e lartë të tyre për konsum njerëzor.

Peshku është hallka kryesore e zinxhirit ushqimor të ekosistemeve ujore dhe përdoret gjerësisht si organizëm tregues i cilësisë së ujit. Diversiteti i madh i peshqve kontribuon jo vetëm në ofrimin e shërbimeve socio-ekonomike, por edhe në ruajtjen e balancës ekologjike të burimeve natyrore. Rehabilitimi i habitateve të peshqve dhe shtimi i popullatave të peshqve të rrezikuar mund të kontribuojë në përmirësimin e ofrimit të shërbimeve të ndryshme të ekosistemit. Në të kundërt, reduktimi i biodiversitetit të peshqve mund të sjellë ndikim negativ te vlera e shërbimeve kulturore të ekosistemeve ujore, si argëtimi, ekoturizmi dhe edukimi. Nëse vlera kulturore prishet një herë, nuk

rikuperohet më kurrë. Prandaj, ruajtja e biodiversitetit të peshqve ka përfitime të mëdha mjedisore dhe mbron biodiversitetin ujor për brezat e ardhshëm.

7.3.2 Zonat e Mbrojtura me Rëndësi Ekonomike në Mat

Objektivi për ujërat e populluara nga butakët, i parashtruar në Direktivën për Ujërat e Populluara nga Butakët, është të mbrohet dhe
kur shihet e nevojshme, të përmirësohet cilësia e ujërave të populluara nga butakët për të mbështetur jetën dhe zhvillimin e butakëve (moluskëve bivalvë dhe gastropodë), duke kontribuar kështu në cilësinë e lartë të produkteve butake për konsum drejtpërdrejt nga njeriu.
Ky objektiv do të arrihet duke përmbushur standardet e detyrueshme dhe duke respektuar standardet udhëzuese të Direktivës për Ujërat e Populluara nga Butakët.

Tabela 7-1 – Lista e zonave të mbrojtura me rëndësi ekonomike

EMRI I VIJËS SË UJIT	PËRVIJIMI	STATUSI I PËRPUTHSHMËRISË
Lumi Mat	*Cyprinidae, Cyprinodontidae, Salmonidae*	Në kushte mbijetese
Lumi Fan i Madh	*Cyprinidae, Cyprinodontidae, Salmonidae*	Në kushte mbijetese
Lumi Fan i Vogël	*Cyprinidae, Salmonidae*	Në kushte të vështira për mbijetesë
Liqeni i Ulzës	*Cyprinidae, Cyprinodontidae, Salmonidae, Blenniidae, Sparidae*	Në kushte mbijetese
Liqeni i Shkopetit	*Cyprinidae, Cyprinodontidae, Salmonidae, Blenniidae, Sparidae*	Në kushte mbijetese

Harta e zonave të mbrojtura me rëndësi ekonomike (ZMRE) të identifikuara në mënyrë ligjore, ose provizore paraqitet në Shtojcën Teknike VIII.

7.4 Zonat e Përvijuara për Ujërat Rekreative dhe të Larjes

7.4.1 Vështrim i përgjithshëm

Autoritetet përkatëse kompetente për caktimin e zonave të Ujërave Rekreative dhe të Larjes janë Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, Agjencia Kombëtare e Bregdetit, Agjencia Kombëtare e Mjedisit, Agjencia Kombëtare e Turizmit dhe Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit. Zonat për ujërat rekreative dhe të larjes paraqiten në hartën e Planit të Integruar Ndërsektorial për Bregdetin. Sipas VKM nr.797, datë 29.9.2010 për miratimin e rregullores higjeno-sanitare "Për administrimin e cilësisë së ujërave të larjes", ujërat e larjes janë çdo trup (element) ujor sipërfaqësor ku autoriteti kompetent pret të lahen një numër mjaft i madh njerëzish dhe ku nuk ka ndalim apo rekomandim të përhershëm për të mos u larë.
Kriteret janë vendosur për të mbrojtur publikun nga ekspozimi ndaj patogjenëve të dëmshëm, ndërkohë që marrin pjesë në veprimtari ujore, si në not, vozitje ose sërf, në të gjithë trupat ujorë të cilët janë përcaktuar për qëllime përdorimi rekreative.
Vlerësimi i plazhit ose i ujërave të larjes duhet të marrë parasysh disa aspekte kyç, të cilat përfshijnë:

- praninë dhe natyrën e rreziqeve natyrore ose artificiale;
- ashpërsinë e rreziqeve që sjellin pasoja shëndetësore;
- disponueshmërinë dhe praktikueshmërinë e veprimeve korrigjuese riparuese;
- shpeshtësinë dhe densitetin e përdorimit; dhe
- nivelin e zhvillimit.

Menaxhimi i integruar i zonës bregdetare (MIZB) dhe menaxhimi i integruar i basenit ujor (MIBU) ndërmerren zakonisht në përgjigje të çështjeve që kanë të bëjnë me peshkimin, argëtimin/turizmin, rreziqet dhe pakësimin e rizoforeve. Prandaj, faktorët që rrezikojnë ujërat rekreative janë vetëm një prej çështjeve, interesave dhe kufizimeve të larmishme që prekin planifikimin dhe menaxhimin e zonave bregdetare ose baseneve ujore. Vendimet lidhur me menaxhimin e rreziqeve duhen marrë duke iu referuar të gjitha politikave qeveritare përkatëse dhe faktorëve të tjerë që ndikojnë te

përshtatshmëria dhe përdorimi i basenit bregdetar/lumor. Duhen marrë parasysh të gjithë faktorët socialë, ekonomikë, estetikë, argëtues dhe ekologjikë.
MIZB-ja dhe MIBU-ja shërbejnë si ombrella për koordinimin ndërmjet fushave të ndryshme të ndërhyrjes, duke përfshirë sistemet ekonomike, abiotike/biotike dhe sociale[112].
Ujërat e larjes klasifikohen si "të dobëta" nëse, në grupin e të dhënave për cilësinë e ujërave të larjes për periudhën e fundit të vlerësimit (1), vlerat e përqindjes (2) për numeracionet mikrobiologjike janë më keq (3) se vlerat "e mjaftueshme" të përcaktuara në Shtojcën Teknike VIII, Tabela 2, kolona D.
Ujërat e larjes klasifikohen si "të mjaftueshme" nëse, në grupin e të dhënave për cilësinë e ujërave të larjes për periudhën e fundit të vlerësimit, vlerat e përqindjes (4) për numeracionet mikrobiologjike janë të barabarta ose më të larta se vlerat "e mjaftueshme" të përcaktuara në Shtojcën Teknike VIII, Tabela 2, kolona D; dhe nëse ujërat e larjes i nënshtrohen ndotjes afatshkurtër.
Ujërat e larjes klasifikohen si "të mira" nëse, në grupin e të dhënave për cilësinë e ujërave të larjes për periudhën e fundit të vlerësimit, vlerat e përqindjes (4) për numeracionet mikrobiologjike janë të barabarta ose më të larta se vlerat "e cilësisë së mirë" të përcaktuara në Shtojcën Teknike VIII, Tabela 2, kolona C; dhe nëse ujërat e larjes i nënshtrohen ndotjes afatshkurtër.
Ujërat e larjes klasifikohen si "të shkëlqyera" nëse, në grupin e të dhënave për cilësinë e ujërave të larjes për periudhën e fundit të vlerësimit, vlerat e përqindjes për numeracionet mikrobiologjike janë të barabarta ose më të larta se vlerat "e cilësisë së shkëlqyer" të përcaktuara në Shtojcën Teknike VIII, Tabela 2, kolona B; dhe nëse ujërat e larjes cënohen nga ndotja afatshkurtër[113].

7.4.2 Zonat e Mbrojtura Mjedisore pranë Ujërave Rekreative dhe të Larjes në Mat

Përdorimet rekreative të mjediseve ujore janë të shumta. Ndër to mund të përmendim banjën e diellit, lundrim, notin, zhytjen, shëtitjen me varkë, peshkimin dhe sërfin. Në kontekstin socio-ekonomik të përdorimit rekreativ të ujit, rëndësia e turizmit është domethënëse për sa i përket përmasave, ndikimeve në rrafshin socio-ekonomik dhe atë mjedisor, si dhe përgjegjësisë dhe mjeteve që ka në dispozicion për të ndërhyrë.
Objektivi nuk synon frenimin e përdorimit të ujërave rekreative, por të garantojë që zonat e ujërave rekreative të përdoren në mënyrë sa më të sigurt që të jetë e mundur, që numri më i madh i mundshëm i popullsisë të marrë përfitimet maksimale.
Në Zonat e Mbrojtura të Basenit të Lumit Mat përfshihen:

Statusi i mbrojtjes: RNM "Kune-Vain-Patok-Fushëkuqe-Ishëm"
- Rezervat Natyror i Menaxhuar, Kategoria IV IUCN e zonave të mbrojtura, miratuar me VKM Nr. 60, datë 26.01.2022.
- Zonë e Rëndësishme për Shpendët, miratuar me Urdhër të Ministrit të Mjedisit Nr. 283, datë 10.04.2013.

Habitate të rëndësishme
- Grykëderdhja e lumit Mat, Drin dhe Ishëm
- Laguna bregdetare (Merxhani, Vaini, Zajet, Ceka, Patoku i vjetër, Gryka e Patokut, Godulla)
- Duna bregdetare me pyje të pishës mesdhetare *Pinus halepensis, P.pinea, P. pinaster*
- Pyjet të përzierë aluvionalë apo të brigjeve të lumenjve

Specie të rëndësishme
- *Populus alba*
- *Fraxinus excelsior*
- *Zostera noltii*
- *Lutra lutra*
- *Canis aureus*

[112]Organizata Botërore e Shëndetësisë Udhëzime për mjedise të sigurta të ujërave rekreative. Vëllimi 1. Ujërat bregdetare dhe të ëmbla.
[113] Këto kritere bazuar në VKM Nr.797, datë 29.9.2010 PËR MIRATIMIN E RREGULLORES HIGJIENO-SANITARE "PËR ADMINISTRIMIN E CILËSISË SË UJËRAVE TË LARJES"

- *Larus ridibundus*
- *Solea vulgaris*

Harta e zonave të mbrojtura rekreative (ZMRUB) të identifikuara në mënyrë ligjore ose provizore paraqitet në Shtojcën Teknike VIII.

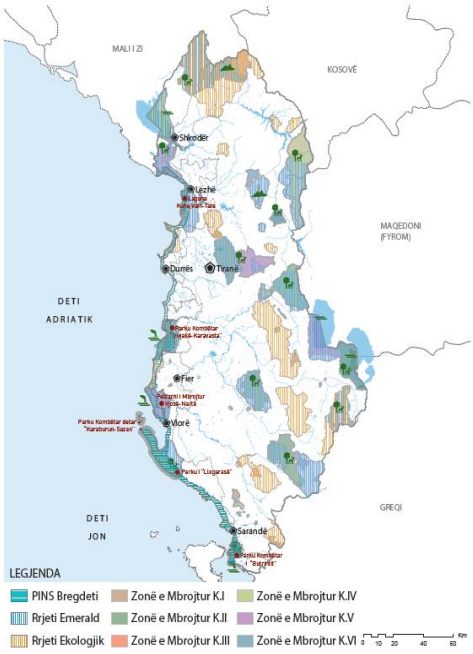

Harta 3.7 Zonat e mbrojtura mjedisore

Rezervat natyrore të menaxhuar / parku natyror Kune-Vain-Patok-Fushë Kuqe-Ishëm[114]

Kjo lagunë dhe zonë e mbrojtur njëkohësisht ka një sipërfaqe prej 8092.3 ha dhe ndodhet në grykëderdhjen e lumit Drin e Mat. Këtu mund të gjesh shumë rrjedha ujore, prej të cilave dy janë laguna të gjetura: ajo e Cekës me sipërfaqe 235 ha dhe ajo e Merxhanit me sipërfaqe 77 ha.

Ishulli ranor i Kunes, me sipërfaqe 125 ha, që ndodhet në anën e djathtë të grykëderdhjes së Drinit e Matit, është mjaft tërheqës për turistët. Ishulli i Kunes ka bimësi të dendur hidrofile. Në të gjenden 227 specie bimësh. Kjo zonë mbart ende vlera shkencore të veçanta si zonë me një larmi habitatesh si ZRSh, që ka shumë rëndësi për shpendët migratorë dhe kolonitë *Capercaillie* mjaft të veçanta (familja *Ardeidae*). Kjo zonë ka një pyll tipik mesdhetar, ndërsa laguna e Marjanit dhe ligatinat përreth kanë disa specie zogjsh, për të cilat ka fituar statusin ZRSh. Zona ka planin individual të menaxhimit.

7.5 Zonat e Përvijuara si Zona të Ndjeshme ndaj Lëndëve Ushqyese

7.5.1 Vështrim i përgjithshëm

Legjislacioni i BE-së parashikon dy lloje të ndryshme të zonave që duhen mbrojtur nga ndotja e sipërfaqes:

- Zonat aktuale apo potenciale që përdoren për nxjerrjen e ujit të pijshëm, ku përqendrimi i nitrateve për shkak të praktikave në sipërfaqe është më i lartë se 50 m/l, sipas Direktivës së Nitrateve, duhen shpallur si "zona të ndjeshme ndaj nitrateve" (ZNN), ku të zbatohen praktikat e duhura të menaxhimit të tokës.
- Zonat e shpallura si "zona të ndjeshme ndaj lëndëve ushqyese", sipas Direktivës për Ujërat e Ndotura Urbane (DUNU). Në këto zona, trupat ujorë janë eutrofikë, ose mund të bëhen eutrofikë nëse nuk merren masa mbrojtëse, ose kur kërkohet trajtim i mëtejshëm i ujërave të ndotura për mbrojtjen e habitateve ose specieve (DUNU, Shtojca II).

Zonat e Ndjeshme ndaj Lëndëve Ushqyese (ZNLU) shpallen atëherë kur përqendrimi i nitrateve në trupa ujorë është i lartë, ose në rritje, apo kur trupat ujorë janë ose po bëhen eutrofikë për shkak të ndotjes nga nitratet bujqësore. Fermerët brenda ZNLU-ve duhet të veprojnë në përputhje me programin e masave të detyrueshme për reduktimin e nitrateve bujqësore. Krahas kësaj, është hartuar edhe kodi i praktikës bujqësore, i cili duhet zbatuar vullnetarisht nga të gjithë fermerët.

7.5.2 Zonat e Ndjeshme ndaj Lëndëve Ushqyese në Mat

Identifikimi i Zonave të Ndjeshme ndaj Lëndëve Ushqyese në Basenin e Lumit Mat nuk ka përfunduar dhe nuk ka ende hartë për identifikimin e zonave të ndryshme.

[114] Plani i Integruar Ndërsektorial për Bredgetin (PINS)

ZNLU-të janë zona të shpallura si zona në risk nga ndotja për shkak të nitrateve që vijnë nga bujqësia. Sipas Direktivës për Nitratet dhe Rregulloreve për Nitratet, ujërat përkufizohen si të ndotura nëse:

- përmbajnë ose mund të përmbajnë, nëse nuk merren masa parandaluese, nitrate me përqendrim më të madh se 50 mg/l;
- janë eutrofikë, ose po bëhen eutrofikë, nëse nuk merren masa parandaluese.

Për të përvijuar ZNLU-të, fermerët duhet të mbajnë të dhëna për burimet e lëndëve ushqyese në fermë dhe plehëruesit e hedhur në fusha. Fokusi do të jetë te volumet e ujërave të pistë dhe të papastër, jashtëqitjeveve të shpendëve, mbetjeve të shpendëve dhe jashtëqitjeve të tjera të ngurta që prodhohen në fermë. Falë këtyre të dhënave, instrumenti do të përllogarisë sasitë e lëndëve ushqyese (azot dhe të tjerë) që prodhohen në fermë. Më pas, duke ditur vendndodhjen e fermës dhe ngastrave, mund të llogaritet sasia e plehëruesve që do të hidhet në çdo parcelë, për të përmbushur rregulloret për ZNLU-të.

7.6 Zonat e Shpallura për Mbrojtjen e Habitateve dhe Specieve

7.6.1 Vështrim i përgjithshëm

Duke qenë se harmonizimi i legjislacionit kombëtar të Shteteve Joanëtare të BE-së me standardet e BE-së nuk ka përfunduar ende, nuk mund të bëhet inventarizimi i plotë i ZM-ve për mbarë basenin, gjë që kërkohet nga DKU-ja. Prandaj, mund të përdoret një qasje e modifikuar, që të marrë parasysh:

- Standardet kombëtare për përvijimin e ZM-ve;
- Statusin e ndryshëm në kuadër të zbatimit të Konventës së Bernës dhe rrjetit NATURA 2000 në vend;
- Nivelin e ndryshëm të përshtatjes së legjislacionit kombëtar të Shteteve Joanëtare të BE-së me legjislacionin dhe standardet e BE-së;
- Mungesa e përgjithshme e regjistrave dhe/ose bazave efikase të të dhënave për ZM-të në vend;
- Përgjegjësia e përbashkët për mirëmbajtjen dhe mbrojtjen e zonave të ujit të pijshëm midis autoriteteve kompetente në nivel kombëtar dhe nën-kombëtar;
- Përgjegjësia e përbashkët për monitorimin e zonave të mbrojtura të ujit të pijshëm;

7.6.2 Zonat e Mbrojtjes së Habitatit në Mat

Autoriteti kompetent për menaxhimin e sistemit kombëtar të zonave të mbrojtura në Shqipëri është Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura (AKZM).

Brenda kufijve të basenit ujor të lumit Mat ndodhen tre zona të mbrojtura të përcaktuara sipas legjislacionit shqiptar. Qasja për përcaktimin dhe menaxhimin e zonave të mbrojtura në Shqipëri përshkruhet në Ligjin për Zonat e Mbrojtura. Ligji përcakton mbrojtjen e gjashtë (6) kategorive të zonave të mbrojtura. Kategorizimi i zonave, statusi dhe shkalla e mbrojtjes për çdo zonë bazohen te kriteret e Qendrës Botërore të Konservimit të Natyrës.

Puna për menaxhimin e siteve të Natura 2000[115] ka nisur vetëm kohët e fundit. Në kuadër të projektit NaturAL, është identifikuar shpërndarja e mundshme e Zonave të Natura 2000 me Interes për Komunitetin (ZIK), gjë që ka sjellë hartimin e listës paraprake me 43 zonat e propozuara për të gjithë vendin. Në basenin e lumit Mat janë identifikuar tre zona të Natura 2000 me interes për komunitetin. Sipas legjislacionit përkatës të zonave të mbrojtura, këto kategori të ZM-ve duhen menaxhuar sipas planeve të tyre të menaxhimit. Situata aktuale e menaxhimit ka treguar se jo të gjitha ZM-të në basenin e lumit Mat kanë plane individuale menaxhimi. Programi i veçantë i masave është pjesë përbërëse e këtyre planeve, ku parashtrohen masat përkatëse lidhur me monitorimin dhe vlerësimin e burimeve ujore dhe ekosistemeve të varura.

Informacioni përmbledhës për çdo zonë të mbrojtur gjendet në Shtojcën Teknike VIII.

[115] BE - Forcimi i Kapaciteteve Kombëtare për Mbrojtjen e Natyrës – Përgatitja për Rrjetin Natura 2000, Mars 2019

Tabela 7-2 – Regjistri i Zonave të Mbrojtura – Kategoria e ZONAVE TË MBROJTURA TË UJIT TË PIJSHËM

EMRI I ZONËS SË MBROJTUR	NËN-BASENET	FUNKSIONI	DATA E PËRCAKTUAR	LEGJISLACIONI KOMBËTAR PËRKATËS	LEGJISLACIONI PËRKATËS I BE-SË	TRUPAT UJORË PËRKATËS	STATUSI AKTUAL	KUFIJTË E SHPALLUR

Tabela 7-3 - Regjistri i Zonave të Mbrojtura - Kategoria SPECIET UJORE ME RËNDËSI EKONOMIKE

EMRI I ZONËS SË MBROJTUR	NËN-BASENET	FUNKSIONI	DATA E PËRCAKTUAR	LEGJISLACIONI KOMBËTAR PËRKATËS	LEGJISLACIONI PËRKATËS I BE-SË	TRUPAT UJORË PËRKATËS	STATUSI AKTUAL	KUFIJTË E SHPALLUR
	MAT0	ZMUP			Direktiva2000/60/KE Direktiva 91/676/KEE			

Tabela 7-4 – Regjistri i Zonave të Mbrojtura – Kategoria UJËRAT REKREATIVE DHE TË LARJES

EMRI I ZONËS SË MBROJTUR	NËN-BASENET	FUNKSIONI	DATA E PËRCAKTUAR	LEGJISLACIONI KOMBËTAR PËRKATËS	LEGJISLACIONI PËRKATËS I BE-SË	TRUPAT UJORË PËRKATËS	STATUSI AKTUAL	KUFIJTË E SHPALLUR
Kune-Vain- Patok-Fushë Kuqe-Ishëm	MAT0	ZMRNM		VKM Nr. 60, datë 26.01.2022	Direktiva 2006/7/KE	TW351211	4	po

Tabela 7-5 - Regjistri i Zonave të Mbrojtura – Kategoria ZONAT E NDJESHME NDAJ LËNDËVE USHQYESE

EMRI I ZONËS SË MBROJTUR	NËN-BASENET	FUNKSIONI	DATA E PËRCAKTUAR	LEGJISLACIONI KOMBËTAR PËRKATËS	LEGJISLACIONI PËRKATËS I BE-SË	TRUPAT UJORË PËRKATËS	STATUSI AKTUAL	KUFIJTË E SHPALLUR
	MAT0	ZMURL			Direktiva 91/676/KEE Direktiva 91/272/KEE			

Tabela 7-6 – Regjistri i Zonave të Mbrojtura – Kategoria HABITATET DHE SPECIET E MBROJTURA

EMRI I ZONËS SË MBROJTUR	NËN-BASENET	FUNKSIONI	DATA E PËRCAKTUAR	LEGJISLACIONI KOMBËTAR PËRKATËS	LEGJISLACIONI PËRKATËS I BE-SË	TRUPAT UJORË PËRKATËS	STATUSI AKTUAL	KUFIJTË E SHPALLUR

Kune-Vain-Patok-Fushë Kuqe-Ishëm	MAT0	ZMRNM		VKM nr. 60 datë 26.1.2022	Direktiva 91/676/KEE Direktiva 91/272/KEE	TW351211	4	Po
Liqeni i Ulzës	MAT 1&4	ZMPK		VKM nr. 60 datë 26.1.2022	Direktiva 91/676/KEE Direktiva 91/272/KEE	LW351202	4	Po
Bjeshka e Oroshit	MAT 3&4	ZMURL			Direktiva 91/676/KEE Direktiva 91/272/KEE	3512227	3	Po
Lurë-Mali i Dejës	MAT 4	ZMPK		VKM nr. 56 datë 26.1.2022	Direktiva 91/676/KEE Direktiva 91/272/KEE	3512345	3	Po
Mali me Gropa-Bizë Martanesh	MAT4	ZMPK		VKM nr. 60 datë 26.1.2022	Direktiva 91/676/KEE Direktiva 91/272/KEE	351291 351293 3512921	3	Po

Harta 7-1 – Harta e të gjitha zonave të mbrojtura – Mat

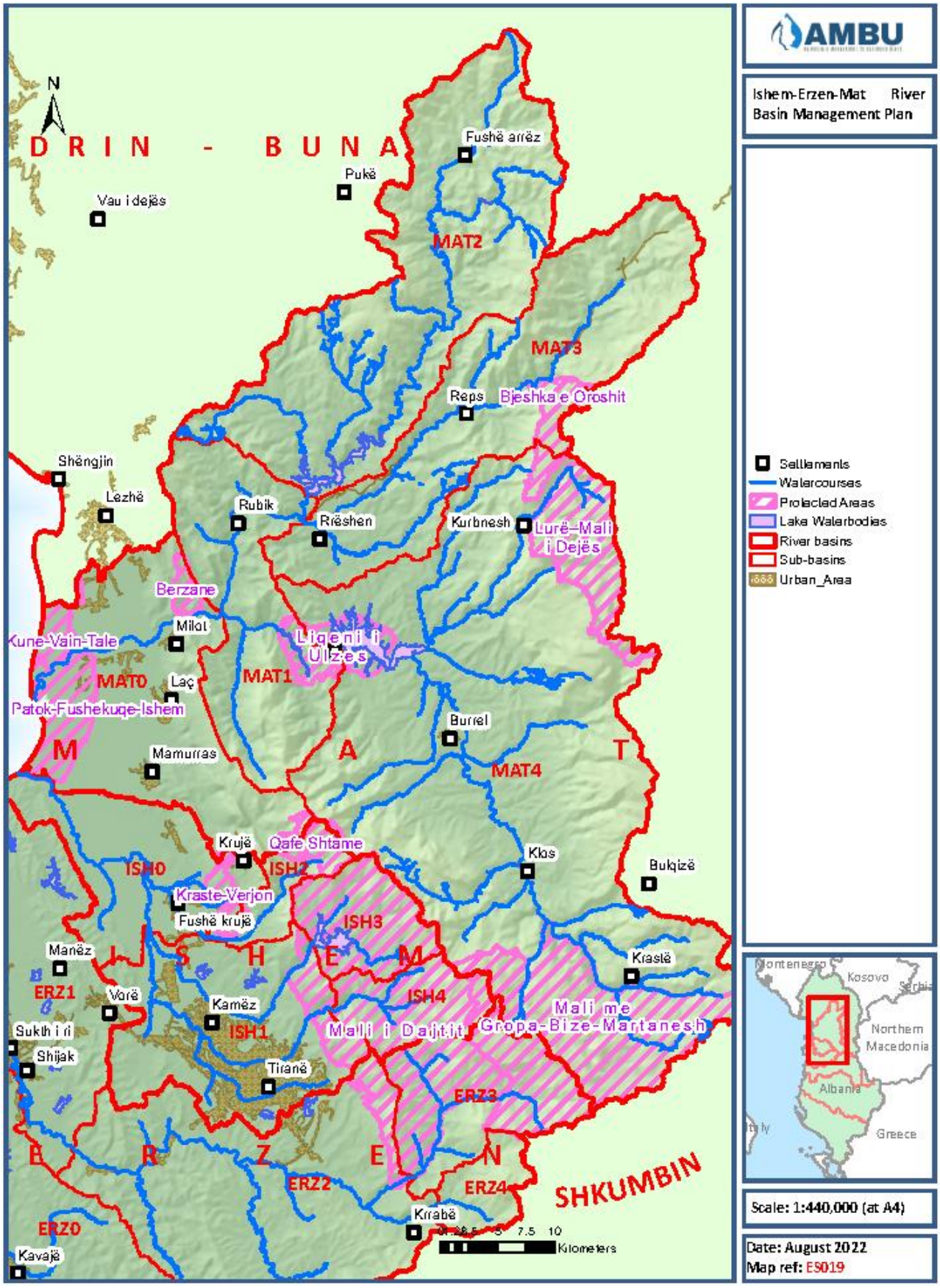

8. Rrjetet e Monitorimit dhe të Dhënat e Mbikëqyrjes

8.1 Konteksti Ligjor

8.1.1 Shqipëria

Direktiva e BE-së 2008/105/KE është transpozuar në VKM-në Nr. 246, datë 30.4.2014 "Për vendosjen e standardeve të cilësisë mjedisore për ujërat sipërfaqësore" [116,117]. Programet aktuale të monitorimit të ujit janë përgatitur në bazë të VKM-së Nr. 1189, datë 18.11.2009 "Për rregullat dhe procedurat e hartimit dhe zbatimit të programit kombëtar të monitorimit të mjedisit".

AMBU përdor informacionet e mbledhura nëpërmjet monitorimit të ujit dhe çdo informacion tjetër përkatës që përmban të dhëna ekzistuese nga monitorimi i mjedisit, për të bërë vlerësimin e probabilitetit që kanë trupat ujorë sipërfaqësorë në basen për të mos i përmbushur objektivat e cilësisë mjedisore të vendosura për trupat ujorë. AMBU mund të përdorë teknikat e modelimit për të ndihmuar vendimmarrjen.

Sipas karakterizimit dhe vlerësimit të ndikimit të realizuar në përputhje me Shtojcën 1 të VKM-së Nr. 16.12.2020, datë 16.12.2020, për çdo periudhë gjatë së cilës zbatohet plani i menaxhimit të basenit ujor, duhet të hartohet programi i monitorimit mbikëqyrës dhe programi i monitorimit operacional, madje në disa raste edhe programet e monitorimit investigativ.

Institucionet shtetërore përgjegjëse për monitorimin duhet të monitorojnë ato parametra që janë tregues të statusit të çdo elementi të cilësisë. Kadastra Kombëtare e Burimeve Ujore shërben si bazë të dhënash për burimet e gjeoreferimit në sistemin GIS. Të dhënat për shtresat, që gjenden në Kadastrën Kombëtare të Burimeve Ujore, publikohen në faqen e internetit të ASIG-ut.

8.1.2 Bashkimi Evropian

Programi i monitorimit në përputhje me DKU-në në nivel kombëtar synon mbledhjen e të dhënave për vlerësimin e statusit bazë, identifikimin e tendencave të cilësisë së ujit dhe rishikimin e efikasitetit të masave të zbatuara për mbrojtjen e burimeve ujore. Shtojcat II dhe V të DKU-së përcaktojnë planin për vlerësimin e përgjithshëm dhe planin e monitorimit për ujërat. Kjo gjen zbatim si për trupat ujorë sipërfaqësorë ashtu edhe për trupat ujorë nëntokësorë dhe për zonat e mbrojtura[118].

Aspektet kyç të programeve të monitorimit përfshijnë:

- Llojet e monitorimit dhe objektivat (monitoruese[119], mbikëqyrëse, operacionale dhe hetimore);
- zgjedhjen e pikave të monitorimit (me qëllim që të ofrojë një tablo sa më koherente dhe të përgjithshme të statusit kimik brenda çdo baseni ujor);
- elementet e cilësisë (EC) që do të monitorohen dhe shpeshtësia e kërkuar e monitorimit;

8.2 Programi i Monitorimit të Cilësisë së Ujërave Sipërfaqësore

8.2.1 Autoriteti Kompetent

Autoriteti kompetent përgjegjës për monitorimin sasior të ujërave sipërfaqësore është Instituti i Gjeoshkencave, Energjisë, Ujit dhe Mjedisit (IGjEO). Instituti është një njësi kërkimore kombëtare që operon në varësi të Universitetit Politeknik të Tiranës. Ky institut ka hasur vështirësi mjaft të mëdha menaxhuese, financuese dhe organizative gjatë viteve të fundit lidhur me ofrimin e të dhënave bazë dhe të besueshme për prurjen, të përpunuara në përputhje me standardet e pranueshme minimale

[116]Direktiva 2008/105/KE për standardet e cilësisë mjedisore në fushën e politikave të ujit, që ndryshon dhe shfuqizon për pasojë Direktivat e Këshillit 82/176/KKE, 83/513/KKE, 84/156/KKE, 84/491/KKE, 86/280/KKE dhe Direktivën 2000/60/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit

[117] Direktiva 2008/105/KE është ndryshuar nga Direktiva 2013/39/BE që ndryshon dhe shfuqizon Direktivat e Këshillit 2000/60/KE dhe 2008/105/KE lidhur me substancat prioritare në fushën e politikave të ujit.

[118]Direktiva Kuadër e Ujit, Shtojca V

[119]Termi "fushatë monitorimi" nuk përdoret në DKU, por përdoret në kontekstin shqiptar për të treguar vlerësimin gjithëpërfshirës dhe të shpejtë të kushteve biologjike dhe/ose fiziko-kimike ku programi i monitorimit kombëtar është i pamjaftueshëm, për të nxjerrë edhe përafrimet e para lidhur me statusin e mundshëm të trupit ujor

ndërkombëtare[120]. Pavarësisht asistencës teknike të ofruar në mënyrë të përsëritur nga agjencitë e mëdha ndërkombëtare që prej vitit 2007, shumica e stacioneve të monitorimit meteorologjik dhe hidrologjik nuk janë funksionale ose kanë probleme të mëdha kalibrimi.

8.2.2 Statusi i Rrjetit të Monitorimit të Sasisë së Ujërave Sipërfaqësore

Një rrjet i besueshëm hidrometrik aktual është tejet i rëndësishëm për të pasur një MIBU sa më efikas. Të dhënat e përpunuara për prurjen e ujërave sipërfaqësore janë jetike për katër arsye:

- Përcaktimi i regjimeve aktuale të prurjes vjetore dhe disponueshmëria e burimeve ujore, në mënyrë që burimet vendore, rajonale dhe kombëtare të mund të përcaktohen me saktësi për qëllimet e shpërndarjes së burimeve ujore, përmes mekanizmit të bilanceve të ujit.
- Përcaktimi i tendencave të reshjeve dhe flukseve të tyre në dalje të basenit për të vlerësuar ndikimet e ndryshimeve klimatike.
- Përcaktimi i regjimeve të prurjes në përgjithësi dhe prurjeve ekologjike në veçanti, në mënyrë që aspektet ekologjike të statusit të trupit ujor të mund të përcaktohen me saktësi.
- Përcaktimi i volumeve të sakta të prurjes, në mënyrë që ngarkesat e ndotësve në ujërat pritëse (dhe për rrjedhojë masat e nevojshme korrigjuese) të mund të llogariten me besueshmëri.

Është më se e dukshme se pa një rrjet efikas dhe funksional hidrometrik, shumica e objektivave në kuadër të strategjisë së përgjithshme të MIBU-së, për çdo basen ujor nuk do të ishin arritur.

8.2.3 Statusi i Rrjetit të Monitorimit të Sasisë së Ujërave Sipërfaqësore

Vendi ka pasur historikisht (1960-1992) një rrjet efikas dhe të besueshëm kombëtar hidrometrik. Megjithatë, ky plan mund të realizohet vetëm nëse ka të dhëna historike për prurjet nga viti 2008 e në vijim. Mungesa e të dhënave të besueshme të kohëve të fundit për prurjet ngre shumë pikëpyetje lidhur me saktësinë dhe integritetin e strategjisë MIBU të parashikuar në këto raporte dhe strategji, por edhe në të tjera. Përdorimi i të dhënave të vjetra për prurjet, të cilat nuk është se marrin parasysh ndryshimet e shumta që ka pësuar baseni, e jo më ndryshimet e mundshme klimatike, shihen me skepticizëm të madh.

8.3 Programi i Monitorimit të Cilësisë së Ujërave Sipërfaqësore

8.3.1 Autoriteti Kompetent

Rrjeti i monitorimit të cilësisë së ujërave sipërfaqësore (lumenj, liqene, ujëra të përkohshme dhe bregdetare) në basenin ujor të lumit Mat dhe programet përkatëse të kampionimit janë nën administrimin e Agjencisë Kombëtare të Mjedisit (AKM) pranë Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit[121]. AKM-ja publikon çdo vit Programin Kombëtar të Monitorimit të Mjedisit, i cili përcakton pikat dhe parametrat e shënjestruara të monitorimit[122].

8.3.2 Rëndësia e Rrjetit të Monitorimit Mbikëqyrës të Cilësisë së Ujërave Sipërfaqësore

Idealja do të ishte që rrjeti i monitorimit të cilësisë së ujërave sipërfaqësore të ngrihet në përputhje me kërkesat e nenit 8 dhe shtojcës V, 1.3 të DKU-së. Rrjeti i monitorimit duhet projektuar në mënyrë të tillë që të ofrojë një tablo sa më koherente dhe gjithëpërfshirëse të statusit ekologjik dhe kimik brenda çdo baseni ujor dhe duhet të lejojë klasifikimin e trupave ujorë në pesë klasa, në përputhje me përkufizimet normative të statusit ekologjik për ujërat sipërfaqësore.
Rrjeti aktual i monitorimit të cilësisë së ujërave sipërfaqësore i administruar nga AKM-ja paraqitet në Hartën 8-1.

8.3.3 Statusi i Rrjetit dhe të Dhënat e Monitorimit Mbikëqyrës të Cilësisë së Ujërave Sipërfaqësore

Aktualisht, për shkak të burimeve dhe kapaciteteve të kufizuara, elementet e cilësisë biologjike (ECB) nuk kampionohen apo analizohen në mënyrë të vazhdueshme në vend. Laboratori i Agjencisë

[120]Për krijimin e platformës institucionale dhe rregullatore për qeverisjen dhe funksionimin e Kadastrës Kombëtare të Burimeve Ujore Banka Botërore/SIDA – Maj 2020
[121]Qeveria Shqiptare, VKM Nr. 1189 "Për rregullat dhe procedurat e zbatimit të Programit Kombëtar të Monitorimit", 2009
[122]Agjencia Kombëtare e Mjedisit - http://www.akm.gov.al/cil%c3%absia-e-mjedisit.html#raporte_publikime

Kombëtare të Mjedisit punon në përputhje me standartin ISO 17025:2017 dhe është i akreditуar për parametrat kryesore fiziko-kimike: pH, përçueshmëria elektike, alkaliniteti, lëndët e ngurta pezull, kërkesa për oksigjen kimik, kërkesa për oksigjen biokimik, nitrite, nitrate, jonet e amonit, ortofosfat dhe fosfori total.
Aktualisht, substancat prioritare (ato që paraqesin risk të konsiderueshëm për mjedisin ujor) nuk monitorohen në mënyrë rutinë. Ndotësit specifikë për basenin ujor (NSBU) (ata ndotës që konsiderohen nga autoriteti kompetent si me rëndësi të veçantë për basenin ujor) nuk janë përcaktuar ende.
Numri i pikave të monitorimit ndryshon çdo vit në varësi të kufizimeve buxhetore. Monitorimet rutinë të ujërave sipërfaqësore kanë vënë në dispozicion të dhëna rreth cilësisë së ujit për katër pika monitorimi në basenin ujor të lumit Mat.
Rezultatet e përzgjedhura nga rrjeti i monitorimit paraqiten për parametrat BOD_5, Total P dhe NH_4 në Shtojcën Teknike IX. Këto tre parametra shërbejnë si tregues të përgjithshëm mjaft të mirë për ndotjen që vjen nga burimet antropogjene që mund të dëmtojnë sistemet ujore.
Të dhënat e plota fiziko-kimike nga programet e monitorimit të AKM-së për periudhën 2014 – 2019 paraqiten në Shtojcën Teknike 8.

8.3.4 Fushata e monitorimit gjatë 2019-s dhe 2022-s

Harta 8-2 dhe Tabela 8-1 në shtojcën IX tregojnë qartë se numri i stacioneve në programin kombëtar aktual të monitorimit nuk është shumë i madh dhe nuk përfaqëson shumicën e trupave ujorë të përvijuar në basenet ujore. Kështu, programi aktual i AKM-së nuk i përmbush kërkesat e përputhshmërisë me Shtojcën V 1.3 të DKU-së. Për të bërë një kuantifikim sa më të mirë të statusit të mundshëm të trupit ujor, në tetor të 2019-s dhe në qershor të 2022-it, u realizuan dy fushata kampionimi më gjithëpërfshirëse në basenin e Matit.
Fushata e tetorit të 2019-s përfshiu 15 pika përgjatë baseneve të Matit, ku u analizuan 11 parametra fiziko-kimike. Fushata e qershorit të 2022-s përfshiu 11 pika përgjatë basenit të Matit, ku u analizuan 7 parametra fiziko-kimike dhe vlerësimi biologjik i cilësisë së ujërave.
Analizat e detajuara paraqiten në Shtojcën Teknike IX. Fushata gjithëpërfshirëse mundësoi një vlerësim më të mirë për statusin e mundshëm sasior të të të gjithë trupave ujorë të basenit ujor. Këto vendndodhje jepen në Tabelën 8-1, ku paraqiten edhe vlerat për dy treguesit më të rëndësishëm fiziko-kimikë të ndotjes antropogjene dhe ndikimit të mundshëm te elementet e cilësisë së mjedisit (ECB), BOD_5 dhe NH_4 (mg/l).
Të dhënat e plota fiziko-kimike nga fushata e monitorimit të 2019-s dhe të 2022-it paraqiten në Shtojcën Teknike IX.

8.3.5 Vlerësimet hidromorfologjike

Sipas DKU-së, elementet e cilësisë hidromorfologjike konsiderohen si elemente që mbështesin elementet e cilësisë biologjike. Kjo do të thotë se elementet e cilësisë hidrobiologjike mund të preken jo vetëm nga cilësia e ujit, por edhe nga kushtet hidrologjike dhe/ose morfologjike. Teksa flasim, Shqipëria nuk ka dispozita që të parashikojnë vlerësimin e statusit hidromorfologjik. Megjithatë, është bërë një lloj përpjekjeje paraprake për vlerësimin e statusit hidromorfologjik të trupave ujorë sipërfaqësorë të përvijuar në basenin e lumit Mat. Detajet rreth qasjes dhe metodologjisë gjenden në Shtojcën Teknike VI.

8.4 Programi i Monitorimit të Ujërave Nëntokësore

8.4.1 Autoriteti Kompetent

Rrjeti i monitorimit të ujërave nëntokësore në basenin e lumit Mat dhe programet përkatëse të kampionimit janë nën autoritetin kompetent të AKM-së, të Ministrisë të Mjedisit dhe Turizmit, e cila publikon çdo vit Programin Kombëtar të Monitorimit Mjedisor, i cili përcakton pikat e monitorimit dhe parametrat e synuar.

Marrja e kampionëve për cilësinë e ujërave nëntokësore dhe monitorimi 'hidrodinamik' (niveli i ujërave nëntokësore) u janë dhënë me nënkontraktim Shërbimit Gjeologjik Shqiptar (ShGjSh). ShGjSh-ja ka vënë në zbatim një program dytësor monitorimi me buxhetin e vet për qëllime të tjera hidrogjeologjike, i cili nuk është pjesë e programit zyrtar të AKM-së.

Rrjeti i plotë i monitorimit të ujërave nëntokësore (ndryshon çdo vit) dhe paraqitet në Hartën 8-2 dhe në Tabelën 8-10, në Shtojcën Teknike IX.

8.4.2 Rëndësia e Rrjetit të Monitorimit të Sasisë së Ujërave Nëntokësore

Rrjeti i monitorimit të cilësisë së ujërave nëntokësore duhet të ngrihet në përputhje me kërkesat e Nenit 8 dhe Shtojcës V, 2.2 dhe 2.3 të DKU-së. Rrjeti i monitorimit duhet projektuar në mënyrë të tillë që të ofrojë një tablo koherente dhe të përgjithshme të statusit kimik dhe sasior për çdo trup ujor individual.

Matja parësore e statusit sasior ka të bëjë me thellësinë ose lartësinë e nivelit të ujërave nëntokësore te puset e ndërtuara për qëllime monitorimi. Kjo gjen zbatim të plotë tek akuiferët me aluvione, gurë ranorë dhe konglomerate (Tipet 1, 2 dhe 5). Megjithatë, tek akuiferët me masivë gëlqerorë tepër karstikë (akuiferë të llojit 4), ku ka pak pompim nga puset e shpuara, rrjedhat e burimeve shihen si tregues më i mirë i statusit sasior (dhe cilësor). Akuiferët e llojit 3 të formuar nga shkëmbinj bazikë dhe ultrabazikë, si dhe strategjia e tyre optimale e monitorimit, janë të pasigurt dhe nuk do të zgjidhen deri kur të jenë mbledhur dhe vlerësuar të dhënat e monitorimit.

8.4.3 Statusi dhe të Dhënat e Rrjetit të Monitorimit të Sasisë së Ujërave Nëntokësore

Monitorimi i sasisë së ujërave nëntokësore ka të bëjë vetëm me matjen e thellësisë së ujit dhe nga pikëpamja hapësinore dhe kohore është e paplotë. Nivelet janë matur në puse të përzgjedhur në trupin ujor aluvial GW35120101 (Laç) dhe GW35120103 (Shënkoll) gjatë periudhës 2004 - 2020:

- Shp. 197 Gurrës
- Kisha e Shënkollit

Rezultatet e përzgjedhura nga rrjeti i monitorimit të ujërave nëntokësore paraqiten në Tabelën 8-8 në Shtojcën Teknike IX. Të dhënat në dispozicion tregojnë se ka një rënie të lehtë, por të qëndrueshme të nivelit të ujit që prej vitit 2004. Megjithatë, kjo tendencë për sa i përket niveleve nuk mund të konfirmohet me siguri për shkak të boshllëqeve të mëdha midis matjeve, krahasuar me luhatjet normale sezonale.

Nuk ka të dhëna të disponueshme për trupat e tjerë ujorë në basenin e Matit. Ka matje të posaçme të rrjedhave të burimeve, duke iu referuar edhe luhatjeve sezonale, por nuk ka grupe të dhënash sistematike për shkarkimet të ndara sipas periudhave.

8.4.4 Statusi dhe të Dhënat e Rrjetit të Monitorimit të Cilësisë së Ujërave Nëntokësore

DKU-ja dhe DUN-i kërkojnë monitorim në shkallë të gjerë të parametrave kimikë për të përcaktuar statusin cilësor të ujërave nëntokësore. Aktualisht, matet në mënyrë rutinë vetëm një pjesë e parametrave të kërkuar: anionet (Cl, SO_4, NO_3 dhe alkaliniteti), kationet (Na, K, Ca, Mg, Fe dhe NH_4) dhe parametrat treguese (pH, T, PE dhe TDS)

Monitorimi i cilësisë së ujërave nëntokësore realizohet nëpërmjet puseve nxjerrëse në dy trupa aluvialë të ujërave nëntokësore (TUN35140101 dhe TUN35140103). Në puset nxjerrëse ndodh përzierja midis ujërave nga thellësi të ndryshme dhe sipërfaqe të mëdha, ndaj janë kaq efikasë në identifikimin e pranisë së kontaminuesve, por jo dhe aq kur vjen puna te zbulimi i burimit ose i përqendrimeve në zonën burimore. Burimet e mëdha përdoren për qëllime të ngjashme në akuiferët karstikë.

Raportet për Gjendjen e Mjedisit që prej vitit 2012 parashikojnë matje të rregullt, deri në katër herë në vit, të joneve dhe metaleve të rënda. Të dhënat vijnë nga analizat laboratorike të kampionëve të ujit të marrë nga ShGjSh-ja nga 12 pus-shpime të renditur në tabelën 8-7. Nuk ka monitorim rutinë të cilësisë së ujërave nëntokësore në burime. Ka mbulim relativisht të mirë të puseve në Fushë Kuqe, që ndodhen përgjatë linjës nga Laçi në Patok dhe zgjaten në veri drejt lumit Mat. Në Rrile, në kufirin verior të TUN35120103, ndodhen dy puse, por nuk ka monitorim rutinë të cilësisë së ujërave nëntokësore.

18, F. KUQE	509, LAÇ
19, F. KUQE	176, MILOT
23+26, F. KUQE	St. Pomp., MILOT
46, H. GJUETISË	St. Pomp., SHËNGJIN
87, SHËNKOLL	2S, RRILË
177, PATOK	62, RRILË
197, GURRËZ	6V, RRILË
502, PATOK	

Rezultatet e përzgjedhura nga rrjeti i monitorimit paraqiten për parametrin e klorit (CL mg/l), nitrateve (NO_3 mg/l) dhe përcjellshmërisë elektrike (PE µS/cm), Tabelat 8-8 deri 8-10. Monitorimi i NO_3 ka zbuluar tendenca negative për një prej ndotësve kryesorë për shkak të burimeve të lëndëve ushqyese, të cilat mund të jenë të rrezikshme për shëndetin (SCM< 50 mg/l), ose mund të jenë shkak për eutrofikimin e ujërave sipërfaqësore. PE-ja është një masë mjaft e dobishme për ndotjen potenciale pasi është proporcionale me mbetjet e ngurta totale të shpërbëra (MNTSh) në ujë. Vlerat ndjeshëm mbi nivelin bazë, karakteristike të hidrologjisë vendase (zakonisht 300 µS/cm për ujërat e pasura në karbonat), mund të tregojë një lloj ndotjeje antropogjene.

Monitorimi i klorit zbulon praninë e qëndrueshme të ujërave nëntokësore paksa të kripura në Patok (TUN35120101) dhe Rrile (TUN35120103). Më në brendësi, në TUN35120101, përqendrimet e klorit janë të ulëta në terma absolutë, të cilat kanë pësuar rënie gjatë periudhës 2012-2016, pasuar nga një rritje e qëndrueshme. Monitorimi i nitrateve tregon se ka nivele përgjithësisht të ulëta (<10 mg/L NO3) në TUN35120101 dhe TUN35120103, ndonëse në të parin përqendrimet kanë pësuar rritje nga nivelet e 2004-s, gjë që tregon ndikim të vogël të veprimtarisë njerëzore. Monitorimi i PE-së nuk zbulon ndonjë tendencë të përgjithshme, ndonëse duket se ka paqartësi (p.sh probleme etiketimi) midis puseve të ndryshëm në Patok dhe Rrile. Në zonat bregdetare, vlera e lartë e PE-së (p.sh. > 1500 µS/cm) në ujëra të thella nëntokësore (> 30m) mund të tregojë intruzion të kripësisë në ujërat nëntokësore.

Të dhënat e plota fiziko-kimike nga programet e monitorimit të ujërave nëntokësore për periudhën 2014 – 2019 paraqiten në Shtojcën Teknike 8.

8.4.5 Fushata e monitorimit gjatë 2019-s

Nga Harta 8-1 dhe Tabela 8-6 në Shtojcën Teknike IX del mjaft qartë se numri i stacioneve në programin kombëtar aktual hidrogjeologjik të monitorimit nuk është shumë i madh dhe nuk përfaqëson shumicën e trupave ujorë nëntokësorë të përvijuar në basenet ujore. Kështu, programi aktual i ShGjSh-së nuk i përmbush kërkesat e përputhshmërisë së Shtojcës V 2.2 dhe 2.4 të DKU-së. Për të bërë një shprehje sasiore sa më të mirë të statusit të mundshëm të trupit ujor, në nëntor të 2019-s u realizua një fushatë kampionimi më gjithëpërfshirëse në basenin e Matit.

Fushata e nëntorit të 2019-s përfshiu 9 pika përgjatë basenit të Matit, ku u analizuan 11 parametra fiziko-kimike. Analizat e detajuara paraqiten në Shtojcën Teknike 8. Nuk ishte e mundur të analizoheshin nivelet e ujit në këto pika, të cilat janë pika të prodhimit të ujit dhe jo pus-shpime për qëllime vrojtimi. Këto vendndodhje jepen në Harta 8-1, ku paraqiten edhe vlerat për dy treguesit më të rëndësishëm fiziko-kimikë të ndotjes antropogjene dhe ndikimit të mundshëm te statusi kimik i ujërave nëntokësore, përcjellshmëria elektrike (µS/cm) dhe NH4 (mg/l).

8.5 Programet e Monitorimit të Zonave të Mbrojtura

8.5.1 Autoritetet Kompetente

Neni 6 dhe Shtojca IV e DKU-së përmbledhin disa lloje të zonave të mbrojtura për t'u trajtuar në Planin e Menaxhimit të Baseneve Ujore. Këto janë:

- Zonat e mbrojtura të ujit të pijshëm, në përputhje edhe me shkurtimin e DUP për Direktivën e Ujit të Pijshëm për konsum nga njeriu.
- Zonat e përvijuara për mbrojtjen e specieve ujore me rëndësi ekonomike
- Zonat e shpallura si ujëra rekreative, përfshi edhe ujërat e larjes sipas Direktivës së BE-së 2006/7/KE
- Zonat e shpallura si të ndjeshme ndaj lëndëve ushqyese sipas Direktivave të BE-së 91/676/KEE dhe 91/271/KEE
- Zonat e shpallura si zona të rëndësishme për habitatin, zonat e veçanta të ruajtjes (ZVR) dhe pikat e Natura 2000[123]

Për këtë arsye, nevojitet koordinim midis disa autoriteteve kompetente, më konkretisht:

- Pikat e nxjerrjes së ujit për > 50 persona ose > 10 m^3/ditë. Rregullimi i nxjerrjes së ujit është pjesë e sistemit të lejeve të AMBU-së. Operatorët e mëdhenj si shoqëritë UK në nivel bashkie kanë detyrimin ligjor të respektojnë kufizimet e lejes së ujit; ndonëse që prej viti 2020, shumë pika të nxjerrjes së ujit nuk i kishin këto leje dhe shumë pika as nuk mateshin për sa i përket sasisë së nxjerrjes.
- Njësitë Vendore të Kujdesit Shëndetsor (NjVKSh) kryejnë kampionimin rutinë fiziko-kimik dhe patogjen të të gjitha pikave të nxjerrjes së uji të pijshëm (faza pas trajtimit) në Shqipëri për qëllime të shëndetit publik. Duke qenë se këto të dhëna kampionimi konsiderohen si pjesë e rrjetit të furnizimit me ujë të pijshëm, ky program nuk ka lidhje të drejtpërdrejtë me objektivat mjedisore të basenit ujor.
- Shoqëritë UK nuk i raportojnë drejtpërdrejt AMBU-së lidhur me sasinë e nxjerrë, por i raportojnë çdo vit autoritetit kompetent, Entit Rregullator të Ujit (ERrU), si pjesë e përputhshmërisë vjetore me nivelet e shërbimit.
- Shoqëritë UK në nivel bashkie kanë programet e veta rutinë të monitorimit fiziko-kimik për burimet përkatëse. Shoqëria UK Tiranë (UKT), shoqëria UK më e madhe, ndërmerr kampionime të rregullta çdo muaj për të gjitha burimet e ujit të pijshëm që ka nën kontroll.
- Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura (AKZM) synon të ndalojë humbjen e biodiversitetit në Shqipëri përmes menaxhimit të përmirësuar të zonave të mbrojtura dhe hedhjes së bazave për zbatimin e rrjetit evropian Natura 2000.

8.5.2 Monitorimi Kombëtar dhe Raportimi te Komisioni Evropian

Çdo katër vjet, Shteteve Anëtare u kërkohet të raportojnë Komisionin Evropian për:

- Përqendrimin e nitrateve në ujëra nëntokësore dhe sipërfaqësore.
- Nivelet e eutrofikimit të ujërave sipërfaqësore.
- Vlerësimin e ndikimit të programeve të veprimit në cilësinë e ujit dhe praktikat bujqësore.
- Rishikimin e ZCN-ve dhe programeve të veprimit.
- Përllogaritjen e tendencave të ardhshme të cilësisë së ujit.
- Krahas Zvicrës, Shqipëria është i vetmi Shtet Joanëtar i BE-së që raporton çdo vit për cilësinë e ujërave të larjes pranë Agjencisë Evropiane të Mjedisit[124]. AKM-ja ia raporton Agjencisë Evropiane të Mjedisit rezultatet e programeve të monitorimit të cilësisë së ujërave sipërfaqësore nëpërmjet 'WISE EIONET' (Sistemit të Informacionit për Ujërat në Evropë, Rrjetit Evropian të Informacionit dhe Vrojtimit të Mjedisit)[125]

[123] Komisioni Evropian – Natura 2000 - https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm
[124] Krahasoni, për shembull: Cilësia e ujërave të larjes në Shqipëri për 2019-n https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts/assessments/state-of-bathing-water/country-reports-2019-bathing-season/al-bw-country-reports-2020.pdf
[125] Vizitoni për shembull: https://cdr.eionet.europa.eu/al/eea/wise_soe/wise6/envx_ilxq

8.5.3 Statusi Operacional i Rrjeteve të Monitorimit të Zonave të Mbrojtura në Mat

Zonat e mbrojtura përbëjnë teksa flasim rreth 21.4 % të territorit të Shqipërisë.

Programi Kombëtar i Monitorimit të Mjedisit për çdo vit, por në rastin konkret për vitin 2021, përcakton në kapitullin "Biodiversiteti" këta tregues mjedisorë të situatës:

- diversiteti i ekosistemeve dhe habitateve në zonat e mbrojtura - përpunimi statistikor, lista e specieve dhe habitateve në tabelë grafike;
- afërsia e infrastrukturës së transportit me zonat e mbrojtura - Paraqitja në tabelë.

Situata aktuale e monitorimit të zonave të mbrojtura

Megjithëse numri i zonave të mbrojtura në nivel vendi është rritur, çështjet e menaxhimit kanë mbetur ende shumë pas. Menaxhimi i Zonave të Mbrojtura në përputhje me kuadrin ligjor kombëtar bazohet te plani i menaxhimit. Deri më sot, progresi i shënuar lidhur me përgatitjen e Planit të Menaxhimit është si më poshtë:

- Zhvillimi dhe rehabilitimi i infrastrukturës së Parkut Kombëtar të Dajtit, Parkut Kombëtar të Lurës-Mali i Dejës, Rezervateve Natyrore të Menaxhuara Kune-Vain-Patok-Fushëkuqe-Ishëm. Gjatë viteve 2014 dhe 2015 u zbatuan projekte me investime nga buxheti i shtetit.
- Planet e Menaxhimit për 6 zonat e mbrojtura u hartuan me asistencën e ofruar nga projekti SELEA, IPA 2010. Planet e Menaxhimit për Zonat e Mbrojtura: Peizazhi i Mbrojtur i Liqenit të Pogradecit, Parku Kombëtar "Bredhi i Hotovës-Dangelli", Parku Kombëtar "Mali i Tomorrit", Parku Natyror "Korab-Koritnik", Park Natyror "Mali me Gropa - Bizë - Martanesh" dhe Parku i propozuar Kombëtar i Alpeve (i cili do të përfshijë Parkun Kombëtar ekzistues të Thethit dhe Valbonës, dhe Rezerva Strikte Natyrore e Lumit të Gashit). Pesë planet e menaxhimit, përveç Alpeve, u miratuan në dhjetor të vitit 2014.

Parku Natyror Bërzanë

Në vitin 2008 u krye një monitorim. Gjithashtu, për këtë zonë të mbrojtur nuk ka informacion të plotë dhe nuk dihet progresi i shënuar gjatë këtyre 14 viteve, prandaj propozohet të kryhet një studim i plotë dhe të marrë statusin e parkut natyror bashkiak.

Sipas vlerësimit të kryer nga Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura (nëntor 2019)[126], në rajonin e Bërzanës rritet një bimësi tipike mesdhetare që përfshin pyje lisi dhe shqopishtë, frashër (*Forsythia europaea*), drizë të bardhë, gjineshtër, etj.; 3 lloje habitatesh natyrore, sipas Listës së Habitateve NATURA 2000, nga të cilët 1 lloj habitati është listuar si prioritar; 3 specie, të rëndësishme për florën, të rralla/endemike (*Forsythia europaea* dhe *Festucopsis serpentini*), dhe nga speciet e faunës janë konstatuar: 7 specie pothuajse të rrezikuara, 5 specie vulnerabël, 40 specie te parrezikuara, për 2 specie nuk ka të dhëna dhe 9 specie nuk janë të përfshira në listën IUCN. Për këtë zonë të mbrojtur, nuk është kryer digjitalizimi i mbulesës bimore, llojeve të habitateve, përdorimit të tokës, zonimit të sipërfaqes, dhe nuk ka Plan për Menaxhimin e Zonave të Mbrojtura.

Kune – Vain – Patok-Fushëkuqe-Ishëm

Për zonën e mbrojtur, Rezervati Natyror i Menaxhuar "Kune-Vain-Patok-Fushëkuqe-Ishëm" është hartuar dhe miratuar në vitin 2011 Plani i Menaxhimit, i cili ka përfunduar afatin në vitin 2020, por me VKM nr.60, datë 26.01.2022, kjo zonë e mbrojtur është bashkuar në një të vetme me RNM "Patok-Fushë Kuqe-Ishëm" me sipërfaqe totale 8092.3 ha. Me ndryshimet e miratuara do të përgatitet Plani i ri i menaxhimit për këtë zonë të mbrojtur. Vlen të përmendet që RNM "Kune-Vain-Tale- Patok-Fushë Kuqe-Ishëm" përmban sistemin ligatinor më të ndërlikuar, i vendosur në deltën e rrjedhjes së poshtme të Drinit, në breg të detit Adriatik. Përfshin habitate tokësore, laguna, moçale dhe këneta. Këtu përmendim Laguna e Merxhanit (2.5 km^2); Laguna e Cekës (Delta e Drinit) (2.2 km^2); Laguna e Kunes (10 km^2); Laguna e Vainit (14.5 km^2). Me gjithë dëmtimet e mëdha, ruhen ende vlera shkencore dhe ekologjike, si zonë me një sër tipash të habitateve dhe si IBA shumë të rëndësishme për shpendët shtegtarë dhe sidomos për koloninë e çafkave (familja *Ardeidae*), ndërsa për lagunën e Merxhanit dhe ligatinat përreth saj takohen lloje të shumta shpendësh, për të cilat ajo ka statusin "IBA".

[126] Studimi për Rivlerësimin e Sistemit të Rrjetit të Zonave të Mbrojtura Mjedisore në Shqipëri (1990 - 2019), Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura, 2019

Harta 8-1 – Vendndodhja e Pikave të Monitorimit të Cilësisë dhe Sasisë së Ujërave Nëntokësore - Mati

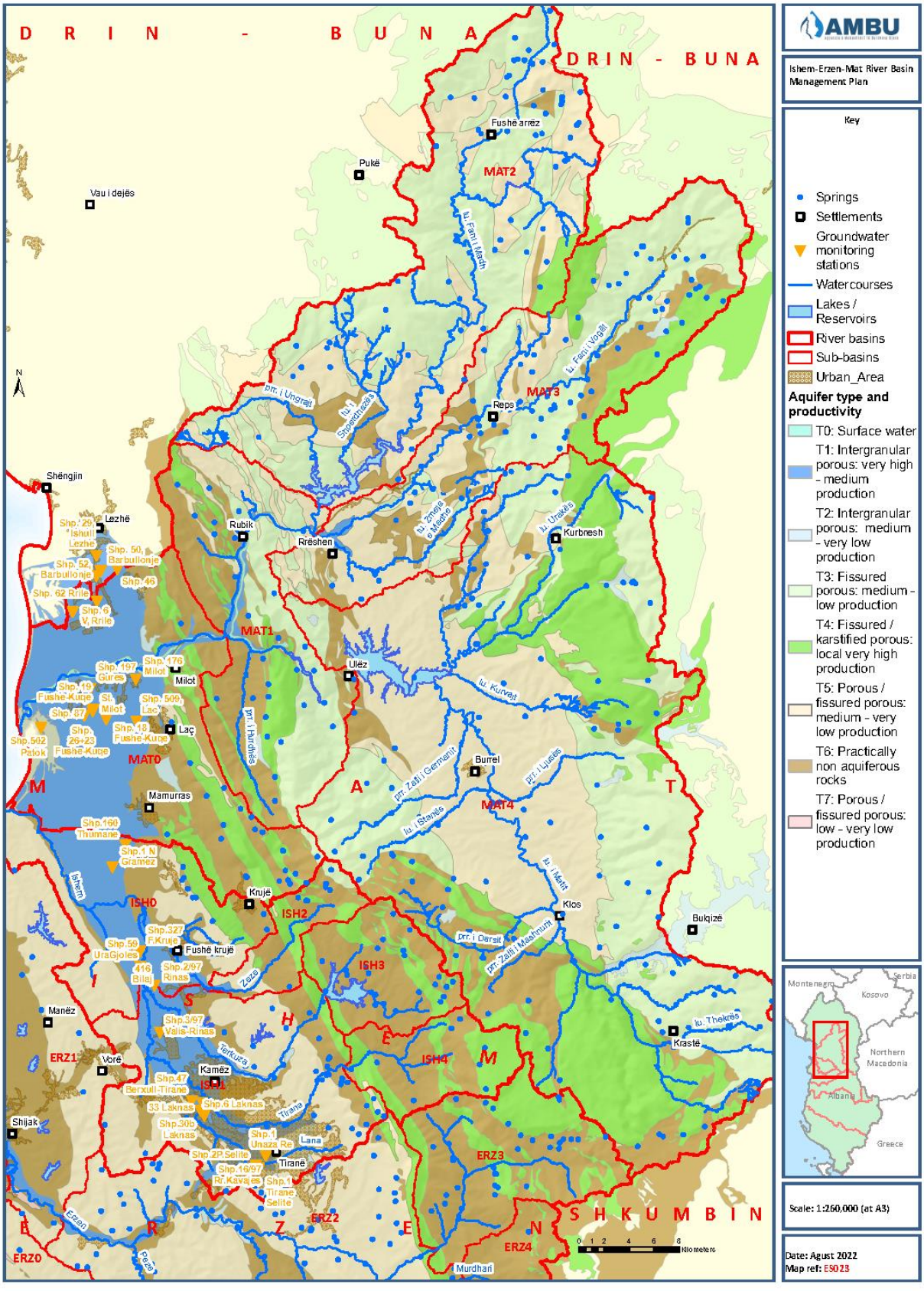

Harta 8-2 - Vendndodhja e Pikave të Monitorimit të Ujërave Nëntokësore, fushata kampionimit në vitin 2019

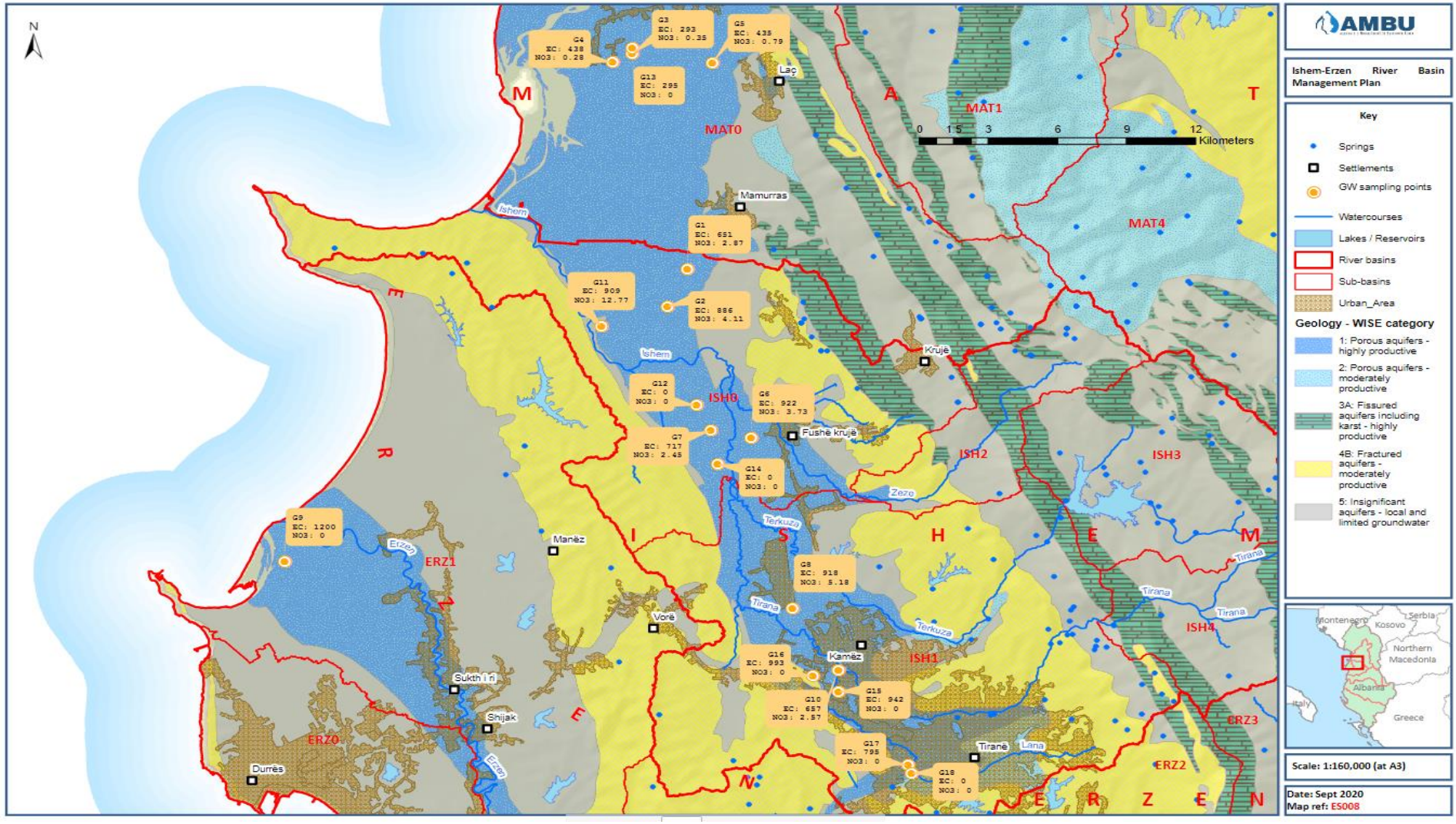

9. Përmbledhja e Strategjive dhe Planeve Plotësuese

9.1 Vështrim i përgjithshëm

9.1.1 Shqipëria

Qëllimi i Strategjive, Dokumenteve të Politikës dhe Planeve është të trajtojnë sfidat që hasen në sektorin e ujit, si dhe të garantojnë menaxhimin dhe qeverisjen efikase të burimeve ujore.
Strategjitë, Dokumentet e Politikave dhe Planet kryesore në sektorin e ujit janë:

- **Axhenda 2030 për Zhvillimin e Qëndrueshëm**, e cila specifikon 17 Objektiva të Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZhQ) në formën e thirrjes urgjente për veprim nga të gjitha vendet, me qëllim arritjen e tyre deri në vitin 2030. Axhenda 2030 e OZhQ-ve është miratuar nga Shqipëria në 2015-n.
- **Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZhI) për periudhën 2015-2020** është dokumenti strategjik kryesor që ndërthur axhendën e integrimit në BE me zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik dhe social të vendit. Shtylla 4 e kësaj strategjie parashikon zhvillimin nëpërmjet ndërlidhjes dhe përdorimit të qëndrueshëm të burimeve, si dhe zhvillimit territorial përmes:
  - mjedisit të shëndetshëm dhe të qëndrueshëm,
  - përmirësimit të sistemeve të furnizimit me ujë, kanalizimeve të ujërave të ndotura dhe menaxhimit të mbetjeve;
  - shtrirjes në të gjithë vendin së impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura në dobi të popullsisë;
  - menaxhimit të qëndrueshëm të burimeve ujore.
- **Strategjia Kombëtare për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore (2018-2029)** është strategjia kryesore dhe shërben si bazë për reformimin e sektorit të ujërave. Kjo strategji u mundëson institucioneve përgjegjëse për menaxhimin e burimeve ujore të arrijnë standardet evropiane duke përcaktuar objektivat kryesore për këtë sektor:

Për të arritur objektivin e katërt të SKMIBU-t (2018-2029), "Sigurimi i modeleve dhe të dhënave të besueshme rreth ujit dhe klimës për të gjitha palët e interesit dhe hartimi i politikave të përshtatshme me sugjerimet e qeverisë për sektorin e ujit duke u bazuar mbi këto të dhëna dhe modele", AMBU ka themeluar Kadastrën Kombëtare të Burimeve Ujore që shërben si bazë të dhënash për burimet e gjeoreferuara në sistemin GIS. Të dhënat për shtresat që zotëron KKBU-ja publikohen në faqen e saj të internetit (http://kadastraujore.gov.al/).

- (Draft) **Programi Kombëtar Sektorial për Ujin** 2018-2030 për menaxhimin e integruar të ujit synon të sigurojë nevojat jetike, konkurueshmërinë e përdorimit dhe reduktimin e riskut të ujit duke i kushtuar vëmendje të veçantë qëndrueshmërisë së ekosistemeve ujore. Vizioni i këtij programi është qeverisja e sektorit të ujit në përputhje me standardet dhe praktikat më të mira evropiane, duke pasur si qëllim kryesor promovimin e përdorimit të qëndrueshëm të burimeve ujore, mbrojtjen e tyre dhe mbrojtjen nga uji.
- **Strategjia Kombëtare për Ujitjen dhe Kullimin 2019-2031** ka përcaktuar katër komponentë strategjikë:
  - Komponenti strategjik 1 "Ujitja",
  - Komponenti strategjik 2 "Kullimi",
  - Komponenti strategjik 3 "Siguria e digave dhe përdorimi i tyre",
  - Komponenti strategjik 4 "Mbrojtja nga përmbytjet".
- **Politikat Strategjike për Mbrojtjen e Biodiversitetit**

Objektivi kryesor është të kontribuojë në parandalimin në nivel kombëtar të humbjeve të biodiversitetit dhe degradimit të shërbimeve të ekosistemit nëpërmjet zbatimit të plotë të kuadrit ligjor të Shqipërisë dhe BE-së, reduktimit të presioneve ndaj biodiversitetit, restaurimit të

ekosistemeve në mënyrë të drejtë dhe të barabartë nga pikëpamja biologjike, transferimit të teknologjive përkatëse, kanalizimit të çështjeve e vlerave të biodiversitetit, si dhe zbatimit efikas të politikave të përshtatshme.

- (Draft) **Strategjia Kombëtare e Furnizimit me Ujë dhe e Kanalizimeve të Ujërave të Ndotura**

Qëllimi është të përmirësohet cilësia e shërbimit të furnizimit me ujë dhe kanalizimeve të ujërave të ndotura që i ofrohet qytetarëve shqiptarë dhe të mbështetet zhvillimi ekonomik i vendit, bazuar te performanca e një shërbimi kryesor infrastrukturor

- **Plani Kombëtar i Emergjencave Civile (2004)** ka si qëllim:
  - Të parandalojë, lehtësojë dhe rehabilitojë çdo dëmtim që mund të shkaktohet nga emergjencat civile dhe që mund të prekë popullsinë, kafshët, pronën, trashëgiminë kulturore dhe mjedisin;
  - T'i ofrojë kushtet shtetit dhe institucioneve publike e private, veprimtarive ekonomike dhe popullsisë që t'i përballojnë situatat e emergjencës me sa më pak humbje.
  - Të garantojë përdorimin e të gjitha burimeve të mundshme shtetërore për të mundësuar sigurinë publike, qëndrueshmërinë e vazhdueshme të ekonomisë kombëtare, identifikimin e zonës së emergjencës dhe zbutjen e pasojave.
- **Plani i Integruar Ndërsektorial për Bregdetin**

Plani i Integruar Ndërsektorial (PINS) për Bregdetin shërben si sistem rregullator për të siguruar standardet lidhur me planifikimin dhe garantimin e instrumenteve që mundësojnë shërbime cilësore turistike. Objektivat dhe parimet vendosen që të sigurohet përdorimi dhe menaxhimi i qëndrueshëm i zonave bregdetare për të ruajtur habitatet dhe peizazhet bregdetare natyrore, burimet natyrore dhe ekosistemet, në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe normat ligjore në fuqi.

- **Planet e Përgjithshme Vendore**

Procesi i përgatitjes së planeve të përgjithshme vendore për të gjitha bashkitë në vend ka vijuar që prej vitit 2017 nga bashkitë që janë pjesë e basenit të lumit Mat. Bashkitë Lezhë, Kurbin, Mat, Mirditë, Klos kanë PPV.

9.1.2 Bashkimi Evropian

PMBU-të mund të plotësohen më tej nga hartimi i programeve dhe planeve më të detajuara të menaxhimit për nënbasenin, sektorin, problematikën ose llojin e burimit ujor, për të trajtuar aspektet e veçanta të menaxhimit të burimeve ujore. Zbatimi i këtyre masave nuk i përjashton Shtetet Anëtare nga detyrimet e tjera të DKU-së.

Në përputhje me praktikat më të mira ndërkombëtare, kuadri i PMBU-së për Shqipërinë parashikon strategji dhe/ose plane plotësuese, të koordinuara me dokumentin bazë të PMBU-së, por të ndryshme prej tij (masat në 1.5.1.). Në disa raste, këto plane dytësore përmenden shprehimisht në Direktivën Kuadër të Ujit p.sh Direktivën 2007/60/KE (Direktiva për Përmbytjet) në mënyrë të nënkuptuar në politikat e Komisionit Evropian për pamjaftueshmërinë e ujit dhe thatësirat.

Këto strategji ose plane (analiza thelbësore në vetvete) përmenden në Planin Bazë të DKU-së (ky dokument) duke iu referuar vetëm mënyrës se si do të ndikojë strategjia përkatëse apo aktivitetet ose skemat e propozuara në objektivat mjedisore të basenit ujor. Skemat që kanë ndikim negativ tek objektivat mjedisore p.sh te statusi i trupave ujorë duhet të **(i)** zbatojnë masat e duhura zbutëse për ruajtjen e statusit ekologjik, ose të **(ii)** tregojnë se objektivat e dobishme, në funksion të të cilave janë bërë modifikimet apo ndryshimet e trupit ujor nuk mund të arrihen me mjete të tjera, të cilat paraqesin një mundësi shumë më të mirë mjedisore për shkak të realizueshmërisë teknike ose kostove disproporcionale[127].

9.1.3 Plani i Menaxhimit të Burimeve Ujore

Plani i Menaxhimit të Burimeve Ujore siguron pikësëpari që bilanci i ujit në basenin ujor (nëntokësor dhe sipërfaqësor) të përcaktohet me saktësi dhe të menaxhohet në mënyrë të tillë që të sigurohet

[127]Komisioni Evropian, Direktiva Kuadër e Ujit– Neni 4(7)

qëndrueshmëria afatgjatë. Kjo duhet të përfshijë regjistrat për nxjerrjet e ujit në nivel nënbaseni, kontrollet e menaxhimit dhe identifikimin e kërkesave dhe masave për mbrojtjen e prurjes mjedisore. Strategjia e Përbashkët e BE-së për Zbatimin e DKU-së (SPZ) i ka cilësuar së fundmi këto elemente si aktivitete ndihmëse të rëndësishme[128] , të pasyqruara edhe në legjislacionin kombëtar[129].
Tashmë është pranuar gjerësisht se regjimi i prurjes në të gjithë lumenjtë luan rol parësor në strukturën dhe funksionimin e ekosistemeve ujore [9] dhe është, deri diku, shumë më i rëndësishëm se "elementi ndihmës" që referohet në DKU. Duke qenë se nxjerrja e ujit për përdorime ekonomike ka në përgjithësi ndikim të konsiderueshëm në regjimin e prurjes dhe në prurjet mjedisore, menaxhimi i burimeve ujore mund të konsiderohet si i lidhur në mënyrë të pandashme me masat e seksionit 1.5.1, ndaj "menaxhimi i burimeve ujore" duhet konsideruar si pjesë thelbësore e PMBU-së. Nuk ka gjasa që një trup ujor ta arrijë "statusin e mirë" nëse regjimi i prurjes nuk menaxhohet në mënyrë të tillë që të jetë sa më afër regjimit të prurjes natyrore.
Megjithatë, 'qëndrueshmëria e burimeve ujore' është një fushë mjaft e gjerë politikash për Komisionin Evropian dhe tematikë kyç menaxhimi për pjesën më të madhe të baseneve ujore. Menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore kërkon që fokusi të mos ngushtohet vetëm në nevojat e ekosistemit për ujë, por kërkon politika dhe mjete për të siguruar efikasitetin e burimeve, si dhe një vlerësim dhe planifikim të ndërveprimeve me burime të tjera, veçanërisht për sigurinë ushqimore dhe energjetike. Masat për përforcimin e efikasitetit të burimeve ujore kanë ndikime të ndryshme, qoftë pozitive apo negative, edhe në sektorë të tjerë, veçanërisht në bujqësi dhe hidroenergjetikë[130].

9.1.4 Plani i Menaxhimit të Riskut nga Përmbytjet

Përmbytjet katastrofike vënë në rrezik gjallesat dhe sjellin humbje të mëdha ekonomike. Masat për lehtësimin dhe mbrojtjen nga përmbytjet kanë kosto dhe nuk mund të zbatohen për të gjithë basenin. Krahas masave të përshtatura me llojin e ekosistemit (norma e preferuar), identifikimi i fushave prioritare për mbrojtjen nga përmbytjet dhe vlerësimi kosto-përfitim duhet të sigurojnë marrjen e masave në një qasje të bazuar në risk.
Këto koncepte janë trajtuar përgjithësisht në nivel BE-je në Direktivën 2007/60/KE[131] dhe Programin e BE-së për Menaxhimin e Riskut nga Përmbytjet[132], ku identifikohen zonat në rrezik përmbytjeje dhe parashikohet hartimi në shkallë RBU-je ose baseni ujor, sipas rastit, i Planeve të Menaxhimi të Riskut nga Përmbytjet (PMRB), të cilat mishërojnë konceptet e parandalimit, mbrojtjes dhe gatishmërisë. Për një RBU të caktuar mund të kërkohen disa PMRB në varësi të risqeve për përmbytje në nivel lokal.
Direktiva për Përmbytjet (DP) kërkon shprehimisht që masat dhe ndikimet e çdo vepre mbrojtëse të propozuar të marrin plotësisht parasysh objektivat mjedisore të DKU-së së parashtruara në PMBU (DP, neni 7, neni 9). Kur objektivat mjedisore nuk përmbushen, atëherë mund të mos arrihet kërkesa kryesore e "Statusit të Mirë" të trupave ujorë të prekur. Nëse ndikimet mjedisore të veprave të propozuara për mbrojtjen nga përmbytjet nuk trajtohen dhe zbuten siç duhet, atëherë trupat ujorë (zakonisht "trupat ujorë tepër të modifikuar") do vazhdojnë të mos e kalojnë dot testin e nenit 4(7) të DKU-së.

9.1.5 Plani i Menaxhimit të Risqeve nga Thatësirat

Politika e BE-së për ujin lidhur me pamjaftueshmërinë e ujit është hartuar për të parandaluar dhe zbutur situatat e mundshme të thatësirave dhe të pamjaftueshmërisë së ujit, duke i dhënë prioritet kalimit në ekonomi që siguron efikasitetin e kursimit të ujit [133,134]. Theksohet veçanërisht se në politikat kombëtare të zbatimit të DKU-së kërkohet një fokus më i fortë në çështjet e sasisë së ujit.

---

[128]Komisioni Evropian, Dokumenti Udhëzues 31, Prurja ekologjike në zbatimin e Direktivës Kuadër të Ujit, Raporti Teknik 2015-086, 2015
[129]Kërkesa e posaçme për monitorimin e cilësisë së ujërave të larjes, në kuadër të monitorimit të ujërave rekreativë, kryhen nga ISSH, por që në organizmin aktual janë NJVKSH, sipas VKM nr.979, datë 29.9.2010
[130]Agjencia Evropiane e Mjedisit, Drejt përdorimit eficient të burimeve ujore në Evropë, EEA, Raporti Nr. 1/2012, 2012
[131]Komisioni Evropian, Direktiva 2007/60/KE për vlerësimin dhe menaxhimin e risqeve nga përmbytjet, "Direktiva për Përmbytjet"
[132] https://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/flood_risk.htm
Komisioni Evropian, Trajtimi i sfidave të pamjaftueshmërisë së ujit dhe thatësirave, COM(2007)414,
[134]Komisioni Evropian, Udhërrëfyesi për Mbrojtjen e Burimeve Ujore të Evropës, COM(2012)673

Në mungesë të një Direktive ose kuadri të posaçëm për menaxhimin e pamjaftueshmërisë së ujit, [135]praktika më e mirë ndërkombëtare sugjeron që Planet e Menaxhimit të Riskut nga Thatësirat të përgatiten në shumë nivele, pra nëse është e mundur në nivel baseni ujor dhe sidomos në nivel nënbaseni ose bashkie, ku ndikimi i thatësirave mund të jetë mjaft i madh për ekosistemet ujore ose furnizimin me ujë të pijshëm ose në bujqësi.

9.1.6 Plani i Menaxhimit të Zonave Bregdetare

Sipas DKU-së, Planet e Menaxhimit të Basenit Ujor duhet të marrin parasysh specifikisht trupat ujorë 'bregdetarë', duke vlerësuar presionet, gjendjen, ndikimin dhe objektivat mjedisore të përbashkëta me kategoritë e tjera të trupave ujorë. Megjithatë, rajonet bregdetare kanë problematika të konsiderueshme lidhur me menaxhimin, që shkojnë përtej fokusit aq të ngushtë të seksionit 1.5.1. Për shembull, erozioni bregdetar, zhvillimi i infrastrukturës, turizmi dhe përmbytjet bregdetare për shkak të ndryshimeve klimatike janë problematika të konsiderueshme teknike që ka shumë pak gjasa të mbulohen nga fokusi kryesor i PMBU-së së DKU-së.

Protokolli i ICZM-së (nënshkruar në vitin 2008 dhe hyrë në fuqi në vitin 2011) është një hap thelbësor në fushën e menaxhimit të zonës bregdetare. Shqipëria ka qenë firmëtare e Konventës për Mbrojtjen e Mjedisit Detar dhe Rajonit Bregdetar të Mesdheut (Konventa e Barcelonës) që prej vitit 1990 dhe i ka pranuar ndryshimet e Konventës në 2001-shin.

Shqipëria është aderuar në Konventën e Barcelonës për Mbrojtjen e Mjedisit Detar dhe Rajonit Bregdetar të Mesdheut në vitin 2000, nëpërmjet ligjit nr. 8690, datë 16/11/2000 "Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Konventën për Mbrojtjen e Mjedisit Detar dhe Rajonit Bregdetar të Mesdheut dhe 6 protokolleve të saj shoqëruese". Në 2010-n, Shqipëria pranoi një tjetër Protokoll të Konventë së Barcelonës, miratuar me ligjin nr. 10234, datë 18.2.2010 "Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në protokollin "Për Menaxhimin e Integruar të Zonës Bregdetare të Mesdheut" të Konventës së Barcelonës "Për Mbrojtjen e Mjedisit Detar dhe Rajonit Bregdetar të Mesdheut".

Në këtë kontekst, në vitin 2014, Këshilli Kombëtar i Territorit miratoi nismën e hartimit të Planit të Integruar Ndërsektorial për bregdetin shqiptar, i cili synon të përcaktojë mënyrat më të përshtatshme të zhvillimit të rajonit nëpërmjet përdorimit racional të territorit dhe burimeve e pasurive të tij, duke u fokusuar te kujdesi për ekosistemet. Objektivat kryesore të këtij plani janë:

- Zhvillim i qëndrueshëm
- Mbrojtja e kapaciteteve mjedisore dhe vlerave të peizazhit, duke ruajtur karakterin e lokaliteteve të vijës bregdetare;
- Shtimi i zonave të mbrojtura natyrore;
- Transformimi i bregdetit në destinacion unik;
- Shtrirja e kohëzgjatjes së sezonit turistik për zhvillimin e turizmit në mënyrë sa më të larmishme gjatë gjithë vitit;

Shpërndarje e barabartë e investimeve dhe barazi sociale në të gjithë territorin.

[135]Partneriteti Global për Ujin, Udhëzimet për përgatitjen e Planeve të Menaxhimit të Thatësirave, Zhvillimi dhe zbatimi në kontekstin e Direktivës Kuadër të Ujit të BE-së, 2015.

9.2 Menaxhimi i Burimeve Ujore në Basenin Ujor të Matit.

9.2.1 Autoriteti Kompetent dhe Masat e Koordinimit

Autoriteti kompetent për hartimin dhe zbatimin e strategjisë së burimeve ujore është AMBU. Regjistri i Nxjerrjeve mbahet në nivel qendror nga AMBU në Tiranë dhe është i aksesueshëm nga publiku përmes Kadastrës Kombëtare të Burimeve Ujore (KKBU).

Gjatë këtij procesi, ka shumë rëndësi të ndërmerren aktivitete të detajuara konsultimi dhe koordinimi me përdoruesit e tjerë të mëdhenj të ujit dhe rregullatorët e tyre përkatës, kryesisht në sektorët e bujqësisë dhe hidroenergjetikës.

Këshilli i Basenit Ujor (KBU) është organi përgjegjës për vendimmarrjen lidhur me burimet ujore në basenin përkatës. Baseni i lumit Mat është pjesë e KBU-së Mat, me 15 anëtarë. KBU-të lëshojnë autorizime dhe leje vetëm kur veprimtaria zhvillohet brenda kufijve të një baseni të vetëm.

AMBU, si institucioni që drejton menaxhimin e burimeve ujore në nivel kombëtar, koordinon dhe kontrollon punën e organeve vendore të menaxhimit të burimeve, si dhe harton e zbaton planet e menaxhimit të basenit ujor. Qëllimi është sigurimi i ruajtjes, zhvillimit dhe shpërndarjes së burimeve ujore, mbrojtja e burimeve ujore nga ndotja dhe keqpërdorimi e dëmtimi që cënon cilësinë dhe sasinë e tyre. AMBU pranon dhe shqyrton aplikime për leje/autorizime për përdorimin e burimeve ujore, proces ky që aktualisht realizohet online në:

https://e-albania.al/eAlbaniaServices/UseService.aspx?service_code=13279

Në nivel rajonal, baseni i lumit Mat menaxhohet nga ZABU Tiranë. Kompetencat kryesore të ZABU-ve janë hartimi i draft planit për burimet ujore në basenin përkatës; dërgimi i këtij plani te Këshillii i Basenit Ujor për miratim; monitorimi i zbatimit të vendimit të KKU-së dhe KBU-së. ZABU-të shërbejnë si sekretariat teknik për çdo këshill baseni ujor.

9.2.2 Strategjia e Burimeve Ujore

Sipas legjislacionit shqiptar dhe DKU-së, me qëllim menaxhimin e burimeve ujore në nivel kombëtar, është hartuar dhe po zbatohet Strategjia Kombëtare për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore (SKMIBU) për periudhën 2018-2029. Strategjia kombëtare përcakton pesë objektiva kryesorë.

Kapitulli i parë i strategjisë përcakton bilancin e ujit (1.2.1) për burimet ujore në nivel kombëtar dhe bilancin e ujit për prurjet mesatare vjetore vetëm për muajt e verës, për të gjashtë basenet, me qëllim realizimin e vlerësimit rigoroz të burimeve ujore në kuadër të zbatimit të DKU-së, bazuar te "Dokumenti udhëzues për zbatimin e bilancit të ujit që mbështet zbatimin e DKU-së", i cili është edhe udhërrëfyesi zyrtar i Komisionit Evropian për bilancin ujor.

Për të ndërmarrë ndërhyrjet e përshtatshme strategjike, duhet të identifikojmë mirë të gjitha presionet e çdo baseni ujor. Me të përfunduar identifikimin, çdo presioni i duhet caktuar pesha specifike që do të lejojë të gjykojmë me saktësi nëse presionet kanë ndikim më të madh; në këtë rast, shihet me prioritet ndërhyrja për t'i minimizuar ose mbajtur nën kontroll.

Ndërhyrjet strategjike lidhur me çështjet e identifikuara në basenin e lumit Mat janë:

- Monitorimi i rrjedhave të ujit në basenin ujor duke nisur nga burimi, dhe në vazhdim përgjatë të gjithë gjatësisë dhe në lidhje me të gjitha përdorimet e tyre.
- Informacion për bilancin e ujit në basenin ujor që duhet pasqyruar në KKBU.
- Shpallja dhe përcaktimi i zonave të mbrojtura për të ruajtur kushtet optimale për zonën ujëmbledhëse të ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore në basenin ujor.
- Zonimi dhe përcaktimi i limiteve për përdorimin e ujëmbledhësve/burimeve ujore në disa zona të caktuara të basenit ujor që i janë nënshtruar degradimit për shkak të mbipopullimit.
- Rritja e vetëmjaftueshmërisë rajonale.
- Rikuperimi i nivelit të ujërave nëntokësore dhe rikuperimi i cilësisë së tyre pas mbipërdorimit.
- Përcaktimi i kufijve për përdorimin e ndotësve të mundshëm të ujit që vijnë nga industria, zonat urbane, veprimtaritë minerare, fermat bujqësore dhe akuakultura.
- Ndërtimi dhe/ose përmirësimi i impiantieve të trajtimit të ujërave të ndotura urbane.

- Kontrolli i ndotjes së ujit, rehabilitimi i korridorit rrjedhës dhe rikuperimi i kapacitetit rural dhe urban të kullimit.
- Masat hidromorfologjike si përmirësimi i vazhdimësisë së lumit.
- Kontrolli dhe menaxhimi efikas dhe shkencor i përmbytjeve. Rritja e nivelit të përgatitjes rajonale për thatësirat dhe përmbytjet.
- Kontrolle të rrepta dhe përcaktimi i kushteve për hapësirën që do përdoret për licensimin e veprimtarive që synojnë nxjerrjen e materialeve nga shtretërit e lumenjve dhe monitorimin e vazhdueshëm të subjekteve ekzistuese.
- Stabilizimi i shtretërve të lumenjve që u janë nënshtruar nxjerrjes së agregateve, ndryshimeve të ngarkesës sedimentare, ndryshimeve të brigjeve, përdorimit të tokës për grumbullim mbetjesh ose përdorime të tjera që cenojnë kushtet mjedisore natyrore.
- Kufizimi i ujërave Rekreative me qëllim shmangien e dëmeve të mundshme që mund të pësojnë burimet natyrore.
- Përfshija e variacioneve, pasigurive dhe riskut në procesin vendimmarrës.
- Promovimi i koordinimit dhe bashkëpunimit midis qeverive dhe agjencive vendore, si dhe organizatave publike e private.

9.2.3 Aktivitetet ose Skemat e Reja të Burimeve Ujore që Ndikojnë në Statusin e Trupit Ujor

Tabela 9-1 përmbledh ato trupa ujorë statusi i të cilëve mund të ndikohet nga skemat e burimeve ujore dhe që për këtë shkak mund të rrezikojnë të mos i arrijnë objektivat mjedisore të parashtruara në Kapitullin 3. Programi i Masave duhet të përfshijë edhe masat zbutëse ose arsyetimin e mosarritjes ose mosruajtjes së statusit të mirë (Kapitulli 13).

Tabela 9-1- Trupat Ujorë që Mund të Ndikohen nga Aktivitetet e Burimeve Ujore

EMRI I TRUPIT UJOR	NËNBASENI:	TRUPI UJOR KODI I BE-SË	FORMA AKTUALE	STATUSI AKTUAL	NDIKIMI I MUNDSHËM
Fani Madh	Mat1	3512231	TUTM	I Keq	Regjimi i prurjes që ndikohet nga diga e Lezhës
Diga e Lezhës	Mat2	LW351204	TUTM	I Ulët	
Ulza	Mat1	3512333	TUTM	I Keq	Regjimi i prurjes që ndikohet nga diga e Ulzës
Uraka	Mat4	3512343	Natyror	I Mesëm	Regjimi i prurjes që ndikohet nga diga e HEC-it

9.3 Menaxhimi i Riskut nga Përmbytja në Basenin Ujor të Matit

9.3.1 Autoriteti Kompetent dhe Masat e Koordinimit

Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore, në bashkëpunim me ministrinë përgjegjëse për mbrojtjen civile, harton projektligje që përcaktojnë planet dhe rregullat për menaxhimin e riskut nga përmbytjet, në përputhje me legjislacionin në fuqi për mbrojtjen civile dhe Planin Kombëtar për Emergjencat Civile. Për çdo basen ujor, AMBU-ja do të:

- Përgatitë vlerësimin paraprak të riskut nga përmbytja bazuar te informacioni i disponueshëm, si për shembull të dhëna dhe studime për zhvillimet afatgjata, veçanërisht për ndikimet e ndryshimeve klimatike në rast përmbytjesh;
- Përgatitë hartat e rrezikut nga përmbytjet dhe hartat e riskut nga përmbytjet, në shkallë të përshtatshme, për zonat e shpallura në rrezik përmbytjeje;
- Përgatitë Planet e Menaxhimit të Riskut nga Përmbytjet (PMRP), të koordinuara në nivelin e basenit ujor, mbështetur te hartat e rrezikut të përmbytjeve dhe hartat e riskut të përmbytjeve.

Bashkitë janë përgjegjëse për mbrojtjen e zonave urbane nga risku nga përmbytjet, bazuar edhe këto te plani MRP.

Agjencia Kombëtare për Mbrojtjen Civile përgatit dhe zbaton planet kombëtare për emergjencat civile, të cilat koordinohen me planet e menaxhimit për riskun nga përmbytjet.

9.3.2 Përmbledhja e Historikut të Përmbytjeve

Përmbytjet janë problem i shpeshtë në Basenin e Lumit Mat.

Shqyrtimi i regjistrave dhe vëzhgimeve tregon se ka pasur shtatë përmbytje të mëdha gjatë 150 viteve të fundit, në vitet 1854, 1860, 1905, 1937, 1962-63, 1970-71 dhe 1992. Përmbytjet e 1962-63 renditen të tretat në këtë listë, dhe duket se ato rikthehen rreth çdo 50 vjet. Gjatë përmbytjeve të vitit 1962-1963, një sipërfaqe prej 8 000 ha në basenin e Lumit Mat u përmbyt për 10 ditë me radhë. Përmbytjet e mëdha në ultësirën bregdetare si pasojë e kombinimit të reshjeve të dendura, fryrjes së ujërave të detit nga stuhitë dhe baticat, kanë qenë më të shpeshta veçanërisht gjatë 15 viteve të fundit. Intensifikimi i këtyre ndodhive vlerësohet si tregues i ndryshimeve klimatike në Shqipëri[136]. Ato kanë sjellë dëme në infrastrukturë, në sistemet e pompave të kullimit (p.sh., në shtator 2002), bujqësi, etj. Erozioni bregdetar ka qenë më agresiv.

Një tjetër përmbytje e madhe në ultësirën bregdetare dhe grykëderdhjen e Basenit të Matit ndodhi në janar të vitit 2010. Ngjarja ishte rezultat i tërheqjes së lumit si pasojë e koincidencës së baticave shumë të mëdha, erërave të forta nga perëndimi të kombinuara me prurjet e mëdha të Lumit Mat, por që nuk ishin në vlera përtej atyre të zakonshme për lumin në atë periudhë kohe. Shkaqet kryesore të përmbytjeve ekstreme janë karakteristikat morfologjike dhe kushtet klimatike (shirat ciklonikë, të cilët paraprihen nga stuhi) në këtë zonë. Duhet shtuar se efektet e kushteve klimatike negative ndonjëherë përkeqësohen nga kanalet e ujërave me nivele të larta të mirëmbajtura dobët dhe/ose nga mosfunksionimi i stacioneve të pompave (si në rastin e përmbytjes së shtatorit të vitit 2002), të cilat nuk arrijnë të kullojnë siç duhet ujërat e shirave.

9.3.3 Strategjia e Menaxhimit të Riskut nga Përmbytjet

DP-ja e BE-së është transpozuar në Shqipëri si pjesë e politikës "Përmbajtja, zhvillimi dhe zbatimi i Strategjive Kombëtare të Ujit, Planeve të Menaxhimit të Rajoneve të Baseneve Ujore dhe Planeve të Menaxhimit të Riskut nga Përmbytjet".

Përmbytjet janë dukuri natyrore që nuk mund të shmangen. Megjithatë, ka disa veprimtari njerëzore dhe ndryshime klimatike që mund të rrisin probabilitetin për efekte negative. Përmbytjet kërcënojnë vazhdimisht jetën e njeriut, mjedisin dhe zhvillimin ekonomik, por mund të sjellin edhe zhvendosje të popullsisë.

Qasja moderne e direktivës është të bashkëpunohet me të gjithë aktorët përkatës "që të jetojmë me përmbytjet", të mbrojmë dhe nëse është e mundur t'i përshtatim përdorimet dhe ndërtimet me risqet nga përmbytjet në zonat përkatëse, dhe sidomos të përgatitemi për këto përmbytje, në mënyrë të gjithanshme, së bashku me të gjithë personat, organizatat, administratat dhe bizneset që mund të preken.

AMBU-ja, me mbështetjen e projektit të PRONEWS "Programi për Përmirësimin e Sistemit Kombëtar të Paralajmërimit të Hershëm dhe Parandalimit të Përmbytjeve në Shqipëri", mbështetur nga Bashkimi Evropian.

Aktualisht, nuk ka plan për menaxhimin e përmbytjeve në basenin e lumit Mat dhe hartat e rreziqeve nga përmbytjet nuk janë përgatitur për të gjitha zonat ku ka risk të mundshëm ose gjasa për përmbytje. E njëjta gjë vlen edhe për hartat e riskut nga përmbytjet.

Vlerësimi i Ndikimit Mjedisor dhe Social (VNMS) i financuar nga BE-ja dhe Projektimi i Detajuar i Projektit WBIF "Infrastruktura për mbrojtjen nga përmbytjet e Lumit Mat" u zbatuan nga Konsorciumi COWI-IPF (Instrumenti Lehtësues i Projekteve të Infrastrukturës 8) në bashkëpunim të ngushtë me Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural dhe me Agjencinë e Menaxhimit të Burimeve Ujore. Ky projekt filloi në janar 2020 dhe përfundoi me sukses në prill 2021. Studimi i Fizibilitetit dhe Projektimi Paraprak për masat më urgjente për mbrojtjen nga përmbytjet në Basenin e poshtëm të Lumit të Matit,

[136] Projekti "Identifikimi dhe zbatimi i masave të përgjigjes Përshtatëse në deltat Drinit dhe Matit" MSP GEF/UNDP, www.ccalb.org

Rajoni i Lezhës, u përgatitën nga Instrumenti Lehtësues i Projekteve të Infrastrukturës 2 (TA3-ALB-ENV-03) në vitin 2012. Ndërhyrjet u identifikuan si masa "pa pendesë" në kuadër të studimit rajonal "Analiza e mangësive dhe vlerësimi i nevojave në kontekstin e zbatimit të Direktivës së Përmbytjeve të BE-së", që u zbatua nga Instrumenti Lehtësues i Projekteve të Infrastrukturës 4 (WBEC-REG-ENV-02) në periudhën janar – shtator 2015. WBIF e rinovoi mbështetjen e saj në qershor 2018 me anë të një granti për projektimin e detajuar, vlerësimin e ndikimit mjedisor dhe dokumentet e tenderit për të mundësuar zbatimin e projektit[137].

Objektivi i projektit është përmirësimi i nivelit të menaxhimit të mbrojtjes nga përmbytjet për Lumin e Matit për të parandaluar dëmet në shëndetin e njerëzve, në florë dhe faunë, dhe në ekonomi. Pritet që projekti të përmirësojë sigurinë dhe të reduktojë riskun nga përmbytjet për 210,000 persona, të reduktojë erozionin e tokës dhe të promovojë bujqësinë e qëndrueshme dhe vendbanime të qëndrueshme dhe pa risk, duke siguruar ndërkohë një shtysë për ekonominë vendase nëpërmjet ofrimit të vendeve të punës dhe uljes së humbjeve ekonomike. Ky është vazhdim i një projekti të hershëm të financuar nga WBIF në vitin 2012, në kuadër të të cilit u zhvillua një Studim Fizibiliteti gjithëpërfshirës për Përmirësimin e Infrastrukturës së Mbrojtjes nga Përmbytjet në Shqipëri dhe u rekomandua që, nëse nuk bëhen përmirësimet e nevojshme, përmbytjet mund të dëmtojnë rëndë shëndetin e njerëzve dhe ekonominë.

9.3.4 Aktivitetet ose Skemat e Reja të Menaxhimit të Përmbytjes që Ndikojnë në Statusin e Trupit Ujor

Tabela 9-2 përmbledh ata trupa ujorë statusi i të cilëve mund të ndikohet nga aktivitetet e menaxhimit të riskut nga përmbytjet dhe që për këtë shkak mund të rrezikojnë të mos i arrijnë objektivat mjedisore të parashtruara në Seksionin 9-3. Programi i Masave duhet të përfshijë edhe masat zbutëse ose arsyetimin për mosarritjen ose mosruajtjen e statusit të mirë (Kapitulli 12).

Sipas Kadastrës Kombëtare të Ujit, në basenin ujor të lumit Mat nuk është identifikuar asnjë zonë e rrezikuar nga përmbytjet[138]. Por sipas Planit të Integruar Sektorial për Bregdetin, shumë prej këtyre zonave përmbyten për shkak të reshjeve masive, nga Shëngjini deri në fshatin Ishëm, afër "Urës së Zogut".

Tabela 9-2 – Trupat Ujorë që Mund të Ndikohen nga Aktivitetet e Menaxhimi të Përmbytjeve

EMRI I TRUPIT UJOR	NËNBASENI	TRUPI UJOR KODI I BE-SË	FORMA AKTUALE	STATUSI AKTUAL	NDIKIMI I MUNDSHËM
Mat	MAT0	351213	Lumë	I Ulët	Shumë e Lartë
Shperdhaza	Mat2	35122613	TUTM	I Ulët	Shumë e Lartë

9.4 Menaxhimi i Riskut nga Thatësira në Basenin Ujor të Matit

9.4.1 Autoriteti Kompetent dhe Masat e Koordinimit

Risqet që lindin për shkak të pamjaftueshmërisë së ujit (thatësirat) trajtohen nëpërmjet menaxhimit efikas të burimeve ujore dhe investimeve që i shërbejnë të gjitha palëve të interesuara, në zbatim të akteve kombëtare ligjore dhe nënligjore të cilat kanë transpozuar Direktivat e BE-së. Sipas Komisionit Evropian, thatësirat duhen trajtuar në mënyrë të ngjashme me menaxhimin e riskut nga përmbytjet. Ndonëse nuk ka direktiva nga BE-ja, ka udhëzime të qarta të bazuara te DKU-ja për përgatitjen e Planeve të Menaxhimit të Thatësirave (GWPCEE, 2015).

Kur përgatitemi për përballimin e thatësirave dhe pamjaftueshmërisë së ujit, ka shumë rëndësi të kuptojmë se janë dy fenomene të ndryshme. Thatësirat kanë orgjinë natyrore ndërsa

[137] http://www.ambu.gov.al/perfundimi-i-asistences-teknike-te-financuar-nga-be-per-infrastrukturen-e-mbrojtjes-nga-permbytjet-ne-shqiperi/

[138] http://kadastraujore.gov.al/

pamjaftueshmëria e ujit (ose pakësimi i ujit) ka të bëjë me faktin se burimet ujore janë të pamjaftueshme për të plotësuar kërkesat për përdorim afatgjatë të ujit. Planifikimi i përballimit të thatësirave dhe menaxhimit të sasive të vogla të ujit është kombinim kompleks i monitorimit të tendencave hidrometeorologjike me menaxhimin teknik të burimeve ujore dhe zbutjen e ndikimeve socio-ekonomike.
Për sa i përket Menaxhimit të Riskut nga Thatësirat, nuk ka VKM për ngritjen dhe funksionimin e një organi kompetent përgjegjës për menaxhimin e riskut nga thatësirat.
MBZhR-ja përmbush disa përgjegjësi nëpërmjet shkëmbimit të informacionit midis bashkive dhe bordeve të kullimit. Për më tepër, Strategjia për Ujitjen dhe Kullimin në Shqipëri e mbulon pjesërisht menaxhimin e thatësirave në nivel vendi.

9.4.2 Përmbledhja e Historikut të Thatësirave

Regjimi i reshjeve në Shqipëri është tipik mesdhetar dhe faktorët më të rëndësishëm që ndikojnë në reshjet atmosferike janë vendndodhja gjeografike dhe topografia. Në territorin shqiptar bien mesatarisht rreth 1480 mm reshje në vit. Sasia më e madhe e reshjeve regjistrohet gjatë muajve të ftohtë (Tetor-Mars), me 75% të totalit. Muaji me sasinë më të madhe të reshjeve në të gjithë territorin është Nëntori, ndërsa muajt më të thatë janë Korriku dhe Gushti. Shumica e lumenjve paraqesin karakteristika të parregullta sezonale në prurje. Thuajse të gjithë mbartin më pak se 10% (ndonjëherë edhe zero) të mesatareve të sezonit të dimrit në sezonin e verës. Liqenet zënë rreth 4% të territorit të vendit.
Në Shqipëri gjen 3 lloje thatësirash:

- thatësirat meteorologjike - përkufizuar në bazë të deficitit të reshjeve të shiut
- thatësirat hidrologjike - shkaktohet kryesisht nga mungesa e akumuluar e prurjeve të lumenjve ose nga rimbushja e ujërave nëntokësore.
- thatësirat bujqësore - faktor kritik është disponueshmëria e ujit në tokë gjatë sezonit të kultivimit.

Thatësira hidrologjike është lloji më i rëndësishëm i thatësirës për sektorin ekonomik. Kjo ndodh sepse burimet ujore luajnë rol kyç në ekonominë e Shqipërisë. Rreth 97% e prodhimit të përgjithshëm të energjisë elektrike gjenerohet nga hidrocentralet, të ndodhur kryesisht në 3 lumenj. Kjo lloj thatësire ndikon edhe te sektori i bujqësisë, sepse rreth 50% e ngastrave (400 000 ha) që ujiten përbëjnë rreth 80% të prodhimit bujqësor.

9.4.3 Strategjia për Menaxhimin e Riskut nga Thatësirat

Hartimi i Planeve të Menaxhimit të Basenit Ujor ofron mundësi të mira për trajtimin e çështjeve lidhur me thatësirën dhe pamjaftueshmërinë e ujit. Më konkretisht, kërkesa e DKU-së për arritjen e statusit të mirë sasior të ujërave nëntokësore përfshin edhe vendosjen e balancës midis pakësimit dhe rimbushjes së ujërave nëntokësore. Për sa i përket kërkesës së arritjes së statusit të mirë ekologjik për ujërat sipërfaqësore, ka shumë rëndësi të përcaktojmë rrjedhën minimale (ekologjike) të çdo lumi, që mundëson arritjen e objektivave specifike për zonën lidhur me biodiversitetin ujor. Masat për arritjen e këtyre objektivave duhen përfshirë në Planet e Menaxhimi të Basenit Ujor.
Për sa i përket menaxhimit të thatësirës, duke qenë se prek drejtpërdrejt, ndër të tjera, furnizimin me ujë për ujitje. Thatësira duhet trajtuar si koncept i qartë klimatik që karakterizohet nga mungesa të përkohshme uji për periudhë të gjatë kohore, krahasuar me furnizimin normal (një sezon, një vit, disa vjet). Për sa i përket rolit të tipologjisë (thatësirë meteorologjike, bujqësore ose hidrologjike), ajo përcakton fillimin, seriozitetin dhe përfundimin e thatësirës.
Strategjia për Ujitjen dhe Kullimin në Shqipëri përfshin përshkrimin e situatës aktuale dhe sfidave kryesore për ujitjen, kullimin, digat, rezervuarët dhe mbrojtjen nga përmbytjet. Sistemet e ujitjes dhe kullimit në të gjithë vendin kanë degraduar për shkak të mungesës së mirëmbajtjes dhe riparimeve të nevojshme për vite me radhë. Ndryshimet lidhur me modelet e kultivimit dhe metodat e përdorimit të ujit, si dhe ndryshimet klimatike kërkojnë modernizim të strukturave për të mundësuar përdorim më eficient të ujit dhe procedura menaxhimi e financimi më intensive e të besueshme. Gjithashtu, Planet e Menaxhimit të Thatësirave duhen hartuar dhe zbatuar në përputhje me standardet ndërkombëtare,

duke përfshirë edhe mekanizmat e angazhimit nëpërmjet komunikimit midis institucioneve dhe palëve përkatëse të interesit dhe përfshirjes së tyre në plan.

9.4.4 Aktivitetet ose Skemat e Reja të Menaxhimit të Thatësirave që Ndikojnë në Statusin e Trupit Ujor

Tabela 9-3 përmbledh ata trupa ujorë statusi i të cilëve mund të ndikohet nga aktivitetet e menaxhimit të riskut nga thatësirat dhe që për këtë shkak mund të rrezikojnë të mos i arrijnë objektivat mjedisore të parashtruara në Kapitullin 3. Programi i Masave duhet të përfshijë edhe masat zbutëse ose arsyetimin për mosarritjen ose mosruajtjen e statusit të mirë (Kapitulli 12).

Tabela 9-3 - Trupat Ujorë që Mund të Ndikohen nga Aktivitetet e Menaxhimit të Thatësirave

EMRI I TRUPIT UJOR	NËNBASENI	TRUPI UJOR KODI I BE-SË	FORMA AKTUALE	STATUSI AKTUAL	NDIKIMI I MUNDSHËM
				Referenca	

9.5 Plani i Menaxhimit të Zonave Bregdetare

9.5.1 Autoriteti Kompetent dhe Masat e Koordinimit

Në Shqipëri, planet e menaxhimit të zonave bregdetare nuk janë hartuar ende plotësisht. Agjencia Kombëtare e Bregdetit e ushtron veprimtarinë e saj në të gjithë vijën bregdetare të Republikës së Shqipërisë dhe në zona, territore, objekte dhe veprimtari që ndodhen ose zhvillohen në të gjithë apo në një pjesë të vijës bregdetare, ose që kanë ndikim tek ajo. Agjencia është përgjegjëse për mbrojtjen dhe zhvillimin e qëndrueshëm të zonës bregdetare duke monitoruar dhe kontrolluar potencialin e të gjithë zonës bregdetare, për të siguruar performancën e zonave bregdetare, për menaxhimin e integruar të vijës bregdetare dhe zbatimin e tyre. Ajo krijon dhe përditëson Inventarin Kombëtar të Zonës Bregdetare; kontribuon në informimin, konsultimin dhe përfshirjen e publikut gjatë hartimit dhe zbatimit të politikave dhe strategjive lidhur me menaxhimin e integruar të zonës bregdetare; merr pjesë në hartimin e politikave dhe strategjive kombëtare për menaxhimin e integruar të bregdetit dhe koordinon punën për zbatimin e tyre; propozon ndryshime dhe përmirëson kuadrin ligjor dhe nënligjor për menaxhimin e integruar të zonës bregdetare; kontrollon zbatimin e kritereve dhe kushteve të subjekteve që ushtrojnë veprimtari turistike, sipas dispozitave ligjore në fuqi; ushton kontrolle dhe inspekton mjediset dhe dokumentacionin e subjekteve që ushtrojnë veprimtari turistike.

9.5.2 Strategjia për Menaxhimin e Bregdetit

Fusha e menaxhimit të zonës bregdetare rregullohet nga dy dokumente kuadër operacionale:

- Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Qëndrueshëm të Turizmit 2019-2033;
- Plani i Integruar Ndërsektorial për Bregdetin 2030 (PINB).

Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Qëndrueshëm të Turizmit synon zhvillimin e destinacioneve, zonave dhe produkteve, diversifikimin e ofertës turistike dhe rritjen e vlerës së shtuar të potencialeve turistike për zhvillimin social dhe ekonomik të vendit, nëpërmjet planeve të veprimit për çdo rajon.
Plani i integruar ndërsektorial ka të bëjë me krijimin dhe zhvillimin e rajonit bregdetar, i cili promovon zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik, integritetin social dhe mbrojtjen e burimeve për 15 vitet e ardhshme.
Në Shqipëri, mungesa e planeve hapësinore dhe moszbatimi i bazës ligjore konsiderohet si një prej pengesave më të mëdha të zhvillimit të qëndrueshëm të bregdetit. Mungesa e Planit të Integruar Ndërsektorial ka sjellë edhe fragmentimin e planifikimit, ku kompetencat territoriale dhe juridiksionet janë të ndara. Kjo gjë ka penguar hartimin e planeve rajonale, të cilat me shumë mundësi mund të mbivendosen nëse paraprihen nga Plani i Integruar sektorial për Bregdetin. Për më tepër, të gjitha planet vendore e rajonale (të pakta në numër), si dhe zhvillimet e deritanishme, janë zbatuar pa pasur një vizion të qartë rajonal, jo më kombëtar.

9.5.3 Aktivitetet ose Skemat e Reja të Menaxhimit të Bregdetit që Ndikojnë në Statusin e Trupit Ujor

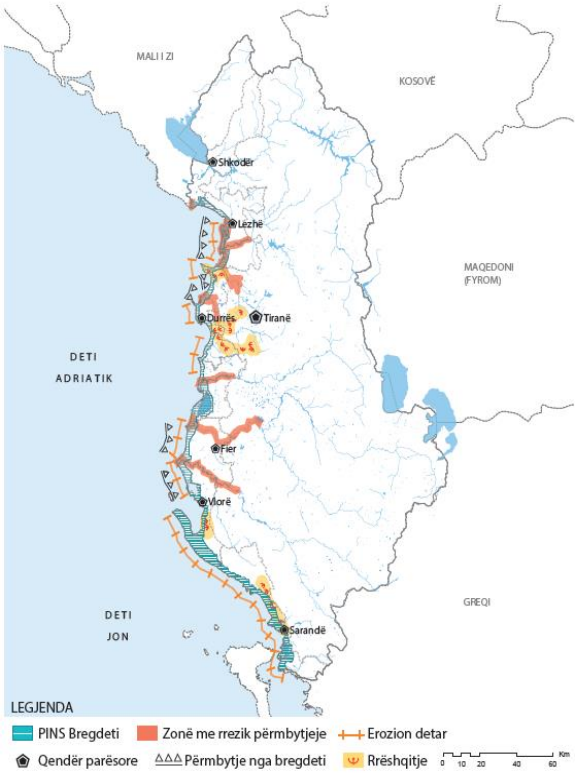

Tabela 9-4 përmbledh ata trupa ujorë statusi i të cilëve mund të ndikohet nga aktivitetet e menaxhimit të riskut nga përmbytjet dhe që për këtë shkak mund të rrezikojnë të mos i arrijnë objektivat mjedisore të parashtruara në Kapitullin 3. Programi i Masave duhet të përfshijë edhe masat zbutëse ose arsyetimin e mosarritjes ose mosruajtjes së statusit të mirë (Kapitulli 13).

Ekosistemet bregdetare të Shqipërisë janë nën trysni të konsiderueshme. Risqet lidhen me humbjen e biodiversitetit dhe të habitateve natyrore, që luajnë një rol të rëndësishëm në shëndetin e njerëzve, në zinxhirin ushqimor dhe në disponueshmërinë e burimeve natyrore për zhvillimin ekonomik. Sipas studimit të kryer nga UNDP dhe INCA, për planin strategjik lidhur me zonat e mbrojtura bregdetare, kjo situatë është rrjedhojë e kombinimit të disa faktorëve.

Bashkia Lezhë, aty ku si zonë e kërcënuar shihet ajo e grykëderdhjes së Lumit Drin nga Balldreni i Ri deri në Tale, nga erozioni detar dhe përmbytjet bregdetare (nga ishulli i Shëngjinit) te grykëderdhja e Lumit Mat. Gjithashtu, depërtimi i ujërave të kripura në zonën e ishullit të Shëngjinit dhe erozioni nga grykëderdhja e Lumit Drin deri te grykëderdhja e Lumit Mat rrezikojnë përmbytjen e tij.

Bashkia Kurbin është e rrezikuar nga përmbytjet e Lumit Mat nga Shkopeti deri te grykëderdhjet e lumenjve. Gjithashtu, erozioni detar dhe përmbytjet nga bregu janë të pranishme nga grykëderdhja e Lumit Mat deri te grykëderdhja e Lumit Ishëm, nga Fushë-Kuqja deri te gryka e Lumit Ishëm. Zonat e rrezikuara nga rrëshqitjes e tokës janë Gallata dhe Vinjolli.

Tabela 9-4 – Trupat Ujorë që Mund të Ndikohen nga Aktivitetet e Menaxhimit të Bregdetit

EMRI I TRUPIT UJOR	NËNBASENI	TRUPI UJOR KODI I BE-SË	FORMA AKTUALE	STATUSI AKTUAL	NDIKIMI I MUNDSHËM
Tale	MAT0	CW351202	Bregdeti	I Mesëm	Niveli i kripësisë dhe përmbytjet nga bregdeti
Patok	MAT0	CW351205	Bregdeti	I Mesëm	
Laguna e Patokut	MAT0	CW351206	Bregdeti	I Mesëm	
Mati	MAT0	351213	Lumë	I Ulët	

9.6 Vlerësimi Strategjik Mjedisor

9.6.1 Autoriteti Kompetent dhe Masat e Koordinimit

Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një prej instrumenteve kryesorë për integrimin e çështjeve mjedisore dhe parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm në planifikim strategjik dhe vendimmarrje. Duke qenë se PM-ja është produkt kryesor i PMBU-së dhe këto masa mund të kenë në vetvete implikime të mëdha rajonale ose ndërsektoriale, ka shumë gjasa që në shumicën e rasteve PMBU-ja të ketë nevojë për shqyrtimin e VSM-së. Në Shqipëri, Ligji 91/2013 për VSM-në dhe të gjitha aktet nënligjore janë kërkesat minimale për realizimin e VSM-së. Ligji është përafruar gjerësisht me Direktivën 2001/42/KE.139 Në Shqipëri, ligji 91/2013 shërben për të ofruar mbrojtje mjedisore dhe zhvillim të qëndrueshëm përmes përfshirjes së problematikave mjedisore në hartimin ose rishikimin e planeve apo programeve që mund të kenë pasoja negative në mjedis, të cilat mund të përfshijnë për shembull Planin e Menaxhimit të Basenit Ujor. Vendimi nëse duhet ndërmarrë VSM-ja është kompetencë e Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit.

Procedura e VSM-së për planet dhe programet kombëtare dhe vendore realizohet në nivel kombëtar dhe përfshin këto hapa:

- Njoftimin e Ministrisë së Mjedisit nga autoriteti propozues;
- Konsultimin me palët e interesit për çështjet që do të trajtohen në raportin e VSM-së (përcaktimi i objektit);
- Konsultimet publike për hartimin e raportit paraprak të VSM-së;
- Hartimin e raportit përfundimtar të VSM-së;
- Shqyrtimin e raportit përfundimtar të VSM-së dhe lëshimin e deklaratës së Ministrit (pra qëndrimi zyrtar i Ministrisë);
- Vendimin e autoritetit propozues për miratimin e planit ose programit;
- Monitorimi i efekteve të planit ose programit për mjedisin dhe raportimi i tyre

Në rast se ministria zbulon se autoriteti propozues nuk i ka zbatuar kërkesat e ligjit për VSM-në, atëherë i komunikon autoritetit propozues mosmarrjen në konsideratë të miratimit të deklaratës, duke dhënë arsyet e përshtatshme. Ministria ia dërgon një kopje të përgjigjes autoritetit miratues. Nëse plani ose programi nuk miratohet brenda 2 vjetësh nga data e miratimit të deklaratës, atëherë deklarata e ministrit për VSM-në bëhet e pavlefshme dhe procedura e VSM-së fillon nga e para. Autoriteti kompetent për miratimin përfundimtar të PMBU-së sigurohet që, përpara marrjes së vendimit për miratim ose jo, të jenë përmbushur kërkesat e ligjit për VSM-në dhe propozuesi ta ketë marrë deklaratën e ministrit për VSM-në.

9.6.2 Elementet Kryesore të Vlerësimit Strategjik Mjedisor

VSM-ja mund të kuptohet si “proces sistematik dhe paraprak, i ndërmarrë me qëllim analizimin e efekteve mjedisore të planeve, programeve dhe veprimeve të tjera strategjike të propozuara, si dhe integrimin e gjetjeve në vendimmarrje”.

Ligji shqiptar për VSM-në identifikon katër elemente kryesore (Tabela 9-5):

- Përgatitjen e raporteve për vlerësimin strategjik.
- Sigurimin e pjesëmarrjes publike dhe debatit publik.
- Marrjen parasysh të rezultateve të vlerësimit strategjik dhe pjesëmarrjes së publikut në fazën e vendimmarrjes.
- Ofrimin e informacionit për vendimet e marra.

[139] Komisioni Evropian, Direktiva 2001/42/KE për vlerësimin e efekteve të disa planeve dhe programeve për mjedisin, Direktiva për Vlerësimin Strategjik Mjedisor

Tabela 9-5 - Elementet Kryesore të Procesit të VSM-së

FAZA	OBJEKTIVAT	STATUSI I PËRFUNDIMIT
Faza e shqyrtimit nga autoriteti kompetent	Vendimi nëse kërkohet VSM për PMBU-në dhe në cilat kushte.	Ligji nr.91/2013
Përcaktimi i objektit dhe konsultimi statutor	Objekti dhe niveli i detajeve që do të merren në konsideratë në vlerësimin mjedisor, si dhe lista e palëve kyç të interesit dhe masat e koordinimit	Përfunduar më 15.06.2023
Raporti i vlerësimit mjedisor dhe konsultimi publik	Vlerësimi i ndikimeve domethënëse në mjedis që lindin nga zbatimi i Programit të Masave në PMBU dhe koordinimi me alternativat e arsyeshme. Projekt raporti i VSM-së duhet të jetë dokument shoqërues i PMBU-së.	Përfunduar më 30.06.2023
Deklarata e VSM-së nga autoriteti kompetent	Deklarata se i janë integruar aspektet mjedisore dhe konsultimet në PMBU-në përfundimtare, me lëshimin e deklaratës përfundimtare të VSM-së.	Publikuar më 4.9.2023

Procesi i VSM-së e ndihmon autoritetin përgjegjës për PMBU-në, si dhe atë vendimmarrës që të marrë parasysh:

- Tendencat, potencialin dhe kufizimet kryesore mjedisore që mund të prekin ose mund të preken nga PMBU-ja
- Objektivat mjedisore dhe treguesit që lidhen me PMBU-në
- Efektet mjedisore me gjasë domethënëse të alternativave të propozuara dhe zbatimi i PMBU-së
- Masat për shmangien, reduktimin ose zbutjen e efekteve negative dhe përforcimin e efekteve pozitive;
- Informimi publikut nga autoritetet përkatëse, si dhe kur është e mundur, vendet fqinje që mund të preken.

Vlerësimi strategjik mjedisor në kuadër të PMBU-së përfshin:

a) përgatitjen e raportit mjedisor;
b) zhvillimin e konsultimeve;
c) marrjen parasysh në vendimmarrje
d) informacion rreth vendimit.

9.6.3 Rezultatet Kryesore të Vlerësimit Strategjik Mjedisor

Raporti i VSM-së duhet të përmbledhë të gjitha informacionet dhe përfundimet e arritura gjatë të gjithë procesit të VSM-së dhe të shërbejë si bazë për konsultimet me autoritetet dhe palët përkatëse të interesit.

Vlerësimi Strategjik Mjedisor nuk është instrument për vendimmarrje. Ai jep informacion rreth ndikimeve të mundshme për mjedisin dhe shëndetin e njeriut, shkaktuar nga vendimi.

Megjithatë, përfundimet e procesit të VSM-së duhen marrë parasysh gjatë marrjes së vendimit (dhe më vonë gjatë zbatimit të PMBU-së).

10. Presionet ndaj Trupit Ujor, Statusi dhe Vlerësimi i Ndikimeve

10.1 Vështrim i përgjithshëm

Në qendër të objektivave të Planit të Menaxhimit të Basenit Lumor është vlerësimi i strukturuar i të gjitha presioneve që mund të veprojnë te trupat ujorë të basenit lumor, ndryshimi i statusit si rezultat i këtyre presioneve dhe ndikimet vijuese në ekosistemet ujore. Presionet (kryesisht antropogjene ose "ndikimet artificiale", por edhe ndryshimet klimatike) mund të sjellin ndryshime të statusit (treguesi qendror i "shëndetit" të trupit ujor), gjë që mund të rezultojë në ndikime negative, të cilat mund të jenë ndryshime negative në cilësinë e ujit, sasinë e ujit, morfologjinë e ekosistemit ose të gjitha së bashku.

Statusi i pamjaftueshëm (risku i mosarritjes së objektivave) për çdo trup ujor krijon një lloj hendeku lidhur me objektivat mjedisore (OM) të parashtruar në Kapitullin 3. Kur arrihet "statusi i mirë", politikat mjedisore dhe sistemi rregullator duhet të përpiqen që ta ruajnë atë status (Kapitulli 12). Kur "statusi i mirë" nuk arrihet, duhet zbatuar një plan veprimi korrigjues për të ruajtur ose përmirësuar çdo trup ujor që rrezikon të mos i arrijë OM-të e parashtruara në Programin e Masave (Kapitulli 13).

DKU-ja kërkon identifikimin sistematik të presioneve domethënëse (të rëndësishme) nga ndikimet me origjinë antropogjene, siç janë burimet pikësore të ndotjes, burimet e shpërndara të ndotjes, modifikimet e regjimeve të prurjeve përmes nxjerrjeve ose rregullimit, ndryshimet morfologjike, si dhe presione të tjera (DKU, neni (5))[140]. "Domethënës" do të thotë se presionet kontribuojnë në një ndikim të caktuar që mund të sjellë mospërmbushjen e objektivit mjedisor "status i mirë" të DKU-së, neni 4(1) i DKU-së. Në disa raste, presionet e moderuara nga disa nxitës dytësorë mund të kombinohen me njëra-tjetrën dhe të bëhen të rëndësishme.

Fazat kryesore të qasjes së përgjithshme të përcaktuara në DKU janë:

- Identifikimi i forcave shtytëse (ndikimeve)
- Identifikimi i presioneve domethënëse
- Identifikimi i statusit pasues
- Vlerësimi i ndikimeve
- Vlerësimi i riskut të mosarritjes së objektivave
- Propozimi i masave zbutëse/mbrojtëse.

10.2 Shembuj të Presioneve dhe Ndikimeve

Zakonisht, presionet dhe ndikimet janë pikësore ose të shpërndara[141]. Presionet e shpërndara, p.sh. ndotja nga nitratet me origjinë bujqësore ose mbinxjerrja e ujërave nëntokësore, mund të kërkojnë politika të përgjithshme mjedisore ose strategji menaxhimi që zbatohen për një zonë të gjerë (p.sh. për një nënbasen, grup trupash ujorë ose akuifer). Nga ana tjetër, presionet pikësore, si shkarkimet e ujërave të ndotura ose shkarkimet nga hidrocentralet mund të kërkojnë masa specifike për disa trupa ujorë individualë, megjithatë, nevoja për masa korrigjuese të veçanta në shumë raste duhet të parandalohet, të paktën teorikisht, me anë të politikave të nivelit të lartë të përcaktuara dhe të zbatuara siç duhet. Të gjitha llojet e ndryshme të presioneve dhe ndikimeve janë të pranishme në basenin e Matit, ndonëse në nivele të ndryshme.

[140] Komisioni Evropian, Dokumenti Udhëzues 3 i CIS-it, Analiza e Presioneve dhe Ndikimeve, KE 2003
[141] Komisioni Evropian, Dokumenti Udhëzues 2 i CIS– it, Analiza e Presioneve dhe Ndikimeve

10.3 Vlerësimi i Standardizuar i Presioneve Mbështetur te Procedurat e Raportimit WISE

10.3.1 Lista Standarde e Numeracionit të Presioneve dhe Treguesve nga WISE

Në mënyrë që raportimi i presioneve në PMBU të jetë i përafruar me saktësi me detyrimet e raportimit WISE. Tabela 10-1 dhe Tabela 10-2 paraqesin llojet kryesore të presioneve, së bashku me dy variantet e "treguesit të presionit", që rrjedhin nga udhëzimi WISE 10-1 dhe që janë riprodhuar plotësisht në Shtojcën Teknike 10[142,143].

"Llojet" e presionit janë format kryesore të ndikimit antropogjen që mund të ndikojnë në statusin e trupit ujor: p.sh. ujërat e ndotura urbane të patrajtuara, ndryshimi hidrologjik për shkak të hidrocentralit. "Treguesit" e presioneve tregojnë fuqinë sasiore të presionit që duhet reduktuar për të arritur objektivat mjedisore, p.sh. ngarkesa e BOD_5 në vijën ujore pritëse, reduktimi i prurjes ose i orëve të punës së HEC-it. Kodet në listën e numeracionit të presioneve (Tabela 10-2,) janë pjesë e "Përmbledhjes Presione-Status" (Tabelat 10-4 deri 10-6) dhe duhet të jenë pjesë edhe e listës së atributeve të klasës së veçorive të Trupit Ujor të KBU-së.

10.3.2 Identifikimi dhe Vlerësimi Sasior i Presioneve dhe Treguesve

Vlerësimi i presioneve dhe statusi si rezultat i këtij vlerësimi janë themelore për të kuptuar dhe vlerësuar nga pikëpamja sasiore hendeqet midis objektivave mjedisore dhe gjendjes aktuale të trupave ujorë në basenin ujor. Ky vlerësim është një ndërthurje e kritereve analitike dhe përshkruese, në varësi të nivelit të të dhënave në dispozicion.

Vlerësimi i statusit të trupit ujor vërtet mund të jetë një ushtrim më i lehtë krahasuar me standardet që janë bazuar në një model të vetëm analitik, por vlerësimi i presioneve është më kompleks sepse a) presionet janë zakonisht më abstrakte dhe më të vështira për t'u vlerësuar nga pikëpamja sasiore dhe b) presionet e ndryshme kombinohen në mënyra komplekse për të ndikuar në statusin e trupit ujor. Vlerësimi sasior i presioneve, ndonëse i realizueshëm, kërkon të dhëna të konsiderueshme cilësore, shumë prej të cilave nuk mblidhen aktualisht në Shqipëri. Në të ardhmen do të kërkohen përmirësime të konsiderueshme lidhur me mbledhjen e të dhënave dhe koordinimin midis autoriteteve kompetente.

Vërehet se shumë prej "treguesve të presionit" kërkojnë që të raportohet një sasi e volumit, ose si pjesë e llogaritjes së përafërt të ngarkesës së ndotësit, ose si pjesë e ndikimit të prurjes ekologjike. Treguesit kuptimplotë të presionit nuk mund të përcaktohen për shkak të shkatërrimit tërësor të rrjetit kombëtar hidrometrik, mungesës së të dhënave hidrologjike të përdorshme të kohëve të fundit dhe mungesës së konsiderueshme të të dhënave për volumet e mbetjeve të lëngëta pas trajtimit të monitoruara nga institucionet dhe industritë. Për më tepër, në shumë raste, në basenet ujore në Shqipëri, numri i pikave të monitorimit është i pamjaftueshëm për të mbuluar të gjithë trupat ujorë të përvijuar. Për rrjedhojë, presionet dhe statusi i trupave ujorë të pamonitoruar duhet të supozohen duke u nisur nga gjykimi i ekspertëve. (Kjo është një arsye specifike për ta ndarë basenin ujor në nënbasene, në mënyrë që presionet lokale të përcaktohen nga pikëpamja sasior dhe të menaxhohen më mirë)

Për të përmirësuar politikëbërjen mjedisore të AMBU-së dhe autoriteteve të tjera kompetente, si dhe për të identifikuar "pikat e nxehta mjedisore" që mund të kërkojnë rregullore më të rrepta (përmes kushteve të lejes dhe zbatimit të lejes) nevojitet një lloj indeksimi sasior i presionit. Tabela 10-1 dhe Tabela 10-2 paraqesin dy grupe treguesish për presionin, të cilat janë që të dyja në përputhje me skemën e raportimit WISE 2016.

"Treguesit e përgjithshëm" janë sasitë e nivelit të lartë të presionit që lidhen me objektet si numri i pikave të shkarkimit, numri i hidrocentraleve ose pikave të nxjerrjes së ujit për qëllime bujqësore,

---

[142] Qasja e miratuar në modelin e ri të PMBU-ve në Shqipëri do të përafrohet ngushtësisht me kërkesat e raportimit WISE për sa u përket klasave të veçorive dhe atributeve. Mbledhja e të dhënave fokusohet vetëm te ajo çka nevojitet për raportimin WISE dhe EIONET, si dhe strukturat e të dhënave të KKBU-së orientohen në mënyrë të tillë që të përafrohen me rezultatet e DKU-së.

[143] Sistemi i Informacionit të Ujit për Evropën, Dokumenti Udhëzues i WISE GIS për raportimin e të dhënave hapësinore në WISE, Versioni 6.0.6, 2016.

gjatësia e trupave ujorë të prekur, numri i instalimeve pa leje, etj. Këto duhet të jenë lehtësisht të përcaktueshme edhe në rastin e funksionimit aktual të kufizuar të Kadastrës, bazuar në shqyrtimet e dokumentacionit ose inspektimet e shpejta në terren.

"Treguesit precizë" në përputhje me WISE 2016 kërkojnë matje dhe raportim sektorial tejet të përmirësuar krahasuar me ato të vëna aktualisht në dispozicion përmes KKBU-së, veçanërisht lidhur me matjen e parametrit të mbetjeve të lëngëta pas trajtimit dhe volumeve të prurjes së lumit.

Tabela 10-1 – Llojet dhe Treguesit Standardë të Presionit, Lloji 1 deri në 3

PRESIONI SEKTORAL	KODI[144]	LLOJI A TREGUESI I PËRGJITHSHËM[145]	LLOJI B TREGUESI PRECIZ[146]
	1	PRESIONET E NDOTJES PIKËSORE	
UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1	NR. I PIKAVE TË SHKARKIMIT QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (T/VIT)
DALJET NGA SHTRATI PËR SHKAK TË UJËRAVE URBANE TË SHIUT	1.2	NR. I DALJEVE NGA SHTRATI QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I VOLUMIT TË UJËRAVE TË SHIUT
INDUSTRIA - IMPIANTET DEI	1.3	NR. I ZONAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË BOD/NH_4/PS (t/vit)
INDUSTRIA– IMPIANTET JO DEI	1.4	NR. I ZONAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË BOD/NH_4/PS (t/vit)
ZONAT E KONTAMINUARA	1.5	NR. I ZONAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË SP/SPBU (t/vit)
MBETJE TË HEDHURA NË LANDFILL	1.6	NR. I ZONAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË SP/SPBU (t/vit)
LARGIMI I UJËRAVE NGA MINIERA	1.7	NR. I ZONAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË SP/SPBU (t/vit)
FERMAT E PESHKUT AKUAKULTURË	1.8	NR. I ZONAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË BOD/NH4/PO4 (t/vit)
TË TJERA TË PASPECIFIKUARA	1.9		
	2	PRESIONET E NDOTJES SË SHPËRNDARË	
VËRSHIMET URBANE	2.1	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË SP/SPBU (t/vit)
VËRSHIMET NGA BUJQËSIA	2.2	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË N/P (t/vit)
VËRSHIMET NGA PYLLTARIA	2.3	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË N/P (t/vit)
AUTOSTRADA/TRANSPORTI	2.4	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESË SË PM/NO2/SPBU (t/vit)
ZONAT E BRAKTISURA	2.5	NR. I ZONAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË SP/SPBU (t/vit)
MBETJET DIFUZE URBANE	2.6	NR. I ZONAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË SP/SPBU (t/vit)

[144] Klasifikimi bazuar në elementin e skemës së raportimit WISE 2016 GIS - Llojet e Presionit Domethënës në US; Llojet e Presionit Domethënës në UN

[145] Treguesit e përgjithshëm duhen interpretuar si numri/gjatësia e instalimeve/pikave/objekteve që supozohet se kenë ndikim negativ. a) Lejet ose nuk ekzistojnë, ose nuk janë respektuar b) Lejet janë të pamjaftueshme për sa i përket VKE-ve dhe/ose SCM-ve.

[146] Treguesit Precizë duhen interpretuar si reduktim sasie që nevojitet për arritjen e objektivave mjedisore, shprehur zakonisht në tonë/vit, Mm^3/vit, orë/vit.

DEPOZITIMET ATMOSFERIKE	2.7	UJËMBLEDHËSIT QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË PM/NO2 (t/vit)
KONTAMINIMI NGA MINIERAT	2.8	NR. I ZONAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË SP/SPBU (t/vit)
AKUAKULTURË	2.9	NR. I ZONAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË BOD/NH4/PO4 (t/vit)
TË TJERA TË PASPECIFIKUARA	2.10		
	3	NXJERRJET E PRURJES/PRESIONET E DEVIJIMIT	
BUJQËSIA	3.1	NR. I PIKAVE TË NXJERRJES	VOLUMI QË DO TË REDUKTOHET (Mm^3/vit)
UJËSJELLËSI PUBLIK	3.2	NR. I PIKAVE TË NXJERRJES	VOLUMI QË DO TË REDUKTOHET (Mm^3/vit)
INDUSTRIA + HIDROENERGJETIKA	3.3	NR. I PIKAVE TË NXJERRJES	VOLUMI QË DO TË REDUKTOHET (Mm^3/vit)
ENERGJI, UJË FTOHËS	3.4	NR. I PIKAVE TË NXJERRJES	VOLUMI QË DO TË REDUKTOHET (Mm^3/vit)
FERMAT E PESHKUT AKUAKULTURË	3.5	NR. I PIKAVE TË NXJERRJES	VOLUMI QË DO TË REDUKTOHET (Mm^3/vit)
REKREACION / TË TJERA	3.6	NR. I PIKAVE TË NXJERRJES	VOLUMI QË DO TË REDUKTOHET (Mm^3/vit)

Tabela 10-2 – Llojet dhe Treguesit Standardë të Presionit, Llojet 4 deri në 8

PRESIONI SEKTORAL	KODI[147]	LLOJI A TREGUESI I PËRGJITHSHËM	LLOJI B TREGUESI PRECIZE
	4	PRESIONET MORFOLOGJIKE	
VEPRAT E MBROJTJES NGA PËRMBYTJET	4.1.1	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	KM E STRUKTURAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT
BUJQËSIA	4.1.2	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	KM E STRUKTURAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT
LUNDRIMI	4.1.3	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	KM E STRUKTURAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT
MODIFIKIME TË TJERA	4.1.4	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	KM E STRUKTURAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT
STRUKTURAT HIDROENERGJETIKE	4.2.1	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	KM E STRUKTURAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT
STRUKTURAT E MBROJTJES NGA PËRMBYTJET	4.2.2	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	KM E STRUKTURAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT
STRUKTURAT BASHKIAKE	4.2.3	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	KM E STRUKTURAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT
STRUKTURAT E UJITJES	4.2.4	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	KM E STRUKTURAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT
STRUKTURAT REKREATIVE	4.2.5	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	KM E STRUKTURAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT

[147]Klasifikimi bazuar në elementin e skemës së raportimit WISE 2016 GIS - Llojet e Presionit Domethënës në US; Llojet e Presionit Domethënës në UN

STRUKTURAT E INDUSTRISË	4.2.6	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	KM E STRUKTURAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT
STRUKTURAT E LUNDRIMIT	4.2.7	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	KM E STRUKTURAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT
STRUKTURA TË TJERA	4.2.8	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	KM E STRUKTURAVE QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT
	4	PRESIONET HIDROMORFOLOGJIKE	
BUJQËSIA	4.3.1	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	INDEKSI I MODIFIKIMIT TË PRURJES EN15843
TRANSPORTI	4.3.2	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	INDEKSI I MODIFIKIMIT TË PRURJES EN15843
HIDROENERGJETIK	4.3.3	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	INDEKSI I MODIFIKIMIT TË PRURJES EN15843
UJI I BASHKISË	4.3.4	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	INDEKSI I MODIFIKIMIT TË PRURJES EN15843
AKUAKULTURË	4.3.5	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	INDEKSI I MODIFIKIMIT TË PRURJES EN15843
VEPRIMTARI TË TJERA	4.3.6	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	INDEKSI I MODIFIKIMIT TË PRURJES EN15843
HUMBJA E HABITATIT	4.4	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	HUMBJA E HABITATIT NË KM^2
MODIFIKIME TË TJERA	4.5		
	5	BUJQËSIA DHE PRESIONET	
SPECIET INVAZIVE	5.1	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	NR. I SPECIEVE INVAZIVE
SHFRYTËZIMI I SPECIEVE	5.2	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	NR. I PIKAVE TË REGJISTRUARA
TARIFAT E MBETJEVE TË NGURTA	5.3	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	NR. I PIKAVE TË REGJISTRUARA
	6	PRESIONET E UJËRAVE NËNTOKËSORE	
RIMBUSHJA E UJËRAVE NËNTOKËSORE	6.1	NR. I TUN-ëve TË NDIKUAR NGA RIMBUSHJA	VOLUMI I RIMBUSHJES PËR T'U RIKUPERUAR
VOLUMI I UJËRAVE NËNTOKËSORE	6.2	NR. I PIKAVE TË NXJERRJES	VOLUMI I NXJERRJEVE PËR T'U RIKUPERUAR
	1	PRESIONE KIMIKE DHE TË NDRYSHME	
PRESIONE TË TJERA	7	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	SIPAS KËRKESËS
SP I PANJOHUR	8	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË SP-së (t/vit)
SPBU I PANJOHUR	8	KM E TRUPAVE UJORË QË NUK I KANË ARRITUR OBJEKTIVAT	REDUKTIMI I NGARKESËS SË SPBU-së $BOD/NH_4/SP$ (t/vit)

10.3.3 Lista Standarde e Numeracionit të Llojeve të Ndikimit

Tabela 10-3 riprodhon Shtojcën 1b të kërkesave të raportimit WISE 10-3, për sa u përket ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore[148]. Identifikimi i presioneve ndaj trupave ujorë duhet të mundësojë identifikimin e llojit kryesor të ndikimit. Një presion i vetëm mund të ketë disa ndikime. Për shembull, hidrocentrali mund të dëmtojë sasinë e prurjes në rrjedhën e poshtme, temperaturat e ujit, morfologjinë e habitatit dhe regjimin e rrjedhës.

Për shembull, mbinxjerrja e ujërave nëntokësore mund të reduktojë nivelin statik të pasqyrës ujore, duke ndikuar tek ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore dhe/ose intruzioni i ujërave të kripura në zonat bregdetare.

Tabela 10-3– Llojet Standarde të Ndikimeve

Impact Type	Relevant SW	Relevant GW
Nutrient pollution	Y	Y
Organic pollution	Y	Y
Chemical pollution	Y	Y
Saline pollution/intrusion	Y	Y
Acidification	Y	N
Elevated temperatures	Y	N
Altered habitats due to hydrological changes	Y	N
Altered habitats due to morphological changes (includes connectivity)	Y	N
Litter (an impact under the MSFD)	Y	N
Microbiological pollution	Y	Y
Diminution of quality of associated surface waters for chemical / quantitative reasons	N	Y
Damage to groundwater dependent terrestrial ecosystems for chemical / quantitative reasons	N	Y
Alterations in flow directions resulting in saltwater intrusion	N	Y
Abstraction exceeds available GW resource (lowering water table)	N	Y
Other Significant Impacts	Y	Y

10.4 Presionet e Trupit Ujor Sipërfaqësor dhe Vështrim i Përgjithshëm i Vlerësimit të Statusit

10.4.1 Vlerësimi i Presioneve në Nivel Nënbaseni

Për qëllimet e politikës së përgjithshme dhe fokusit rregullator (p.sh lejet), në Tabelën 10-1 (treguesit e përgjithshëm) dhe Tabelën 10-2 (treguesit precizë) paraqitet një përmbledhje e dobishme e presioneve pas listës së Tabelave 10-1 dhe 10-2. Aty ku KKBU-ja nuk ka të dhëna, treguesit nuk raportohen. Përmirësimet e mbledhjes së të dhënave lidhur me objektivat mjedisore janë një masë kyç në shumicën e Programeve të Masave (PiM) të PMBU-së.

Matrica në Tabelat 10-4 deri 10-6 (ku vlerat e raportuara janë reflektim direkt i shkallës së presioneve potenciale) e ndihmon Autoritetin Kompetent që të përdorë një qasje të bazuar në risk, pra të identifikojë zonat me prioritet për hetim ose rregullim më shtrëngues.

Interpretimi i Tabelave 10-4 deri 10-6 lidhur me Presionet-Statusin në forma të ndryshme duhet të bëhet në lidhje me Harta 10-1 (nxjerrja, presionet hidroenergjetike dhe morfologjike) dhe Harta 10-2 (shkarkimet e ujërave të ndotura, ndotja e shpërndarë dhe presione të tjera).

Nxjerrjet dhe presionet hidroenergjetike janë marrë nga “Regjistri i Lejeve të Ujit” të AMBU-së dhe paraqiten në Shtojcën Teknike 10. Regjistri nuk është ende plotësisht i përditësuar ose i koordinuar në mënyrë të saktë në shumë raste. Kur ka të dhëna, nxjerrjet përfshijnë pikat e shfrytëzimeve të mëdha

[148]WISE 2016 GIS elementi i skemës së raportimit: <Llojet e Ndikimit të Konsiderueshëm në US>, <Llojet e Ndikimit të Konsiderueshëm në UN>

të ujit për ujitje, ndonëse statusi operacional për shumë pika nxjerrjeje për ujitje ende nuk është identifikuar nga AMBU.
Edhe të dhënat për shkarkimet e ujërave të ndotura janë të paplota; pikat e shkarkimeve të mbetjeve të lëngëta industriale pas trajtimit merren kryesisht nga regjistri i lejeve që mbahet nga autoriteti kompetent, pra Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM). Megjithatë, ndikimin kryesor në cilësinë e ujit të lumit duket se e kanë ujërat e ndotura urbane bashkiake, dhe aktualisht nuk ekziston asnjë regjistër për këto pika shkarkimi bashkiake specifike me koordinata precize. Për pasojë, niveli i përgjithshëm i ndotjes nga ujërat e ndotura urbane duhet të përcaktohet duke u nisur nga numri i pikave të regjistruara të shkarkimit të ujërave të ndotura (Treguesit 1.1, 1.2, 1.3 te Tabela 10-1).
Presionet fizike janë konsideruar për të përfshirë ndryshimet e konsiderueshme të morfologjisë së lumit për shkak të pikave të marrjes së inerteve të lumit ose modifikimeve të kanalit për qëllime bujqësore, të mbrojtjes nga përmbytja ose të ndërhyrjeve rregulluese.
Presionet kimike përfshijnë pikat e nxehta të ndotjes (vendgrumbullimet e mbetjeve të ngurta dhe mbetjet kimike) dhe aktivitetet minerare. Të gjithë Trupat Ujorë Tepër të Modifikuar (TUTM) ushtrojnë një farë presioni fizik në ekosistemet ujore, ndaj TUTM-të paraqiten edhe në Harta 10-2.

10.4.2 Metodologjia e Përcaktimit të Statusit në Nivelin e Trupit Ujor

Tabelat 10-4 deri në 10-6 përmbledhin përcaktimin e statusit për të gjithë trupat ujorë të basenit Mat. Procedura e përgjithshme paraqitet në seksionin 3.3. Aktualisht, në Shqipëri, për shkak të burimeve shumë të kufizuara në drejtim të programeve të monitorimit, ka mungesë të theksuar të të dhënave për të mbështetur vlerësimet ekologjike. Në veçanti, elementet e cilësisë biologjike nuk kampionohen në mënyrë rutinë në pjesën më të madhe të baseneve ujore, dhe nuk janë përcaktuar ende kushtet referuese për ECB-të. Gjithashtu, ka kapacitete të kufizuara laboratorike për të testuar shumë prej substancave prioritare të cilat janë të rëndësishme për shkak të toksicitetit të tyre për organizmat ujorë dhe shëndetin e njeriut. Për pasojë, në publikimin e parë të PMBU-së së përditësuar për Shqipërinë (2024-2029), pjesa më e madhe e vlerësimeve të statusit të trupave ujorë janë kryer kryesisht në bazë të standardeve fiziko-kimike dhe gjykimit ekspert lidhur me cilësinë biologjike. Në Udhëzimin CIS të DKU-së pohohet se përcaktimi i statusit ekologjik të nevojshëm për "vlerësimin e riskut" duhet të bazohet drejtpërdrejt vetëm në biologji (elementi i cilësisë i renditur më lart). Të dhënat treguese (elementet hidro-morfologjike dhe fiziko-kimike) mund të përdoren në ato situata kur janë të disponueshme vetëm këto të dhëna.
Duke qenë se cilësia e të dhënave është thelbësore për metodologjinë e statusit, është e nevojshme që të raportohet për "nivelin e besueshmërisë" (NB) së vlerësimit të statusit[149]. Niveli i ulët i besueshmërisë dhe i saktësisë së të dhënave mund të jetë tregues i riskut të keqklasifikimit, ndaj NB-ja tregon besueshmërinë e vlerës së statusit. Udhëzimi WISE 2016 sugjeron klasifikimin e mëposhtëm për të treguar besueshmërinë e statusit ekologjik ose potencialin e përcaktuar:
'0' = nuk ka informacion; '1' = besueshmëri e ulët; '2' = besueshmëri mesatare; '3' = besueshmëri e lartë.
Kriteret janë si vijojnë:
I ulët= nuk ka të dhëna monitoruese, vetëm gjykimi ekspert; Mesatar= disa të dhëna që mbështesin elementin cilësor (EC) dhe të dhëna të kufizuara për një ECB; I lartë= të dhëna të mira për 1+ ECB dhe mbështetjen e EC-ve më të përshtatshme.

10.4.3 Llojet e Përjashtimit për Trupat Ujorë Tepër të Modifikuar

Objektivi kryesor i DKU-së është që TUTM-të/TUA-të të kenë më tepër potencial të mirë ekologjik sesa status të mirë ekologjik. Nevojitet informacion shtesë për përcaktimin dhe raportimin e TUA-ve dhe TUTM-ve për të arsyetuar disa raste përjashtimore nga objektivat mjedisore, të përcaktuar në nenin 4(2) deri në 4(7) të DKU-së, në mënyrë që të lejohet vijimi i këtyre përdorimeve të specifikuara (të cilat sjellin përfitime të mëdha sociale dhe ekonomike), por në të njëjtën kohë të nxiten edhe masat zbutëse për përmirësimin e cilësisë së ujit[150].

[149] Udhëzimi i WISE GIS 2016 – Skema: TUS; elementi i skemës <Besueshmëria Ekologjike e US>
[150] Komisioni Evropian, Dokumenti Udhëzues i CIS-it 20, Përjashtimet nga Objektivat Mjedisore

10.5 Konsiderata të Veçanta të Ndikimeve Hidroenergjetike

Një çështje e rëndësishme e trashëgimisë është mungesa e një metodologjie konsistente dhe objektive për të vlerësuar ndikimet e mundshme hidro-energjetike të aktiviteteve të propozuara hidroenergjetike, siç përshkruhen në Kapitullin 3, Objektivat Mjedisore. Kuadri i ri i PMBU-së për Shqipërinë e trajton këtë çështje nëpërmjet përdorimit të Standardit Evropian EN15843, siç përshkruhen si pjesë e objektivave të përgjithshme mjedisore, seksioni 3.3.5.

Për të identifikuar në mënyrë objektive shkallën e ndërprerjes së rrjedhës për të gjitha HEC-et që operojnë në basenin ujor, për sa i përket ndërprerjes së rrjedhës dhe kohëzgjatjes së ndërprerjes (Tabela 10-11 tek Shtojca Teknike III), është përdorur një format standard. Supozohet se Statusi Mesatar (Klasa 3) (për sa i përket regjimit të rrjedhës) është më i miri që mund të arrihet për një Trup Ujor Tepër të Modifikuar (TUTM) të ndikuar nga hidroenergjia, pra duke u barazuar me Potencialin Ekologjik Maksimal, pra Tabela 3-2 ilustron, për shembull, se për të arritur PME-në, përqindja e devijimit të rrjedhës së HEC-it duhet të jetë < 50%, dhe kohëzgjatja e operimit duhet të jetë < 60%. Kjo është një vlerë vjetore mesatare. Vlerat sezonale për ekosistemet kritike mund të jenë ndjeshëm më të vështira.

HEC-et që nuk janë në gjendje të sigurojnë këtë nivel PME-je do t'i vendosin trupat ujorë të ndikuar në një gjendje të përhershme të statusit të pamjaftueshëm për kohëzgjatjen e koncesionit të HEC-it dhe rrjedhimisht nuk do t'i përmbushin objektivat mjedisore të DKU-së. Autoriteti kompetent (AMBU) është i detyruar të japë arsyetime në kuadër të Nenit 4(3) (a) & (b) të DKU-së për instalimet ekzistuese ose Nenin 4(7) të DKU-së për instalimet e reja ose modifikimet në trupin ujor, pasi PME-ja nuk mund të arrihet.

Pikëzimi për ndikimin i Tabelës 10-11 tek Shtojca Teknike III është një pikëzim i thjeshtë relativ për të lehtësuar krahasimin e HEC-eve të ndryshme ndërmjet trupave ujorë, nënbaseneve dhe baseneve. Statusi i pritshëm hidro-morfologjik i trupit ujor (siç përcaktohet nga EN 15843) faktorizohet me kohëzgjatjen e pikut të shfrytëzimit, matur në 500 m "njësi vazhdimësie". Në parim, supozohet se piku i shfrytëzimit prej ≤ nuk do të ketë ndikim të ndjeshëm në vazhdimësinë gjatësore të lumit, por kjo do të kërkojë konfirmim nga monitorimet ekologjike.

Metodologjia objektive e Tabelës 10-11 tek Shtojca Teknike III promovon qasjen e bazuar në risk për përpjekjet e nevojshme për të arritur Potencialin e Mirë Ekologjik për TUTM-të e prekura nga aktivitetet hidroenergjetike, pra ato HEC-e me pikëzime të larta të ndikimit duhet të marrin ndjeshëm vëmendje prioritare në Programin e Masave.

10.6 Presionet e Ujërave Sipërfaqësore dhe Përmbledhja Kryesore e Statusit - Baseni i Lumit Mat

10.6.1 Vështrim i përgjithshëm

Tabela 10-4 paraqet një prej rezultateve kryesore të PMBU-së së basenit të lumit Mat, përkatësisht regjistrin përfundimtar të trupave ujorë të përvijuar, presionet e mundshme, llogaritjen e përafërt të statusit të trupit ujor dhe vlerësimin e trupave ujorë që rrezikojnë të mos i përmbushin objektivat mjedisorë.

Për përcaktimin e statusit zbatohen aktivitete të shumta. Nxitësit e përgjithshëm të përshkruar në Kapitullin 4, karakterizimi dhe përvijimi (Kapitujt 5, 6, 7), rezultatet e monitorimit dhe të dhënat (Kapitulli 8), dhe ndikimet e mundshme nga strategjitë e lidhura (Kapitulli 9).

Tabelat 10-5 dhe 10-6 përfshijnë edhe trupat ujorë artificialë (TUA) dhe tepër të modifikuar (TUTM), pasi procesi i përcaktimit të objektivave për TUTM-të dhe TUA-të duhet të jetë në të njëjtën linjë me parimet e përgjithshme që zbatohen për trupat ujorë natyrorë (përvijimi, presionet, elementet e statusit). Ndryshimi kryesor është se TUA-të/TUTM-të vlerësohen si të lidhura me kushtet e referencës të "potencialit ekologjik maksimal" (PEM) (shihni seksionet 3.3.6 & 10.5).

Shpesh, mënyra se si duhen klasifikuar rezervuarët nuk është shumë e qartë. Udhëzimi GIS i DKU-së sugjeron se rezervuarët e krijuar nga ndërtimi i digave në lumenj duhen klasifikuar si trupa ujorë lumorë tepër të modifikuar (por njëkohësisht duhet marrë parasysh diferencimi i tipologjisë dhe elementet e zbatueshme të cilësisë mjedisore (ECM), në përputhje me përshkruesit e çdo kategorie të ujërave sipërfaqësore natyrore me të cilën TUA-ja ose TUTM-ja ngjason më tepër p.sh. LIQENET). Kjo nuk është qasje logjike dhe në skemën e raportimit WISE pranohet që rezervuarët të klasifikohen në kategorinë e liqenit, me kusht që të jetë përmbushur elementi i skemës së raportimit <*Rezervuar*>. Kjo është qasja e përdorur në klasifikimin shqiptar.

Statusi i trupit ujor sipas gjatësisë duhet të jetë njësia matëse më e preferuar, pasi kjo mënyrë matjeje e pasqyron më me saktësi ndikimin e përgjithshëm ekologjik të presioneve.

Për kategorinë e "Liqeneve", nuk ka të dhëna të disponueshme për sa u përket aktiviteteve/presioneve të mundshme ndaj trupave ujorë dhe monitorimit të cilësisë së ujit. AKM-ja nuk i monitoron liqenet. Kërkesat e ardhshme të monitorimit të ujërave liqenorë dhe bregdetarë parashtrohen në Seksionin 10.7.2.

Një prej detyrave kryesore të politikave mjedisore (Kapitulli 12) dhe Programit të Masave të përvijuar në Kapitullin 13 është të identifikojë në mënyrë specifike objektivat për përmirësimin e statusit bazuar te përcaktimet aktuale (2023). Programi i Masave duhet t'i identifikojë treguesit dhe pikësynimet në mënyrë të qartë, objektive dhe të verifikueshme. Për shembull, pikësynimi i reduktimit të Statusit të Dobët nga 45% në 30% dhe përmirësimi i statusit të trupave ujorë në Status të Mirë nga 5% në 20%, është pikësynim i cili mund të vlerësohet nga pikëpamja sasiore për të parë rezultatin e zbatimit të Planit të Menaxhimit të Basenit Ujor deri në vitin 2029.

Presionet kryesore të konsiderueshme në trupat ujorë sipërfaqësorë janë presione hidro-morfologjike, burime të shpërndara, veçanërisht nga bujqësia, shkarkimet, mbetjet, nxjerrjet e ujit, etj. Ndikimet kryesore në Lumin e Matit janë pasurimi me lëndë ushqyese, ndotja kimike dhe habitatet e ndryshuara për shkak të ndryshimeve morfologjike. Një larmi ndotësish në Lumin e Matit i kërcënojnë ekosistemet ujore dhe mund të sjellin shqetësime në shëndetin publik. Reduktimi i ndotjes për të përmbushur objektivat e DKU-së kërkon zbatimin e disa objektivave dhe rregulloreve të tjera. Prodhimi bujqësor është një burim madhor i ndotjes së shpërndarë, kryesisht si rezultat i emetimeve të tepërta të lëndëve ushqyese dhe kimikateve, siç janë pesticidet. Faktorë të tjerë nxitës përfshijnë banesat rurale, vërshimet nga zonat urbane dhe pyjet. Ka disa masa zbutëse që mund të zbatohen në situatën aktuale, duke përfshirë planifikimin e lëndëve ushqyese në nivel ferme, përcaktimin e standardeve të plehëruesve, lërimin e duhur, përcaktimin e azotit dhe kulturat bujqësore që mbillen në mes të kulturave kryesore, brezat bimorë dhe qarkullimin e kulturave bujqësore. Gjatë dekadave të fundit, ka pasur një rritje të qëndrueshme në përdorimin e plehëruesve mineralë dhe në tepricat e lëndëve ushqyese me origjinë nga bujqësia.

Pamja e shtratit të lumit Mat në Bashkinë e Klosit është vërtetë alarmuese, pasi në të dyja anët e tij ka mbetje plastike që kanë ngecur në bimësi. Një pjesë e madhe e këtyre mbetjeve qëndron në bimësinë përgjatë shtratit të Lumit Mat. Që prej vitit 2016, kur reshjet e dendura rritën ndjeshëm flukset në hyrje të lumit, të cilat më pas ndikuan drejtpërdrejt në shpejtësinë e transportit të mbetjeve. Pavarësisht se kanë kaluar gati 4 vjet, nuk është ndërmarrë asnjë nismë për të pastruar shtratin e lumit nga këto mbetje që kanë ngecur në bimësi.
Pasojat e këtij vlerësimi janë të shumta, si në botën ujore që jeton në Lumin e Matit dhe në Liqenin e Ulzës, ashtu edhe në ekosistem. Prania e mbetjeve të shumta, duke variuar nga plastika te leckat, kanë ndikimin e tyre negativ në ato pjesë të natyrës që përshkojnë. Sistemi i menaxhimit të mbetjeve nuk është shumë efektiv në këto zona, pasi mbetjet nuk depozitohen në mënyrën e duhur, sipas legjislacionit kombëtar ose standardeve ndërkombëtare për menaxhimin e qëndrueshëm të mbetjeve dhe sistemet e menaxhimit të integruar.
Vija bregdetare Lezhë-Shëngjin, që ndodhet në qendër të detit Adriatik, karakterizohet nga një larmi trupash ujorë që kanë ndikim të drejtpërdrejt në cilësinë e detit. Prania e kompleksit të lagunave Kune-Vain, lumit Drin dhe Mat, ndotja urbane e qytetit të Lezhës dhe Shëngjinit, aktiviteti bujqësor dhe industrial, ndikimi i portit të Shëngjinit janë gjithashtu indikator të tjerë të rëndësishëm.

Figura 10-1 – Përqindjet e presioneve në Basenin e Matit

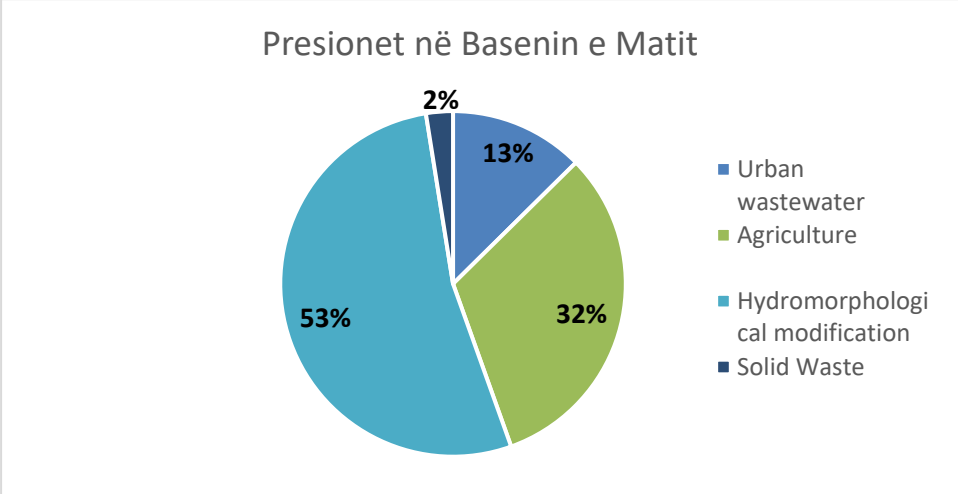

Në Basenin e Matit, përqindjet e trupave ujorë të shpërndarë sipas niveleve të ndryshueshme të statusit paraqiten në Figura 10-2. 54% e 61 trupave ujorë lumorë janë identifikuar si në risk për të mos i përmbushur objektivat mjedisore (status më i ulët se “I mirë”) në kategorinë e “Lumenjve, TUTM-ve dhe Ujërave të Përkohshme”.

Figura 10-2 - Përqindjet e trupave ujorë të përvijuar në varësi të niveleve të statusit - Baseni i Lumit Mat

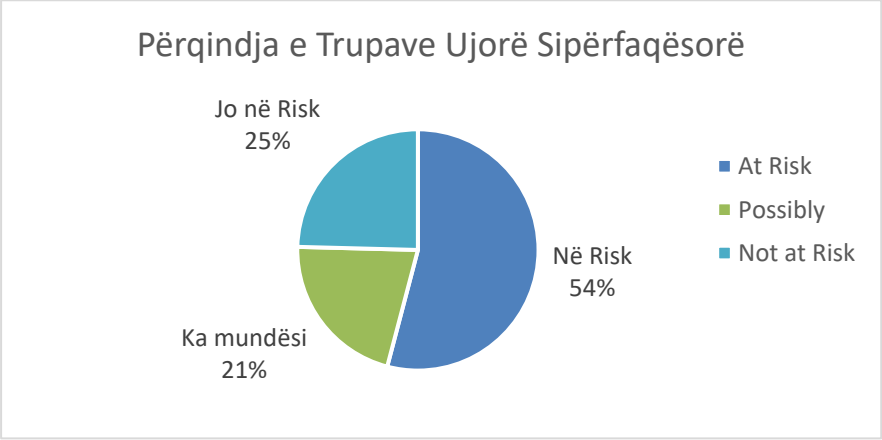

Statusi i trupit ujor sipas gjatësisë duhet të jetë njësia matëse më e preferuar, pasi kjo mënyrë matjeje e pasqyron më me saktësi ndikimin e përgjithshëm ekologjik të presioneve. Pjesa më e madhe e

klasifikimit të statusit të trupave ujorë dominohet nga trupat ujorë me status “Mesatar”. Kjo vjen për shkak të mungesës së konsiderueshme të të dhënave për shumë trupa ujorë, ku ka prova të pamjaftueshme për përcaktimin e statusit të keq ose të dobët, por analiza e tabelës së Vlerësimit të Presioneve dhe Statusit për LUMENJTË, TUA-të, TUTM-të, UJËRAT KALIMTARE tregon se statusi ka gjasa të jetë “më pak se i mirë”. Prandaj, për periudhën 2024-2029 nevojitet shtimi i monitorimeve dhe vlerësimit të trupave ujorë me status mesatar, për të qenë sa më të saktë në përcaktimin e këtyre statuseve.

10.6.2 Trupat ujorë sipërfaqësorë më “në risk”

Ky seksion shtjellon më tej supozimet që qëndrojnë pas përcaktimit të presioneve dhe statusit potencial të mundshëm të trupave ujorë individualë të cilët konsiderohen si “në risk për të mos i përmbushur objektivat mjedisore”, që kërkojnë monitorim shtesë, zbatim të politikave të përgjithshme (Kapitulli 12), ose masa më të specifikuara (Kapitulli 13) në mënyrë që këta trupa ujorë të arrijnë “statusin e mirë”. Është më se e qartë se statusi i përgjithshëm i pjesës më të madhe të trupave ujorë rrjedh nga të dhëna tejet të kufizuara për ‘’elementet e cilësisë’’ (EC) individuale, të cilat janë kryesisht fiziko-kimike. Për pasojë, niveli i besueshmërisë (NB) ka një shkallë të lartë pasigurie.

Supozimi metodologjik është se trupi ujor duhet të klasifikohet me “status të mirë” (klasa 2) ose “status shumë të mirë” (klasa 1) vetëm nëse a) nuk ka prova për presione domethënëse në trupin ujor ose në rrjedhën e sipërme dhe b) statusi i matur i trupit ujor konfirmohet nga të dhënat për elementet e cilësisë. Për pasojë, 61 trupave ujorë lumorë në basen u është caktuar statusi “i moderuar” (klasa 3), pasi nuk ka të dhëna të mjaftueshme për të mbështetur vlerësimin dhe duket se mund të ketë presione domethënëse që mund të ndikojnë në statusin e tyre të panjohur.

Trupat e tjerë ujorë, ku kushtet e vrojtuara dhe/ose statusi i matur janë më të sigurta, supozohet të jenë klasifikuar ose me “status të keq” (klasa 5), ose me “status të dobët” (klasa 4).

Trupi ujor lumor **3512231** – rrjedha e poshtme e Digës së Lezhës. Ky lumë është plotësisht i mbrojtur me digë për të siguruar kapacitetin e rezervuarit. Mesa duket nuk ka pasur parashikim për prurjet mjedisore, dhe virtualisht i gjithë uji i grumbulluar është devijuar nëpërmjet kanalit dhe tubacionit jofunksional të HEC-eve, duke e lënë rrjedhën plotësisht pa pjesën më të madhe të prurjeve të saj deri në pikën e bashkimit. Diga ka formuar edhe një pengesë të madhe për speciet migratore; pra, trupi ujor është vlerësuar me statusin ‘i keq’ (klasa 5) (presion i konsiderueshëm 3.3, 4.2.1, 4.3.3). Ka mundësi që rrjedha sipër digës e trupit ujor (LW351204) të jetë ndikuar ndjeshëm nga kjo pengesë fizike, për sa i përket elementeve hidrobiologjike, por nuk ka të dhëna për ta mbështetur këtë gjë.

Trupi ujor lumor **3512333** – rrjedha e poshtme e Digës së Ulzës. Ky lumë është plotësisht i mbrojtur me digë për të siguruar kapacitetin e rezervuarit. Mesa duket nuk ka pasur parashikim për prurjet mjedisore, dhe virtualisht i gjithë uji i grumbulluar është devijuar nëpërmjet kanalit dhe tubacionit jofunksional të HEC-eve, duke e lënë rrjedhën plotësisht pa pjesën më të madhe të prurjeve të saj deri në pikën e bashkimit. Diga ka formuar edhe një pengesë të madhe për speciet migratore; pra, trupi ujor është vlerësuar me statusin ‘i keq’ (klasa 5) (presion i konsiderueshëm 3.3, 4.2.1, 4.3.3). Ka mundësi që rrjedha sipër digës e trupit ujor (LW351202) të jetë ndikuar ndjeshëm nga kjo pengesë fizike, për sa i përket elementeve hidrobiologjike, por nuk ka të dhëna për ta mbështetur këtë gjë.

Trupi ujor lumor **3512773** – ka dukshëm disa presione, përfshi ujërat e ndotura urbane të patrajtuara dhe nxjerrjet e zhavorrit. Kjo rrjedhë kalon përmes tokave bujqësore, ku mund të ketë disa nxjerrje ujërash nëntokësore, që me shumë gjasë ndikojnë te prurjet e rrjedhës. Megjithatë, presioni parësor supozohet se vjen nga marrjet e ujit që bëhen kryesisht për ujitje dhe sistemi i kanaleve që ndodhet në bregun verior të lumit dhe që shtrihet në drejtim të perëndimit. Ndryshimi fizik në trupin ujor lidhur me ndërtimin e digave në lumë, pra trupi ujor është vlerësuar me status “i keq” (klasa 5).

Trupi ujor lumor **3512771 -** Presione në basenin e rrjedhës së sipërme, kryesisht në HEC-e të vogla dhe nxjerrje zhavorri. Presion minimal në ujërat e ndotura.

Trupi ujor lumor **351275** – ky trup ujor ndërthur lumenjtë në qendër të qytetit, pranë bashkisë Klos. Ndonëse në formë natyrore, ujërat urbane të patrajtuara sjellin nivele tepër të larta të BOD_5 në ujërat pritëse. Gjithashtu, situata në Bashkinë e Klosit është vërtetë alarmuese, pasi në të dyja anët e tij ka mbetje plastike që kanë ngecur në bimësi. Një pjesë e madhe e këtyre mbetjeve qëndron në bimësinë përgjatë shtratit të Lumit Mat.

Trupi ujor lumor **3512343** – ky trup ujor është përfaqësues i 90% të gurëve gëlqerorë në rrjedhën e sipërme të basenit të lumit me presione të vogla, kryesisht nga veprimtari bujqësore.
Trupi ujor lumor **3512225** - ky trup ujor lumor ndikohet nga disa presione, përfshi edhe pikun hidrik nga efektet e HEC-it në rrjedhën e sipërme dhe praninë e ujërave të ndotura urbane. Megjithatë, presioni më domethënës duket se vjen nga ndikimet hidromorfologjike të shpërndara përgjatë lumit. Statusi aktual supozohet të jetë statusi "I dobët".
Trupi ujor lumor **3512226 -** Minierë bakri 6.0 km në pjesën e sipërme të minierës Balkan Basalt, statusi aktual i supozuar 'i dobët'**.**
Trupi ujor lumor **35122221 -** Pika e shkarkimit të ujërave të ndotura nga Rrësheni. Ndonëse në formë natyrore, ujërat urbane të patrajtuara sjellin nivele tepër të larta të BOD_5 në ujërat pritëse.
Trupi ujor lumor **351231 -** Presione në basenin e rrjedhës së sipërme, kryesisht në HEC-e të vogla dhe nxjerrje zhavorri. Presion minimal në ujërat e ndotura.
Trupi ujor lumor **351213 dhe 3512211** – rrjedha e fundit e basenit të Lumit të Matit. Supozohet se presionet më të rëndësishme lokale janë ato të ndotjes së shpërndarë nga praktikat bujqësore dhe me gjasë nga marrja e ujit në kanalin ujitës dhe nxjerrja e zhavorrit. Ndryshimi fizik i trupit ujor për shkak të ndërtimit të digës së lumit. Supozohet se ndryshimet kanë bërë që ky trup ujor të ketë "status të dobët".

10.6.3 Implikimet dhe Kërkesat për Programin e Monitorimit të Ujërave Sipërfaqësore

Tabela 10-4 paraqet arsyet kryesore të supozuara për mosarritjen e objektivave mjedisore si presionet e cilësisë së ujit, presionet e sasisë së ujit (përfshi nxjerrjen dhe regjimin e prurjeve), si dhe presionet morfologjike (përfshi kanalizimet e shtratit, nxjerrjen e zhavorrit dhe pengesat fizike). Në shumë raste, për shkak të mungesës së monitorimit në masë të mjedisit, arsyet për mosarritjen e objektivave mund të bazohen fillimisht te gjykimi i ekspertit ose shqyrtimi i dokumentacionit. Mungesa e sigurisë në vlerësimin e statusit reflektohet edhe në nivelin e besueshmërisë (NB), raportuar në Tabelën 10-4. Niveli i besueshmërisë 0 ose 1 tregon se nuk ka të dhëna të disponueshme për trupin ujor nën vlerësim. Në këtë rast, sipas kërkesave të DKU-së, Shtojca V, 1.3.2 ose 1.3.3, mund të nevojitet që gjatë periudhës së zbatimit të PMBU-së (2024-2029) të kryhet monitorimi shtesë afatshkurtër (monitorimi operacional ose monitorimi investigativ), për të përcaktuar më me saktësi vlerat e sakta të elementeve të ndryshëm të cilësisë, me qëllim konfirmimin e vlerësimit të presionit dhe statusit.
Për të vlerësuar magnitudën e presioneve, Shtetet Anëtare duhet të monitorojnë ato elemente të cilësisë që janë tregues të atyre presioneve të cilave u nënshtrohen trupat ujorë të përvijuar. Për të vlerësuar ndikimin e këtyre presioneve, Shtetet Anëtare duhet të monitorojnë:

- Parametrat tregues të elementeve të cilësisë biologjike, ose elementet me ndjeshmërinë më të madhe ndaj presioneve të cilave u nënshtrohen trupat ujorë
- Të gjitha substancat prioritare të shkarkuara, si dhe ndotësit e tjerë që shkarkohen në sasi të konsiderueshme
- Parametrat tregues të elementit të cilësisë hidromorfologjike me ndjeshmërinë më të madhe ndaj presioneve të identifikuara.

Nuk është e nevojshme që trupat ujorë, të cilët nuk i arrijnë objektivat, të monitorohen që të gjithë në mënyrë individuale, pasi kjo gjë do të shoqërohej me kosto mjaft të larta. Në vend të kësaj, mund të kryhet planifikimi strategjik i monitorimit të konsoliduar në mënyrë të tillë që të jetë mjaftueshëm tregues i grupimeve të trupave ujorë, duke supozuar se këta trupa ujorë të grupuar u nënshtrohen po të njëjtave presioneve të ngjashme në zonat kontribuese.
Shtimi i intensitetit të monitorimit të konsoliduar nuk shihet si Masë e Llojit Kyç (shih 12.1). Monitorimi i konsoliduar nuk është masë në vetvete, por synon të shërbejë si bazë e mëtejshme për ngritjen e programit të masave për arritjen e objektivave mjedisore dhe të masave specifike të nevojshme për korrigjimin e efekteve të ndotjes aksidentale.
Megjithatë, në këtë fillim të kuadrit të ri të PMBU-së, për shkak të pikave të dobëta të programeve të monitorimit dhe mungesës së theksuar të të dhënave mjedisore në përgjithësi, shihet e arsyeshme që përmirësimet specifike dhe të shënjestruara të monitorimit të shënohen si pjesë e PM-së. Në këtë kontekst, Masa përkatëse e Llojit Kyç që mbulon monitorimin e përforcuar është MLK-ja 14 "Përforcimi i bazës së njohurive për reduktimin e pasigurive".

Tabela 10-4 – Presionet dhe Analiza e Statusit – Kategoria Lumenj

IDENTIFIKIMI			ANALIZA E PRESIONEVE[151]								STATUSI DHE STATUSI I PËRGJITHSHËM OSE POTENCIALI						VLERËESIMI I RREZIKUT	
EMRI I TRUPIT UJOR	KODI I BE-SË	FORMA	PRESION PIKËSOR 1	PRESION PIKËSOR 2	PRESION I SHPËRNDARË 1	PRESION I SHPËRNDARË 1	PRESIONI NGA SHFRYTEZIMI I UJIT 1	PRESIONI NGA SHFRYTEZIMI I UJIT 1	PRESIONI MORFOLOGJIK	PRESIONI HIDROMORFOLOGJIK	BQES EQR[152]	Fiz-Kim [153]	H-morf [154]	Aneksi X i SP [155]	Aneksi VIII RBSP	STATUSI I PËRGJITHSHËM	NIVELI I RREZIKUT [156]	NS [157]
Mati	351211	Tranzitor		5.2												4	Në Rrezik	0
Mati	351213	Lumë	1.1		2.2		3.2		4.1.1; 4.1.4; 4.1.5	4.5		2	3			4	Në Rrezik	0
Fani i Madh	3512211	Lumë							4.1.4	4.3.3		2	3			4	Në Rrezik	0
Fani i Madh	3512213	Lumë	1.1	1.5	2.2	2.10	3.1	3.5	4.1.5; 4.2.8; 4.2.9	4.3.3; 4.5			4			4	Në Rrezik	0
Fani i Vogel	3512221	Lumë	1.1	1.4						5.3		3	3			4	Në Rrezik	1
Rrëshen	35122221	Lumë	1.1	1.3; 1.5	2.2	2.8	3.2	3.5				4	3			4	Në Rrezik	1
	35122223	Lumë										2	2			2	Jo Në Rrezik	0
Fani i Vogel	3512223	Lumë	1.1		2.2		3.3						2			2	Jo Në Rrezik	0
Fani i Vogel	3512224	Lumë					3.3		4.2.1	4.3.3			3			4	Në Rrezik	0
Fani i Vogel	3512225	TUTM	1.1	1.3	2.2; 2.4	2.8	3.3	3.5	4.1.5; 4.2.1; 4.2.8	4.3.3; 4.5; 5.3		2	4			3	Ndoshta	1
	3512226	Lumë				2.8			4.1.4			2	3			4	Në Rrezik	0
Fani i Vogel	3512227	Lumë	1.1	1.3; 1.5	2.2; 2.4				4.1.4; 4.2.1; 4.1.5	4.3.3		2	4			3	Ndoshta	0
Fani i Madh	3512231	TUTM					3.3		4.2.1	4.3.3			4			5	Në Rrezik	0
Diga HEC Lezha	LW351204	TUTM					3.3		4.2.1	4.3.3						4	Në Rrezik	0
Ungrajt	35122413	Lumë			2.2				4.1.5				3			3	Në Rrezik	0
Shperdhazë	35122613	TUTM			2.2								2			4	Në Rrezik	0
Fani i Madh	35122713	Lumë			2.2		3.5		4.1.5; 4.2.1	4.3.3			2			3	Në Rrezik	0
Fani i Madh	35122715	Lumë			2.2				4.1.5				3			3	Në Rrezik	0
Fani i Madh	35122717	Lumë			2.2				4.1.5				2			3	Në Rrezik	0
Gjegjan	3512272	Lumë											3			3	Në Rrezik	0
Fani i Madh	3512273	Lumë					3.3			4.3.3			2			4	Në Rrezik	0
	3512281	Lumë					3.3			4.3.3			3			4	Në Rrezik	0
Lumzi Pukë	LW351206	TUTM							4.2.1							4	Në Rrezik	0
	3512285	Lumë		1.4	2.2			3.5		4.5; 5.3			2			3	Në Rrezik	0

[151] Llojet e presionit përputhen me Udhëzuesin e Raportimit të WISE GIS 2016 – Shtojca 1a
[152] Koment mbi metodën BQE
[153] Koment mbi të dhënat P-CHEM – Vlerësimi i statusit P-CHEM bazuar kryesisht në kampionimin në vend të korrikut 2019, duke përdorur vlerat BOD5 dhe/ose NH4 si vlera treguese.
[154] Komenti mbi metodologjinë H-MORPH – MORFOLOGJIA tregon pengim të konsiderueshëm të rrjedhave ujore ose ndryshime në morfologjinë e lumenjve për shkak të ndryshimeve fizike ose minerare; HYDROMORPH tregon ndryshim të rëndësishëm në regjimin e rrjedhës për shkak të abstraksioneve komunale, ujitëse ose hidrocentrale;
[155] Substancat prioritare nëse monitorohen
[156] Lista e numërimit për rrezik = Jo në rrezik; Ne rrezik; Mundësisht në rrezik; E panjohur;
[157] Lista e numërimit për nivelin e besimit = '0' = nuk ka informacion; '1' = besim i ulët; '2' = besim mesatar; '3' = besim i lartë. E ulët = nuk ka të dhëna monitorimi, vetëm gjykimi i ekspertëve; Medium = disa të dhëna të elementit të cilësisë mbështetëse (QE) dhe të dhëna të kufizuara për një BQE; E lartë = të dhëna të mira për 1+ BQE dhe mbështetja e QE-ve më të rëndësishme.

	3512283	TUTM														3	Në Rrezik	0
Fani iMadh	3512291	Lumë	1.1	1.4; 1.5	2.2				4.1.5				4			3	Ndoshta	0
Fani i Madh	3512293	Lumë	1.1	1.4	2.2	2.8			4.1.5				3			3	Ndoshta	0
Fani i Madh	3512295	Lumë	1.1		2.2					4.3.3			3			3	Ndoshta	0
Mati	351231	TUTM								4.3.3		2	2			4	Ndoshta	1
	351232	Lumë			2.2								3			2	Jo Në Rrezik	0
Mati	3512331	Lumë			2.2		3.5		4.2.1; 4.1.5	4.3.3			2			4	Në Rrezik	0
Diga HEC Shkopeti	LW351208	TUTM			2.2				4.2.1	4.3.3						4	Në Rrezik	0
Diga HEC Ulza	LW351202	TUTM							4.2.1	4.3.3						4	Në Rrezik	0
	3512333	TUTM			1.8				4.1.5; 4.2.1							5	Në Rrezik	0
Urakës	3512344	Lumë	1.4	1.8	2.2								3			3	Ndoshta	0
Kurvajt	3512342	Lumë	1.3; 1.4	1.8	2.2				4.1.5				3			3	Në Rrezik	0
Urakës	3512343	Lumë	1.4		2.2							2	3			3	Në Rrezik	0
Urakës	3512345	Lumë	1.5		2.2								3			3	Në Rrezik	0
Mati	351235	Lumë			2.2								2			2	Jo Në Rrezik	0
Zalli i Germanit	3512411	Lumë			2.2								1			2	Jo Në Rrezik	0
Zalli	3512413	Lumë	1.1; 1.3	1.4; 1.5	2.2								3			3	Ndoshta	0
Mati	351251	Lumë	1.1	1.4	2.2							2	2			3	Ndoshta	1
Ljusës	351261	Lumë			2.2								3			2	Jo Në Rrezik	0
Mati	351271	Lumë	1.1;1.3; 1.4		2.2								2			2	Jo Në Rrezik	0
Stanës	351272	Lumë			2.2		3.3			4.3.3		2	3			2	Jo Në Rrezik	1
Mati	351273	Lumë	1.1	1.3; 1.4	2.2		3.3					2	2			3	Ndoshta	1
Darsit	3512741	Lumë										2	3			2	Jo Në Rrezik	0
Darsit	3512743	Lumë	1.4		2.2		3.3	3.5	4.1.3	4.3.3			3			4	Në Rrezik	0
Mati	351275	Lumë	1.1							5.3			3			3	Ndoshta	0
Zalli i Mashnurit	351276	Lumë			2.2				4.1.4			2	3			2	Jo Në Rrezik	1
Mati	3512771	Lumë	1.4		2.2				4.1.4			2	2			2	Jo Në Rrezik	1
	3512772	Lumë			2.2								1			1	Jo Në Rrezik	0
Mati	3512773	Lumë							4.1.4				2			5	Në Rrezik	0
	351278	Lumë	1.3		2.2											4	Në Rrezik	0
Mati	351279	Lumë														4	Në Rrezik	0
	351281	Lumë	1.3						4.1.4				2			5	Në Rrezik	0
Mati	351291	Lumë							4.1.4	4.2.8			3			2	Jo Në Rrezik	0
	3512921	Lumë			2.2		3.3		4.2.8	4.3.3			4			3	Ndoshta	0
Thekrës	3512922	Lumë	1.3		2.2	2.8			4.1.4				3			2	Jo Në Rrezik	0
	3512923	Lumë	1.3		2.2		3.3						3			3	Ndoshta	0
Mati	351293	Lumë					3.1						1			2	Jo Në Rrezik	0

Tabela 10-5 – Presionet dhe Analiza e Statusit – Kategoria Liqene

IDENTIFIKIMI			ANALIZA E PRESIONEVE[158]								STATUSI DHE STATUSI I PËRGJITHSHËM OSE POTENCIALI						VLERËESIMI I RREZIKUT	
EMRI TRUPIT UJOR	KODI I BE-SË	FORMA	PRESION PIKËSOR 1	PRESION PIKËSOR 2	PRESION I SHPËRNDARË 1	PRESION I SHPËRNDARË 1	PRESIONI NGA SHFRYTEZIMI I UJIT 1	PRESIONI NGA SHFRYTEZIMI I UJIT 1	PRESIONI FIZIK 1	PRESIONI FIZIK 2	BQES EQR[159]	Fiz-Kimik [160]	H-Morf [161]	Aneksi X SP [162]	Aneksi VIII RBSP	STATUSI I PËRGJITHSHËM	NIVELI I RREZIKUT [163]	NS [164]
Ulza	LW351202	TUTM							4.2.1	4.3.3			4			4	Në Rrezik	0
Lezhë	LW351204	TUTM					3.3		4.2.1	4.3.3						4	Në Rrezik	0
Lumzi Pukë	LW351206	TUTM							4.2.1				4			4	Në Rrezik	0
Shkopetit	LW351208	TUTM			2.2				4.2.1	4.3.3			4			4	Në Rrezik	0

Table 10-6 – Presionet dhe Analiza e Statusit – Kategoria Bregdetare

IDENTIFIKIMI			ANALIZA E PRESIONEVE[165]								STATUSI DHE STATUSI I PËRGJITHSHËM OSE POTENCIALI						VLERËESIMI I RREZIKUT	
EMRI TRUPIT UJOR	KODI I BE-SË	FORMA	PRESION PIKËSOR 1	PRESION PIKËSOR 2	PRESION I SHPËRNDARË 1	PRESION I SHPËRNDARË 1	PRESIONI NGA SHFRYTEZIMI I UJIT 1	PRESIONI NGA SHFRYTEZIMI I UJIT 1	PRESIONI FIZIK 1	PRESIONI FIZIK 2	BQES EQR[166]	Fiz-Kimik [167]	H-Morf [168]	Aneksi X SP [169]	Aneksi VIII RBSP	STATUSI I PËRGJITHSHËM	NIVELI I RREZIKUT [170]	NS [171]
Tale	CW351202															3	Ndoshta	0
Patok	CW351205															3	Ndoshta	0
Laguna e Patokut	CW351206															3	Ndoshta	0

[158] Llojet e presionit përputhen me Udhëzuesin e Raportimit të WISE GIS 2016 – Shtojca 1a
[159] Koment mbi metodën BQE
[160] Koment mbi të dhënat P-CHEM – Vlerësimi i statusit P-CHEM bazuar kryesisht në kampionimin në vend të korrikut 2019, duke përdorur vlerat BOD5 dhe/ose NH4 si vlera treguese.
[161] Komenti mbi metodologjinë H-MORPH – MORFOLOGJIA tregon pengim të konsiderueshëm të rrjedhave ujore ose ndryshime në morfologjinë e lumenjve për shkak të ndryshimeve fizike ose minerare; HYDROMORPH tregon ndryshim të rëndësishëm në regjimin e rrjedhës për shkak të abstraksioneve komunale, ujitëse ose hidrocentrale;
[162] Substancat prioritare nëse monitorohen
[163] Lista e numërimit për rrezik = Jo në rrezik; Ne rrezik; Mundësisht në rrezik; E panjohur;
[164] Lista e numërimit për nivelin e besimit = '0' = nuk ka informacion; '1' = besim i ulët; '2' = besim mesatar; '3' = besim i lartë. E ulët = nuk ka të dhëna monitorimi, vetëm gjykimi i ekspertëve; Medium = disa të dhëna të elementit të cilësisë mbështetëse (QE) dhe të dhëna të kufizuara për një BQE; E lartë = të dhëna të mira për 1+ BQE dhe mbështetja e QE-ve më të rëndësishme.
[165] Llojet e presionit përputhen me Udhëzuesin e Raportimit të WISE GIS 2016 – Shtojca 1a
[166] Koment mbi metodën BQE
[167] Koment mbi të dhënat P-CHEM – Vlerësimi i statusit P-CHEM bazuar kryesisht në kampionimin në vend të korrikut 2019, duke përdorur vlerat BOD5 dhe/ose NH4 si vlera treguese.
[168] Komenti mbi metodologjinë H-MORPH – MORFOLOGJIA tregon pengim të konsiderueshëm të rrjedhave ujore ose ndryshime në morfologjinë e lumenjve për shkak të ndryshimeve fizike ose minerare; HYDROMORPH tregon ndryshim të rëndësishëm në regjimin e rrjedhës për shkak të abstraksioneve komunale, ujitëse ose hidrocentrale;
[169] Substancat prioritare nëse monitorohen
[170] Lista e numërimit për rrezik = Jo në rrezik; Ne rrezik; Mundësisht në rrezik; E panjohur;
[171] Lista e numërimit për nivelin e besimit = '0' = nuk ka informacion; '1' = besim i ulët; '2' = besim mesatar; '3' = besim i lartë. E ulët = nuk ka të dhëna monitorimi, vetëm gjykimi i ekspertëve; Medium = disa të dhëna të elementit të cilësisë mbështetëse (QE) dhe të dhëna të kufizuara për një BQE; E lartë = të dhëna të mira për 1+ BQE dhe mbështetja e QE-ve më të rëndësishme.

Harta 10-1 - Harta e Presioneve të Nxjerrjeve, Hidroenergjisë dhe Morfologjisë - Mati

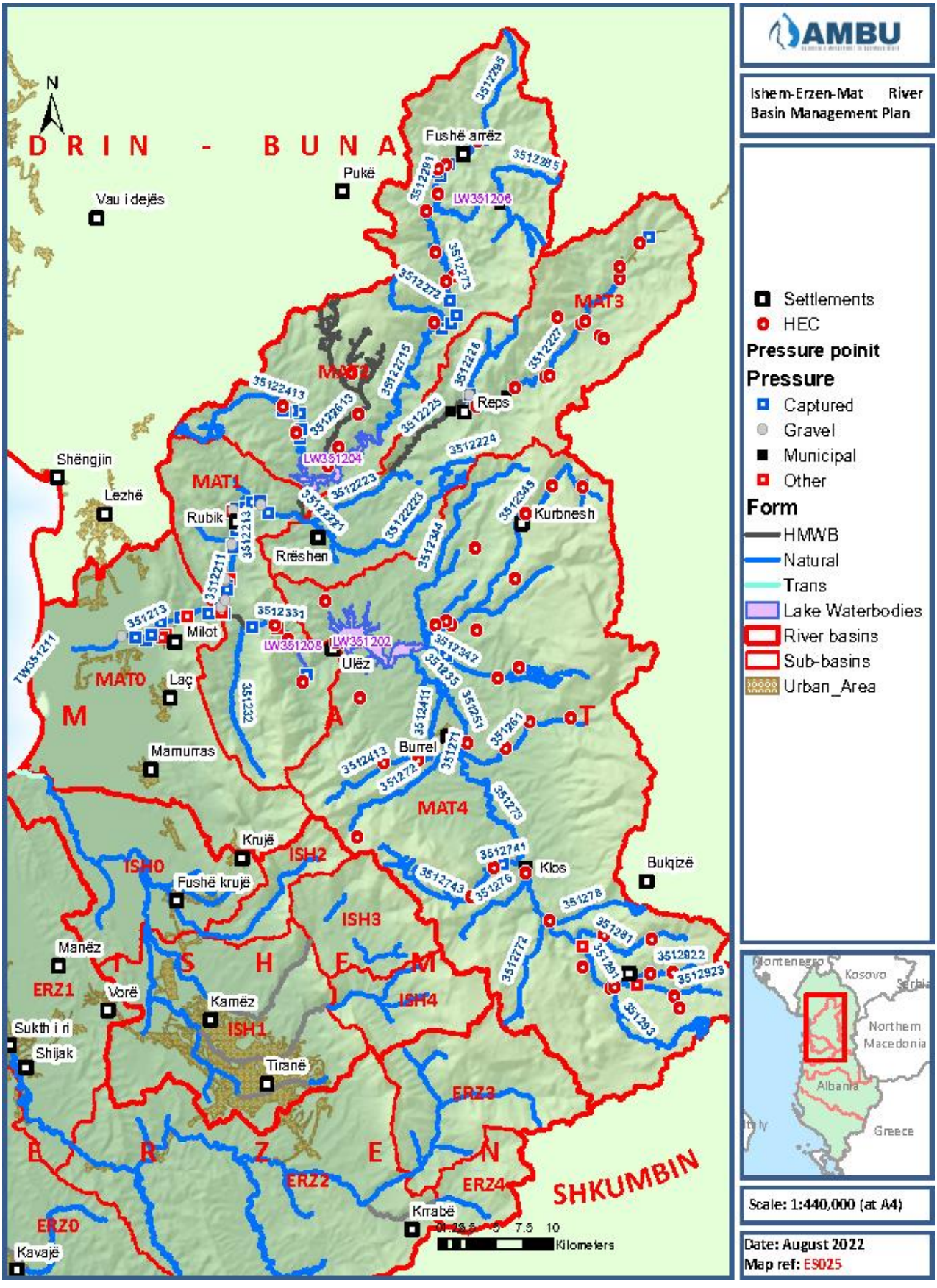

Harta 10-2 –Harta e Shkarkimeve të Ujërave të Ndotura dhe e Presioneve të Ndotjes së Shpërndarë - Mati

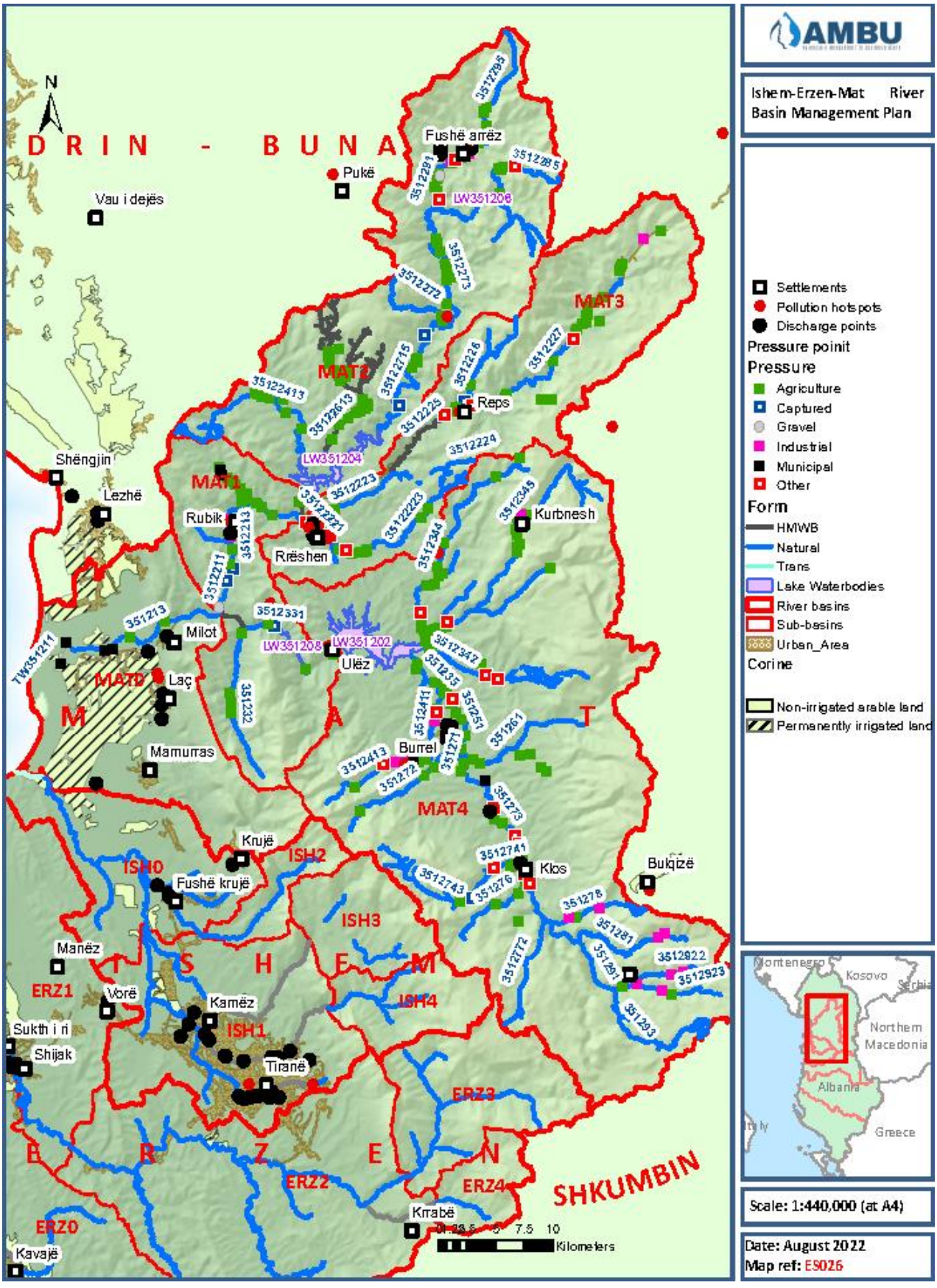

Harta 10-3 – Përcaktimi i Statusit Përfundimtar të Trupave Ujorë Sipërfaqësorë - Baseni i Lumit Mat

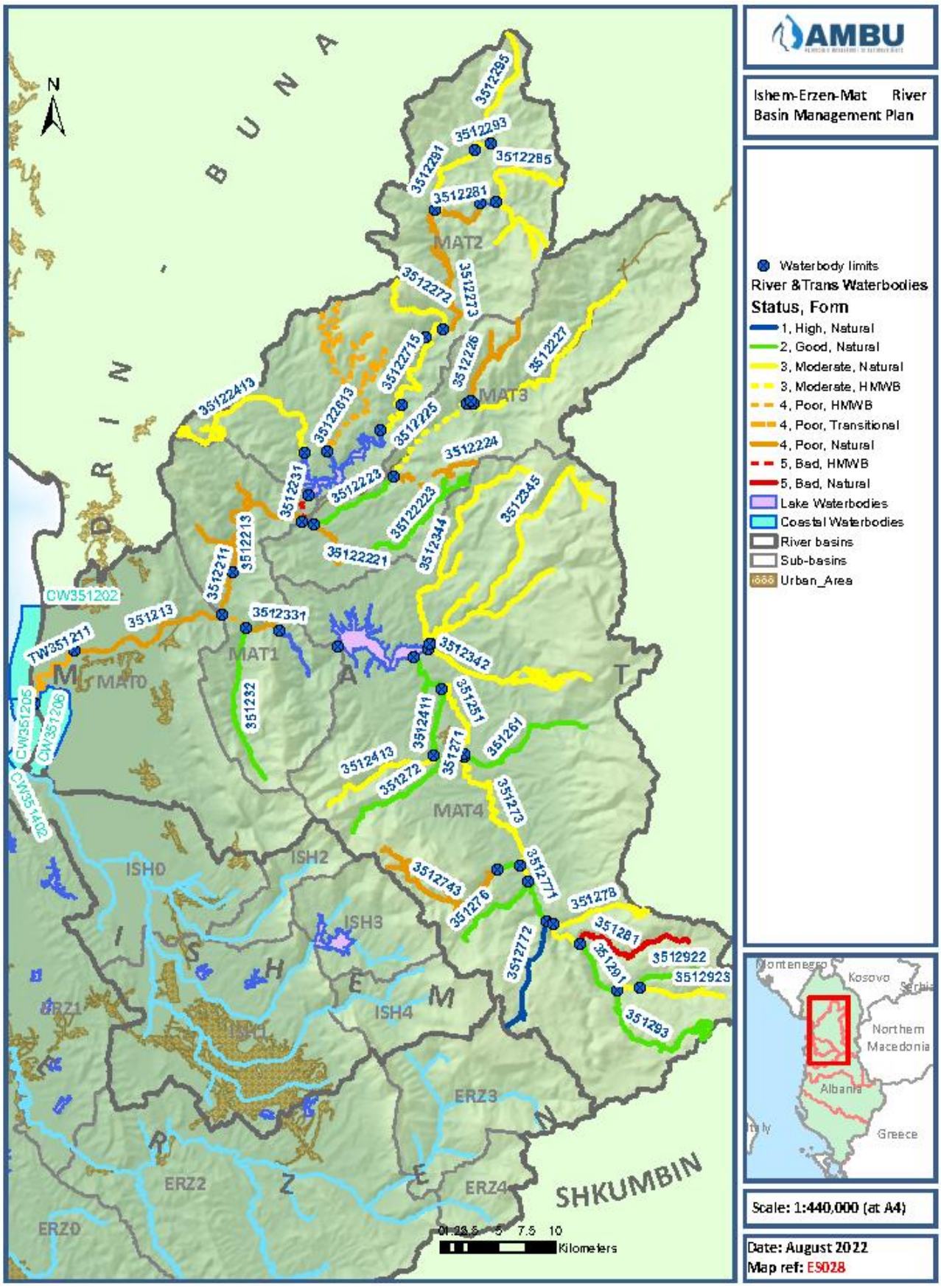

10.7 Presionet e Trupit Ujor Nëntokësor dhe Vështrimi i Përgjithshëm i Statusit

10.7.1 Vlerësimi i Presioneve në Nivel Nënbaseni

Objektivat e DKU-së për ujërat nëntokësore janë: (i) parandalimi ose kufizimi i depërtimit të ndotësve dhe parandalimi i përkeqësimit të statusit; (ii) mbrojtja, përforcimi dhe restaurimi i trupave ujorë nëntokësorë; dhe (iii) zhbërja e çdo tendence domethënëse që ka të bëjë me rritjen e përqendrimeve të ndotësve. Procedurat e DKU-së/DUN-it kanë dallime për sa i përket vlerësimit të statusit, i cili merr parasysh gjendjen aktuale sipas vlerësimit të riskut që mund të shfaqet gjatë kohëzgjatjes së ardhshme të planit, pra që një trup ujor rrezikon të mos i arrijë objektivat mjedisore në fund të kohëzgjatjes së planit.

Në analizën e presioneve lidhur me trupat ujorë nëntokësorë janë përdorur edhe të dhënat e projektit GIS (burime, puse, pikat e nxehta të ndotjes, pikat e shkarkimit, popullsia dhe vendbanimet) edhe baza e të dhënave Corine[172] për përdorimin hapësinor të tokës, të cilat janë paraqitur në Shtojcën Teknike VII për Ujërat Nëntokësore.

Kuantifikimi i presioneve nga nxjerrjet dhe shkarkimi i ujërave të ndotura është i kufizuar për shkak të mungesës së të dhënave dhe natyrës së shkarkimeve të burimeve, që mund të jetë më e madhe se 1 m3/s. Burimet dhe shkarkimet natyrore, të shfrytëzuara për qëllime njerëzore, ndryshojnë nga nxjerrjet përmes pompimit, të cilat realizohen nga dora e njeriut dhe reduktojnë shkarkimet natyrore. Analiza e GIS-it për shkarkimet burimore mundet që disa burime t'ia caktojë gabimisht trupave ujorë nëntokësorë, sepse pika e shkarkimit mund të ndodhet fare pak përtej kufirit të njësisë gjeologjike[173]. Shumë burime, për të mos thënë shumica dërrmuese, janë inventarizuar në GIS. Nxjerrjet nga ujërat nëntokësore ndodhin në pesë burime: (i) puse me vendndodhje të përcaktuar në GIS, ndonëse shumica kanë shkarkime në nivele të ulëta; (ii) puse publike nxjerrëse me kapacitet të lartë që janë kryesisht të dokumentuara; (iii) pus-shpime private që janë kryesisht të padokumentuara, por që priten në ato zona ku nuk ka puse ose burime, apo tubacione publike për furnizim me ujë; (iv) puse private industriale që janë kryesisht të padokumentuara dhe mund të kenë rëndësi të madhe; dhe (v) puse për ujitje që janë kryesisht të padokumentuara dhe me gjasa të rëndësishme.

DKU-ja e përkufizon statusin e ujërave nëntokësore duke përdorur vetëm dy kritere, përkatësisht kriterin kimik dhe sasior, ku secili prej tyre është ose "i mirë" ose "i dobët" dhe statusi i përgjithshëm është ai që është më i ulëti prej këtyre dy përcaktimeve (pra nëse njëri është i dobët, statusi i përgjithshëm është "i dobët"). Statusi i përgjithshëm përcaktohet pas kryerjes së katër testeve sasiore dhe pesë testeve kimike (shihni Kapitullin 3). DUN-i kërkon ndër të tjera që të mos ketë tendenca domethënëse rritëse, të cilat mund të sjellin ndryshimin e statusit në të ardhmen e parashikueshme.

Mund të vërehen dallime të mëdha midis presioneve që veprojnë në lloje të ndryshme akuiferësh në basenin e lumit Mat. Trupat ujorë nëntokësorë aluvialë (Lloji 1) janë të populluar dendur, janë fokusi i zhvillimit industrial dhe tregtar, janë objekt i nxjerrjeve të shumta dhe kërcënohen nga disa burime të mundshme ndotjeje. Gjatë viteve të fundit ka pasur ndryshime rrënjësore të përdorimit të tokës për shkak të veprimtarisë bujqësore, strehimit dhe zhvillimit industrial. Kjo gjë e ka zëvendësuar riskun e ndotjes për shkak të plehëruesve, nitrateve dhe pesticideve me riskun e ndotjes nga mbetjet njerëzore dhe kimikatet industriale, dhe në të njëjtën kohë, nxjerrjet e ujit për qëllime ujitjeje janë zëvendësuar nga nxjerrjet bashkiake dhe industriale. Kështu, është nxitur rritja e përgjithshme e presioneve sasiore dhe kimike.

Hidrogjeologjia e masivëve magmatikë bazikë dhe ultrabazikë (Lloji 3) në ujëmbledhësin e mesëm dhe të sipërm mezi kuptohet për shkak të zhvillimit të tyre të kufizuar, që bazohet kryesisht te mbledhja e shkarkimeve natyrore të burimeve, dhe rrjedhimisht nuk e rrezikon vetë burimin, por pakëson prurjen bazë të përrenjve dhe ligatinave.

---

[172] Baza e të dhënave Corine përmban informacione për tokat urbane dhe industriale, të ujitura dhe të paujitura, kullotat, pyjet, lëndinat, ligatinat dhe ujërat e brendshme dhe detare.

[173] Kjo ndodh zakonisht në pikat e kontaktit midis depozitave të flishit me depërtueshmëri (dhe topografi) të lartë dhe depërtueshmëri të ulët të cilat nuk mund të përcjellin sasi të mëdha uji dhe i detyrojnë ujërat nëntokësore të shkarkohen në sipërfaqe si burim.

Masivët karbonikë (Lloji 4) në ujëmbledhësin e rrjedhës së mesme dhe të sipërme u nënshtrohen zakonisht ndërhyrjeve të pakta nga njeriu, me përjashtim të veprimtarive bujqësore dhe minerare dhe kapjes së burimeve të mëdha për furnizimin e bashkive me ujë. Kjo e fundit mbështetet te kapja e shkarkimeve natyrore, ndaj nuk rrezikon burimin në vetvete, por redukton rrjedhën bazë të përrenjve dhe ligatinave.

10.7.2 Përcaktimi i Vlerave Prag

Vlerat Prag (VP) janë standarde cilësore të vendosura nga Shtetet për ndotësit që rrezikojnë të mos arrijnë objektivat mjedisore të DKU-së dhe kërkesat e Nenit 3.1 të DUN-it. VP-ja plotëson standardet e cilësisë së ujërave nëntokësore (nitratet dhe pesticidet) të përmendura në Shtojcën I të DUN-it, kur këto të fundit nuk janë të përshtatshme për arritjen e objektivave mjedisore, dhe duhet të marrin parasysh të paktën ndotësit dhe treguesit e listuar në Shtojcën II, Pjesa B, të cilët janë:

- arseniku, kadmiumi, plumbi, mërkuri, amoni, klori, sulfati, nitriti dhe fosfati;
- trikloroeten (TCE) dhe tetrakloroeten (PCE);
- treguesi (i përzgjedhur nga anëtari) i intruzionit të ujërave të kripura (ose të tjera).

Vlerat Prag përcaktojnë edhe pikënisjet për kthimin e tendencave sipas Nenit 5 të DUN-it. Përcaktimi i Vlerave Prag për këtë basen është i njëjtë me basenin e lumit Mat; detajohet në Tabela 10-7 dhe zbatohet në nivel RBU-je.

Tabela 10-7 – Vlerat Prag të Propozuara

Parametri	Njësitë	Standardi i Cilësisë së TUN-it	Vlerat Prag (VP)	Shënime
Nitrate	mg/L	50	37.5	
Pesticide	µg/L	0.1 0.5 (total)	0.075 0.375	
Arsenik	µg/L	10	7.5	
Kadmium	µg/L	5	3.75	
Plumb	µg/L	5	3.75	
Mërkur	µg/L	1	0.75	
Amon	mg/L	0.50	0.375	
Klor	mg/L	250	188	
Sulfat	mg/L	250	188	
Nitrite	mg/L	0.50	0.375	
Fosfat	mg/L	?	?	
Trikloroeten	µg/L	10	7.5	
Tetrakloroeten	µg/L	10	7.5	
Kripësia si CM	µS/cm	2500	1875	

10.7.3 Metodologjia e Përcaktimit të Statusit në Nivelin e Trupit Ujor

Sipas Direktivës së BE-së për Ujërat Nëntokësore (DUN), kërkohet vlerësim i statusit të të gjithë trupave ujorë nëntokësorë që identifikohen si në risk dhe të lidhur me ujërat pritëse dhe i çdo ndotësi që kontribuon në atë karakterizim të TUN-it (DUN, Shtojca III). Trupat ujorë nëntokësorë jo në risk klasifikohen automatikisht si TUN me status të mirë. Është përdorur procedura standarde e përcaktuar në seksionin 3.4.3.

Megjithatë, për shkak të pamjaftueshmërisë thelbësore të pikave të monitorimit të sasisë e cilësisë në rrjetin e monitorimit mbikëqyrës në këtë kohë, si dhe përvijimit tejet të thjeshtuar të trupave ujorë që prej vitit 2020, PMBU-ja 2024-2029 ka parashikuar edhe analizën e ndërmjetme për të gjithë trupat

ujorë nëntokësorë për përcaktimin e tablosë së përgjithshme. Me sofistikimin e monitorimit mbikqyrës dhe të të dhënave në të ardhmen, mund të përsoset dallimi midis “trupave ujorë në risk” dhe “trupave ujorë jo në risk”. Rritja dhe përmirësimi i nivelit të monitorimit mbikëqyrës është çështje që trajtohet në Programin e Masave.

Për sa u përket trupave ujorë sipërfaqësorë, duke qenë se cilësia e të dhënave është thelbësore për metodologjinë e statusit, është e nevojshme që të raportohet për “nivelin e besueshmërisë” (NB) së vlerësimit të statusit [174]. Niveli i ulët i besueshmërisë dhe i saktësisë së të dhënave mund të jetë tregues i riskut të keqklasifikimit, ndaj NB-ja tregon besueshmërinë e vlerës së statusit.

Udhëzimi WISE 2016 sugjeron klasifikimin e mëposhtëm për të treguar besueshmërinë e statusit ekologjik ose potencialin e përcaktuar:

‘0’ = nuk ka informacion; ‘1’ = besueshmëri e ulët; ‘2’ = besueshmëri mesatare; ‘3’ = besueshmëri e lartë.

Kriteret janë si vijojnë:

I ulët= nuk ka të dhëna monitoruese, vetëm gjykimi ekspert; Mesatar= disa të dhëna që mbështesin elementin cilësor (EC) dhe të dhëna të kufizuara për një ECB; I lartë= të dhëna të mira për 1+ ECB dhe mbështetjen e EC-ve më të përshtatshme.

[174] Udhëzimi i WISE GIS 2016 – Skema: TUS; elementi i skemës <Besueshmëria Ekologjike e US>

10.8 Presionet e Ujërave Nëntokësor dhe Përmbledhja Kryesore e Statusit - Baseni i Lumit Mat

10.8.1 Vështrim i përgjithshëm

Trupi ujor nëntokësor **35120101 (Laç**) është trupi ujor nëntokësor nga i cili është nxjerrë më shumë ujë në basen. Ai ndahet në dy horizonte drejt bregdetit me pasiguri për përqindjet e nxjerrjes nga secili. Nxjerrja dominohet nga fusha e puseve në Fushë Kuqe, e cila është një burim jetik dhe i cenueshëm. Nuk ka monitorim të përshtatshëm (në një pus) të nivelit të ujërave nëntokësore në TUN, prandaj është e pamundur të përcaktohet me siguri statusi. Ka disa evidenca për depërtim të kripës nga rajoni i Patokut në të cilin ka edhe një sugjerim të pakonfirmuar të fundosjes së tokës nën lagunë. Ka kërcënime në rritje për ndotje nga aktivitetet njerëzore, si mbetjet shtëpiake, plehëruesit dhe pesticidet, dhe depozitat e naftës, plus dy pika të nxehta të identifikuara: uzina e shkrirjes së bakrit në Laç dhe uzina e superfosfatit në Laç. Duke marrë parasysh balancën e evidencave të disponueshme, gjykohet se TUN Laç ka status të mirë sasior dhe kimik, por me besueshmëri të ulët dhe me risk për mospërmbushje të objektivave të vet në periudhën e planit të radhës.

Trupi ujor nëntokësor i Llojit 1 **35120103 (Shënkoll).** Ky TUN është i ngjashëm në aspektin hidrogjeologjik me TUN-in e Laçit, por me më pak nxjerrje. Ai ndahet në dy horizonte drejt bregdetit me pasiguri për përqindjet e nxjerrjes nga secili, si dhe nga prurjet ndërkufitare nga jugu dhe veriu. Ka evidenca për pak prani të ujit të kripur në veri, por masa e tij nuk dihet. Pavarësisht pasigurisë së konsiderueshme, gjykohet se TUN-i ka status të mirë sasior dhe kimik, por besueshmëri të ulët dhe ndoshta risk për mospërmbushje të objektivave të tij.

Trupi ujor nëntokësor i Llojit 1 **35120105 (Kanali i Matit).** Pothuajse nuk ka informacion për statusin, por ka presione të ndotjes. Gjykohet se TUN-i ka status të mirë sasior dhe kimik, por besueshmëri shumë të ulët dhe risk për mospërmbushje të objektivave të tij.

Raportimi për trupat ujorë nëntokësorë të Llojit 3 **Grupi A**: **Shkëmbinjtë ultrabazikë perëndimorë** (**35120301/05**). Pothuajse nuk ka informacion për statusin, por ka presione të ndotjes lokale. Gjykohet se Grupi ka status të mirë sasior dhe kimik, por besueshmëri të ulët dhe ndoshta nuk ka risk për mospërmbushje të objektivave të tij.

Trupi ujor nëntokësor i Llojit 3 **35120303 (Krastë).** Pothuajse nuk ka informacion për statusin, por ka presione të ndotjes lokale. Gjykohet se TUN-i ka status të mirë sasior dhe kimik, por besueshmëri të ulët dhe ndoshta nuk ka risk për mospërmbushje të objektivave të tij.

Raportimi për trupat ujorë nëntokësorë të Llojit 3 **Grupi B**: **Shkëmbinj bazikë dhe ultrabazikë lindorë (35120307/09).** Pothuajse nuk ka informacion për statusin, por ka presione të ndotjes lokale. Gjykohet se Grupi ka status të mirë sasior dhe kimik, por besueshmëri të ulët dhe ndoshta nuk ka risk për mospërmbushje të objektivave të tij.

Trupi ujor nëntokësor i Llojit 4 **35120401 (Makaresh)**. Ka shumë puse të paligjshme dhe të paregjistruara që përdoren për ujë të pijshëm, bujqësi, blegtori dhe aktivitete të vogla industriale. Ujërat e ndotura të këtyre aktiviteteve janë faktor për ndotjen e trupave ujorë nëntokësorë. Disa ujëra hidrotermale shkarkohen direkt në sistemin kryesor të ujitjes/kullimi duke ndotur trupin ujor nëntokësore dhe ajrin.

Raportimi për trupat ujorë nëntokësorë të Llojit 4 **Grupi C**: **Masivi verior i Dajtit (35120403/15).** Mbinxjerrja nga puse të paligjshme të panumërta që përdoren për ujitje dhe bujqësi.

Presionet e ndotjes. Kryesisht nga përmbajtja nitrite e aktivitetit njerëzor dhe bujqësisë. Në rast të reshjeve të mëdha gjatë një kohe të shkurtër rritet turbullira.

Raportimi për trupat ujorë nëntokësorë të Llojit 4 **Grupi G**: **Të emërtohen masivet (35120405/19)**

Raportimi për trupat ujorë nëntokësorë të Llojit 4 **Grupi D**: **Masivët karstikë verilindorë (35120407/11/13)**

Ky grup përbëhet nga blloqe gjysmë të ngjashme gëlqerorësh të karstifikuar që i përkasin periudhës kretake (Cr) me produktivitet të lartë. Akuiferi është 700-800 m i trashë dhe mjaft i pasur në ujëra nëntokësore. Gëlqerorët janë mjaft të karstifikuar si në sipërfaqe, ashtu edhe në thellësi me shumë hinka 40-80 m të thella. Të gjitha hinkat së bashku kanë krijuar një plate me lartësi rreth 1900 m.

Burimet kanë shkarkime të ndryshme nga 1l/s deri në 250l/s, si burimi i Shutrit dhe Vinjollit (të cilat burojnë nga konglomerate, por ushqehen nga gëlqerorët).
Presioni krijohet pikësëpari nga mbinxjerrja e burimeve dhe mungesa e reshjeve të shiut për shkak të ndryshimeve klimatike. Përdorimi i ujit nga HEC-et është një tjetër arsye e reduktimi të sasisë së ujërave të burimeve.
TUN-i cenohet nga ujërat sipërfaqësore të cilat mund të ndoten nga stallat e bagëtive dhe turbullira që shkaktohet nga ujërat e larjes së formacioneve sipërfaqësore.
Trupi ujor nëntokësor i Llojit 4 **35120409 (Selit i Malit)**
Ujërat nëntokësore përdoren për ujë të pijshëm, ujitje dhe aktivitete të vogla industriale, si gurore për gurët gëlqerorë pa kontroll të sasisë së përdorur dhe të shkarkimeve teknologjike në sipërfaqe. Gropat septike, aktiviteti bujqësor, si dhe aktivitetet industriale për nxjerrjen e gurëve gëlqerorë janë një tjetër faktor që ushtron presion mbi TUN-in.
Trupi ujor nëntokësor i Llojit 4 **35120417** (për t'u emërtuar) ...
Raportimi për trupat ujorë nëntokësorë të Llojit 5 **Grupi E**: **Gurë ranorë dhe konglomerate (35120501/03)**
35120501- Një nga presionet në këtë TUN është mbinxjerrja e shkaktuar nga puset e paligjshme të paregjistruara për aktivitetet bujqësore dhe industriale.
Ka shumë puse të gërmuara që janë jashtë standardeve sanitare. Aktiviteti industrial i guroreve dhe minierave, si dhe aktivitetet bujqësore dhe blegtorale.
35120503- Në këtë TUN ka industri minerare dhe mbinxjerje nga shumë puse të paligjshme që nuk janë të regjistruara, veprimtari bujqësore dhe të fermave, të cilat shkaktojnë presionin e ditëve të sotme. Në këtë TUN ka edhe mbetje nga minierat dhe vendgrumbullimet e mbetjeve si dhe mbinxjerrje.
Raportimi për trupat ujorë nëntokësorë të Llojit 5 **Grupi F**: **Vullkanikët veriorë (35120505/07)**
Ujërat nëntokësore përdoren gjerësisht për të pirë, në bujqësi dhe në veprimtaritë e fermave.
35120505-*Presionet e ndotjes*. Kryesisht nga bujqësia dhe industria për paketimin e ujit në shishe, por edhe nga veprimtaria e fermave. Nga ana tjetër, ka edhe miniera të braktisura dhe disa HEC-e të cilat disa janë ekzistuese dhe disa në ndërtim e sipër.
35120507- Ujërat nëntokësore përdoren kryesisht për të pirë, për veprimtaritë e fermave dhe bujqësi. *Presionet e ndotjes.* Kryesisht nga veprimtaritë e fermave dhe minierave. Formacionet magmatike me përmbajtje të lartë minerali lahen nga ujërat sipërfaqësore.
Harta 10-4 dhe Harta 10-5 paraqesin presionet kryesore të identifikuara dhe vlerësimin e statusit për trupat ujorë nëntokësorë të Matit.

10.8.2 Ndërhyrjet dhe Kërkesat për Rrjetin e Monitorimit të Ujërave Nëntokësore

Monitorimi i trupave ujorë nëntokësorë në basenin e Matit kërkon përmirësim të konsiderueshëm. Sikurse u vërejt më lart, nivelet e ujërave nëntokësore monitorohen vetëm në një pus në secilin prej dy trupave ujorë nëntokësorë (GW35120101/03) në basen, çka do të thotë se statusi sasior është virtualisht i panjohur. Kjo mangësi duhet trajtuar menjëherë nëpërmjet investime në monitorim operacional dhe mbikëqyrës. Vëreni se monitorimi mbikëqyrës është përgjegjësi e AMBU-së ose SHGjSh-së që vepron në emër të AMBU-së, ndaj përgjegjësia për monitorimin operacional i takon kryesisht entitetit përkatës, edhe nëse veprimtaria kryhet nga një agjenci tjetër.
Monitorimi mbikëqyrës duhet ta zgjerojë gamën e parametrave dhe të përfshijë ato që kërkohen nga DKU-ja/DUN-i, sidomos presionet e identifikuara të ndotjes.
Fusha e puseve të Fushë Kuqes, me një kapacitet prej afro 750 l/s, përveç se është trup ujor nëntokësor që plotëson kërkesën e madhe për ujitje dhe nevojat për ujë për konsum familjar në basenin e Matit, është burim kritik për furnizimin e bashkisë me ujë dhe industrinë e turizmit në qytetin e Durrësit (baseni i lumit Erzen). Nxjerrjet në Fushë-Kuqe ndikojnë me gjasë edhe tek intruzioni i ujërave të kripura, ujërat sipërfaqësore dhe ETVUN-ët, si dhe në pasqyrën e përgjithshme ujore të TUN-it. Kështu, këto nxjerrje janë me të vërtetë shumë të rëndësishme më vete si burime furnizimi dhe ndikojnë tek burimet ujore të basenit.

Fusha e puseve duhet të jetë pjesë e Zonës së Mbrojtur të Ujit të Pijshëm (ZMUP) dhe kërkon monitorim operacional intensiv dhe masa për mbrojtjen e burimeve ujore (Kapitulli 13), krahas monitorimit mbikëqyrës që kërkohet për vlerësimin e statusit të përgjithshëm të trupit ujor.
Objekti i rekomanduar i monitorimit në fushën e puseve të Fushë-Kuqes përfshin: (i) ndërtimin e puseve të posaçme për monitorim; (ii) regjistrim të dhënash dhe telemetri; dhe (iii) monitorim të përmirësuar të cilësisë së ujit. Për qëllime operacionale, janë sugjeruar gjashtë fole piezometrash[175]. Duhet bërë projektimi për të konfirmuar detajet, por një fole duhet vendosur afër qendrës së fushës së puseve dhe nga një fole duhet vendosur midis fushës së puseve, lumit Mat dhe bashkisë së Laçit. Duhen vendosur tre fole për të dhënë paralajmërime të hershme dhe mbrojtje kundër riskut të intruzionit të ujërave të kripura ose migrimit të ujërave të kripura të mëparshme: dy midis fushës së puseve dhe lagunës së Patokut dhe një në drejtim të ujërave me cilësi të dobët në jugperëndim. Të gjithë piezometrat duhen pajisur me transduktorë presioni, regjistrues të dhënash dhe telemetër, dhe ato që mbrojnë kundër intruzionit të ujërave të kripur duhen pajisur me sondë EC, të kapur brenda filtrit të pusit, për të gjurmuar ndryshimet e kripësisë.

[175] Në këtë rast, një çift pusesh me diametër të vogël (50 – 100 mm) me filtër pusi me gjatësi të vogël (3 metra).

Tabela 10-8 –Vlerësimi i Presioneve – Kategoria e UJËRAVE NËNTOKËSORE

Identifikimi		PRESSURE ANALYSIS [176]					
Emri i trupit ujor nëntokësor	Kodi i TU sipas EU	Presione pikësore 1	Presione pikësore 2	Presione të shpërndara 1	Presione të shpërndara 1	Presione të shfrytëzimit	Presione në ujërat nëntokësor
Laç	GW35120101	1.1/1.2	1.3/1.4/1.5	2.2/2.6		3.1/3.2/3/3	6.2
Shënkoll	GW35120103						
Kanali i Matit	GW35120105		1.9			3.2	
Komsi	GW35120301	1.5	1.3/1.4				
Shkopet	GW35120305		1.9			3.2	
Krastë	GW35120303	1.5			2.8		
Thirrë	GW35120307	1.5		2.2	2.8		
Gjegjan	GW35120309	1.5		2.2	2.8		
Krujë	GW35120401			2.1/2.2		3.1/3.2/3.3	
Krujë-Dajt	GW35120403			2.2			
Spiten	GW35120415			2.2			
Ndërshenë	GW35120407			2.2			
Gojan-Munellë	GW35120411			2.2			
Arrën	GW35120413			2.2			
Selit I Malit	GW35120409						
Madhesh Mëllezë	GW35120405			2.2			
Për t`u emërtuar	GW35120417						
Burrel	GW35120501	1.1		2.2			
Rrëshen	GW35120503	1.1	1.3/1.4	2.2		3.2/3.3	
Kryezin	GW35120505		1.5	2.2	2.9	3.2	
Kaçinar	GW35120507			2.2	2.8		

[176] Pressure Types align with WISE GIS Reporting Guidance 2016 – Annex 1a.

Tabela 10-9–Vlerësimi i Statusit – Kategoria e UJËRAVE NËNTOKËSORE - Mati

Identifikimi			Testi i statusit kimik (dhe niveli i besueshmërisë)					Testi i statusit të Sasisë (dhe niveli i besueshmërisë)				Statusi i përgjithshëm		
Grupi UN	Kodi i UN	Emri i UN	Kripëshmëria / Ndërhyrje të tjera	US	GWDTE	DWPA	Cilësia e Përgjithshme	Kripëshmëria / Ndërhyrje të tjera	US	GWDTE	Balanca e ujit	Status	Niveli i besueshmërisë	Risku i Statusit
-	GW35120101	Laç	G (1)	G (0)	G (0)	G (1)	G ()	G (0)	G (0)	G (0)	G (1)	I Mirë	0	Në risk
-	GW35120103	Shënkoll	G (1)	G (0)	G (0)	G (0)	G (0)	G (0)	G (0)	G (0)	G (0)	I Mirë	0	Në risk
-	GW35120105	Kanali i Matit	G (2)	G (0)	G (0)	G (0)	G (0)	G (2)	G (0)	G (0)	G (0)	I Mirë	0	Në risk
A	GW35120301 GW35120305	Komsi Shkopet	G (3)	G (1)	G (1)	G (1)	G (1)	G (3)	G (1)	G (1)	G (1)	I Mirë	1	Jo në risk
-	GW35120303	Krastë	G (3)	G (1)	G (1)	G (1)	G (1)	G (3)	G (1)	G (1)	G (1)	I Mirë	1	Jo në risk
B	GW35120307 GW35120309	Thirrë Gjegjani	G (3)	G (1)	G (1)	G (1)	G (1)	G (3)	G (1)	G (1)	G (1)	I Mirë	1	Jo në risk
-	GW35120401	Krujë	G (3)	G (1)	G (1)	G (1)	G (1)	G (3)	G (0)	G (0)	G (1)	I Mirë	1	Jo në risk
C	GW35120403 GW35120415	Krujë-Dajt *Spiten*	G (3)	G (1)	G (1)	G (1)	G (1)	G (3)	G (0)	G (0)	G (1)	I Mirë	1	Jo në risk
D	GW35120407 GW35120411 GW35120413	Ndërshenë Gojan Arrën	G (3)	G (1)	G (1)	G (1)	G (1)	G (3)	G (0)	G (0)	G (1)	I Mirë	1	Jo në risk
-	GW35120409	Selit I Malit	G (3)	G (2)	G (2)	G (2)	G (2)	G (3)	G (0)	G (0)	G (1)	I Mirë	2	Jo në risk
G	GW35120405	Madhesh	G (3)	G (1)	G (1)	G (1)	G (1)	G (3)	G (0)	G (0)	G (1)	I Mirë	1	Jo në risk
-	GW35120417	*Për t`u emërtuar*	G (3)	G (1)	G (1)	G (1)	G (1)	G (3)	G (0)	G (0)	G (1)	I Mirë	1	Jo në risk
E	GW35120501 GW35120503	Burrel Rrëshen	G (3)	G (0)	G (0)	G (0)	G (1)	G (3)	G (0)	G (0)	G (0)	I Mirë	0	Në risk
F	GW35120505 GW35120507	Kryezin Kaçinar	G (3)	G (1)	G (1)	G (1)	G (1)	G (3)	G (1)	G (1)	G (1)	I Mirë	1	Jo në risk

Shenime:
1. G- status i mirë, P – status i dobët
2. Niveli i besueshmerise: 0 – no information; 1 –i dobët; 2 – mesatar; 3 – i mirë

Harta 10-4 – Vështrim i Përgjithshëm i Nxjerrjeve dhe Presioneve të Ndotjes së Ujërave Nëntokësore

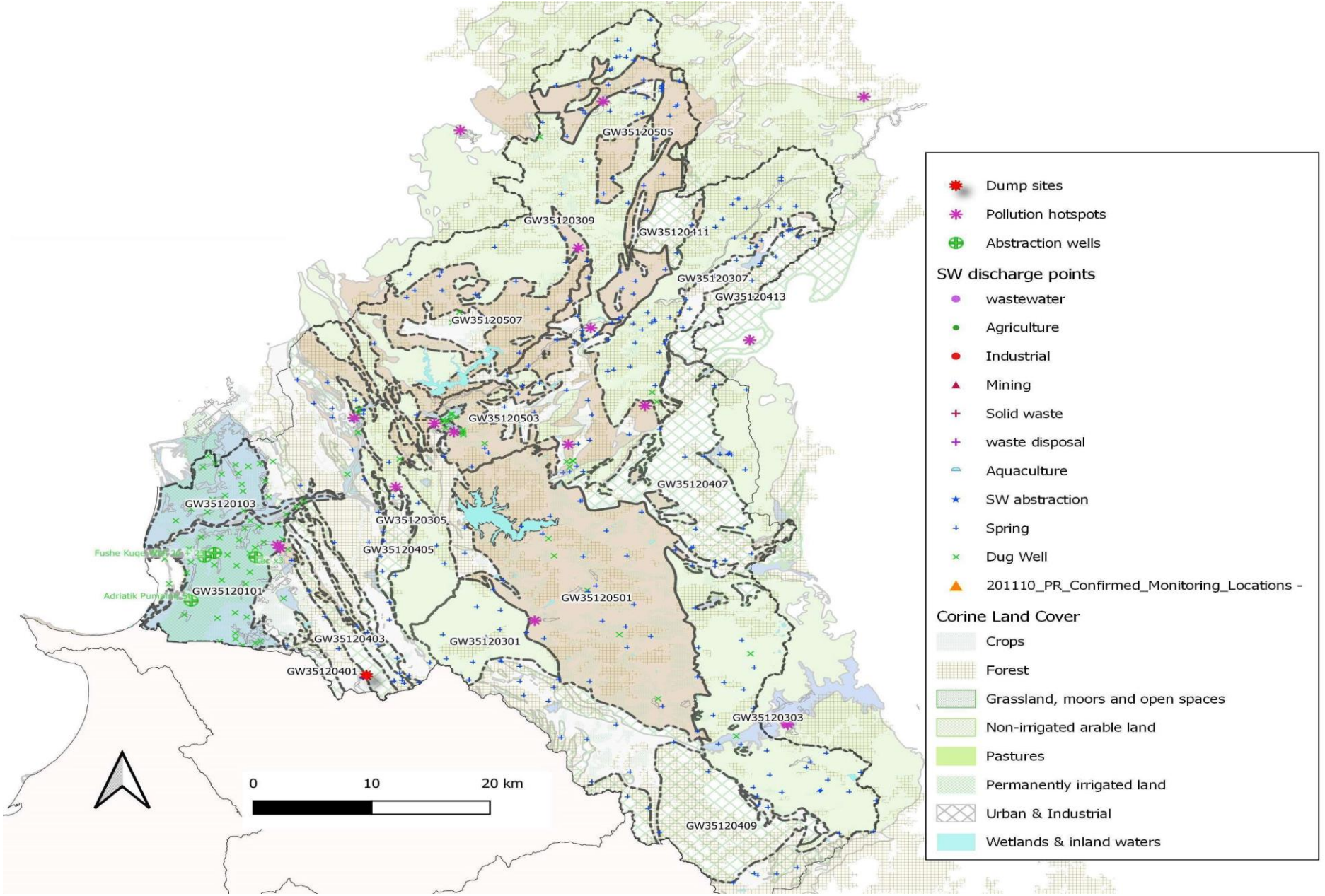

Harta 10-5 - Përcaktimi i Statusit Përfundimtar për të Gjithë Trupat Ujorë Nëntokësorë - Baseni i Lumit Mat

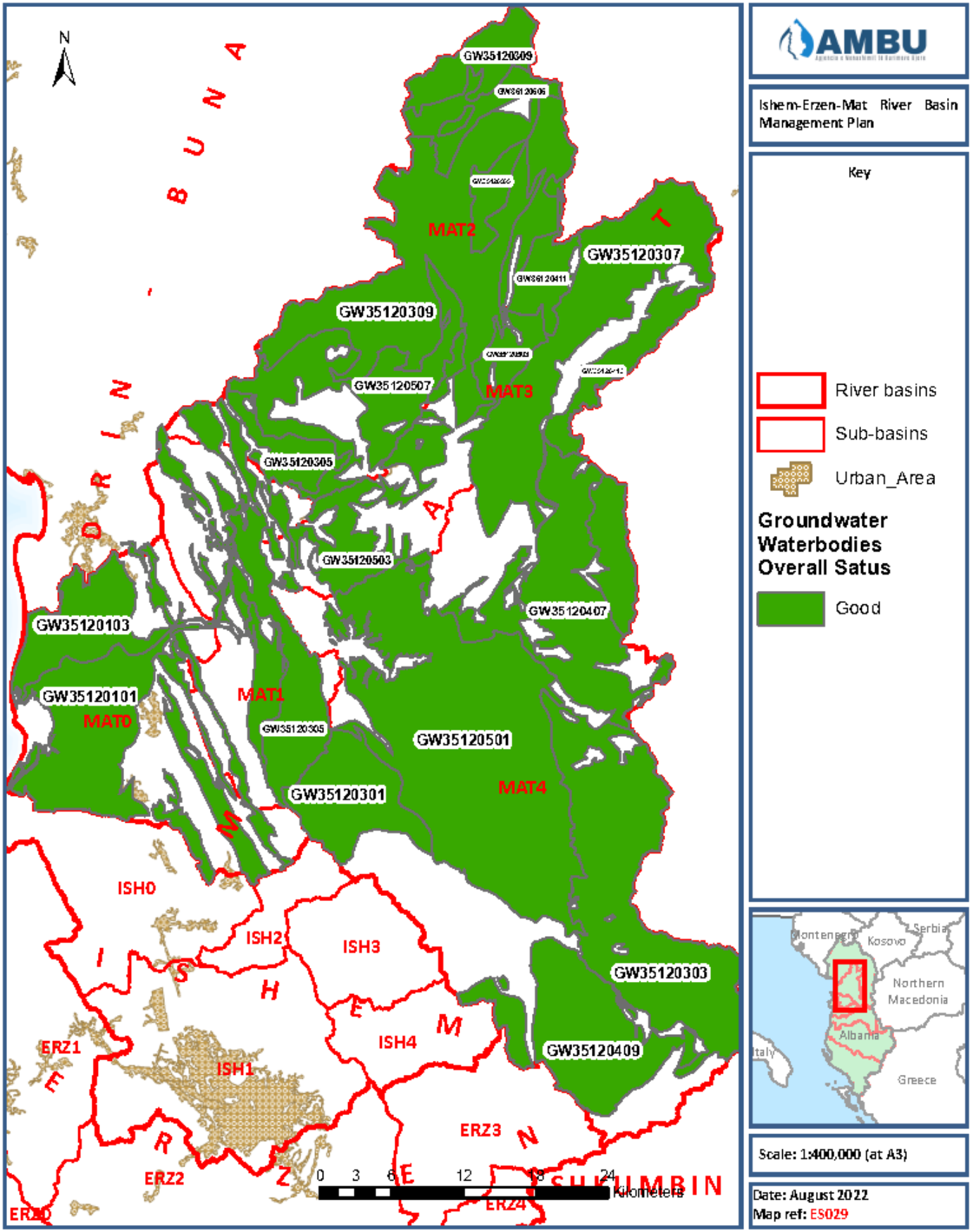

11. Përmbledhja e Analizës Ekonomike

11.1 Analiza ekonomike sipas Nenit 5 të DKU-së, Shtojca III

Analiza ekonomike, mbështetur në Nenin 5 të DKU-së përmban informacion me detaje të mjaftueshme (që përfshin kostot e mbledhjes së të dhënave përkatëse) me qëllim:

(a) mundësimin e llogaritjeve përkatëse të nevojshme për marrjen parasysh të parimit të rikuperimit të kostove të shërbimeve të ujit të përcaktuara në nenin 9, duke marrë në konsideratë parashikimet afatgjata të kërkesës dhe ofertës për ujë në rajonet e basenit ujor, dhe kur është e nevojshme:

- Llogaritjet e volumit, çmimit dhe kostove që lidhen me shërbimet e ujit; dhe

- Llogaritjet e investimeve përkatëse, përfshi edhe parashikimet e këtyre investimeve;

(b) Gjykimin rreth kombinimeve të masave më efikase të mundshme për kostot lidhur me përdorimet e ujit që do të përfshihen në PM, sipas nenit 11, bazuar te llogaritjet e kostove të mundshme të këtyre masave.

Për sa i përket Shqipërisë dhe si pjesë e kërkesave të përgjithshme për përgatitjen e PMBU-ve, AMBU duhet të përgatisë analizën ekonomike të përdorimit të ujit dhe rendimentit në basen, veçanërisht për të përcaktuar nëse uji po përdoret me efikasitet dhe nëse kostoja e vërtetë mjedisore po rikuperohet plotësisht nga përdoruesit e ujit.

Ky kapitull paraqet përmbledhjen e analizës ekonomike të BU-së së Matit. Ndonëse në këtë fazë Shqipëria nuk i ka në dispozicion të gjitha informacionet e kërkuara (dhe nuk ishin të tilla as gjatë ciklit të parë të zbatimit për shumë Shtete Anëtare), është përgatitur raporti i analizës ekonomike për BU-në e Matit, i cili gjendet në Shtojcën X.

11.2 Baseni i lumit Mat: përmbledhje e shkurtër

Baseni i lumit Mat është kryesisht pjesë e rajonit malor qendror të Shqipërisë (me lartësi mesatare prej 746 m), mbulon pjesët veriore të tij dhe ka një ujëmbledhës me sipërfaqe 2,814 km^2.
Baseni i Lumit Mat është i formuar nga dy degë: Lumi Fan, që buron në Veri-Lindje, dhe Lumi Mat që rrjedh nga Martaneshi, në Rajonin e Bulqizës, në liqenin artificial të Ulzës. Lumi Mat buron nga rajoni malor i Kaptinës së Martaneshit dhe përfundon në detin Adriatik.
Kufijtë hidrologjikë të basenit që e ndajnë atë nga basenet e tjera shtrihen kryesisht në zona malore ku ka veprimtari të pakët njerëzore.

Po bëhet edhe përcaktimi i bashkive dhe provincave që i përkasin basenit ujor, për të bërë analizën ekonomike specifike për basenin. Rrjedhimisht, është përcaktuar se 4 bashki i përkasin 100% basenit të Matit: Klosi, Mati, Kurbini dhe Mirdita, ndërsa Lezha i përket këtij baseni pjesërisht (20%). Në nivel prefekture, Dibra i përket BU-së Mat 35%, ndërsa për prefekturën e Lezhës përqindja është 50%.

Përkatësia e bashkive që janë pjesë e BU-së së Matit flet për njëtrajtshmëri mjaft të mirë midis sipërfaqes së BU-së (2.814 km^2) dhe sipërfaqes së 5 bashkive që bien brenda kufijve të kësaj BU-je, sikurse përshkruhet më lart (2.157 km^2). Prandaj, analiza në këtë nivel disagregimi mund të konsiderohet si e besueshme.

11.3 Karakteristikat dhe rëndësia ekonomike e përdorimeve të ujit

Objektivi kryesor i këtij seksioni është të vlerësohet rëndësia e ujit për ekonominë dhe zhvillimin socio-ekonomik të rajonit të një baseni të caktuar ujor. Këtu paraqitet profili ekonomik i basenit lidhur me treguesit e përgjithshëm p.sh xhiroja ekonomike, të ardhurat bruto, punësimi ose numri i përfituesve nga përdorimet e ujit, sigurisht nëse ky informacion është i disponueshëm. Analiza duhet t'i hapë udhë vlerësimit të çështjeve të rëndësishme të menaxhimit të ujërave dhe analizës së efikasitetit të kostos, duke nxitur edhe hulumtime rreth kompromiseve të mundshme midis zhvillimit

socio-ekonomik dhe mbrojtjes së burimeve ujore në basen, si dhe çështjeve të tilla si: shpërndarjes së kostove dhe përfitimeve të masave të menaxhimit të ujërave për përdorime të ndryshme të ujit.

11.3.1Treguesit e përgjithshëm socio-ekonomikë

11.3.1.1. Populsia, struktura urbane/rurale dhe familjare

Duhet vërejtur se të dhënat aktuale për popullsinë janë të disponueshme në nivel bashkiak dhe të dhënat historike në nivel prefekture. Për më tepër, paraqitet edhe struktura rurale-urbane dhe ajo familjare e baseneve.

Është më se e qartë se baseni ujor i Matit (Tabela 11-1), përbëhet nga zona me dendësi të vogël popullsie, pasi janë kryesisht rurale. Zonat urbane në bashkitë e basenit variojnë nga 0 deri në 6%. Kjo konfirmohet nga fakti se ndonëse zona e basenit ujor Mat përbën afro 9,8% të territorit të Shqipërisë, vetëm 3,6% e qytetarëve të këtij vendi jetojnë pikërisht në këtë basen. Gjatë viteve të fundit (që prej 2017-ës) baseni i Matit ka pësuar ulje të ndjeshme të popullsisë (6%), krahasuar me uljen e lehtë të popullsisë për të gjithë Shqipërinë (prej afro 1%).

Për sa i përket menaxhimit të burimeve ujore, kjo situatë do të thotë se çështjet kryesore lidhur me popullsinë urbane (kostot e zgjerimit të mbulimit me ujë të pijshëm, zgjidhjeve të decentralizuara; ndotja e shpërndarë për shkak të ujërave të ndotura të patrajtuara dhe vërshimeve nga bujqësia; lidhja e çështjeve mjedisore/statusit të trupit ujor me zhvillimin ekonomik në zona rurale, presionet për shkak të hidroenergjetikës etj.) janë veçanërisht të rëndësishme. Për disa prej këtyre, çështjet bëhen edhe më domethënëse, me ritëm më të shpejtë, se mesatarja e Shqipërisë, për shkak të uljes së popullsisë.

Tabela 11-1 - Populsia Historike e basenit Mat 2020 (2017-2020)

Populsia 2020	Nr. i banorëve	% e prefekturë -	% e bashkisë	Zona urbane e prefekturës	Zona urbane e bashkisë
Shqipëria	2.845.955				
Mati RB	101.900				
Prefektura Dibër	**115.857**	35%		1%	
Bashkia Klos			100%		0%
Bashkia Mat			100%		1%
Prefektura Lezhë	**122.700**	50%		3%	
Bashkia Kurbin			100%		6%
Bashkia Mirditë			100%		1%
Bashkia Lezhë			20%		6%

Instat, të dhënat për vitin 2020 (Nivel Prefekture)

11.3.1.2 Fuqia punëtore dhe punësimi

Për ta kuptuar më mirë situatën socio-ekonomike të popullsisë së një baseni, ka shumë rëndësi të shihen çështjet që prekin situatën e punësimit, si nga këndvështrimi moshës për punë dhe i ndryshimeve të punësimit/papunësisë së popullsisë, por edhe për sa i përket rëndësisë së sektorëve të ndryshëm për punësimin.

Për BU-në Mat, mund të vërehet se mosha për punë dhe popullsia në moshë për punë janë ulur ndjeshëm vitet e fundit (përkatësisht me 11 dhe 22%), ndërsa popullsia në moshë për punë mbetet thuajse konstante dhe popullsia e punësuar rritet (me 6%) për të gjithë Shqipërinë.

Papunësia në BU-në e Matit është më e lartë se e gjithë vendit dhe po rritet gjithnjë e më tepër, ndërsa papunësia për të gjithë Shqipërinë po ulet. Kjo tregon se ka vështirësi të konsiderueshme strukturore lidhur me situatën e punësimit të banorëve, që është edhe faktor kyç i largimit të tyre nga BU-ja.

Ndonëse tendencat për ndryshim në nivel sektori nuk janë të konsiderueshme gjatë viteve të fundit (2017-2019) për të gjithë Shqipërinë, situata në BU-në e Matit është ndryshe: rëndësia e madhe e sektorit të bujqësisë po ulet (41,1% të punësuar në këtë sektor në 2019, krahasuar me 49,3% në 2017-n). Rrjedhimisht, po rritet rëndësia e sektorit të industrisë (nga 16,2% në 18,6%). Rritje edhe më të dukshme po pëson sektori i shërbimeve (nga 34,4% në 40,3%).

Kështu, bujqësia si sektor i rëndësishëm për punësimin duket se po përballet me vështirësi serioze, gjë që, në varësi edhe të strategjisë së përgjithshme për qëndrueshmërinë e punësimit afatgjatë në BU, mund të ndikojë ndjeshëm te situata e menaxhimit të ujit (nevojat më të ulëta për ujë për shkak të zvogëlimit të rëndësisë së bujqësisë dhe nevojat për më shumë investime (dhe ujë) për të forcuar këtë sektor dhe për ta bërë më produktiv p.sh nëpërmjet ujitjes).

11.3.2 Karakteristikat dhe rëndësia ekonomike e përdorimeve të veçanta të ujit[177]

Për sa i përket PBB-së, BU-ja e Matit kontribuon më pak se 3% në PBB-në kombëtare, që është ndjeshëm më e ulët se përqindja e vet (9,8%), duke treguar kështu veprimtarinë e pakët ekonomike në BU. Për më tepër, edhe ritmi i rritjes për periudhën 2015-2019, ndonëse 10,4%, është më i ulët se i të gjithë Shqipërisë (18%), gjë që tregon se boshllëku i kontributit të BU-së së Matit në PBB-në kombëtare po rritet në mënyrë të qëndrueshme. PBB-ja për frymë është ndjeshëm më e ulët se e të gjithë Shqipërisë dhe duket se po rritet me ritme pak më të ngadalta.

Lidhur me strukturën e sektorëve në BU-në e Matit dhe kontributin e tyre në VShB, tabelat e analizës së plotë ekonomike (Shtojca X) konfirmojnë rëndësinë e vogël ekonomike të këtij baseni. Për më tepër, norma e rritjes për periudhën 2014-2019 ka qenë më e ulët se e të gjithë Shqipërisë (115% krahasuar me 120% për të gjithë Shqipërinë). Vërehet se bujqësia, pylltaria dhe peshkimi kontribuojnë ndjeshëm më shumë në VShB krahasuar me të gjithë Shqipërinë, ndërsa për sektorët e tjerë kontributi është "nën mesatare" (p.sh tregtia me pakicë/shumicë, transporti, informacioni/komunikacioni dhe artet/argëtimi/rekreacioni)

11.3.2.1. Bujqësia (përfshi bagëtitë) dhe kulturat bujqësore të ujitura

Bujqësia është e rëndësishme nga pikëpamja e menaxhimit të ujërave, si për sa i përket aspekteve të ndotjes (ndotja jopikësore nga plehëruesit/lëndët ushqyese, por edhe pesticidet), por edhe për sa i përket sasisë së ujit. Prandaj, ky kapitull jep informacione të përgjithshme rreth strukturës së bujqësisë, por edhe për ujitjen në mënyrë të veçantë.

Për sa i përket hektarëve të mbjellë (ara të mbjella me kultura bujqësore) në BU-në Mat për periudhën 2019-2020, situata mbetet e qëndrueshme, ndërsa për të gjithë Shqipërinë vihet re një rritje e lehtë.

Në përgjithësi, arat e mbjella me kultura bujqësore në BU-në e Matit (6%) janë më të ulëta krahasuar me Shqipërinë (9,8%).

- Nuk ka të dhëna të disponueshme për të ardhurat mesatare të gjeneruara nga puna në bujqësi dhe për vlerën e shtuar për ton të mbjellash/bagëtish, çka do sillte ndryshim të "vlerës së shtuar për sasi të prodhuar" në plan afatmesëm dhe afatgjatë.
- Nuk ka informacion të disponueshëm për depërtimet kryesore (të nitrateve, fosfateve, pesticideve), sistemet e fermave sipas llojeve (p.sh madhësia e fermës, intensive-tradicionale/e qëndrueshme, organike) dhe tendencat e kultivimit që mund të shërbejnë si tregues të presioneve lidhur me ndotjen/rrjedhjet.
- Megjithatë, për të përcaktuar rëndësinë e bujqësisë, është shumë e rëndësishme të njihen llojet e kulturave (pasi kultura të ndryshme kanë nevoja të ndryshme për ujë dhe kimikate); ky informacion është i disponueshëm në nivel vendi dhe bashkie, sipas zonave të mbjella dhe tonelatave të prodhuara.

[177] Ka informacione të kufizuara për sa i përket shprehjes nga pikëpamja sasiore të përdorimeve të ujit në Shqipëri, ku burimi kryesor i llogaritjes së rëndësisë së përdorimeve të ndryshme të ujit është baza e të dhënave të AMBU-t për lejet.

Më hollësisht, për vitin 2020 mund të vërehet se basenet kanë rëndësi periferike për disa lloje kulturash, por marrin rëndësi parësore për sojën (47% e sipërfaqes së prodhimit vendas).

Për sa u përket bagëtive, të dhënat tregojnë se BU-ja Mat ka rëndësi paksa të përzier, si për nga numri i krerëve, ashtu edhe për nga tonelatat/njësitë e prodhuara. Ndonëse baseni përbën 9,8% të sipërfaqes së Shqipërisë, numri i krerëve është shumë herë më i madh për derrat (17%), mesatar për të imëtat (8%) dhe të ulëta për kategoritë e tjera të të trashave (8%). Këto dallime pasqyrohen edhe në sasinë e tonëve të prodhuar.

Për sa i përket çështjes kritike të tokave bujqësore të ujitura (duke pasur implikime të rëndësishme për menaxhimin e ujit) në të gjithë Shqipërinë, informacioni i disponueshëm tregon se 55% e tokave bujqësore mund të ujiten teorikisht, 37% kanë infrastrukturë ujitëse të instaluar, por në të vërtetë zona e ujitur është vetëm 28% për shkak të mungesës së investimeve/mirëmbajtjes së infrastrukturës ujitëse). Konsumi i përgjithshëm i ujit është 473,5 milionë m^3/vit, por nuk ka informacion lidhur me humbjet nga infrastruktura ujitëse.

Informacioni i disponueshëm për BU-në Mat tregon se afro 5-6% e zonave bujqësore mund të ujiten apo janë ujitur, një përqindje kjo më e vogël se madhësia relative e basenit (por të ngjashme me përqindjen e bujqësisë në përgjithësi, krahasuar me mbarë vendin. Prandaj, ka më pak ujitje në BU-në Mat se në të gjithë Shqipërinë, bazuar te madhësia e basenit, por ka po të njëjtën rëndësi për bujqësinë në këtë basen, si për të gjithë Shqipërinë. Volumi i ujit që përdoret për ujitje është 27,1 milionë m^3/vit.

Megjithatë, shifrat e marra nga baza zyrtare e të dhënave të AMBU-së tregojnë se nga 8 lejet e dhëna për të gjithë vendin për "përdorimet e ujit për ujitje", vetëm një është dhënë për BU-në e Matit. Njësia e përdorur është hektarët e ujitur (pra nuk kërkohet matje), por leja e dhënë nuk e përcakton fare zonën e ujitur. Është më se e dukshme se thuajse asnjë prej përdorimeve të ujit në Mat nuk është pajisur me lejen e kërkuar për përdorimin e ujit (gjë që vlen për të gjithë Shqipërinë).

Tabela 11-2 – Ujitja: sipërfaqet që mund të ujiten dhe që janë ujitur, BU-ja Mat, 2020

ha

Bujqësia	% në RB	Sip.totale për bujqësi	Sip potenciale që mund të ujitet	Sip aktuale me infrastrukturë ujitëse	Sip e ujitur
Shqipëria		657.481	357.245	244.950	181.704
Mati RB		33.856	19.515	14.316	10.860
Prefektura Dibër					
Bashkia Klos	100%	5.295	3.200	2.500	1.500
Bashkia Mat	100%	8.239	4.200	2.800	2.500
Prefektura Lezhë					
Bashkia Kurbin	100%	10.393	7.015	6.156	4.380
Bashkia Mirditë	100%	6.230	3.400	1.900	1.780
Bashkia Lezhë	20%	3.699	1.700	960	700
Shpërndarje e RB Mat		5%	5%	6%	6%

Burimi i informacionit: Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural

11.3.2.2. Industria

Sipas bazës së të dhënave për lejet e përdorimit të ujërave [178] (shihni tabelën më poshtë), 25% e lejeve në të gjithë Shqipërinë janë lëshuar pikërisht për BU-në e Matit (57 nga 231), me një sasi të parashikuar prej 224.000 m^3/vit (që përfaqëson vetëm 5% të volumeve të lejuara industriale për të gjithë Shqipërinë). Duke marrë parasysh numrin e madh të ndërmarrjeve industriale në Shqipëri, edhe pse

[178] Regjistri i AMBU-t për përdoruesit e ujit

BU-ja e Matit ka veprimtari industriale më të ulët se mesatarja, ky numër duket i ulët. Megjithatë, nuk ka burim tjetër për të bërë kontrollin e kryqëzuar të këtij informacioni.

Për sa u përket shkarkimeve, baza e të dhënave të AMBU-së tregon se ka 44 leje për shkarkime industriale, por asnjëra nuk është dhënë në BU-në e Matit. Ka mungesë të theksuar të informacionit të besueshëm.

Për sa i përket furnizimit me ujë të industrisë/ndërmarrjeve si dhe shkarkimeve në sistemet e kanalizimeve publike, informacionet përkatëse i gjeni më poshtë në kapitullin për shërbimet e ujit (dhe rikuperimin e tyre të kostove).

11.3.2.3. Shërbimet

Për sa i përket shërbimeve, është shumë e vështirë të merren indicie më të mira lidhur me rëndësinë e sektorit për ujërat, pasi:

- *Për sa i përket vetëfurnizimit/shkarkimeve direkte, sistemi i AMBU-së për dhënien e lejeve nuk ka leje të veçanta për përdorimin e ujërave, sidomos në kuadër të apo lidhur me shërbimet. Prandaj, informacioni përkatës përfshihet në lloje të ndryshme të përdorimit të ujërave që mund të gjenden te kapitulli më lart për industrinë. Njëkohësisht, mund të pritet që vetëfurnizimi të mos jetë aq i rëndësishëm për këtë përdorim të ujërave;*
- *Për sa i përket furnizimit nga shoqëritë UK, ky informacion është pjesë e furnizimit të përgjithshëm të shoqërisë dhe do të trajtohet në kapitullin për shërbimet e ujit (dhe rikuperimin e kostove të tyre).*

11.3.2.4 Hidroenergjetika

Për sa i përket BU-së së Matit, në BU-në e Matit ka prodhim të lartë të hidroenergjetikës: 9-12% e elektricitetit të prodhuar nga hidrocentralet në Shqipëri gjatë periudhës 2018-2020 prodhohej në këtë basen nga 38 hidrocentrale. Kjo shifër është e ngjashme me shifrën për të gjithë Shqipërinë (që është 9,8%). Prandaj, hidroenergjetika në BU-ne e Matit mund të shihet si presion i rëndësishëm (dhe me ndikime që mund të rrezikojnë arritjen e statusit të mirë ekologjik të trupave ujorë), me rëndësi të njëjtë për mesataren e Shqipërinë.

11.3.2.5 Nxjerrja e zhavorrit (nga lumenjtë dhe/ose trupat e tjerë ujorë)

Në përgjithësi, nxjerrja e zhavorrit ndalohet dhe lejohet vetëm për segmente të veçanta të lumit (ndodhen në BU-në Mat), sikurse u parashikua në 2006-n me Vendimin e Këshillit Kombëtar të Burimeve Ujore Nr. 1 (datë 21.6.2006). Ky vendim u mbështet te gjetjet e studimit për "Vlerësimin e efekteve, ndikimit mjedisor dhe çështjeve hidro-dinamike", realizuar brenda një periudhe të caktuar kohore. Për shkak të shqetësimeve mjedisore, u ndalua plotësisht nxjerrja e zhavorrit me vendim të Këshillit Kombëtar të Burimeve Ujore në 2010-n. Bazuar te nevoja për materiale ndërtimi për të mbështetur zhvillimin e shpejtë infrastrukturor në vend, një vit më vonë, Këshilli Kombëtar i Burimeve Ujore (KKBU) vendosi lejimin e nxjerrjes së zhavorrit, por vetëm për ndërtimin e rrugëve kombëtare dhe vetëm në segmente të caktuara lumenjsh (nuk ndodhen në BU-më e Matit).

Për BU-në e Matit, ka shqetësime lidhur me nxjerrjen e paligjshme të zhavorrit, ndonëse ndalimi i nxjerrjes së zhavorrit ka qenë në fuqi prej shumë vitesh. Në të gjithë Shqipërinë janë dhënë 13 leje për përdorimin e "materialeve inerte të nxjerra nga basene ujore, përrenj e liqene me ose pa ujë", prej të cilave 4 ndodhen në BU-në e Matit. Nuk ka indicie për tonelatat e zhavorrit të nxjerrë, pasi njësia e përdorimit (si bazë për tarifën e përdorimit të burimeve ujore) është "2% e vlerës së zhavorrit të shitur". Vërehet se këto leje janë të mëdha, pasi mbulojnë më shumë se 95% të sasive të parashikuara dhe faktike 2% e zhavorrit të shitur në të gjithë Shqipërinë.

Ka ende shumë pika të paligjshme për nxjerrjen e zhavorrit, sikurse konfirmohet edhe nga një raport i AMBU-së në korrik të 2021-shit, i cili identifikoi 14 pika/shoqëri të palicensuara për nxjerrjen e zhavorrit në BU-në e Matit.

Referuar rezultateve të Raportit të Monitorimit Gjeologjik në rrjedhën e mesme dhe të poshtme të lumenjve Mat dhe Drin, 2018-2022, nga ShGjSh.

Në shtratin e lumit të Mat vërehet një defiçit i theksuar inertesh për shkak të marrjes së tyre nga subjekte operuese, shfrytëzim i tejskajshëm i inerteve në të gjithë gjatësinë e lumit, ulje e konsiderueshme e shtratit për shkak të erozionit fundor, dëmtim i objekteve inxhinierike për shkak të uljes së shtratit, (rasti Ura e Zogut, si objekt i rëndësisë së veçantë).

11.3.2.6 Turizmi

Fatkeqësisht, për basenin e Matit nuk ka të dhëna të disponueshme për turizmin, ndaj nuk mund të bëjmë asnjë përcaktim specifik për BU-në e Matit. Në nivel kombëtar, hyrje-daljet e turistëve të huaj u rritën me thuajse 75% gjatë periudhës 2014-2019, duke treguar kështu dinamikën e sektorit. Edhe numri i netëve të kaluara pranë strukturave akomoduese për periudhën 2018-2019 (2020 ka qenë vit "i veçantë" për shkak të COVID-19, ndaj nuk merret në konsideratë) ka pësuar rritje me 5,5% brenda vetëm një viti. Kjo nxjerr në pah zhvillimin me ritme të shpejt të sektorit dhe rëndësinë që duhet të ketë në menaxhimin e burimeve ujore në të ardhmen.

Për sa i përket vetëfurnizimit nga turizmi, nuk është dhënë asnjë leje për këto veprimtari në BU-në e Matit. Për sa i përket përdorimit/shkarkimit të ujërave dhe shërbimeve të ofruara nga shoqëritë UK, sektori i turizmit shihet si pjesë e këtyre shoqërive; prandaj informacionin përkatës mund ta gjeni te kapitulli për shërbimet e ujit (edhe nëse nuk ka informacion specifik për sektorin e turizmit për shkak të moskategorizimit të të dhënave lidhur me faturimet etj.)

11.3.2.7 Kontrolli i përmbytjeve dhe kullimi

Kontrolli i përmbytjeve dhe kullimi janë përdorime mjaft të rëndësishme të ujit nga pikëpamja e ndikimeve që kanë te aspektet mjedisore të trupave ujorë (zgjatja/thellimi i lumenjve, përforcimi i brigjeve, pendët etj.) dhe dëmeve ekonomike që mund të parandalojnë (dhe sigurisht shpëtimin e jetës së njeriut).

Informacioni socio-ekonomik i disponueshëm në Shqipëri lidhur me mbrojtjen nga përmbytjet, përfshi edhe informacioni për investimet përgjatë viteve për mbrojtjen nga përmbytjet etj. ka qenë gjithnjë i kufizuar. Falë një projekti të veçantë, u bë e mundur mbledhja e të dhënave historike për BU-në Mat, si dhe vlerësimi i risqeve të mundshme nga përmbytjet (lidhur me ndodhshmërinë, zonat specifike, personat e prekur etj.), bazuar te kërkesat e DP-së (shihni Kapitullin 9.3).

11.3.2.8 Kultivimi i peshqve dhe peshkimi për qëllime argëtimi

Shqipëria ka të dhëna shumë të kufizuara lidhur me numrin dhe madhësinë e vërtetë të veprimtarive të kultivimit të peshqve.

AMBU nuk ka dhënë asnjë leje në BU-në Mat për këtë përdorim të burimeve ujore. Njësi e përdorur këtu është "kilogram për peshk të shitur", ku volumi i përgjithshëm i lejuar/parashikuar është 55.500 kilogramë (55,5 tonë).

Ka disa të dhëna të disponueshme në nivel vendi për peshkun e kapur në zona të ndryshme të mjedisit ujor. Dy prej tyre paraqesin interes të veçantë:

- për sa i përket peshkimit në ujërat e brendshme, shifra e peshkut të kapur prej 2.844 tonësh në 2020-n tregoi rritje me 168% krahasuar me 2016-n.
- Për sa i përket akuakulturës, në vitin 2020 u prodhuan 8.799 tonë peshk (sigurisht si në ujërat detare, ashtu edhe në ato të brendshme), një rritje me 275% krahasuar me 2016-n.

Sikurse vërehet, rëndësia e akuakulturës në ujërat e brendshme mbetet e paqartë në shifra, ndaj mund të supozohet se sasitë reale janë më të mëdha se 55 tonët e lejuar në vit. Për sa i përket peshkimit për qëllime argëtimi, nuk ka informacion specifik që të na mundësojë vlerësimin e rëndësisë së veprimtarisë së përdorimit të burimeve ujore (pra, numri i personave që peshkojnë ose sasinë e peshkuar në ditë etj.).

11.3.3 Boshllëqet kryesore lidhur me karakteristikat dhe rëndësinë ekonomike të përdorimeve të ujit

Boshllëqet kryesore janë:

- për tregues të ndryshëm, vështirësi në ndarjen e të dhënave të disponueshme për basenet ujore (p.sh. për shkak të informacionit të disponueshëm në nivel kombëtar);
- Bazë e kufizuar informacionesh për vlerësimin e rëndësisë ekonomike të veprimtarive të lidhura me ujërat (p.sh në industri me gjurmë uji, turizëm), për të pasur informacion mbi xhiron dhe "vlerën e shtuar" për sasinë e prodhuar të ujit;
- Informacion i copëzuar për sasitë e nxjerrjes/konsumit të ujit dhe shkarkimet e ujërave të ndotura për përdorime të ndryshme të ujit, ku përdorimet e ujit për qëllime turistike, nxjerrjet e ujit për qëllime bujqësie (ujitjeje), si dhe përdorimet e ujit për vetëfurnizim në përgjithësi (p.sh. nxjerrjet e ujit dhe shkarkimet e ujërave të ndotura nga industria) janë ndër çështjet më të rëndësishme;
- Për përdorimet jokonsumatore të ujit nga (p.sh nxjerrje zhavorri, kultivim peshku) baza e informacioneve është e kufizuar (p.sh nuk ka informacion për volumet e zhavorrit të nxjerra në mënyrë të paligjshme, numrin e fermave të peshkut dhe volumet e peshqve në to, si dhe rëndësinë e përgjithshme të këtyre veprimtarive).
- Për mbrojtjen nga përmbytjet, duhet përmirësuar informacioni ekonomik në dispozicion (duhet përditësuar informacioni për kostot korrente të strategjisë për mbrojtjen ndaj përmbytjeve për basenet ujore, por edhe informacioni për popullsinë dhe xhiron/veprimtaritë e mbrojtura ekonomike (ose që po planifikohen të mbrohen), humbjet e mundshme të pronave/veprimtarive ekonomike për shkak të mbrojtjes nën optimale nga përmbytjet, etj.).

11.4 Shërbimet e Ujit dhe Rikuperimi i Kostove[179]

Elementet kryesore të hetuara në këtë kapitull janë statusi i shërbimeve të ujit, përmbledhja e tarifave të zbatuara dhe shkalla e rikuperimit të kostove (financiare, mjedisore dhe burimore) të shërbimeve të ujit. Këto çështje janë strukturuar sipas kufijve/qasjes hidrologjike të basenit ujor.

Analiza bazohet te përcaktimi i 5 bashkive dhe shoqërive të UK në përkatësinë e BU-së së Matit. Nga këto, 4 i përkasin plotësisht BU-së së Matit (Klosi, Burreli, Kurbini, Mirdita), ndërsa bashkia/shoqëria UK Lezhë i përket BU-së së Matit vetëm 20%.

Ka mangësi të mëdha informacioni lidhur me nxjerrjet e ujit për vetëfurnizim:

- Nuk dihet me saktësi numri i puseve/burimeve familjare për furnizim me ujë të pijshëm, ndaj nuk ka shifra (volumet e ujit, popullsia që vetëfurnizohet);
- Për sa i përket vetëfurnizimit të industrisë, ka informacione të disponueshme, por janë të fragmentuara;
- Për sa i përket vetëfurnizimit për qëllime bujqësie, ku ka dukshëm sipërfaqe të mëdha të ujitura (ndërkohë që rrjeti publik i furnizimit me ujë nuk përdoret për ujitje), asnjë prej nxjerrjeve të ujit nuk është regjistruar në bazën e të dhënave të AMBU-së për lejet;
- shumë familje nuk janë të lidhura me sistemin e kanalizimeve publike, por nuk ka përllogaritje të volumeve të ujërave të ndotura të asgjësuara;
- për sa i përket industrisë, për shkarkimet direkte ka vetëm informacione të copëzuara; AMBU nuk ka dhënë leje për BU-në Mat;

11.4.1 Prodhimi i ujit të pijshëm dhe shërbimi i furnizimit

Furnizimi me ujë të pijshëm në Shqipëri ofrohet nga 57 shoqëri UK publike në nivel bashkie, të cilat përkojnë në pjesën më të madhe të tyre me kufijtë e bashkive. Këto shoqëri UK i nënshtrohen monitorimit të AKUM-it nëpërmjet vlerësimit të performancës, ndërsa tarifat e tyre vlerësohen dhe miratohen nga ERrU.

[179] Të dhëna të disponueshme nëpërmjet raporteve të ERrU-t.

11.4.1.1. Populsia dhe Mbulimi i Furnizimit Publik me Ujë

Madhësia e shoqërive UK në BU-në e Matit është më e vogël se mesatarja e Shqipërisë (9% e numrit të shoqërive UK në Shqipëri mbulojnë 3% të popullsisë që merr shërbim)[180].

Për sa i përket ndryshimeve lidhur me normat gjatë 3 viteve të fundit, vërehen disa ndryshime/rënie relativisht të vogla, si për BU-në e Matit, ashtu edhe për të gjithë Shqipërinë. Kjo tregon se fokusi i investimeve të deritanishme ka qenë përmirësimi i cilësisë së komponentëve të tjerë të shërbimit (p.sh vazhdimësia e shërbimit) dhe jo zgjerimi i mbulimit.

11.4.1.2 Volumet dhe humbjet e ujit në sistemin publik të furnizimit me ujë

Nga uji i prodhuar (60% me pompim dhe 40% me gravitet në nivel kombëtar) për furnizim me ujë, faturohet vetëm 35% (në nivel kombëtar); ky numër është pak më i lartë për BU-në e Matit (52%). Krahas këtyre, volume të konsiderueshme uji faturohen pa u matur. Këto shifra janë volume të mëdha uji të shfrytëzuara nga mjedisi, që në fakt nuk mbërrijnë te konsumatori/nuk sjellin të ardhura për shoqëritë UK. Çështja e mungesës së matjeve mbetet sërish e rëndësishme (edhe nëse vepritmaritë/investimet në këtë drejtim janë në zhvillim e sipër).
Për sa i përket humbjeve të përgjithshme të ujit gjatë viteve të fundit (shihni analizën ekonomike, Shtojca X), pavarësisht investimeve/përpjekjeve për përmirësim, situata po përkeqësohet në rang kombëtar, çka lë të nënkuptohet se degradimi i infrastrukturës është më i shpejtë se zbatimi i investimeve të nevojshme (mangësi investimesh). Përkundrazi, humbjet e ujit në përgjithësi në BU-në e Matit janë zvogëluar gjatë viteve të fundit.

Tabela 11-3 – Volumet e Ujit: të prodhuar, faturuar dhe humbur në BU-në e Matit, 2020

Shoqëritë UK	Volumi i ujit të prodhuar	*prej të cilit matet*	Volumi i ujit të faturuar	*prej të cilit matet*	Humbjet e ujit në %
Shqipëria	**309.887.138**	*177.452.816*	107.097.811	*80.799.421*	65%
Mati RB	5.730.263	*484.502*	2.983.582	*1.367.428*	48%
Prefektura Dibër					
Klos UK (100%)	210.720	*42.270*	162.070	*42.270*	23%
Burrel UK (100%)	1.785.000	-	965.300	*627.385*	46%
Prefektura Lezhë					
Kurbin UK (100%)	2.394.143	*24.752*	1.096.730	*163.728*	54%
Mirdite UK (100%)	744.000	-	388.000	*255.000*	48%
Lezhe UK (of which 20%)	2.982.000	*2.087.400*	1.857.411	*1.395.227*	38%
% e krahasuar me Shqipërinë	2%	0%	3%	2%	

ERrU, Të Dhënat për 2020-n, Raporti i Bilancit të Ujit (niveli i shoqërive të shërbimeve të ujit)

AMBU ka dhënë 53 leje për përdorimin/nxjerrjen e ujërave nëntokësore dhe 5 për përdorimin/nxjerrjen e ujërave sipërfaqësore.

Vërehet "mospërputhje me lejet" kur krahasojmë sasitë e parashikuara të ujit në leje me sasitë e prodhuara të ujit sipas informacioneve të ERrU-së (mbledhur nga shoqëritë UK). Krahasimi tregon se vetëm 74% e volumit të prodhuar të ujit parashikohet në leje/lejohet aktualisht në nivel vendi.

Për BU-në e Matit, ky raport është 91% kur e krahasojmë më sasitë e parashikuara në leje dhe 79% kur e krahasojmë me sasitë faktikisht të faturuara. Faturohet më pak se 14% e sasive të lejuara të ujit. Pra, faturohet më pak ujë nga sa lejohet faktikisht, ndërsa sasia e ujit të prodhuar është më e madhe se ajo e përcaktuar në leje. Këto shifra tregojnë se sistemi i dhënies së lejeve mbulon vetëm një pjesë të përdorimeve faktike të ujit, gjë që duhet përmirësua urgjentisht.

[180]Vini re: informacioni për popullsinë e përgjithshme brenda zonës juridiksionale ku veprojnë bashkitë (edhe ERrU si rregullator) bazohet në supozime dhe të dhëna të ndryshme; për pasojë nuk janë përdorur shifrat e INSTAT-it (sikurse ka qenë rasti në raportin e analizës ekonomike (Shtojca X) dhe kapitullin 11.4.1.1. më lart), duke sjellë shifra më të mëdha të popullsisë që merr shërbim: 35% për Shqipërinë, 44% për BU-në e Matit.

Për më tepër, një shoqëri UK në BU-në e Matit nuk ka leje për nxjerrjen e uji të pijshëm (Klos), ndërsa katër të tjerat kanë leje për një pjesë të pikave të nxjerrjes. Asnjë shoqëri UK nuk i ka të gjitha pikat e nxjerrjes të përfshira në leje.

11.4.2 Shërbimi i mbledhjes dhe trajtimit të ujërave të ndotura

Në zonat urbane, ujërat e ndotura mblidhen kryesisht nëpërmjet kanalizimeve publike. Sistemet e kanalizimeve janë të kombinuara, ku ujërat e ndotura dhe ujërat e reshjeve mblidhen së bashku. Për shkak të mirëmbajtjes së dobët të kanaleve të kanalizimit dhe diametrit të vogël të tubave, rrjedhjet nga kanalet sjellin shpeshherë risk për kontaminimin e ujit të pijshëm.

Në shumë zona nënurbane dhe rurale të qyteteve, ka mungesë së sistemeve të kanalizimit dhe ujërat e ndotura mblidhen në gropa septike. Familjet përdorin mjetet e veta për shkarkimin e ujërave të ndotura, zakonisht duke i mbledhur në gropa septike dhe duke përdorur kamionë privatë për largimin e tyre prej zonës së banimit.

Teksa flasim, shumica e ujërave të ndotura në Shqipëri nuk trajtohen pasi shumë pak ITUN-ë janë në gjendje pune. Në basenin ujor të lumi Mat nuk ka asnjë impiant për trajtimin e ujërave të zeza, ndaj të gjitha kanalizimet shkarkohen pa trajtim direkt në trupin ujor më të afërt. Ka vetëm një ITUN në Lezhë, i cili i shërben vetëm qytetit të Lezhës dhe zonës së Shëngjinit, si pjesë e zonës së basenit ujor të lumit Drin.

Për sa u përket volumeve të shkarkuara në mjedis nëpërmjet shoqërive UK, ka informacion shumë të kufizuar në bazën e të dhënave të AMBU-së për lejet.

Norma e mbulimit të kanalizimeve është ndjeshëm më e ulët se mbulimi me ujë të pijshëm për Shqipërinë (51% krahasuar me 76%). Për BU-në e Matit, përqindjet e lidhjeve me kanalizimet ndryshojnë ndjeshëm: nga 0% për shoqërinë UK Klos në 60% për shoqërinë UK Lezhë.

11.4.3 Vlerësimi i niveleve aktuale të rikuperimit të kostove për shërbimet e ujit

ERrU përcakton metodologjinë për llogaritjen e tarifave të ujit me pakicë dhe shumicë për konsum publik, largimin dhe trajtimin e ujërave të ndotura në përputhje me politikën e qeverisë për zhvillimin e sektorit dhe DKU-në e BE-së. Qëllimi kryesor i sektorit është të arrijë rikuperimin e plotë të kostove. Nevoja për t'i siguruar klientët se tarifat i paguajnë në bazë të kostove të nevojshme dhe të arsyeshme për shërbimet e ofruara. Politika që ndiqet për tarifën përfshin edhe rritjen graduale të tarifës gjatë viteve të ardhshme, me kusht që ofruesit e shërbimeve të përmirësojnë nivelin e ofrimit të shërbimit.

Ka tre grupe të ndryshme përdoruesish: familjet, institucionet dhe shoqëritë (përfshi industrinë). Për çdo lidhje zbatohet një tarifë fikse, ndërsa në BU-në e Matit, për 3 nga 5 shoqëri kjo tarifë fikse nuk është e disponueshme; për sa i përket furnizimit/konsumit të ujit të pijshëm (matur ose llogaritur afrofe), zbatohet një tarifë fikse për sasinë e prodhuar të ujit, që është më e ulët për lidhjet e institucioneve shtetërore. Tarifat për shoqëritë janë më të ulëta ose të njëjta me ato për familjet.

Për sa i përket largimit të ujërave të ndotura, llogariten/faturohen aq sasi të prodhuara sa sasia e ujit të përdorur. Edhe këtu, në BU-në e Matit vërehet se tarifat janë më të ulëta për institucionet shtetërore, ndërsa tarifat e ujërave të ndotura për shoqëritë janë më të ulëta ose të njëjta me ato për familjet. Nuk ka dallime për sa i përket përbërjes së ngarkesave të larguara të ujërave të ndotura/ndotjes, gjë që ka rëndësi të veçantë për shoqëritë/industrinë. Kjo do të thotë se institucionet japin kontribut më të vogël te kostot e furnizimit me ujë dhe kanalizimeve se dy grupet e tjera të përdoruesve.

Një çështje tjetër mjaft e rëndësishme lidhur me vendosjen e tarifave (dhe rritjet e mundshme që mund të nevojiten në të ardhmen për të përmirësuar nivelin e rikuperimit të kostos) është norma e mbledhjes së tarifave (% e faturave të lëshuara të paguara nga konsumatorët).

Norma e përgjithshme e mbledhjes është 90% për të gjithë Shqipërinë, ndërsa për shoqëritë UK në BU-në e Matit, kjo normë luhatet nga 53% (për Mirditën) dhe 93% (për Lezhën).

Vërehet rënie e Normës së Përgjithshme të Mbledhjes (nga 96% në 90%) krahasuar me grupet e të dhënave të 2020-s. Kjo ka ndodhur pavarësisht përpjekjeve të shoqërive për ta përmirësuar këtë normë me marrëveshje midis tyre dhe klientëve debitorë, sipas të cilave debitë e mbetura mblidhen si shtesa mbi faturat aktuale. Ndonëse shoqëritë kanë mbledhur në 2020-n rreth 1.3 milionë lekë nga detyrimet e prapambetura, kjo shifër është rreth 300 milionë lekë më pak krahasuar me 2019-n.

11.4.3.1 Performanca Financiare e Shërbimit të Furnizimit me ujë/Rikuperimi i Kostos së përgjithshme korrente financiare

Harta – Vështrim i Përgjithshëm i Presioneve të Nxjerrjeve dhe Ndotjes së Ujërave Nëntokësore

- Kostot e përgjithshme të operimit dhe mirëmbajtjes (OM) (përfshi kostot për punën, energjinë dhe riparimet; shërbimet e nënkontraktorëve; kostot e materialeve dhe kimikateve; si dhe kosto të tjera për tarifat rregullatore për ERrU-n, SHUKALB-in, Bordin e Drejtorëve, Ministrinë e Mjedisit për volumet e ujit të nxjerrë nga basenet, kontabilistët, , kostot gjyqësore, etj.)
- Kostot e përgjithshme: ato që përfshihen shtesë janë kosto kapitale (amortizimi dhe kostot të tjera për taksat/huat/interesat e kredive).

Ajo që duhet vërejtur këtu është se norma e rikuperimit të kostot nuk duhet të përfshijë subvencionet nga shteti (për të mbuluar boshllëkun financiar të shpenzimeve për OM-në), gjë që është më se korrekte, sepse analiza synon të tregojë realizueshmërinë financiare të shërbimeve në bazë të të ardhurave të veta. Për më tepër, lidhur me çështjen e investimeve të ardhshme (duke përjashtuar çështjen e rikuperimit të kostove të investimeve historike), këto nuk llogariten më vete në informacionin për shoqëritë UK.

Analiza ekonomike, mbështetur në Nenin 5 të DKU-së përmban informacion me detaje të mjaftueshme (që përfshin kostot e mbledhjes së të dhënave përkatëse) me qëllim:

Kategoritë kryesore të investimeve janë investimet shtetërore/qeveritare (nëpërmjet buxhetit qendror të shtetit/AKUM-it), të cilat për vitin 2020 kapën shifrën 4,8 miliardë lekë dhe investimet e huaja (dyplaëshe/ndërkombëtare) me një shumë totale prej 1,7 miliardë lekësh për po atë vit. Kjo është pjesë e planifikimit financiar të investimeve, e cila për periudhën 2020-2023 parashikoi 23,4 miliardë lekë (22,6 miliardë lekë nga buxheti i shtetit dhe 1,7 miliardë lekë nga burimet e huaja). Të gjitha duhen parë si subvencione pasi (deri më tani) nuk janë mbuluar nga të ardhurat e shoqërive UK.

Performanca e sektorit financiar për të gjithë Shqipërinë ka pasur rezultate negative (prej 3,3 miliardë lekësh), çka tregon situatën financiare në përgjithësi problematike të sektorit (dhe nevojën për subvencione që mbuluan një pjesë të humbjeve OM prej 720 milionësh në 2020-n). Norma e rikuperimit të kostove totale mbetet ende e ulët në 75%, me vetëm dy shoqëri UK, që i mbulojnë kostot e tyre totale (asnjëra prej tyre nuk ndodhet në BU-në e Matit).

Në nivelin e BU-së së Matit (Tabela 11-4), kostoja totale e rikuperimit prej 48% është ndjeshëm më e ulët se ajo për të gjithë Shqipërinë (75%), duke ndryshuar nga 42% (Klos) deri në 62% (Burrel) – të gjitha shoqëritë UK që veprojnë në Mat janë me humbje financiare.

Për sa i përket mbulimit të kostove OM, BU-ja e Matit ka normë rikuperimi nën mesatare prej 67% (që ndryshon nga 40% për Kurbinin në 132% për Lezhën), ndërsa mesatarja kombëtare është 103%. Vetëm Lezha i mbulon kostot OM, ndërsa të gjitha shoqëritë UK në BU-në e Matit janë nën mesataren kombëtare të rikuperimi të kostove OM.

Për sa i përket evoluimit të performancës financiare të shoqërive UK gjatë 3 viteve të fundit vërehet tendencë negative si për të gjithë Shqipërinë, ashtu edhe për BU-në e Matit. Kjo vjen për shkak të rritjes së kostove OM dhe kostos totale për 2020-n, ndonëse të ardhurat mbeten praktikisht të njëjta (rritje me më pak se 1% krahasuar me 2019-n).

Tabela 11-4 – Performanca Financiare/Rikuperimi i Kostos së Shërbimit të Ujit, BU-ja e Matit, 2020

					in '000 ALL		in %
Shoqëritë UK	Të ardhurat nga aktiviteti	Kosto Totale	Operacionet direkte dhe mirëmbajtja totale	Subvencionet	Rezultatet financiare 2020	Rikuperimi i kostos totale	Rikuperimi i kostove së OD&MT
Shqipëria	**9.850.414**	**13.149.117**	**9.542.489**	**720.000**	**-3.298.699**	**75%**	**103%**
Mati RB	172.213	359.214	257.674	36.996	-187.001	**48%**	**67%**
Prefektura Dibër							
Klos UK (100%)	12.084	28.531	*18.341*	*0*	*-16.447*	*42%*	*66%*
Burrel UK (100%)	42.047	68.355	*59.690*	*3.198*	*-26.308*	*62%*	*70%*
Prefektura Lezhë							
Kurbin UK (100%)	44.199	120.825	*111.183*	*19.700*	*-76.626*	*37%*	*40%*
Mirdite UK (100%)	35.202	65.870	*39.086*	*14.098*	*-30.668*	*53%*	*90%*
Lezhe UK (of which 20%)	193.405	378.166	*146.871*	*0*	*-184.761*	*51%*	*132%*
% krahasuar me Shqipërinë	2%	3%	3%	5%	6%		

ERrU, Të Dhënat për 2020-n, Raporti i Performancës (niveli i shoqërive të shërbimeve të ujit) - korrik 2021

11.4.3.2 Nivelet e rikuperimit të kostove financiare korrente të furnizimit publik me ujë dhe mbledhjes/trajtimit të ujërave të ndotura

Një vëzhgim kyç është se për të gjithë Shqipërinë, norma e rikuperimit të kostove totale për largimin e ujërave të ndotura është më e lartë (96%) se ajo e furnizimit me ujë të pijshëm (73%) dhe trajtimit të ujërave të ndotura (75%), duke sugjeruar se ka tarifime të ndryshme në varësi të klientëve.

Për BU-në e Matit, situata është ndryshe (Tabela 11-5): norma e rikuperimit të kostos së largimit të ujërave të ndotura (49%) është thuajse e njëjtë me atë të furnizimit me ujë të pijshëm (51%), e megjithatë vërehen ndryshime të konsiderueshme midis shoqërive UK.

Po ta shohim BU-në e Matit në nivel shoqërie UK, norma e rikuperimit të kostove për furnizimin me ujë të pijshëm varion nga 37% në Kurbin deri në 61% në Burrel. Për largimin e ujërave të ndotura, norma luhatet nga 23% në Kurbin deri në 75% në Lezhë (ndërsa Klosi nuk i tregon kostot/të ardhurat për largimin e ujërave të ndotura).

Për sa i përket trajtimit të ujërave të ndotura, në BU-në e Matit nuk ka trajtim. Megjithatë, ka një ITUN në bashkinë/shoqërinë UK Lezhë, i cili i shërben vetëm qytetit të Lezhës dhe zonës së Shëngjinit (si pjesë e zonës së basenit ujor të lumit Drin). Për Lezhën, nuk raportohen të ardhura lidhur me TUN-in, por raportohen kosto të ndryshme, ndaj norma e rikuperimit është 0%. Është mjaft interesante të shihet edhe rikuperimi i kostos së ITUN-it për BU-në e Erzenit, ku dy shoqëritë e kanalizimeve (Kavajë dhe Durrës) raportojnë norma ekstremisht të ndryshme të rikuperimi të kostos, pra 1% për Kavajën (për shkak të të ardhurave të ulëta të lidhura me të) dhe 281% për Durrësin.

Këto janë indicie që tregojnë se kemi të bëjmë me mënyra të ndryshme faturimi për këtë shërbim ose me pasiguri në raportim. Në këtë pikë nevojitet më tepër punë, sidomos sepse pritet përmirësim i TUN-it në të ardhmen dhe nevoja për ta tarifuar dhe raportuar këtë shërbim në mënyrë uniforme dhe racionale, në mënyrë që të sjellë një normë rikuperimi të qëndrueshme nga pikëpamja financiare.

Së fundi, këshillohet të bëhet një llogaritje e kontributeve të përdorimeve të ndryshme të ujit (nga institucionet shtetërore, ndërmarrjet dhe familjet) në rikuperimin e kostos së shërbimeve të ujit, për të përcaktuar kontributin e tyre në rikuperimin e kostos. Kjo llogaritje nuk është bërë ende, por duke parë se familjet paguajnë tarifat më të larta, mund të supozohet se këta klientë e subvencionojnë në mënyrë të kryqëzuar përdorimin e shërbimit të ujit nga institucionet shtetërore (dhe në varësi të tarifave specifike të shoqërisë, edhe nga ndërmarrjet).

Tabela 11-5 – Norma e Rikuperimit të Kostos Totale për furnizimin me ujë, kanalizimet dhe impiantet e trajtimit të ujërave të ndotura, BU-ja e Matit, 2020

									in '000 ALL	in %	in %	in %
Kompanitë e shërbimit me ujë	Të Ardhurat Ujë	Të ardhurat kanalizime	Të ardhurat Trajtim ujë i ndotur	Kosto Direkte ujë	Kosto Direkte kanalizime	Kosto Direkte trajtim i UN	Kosto të tjera Ujë	Kosto të tjera Kanalizime	Kosto të tjera Trajtim UN	Norma totale e rikuperimit të kostos Ujë	Norma totale e rikuperimit të kostos kanalizime	Norma totale e rikuperimit të kostos trajtim uji
Shqipëria	8.390.079	1.233.044	227.290	8.729.978	682.456	130.056	2.832.484	601.403	172.741	73%	96%	75%
Mati RB	159.665	12.548	-	241.730	13.963	1.982	75.390	11.854	6.996	50%	49%	0%
Prefektura Dibër												
Klos UK (100%)	12.084	0	0	18.341	0	0	2.890	0	0	57%	n/a	n/a
Burrel UK (100%)	40.115	1.932	0	57.145	2.545	0	8.270	395	0	61%	66%	n/a
Prefektura Lezhë												
Kurbin UK (100%)	42.483	1.717	0	107.490	3.693	0	5.850	3.792	0	37%	23%	n/a
Mirdite UK (100%)	32.320	2.882	0	34.003	5.083	0	24.540	2.244	0	55%	39%	n/a
Lezhe UK (of which 20%)	163.319	30.086	0	123.755	13.208	9.908	169.202	27.113	34.980	56%	75%	0%
% krahasuar me Shqipërinë	2%	1%	0%	3%	2%	2%	3%	2%	4%			

ERrU, Të Dhënat për 2020-n, Raporti i Performancës (niveli i shoqërive të shërbimeve të ujit) - korrik 2021

11.4.3.3. Kostot mjedisore dhe burimore të furnizimit publik me ujë dhe mbledhjes/trajtimit të ujërave të zeza

Për sa i përket çështjes së kostove mjedisore dhe burimore (kostot MB), nuk ka llogaritje specifike për momentin. Kjo vlen për ato kategori kostosh që kanë të bëjnë me ndikimet e shërbimeve të furnizimit me ujë të pijshëm dhe mbledhjes (e trajtimit) së ujërave të ndotura (ka disa informacione të disponueshme ndonëse të kufizuara për volumet e ujit dhe informacione të copëzuara për ujërat e ndotura të larguara), por edhe për vetëfurnizimin, ku në fazën fillestare duhen hetuar volumet e përdorura/larguara dhe vendndodhja e tyre, për të përcaktuar ndikimin e tyre në statusin mjedisor sipas DKU-së.

Krahas këtyre, kostot e PM-së në BU-në përkatëse mund të merren si vlera përfaqësuese (nëse masat e arrijnë statusin e mirë mjedisor sipas DKU-së, atëherë kostot e PM-së mund të shihen si më të ulëta se kostot MB). E megjithatë, në këtë fazë, PM-ja fokusohet te objektivat e lehta për t'u arritur dhe nuk mund të supozojmë se statusi i mirë arrihet për të gjithë trupat ujorë edhe nëse zbatohet plotësisht. Për më tepër, kostimi i masave duhet detajuar më tej.

Një prej opsioneve për të pasur të paktën kostimin e parë MB është që instrumentet të llogaritin kryesisht tarifat e mbledhura për nxjerrjen e ujit dhe largimin e ujërave të ndotura. Tarifat e reja për përdorimin e ujit janë një hap mjaft i mirë përpara; niveli i tarifave nuk lidhet me ndikimin mjedisor të përdorimit specifik të ujit (me vendndodhjen specifike dhe ndikimin e një përdorimi të caktuar te statusi i mirë, p.sh ngarkesa specifike e ndotjes nga shkarkimi i ujërave të ndotura në mjedis).

Këto kategori kostosh janë një element mjaft i rëndësishëm i punës në të ardhmen, për të kuptuar më mirë ndikimet e përdorimit të ujit, gjë që sjell bazë më të mirë informacionesh për menaxhimin e qëndrueshëm të ujit.

11.4.4 Boshllëqet kryesore lidhur me shërbimet e ujit dhe rikuperimin e kostos

Boshllëqet kryesore janë:

- Informacioni mbi vetofrimin e shërbimeve (p.sh ujitja në bujqësi, nxjerrjet e ujit dhe shkarkimet nga industria dhe familjet);
- Pavarësisht përpjekjeve të ndërmarra për përmirësimin e situatës, nevojitet informacion më i besueshëm për volumet e matura/popullsinë që merr shërbim/humbjet, etj., por edhe informacion financiar për shoqëritë e ujësjellësit, si dhe duhet bërë ndarja e tyre;
- Informacioni për investimet e planifikuara dhe planet për mbulimin e kostove shtesë (p.sh. ITUN i ri) në mënyrë të tillë që të sigurohet një rikuperim i pranueshëm i kostos, por edhe i realizueshëm nga pikëpamja sociale, si dhe planet për sigurimin e realizueshmërisë financiare të shoqërive UK në terma afatgjatë, lidhur me investimet për rritjen e cilësisë së shërbimit;

- Vlerësimet e kostove mjedisore dhe burimore lidhur me ofrimin e shërbimeve të ujit.

11.5 Skenari bazë: me sytë drejt së ardhmes

Roli i analizës ekonomike në zhvillimin e skenarit bazë (SB) ka të bëjë me vlerësimin e parashikimeve të nxitësve ekonomikë kryesorë që mund të ndikojnë te presionet dhe për rrjedhojë te statusi i ujit. Fokusi duhet të jetë te ndryshimet e variablave të përgjithshme socio-ekonomike (p.sh shtimi i popullsisë), rritja ekonomike e sektorëve kryesorë dhe ndryshimet në zbatimin e investimeve të planifikuara lidhur me rregullimet ekzistuese.

Ka shumë rëndësi të vërejmë se për sa i përket furnizimit, projeksionet duhen bërë nga pikëpamja hidrologjike. Një prej elementeve kyçe janë ndikimet e parashikuara të ndryshimeve klimatike te disponueshmëria e ujit. Fatkeqësisht, në Shqipëri (si dhe në shumë vende të tjera), për shumë elemente thelbësore lidhur me kërkesën për ujë, nuk ka informacion sistematik për nxitësit socio-ekonomikë dhe efektet e tyre në menaxhimin e burimeve ujore.

Për BU-në e Matit, projeksionet e popullsisë (të skenarit mesatar) tregojnë se pritet rënie e ndjeshme prej 13% nga 2021-shi në 2031-shin, që është ndjeshëm më e lartë se rënia e pritshme e popullsisë gjatë kësaj periudhe për të gjithë Shqipërinë prej 4%.

Kjo do të ketë ndikim të drejtpërdrejtë te kërkesat e menaxhimi të burimeve ujore në shumë mënyra, sidomos lidhur me furnizimin me ujë dhe kanalizimet. Për t'i llogaritur sa më mirë këto ndryshime, nevojitet një analizë më e detajuar e ndryshimeve rajonale në basen, që lidhet edhe me ndryshimet e konsumit për frymë (ndërsa pasiguritë lidhur me popullsinë që merr shërbim dhe volumet e prodhuara duhen shqyrtuar/reduktuar).

Programi buxhetor afatmesëm 2021-2023 i Ministrisë së Financave tregon se pas një recesioni të fortë në 2020-n në nivelin -4%, sipas përllogaritjeve më të fundit të INSTAT-it, ekonomia pritet të rimëkëmbet në 2021-shin dhe të vijojë tendenca rritëse në plan afatmesëm. Rritja ekonomike parashikohet (5.5 % 2021) të mbesë nën 4% në plan afatmesëm. Më konkretisht, rritja ekonomike parashikohet të jetë 4.8, 4.5 dhe 3.9% përkatësisht për vitet 2022, 2023 dhe 2024.

Përtej informacioneve të ofruara për investimet në seksionin e rikuperimit të kostos lidhur me furnizimin me ujë të pijshëm dhe kanalizimet (Kapitulli 5.4.3 më lart), Programi Kombëtar për Sektorin e Ujit 2018-2030[181] parashtron projeksionet lidhur me objektivat e sektorit të ujit. Projeksionet financiare bëhen duke marrë në konsideratë zërat e veçantë të buxhetit të renditur në PBA për çdo institucion përgjegjës p.sh linja e buxhetit për MTI-në lidhur me FUK, linja e buxhetit të Ministrisë së Mjedisit për monitorimin, etj. Si rezultat, nevojat e përgjithshme për financim për arritjen e këtyre objektivave llogariten të jenë 388,4 miliardë lekë deri në 2030-n, ndërsa buxheti aktual i parashikuar për këtë periudhë është 237,4 miliardë lekë. Pra, ka hendek financiar prej 151 miliardë lekësh.

11.5.1 Boshllëqet kryesore lidhur me skenarin bazë

Për sa i përket prodhimit të brendshëm bruto (PBB), basenet Ishëm-Erzen janë shumë të rëndësishme për Shqipërinë: ndonëse përfaqësojnë vetëm 7,3% të sipërfaqes së Shqipërisë, këto basene kontribuojnë me thuajse gjysmën e PBB-së kombëtare. Rëndësia ka ardhur në rritje gjatë viteve të fundit (2015-2019), pasi rritja e PBB-së në basenet Ishëm-Erzen ka qenë më e larta për të gjithë Shqipërinë (25% kundrejt 18%). PBB-ja për frymë është më e lartë sesa ajo e gjithë Shqipërisë dhe duket se po rritet me ritme të ngjashme (ndonëse disi më të ngadalta).

Përveç nevojës që projeksionet të realizohen/zhvillohen më hollësisht dhe të mbështeten nga studime të veçanta, boshllëku më urgjent për t'u trajtuar është i orientuar drejt procesit. Këtu kërkohet një qasje e bazuar në skenarë sistematikë, pasi njohuritë/informacionet e ekspertëve zotërohen nga disa

[181] Projektprogrami Kombëtar për Sektorin, përgatitur nga AMBU në bashkëpunim me palët përkatëse të interesit. Është në të njëjtën vijë logjike me Axhendën 2030 të OKB-së për OZhQ-të lidhur me ujin. Nuk është miratuar ende, por është konsultuar në shkallë të gjerë me të gjitha palët e interesit në nivel kombëtar dhe vendor, ku janë zhvilluar edhe mbledhje të posaçme me ministritë e linjës.

ministri (bujqësisë, zhvillimit rural, ekonomisë etj.), por edhe institucione e palë të tjera interesi (furnizuesit me ujë, shoqatat bujqësore, institutet dhe organizatat kërkimore etj.) Planet strukturore dhe rajonale, si dhe planet vendore të autoritetit janë burime të rëndësishme informacioni.

Ndonëse marrja e informacioneve për disa parametra të renditura në listën më lart është vërtetë e vështirë, duhen bërë përafrime/përllogaritje për çdo parametër/projeksion politikë në bashkëpunim me minsitrinë / organin administrativ përgjegjës / kompetent për ofrimin e inormacioneve / projeksioneve / gjykimeve të kërkuara eksperte.

Qëllimi është që në të ardhmen të bëhen përllogaritje të përgjithshme të rajonalizuara të kërkesës për ujë në të ardhmen dhe presioneve të pritshme te burimet ujore (sasi/cilësi) e BU-ve.

12. Politikat Mjedisore në Nivelin e Basenit Ujor

12.1 Politikat Mjedisore për Trupat Ujorë

Ky Kapitull përmbledh politikat dhe qasjen e gjerë strategjike të PMBU-së 2024-2029 të parashikuar nga AMBU (autoriteti kompetent) për arritjen e objektivave mjedisore të përshkruara në Kapitullin 3. Këto politika dhe masa të gjera strategjike gjejnë zbatim si për ujërat nëntokësore, ashtu edhe për ujërat sipërfaqësore, sipas rastit.

Duhet bërë dallimi midis objektivave të përgjithshme të politikave mjedisore dhe Programit të Masave që është më i shënjestruar (PiM, Kapitulli 13). Për trupat ujorë që nuk i kanë arritur objektivat mjedisore nevojiten masa të shënjestruara, duke kërkuar vlerësimin sasior të presioneve dhe masave përkatëse. Megjithatë, një prej kërkesave themelore të Direktivës Kuadër të Ujit (DKU, Preambula (26)) është se kur trupi ujor gëzon status të mirë, ky status duhet ruajtur dhe për pasojë ky objektiv logjikisht nuk bën pjesë në Programin e Masave.

Qëllimi i këtij Kapitulli është të përshkruajë në terma të gjerë politikën dhe/ose qasjen strategjike që do të zbatohet nga autoriteti kompetent (AMBU) përgjatë basenit ujor. Qëllimi i këtyre politikave është të sigurojnë se të gjithë trupat ujorë që gëzojnë status të mirë ta ruajnë atë status, dhe të mos përkeqësohen. Rrjedhimisht, këto objektiva strategjike gjejnë zbatim për të gjithë trupat ujorë brenda basenit ujor dhe mund të përfshijnë një sërë udhëzimesh teknike dhe/ose instrumente ligjore ose fiskale për të arritur në veçanti:

- Ruajtjen dhe përmirësimin e cilësisë së mjedisit ujor (DKU 19);
- Reduktimin e substancave prioritare të rrezikshme (DKU 27);
- Koordinimin e masave afatgjata të qëndrueshmërisë brenda të njëjtave sisteme ekologjike, hidrologjike dhe hidrogjeologjike (DKU 33);
- Integrimin më të mirë të aspekteve cilësore dhe sasiore të sistemeve të ujërave nëntokësore dhe sipërfaqësore (DKU 34);
- Zbatimin e qasjes së kombinuar në parandalimin dhe kontrollin e ndotjes, duke përfshirë vlerat kufi të emetimeve (VKE) dhe standardet cilësore mjedisore (SCM) (DKU 40).

Disa prej këtyre instrumenteve të politikave mund të lidhen drejtpërdrejt me trupat ujorë individualë ose grupimet e trupave ujorë si pjesë e Programit më të shënjestruar të Masave, por në këto raste, masat që do të zbatohen duhet të jenë të specifikuara nga pikëpamja sasiore për sa i përket tipit të masës dhe treguesit të masës (shihni Kapitullin 13).

12.1.1 Përmbledhja e Nismave për të Mbështetur Objektivat Mjedisore

Vështrimi i përgjithshëm i politikës së propozuar, strategjisë së përgjithshme dhe praktikave të konsoliduara të rregullimit ose zbatimit paraqiten në Tabelën 12-1. Zbatimi i këtyre politikave, strategjive dhe masave të mundshme vijuese mund të kërkojë koordinim dhe buxhet nga disa autoritete kompetente nën drejtimin e AMBU-së dhe në disa raste mund të nevojitet edhe legjislacioni dytësor.

Tabela 12-1 nuk është matricë e “alternativave të mundshme”. Qëllimi i saj është të tregojë, në të mirë të grupeve të interesit, se ku AMBU synon që të ndërmarrë në mënyrë aktive nisma për ndryshime në politikë dhe/ose ndërhyrje strategjike për të siguruar qëndrueshmërinë afatgjatë të burimeve ujore dhe shërbimeve të ujit.

Metodologjitë dhe implikimet sektoriale për çdo politikë ose ndërhyrje zbatuese përvijohen me detaje në seksionet 12.1.2 deri në 12.1.11, siç janë kërkesat për koordinimin midis autoriteteve kompetente.

12.1.2 Politika dhe Ndërhyrjet Strategjike për Monitorim të Përshtatshëm Sasior të Ujërave Sipërfaqësore

Në basenin e lumit Mat nuk ka pasur rrjet hidrometrik të besueshëm dhe të vazhdueshëm për rrjedhën ujore të lumit gjatë dy dekadave të fundit. Informacioni më i fundit i publikuar për sasitë e ujërave sipërfaqësore i përket vitit 1984 “Hidrologjia e Shqipërisë”. Rrjeti kombëtar hidrometrik (meteorologjik dhe hidrologjik) është nën autoritetin kompetent të IGjEO-s (Instituti i Gjeoshkencave, Energjisë, Ujit dhe Mjedisit- Departamenti i Ekonomisë së Ujit dhe Energjisë së Rinovueshme), por ky autoritet nuk

ka as administrim të përshtatshëm dhe as burime të mjaftueshme për të ofruar një rrjet kombëtar të besueshëm[182]. Shumica e stacioneve ndërkombëtare të matjes së prurjes standarde për mbikëqyrjen rutinore të prurjes së lumit në basenin e Erzenit janë prishur.
Gjendja e stacionit të matjes së prurjeve në Shoshaj, në lumin Mat është tipike: ka matës uji por nuk ka automatizim të mbledhjes së vazhdueshme të të dhënave dhe nuk ka dukshëm validim të kurbave të shkarkimeve kryesore për shumë vite.

Fotografia 12-1 – Stacion matjeje jofunksional në Shoshaj, Lumi Mat

Shumë prej aspekteve thelbësore të PMBU-së së bazuar në një MIBU kuptimplotë nuk mund të arrihen pa një burim të besueshëm për prurjet aktuale në vendndodhjet strategjike brenda basenit ujor. Më konkretisht:

- Nuk ka informacion për shpërndarjen e burimeve ujore në basenin ujor, nuk mund të përcaktohet qoftë edhe një bilanc ujor bazë dhe nuk ka asnjë lloj lehtësie për përcaktimin e përshtatshëm të shpërndarjes së burimeve ujore midis sektorëve.
- Prurjet ekologjike, që janë jetike për ruajtjen e ekosistemeve ujore, nuk mund të llogariten me besueshmëri.
- Ngarkesat e ndotësve (faktor thelbësor për përcaktimin e statusit fiziko-kimik të trupave ujorë dhe/ose vlerat e synuara për masat e rehabilitimit) nuk mund të llogariten.
- Reduktimi, me shumë gjasë afatgjatë, i burimeve ujore në basenin ujor, ose të paktën luhatjet e mëdha sezonale për shkak të ndryshimeve klimatike, nuk mund të vlerësohen duke marrë parasysh ndërlikimet kritike për menaxhimin e burimeve ujore në basen ujor në të ardhmen.

Raporti më i fundit i BE-së në vitin 2021 e vë theksin te *"përafrimi i mëtejshëm me direktivat kryesore të ujit duke miratuar paketën e re të sapopërgatitur ligjore; miratuar strategjinë e re për furnizimin me ujë dhe kanalizimet 2021-2030; rritur ndjeshëm burimet buxhetore dhe kapacitetin zbatues të agjencive kombëtare kryesore për menaxhimin e burimeve ujore, furnizimin me ujë, kanalizimet dhe infrastrukturën e mbetjeve, si dhe të agjencive kombëtare përgjegjëse për zbatimin e programit kombëtar të monitorimit të ujit financiar me ligj".*
Për më tepër, plani i veprimit të Strategjisë Kombëtare për menaxhimin e integruar të burimeve ujore parashikon veprimtari të ndryshme monitorimi, që nuk zbatohen plotësisht për shkak të hendekut financiar, i cili fillimisht duhet plotësuar në mënyrë që këto veprimtari të zbatohen plotësisht.
Duke marrë parasysh sa më lart dhe kërkesat për zbatimin e Strategjisë Kombëtare, AMBU i ka kërkuar ndihmë financiare asistencës IPA III për përmirësimin e rrjetit të monitorimit (si dhe pajisje e asistencë teknike) nëpërmjet Dokumentit të Veprimit për Ujërat.

[182]Për Ngritjen e Platformës Institucionale dhe Rregullatore për Qeverisjen dhe Funksionimin (IRP) e Kadastrës Kombëtare të Burimeve Ujore në Shqipëri, Banka Botërore, Tetor 2019

Krahas AMBU-së, këtë asistencë e përfitojnë edhe institucione të tjera si AKM-ja, IGjEO, ShGjSh-ja, IShP-ja etj.

Objektivi (ndikimi) kryesor i këtij veprimi është *"të ruajë dhe përmirësojë statusin cilësor të trupave ujorë në Shqipëri".*

Objektivat (rezultatet) specifike të këtij veprimi, lidhur me dy fushat e mbështetjes të identifikuara në arsyetim (MIBU dhe TUN) janë:

- Rezultati 1: *Rritja e shkallës së përafrimit të legjislacionit kombëtar me akinë e BE-së për ujin.*
- Rezultati 2: *Reduktimi i shkarkimeve të ujërave të ndotura në trupa ujorë, për të çuar përpara përafrimin me kërkesat e DTUNU-së*

Në kuadër të rezultatit 1, pritet të arrihet rezultati 1.3 "Përforcimi i monitorimit dhe raportimit për burimet ujore në përputhje me kërkesat e Direktivave përkatëse të BE-së për burimet ujore", më konkretisht:

1.3a: **Zhvillimi i kapaciteteve laboratorike -** Shtimi i kapaciteteve të monitorimit për sa i përket numrit të parametrave të monitorimit të burimeve ujore nga Direktivat e BE-së, për të cilat janë akredituar laboratorët referencë (AKM, ShGjSh)

1.3b: **Monitorimi operacional në BU** - Shtimi i kapaciteteve të monitorimit për sa i përket numrit të stacioneve të monitorimit (fikse, me përdorim të varkave, ose me përdorim të mjeteve lundruese) të pajisura, instaluara dhe operuara në mënyrë rutinë (për ujërat sipërfaqësore, ujërat nëntokësore, ujërat bregdetare, meteorologjinë, hidrometrinë)

1.3c: Numri i njoftimeve dhe veprimeve përforcuese të raportuara mbi baza vjetore (AKM, ShGjSh, IShP)

12.1.3 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Monitorim të Përshtatshëm të Ujërave Nëntokësore

Në kuadër të rezultatit 1 "Rritja e shkallës së përafrimit të legjislacionit kombëtar me *AQUIS-in* e BE-së për ujin" në dokumentin e veprimit për burimet ujore, pritet të arrihet rezultati 1.3 "Përforcimi i monitorimit dhe raportimit për burimet ujore në përputhje me kërkesat e Direktivave përkatëse të BE-së për burimet ujore", ku veçanërisht për monitorimin e ujërave nëntokësore kërkohet:

-Analiza kimike, morfologjia, sasitë, vlerësimi i ujërave nëntokësore në 7 BU.

- Shtimi i kapaciteteve të monitorimit për sa i përket numrit të parametrave të monitorimit të burimeve ujore nga Direktivat e BE-së për të cilat janë akredituar laboratorët referencë (AKM, ShGjSh, IShP, NJVKSh).

-Rritja e kapacitetit monitorues për sa i përket numrit të stacioneve të monitorimit - 40 stacione të reja për monitorimin e ujërave nëntokësore.

12.1.4 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Monitorim të Përshtatshëm të Cilësisë së Ujit

Në kuadër të rezultatit 1 "Rritja e shkallës së përafrimit të legjislacionit kombëtar me *AQUIS-in* e BE-së për ujin", në dokumentin e veprimit për burimet ujore, pritet të arrihet rezultati 1.3 "Përforcimi i monitorimit dhe raportimit për burimet ujore në përputhje me kërkesat e Direktivave përkatëse të BE-së për burimet ujore", ku veçanërisht për monitorimin e cilësisë së ujërave kërkohet:

- Shtimi i kapaciteteve të monitorimit për sa i përket numrit të parametrave të monitorimit të burimeve ujore nga Direktivat e BE-së për të cilat janë akredituar laboratorët referencë (AKM, ShGjSh, IShP, NJVKSh)

- Shtimi i kapaciteteve të monitorimit për sa i përket numrit të stacioneve të monitorimit (fikse, me përdorim të varkave, me përdorim të mjeteve lundruese) të pajisura, instaluara dhe operuara në mënyrë rutinë (për ujërat sipërfaqësore, ujërat nëntokësore, ujërat bregdetare, meteorologjinë, hidrometrinë; stacione të reja monitorimi për hidro-meteorologjinë (15 stacione hidrologjike + 15 stacione meteorologjike)

-Hartimi i programit kombëtar të monitorimit.

12.1.5 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Monitorim të Përshtatshëm Hidrobiologjik

Në kuadër të rezultatit 1 "Rritja e shkallës së përafrimit të legjislacionit kombëtar me *AQUIS-in* e BE-së për ujin", në dokumentin e veprimit për burimet ujore, pritet të arrihet rezultati 1.3 "Përforcimi i monitorimit dhe raportimit për burimet ujore në përputhje me kërkesat e Direktivave përkatëse të BE-së për burimet ujore", ku veçanërisht për monitorimin hidrobiologjik kërkohet:

Shtimi i kapaciteteve të monitorimit për sa i përket numrit të parametrave të monitorimit të burimeve ujore nga Direktivat e BE-së për të cilat laboratorët referencë janë akredituar nga AKM-ja.

Kampionime dhe analiza, vlerësimi i statusit biologjik në 7 BU.

Shtimi i kapaciteteve të monitorimit për sa i përket numrit të stacioneve të monitorimit (fikse, me përdorim të varkave, ose me përdorim të mjeteve lundruese) të pajisura, instaluara dhe operuara në mënyrë rutinë (për monitorim të përshtatshëm hidrobiologjik).

12.1.6 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Kontrollet e Nxjerrjeve të Ujit

Përdorimi i pakontrolluar ose mbishfrytëzimi i burimeve ujore renditen aktualisht në mesin e ndikimeve negative te burimet tona ujore. Kjo vlen për ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore, të cilat janë burime thelbësore dhe aktualisht furnizojnë sasi të mëdha të ujit të pijshëm dhe të ujit për ujitjen e tokave bujqësore, sidomos në zonat bregdetare të BU-së Mat. AMBU është autoriteti përgjegjës që duhet të sigurojë mbi baza vjetore që nevojat mjedisore dhe nevojat për konsumin total të ujit nga burimet ujore, nuk duhet t'i tejkalojnë nivelet e burimeve të rinovueshme vjetore.

Problemi me kontrollin e nxjerrjeve të ujit ka të bëjë kryesisht me operimin e mijëra përdoruesve që marrin shërbimin e furnizimit me ujë të pijshëm ose ujë për qëllime bujqësore (ujitje) apo industriale. Për shkak të këtij problemi, nuk dihet me saktësi bilanci i ujit në nivel baseni ujor, pasi të dhënat nuk janë të disponueshme ose mungojnë, përdoruesit nuk raportojnë rregullisht dhe regjistrimi i këtyre të fundit nuk është i plotë pasi ka shumë përdorues të paligjshëm.

Për t'i zgjidhur problemet e identifikuara lidhur me kontrollin e nxjerrjeve të ujit, është hartuar Strategjia Kombëtare për Menaxhimin e Burimeve Ujore, që është instrumenti kryesor politik dhe strategjik i ndërhyrjes. Objektivi i saj kryesor është të mbrojë sasinë e ujërave dhe për pasojë, të sigurojë shpërndarje sa më efikase të tij midis përdoruesve. Strategjia kërkon hartimin dhe zbatimin e PMBU-ve, të cilat synojnë përmirësimin e infrastrukturës së shpërndarjes së ujit, nëpërmjet marrjes së masave mbrojtëse dhe marrjes parasysh të ndikimeve të ndryshimeve klimatike.

Kontrolli rutinë i përdoruesve të burimeve ujore në nivel vendi dhe baseni për sa i përket procedurave të aplikimit dhe dhënies së lejeve apo autorizimeve parashikohet në dispozitat përkatëse të VKM-së Nr. 550, datë 15.07.2020.

Sipas dispozitave ligjore, përgjegjëse për vlerësimin teknik të aplikimeve dhe dhënies së lejeve për përdorimin e burimeve ujore është AMBU. Gjendja aktuale duhet përmirësuar për të arritur në të ardhmen një balancë të qëndrueshme midis nevojave ekonomike dhe mjedisore.

12.1.7 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Eficiencën e Përdorimit të Ujit

Bazuar te DKU-ja:

- Pika (19) parashikon se: Për basenin e Ishëmit situata është më keq (për shkak të shifrave të shoqërisë UK Tiranë dhe rëndësisë së saj të madhe). Këto shifra janë volume të mëdha uji të nxjerra nga mjedisi, që në fakt nuk mbërrijnë te konsumatori/nuk sjellin të ardhura për shoqëritë UK. Kontrolli i cilësisë është element shtesë që ndihmon në sigurimin e cilësisë së mirë të ujit, prandaj duhen marrë masat e nevojshme lidhur me sasinë që t'i shërbejnë arritjes së objektivit të sigurimit të cilësisë më të mirë të mundshme.
- Pika (41) parashikon se: Në lidhje me sasinë e ujit, duhet të përcaktohen parime të përgjithshme të kontrollit për marrjen dhe grumbullimin, me qëllim që të sigurohet qëndrueshmëria mjedisore e sistemeve ujore të prekura.

Duke iu referuar kësaj direktive, është bërë i mundur identifikimi i problemeve kryesore lidhur me përdorimin eficient të burimeve ujore:

1. Kontrolli dhe regjistrimi i lejeve për përdorimin e burimeve ujore

2. Ndryshimet klimatike globale (ndikuar nga përmbytjet dhe thatësirat)
3. Monitorimi i sasisë dhe cilësisë së burimeve ujore

Nëse flukset e ujërave sipërfaqësore në hyrje ulen dhe avullimi rritet, reduktohet edhe sasia e ujit e grumbulluar çdo vit në rezervuare, çka do të thotë më pak ujë për njerëzit, HEC-et dhe bujqësinë, sidomos gjatë muajve kritikë (të thatë) të verës. Ujërat nëntokësore ndikohen nga pakësimi i ujërave sipërfaqësore për shkak të reduktimit të reshjeve e përrenjve sipërfaqësorë, si dhe humbjeve të lagështisë së tokës prej rritjes së evapotranspirimit.

Autoritetet përgjegjëse për monitorimin e hidrometeorologjisë duhet të përmirësojnë urgjentisht disponueshmërinë dhe gamën e të dhënave lidhur me përdorimin eficient të burimeve ujore. Përgatitja e një versioni të përditësuar dhe të vlefshëm të bilancit ujor të burimeve ujore në nivel baseni, rihapja e stacioneve të monitorimit (matja e flukseve në hyrje dhe përdorimi nga agjencitë kombëtare), vlerësimet paraprake të riskut nga përmbytjet dhe thatësirat duke përgatitur planet përkatëse të menaxhimit, të cilat rregullohen dhe sanksionohen bazuar te legjislacioni në fuqi.

Strategjia për Menaxhimin e Burimeve Ujore është politika dhe mjeti kryesor strategjik për ndërhyrje. Objektivi i saj kryesor është të mbrojë sasinë e ujërave dhe për pasojë, të sigurojë shpërndarje sa më efikase të tij midis përdoruesve. Strategjia kërkon hartimin dhe zbatimin e PMBU-ve, të cilat synojnë përmirësimin e infrastrukturës së shpërndarjes së ujit, nëpërmjet marrjes së masave mbrojtëse dhe marrjes parasysh të ndikimeve të ndryshimeve klimatike.

Kontrolli rutinë i përdoruesve të burimeve ujore në nivel vendi dhe baseni për sa i përket procedurave të aplikimit dhe dhënies së lejeve apo autorizimeve parashikohet në dispozitat përkatëse të VKM-së Nr. 550, datë 15.07.2020.

Sipas dispozitave ligjore, përgjegjëse për vlerësimin teknik të aplikimeve dhe dhënies së lejeve për përdorimin e burimeve ujore është AMBU-ja. Gjendja aktuale duhet përmirësuar për të arritur në të ardhmen një balancë të qëndrueshme midis nevojave ekonomike dhe mjedisore.

12.1.8 Politika dhe Ndërhyrjet Strategjike për Përputhshmërinë e Prurjes Mjedisore

Përcaktimi i saktë dhe mirëmbajtja e prurjes mjedisore janë jetike për arritjen e statusit të mirë ekologjik për pjesën më të madhe të sistemeve ujore (shihni seksionin 3.3.5). Sipas praktikës më të mirë, prurja ekologjike nuk konsiderohet si minimum i vetëm ose si prurje e pandryshueshme në kohë (Figura 12-1 majtas), mbi të cilën lejohen të gjitha nxjerrjet ose devijimet e ujit pa dëmtuar ekosistemet ujore (siç nënkuptohet nga ligji aktual për burimet ujore në nenin 4 - prurja e qëndrueshme = prurje e tejkaluar për 355 ditë të vitit (Q_{97})). Në vend të kësaj, prurja ekologjike duhet të pasqyrojë të gjithë regjimin natyror të prurjes së lumit, i cili ndryshon sipas sezoneve (Figura 12-1 djathtas), ndaj prurja ekologjike mund të jetë mbi ose nën prurjet aktuale të krijuara nga ndikimet artificiale.

Përkufizimi aktual ligjor i "prurjes së qëndrueshme" në Shqipëri nuk është i barasvlershëm me praktikën më të mirë dhe në periudhën 2024-2029 do të ndërmerret shqyrtimi i metodologjisë kombëtare për prurjen ekologjike. Ndërkohë, subjektet do të duhet të respektojnë regjime prurjesh më të orientuara ndaj sezonit dhe më të përshtatshme nga pikëpamja ekologjike krahasuar me ato aktualet, të përcaktuara për çdo lum individual.

Subjektet që planifikojnë të shfrytëzojnë, depozitojnë ose devijojnë ujë për çdo qëllim, do të kenë detyrimin t'i planifikojnë operacionet e tyre në mënyrë që regjimi i prurjes mjedisore të mos ndikohet më tepër seç duhet.

Figura 12 -1 – Koncepti i Rehabilitimit të Prurjes Mjedisore

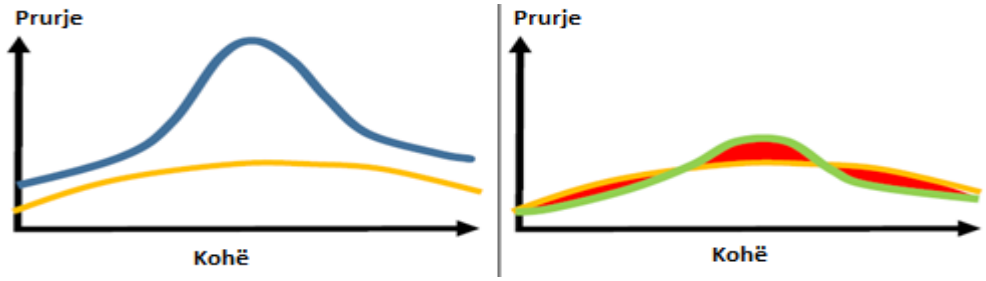

Regjimi hidrologjik i flukseve në hyrje në shumë lumenj luan rol të rëndësishëm në strukturën dhe funksionimin e ekosistemeve ujore. Kur ndryshon regjimi natyror, për shembull nëpërmjet devijimit të flukseve në hyrje për ndërtimin e HEC-eve, ose tejkalimit të niveleve të nxjerrjes së ujit për ujitje ose ujë të pijshëm, regjimi i ndryshuar pritet të ketë ndikim dëmtues, sidomos tek ekosistemet ujore, dhe të përkeqësojë statusin "e mirë" ekologjik të trupave ujorë. Ky koncept është objektivi kryesor mjedisor i DKU-së.
Është thuajse e sigurt se "kontributi minimal ekologjik" i përshkruar në ligjin nr. 111/2012 ndryshuar dhe azhornuar me ligjin nr. 6/2018, bazuar te fluksi në hyrje ekuivalent me 355 ditë të vitit, nuk mjafton për mbrojtjen e ekosistemeve ujore. Shumë HEC-e në të gjithë vendin vijojnë të miratohen bazuar vetëm te këto kritere, duke lejuar me shumë gjasë të gjitha flukset në hyrje mbi këtë limit minimal për shfrytëzim dhe devijim.
Figura 12-1 tregon një prej praktikave më të mira të menaxhimit të rrjedhës ekologjike, ku rrjedha minimale ekologjike identifikohet për çdo muaj të vitit. Për të ruajtur statusin e mirë ekologjik të trupit ujor, ky i fundit duhet përdorur gjatë periudhës së lagësht të vitit (mars, prill), gjë që mund të sjellë reduktim të përdorimit gjatë muajve të thatë të verës (për shembull gusht, shtator). Përdorimi i tepruar i ujit shkatërron statusin ekologjik të trupit ujor.
Për çdo ndërhyrje të parashikuar ose të planifikuar nga subjektet, ndërmerret vlerësimi mjedisor i ndikimeve (Ligji Nr. 10440, datë 7.7.2011 "Për vlerësimin e ndikimit mjedisor"), që synon të sigurojë një nivel të lartë mbrojtjeje mjedisore, nëpërmjet parandalimit, minimizimit dhe kompensimit të dëmit mjedisor, nga projekte të propozuara përpara miratimit të zhvillimit të tyre; të sigurojë procese të hapura vendimmarrëse lidhur me identifikimin, përshkrimin dhe vlerësimin e ndikimeve mjedisore negative, në kohë dhe në mënyrë të përshtatshme; si dhe të sigurojë përfshirjen e të gjithë palëve të interesit. Kushtet që duhen plotësuar nga subjektet (për përdorimin e ujërave sipërfaqësore, për ujë të pijshëm, ujitje, akuakulturë, qëllime industriale etj.) parashtrohen në VKM-në Nr. 550, datë 15.07.2020.
Koncepti i depërtimit ekologjik dhe zbatimit të tij te lejet për përdorimin e burimeve ujore në Shqipëri duhet rishikuar dhe rivlerësuar, bazuar te opinioni i ekspertëve dhe praktikave më të mira ndërkombëtare. Këto procedura teknike standarde duhen zbatuar për të përcaktuar me saktësi nivelin e ndikimit te veprimtarive të depërtimit ekologjik te përdorimet e ndryshme të burimeve ujore dhe shkarkimet që krijohen në ekosisteme ujore pas përdorimit të ujit. Këto shkatërrime bien ndesh me OM-të e parashtruara në DKU dhe për këtë arsye duhen marrë masa për të përmbushur kriteret e statusit të mirë ekologjik në Direktivë.

12.1.9 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Përmirësimin e Raportimit nga Subjektet

Rritja e kërkesës për përdorimin e burimeve ujore ka sjellë rritje të raportimeve rreth situatës dhe monitorimeve të trupave ujorë nga vetë subjektet. Çdo subjekt që planifikon të përdorë burime ujore duhet të marrë fillimisht lejen ose autorizimin përkatës, bazuar te dispozitat e Ligjit Nr. 111/2012, ndryshuar me Ligjin Nr.6/2018.
Kushtet përkatëse renditen si të detyrueshme për t'u plotësuar nga Subjektet menjëherë pas lëshimit të lejes nga AMBU (VKM Nr. 550 datë 15.07.2020), përfshi edhe detyrimet për të raportuar mbi sasinë e përdorur të ujit, pikat e shkarkimit dhe sasitë.
Për më tepër, sipas dispozitave të Ligjit Nr. 10448, datë 14.7.2011, "Për mbrojtjen mjedisore" dhe Ligjit Nr. 10440, datë 7.7.2011, "Për vlerësimin e ndikimit mjedisor", subjekteve u jepet leja mjedisore ose i nënshtrohen procedurave të vlerësimit të ndikimeve mjedisore përpara fillimit të një veprimtarie të caktuar industriale. Subjektet ndërmarrin monitorime periodike, për të cilat i raportojnë AKM-së.
Përmbushja e detyrimeve dhe raportimi periodik mund të sjellin përmirësime dhe kontroll më efikas të burimeve ujore.

12.1.10 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Kontrollin e Ndotjes në Terren

Shkarkimet e ujërave të ndotura janë flukse në hyrje që derdhen kryesisht në ujëra lumore ose bregdetare pasi të jenë shfrytëzuar dhe përdorur (për ujë të pijshëm, qëllime industriale, qëllime bujqësore ose prodhim të hidroenergjisë). Në rastin e ujit të pijshëm dhe ujërave të ndotura urbane,

nëse nuk i nënshtrohen nivelit të duhur të trajtimit, ndotësit mund të shkarkohen në trupa ujorë sipërfaqësorë, duke sjellë ndikime të mëdha mjedisore për speciet ujore dhe duke përkeqësuar statusin e trupave ujorë.
Problemi më i madh në Shqipëri është ndotja nga ujërat e ndotura urbane, sektori i industrisë dhe ai i bujqësisë, sepse ujërat e ndotura përmbajnë përqendrime të mëdha të patogjenëve, nitrateve, fosfateve, amonit, metaleve të rënda dhe hidrokarbureve. Hedhja e mbetjeve të ngurta industriale ose urbane direkt në lumenj ose zona në afërsi të bregdetit është një tjetër problem madhor që shkakton ndotje.
Kontrolli i ndotjes në pikën e trajtimit ose pas përdorimit rregullohet nga dispozitat e Ligjit Nr. 10448, datë 14.7.2011 "Për mbrojtjen mjedisore", i cili synon të sigurojë nivel të lartë mbrojtjeje për mjedisin, ta ruajë dhe përmirësojë atë, të parandalojë ose reduktojë risqet për jetën dhe shëndetin e njeriut, të garantojë dhe përmirësojë cilësinë e jetesës në të mirë të brezave të ardhshëm, si dhe të ofrojë kushtet e përshtatshme për zhvillimin e qëndrueshëm të vendit.
Krahas ligjit “ombrellë” të lartpërmendur, legjislacioni përkatës parashikon kërkesa specifike ligjore, që i përgjigjen aspekteve të ndryshme të sektorit ujor. Për kontrollin e cilësisë së ujërave të larjes, janë vendosur disa standarde dhe rregulla të caktuara, në përputhje me rregulloren e BE-së “Cilësia e ujit të pijshëm” (VKM Nr. 379, datë 25.5.2016). Krahas kësaj, për të parandaluar, reduktuar dhe shmangur ndotjen e mjedisit të ujërave pritëse nga substancat e rrezikshme, të cilat shkarkohen aty nëpërmjet ujërave të ndotura dhe për të përcaktuar vlerat kufi për komponentët e lejuar, VKM-ja Nr. 177, datë 31.3.2005 “Për normat e lejuara të shkarkimeve të lëngëta dhe kriteret për zonimin e mjedisit të ujërave pritëse” parashikon standarde dhe rregulla të posaçme.
Për më tepër, duke pasur si objektiv kontrollin e cilësisë së shkarkimeve të ujërave të ndotura në mjedis, Ligji Nr. 9115, datë 24.7.2003 “Për trajtimin mjedisor të ujërave të ndotura” parashikon rregulla të posaçme për trajtimin e tyre mjedisor, si dhe detyrimet e subjekteve që shkarkojnë ujëra të ndotura.
Për ta kontrolluar ndotjen në burim ose në vendin ku po përdoret uji, duhet të ketë një regjistër funksional dhe nevojitet forcimi urgjent i të gjitha shkarkimeve industriale për të pasur tregues më të mirë për presionet e ndotësve, ku të mund të vlerësohen në mënyrë individuale gjendjet dhe objektivat mjedisore për mjediset ujore pritëse dhe shkarkimet e derdhura në po të njëjtin trup ujor.

12.1.11 Politika dhe Ndërhyrjet Strategjike për Vetëmonitorimin e Subjektit

Matja dhe menaxhimi i sasive të ujit është shumë i rëndësishëm për përdorimin afatgjatë të ujit. Matjet e sakta të reshjeve të shiut dhe shkarkimet e ujit në basenin ujor janë elemente thelbësore për menaxhimin e flukseve në ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore në hyrje, si dhe për vlerësimin e ndryshimeve klimatike.
Problemi lidhur me monitorimin hidro-morfologjik është se AMBU po përballet me mungesën e vlerësimit sasior të burimeve ujore në basene ujore. Kjo mungesë njohurish kërkon ndërhyrje të menjëhershme pasi lidhet ngushtë me emergjencën e ndryshimeve klimatike globale.
Për sa i përket problemit të monitorimit të sasive të burimeve, haset edhe te përdoruesit e HEC-eve, të cilët nuk ia raportojnë rregullisht AMBU-së sasitë që përdorin. Kjo do të thotë se nuk mund të ndërmerret rishikimi ose kontrolli vjetor i bilancit të ujit në Kadastrën e Ujit.
Legjislacioni që është aktualisht në fuqi lidhet ngushtë me monitorimin dhe përcakton me saktësi mënyrat më të përshtatshme të veprimit të përdoruesve të burimeve ujore, por edhe të agjencive që i menaxhojnë dhe kontrollojnë burimet ujore.
Një prej institucioneve që ka në juridiksionin e vet trajtimin e përdorimit të tepruar të burimeve ujore për qëllime të furnizimit me ujë të pijshëm dhe kanalizimeve në sektorin e konsumit është ERrU, që monitorin performancën e subjekteve të ujësjellës-kanalizimeve për t’u siguruar se po i përmbushin përgjegjësitë e veta dhe për të parë progresin e tyre në përmirësimin e shërbimeve. Monitorimi mundëson vlerësimin e saktë të performancës së çdo subjekti dhe vendos objektiva sfiduese duke marrë parasysh kapacitetin aktual. Arritjet maten me Treguesit Kyçë të Performancës. Performanca e klientit lidhur me shërbimin operacional, financiar dhe ndaj klienti i nënshtrohet çdo vit shqyrtimit publik me publikimin e Raportit të Performancës.

Sipas dispozitave të Ligjit Nr. 10448, datë 14.7.2011, "Për mbrojtjen mjedisore" dhe Ligjit Nr. 10440, datë 7.7.2011, "Për vlerësimin e ndikimit mjedisor", subjekteve u jepet leja mjedisore ose u nënshtrohen procedurave të vlerësimit të ndikimeve mjedisore përpara fillimit të një veprimtarie të caktuar industriale. Subjektet ndërmarrin monitorime periodike, për të cilat raportojnë AKM-në.
Marrja e masave konkrete për përditësimin e statusit të bilancit të ujit, në sistemin e raportimit standard dhe të detyrueshëm me ligj për Kadastrën Kombëtare të Burimeve Ujore, në bashkëpunim dhe koordinim me institucionet e përfshira në këtë çështje, në mënyrë që trupi ujor të arrijë një status sa më të mirë përgjatë periudhës së zbatimit të këtij plani menaxhimi.

12.1.12 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Kontrollet e Shkarkimeve të Lëndëve Ushqyese

Ndotja nga lëndët ushqyese shihet si problem i koklavitur për shkak të ndikimeve të shumta domethënëse ekonomike, sociale dhe mjedisore, që shkaktohen nga ndotës të shumëfishtë me origjinë nga burime dhe itinerare të ndryshme të cilat ekzistojnë në kohë dhe hapësira të ndryshme. Natyra globale, rurale dhe urbane e problemit, e bën menaxhimin e ndotjes nga lëndët ushqyese edhe më të vështirë.
Kontrolli i ndotjes në pikën e trajtimit ose pas përdorimit rregullohet nga dispozitat e Ligjit Nr. 10448, datë 14.7.2011 "Për mbrojtjen mjedisore", i cili synon të sigurojë nivel të lartë mbrojtjeje për mjedisin, ta ruajë dhe përmirësojë atë, të parandalojë ose reduktojë risqet për jetën dhe shëndetin e njeriut, të garantojë dhe përmirësojë cilësinë e jetesës në të mirë të brezave të ardhshëm, si dhe të ofrojë kushtet e përshtatshme për zhvillimin e qëndrueshëm të vendit.
Krahas ligjit “ombrellë” të lartpërmendur, legjislacioni përkatës parashikon kërkesa specifike ligjore, që i përgjigjen aspekteve të ndryshme të sektorit ujor. Për kontrollin e cilësisë së ujërave të larjes, janë vendosur disa standarde dhe rregulla të caktuara, në përputhje me rregulloren e BE-së “Cilësia e ujit të pijshëm” (VKM Nr. 379, datë 25.5.2016). Krahas kësaj, për të parandaluar, reduktuar dhe shmangur ndotjen e mjedisit të ujërave pritëse nga substancat e rrezikshme, të cilat shkarkohen aty nëpërmjet ujërave të ndotura dhe për të përcaktuar vlerat kufi për komponentët e lejuar, VKM-ja Nr. 177, datë 31.3.2005 “Për normat e lejuara të shkarkimeve të lëngëta dhe kriteret për zonimin e mjedisit të ujërave pritëse” parashikon standarde dhe rregulla të posaçme.
Për më tepër, duke pasur si objektiv kontrollin e cilësisë së shkarkimeve të ujërave të ndotura në mjedis, Ligji Nr. 9115, datë 24.7.2003 “Për trajtimin mjedisor të ujërave të ndotura” parashikon rregulla të posaçme për trajtimin e tyre mjedisor, si dhe detyrimet e subjekteve që shkarkojnë ujëra të ndotura. Sipas legjislacionit dhe praktikave më të mira të kontrollit të shkarkuesve ushqimorë, duhet hartuar masat e duhura për parandalimin dhe minimizimin e ndotjes.

12.1.13 Politika ose Ndërhyrjet Strategjike për Rehabilitimin e Strukturave dhe Vazhdimësisë

Shqetësimi dhe prishja e habitateve ujore nëpërmjet kanalizimeve dhe ndryshimeve të zonave të përmbytura ka ndikim shumë të madh te speciet ujore. Ndonëse marrja e informacioneve për disa parametra të renditura në listën më lart është vërtetë e vështirë, duhen bërë përafrime/përllogaritje për çdo parametër/projeksion politike në bashkëpunim me minsitrinë/organin administrativ përgjegjës/kompetent për ofrimin e informacioneve/projeksioneve/gjykimeve të kërkuara eksperte. Të gjitha këto veprimtari ndikojnë te cilësia dhe qëndrueshmëria e ekosistemeve ujore.
Vërehet neglizhim i efekteve të dëmshme të ndërhyrjeve në morfologjinë dhe vazhdimësinë e lumenjve. Është lejuar ndërtimi i shumë skemave pa ndërmarrë më parë vlerësimin e hollësishëm të ndikimeve mjedisore. Digat dhe barrierat janë ndërtuar pa marrë parasysh rrugëkalimet e peshqve apo vazhdimësinë e habitatit. Nxjerrja e zhavorrit bëhet në mënyrë të paligjshme, pasi nuk ka zbatim të legjislacionit. Argjinaturat për mbrojtjen nga përmbytjet dhe veprimtaritë e tjera në brigje e ndajnë kanalin nga shtrati natyror i zonës së përmbytshme. Prania e madhe e HEC-eve të vegjël në Shqipëri pa kontrollin e duhur të ndikimeve dhe flukseve në hyrje po dëmton ekosistemet ujore.
Mbrojtja mjedisore dhe rehabilitimi i ekosistemeve rregullohet nga dispozitat e Ligjit Nr. 10448, datë 14.7.2011 "Për mbrojtjen mjedisore", i cili synon të sigurojë nivel të lartë mbrojtjeje për mjedisin, t`a

ruajë dhe përmirësojë atë, të parandalojë ose reduktojë risqet për jetën dhe shëndetin e njeriut, të garantojë dhe përmirësojë cilësinë e jetesës në të mirë të brezave të ardhshëm, si dhe të ofrojë kushtet e përshtatshme për zhvillimin e qëndrueshëm të vendit.
Krahas ligjit "ombrellë" të lartpërmendur, legjislacioni përkatës parashikon kërkesa specifike ligjore, që i përgjigjen aspekteve të ndryshme të sektorit ujor. Krahas kësaj, për të parandaluar, reduktuar dhe shmangur ndotjen e mjedisit të ujërave pritëse nga substancat e rrezikshme, të cilat shkarkohen aty nëpërmjet ujërave të ndotura dhe për të përcaktuar vlerat kufi për komponentët e lejuar, VKM-ja Nr. 177, datë 31.3.2005 "Për normat e lejuara të shkarkimeve të lëngëta dhe kriteret për zonimin e mjedisit të ujërave pritëse" parashikon standarde dhe rregulla të posaçme.
Për më tepër, duke pasur si objektiv kontrollin e cilësisë së shkarkimeve të ujërave të ndotura në mjedis, Ligji Nr. 9115, datë 24.7.2003 "Për trajtimin mjedisor të ujërave të ndotura" parashikon rregulla të posaçme për trajtimin e tyre mjedisor, si dhe detyrimet e subjekteve që shkarkojnë ujëra të ndotura.
Përgatitja e PMBU-ve mundëson përcaktimin e standardeve kyç në nivel baseni lidhur me "ruajtjen" e statusit "të mirë" të një trupi ujor dhe përmirësimin e këtij statusi kur është mesatar ose më i dobët. Marrja e masave të menjëhershme duhet të fokusohet te segmentet e trupave ujorë që u janë nënshtruar modifikimeve fizike me ndikim të madh mjedisor.

Tabela 12-1 – Përmbledhja e Masave të Përgjithshme Politike ose Strategjike në Mbështetje të Objektivave Mjedisore 2024-2029

PRESIONET NGA SEKTORI DHE BURIMI	KONTROLLET E NXJERRJEVE	EFICIENCA E PËRDORIMI TË UJIT	POLITIKAT E VENDOSJeS SË ÇMIMIT	TRAJTIMI NË TERREN	MONITORIMI DHE RAPORTIMI I SUBJEKTIT	KONTROLLI I LËNDËVE USHQYESE	PËRPUTHSHMËRIA ME PRURJEN EKOLOGJIKE	REHABILITIMI I HABITATIT	STRUKTURAT + VAZHDIMËSIA
FURNIZIMI I BASHKIVE ME UJË UJËRAT SIPËRFAQËSORE	Po (26) VKM-ja për SKMIBU-në VKM nr.550, datë15.07.2020)	Po (8) VKM-ja për SKMIBU-në	Po (9) ERrU - VKM-ja nr.993/2020 për tarifat	Po (13) VKM nr.379/2016	Po (14) VKM-ja nr. 1122/2020 për KKBU-në VKM-ja nr. 1189/2009 për PKMM-në Benchmark-u i ERrU-së / Raportimi i Performancës	Po (2)(3)(13) Ligji Nr. 111/2012 VKM-ja nr.379/2016	Po (7) Ligji Nr. 111/2012 VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020	Po (6) VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020 Ligji 128/2020 për VNM-në Ligji 81/2017 për zonat e mbrojtura	Po (5)(6) VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020 Ligji 128/2020 për VNM-në
FURNIZIMI I BASHKIVE ME UJË UJËRAT SIPËRFAQËSORE	Po (26) VKM-ja për SKMIBU-në VKM nr.550, datë15.07.2020)	Po (8) VKM-ja për SKMIBU-në	Po (9) ERrU - VKM-ja nr.993/2020 për tarifat	Po (13) VKM-ja nr.379/2016	Po (14) VKM-ja nr. 1122/2020 për KKBU-në VKM-ja nr. 1189/2009 për PKMM-në Benchmark-u i ERrU-së / Raportimi i Performancës	Po (2)(3)(13) Ligji Nr. 111/2012 VKM-ja nr.379/2016	Po (7) Ligji Nr. 111/2012 VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020	Po (21) VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020 Ligji 128/2020 për VNM-në Ligji 81/2017 për zonat e mbrojtura	Po (21) VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020 Ligji 128/2020 për VNM-në

BASHKIA UJËRAT E NDOTURA	Nuk ka VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020	Po (8) VKM nr.550, datë15.07.2020)	Po (9) ERrU - VKM-ja nr.993/2020 për tarifat	Po (1) VKM-ja nr.177/2005 VKKU-ja nr.2/2015 Ligji 115/2003 për trajtimin mjedisor të ujërave të ndotura urbane	Po (14) VKM-ja nr. 1122/2020 për KKBU-në VKM-ja nr. 1189/2009 për PKMM-në	Po (1) VKM-ja nr.177/2005 VKKU-ja nr.2/2015 Ligji 115/2003 për trajtimin mjedisor të ujërave të ndotura urbane	Po (18) VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020) Ligji 128/2020 për VNM-në	Po (19) VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020) Ligji 128/2020 për VNM-në	Nuk ka VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020
FURNIZIMI INDUSTRIAL ME UJË UJËRAT SIPËRFAQËSORE	Po (26) VKM-ja për SKMIBU-në VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020)	Po (8) VKM-ja për SKMIBU-në	Po (10) ERrU - VKM-ja nr.993/2020 për tarifat	Po (13) VKM-ja nr.379/2016	Po (14) VKM-ja nr. 1122/2020 për KKBU-në VKM-ja nr. 1189/2009 për PKMM-në	Po (2)(3)(13) Ligji Nr. 111/2012 VKM-ja 379/2016	Po (7) Ligji nr.111/2012 VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020	Po (21) VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020 Ligji për VNM-në nr. 128/2020 Ligji 81/2017 për zonat e mbrojtura	Po (21) VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020 Ligji 128/2020 për VNM-në
FURNIZIMI I BASHKIVE ME UJË UJËRAT SIPËRFAQËSORE	Po (26) VKM-ja për SKMIBU-në VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020)	Po (8) VKM-ja për SKMIBU-në	Po (10) ERrU - VKM-ja nr.993/2020 për tarifat	Po (13) VKM-ja 379/2016	Po (14) VKM-ja nr. 1122/2020 për KKBU-në VKM-ja nr. 1189/2009 për PKMM-në	Po (2)(3)(13) Ligji Nr. 111/2012 VKM-ja nr.379/2016	Po (7) Ligji nr.111/2012 VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020	Po (6) VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020 Ligji 128/2020 për VNM-në Ligji 81/2017 për zonat e mbrojtura	Po (5)(6) VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020 Ligji 128/2020 për VNM-në

INDUSTRIALE UJËRAT E NDOTURA	Nuk ka VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020	Po (8) VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020)	Po (10) ERrU - VKM-ja nr.993/2020 për tarifat	Po (1) VKM-ja nr.177/2005 VKKU-ja nr.2/2015 Ligji 115/2003 për trajtimin mjedisor të ujërave të ndotura urbane	Po (14) Ligji 128/2020 për VNM-në Ligji 52/2020 për lejet mjedisore Regjistri i Emetimeve (Ajër/ Hidrokarbure)	Po (1) VKM-ja 177/2005 VKKU-ja nr.2/2015 Ligji 115/2003 për trajtimin mjedisor të ujërave të ndotura	Po (18) VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020) Ligji 128/2020 për VNM-në	Po (19) VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020) Ligji 128/2020 për VNM-në	Nuk ka VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020
BUJQËSIA UJËRA SIPËRFAQËSORE	Po (26) VKM-ja për SKMIBU-në VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020	Po (8)(12) VKM-ja për SKMIBU-në	Po (11) Ligji Nr. 24/2017 ‘‘Për ujitjen dhe kullimin”	Po (16) VKM-ja nr.177/2005	Po (14) VKM-ja nr. 1122/2020 për KKBU-në VKM-ja nr. 1189/2009 për PKMM-në Ligji 52/2020 për lejet mjedisore	Po (2)(3)(18) Ligji 128/2020 për VNM-në Ligji 52/2020 për lejet mjedisore	Po (7) Ligji nr.111/2012 VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020	Po (17)(22) VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020) Ligji 128/2020 për VNM-në	Po (5)(6) Ligji Nr. 111/2012 VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020)
BUJQËSIA UJËRAT NËNTOKËSORE	Po (26) VKM-ja për SKMIBU-në VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020)	Po (8)(12) VKM-ja për SKMIBU-në	Po (11) Ligji Nr. 24/2017 ‘‘Për ujitjen dhe kullimin”	Po (16) VKM-ja nr.177/2005	Po (14) VKM-ja nr. 1122/2020 për KKBU-në VKM-ja nr. 1189/2009 për PKMM-në Ligji 52/2020 për lejet mjedisore	Po (2)(3)(18) Ligji 128/2020 për VNM-në Ligji 52/2020 për lejet mjedisore	Po (7) Ligji Nr. 111/2012 VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020	Po (17)(22) VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020) Ligji 128/2020 për VNM-në	Po (5)(6) Ligji Nr. 111/2012 VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020)

HIDROENERGJETIK UJËRA SIPËRFAQËSORE	Po (26) VKM-ja për SKMIBU-në VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020)	Po (8) VKM-ja për SKMIBU-në	Po (10) ERrU - VKM-ja nr.993/2020 për tarifat	Po (16) VKM-ja nr.177/2005	Po (14) VKM-ja nr. 1122/2020 për KKBU-në Ligji 128/2020 për VNM-në	Nuk ka	Po (7) Ligji Nr. 111/2012 VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020 Ligji 128/2020 për VNM-në	Po (23)(24)(6)(17)(18)(19) VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020 Ligji 128/2020 për VNM-në Ligji 81/2017 për zonat e mbrojtura	Po (6) VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020 Ligji 128/2020 për VNM-në Ligji 81/2017 për zonat e mbrojtura
AKTIVITETET MINERARE UJËRAT E NDOTURA	Po (26) VKM-ja për SKMIBU-në VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020	Po (8) VKM-ja për SKMIBU-në	Po (10) ERrU - VKM-ja nr.993/2020 për tarifat	Po (13) VKM-ja nr.379/2016	Po (14) VKM-ja nr. 1122/2020 për KKBU-në VKM-ja nr. 1189/2009 për PKMM-në	Po (2)(3)(13) Ligji Nr. 111/2012 VKM-ja nr. 379/2016	Po (7) Ligji Nr. 111/2012 VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020	Po (21) VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020 Ligji 128/2020 për VNM-në Ligji 81/2017 për zonat e mbrojtura	Po (21) VKM-ja nr.550,datë 15.07.2020 Ligji 128/2020 për VNM-në
RISKU NGA PËRMBYTJET MENAXHIMI	Nuk ka	Nuk ka	Nuk ka	Po (13) VKM-ja nr.379/2016	Po (14) VKM-ja nr. 1122/2020 për KKBU-në	Po (1) Ligji Nr. 111/2012	Nuk ka	Po (4)(17)(21)(22)(24)(25) Ligji 53/2020 për mbrojtjen miedisore	Po (6) VKM-ja për SKMIBU-në VKM-ja nr. 1015/2020
MENAXHIMI I RISKUT NGA THATËSIRAT	Po (26)(24)(13) VKM-ja për SKMIBU-në VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020)	Po (8) VKM-ja për SKMIBU-në	Po (10) Ligji Nr. 24/2017 ‘‘Për ujitjen dhe kullimin”	Po (1)(16) VKM-ja nr. 177/2005	Po (14) VKM-ja nr. 1122/2020 për KKBU-në	Po (2)(3) Ligji Nr. 111/2012 VKM-ja 379/2016	Po (7) Ligji nr.111/2012 VKM-ja nr.550, datë 15.07.2020	Po (24)(23)(25) Ligji 53/2020 për mbrojtjen mjedisore	Po (6) VKM-ja për SKMIBU-në VKM-ja nr. 1015/2020
MARRËVESHJET NDËRKUFITARE	Nuk ka	Nuk ka	Nuk ka VKM-ja për Tarifat	Nuk ka	Nuk ka	Nuk ka	Nuk ka	Nuk ka	Nuk ka

13. Programi i Masave për Basenin e Matit

13.1 Vështrim i përgjithshëm

PMBU-ja është instrumenti kryesor i menaxhimit të ujërave për të gjithë trupat ujorë nëntokësorë dhe sipërfaqësorë në një RBU të caktuar dhe Programi i Masave për basenin ujor të Matit është rezultati kryesor i PMBU-së. Programet, përmirësimet ose zbatimet rregullatore dhe veprimet korrigjuese ose mbrojtëse të identifikuara për një trup ujor, zonë ose sektor ekonomik të caktuar priten të bëhen të detyrueshme me ligj për autoritetet kompetente përkatëse menjëherë pas miratimit zyrtar të PMBU-së nga Këshilli i Ministrave të QSh-së.

Në këtë raport, shkalla e mospërmbushjes së këtyre objektivave nga trupat ujorë përmblidhet kryesisht në Kapitullin 10, bazuar në dokumentacionin mbështetës të Kapitujve 4 deri në 9. Edhe njëherë, objektivat mjedisore (OM) për basenin ujor të Ishëmit janë:

- Parandalimi i përkeqësimit të mëtejshëm të statusit të të gjithë trupave ujorë nga statusi aktual ose potencial
- Kur trupat ujorë nuk e kalojnë dot testin e "statusit të mirë" ose rrezikojnë të mos i përmbushin objektivat, duhen ndërmarrë masa korrigjuese me qëllim forcimin dhe rikthimin e të gjithë trupave ujorë në "status të mirë" ose në "potencialin e mirë".
- Trupat ujorë artificialë dhe tepër të modifikuar mund t'u nënshtrohen objektivave mjedisorë më pak shtrënguese për "statusin e mirë ekologjik" dhe "potencialin ekologjik të mirë", me kusht që në planin e menaxhimit të basenit lumor të parashtrohen arsyet dhe argumentet teknike dhe/ose ekonomike.
- Substancat prioritare dhe substancat prioritare të rrezikshme që shkarkohen në mjedis duhen asgjësuar në mënyrë progresive.

Programi i Masave për basenin e Matit përmban "masat bazë" dhe "masat plotësuese", shihni seksionin 13.2 dhe 13.3.

13.1.1 Koncepti i Masave dhe Masave të Llojit Kyç (LlMK)

Përmbajtja dhe qëllimi i Programit të Masave (PiM) kuptohet dhe shpeshherë nuk zbatohet në mënyrën e duhur nga agjencitë rregullatore.

PMBU-ja përcakton Programin e Masave që kërkohet për periudhën 2024-2029 për arritjen e "objektivave mjedisore" të përshkruara në Kapitullin 3, në përputhje me nenin 4 të Direktivës Kuadër të Ujit. PiM-ja nuk synon të trajtojë të gjitha problematikat që lidhen me menaxhimin dhe përdorimin e ujërave brenda basenit ujor, përfshi për shembull mungesën e kapaciteteve monitoruese të burimeve ujore në nivel kombëtar, mangësitë strukturore lidhur me kompetencat dhe koordinimin ndër-institucional, furnizimin me ujë të zonave rurale, nevojën për skemat e mbrojtjes nga përmbytjet, planet e menaxhimit të riskut nga thatësirat etj., ndonëse të gjitha sa më lart janë të përfshira në mënyrë të gabuar në PiM.

Këto problematika jostrukturore dhe/ose strukturore gjejnë zbatim vetëm për sa kohë që ndikojnë në qëllimin kryesor të arritjes së objektivave mjedisore në basenin ujor. "Masat" synojnë të sigurojnë vetëm mbrojtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të ujit në nivelin e basenit ujor. Synimi i DKU-së është të ruajë dhe përmirësojë mjedisin ujor, ndaj ''masat'' trajtojnë kryesisht menaxhimin e cilësisë së trupave ujorë, dhe sasinë e tyre, kur i shërben objektivit të cilësisë së mirë.

Pikërisht për shkak të këtij interpretimi kaq të gjerë midis ShA-ve dhe përfshirjes së papërshtatshme të "objektivave jomjedisore" në shumë PMBU, Dokumenti Udhëzues WISE i DKU-së 2016 ka identifikuar një listë të Masave të Llojit Kyç (LlMK), të cilat duhen ndjekur gjatë hartimit të PiM-ve. LlMK-të janë grupe masash të identifikuara nga Shtetet Anëtare në PiM, të cilat synojnë të njëjtin presion ose qëllim. Pritet që pjesa më e madhe e Shteteve Anëtare t'i raportojnë masat e tyre në kuadër të LlMK-ve të paracaktuara. Përdorimi i LlMK-ve "të reja" shtesë duhet të jetë tejet i kufizuar

për të lehtësuar krahasueshmërinë dhe konsolidimin e informacionit në nivel BE-je[183]. Pritshmëria për Shtetet Anëtare është që t'i "grupojnë" masat e tyre të veçanta kombëtare (zakonisht më të detajuara se LIMK-të për t'i raportuar në mënyrë të përmbledhur si LIMK[184].
Për sa i përket krerëve të tjerë në këtë raport PMBU-je, qëllimi është të zhvillohen formatet standarde të raportimit që të jenë të përafruara me kërkesat e raportimit WISE të BE-së. Kur Kadastra Kombëtare e Burimeve Ujore të bëhet plotësisht funksionale, rëndësia jetike e kësaj qasjeje të strukturuar dhe të përafruar ndaj mbledhjes së të dhënave dhe raportimit do të dalë edhe më në pah.
Masat duhet të përcaktohen në mënyrë të rreptë dhe të shënjestruar për sa i përket llojit dhe shkallës së tyre për t'u siguruar që presionet e identifikuara në basen, nënbasen ose në nivelin e trupit ujor të menaxhohen si duhet dhe të sjellin vërtet përmirësime të matshme kundrejt arritjes së statusit ose potencialit të mirë në trupa ujorë individualë ose në grupe trupash ujorë.
Tabela 13-1 përmbledh Masat e Llojit Kyç (LIMK) në përputhje me WISE-n e BE-së që janë miratuar në këtë raport PMBU-je. Duhet vërejtur se Shqipëria po prezanton këtë radhë një LIMK shtesë mjaft të veçantë në rang kombëtar, përkatësisht LIMK-në 26 "Kontrolli i nxjerrjeve të tepërta përmes kushteve dhe zbatimit të lejeve për përdorimin e ujërave".
Kjo gjë reflekton situatën aktuale në Shqipëri ku shumë operatorë nuk disponojnë asnjë lloj leje për nxjerrjen e ujit dhe nxjerrjet janë kryesisht të parregulluara dhe në sasi të tepërta. Hapi i parë i masave do të ishte identifikimi i këtyre nxjerrjeve, kuantifikimi i niveleve të përshtatshme të shfrytëzimit të ujit dhe zbatimi i tyre përmes përmirësimit të lejeve dhe regjimit të inspektimit.
Kontrolli i nxjerrjeve në sasi të tepërta nga bashkia, bujqësia apo industria (përmes kufizimeve të lejes dhe/ose politikave të vendosjes së çmimeve) mund të sjellë përfitime të shumëfishta për sa i përket përmirësimit të disponueshmërisë së burimeve ujore për sektorët e tjerë, rimëkëmbjes nga ndryshimet klimatike, përmirësimit të përputhshmërisë me prurjen mjedisore dhe përmirësimit të potencialit hollues për ngarkesat e ndotësve.

Është më tej e rëndësishme të theksohet se shumë nga LIMK-të e përmendura në Tabelën 13-1 mund të zbatohen si Zgjidhje të Bazuara në Natyrë (ZBN). Përtej LIMK 24 "Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike", masat e mëposhtme mund të zbatohen veçanërisht si ZBN:
• LIMK 6 "Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (p.sh. restaurimi i lumenjve, përmirësimi i zonave bregore, heqja e argjinaturave të forta, rilidhja e lumenjve me fushat e përmbytjes, përmirësimi i gjendjes hidromorfologjike të ujërave kalimtare, etj.)";
• LIMK 7 "Përmirësimi në regjimin e prurjeve dhe/ose vendosjen e prurjeve ekologjike. Investimet për restaurimin e ekosistemeve të dëmtuara nga ndërhyrja njerëzore në mjediset lumore (devijimet e rrjedhave natyrore nga HEC-et apo qëllime të tjera, degradimi i ekosistemit)";
• LIMK 12 "Shërbimet këshillimore për bujqësinë" – nëpërmjet qasjeve përshtatëse të bazuara në ekosistem që rrisin elasticitetin e sektorit të bujqësisë, duke prodhuar njëkohësisht përfitime nga biodiversiteti;
• LIMK 13 "Mbrojtja e ujit të pijshëm. 1. Përcaktimi i Zonave Mbrojtëse dhe përfshirja në kontrollin e planifikimit";
• LIMK 17 "Masat për reduktimin e sedimenteve nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore.
1. Ruajtja dhe reduktimi i shkallës së erozionit për të mbrojtur tokat me rrezikshmëri të lartë.
2. Rehabilitimi i infrastrukturës ekzistuese për mbrojtjen nga erozioni (argjinaturat, brushat e lumenjve).
3. Pyllëzimi i ri dhe shtimi i vegjetacionit."
Ndërsa disa nga LIMK -të e përmendura në Tabelën 13.1 mund të kualifikohen si ZBN, nuk është domosdoshmërisht rasti që do të kualifikohen, pasi kjo varet nga specifikat e dizajnit dhe kontekstit të masës. Standardi global i IUCN për zgjidhjet e bazuara në natyrën duhet të zbatohet për të dizenjuar

183Në raste të jashtëzakonshme, Masa e Llojit Kyç mund të raportohet nga ShA-ja nëse lista është e pamjaftueshme, sipas elementit të skemës WISE "Masat e Reja të Llojit Kyç".
184Komisioni Evropian, Dokumenti Udhëzues WISE për Raportimin 2016, Kapitulli 10. Skema "RBMPPOM"

LlMK-të që plotësojnë kriteret e kërkuara ZBN. Në të vërtetë, Standardi Global mbështet financuesit, investitorët dhe vendimmarrësit për të hartuar iniciativa NbS që janë efektive dhe të shkallëzueshme, të parandalojnë keqpërdorimet dhe të marrin në konsideratë ndikimet e jashtme të mundshme. Respektimi i kritereve dhe treguesve siguron hartimin, zbatimin, monitorimin dhe vlerësimin e NbS që ofrojnë zgjidhje me kosto efektive për arritjen e objektivave mjedisore në menaxhimin e ujërave, si dhe sigurimin e aksesit në rritjen e fondeve për këto masa.

Në lidhje me përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike në Menaxhimin e Baseneve Ujore, ekzistojnë një sërë llojesh masash ZBN për adresimin e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike. Përveç masave tradicionale, lloje të ndryshme ZBN që mund të aplikohen për të adresuar ndikimet e ndryshimeve klimatike në menaxhimin e pellgjeve lumore janë renditur në Tabelën 13.1 bazuar në Raportin AR6 të Grupit II të Punës të IPCC (Pörtner et al., 2024). IPCC WGII (2024) vëren se qasjet ZBN në lumenj dhe ligatina për të reduktuar rrezikun e përmbytjeve pranohen gjithnjë e më shumë dhe kanë parë investime të konsiderueshme vitet e fundit. Qasje të tilla përfshijnë menaxhimin e përmbytjeve natyrore (NFM), i cili përfshin një sërë teknikash në sistemet e lumenjve dhe në bregdet.
Në pellgun e lumit Mat, masat ZBN mund të zbatohen si për menaxhimin e ujëmbledhësve ashtu edhe për menaxhimin e kanalit (IPCC 2024). Për shembull, rivendosja e gjarpërinjve natyrorë në rrjedhat ujore të kanalizuara dhe lejimi i grumbullimit të mbeturinave drusore është efektiv në ngadalësimin e ritmeve të rrjedhave, ndërsa rivendosja e ligatinave në rrjedhën e sipërme ose krijimi i tyre në situata urbane dhe peri-urbane mund të mundësojë ruajtjen e ujit gjatë ngjarjeve të përmbytjeve (Acreman dhe Holden , 2013; Ameli dhe Creed, 2019; Wu et al., 2020).
Një lloj tjetër ZBN përfshin mbrojtjen dhe restaurimin e sistemeve natyrore të lumenjve dhe mbulesës natyrore të bimësisë brenda ujëmbledhësve. Për më tepër, ZBN mund të përfshijë teknikat e integrimit agro-ekologjik në sistemet bujqësore. Të gjitha masat e tilla mund të ndihmojnë në menaxhimin e rrezikut të thatësirës dhe rritjen e sigurisë së furnizimit me ujë, veçanërisht në kushtet e ndryshimeve klimatike, pasi ato rrisin ruajtjen e ujit në ujëmbledhës dhe përmirësojnë cilësinë e ujit (Taffarello et al., 2018; Agol et al., 2021; Khaniya et al., 2021).

Tabela 13-1 –Masat e Llojit Kyç WISE të BE-së Hartëzuar në Programin Kombëtar Sektorial të Ujit

LIMK	PËRSHKRIMI I LIMK-SË	PROGRAMI I PROPOZUAR I MASAVE BAZUAR NË PKSU [185][186]	MASAT E BUTA / TË FORTA
1	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura urbane.	1. Vënia në punë e impianteve ekzistuese të trajtimit të ujërave të ndotura dhe përputhshmëria me standardet e DKU-së 2000/60 / KE.	E fortë
		2. Ndërtimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura urbane.	E fortë
		3. Ndërtimi i sistemeve të kanalizimeve me gropa septike.	E fortë
		4. Zbatimi i projekteve për mbylljen e landfilleve josanitare të mbetjeve urbane, si dhe për hapjen e landfilleve/impianteve të trajtimit të mbetjeve urbane, ose stacioneve të transferimit.	E fortë
2	Reduktimi i ndotjes nga pesticidet me origjinë nga bujqësia.	1. Investime për mbrojtje nga ndotësit me origjinë nga bujqësia, ndotës të përqendruar (pikësorë) dhe jo të përqendruar (të shpërndarë).	E fortë
		2. Rehabilitimi dhe pastrimi i kanaleve të kullimit dhe ndërtimi i skemave të reja të ujitjes.	E fortë
3	Reduktimi i ndotjes nga pesticidet me origjinë nga bujqësia.	1. Investime për mbrojtje nga ndotësit me origjinë nga bujqësia, ndotës të përqendruar (pikësorë) dhe jo të përqendruar (të shpërndarë).	E fortë
		2. Rehabilitimi dhe pastrimi i kanaleve të kullimit dhe ndërtimi i skemave të reja të ujitjes.	E fortë
4	Rehabilitimi i pikave të kontaminuara (ndotje historike përfshi sedimentet, ujërat nëntokësore, toka).	1. Rehabilitimi i “pikave të nxehta” të kontaminuara.	E fortë
		2. Rehabilitimi i digave në miniera dhe sipërfaqeve të kontaminuara nga shkarkimet industriale.	E fortë
		3. Ndërtimi i pikave të grumbullimit dhe trajtimit të mbetjeve dhe hidrokarbureve nga anijet në të gjitha portet dhe pikat e nevojshme, duke kryer investime për reduktimin e risqeve nga fatkeqësitë natyrore.	E fortë
5	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh ndërtimin e rrugëkalimeve të peshqve, prishjen e digave të vjetra).	Përmirësimi i sistemeve të ujitjes për tokat e ujitura bujqësore dhe rehabilitimi dhe mirëmbajtja e digave sipas kushteve teknike dhe rekomandimeve të ICOLD-it, për të rritur sigurinë dhe reduktuar efektet e mundshme të shkaktuara nga dëmtimi i tyre.	
		1. Rehabilitimi dhe pastrimi i kanaleve të kullimit dhe ndërtimi i skemave të reja të ujitjes.	E fortë
		2. Rehabilitimi i digave të tjera për të garantuar burimin ujor për ujitje dhe rritur sigurinë e tyre (vlerësuar më parë nga struktura në varësinë e MBRZhAU-së).	E fortë
6	Përmirësimi i kushteve hidro-morfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (p.sh rehabilitimi i lumit, përmirësimi i zonës ripariane, heqja e argjinaturave të	1. Ndërtimi/rindërtimi i infrastrukturës së mbrojtjes nga përmbytjet në lumin Mat.	E fortë
		2. Ruajtja dhe reduktimi i shkallës së erozionit për të mbrojtur tokat me risk të lartë. Rehabilitimi i infrastrukturës ekzistuese për mbrojtjen nga erozioni (argjinaturat, pritat për mbrojtjen e lumit).	E fortë

185 Këto janë masat e propozuara në Programin Kombëtar për Sektorin e Ujit. http://ambu.gov.al/public/PROGRAMI%20KOMB%C3%8BTAR%20SEKTORIAL%20I%20UJIT%202018-2030.pdf

186 ReferenceS: Iacob et al., 2014; Meli et al., 2014.

LIMK	PËRSHKRIMI I LIMK-SË	PROGRAMI I PROPOZUAR I MASAVE BAZUAR NË PKSU [185][186]	MASAT E BUTA / TË FORTA
	forta, rilidhja e lumenjve me fushat e përmbytshme, përmirësimi i kushteve hidro-morfologjike të ujërave të përkohshme etj.).	3. Menaxhimi i rrezikut nga përmbytjet natyrore në sistemet lumore: rivendosja e rrjedhave natyrore të lumenjve (heqja e kanalizimit), rivendosja dhe mbrojtja e ligatinave dhe vegjetacionit bregdetar[187].	E fortë
7	Përmirësimet e regjimit të rrjedhës dhe/ose krijimi i prurjeve ekologjike.	Investimet për rehabilitimin e ekosistemeve të dëmtuara nga ndërhyrjet e njeriut në mjediset ujore (devijimet e rrjedhës natyrore nga HEC-et ose qëllimet e tjera, degradimi i ekosistemit).	E fortë
8	Eficienca e ujit, masat teknike për ujitjen, industrinë, energjinë dhe familjet.	1. Projektet e rehabilitimit/zgjerimit/sistemet e reja të furnizimit me ujë në zonat rurale dhe urbane.	E fortë
		2. Ndërtimi i skemave të reja të pikave të marrjes së ujit dhe ujitjes.	E fortë
		3. Investimet për trajtimin e ujërave industriale nga sektori privat.	E fortë
9	Masat për politikën e vendosjes së çmimit të ujit lidhur me zbatimin e rikuperimit të kostove të shërbimeve të ujit nga familjet.	Blerja dhe instalimi i matësve për matjen e sasive të prodhuara të ujit.	E fortë
10	Masat për politikën e vendosjes së çmimit të ujit lidhur me zbatimin e rikuperimit të kostove të shërbimeve të ujit nga industria.	Instalimi i matësave të ujit.	E fortë
11	Masat për politikën e vendosjes së çmimit të ujit lidhur me zbatimin e rikuperimit të kostove të shërbimeve të ujit nga bujqësia.	Instalimi i matësave të ujit në veprat e ujitjes.	E fortë
12	Shërbimet këshilluese për bujqësinë.	Reduktimi i ndotjes nga kimikatet bujqësore.	E butë
13	Masat për mbrojtjen e ujit të pijshëm (p.sh krijimi i zonave të ruajtjes, zonave buferike etj.).	1. Forcimi i kapaciteteve laboratorike për monitorimin e ujërave nëntokësore.	E fortë
		2.Përcaktimi i Zonave të Mbrojtjes dhe përfshirja e tyre në planifikimin e kontrollit.	E butë
14	Hulumtimi, përmirësimi i bazës së njohurive për të reduktuar pasiguritë.	Vlerësimet dhe hetimet për burimet ujore.	E butë
15	Masat për asgjësimin ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të Substancave Prioritare ose Substancave Prioritare të Rrezikshme.	1. Rregullimet e industrisë.	E butë
		2. Kontrolli i planifikimit zonal të objekteve të reja.	E butë
16	Përmirësimet ose përsosjet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshi fermat).	1. Ndërtimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura.	E fortë
		2. Ndërtimi i sistemeve të kanalizimeve me gropa septike.	E fortë
17	Masat për reduktimin e sedimenteve nga erozioni i tokës dhe vërshimet sipërfaqësore.	1. Ruajtja dhe reduktimi i shkallës së erozionit për të mbrojtur tokat me risk të lartë. Rehabilitimi i infrastrukturës ekzistuese për mbrojtjen nga erozioni (argjinaturat, bimësia e brigjeve).	E fortë
		2. Ndërtimi i digave malore.	E fortë
		3. Ripyllëzimi dhe shtimi i bimësisë.	E fortë
		4. Ripyllëzimi dhe konservimi i pellgut ujëmbledhës për shërbime hidrologjike[188].	E fortë

[187] Reference: Isaak et al., 2010.

[188] Reference: Bonnesoeur et al., 2019

LIMK	PËRSHKRIMI I LIMK-SË	PROGRAMI I PROPOZUAR I MASAVE BAZUAR NË PKSU [185][186]	MASAT E BUTA / TË FORTA
18	Masat për parandalimin dhe kontrollin e ndikimeve të pakthyeshme të specieve të huaja invazive dhe sëmundjet për shkak të tyre.	1.Forcimi i kapaciteteve laboratorike për monitorimin e ujërave sipërfaqësore, nëntokësore dhe bregdetare.	E fortë
		2. Kontrolli invaziv i bimëve ujore jo-vendase për të përmirësuar sigurinë e ujit[189].	
19	Masat për parandalimin dhe kontrollin e ndikimeve të dëmshme të rekreacionit, përshi peshkimin për sport.	Mbështetja për zbatimin e teknikave të akuakulturës që reduktojnë ndjeshëm ndikimet negative në mjedis, krahasuar me teknikat tradicionale.	E fortë
20	Masat për parandalimin dhe kontrollin e ndikimeve të dëmshme të peshkimit dhe shfrytëzimeve/largimeve të tjera të kafshëve dhe bimëve.		
21	Masat për parandalimin dhe kontrollin e depërtimit të ndotjes nga zonat urbane, transporti dhe infrastruktura e ndërtuar.	1. Vënia në punë e impianteve ekzistuese të trajtimit të ujërave të ndotura dhe përputhshmëria me standardet e DKU-së 2000/60 / KE.	E fortë
		2. Ndërtimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura urbane.	E fortë
		3. Impianti i trajtimit të ujërave të ndotura në grykëderdhjen e lumit Erzen.	E fortë
		4. Instalimi i barrierave fizike për të reduktuar mbetjet urbane në drejtim të ujërave sipërfaqësore (liqeneve).	E fortë
		5. Zbatimi i projekteve për mbylljen e landfilleve josanitare të mbetjeve urbane, si dhe për hapjen e landfilleve/impianteve të trajtimit të mbetjeve urbane, ose stacioneve të transferimit.	E fortë
22	Masat për parandalimin dhe kontrollin e depërtimit të ndotjes nga pylltaria.	Investime për mbrojtje nga ndotësit me origjinë nga bujqësia, ndotës të përqëndruar (pikësorë) dhe jo të përqendruar (të shpërndarë).	E fortë
23	Masat natyrore për ruajtjen e ujit.	Sisteme të qëndrueshme urbane kullimi.	E fortë
24	Përshtatja me ndryshimet klimatike.	Zbatimi i zgjidhjeve natyrore për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike.	E fortë
25	Masat kundër acidifikimit.	1. Rritja e eficiencës së përdorimit të kimikateve dhe materialeve të tjera për trajtimin e ujit të pijshëm.	E fortë
		2. Forcimi i kapaciteteve laboratorike për monitorimin e ujërave sipërfaqësore.	E fortë
		3. Forcimi i kapaciteteve laboratorike për monitorimin e ujërave nëntokësore.	E fortë
26	Kontrolli i nxjerrjeve të tepërta të ujit përmes kushteve dhe zbatimit të lejeve për përdorimin e ujërave.	1. Regjistrimi dhe dhënia e lejeve për të gjitha nxjerrjet.	E butë
		2. Leje të kufizuara në kohë që të përmbajnë kritere për eficiencën dhe disponueshmërinë e burimeve.	E butë
27	Kontrolli i ndikimeve mjedisore të veprimtarive afër rrjedhës së lumit (nxjerrjet bruto, depozitat e naftës, kontrollimi).	Regjistrimi i ndikimeve mjedisore të çdo veprimtarie.	E butë
28	Krijimi i zonave buferike ripariane në zona urbane ose në afërsi të qytetit.	Mbjellja e barit, shkurreve dhe pemëve, të mbjella përgjatë brigjeve të lumit është një prej mënyrave më të mira për të mbrojtur një burim të caktuar. Zonat buferike e përmirësojnë cilësinë e ujit duke filtruar sedimentet dhe ndotësit nga vërshimet sipërfaqësore për të ruajtur cilësinë e ujit. Ato luftojnë erozionin duke stabilizuar brigjet dhe duke rregulluar prurjen, dhe shpeshherë i pasurojnë habitatet me shumë specie bimore e shtazore.	E fortë

[189] Reference: Van Wilgen and Wannenburgh, 2016

13.2 Masë bazë

13.2.1 Vështrim i përgjithshëm

Masat bazë duhen interpretuar si kërkesat minimale të përputhshmërisë ligjore për të gjithë trupat ujorë, për të përmbushur vlerat kufi të emetimeve (VKE), standardet cilësore mjedisore (SCM) ose objektiva të tjera të parashtruara në direktivat kryesore të BE-së[190].

Kjo mund të përfshijë masat ligjore dhe të përputhshmërisë për promovimin e përdorimit eficient dhe të qëndrueshëm të ujit, kontrollet e ndotjes nga burime pikësore dhe të shpërndara, kontrollet e nxjerrjeve të ujit dhe kontrollet hidromorfologjike për mbrojtjen dhe përmirësimin e habitatit, të cilat që të gjitha së bashku i nënshtrohen direktivave të ndryshme të BE-së.

13.2.2 Përputhshmëria ligjore

Është më se e pritshme që masat bazë të zbatojnë kërkesat e disa direktivave të ndryshme të BE-së të përcaktuara në nenin 10 të DKU-së, të cilat vijojnë si më poshtë:

- Direktiva për Ujërat e Larjes (2006/7/KE)
- Direktiva për Shpendët (79/409/KEE)
- Direktiva për Ujin e Pijshëm (80/778/KEE), ndryshuar me Direktivën e BE-së (98/83/KE)
- Direktiva për Aksidentet Madhore (Seveso) (96/82/KE)
- Direktiva për Vlerësimin e Ndikimit Mjedisor (85/337/KEE)
- Direktiva për Llumrat e Ujërat të Kanalizimeve (86/278/KEE)
- Direktiva për Trajtimin e Ujërave të Ndotura Urbane (91/271/KEE)
- Direktiva për Mbrojtjen e Produkteve Bimore (91/414/KEE)
- Direktiva për Nitratet (91/676/KEE)(91/676/KEE)
- Direktiva për Habitatet (92/43/KEE)
- Direktiva për parandalimin e integruar dhe kontrollin e ndotjes (96/61/KE)
- Direktiva për Përgjegjshmërinë Mjedisore, Parandalimin dhe Korrigjimin (2004/35/KE)
- Direktiva e BE-së për Ujërat Nëntokësore (2006/118/KE)

Një prej kërkesave të raportimit WISE 2016 është që të renditen Direktivat e zbatuara, si pjesë e masave bazë. Disa masa kombëtare mund të kontribuojnë në një Masë të vetme të Llojit Kyç dhe anasjelltas: një masë e vetme mund të jetë pjesë e disa LlMK-ve.

13.2.3 Rëndësia Operacionale e Masave Bazë

Nga pikëpamja operacionale, masat bazë trajtojnë kryesisht këto çështje:

- Masat për zbatimin e legjislacionit ekzistues komunitar për ujin dhe legjislacioneve të tjera mjedisore (të përcaktuara në nenin 10 të DKU-së dhe në Pjesën A të Shtojës VI, detajuar më lart).
- Masat për zbatimin e nenit 9 të DKU-së (rikuperimi i kostove), përfshi kostot burimore dhe ato mjedisore
- Masat për promovimin e përdorimit eficient dhe të qëndrueshëm të ujit
- Masat për mbrojtjen e cilësisë së ujit të pijshëm dhe reduktimin e nivelit të trajtimit të kërkuar
- Masat për kontrollin e nxjerrjes së ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore
- Masat për kontrollin e shkarkimeve në ujëra nëntokësore
- Masat për kontrollin e shkarkimeve nga burimet pikësore
- Masat për parandalimin ose kontrollin e depërtimit të ndotësve të shpërndarë
- Masat për trajtimin e ndikimeve të tjera të konsiderueshme në status, në veçanti në gjendjen hidromorfologjike
- Masat për ndalimin e drejtpërdrejtë të shkarkimeve në ujëra nëntokësore
- Masat për asgjësimin ose reduktimin e ndotjes nga Substancat Prioritare
- Masat për parandalimin e ndotjes aksidentale.

[190] Komisioni Evropian - Direktiva 2000/60/KE - Shtojca IV

13.3 Masat Plotësuese

Masat plotësuese përkufizohen në nenin 11(4) dhe Shtojcën VI, Pjesa B, të DKU-së. Krahas masave bazë të seksionit 13.2, mund të zbatohen edhe masa të tjera më të përgjithshme si:

- Instrumentet ligjore
- Instrumentet administrative (përfshi tregtimin e licensës)
- Instrumente ekonomike ose fiskale
- marrëveshjet mjedisore të negociuara
- kontrollet e emetimeve
- kodet e praktikave të mira
- rehabilitimi i ligatinave
- kontrollet e nxjerrjeve
- masa të menaxhimit të kërkesës, ndër të tjera, promovimin e prodhimit bujqësor të përshtatur siç janë kulturat me kërkesë të ulët për ujë në zonat e prekura nga thatësira;
- masa të efikasitetit dhe ripërdorimit, ndër të tjera, promovimin e teknologjive me efikasitet të ujit në industri dhe teknikat e ujitjes që kursejnë ujë;
- projekte ndërtimi
- impiantet e shkripëzimit
- projekte rehabilitimi
- ripërtëritje artificiale të akuiferëve
- fushata edukuese
- projekte kërkimi, zhvillimi dhe demonstrimi
- masa të tjera përkatëse

Masat bazë dhe masat plotësuese mund të mbivendosen me njëra-tjetrën. Dallimi kryesor midis tyre është se masat bazë duhet të sigurojnë përputhshmëri me disa direktiva të ndryshme të BE-së, të transpozuara në legjislacionin kombëtar, ndërsa masat plotësuese mund të mos kërkojnë me domosdoshmëri transpozim të legjislacionit të BE-së në atë kombëtar.

13.4 Masat Shtesë

Koncepti i "masave shtesë" të identifikuara në nenin 11(5) të DKU-së shpeshherë keqkuptohet. Nëse objektivat mjedisore të identifikuara në nenin 4 të DKU-së (Kapitulli 3 i këtij raporti) nuk mund të arrihen për një trup ujor specifik, brenda fazës së parë të PMBU-së, atëherë kjo gjë sjell dështimin e të gjitha masave bazë dhe/ose plotësuese.

Nëse presionet kuptohen siç duhet dhe masat zbatohen me përpikëri, kjo situatë nuk ka gjasa të ndodhë. Megjithatë, mund të ketë disa arsye shumë specifike që duhen hetuar më tej dhe "masa shtesë" që duhen formuluar, pra masa që nuk janë zbatuar ende në kuadër të qasjeve bazë dhe/ose plotësuese të DKU-së.

Sipas konventës WISE 2016 për raportimin, nëse zbatimi i një mase shtesë zgjat më shumë se një cikël i planifikimit të menaxhimit të basenit ujor, atëherë kjo masë kthehet ose në masë bazë, ose në masë plotësuese. Prandaj, marrja e masave shtesë shihet si e panevojshme që duhet konsideruar si mundësia e fundit.

13.5 Qasja Sistematike për Identifikimin e Masave

Qasja e re e kuadrit të PMBU-së në Shqipëri përdor praktika të mira për sa i përket ndjekjes së itinerareve të mirëpërcaktuara të proceseve për arritjen e masave të përshtatshme për presionet e caktuara[191]. Të gjithë trupat ujorë janë deri në njëfarë shkalle unikë, me karakteristika, vendndodhje, presione dhe masa specifike. Megjithatë, si pikënisje, rekomandohet një qasje sistematike për identifikimin e masave të përshtatshme sipas një grupi alternativash bazë. Grupi i itinerareve presione-

[191]Parimet bazë për përzgjedhjen e kombinimeve të masave më efikase nga pikëpamja e kostove për përfshirje në programin e masave të përcaktuar në nenin 11 të Direktivës Kuadër të Ujit - DORACAKU. Raporti UBA-FB 000563, Ekologjik 2004

masa për secilin prej pesë tipeve kryesore të presioneve paraqitet në Shtojcën Teknike 13. Në Figura 13-1 paraqitet një shembull i itinerarit të ndotjes nga burime të shpërndara.
Shembulli tregon që ndotja e shpërndarë bie në kategorinë e 2-të të raportimit WISE (shihni Tabelën 10-1). Zakonisht, por jo vetëm, presionet e kanë origjinën nga bujqësia. Ndotja e shpërndarë mund ta ketë origjinën edhe nga zonat urbane, autostradat dhe pylltaria.
Alternativat e disponueshme janë mjaft të larmishme, në varësi të treguesit të presionit, p.sh përqendrimet e pesticideve, ngarkesa vjetore e nitrateve etj. Për zbatimin e masës, kërkohen masa bazë dhe/ose masa plotësuese për të përmbushur Direktivat përkatëse të BE-së.

Figura 13-1 –Shembull i Zgjedhjes së Masave për Kategorinë e Presioneve "Burimet e Shpërndara"

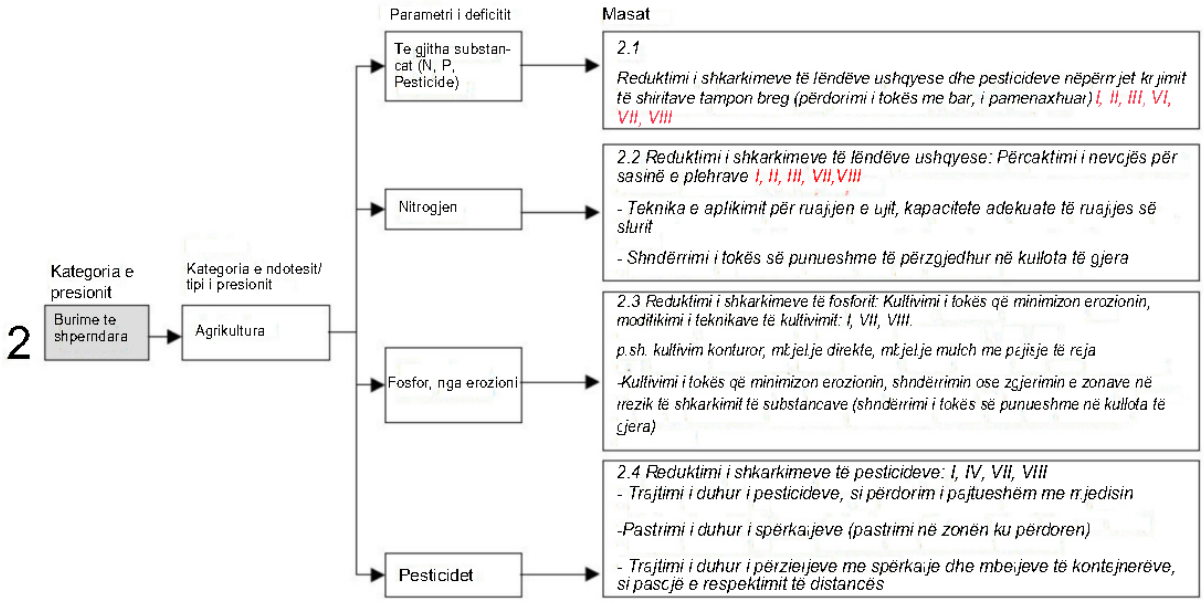

13.6 Ndërhyrjet Operacionale për Trupat Ujorë që nuk i Arrijnë Objektivat Mjedisore

13.6.1 Menaxhimi Aktiv i Basenit Ujor

Kur të dhënat e monitorimit ose vlerësimet e tjera tregojnë se objektivat e përcaktuara në nenin 4 të DKU-së për trupin ujor nuk kanë gjasa të arrihen brenda periudhës së PMBU-së, kërkohet që [192]:

- Shkaqet e mosarritjes së mundshme të evidentohen nëpërmjet ndërmarrjes së studimeve të veçanta
- Lejet dhe autorizimet përkatëse të shqyrtohen dhe rishikohen sipas nevojës
- Programet e monitorimit të rishikohen dhe përshtaten sipas nevojës
- Të merren masa shtesë, si të shihet e nevojshme, për t'i arritur këto objektiva, përfshi edhe përcaktimin e vlerave kufi të emetimeve (VKE) dhe standardeve të cilësisë mjedisore (SCM) më të rrepta.

Ky proces kërkon menaxhim aktiv nga autoritetet kompetente (AK). AK-të përgjegjëse për monitorimin duhet të raportojnë të paktën një herë në vit nëse po arrihet ndryshimi i synuar në status. Agjencia mbikëqyrëse, AMBU, në koordinim me agjenci të tjera, duhet të ndërmarrë veprime korrigjuese brenda periudhës së Planit.

13.7 Identifikimi Numerik dhe Raportimi i Masave

Dokumenti udhëzues për raportimin për Programin e Masave përcaktohet në WISE 2016, në seksionin 10.1.19. Një atribut mjaft i rëndësishëm dhe i detyrueshëm është kodi i masave ose identifikimi

[192]Komisioni Evropian Direktiva Kuadër e Ujit 2000/60/KE– Neni 11(5)

numerik i masës individuale[193]. Përcaktimi i kodit unik për çdo masë të basenit ujor kërkon krijimin e disa disiplinave mjaft të rëndësishme lidhur me PiM-në:

- Masa e identifikuar me kod dhe atributet e saj parësore mund të ruhen dhe aksesohen në një bazë të dhënash si Kadastra Kombëtare e Burimeve Ujore (KKBU).
- Masa mund t'i referohet në mënyrë të kryqëzuar të gjithë trupave ujorë në basenin ujor ku do të zbatohet ajo masë, dhe për rrjedhojë do të hartëzohet nga pikëpamja vizuale nëpërmjet Sistemit të Informacionit Gjeografik.
- Identifikimi i kodeve unike të masave të veçanta me atributet përkatëse (presionet, agjencia zbatuese, buxheti, treguesit, data e synuar, etj.) nxit fokusin dhe llogaridhënien për zbatimin e masës.

Kodimi i masave në PMBU përdor tashmë po të njëjtën qasje me identifikimin numerik të të gjithë objektivave të lidhura me menaxhimin e ujit në basenin ujor, siç përshkruhet në Shtojcën Teknike 4 dhe Seksionin 4.7.

13.7.1 Përdorimi i Treguesve për të Siguruar Arritjen e Masave

Treguesit mjedisorë luajnë rol jetik thelbësor në politikëbërjen efikase dhe koherente, duke theksuar faktorët kyç në modelin nxitës-presione-gjendje-ndikim-reagim (NPGjNR) që shkaktojnë presione mjedisore dhe të cilat mund të synohen nga politika. Treguesit mbështesin vlerësimet teknike duke ofruar informacion për gjendjen dhe tendencat e çështjeve prioritare, si dhe progresit kundrejt objektivave ose vlerave referencë. Prandaj, treguesit sasiorë janë mjet kyç menaxhimi dhe përfaqësojnë vlerësimin më të mirë të përafërt të hendekut mes arritjes së statusit ose potencialit të mirë dhe progresit të synuar në një afat të caktuar.

Skema e raportimit WISE 2016 hartëzon lidhjen e pritshme midis presioneve, treguesve të presioneve, masave dhe treguesve të masave, dhe ky model raportimi ndiqet edhe në procedurat e raportimit të PMBU-së. Lista përfundimtare e Masave të Llojit Kyç dhe Treguesve të Masave gjendet në Tabela 13-2.

13.7.2 Informacioni i Raportuar për Masat e Përgjithshme dhe të Veçanta

Identifikimi dhe gjurmimi i çdo mase është thelbësor, megjithatë sistemi i raportimit duhet të funksionojë jo vetëm nga pikëpamja numerike (p.sh mund të regjistrohet në KKBU me atributet numerike) por duhet edhe të ofrojë një sërë Tabelash dhe/ose Hartash praktike në raportet e PMBU-së në mënyrë që masat e propozuara të mund të identifikohen dhe kuptohen lehtësisht. Të dyja metodat e raportimit duhet të sigurojnë që presionet të identifikohen qartësisht dhe që masat e propozuara të ndikojnë drejtpërdrejt te presionet. Për më tepër, niveli i arritjes së masës duhet monitoruar nga përdorimi i këtyre treguesve (shihni 13.6.4).

Megjithatë, zbatimi i masave dhe ndërlidhjet midis llojeve të masave dhe grupit të synuar (bazë ose plotësuese, e përgjithshme ose e veçantë) mund të sjellë një sistem raportimi mjaft kompleks, shihni Tabela 13-3.

Tabelat raportuese të hartuara për Shqipërinë (hartimi është në diskrecion të ShA-ve, subjekt i kërkesave minimale WISE të BE-së[194]) marrin parasysh veçoritë e rëndësishme dhe kompleksitetet në zbatimin e ri dhe novator të masave.

Tabela 13-3 përmbledh një grup përgjithësisht kompleks të nutacioneve me këto pika kryesore:

- Nga pikëpamja operacionale, masat bazë trajtojnë kryesisht këto çështje:
- Masat bazë dhe plotësuese në shkallë të përgjithshme mund të zbatohen kryesisht përmes politikave ose strategjive në nivel baseni, instrumenteve fiskale ose instrumenteve të tjera
- Masat bazë dhe plotësuese në shkallë specifike zbatohen kryesisht përmes përcaktimit të kushteve specifike të lejes
- Treguesit e presionit dhe të masës janë elemente thelbësore për arritjen e objektivave mjedisore. Megjithatë, këta tregues janë të ndryshëm, në varësi të faktit nëse masa do të zbatohet në shkallë të përgjithshme ose specifike.

[193]Komisioni Evropian, Dokumenti Udhëzues WISE për Raportimin 2016, Kapitulli 10. Skema "PiM-ja e PMBU-së", elementi i skemës: Kodi i Masave

[194]Strategjia e BE-së për Zbatimin e Përbashkët të DKU-së – Dokumenti Udhëzues WISE 2016 për Raportimin – seksionet 10.1.9 dhe 10.2.3

Në Shtojcën 3 të WISE 2016 jepen edhe udhëzime për presionet dhe treguesit kryesorë të masave, me shembuj të dhënë në Tabela 10-1, Tabela 10-2 dhe Tabela 13-3. Zakonisht, këto kërkojnë statistika në nivel baseni si ngarkesa vjetore e BOD_5, volumi vjetor i ujit të marrë nga sektori X si % e burimit të rinovueshëm etj. Edhe treguesit e masës janë në mënyrë të ngjashme në nivel baseni, siç është ekuivalenti i popullsisë (p.e.) që do të shërbehet nga ITUNU, etj. Lista përfundimtare e treguesve të masës në nivel të përgjithshëm paraqitet në Shtojcën 8 të WISE 2016, ku përfshihen më shumë se 80 tregues. Masat specifike (që bien në kuadrin e Masave të Llojit Kyç, LIMK) duhet të trajtojnë presionet specifike që hasen në nivelin e trupit ujor. Mënyra më efikase për ta bërë masën të pasqyrojë presionin përkatës është që të përmblidhen elementet individuale që kontribuojnë në statusin ose potencialin e përgjithshëm të trupit ujor. Kur ka përjashtime sipas nenit 4(5) ose 4(7) të DKU-së, këto përjashtime duhen raportuar.

Tabela 13-2 – Lista Standarde e Numeracionit për Masat dhe Treguesit Kyç

MASA E LLOJIT KYÇ	KODI[195]	TREGUESI I PËRGJITHSHËM TREGUESI SPECIFIK
Ndërtimi/përmirësimi i ITUN-ve bashkiakë	1	Numri i ITUNU-ve që kërkohen për arritjen e OM-së Popullsia ekuivalente që kërkon trajtim
Reduktimi i ndotjes nga lëndët ushqyese me origjinë nga bujqësia.	2	Sipërfaqja e tokës së mbuluar nga strategjia e kontrollit
Reduktimi i ndotjes nga pesticidet me origjinë nga bujqësia	3	Sipërfaqja e tokës së mbuluar nga strategjia e kontrollit
Numri i zonave të kontaminuara	4	Numri i zonave që kërkojnë rehabilitim
Ndërlidhja gjatësore e lumenjve	5	Gjatësia e trupave ujorë që kërkojnë rehabilitim Numri i barrierave që kërkojnë rehabilitim
Kushtet hidromorfologjike të lumenjve	6	Gjatësia e trupave ujorë që kërkojnë rehabilitim
Regjimi i prurjes dhe prurja ekologjike	7	Gjatësia e trupave ujorë që kërkojnë rehabilitim Numri i zonave që kërkojnë rishikimin e lejeve Indeksi i prurjes ekologjike për trupin ujor
Masat për eficiencën e ujit sektorial	8	Numri i familjeve/subjekteve të shënjestruara Volumi i humbjeve reale + të mundshme
Masat për vendosjen e çmimit të ujit për familjet	9	Numri i familjeve të shënjestruara
Masat për vendosjen e çmimit të ujit për industrinë	10	Numri i instalimeve të shënjestruara
Masat për vendosjen e çmimit të ujit për bujqësinë	11	Sipërfaqja e tokës bujqësore të shënjestruar
Shërbimet këshilluese për bujqësinë	12	Numri i fermave të shënjuestruara
Masat për mbrojtjen e ujit të pijshëm	13	Masat për mbrojtjen e ujit të pijshëm
Zhvillimi i bazës së njohurive (kadastra)	14	Numri i zonave që kërkojnë përmirësim të të dhënave
Masat për asgjësimin e SPRr-ve dhe SP-ve	15	Numri i zonave që kërkojnë rishikimin e lejeve
Ndërtimi ose përmirësimi i ITUNU-ve industrialë	16	Numri i ITUNU-ve që kërkohen për arritjen e OM-së
Strategjitë për kontrollin e sedimenteve	17	Sipërfaqja e tokës së mbuluar nga strategjia e kontrollit
Speciet invazive/strategjia për kontrollin e sëmundjeve	18	Gjatësia e trupave ujorë që kërkojnë rehabilitim Numri i kërkuar i planeve të veprimit për speciet
Masat për kontrollin e ndikimeve rekreative	19	Gjatësia e trupave ujorë që kërkojnë rehabilitim
Masat për kontrollin e ndikimeve të akuakulturës	20	Gjatësia e trupave ujorë që kërkojnë rehabilitim
Masat për kontrollin e ndotjes së shpërndarë urbane	21	Gjatësia e trupave ujorë që kërkojnë rehabilitim Numri i pritave ujore/zonave buferike/SQK-ve
Masat për kontrollin e ndotjes nga pylltaria	22	Sipërfaqja e tokës së mbuluar nga strategjia e kontrollit
Masat natyrore për ujëmbajtjen/buferike	23	Numri i zonave që kërkojnë zbatim
Masat për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike	24	Numri i instalimeve që kërkojnë përshtatje
Masat për kontrollin e acidifikimit	25	Gjatësia e trupave ujorë që kërkojnë rehabilitim
Masat për kontrollin e nxjerrjeve të tepërta	26	Numri i lejeve të lëshuara me nxjerrje të kufizuara

[195] Klasifikimi bazuar në elementin e Skemës së Raportimit GIS të WISE 2016 - Masa e Llojit Kyç

13.8 Rehabilitimi i zonave të kontaminuara

Siç përmblidhet në Tabelat 13-4 dhe 13-5, të cilat gjenden në Aneksin XI, raportimi i masave për basenin e PMBU-së së Matit ndjek një qasje të strukturuar që është në përputhje me kërkesat minimale të sugjeruara nga WISE 2016. Këto tabela mund të zbatohen në mënyrë identike në të gjitha kategoritë e trupave ujorë. Atributet e masave përfshijnë si minimum:

Kodin e masës - emrin e masës - llojin e masës sipas nenit 11 - kategorinë e ujit (lum, liqen, ujë nëntokësor, etj.) - njësinë pritëse (basen, nënbasen, trup ujor) - presionet përkatëse - kontributin që masa pritet të japë drejt objektivave mjedisore – Autoritetin Kompetent – Subjektet ose sektorët e prekur nga masa – koston totale

Detajet e mëtejshme lidhur me financimin dhe zbatimin, veçanërisht për sa u përket burimeve të financimit dhe kostove të masave që raportohen kryesisht në Raportin kryesor të Analizës Ekonomike.

13.8.1 Raportimi Përmbledhës i PiM-së në Nivelin e Basenit Ujor

Krahas nivelit të detajuar të "raportimit kombëtar" të përcaktuar në Tabelat 13-4 dhe Tabelat 13-5, një prej kërkesave të raportimit WISE është të ofrohet një përmbledhje e nivelit të lartë të presioneve dhe masave në nivelin e basenit ujor. Shtetet Anëtare duhet të raportojnë një tregues të standardit të nivelit të lartë për secilin prej tetë Presioneve të Llojit Kyç dhe të paktën një tregues tjetër të paracaktuar (kombëtar) specifik për presionin individual ose substancën kimike.

Treguesi i presionit të ShA-së lehtëson krahasimin midis baseneve të ndryshme ujore dhe treguesi i rekomanduar shërben thjesht për të treguar gjatësinë (sipërfaqen) e përgjithshme të trupit ujor që i nënshtrohet presionit të konsiderueshëm të identifikuar si % e totalit të gjatësisë/sipërfaqes së trupave ujorë në basen.

Për shembull, për presionin pikësor të ujërave të ndotura urbane të patrajtuara (PLIK 13-6), vlerësohet që 56.4% e gjatësisë së kombinuar të të gjithë trupave ujorë (lumorë) ndikohet nga ujërat e ndotura urbane të patrajtuara. Treguesi i ShA-së identifikon shkallën relative të presionit. Treguesi i presionit kombëtar tregon shkallën absolute, në këtë rast ose:

i) gjatësinë e përgjithshme reale të trupave ujorë të prekur (treguesi i përgjithshëm), 63 km sipas shembullit.

ii) ose ngarkesën e BOD-së (treguesi specifik, tonë/vit) që duhet reduktuar për të arritur objektivin mjedisor (p.sh niveli i përputhshmërisë së BOD_5 me 'Statusin e Mirë', zakonisht < 4 mg/l).

Treguesi i presionit kombëtar është çështjeje zgjedhjeje e ShA-së, por duhet të jetë në përputhje me standardin e treguesve të përcaktuar në Tabelën 10-1 dhe 10-2. Niveli i matjes së sasisë së prurjeve në Shqipëri (mbetjet e lëngëta pas trajtimit dhe ujërat pritëse) është kaq i ulët në këtë kohë, sa treguesit volumetrikë (pra ngarkesat) nuk mund të llogariten në mënyrë të besueshëme. Për pasojë, në planin e parë të periudhës 2024-2029 treguesit duhet të mbështeten në masat e thjeshtuara të gjatësisë së trupit ujor ose në numrin e pikave.

Lidhur me zbatimin e masave, duhet identifikuar Masa më e zbatuar e Llojit Kyç (LlMK) për Presionin e Llojit Kyç, si dhe treguesi që do të përdoret për të vlerësuar nga pikëpamja sasiore progresin e masës. Duhet identifikuar treguesi më i përhapur për çdo LlMK, si dhe vlera bazë për 2021-shin.

Presioni pikësor nga ujërat e ndotura urbane duhet trajtuar kryesisht nëpërmjet ndërtimit të impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (ITUN-u) (Masë Bazë sipas Direktivës së BE-së për Trajtimin e Ujërave të Ndotura Urbane (91/271/KEE), Masa e Llojit Kyç 1).

Ka shumë rëndësi që treguesi i masës të identifikohet dhe vlerësohet nga pikëpamja sasiore. Në rastin e ujërave të ndotura urbane, treguesi i masës që zbatohet më së shumti është niveli i popullsisë ekuivalente (p.e.) që kërkon trajtim të ujërave të ndotura për të arritur standardin e cilësisë mjedisore prej BOD_5 < 4 mg/l në trupin ujor pritës.

Treguesi i masës duhet të jetë një deklaratë e qartë e nivelit të pritshëm/aktual të progresit kundrejt objektivit mjedisor (OM) dhe duhet të paraqitet gjithnjë në formatin e "bilancit të reduktuar" (p.sh presioni që mbetet) dhe për të paktën për periudhën bazë + dy periudha të ardhshme PMBU-je (pasi shumë masa mund të kërkojnë 6 ose mbi 12 vjet për të arritur objektivat).

Në shembullin e presionit pikësor nga ndotja urbane vlerësohet që 750,000 p.e. janë aktualisht pa trajtim të ujërave të ndotura urbane sipas standardit të kërkuar. Në vijim të zbatimit të ITUNU-ve të ndryshëm, progresi i masës synon 500,000 dhe 250,000 deri në vitin 2029 dhe 2033 përkatësisht. Për rrjedhojë, ekuivalenti i presionit deri në 250,000 p.e. mbetet ende të arrihet deri në 2033-shin, duke kërkuar masa të mëtejshme pas vitit 2033, por kjo gjë është më se e qartë nga formati i raportimit.
Rishikimi i progresit të zbatimit të masave (me arritjen e treguesve) është komponent themelor i rishikimit të PMBU-së në fund të periudhës gjashtë vjeçare.

13.8.2 Numri i familjeve të synuara

Atributet kyçe të formateve të raportimit të masave tregojnë praktikën më të mirë lidhur me përcaktimin e masave:

- Masat duhet të synojnë presionet e identifikuara. Një masë merr kuptimin e nenit 11 të DKU-së kur provohet se kontribuon në reduktimin e presionit (dhe rrjedhimisht në përmirësimin e statusit të trupit ujor) ose në nivelin e basenit ujor, ose në nivelin e trupit ujor.
- Masat duhet të jenë realiste dhe të arritshme. Shumë PMBU të mëparshme, veçanërisht në vendet e para-aderimit, kanë objektiva krejtësisht jo realiste dhe të paarritshme, duke shpërfillur buxhetet qendrore të kufizuara, mangësinë e kapaciteteve teknike të stafeve, mungesën e të dhënave të monitorimit ose shkallën e koordinimit të nevojshëm midis Autoriteteve Kompetente.
- Masat duhet të jenë të vlerësueshme nga pikëpamja sasiore për sa i përket progresit drejt objektivit. Nëse nuk vendosen objektiva të vlerësueshëm nga pikëpamja sasiore dhe nëse nuk ka monitorim progresiv, këta objektiva nuk mund të arrihen kurrsesi deri në fund të periudhës së PMBU-së. Kjo arrihet duke vendosur tregues standardë.
- Masat bazë dhe plotësuese mund të gjejnë zbatim edhe në shkallë të përgjithshme (basen lumor) ose shkallë specifike (trup ujor). Dallimi thelbësor midis masave të përgjithshme dhe masave specifike është zakonisht numri i trupave ujorë të prekur nga masat dhe ndarja e tyre hapësinore (të ndara ose të grupuara).
- Masat mund/duhet të dallohen nga a) Autoritetet Kompetente b) presionet e ndryshme. Ndonëse dy Autoritetet Kompetente mund të punojnë në mënyrë paralele për të njëjtat presione, çdo institucion duhet të përdorë instrumente specifike, lejet dhe kompetencat ligjore specifike, ndaj masat individuale duhen ndarë.
- "Praktika më e mirë" në Tabelat 12-4, 12-5 dhe 13-6, në Anekset përkatëse përafrohet me kërkesat e raportimit të WISE 2016 që:

"Masat duhet të jenë të shënjestruara për sa i përket llojit dhe shkallës së sigurisë së presionve që po trajtohen dhe se kjo gjë do të sjellë përmirësime kundrejt arritjes së statusit ose potencialit të mirë në trupat ujorë.
Masat duhet të hartohen bazuar në vlerësimin e statusit aktual të trupit ujor, plotësuar me informacion nga analiza e presioneve dhe ndikimeve që prekin trupin ujor".

Shtojca 13 paraqet shembujt se si duhen plotësuar Tabelat për dy grupet kryesore alternative të masave:

- Masë e vetme e përgjithshme që zbatohet për të gjithë trupat ujorë
- Masa të ndryshme specifike që zbatohen për një trup ujor të vetëm

Tabela 13-3 –Marrëdhënia midis Llojeve dhe Synimeve të Masave dhe Sistemit të Kodimit

	MASAT BAZË	MASAT PLOTËSUESE	TREGUESIT SHEMBUJ PËR PRESIONET	MASAT PËR ASGJËSIMIN E SPRR-VE DHE SP-VE
MASAT E PËRGJITHSHME **Zbatohet në nivel baseni ose nënbaseni ose për trupa ujorë të shumtë** **SISTEMI I KODEVE** **BM ose SM +** **ID-ja e basenit +** **Rendi** **p.sh BM-3514-01**	Numri i ITUNU-ve që kërkohen për arritjen e OM-së • Direktiva për Ujërat e Larjes (2006/7/KE) • Direktiva për Ujin e Pijshëm (98/83/KE) • Direktiva për Trajtimin e Ujërave të Ndotura Urbane (91/271/KEE) • Direktiva për Nitratet (91/676/KEE)(91/676/KEE) • Direktiva për Habitatet (92/43/KEE) • Direktiva për parandalimin e integruar dhe kontrollin e ndotjes (96/61/KE) • Direktiva për Mbrojtjen e Produkteve Bimore (91/414/KEE)	• Tarifat/iniciativat financiare • Marrëveshjet për bashkëpunimin • Qasjet këshilluese • Instrumentet statutore • Masat nuk marrin parasysh presionin e kohës dhe të sezonit	• Numri i pikave të shkarkimit të ujërave të ndotura të patrajtuara • Numri i trupave ujorë me ndërprerje morfologjike • Ngarkesa vjetore e pesticideve mbi SCM • Numri i impianteve hidroenergjetike • Volumi i nxjerrjeve së ujërave nëntokësore	• Popullsia ekuivalente që do të trajtohet nga ITUNU • Numri total i lejeve të reja/të mbartura • Zona bujqësore subjekt i kufizimeve të NPK-së • Reduktimi në % i nxjerrjeve dhe konsumit të ujit sektorial • Indeksi i Shfrytëzimit të Basenit Ujor • Indeksi i Prurjes Ekologjike në Basen
MASAT PËR KONTROLLIN SPECIFIK **Zbatohen në nivel baseni ose nënbaseni, ose për trupa ujorë të shumëfishtë** **SISTEMI I KODEVE** **BM ose SM +** **Trupi ujor ID+** **Rendi** **p.sh SM-GW35140409-01**	Numri i ITUNU-ve që kërkohen për arritjen e OM-së • Direktiva për Ujërat e Larjes (2006/7/KE) • Direktiva për Ujin e Pijshëm (98/83/KE) • Direktiva për Trajtimin e Ujërave të Ndotura Urbane (91/271/KEE) • Direktiva për Nitratet (91/676/KEE)(91/676/KEE) • Direktiva për Habitatet (92/43/KEE) • Direktiva për parandalimin e integruar dhe kontrollin e ndotjes (96/61/KE) • Direktiva për Mbrojtjen e Produkteve Bimore (91/414/KEE)	• Kushtet e lejes marrin parasysh kërkesat specifike për trupin ujor, p.sh vlerat kufi të emetimeve (VKE), prurjen ekologjike, zonat e mbrojtura, ekosistemet e varura nga ujërat nëntokësore, pikat e nxjerrjes, etj. • Masat do të marrin parasysh presionin e kohës dhe të sezonit	• Statusi i elementeve individuale të statusit të trupit ujor - Elementet e cilësisë biologjike -Elementet fiziko-kimike - Elementet hidromorfologjike - Shtojca X Substancat Prioritare - Shtojca VIII NSBU-të • Gjatësia e zonës së pikut të shfrytëzimit • koha e dëmtimit të trupit ujor në % • dëmtimi i prurjes së trupit ujor në % • Niveli i vrojtuar i ujërave nëntokësore	• Raporti i Cilësisë Ekologjike të Trupit Ujor • Indeksi i Prurjes Ekologjike në Trup Ujor • Ngarkesa sezonale e BOD-së g/m^3 • Ngarkesa sezonale e SPBU-së g/m^3 • Leja e subjektit lëshuar me kufizime sezonale (koha/prurja) • Instalimet industriale me trajtim në terren

13.9 Përmbledhja e Trupave Ujorë Sipërfaqësorë që Rrezikojnë të Mos i Përmbushin Objektivat Mjedisore

Bazuar në karakterizimin dhe vlerësimin e trupave ujorë të analizuar në Kapitullin 10, Përmbledhja e të gjithë trupave ujorë sipërfaqësorë që rrezikojnë të mos i arrijnë objektivat mjedisore të përcaktuara paraqitet në Tabela 13-4.

Aty ku ka pritshmëri që masat të zbatohen për një trup ujor specifik ose një grup të ngjashëm trupash ujorë, për masat bazë përmendet direktiva përkatëse ose për masat plotësuese përmenden instrumentet e tjera, sipas rastit. Masat mbrojtëse shqyrtohen së bashku me palët e përshtatshme të interesit gjatë fazës së konsultimit të PMBU-së (janar-qershor 2021).

Për shkak të kompleksitetit teknik, financimit ose kufizimeve të tjera, mund të gjykohet se, pavarësisht statusit të pamjaftueshëm, nuk ka asnjë perspektivë realiste për zbatimin e masave të mjaftueshme brenda periudhës së PMBU-së për trupat ujorë specifikë. Arsyet e pamundësisë për të arritur përputhshmërinë duhen përmendur në pjesën përshkruese.

13.10 Përmbledhja e Trupave Ujorë Nëntokësorë që Rrezikojnë të Mos i Përmbushin Objektivat Mjedisore

Bazuar në karakterizimin dhe vlerësimin e trupave ujorë të analizuar në Kapitullin 10, Përmbledhja e të gjithë trupave ujorë nëntokësor që rrezikojnë të mos i arrijnë objektivat mjedisore të përcaktuara paraqitet në Tabela 13-5.

Aty ku ka pritshmëri që masat të zbatohen për një trup ujor specifik ose një grup të ngjashëm trupash ujorë, për masat bazë përmendet direktiva përkatëse ose për masat plotësuese përmenden instrumentet e tjera, sipas rastit. Masat mbrojtëse shqyrtohen së bashku me palët e përshtatshme të interesit gjatë fazës së konsultimit të PMBU-së (janar-qershor 2021).

Për shkak të kompleksitetit teknik, financimit ose kufizimeve të tjera, mund të gjykohet se, pavarësisht statusit të pamjaftueshëm, nuk ka asnjë perspektivë realiste për zbatimin e masave të mjaftueshme brenda periudhës së PMBU-së për trupat ujorë specifikë. Arsyet e pamundësisë për të arritur përputhshmërinë duhen përmendur në pjesën përshkruese.

Tabela 13-4 –Përmbledhje e Trupave Ujorë Sipërfaqësorë që Rrezikojnë të Mos i Përmbushin Objektivat Mjedisore

TRUPI UJOR OSE GRUPI I TRUPIT UJOR	EMRI	FORMA	STATUSI I PËRGJITHSHËM	DËSHTIMI I CILËSISË?	DËSHTIMI I SASISË?	DËSHTIMI I MORFOLOGJISË ?	MASË E PROPOZUAR?	INSTRUMENTAT BAZË	INSTRUMENTAT PLOTËSUESE
351211	Mati	Ujëra të përkohshme	2	Po	Jo	Jo	Po	BE 2000/60/KE Direktiva për Vlerësimin e Ndikimeve Mjedisore (85/337/KEE) Direktiva për Habitatet (92/43/KEE)	Ligji 111/2012 Ligji Nr. 10431/2011
351213	Mati	Lumë	4	Jo	Po	Po	Po	BE 2000/60/KE Direktiva për Vlerësimin e Ndikimeve Mjedisore (85/337/KEE) Direktiva për Habitatet (92/43/KEE)	Ligji 111/2012 Ligji Nr. 10431/2011
3512211	Lumi Fan i Madh	Lumë	4	Po	Po	Po	Po	BE 2000/60/KE Direktiva për Vlerësimin e Ndikimeve Mjedisore (85/337/KEE) Direktiva për Habitatet (92/43/KEE)	Ligji 111/2012 Ligji Nr. 10431/2011
3512213	Lumi Fan i Madh	Lumë	4	Po	Po	Po	Po	BE 2000/60/KE Direktiva për Vlerësimin e Ndikimeve Mjedisore (85/337/KEE) Direktiva për Habitatet (92/43/KEE)	Ligji 111/2012 Ligji Nr. 10431/2011
3512231	Lumi Fan i Madh	TUTM	5	Po	Po	Po	Po	BE 2000/60/KE Direktiva për Vlerësimin e Ndikimeve Mjedisore (85/337/KEE) Direktiva për Habitatet (92/43/KEE) 91/271/KEE (Direktiva për Trajtimin e Ujërave të Ndotura Urbane)	Ligji 111/2012 Ligji Nr. 10431/2011
351231	Mati	TUTM	4	Po	Po	Po	Po	BE 2000/60/KE Direktiva për Vlerësimin e Ndikimeve Mjedisore (85/337/KEE) Direktiva për Habitatet (92/43/KEE)	Ligji 111/2012 Ligji Nr. 10431/2011

3512331	Mati	Lumë	4	Po	Po	Po	Po	BE 2000/60/KE Direktiva për Vlerësimin e Ndikimeve Mjedisore (85/337/KEE) Direktiva për Habitatet (92/43/KEE)	Ligji 111/2012 Ligji Nr. 10431/2011
3512333	Mati	TUTM	5	Po	Po	Po	Po	BE 2000/60/KE Direktiva për Vlerësimin e Ndikimeve Mjedisore (85/337/KEE) Direktiva për Habitatet (92/43/KEE)	Ligji 111/2012 Ligji Nr. 10431/2011
3512773	Mati	Lumë	5	Po	Po	Po	Po	BE 2000/60/KE Direktiva për Vlerësimin e Ndikimeve Mjedisore (85/337/KEE) Direktiva për Habitatet (92/43/KEE)	Ligji 111/2012 Ligji Nr. 10431/2011
351281	Mati	Lumë	5	Po	Po	Po	Po	BE 2000/60/KE Direktiva për Vlerësimin e Ndikimeve Mjedisore (85/337/KEE) Direktiva për Habitatet (92/43/KEE) 91/271/KEE (Direktiva për Trajtimin e Ujërave të Ndotura Urbane)	Ligji 111/2012 Ligji Nr. 10431/2011
3512343	Uraka	Lumë	3	Po	Po	Jo	Po	BE 2000/60/KE Direktiva për Vlerësimin e Ndikimeve Mjedisore (85/337/KEE)	Ligji 111/2012 Ligji Nr. 10431/2011

Tabela 13-5 – Përmbledhja e Trupave Ujorë Nëntokësorë që Rrezikojnë të Mos i Përmbushin Objektivat Mjedisore

TRUPI UJOR OSE GRUPI	GRUPI	EMRI	STATUSI I PËRGJITHSHËM	DËSHTIMI I CILËSISË?	DËSHTIMI I RIMBUSHJES?	DËSHTIMI I NXJERRJES?	MASË E PROPOZUAR?	BAZË INSTRUMENTAT	INSTRUMENTAT PLOTËSUESE
GW35120101	-	Laç	Mirë	Po kripësia	Jo	Po	Po	BE 2000/60/KE BE 2006/118/KE	Ligji 111/2012
GW35120103	-	Shënkoll	Mirë	Po kripësia	Jo	Po	Po	BE 2000/60/KE BE 2006/118/KE	Ligji 111/2012
GW35120105	-	Kanali i Matit	Mirë	Po Industria	Jo	Jo	Po	BE 2000/60/KE BE 2006/118/KE	Ligji 111/2012
GW35120501 GW35120503	E	Burrel Rrëshen	Mirë	Po Industria	Jo	Jo	Po	BE 2000/60/KE BE 2006/118/KE	Ligji 111/2012

13.11 Masat për Trupat Ujorë Sipërfaqësorë në Risk

Programi i masave bazë dhe/ose plotësuese synon trupat ujorë sipërfaqësorë që rrezikojnë të mos i arrijnë objektivat mjedisore. Këta trupa ujorë kërkojnë vlerësim të detajuar të mënyrës se si do të trajtohet statusi aktual dhe ndikimet vijuese gjatë kohëzgjatjes së planit (2024-2029). Masat bazë dhe plotësuese, të përgjithshme dhe specifike, duhen identifikuar së bashku me ndryshimin e pritshëm në status, autoritetin kompetent përgjegjës, datat e synuara dhe kostot e masave.

Duke qenë se duhet të shënjestrojnë trupa ujorë individualë ose grupime të trupave ujorë, masat listohen sipas rendit të trupave ujorë, duke filluar me trupat ujorë të rrjedhës së sipërme.

Masat e përgjithshme për grupet e trupave ujorë ose masat e veçanta për trupat ujorë individualë paraqiten në Shtojcën Teknike XI.

PM-të mbështeten te rezultatet e analizës së presioneve dhe vlerësimi i statusit të ujit (Kapitulli 10) dhe rrjedhimisht përfshin masa me rëndësi për mbarë basenin, të orientuara drejt vizioneve të dakorduara dhe objektivave të menaxhimit për 2029-n.

PM-të janë strukturuar duke marrë parasysh presionet më domethënëse (ndryshimet organike, kimike, hidromorfologjike dhe ato të lëndëve ushqyese) dhe trupat ujorë që gjenden në të gjithë basenin. Synimi është të arrihen objektivat e menaxhimit për të gjithë basenin, për çdo trup ujor sipërfaqësor dhe nëntokësor, në mënyrë që objektivat mjedisore të parashtruara në DKU të arrihen deri në 2029-n. Gjetjet dhe përfundimet kryesore për masat e identifikuara dhe rëndësia e tyre për basenin, si dhe prioritetet lidhur me zbatimin e tyre në shkallë të gjerë paraqiten në PM në formë të përmbledhur. Zbatimi i këtyre masave të rëndësishme në të gjithë basenin sigurohet duke u koordinuar me institucione që kanë si objektiv zbatimin e këtyre masave.

Nga analiza e presioneve dhe përcaktimi i statusit identifikohen të gjithë ata trupa ujorë që nuk i kanë arritur OM-të. Sipas Nenit 4 të DKU-së, duhen marrë masat e duhura për të parandaluar përkeqësimin e statusit të ujëra sipërfaqësore dhe arritjen e statusit ose potencialit të mirë ekologjik. Kapitulli 10 shpjegon burimin e këtyre ndotësve dhe ndikimin që kanë te trupat ujorë. Më poshtë gjeni listën e masave të propozuara për përmirësimin e statusit të këtyre trupave ujorë.

Masat duhet të jenë të shënjestruara për sa i përket llojit dhe shkallës, për t'u siguruar se presionet po trajtohen dhe se kjo gjë do të sjellë përmirësime kundrejt arritjes së statusit ose potencialit të mirë të trupave ujorë. Masat duhen hartuar duke u bazuar te vlerësimi i statusit aktual të trupit ujor, plotësuar me informacion nga analiza e presioneve dhe ndikimeve që prekin trupin ujor.

Për çdo Masë të Llojit Kyç janë propozuar treguesit sasiorë të shkallës dhe progresit të zbatimit të masave. Shtetet Anëtare mund të raportojnë edhe për treguesit e tyre nëse treguesit e propozuar nuk shihen të përshtatshëm për situatën kombëtare.

Grupimi i trupave ujorë u mbështet te disa faktorë mjaft të rëndësishëm si afërsia me njëri-tjetrin (trupa ujorë që i përkasin një lumi) dhe presioneve të njëjta që veprojnë mbi to. Ka disa trupa ujorë që me shumë gjasë nuk i arrijnë objektivat mjedisore.

Lidhur me zbatimin e masave, duhet identifikuar Masa më e zbatuar e Llojit Kyç (LlMK) për Presionin e Llojit Kyç, si dhe treguesi që do të përdoret për të vlerësuar nga pikëpamja sasiore progresin e masës.

Tabelat e Masave për Trupat Ujorë (shihni Shtojcën Teknike XI) paraqesin shembuj konkretë se si janë përzgjedhur masat për rastet e grupimit të trupave ujorë. Shpjegimi i metodologjisë dhe rruga e ndjekur gjenden në Shtojcën Teknike XI.

13.11.1 Grupi i Trupave Ujorë 3512231, 3512333, 3512771, 3512343, 3512225,351231

Trupi ujor lumor **3512231** – rrjedha e poshtme e Digës së Lezhës. Ky trup ujor është plotësisht i mbrojtur me digë për të siguruar kapacitetin e rezervuarit. Mesa duket nuk ka pasur parashikim për prurjet mjedisore, dhe virtualisht i gjithë uji i grumbulluar është devijuar nëpërmjet kanalit dhe tubacionit jofunksional të HEC-eve, duke e lënë rrjedhën plotësisht pa pjesën më të madhe të prurjeve të saj deri në pikën e bashkimit.

Trupi ujor lumor **3512333** – rrjedha e poshtme e Digës së Ulzës. Ky lumë është plotësisht i mbrojtur me digë për të siguruar kapacitetin e rezervuarit. Mesa duket nuk ka pasur parashikim për prurjet mjedisore, dhe virtualisht i gjithë uji i grumbulluar është devijuar nëpërmjet kanalit dhe tubacionit

jofunksional të HEC-eve, duke e lënë rrjedhën plotësisht pa pjesën më të madhe të prurjeve të saj deri në pikën e bashkimit.
Trupi ujor lumor **3512771 -** Presione në basenin e rrjedhës së sipërme, kryesisht në HEC-e të vogla dhe nxjerrje zhavorri. Presion minimal në ujërat e ndotura.
Trupi ujor lumor **3512343** – ky trup ujor është përfaqësues i 90% të gurëve gëlqerorë në rrjedhën e sipërme të basenit të lumit me presione të vogla, kryesisht nga veprimtari bujqësore.
Trupi ujor lumor **3512225** - ky trup ujor lumor ndikohet nga disa presione, përfshi edhe pikun hidrik nga efektet e HEC-it në rrjedhën e sipërme dhe praninë e ujërave të ndotura urbane. Megjithatë, presioni më domethënës duket se vjen nga ndikimet hidromorfologjike të shpërndara përgjatë lumit. Statusi aktual supozohet të jetë statusi "I dobët".
Trupi ujor lumor **351231 -** Presione në basenin e rrjedhës së sipërme, kryesisht në HEC-e të vogla dhe nxjerrje zhavorri. Presion minimal në ujërat e ndotura.
Masat e Llojit Kyç (LlMK) më të përshtatshme për reduktimin e presioneve dhe ndikimeve nga ndryshimi hidromorfologjik i trupave ujorë është përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (LlMK 6). Skema e HEC-eve me derivacion duhet të përmbushë detyrimet e parashtruara në lejen për përdorimin e burimit ujor. Ato duhen projektuar në mënyrë të tillë që të lejojnë kalimin e faunës ujore dhe të prurjes ekologjike edhe në rrjedhën më të ulët të lumit. Edhe presioni pikësor i ujërave të ndotura urbane (PLlK 1.1) duhet trajtuar zakonisht nëpërmjet ndërtimit të impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (ITUN - LlMK 1), por kur ndërtimi i ITUN-ut është i pamundur, ka LlMK të tjera që mund të ndërmerren për reduktimin e ngarkesës nga ujërat e ndotura urbane si masa për parandalimin dhe kontrollin e ndotjes nga zonat urbane, transporti dhe infrastruktura e ndërtuar. (KTM 21). Për këta trupa ujorë janë propozuar edhe masa të tjera krahas impiantit të trajtimit të ujërave të ndotura urbane, të cilat do të sjellin përmirësimin e statusit të tyre. Një prej masave është reduktimi i pikave të shkarkimit të ujërave të ndotura, grumbullimi i tyre në një numër të vogël kolektorësh dhe ndarja e sistemeve të kombinuara nga ujërat e shiut, të cilat kanalizohen në sistemin e furnizimit me ujë dhe nuk lejohen të rrjedhin me trupat ujorë.
Këto masa do të ndihmojnë në përmirësimin e statusit aktual të këtyre trupave ujorë dhe me zbatimin e tyre pritet që, në planet e ciklit të dytë të menaxhimit (nga viti 2029), statusi shumë i keq të përmirësohet në status mesatar.
Masa e Vetme në Tabelën e Grupit të Trupave Ujorë (shihni Shtojcën Teknike XI) përmbledh të gjitha masat për këta trupa ujorë.

13.11.2 Grupi i Trupave Ujorë 3512226, 35122221, 351213, 3512211

Trupi ujor lumor **3512226 -** Minierë bakri 6.0 km në pjesën e sipërme të minierës Balkan Basalt, statusi aktual i supozuar 'i dobët'**.**
Trupi ujor lumor **35122221 -** Pika e shkarkimit të ujërave të ndotura nga Rrësheni. Ndonëse në formë natyrore, ujërat urbane të patrajtuara sjellin nivele tepër të larta të BOD_5 në ujërat pritëse.
Trupi ujor lumor **351213 dhe 3512211** – rrjedha e fundit e basenit të Lumit të Matit. Supozohet se presionet më të rëndësishme lokale janë ato të ndotjes së shpërndarë nga praktikat bujqësore dhe me gjasë nga marrja e ujit në kanalin ujitës dhe nxjerrja e zhavorrit. Ndryshimi fizik i trupit ujor për shkak të ndërtimit të digës së lumit. Supozohet se ndryshimet kanë bërë që ky trup ujor të ketë "status të dobët".
Është konstatuar se, në këta trupa ujorë, presioni në hyrje ndikohet kryesisht nga pikat ku ka vend-depozitime të mbetjeve industriale. Propozohet që të ndërmerret rehabilitimi i zonës duke zgjedhur teknologjinë e përshtatshme sipas rastit. Propozohet edhe reduktimi i pikave të shkarkimit të ujërave të ndotura, grumbullimi i tyre në një numër të vogël kolektorësh dhe ndarja e sistemeve të kombinuara nga ujërat e shiut, të cilat kanalizohen në sistemin e furnizimit me ujë dhe nuk lejohen të rrjedhin me trupat ujorë.
Këto masa do të ndihmojnë në përmirësimin e statusit aktual të këtyre trupave ujorë dhe me zbatimin e tyre pritet që, në planet e ciklit të dytë të menaxhimit (nga viti 2029), statusi shumë i keq të përmirësohet në status mesatar. Masa e Vetme në Tabelën e Grupit të Trupave Ujorë (shihni Shtojcën Teknike XI) përmbledh të gjitha masat për këta trupa ujorë.

13.11.3 Grupi i Trupave Ujorë 3512773, 351275

Trupi ujor lumor **3512773** – ka dukshëm disa presione, përfshi ujërat e ndotura urbane të patrajtuara dhe nxjerrjet e zhavorrit. Kjo rrjedhë kalon përmes tokave bujqësore, ku mund të ketë disa nxjerrje ujërash nëntokësore, që me shumë gjasë ndikojnë te prurjet e rrjedhës. Megjithatë, presioni parësor supozohet se vjen nga marrjet e ujit që bëhen kryesisht për ujitje dhe sistemi i kanaleve që ndodhet në bregun verior të lumit dhe që shtrihet në drejtim të perëndimit. Ndryshimi fizik në trupin ujor lidhur me ndërtimin e digave në lumë, pra trupi ujor është vlerësuar me status "i keq" (klasa 5).

Trupi ujor lumor **351275** – ky trup ujor ndërthur lumenjtë në qendër të qytetit, pranë bashkisë Klos. Ndonëse në formë natyrore, ujërat urbane të patrajtuara sjellin nivele tepër të larta të BOD_5 në ujërat pritëse. Gjithashtu, situata në Bashkinë e Klosit është vërtetë alarmuese, pasi në të dyja anët e tij ka mbetje plastike që kanë ngecur në bimësi. Një pjesë e madhe e këtyre mbetjeve qëndron në bimësinë përgjatë shtratit të Lumit Mat.

Zakonisht, presioni pikësor i ujërave të ndotura urbane (Presion i Llojit Kyç numër 101) duhet të trajtohet përmes ndërtimit të impiantit të trajtimit të ujërave të ndotura (ITUN) (masë bazë në kuadër të

Për këta trupa ujorë janë propozuar edhe masa të tjera krahas impiantit të trajtimit të ujërave të ndotura urbane, të cilat do të sjellin përmirësimin e statusit të tyre. Një prej masave është reduktimi i pikave të shkarkimit të ujërave të ndotura, grumbullimi i tyre në një numër të vogël kolektorësh dhe ndarja e sistemeve të kombinuara nga ujërat e shiut, të cilat kanalizohen në sistemin e furnizimit me ujë dhe nuk lejohen të rrjedhin me trupat ujorë. Pastrimi i të gjitha pikave ku ka landfille të mbetjeve të ngurta/interte urbane pranë ose në shtratin e lumit.

Pra, disa prej masave nxisin rehabilitimin e zonës së nxjerrjeve inerte. Subjekteve u kërkohet të përmbushin kushtet e lejes për rehabilitimin e zonës dhe mbylljen e rrugëve lidhëse pas përfundimit të lejes. Ofrimi i mbrojtjes kundër erozionit të tokave bujqësore nga lumi. Heqja e digave në lumë. Monitorimi i përmbushjes së kushteve të lejeve që u janë dhënë subjekteve që nxjerrin zhavorr nga shtrati i trupit ujor.

Këto masa do të ndihmojnë në përmirësimin e statusit aktual të këtyre trupave ujorë dhe me zbatimin e tyre pritet që, në planet e ciklit të dytë të menaxhimit (nga viti 2029), statusi shumë i keq të përmirësohet në status mesatar. Masa e Vetme në Tabelën e Grupit të Trupave Ujorë (shihni Shtojcën Teknike XI) përmbledh të gjitha masat për këta trupa ujorë.

13.12 Përcaktimi dhe Raportimi i Kostove dhe Burimeve të Financimit

13.12.1 Pasqyra e Kostove

Tabela 13-6 në Ankesin XI përmbledh kostot e parashikuara për masat që synojnë trupat ujorë sipërfaqësorë në risk, të cilat janë si vijon:

Kostot kapitale ose të instalimit lidhen në përgjithësi me zbatimin e masave specifike, referuar edhe si "kostot e instalimit" p.sh. ndërtimi i objekteve të trajtimit të ujërave të ndotura

- Kostot e operimit dhe mirëmbajtjes lidhen kryesisht me kostot e vazhdueshme të cilat kanë të bëjnë me kostot e instalimit më lart.
- Kostot e administrimit përkufizohen në përgjithësi si kosto që mbulohen nga autoritetet kompetente, ministritë dhe agjencitë e tjera qeveritare përgjegjëse për administrimin e masave të veçanta p.sh në formën e inspektimit dhe zbatimit, mbledhjes së taksave ose tarifave etj.
- Kostot e burimit janë kosto indirekte, referuar edhe si "kosto oportune" që lidhen me përdorimin e ujit (që supozohet se është një burim i shtershëm dhe i pakët) në mënyrë specifike. Kostot e burimit lindin vetëm nëse përdorimi alternativ i ujit do të sillte një vlerë më të lartë ekonomike se përdorimi aktual p.sh diferenca midis përfitimeve neto (përdorimi aktual kundrejt përdorimit alternativ) është negative p.sh kuota e ujit që rezervohet për ujitje mund të sjellë vlerë më të lartë ekonomike nëse do të ri-orientohej drejt përdorimit të hidroenergjetikës.

13.12.2 Vështrimi i Përgjithshëm i Fondeve

Në mënyrë që PiM-ja të jetë e vlefshme, duhen konfirmuar burimet e financimit. Nëse nuk ka një buxhet ose financim të dedikuar për ta mbështetur masën, kjo e fundit ka shumë pak gjasa që të zbatohet, ndaj duhet të shtyhet deri kur të konfirmohet financimi.

Duke qenë se konfirmimi përfundimtar i fondeve mund të kërkojë vite, qoftë përmes financimit ndërkombëtar, buxhetit fiskal kombëtar ose fondeve bashkiake, disa prej burimeve të financimit mund të jenë të parakohshme, p.sh gjatë rishikimit të draft PMBU-së brenda vitit 2024, konfirmimi përfundimtar i fondeve, nëse nuk është miratuar ende, merret i mirëqenë.

Burimet e mundshme të financimit janë si vijon:

- Grantet e jashtme ose huatë - supozohet të vijnë nga burimet joqeveritare si p.sh agjencitë ndërkombëtare të financimit, programi i asistencës teknike
- Buxheti qendror ose i agjencisë supozohet të financohet përmes buxhetit qendror të qeverisë qendrore ose mekanizmit të financimit për Ministrinë ose agjencinë rregullatore
- Buxheti bashkiak - supozohet të financohet përmes mekanizmave të financimit të autoriteteve administrative rajonale ose bashkive
- Tarifat ose detyrimet shtetërore për ujin - supozohet që do të financohen përmes administrimit të instrumenteve të ndryshme fiskale për rikuperimin e kostove mjedisore në nivel kombëtar ose bashki p.sh tarifat e nxjerrjes së burimit ujor, taksat e ndotjes së ujit
- Financimet e subjektit supozohen se do të financohen drejtpërdrejt nga të ardhurat e operatorit ku operatori duhet t'i financojë masat sipas parimit "ndotësi paguan" (DKU neni 9).

13.12.3 Raportimi i Kostove dhe Fondeve

Struktura e raportimit fleksibël Tabela 13-6 pranon se gjatë zbatimit të një mase të vetme mund të lindin lloje të shumëfishta kostosh dhe/ose mekanizma financimi. Për shembull, vendosja e kuotave të reduktuara të ujit nga autoriteti rregullator për ruajtjen e statusit të ujërave nëntokësore mund të kërkojë shpenzime nga ana e subjekteve të ujitjes për instalimin e teknologjive më efikase, me kosto që i atribuohen shërbimit këshillues për fermerët, ku kostot e burimit lindin për shkak të rendimentit të reduktuar si rrjedhojë e kufizimit të përdorimit të ujit dhe kostove administrative për zbatimin e masave të eficiencës. Në Tabela 13-6, duhen detajuar kostot e ndryshme të mundshme që i atribuohen agjencive ose operatorëve të ndryshëm, në rreshta të ndryshëm.

Në përputhje me praktikën e mirë të rekomanduar[196], duhet të identifikohen instrumentet (ligjore ose fiskale) që mbështesin masën; në rastin e masës së llojit bazë, duhet cituar direktiva më e përshtatshme e BE-së. Në rastin e masave plotësuese, duhet cituar legjislacioni kombëtar i zbatueshëm për taksat dhe tatimet kombëtare. Raporti midis masave të veçanta dhe trupave ujorë të shënjestruar identifikohet më lehtë po t'i referohemi Tabela 13-6 për ujërat sipërfaqësore.

13.13 Përmbledhja e Kostove për Masat e Trupit Ujor Sipërfaqësor

Tabela për përmbledhjen e kostove të parashikuara për të gjitha masat që synojnë trupat ujorë sipërfaqësorë në risk mund të gjendet në Shtojcën Teknike XI. Rendi i kostimit ndjek rendin e masave të përsëritura në tabelat përkatëse.

13.14 Përmbledhja Përfundimtare e Statusit Aktual dhe të Parashikuar të Trupit Ujor Sipërfaqësor

Figura 13-2 përmbledh rezultatet e pritshme të PMBU-së 2024-2029 për statusin e trupave ujorë sipërfaqësorë në basenin e lumit Mat.

- Pritet që 1 trup ujor me "status të mirë" ta ruajnë statusin e mirë
- Pritet që 4 trupa ujorë me "status të keq" ta përmirësojnë statusin në status të dobët
- Pritet që 22 trupa ujorë me "status të dobët" të përmirësohen nga 36% në 69%.

Figura 13-2 - Përqindjet Aktuale dhe të Parashikuara të Statusit të Trupave Ujorë Sipërfaqësorë

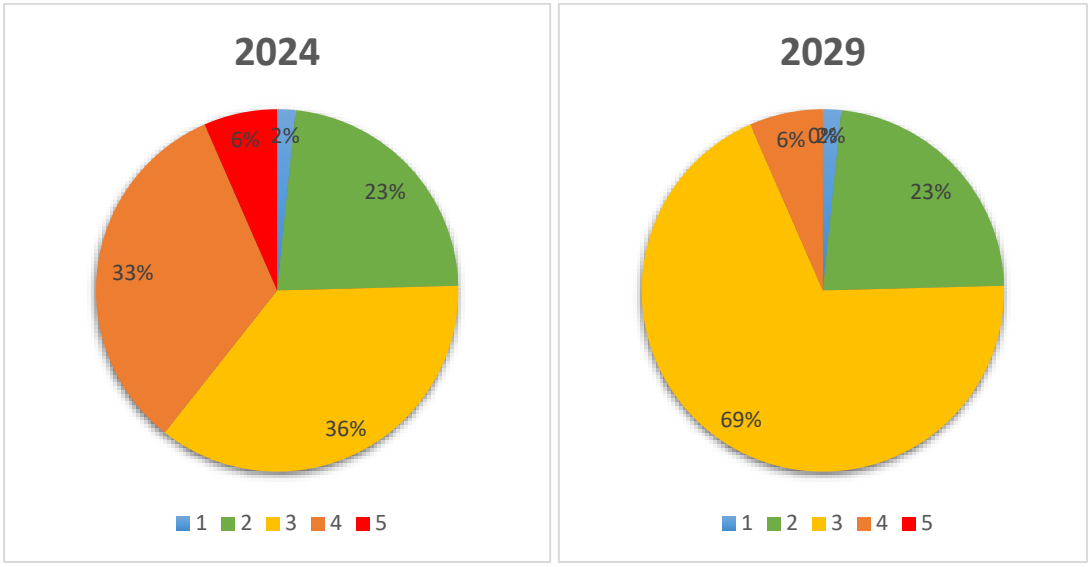

13.15 Procedurat e Monitorimit dhe Vlerësimit të Planit

13.15.1 Detajet e programit të propozuar të monitorimit të ujërave sipërfaqësore për periudhën 2024-2029

Programi i propozuar i monitorimit mbështetet te kapacitetet ekzistuese, por kërkon më tepër burime nga sa janë vendosur në dispozicion deri më tani.

DKU-ja përcakton katër kategori kryesore:

[196]Studim krahasues i presioneve dhe masave në planet e menaxhimit të baseneve ujore kryesore në BE - Detyra 4b: Kostot dhe Përfitimet e Zbatimit të DKU-së, ACTeon 2012.

- Lumenj. AKM-ja ndërmerr monitorime rutinë në Mat. Referuar Programit Kombëtar të Monitorimit të Mjedisit (AKM) stacionet e kampionimit për ujërat sipërfaqësore janë Lumi Fan i Madh, Fan i Vogël, Mat, Lumi Drin, Lezhë.
- Liqenet. Kjo kategori përfshin edhe rezervuarët. Referuar Programit Kombëtar të Monitorimit të Mjedisit (AKM) stacionet e kampionimit për liqenet: Rezervuari i Shkopetit.
- Ujërat e Përkohshme. Sugjerohet të kapërcehen për periudhën 2024-2029, pasi kërkon mjete lundruese dhe pajisje për matje/kampionim në drejtim vertikal (thellësi).
- Ujërat bregdetare. AKM-ja merr kampione brenda ose në afërsi të vijës bregdetare, ndonjëherë edhe në grykëderdhjet e ujërave të ndotura. Këto kampione nuk mund të përdoren si përfaqësuese në vlerësimin e cilësisë së trupave ujorë bregdetare, që janë 1.8 km të gjerë (dhe disa metra të thellë). Mungojnë mjetet lundruese dhe pajisjet e nevojshme, ndaj kjo kategori e trupave ujorë mund të kapërcehet.
- Sugjerohet të shtohet vëmendja e autoriteteve për një monitorim të vazhdueshëm të niveleve të substanca prioritare, prania e të cilave lidhet me përdorimin e tyre të mëparshëm, por edhe transportit të anijeve.

Parametrat e propozuar të monitorimit

Shkurtesat F-KIM, ECB, SHTOJCA VII E PMBU-SË DHE H-MORF përkojnë me ato të përdorur në Vlerësimin e Presioneve dhe Statusit (sikurse paraqiten në Shtojcën XIII të kësaj PMBU-je).

Elementet e përgjithshme të cilësisë fiziko-kimike (F-KIM)

Parametrat që monitorohen në mënyrë rutinë nga AKM-ja përfshijnë të gjithë gamën e elementeve të përgjithshme të cilësisë fiziko-kimike të parashikuar në DKU. Ato monitorohen në lumenj dhe liqene (rezervuarë).

Elementet e cilësisë hidro-biologjike (ECB)

Kapaciteti i brendshëm i AKM-së është i kufizuar pasi mund të trajtojë vetëm faunën bentike jovertebrore. Ky parametër është tregues për gjendjen e trupave ujorë, por nuk është aq i përshtatshëm për liqenet/rezervuarët. Nga ana tjetër, fitoplanktoni, ndër të tjera, është i përshtatshëm si parametër për liqenet/rezervuarët. Fatkeqësisht, AKM-ja nuk ka punësuar ekspertë përkatës. Aktualisht, AKM-ja ndërmerr vetëm monitorime të faunës bentike jovertebrore në lumenj dhe të klorofilit në liqene/rezervuarë.

Ndotës të tjerë të veçantë (Shtojca VII PMBU)

BOD_5 dhe COD_{Cr} mund të konsiderohen si pjesë e "ndotësve të tjerë të veçantë". Ata analizohen në mënyrë rutinë nga AKM-ja dhe zbatohen edhe për lumenjtë, edhe për liqenet/rezervuarët.

Elementet e cilësisë hidromorfologjike

LUMENJTË: RENDI

IGjEO[197] i monitoron nivelet e ujit të lumenjve në pesë stacione (nënseksioni 0); nuk pritet rritje e stacioneve hidrologjike gjatë periudhës 2024-2029. Megjithatë, prurjet e trupave ujorë mund të llogariten me përafërsi nëpërmjet modelimit, që në fakt është përdorur prej PMBU-ve kryesore.

LUMENJTË: MORFOLOGJIA

Departamenti i Hidrogjeologjisë së ShGjSh-së është në gjendje të monitorojë luhatjet e thellësisë dhe gjerësisë së lumit, si dhe strukturën dhe nënshtresën e shtratit të tij.

LIQENET

Pikat e monitorimit

LUMENJTË: F-KIM dhe ECB

Në parim, këto elemente cilësie monitorohen në të gjithë trupat ujorë të përvijuar. Megjithatë, disa mund të përjashtohen, sepse statusi i tyre mund të deduktohet nga trupat ujorë të afërt (referojuni shënimeve në fund të faqes në Tabela 3-1 Kapitullin 3 Shtojca Teknike IX).

Disa trupa ujorë janë mbuluar tashmë nga pikat e monitorimit të AKM-së. Shumica e trupave ujorë të përvijuar janë vizituar gjatë "Fushatës së Kampionimit të Lumenjve, prill 2021" në kuadër të projektit

[197] Kurbat Qh (të nevojshme për llogaritjen e prurjes nga niveli i ujit) nuk janë përditësuar prej 15 vjetësh, ndoshta edhe më shumë.

EUSIWM, duke ofruar kështu një lloj orientimi për pikat e mbetura. Megjithatë, përcaktimi i pikave të përshtatshme për kampionimin e faunës bentike jovertebrore kërkon punë përgatitore të mëtejshme.
LUMENJTË: PRURJET
Stacionet aktuale të monitorimit hidrologjik renditen në Tabelën 3-3 tek Shtojca Teknike IX.
LUMENJTË: ELEMENTET E CILËSISË BIOLOGJIKE
Profilet ndodhen kryesisht në zona ku ka nxjerrje (intensive) zhavori/rëre.
LIQENET: F-KIM, klorofil-a
Këto liqene/rezervuarë nuk monitorohen në mënyrë rutinë nga AKM-ja, por u kampionuan gjatë Fushatës së Kampionimit të Liqeneve, qershor dhe korrik 2021", në kuadër të projektit EUSIWM.
Kampionimi me varkë është parakusht (kampionet e marra nga brigjet nuk janë përfaqësuese për liqenet/rezervuarët). Nevojiten hetime të mëtejshme për të përcaktuar nëse mjafton vetëm një pikë (vertikale) monitorimi, apo nevojiten më tepër pika të tilla për të bërë monitorim dhe vlerësim sa më përfaqësues të statusit.
Për më tepër, mund të kërkohet marrja e (nën)kampioneve në thellësi të ndryshme (p.sh me kampionues uji Ruttner)
LIQENET: HIDROMORFOLOGJIA
Sugjerohet që ndërkohë të përdoren, nëse ka, të dhënat për nivelet e ujit, volumet e ujit etj. që mblidhen ndër të tjera nga UKT-ja, MBZhR-ja dhe të tjerë.

Frekuencat e monitorimit

Frekuencat e propozuara të monitorimit paraqiten në Tabelën më poshtë (shihni edhe shtojcën IX).

Tabela 13-6 – Përmbledhje e Programit të Masave sipas Trupit Ujor Sipërfaqësor

Nr	Kodi i Masave	Kodi i TU ose kodi i RB	Presion i rëndësishëm	LlMK	Lloji i masës	Emri i masës	Autoriteti Përgjegjës	Indikatori i LlMK	Indikator Vlera 2024	Indikator Vlera 2029
1	BMRW3512-01	RBSW3512	1.1 – Ndotja pikësore e ujërave të ndotura urbane	1	*Bazë*	*Përmirësimi i trajtimit në impiantin e trajtimit të ujërave të ndotura urbane. ITUNU Lezhë*	*AKUM AMBU*	*Numri i ITUNU që kërkohen të ndërtohen ose të përmirësohen*	1	*1*
2	SMSW3512-01	RBSW3512	1.1 – Ndotja pikësore e ujërave të ndotura urbane *1.2 – Pika të ujërave të shiut në sistemin e kanalizimeve*	21	*Shtesë/Plotësuese*	*Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të patrajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve.*	*AMBU AKUM*	*Numri i sistemeve të kullimit të nevojshme për të arritur objektivat*		
3	SMSW3512-02	RBSW3512	1.3 – Impiantet IED	16	*Shtesë/Plotësuese*	*Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	*AKUM AMBU*	*Numri i lejeve të rishikuara të nevojshme për arritjen e objektivave*		
4	SMSW3512-03	RBSW3512	3 - Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës	8	*Shtesë/Plotësuese*	*Forcimi i zbatimit të legjislacionit duke monitoruar zbatimin e kushteve të lejeve (si për lejet mjedisore ashtu edhe për lejet e burimeve ujore).*	*MIE AMBU*	*Numri i lejeve të rishikuara të nevojshme për arritjen e objektivave*		
5	SMSW3512-04	RBSW3512	4.4 – Ndryshim hidromorfologjik, humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	6	*Shtesë/Plotësuese*	*Përcaktimi i gjatësisë së trupave ujorë që duhet të reduktojnë shkarkimet e sedimenteve për të arritur objektivat mjedisore. Kontroll mbi detyrimet që rrjedhin nga zbatimi i kushteve të lejeve ndaj subjekteve për rehabilitimin e zonës, duke mbyllur rrugët hyrëse pas përfundimit të lejes, duke krijuar sisteme mbrojtjeje nga erozioni lumor në tokat bujqësore.*	*AKUM Bashkitë*	*Gjatësia (km) ose sipërfaqja (km^2) e rrjetit lumor që do të ndikohet nga masat e nevojshme për arritjen e objektivave*		
6	SMSW3512-05	RBSW3512	2.2 – Bujqësia, presion i shpërndarë	12	*Shtesë/Plotësuese*	*Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor.*	*MBZhR AMBU*	*Gjatësia e lumit që kërkon zona tampon për të kapur ose reduktuar ngarkesat e sedimentit në lumenj për të arritur objektivat*		

Nr	Kodi i Masave	Kodi i TU ose kodi i RB	Presion i rëndësishëm	LIMK	Lloji i masës	Emri i masës	Autoriteti Përgjegjës	Indikatori i LIMK	Indikator Vlera 2024	Indikator Vlera 2029
7	SMSW3512-06	RBSW3514	2.2 - Bujqësia, presion i shpërndarë	12	*Shtesë/Plotësuese*	*Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore.*	*MBZhR Bashkite*	*Gjatësia e lumit që kërkon zona tampon për të kapur ose reduktuar ngarkesat e sedimentit në lumenj për të arritur objektivat*		
8	SMSW3512-07	RBSW3512	1.6 – Dampa/depozitim i mbetjeve	21	*Shtesë/Plotësuese*	*Heqja/pastrimi i vendgrumbullimeve ilegale të mbetjeve të ngurta*	*AKUM Bashkite*	*Numri i vendgrumbullimeve të paligjshme të identifikuara për t'u hequr*	14	70
9	SMSW3512-08	RBSW3512	3 - Presionet e Nxjerrjes/Diversionit të rrjedhës	26	*Shtesë/Plotësuese*	*Përmirësimi i politikave për formalizimin dhe nxitjen e përdoruesve aktual të ujit. Përditësimi i regjistrimit të nxjerrjeve të paautorizuara nga ujërat sipërfaqësore.*	*AMBU*	*Numri i pikave të nxjerrjes*		
10	SMSW3512-09	RBSW3512	*3* - Presionet e Nxjerrjes/Diversionit të rrjedhës	7	*Shtesë/Plotësuese*	*Studim për trupat ujorë të kërcënuar nga ndryshimet e prurjeve duke hartuar një plan veprimi për zhvillimin e zonave rehabilituese dhe duke ndaluar dhënien e lejeve të tjera në këtë zonë.*	*AMBU IGJEUM*	*Numri i trupave ujorë*		
11	SMRW3512231	RW3512231	4.3.4 – Ndryshimi hidrologjik	7	*Shtesë/Plotësuese*	*Përmirësimi i rrjedhës mjedisore në lumin 3512231.* *Uji i 'rikuperuar' nga diga e Lezhës do të përdoret për të siguruar rrjedhën mjedisore për përroin 3512231.*	*MIE Operator AMBU*	*Gjatësia totale e trupave ujorë dhe sasia aktuale e rrjedhës.* *Rrjedha mjedisore*		
12	SMSW3512-10	RBSW3512	4.1.4 - Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Të tjera	5	*Shtesë/Plotësuese*	*Lejimi i kalimit të faunës ujore në trupin e modifikuar me strukturë të panatyrshme të shtratit të tij.*	*Bashkite*	*Gjatësia e mbetur e kanaleve lumore të kanalizuara që kërkohet për të arritur objektivat.*		
13	SMSW3512-11	RBSW3512	4.1.4 - Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Të tjera	5	*Shtesë/Plotësuese*	*Zëvendësimi i argjinaturës mbrojtëse të dëmtuar me një argjinaturë të re (ku ato mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e NBS).*	*Bashkite*	*Gjatësia e mbetjes së kanaleve lumore të drejtëzuara të nevojshme për arritjen e objektivave*		

Nr	Kodi i Masave	Kodi i TU ose kodi i RB	Presion i rëndësishëm	LIMK	Lloji i masës	Emri i masës	Autoriteti Përgjegjës	Indikatori i LIMK	Indikator Vlera 2024	Indikator Vlera 2029
14	SMSW3512-12	RBSW3512	2.2 - Bujqësia, presion i shpërndarë	7 & 12	*Shtesë/Plotësuese*	*Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore në lidhje me praktikat bujqësore (të reja)*	*MBZhR Bashkite*	*Sipërfaqja e ujitur kërkohet të mbulohet me masa për arritjen e objektivave*		
15	SMSW3512-13	RBSW3512			*Shtesë/Plotësuese*	*Rehabilitimi i zonave nga vend-depozitime të mbetjeve industriale.*	*Bashkite*			
16	SMSW3512-14	RW3512771 RW351251 RW351213		14	*Shtesë/Plotësuese*	*Rehabilitimi dhe funksionimi i tre zonave të monitorimit të rrjedhave sipërfaqësore të pezulluara.* *Ura e Zogut-Stacioni Milot* *Burrel-Stacioni Shoshaj* *Klos-Stacioni Klos*	*AKM IGJEUM AMBU*	*Vendet që kërkojnë stacion monitorimi*	0	3

Tabela 13-7 Tabelat përmbledhëse për kostot dhe fondet e masave për ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore

A - Masa BMRV3514-01 Ministria përkatëse, Autoriteti Zbatues ose Operatori	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Kostot kapitale ose të instalimit	Shpenzimet e operimit dhe mirëmbajtjes	Shpenzimet e Administrimit	Kostote Burimeve	Kostote tjera	Σ e Kostot€M	Burimet e Fondeve	Grant ose hua e jashtme	Buxheti qendror ose i agjencisë	Buxheti i Komunës	Financuar nga Operatori	Tarifat ose Taksat Shtetërore të Ujit	Fonde të tjera	Σ e fondeve €M
Përmirësimi i trajtimit në impiantin e trajtimit të ujërave të ndotura urbane. *ITUNU Lezhë* **AKUM/MIE /Bashkitë**	Direktiva e Ujërave të Ndotura Urbane (EU 91/271/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE)	525,000,000 LEK													
Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të patrajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve. **AKUM/MIE /Bashkitë**	Direktiva e Ujërave të Ndotura Urbane (EU 91/271/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE)	2,487,873,111 LEK													
Ndërtimi i impianteve për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtimin e efluentit në vend, në zbatim të legjislacionit **AMBU/ AKM/ Subjekti privat**	Direktiva e Ujërave të Ndotura Urbane (EU 91/271/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE) Direktiva e Integruar e Kontrollit të	24,200,000.00 LEK													

	Parandalimit të Ndotjes (96/61/KE)														
Heqja/pastrimi i vendgrumbullimeve ilegale të mbetjeve të ngurta **AKUM/MIE /Bashkitë**		49,931,453 LEK[198]													
Lejimi i kalimit të faunës ujore në trupin e modifikuar me strukturë të panatyrshme të shtratit të tij. **AMBU/MIE /Bashkitë**	Direktiva për Habitatet (92/43/KEE) Direktiva për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis (85/337/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE)	9,000,000.00 LEK													
Përcaktimi i gjatësisë së trupave ujorë që duhet të reduktojnë shkarkimet e sedimenteve për të arritur objektivat mjedisore. Kontroll mbi detyrimet që rrjedhin nga zbatimi i kushteve të lejeve ndaj subjekteve për rehabilitimin e zonës, duke mbyllur rrugët hyrëse pas përfundimit të lejes, duke krijuar sisteme mbrojtjeje nga erozioni	Direktiva për Habitatet (92/43/KEE) Direktiva për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis (85/337/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE)	1,936,000,000 LEK													

[198] Referuar nga RAPORT FINAL - ZBUTJA E RISKUT NË VEND DEPOZITIME. Qershor 2018- Ky dokument u përgatit nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, mbështetur nga Programi për Decentralizim dhe Zhvillim Vendor, përmes Agjencisë Zvicerane për Zhvillim, me ndihmesën teknike të konsulentit.

lumor në tokat bujqësore. **AMBU/MIE**															
Zëvendësimi i argjinaturës mbrojtëse të dëmtuar me një argjinaturë të re (ku ato mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZBN). **AMBU/MIE /Bashkitë**	Direktiva për Habitatet (92/43/KEE) Direktiva për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis (85/337/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE)	36,000,000 LEK													
Rehabilitimi i zonave nga vend-depozitime të mbetjeve industriale. **MIE/AMBU/ Bashkitë**															

B - Masa BMRV3514-02 & SMRV3514-01 & SMRV3514-02 & SMRV3514-03 Ministria përkatëse, Autoriteti Zbatues ose Operatori	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Kostot kapitale ose të instalimit**	**Shpenzimet e operimit dhe mirëmbajtjes**	**Shpenzimet e Administrimit**	**Kostot e Burimeve**	**Kostot e tjera**	**Σ e Kostot€M**	Burimet e Fondeve	**Grant ose hua e jashtme**	**Buxheti qendror ose i agjencisë**	**Buxheti i Komunës**	**Financuar nga Operatori**	**Tarifat ose Taksat Shtetërore të Ujit**	**Fonde të tjera**	**Σ e fondeve €M**
Zbatim i kufizimeve për reduktimin e ngarkesës të ndotjes nga plehëruesit kimik, pesticidet në tokat bujqesore.	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së	121,000,000 LEK													

Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. **MBZhR/AMBU/Bashkitë**															
Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. **MBZhR/AMBU/Bashkitë**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së	1,210,000,000 LEK													

C - Masa SMRV3514-04 Ministria përkatëse, Autoriteti Zbatues ose Operatori	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Kostot kapitale ose të instalimit**	**Shpenzimet e operimit dhe mirëmbajtjes**	**Shpenzimet e Administrimit**	**Kostot e Burimeve**	**Kostot e tjera**	**Σ e Kostot€M**	Burimet e Fondeve	**Granto se hua e jashtme**	**Buxhetiqendrore i agjencisë**	**Buxhetii Komunës**	**Financuar nga Operatori**	**Tarifat ose Taksat Shtetërore të Ujit**	**Fonde të tjera**	**Σ e fondeve €M**
Përmirësimi i politikave për formalizimin dhe nxitjen e përdoruesve aktual të ujit. **AMBU/IKMT/AKM/ShGjSh/Bashkitë**	Direktiva për Habitatet (92/43/KEE) Direktiva për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis (85/337/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE)	121,000,000 LEK													
Studim për trupat ujorë të kërcënuar nga ndryshimet e prurjeve duke hartuar një plan veprimi për zhvillimin e zonave rehabilituese dhe duke ndaluar dhënien e lejeve		60,500,000 LEK													

të tjera në këtë zonë. **AMBU/IGJEO**															
Rehabilitimi dhe funksionimi i tre zonave të monitorimit të rrjedhave sipërfaqësore të pezulluara. *Ura e Zogut-Stacioni Milot* *Burrel-Stacioni Shoshaj* *Klos-Stacioni Klos.* **AKM/IGJEO/AMBU**		6,534,000 LEK													
Përmirësimi i rrjedhës mjedisore në lumin 3512231. Uji i 'rikuperuar' nga diga e Lezhës do të përdoret për të siguruar rrjedhën mjedisore për përroin 3512231. **AMBU/Subjekt/MIE**															
Forcimi i zbatimit të legjislacionit duke monitoruar zbatimin e kushteve të lejeve (si për lejet mjedisore ashtu edhe për lejet e burimeve ujore). **AMBU/MIE/MTM**															
Përcaktimi i zonave mbrojtëse dhe higjeno sanitare në burimet për shfrytëzim e ujërave nëntokësor. ***AKM/ShGjSh/AMBU***															

13.16 Masat për Trupat Ujorë Nëntokësorë në Risk

Programi i masave bazë dhe/ose plotësuese synon trupat ujorë nëntokësorë që rrezikojnë të mos i arrijnë objektivat mjedisorë. Këta trupa ujorë kërkojnë vlerësim të detajuar të mënyrës se si do të trajtohet statusi aktual dhe ndikimet vijuese gjatë kohëzgjatjes së planit (2024-2029). Masat precize, janë identifikuar së bashku me ndryshimin e pritshëm në status, autoritetin kompetent përgjegjës, datat e synuara dhe kostot e masave. Masat specifike janë të synuara për trupa ujorë individualë, ose grupe trupash ujorë, të cilët janë në risk.

DKU-ja/DUN-i përfshijnë dy masa të veçanta, por plotësuese, ku të parat janë ato që synojnë rehabilitimin e trupave të ujërave nëntokësore që aktualisht nuk i përmbushin objektivat, ndërsa masat e tjera futen nën emërtimin e 'parandalimit dhe kufizimit'. Këto të fundit kanë të bëjnë me trupat ujorë nëntokësorë. DKU-ja thekson fuqishëm rëndësinë e parandalimit të ndotjes së konsiderueshme të ujërave nëntokësore, për shkak se merr për bazë përvojën evropiane dhe botërore që ka treguar se nëse ndoten, pastrimi i ujërave nëntokësore është i vështirë, i ngadaltë dhe me kosto të larta, ndërkohë që masat mbrojtëse janë relativisht të thjeshta, të shpejta dhe pa shumë kosto.

Neni 11(3) i DKU-së kërkon një 'qasje të kombinuar' për mbrojtjen e ujërave nëntokësore, që kombinon kontrollin e ndotjes në burim me përcaktimin e standardeve të cilësisë mjedisore; dhe Neni 7 kërkon ruajtjen e cilësisë së ujit për uljen e nivelit të trajtimit të ujit të pijshëm. Rastet e ndotjes së lokalizuar nuk ndikojnë domosdoshmërisht statusin e të gjithë TUN, me kusht që ato të hetohen dhe nëse është e nevojshme të korrigjohen, si masa parandalimi dhe kufizimi.

Bazuar te analiza e presioneve në Kapitullin 10, në Tabela 13-8 jepet një hartëzim i të gjitha masave për trupat ujorë nëntokësorë.

13.16.1 Masat për Parandalim dhe Kufizim për Trupin Ujor Nëntokësor

DKU-ja dhe DUN-i theksojnë veçanërisht parandalimin dhe kufizimin e futjes së drejtpërdrejtë dhe të tërthortë të ndotësve në ujërat nëntokësore në të gjithë shtrirjen e trupave ujorë nëntokësorë. Dallimi ndërmjet futjeve të drejtpërdrejta dhe të tërthorta shpjegohet në diagramin në vijim, i cili përqendrohet në faktin nëse burimi i ndotjes qëndron mbi apo nën pasqyrën e ujit. Një shpjegim më i detajuar i masave "Parandalim dhe Kufizim" paraqitet në Shtojcën Teknike VII.

Masat parandalim dhe kufizim janë fronti i parë i mbrojtjes për parandalimin e ndotjes së ujërave nëntokësore dhe përfshijnë masa rregullatore si lejet dhe kodet e sjelljes. Për risqet e identifikuara të ndotjes, DKU-ja i shpreh këto objektiva mbrojtëse duke përcaktuar VKE dhe Vlera Përputhshmërie (VP), të cilat zbatohen në Pikat e Përputhshmërisë (PP) dhe që janë më të rrepta se Vlerat Kufi.

Një Vlerë Përputhshmërie është përqëndrimi (dhe regjimi përkatës i përputhshmërisë), i cili kur nuk tejkalohet në PP parandalon ndotjen. Kjo ndryshon nga një Vlerë Kufi, sepse kjo e fundi zbatohet në burim (pra në PP-0). Parandalimi i ndotjes kërkon marrjen e të gjitha masave që janë 'të nevojshme dhe arsyeshme', ku 'të arsyeshme' do të thotë teknikisht të realizueshme pa përfshirë kosto joproporcionale. Projektimi i monitorimit parandalim dhe kufizim përshkruhet në Dokumentin 17 të DKU CIS.

Masat për rregullimin e futjeve nga burimet pikësore përfshijnë përgjithësisht ndalimet, autorizimet dhe rregullat e përgjithshme shtrënguese, përfshirë referimin e DTUNU-së. Kontrolli i burimeve difuze është i ngjashëm dhe mund të arrihet përmes rregullimit paraprak, autorizimit paraprak, rregullave të përgjithshme shtrënguese dhe Kodeve statutore të Praktikave, përfshirë referimin e Direktivave të Nitrateve dhe Produkteve për Mbrojtjen e Bimëve. DKU-ja mbizotëron mbi të gjitha direktivat e mëparshme dhe ndalon të gjitha futjet e drejtpërdrejta në ujërat nëntokësore.

13.16.2 Masat për Parandalim dhe Kufizim që Zbatohen për të Gjithë Trupat Ujorë Nëntokësorë

Përmirësimi i Rrjetit dhe Programit të Monitorimit të Ujërave Nëntokësore.

Foletë e piezometrave duhet të instalohen dhe monitorohen në të gjithë TUN-të aluvialë dhe me gur ranor-konglomeratë, duke nisur me pikat kryesore të pompimit të bashkive dhe duke vijuar në zonat

me pompim intensiv industrial ose për ujitje. Për më tepër, aftësitë analitike duhet të përmirësohen me qëllim monitorimin e parametrave të nevojshëm për vlerësimin e statusit që përputhet me DKU-në/DUN-në, si dhe në përputhje me presionet e njohura nga përdorimi kimik.
Burimet me shkarkime të mëdha, veçanërisht ato që maten ose përllogariten të shkarkojnë 100 L/s ose më shumë, duhet të pajisen me një strukturë matëse (p.sh. kapërderdhës ose kanal artificial) dhe regjistrues të dhënash që regjistron nivelin e ujit dhe treguesit e cilësisë. Monitorimi i burimeve është mënyra më praktike e monitorimit të akuiferëve të përbërë prej shkëmbinjsh gëlqerorë dhe magmatikë dhe çdo TUN duhet të ketë të paktën një pikë monitorimi.
Ju lutemi të vini re që niveli i besueshmërisë për vlerësimet e Grupit B dhe C është caktuar zero.

Nxjerrja e Ujërave Nëntokësore.

Kontrolli i shfrytëzimit mund të kërkohet në një moment të caktuar për disa TUN-ë, megjithatë, nuk ka aktualisht perspektivë për zbatimin e tyre derisa shumica e puseve private të jenë regjistruar. Regjistrimi është parakusht për monitorimin dhe të gjitha format e menaxhimit aktiv, si veprimtaritë e shumëllojshme për lëshimin e lejeve, si edhe për mbrojtjen. Regjistrimi mund të nxitet përmes kombinimit të mbledhjes aktive të informacionit, si dhe masave detyruese dhe atyre të bazuara në incentiva, si 'vijimi i zbatimit të dispozitave të mëparshme'. Veprimtaritë e regjistrimit duhet të kenë prioritet në TUN-ët aluvialë (GW35120101-05).
Sistemi aktual i licencimit të nxjerrjeve duhet të kontrollohet, përmirësohet për të përfshirë shqyrtim periodik automatik të sasive të licencuara si dhe mundësinë për të kërkuar masat e praktikës më të mirë për eficiencën e ujit, si dhe kushtin e rinovimit.

13.16.3 Trupat ujorë nëntokësorë GW35120101 (Laç) dhe GW35120103 (Shënkoll)

Në ujërat nëntokësore aluviale të Laçit dhe Shënkollit janë të nevojshme masa të shumëfishta paralele:

Përmirësimi i Rrjetit dhe Programit të Monitorimit të Ujërave Nëntokësore

Foletë e piezometrave (çifte me puse të cekëta dhe të thella me filtra të shkurtër) duhet të instalohen dhe monitorohen në të gjithë TUN-ët, sidomos dhe përreth fushës së puseve në Fushë Kuqe dhe më gjerë në dy TUN-ët. Monitorimi i posaçëm i dy horizonteve është i domosdoshëm. Projektimi i monitorimit në Fushë Kuqe duhet të bazohet në risk, duke marrë parasysh veprimtaritë njerëzore përgjatë kanalit të Matit dhe kripësinë e ujërave nëntokësore në Patok.
Rezultatet e matjeve nga ky veprim janë përfaqësim i saktë i gjendjes dhe prirjes hidraulike dhe kimike në akuiferët të cilët nuk janë të shqetësuar nga ndryshimi vertikal i karakteristikave si pasojë e veprimtarive natyrore ose të pompimit.

Bashkëpunimi me Ndërmarrjet e Ujësjellësit, Agjencitë e Burimeve dhe Qeverisjen Vendore

Këto agjenci duhet të bashkëpunojnë për planifikimin, monitorimin dhe mbrojtjen e ujërave nëntokësore, bazuar në ndarjen e informacionit në platformat publike. Kjo do të sigurojë të dhëna thelbësore dhe lidhje institucionale për vlerësimin dhe planifikimin e përmirësuar të basenit. Ndërmarrjet dhe Agjencitë e Burimeve duhet të përmirësojnë dhe bashkërendojnë veprimtaritë e monitorimit në mënyrë që të përputhen me objektivat mjedisorë dhe statutorë, si dhe të kombinojnë të dhënat e tyre të monitorimit në një platformë online. Së bashku me qeverisjen vendore, informacioni për numrin e madh, por të pa përcaktuar, të puseve industriale, tregtare dhe për ujitje duhet të mblidhet në mënyrë sistematike.
Duke qenë se ujërat nëntokësore mund të hyjnë dhe të dalin nga basenet e Ishmit dhe Drinit dhe janë subjekt i eksportit në shkallë më të madhe në basenin e Erzenit, shoqëritë UK dhe agjencitë përgjegjëse për burimet në të katër basenet duhet të bashkëpunojnë në një platformë me shumë palë interesi.
Rezultatet e matshme të këtij veprimi do të pasqyrohen në bazën e të dhënave që përmban informacion për nxjerrjet dhe cilësinë e ujit për të gjitha puset bashkiake, përqindjen e përcaktuar të puseve të mëdha industriale dhe përqindjen e përcaktuar të puseve për ujitje.

Hartëzimi i Rrezikut nga Ndotja, Zonat e Mbrojtjes së Burimit të Ujërave Nëntokësore dhe Zonimi për Përdorimin e Tokës

Analiza e presioneve ka identifikuar risqet e ndotjes që lidhen me kimikatet e identifikuara në DKU dhe DUN. Në këtë kuadër nevojiten një sërë veprimtarish të lidhura me njëra-tjetrën. Veprimi i parë është

identifikimi i llojit dhe vendndodhjes së kimikateve të rrezikshme të përdorura ose që depozitohen në TUN-të, të përmbledhura në një hartë digjitale rreziqesh. Së dyti, vjen përcaktimi i hapësirës së jashtme dhe të përgjithshme (pus-shpimi) të zonës së mbrojtjes së ujëmbledhësit (SPZ) në puset bashkiake. Veprimi i tretë është përcaktimi i kufizimeve lidhur me përdorimin e tokës dhe praktikat e përdorimit të kimikateve në SPZ-të e brendshme dhe të jashtme. Prioriteti më i madh i duhet dhënë fushës së puseve në Fushë Kuqe. Rezultatet e matshme të këtij veprimi janë pakësimi sasior i rrezikut, i shprehur në objekte të zhvendosura, masa zbutëse të zbatuara, dhe në përjashtimin e rreziqeve të reja.

Modeli i Menaxhimit i Akuiferit Aluvialë Ishëm - Mat - Drin

Një presion mundësisht i rëndësishëm nga pikëpamja sasiore lidhet me rrjedhat natyrale dhe si pasojë e pompimit të ujërave nëntokësore ndërmjet baseneve dhe ndërmjet trupave të ujërave nëntokësore në basenet e Ishëmit, Matit dhe Drinit dhe eksporteve në basenin e Erzenit. Siç theksohet nga CEMSA (2012), aluvioni në pjesët e poshtme të baseneve të Ishëmit, Matit dhe Drinit për një akuifer të vetëm. Për shkak të nevojës, planet e baseneve lumore i përputhin trupat ujorë me ujëmbledhësit sipërfaqësorë; megjithatë, pompimi nga pikat që janë në marzhet e një trupi ujor nëntokësor do të ndikojë në trupin tjetër aty pranë. Gjurmët e këtyre akuiferëve shërbejnë si vendbanim për një pjesë të madhe të popullsisë së Shqipërisë dhe për veprimtari ekonomike, dhe ka gjasa të rritjes së kërkesës për më shumë shfrytëzim të ujërave nëntokësore. Risqet që lidhen me alokimin e tepërt dhe mobilizimin e paqëllimshëm të ujërave nëntokësore të kontaminuara kërkojnë instrumente menaxhimi për mbarë akuiferin, me qëllim këshillimin e agjencive të bazuara në basen dhe të tjera vendore, si dhe me qëllim udhëzimin e menaxhimit të qëndrueshëm të ujërave nëntokësorë në trupat e përgjithshëm ujorë. Për këtë qëllim, një agjenci qendrore duhet të hartojë ose të porosisë hartimin, si dhe të mirëmbajë, një model numerik të akuiferit aluvial të Ishëm-Mat-Drin, me qëllim planifikimin, alokimin dhe vlerësimin e kërkesave në basene të ndryshme. Duke marrë në konsideratë shqetësimet e shprehura më parë lidhur me të dhënat e monitorimit, ky program duhet të integrohet me trajnime dhe ngritje kapacitetesh, si dhe me përmirësimin e monitorimit të ujërave nëntokësore. Kështu, programi duhet të zbatohet për një periudhë disavjeçare, me qëllim krijimin e një modeli të fuqishëm dhe kapacitetesh të arrira për menaxhimin e ujërave nëntokësore.

Duke supozuar që veprimet përkatëse ndërmerren bazuar në rekomandimet e tij, rezultatet e matshme të këtij veprimi do të pasqyrohen në alokimin e koordinuar të shfrytëzimit ndërmjet baseneve, dhe në shmangien e degradimit të rëndë të statusit sasior.

Hulumtimet Specifike

Pavarësisht statusit të përgjithshëm të mirë të marrë për bazë në monitorim, ky status varet nga ndërmarrja e hulumtimeve, dhe nëse është e nevojshme, zbatimi i ndreqjes së pikave të nxehta të ndotjes vendore të identifikuar në Kapitullin 10, Figura 10-4 tek Shtojca Teknike VII të renditura më poshtë.

- PH_2 Impiant për plehërimin me fosfat në Laç
- Uzina e superfosfatit dhe e shkrirjes së bakrit në Laç

13.16.4 Trupi ujor nëntokësor GW35120103 (kanali i Matit)

Hulumtimet Specifike

Pavarësisht statusit të përgjithshëm të mirë të marrë për bazë në monitorim, ky status varet nga ndërmarrja e hulumtimeve, dhe nëse është e nevojshme, zbatimi i ndreqjes së pikave të nxehta të ndotjes vendore të identifikuar në Kapitullin 10, Figura 10-4 tek Shtojca Teknike VII të renditura më poshtë.

- PH_33 Miniera dhe uzina e bakrit Rubik

13.16.5 Grupi i Trupave Ujorë E: GW35120501 deri në GW35120503

Hulumtimet Specifike

Pavarësisht statusit të përgjithshëm të mirë të marrë për bazë në monitorim, ky status varet nga ndërmarrja e hulumtimeve, dhe nëse është e nevojshme, zbatimi i ndreqjes së pikave të nxehta të

ndotjes vendore të identifikuara në Kapitullin 10, Figura 10-4, Shtojca Teknike VII të renditura më poshtë.

- PH_13 Uzina e ferro-kromit Burrel
- PH_19 Magazinë pesticidesh në Rrëshen
- PH_32 Vend-depozitimi i mbetjeve në Rrëshen
- PH_35 Fabrika e pasurimit të bakrit dhe vend-depozitimet e mbetjeve në Kurbnesh
- PH_37 Fabrika e ferro-kromit Elbasan (vendndodhje e diskutueshme - jashtë basenit të Mati

13.17 Përmbledhja e Kostove për Masat për Ujërat Nëntokësor

Kostot e paraprira të përmbledhura për të gjitha masat lidhur me trupat ujorë nëntokësorë dhe vlera totale e të gjitha kostove për të gjitha masat në periudhën e Planit 2024-2029, paraqiten së bashku në tabelën 13-7me kostot për masat e trupave ujor sipërfaqësor, pasi masat e TU sipërfaqësor ndikojnë edhe në masat e TU nëntokësor.

13.18 Përmbledhja Përfundimtare e Statusit Aktual dhe të Parashikuar të Trupit Ujor Nëntokësor

Figura 13-3 përmbledh rezultatet e pritshme të PMBU-së 2024-2029 për statusin e trupave ujorë nëntokësorë në basenin e Matit.

Figura 13-3 – Përqindjet Aktuale dhe të Parashikuara të Statusit të Trupave Ujorë Nëntokësorë

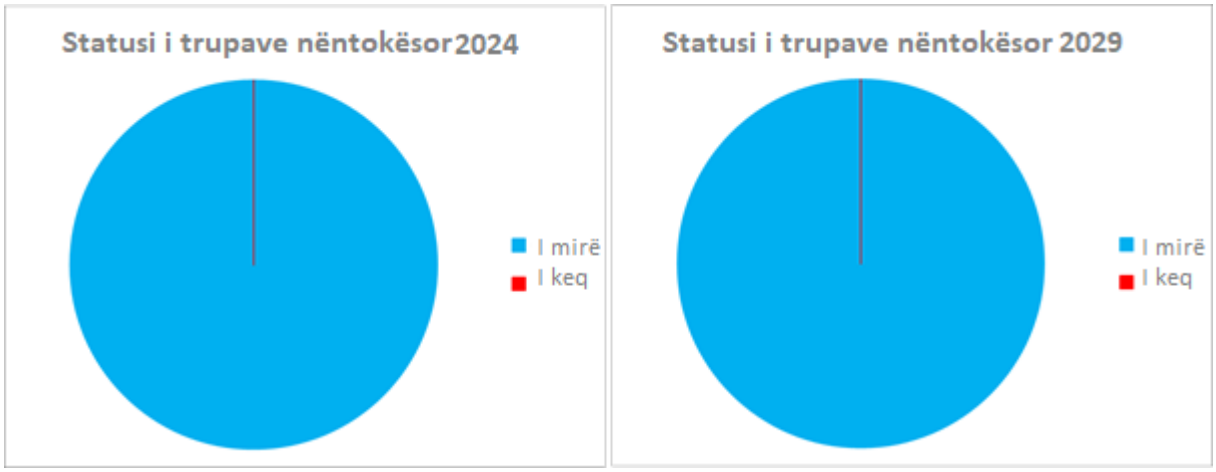

13.19 Procedurat e Monitorimit dhe Vlerësimit të Planit

Masat parandalim dhe kufizim janë fronti i parë i mbrojtjes për parandalimin e ndotjes së ujërave nëntokësore dhe përfshijnë masa rregullatore si lejet dhe kodet e sjelljes. Për risqet e identifikuara të ndotjes, DKU-ja i shpreh këto objektiva mbrojtëse duke përcaktuar VKE dhe Vlera Përputhshmërie (VP), të cilat zbatohen në Pikat e Përputhshmërisë (PP) dhe që janë më të rrepta se Vlerat Kufi. Mund të përcaktohen katër pika përputhshmërie (nga PP-0 deri në PP-3). Këto pika mund të shërbejnë si progresion përgjatë një kalimi të caktuar nga pikat ku kontaminuesi (1) hyn në nënsipërfaqe, (2) arrin pasqyrën ujore, (3) arrin një vendndodhje të ndërmjetme brenda akuiferit dhe (4) në fund të sistemit të prurjes. Pikat e përputhshmërisë mund të jenë pika monitorimi faktike ose teorike që përdoren për të llogaritur inputet e pranueshme.

Tabela 13-8 – Përmbledhje e Programit të Masave sipas Trupit Ujor Nëntokësor

Nr	Kodi i Masave	Kodi i TU ose kodi i RB	Presion i rëndësishëm	LlMK	Lloji i masës	Emri i masës	Autoriteti Përgjegjës	Indikatori i LlMK	Indikator Vlera 2024	Indikator Vlera 2029
1	SMGW3512-01	GW35120101 GW35120103	*2.2-Bujqësia, presion i shpërndarë 2.8-Presion i shpërndarë nga kontaminmet e minierave*	12	*Bazë*	*Përcaktimi i zonave mbrojtëse dhe higjeno sanitare në burimet për shfrytëzim e ujërave nëntokësor.*	*AKM ShGjSh AMBU*	*Gjatësia e lumit që kërkon zona tampon për të kapur ose reduktuar ngarkesat e sedimentit në lumenj për të arritur objektivat*		
2	SMGW3512-01	GW35120105	1.1- Ndotja pikësore e ujërave të ndotura urbane 1.3- Ndotja pikësore nga Impiantet e industrive 1.5- Ndotja pikësore nga zonat e kontaminuara	21	*Shtesë/Plot ësuese*	*Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të patrajtuara nga derdhjet e kanalizimeve dhe aktivitete industriale*	*AKUM Bashkitë*	*Numri i sistemeve të kullimit të nevojshme për të arritur objektivat*		
3	SMGW3512-03	GW35120501 GW35120503	*3* - Ndotja nga nxjerrjet dhe presionet e devijimit të prurjeve	8	*Shtesë/Plot ësuese*	*Forcimi i zbatimit të legjislacionit për kontrollin mbi lejet e dhëna për përdorime të burimeve ujore duke çuar në një menaxhim më të qëndrueshëm të akuiferit aluvial Ishëm-Mat-Drin*	*AMBU*	*Numri i lejeve të rishikuara të nevojshme për arritjen e objektivave*		

PLANI I MENAXHIMIT TË BASENIT

UJOR MAT

Shtojca Teknike I (Hidrologjia)

---

1 BILANCI UJOR

1.1 Mbështetja e hidrologjisë, bilancit ujor, karakterizimit dhe përcaktimit të statusit të trupave ujorë në PMBU Mat

Të dhënat e përdorura për sasinë e ujit të PMBU Mat duhen përditësuar me informacione të reja. Qëllimi ishte shtrirja e serisë së të dhënave, që për momentin kanë qenë nivelet e ujit në seritë e shkarkimeve. Për PMBU Mat nga hetimi i bazës së të dhënave, ka pasur 5 vendndodhje të mundshme për përditësimin e kurbave të vlerësimit dhe zgjerimin e të dhënave deri në vitet 2007-2008. Zgjerimi i serisë ka lejuar përditësimin dhe krijimin e kurbave të qëndrueshmërisë për pellgun e lumit Mat. Procesi për analizat hidrologjike të 5 vendodhjeve përshkruhet më poshtë:

- Kontrolli i serive të të dhënave të nivelit të ujit duke u korrigjuar nga referenca gjeodezike relative për 4 stacione;
- Mbledhja e të dhënave të monitorimit të shkarkimeve nga ekspeditat e ndryshme nga viti 1992-2007 ose më vonë për 5 stacione;
- Kontrolli i cilësisë së të dhënave të monitorimit të shkarkimit për 5 stacione;
- Krijimi i kurbës së vlerësimit për 5 stacione;
- Kontrolli i cilësisë së serisë së të dhënave të shkarkimit për 5 stacione;
- Përditësimi ose krijimi i kurbave të qëndrueshmërisë së rrjedhës për 5 stacione;

1.1.1 Hidrologjia – baseni i lumit Mat

Dega kryesore e Matit është Fani që rrjedh nga verilindja, ndërsa vetë Mati nga jugperëndimi deri në bashkimin me Fanin në perëndim. Fani ka një sipërfaqe ujëmbledhëse prej 1076 km² dhe përbëhet nga dy degë: Fani i Madh dhe Fani i Vogël. Gjatësia e përgjithshme e lumit Mat është 144 km, me lartësi mesatare 746 m.m.n.d.

Fani i Madh ka një sipërfaqe ujëmbledhëse prej rreth 540 km^2 dhe është afërsisht 77 km e gjatë. Lartësia mesatare është rreth 700 m. Burimi kryesor i tij është në një lartësi prej rreth 1400 m mbi nivelin e detit. Lugina e Fanit të Madh është rreth 60 km e gjatë dhe shtrihet nga verilindja në jugperëndim. Në pikën e bashkimit me Fani Vogël, lugina ndodhet në lartësinë 180 m mbi nivelin e detit.

Vlerësimi i regjimit vjetor të rrjedhës së lumit Mat bazohet në vëzhgimet në stacionet hidrometrike, ku regjistrohen nivelet e ujit dhe matjet e prurjeve dhe ndërtohet marrëdhënia e nivelit të prurjes. Sipas këtyre marrëdhënieve, prurjet ditore, mujore dhe vjetore llogariten për të gjithë periudhën me të dhënat hidrometrike të disponueshme.

Shkarkimi specifik që rezulton është rreth 40 l/s.km² dhe koeficienti i rrjedhjes 0,75; këto vlera vlejnë si për lumin Mat ashtu edhe për Fanin. Pellgu ujëmbledhës i Fanit të Vogël shtrihet në një sipërfaqe prej 415 km^2 dhe gjatësia e lumit arrin në rreth 55 km. Lartësia mesatare e pellgut ujëmbledhës të Fanit të Vogël është 734 m. Burimet e Fanit të Vogël ndodhen rreth 1860 m mbi nivelin e detit. Fani i Madh dhe Fani i Vogël bashkohen pranë Rrëshenit.

Nga databaza e vjetër dhe e re është llogaritur deri në vitin 2008, prurja mesatare vjetore e lumit Mat në stacionin Shoshaj (41.607528°, 20.028472°, sipërfaqja 646 km²) ishte 28.18 m³/s. Prurja mesatare vjetore e lumit Fani i Madh në stacionin Rubik (përfshin Fanin e Vogël, sipërfaqe = 1014 km²) ishte 47.36 m³/s.

Hidrografët e prurjes për tre regjime lumore përfaqësuese (Mati në Shoshaj, Fani i Vogël në Ndërfan, Fani i Madh në Rubik) janë paraqitur në një studim për periudhën 1960-2000, bazuar në

të dhënat e prurjeve të ofruara për Projektin nga IGEWE. Vlerat mesatare të këtyre stacioneve ndryshojnë nga ato të paraqitura në Hidrologjinë e Shqipërisë 1984. Për shembull, Mati në Shoshaj raporton 25.5 m^3/s prurje mesatare vjetore nga raporti i HoA, 1984, ndërsa të dhënat e IGEWE sugjerojnë një prurje mesatare prej 28.18 m^3/s. Prurja mesatare vjetore e Fanit të Vogël në Ndërfan raportohet si 11.7 m^3/s (1984), ndërsa të dhënat e përpunuara të IGEWE japin një vlerë prej 12.93 m^3/s. Këto dallime të rëndësishme janë për shkak të gabimeve të të dhënave ose ndoshta, ndikimeve të ndryshimeve klimatike. Për shkak të problemit të sistemit të matjes së rrjedhës pas kësaj periudhe nuk ka të dhëna të besueshme të rrjedhës në dispozicion brenda pellgut të lumit.

Në stacionin më të ulët të rrjedhës së matjes së rrjedhës së pellgut të lumit (lumi Mat në Milot, që përfshin shkarkimet nga të dy lumenjtë kryesorë Mati dhe Fani) 2441 km^2, nuk ka të dhëna të besueshme në dispozicion, kështu që prurja mesatare vjetore për të gjithë pellgun në periudha 1968-2008 nuk mund të përcaktohet drejtpërdrejt, por të vlerësohet. Lumi Mat për periudhën 1951-2008 ka një shkarkim mesatar vjetor prej 102 m^3/s, nga të cilat 60 m^3/s vjen nga vetë Mati dhe 42 m^3/s nga Fani. Infiltrimi i ujërave nëntokësore arrin në 30 % të prurjes vjetore, ndërsa rrjedhja sipërfaqësore kontribuon në 70 % të mbetur. Rrjedhat maksimale mund t'i atribuohen reshjeve dhe shkrirjes së borës. Duke kombinuar mesataret e prurjeve në Mat (Shoshaj) dhe Fan (Rubik), ne sugjerojmë që prurja mesatare vjetore në Milot të jetë 102 m^3/s.

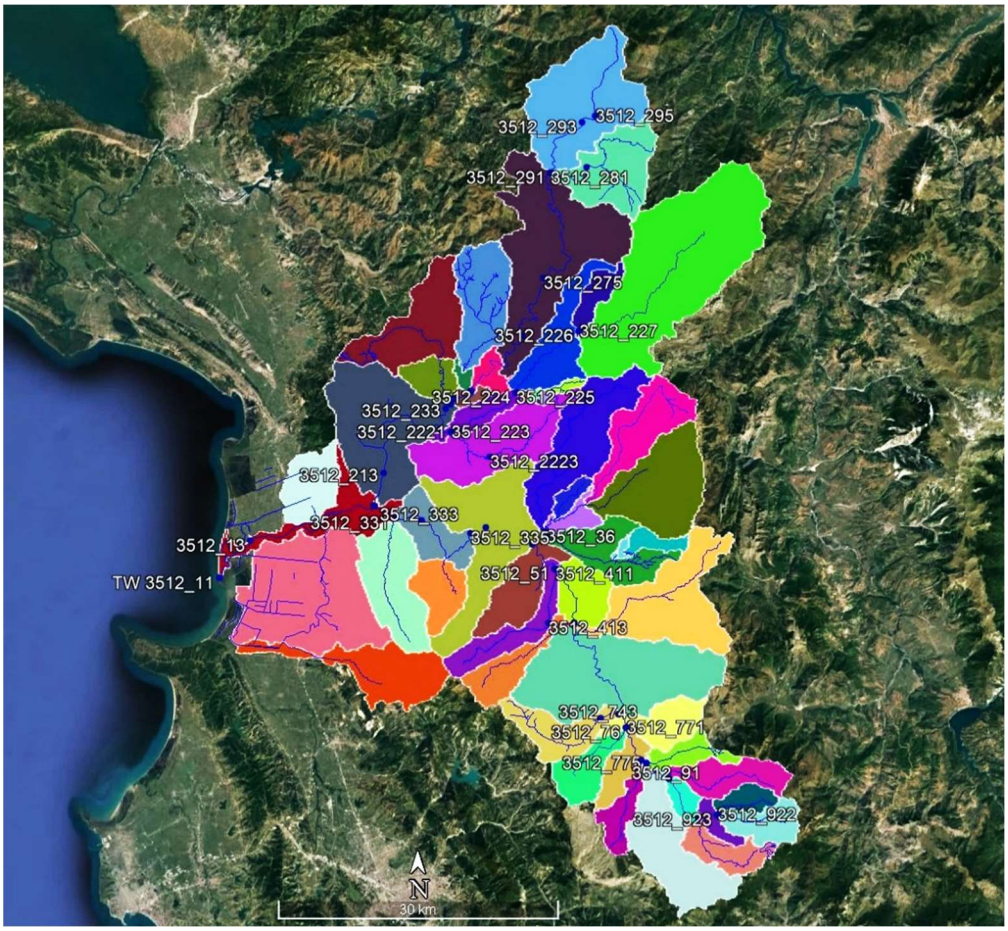

Figura 1- Përcaktimi i trupave ujorë të lumit Mat

Përveç regjimeve vjetore të rrjedhës, hidrologjia e pellgut të lumit karakterizohet më së miri nga kurbat e kohëzgjatjes së prurjes, të cilat përfaqësojnë proporcionin e kohës që çdo rrjedhë e caktuar barazohet ose tejkalohet. Me rëndësi të veçantë janë "prurjet treguese" të Q_{10}, Q_{25}, Q_{50}, Q_{75} dhe

Q_{90}. Q_{50} është matja më e besueshme e rrjedhës më të mundshme (duke konsideruar vlerat ekstreme nga të dhënat) dhe kjo vlerë duhet të përdoret për planifikimin afatgjatë të alokimeve të burimeve ujore, jo vlerën mesatare.

Raporti Q_{90}/Q_{50} është përgjithësisht një tregues i mirë i proporcionit të shkarkimit të ujërave nëntokësore si pjesë e rrjedhës totale të matur të prurjes, i ashtuquajturi "Indeksi i prurjes bazë" (IPB). Në bazë të mesatares vjetore, "prurja ekologjike minimale absolute" nuk duhet të jetë kurrë më e vogël se Q_{95} dhe në sistemet me ndikim në ujërat nëntokësore (IPB ≥ 0,35+) duhet të paktën të jetë i barabartë ose të kalojë Q_{90}.

Krahasimi i profileve meteorologjike dhe i profileve hidrologjike tregon se kulmi i reshjeve ndodh në muajin prill për nënpellgun e Matit dhe Fanit të Vogël. Megjithatë, kulmi i prurjes për Fanin e Madh në Rubik ndodh në dhjetor. Reagimi i vonuar i nënpellgjeve të Matit dhe Fanit të Vogël mund të jetë për shkak të formacioneve gjeologjike të gjera gëlqerore në ato nënpellgje, në të cilat depozitimi i ujërave nëntokësore rimbushet përpara se nivelet e ujërave nëntokësore të jenë të mjaftueshme për t'u shkarkuar në sistemet lumore në formën e rrjedhës bazë. Për krahasim, nënpellgu i Fanit të Madh përbëhet kryesisht nga formacione bazë, ultrabazike dhe vullkanike, dhe ka më pak gjasa të shfrytëzojë depozitimin e ujërave nëntokësore dhe për këtë arsye është më i ndjeshëm ndaj ngjarjeve të reshjeve.

Kurbat e qëndrueshmërisë së prurjes për të tre stacionet matëse të prurjes janë paraqitur në tabelën 16.

Tabela 1- Kurbat e qëndrueshmërisë së prurjeve për stacionet e matjes së prurjeve në basenin e lumit Mat

STACIONI I matjes së prurjes	LUMI	GJERËSIA	GJATËSIA	Q_{10}	Q_{25}	PM	Q_{50}	Q_{75}	Q_{90}	Q_{95}
Klos	Mati	41,489389°	20.095028°	16.24	14.10	11.16	9.41	6.93	4.96	4.28
Shoshaj	Mati	41,607528°	20,028472°	37,97	33,97	28.18	24.25	18.81	14.32	12.88
Bruç	Uraka	41,691328°	19,998670°	6.50	5.68	5.60	3.86	2.95	2.15	1.88
Ndërfan	Fani i Vogël	41,785639°	19,892167°	17.14	15.32	12.93	10.77	8.28	6.32	5.68
Rubik	Fani i Madh	41,763965°	19,781742°	72.02	61,99	47,36	42,49	31.14	22.24	19.36

1.1.2 "Testi Lokal" i Ndryshimeve Klimatike – Baseni i Lumit Mat

Ndërsa Modelet Globale të Klimës dhe Raportet e IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change - Paneli Ndërqeveritar për Ndryshimet Klimatike) ofrojnë një pasqyrë të përgjithshme të skenarëve të mundshëm të ardhshëm, nuk ka asnjë zëvendësim për një analizë të të dhënave lokale, veçanërisht nëse ekzistojnë të dhëna të gjata. Analiza e vetme më e dobishme për t'u kryer është një "test i ndryshimit të rëndësishëm" statistikor i dy vlerave mesatare vjetore të reshjeve afatgjata. Që ky test të jetë i vlefshëm, kërkohen të paktën 40+ vjet (2 x 20) të dhëna mesatare vjetore nga një stacion meteorologjik i besueshëm që ka qëndruar në të njëjtin vend gjatë gjithë periudhës së vlerësimit.

Një stacion meteorologjik afatgjatë ka ekzistuar në Burrel që nga vitet 1950. Regjistrimi meteorologjik (reshjet) thjesht duhet të ndahet në dy periudha normale klimatike të barabarta

(1961-1990) dhe (1991-2020) dhe kryhet një test i rëndësishëm ndryshimi për dy mesataret afatgjata (Tabela 17).

Vlera ≤ në nivelin e besimit (α) do të thotë se ka një ndryshim statistikisht domethënës midis dy mesatareve sipas periudhës. Prandaj, ky ndryshim i atribuohet efekteve të ndryshimeve klimatike. Diferenca midis mesatareve të reshjeve është një tregues i drejtpërdrejtë i ndryshimit të burimeve ujore të disponueshme pasi reshjet janë forca lëvizëse e të gjitha burimeve ujore.

Tabela 2– Testi i Diferencës Statistikore –Reshjet Afatgjata, Stacioni Lajthizë

PERIUDHA E TË DHËNAVE	AFATGJATË (mm)	N	VARIANTI 1	VARIANTI 2	NB α (5%)	STAT	P (T≤t) (1)	P (T≤t) (2)
1961-1990	1836	30	115.21	121.23	0.05	2,9395	0,0014632	0,0029265
1991-2020	1604	30	137,32					

Për shkak të problemit të një sistemi efektiv monitorimi të rrjedhës së ujërave sipërfaqësore që nga viti 1992, AMBU aktualisht nuk është në gjendje të përcaktojë me saktësi çdo ndryshim të disponueshmërisë së burimeve ujore në pellgun e Matit për periudhën 1991 – 2020.

1.1.3 Përmbledhje e Bilancit ujor në basenin e lumit Mat

Përcaktimi i një ekuilibri të besueshëm të ujit të pellgut lumor është një ushtrim teknikisht sfidues, që kërkon të dhëna të sakta të fundit mbi prurjet, daljet dhe nivelet e konsumit të matur. Megjithatë, të kuptuarit e burimeve parësore të prurjes në basen, dhe se si uji konsumohet ose transferohet ndërmjet burimeve (ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore) dhe në fund shkarkohet në dalje (det ose basen ndërkufitar në rrjedhën e poshtme) është thelbësor për të kuptuar saktë hidrodinamikën e pellgut dhe menaxhimin e qëndrueshëm të ujit. Një vlerësim i plotë dhe i detajuar i ofertës dhe kërkesës për burime ujore është objekt i raportit më teknik, i cili aktualisht nuk mbulohet në këtë kuadër të PMBU. Bilanci novator standard i ujit të basenit lumor, i sapo aplikuar në Shqipëri, promovon një kuptim të dobishëm të disa çështjeve kryesore.

Ndërlidhja midis ujërave sipërfaqësore dhe ujërave nëntokësore.

Edhe pse shpesh menaxhohen dhe raportohen veçmas, ato janë të lidhura ngushtë. Vëllimi i rimbushjes së ujërave nëntokësore, në veçanti, është një vlerë kritike për ekosistemet ujore dhe licencimin e nxjerrjes, shpesh keqraportohet në vlerësimet e MIBU.

Humbjet natyrore (avullimi, transpirimi dhe daljet ndërkufitare të ujërave nëntokësore) duhet të zbriten nga prurjet totale natyrore (reshjet, prurjet ndërkufitare të ujërave sipërfaqësore dhe hyrjet e ujërave nëntokësore) për të arritur në Burimin Vjetor të Rinovueshëm (BVR).

Nëse BVR e ujërave sipërfaqësore ose nëntokësore (ose të dyjave) tejkalohet vazhdimisht përmes nxjerrjes dhe konsumit të tepërt, ky është një pozicion i paqëndrueshëm për pellgun e lumit dhe do të rezultojë në rënie të prurjeve të lumenjve dhe/ose niveleve të ujërave nëntokësore. Në të dyja rastet, objektivat mjedisore të pellgut të lumit do të ndikohen.

Sektorë të veçantë ekonomikë duhet të vlerësohen gjerësisht për të identifikuar se cilët sektorë janë përgjegjës për nivelet më të larta të konsumit. Pothuajse pa ndryshim ky është sektori i bujqësisë, për shkak të niveleve të larta të transpirimit të kulturave të ujitura intensivisht dhe praktikave joefikase të ujitjes, por edhe uji komunal është gjithashtu përgjegjës për “humbjet” e konsiderueshme të ujërave sipërfaqësore në ujërat nëntokësore dhe anasjelltas. Skemat e hidrocentraleve mund të devijojnë sasi të mëdha uji midis nënpellgjeve. Këto transferime ujore mund të jenë shumë të dëmshme për objektivat mjedisore pa zbutjen e duhur.

Është një objektiv themelor i menaxhimit të shëndoshë të burimeve ujore për të përcaktuar dhe kontrolluar “indekset kryesore të shfrytëzimit të ujit” për ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore për

të mbrojtur kërkesat e prurjes ekologjike dhe për të siguruar sasi afatgjata për përdorime ekonomike.
Kur të gjitha të dhënat nuk janë të disponueshme, mund të aplikohet një përdorim i thjeshtë i BU. Ligji i bilancit të ujit thotë se hyrjet në çdo sistem ose zonë ujore janë të barabarta me daljet e tij plus ndryshimin e depozitimit gjatë një intervali kohor. Në hidrologji një ekuacion i bilancit të ujit mund të përdoret për të përshkruar rrjedhën e ujit brenda dhe jashtë një sistemi. Bilanci i ujit mund t'i referohet gjithashtu mënyrës se si një organizëm e mban ujin në kushte të thata ose të nxehta.

Ekuacioni i përgjithshëm i bilancit të ujit është:

$$P = R + ET + \Delta S$$

P është reshje
R është prurja
ET është evapotranspirim
ΔS është ndryshimi në ruajtje (ose çdo humbje tjetër nga sistemi)
Ky ekuacion përdor parimet e ruajtjes së masës në një sistem të mbyllur, ku çdo sasi uji që hyn në sistem (nëpërmjet reshjeve), duhet të transferohet ose në avullim, transpirim, rrjedhje sipërfaqësore (përfundimisht arrin në kanal dhe largohet në formën e shkarkimit të lumit) ose të ruajtura në tokë. Ky ekuacion kërkon që sistemi të jetë i mbyllur dhe aty ku nuk është (për shembull kur rrjedhjet sipërfaqësore kontribuojnë në një pellg tjetër), kjo duhet të merret parasysh.

Tabela 3- Shembull i bilancit ujor për PMBU Mat (Mat - Milot)

<table>
<tr><td>BILANCI I UJIT (PRURJET AKTUALE)</td><td colspan="6">PERIUDHA E TË DHËNAVE: 1991-2008</td><td colspan="6">BILANCI UJOR
(të gjitha njësitë janë milion m³)</td><td>NËNBASENI: SEZON: Vjetor</td></tr>
<tr><td>PYRJET NATYRORE NGA BURIMI</td><td colspan="6">Prurjet sipërfaqësore ndërkufitare</td><td colspan="6">Reshjet e drejtpërdrejta në pellgun e lumit
4054,50</td><td rowspan="2">Prurjet ndërkufitare të ujërave nëntokësore</td></tr>
<tr><td>RIMBARIKIMI I prurjes bruto vjetore</td><td colspan="6">0</td><td colspan="6">4665,75</td></tr>
<tr><td rowspan="2"></td><td colspan="6">Rimbushja vjetore e ujit sipërfaqësor
4054,50</td><td colspan="7">Rimbushja vjetore e ujërave nëntokësore</td></tr>
<tr><td>HUMBJET NATYRORE</td><td colspan="6">Evapotranspirimi aktual (ETA)
754.05</td><td colspan="7">Daljet në ujërat nëntokësore ndërkufitare</td></tr>
<tr><td>BURIM VJETOR I RIRITËRISHËM(A)</td><td colspan="6">Burimet vjetore të rinovueshme (ARR: SW)
837,83</td><td colspan="7">Burimet vjetore të rinovueshme (ARR: GW)</td></tr>
<tr><td>SEKTORET PARËSOR EKONOMIK TË PËRDORIMIT TË UJIT</td><td>IMPORTET</td><td>KOMUNALE</td><td>INDUSTRIA</td><td>BUJQËSIA</td><td>ENERGJI</td><td>EKSPORTET</td><td>IMPORTET</td><td>KOMUNALE</td><td>INDUSTRIA</td><td>BUJQËSIA</td><td>ENERGJI</td><td>EKSPORTET</td></tr>
<tr><td>SEKTORI I FURNIZIMIT ME UJË</td><td colspan="6" rowspan="3">Konsumi i Detajuar Vjetor i Ujërave Sipërfaqësore sipas sektorëve</td><td colspan="6" rowspan="3">Konsumi Vjetor i Detajuar i Ujërave Nëntokësore sipas sektorëve</td></tr>
<tr><td>KONSUMI SIPAS SEKTORIT</td></tr>
<tr><td>KTHIMI SIPËRFAQËSOR NË UJËRAT TOKËSORË</td></tr>
</table>

UJËRAT TOKËSORË KTHEHEN NË		
KONSUMI NETO SIPAS SEKTORIT	(e vlerësuar 83.78 milion m3)	
KONSUMIMI NETO SIPAS BURIMIT(B)	**Konsumi vjetor i ujit sipërfaqësor** 83,78	**Konsumi vjetor i ujërave nëntokësore**
DALJE NETO VJETOR(A – B)	**Shkarkimi neto sipërfaqësor (përfshirë rrjedhën bazë)**	**Shkarkimi i rrjetës së ujërave nëntokësore (si rrjedhje bazë)**
INDIK. E SHFRYTËZIMIT TË UJIT	**Indeksi i shfrytëzimit të ujërave sipërfaqësore (Ujëra Sip +)** 2,60 %	**Indeksi i shfrytëzimit të ujërave nëntokësore (Ujëra nëntok+)**

1.2 Gjendja e rrjetit të monitorimit të sasisë së ujërave sipërfaqësore dhe ndërhyrja e nevojshme në programin e masave

1.2.1 Rrjeti hidrometeorologjik në Shqipëri

Shërbimi meteorologjik në Shqipëri ka një përvojë të gjatë në vend. Në vitin 1949 u krijua departamenti i shërbimit hidrometeorologjik, në varësi të Institutit të Shkencave. Instituti i Hidrometeorologjisë u krijua në vitin 1962 dhe në vitin 1973 u përfshi në sistemin e Akademisë së Shkencave të Shqipërisë. Instituti ushtroi rolin dhe detyrat e tij deri në vitin 2007 kur ndodhi një ristrukturim. Si rezultat, u krijua Instituti i Gjeoshkencës, Energjisë, Ujit dhe Mjedisit (IGJEUM), me urdhër të ministrit në vitin 2011.

Para viteve '90 rrjeti hidrometeorologjik ka qenë i përbërë nga më shumë se 400 stacione. Pas viteve '90 numri i stacioneve është reduktuar nga viti në vit në rreth 220 sot. Rrjeti manual meteorologjik po bën matje 2-3 herë në 24 orë dhe këto të dhëna regjistrohen në një libër nga vëzhguesi. Çdo muaj informacioni dërgohet në IGJEO në mënyrë të rregullt. Numri i stacioneve është ulur dhe tani janë 120 stacione manuale në territorin shqiptar. Ky informacion është i arkivuar dhe i pa kontrolluar apo dixhitalizuar.

Informacioni i arkivuar kontrollohet për cilësinë ose dixhitalizohet vetëm nëse ka kërkesë për disponimin e këtyre të dhënave. Një investim i Bankës Botërore u mbështet nga dixhitalizimi dhe kontrolli i cilësisë së të dhënave nga viti 2001-2011. Këto të dhëna janë në dispozicion sipas kërkesës. Numri i stacioneve është ulur dhe tani janë 120 stacione manuale në territorin shqiptar. Disa nga këto stacione po përmirësohen duke u zëvendëduar me pajisje automatike ku ka pajisje manuale. Nga Banka Botërore janë 26 stacione të reja automatike. Nga projekti GIZ janë 6 stacione të reja automatike të vendosura vetëm në basenin ujor të Drin-Bunë.

Stacionet transmetojnë të dhëna çdo 2 orë, por sistemi është i rikonfigurueshëm nga distanca. Platforma që menaxhon stacionin automatik është Winnet. Ky sistem ka disa komponentë për cilësinë e të dhënave që merren në stacion. Rrjeti aktual i vëzhgimit plotëson kërkesat e standardit të OBM (*Organizata Botërore Meteorologjik*). Këto kërkesa kanë të bëjnë me saktësinë e sensorëve, kushtet e vendndodhjes së stacionit dhe gjendjen e pozicionit të sensorit nga toka ose të paprekur nga bimësia, etj. Disa nga parametrat e matur nga rrjeti meteorologjik janë (Akumulimi i shiut, bora -niveli, rrezatimi, presioni, era, lagështia dhe temperatura). Tabela e mëposhtme jep një pasqyrë të rrjetit të vëzhgimit të IGJEO dhe vendndodhjeve të stacioneve.

Tabela 4- Stacione meteorologjike automatike

Rrjeti i sensorëve	Numri i stacioneve	Rezolucioni hapësinore/kohore	Lloji i matjes
Shiu	46	NA / 2 orë	Monitorimi – në kohë reale
Niveli i borës	8	NA / 2 orë	Monitorimi – në kohë reale
Rrezatimi	20	NA / 2 orë	Monitorimi – në kohë reale
Presioni	30	NA / 2 orë	Monitorimi – në kohë reale

Era	25	NA / 2 orë	Monitorimi – në kohë reale
Lagështia	30	NA / 2 orë	Monitorimi – në kohë reale
Temperatura	30	NA / 2 orë	Monitorimi – në kohë reale

Figura 2- Harta e rrjetit manual meteorologjik

Figura 3- Harta e rrjetit automatik meteorologjik

Departamenti i Hidrologjisë është përgjegjës për monitorimin e të gjitha burimeve ujore. Rrjeti hidrologjik manual po bën matje 2 herë në 24 orë në orën 07:00 dhe 19:00. Këto të dhëna regjistrohen në një libër nga vëzhguesi dhe çdo muaj informacioni dërgohet në IGJEO në mënyrë të rregullt. Ky informacion është i arkivuar dhe i pa kontrolluar apo dixhitalizuar. Informacioni i arkivuar kontrollohet për cilësinë ose dixhitalizohet vetëm nëse ka kërkesë për disponimin e këtyre të dhënave. Një investim i Bankës Botërore u mbështet nga dixhitalizimi dhe kontrolli i cilësisë së të dhënave nga viti 2001-2011.

Këto të dhëna janë në dispozicion sipas kërkesës. Numri i stacioneve është ulur dhe tani janë 105 stacione manuale në territorin shqiptar. Disa nga këto stacione po përmirësohen duke u zëvendëduar me pajisje automatike ku ka pajisje manuale. Nga Banka Botërore janë 20 stacione të reja automatike. Nga projekti GIZ janë 5 stacione të reja automatike të vendosura vetëm në basenin ujor të Drin-Bunë. Stacionet transmetojnë të dhëna çdo 2 orë, por sistemi është i rikonfigurueshëm nga distanca. Disa nga parametrat e matur nga rrjeti hidrologjik janë (niveli i ujit, temperatura e ujit, sedimentet e varura).

Tradicionalisht, shkarkimi i lumit në Shqipëri matet me metodën e shpejtësive të rrjedhës, duke përdorur matësat aktualë. Së fundmi janë prokuruar dy pajisje *ADCP* dhe stafi është trajnuar për përdorimin e teknologjisë së re. Nga matjet, një kurbë vlerësimi që lidh shkarkimin me nivelin e ujit në matës krijohet dhe përditësohet nëse ndodhin disa ndryshime në seksionin kryq ose profilin e lumit. Rekomandimet nga OBM janë që një stacion duhet të ketë 6 deri në 8 matje shkarkimi në vit për të përditësuar kurbën e vlerësimit. Kurba e vlerësimit konsiderohet e vlefshme për gamën e shkarkimeve që janë matur; më pas ekstrapolohet për prurje më të larta me formulën *Chezy*.

Një nga problematikat e hasura në aktivitetet e IGJEO mbetet mungesa e mbështetjes financiare dhe burimeve njerëzore nga qeveria për këtë aktivitet. Stacioni po regjistron nivelet, por lakoret e vlerësimit në përgjithësi janë të vjetra dhe të pa përditësuara që nga viti 2008. Në kuadër të disa projekteve janë ndërmarrë disa aktivitete për matjet e shkarkimeve në lumë me rezultate të mira, por ky aktivitet është sporadik dhe jo për të gjitha stacionet. Infrastruktura brenda IGJEO-s për të kryer përpunimin e të dhënave duhet të jetë e ngjashme me organizatat/institucionet e tjera. Zhvillimi i sistemit agregat duhet të jetë pjesë e rutinave normale të këtij instituti.

Por kërkohen disa investime të veçanta. Nevojiten përmirësime në lidhje me organizimin dhe proceset që lidhen me infrastrukturën ekzistuese dhe nevojat. Megjithatë, zhvillimi me ritëm të shpejtë i teknologjisë duhet të njihet në planet vjetore të tenderimeve të *softwar*-eve përkatës dhe pajisjeve të nevojshme, si pjesë e rutinës. Disa nga sistemi bazë për komunikimin dhe regjistrimin e të dhënave tashmë janë vendosur, por nuk mbështeten nga pikëpamja financiare për të qenë të qëndrueshme. Sistemi i bazës së të dhënave është i ndarë nga kontributet e ndryshme të projektit dhe tani ka plane për të krijuar një bazë të re të dhënash që do të ruajë informacionin vetëm në një server. Krijimi i këtij sistemi ka nevojë për mbështetje që ofrohet nga GIZ.

Tabela 5- Stacione hidrologjike automatike

Lloji i stacionit	**Numri i stacioneve**
Vëzhgimet hidrologjike (manual)	105
Stacione hidrologjike automatike	20
Stacionet e vëzhgimit bregdetar (të automatizuara)	4

Figura 4- Harta e rrjetit hidrologjik manual

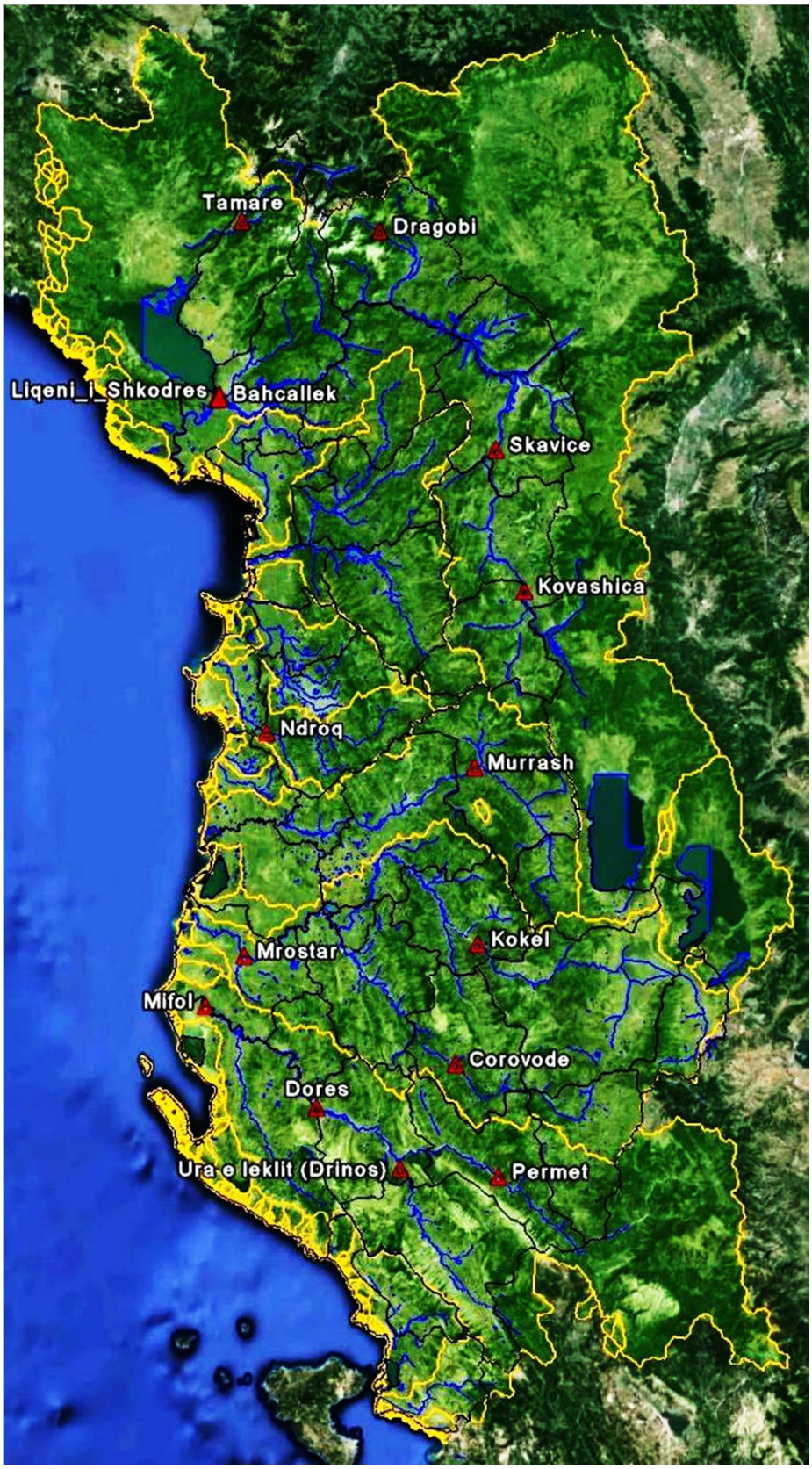

Figura 5- Harta e rrjetit hidrologjik automatik

1.2.2 Ndërhyrja e nevojshme në programin e masave

Në këtë investigim janë dhënë disa kërkesa teknike dhe vendndodhje, për rrjetin hidrometeorologjik, i cili përfshin rreth 42 stacione (22 hidrologjike dhe 20 meteorologjike), sipas standardeve minimale për një rrjet monitorimi të ujërave sipërfaqësore dhe gjendjes aktuale të rrjetit. Nëse rrjeti aktual i automatizuar vazhdon të funksionojë normalisht, vendosja e këtyre stacioneve do të sigurojë mbulim të mjaftueshëm për të përmbushur standardet e DKU-së.

Tabela 6- Specifikimi i stacioneve hidrologjike

Përshkrimi i artikullit	Gama e vëzhgimit	Saktësia e vëzhgimit	Rezolucioni	Lartësia e sensorit	Të tjera
Niveli i ujit (sensori i nivelit të ujit të radarit)	0 - 20 m	2 cm	min 1 cm		
Sasia e reshjeve (matësi i shiut)	Si meteorologjike	Si meteorologjike	Si meteorologjike	Si meteorologjike	Si sensor meteorologjik
Regjister					Si sensor meteorologjik
Bateria					Si sensor meteorologjik
Panel diellor					Si sensor meteorologjik
Matës i nivelit të stafit					Matësit e nivelit të stafit për të treguar nivelin e ujit në një vend në nivelin e duhur për çdo vend. Matësit e personelit do të furnizohen në gjatësi 1.0 metër (aq sa nevojitet në varësi të vendndodhjes), të shënuara në përputhje me rrethanat.

Tabela 7- Përmirësimi i stacioneve hidrologjike

Nr.	lumi	Stacioni	Vendndodhja	
1	Kiri Prekal	Shkodër	42 08 03.9	19 35 23.7
2	Përroi Vermoshit	Vermosh Tamarë	42 34 59.5	19 44 49.2
3	Valbona B. Curri	B. Curri	42 19 40.2	20 04 49.5
4	Fani i vogël Ndërfan	Nderfan, Rrëshen	41 47 08.3	19 53 31.8
5	Mati Klos	Klos Fshat Burrel	41 29 21.8	20 05 42.1
6	Mati Shoshaj	Shoshaj Burrel	41 36 27.1	20 01 42.5
7	Mati Milot	Ura e Zogut-Mat, Milot	41 41 57.2	19 43 33.6

8	Fani i Bash Vau Shkjezë	Vau Shkjeze- Miridtë	41 47 10.3	19 49 00.8
9	Letra Shkumbini	Letër - Elbasan	41 02 59.4	19 57 23.6
10	Shkumbini Librazhd	Restorant Moglica-LB.	41 10 38.9	20 18 53.9
11	Shkumbini Rogozhine	Cerma Sip Terbuf LU	41 03 45.9	19 38 43.6
12	Devolli Lozhan	Lozhan Korçe	40 44 07.5	20 34 10.3
13	Vjosa Çarshovë	Çarshove - Përmet	40 06 46.3	20 32 22.8
14	Vjosa Poçem	Pocem	40 29 36.0	19 43 40.5
15	Vjosa Memaliaj	Memaliaj	40 21 06.8	19 58 22.0
16	Erzeni Ibë	Ibe Tirane	41 14 08.1	19 55 18.1
17	Gjolja Ura Gjoles	Ura Gjolja Fush Krujë	41 28 02.5	19 41 30.0
18	Ishmi Sukth Vendas	Sukth Vendas Mamuras	41 31 32.5	19 37 06.2
19	Osumi Berat	Beratit	40 42 15	19 56 59
20	Osumi Ura Vajgurore	Ura Vajgurore BR.	40 46 19.8	19 52 36.2
21	Seman Ura Kuçit	Ura Kuçit - BERAT	40 50 41	19 48 17
22	Shushica Vodice	Vodice Shushice Vlore	40 24 58.8	19 34 57.3

Tabela 8- Përmirësimi i stacioneve meteorologjike

Përshkrimi i artikullit	**Gama e matjes**	**Pasiguria e sensorit**	**Rezolucioni e raportimit**	**Lartësia e sensorit**	**Të tjera**
Sensori i shpejtësisë dhe drejtimit të erës (anemometër tejzanor)	Shpejtësia e erës: 0 - 60 m/s Drejtimi i erës: 0° - 360°	Shpejtësia e erës: 0,5 m/s për WS 5 m/s Drejtimi i erës: 5°	Shpejtësia e erës: min 0,5 m/s Drejtimi i erës: min 1°	10 m	- Pragu (vlera e parë): 0,5 m/s - Sensorët duhet të kenë një klasë mbrojtjeje IP65. - Sensori duhet të instalohet në direk paraekzistues ose të ri (nëse tregohet kështu në seksionin për punimet civile)
Temperatura e ajrit	-30°C - +60°C	0,2°C	min 0,1°C	1,25 - 2 m	- Matja e temperaturës së ajrit duhet të përdorë ose një termometër rezistence ose teknologji termoelement. - Sensori duhet të instalohet në një mburojë të ajrosur siç duhet. Mburoja e përdorur duhet të jetë prej një substance që ndikohet minimalisht nga rrezet e diellit dhe duhet të jetë brenda kufijve të përdorimit të OBM. Kontraktuesi do të sigurojë një katalog teknik për mburojën e ofruar. - Mund të ofrohet një sensor i kombinuar i temperaturës dhe lagështisë.
Lagështia relative e ajrit	0 - 100 %	3 %	min 1 %	1,25 - 2 m	- Sensori duhet të instalohet në një mburojë të ajrosur siç duhet. Mburoja e përdorur duhet të jetë prej një substance që ndikohet minimalisht nga rrezet e diellit dhe duhet të jetë brenda kufijve të përdorimit të OBM. Kontraktuesi do

					të sigurojë një katalog teknik për mburojën e ofruar. - Mund të ofrohet një sensor i kombinuar i temperaturës dhe lagështisë.
Presioni atmosferik	500- 1060 hPa	0,1 hPa	min 0,1 hPa	-	
Sasia e reshjeve (matësi i shiut)	0-500 mm/ditë	1 mm	min 0,1 mm	1 m	- Sensori i matësit të shiut mund të përdorë teknologjinë e bazuar në peshë për të matur sasinë dhe intensitetin e shiut, borës dhe breshërit ose teknologjinë e kovës së kthesës
Rrezatim diellor	0 – 2000 W·m-2, 0-24 orë (kohëzgjatja e diellit)	0,1 W·m-2	1 min gjithsej [0,9%]/1 orë totale, [0,7%]/gjithsej ditore [0,5%]	1.5 m	
Temperatura e tokës	-50 - +50 °C	0,1 °C	0,2 °C		
Lagështia e tokës	0,0001-0,55 m3/m3	0,001 m3/m3	5%		
Avullimi	1 - 100 mm	0.1 mm	0.1 mm		
Niveli i borës (sensori tejzanor i nivelit të borës)	0 - 10 m	1 cm	min 1 cm	Deri në 3 m	
Regjister					- Mundësia e regjistrimit të të dhënave nga të paktën 15 sensorë. - Kapaciteti për të ruajtur vlerat e regjistruara për një minimum prej gjashtë muajsh (mundësisht 1 vit) nëse shkëputet nga rrjeti. Mundësia për të dërguar të gjitha të dhënat në pritje kur rrjeti është aktiv. - Regjistruesi i të dhënave duhet të ketë një portë lidhjeje USB me të cilën mund të lidhet një laptop për të kryer inicializimin e sistemit, përditësimin e softuerit dhe firmuerit të pajisjes dhe konfigurimin, shkarkimin e të dhënave të ruajtura dhe monitorimin e funksionimit të njësisë. - Të dhënat transmetohen në një sistem qendror të marrjes së të dhënave në IGJEO nëpërmjet një modemi GPRS i cili, në mënyrë ideale,

					duhet të vendoset brenda mbylljes/kasës së loggerit. - Loggeri duhet të vendoset në një mbulesë të qëndrueshme, të mbyllur nga uji dhe pluhuri. - Softueri duhet të mbështesë metodat e matjes në përputhje me OBM. - Regjistruesi i të dhënave duhet të ketë një ekran. Ky ekran duhet të jetë në gjendje të tregojë të gjitha vlerat e matjes direkte dhe çdo rezultat të ndërmjetëm të përdorur në matje. - Regjistruesi i të dhënave duhet të ketë mundësinë e leximit të hyrjeve analoge dhe dixhitale. - Regjistruesi i të dhënave duhet të jetë në përputhje me sensorët ekzistues dhe të rinj. Nëse kjo nuk është e mundur, kontraktori do të japë një propozim për zgjidhjen e lidhjes së sensorëve të rinj dhe ekzistues. - Regjistruesit e të dhënave do të kenë mundësinë të përdoren në mënyrë që të mund të integrohen lehtësisht me sensorë (për shembull sensorë analogë ose dixhitalë) në të ardhmen.
Bateria					- Bateria duhet të jetë e përshtatshme me një sistem qelizash diellore me panele diellore ekzistuese ose të reja. - Bateria duhet të ketë min. 10 vjet performancë-jetë. - 12 V, 36 Ah
Panel diellor					- 40 W

Tabela 9- Përmirësimi i stacioneve meteorologjike

	Emri i stacionit	Gjatësia gjeografike	Gjerësia gjeografike
1	Ballsh(T)	19.72916667	40.59528
2	Bilisht(T)	20,9825	40.63111
3	Cukë(S)	20.04305556	39.83611
4	DajtRezervuar(T)	19.91277778	41.35861
5	Durres(S)	19.453941	41.30254
6	Erseke(S)	20.68527778	40.33694
7	Fier(S)	19.54805556	40.71333
8	Gramsh(S)	20.18694444	40.87444
9	Himare(S)	19.747398	40.10096
10	Kardhiq (P)	20.028882	40,1239
11	Kavaje(T)	19.55114	41.18977
12	Kelcyre (T)	20.18861111	40.31111
13	Konispol(T)	20.17946	39.66186

14	Koplik(T)	19.44083333	42.20972
15	Policani(S)	20.35166667	40,12944
16	Potom(T)	20.37472222	40.48917
17	Lezhe(S)	19.62666667	41.75806
18	Librazhd Katund(T)	20.317033	41.18435
19	Tirane(S)	19.79777778	41.32667
20	Vermosh(S)	19.705135	42.59366

2 NDRYSHIMET KLIMATIKE NË SHQIPËRI

2.1 Baza e ndryshimeve klimatike dhe tendencat në Shqipëri

Klima e Shqipërisë mund të përshkruhet si një klimë mesdhetare, e cila përfshin dimër të butë dhe të lagësht dhe verë të nxehtë dhe të thatë, me njëfarë ndikimi kontinental. Temperatura mesatare vjetore (1901-2016) është 11,5°C, dhe reshjet mesatare janë 1430 mm. Shqipëria ka një vijë të gjatë bregdetare përgjatë detit Adriatik. Fushat bregdetare kanë një ndikim të fortë detar, ndërsa rënia e temperaturave dhe reduktimi i reshjeve përhapet në lindje nga bregu. Të katër stinët dallohen. Vendi përjeton reshje kryesisht gjatë gjysmës së dytë të vitit, megjithëse kushtet klimatike ndryshojnë në mënyrë të konsiderueshme me topografinë.

Topografia e Shqipërisë dominohet nga malet, kodrat dhe vija bregdetare dhe karakteristikat gjeologjike dhe klimatike të vendit rezultojnë në një rrjet të gjerë lumenjsh dhe liqenesh. Temperaturat mesatare vjetore variojnë nga 17,6°C (në jug) deri në 7°C (në veri). Zonat fushore karakterizohen nga një temperaturë mesatare e qëndrueshme prej 14°C–16°C. Temperaturat maksimale mund të arrijnë deri në 11.3°C në zonat malore dhe deri në 21.8°C në zonat fushore dhe bregdetare. Temperaturat më të ulëta të regjistruara janë vërejtur në Sheqeras (−25,8°C), Voskopojë (−25,6°C), dhe Bizë (−34,7°C). Temperaturat më të larta të regjistruara janë vërejtur në Kuçovë (43.9°C), Roskovec (42.8°C) dhe Çiflig (42.4°C).
Temperatura mesatare vjetore për Shqipërinë është 11.6°C dhe temperaturat mesatare mujore variojnë ndërmjet 21°C (korrik-gusht) dhe 1°C (dhjetor-janar).
Rajonet veriore, perëndimore dhe jugperëndimore në Shqipëri përjetojnë sasitë më të larta të reshjeve. Zonat më të lagështa janë Alpet Shqiptare në veri (Kodër Shëngjergji me 2935 mm dhe Boga me 2883 mm reshje vjetore) dhe Kurveleshi në jug (Nivica me 2204 mm reshje vjetore). Reshjet më të larta janë në nëntor dhe më të ulëtat nga korriku deri në gusht. Reshje bore ka në Alpet Shqiptare, në zonat qendrore dhe jugore. Thellësia mesatare e reshjeve të borës në zonat malore është 60-120 cm, me reshjet më të larta të borës që arrijnë 2-3 m thellësinë në Alpet Shqiptare. Në ultësirën perëndimore dhe pranë bregdetit, bora është e rrallë. Shumica e reshjeve të vendit ndodhin midis nëntorit dhe marsit, me sasi më të ulëta nga qershori deri në shtator.

Ndryshimet e ardhshme të temperaturës dhe reshjeve në Shqipëri bazohen në një sërë skenarësh të zhvilluar nga Paneli Ndërqeveritar për Ndryshimet Klimatike (IPCC) për Raportin e Pestë të Vlerësimit (AR5, 2014) duke përdorur të dhëna nga Faza 5 e Projektit të Ndërkrahasimit të Modelit të Çiftuar (CMPI5). Katër skenarët e përdorur quhen "Rrugët e Përqendrimit Përfaqësues" (RCPs) dhe bazohen në rrugë të ndryshme emetimi. Kjo shkon nga RCP2.6 që korrespondon me atë që njihet si "bota 2°C", në RCP 8.5, e cila njihet si "bota 4°C".

Periudha e referencës për projeksionet është 1986-2005. Projeksionet e përdorura janë kryesisht nga Komunikimi i Tretë Kombëtar i Shqipërisë (2016), i cili ofron projeksione të temperaturës dhe reshjeve për 2050 dhe 2100 bazuar në RCP (2.6, 4.5 dhe 8.5) dhe Portalin e Njohurive për

Ndryshimet Klimatike të Bankës Botërore (CCKP), i cili ofron temperaturën dhe parashikimet e reshjeve deri në vitin 2100 për një grup modelesh.

Të dhënat e temperaturës që nga viti 1901 tregojnë se temperaturat mesatare vjetore për Shqipërinë mbetën midis 11 dhe 12°C për pjesën më të madhe të shekullit. Që nga viti 1998, mesatarja rrotulluese ka mbetur mbi 12°C dhe është në një rrugë të qartë rritjeje, me mesataren e vitit 2016 në 12,72°C.

Skenarët e ndryshimeve klimatike në Shqipëri vënë re se temperatura do të vazhdojë të rritet edhe në të ardhmen (sipas skenarëve RCP8.5 dhe RCP4.5) krahasuar me periudhën referuese 1986-2005. Tendencat e parashikuara tregojnë se temperatura mesatare vjetore në Shqipëri do të rritet ndërmjet 1,3°C dhe 2,2°C deri në vitin 2050 dhe ndërmjet 1,2°C dhe 4,4°C deri në vitin 2100 nga vlera bazë 1986-2005 prej 11,8°C. Rritjet më të rëndësishme do të ndodhin midis qershorit dhe shtatorit (5.8°C nën RCP 8.5) duke e çuar temperaturën mesatare të verës në rreth 27°C deri në vitin 2100.

Në Bregdetin Shqiptar temperaturat mesatare vjetore pritet të rriten për të gjitha stinët. Në muajt e verës, temperaturat maksimale do të rriteshin midis 1.5°C (RCP 2.6) dhe 6.4°C (RCP 8.5) deri në vitin 2100. Në muajt e dimrit, temperaturat minimale mund të rriteshin midis 0.9°C (RCP 2.6) dhe 3.8°C (RCP 8.5). Prandaj, temperatura mesatare e verës në zonat bregdetare mund të jetë mbi 25°C deri në vitin 2050 dhe rreth 30°C deri në vitin 2100. Sipas skenarit RCP4.5, temperatura mesatare vjetore për territorin e Shqipërisë, mesatarisht, do të rritet me 1,5° C në vitin 2050 dhe, deri në fund të shekullit (2100), do të jetë në 2,1°C në krahasim me periudhën e referencës. Temperatura mesatare vjetore (sipas RCP8.5) do të rritet me 2°C në vitin 2050 dhe, deri në fund të shekullit (2100), temperatura mesatare vjetore duhet të jetë më e lartë, deri në 4 gradë.

Nivelet mesatare të reshjeve kanë mbetur relativisht të qëndrueshme që nga viti 1901, megjithëse me një tendencë të lehtë në rënie. Deri në vitin 2050, reshjet për Shqipërinë pritet të ulen ndërmjet 2.1% (RCP 2.6) dhe 4.3% (RCP 8.5) nga vlera bazë 1986-2005 prej 929.7 mm. Deri në vitin 2100, në 2°C, reshjet do të ishin ulur me 1.8% (më pak se në vitin 2050), ndërsa në 4°C, do të ishte ulur me 12.2%. Reshjet vjetore në Shqipërinë bregdetare pritet të ulen nga 1.6 në 2.9% deri në vitin 2050 dhe nga 1.6 në 7.1% deri në vitin 2100.

Studime të kryera për ndryshimet klimatike

Ministria e Turizmit dhe Mjedisit është përgjegjëse për aktivitetet e Shqipërisë lidhur me ndryshimet klimatike, vlerësimet shkencore. Ministria e Turizmit dhe Mjedisit (MTM) është organi më i lartë qeveritar përgjegjës për mbrojtjen e mjedisit dhe formulimin e politikave dhe legjislacionit mjedisor në vend. Qeveria shqiptare e ka bërë prioritet përshtatjen dhe zhvillimin brenda vendit ndaj ndryshimeve klimatike. Një Grup Pune Ndërministror për Ndryshimet Klimatike u krijua si një organ i përhershëm koordinues për çështjet e ndryshimeve klimatike.
Shqipëria paraqiti Komunikimin e saj të Tretë Kombëtar në UNFCCC në 2016 dhe kontributet e saj të përcaktuara në nivel kombëtar në 2016. Këto strategji fokusohen në përgatitjen dhe forcimin e kornizave institucionale për menaxhimin e përgjegjshëm mjedisor, përmirësimin e menaxhimit të efekteve të ndryshimeve klimatike dhe objektivave të zhvillimit ekonomik dhe burimeve të nevojshme për të mbështetur aktivitetet strategjike të përshtatjes dhe për të avancuar emetimet e ulëta dhe zhvillimin elastik ndaj klimës. Shqipëria gjithashtu ka zhvilluar dhe miratuar disa akte parësore dhe dytësore në lidhje me mjedisin që kanë ndikim në reagimet ndaj ndryshimeve klimatike. Përveç kësaj, legjislacioni që rregullon sektorë të tjerë që kanë një ndikim të konsiderueshëm në ndryshimet klimatike, si energjia, pyjet dhe legjislacione të tjera sektoriale, gjithashtu janë miratuar.

Ndryshimet klimatike dhe dokumentat strategjik kombëtar janë renditur më poshtë:

- Vlerësimi i nevojave në Shqipëri pas katastrofës (2020)
- Asetet rrugore të qëndrueshme ndaj klimës në Shqipëri (2019)
- Strategjia Kombëtare e Menaxhimit të Integruar të Burimeve Ujore 2018–2027
- Kontributet e Përcaktuara Kombëtare Shqiptare (2016)
- Komunikimi i Tretë Kombëtar për Ndryshimet Klimatike (2016)
- Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (2013)
- Raporti i Vlerësimit të RRFN (*Reduktimi i Rrezikut nga Fatkeqësitë Natyrore*) në Shqipëri (2011)
- Komunikimi i Dytë Kombëtar (2009)
- Vlerësimi i nevojave për teknologji të Shqipërisë (2005)
- Komunikimi i Parë Kombëtar i Shqipërisë në UNFCCC (2002)

2.2 Identifikimi i ndikimeve të ndryshimeve klimatike në pellgun e lumit duke përfshirë ngjarjet që lidhen me përmbytjet, thatësirat dhe erozionin.

Shqipëria është e ndjeshme ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike, me vulnerabilitet të shtuar dhe e prirur ndaj rreziqeve të shumta natyrore, duke përfshirë rreziqet hidro-meteorologjike: përmbytjet, thatësirat, zjarret në pyje dhe rrëshqitjet e dheut. Ndryshimet në klimën e Shqipërisë, veçanërisht frekuenca e ngjarjeve ekstreme të motit dhe variacionet e temperaturës, pritet të kenë ndikimet më të rëndësishme në sektorët kryesorë të vendit, ekonominë dhe popullsinë. Rreziqet natyrore gjithashtu kanë potencialin të ndikojnë negativisht në shkaktimin e sasive të konsiderueshme të dëmtimeve në infrastrukturat kritike, siç janë sistemet e ujitjes. Përmbytjet paraqesin fatkeqësinë natyrore më të rrezikshme për Shqipërinë pasi vendi është shumë i ekspozuar dhe sistemet e lumenjve dhe përrenjve të tij janë një kërcënim i madh për përmbytjet që në përgjithësi vijnë nga ngjarje më të vogla shiu.

Këto formohen nga reshjet e dendura dhe reshjet me intensitet të lartë, të cilat mbushin tokat me ujë dhe shkaktojnë rrjedhje nga shtrati i lumit. Profili hidrografik i Shqipërisë i bën përmbytjet e lumenjve shumë të rrezikshme dhe të dëmshme. Vendi ka një histori të gjatë përmbytjesh, veçanërisht në ultësirat e tij perëndimore. Të dhënat historike tregojnë se përmbytje kanë ndodhur në të gjitha pellgjet kryesore ujëmbledhëse të vendit. Rritja e parashikuar e reshjeve më intensive dhe ngjarjeve më të larta të reshjeve pritet të rrisë gjasat për përmbytje.

Reshjet pritet të ulen më së shumti gjatë muajve të verës (8.7 deri në 38.1% deri në vitin 2100). Megjithatë, reshjet do të rriteshin gjatë muajve të dimrit, midis 1.8 në 3.2% deri në vitin 2050 dhe midis 1.8 deri në 7.8% deri në vitin 2100. E kombinuar me temperaturat më të ngrohta, kjo rritje do të thotë se më shumë reshje do të jenë në formën e shiut dhe jo të borës, duke shkaktuar që rrjedhat e lumenjve të rriten në dimër dhe zvogëlohen në pranverë, verë dhe vjeshtë. Ndryshueshmëria e reshjeve pritet të rritet në zonën bregdetare shqiptare, me një frekuencë dhe intensitet të shtuar të ngjarjeve të reshjeve të dendura.

Periudhat e kthimit për ngjarje të tilla pritet të ulen për të gjithë skenarët, me ngjarje që përfshijnë reshje prej 161 mm që ndodhin çdo 100 vjet, që pritet të ndodhin çdo 60 deri në 75 vjet në Tiranë. Këto mund të shkaktojnë përmbytje më të shpeshta, veçanërisht gjatë muajve të vjeshtës, dimrit dhe pranverës. Një pasojë e mëtejshme e ndryshimeve të parashikuara në reshje lidhet me shfaqjen e reshjeve maksimale 24 orëshe mbi pragun që konsiderohet një ngjarje e rrezikshme. Seritë kohore (periudha 1957-2010) për reshjet maksimale 24 orëshe për stacionet përfaqësuese përdoren për të llogaritur nivelet e pritshme të reshjeve në 24 orë dhe periudhat përkatëse të kthimit.

Rajoni verior bregdetar mund të pritet të përjetojë 239 mm reshje me një periudhë kthimi një herë në 100 vjet, 215 mm një herë në 50 vjet dhe 182 mm një herë në 20 vjet, të cilat klasifikohen si ngjarje të rrezikshme. Në rajonin qendror bregdetar mund të pritet një sasi prej 189 mm reshje një herë në 100 vjet, 170 mm një herë në 50 vjet dhe 145 mm një herë në 20 vjet, të cilat klasifikohen gjithashtu si ngjarje të rrezikshme. Për pjesën jugore, kjo sasi reshjesh të rrezikshme është pothuajse e njëjtë me ato të pjesës qendrore. Numri i ngjarjeve ekstreme të reshjeve mund të pritet të rritet në aspektin e madhësisë dhe frekuencës.

Gjatë muajve të verës, rritja e kombinuar e ngjarjeve të reshjeve të dendura dhe ulja e mesatares së reshjeve tregojnë se frekuenca e thatësirave parashikohet të rritet. Për Shqipërinë, Indeksi i Standardizuar i Evapotranspirimit të Reshjeve (ISER), i cili merr parasysh ndryshimet në mesataren e bilancit kumulativ të ujit 12-mujor, duke marrë parasysh avullimin me anë të transpirimit, pritet të ulet me një mesatare prej 0.34 në 2.08 deri në vitin 2100, veçanërisht në jug të vendit.

Të gjitha studimet tregojnë një ulje të mundshme të reshjeve vjetore dhe sezonale në raport me periudhën 1986-2005 për të gjitha shtrirjet kohore. Duhet theksuar se projeksionet e ndryshueshmërisë rreth vlerave mesatare (nivelet 5% dhe 95%) janë të larta në të dyja rastet. Projeksionet tregojnë se reshjet me përqindje të lartë (95%) rriten më shpejt se ndryshimet mesatare të reshjeve. Ky është një tregues i intensifikimit të reshjeve të mëdha që shkaktojnë përmbytje. Një pasojë e mëtejshme e ndryshimeve të parashikuara të reshjeve lidhet me nivelet maksimale të reshjeve dhe kohëzgjatjen e tyre. Periudhat e kthimit të niveleve maksimale të reshjeve pritet të ulen në zonën bregdetare shqiptare. Si pasojë, ka të ngjarë të ndodhin reshje më të shpeshta të dendura me kohëzgjatje më të gjatë, duke shkaktuar përmbytje dhe dëme ekonomike.

Niveli mesatar global i detit është rritur përafërsisht 210-240 milimetra (mm) që nga viti 1880, me rreth një e treta që ka ardhur në vetëm dy dekada e gjysmë të fundit. Aktualisht, rritja vjetore është afërsisht 3 mm në vit. Ndryshimet rajonale ekzistojnë për shkak të ndryshueshmërisë natyrore në erërat rajonale dhe rrymat e oqeanit, të cilat mund të ndodhin gjatë periudhave prej ditësh deri në muaj apo edhe dekada. Por në nivel lokal edhe faktorë të tjerë mund të luajnë një rol të rëndësishëm.

Deti Adriatik ka përjetuar një rritje mesatare të nivelit të detit prej rreth 15 cm gjatë shekullit të kaluar, duke çuar në një lëvizje tërheqëse të vijës bregdetare për çdo cm rritje mesatare të nivelit të detit. Ndërsa temperaturat globale vazhdojnë të rriten, niveli i detit do të vazhdojë të rritet për një kohë të gjatë, sepse ka një vonesë të konsiderueshme deri në arritjen e një ekuilibri. Madhësia e rritjes do të varet fuqishëm nga shkalla e emetimeve të dioksidit të karbonit në të ardhmen dhe ngrohja globale në të ardhmen, dhe shpejtësia mund të varet gjithnjë e më shumë nga shkalla e shkrirjes së akullnajave dhe shtresave të akullit.

Të dhënat e temperaturës së sipërfaqes së detit dhe anomalive të nivelit të detit u prodhuan si pjesë e Iniciativës së Agjencisë Evropiane të Hapësirës për Ndryshimet Klimatike në Nivelin e Detit

dhe paraqiten me rezolucion 0,25 x 0,25 gradë. Të dhënat e rritjes së nivelit të detit janë nxjerrë nga koleksioni CMIP5 dhe janë paraqitur si rezolucion 1 x 1 shkallë.

Pjesa më e madhe e vijës bregdetare të Shqipërisë është përgjatë detit Adriatik, e karakterizuar nga një zonë bregdetare e sheshtë dhe e ulët, e cila i bën sistemet bregdetare, përfshirë vendbanimet njerëzore, veçanërisht të ndjeshme ndaj ndryshimeve klimatike dhe të prekshme ndaj rritjes së nivelit të detit dhe ndryshimeve në intensitet dhe frekuencë të përmbytjeve. Brezi i ngushtë bregdetar, i cili përfaqëson vetëm 11.8% të sipërfaqes së përgjithshme tokësore të Shqipërisë, megjithatë, banohet nga 1/3 e popullsisë së përgjithshme dhe vazhdon të rritet. Ndikimet klimatike pritet të prekin shumicën e 97% të popullsisë që jeton brenda 100 km nga bregu.

Niveli mesatar global i detit po rritet gjithnjë e më shpejt si rezultat i ndryshimeve klimatike. Anomalitë e nivelit të detit të regjistruara që nga viti 1993 tregojnë një tendencë për një rritje të nivelit të detit për bregdetin e Shqipërisë. Parashikimet për nivelin e detit në basenin e Matit (Veri) tregojnë se niveli i detit mund të rritet diku nga 45 cm (RCP 2.6) në 60 cm (RCP 8.5) deri në vitin 2100, ndërsa parashikimet për pellgun e Vjosës (Jug) tregojnë rritje midis 25 dhe 105 cm deri në vitin 2100. Globalisht, ekziston një besim mesatar se një rritje me 2°C e temperaturave globale do të çonte në një rritje prej 0,3 deri në 1,00 m të nivelit mesatar global të detit në krahasim me 1986-2005. Deri në vitin 2100, 70% e vijave bregdetare në mbarë botën duhet të përjetojnë Ngritjen e Nivelit të Detit brenda +/- 20% të gamës globale.

Përmasat e përmbytjeve dhe erozionit të zonave bregdetare pritet të rriten, duke prekur në mënyrë disproporcionale plazhet, grykëderdhjet e lumenjve dhe lagunat, si dhe duke shkaktuar rrëshqitje të dheut. Sipas studimeve të ndryshme, vija bregdetare e Detit Adriatik mund të zmbrapset nga 0.3 deri në 15 m çdo vit në të ardhmen.

2.3 Metodologjia dhe të dhënat

Nr	Baseni Ujëmbledhës	Siperfaqja sipas literaturës (km^2)	Prurja mesatare 2019 e vlerësuar (m^3/s)
1	**L. BUNA - dalja ne det**	**19582**	**660**
2	nga këto		
3	L. Buna - pas bashkimit me Drinin	19354	652
4	L. Buna - para bashkimit me Drinin	5181	300
5	L. Drin - para bashkimit me Bunen	14173	352
6	***L. Buna – jashtë kufirit shtetëror te Shqiperisë***	***12354***	***391***
7	*L. Buna - ne kufirin me Malin e Zi (Liqeni i Shkodres)*	*4154*	*256*
8	*L. Drin i Bardhe - ne kufirin me Kosoven*	*4649*	*64*
9	*L. Drin i Zi - ne kufirin me Maqedonine*	*3551*	*71*
10	**L. DRIN i LEZHËS - dalja ne det**	**314**	**10.5**
11	**L. MAT - dalja ne det**	**2441**	**99**
12	nga këto		
13	L. Fan (i Madh & i Vogël)-para bashkimit me Matin	957	38.2
14	L. Mat - para bashkimit me Fanin	1330	56.2
15	**L. ISHËM - dalja ne det**	**673**	**22.3**
16	**L. ERZEN - dalja ne det**	**760**	**19.2**
17	**L. SHKUMBIN - dalja në det**	**2445**	**58.3**
18	nga këto		
19	***L. Shkumbin - jashtë kufirit shtetëror te Shqipërisë***	***1.5***	***0.03***
20	*L. Shkumbin - në kufirin me Maqedoninë*	*1.5*	*0.03*

21	**L. SEMAN - dalja ne det**	**5649**	**98.3**
22	nga këto		
23	L. Devoll - para bashkimit me Semanin	3122	50.5
24	L. Osum - para bashkimit me Semanin	2073	33.5
25	***L. Seman - jashtë kufirit shtetëror të Shqipërisë***	***30***	***0.5***
26	*L. Devoll - ne kufirin me Greqine*	*30*	*0.5*
27	**L. VJOSA - dalja ne det**	**6710**	**215**
28	nga keto		
29	L. Shushica - para bashkimit me Vjosen	715	21.3
30	L. Drinos - para bashkimit me Vjosen	1320	44.1
31	***L. Vjosa - jashte kufirit shteteror te Shqiperise***	***2345***	***78.9***
32	*L. Vjosa - ne kufirin me Greqine*	*2089*	*70.6*
33	*L. Drinos - ne kufirin me Greqine*	*256*	*8.3*
34	**L. BISTRICA - dalja ne det**	**447**	**24.2**
35	**L. PAVLLA - dalja ne det**	**374**	**9.1**
36	nga keto		
37	***L. Pavlla - jashte kufirit shteteror te Shqiperise***	***79***	***1.5***
38	*L. Pavlla - ne kufirin me Greqine*	*79*	*1.5*
39	**BASENE TE TJERE TE VEGJEL ME DALJE NE DET**	**3910**	**90.1**
40			
41	**BASENI UJËMBLEDHËS TOTALI**	**43305**	**1306**
42	nga këto		
43	***Baseni ujëmb. - jashtë kufirit shtetëror të Shqipërisë***	***14810***	***472***
44	***Baseni ujëmb. - brenda kufirit shtetëror të Shqipërisë***	***28495***	***834***

Nr	**Baseni Ujembledhes**	**Siperfaqja sipas literatures (km2)**	**Prurja messtare 2020 e vlerësuar (m3/s)**
1	**L. BUNA - dalja ne det**	**19582**	785.4
2	nga keto		
3	L. Buna - pas bashkimit me Drinin	19354	775,9
4	L. Buna - para bashkimit me Drinin	5181	357.0
5	L. Drin - para bashkimit me Bunen	14173	418.9
6	***L. Buna - jashte kufirit shteteror te Shqiperise***	***12354***	465.3
7	*L. Buna - ne kufirin me Malin e Zi (Liqeni i Shkodres)*	*4154*	304.6
8	*L. Drin i Bardhe - ne kufirin me Kosoven*	*4649*	76.2
9	*L. Drin i Zi - ne kufirin me Maqedonine*	*3551*	84.5
10	**L. DRIN i LEZHES - dalja ne det**	**314**	12.5
11	**L. MAT - dalja ne det**	**2441**	117.8
12	nga keto		
13	L. Fan (i Madh & i Vogel)-para bashkimit me Matin	957	45.5
14	L. Mat - para bashkimit me Fanin	1330	66.9
15	**L. ISHEM - dalja ne det**	**673**	26.5
16	**L. ERZEN - dalja ne det**	**760**	22.8
17	**L. SHKUMBIN - dalja ne det**	**2445**	69.4
18	nga keto		
19	***L. Shkumbin - jashte kufirit shteteror te Shqiperise***	***1.5***	0.0
20	*L. Shkumbin - ne kufirin me Maqedonine*	*1.5*	0.0
21	**L. SEMAN - dalja ne det**	**5649**	117.0
22	nga keto		
23	L. Devoll - para bashkimit me Semanin	3122	60.1
24	L. Osum - para bashkimit me Semanin	2073	39.9
25	***L. Seman - jashte kufirit shteteror te Shqiperise***	***30***	0.6

26	*L. Devoll - ne kufirin me Greqine*	*30*	0.6
27	**L. VJOSA - dalja ne det**	**6710**	255,9
28	nga keto		
29	L. Shushica - para bashkimit me Vjosën	715	25.3
30	L. Drinos - para bashkimit me Vjosën	1320	52.5
31	***L. Vjosa - jashtë kufirit shtetëror të Shqipërisë***	***2345***	93.9
32	*L. Vjosa - ne kufirin me Greqine*	*2089*	84.0
33	*L. Drinos - ne kufirin me Greqine*	*256*	9.9
34	**L. BISTRICA - dalja ne det**	**447**	28.8
35	**L. PAVLLA - dalja ne det**	**374**	10.8
36	nga këto		
37	***L. Pavlla - jashtë kufirit shtetëror të Shqipërisë***	***79***	1.8
38	*L. Pavlla - në kufirin me Greqinë*	*79*	1.8
39	**BASENE TË TJERË TE VEGJËL ME DALJE NË DET**	**3910**	107.2
40			
41	**BASENI UJËMBLEDHËS TOTALI**	**43305**	1554
42	nga keto		
43	***Baseni ujëmb. - jashtë kufirit shtetëror të Shqipërisë***	***14810***	562
44	***Baseni ujëmb. - brenda kufirit shtetëror të Shqipërisë***	***28495***	992

2.4 Metodologjia për llogaritjen e KQR

Kurba e qëndrueshmërisë së rrjedhës (KQR) është një mënyrë për të organizuar të dhënat e shkarkimit të një lumi ose një përroi në një pamje grafike, që jep një vlerësim të pjesës së kohës në të cilën norma e rrjedhës është e barabartë ose tejkalon një vlerë interesi.

Kjo është një metodë nga gjenerata e vjetër që lejon llogaritjen dhe paraqitjen e kurbave të qëndrueshmërisë. Këto kurba përdoren shpesh në vlerësimin e thatësirës hidrologjike.

Ato u krijua për analizën e kurbave të qëndrueshmërisë së rrjedhës. Në program mund të importohen seri kohore si ditë ose javë (shkarkimi i lumit, temperatura, niveli i ujërave nëntokësore). Kurbat e qëndrueshmërisë mund të llogariten për:

- Të gjithë seritë kohore
- Vitet individuale
- Muaj individual
- Periudha specifike (e përcaktuar nga filtri i integruar)

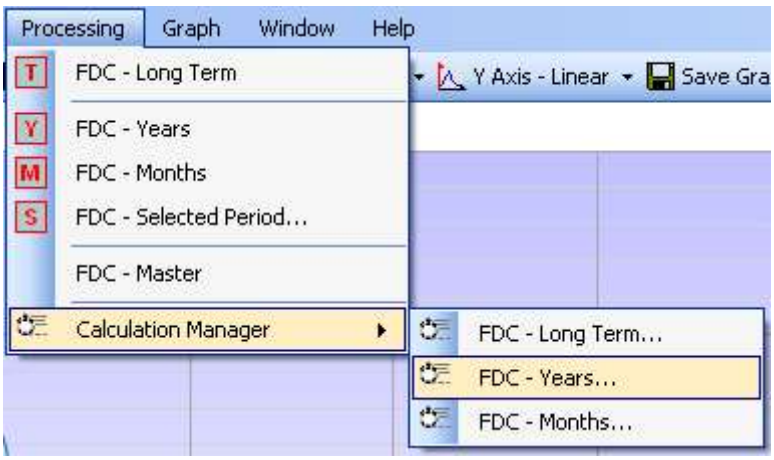

Në KQR është gjithashtu e mundur të llogaritet kurba e kohëzgjatjes kryesore, e cila përftohet nga rezultatet e kurbave të kohëzgjatjes vjetore të rrjedhës me mesatare. Nga llogaritjet, mund të përjashtoni vlerat zero, të cilat përdoren shpesh në analizën e kurbave të qëndrueshmërisë së rrjedhës së lumenjve. Ashtu si në mjetet e tjera të HydroOffice, të gjitha rezultatet mund të analizohen në një tabelë ose në formë grafike.

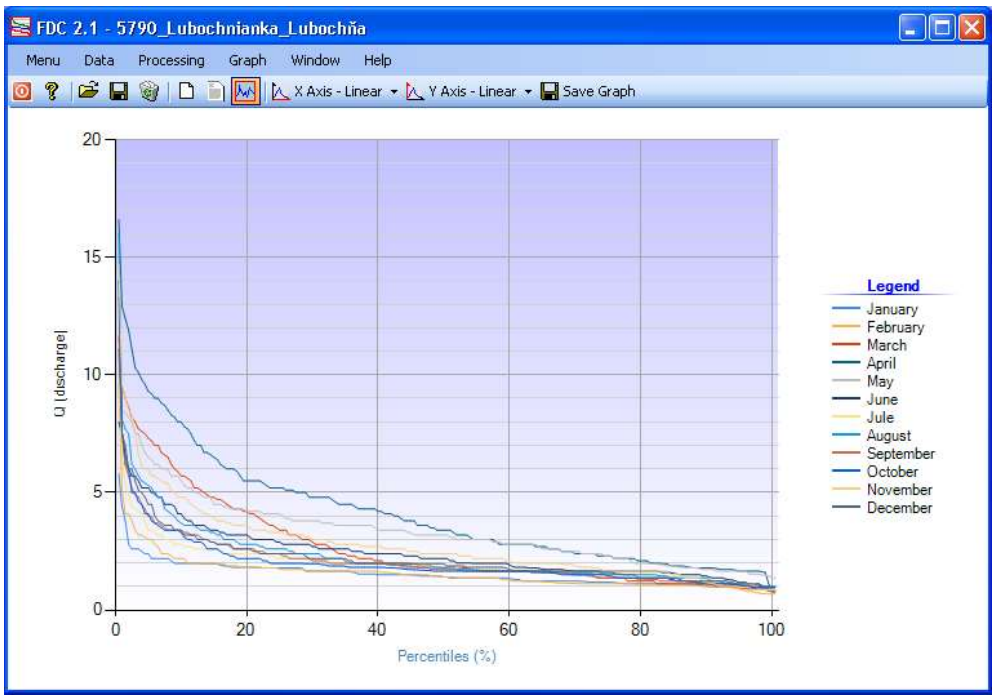

Përveç përpunimit të një skedari të dhënash hyrëse, mjeti ju lejon të llogaritni automatikisht kurbat e kohëzgjatjes për një numër të madh skedarësh hyrës të përgatitur, pa ndërhyrjen e përdoruesit. Në program, mund të përdorni përpunimin masiv të kurbave të qëndrueshmërisë për:

- Vitet
- Muaj
- Periudha të caktuara kohore

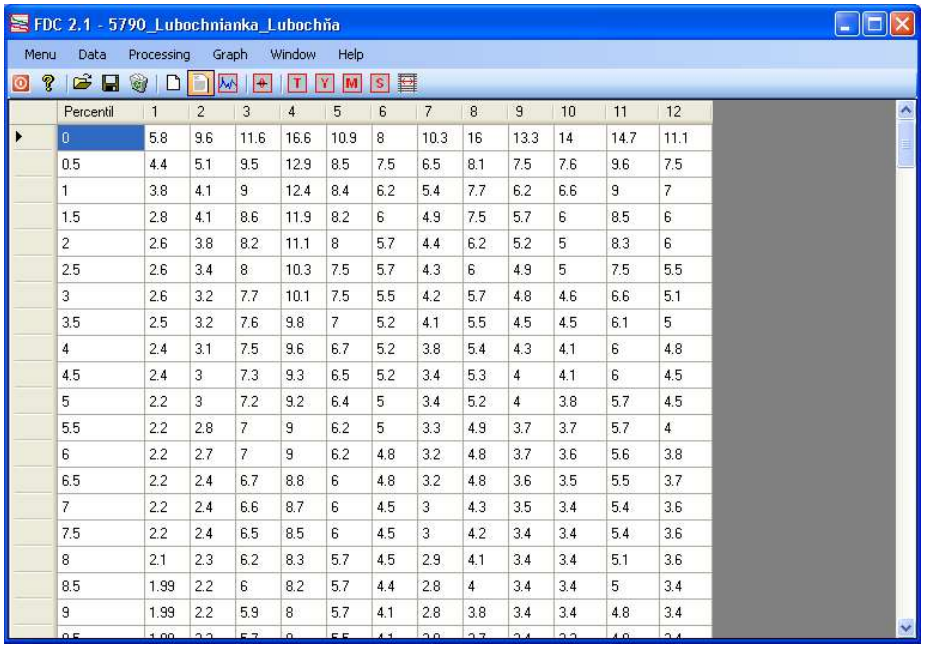

Percentil	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
0	5.8	9.6	11.6	16.6	10.9	8	10.3	16	13.3	14	14.7	11.1
0.5	4.4	5.1	9.5	12.9	8.5	7.5	6.5	8.1	7.5	7.6	9.6	7.5
1	3.8	4.1	9	12.4	8.4	6.2	5.4	7.7	6.2	6.6	9	7
1.5	2.8	4.1	8.6	11.9	8.2	6	4.9	7.5	5.7	6	8.5	6
2	2.6	3.8	8.2	11.1	8	5.7	4.4	6.2	5.2	5	8.3	6
2.5	2.6	3.4	8	10.3	7.5	5.7	4.3	6	4.9	5	7.5	5.5
3	2.6	3.2	7.7	10.1	7.5	5.5	4.2	5.7	4.8	4.6	6.6	5.1
3.5	2.5	3.2	7.6	9.8	7	5.2	4.1	5.5	4.5	4.5	6.1	5
4	2.4	3.1	7.5	9.6	6.7	5.2	3.8	5.4	4.3	4.1	6	4.8
4.5	2.4	3	7.3	9.3	6.5	5.2	3.4	5.3	4	4.1	6	4.5
5	2.2	3	7.2	9.2	6.4	5	3.4	5.2	4	3.8	5.7	4.5
5.5	2.2	2.8	7	9	6.2	5	3.3	4.9	3.7	3.7	5.7	4
6	2.2	2.7	7	9	6.2	4.8	3.2	4.8	3.7	3.6	5.6	3.8
6.5	2.2	2.4	6.7	8.8	6	4.8	3.2	4.8	3.6	3.5	5.5	3.7
7	2.2	2.4	6.6	8.7	6	4.5	3	4.3	3.5	3.4	5.4	3.6
7.5	2.2	2.4	6.5	8.5	6	4.5	3	4.2	3.4	3.4	5.4	3.6
8	2.1	2.3	6.2	8.3	5.7	4.5	2.9	4.1	3.4	3.4	5.1	3.6
8.5	1.99	2.2	6	8.2	5.7	4.4	2.8	4	3.4	3.4	5	3.4
9	1.99	2.2	5.9	8	5.7	4.1	2.8	3.8	3.4	3.4	4.8	3.4

2.5 Metodologjia e llogaritjes së shkarkimit

Informacioni bazë i marrë nga rrjeti i monitorimit hidrometrik është niveli i ujit. Matja e rrjedhës bëhet duke shfrytëzuar ekspedita të ndryshme. Kjo është mënyra më e popullarizuar dhe më e përdorur në botë sot. Matja e shpejtësive në një trup ujor natyror nuk ndryshon vetëm në rrafshin horizontal, por edhe në atë vertikal. Figura më poshtë tregon diagramën se si shpejtësia ndryshon në profilin vertikal dhe si bëhet një matje për të përafruar shpejtësitë reale të profilit. Nëse kryhet vetëm një matje e profilit vertikal, rekomandohet të matet në një thellësi 0.4 d, nga shtrati i lumit, figurat e mëposhtme:

$$Q = \int v \, dA$$

v- shpejtësia e seksionit të kufizuar, A- zona e pjesshme e kufizuar

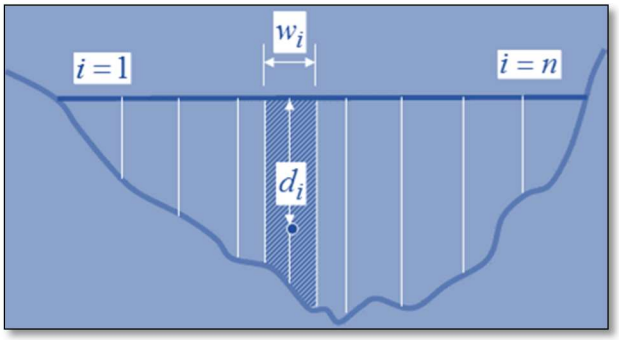

$$\boldsymbol{Q \approx \sum_{i=1}^{n} V_i * d_i * w_i}$$

Vi - Shpejtësia mesatare e pjesshme në 0,4 d, di - thellësia mesatare e pjesshme, wi - gjerësia e pjesshme e seksionit

$$A_n = \left(\frac{d_0 + d_1}{2}\right) w_1 + \cdots + \left(\frac{d_{n-1} + d_n}{2}\right) w_n$$

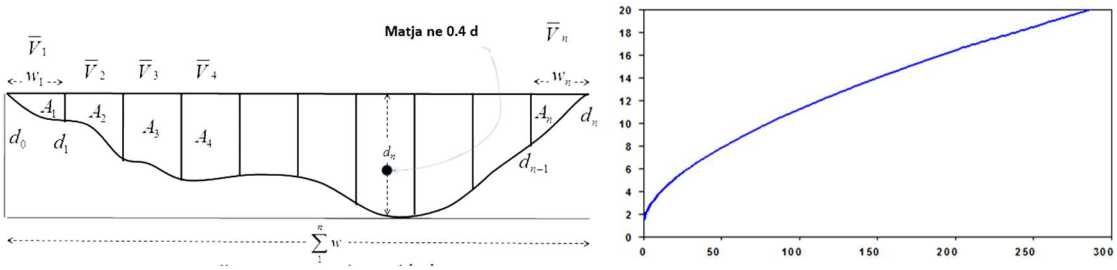

Duke marrë parasysh rrjedhën, me lëvizje laminare për nivele të ndryshme uji (me anë të ekspeditave të ndryshme monitoruese), do të përcaktohet një prurje tërthore për atë nivel. Me metoda të ndryshme është e mundur të krijohet kjo marrëdhënie *Nivel-Rrjedhë*, e cila është shumë e rëndësishme për llogaritjet hidrologjike dhe që përpunohen nga niveli ditor i vëzhguar.

PLANI I MENAXHIMIT TË BASENIT

UJOR MAT

Shtojca Teknike II (GIS)

---

1. Baseni ujor Mat

1.1 Detajet e hartave

Ky seksion përfshin të gjithë informacionin në lidhje me hartat e krijuara për të mbështetur aktivitetet e publikuara në planin e menaxhimit të basenit ujor Mat.

1.1.1 Shtrirja e pellgut të Matit

- Bashkia
- Qarku
- Rrjedhën e ujit
- Liqene dhe rezervuarë
- Zonat urbane
- Basenet dhe nënbasenet

1.1.2 Llojet kryesore të përdorimit të tokës sipas nënpellgut

Në këtë hartë, ne përdorëm grafikun PIE për të vizualizuar përdorimin e tokës për çdo nënbasen të Matit. Çdo kategori e përdorimit të tokës është përfaqësuar nga përqindja që ka në nënbasen. Kategoritë e mëposhtme të të dhënave janë përdorur:

- Nënbasene
- Përdorimi i tokës

1.1.3 Autoritetet kryesore Vendore dhe Zonat Urbane

Të dhënat kryesore në këtë hartë janë si më poshtë:

- Zonat urbane
- Bashkitë
- Nënbaseni

1.1.4 Shpërndarja e reshjeve, lumenjtë kryesorë dhe rrjetet hidrometrike

Për të krijuar hartën e reshjeve është përdorur metoda Kriking. Harta tregon gjashtë zona të ndryshme bazuar në sasinë e reshjeve vjetore. Të dhënat për këtë hartë janë si më poshtë:

- Stacioni hidrologjik
- Stacioni meteorologjik
- Liqeni dhe rezervuari
- Rrjedhën
- Zonë urbane
- Baseni dhe nënbaseni

1.1.5 Formacionet kryesore hidrogjeologjike

Në hartë tregohet formacioni kryesor hidrologjik për basenin e Matit. Gjithashtu, përfshin edhe kategorizimin e gjeologjisë (vëmë re pesë kategori kryesore të gjeologjisë).

- Vendbanimet
- Burimet
- Rrjedhën

- Zonë urbane
- Baseni dhe nënbaseni

1.1.6 Nën-pellgjet dhe përdorimi i tokës

Kjo hartë tregon informacionin e mëposhtëm

- Vendbanimet
- Rrjedhën
- Baseni dhe nënbaseni
- Përdorimi i tokës (i kategorizuar)

1.1.7 Infrastruktura kryesore e përdorimit të ujit në basenin e Matit

Qëllimi i kësaj harte është të tregojë përdorimin kryesor të burimeve ujore për basenin e Matit.

- Hidrocentralet
- Digat
- Pikat e ujitjes
- Vendbanimet
- Rrjedhën
- Liqenet
- Zonë urbane
- Baseni dhe nënbaseni

1.1.8 Popullsia sipas njësive administrative dhe aglomeracioneve kryesore të basenit Ujor. Në këtë hartë shfaqen të dhënat/informacionet e mëposhtme:

- Bashkia
- Qarku
- Popullsia (e ndarë në 5 kategori dhe e paraqitur në formë rrethi)

1.1.9 Kategoria dhe përcaktimi i trupave ujorë sipërfaqësorë

Të dhënat e grumbulluara u përpunuan për të përcaktuar trupat ujorë sipërfaqësorë dhe zonën ujëmbledhëse. Për çdo trup ujor kodi përkatës u përcaktua në bazë të metodologjisë Pfafstetter. Gjithashtu, të dhënat janë llogaritur duke përdorur GIS për karakterizimin e secilit trup ujor duke përfshirë:

- Lartësinë mbidetare
- Zonën ujëmbledhëse
- Gjatësinë
- Gjerësinë

Të dhënat e paraqitura në hartë përfshijnë:

- Vendbanimet
- Përcaktimi i trupave ujorë
- Trupat ujorë sipërfaqësorë (të ndarë në kategori)
- Liqenet
- Trupat ujorë bregdetarë

- Zonë urbane
- Baseni dhe nënbaseni

1.1.10 Kategoria dhe përcaktimi i trupave ujore nëntokësore

Ashtu si pamjet paraprake, kjo hartë fokusohet në informacionin që lidhet me trupat ujorë nëntokësorë. Harta përfshin të dhënat e mëposhtme:

- Burimet
- Vendbanimet
- Rrjedhën
- Liqeni dhe rezervuari
- Zonë urbane
- Baseni dhe nënpellgu
- Lloji i akuifereve
- Trupat ujorë nëntokësorë.

Siç kështillohet nga eksperti ndërkombëtar, është bërë redaktimi në trupat ujorë nëntokësorë duke përfshirë bashkimin, ndarjen dhe kodifikimin e tyre.

1.1.11 Harta e zonave të mbrojtura në pellgun e lumit Mat

Kjo hartë tregon zonën e mbrojtur për basenin e Matit dhe përfshin të dhënat e mëposhtme:

- Vendbanimet
- Rrjedhë
- Zonë urbane
- Zonë e mbrojtur
- Baseni dhe nënpellgu

Të dhënat e përdorura për gjenerimin e kësaj harte janë marrë nga institucioni përgjegjëse për zonën e mbrojtur AKZM.

1.1.12 Vendndodhja e stacioneve të monitorimit të cilësisë së ujërave sipërfaqësore nga AKM

Kjo hartë tregon të gjithë stacionet e monitorimit të ujërave sipërfaqësore për basenin e Matit. Këto stacione janë zyrtare dhe përdoren nga AKM. Harta përfshin të dhënat e mëposhtme:

- Stacioni i monitorimit për cilësinë e ujit
- Stacioni i monitorimit të prurjes
- Vendbanimet
- Rrjedhën
- Liqeni dhe rezervuari
- Zonë urbane
- Baseni dhe nënbaseni

1.1.13 Vendndodhja e stacioneve të monitorimit të ujit sipërfaqësor (nga monitorimi i shpejtë, 2019)

Kjo hartë tregon vendndodhjen e përdorur për të studiuar ujërat sipërfaqësore nga projekti EUSIWM. Harta përfshin të dhënat/informacionet e mëposhtme:

Vendndodhja

- Stacioni i monitorimit i përdorur
- Vendndodhja
- Rrjedhën
- Liqeni dhe rezervuari
- Zonë urbane
- Baseni dhe nënbaseni
- Reliev (i ndarë në 3 kategori kryesore)

1.1.14 Vendndodhja e stacioneve të monitorimit të cilësisë dhe sasisë së ujërave nëntokësore (AKM)

Kjo hartë tregon të gjithë stacionet e monitorimit të ujërave nëntokësore për basenin e Matit. Këto stacione janë zyrtare dhe përdoren nga AKM. Harta përfshin të dhënat e mëposhtme:

- Burimet
- Stacioni i monitorimit
- Rrjedhën e ujit
- Liqeni dhe rezervuari
- Zonë urbane
- Baseni dhe nënbaseni
- Pellgjet ujëmbledhëse sipas llojit.

1.1.15 Vendndodhja e stacioneve të monitorimit të ujërave nëntokësor (nga monitorimi i shpejtë, 2019)

Kjo hartë tregon vendndodhjen ku u monitoruan ujërat nëntokësore nga eksperti ndërkombëtar. Harta përfshin të dhënat e mëposhtme:

- Burimet
- Vendndodhjet
- Stacionet e monitorimit
- Rrjedhën
- Liqeni dhe/ose rezervuari
- Zonat urbane
- Baseni dhe nënbaseni
- Gjeologjia e akuifereve

1.1.16 Pasqyrë e Nxjerrjes së Ujit, Hidroenergjisë dhe Presioneve Morfologjike

Kjo hartë tregon pikat e presionit morfologjik dhe hidrocentralet. Të dhënat e përfshira në hartë janë:

- Hidrocentrali
- Burimet
- Pikat e presionit (të ndara në kategori)
- Trupat ujorë sipërfaqësorë (të ndarë në tre grupe)
- Liqene dhe rezervuarë
- Trupat ujorë bregdetarë
- Zonë urbane

- Baseni dhe nënbaseni

1.1.17 Vështrim i përgjithshëm i shkarkimit të ujërave të zeza dhe presioneve të ndotjes difuze

Kjo hartë tregon vendndodhjet e pikave së shkarkimit dhe të ndotjes difuze. Harta përfshin informacionin e mëposhtëm:

- Pikat e ndotjes
- Pikat e shkarkimit
- Pikat e presionit (të kategorizuara)
- Trupat ujorë sipërfaqësorë (të ndarë në 3 grupe)
- Liqene dhe rezervuarë
- Trupat ujorë bregdetarë
- Zonë urbane
- Baseni dhe nënbaseni
- Statusi i ujitjes

1.1.18 Përcaktimi i statusit përfundimtar për trupat ujorë sipërfaqësorë

Kjo hartë tregon gjendjen e përgjithshme të trupave ujorë sipërfaqësorë. Vlerësimi përfshin pesë statuse të mundshme që paraqiten sipas ngjyrave të ndryshme. Harta përfshin informacionin e mëposhtëm:

- Përcaktimi i trupit të ujit
- Trupat ujorë të liqenit
- Trupat ujorë bregdetarë
- Zonë urbane
- Baseni dhe nënbaseni
- Trupat ujorë sipërfaqësorë (me statusin për secilin prej tyre)

1.1.19 Vështrim i përgjithshëm i nxjerrjes së ujërave nëntokësore dhe presioneve të ndotjes

Kjo hartë tregon pikat e presionit për trupat ujorë nëntokësorë. Hartat përfshijnë informacionin e mëposhtëm:

- Pikat e presionit (të ndara në kategori)
- Zonat urbane
- Baseni dhe nënbaseni
- Ujëmbajtësit (të kategorizuar sipas llojit)
- Trupat ujorë nëntokësorë

Trupat përfundimtarë të ujërave nëntokësore u rishikuan, duke përfshirë bashkimin dhe ndarjen, siç sugjeroi eksperti ndërkombëtar.

1.1.20 Përcaktimi i statusit përfundimtar për të gjithë trupat ujorë nëntokësorë

Kjo hartë tregon statusin përfundimtar për çdo trup ujor nëntokësor. Hartat përfshijnë informacionin e mëposhtëm:

- Baseni dhe nënbaseni
- Statusin e trupave ujorë nëntokësorë

2. Hartat

Harta 1 - Shtrirja e Basenit të Matit

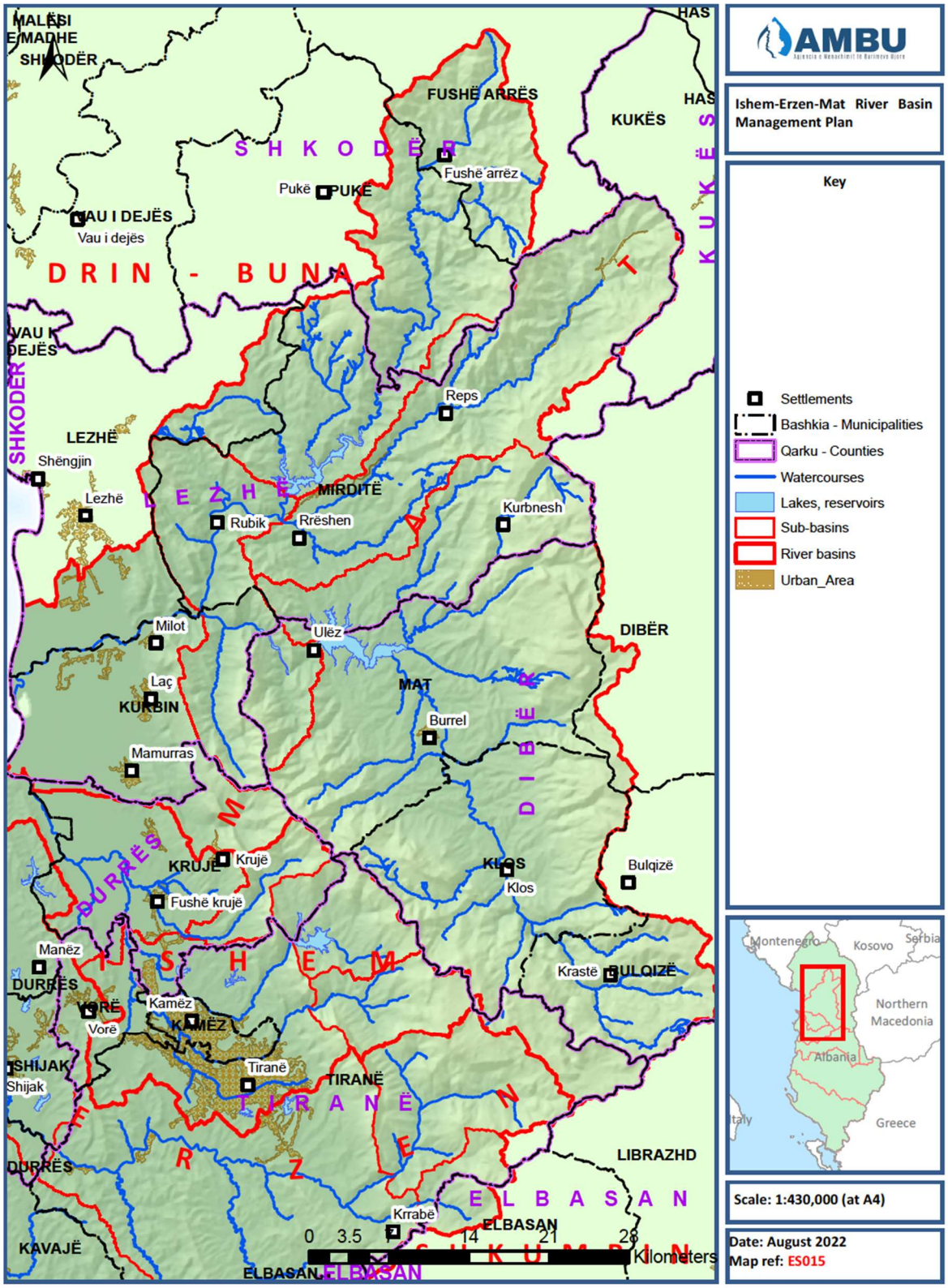

Harta 2- Llojet kryesore të përdorimit të tokës sipas nën-basenit

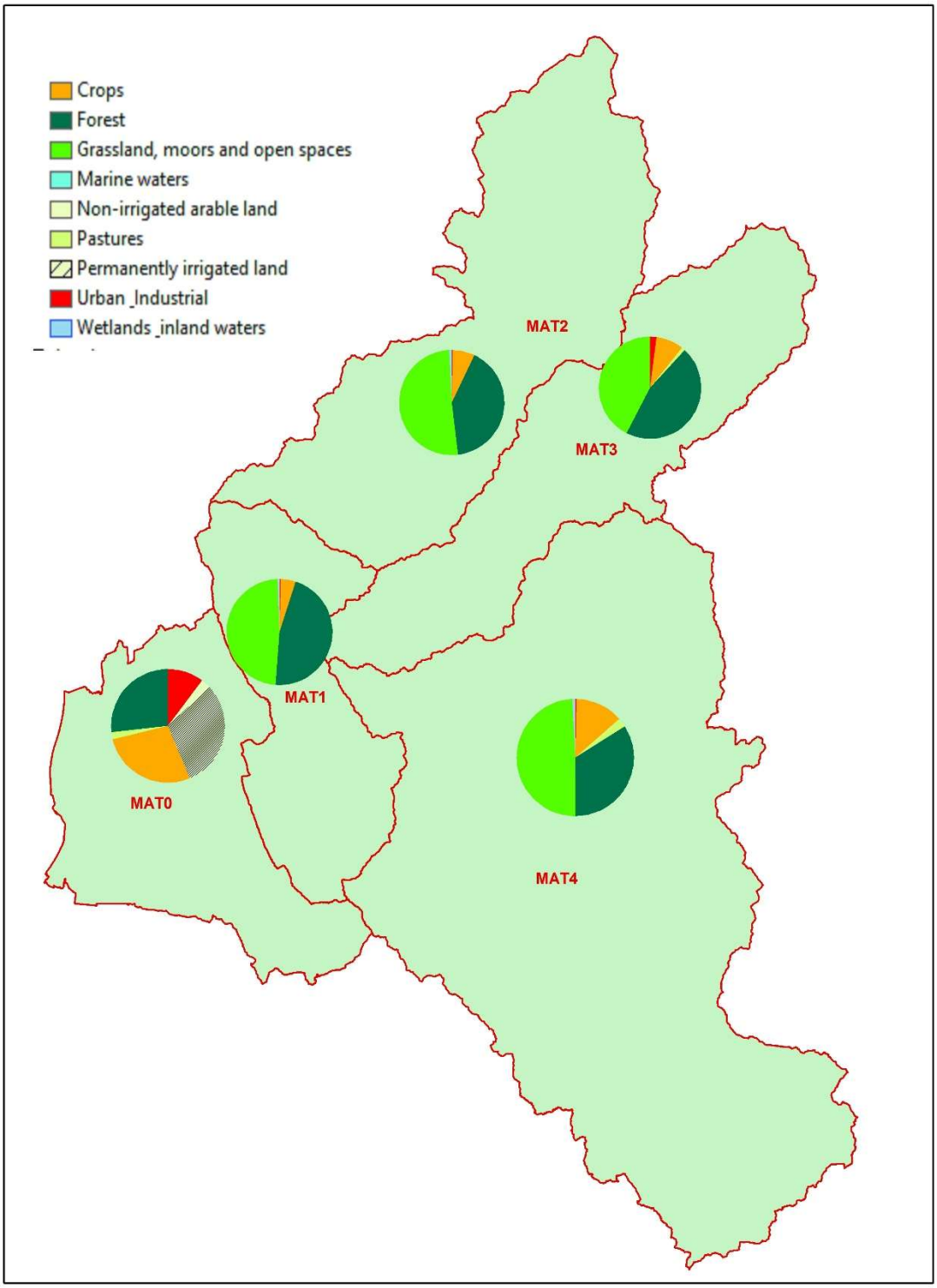

Harta 3– Autoritetet kryesore Vendore dhe Zonat Urbane

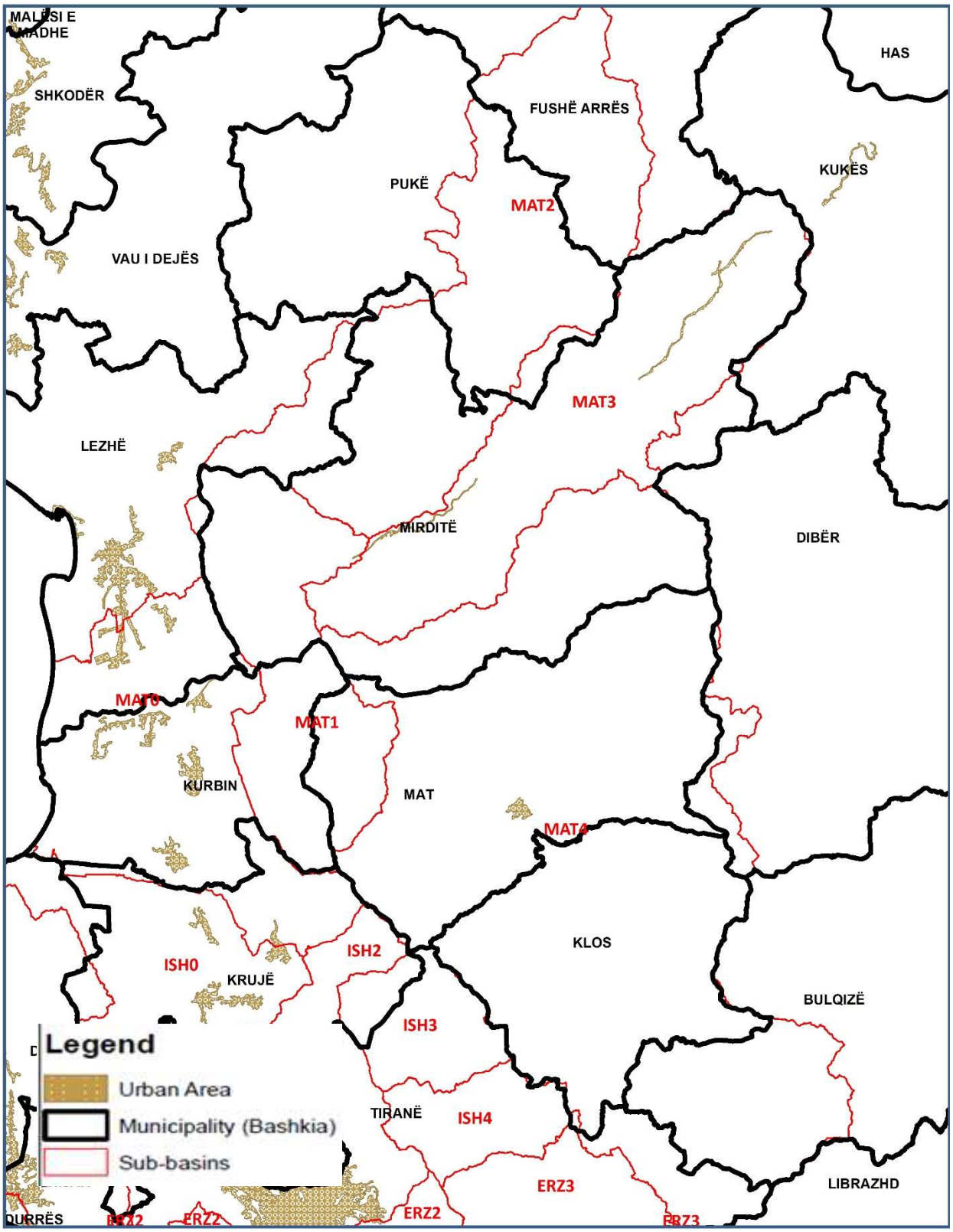

Harta 4- Elementet mesdhetar të Sistemit të Kodimit të Basenit Evropian CCM

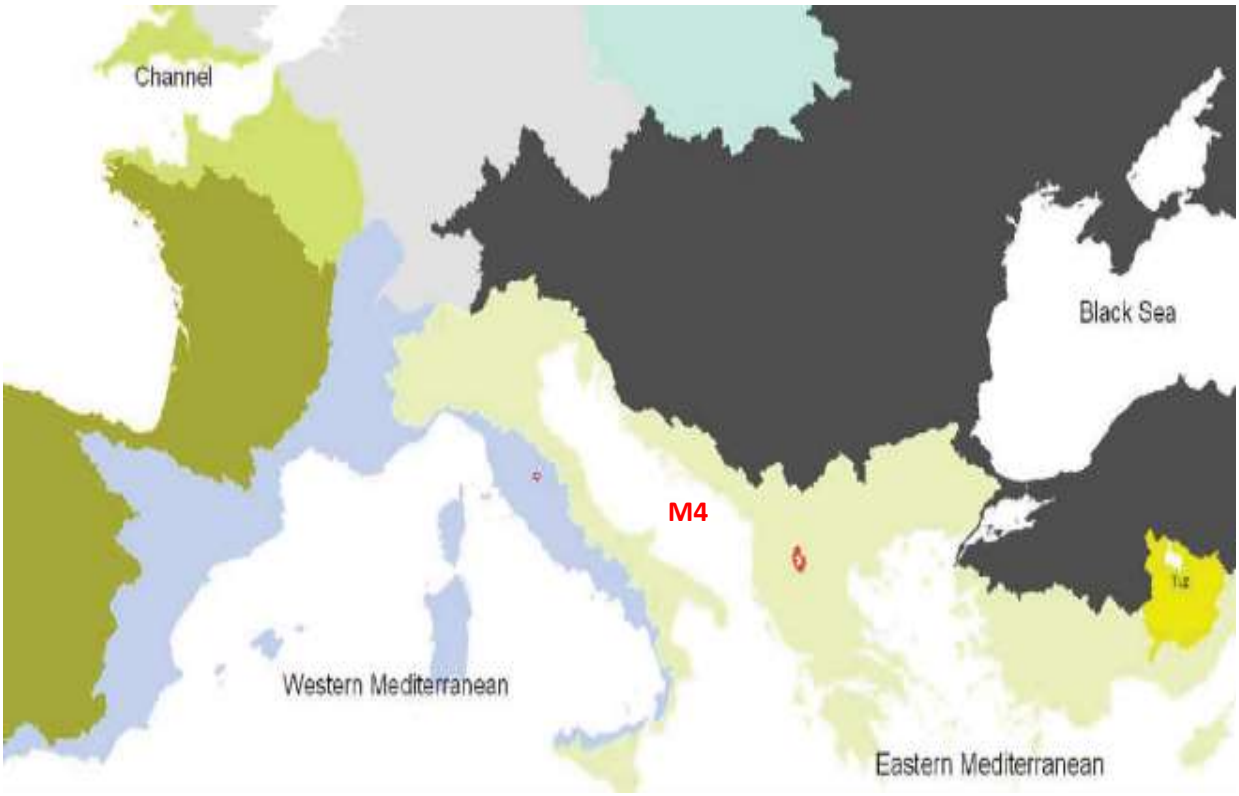

Harta 5– Shpërndarja e reshjeve, lumenjtë kryesorë dhe rrjetet hidrometrike

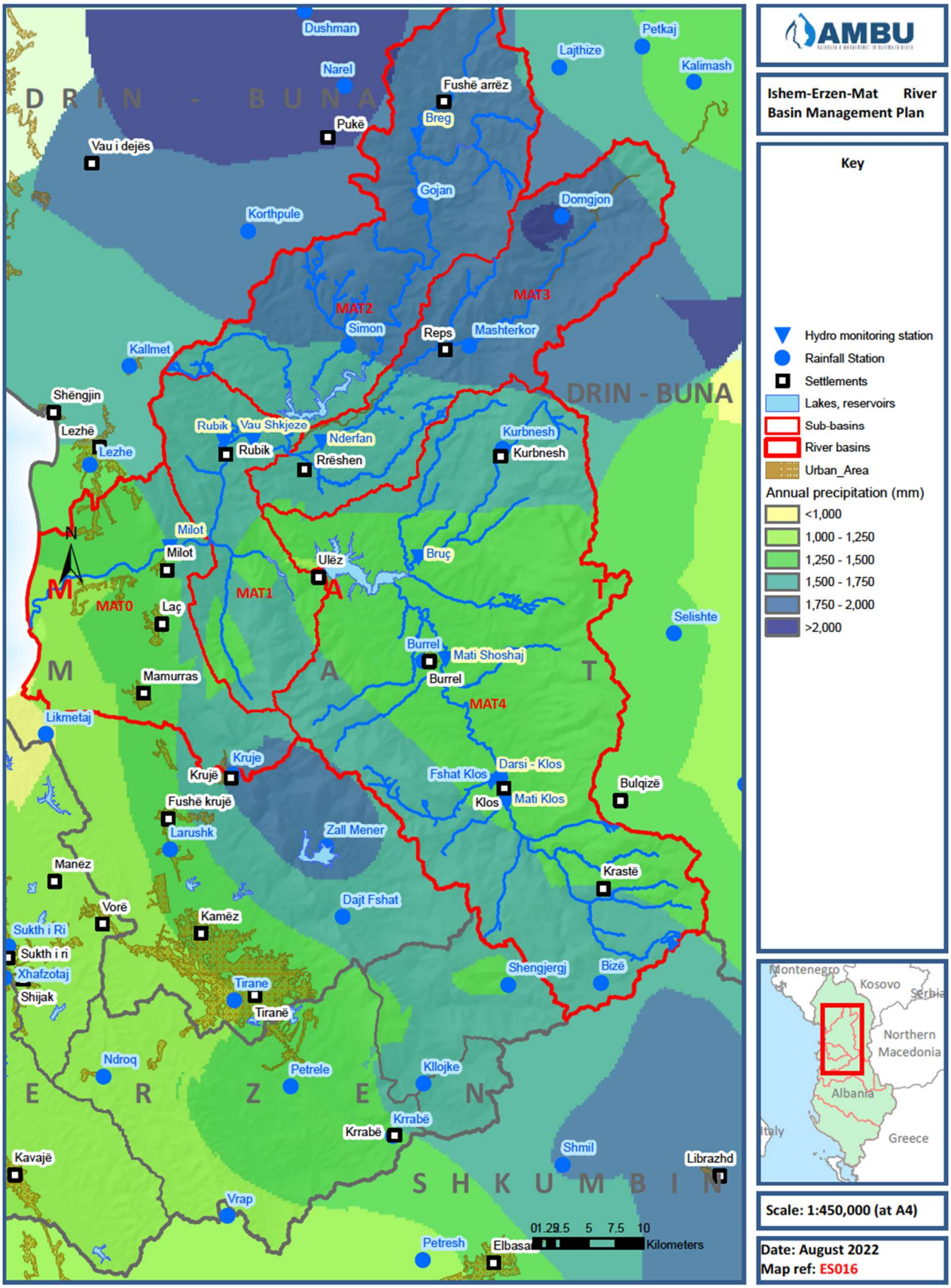

Harta 6– Formacionet kryesore hidrogjeologjike

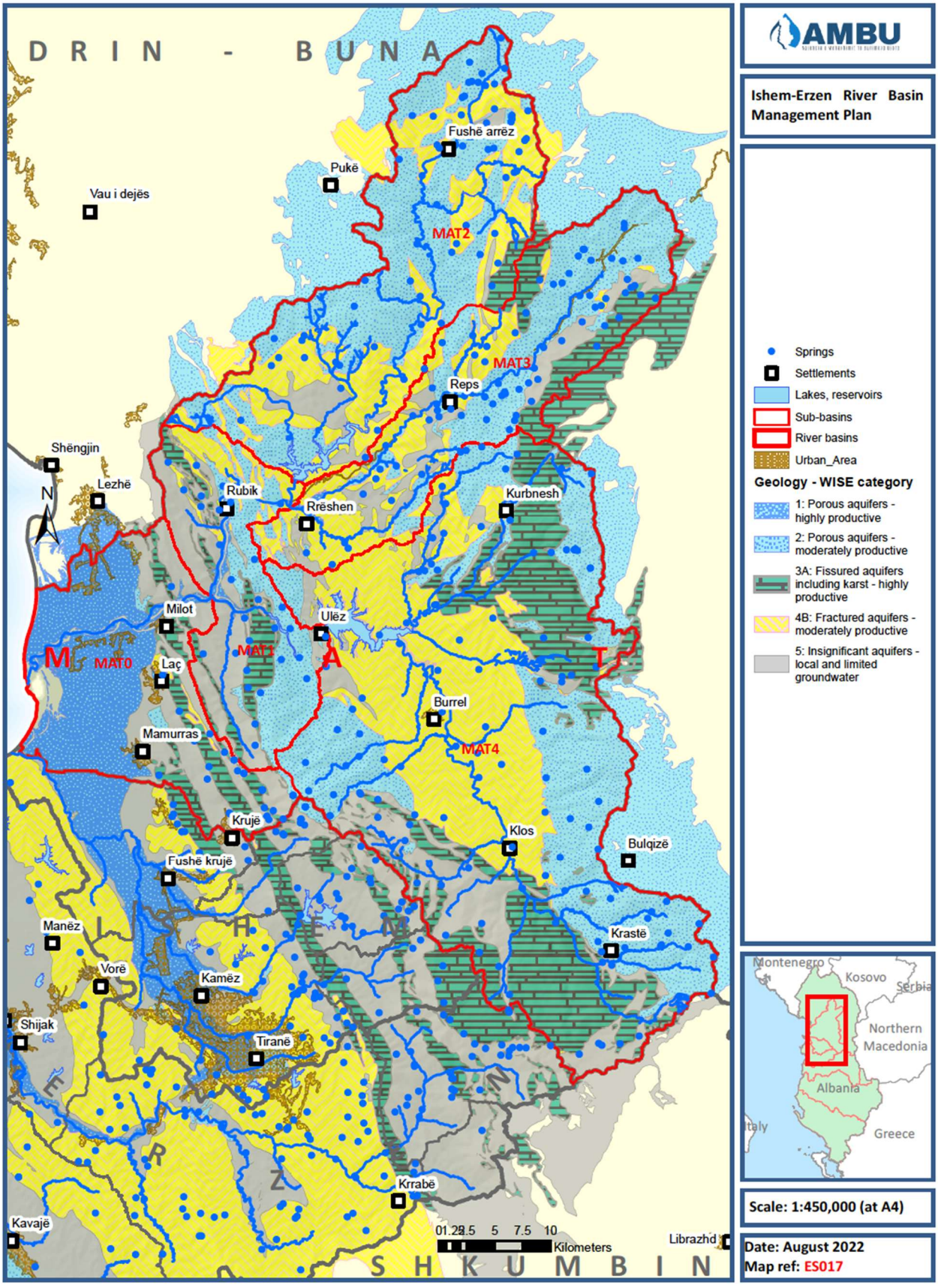

Harta 7– Nënbasenet dhe përdorimi i tokës

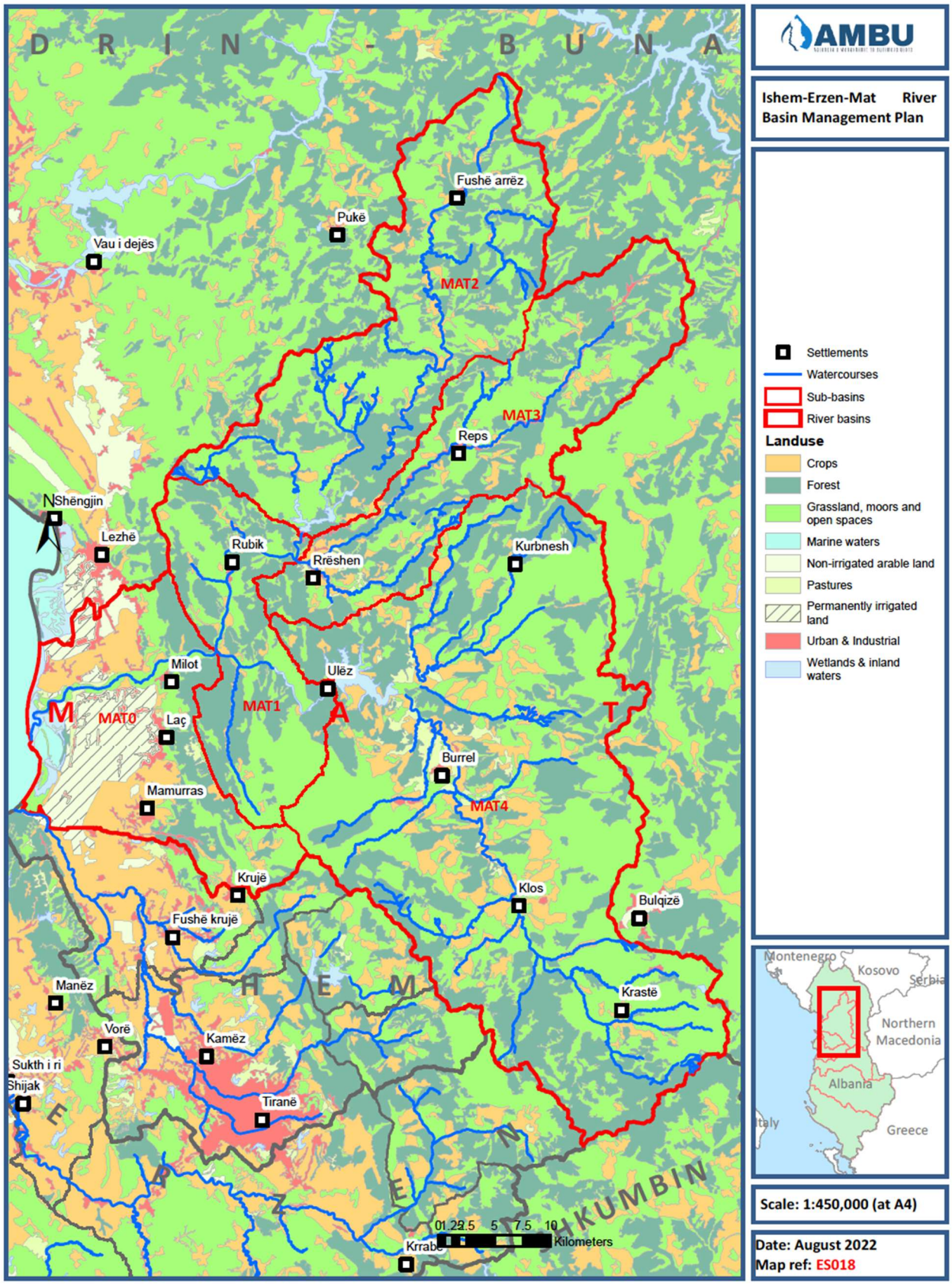

Harta 8– Infrastruktura kryesore e përdorimit të ujit në basenin e Matit

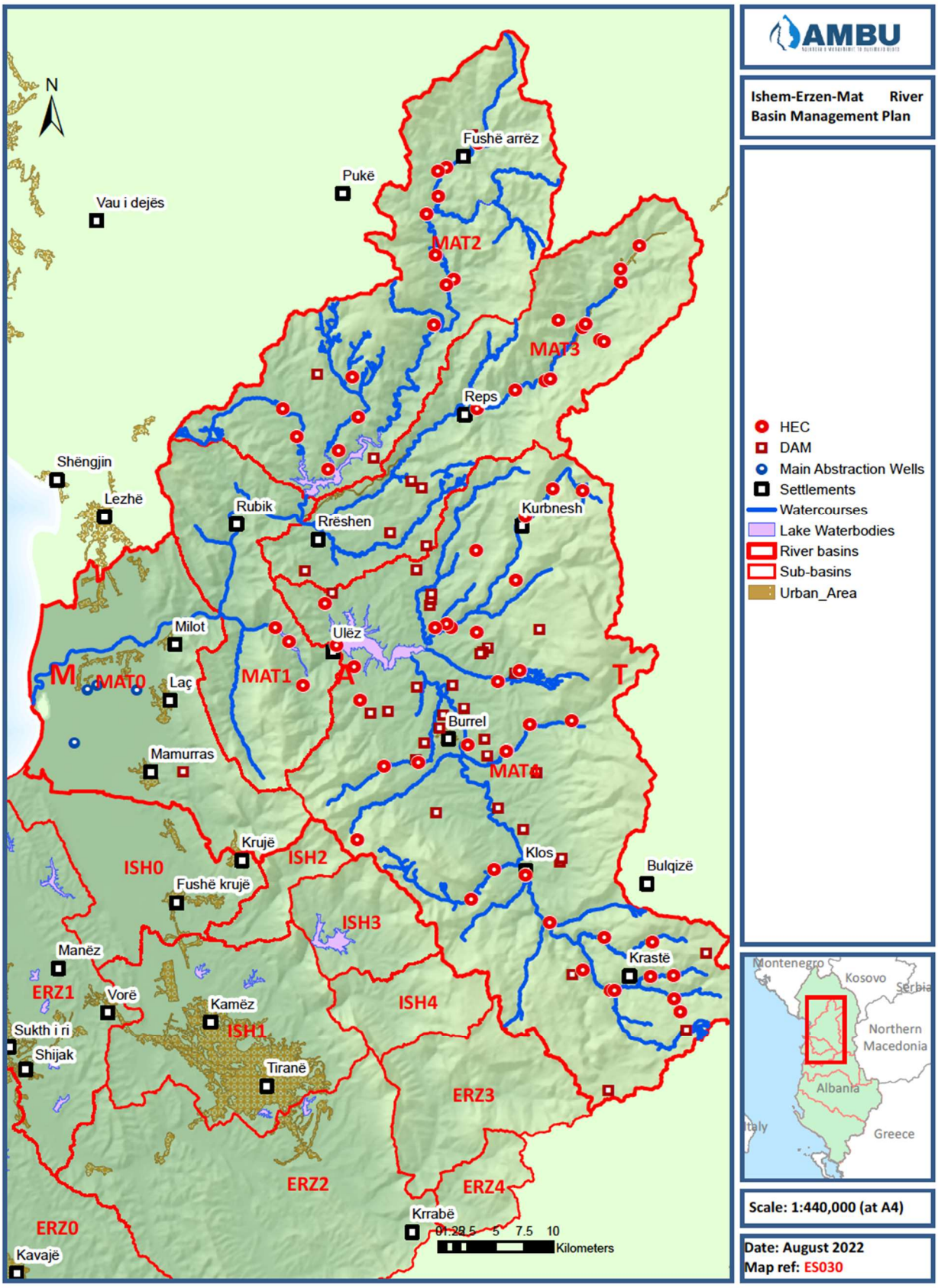

Harta 9– Popullsia sipas njësive administrative dhe aglomeracioneve kryesore të basenit Ujor

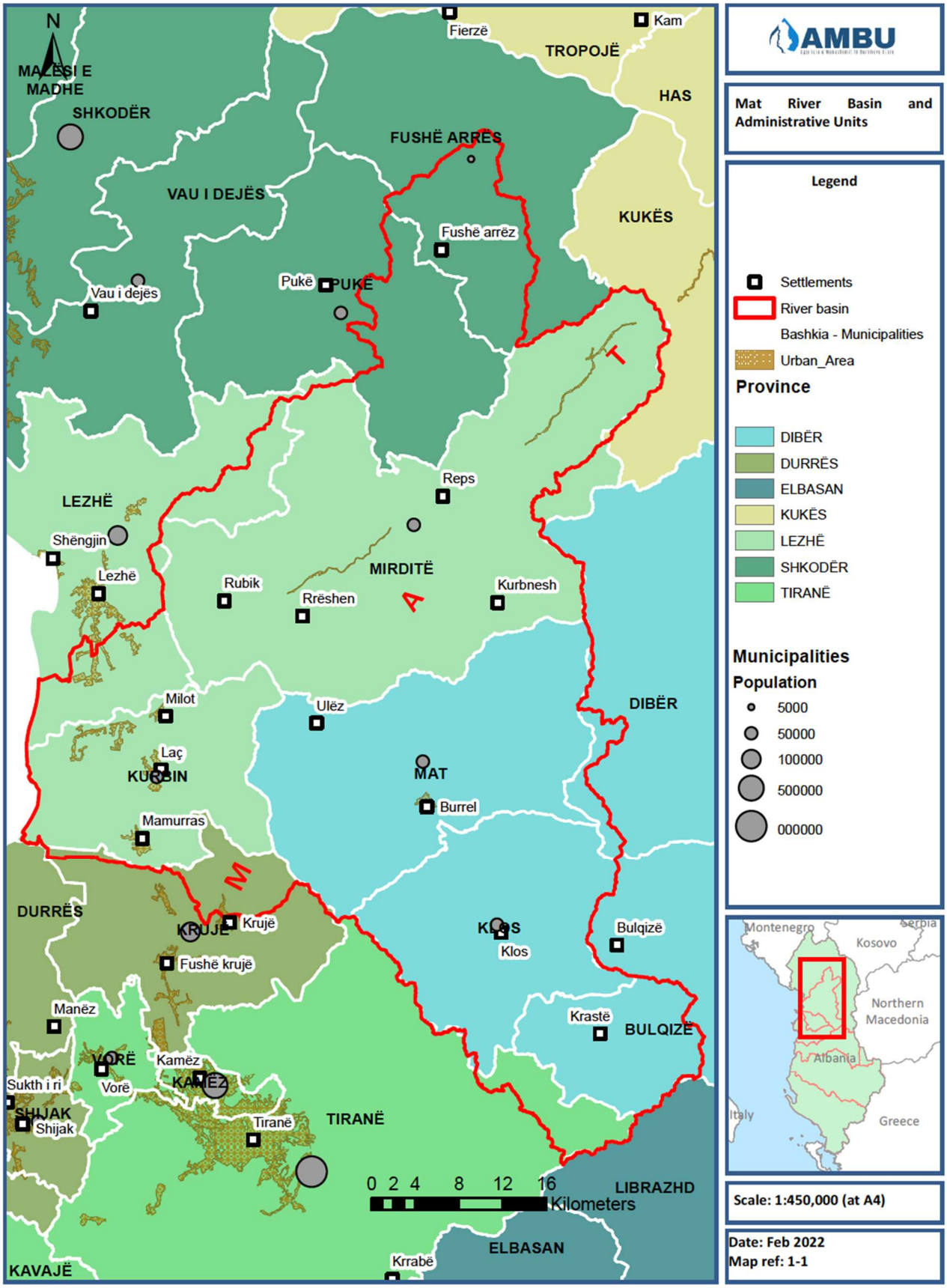

Harta 10– Kategoria dhe përcaktimi i trupave ujorë sipërfaqësorë

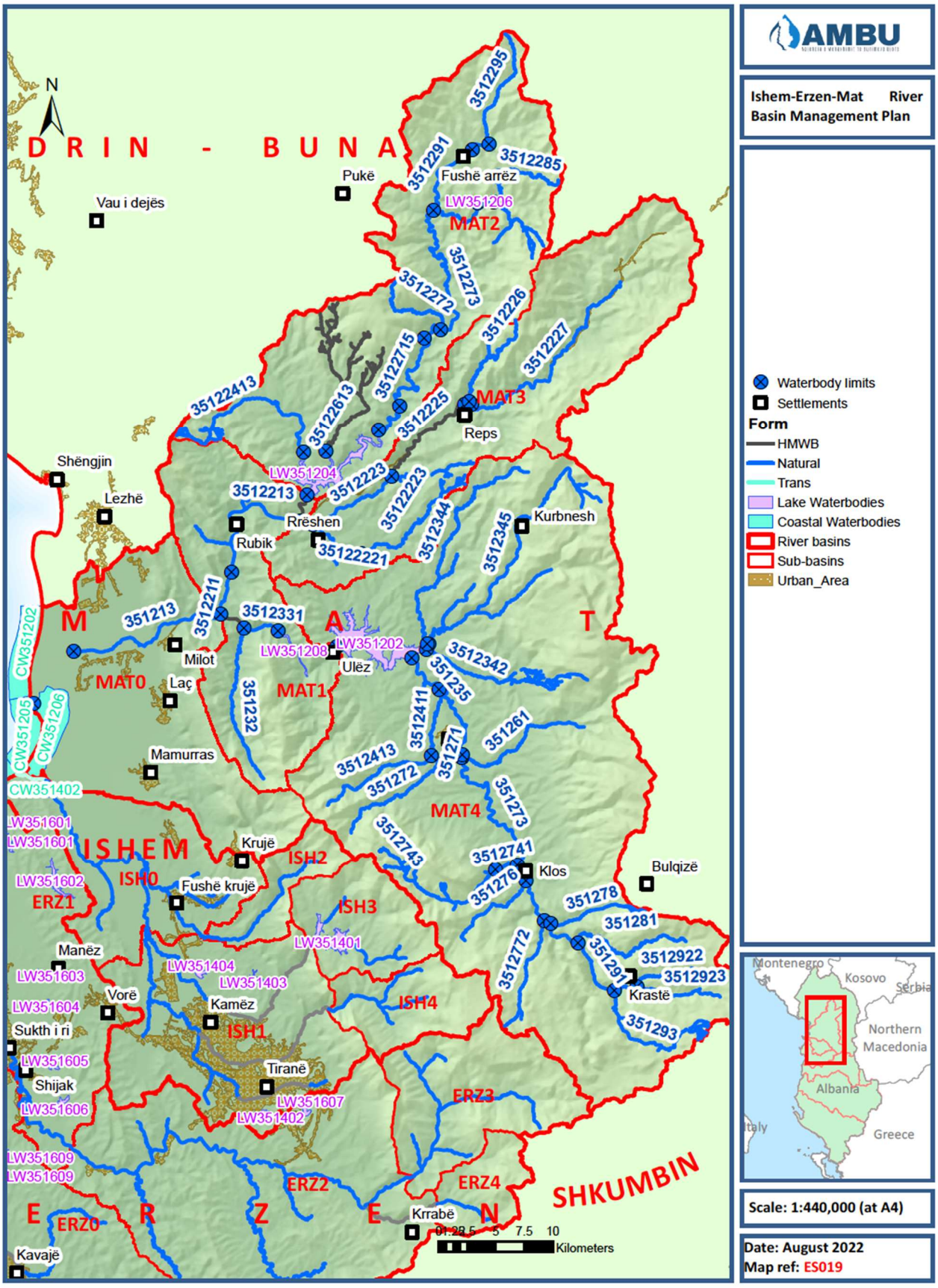

Harta 11– Kategoria dhe përcaktimi i trupave ujorë nëntokësor

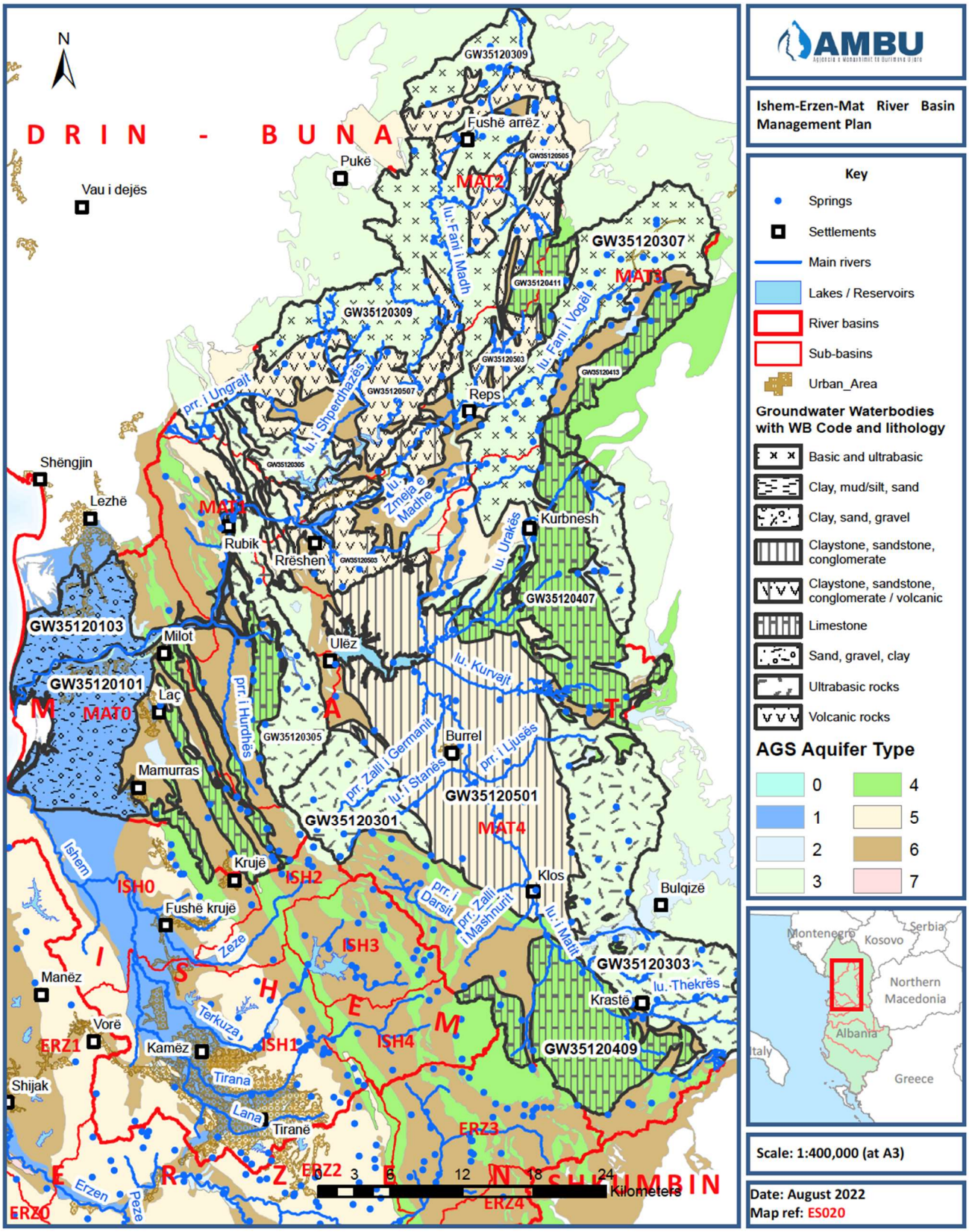

Harta 12– Harta e përgjithshme e të gjitha zonave të mbrojtura – Mati

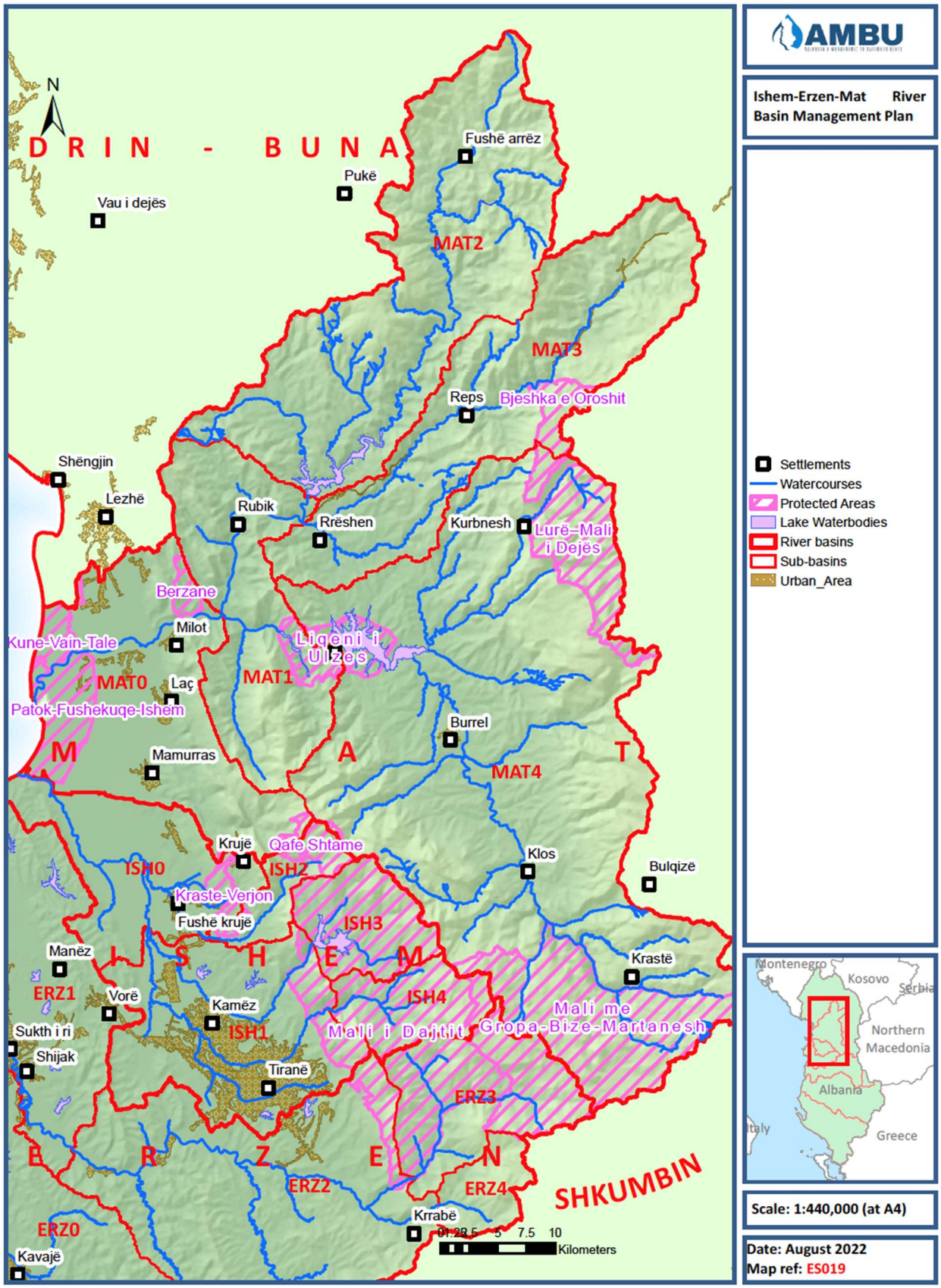

Harta 13– Vendndodhja e stacioneve të monitorimit të cilësisë së ujërave sipërfaqësore (AKM)

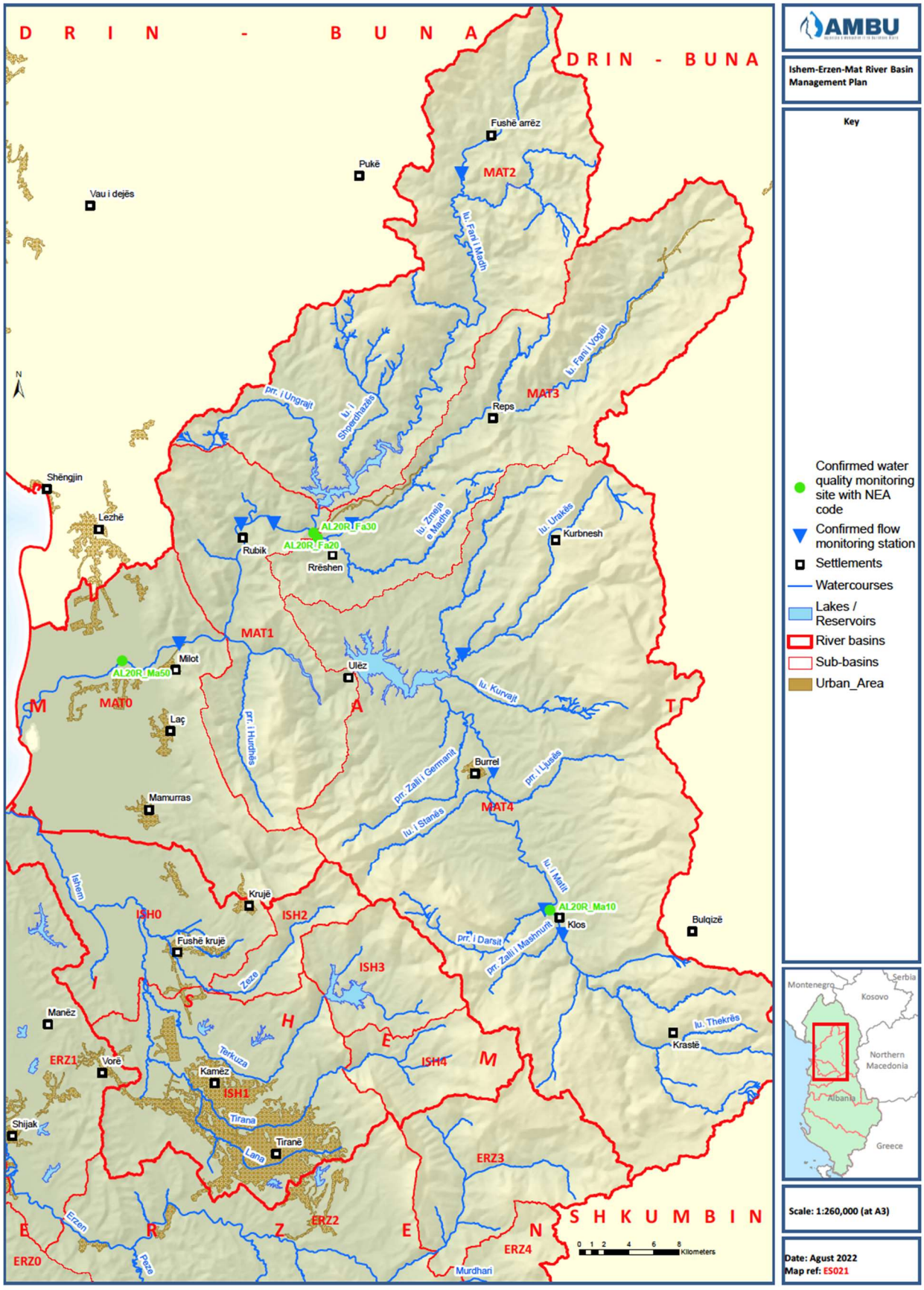

Harta 14– Vendndodhja e stacioneve të monitorimit të ujërave sipërfaqësore (monitorim i shpejtë, 2019)

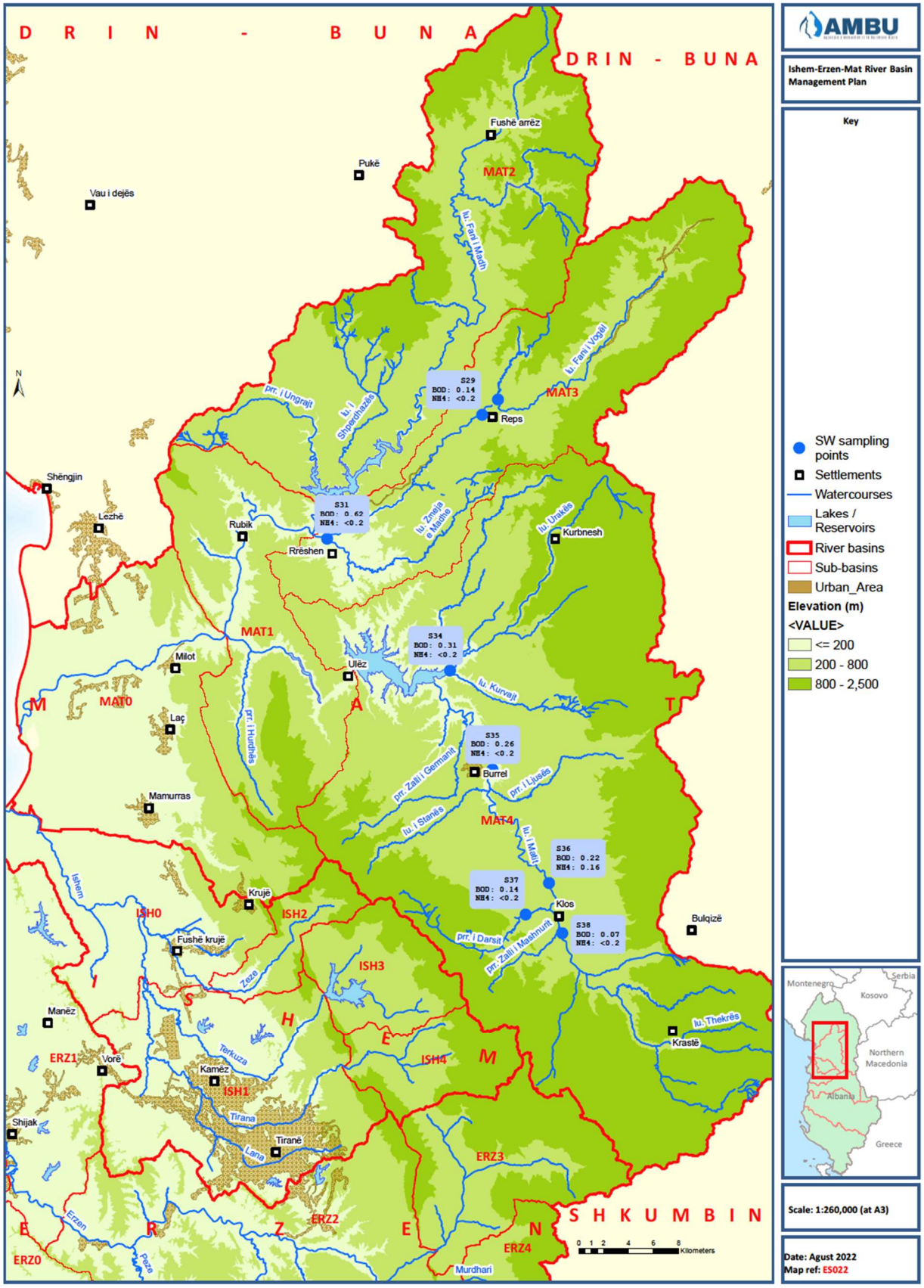

Harta 15– Vendndodhja e stacioneve të monitorimit të cilësisë dhe sasisë së ujërave nëntokësore (AKM)

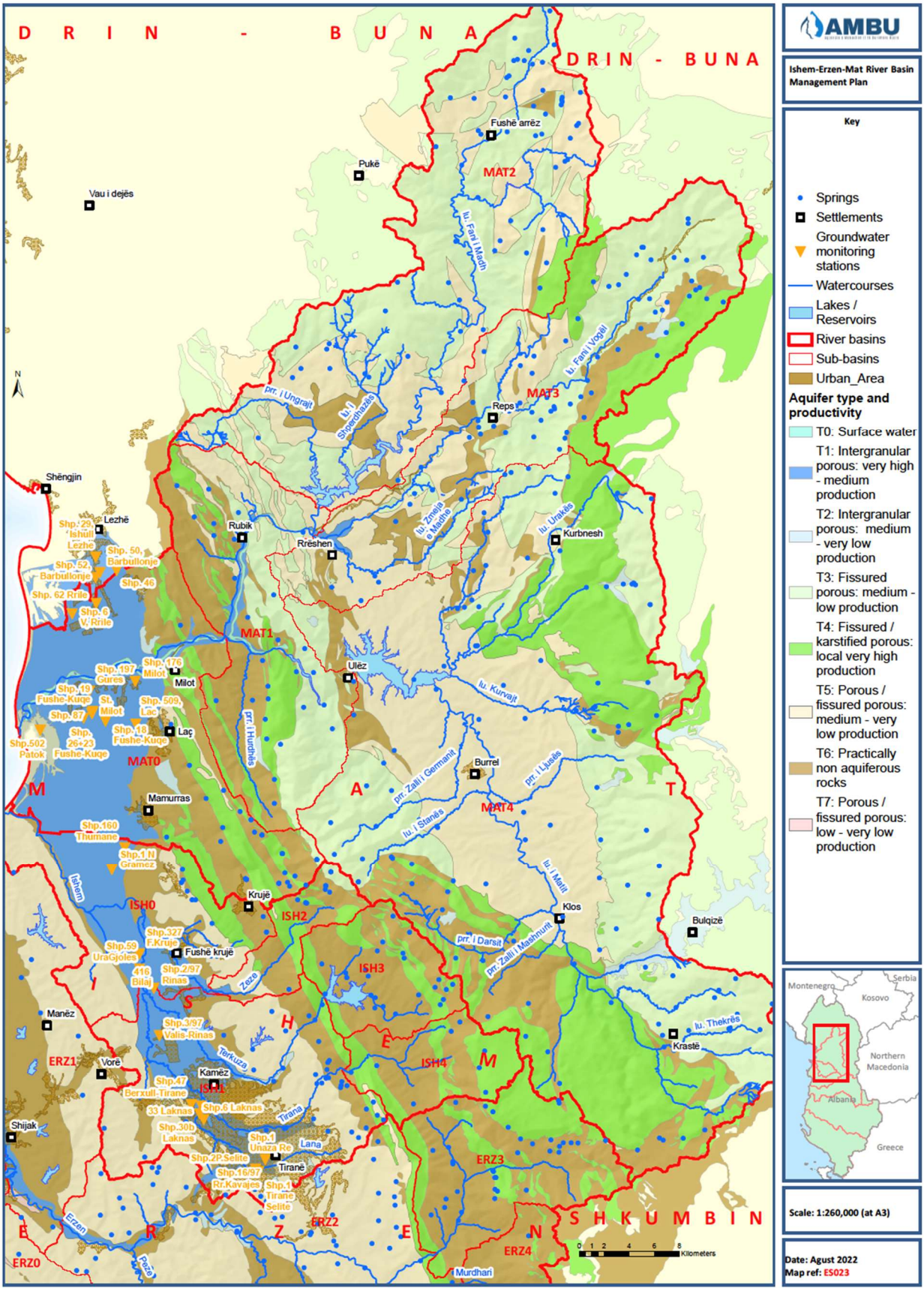

Harta 16- Vendndodhja e stacioneve të monitorimit të ujërave nëntokësore (monitorim i shpejtë, 2019)

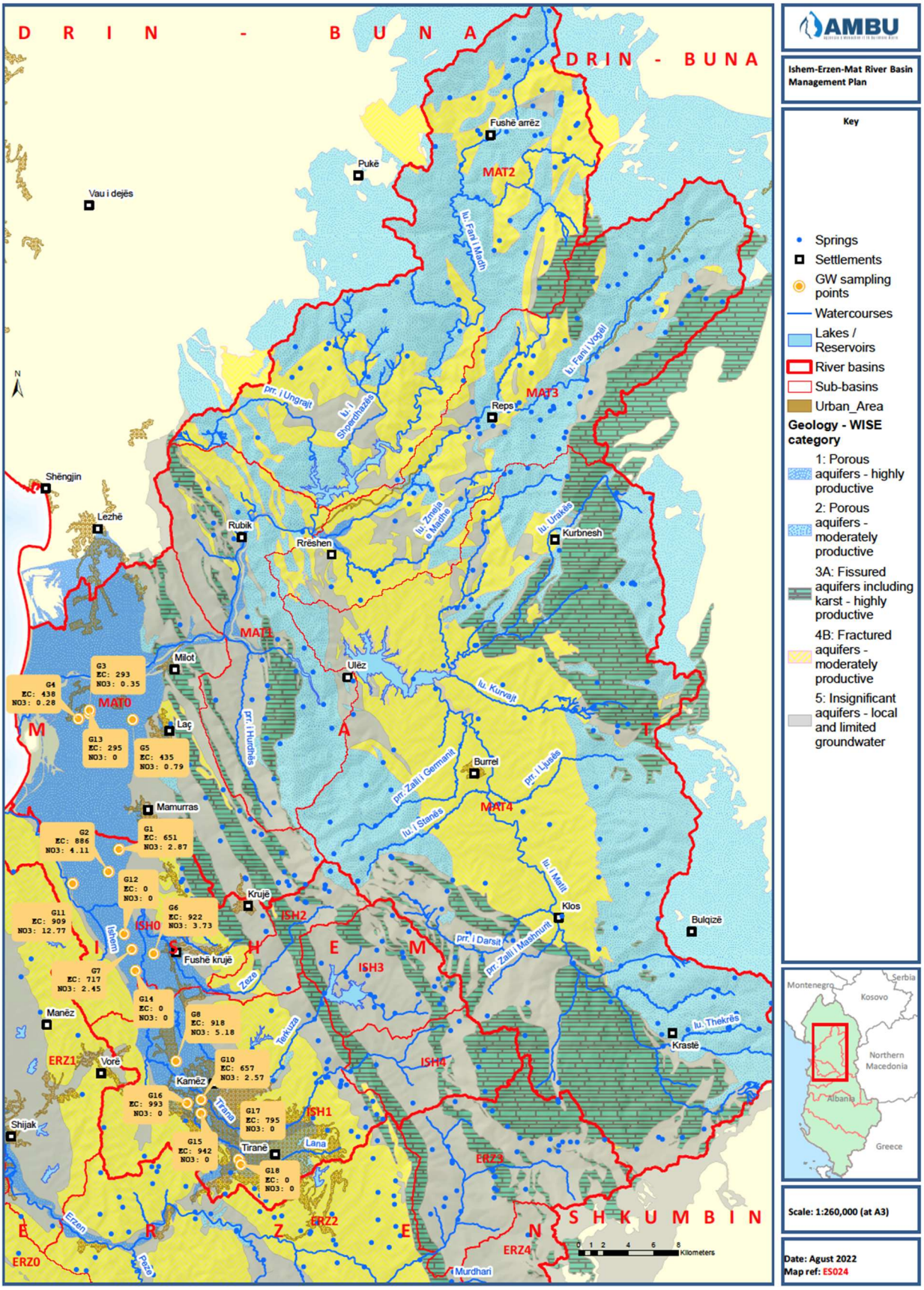

Harta 17– Pasqyrë e Njerrjes së ujit, Hidroenergjisë dhe Presioneve Morfologjike

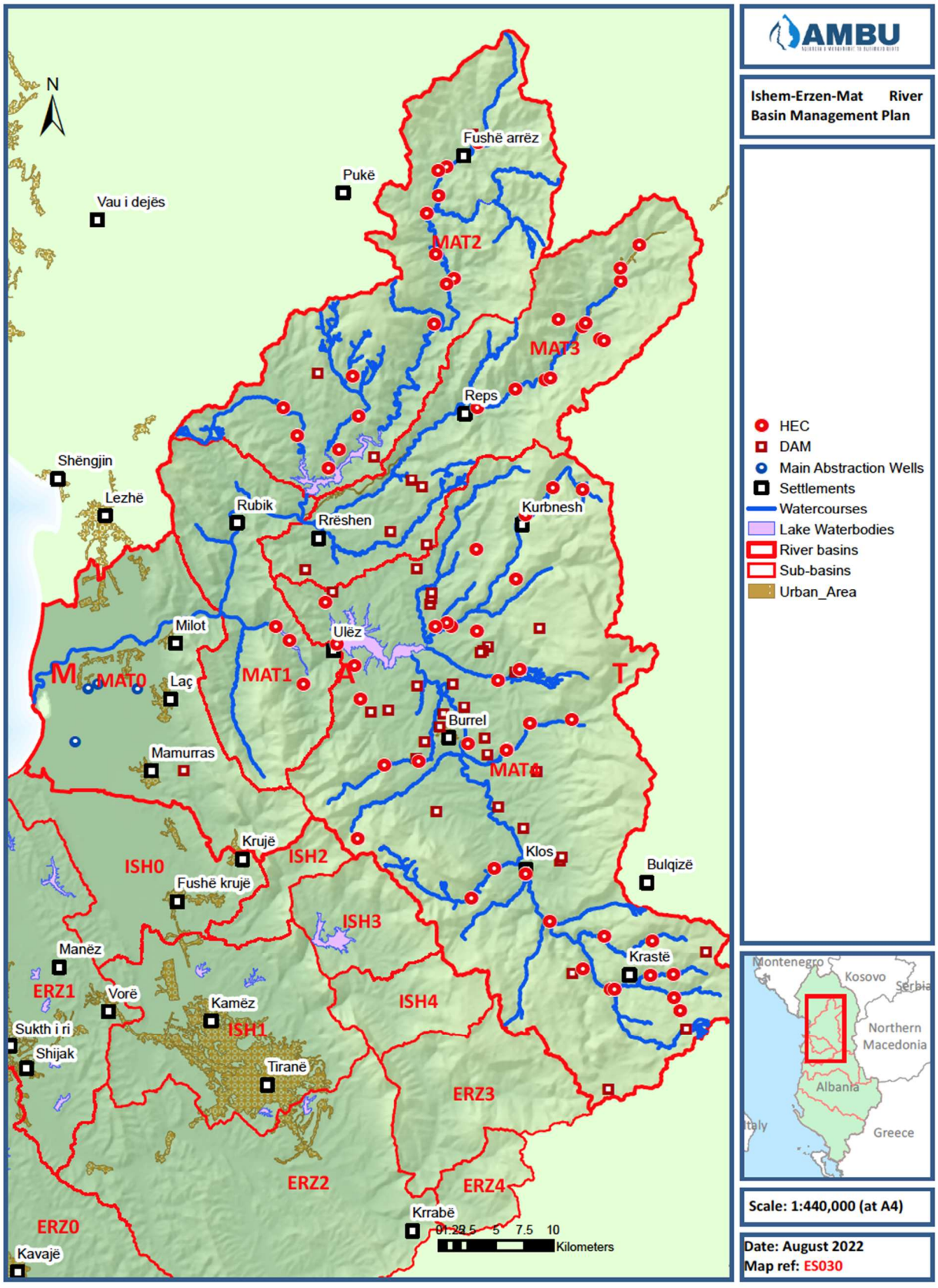

Harta 18– Vështrim i përgjithshëm i shkarkimit të ujërave të ndotura dhe presioneve të ndotjes difuze

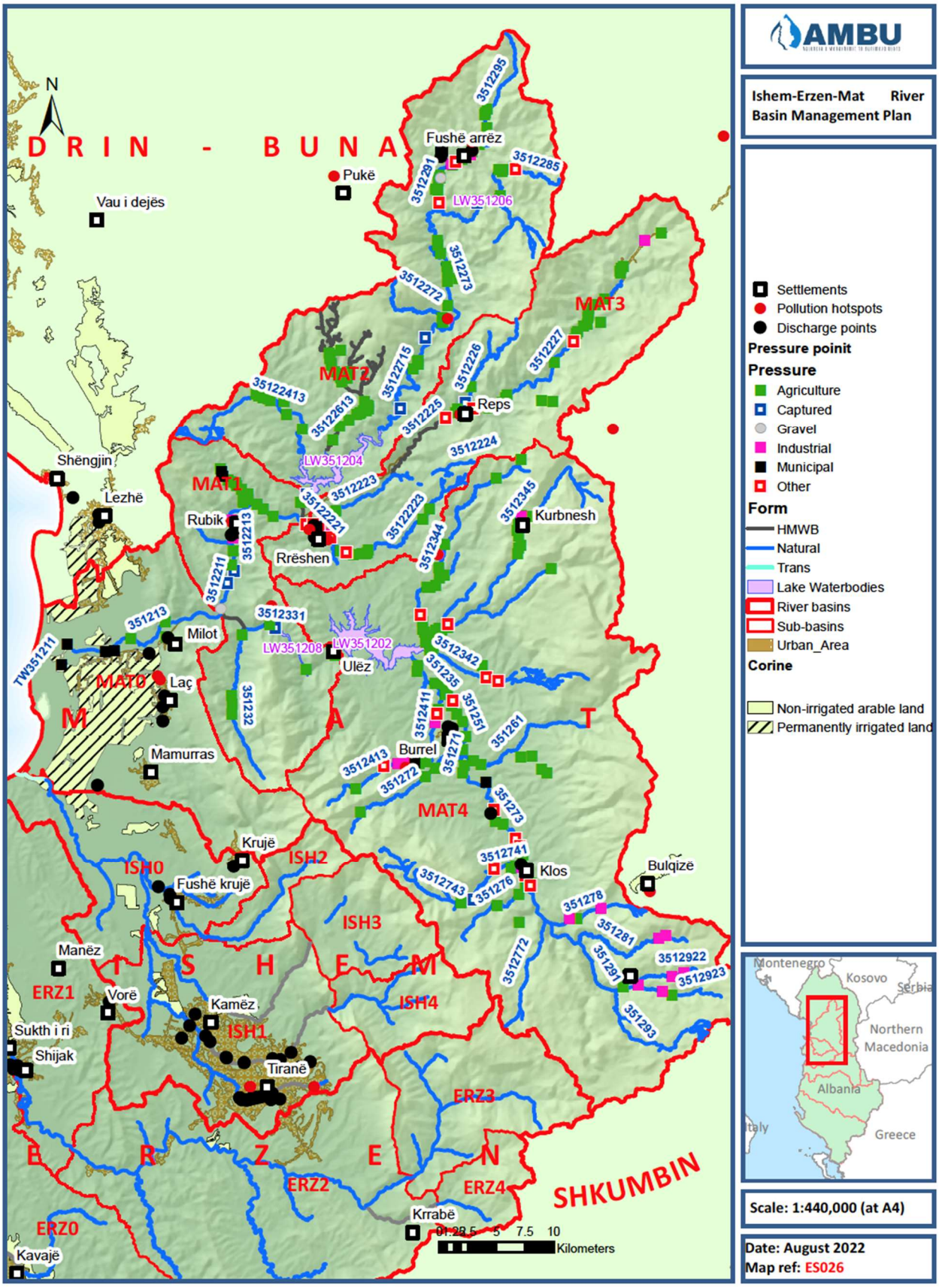

Harta 19– Përcaktimi i statusit përfundimtar për trupat ujorë sipërfaqësorë

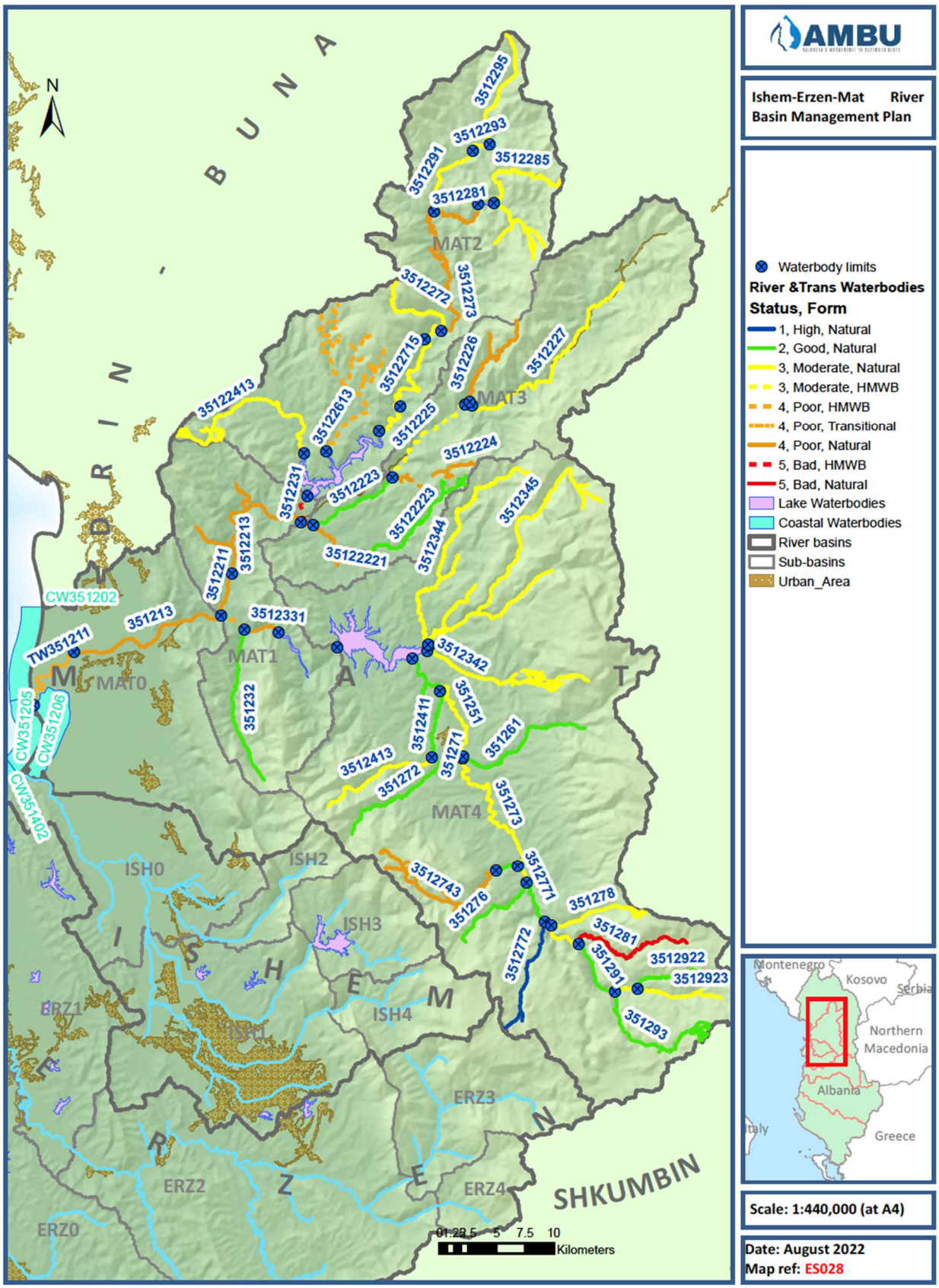

Harta 20- Përcaktimi i statusit përfundimtar për të gjithë trupat ujorë nëntokësorë

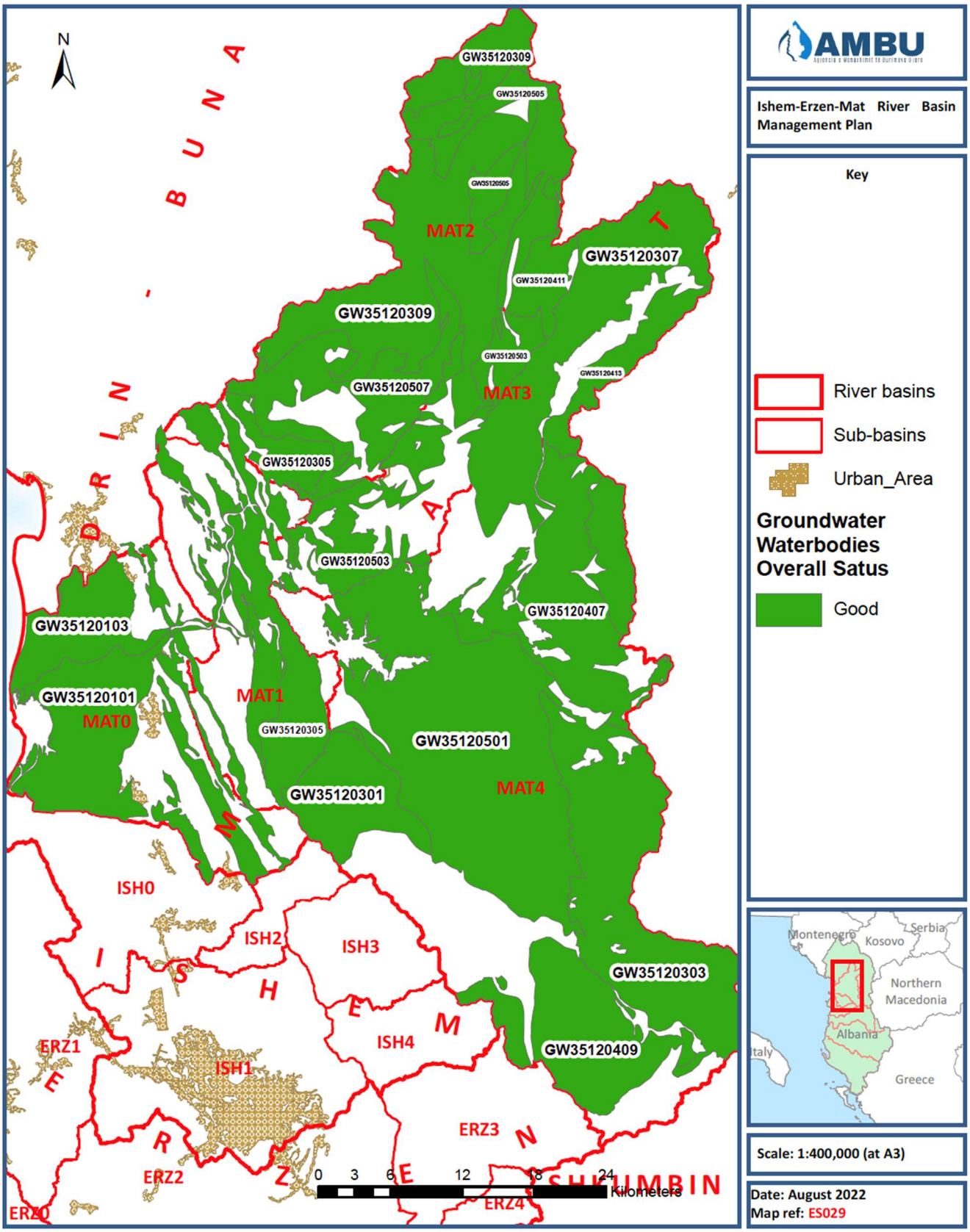

PLANI I MENAXHIMIT TË BASENIT

UJOR MAT

Shtojca Teknike III (Grupi i të Dhënave)

1.1 Mbledhja e informacionit dhe mbledhja e të dhënave

Mbledhja e informacionit dhe e të dhënave përfaqëson një aspekt kyç në përgatitjen e draft-PMBU-ve.

Puna u krye përmes një sërë aktivitetesh si më poshtë:

- Identifikimi i aktorëve kryesorë në lidhje me menaxhimin e integruar të pellgut lumor/burimeve ujore duke ndjekur parimet/kërkesat e DKU të BE-së.

- Vendosja e bashkëpunimit me përfaqësuesit e aktorëve kombëtarë dhe lokalë në lidhje me të dhënat bazë që i përgjigjen EUSIWM. Rezultate të pritshme në zonën e studimit (Ishëm, Erzen dhe Mati). Duke pasur parasysh kufizimet dhe masat e vendosura kundër situatës së pandemisë COVID-19, komunikimi u vendos të mbahej rregullisht përmes telefonave, postës elektronike ose takimeve personalisht aty ku ishte e mundur.

- Kuptimi i nivelit të të dhënave të kërkuara dhe përkthimi i informacionit në formatet përkatëse të tabelave për t'u dorëzuar institucioneve përkatëse.

- Identifikimi dhe komunikimi me përfaqësuesit ligjorë dhe kontaktet përgjegjëse të njohura, si regjistrime të të dhënave të lidhura me ujin.

- Prezantimi i pikave të kontaktit me përfaqësuesit dhe rezultatet e kërkuara për këtë detyrë - formatet e tabelave të dorëzuara për të gjithë aktorët përkatës (përfshirë takimet me përfaqësues të institucioneve përkatëse).

- Mbledhja e dokumenteve (Raportet vjetore, Raportet e Performancës, Raportet e Bilancit, Politika, Strategjia, Buxhetet e detajuara etj.) nga MIE, AKZM, ERRU, AKUM, AKM, MTM, INSTAT, etj.

- Mbledhja e informacionit dhe mbledhja e të dhënave, veçanërisht për sektorët kryesorë specifikë (përdoruesit / konsumatorët kryesorë duke përfshirë mbledhjen e informacionit mbi përdorimin e tokës, aspektet socio-ekonomike, etj.):

- zonat e furnizimit me ujë, duke përfshirë për secilën zonë, popullsinë dhe numrin e lidhjeve të shërbyera;
- Informacion për vendndodhjet e të gjitha pikave kryesore të nxjerrjes dhe kthimit të ujit, në mënyrë të tillë që ato të mund të shtohen në Kadastrën Kombëtare të Ujit;
- sasia e ujit të nxjerrë, sasia e ujit të përdorur, uji i kthyer, i konsumuar dhe humbjet;
- Vëllimet e vlerësuara të ujërave të zeza në pellgun e lumit (prodhimi dhe shkarkimi - trajtimi dhe asgjësimi).
- tarifat ose taksat e ngarkuara nga qeveria qendrore dhe të paguara nga autoritetet komunale në lidhje me nxjerrjen e ujit dhe/ose ujërat e zeza ("tarifat e nxjerrjes" dhe "pagesat e ujërave të zeza");
- Struktura tarifore e të gjitha llojeve të ujit të furnizuar për klientët, e ndarë sipas llojeve civile, tregtare dhe industriale (tarifat, tarifat e bllokut etj.);
- kostot bazë të operacioneve të furnizimit me ujë dhe ujëra të zeza, të ndara sipas kostove të financimit, kostove fikse, kostove operacionale, taksave mjedisore;
- uji i përdorur për ujitje, duke përfshirë për secilën zonë sipërfaqen dhe kapacitetin vaditës, infrastrukturën, sipërfaqen dhe prodhimin e kulturave bujqësore;
- sektori i peshkimit, duke përfshirë për secilën zonë, prodhimin e peshkut dhe numri i fermave /operatorëve të peshkimit;
- hartëzimi i zonave të mbrojtura për BU Mat, Ishëm, Erzen, etj.

Tarifat e tarifave të ujit

Qeveria ka vënë parimet e legjislacionit evropian të ujit si mbulimi i kostos, menaxhimi i duhur i ujërave të zeza dhe përdorimi efikas i burimeve natyrore, në thelb të politikave dhe strategjive kombëtare, të cilat synojnë zhvillimin e politikave të duhura dhe angazhimin e burimeve të mjaftueshme për të përmirësuar sigurimin e furnizimit me ujë. Gjithashtu, shërbimet e kanalizimeve në Shqipëri për të ecur vazhdimisht drejt përputhshmërisë me standardet e BE-së.

Tabela 3 më poshtë tregon nivelin e tarifave të ujit, të cilat janë nën një nivel efikas dhe të qëndrueshëm. Për të korrigjuar këtë situatë, veprimi i ardhshëm përfshin një program ambicioz të përmirësimeve të efiçencës që përbëhet nga efiçenca në lidhje me përdorimin e energjisë, stafin dhe efiçencës tjetër operacionale, efikasitetin e arkëtimit.

Konsumatorët, në përgjithësi, mund të pranojnë një rritje të çmimit për një shërbim të caktuar vetëm kur ky shërbim i tillë është përmirësuar ndjeshëm. Në çdo rast këto tarifa mund të rriten vetëm në një nivel të kufizuar bazuar në përballueshmërinë për të paguar nga familjet mesatare.

Në një nivel tarifor të tillë, fluksi i lirë i parasë nga operacionet mund të financojë përafërsisht gjysmën e investimeve të nevojshme gjatë periudhës 20-vjeçare deri në vitin 2040. Pjesa e mbetur duhet të financohet nëpërmjet huave dhe granteve për investime kapitale.

Aktualisht, ka shumë pak fonde komerciale në dispozicion të sektorit. Përvoja ndërkombëtare ilustron se edhe me një kuadër të përshtatshëm ligjor dhe institucional, financimi tregtar i sektorit të ujësjellës kanalizimeve (UKT) në Shqipëri (qoftë në formën e kredive, koncesioneve apo PPP-ve të tjera) do të jetë i mundur vetëm nëse do të ketë rritje shumë të konsiderueshme të tarifave.

Tabela 1-Tarifat e tarifave të ujit për çdo ujësjellës-kanalizim në pellgun e lumit Mat

Ujësjellësi	Uji i Pijshem lekë/m3			Tarifa fikse lekë/klient/muaj			Për ujërat e zeza		
	Familja	**Shtetit**	**Privat**	**Familja**	**Shtetit**	**Privat**	**Familja**	**Shtetit**	**Privat**
MB Lezhe	58	135	145	200	200	200	18	22	27
MB Kurbin	30	80	120	50	50	50	-	-	-
MB Mirdite **NJ.Adm. Rubik**	30 30	100 70	115 100	- -	- -	- -	10 7	15 10	15 15
MB Mat	23	60	80	-	-	-	2	4	12
Klos në Mbretërinë e Bashkuar	25	35	35	100	100	100	-	-	-
MB Bulqize (Kraste)	30	80	100	100	100	100	7	10	15
MB FusheArrez	20	80	80	-	-	-	7.5	10	10

UK Klos dhe UK Fushë-Arrëz nuk kanë tarifa të miratuara nga ERRU

1.2 Kapaciteti ujitës në pellgun ujëmbledhës

- **Kapaciteti ujitës në pellgun ujëmbledhës të Matit**

Tabela 2 - Kapaciteti vaditës në pellgun ujëmbledhës të Matit në 2020

Nr.			Totali i tokës së punueshme	Potenciali ujitës	Apotenciali aktual i ujitjes	Tokë e ujitur
I	Prefektura	**Dibër**	**21,953.5**	**13,253.0**	**9,750.0**	**7775**
1	Bashkia	Bulqizë	8420	5853	4450	3775
2	Bashkia	Mat	8239	4200	2800	2500
3	Bashkia	Klos	5295	3200	2500	1500
II	Prefekturat	**Lezhë**	**35,119**	**18,915**	**12856**	**9660**
1	Bashkia	Kurbin	10,393	7015	6156	4380
2	Bashkia	Lezhë	18,496	8500	4800	3500
3	Bashkia	Mirditë	6230	3400	1900	1780
III	Prefektura	**Shkodër**	**2223**	**1450**	**840**	**830**
1	Bashkia	Fushë-Arrëz	2223	1450	840	830
Total			**59295**	**33618**	**23,446**	**18265**

Tabela 3-Uji i përdorur për ujitje në pellgun ujëmbledhës të Matit për bujqësi në vitin 2020

Prefekturat	Nr.	Bashkia	masën	Uji që përdoret për ujitje
Dibër	1	Bulqizë	000/m3	9,438
	2	Mat	000/m3	6250
	3	Klos	000/m3	3750
Lezhë	4	Kurbin	000/m3	10,950
	5	Lezhë	000/m3	8750
	6	Mirditë	000/m3	4450
Shkodër	7	Fushë-Arrëz	000/m3	2075
Total				45663

1.1.1 Kapaciteti kryesor i produkteve të zonave të ujitura

Tabela 4- Sipërfaqja e kulturave bujqësore (Ha), sipas bashkive në pellgun e lumit Mat (2019)

Bashkia	Drithëra t	Grur i	Misr i	Thekr a	Tërshër a	Perime t	Patat e	Fasule e bardh ë	Soj a	Foragjer e	Kulturat medicinal e

Bulqizë	1,185	80	1075	30	-	280	151	26	0	4782	2
Mat	955	150	700	-	105	425	145	35	0	6762	-
Klos	1,124	84	700	-	340	443	85	50	0	3810	-
Kurbin	1539	690	829	-	20	615	112	190	93	5210	14
Lezhë	4410	2310	2100	-	-	980	215	340	0	7900	6
Mirditë	600	100	500	-	-	311	220	180	0	1470	4
Fushë-Arrëz	645	60	585	-	-	151	145	30	0	229	-
Totali	**10,458**	**3,474**	**6489**	**30**	**465**	**3205**	**1073**	**851**	**93**	**30,163**	**26**

Tabela 5- Prodhimi i kulturave bujqësore (ton), sipas bashkive në pellgun e lumit Mat (2019)

Bashkia	Drithërat	Gruri	Misri	Thekra	Elbi	Tërshëra	Perimet	Patate	Fasule e e bardhë	Duhani	Soja	Kulturat medicinale	Foragjere
Bulqizë	6853	300	6493	60	-	-	6868	2155	547				110,230
Dibër	22291	2010	19,976	100	108	97	14612	8478	1517	3		5	226651
Mat	4805	510	4060	-	-	235	11789	5070	220	-			143,980
Klos	5257	277	4200	-	-	780	11668	3060	290	-			73,750
Kurbin	9380	2760	6558	-	-	62	17,046	3584	357	-	205	126	209,775
Lezhë	23,812	9702	14,110	-	-	-	26.502	3870	516	-		25	258,420
Mirditë	3570	320	3250	-	-	-	4585	4400	234	-		6	29700
Fushë-Arrëz	3792	162	3630	-	-	-	1903	3074	22	-			3720
Totali	**79760**	**16,041**	**62277**	**160**	**108**	**1174**	**94,972**	**33691**	**3703**	**3**	**291,889**	**157**	**1,056,226**

1.3 Rezervuarët në Ndërmarrjen e Furnizimit dhe Kanalizimeve sh.a (Baseni Ujor Mat)

Tabela 6-Rezervuarët në Lac-Kurbin

Nr.	Emri i rezervuarit ekzistues	Vëllimi [m3]	Rezultati i modelimit		
			Vëllimi total ekzistues (m3)	Vëllimi i nevojshëm (m3)	dV[m3]
01	Tank i Lacit_1	V1 = 2000 m3	4000		
		V2 = 2000 m3			
02	Tank i Lacit_2	V1 = 2000 m3			

		V2 = 2000 m3	4000		
03	Tanku i Sanxhakut	V1 = 1000 m3	1000		
04	Tanku i Mamurrasit	V1 = 1000 m3 V2 = 500 m3	1500		
05	Tanku i Milotit	V1 = 1000 m3	1000		
06	Tanku i Milot-Shullaz	V1 = 100 m3	100		

Mirdita

Tabela 7-Rezervuarët në Rubik (U.K)

Nr.	Emri i rezervuarit ekzistues	Vëllimi [m3]	Rezultati i modelimit		
			Vëllimi total ekzistues (m3)	Vëllimi i nevojshëm (m3)	dV[m3]
01	Tank i Rubikut (Zonë e vjetër)	V1 = 1000 m3	1000		
02	Depozita e propozuar D_1	V1 = 250 m3	-	250	-250
03	Depozita e propozuar D_2	V1 = 150 m3	-	150	-150

Tabela 8-Rezervuarët në Rrëshen (U.K)

Nr.	Emri i rezervuarit ekzistues	Vëllimi [m3]	Rezultati i modelimit		
			Vëllimi total ekzistues (m3)	Vëllimi i nevojshëm (m3)	dV[m3]
01	Tanku i Rrëshenit_1	V1 = 500 m3 V2 = 500 m3	1000		
02	Tanku i Rrëshenit_2	V1 = 500 m3	1500		
03		V2 = 1000 m3			
04	Tanku i Rrëshenit_2	V1 = 200 m3	200		
05	Tanku i Koder Rreshenit	V1 = 100 m3	100		
06	Tanku i Fanit të Shturngajt	V1 = 20 m3	20		
07	Tank i Shemeri Fan	V1 = 20 m3	20		
08	Tank i Zais Fan	V1 = 20 m3	20		
09	Tanku i tifozit Mashterkor	V1 = 20 m3	20		
10	Tank i Malajt	V1 = 150 m3	150		
11	Tank i Tene	V1 = 100 m3	100		
12	Tank i Trojës	V1 = 100 m3	100		
13	Tank i Perlat Qenderit	V1 = 100 m3	100		

14	Tank i Perlat Tomajt	V1 = 150 m3	150		
15	Tank i Perlat Lekgegajt	V1 = 100 m3	100		
16	Tank i Prosekut	V1 = 100 m3	100		
17	Tank i Rrrushkullit	V1 = 100 m3	100		
18	Tank i Jezullit	V1 = 100 m3	100		
19	Tanku i Bungajt 1	V1 = 20 m3	20		
20	Tanku i Bungajt 2	V1 = 50 m3	50		
21	Tank i Nderfushas	V1 = 100 m3	100		
22	Tank i Kurbnershit	V1 = 150 m3	150		
23	Tank i Përfaqësuesve	V1 = 100 m3	100		

Tabela 9-Rezervuarët në Mati (U.K)

Nr.	Emri i rezervuarit ekzistues	Vëllimi [m3]	Rezultati i modelimit		
			Vëllimi total ekzistues (m3)	Vëllimi i nevojshëm (m3)	dV[m3]
	Njësia Administrative Lis				
01	Tank i Lisit	V1 = 2000 m3	2000		
02	Tank i Lisit	V2 = 100 m3	100		
03	Tank i Mallunxa	V1 = 100 m3	100		
04	Tank i Mallunxa	V2 = 200 m3	200		
05	Tank i Mallunxa	V3 = 300 m3	300		
06	Tank i Burgajetit	V1 = 100 m3	100		
07	Tank i Zenishtit	V1 = 100 m3	100		
08	Tanku i Shoshajt	V1 = 200 m3	200		
	Njësia Administrative Ulez				
09	Tank i Ulezit	V1 = 100 m3	100		
10	Tank i Mallesh	V1 = 20 m3	20		
11	Tank i Kokërdhok	V1 = 50 m3	50		
12	Tank i Bushkash	V1 = 75 m3	75		
13	**Njësia Administrative Komsi**				
14	Tank iFrankth	V1 = 75 m3	75		
15	Tank i Muzhakë	V1 = 70 m3	70		

16	Tank i Gjerman	V1 = 50 m3	50		
17	Tank iBatërr	V1 = 75 m3	75		
	Njësia Administrative Baz				
18	Tank i Bazit	V1 = 100 m3	100		
19	Tank i Kalivac	V1 = 70 m3	70		
20	Tank i Karicë	V1 = 50 m3	50		
21	Tank i Karicë	V2 = 50 m3	50		
	Njësia Administrative Macukull				
22	Tank i Macukull	V1 = 50 m3	50		
23	Tank i Macukull	V2 = 50 m3	50		
24	Tank i Dej Macukull	V1 = 50 m3	50		

Tabela 10-Rezervuarët në Bulqizë (U.K)

Nr.	Emri i rezervuarit ekzistues	Vëllimi [m3]	Rezultati i modelimit		
			Vëllimi total ekzistues (m3)	Vëllimi i nevojshëm (m3)	dV[m3]
01	Tanku i Majës së Kreshtes	V1 = 1000 m3	1000		
02	Tanku i Bulqizes 1	V1= 500 m3	1000		
03		V2= 500 m3			
04	Tanku i Bulqizes 2	V1 = 500 m3	500		
05	Tank Fushe Huder	V1 = 50 m3	50		
06	Tank i Shupenzes	V1 = 500 m3	500		
07	Tank i Shupenzes	V1 = 200 m3	600		
08	Tank i Shupenzes	V2 = 200 m3			
09	Tank i Shupenzes	V3 = 200 m3			
10	Tank i Okshatine Shupenze	V1 = 75 m3	150		
11		V2 = 75m3			

Tabela 11-Rezervuarët në Kraste-Martanesh (U.K)

Nr.	Emri i rezervuarit ekzistues	Vëllimi [m3]	Rezultati i modelimit		
			Vëllimi total ekzistues (m3)	Vëllimi i nevojshëm (m3)	dV[m3]
01	Tank i Krastes	V1 = 100 m3	100		
02	Tank i Gjonit	V1 = 100 m3	100		

Tabela 12-Rezervuarët në Fushë - Arrëz (U.K)

Tabela 13-Rezervuarët në Klos (U.K)

Nr.	Emri i rezervuarit ekzistues	Vëllimi [m3]	Rezultati i modelimit		
			Vëllimi total ekzistues (m3)	Vëllimi i nevojshëm (m3)	dV[m3]
	Njësia Administrative Klos				
01	Tanku i Fushë Arrezit	V1 = 500 m3	500		
01	Tank i Pleshe	V1 = 50 m3	50		
02	Tank i Bejnë	V1 = 50 m3	100		
03		V2 = 50 m3			
04	Tank i Patinit	V1 = 50 m3	100		
05		V2 = 50 m3			
06	Tank i Klosit	V1 = 500m3	500		
07	Tank i Bërshit	V1 = 100 m3	200		
08		V2 = 100 m3			
09	Tank i Cerruj	V1 = 50 m3	100		
10		V2 = 50 m3			
	Njësia Administrative Gurre				
11	Tanku i Mishterit	V1 = 50 m3	50		
12	Tanku i Gurres se Vogel	V1 = 50 m3	50		
13	Tanku i Gurres se Madhe	V1 = 50 m3	50		
	Njësia Administrative Suç				
14	Tanku i Kurdarit	V1 = 100 m3	100		

Tabela 14-Rezervuarët në Lezhë (U.K)

Nr.	Emri i rezervuarit ekzistues	Vëllimi [m3]	Rezultati i modelimit		
			Vëllimi total ekzistues (m3)	Vëllimi i nevojshëm (m3)	dV[m3]
	Njësia Administrative Zejmen				
01	Tanku i Zejmenit	V1 = 200 m3	200		
02	Tank of Tresh	V1 = 200 m3	250		
03		V2 = 50 m3			
04	Tank i Pllane	V1 = 200 m3	200		
05	Tank i Markatomajt	V1 = 100 m3	100		

06	Tank i Spiten	V1 = 100 m3	100		

Burimi:ERRU, ZABU Tiranë. Ndërmarrjet e ujit, etj.

1.4 Ndarja e popullsisë urbane-rurale në %

Tabela 15-Të dhënat për ndarjen e popullsisë urbane-rurale në basenin ujor Mat

Prefektura/ Rrethi / **Njësitë Administrative**	Klasifikimi sipas ndarjes administrative		Klasifikimi në ndarjen e publikut	
	% Urbane	**% Rural**	**% Urbane**	**% Rural**
LEZHË	**36,9**	**63,1**	**37,8**	**62,2**
KURBIN	**43,4**	**56,6**	**59,8**	**40,2**
FUSHË KUQE	0,0	100,0	0,0	100,0
LAÇ	69,9	30,1	91,9	8,1
MAMURRAS	28,2	71,8	71,4	28,6
MILOT	45,6	54,4	12,5	87,5
LEZHË	**33,4**	**66,6**	**34,8**	**65,2**
BALLDREN I RI	0,0	100,0	0,0	100,0
BLINISHT	0,0	100,0	0,0	100,0
DAJÇ	0,0	100,0	0,0	100,0
KALLMET	0,0	100,0	4,4	95,6
KOLÇ	0,0	100,0	62,8	37,2
LEZHË	100,0	0,0	99,3	0,7
SHËNGJIN	77,9	22,1	54,7	45,3
SHËNKOLL	0,0	100,0	0,0	100,0
UNGREJ	0,0	100,0	0,0	100,0
ZEJMEN	0,0	100,0	1,2	98,8
MIRDITË	33,9	66,1	0,0	100,0
FAN	0,0	100,0	0,0	100,0
KAÇINAR	0,0	100,0	0,0	100,0
KTHJELLË	0,0	100,0	0,0	100,0
OROSH	34,3	65,7	0,0	100,0
RRËSHEN	56,4	43,6	0,0	100,0
RUBIK	37,4	62,6	0,0	100,0
SELITË	26,6	73,4	0,0	100,0
MAT	**29,6**	**70,4**	**25,1**	**74,9**
BAZ	0,0	100,0	0,0	100,0
DERJAN	0,0	100,0	0,0	100,0
GURRË	0,0	100,0	0,0	100,0
KLOS	22,8	77,2	0,0	100,0
KOMSI	0,0	100,0	15,1	84,9
LIS	0,0	100,0	0,0	100,0
MACUKULL	0,0	100,0	0,0	100,0
BURREL	100,0	0,0	96,2	3,8
RUKAJ	0,0	100,0	0,0	100,0
SUÇ	0,0	100,0	0,0	100,0
ULËZ	35,3	64,7	0,0	100,0
XIBËR	0,0	100,0	0,0	100,0
DIBËR	**25,4**	**74,6**	**27,1**	**72,9**
BULQIZË	**26,9**	**73,1**	**22,8**	**77,2**

BULQIZË	90,1	9,9	86,9	13,1
FUSHË BULQIZË	0,0	100,0	0,0	100,0
GJORICË	0,0	100,0	0,0	100,0
TREBISHT	0,0	100,0	0,0	100,0
OSTREN	0,0	100,0	0,0	100,0
SHUPENZË	0,0	100,0	0,0	100,0
ZERQAN	0,0	100,0	0,0	100,0
MARTANESH	56,7	43,3	0,0	100,0
SHKODËR	**42,0**	**58,0**	**48,9**	**51,1**
PUKË	**27,6**	**72,4**	**0,0**	**100,0**
BLERIM	0,0	100,0	0,0	100,0
FIERZË	0,0	100,0	0,0	100,0
FUSHË ARRËZ	73,0	27,0	0,0	100,0
GJJEGJAN	0,0	100,0	0,0	100,0
IBALLË	0,0	100,0	0,0	100,0
PUKË	89,6	10,4	0,0	100,0
QELËZ	0,0	100,0	0,0	100,0
QERRET	0,0	100,0	0,0	100,0
QAFË MALI	0,0	100,0	0,0	100,0
RRAPË	0,0	100,0	0,0	100,0

1.5 Bujqësia e ujitur

Tabela 16- Kalendari i kulturave bujqësore

Tabela 17- Deficitet vjetore të ujit nga ujitja e kulturave bujqësore

Aneksi 1.3: Deficiti vjetor i ujit të bimës
(sipas zonave agro-klimatike)

Kultura	Fushat				Kodrat dhe Pllajat Malore			
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Gruri (fushat heret)	59	174	216	1496	---	---	---	----
Gruri (fushat kryesore)	65	65	225	1182	---	140	---	1404
Gruri (kodra)	---	---	---	----	169	190	232	1970
Misri	490	429	490	4698	302	316	396	3380
Luledielli (Fusha)	254	3730	431	3526	254	278	278	2701
Patatet (heret)	257	360	417	3446	---	---	---	----
Patatet (kryesore)	---	335	---	3353	335	371	371	3592
Duhani (V) (fusha)	302	432	460	3980	---	---	---	----
Duhani (O) (kodra)	---	---	---	----	305	---	412	3584
Fasule 1 (fusha)	216	307	357	2934	---	220	---	2196
Fasule 2 (fusha)	132	242	253	2093	---	184	---	1837
Fasule (kodra)	---	---	---	----	251	270	337	2859
Domate (fusha)	311	437	487	4117	---	---	---	----
Perime	257	471	509	4122	305	356	441	3673
Panxhar sheqeri (Korce)	---	---	---	----	---	364	---	3637
Jonxhe	381	644	677	5668	---	490	---	4900
Miser foragjere	109	258	248	2051	144	191	245	1931
Foragjere verore	268	380	434	3609	267	279	349	2980
Firagjere dimerore	---	---	---	----	---	---	---	----
Agrume	389	389	389	3894	---	---	---	----
Fruta (fusha)	377	602	656	5449	---	462	---	4617
Fruta (kodra)	---	---	---	----	421	460	582	4878
Rrushi	397	220	397	3383	216	---	326	2713
Ulliri	279	139	279	2319	133	---	217	1752
Pambuku	---	549	587	5676	---	---	---	----

BURIMI: Te marra nga totalet sezonale per cdo kulture te percaktuar ne fletet e kerkesave per ujitje per secilen nga 6 zonat agro-klimatike.

Zonat agro-klimatike perfshijne qarqet e meposhtme (zonat me shkronja te pjerrta te perfshira ne zonen e projektit)

1 Bregdeti qendror	*Durres, Kavaja, Lushnje, Fier*, Mallakaster
2 Bregdeti verior	*Tirana, Kruje, Laci*, Lezhe, Shkoder, Malesia
3 Kodrat e veriut	Tropoje, Puke, Hasi, Kukes, Mirdite, Peshkopi, Mat, Bulquize, Librazhd, Elbasan, Pequin
4 Zona e Korces	Pogradec, Korce, Devoll, Kolonje
5 Kodrat e jugut	Gramsh, Kucova, Berat, Skrapar, Permet, Tepelene, Gjirokaster
6 Bregdeti jugor	Vlore, Sarande, Delvine

Tabela 18- Rendimenti i të korrave ndaj ujitjes

Aneksi 1.5: Reagimi i rendimentit të bimëve ndaj ujit të ujitjes

Kultura	Deficiti mesatar i ujit te bimes (m^3/ha/year) a/	Furnizimi me ujë për vaditje si % e deficitit të uiit të bimëve: Furnizimi WoP=1200 m^3/ha/year b/	Furnizimi WiP=1600 m^3/ha/year c/	Reagimi i bimeve ndai rrities se uiit (Kg/m^3/year) d/	Rritja e rendimentit (Kg/ha/year) e/ f/
Gruri (fusha heret)	1496	80	107	0.85	340
Gruri (fusha kryesore)	1238	97	129	0.90	360
Gruri (kodra)	1970	61	81	0.80	320
Misri	4039	30	40	1.20	480
Luledielli (fusha)	3114	39	51	0.40	160
Patatet (heret)	3446	35	46	5.00	2000
Patatet (kryesore)	3532	34	45	6.50	2600
Duhani (fusha)	3980	30	40	0.50	200
Duhani (kodra)	3584	33	45	0.45	180
Fasulet 1 (fusha)	2749	44	58	0.45	180
Fasulet 2 (fusha)	2029	59	70	0.43	172
Fasulet (kodra)	2859	42	56	0.40	160
Domatet (fusha)	4117	29	39	11.00	4400
Perimet	3897	31	41	10.00	4000
Panxhar sheqeri (Korca)	3637	33	44	7.50	3000
Jonxhe	5476	22	29	7.70	3080
Miser Foragjer	1991	60	80	7.00	2800
Foragjere verore	3295	36	49	7.00	2800
Foragjere dimerore	n/a	n/a	n/a	n/a	---
Agrume	3894	31	41	3.50	1400
Fruta (fusha)	5241	23	31	3.50	1400
Fruta (kodra)	4878	25	33	3.50	1400
Rrushi	3115	39	51	3.00	1200
Ulliri	2092	57	76	1.75	700
Pambuku	5676	21	28	0.50	200

Tabela 19- Infrastruktura e Ujitjes dhe Kullimit

Aneksi 2.1: Infrastruktura e ujitjes dhe kullimit

Qarku	Tokë e punueshme	Sip. tot. e ujitjes së komanduar	Zonat me ujitje me hedhje	Kapaciteti ruajtës i rezervuarit	Sipërfaqja e kullimit
	ha			Mm3	ha
Berat	35,506	14,532	7,470	19.0	5,060
Kucove	5,503	4,490	1,058	2.5	3,100
Diber	19,365	15,825	1,210	13.4	2,000
Bulqize	8,091	2,200	320	0.3	1,200
Durres	26,409	16,715	5,537	52.4	15,620
Kavaje	25,154	14,230	4,550	14.6	11,460
Elbasan	39,221	21,286	5,597	27.6	9,000
Peqin	8,504	4,182	1,500	2.0	2,540
Fier	57,041	36,938	13,645	26.4	36,690
Mallakaster	14,134	5,369	700	17.0	1,640
Gramsh	10,360	5,132	1,743	4.1	00
Gjirokaster	17,693	13,195	2,585	29.5	9,300
Kolonje	11,252	5,929	1,300	7.5	1,070
Korce	49,000	23,303	4,386	22.1	20,820
Devoll	15,976	11,946	3,253	76.6	10,000
Kruje	15,163	9,765	2,165	18.3	9,095
Laci	10,296	8,910	660	2.1	8,910
Kukes	11,411	6,319	1,029	1.4	1,600
Has	6,492	2,383	850	9.6	500
Lezhe	10,543	17,585	4,500	3.1	17,420
Librazhd	15,519	5,697	900	1.9	730
Lushnje	51,136	39,081	6,448	78.0	81,930
Mat	14,123	5,750	1,200	6.8	1,050
Mirdite	6,238	4,160	821	4.2	100
Permet	14,723	5,055	2,624	6.1	2,400
Pogradec	17,506	6,485	2,020	7.8	1,700
Puke	5,165	3,545	120	2.7	0
Sarande	15,593	9,870	1,520	23.1	7,150
Delvine	10,232	8,713	264	2.0	4,000
Skrapar	12,134	3,210	2,200	2.7	0
Shkoder	30,243	23,710	6,561	0.5	22,800
Malsi e Madhe	15,255	10,100	3,000	13.1	7,801
Tepelene	13,055	3,648	2,200	8.2	1,500
Tirana	30,103	17,863	5,092	47.9	6,415
Tropoje	7,390	6,653	720	4.1	1,320
Vlore	37,812	23,203	11,950	17.4	13,620
Total	702,381	417,015	112,118	582.0	304,560

PLANI I MENAXHIMIT TË BASENIT UJOR MAT

Shtojca Teknike IV (Presionet)

1. IDENTIFIKIMI I PRESIONEVE DHE NDIKIMIT NË BASENIN E LUMIT MAT

1.1 METODOLOGJIA

Vlerësimi i presioneve dhe ndikimeve mund të arrihet duke ndjekur hapat si më poshtë:
1. Përshkrimi i "forcave shtytëse", veçanërisht përdorimi i tokës, zhvillimi urban, industria, bujqësia dhe aktivitete të tjera që çojnë në presione, pa marrë parasysh ndikimet e tyre aktuale;
2. Identifikimi i presioneve me ndikime të mundshme në trupin ujor dhe në përdorimet ujore, duke marrë parasysh madhësinë e presioneve dhe ndjeshmërinë e trupit ujor;
3. Vlerësimi i ndikimeve që vijnë nga presioni; dhe
4. Vlerësimi i mundësisë për të dështuar për të arritur objektivin.

1.2 NXITËSIT

Forcat lëvizëse të basenit të lumit Mat mund të përmblidhen si më poshtë:

- Bujqësia
- Industria e ndërtimit
- Hidrocentralet
- Popullata
- Transporti
- Përdorimi i energjisë
- Industria
- Sistemet e ujërave të ndotura
- Menaxhimi i mbetjeve
- Sektorët jo industrial
- Përdorimi i tokës

Si një forcë kryesore lëvizëse, industria e ndërtimit mund të ndikojë në basenin e lumit Mat siç përshkruhet më poshtë:

-Mbushja e shtretërve të lumenjve me material ndërtimor për shkak të mungesës së kujdesit të kontraktorit mund të shkaktojë llumëzimin e shtratit, ndotjen e ujit, ngritjen e nivelit të ujit në pjesën e sipërme të rrymës apo edhe bllokimin e plotë të shtratit me material guri, në rrjedhën e ujit që vazhdon me lëvizjen nëntokësore.
-Shkarkimi i produkteve të ndryshme të mbetjeve nga procesi i kantierit dhe kompleksi i kantierit (lëng, grimca dhe mbetje të ngurta) në brigje ose direkt në shtretërit e lumenjve çon në ndotjen e ujit dhe përhapjen e ndotjes përgjatë rrjedhës së ujit.
-Shkarkimi i ujërave të përdorura nga kantieri (teknologjik dhe higjenik) në rrjedhat ujore ose në tokë çon në ndotës të rrezikshëm dhe difuzion të agjentëve biologjikë.
-Gërmimet në terren mund të shkaktojnë prerje – hapje të akuiferëve, gjerësisht në prishje të ujërave nëntokësore (ciklit të ujit).

-Fraksionet e imta mund të lahen gjatë kryerjes së punimeve të ndërtimit nën ndikimin e rënies së materialit nga deponimet e përkohshme ose të parregulluara. Kjo do t'i bëjë të turbullta sipërfaqet. Materiali lahet në të njëjtat kushte gjatë transportit.
-Materialet e mbeturinave, vaji mekanik, karburanti etj., mund të shpërndahen nga makineritë dhe automjetet e ndërtimit që nuk funksionojnë ose nga personeli i pakujdesshëm.
-Vendndodhja e makinerive të rënda, depove të përkohshme të materialeve ndërtimore pranë lumenjve ose rrjedhave ujore sipërfaqësore.
-Lëshimet e mundshme të ujërave të ndotura nga objektet në vend.

1.3 PRESIONET

Presionet kryesore të rëndësishme në trupat ujorë sipërfaqësorë janë presionet hidro-morfologjike, burimet e shpërndara, veçanërisht nga bujqësia, shkarkimet urbane, mbetjet, nxjerrja e ujit, etj. Ndikimet kryesore në lumin Mat janë pasurimi i lëndëve ushqyese, ndotja kimike dhe habitatet e ndryshuara për shkak të ndryshimeve morfologjike.

1.3.1 Presionet pikësore dhe të shpërndara të burimit

Një sërë ndotësish në lumin Mat kërcënojnë ekosistemet ujore dhe mund të çojnë në shqetësime për shëndetin publik. Reduktimi i ndotjes për të përmbushur objektivat e DKU kërkon që të zbatohen disa direktiva dhe rregullore të tjera. Prodhimi bujqësor është një burim kryesor i ndotjes së përhapur, kryesisht si rezultat i emetimeve të tepërta të lëndëve ushqyese dhe kimikateve të tilla si pesticidet. Presione të tjera përfshijnë banesat rurale, rrjedhjet nga zonat urbane dhe pylltaria. Ekzistojnë disa masa zbutëse që mund të zbatohen në situatën aktuale, duke përfshirë planifikimin e lëndëve ushqyese në nivel ferme, përcaktimin e standardeve të plehrave kimik, lëvrimin e duhur, fiksimin e azotit dhe kulturat e mbjella, shiritat mbrojtës dhe rotacionin e të korrave. Gjatë dekadave të fundit, ka pasur një rritje të vazhdueshme në përdorimin e plehrave minerale dhe tepricave të lëndëve ushqyese me origjinë nga bujqësia. Ndotja e ujërave shqiptare me substanca të rrezikshme është një shqetësim i madh mjedisor që duhet trajtuar nga një sërë masash dhe ligjesh legjislative. Reduktimi i substancave të rrezikshme në ujë kërkon jo vetëm zbatimin e fuqishëm të legjislacionit aktual, por edhe miratimin e mënyrave më të qëndrueshme për prodhimin dhe përdorimin e kimikateve.
Përpjekjet e përmirësuara për të reduktuar këto kimikate në impiantet e trajtimit të ujërave të ndotura duke përmirësuar trajtimin e ujërave të ndotura duhet të shkojnë paralelisht me përpjekjet e qarta për t'i reduktuar ato në burim duke rritur ndërgjegjësimin e konsumatorit dhe rregulluar konsumin, si dhe nëpërmjet nismave afatgjata, si ato që synojnë të krijojnë një mjedis jo toksik dhe një ekonomi rrethore.
Numri i ndotësve të shkakuar në ujërat e Shqipërisë mbetet një sfidë përsa i përket ujërave të ndotura urbane dhe industriale dhe ndotjes nga burimet bujqësore. Trajtimi i ujërave të ndotura
duhet të vazhdojë të luajë një rol kritik në mbrojtjen e ujërave sipërfaqësore të Shqipërisë dhe do të kërkohen investime në këtë zonë për trajtimin e ujërave të ndotura dhe mirëmbajtjen e infrastrukturës. Në disa rajone, ndotësit e përhapur, në veçanti nga bujqësia, mbeten shkaku kryesor i cilësisë së dobët të ujit dhe mund të kërkohen masa për t'i trajtuar këto.

1.3.2 Presionet hidromorfologjike

Për dekada, njerëzit kanë ndryshuar ujërat sipërfaqësore të Shqipërisë (p.sh. drejtimi dhe kanalizimi, shkëputja e fushave të përmbytura, bonifikimi i tokës, digat, përforcimet e brigjeve) për të lehtësuar

bujqësinë, për të prodhuar energji dhe për t`u mbrojtur nga përmbytjet. Këto aktivitete kanë rezultuar dëmtimin e morfologjisë dhe hidrologjisë së trupave ujorë.
DKU kërkon veprim në ato raste kur presionet hidro-morfologjike ndikojnë në statusin ekologjik dhe pengojnë arritjen e objektivave të DKU-së.
Nëse morfologjia degradohet ose rrjedha e ujit ndryshon dukshëm, një trup ujor me cilësi të mirë nuk do të arrijë potencialin e tij të plotë si një ekosistem ujor.
Rivendosja e kushteve hidromorfologjike përfshin:

- marrjen e masave në lidhje me vazhdimësinë e lumit, si heqja e pengesave dhe vendosja e kalimeve të peshkimit;
- marrjen e masave të fokusuara në rivendosjen e habitateve ujore, si përmirësimi i habitateve fizike;
- administrimi i sedimentit në një mënyrë që siguron transportimin e tij përgjatë gjatësisë së lumenjve;
- rilidhja e ujërave të pasme dhe ligatinave për të rivendosur lidhjen anësore midis kanalit kryesor të lumit, zonës bregore dhe fushës më të gjerë të përmbytjes;
- zbatimi i masave të mbajtjes natyrore të ujit që rivendosin depozitimin natyror të ujit, për shembull përmbytja e fushave dhe ndërtimi i baseneve të mbajtjes;
- rivendosja e regjimit të rrjedhës natyrore të ujit përmes, për shembull, përcaktimit të kërkesave për rrjedhën minimale dhe prurjen ekologjike (KE, 2015a);
- zhvillimi i master-planeve ose ruajtjes për rivendosjen e popullatës së llojeve të peshqve të kërcënuar.

1.3.3 Ndotja me lëndë ushqyese

- **Monitorimi i statusit të cilësisë së ujërave sipërfaqësore**

Në përgjithësi, monitorimi i cilësisë së ujërave sipërfaqësore në Shqipëri nuk kryhet në përputhje të plotë me Direktivën Kuadër të Ujit. Vlerësimi i statusit ekologjik është i diskutueshëm. Sfida më e ndërlikuar lidhet me programet e monitorimit të ujërave sipërfaqësore. (Keci. E, 2020).
Uji i lumit Mat paraqet përçueshmëri elektrike (0.28-0.36 dS/m) dhe vlera më të larta se lumi Drin (Abazi U. Vlerësimi i cilësisë së ujit të ujitjes në burimet kryesore ujore në Shqipëri gjatë një procesi monitorimi pesëvjeçar). Ndryshueshmëria e këtyre vlerave nga një sezon në tjetrin nuk paraqet një tendencë të përcaktuar qartë. Përmbajtja e karbonateve ishte më e lartë në vitin 2007 (0.80 me/L) dhe më e ulët (0.20 me/L) në vitin 2008, ndërsa përqendrimi i bikarbonatit paraqiti prirje të kundërt me vlerën maksimale të matur në vitin 2009 (2.90 me/L). Përmbajtja e fosfatit ishte e ulët (0,20-0,25 mg/L), brenda normave të përcaktuara nga PSP (pezulluar- përqendrimi i sedimentit pezull). Përmbajtja e ulët e fosfatit mund të shpjegohet me mungesën e shkarkimeve nga zonat urbane, në rrjedhën e sipërme të pikës së marrjes së mostrave dhe përgjatë gjithë lumit Mat. Nga literatura ka vlerësime të ndryshme për vlerat kufitare të përqendrimit të nitrateve në ujërat natyrore. Sipas klasifikimit të PSP vlerat e joneve të nitratit dhe amoniakut për lumin Mat në tabelën 1 korrespondojnë me klasën III. Përmbajtja e nitratit nxit procesin e eutrofikimit duke rritur zhvillimin e algave dhe proceset e kalbjes. Normalisht, jonet NH-1 nuk janë toksike për peshqit, por ato bëhen kur shndërrohen në amoniak (NH4+). Çdo përmbajtje më e lartë se 0.25 mg/L të joneve të amoniakut kontribuon në pengimin e rritjes së peshkut (troftës). Gjithsesi, vlerat e pH midis 6.9-8 nuk favorizojnë transformimin e joneve NH4+ në NH3.

Tabela më poshtë tregon një cilësi të mirë të ujit për stacionet e monitorimit të disa lumenjve shqiptarë. (NEA, 2018; Keci et al., 2020; Keci et al., 2018; EEA, 2008)
Megjithatë, parametrat e monitorimit të analizuar zakonisht në Shqipëri janë mjaft të kufizuara dhe jo të mjaftueshme për përcaktimin e statusit cilësor ekologjik të një trupi ujor.

Tabela 1- Statusi i cilësisë së ujit në disa nga lumenjtë e Shqipërisë

Lumi	Stacioni i Monitorimit	Mesatare		
		BOD5(O2) mg/l	NH4 mg/l	Tot-P mg/l
Mati	Fani i Vogël, Rrësheni – në lumin e Fanit të Vogël tek ura Rrësheni-Gjegjani & Kukësi.	I	II	I
	Mati (Ma), Miloti – në lumin e Matit (Miloti), tek ura e re Tiranë-Shkodër (ura e Berluskonit në fshatin Shënkoll).	I	II	I
	Mati (Ma), Klosi (Burreli) – në lumin Mat (Burreli), tek ura që lidh Klosin me fshatin Darse.	I	II	I
	Fani i madh (Fa), Rrësheni – Në lumin e Fanit të Madh, midis dy urave Miloti-Kukës dhe Miloti-Rrësheni.	I	II	I
Shkumbini	Shkumbini (Sh), Qukesi (Prrenjasi) – në lumin Shkumini, rreth 500 m në rrjedhën e sipërme të fshatit Qukesi.	I	I	I
	Shkumbini (Sh), Librazhdi në rrjedhën e poshtme – në lumin Shkumbin, tek ura hekurudhore, rreth 4 km në rrjedhën e poshtme të Librazhdit, pas bashkimit me lumin Rrapuni.	II	I	I
	Shkumbini (Sh), Metalurgjiku (Elbasani) – në lumin Shkumbin, rreth 6 km në rrjedhën e poshtme të urës së Toplisë në pjesën jugperëndimore të qytetit të Elbasanit.	II	I	II
	Shkumbini (Sh), Papri (Cerriku) – në lumin Shkumbin, te ura e Paprit në Shkumbin.	II	II	I
	Shkumbini (Sh), Rrogozhina – në lumin Shkumbin, në Ura e Rrogozhinës (rruga nacionale Kavajë-Lushnjë).	III	II	I
Ishëm	Ura e Lanës/Rinasit, nënshtresa shkëmbore me prurje mesatare/të ulët, bimësi bregore me shkurre dhe bar; larg zonave të banuara	V	IV	V
	Zezë/Fushë-Krujë, nënshtresë shkëmbore me prurje mesatare/të ulët; nuk ka bimësi; stacioni ndodhet në një zonë të banuar të rrethuar me shtëpi në të dy anët e lumit.	V	IV	IV

	Gjuricaj, nënshtresa llumi/zhavorri me prurje mesatare; bimësi bregore e lartë, me shkurre dhe me bar; stacioni ndodhet në një zonë të banuar afër deltës së lumit.	V	V	V
Erzen	Pëllumbas, nënshtresa shkëmbore me prurje mesatare, me shkurre bimësi, ndodhet 2 km nga fshati Pëllumbas	I	II	I
	Ura e Beshirit, Ndroq, nënshtresa shkëmbore/zhavorri me prurje mesatare; bimësi barishtore; ndodhet ne zonën e banuar	I	II	I
	Sollomone, Fshati Rinia, nënshtresë llumi/zhavorri, me prurje mesatare/të ulët, bimësi e lartë, shkurre dhe barishtore, e vendosur brenda zonës së banuar.	II	I	I

Burimi: AKM, 2018; Keci et al., 2020; Keci etj., 2018; EEA, 2008

1.3.4 Substancat kimike

Kimikatet janë në produktet që ne i përdorim në shumë mënyra për të përmirësuar cilësinë e jetës sonë, nga prodhimi i ushqimit dhe mbrojtja e shëndetit te transporti dhe industria e rëndë. Në një moment të jetës së tyre, kimikatet mund të hyjnë në ciklin e ujit, qoftë nga shkarkimi i qëllimshëm pas trajtimit të ujërave të ndotura ose si rezultat i proceseve të tilla si shpëlarja nga toka në ujërat nëntokësore, rrjedhja nga sipërfaqet ose depozitimi atmosferik (përfshirë rreshjet apo dhe grimcat e vogla të marra në atmosferë). Disa kimikate mund të jenë shumë të dëmshme nëpërmjet toksicitetit të drejtpërdrejtë, si dhe nëpërmjet efekteve nënvdekjeprurëse që ndikojnë në funksionimin e shëndetshëm të një organizmi, ose mund të bëhen problematike ndërsa grumbullohen në zinxhirin ushqimor. Pasi kimikatet e dëmshme janë në mjedis, mund të jetë shumë e vështirë si për t'i pastruar ato ashtu edhe për të parandaluar migrimin e tyre në zona larg nga ku janë përdorur fillimisht. Prandaj, shumë legjislacione për kontrollin e burimeve për kimikatet, si rregullorja REACH (Regjistrimi, Vlerësimi, Autorizimi dhe Kufizimi i Kimikateve, BE, 2006c) dhe Rregullorja për Produktet Biocide (BE, 2012), synon të minimizojë çlirimin e substancave të dëmshme në mjedis. Monitorimi sipas DKU-së ofron reagime kyçe mbi suksesin e masave që synojnë të kufizojnë çlirimet e dëmshme dhe ka për qëllim minimizimin e çlirimit të substancave të dëmshme në mjedis.

Informacioni mbi burimet dhe emetimet e shumë substancave prioritare mbetet i paplotë. Janë renditur më poshtë shembuj të përdorimeve dhe rrugëve në mjedisin ujor të disa prej substancave që shkaktojnë dështime të shpeshta për të arritur statusin e mirë kimik:

- Mërkuri përdoret në termometra, stomatologji, bateri, bojëra dhe drita fluoreshente, megjithëse shumica e këtyre përdorimeve tani janë kufizuar. Megjithatë, rruga më e rëndësishme antropogjene për çlirimin në mjedis është djegia e lëndëve djegëse fosile. Përafërsisht 60% e mërkurit të depozituar atmosferikisht në Evropë vjen nga burime të trashëgimisë ose natyrore, për shembull gjatë shpërthimeve vullkanike.
- Kadmiumi përdoret në bateri, pigmente dhe stabilizues. Ashtu si mërkuri, ai lëshohet në mjedis nëpërmjet djegies së lëndëve djegëse fosile dhe mbetjeve. Emetimet në ujë lindin gjithashtu nga përdorimi i plehrave fosfate që përmbajnë kadmium si ndotës dhe prodhimi i metaleve.
- Eteret difenil të brominuar (pBDE) përdoren në shumë mallra shtëpiake - nga jastëkët te kompjuterët - për të parandaluar përhapjen e zjarreve. Artikujt e trajtuar derdhin grimca që përzihen

në pluhur shtëpiak dhe shumica e kësaj mendohet se arrijnë në mjedis përmes kullimit nga makinat larëse në kanalizime, ose duke u përzier me reshjet.

• PAH-të prodhohen natyrshëm nga djegia e substancave që përmbajnë karbon, si benzina, nafta, qymyri, druri dhe plastika, dhe mund të arrijnë në mjedisin ujor nëpërmjet depozitimit atmosferik, rrjedhjes së rrugëve dhe shkarkimeve nga impiantet e trajtimit të ujërave të ndotura.

Figura 1. Burimet e ndotjes së ujit (Burimi: Agjencia Evropiane e Mjedisit)

1.3.5 Hidrocentralet

Lumi Mat ka dy hidrocentrale në funksion, Ulzën dhe Shkopetin, me një kapacitet të instaluar 49 MW (Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore).

Një tjetër hidrocentral pritet të ndërtohet në lumin Mat, i quajtur "HEC-i i Madheshit". Për shfrytëzimin e burimeve ujore për energjinë elektrike, hidrocentrali do të përdor rrjedhën e Lunrës,

në Madhesh, rrethi Dibër. Banorët e kësaj zone kanë treguar mosmarrëveshjet e tyre për vazhdimësinë e projektit të Ulzës dhe Shkopetit, të cilat funksionojnë prej më shumë se 40 vitesh, dhe do t'i shtohet një kaskadë prej 8 hidrocentralesh të dhëna me koncesion.

Figura 2- Lumi Lunre

Lumi i Lunrës dhe Përroi janë degët e fundit të lumit Mat që rrjedhin në anën e majtë të tij përballë digës së hidrocentralit të Shkopetit. Në përgjithësi kanë një drejtim jug-veri. Pellgu i lumit Lunre kufizohet në lindje nga pellgu i përroit Terraja, në jug dhe jugperëndim nga pellgu i lumit Hurdhaz. Maja më e lartë e basenit të lumit Lunre është mali i Skënderbeut në anën jugore me 1524 m mbi nivelin e detit.

Kaskada përgjatë lumit Mat përbëhet nga 3 hidrocentrale dhe ndodhet në lumin Mat afër bashkisë Klos. Ai përdor një pjesë të lumit në 350 m deri në 166.5 m mbi nivelin e detit me një zonë ujëmbledhëse prej rreth 500.7 km^2. Kaskada përfshin një termocentral në fazën e presionit të ndërmjetëm me një lartësi rënieje prej afërsisht 90 m dhe 2 termocentrale në fazat e presionit të ulët të konceptuar si impiante devijimi. Prodhimi i planifikuar vjetor arrin në 130 GWh me një kapacitet total të instaluar prej rreth 30 MW.

Ndikimi i mundshëm në mjedis: humbja e peizazhit, humbja e biodiversitetit, devijimi i ujit.

Ndikimi i mundshëm social-ekonomik: prodhimi bujqësor i kërcënuar; në kundërshtim me planet lokale turistike.

- **<u>Përmbledhje e ndikimeve të mundshme të Hidrocentraleve në lumin Mat</u>**

Sipas Bergkamp et al. (2000) është e mundur të ndahen ndikimet nga hidrocentralet në tre kategori të ndryshme, ndikime të rendit të parë, të dytë dhe të tretë. Kjo mund të ndahet më tej në atë që ndodh në rrjedhën e poshtme dhe në rrjedhën e sipërme për nivele të ndryshme. Ndikimet e rendit të parë të vendosura në rrjedhën e sipërme lidhen për shembull me ndryshimin e regjimit termik, ndryshimin e cilësisë së ujit dhe akumulimin e sedimentit në rezervuarë. Në rrjedhën e poshtme,

ndikimet e rendit të parë lidhen me ndryshimet p.sh. në rrjedhën e ujit, morfologjinë, cilësinë e ujit, temperaturën e ujit dhe rrjedhjen e reduktuar të sedimentit.

Ndikimet e rendit të dytë janë rezultat i ndikimeve të rendit të parë dhe kanë të bëjnë me ndryshimet abiotike dhe biotike në strukturën e ekosistemit së bashku me prodhimin primar, si në rrjedhën e sipërme ashtu edhe në rrjedhën e poshtme. Ndryshe nga ndikimet e rendit të parë që ndodhin sapo një rezervuar vihet në punë, ndikimet që lidhen me ndikimet e rendit të dytë janë diçka që mund të ndodhë gjatë disa viteve. Ekosistemi që preket në rrjedhën e poshtme dhe në rrjedhën e sipërme është i ngjashëm me njëri-tjetrin dhe ka të bëjë, për shembull, me bimësinë bregore, rritjen e makrofiteve ujore, planktonin dhe perifitonin në rrjedhë (Bergkamp et al., 2000).

Ndikimet e rendit të tretë janë nga ana e tyre rezultat i ndikimeve të rendit të parë dhe të dytë. Këto ndryshime vazhdojnë për shumë vite derisa të arrihet një ekuilibër i ri ekologjik. Ndikimet e rendit të tretë lidhen me efektet mbi jo vertebroret, gjitarët, peshqit dhe shpendët në ekosistem. Në rrjedhën e poshtme lidhet gjithashtu me ndikimet detare dhe grykëderdhjet (Bergkamp et al., 2000).

- Rrjedha Natyrore e ujit

Rrjedha e një përroi ndryshon natyrshëm dhe varet nga klima dhe gjeomorfologjia, e cila është studimi i formave të tokës dhe proceseve që i formojnë ato. Ndryshueshmëria e natyrshme e prurjeve është karakteristika më e rëndësishme në përrenj, kjo sepse ndihmon në strukturimin dhe ruajtjen e funksioneve të ndryshme të rrugëve ujore natyrore (Malm Renöfält dhe Ahonen, 2013). Sipas Bunn dhe Arthington shumë ekologë ujorë e konsiderojnë regjimin e rrjedhës si shtytësin kryesor të ekosistemeve të lumenjve. Ndryshueshmëria e natyrshme e një rrjedhe krijon një mjedis dinamik për rrethinën, i cili krijon kushte që favorizojnë biodiversitet të lartë. Modelet natyrore të lidhjes gjatësore dhe anësore thuhet se janë thelbësore për qëndrueshmërinë e popullatave të shumë specieve lumore.

Tabela 2- Karakteristikat e regjimit hidrologjik (Steinmetz M., Sundqvist N. Ndikimet mjedisore të hidrocentraleve të vogla)

Karakteristikat	Ndryshimi	Reagimi i ekosistemit
Madhësia	Variacion i rritur	Larja e organizmave dhe lëndëve organike. Mund të rrisë rrezikun e rrëshqitjes së dheut.
	Rrjedha e stabilizuar	Mund të kontribuojë në krijimin e dështuar të specieve bregore dhe pushtimin e specieve ekzotike. Do të ketë një dominim të specieve konkurruese dhe humbje të konkurentëve të dobët.
Frekuenca	Variacion i rritur	Do të çojë në një ulje të disponueshmërisë së habitatit. Mund të kontribuojë gjithashtu në rritjen e erozionit që mund të çojë në rritjen e stresit dhe humbjen e organizmave.

	Ndryshimi i zvogëluar	Do të ketë një dominim të specieve konkuruese dhe rrjedhimisht një humbje të konkurentëve të dobët. Një ndryshim i zvogëluar gjithashtu mund të çojë në zvogëlimin e shpëlarjes së sedimenteve.
Koha	Humbje/ndryshim i variablave të rrjedhës sezonale	Çrregullime të cikleve të jetës që do të çojnë në ulje të shkallës së rritjes dhe ndryshim të modeleve të vazhdimësisë. Do të ketë gjithashtu një disponueshmëri të reduktuar të habitatit.
Kohëzgjatja	Rrjedhje e ulët e zgjatur	Mund të prekë organizmat ujorë dhe stresin e tyre fiziologjik. Mund të ketë gjithashtu një bollëk dhe diversitet të ndryshuar.
	Përmbytje e zgjatur	Ndryshimet në komunitetin e bregoreve.
	Shkurtohen prurjet e ulëta	Rrit disponueshmërinë e habitateve ujore.
	Majat e shkurtuara të përmbytjeve	Hyrja e organizmave të tokës në shtratin e lumit.
Shkalla e ndryshimit	Ndryshime të shpejta në fazat e lumit	Humbja e zonës bregore dhe vegjetacionit të saj. Krijimi i dështuar i organizmave bregore për shkak të larjes dhe bllokimit të organizmave.

Brenda këtyre modeleve të gjera të ndryshimit për shkak të variacioneve të panatyrshme të karakteristikës së rrjedhës, Bergkamp et al. (2000) thekson se ka një larmi të gjerë ndikimesh specifike. Ndikimet mund të ndryshojnë midis digave, ujëmbledhësve, ekosistemeve dhe gjithashtu midis specieve.

- Barrierat e Migracionit

Sipas raportit të Havs-och vattenmyndigheten, një nga problemet më të mëdha mjedisore për shkak të hidrocentraleve është efekti i barrierës (Bergengren et al., 2013). Digat e hidrocentraleve pengojnë rrjedhat e lumenjve dhe në këtë mënyrë ndikojnë në habitatin e gjallesave të ndryshme ujore (Ghosh dhe Prelas, 2011). Peshqit janë speciet kryesore që preken nga pengimi i sjelljes së hidrocentraleve, por edhe organizmave të tjerë (Bergengren et al., 2013). Ström (2012) e sheh problemin në të njëjtën mënyrë dhe ai do të thotë se hidroenergjia ka vetëm efekte lokale. Ai tregon se një nga problemet kryesore është se organizmat ujorë e kanë më të vështirë të migrojnë midis përrenjve dhe të arrijnë në liqene dhe dete sesa pa hidrocentrale.

Peshqit migratorë kërkojnë mjedise të ndryshme për fazat e ndryshme të ciklit të tyre jetësor. Faza të ndryshme janë riprodhimi, prodhimi i të miturve, rritja dhe maturimi seksual. Këto faza të ndryshme zhvillohen në mjedise të ndryshme për peshq të ndryshëm (Laarinier, 2001). Peshqit që migrojnë në thelb mund të ndahen në dy kategori të ndryshme. Peshqit anadromous rriten në det dhe migrojnë nga deti në liqene të freskëta për të pjellë, kjo quhet migrimi i peshkut në rrjedhën e

sipërme. Shembuj të peshqve anadromë janë salmoni dhe trofta e detit. Peshqit katadromë janë ata që rriten në liqene të freskëta dhe migrojnë nga uji i ëmbël në det për të pjellë, ky është një migrim i peshkut në rrjedhën e poshtme (Bergengren et al., 2013). Një shembull i një peshku katadromë është ngjala evropiane (Calles et al., 2012). Një kategori e tretë është peshku potadromous.

Hidrocentralet dhe ndërtesat e tyre të digave mund të ndikojnë te peshqit në disa mënyra. Si migrimi i peshqve në rrjedhën e poshtme ashtu edhe në rrjedhën e sipërme preket. Migrimi i peshqve ndikohet nga një digë e vetme, por diga të shumta në të njëjtën rrjedhë mund ta përkeqësojnë këtë situatë në mënyrë dramatike (Bergkamp et al., 2000). Digat mund të kufizojnë dhe vonojnë migrimin e peshkut, të rrisin grabitjen dhe t'i shkatojnë peshqëve dëme dhe stres të drejtpërdrejtë (Ghosh dhe Prelas, 2011). Një nga efektet kryesore të ndërtimit të një dige në popullatat e peshqve është rënia e specieve anadrome. Nëse nuk ka asnjë lloj rruge peshkimi për peshqit migrues në rrjedhën e sipërme, peshqit nuk do të mund ta anashkalojnë fare termocentralin.

- Emetimet gazit e gazit serë

Një nga sfidat më të mëdha me të cilën po përballet shoqëria sot është ndryshimi i klimës. Emetimet e gazit serrë (GHG) që vijnë nga prodhimi i energjisë janë përgjegjës për një pjesë të madhe të niveleve të rritura të emetimeve të GHG në atmosferë. Duke përdorur sistemet e energjisë së rinovueshme ekziston një mundësi për të reduktuar emetimet e GS nga teknologjitë e bazuara në lëndë djegëse fosile dhe për të zbutur ndryshimet klimatike (Edenhofer et al., 2012). Gjithashtu, Bashkimi Evropian thekson rëndësinë që sektori i energjisë të reduktojë emetimet e CO_2 dhe se burimet e rinovueshme të energjisë janë të mira për mjedisin (Europeiska kommissionen, 2014). Energjia hidrike është një burim energjie i rinovueshëm. Por edhe nëse hidroenergjia është një burim energjie i rinovueshëm, ai nuk është një burim energjie pa emetime të GS (Kumar et al., 2012).

Të gjitha sistemet energjetike të përdorura në shoqëri sot kontribuojnë në emetimet antropogjenë të emetimeve të GHG në një farë mase (Gagnon et al., 2002). Për të vlerësuar emetimet, mund të aplikohen qasje të tilla si vlerësimi i ciklit jetësor (LCA). LCA është një metodë që shqyrton ndikimet mjedisore dhe emetimet nga cikli i jetës së një produkti ose projekti. Të dy qasjet nga poshtë-lart dhe nga lart-poshtë mund të përdoren për të vlerësuar emetimet për njësi funksionale (Raadal et al., 2011). Në raportin nga IPCC ata përmendin tre faza të ndryshme për një hidrocentral ku mund të ndodhin emetimet e GS-ve, ndërtimi, operimi dhe mirëmbajtja dhe çmontimi i termocentralit. Gjatë fazës së ndërtimit emetimet vijnë nga prodhimi dhe transporti i materialeve të nevojshme për ndërtimin dhe nga pajisjet e punës.

Një burim i rëndësishëm i emetimeve të GS që nuk duhet neglizhuar janë emetimet që mund të lindin nga ndryshimi i përdorimit të tokës për shkak të ndërtimit të rezervuarëve dhe ndryshimeve të ciklit tokësor të karbonit që vjen me këtë.

1.3.6 Mbetje te ngurta

Pamja e shtratit të lumit Mat në Bashkinë Klos është vërtet alarmante pasi në të dy anët e tij mbetjet plastike janë ngulitur në impiante. Një pjesë e madhe e këtyre mbetjeve qëndron në bimësinë përgjatë shtratit të lumit Mat që nga viti 2016 kur reshjet e dendura rritën ndjeshëm prurjet e lumenjve, gjë që ndikoi drejtpërdrejt në shpejtësinë e transportit të mbetjeve.

Edhe pse kanë kaluar afro 4 vite, nuk është ndërmarrë asnjë iniciativë për pastrimin e shtratit të lumit nga këto mbetje që varen në bimësi.

Pasojat e kësaj ndotjeje janë të mëdha, si në jetën ujore që jeton në lumin Mat dhe liqenin e Ulzës, por edhe në ekosistem. Prania e mbetjeve të ndryshme, duke filluar nga plastika e deri te lecka, japin ndikimin e tyre negativ në natyrën që përshkojnë.

Sistemi i menaxhimit të mbetjeve nuk është shumë efektiv në këto fusha, pasi mbetjet nuk depozitohen siç duhet, sipas legjislacionit kombëtar ose standardeve ndërkombëtare për menaxhimin e mbetjeve të ngurta dhe sistemet e menaxhimit të integruar.

Më poshtë keni disa foto nga zonat e ndotura të lumit Mat, ku shihen mbetje në bimësinë e tij.

Figura 3- Ndotja nga mbetjet në basenin e lumit Mat

2. PRESIONET E DETAJUARA SIPAS TRUPËVE UJORË

TRUPAT UJORË LUMOR

Tabela 1– Mati (RW351213) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351213		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351213	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1	1. Zonë urbane 2. Zonë urbane 3. Zonë urbane 4. Zonë urbane	1. 466963.313 2. 470785.236 3. 467434.138 4. 471572.062	4614350.179 4615475.151 4616137.479 4615564.545	
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara- urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore 2. Veprimtaria bujqësore 3. Veprimtaria bujqësore	1. 473033.257 2. 476044.790 3. 476110.053	4616607.894 4618078.117 4616843.804	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				

2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1

4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2			
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3			
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5	1. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 2. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 3. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 4. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 5. Ndryshim fizik i shtratit të lumit	1. 474373.664 2. 475604.510 3. 477340.353 4. 479769.127 5. 481156.552 6. 481393.130	4616325.309 4617801.930 4618289.868 4618621.983 4618679.912 4620746.402
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1			
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje-Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje-Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje-Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag-Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag-Të tjera	4.2.8			

4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9	1. Barrierat	1. Nga 480300.063 4618311.979	2. 480739.715 4618434.192
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1			
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2			
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3			
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4			
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5			
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6			
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4			
4.5	Devijim hidromorfologjik-Tjetër	4.5	1. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit 2. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit 3. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit 4. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit 5. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit 6. Nxjerrja e inerteve materiale nga shtrati i lumit	1. 472201.022 2. 473449.439 3. 474814.516 4. 475139.367 5. 475739.185 6. 476040.358 7. 477984.128 8. 477965.128.	4616703.625 4616575.487 4616724.827 4617032.221 4616598.232 4616751.483 4618442.183 4618742.160

		7. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit 8. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore-Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore-Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen-Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen-Ndotja historike	9

Tabela 2- Mati (RW351215) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351215		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351215	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore 2. Veprimtaria bujqësore 3. Veprimtaria bujqësore 4. Veprimtaria bujqësore	1. 482793.982 2. 481832.531 3. 481900.023 4. 481874.620	4616948.064 4611705.580 4610934.104 4610039.469	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				

2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës	4.1.5

	bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik- Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik- Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik- Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4

4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 3- Mati (RW351217) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351217		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351217	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore 2. Veprimtaria bujqësore	1. 485177.847 2. 488362.540	4617837.459 4613913.371	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				

3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4			
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5	1. Devijimi i prurjeve - HEC	485663.014	4617620.501
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6			
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7			
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1			
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2			
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3			
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5	1. Ndryshimi fizik i shtratit të lumit	1. 483627.729	4617470.597
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1	1. Diga	1. 485870.585	4617342.42
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8			
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9			
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1			
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2			
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3			

4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 4– Mati (RW351219) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351219		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351219	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore	1. 490932.243	4615174.596	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5				

3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6			
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7			
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1			
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2			
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3			
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5	1. Ndryshimi fizik i shtratit të lumit	1. 488431.001	4613327.071
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1	1. Diga	1. 491095.244	4616038.239
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8			
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9			
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1			
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2			
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3			
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4			
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5			
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6			
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4			

4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 5– Mati (RW351221) Presionet e trupave ujorë

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351221		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351221	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1	1. Ujërat e ndotura urbane 2. Ujërat e ndotura urbane 3. Ujërat e ndotura urbane	1. 482145.563 2. 481073.213 3. 480982.039	4625866.006 4630866.917 4631299.102	
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5	1. Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura 2. Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1. 481936.671 2. 481825.018	4625465.447 4626977.510	
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara-Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore 2. Veprimtaria bujqësore 3. Veprimtaria bujqësore 4. Veprimtaria bujqësore 5. Veprimtaria bujqësore 6. Veprimtaria bujqësore 7. Veprimtaria bujqësore 8. Veprimtaria bujqësore 9. Veprimtaria bujqësore 10. Veprimtaria bujqësore	1. 481838.248 2. 481979.990 3. 484068.435 4. 484644.743 5. 485497.658 6. 482867.947 7. 482845.375 8. 482961.111 9. 483284.127 10. 483285.354	4623090.046 4624323.789 4628453.085 4628019.884 4627308.490 4628517.572 4628733.591 4628856.724 4628763.406 4629287.898	

			11. Veprimtaria bujqësore 12. Veprimtaria bujqësore 13. Veprimtaria bujqësore. Veprimtaria bujqësore 14. Veprimtaria bujqësore 15. Veprimtaria bujqësore 16. Veprimtaria bujqësore	11. 482732.169 12. 482271.386 13. 482202.82 14. 481787.478 15. 481557.132 16. 480867.299	4629659.444 4630030.814 4630308.661 4630371.407 4630557.119 4631546.229
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3			
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4			
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5			
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6			
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7			
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8			
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9			
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10	1. Materiet inerte të shpërndara	1. 480903.790	4619266.767
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1	1. Devijimi i rrjedhës	1. 481464.546	4621548.377
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2			
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3			
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4			
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5	1. Devijimi i prurjeve - HEC	1. 482067.994	4622564.976

3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6			
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7			
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1			
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2			
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3			
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5	1. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 2. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 3. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 4. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 5. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 6. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 7. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 8. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 9. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 10. Ndryshim fizik i shtratit të lumit	1. 480903.543 2. 481463.428 3. 482026.508 4. 482307.471 5. 482355.116 6. 482265.873 7. 483085.474.26	4619174.214 4621116.445 4624447.081 4625958.158 4626544.243 4627809.426 4627930.931 4628423.274
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1			
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			

4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje-Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje-Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje-Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag-Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag-Të tjera	4.2.8	1. Grumbullim i materialeve inerte 2. Grumbullim i materialeve inerte 3. Grumbullim i materialeve inerte 4. Grumbullim i materialeve inerte 5. Grumbullim i materialeve inerte 6. Grumbullim i materialeve inerte	1. 481185.184 2. 481464.546 3. 481649.357 4. 481649.673 5. 481865.179 6. 481872.923	4620777.789 4621548.377 4621517.047 4621640.454 4624601.752 4627656.147
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9	1. Barriera	1. 482011.787	4627779.206
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1			
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2			
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3			
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4			
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5			
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6			
4.4	Ndryshim hidromorfologjik -	4.4			

	Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor				
4.5	Devijim hidromorfologjik-Tjetër	4.5	1. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit 2. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit 3. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit 4. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit 5. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit 6. Nxjerrja e inerteve materiale nga shtrati i lumit 7. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit	1. 480996.264 2. 481298.339 3. 481302.930 4. 481372.582 5. 481888.517 6. 482011.632 7. 484506.59	4619266.521 4619851.924 4621610.496 4621733.735 4624694.247 4627717.496 4628205.302
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1			
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2			
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3			
6.1	Ujërat nëntokësore-Rimbushjet	6.1			
6.2	Ujërat nëntokësore-Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2			
7	Presioni antropogjen-Tjetër	7			
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8			
9	Presioni antropogjen-Ndotja historike	9			

Tabela 6– Mati (RW351223) Presionet e trupave ujorë

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351223		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351223	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore 2. Veprimtaria bujqësore 3. Veprimtaria bujqësore 4. Veprimtaria bujqësore 5. Veprimtaria bujqësore 6. Veprimtaria bujqësore 7. Veprimtaria bujqësore 8. Veprimtaria bujqësore 9. Veprimtaria bujqësore	1. 488050.737 2. 486669.188 3. 485241.733 4. 485011.392 5. 484596.523 6. 484204.931 7. 483974.4674.4.	4634986.116 4636346.095 4637552.187 4637676.079 4637769.520 4637955.500 4638079.426 4637457.2816	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				

2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2

4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3			
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5	1. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 2. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 3. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 4. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 5. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 6. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 7. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 8. Ndryshim fizik i shtratit të lumit	1. 487795.409 2. 487588.575 3. 487750.376 4. 487958.205 5. 487822.215 6. 487199.875 7. 486538.481.	4634060.963 4634524.107 4634708.948 4634832.005 4636251.477 4636468.534 4636346.355 4636439.317
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1			
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8			
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9			
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1			

4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik-Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore-Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore-Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen-Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen-Ndotja historike	9

Tabela 7– Mati (RW351225) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351225		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351225	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara-Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore 2. Veprimtaria bujqësore 3. Veprimtaria bujqësore 4. Veprimtaria bujqësore 5. Veprimtaria bujqësore	1. 490725.388 2. 491303.715 3. 492134.708 4. 492827.194 5. 493057.923	4634025.697 4635289.939 4635813.472 4636337.239 4636429.577	

		6. Veprimtaria bujqësore 7. Veprimtaria bujqësore 8. Veprimtaria bujqësore 9. Veprimtaria bujqësore 10. Veprimtaria bujqësore 11. Veprimtaria bujqësore 12. Veprimtaria bujqësore 13. Veprimtaria bujqësore. Veprimtaria bujqësore 14. Veprimtaria bujqësore 15. Veprimtaria bujqësore 16. Veprimtaria bujqësore 17. Veprimtaria bujqësore 18. Veprimtaria bujqësore 19. Veprimtaria bujqësore 20. Veprimtaria bujqësore 21. Veprimtaria bujqësore 22. Veprimtaria bujqësore 23. Veprimtaria bujqësore 24. Veprimtaria bujqësore 25. Veprimtaria bujqësore 26. Veprimtaria bujqësore	6. 493127.170 7. 493173.300 8. 493380.983 9. 493588.548 10. 493542.419 11. 493657.789 12. 493865.511 13. 493842.581 14 .493750.444 15. 493497.058 16. 491515.911 17. 491516.058 18. 491447.149 19. 491401.158 20. 491217.001 21. 490871.567 22. 490572.714 23. 490572.877 24. 490435.16 25. 490458.375 26. 490458.582 27. 490389.694 28. 491380.980 29. 491378.477 30. 491977.380 31. 492185.268 32. 492185.370 33. 492208.592	4636491.210 4636491.166 4636614.381 4636614.191 4636614.232 4636675.840 4636860.769 4637015.055 4637138.546 4637447.305 4639146.311 4639269.722 4639485.782 4639578.394 4639794.586 4640072.699 4640690.157 4640813.568 4641245.699 4641369.079 4641523.347 4641708.563 4641954.117 4639886.955 4639485.165 4639855.168 4639947.724 4640101.966
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3		
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4		
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5		

2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2

4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje-Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje-Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje-Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag-Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag-Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2

4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik-Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore-Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore-Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen-Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen-Ndotja historike	9

Tabela 8– Mati (RW3512242) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 3512242		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	3512242	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara- urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore 2. Veprimtaria bujqësore 3. Veprimtaria bujqësore 4. Veprimtaria bujqësore 5. Veprimtaria bujqësore 6. Veprimtaria bujqësore 7. Veprimtaria bujqësore 8. Veprimtaria bujqësore 9. Veprimtaria bujqësore 10. Veprimtaria bujqësore 11. Veprimtaria bujqësore 12. Veprimtaria bujqësore	1. 497764.066 2. 498202.144 3. 498133.055 4. 498202.222 5. 500322.506 6. 500368.598 7. 500783.111 8. 500759.857 9. 500759.761 10. 500690.645 11. 500161.121 12. 499930.956	4640283.176 4640745.842 4640961.	

			13. Veprimtaria bujqësore.	13. 499884.928	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3			
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4			
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5			
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6			
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7			
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8			
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9			
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10			
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1			
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2			
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3			
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4			
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5	1. Devijimi i prurjeve - HEC Peshqesh 2. Devijimi i prurjeve - HEC	1. 496609.920 2. 498801.824	4636920.646 4643059.715
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6			
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7			
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës	4.1.1			

	bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet				
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2			
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3			
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5	1. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 2. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 3. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 4. Ndryshim fizik i shtratit të lumit	1. 500345.601 2. 501151.911 3. 501635.547 4. 500990.364	4643676.682 4644201.282 4644910.994 4646175.865
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1			
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8			
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9			

4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik-Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore-Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore-Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 9– Mati (RW3512243) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 3512243		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	3512243	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4	1. Impiante jo DEI 2. Impiante jo DEI	1. 500023.005 2. 501494.468	4654938.23 4658517.442	
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5	1. Vende të kontaminuar / zona industriale të braktisura 2. Vende të kontaminuar / zona industriale të braktisura	1. 501103.635 2. 502758.792	4658301.397 4659073.195	
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore 2. Veprimtaria bujqësore 3. Veprimtaria bujqësore 4. Veprimtaria bujqësore 5. Veprimtaria bujqësore 6. Veprimtaria bujqësore 7. Veprimtaria bujqësore 8. Veprimtaria bujqësore 9. Veprimtaria bujqësore 10. Veprimtaria bujqësore 11. Veprimtaria bujqësore 12. Veprimtaria bujqësore	1. 499977.059 2. 500023.005 3. 499977.159 4. 499907.998 5. 499701.005 6. 499954.001 7. 500114.983 8. 500022.997 9. 501195.615 10. 502046.202 11. 502919.599 12. 503562.966	4674715.861 4654814.816 4705602.272 4655802.142 4656079.832 4656820.324 4657067.154 4657283.126 4658239.699 4658733.564 4659381.802 4660030.040	

				13. 504228.695 14. 504021.242 15. 504090.068 16. 504250.732	4661511.402 4662591.176 4662776.344 4663084.984
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3			
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4			
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5			
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6			
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7			
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8			
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9			
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10	1. Sedimente të shpërndara 2. Sedimente të shpërndara	1. 500160.971 2. 503034.479	4657067.155 4659536.122
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1			
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2			
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3			
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4			
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës- Hidroenergjia	3.5			
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6			
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës- Të tjera	3.7			

4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1			
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2			
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3			
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5	1. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 2. Ndryshim fizik i shtratit të lumit 3. Ndryshim fizik i shtratit të lumit	1. 500160.972 2. 499885.023 3. 500919.717	4657036.298 4657468.254 4658147.100
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1			
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje-Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje-Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje-Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag-Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8			

4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik-Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore-Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 10– Mati (RW3512244) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 3512244		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	3512244	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4	1. Impiante jo DEI	1. 506737.205	4657872.56	
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore 2. Veprimtaria bujqësore 3. Veprimtaria bujqësore 4. Veprimtaria bujqësore 5. Veprimtaria bujqësore	1. 505290.572 2. 505405.350 3. 505242.668 4. 505564.684 5. 505817.502	4655217.89 4655526.518 4657778.736 4657655.567 4657810.042	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				

3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1			
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2			
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3			
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4			
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës- Hidroenergjia	3.5	1. Devijimi i prurjeve - HEC	1. 503358.498	4654939.026
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6			
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7			
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1			
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2			
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3			
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5			
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1			

4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8			
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9			
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1			
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2			
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3			
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4			
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5			
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6			
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4			
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5	1. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit	1. 504922.657	4655032.509
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1			
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2			
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3	1. Grumbullim i mbeturinave	1. 505383.003	4654662.59
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1			
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2			
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7			

8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 11– Mati (RW351231) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351231		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351231	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4	1. Impiante jo DEI	1. 498404.676	4618717.021	
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8	1. Akuakulturë 2. Akuakulturë 3. Akuakulturë	1. 498866.711 2. 498751.122 3. 498751.219	4616310.471 4616619.012 4617174.348	
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore 2. Veprimtaria bujqësore 3. Veprimtaria bujqësore 4. Zona me veprimtari bujqësore 5. Veprimtaria bujqësore 6. Veprimtaria bujqësore 7. Veprimtaria bujqësore 8. Veprimtaria bujqësore 9. Veprimtaria bujqësore 10. Zona me veprimtari bujqësore 11. Zona me veprimtari bujqësore	1. 498589.399 2. 498589.532 3. 498959.927 4. 499260.395 5. 499722.653 6. 500069.327 7. 500485.295 8. 500000 9. 500508.216 10. 505031.865 11. 507222.98888888	4617452.046 4618130.790 4621154.245 4621185.051 4621246.728 4621987.180 4622172.302 4622820.2464.	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				

2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1

4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1

4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik-Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore-Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore-Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen-Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen-Ndotja historike	9

Tabela 12– Mati (RW351232) Presionet e trupave ujorë

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351232		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351232	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Zonë me veprimtari bujqësore	1. 500277.495 2. 500786.214	4617390.215 4617637.067	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5				

3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1

6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 13– Mati (RW351233) Presionet e trupave ujorë

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351233		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351233	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4	1. Impiante jo DEI	1. 500786.184	4617914.735	
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Sipërfaqja me veprimtari bujqësore 2. Sipërfaqja me veprimtari bujqësore 3. Sipërfaqja me veprimtari bujqësore	1. 499514.349 2. 499722.504 3. 500023.126 4. 500624.325	4616927.444 4617390.215 4617513.617 4617914.719	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				

2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës- Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4

4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3

6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 14– Mati (RW351234) Presionet e trupave ujorë

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351234		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351234	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5	1. Vende të kontaminuar/lokacione industriale të braktisura	1. 507251.107	4627359.168	
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Zonë me veprimtari bujqësore	1. 506907.909 2. 506999.869 3. 507184.403 4. 506998.813 5. 506836.647 6. 506951.142 7. 5072289.705.	4624057.6171 4624520.485 4624798.339 4625600.327 4626093.805 4627112.052 4627420.843 4627329.33	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				

2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës- Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës- Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5

4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2

5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 15– Mati (RW351235) Presionet e trupave ujorë

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351235		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351235	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore	1. 509843.855	4622734.394	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5				
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6				
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7				

4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8

9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 16– Mati (RW351241) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351241		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351241	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore	1. 490994.431	4627823.955	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				

3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1

6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 17– Mati (RW3512421) Presionet e trupave ujorë

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 3512421		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	3512421	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2				
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				

3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2

7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 18– Mati (RW3512425) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 3512425		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	3512425	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2				
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				

3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8

9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9	

Tabela 19– Mati (RW351243) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351243		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351243	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1	1. Zonë urbane	1. 489306.694	4626437.915	
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3	1. Impiante jo DEI 2. Impiante jo DEI 3. Impiante jo DEI 4. Impiante jo DEI 5. Fabrika jo DEI	1. 488383.268 2. 489029.879 3. 489491.231 4. 490529.538 5. 491890.893	4626686.173 4626654.297 4626283.377 4625510.608 4624213.140	
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5	1. Vende të kontaminuar / zona industriale të braktisura 2. Vende të kontaminuar / zona industriale të braktisura	1. 489699.052 2. 490414.375	4626252.22 4625757.579	

1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6			
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7			
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8			
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9			
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1			
2.2	Të shpërndara-Bujqësore	2.2	1. Aktiviteti bujqësor 12. Zonë me aktivitet bujqësor intensiv	1. 487901.455 2. 487993.817 3. 490068.040 4. 491405.847 5. 4920522.438 6. 492514.445 7. 493230.771 8. 493415.566 9. 493600.426 10. 493739.094 11. 4931.691.691.691.691.691.691.691.691.691.691.491.691.4931.4931.	4628568.977 4628568.821 4625850.616 4624306.260 4624058.
2.3	Të shpërndara-Pylltari	2.3			
2.4	Të shpërndara-Transport	2.4			
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5			
2.6	Të shpërndara-Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6			
2.7	Të shpërndara-Depozitimi atmosferik	2.7			
2.8	Të shpërndara-Minierave	2.8			
2.9	Të shpërndara-Akuakulturë	2.9			

2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës- Hidroenergjia	3.5	1. Devijimi i prurjeve - HEC	1. 488410.517	4629246.891	
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6				
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7				
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1				
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2				
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut- Lundrimi	4.1.3				
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës	4.1.4				

	bregore/bregut-Të tjera	
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3

4.3.4	Ndryshimi hidrologjik- Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik- Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik- Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8

9	Presioni antropogjen-Ndotja historike	9

Tabela 20– Mati (RW351245) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351245		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351245	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3	1. Impiante jo DEI 2. Impiante jo DEI	1. 500576.610 2. 502998.043	4636055.978 4636889.615	
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara- urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore 2. Veprimtaria bujqësore 3. Veprimtaria bujqësore 4. Veprimtaria bujqësore 5. Veprimtaria bujqësore 6. Veprimtaria bujqësore 7. Veprimtaria bujqësore 8. Veprimtaria bujqësore 9. Veprimtaria bujqësore 10. Veprimtaria bujqësore 11. Veprimtaria bujqësore 12. Veprimtaria bujqësore 12. Veprimtaria bujqësore. Veprimtari bujqësore	1. 501476.051 2. 501614.348 3. 501703.869 4. 502835.877 5. 503897.369 6. 504381.759 7. 504727.661 8. 505534.471 9. 505833.925 10. 505995.153 11. 508993.352 12. 509985.019 13. 510118.507	4636457.194 4636796.	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				

2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5			
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6			
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7			
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8			
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9			
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10			
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1			
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2			
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3			
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4			
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5	1. HEC i devijimit të prurjeve	1. 502329.112	4637321.308
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6			
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7			
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1			
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2			

4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3			
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5	1. Ndryshimi fizik i shtratit të lumit	1. 502767.027	4637907.674
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1			
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje-Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje-Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje-Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag-Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8			
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9			
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1			
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2			
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3			

4.3.4	Ndryshimi hidrologjik- Furnizimi me ujë publik	4.3.4			
4.3.5	Devijimi hidrologjik- Akuakulturë	4.3.5			
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6			
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4			
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5	1. Nxjerrja e materialeve inerte nga shtrati i lumit	1. 502720.915	4637907.656
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1			
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2			
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3	1. Deponim ilegale 2. Plehra	1. 501107.039 2. 505949.195	4636426.283 4637817.065
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1			
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2			
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7			
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8			
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9			

Tabela 21– Mati (RW351247) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351247		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351247	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3	1. Impiante jo DEI	1. 511821.062	4642730.044	
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5	1. Vende të kontaminuar/ vende industriale të braktisura	1. 518066.312	4651567.325	
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara- urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore 2. Veprimtaria bujqësore 3. Veprimtaria bujqësore	1. 511889.827 2. 512050.292 3. 512165.179 4. 512694.277 5. 512993.496 6. 513038.493 7. 513084.285 8. 513106.924 9. 513129.098 10. 513727.440 11. 514168.189 12. 514532.507 13. 515932.267 14. 515862.855 15. 515977.485 16. 516161.240 17. 519491.424	4642946.138 4643440.057 4643625.377 4644089.095 4644243.904 4644830.205 4644984.558 4645200.569 4645663.416 4645942.228 4644369.561 4646468.337 4648754.514 4648908.629 4649124.857 4649310.399 4652219.027	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				

2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2

4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3			
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5	1. Ndryshimi fizik i shtratit të lumit	1. 518411.203	4651691.626
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1			
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8			
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9			
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1			
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2			
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3			

4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik-Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore-Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore-Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen-Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen-Ndotja historike	9

Tabela 22– Mati (351251) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351251		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351251	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8	1. Akuakultura	1. 499213.562	4615600.839	
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Zonë me veprimtari bujqësore	1. 499491.129	4615631.657	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				

3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5			
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6			
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7			
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1			
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2			
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3			
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5	1. Ndryshimi fizik i shtratit të lumit	1. 500670.852	4614952.929
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1			
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8			
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9			
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1			
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2			
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3			
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4			
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5			
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6			
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4			
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5			
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1			

5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 23– Mati (RW351253) Presionet e trupave ujore

	Përshkrimi i kategorisë së presioneve	Trupi ujor Kodi 351253		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351253	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3	1. Impianti DEI	505206.339	4612918.566	
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4	1. Impiante jo DEI	1. 504164.892	4613226.407	
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2				
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5				
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6				
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7				

4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8

9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 24– Mati (RW351254) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351254		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351254	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Zonë me veprimtari bujqësore	1. 503794.129	4614275.16	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5				

3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2

7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 25– Mati (RW351261) Presionet e trupave ujorë

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351261		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351261	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Sipërfaqja me veprimtari bujqësore 2. Sipërfaqja me veprimtari bujqësore	1. 498195.481 2. 498102.813	4614305.239 4613811.627	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				

3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6

4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 26– Mati (RW351262) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351262		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351262	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Zonë me veprimtari bujqësore	1. 499676.040	4612731.572	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				

3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6

4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 27– Mati (RW351264) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351264		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351264	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1	1. Ujërat e ndotura urbane (zona e populluar)	1. 497892.225	4605759.402	
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3	1. Zonë me aktivitet industrial 2. Zonë me aktivitet industrial	1. 497336.381 2. 496409.788	4605883.002 4605667.438	
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4	1. Impianti jo DEI 2. Impianti jo DEI, i vendosur në shtratin e lumit	1. 499837.964 2. 495205.212	4610047.473 4605483.027	
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5	1. Vende të kontaminuar/ vende industriale të braktisura	1. 499652.733	4609307.036	
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Zone me aktivitet bujqësor 2. Sipërfaqe me veprimtari bujqësore 3. Sipërfaqe me veprimtari bujqësore 4. Veprimtari bujqësore	1. 499976.850 2. 498888.229 3. 498309.133 4. 492724.691	4610417.687 4605882.595 4605697.595 4603448.915	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				

2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës- Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5

4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2

7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 28– Mati (RW351265) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351265		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351265	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4	1. Impiante jo DEI	1. 501226.669	4611219.934	
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara- urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Sipërfaqja me aktivitet bujqësor 2. Sipërfaqe me aktivitet bujqësor 2. Sipërfaqe me aktivitet bujqësor 4. Sipërfaqe me aktivitet bujqësor 5. Sipërfaqe me aktivitet bujqësor 6. Sipërfaqe me veprimtari bujqësore 7. Sipërfaqe me veprimtari bujqësore 8. Sipërfaqe me veprimtari bujqësore 9. Zone me aktivitet bujqësor	1. 500509.085 2. 500717.372 3. 500763.691 4. 500578.570 5. 501111.012 6. 501574.100 7. 502083.694.5.	4612608.176 4612361.382 4612052.867 4611775.184 4610787.990 4610047.643 4609369.026 4608073.360 4608074.360	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				

2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2

4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik- Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik- Hidroenergjia	4.3.3

4.3.4	Ndryshimi hidrologjik- Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik- Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 29– Mati (RW3512661) Presionet e trupave ujore

	Përshkrimi i kategorisë së presioneve	Trupi ujor Kodi 3512661		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	3512661	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Sipërfaqja me veprimtari bujqësore 2. Sipërfaqja me veprimtari bujqësore	1. 503057.365 2. 503682.908	4605914.001 4605574.934	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				

3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6

4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 30– Mati (RW3512663) Presionet e trupave ujorë

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 3512663		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	3512663	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Zone me aktivitet bujqësor 2. Sipërfaqe me aktivitet bujqësor 3. Sipërfaqe me aktivitet bujqësor 4. Sipërfaqe me aktivitet bujqësor	1. 507179.799 2. 508152.479 3. 509010.885 4. 509474.530	4606287.158 4606349.891 4605178.563 4604901.495	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				

3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës- Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1

4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8

9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 31– Mati (RW35127) Presionet e trupave ujore

	Përshkrimi i kategorisë së presioneve	Trupi ujor Kodi 35127		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	35127	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtari bujqësore 2. Zonë me veprimtari bujqësore 3. Zonë me veprimtari bujqësore	1. 499698.869 2. 498818.525 3. 493163.016	4605265.481 4604586.841 4601443.155	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				

3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës- Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2

4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 32– Mati (RW351281) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351281		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351281	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1	1. Ujërat e ndotura urbane	1. 504123.881	4604032.6	
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3	1. Zonë me aktivitet industrial	1. 507049.759	4597155.036	
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4	1. Veprimtari jo DEI 2. Veprimtari jo DEI 3. Veprimtari jo DEI	1. 504843.710 2. 506746.415 3. 507094.838	4601626.64 4599160.074 4598481.684	
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Sipërfaqja me aktivitet bujqësor 2. Sipërfaqja me veprimtari bujqësore 3. Sipërfaqja me veprimtari bujqësore 4. Sipërfaqja me veprimtari bujqësore 5. Sipërfaqja me veprimtari bujqësore	1. 502223.653 2. 502108.027 3. 504937.067 4. 505632.642 5. 507373.884	4605543.481 4604895.570 4600670.316 4600393.165 4597679.837	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				

2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës- Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës- Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4

4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1

5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 33– Mati (RW351282) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351282		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351282	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4	1. Impiante jo DEI	1. 504847.213	4596412.803	
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtari bujqësore 2. Zonë me veprimtari bujqësore 3. Zonë me veprimtari bujqësore	1. 506725.48 2. 506354.632 3. 501948.948	4596753.664 4596506.522 4593480.598	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				

3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3			
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4			
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5	1. HEC i devijimit të prurjeve	1. 503016.104	4593789.476
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6			
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7			
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1			
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2			
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3	1. Ndryshimi fizik i shtratit të lumit (infrastruktura)	1. 505612.412	4596598.456
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5			
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1			
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8			
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9			

4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 34– Mati (RW351283) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351283		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351283	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3	1. Zonë me aktivitet industrial	1. 507235.873	4596569.058	
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4	1. Impiante jo DEI	1. 507584.459	4595890.694	
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore	1. 507607.850	4595705.609	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5				

3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut- Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut- Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2

5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 35– Mati (RW351284) Presionet e trupave ujorë

	Përshkrimi i kategorisë së presioneve	Trupi ujor Kodi 351284		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351284	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Sipërfaqja me veprimtari bujqësore 2. Sipërfaqja me veprimtari bujqësore	1. 507029.488 2. 505104.570	4594162.473 4593235.333	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				

3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6

4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 36– Mati (RW351285) Presionet e trupave ujorë

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351285		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351285	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4	1. Impiante jo DEI	1. 508026.109	4595027.341	
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtaria bujqësore 2. Veprimtaria bujqësore	1. 508072.334 2. 507615.436	4595181.649 4594872.068	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				

3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1

5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 37– Mati (RW351286) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351286		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351286	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Zonë me veprimtari bujqësore	1. 507055	4591786.979	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5				

3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut- Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2

5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 38– Mati (RW351287) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351287		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351287	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2				
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5				
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6				
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7				
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1				

4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 39– Mati (RW351288) Presionet e trupave ujorë

	Përshkrimi i kategorisë së presioneve	Trupi ujor Kodi 351288		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351288	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3	1. Aktivitet industrial 2. Aktivitet industrial aty pranë	1. 511463.989 2. 514200.596	4592039.431 4592938.971	
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Aktivitete bujqësore aty pranë	1. 512113.772	4592040.49	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				

3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6

4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 40– Mati (RW351289) Presionet e trupave ujore

	Përshkrimi i kategorisë së presioneve	Trupi ujor Kodi 351289		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351289	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3	1. Zonë me aktivitet industrial	1. 519265.808	4590390.058	
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2				
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8	1. Zona minerare	1. 519891.848	4590638.57	
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				

3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1

5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 41– Mati (RW351291) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351291		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351291	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2				
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5				
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6				

3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7			
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1			
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2			
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3			
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5			
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1			
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8	1. Barriera	1. 512698.534	4589419.173
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9			
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1			
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2			
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3			
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4			
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5			
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6			
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4			
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5			
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1			
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2			
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3			

6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 42– Mati (RW351292) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351292		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351292	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2				
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5				
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6				

3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut- Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut- Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut- E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3

6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 43– Mati (RW351293) Presionet e trupave ujore

	Përshkrimi i kategorisë së presioneve	Trupi ujor Kodi 351293		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351293	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3				
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Aktivitet bujqësor aty pranë	1. 516165.060	4586063.352	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5				

3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6			
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7			
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1			
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2			
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3			
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4			
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5			
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1			
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2			
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3			
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4			
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5			
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6			
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7			
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8	Barriera	1. 517419.173	4586097.113
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9			
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1			
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2			
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3			
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4			
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5			
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6			
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4			
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5			
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1			

5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 44– Mati (RW351294) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351294		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351294	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3	1. Aktivitet industrial aty pranë	1. 519580.325	4585670.721	
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Aktivitet bujqësor afër	1. 520440.674	4585333.746	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8				
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				
3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2				
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3				
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4				

3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7
4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1

5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

Tabela 45– Mati (RW351295) Presionet e trupave ujore

Përshkrimi i kategorisë së presioneve		Trupi ujor Kodi 351295		*Koordinatat e presionit*		
		Presioni	351295	*X*	*Y*	*Z*
1.1	Pikësor- Ujërat e ndotura urbane	1.1				
1.2	Pikësor- Vërshimet nga stuhitë	1.2				
1.3	Pikësor- Impiantet DEI	1.3	1. Veprimtaria industriale 2. Veprimtaria industriale 3. Veprimtaria industriale	1. 517465.255 2. 520435.886 3. 521456.773	4586251.479 4587030.528 4587341.982	
1.4	Pikësor- Impiante jo DEI	1.4				
1.5	Pikësor- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	1.5				
1.6	Pikësor- Vendet e depozitimit të mbetjeve	1.6				
1.7	Pikësor- Ujërat e minierës	1.7				
1.8	Pikësor-Akuakulturë	1.8				
1.9	Pikësor-Tjetër	1.9				
2.1	Rrjedhje të shpërndara-urbane	2.1				
2.2	Të shpërndara- Bujqësore	2.2	1. Veprimtari bujqësore aty pranë 2. Veprimtari bujqësore aty pranë	1. 520783.785 2. 4587186.636	4587185.763 4587186.636	
2.3	Të shpërndara- Pylltari	2.3				
2.4	Të shpërndara- Transport	2.4				
2.5	Të shpërndara- Vende të kontaminuar ose zona industriale të braktisura	2.5				
2.6	Të shpërndara- Shkarkimet e palidhura me rrjetin e kanalizimeve	2.6				
2.7	Të shpërndara- Depozitimi atmosferik	2.7				
2.8	Të shpërndara- Minierave	2.8	1. Veprimtaria minerare	1. 521479.988	4587342.051	
2.9	Të shpërndara- Akuakulturë	2.9				
2.10	Të shpërndara- Tjetër	2.10				
3.1	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Bujqësi	3.1				

3.2	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Furnizimi publik me ujë	3.2
3.3	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Industri	3.3
3.4	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Ujë ftohës	3.4
3.5	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës- Hidroenergjia	3.5
3.6	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës - Fermat e peshkut	3.6
3.7	Nxjerrja ose devijimi i rrjedhës-Të tjera	3.7
4.1.1	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Mbrojtje nga përmbytjet	4.1.1
4.1.2	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut - Bujqësi	4.1.2
4.1.3	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Lundrimi	4.1.3
4.1.4	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-Të tjera	4.1.4
4.1.5	Ndryshimi fizik i kanalit/shtratit/zonës bregore/bregut-E panjohur ose e vjetërsuar	4.1.5
4.2.1	Diga, barriera dhe prag - Hidrocentrali	4.2.1
4.2.2	Diga, barriera dhe prag - Mbrojtje nga përmbytjet	4.2.2
4.2.3	Digat, barrierat dhe pragjet - Uji i pijshëm	4.2.3
4.2.4	Diga, barriera dhe pragje- Ujitje	4.2.4
4.2.5	Diga, barriera dhe pragje- Rekreacion	4.2.5
4.2.6	Diga, barriera dhe pragje- Industri	4.2.6
4.2.7	Diga, barriera dhe prag- Lundrimi	4.2.7

4.2.8	Diga, barriera dhe prag- Të tjera	4.2.8
4.2.9	Diga, barriera dhe prag - E panjohur ose e vjetërsuar	4.2.9
4.3.1	Devijimi hidrologjik-Bujqësi	4.3.1
4.3.2	Devijimi hidrologjik-Transport	4.3.2
4.3.3	Devijimi hidrologjik-Hidroenergjia	4.3.3
4.3.4	Ndryshimi hidrologjik-Furnizimi me ujë publik	4.3.4
4.3.5	Devijimi hidrologjik-Akuakulturë	4.3.5
4.3.6	Ndryshim hidrologjik-Të tjera	4.3.6
4.4	Ndryshim hidromorfologjik - Humbje fizike e të gjithë ose një pjese të trupit ujor	4.4
4.5	Devijim hidromorfologjik- Tjetër	4.5
5.1	Speciet dhe sëmundjet prej tyre	5.1
5.2	Shfrytëzimi ose largimi i bimëve shtazore	5.2
5.3	Mbjellja e mbeturinave ose mizave	5.3
6.1	Ujërat nëntokësore- Rimbushjet	6.1
6.2	Ujërat nëntokësore- Ndryshimi i nivelit ose vëllimit të ujit	6.2
7	Presioni antropogjen- Tjetër	7
8	Presioni antropogjen - i panjohur	8
9	Presioni antropogjen- Ndotja historike	9

PLANI I MENAXHIMIT I BASENIT

UJOR MAT

Shtojca Teknike V (Hidrobiologjia)

PËRMBAJTJA

1. VLERËSIMI I LLOJEVE UJORE TË LUMIT MAT 1
1. FLORA 2
2. FAUNË 2
3. METODOLOGJIA 2
3.1 MAKROINVERTEBRORËT BENTIKE 3
3.2 INSEKTET 3
3.3 MOLUSKET 5
3.4 LLOJET E PESHQIT 7
LITERATURA 10

TABELA

Tabela 1: Lista e insekteve ujore në lumin Mat 4
Tabela 2: Lista e llojeve të molusqeve në lumin Mat 5
Tabela 3: Lista e llojeve të peshqve në lumin Mat 7

1. VLERËSIMI I LLOJEVE UJORE TË LUMIT MAT

**Identifikimi i listës së disponueshme të specieve ujore për lumin Mat, bazuar në informacionin e disponueshëm;*

**Identifikimi i specieve ujore në rrezik në zonën e ndjeshme ndaj lëndëve ushqyese, bazuar në informacionin e disponueshëm*

1. FLORA

Flora e zonës përbëhet nga të paktën 216 lloje, që i përkasin 58 familjeve dhe 159 gjinive. Si rezultat i regjimit ujor, llojet e drurëve që dominojnë këtë lloj habitati i përkasin gjinisë *Fraxinus, Ulmus* ose *Quercus*. Llojet e vegjetacionit dallohen qartë. Lloji pyjor përfshin *Alnus glutinosa*, *Fraxinus angustifolia* dhe në një masë më të vogël speciet *Ulmus minor* dhe *Populus alba*. Lidhjet me *Alnus glutinosa*, gjenden kryesisht në deltën dhe përgjatë lumit Mat, në të dy anët e lumit, duke dhënë fizionominë kryesore të masivit pyjor në këtë zonë. Shpesh vërehet një shkallë e lartë e erozionit të lumit dhe prerjeve ilegale. Dyshemeja e shkurreve është mjaft e dendur me një ndërthurje elementesh që formojnë speciet mesdhetare dhe ato hidrofilike kozmopolite evropiane. Për sa i përket mbulesës bimore, speciet mbizotëruese janë *Crataegus monogyna*, *Cornus sanguinea*, *Pyrocantha coccinea*, *Juniperus oxycedrus*, *Prunus spinosa*, *Smilax aspera*, *Ligustrum vulgare*, *Asparagus acutifolius*, *Rubus ulmifolius*. Karakteristikë e këtyre asociacioneve është prania e lianave si: *Hedera helix, Smilax aspera, Clematis viticella, Periploca graeca, Vitis vinifera ssp. sylvestris*, etj. Dyshemeja barishtore është e pasur me lloje të tilla si; *Lythrum salicaria, Asparagus acutifolius, Galium aparine, Briza maxima, Agrostis stolonifera* etj. Speciet mbizotëruese në këto shoqëri janë *Tamarix dalmatica* dhe *Tamarix hampeana*, të cilat shpesh arrijnë lartësinë deri në 4-5 metra.

2. FAUNA

Fauna varet shumë nga lloji i habitatit. Ndër zogjtë më karakteristikë të kësaj zone janë *Mycrocarbo pygmeus, Ixobrychus minutus, Anas querquedula, Circus aeruginosus, Charadrius alexandrinus, Croicocephalus ridibundus, Alcedo atthis* etj. Nga gjitarët përmendim *Canisulpe Musvulsateles*, *Marvule*, me vulos, foina, *Mustela nivalis* dhe *Lutra lutra*. Lundërza (*L. Lutra*) është e pranishme në rrjedhën e poshtme të lumit Mat dhe në grykëderdhjen e tij. Pellgjet dhe përrenjtë e ujërave të ëmbla janë të banuara nga lloje të ndryshme amfibësh dhe veçanërisht bretkosa si *Pelophyllax kurtmuelleri*, *Pelophyllax lessonae*; dhe zvarranikët si p.sh breshkat e pellgjeve *Emys orbicularis, Mauremys rivulata; Testudo hermanni; Natrix natrix*, gjarpërinjtë e gjinisë *Coluber*, nepërkat me brirë *Vipera ammodytes*, etj.

3. METODOLOGJIA

Ky studim diskuton rishikimin e literaturës si një metodologji për kryerjen e kërkimit dhe ofron një pasqyrë të llojeve të ndryshme të studimeve të bëra në Shqipëri për mjediset lumore ujore. Gjithashtu, janë zhvilluar disa takime me Universitetin e Tiranës (Fakulteti i Shkencave të Natyrës, Departamenti i Biologjisë), Universitetin Bujqësor të Tiranës dhe ekspertë nga shoqata të ndryshme mjedisore me qëllim

mbledhjen e informacionit mbi specie të rëndësishme të mjediseve lumore. Gjatë mbledhjes së informacionit, u vu re një mungesë në studimet e mëparshme të mirëfillta lidhur me speciet ujore të lumenjve dhe sipas këtyre studimeve një numër i madh i specieve të identifikuara u klasifikuan deri në nivelin e rendit apo të familjes.

Pas studimit të literaturës dhe studimeve të mëparshme, të dhënat u analizuan përpara se të shkonin në terren dhe të studionin specie me rëndësi ekonomike dhe që janë nën mbrojtje.

3.1 MAKROINVERTEBRORËT BENTIKE

Popullatat makroinvertebrore mund të përdoren si tregues të biodiversitetit dhe ekologjik në shkallën e komunitetit dhe tregues mjedisor në shkallën e popullsisë. Makroinvertebrorët janë kryesisht bentik, domethënë kafshë që banojnë në nënshtresën e ekosistemeve ujore të paktën gjatë një faze të ciklit të tyre jetësor (edhe pse ka disa që notojnë lirshëm në kolonën e ujit ose në sipërfaqen e tij). Makroinvertebrorët bentik janë organizma që jetojnë në nënshtresat e poshtme të lumenjve dhe përrenjve. Përdorimi i të dhënave të *benthos* është provuar të jetë një mjet i besueshëm monitorimi, pasi makroinvertebrorët benthikë janë të ndjeshëm ndaj ndryshimeve delikate në cilësinë e ujit. Komuniteti bentik gjithashtu integron efektet e një grupi të gjerë përzierjesh ndotëse të mundshme [Schmiedt K., Jones RL, Brill I., Pikalw., 1998., SWRC Bouchard RWJr., 2004. , 2007].

Shkallët e ndryshme të tolerancës ndaj ndotjes midis makroinvertebrorëve të një komuniteti na lejojnë t'i klasifikojmë dhe t'u caktojmë atyre një vlerë cilësore (sa më i madh të jetë numri, organizmat më të ndjeshëm janë ndaj ndotjes). Falë këtyre vlerave, ne mund të llogarisim indekse të ndryshëm biotikë, të cilët nuk janë më shumë se vlera cilësore që i janë caktuar një komuniteti për ta klasifikuar atë sipas cilësisë së tij: sa më e madhe të jetë vlera, aq më e mirë është cilësia e ujit.

Në këtë raport do të japim një listë sasiore të specieve të pranishme në lumin Mat, sipas studimeve të mëparshme. Lidhja e tyre me ndotjen dhe ndjeshmërinë do të raportohet në studimet e ardhshme.

3.2 INSEKTET

Rreth 80% e makroinvertebrorëve të ujërave të brendshme janë artropodë dhe, kryesisht, rende të ndryshme insektesh në formën e tij prej larve ose nimfale. Në lumin Mat për sa i përket të dhënave shumica e artropodëve përfaqësohen sipas rendit *Plecoptera, Ephemeroptera, Trichoptera dhe Diptera* (Anila Paparisto, Pranvera Lazo, Sonila Duka, O.Laknori, Bledar Pepa, Etleva Hamzaraj, A. Fierza 2012). Për shkak të studimeve të pakta të bëra në këtë zonë, speciet u klasifikuan në familje. Trichoptera ose kadiza

zakonisht banojnë në ujëra të pastër dhe të pastër me shumë rryma. Prezenca e lartë e tyre tregon se lumi ka një nivel të ulët ndotjeje. Në tabelën e mëposhtme (Tab.1), në varësi të studimeve të mëparshme, janë përcaktuar popullatat e gjetura në ujërat e lumit Mat. Kjo lidhet ngushtë me tolerancën e specieve ndaj kushteve të ndryshme të lumenjve. Prania e lartë e individëve në një familje të caktuar, vjen nga toleranca që ka kjo specie ndaj ndotjes së lumenjve.

Tabela 1: Lista e insekteve ujore të lumit Mat

GRUPI	FAMILJET	Dendësia e ulët / e lartë	Vlera e tolerancës
Plekoptera	Nemouridae	L	2 (i ulët)
	Chloroperlidae	L	1 (i ulët)
	Perlodidae	H	2 (i ulët)
	Capniidae	L	1 (i ulët)
	Leuctridae	L	0 (i ulët)
	Perlidae	H	1 (i ulët)
Efemeroptera	Heptagenidae	H	4 (i moderuar)
	Ephemerillidae	L	1 (i ulët)
	Oligoneuriidae	L	
	Baetidae	H	4 (i moderuar)
	Potamanthidae	L	4 (i moderuar)
	Caenidae	H	7 (i lartë)
Trikoptera	Hydropsychidae	H	4 (i moderuar)
	Psychomyiidae	L	2 (i ulët)
	Rhyacophilidae	L	0 (i ulët)
	Philopotamidae	L	3 (i ulët)
	Helicopsychidae	L	3 (i ulët)
Diptera	Tipulidae	L	2 (i ulët)
	Anthericidae	L	3 (i ulët)

3.3 MOLUSKET

Fauna moluskane e përshkruar më poshtë është përfaqësuese e pellgjeve hidrografike të lumit Mat. Llojet me prezencë të lartë (*Dreissena sp.; Unio sp. ; Lyhnidia sp.*) janë tre nga llojet më të zakonshme të gastropodëve dhe bivalvëve të ujërave të ëmbla. Ato kanë kërkesa të gjera ekologjike dhe kështu mund të gjenden në një sërë habitatesh dhe kushtesh të ndryshme mjedisore.

Popullatat e vëzhguara të pasurisë së molusqeve të ujërave të ëmbla lidhen, nga njëra anë, nga zona e përroit (Dillon RT. 2000) dhe nga ana tjetër, nga variacionet graduale të variablave të tjera të habitatit si thellësia e ujit, shpejtësia e rrymës, nënshtresa dhe stabiliteti kohor (Murphy dhe Davy-Bowker, 2005). Prodhimi i lartë primar dhe kompleksiteti i habitatit, së bashku me një efekt mbrojtës në thatësirën e verës lehtësojnë popullatat e mëdha dhe të larmishme që kanë më pak gjasa të zhduken në mënyrë stokastike (Minshall dhe Robinson, 1998; Dillon, 2000; Lake, 2003). Për midhjet e gërmimit, stabiliteti dhe përbërja e nënshtresës (kryesisht balta dhe rëra) e atyre zonave të depozitimit janë faktorët që përcaktojnë shpërndarjen dhe mbijetesën e tyre në shtratin e përroit (Lewis dhe Riebel, 1984; Layzer dhe Madison, 1995; McRae et al., 2004).

Tabela 2: Lista e llojeve të molusqeve të lumit Mat

GRUP	FAMILJA	GJINIA\LOJET	PRANIA (E LARTË\E ULËT)	STATUSI
GASTROPODA	Acroloxidae	*Acroloxus lacustris*	e ulët	LC (shqetësimi më i vogël)
	Bithyniidae	*Bithynia sp.*	e ulët	-
	Hydrobiidae			
		Litthabitella chilodia	e ulët	LC (shqetësimi më i vogël)
		Lyhnidia gjorgjevici	e lartë	CR (i rrezikuar në

				mënyrë kritike)
		Lyhnidia hadzii	e lartë	CR (i rrezikuar në mënyrë kritike)
		Lyhnidia karamani	e ulët	CR (i rrezikuar në mënyrë kritike)
		Pseudamnicolamacrostoma	e ulët	DD (të dhëna të mangëta)
	Lymnaeidae	*Lymnaea stagnalis*	e ulët	LC (shqetësimi më i vogël)
		Ampli i radiksit	e ulët	NE (nuk është vlerësuar)
		Pyrgula annulata	e ulët	LC (shqetësimi më i vogël)
	Physidae	*Aplexa hypnorum*	e ulët	VU (i cenueshëm)
		Physa fontinalis	e ulët	LC (shqetësimi më i vogël)
BIVALVIA				

	Dreissenidae	*Dreissena sp.*	e lartë	-
	Unionidae	*Uniosp.*	e lartë	-

3.4 LLOJET E PESHQËVE

Komunitetet vendase të peshqve janë një element integral në përbërjen, strukturën dhe funksionin e ekosistemeve ujore. Peshqit zakonisht dominojnë vertebrorët ujorë. Ato janë të ndjeshme ndaj shqetësimeve dhe potencialisht integrojnë efektet e proceseve të peizazhit dhe pellgut ujëmbledhës në shkallë të mëdha hapësinore dhe kohore. Peshqit kanë ndikuar në zhvillimin, statusin dhe suksesin e sistemeve sociale dhe ekonomike njerëzore. Ato gjithashtu mund të jenë rrugë të rëndësishme për flukset e lëndëve ushqyese dhe të energjisë midis sistemeve ujore dhe tokësore. Edhe në ujërat historikisht me mungesë të peshqëve, peshqit e futur ndikojnë thellësisht në strukturën e komuniteteve ujore.

Plani i menaxhimit për zonat e mbrojtura rreth lumit Mat përfshin në listën e peshqve speciet shtegtare bregdetare që bëjnë vezë në det, por kalojnë një periudhë jete në ujëra të njelmëta si; *Sparus aurata, Dicentrarchus labrax, Anguilla anguilla, Mugil cephalus, Chelon labrosus, Liza saliens, Liza. aurata, Liza ramada, Diplodus sargus* dhe *Solea solea* dhe nga 45 speciet e pranishme në ujërat e brendshme të ligatinave, të paktën 21 lloje janë të pranishme në lumin Mat sipas tabelës së mëposhtme. Dy prej tyre janë të rrezikuara në mënyrë kritike - ngjala e zakonshme (*Anguilla anguilla*), popullatat e secilës në nivel global po shqetësohen nga HEC-et dhe *Alburnoides bipuntatus* për shkak të ndotjes me metale të rënda. Popullatat e *A. anguilla* kohët e fundit gjithashtu kanë një shqetësim dhe dëshmi në rritje se ndotja nga ndotësit kimikë si DDT, PCB, herbicidet, pesticidet, metalet e rënda, cianotoksinat, sjell një ndikim të rëndësishëm në shëndetin e ngjalës. Ngjalat evropiane i grumbullojnë këto ndotës veçanërisht në yndyrën e trupit, indet dhe gonadet e tyre, (Belpaire et al., 2008). *Chondrostoma nasus*, gjithashtu kërcënohet në nivel lokal nga pengimi, shkatërrimi i vendeve të vezëve dhe ndotja (Kottelat, M. dhe J. Freyhof, 2007) dhe ka statusin e IUCN si vulnerabël (VU).

Tabela 3: Lista e llojeve të peshqve të lumit Mat

FAMILJA	LLOJET	Statusi

Anguillidae	*Anguilla anguilla*	CR (I rrezikuar në mënyrë kritike)
Nemacheilidae	*Belone belone*	VU (i cenueshëm)
Cyprinidae	*Chelon labrosus*	LC (shqetësimi më i vogël)
	Alburnoides bipuntatus	CR (I rrezikuar në mënyrë kritike)
	Squalius cephalus	LC (shqetësimi më i vogël)
	Alburnus scoranza	LC (shqetësimi më i vogël)
	Barbus rebeli	LC (shqetësimi më i vogël)
	Gobio gobio	LC (shqetësimi më i vogël)
	Kondrostoma e hundës	VU (i cenueshëm)
Salmonidae	*Oncorhynchus mykiss*	NE (Nuk është vlerësuar)
	Salmo trutta fario	VU (i cenueshëm)
-	*Pachichilon pictum*	DD (Mungesa e të dhënave)
Blenniidae	*Salaria fluviatilis*	DD (Mungesa e të dhënave)
Clupeidae	*Alosa falax*	VU (i cenueshëm)
Cyprinodontidae	*Aphanius fasciatus*	LC (shqetësimi më i vogël)
Moronidae	*Dicentrarchus labrax*	LC (shqetësimi më i vogël)
Sparidae	*Dentex dentex*	LC (shqetësimi më i vogël)
	Sparus aurata	

Muglidae	*Cephalus Mugil*	LC (shqetësimi më i vogël)
	Liza Ramada	LC (shqetësimi më i vogël)

LITERATURA

Alqi Cullaj, Agim Hasko, Aleko Miho, Ferdinand Schanz, Helmut Brandl, Reinhard Bachofen: Cilësia e ujërave natyrore shqiptare dhe ndikimi njerëzor, në: *Environment International*31 (2005).

Belpaire C, Goemans G, Geeraerts C, Quataert P, Parmentier K. Gjurmët e gishtave të ndotjes në ngjalat si modele për statusin kimik të lumenjve. ICES Journal of Marine Science. 2008; 65: 1483-1491

Cullaj, A., Lazo, P., Baraj, B., Vlerësimi i situatës mjedisore të lumenjve shqiptarë bazuar në analizat fiziko-kimike (f.51-65) përfshirë në Monografinë "Lumenjtë dhe Qytetari", Autorë: M.Pinna, VFUricchio, (2008)

Dillon RT. 2000. Ekologjia e molusqeve të ujërave të ëmbla. Cambridge University Press: Cambridge.

Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit. Protokollet e biovlerësimit të shpejtë për përdorim në përrenj dhe lumenj: perifiton, makroinvertebror bentik dhe peshq. Divizioni i Vlerësimit dhe Mbrojtjes së Ujëmbledhësve, Uashington (1996)

Lewis JB, Riebel PN 1984. Efekti i substratit në midhjet e ujërave të ëmbla të gërmimit (Unionidae). Journal of Zoology 62: 2023–2025.

Layzer JB, Madison LM. 1995. Përdorimi i mikrohabitatit nga midhjet e ujërave të ëmbla dhe rekomandime për përcaktimin e nevojave të tyre për rrjedhjen e brendshme. Lumenjtë e Rregulluar: Hulumtimi dhe Menaxhimi 10: 329–345

Liqeni PS. 2003. Efektet ekologjike të trazirave nga thatësira në ujërat rrjedhëse. Biologjia e ujërave të ëmbla 48: 1161–1172.

Kottelat, M. dhe J. Freyhof, 2007. Manual i peshqve evropianë të ujërave të ëmbla. Botimet Kottelat, Cornol dhe Freyhof, Berlin. 646 fq.

Mc Rae SE, Allan JD, Burch JB. 2004. Përcaktuesit e shtrirjes dhe të shkallës së ujëmbledhësit të shpërndarjes së midhjeve të ujërave të ëmbla (Bivalvia: Unionidae). Biologjia e ujërave të ëmbla 49: 127-142.

Murphy JF, Davy-Bowker J. 2005. Struktura hapësinore në komunitetet makroinvertebrore lotike në Angli dhe Uells: marrëdhënia me variablat e stresit fizik, kimik dhe antropogjen. Hydrobiologia 534: 151-164.

Minshall GW, Robinson CT. 1998. Struktura e komunitetit makroinvertebror në lidhje me matjet e heterogjenitetit të habitateve të lotëve. Archiv fu¨r Hydrobiologie 141: 129–151.

Miho, Aleko.,Kashta, Lefter&Beqiraj, Sajmir. (2013). Mes Tokës dhe Detit - Ekoguide për të zbuluar ujërat kalimtare të Shqipërisë.

Paparisto, Anila & Lazo, Pranvera & Duka, Sonila & Laknori, O. & ja, L. & Pepa, Bledar & Hamzaraj, Etleva & Fierza, A.. (2012). Vlerësimi mjedisor i cilësisë së ujit të lumit Mat, (Shqipëri) bazuar në përdorimin e parametrave fiziko-kimikë dhe insekteve ujore si

bioindikasë. Revista maqedonase e ekologjisë dhe mjedisit. Vëll. XIV. 27-33.

Schmiedt K., Jones RL, Brill I., Pikalw., EPT Indeksi biotik i modifikuar i pasurisë së familjes. (1998)

SWRC Bouchard RWJr., Udhëzues për makroinvertebrorët ujorë të Midwest-it të sipërm. Qendra Kërkimore e Ujit, Universiteti i Minesotës, St. Paul, MN, fq. 208, (2004)

PLANI I MENAXHIMIT I BASENIT
UJOR MAT

Shtojca Teknike VI (Hidromorfologjia)

---

1 Standard udhëzues për përcaktimin e shkallës së modifikimit të hidromorfologjisë së lumit

Historikisht, shumë vende në Evropë e kanë vlerësuar “cilësinë” e lumenjve thjesht për sa i përket gjendjes kimike ose të ndotjes së ujit që rrjedh në kanalet e lumenjve. Megjithatë, nevojitet një pamje më gjithëpërfshirëse e habitateve të lumenjve për t'iu përgjigjur pyetjeve ekologjike të ngutshme si ato që dalin nga Direktiva Kuadër e KE-së për Ujërat (DKU) (Komisioni i Komuniteteve Evropiane, 2000) dhe Direktiva e KE-së për Habitatet, për të mbështetur Konventën Ndërkombëtare mbi Biodiversitetin, ose për të vlerësuar skemat e propozuara inxhinierike lumore dhe zhvillime të tjera të basenit ujëmbledhës. Vlerësimi i "cilësisë" së lumenjve në Evropë ka evoluar gjatë 20 viteve të fundit. Nga fokusi i tij origjinal në ndotjen organike, ai tani mbështetet në metodat për analizimin e një sërë atributesh kimike dhe biologjike.

Direktiva Kuadër e BE-së për Ujërat (DKU) ka përforcuar nevojën për këtë pamje më të gjerë të "cilësisë" së lumit nëpërmjet kërkesës së saj për përcaktimin e "statusit ekologjik" bazuar në makrofitet, fitobentos, jovertebrorët dhe peshqit. Direktiva kërkon gjithashtu që kushtet hidromorfologjike dhe fiziko-kimike të jenë të përshtatshme për të mbështetur komunitetet biologjike, megjithëse hidromorfologjia klasifikohet vetëm në status të lartë.

Ky standard jep udhëzime për vlerësimin e modifikimit të veçorive hidromorfologjike të lumit. Ai fokusohet veçanërisht në presionet antropogjene që prekin lumenjtë. Kështu, mund të jetë e dobishme për zbatimin e DKU duke treguar shkallën në të cilën këto presione mund të kenë shkaktuar një largim nga kushtet e referencës hidromorfologjike.

1.1 Terminologjia

Terminologjia		
Lloji	**Përshkrim**	**Foto**
Makrofitet ujore	Bimë më të mëdha me ujë të freskët të cilat shihen lehtësisht me sy të lirë, duke përfshirë të gjitha bimët vaskulare ujore, briofitet, gurët (Characeae) dhe makro-algash e rritura	
Bimët vaskulare ujore		
Briofite		
Pemë guri (Characeae)		
Algat makro		

Atribut	Elemente specifike të regjistruara të një veçorie hidro-morfologjike (p.sh. "gurët" dhe "llum" janë atribute të nënshtresës; "grumbullimi i fletëve" dhe "gabionet" janë atribute të brigjeve të projektuara).	
Ujërat e pasme	Zonë me shpejtësi të ulët ose ujë statik nën rrjedhat e motit të thatë, më së shpeshti ish kanale lumore ose kanale përmbytjeje brenda fushës aluviale të përmbytjes, të lidhura me kanalin e lumit të paktën në periudha me prurje të lartë	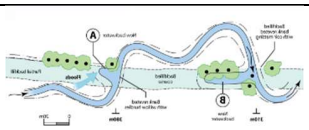
Banka	Ana e përhershme e një lumi ose ishulli, e cila është mbi nivelin normal të ujit dhe e zhytur vetëm gjatë periudhave të rrjedhës së lartë të lumit	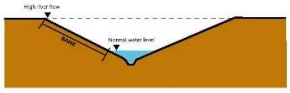
Skarpata/ Banka e mbushur **Kuota maksimale e skarpatës**	Pika maksimale në brigjet në të cilën përmbytjet mbahen brenda kanalit përpara se të derdhen në fushën e përmbytjes.	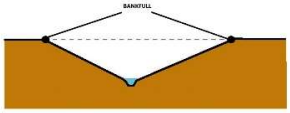
Berma	Raft natyral ose artificial brenda një lumi që është i ekspozuar mbi nivelin e ujit gjatë prurjeve të ulëta, por zhytet gjatë prurjeve të larta	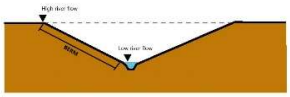
Moçal/Kënetë	Ligatinat, në të cilat komunitetet e vegjetacionit (shpesh të dominuara nga myshqet Sphagnum) formojnë torfe për periudha të gjata kohore.	
Gërshetimet	Rrjedha e një lumi të ndarë natyrshëm nga akumulimet e sedimenteve të depozituara, të karakterizuara nga të paktën dy kanale të cilat shpesh ndryshojnë rrjedhën e tyre rregullisht	
Briofite	Termi kolektiv për mëlçitë[1] dhe myshqet - bimë që shpesh gjenden me bollëk në gurë dhe në shtratin e përrenjve malorë.	
Ngjeshja	Konsolidimi i shtratit të lumit nëpërmjet proceseve fizike, kimike ose biologjike	
Sondazh i vazhdueshëm	Anketa u krye përgjatë gjithë rrjedhës së lumit, me të dhëna të mbledhura nga njësitë anketuese fqinje.	
Gjendja ekologjike	Shprehja e cilësisë së strukturës dhe funksionimit të ekosistemeve ujore, e shprehur duke krahasuar kushtet mbizotëruese me kushtet referente.	
Argjinaturë (Ledhe/prita)	Bankë artificiale e ndërtuar për të rritur nivelin e bankës natyrore duke reduktuar kështu shpeshtësinë e përmbytjeve të tokave ngjitur.	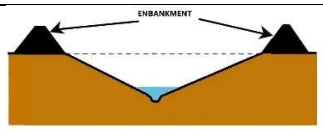
Fushë përmbytëse	Hapësira ngjitur me një lumë që është (ose historik) e përmbytur periodikisht nga ujërat e përmbytjeve	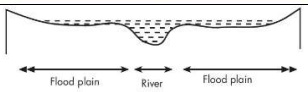

[1] Një bimë e vogël jeshile pa lule me kërcell të ngjashëm me gjethe ose gjethe me lobe, që rritet në habitate me lagështi. *Liverworts* nuk ka rrënjë të vërteta dhe riprodhohet me anë të sporeve të lëshuara nga kapsulat.

Veçoritë lumore	Veçoritë e formuara nga sedimentimi dhe erozioni	
Gabion	Shporta me tela me gurë, e përdorur për mbrojtjen e shtratit të lumit ose të bregut.	
Rrëshqitje	Ujë me rrjedhje mesatare me një sipërfaqe të patrazuar, përveç rrotullimeve ose vorbullave të herëpashershme, dhe me thellësi konstante në një pjesë të kanalit (krh 'vrap').	
Hidro-Morfologjia	Karakteristikat fizike dhe hidrologjike të lumenjve duke përfshirë proceset themelore nga të cilat rrjedhin.	
Lidhshmëria anësore	Liria e ujit për të lëvizur midis kanalit dhe fushës së përmbytjes.	
Lëvizje anësore	Liri për një kanal lumi për të lëvizur nëpër një fushë të përmbytur.	
Ledh/Prita	Bankë artificiale e ndërtuar për të rritur nivelin e bankës natyrore duke reduktuar kështu shpeshtësinë e përmbytjeve të tokave ngjitur.	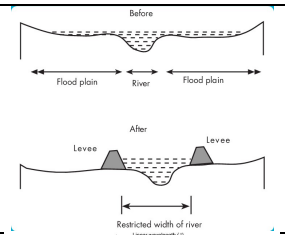
Platformë	Pamje e modelit të lumit nga lart (p.sh. sinus, i drejtë)	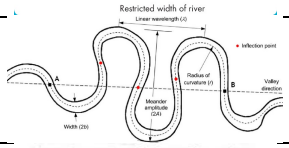
Shiriti pikës	Shufra e sedimentit të lumit të formuar në brendësi të një kthese në një lumë (krh. shiritin anësor).	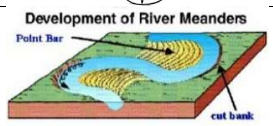
Pishinë	Veçoritë e habitatit karakterizohen nga pjesë e dukshme më e thellë e kanalit që zakonisht nuk janë më të gjata se një deri në tre here sa gjerësia e plotë e bregut të kanalit dhe ku profilet e shtratit të lumit të groposur mbahen me gërvishtje.	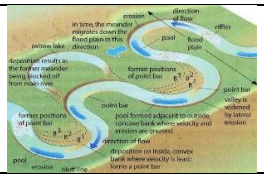
Arritje	Nënndarja kryesore e një lumi, e përcaktuar nga një karakter fizik, hidrologjik dhe kimik që e dallon atë nga pjesët e tjera të sistemit lumor në rrjedhën e sipërme dhe të poshtme.	
Kushtet e referencës	Kushtet që përfaqësojnë një gjendje krejtësisht të patrazuar, me mungesë ndikimi njerëzor ose pothuajse natyrore me vetëm dëshmi të vogla të shtrembërimit.	
Veshje	Fasada e ndërtuar për të përforcuar një bankë.	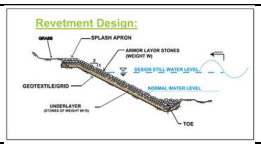

Shfletim	Ujë i cekët me rrjedhje të shpejtë me sipërfaqe dukshëm të thyer ose të trazuar mbi nënshtresën e zhavorrit/guralecit ose kalldrëmit	
Zona bregore	Një zonë toke ngjitur me një kanal lumi (përfshirë bregun e lumit) që mund të ndikojë drejtpërdrejt në gjendjen e ekosistemit ujor (p.sh. nga hijëzimi dhe futja e mbeturinave të gjetheve).	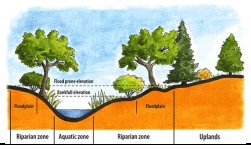
Struktura e vegjetacionit të zonës bregore	Karakteristikat fizike të bimësisë që krijon habitat në brigjet dhe tokën menjëherë ngjitur me lumin; p.sh. "Kompleks" - një përzierje pemësh ose shkurresh, bimësi barishtore, etj. Ose "e thjeshtë" - p.sh. vetëm bimësi barishtore	
Rehabilitimi i lumit	Kthimi i pjesshëm i një lumi në një gjendje para shqetësimit (p.sh. duke ndryshuar platformën e rrjedhave të kanalizuara, ose duke mbjellë bimësi bregore).	
Lloji i lumit	Grup lumenjsh që mund të diferencohen gjerësisht nga grupet e tjera në bazë të karakteristikave të tyre fizike dhe kimike (p.sh. përrenjtë e shkumës nga ultësira; lumenjtë ultraoligotrofikë malorë).	
Vërshim	Ujë me rrjedhje të shpejtë me një sipërfaqe të trazuar, por jo të thyer (krh. "rrëshqitje").	
Mbyllja e fletëve	Materiali i përdorur për mbrojtjen vertikale të brigjeve (p.sh. fletë metalike të valëzuara).	
Shirit anësor	Depozitimet diskrete të sedimentit bëhen nga lumi përgjatë anëve të rrjedhave relativisht të drejta (krh. shiritin e pikës).	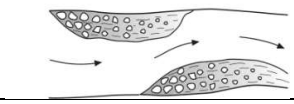
Sinuoziteti	Shkalla e devijimit nga një vijë e drejtë, e përcaktuar si gjatësia e kanalit/gjatësia e luginës	
Renditja e Transmetimit	Metodat për klasifikimin e lumenjve dhe përrenjve që lidhen me kompleksitetin e pellgut të kullimit, përgjithësisht me numra të rendit progresivisht më të lartë që zakonisht u caktohen përrenjve me shkarkim më të madh më poshtë në basen.	
Njësia e anketimit	Gjatësia e lumit nga i cili mblidhen të dhënat gjatë studimit në terren; kjo mund të jetë një gjatësi fikse (p.sh. 500 m) ose e ndryshueshme, sipas metodës së përdorur, por gjithmonë duhet të përcaktohet dhe regjistrohet.	
Bimësia e zhytur në ujë	Bimë të rrënjosura në shtrat dhe ose plotësisht të zhytura ose me vetëm një pjesë të lastarëve të tyre lundrues ose të dalë.	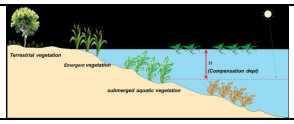
Substrati/ shtresë e poshtme	Materiali që përbën shtratin e një lumi.	
Diga	Struktura e përdorur për kontrollin e rrjedhës dhe nivelit të sipërfaqes në rrjedhën e sipërme ose për matjen e shkarkimit.	

Ligatinat	Habitatet (p.sh. këneta, ferrë, ujë i përkohshëm i cekët) që zënë zonën kalimtare midis mjediseve të përmbytura përgjithmonë dhe përgjithësisht të thata.	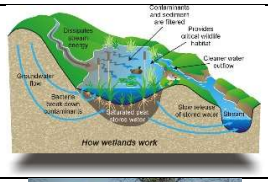
Kanal nën rrugë	Struktura të harkuara, të mbyllura ose me tubacione të ndërtuara për të transportuar ujin nën rrugë, hekurudha dhe ndërtesa.	
Materiale të forta/inxhinieri	Mbrojtja e bankës duke përdorur materiale artificiale si betoni, shtylla fletësh ose tulla	
Hidro-Pikuesit	Luhatjet e shpejta dhe të shpeshta të prurjeve që rezultojnë nga prodhimi i hidrocentraleve për të përmbushur kërkesat maksimale për energji elektrike.	
Rigradimi	Zgjerimi dhe thellimi i lumit dhe modifikimi i profileve të shtratit dhe të bregut për të përshtatur prurjet e rritura.	
Përforcimi	Forcimi i shtretërve dhe brigjeve të lumenjve për qëllime të ndryshme (p.sh. ndërtimi i rrymës, kontrolli i erozionit) duke përdorur materiale të tilla si gurë, grumbullime fletësh, gjeotekstile, etj.	
Materiale të buta/inxhinieri	Mbrojtja e bankës duke përdorur materiale të biodegradueshme si p.sh. degë, shkurre, kallamishte ose shelgje të gjalla.	
Derdhja e shelgut	Metoda e inxhinierisë së butë e përdorur për forcimin e brigjeve të lumenjve duke përdorur mure mbajtëse të ndërtuara nga kërcell shelgu të endura nga të cilat do të mbijnë pemët.	
Material druri i vdekur	Që bie në lumenj dhe përrenj, me madhësi që variojnë nga copëzat e gjetheve (mbeturinat e imta drusore) deri te degët ose pemët e plota (mbeturinat e trasha drurësh)	

1.2 PROCEDURAT PËR PIKËZIMIN

Përcaktimi i kushteve të referencës së “statusit të lartë”, tipi-specifik, në lumenj është një kërkesë e DKU, duke lejuar që cilësia e lumenjve të krahasohet në një mënyrë të barabartë dhe ekologjikisht domethënëse.
Identifikimi i “kushteve të referencës” hidro-morfologjike është një parakusht thelbësor për vlerësimin e cilësisë hidro-morfologjike dhe është një kërkesë specifike e DKU-së për të mundësuar klasifikimin e niveleve të tjera të statusit. Kushtet e referencës duhet të identifikohen brenda çdo lloji lumi duke reflektuar plotësisht, ose pothuajse plotësisht, kushtet e pashqetësuara.
Një protokoll standard përshkruhet për të vlerësuar shkallën në të cilën janë modifikuar tiparet hidro-morfologjike të kanaleve të lumenjve, brigjeve, zonave bregore dhe fushave të përmbytjes. Këto veçori janë ndarë në dy grupe - një grup më i madh i "karakteristikave thelbësore" dhe një grup më i vogël i "tipareve ndihmëse".

Tabela 0-1- Kategoritë e veçorive "thelbësore" dhe "ndihëse" për përcaktimin e modifikimit

Kategoria	Thelbësor	Ndihmës
1. Gjeometria e kanalit		
1a Planform	☑	
Seksioni i kanalit 1b (seksioni i gjatë dhe seksion kryq)	☑	
2. Substrate		
2a Shtrirja e materialit artificial	☑	
2b Përzierja ose karakteri i substratit "natyral" i ndryshuar		☑
3. Bimësia kanalizuese dhe mbeturinat organike		
3a Menaxhimi i bimësisë ujore		☑
3b Shtrirja e mbeturinave drusore nëse pritet		☑
4. Karakteri i erozionit/depozitimit		☑
5. Rrjedha		
5a Ndikimet e strukturave artificiale në kanal brenda mundësive	☑	
5b Efektet e modifikimeve në të gjithë ujëmbledhësin në karakterin e rrjedhës natyrore	☑	
Kategoria	Bërthamë	Filial
5c Efektet e ndryshimit të rrjedhës ditore (p.sh. hidropikimi)	☑	
6. Vazhdimësia gjatësore e ndikuar nga strukturat artificiale	☑	
7. Struktura dhe modifikimet e bankës	☑	
8. Lloji/struktura e vegjetacionit në brigje dhe toka ngjitur	☑	
9. Përdorimi i tokës ngjitur dhe veçoritë përkatëse	☑	
10. Ndërveprimet kanal-përmbytje		
10a Shkalla e lidhjes anësore të lumit dhe fushës së përmbytjes	☑	
10b Shkalla e lëvizjes anësore të kanalit të lumit	☑	

Tabela 0-2 përcakton udhëzime se si të vendosen pikët për secilën kategori të veçorive. Kjo Tabelë përmban dy procedura të veçanta për vlerësimin - duke përdorur brezin e pikëve A me të dhëna sasiore, ose brezin e pikëve B me të dhëna cilësore. Brezi i pikëve A është një shkallë me pesë pikë (1 = shkalla më e ulët e modifikimit, 5 = shkalla më e lartë e modifikimit). Brezi i pikëve B është një shkallë me tre pikë (1, 3, 5; duke ndjekur të njëjtën qasje të përgjithshme si për brezin e pikëve A). Pikët janë caktuar në bazë të të dhënave sasiore dhe në përshkrime cilësore, pasi kjo përcakton shkallën e besimit në vlerësim. Ky shënim i shtohet edhe çdo harte të prodhuar që tregon rezultatet e vlerësimit hidro-morfologjik të lumit. Atributet ku përdoruesi nuk ishte i sigurt në caktimin e një rezultati u lanë pa pikë.

Shpjegim për Tabela 0-2:

- "Karakteristika thelbësore" (të paraqitura në tipin romak): ato që mund të vlerësohen pa iu referuar llojit të lumit.
- "Karakteristika ndihmëse" (të paraqitura me shkronja të pjerrëta): kërkojnë gjykimin e ekspertit (në disa raste gjeomorfologjike).

Rezultati për çdo veçori duhet t'i jepet një prapashtesë "A" ose "B" sipas asaj se cila nga dy brezat e rezultateve është përdorur. N/A = Nuk zbatohet.

Tabela 0-2- Karakterizimi i modifikimit të lumit bazuar në veçoritë hidromorfologjike

	Karakteristikat e vlerësuara	Radha e pikëve A – Sasiore	Banda B – Kualitative	Udhëzues	Shembuj të metodave/përdorimit të të dhënave të përshtatshme
1. Gjeometria e kanalit	**1a: Planformë** (bazuar në arritje)	1 = 0 % deri në 5 % e gjatësisë së arritjes me planformë të ndryshuar. 2 = > 5 % deri në 15 % e gjatësisë së arritjes me planformë të ndryshuar. 3 = > 15 % deri në 35 % e gjatësisë së arritjes me planformë të ndryshuar. 4 = > 35 % deri në 75 % të gjatësisë së arritjes me planformë të ndryshuar. 5 = > 75 % e gjatësisë së arritjes me planformë të ndryshuar.	1 = Planformë afërsisht natyrore. 3 = Ndryshimet e planit në të gjithë një pjesë të shtrirjes. 5 = Planforma ndryshon në pjesën më të madhe të shtrirjes.	Në këtë kontekst, "planforma" si rezultat ndaj ndryshimeve në sinuozitetin e kanalit ashtu edhe ndaj ndryshimeve në gërshetuara të kanalit ose në shumë kanale. Nëse është e mundur, përdorni shuma absolute ose të regjistruara të ndryshimit në vend të vlerësimeve nga burime të ndryshme. Aty ku një lumë ka një sinuozitet artificial, por ka humbur rrjdhën e tij natyrore, caktoni pikën 5.	— Konsultohuni me hartat dhe krahasoni planin historik me atë të sotëm ku ndryshimet kanë rezultuar nga inxhinieria, etj. (përfshin humbjen e gërshetimit, etj.) (1a/1b). — Të dhënat e punës inxhinierike të ndërtimit dhe mirëmbajtjes (1a/1b). — Lokale/menaxhimi vlerësimi i personelit/ekspertit (1b). Të dhënat e anketimit (p.sh. dëshmi e rigradimit), strukturat e instaluara (p.sh. deflektorët) (1b). Njohuri për ndryshimet në raportet gjerësi/thellësi (1b).
	1b: Seksioni i kanalit (seksioni i gjatë dhe seksioni kryq) (përdor faqen dhe të dhëna të tjera dhe kombinoje për të gjithë shtrirjen) Nëse nuk ka të dhëna për 1b, rezultati për gjeometrinë e kanalit është 1a në vetvete.	1 = 0 % deri në 5 % e gjatësisë së arritjes me seksion të ndryshuar të kanalit. 2 = > 5 % deri në 15 % e gjatësisë së arritjes me seksion kanali të ndryshuar. 3 = > 15 % deri në 35 % e gjatësisë së arritjes me seksion të ndryshuar të kanalit. 4 = > 35 % deri në 75 % e gjatësisë së arritjes me seksion të ndryshuar të kanalit. 5 = > 75 % e gjatësisë së	1 = Pothuajse e natyrshme. Jo, ose minimale, ndryshim në seksion kryq dhe/ose të gjatë. 3 = Ndryshuar mesatarisht. Kanali i prekur pjesërisht nga një ose më shumë nga sa vijon: rigradim, përforcim, kanal, gërmim ose dëshmi e qartë e gërmimit që shkakton disa ndryshime në raportin gjerësi/thellësi. 5 = Ndryshuar shumë. Kanali i prekur kryesisht nga një ose më shumë nga sa vijon: rigradim, përforcim, kanal, berm ose dëshmi e qartë e gërmimit		

	Mbani dy elemente të ndara; merr rastin më keq	arritjes me seksion të ndryshuar të kanalit.	që shkakton ndryshim të madh në raportin gjerësi/thellësi.		

	Karakteristikat e vlerësuara	Radha e pikëve A – Sasiore	Banda B – Kualitative	Udhëzues	Shembuj të metodave/përdorimit të të dhënave të përshtatshme
2. Substrate	**2a: Shtrirja e materialit artificial** (p.sh. beton, rrënoja, shporta me gabion)	1 = 0 % deri në 1 % material artificial. 2 = > 1 % deri në 5 % material artificial. 3 = > 5 % deri në 15 % material artificial. 4 = > 15 % deri në 30 % material artificial. 5 = > 30 % material artificial.	1 = Jo, ose prani minimale e materialit artificial. 3 = Prania e vogël deri në mesatare e materialit artificial. 5 = Prania e gjerë e materialit artificial.	Përdoruesi vlerëson sesi sedimenti i kanalit nuk është i natyrshëm (p.sh. llumëzimi i shtuar, ngjeshja e zhavorrit/çimentimi).	Informacioni i vrojtimit hidromorfologjik (2a/2b). Vëzhgimet e bëra nga sondazhet e ashpra (2a/2b). Vlerësimi i ekspertëve/personelit lokal/menaxhimit (2b). Vëzhgimet e bëra gjatë kampionimit biologjik. (Përfshin dëshmi të rrjedhjes së sedimenteve nga fusha; gurë të instaluar për peshq, ngjeshje zhavorri, etj.).
	2b: Përzierja ose karakteri i substratit "natyral" i ndryshuar	*Tipar i pa shënuar.*	*1 = Përzierje pothuajse natyrale.* *3 = Përzierje/karakter natyral i ndryshuar pak ose mesatarisht.* *5 = Përzierje/karakter natyral i ndryshuar shumë.*	Regjistroni vetëm nënshtresat natyrore: baltë, baltë, rërë, guralecë, zhavorr, gurë, shkëmbinj, nënshtresa organike. SHËNIM 1 Në përrenjtë fushor me nënshtresa ranore ose argjilore diversiteti i nënshtresave është i kufizuar në më të vogla përmasat e kokrrave. SHËNIM 2 Regjistrimi i substrate mund të jetë e vështirë në më të madhe dhe të turbullt lumenj dhe përrenj, dhe mund të kenë nevojë të jenë vlerësuar përafërsisht.	

3. Bimësia kanalizuese	***3a. Menaxhimi i bimësisë ujore***	*Tipar i pa shënuar.*	*1 = Pa menaxhim të vegjetacionit, ose shumë pak (p.sh. prek < 10 % të shtrirjes).* *3 = Niveli i moderuar i menaxhimit të bimësisë (p.sh. 10% deri në 50% e shtrirjes së prekur nga menaxhimi i vegjetacionit të paktën çdo dy vjet).* *5 = Niveli i lartë i menaxhimit të vegjetacionit (p.sh. menaxhimi vjetor i bimësisë që prek > 50 % të shtrirjes).*	Vlerësimet e strukturës së bimësisë ujore duhet të kryhen gjatë periudhës së rritjes aktive. Njohuritë lokale duhet të përdoren për të zbatuar udhëzimet për vlerësimin në 3a dhe 3b në situata që nuk mbulohen në mënyrë specifike në brezat e rezultateve.	

	Karakteristikat e vlerësuara	Radha e pikëve A – Sasiore	Banda B – Kualitative	Udhëzues	Shembuj të metodave/përdorimit të të dhënave të përshtatshme
	3b. Shtrirja e mbeturinave drusore nëse pritet	*Tipar i pa shënuar.*	*1 = Sasia dhe madhësia pothuajse natyrale e mbeturinave të drurit; asnjë heqje apo shtim aktiv.* *3 = Sasia dhe madhësia e mbeturinave të drurit të ndryshuara pak ose mesatarisht; heqja ose shtimi i herëpashershëm aktiv.* *5 = Sasia dhe madhësia e mbeturinave të drurit janë ndryshuar shumë; heqja ose shtimi i rregullt aktiv.*		Vini re se rezultati për menaxhimin e mbeturinave drunore mund të ndikohet nga menaxhimi brenda shtrirjes ose në rrjedhën e sipërme nga shtrirja. Edhe pse pikët jepen vetëm për mbeturinat e drurit, prania e mbeturinave të tjera organike (p.sh. paketat e gjetheve) është e rëndësishme dhe duhet të theksohet se ku ndodh.
4. Karakteri i erozionit/depozitimit	***Prania e veçorive brenda kanalit si shufra zhavorri etj.***	*Tipar i pa shënuar.*	*1 = Veçoritë e erozionit/depozitimit pasqyrojnë kushtet pothuajse natyrore.* *3 = Veçoritë e erozionit/depozitimit pasqyrojnë një largim të moderuar nga kushtet pothuajse natyrore (10 % deri në 50 % e veçorive të pritura mungojnë).* *5 = Veçoritë e erozionit/depozitimit pasqyrojnë një largim të madh nga kushtet pothuajse natyrore (≥ 50 % e veçorive të pritura mungojnë).*	Veçoritë brenda kanalit përfshijnë veçori të depozitimit (p.sh. mbetje fabrikash, pushkë, hekura, ishuj, ujëra të cekët) dhe veçori erozive (p.sh. pishina, gropa, shkëmbinj-, si dhe veçori të tilla si jastëkët e bimëve ujore, dru të mëdhenj, etj. Kjo veçori është në thelb një masë e kombinimit të presioneve që ndikojnë në proceset e lumenjve. Ai vlerësohet duke përdorur gjykimin e ekspertëve, bazuar në llojin e lumit, praninë dhe shtrirjen e veçorive të pritshme në kushte afërsisht natyrore, dhe intensitetin e menaxhimit si në kanal (p.sh. riorganizimi, heqja e zhavorrit, gërmimi) dhe në ujëmbledhës (p.sh. që rrit inputin e sedimentit). Shënimet duhet të bëhen kur janë të pranishme më shumë (si dhe më pak) veçori brenda kanalit sesa do të pritej për shkak të	Përdoruesit duhet të deklarojnë se cilat të dhëna janë përdorur, si janë mbledhur, si janë përdorur dhe nivelin e besimit që ata kanë në përcaktimin nëse duhet të jenë të pranishme veçoritë e erozionit dhe depozitimit.

				shqetësimit të ujëmbledhësit.	

	Karakteristikat e vlerësuara	Radha e pikëve A – Sasiore	Banda B – Kualitative	Udhëzues	Shembuj të metodave/përdorimit të të dhënave të përshtatshme
5. Rjedha	**5a: Ndikimet e strukturave artificiale në kanal brenda mundësive**	*Tipar i pa shënuar*	1 = Karakteri i rjedhës jo, ose vetëm pak, i ndikuar nga strukturat brenda mundësive. 3 = Karakteri i rjedhës i ndryshuar mesatarisht. 5 = Karakteri i rjedhës është ndryshuar gjerësisht.	Kjo veçori mbulon efektet e strukturave artificiale (p.sh. gryka, pendët, urat, kaldajat) ose thithjen e ujit në diversitetin e llojit të rjedhës dhe transportin e sedimentit. Veçoria 5a nuk i referohet ndryshimeve në shkarkim; këto janë vlerësuar në tiparin 5b.	Vlerësimi lokal/personeli drejtues/eksperti (5a/5b). Sondazhe hidromorfologjike dhe shëtitore (5a). Fotot e ajrit (5a). Burimet ujore dhe të dhënat operacionale për menaxhimin e ujit, etj. (5b). Hartat e balotazhit ose statistikat e zonës. Regjistrimet e rjedhës sezonale për kushtet e rregulluara kundrejt kushteve natyrore.
	5b: Efektet e modifikimeve në të gjithë ujëmbledhësin në karakterin e rjedhës natyrore(vlerësuar në rjedhën e sipërme të shtrirjes) (p.sh. nga digat e hidrocentraleve, nxjerrjet, etj.)	Rezultati nga 1 deri në 5 në shkallën sasiore sipas asaj se sa rjedha mesatare ditore largohet nga natyrale duke përdorur shikoni Tabela 0-4. Vlerësoni rjedhën në periudhat e pranverës, verës, vjeshtës dhe dimrit dhe merrni pikën më të keqe (më të lartë) si rezultat për 5b.	1 = Shkarkimi pothuajse natyral. 3 = Shkarkimi i ndryshuar mesatarisht. 5 = Shkarkimi i ndryshuar shumë.	Duhen të dhëna hidrologjike për të përcaktuar rëndësinë e ndryshimeve të shkarkimit. Aty ku të dhënat e shkarkimit afatgjatë të lumit nuk janë të disponueshme, është e mundur të përdoret vetëm gjykimi i ekspertëve të aplikuar për të shënuar grupi B.	

	5c: Efektet e ndryshimit të rrjedhës ditore (p.sh. kulmi i ujit)	1 = Asnjë ndryshim në ndryshimet natyrore të rrjedhës ditore, ose ndërhyrja rezulton në fluksin për < 2 % të kohës (shtatë ditë në vit) të paktën dyfishuar ose përgjysmuar, ose rritje/ulje në nivelin e > Ndodhin 5 cm në orë. 2 = Ndërhyrja rezulton në rrjedhë për > 2% deri në 5% të rasteve të paktën dyfishohet ose përgjysmohet, ose ndodh rritje/ulje në nivel prej > 5 cm në orë. 3 = Ndërhyrja rezulton në rrjedhë për > 5% deri në 20% të rasteve të paktën dyfishohet ose përgjysmohet, ose ndodh rritje/ulje në nivel prej > 5 cm në orë. 4 = Ndërhyrja rezulton në rrjedhë për > 20% deri në 40% të rasteve të paktën dyfishohet ose përgjysmohet, ose ndodh rritje/ulje në nivel prej > 5 cm në orë. 5 = ndërhyrja rezulton në rrjedhë për > 40 % të rasteve të paktën dyfishohet ose përgjysmohet,	1 = Nuk ka rritje të shpejtë të rrjedhës ose kulm (< 5 % të rasteve) 3 = Ndodh ngritje ose kulm i rrallë ose i parregullt i rrjedhës (rreth 5 % deri në 20 % të rasteve). 5 = Rritja ose kulmi i rregullt i rrjedhës ndodh (rreth > 20 % të rasteve).	Ramping është rritja e shpejtë e shkarkimit për shkak të shkarkimeve që rezultojnë në ngritjen dhe uljen e nivelit të lumit mbi 5 cm/h. Hidro-pikimi është rritja e mprehtë e shkarkimit në baza ditore për shkak të shkarkimeve; rritje të tilla mund të ndodhin gradualisht me rritjen ose rënien e nivelit të ujit me shpejtësi më të vogël se 5 cm/h. Efekti i regjimeve të pikut hidro-pik ndryshon (p.sh. sipas kohës së lëshimit, sasisë së rrjedhës së mbetur); kjo do të ndikojë në rezultatin. *Lëvizni një klasë lart nëse shtrirja e prekur është në rrjedhën e poshtme të liqeneve/rezervuarëve të vonuar, ose nëse rrëmbimi zbutet ndjeshëm në lumë.	Vlerësimi i personelit lokal/menaxhimit/ekspertit. Regjistrimet ditore ose mundësisht për orë të rrjedhës.

		ose rritet/bie në nivelin e > Ndodhin 5 cm në orë.			

	Karakteristikat e vlerësuara	Radha e pikëve A – Sasiore	Banda B – Kualitative	Udhëzues	Shembuj të metodave/përdorimit të të dhënave të përshtatshme
6. Vazhdimësia gjatësore e ndikuar nga strukturat artificiale	**Ndikimet e bazuara në arritje lokale përmes kanaleve (p.sh. peshqit migrues) për të udhëtuar përmes shtrirjes dhe sedimentet për t'u transportuar natyrshëm**	*Tipar i pa shënuar.*	1 = Nuk ka struktura, ose nëse janë të pranishme, ato nuk kanë asnjë efekt (ose efekt të vogël) në migrim ose në transportin e sedimentit. 3 = Strukturat e pranishme, por që kanë vetëm efekte të vogla ose të moderuara në biotën migratore dhe transportin e sedimentit. 5 = Struktura që në përgjithësi janë barriera për të gjitha speciet dhe për sedimentet.	Ky vlerësim vlen vetëm për barrierat artificiale në lumenj, dhe jo për barrierat natyrore siç janë liqenet. Nuk është e mundur të jepen udhëzime për pikëzimin në lidhje me madhësitë ose lartësitë e strukturave, pasi ndikimi i tyre do të ndryshojë sipas llojit të lumit, specieve migratore të pranishme, etj. SHËNIM Nëse pengesat janë të mëdha, dhe shtrirja është në pjesën e poshtme të pellgut ujëmbledhës, ato mund të ndikojnë në shumë rrjedha të tjera në rrjedhën e sipërme. Në disa raste, peshqit nuk lejohen të kalojnë nëpër diga edhe pse janë instaluar vendkalime. Një pikë prej 3 duhet të caktohet kur një digë ka një kalim peshku të pajisur që funksionon në mënyrë efektive. Aty ku i gjithë sedimenti mbahet pas një dige duhet të caktohet një pikë prej 5 edhe nëse disa specie janë në gjendje të kalojnë. Aty ku është e pranishme një digë e madhe, caktoni 5. Një digë e madhe përkufizohet nga Komisioni Ndërkombëtar për Digat e Mëdha si "ato që kanë një lartësi prej 15 m nga themeli ose, nëse lartësia është midis 5 m deri në 15 m, që kanë një rezervuar kapacitet prej më shumë se	Vlerësimi i personelit lokal/menaxhimit/ekspertit. Sondazhe hidromorfologjike dhe shëtitore. Fotot e ajrit. Personeli i peshkimit. Vrojtime speciale për vlerësimin e strukturave.

				3 milion m³”.	

	Karakteristikat e vlerësuara	Radha e pikëve A – Sasiore	Banda B – Kualitative	Udhëzues	Shembuj të metodave/përdorimit të të dhënave të përshtatshme
7. Struktura dhe modifikimet e bankës	**Shtrirja e ndikuar nga materiali artificial i bankës (% e gjatësisë së bankës)** (si "e fortë" dhe "e butë")	1 = Bankat e prekura nga 0% deri në 5% materiale të forta, ose 0% deri në 10% materiale artificiale të buta. 2 = Bankat e prekura nga > 5% deri në 15% materiale të forta, ose >10% deri 50% materiale të buta artificiale. 3 = Bankat e prekura nga > 15% deri 35% materiale të forta, ose > 50% deri 100% materiale të buta artificiale. 4 = Bankat e prekura nga > 35 % deri në 75 % materiale artificiale të forta. 5 = Bankat e prekura nga > 75 % e vështirë materiale artificiale.	1 = Bankat jo, ose vetëm minimalisht, të prekura nga materiale të forta artificiale, ose të prekura mesatarisht nga materiale të buta. 3 = Bankat e prekura pak ose mesatarisht nga materialet e forta artificiale, ose të prekura shumë nga materialet e buta. 5 = Shumica e bankave të përbëra nga materiale të forta artificiale	Nëse materialet e modifikuara të bankës janë "natyrale" (p.sh. derdhja e shelgut) rezultati maksimal është 3. Vlerësimi i shtrirjes së bankës së prekur bazohet në materialin mbizotërues të pranishëm (mund të jetë një përzierje e dy llojeve). Të dhënat nga të dyja bankat janë të kombinuara për vlerësim.	— Lokale/menaxhimi/inxhinierivlerësimi i personelit/ekspertit. — Sondazhe hidromorfologjike dhe shëtitore. — Fotot e ajrit.
8. Lloji/struktura e bimësisë në brigje dhe toka ngjitur	**Mbulesa e tokës në zonën bregore (% e gjatësisë së bregut)**	1 = 0 % deri në 5 % mbulesë tokësore jonatyrore në zonën bregore. 2 = > 5 % deri në 15 % mbulesë tokësore jo-natyrore në zonën bregore. 3 = > 15 % deri në 35 % mbulesë tokësore jo-natyrore në zonën bregore. 4 = > 35 % deri në 75 % mbulesë tokësore jonatyrore në zonën bregore. 5 = > 75 % mbulesë tokësore jonatyrore në zonën bregore.	1 = Jo, ose vetëm minimale, zona të zonës bregore me mbulesë toke jo natyrore. 3 = Sipërfaqe mesatarisht të mëdha të zonës bregore me mbulesë toke jo natyrore. 5 = Mbulesa jo-natyrore e tokës është dominuese në zonën bregore.	Synimi i përgjithshëm është të regjistrohet natyraliteti i bimësisë në zonën bregore (shiriti i bimësisë që ngjitet me një kanal lumi), ku natyraliteti bazohet në mbulimin e tokës si zëvendësues, duke mos kërkuar kështu ekspertizën e botanistëve profesionistë. Ky standard nuk specifikon ndonjë gjerësi fikse për zonën bregore. Megjithatë, përdoruesit duhet të deklarojnë (me arsye) gjerësinë e zonës bregore të përdorur për çdo shtrirje të vlerësuar. Gjerësia mund të jetë një vlerë fikse (p.sh. 1 m, 5 m, 20 m) ose të jetë e lidhur me gjerësinë e lumit (p.sh. 1,5 x). Ndryshimet e menjëhershme në mbulesën e tokës mund të tregojnë kufirin midis zonës bregore dhe fushës së përmbytjes. Klasat e mbulesës jonatyrore të tokës përfshijnë: kullota bujqësore rekreative dhe me intensitet të lartë, tokë të kultivuar, zona urbane, etj. Klasat pothuajse natyrore të mbulesës së tokës përfshijnë ligatinat natyrore, pyjet aluviale/pyjet natyrore, tokën moçalore.	Mund të kombinojë informacionin e shkallës së arritjes dhe të bazuar në sitin nga: Sondazhet hidromorfologjike. Njohuri lokale. Bazat e të dhënave. Përdorni gjithashtu: Foto ajrore. Sondazhe të përafërta.

	Karakteristikat e vlerësuara	Radha e pikëve A – Sasiore	Banda B – Kualitative	Udhëzues	Shembuj të metodave/përdorimit të të dhënave të përshtatshme
9. Përdorimi i tokës ngjitur dhe veçoritë përkatëse	**Mbulesa e tokës përtej zonës bregore**	1 = 0 % deri në 5 % mbulesë tokësore jonatyrore përtej zonës bregore. 2 = > 5 % deri në 15 % mbulesë tokësore jo-natyrore përtej zonës bregore. 3 = > 15 % deri në 35 % mbulesë tokësore jonatyrore përtej zonës bregore. 4 = > 35 % deri në 75 % mbulesë tokësore jo-natyrore përtej zonës bregore. 5 = > 75 % mbulesë tokësore jonatyrore përtej zonës bregore.	1 = Jo, ose minimale, zona të korridorit të lumit përtej zonës bregore me mbulesë toke jo-natyrore (p.sh. të dominuara nga bimësi pothuajse natyrore dhe/ose karakteristika të tilla si harqet e buajve, kanalet e mbetura, moçalet). 3 = Sipërfaqe mesatarisht të mëdha të korridorit lumor përtej zonës bregore me mbulesë toke jo natyrore. 5 = Mbulesa jo-natyrore e tokës është mbizotëruese në korridorin e lumit përtej zonës bregore (p.sh. bimësi afërsisht natyrore dhe/ose veçori të tilla si harqet e buajve, kanalet e mbetura, moçalet) kryesisht ose mungojnë plotësisht).	Kjo veçori përfshin fushën e përmbytjes ku ekziston. Qëllimi i përgjithshëm është të regjistrohet natyraliteti i bimësisë në korridorin lumor përtej zonës bregore, ku natyraliteti bazohet në mbulimin e tokës si zëvendësues, duke mos kërkuar ekspertizën e botanistëve profesionistë. Klasat e mbulesës jonatyrore të tokës përfshijnë: kullota bujqësore rekreative dhe me intensitet të lartë, tokë të kultivuar, zona urbane, etj. Klasat pothuajse natyrore të mbulesës së tokës përfshijnë ligatinat natyrore, pyjet aluviale/pyjet natyrore, tokën moçalore. Karakteristikat e fushës së përmbytjes përfshijnë kanalet e mbetura, moçaljet dhe habitatet e krijuara artificialisht në ujëra të hapura.	Mund të kombinojë informacionin e shkallës së arritjes dhe të bazuar në sitin nga: - Sondazhet hidromorfologjike. - Njohuri lokale. - Bazat e të dhënave. Përdorni gjithashtu: - Të dhëna me sensorë në distancë (p.sh. fotografi ajrore, imazhe satelitore, veçanërisht për lumenjtë e mëdhenj). - Sondazhe të përafërta.

	Karakteristikat e vlerësuara	Radha e pikëve A – Sasiore	Banda B – Kualitative	Udhëzue s	Shembuj të metodave/përdor imit të të dhënave të përshtatshme
10. Ndërveprimet kanal-përmbytje	**10 a. Shkalla e lidhjes anësore të lumit dhe fushës së përmbytjes** (Përmasa e fushës së përmbytjes nuk lejohet të përmbytet rregullisht për shkak të inxhinierisë bazuar në anketat hidromorfologjike.)	A ka gjasa të ndodhë (ose ka të ngjarë të ketë ndodhur historikisht) natyrshëm përmbytjet mbi banka? Po/Jo. Nëse Jo - N/A. Nëse po, shënoni: 1 = 0% deri në 5% shtrirje e prekur nga brigjet e përmbytjeve ose masa të tjera që pengojnë përmbytjen e fushës së përmbytjes (p.sh. rigradimi i kanalit dhe i brigjeve). 2 = > 5 % deri në 15 % si më sipër. 3 = > 15 % deri në 35 % si më sipër. 4 = > 35 % deri në 75 % si më sipër. 5 = > 75 % si më sipër.	A ka gjasa të ndodhë (ose ka të ngjarë të ketë ndodhur historikisht) natyrshëm përmbytjet mbi banka? Po/Jo. Nëse Jo - N/A. Nëse po, shënoni: 1 = Asnjë, ose sasi minimale e shtrirjes së prekur nga brigjet e përmbytjeve ose masat e tjera që pengojnë përmbytjen e fushës së përmbytjes (p.sh. gërmimi i thellë). 3 = Sasi e moderuar e shtrirjes së prekur nga brigjet e përmbytjeve ose masat e tjera që pengojnë përmbytjen e fushës së përmbytjes. 5 = Pjesa më e madhe e shtrirjes së prekur nga brigjet e përmbytjeve ose masat e tjera që pengojnë përmbytjen e fushës së përmbytjes.	Duhet të dihet shtrirja historike e fushës së përmbytjes – p.sh. disa tani mund të humbasin për shkak të zhvillimit urban (përfshi të gjitha, jo vetëm zhvillimet e fundit, që kanë reduktuar përmbytjen natyrore të fushës së përmbytjes). Mbulesa e tokës mund të jetë një udhërrëfyes - tokat me bar, pyjet e lagështa dhe ligatinat e tjera më shumë gjasa për t'u përmbytur sesa toka e punueshme/punuar dhe urbane. SHËNIM Të dhënat e zonës duhet të përdoren aty ku janë të disponueshme; nëse jo, përdorni % gjatësinë e arrijnë. Çdo përmbytje e lejuar qëllimisht si ruajtje e përmbytjeve sipas Direktivës së KE-së për Përmbytjet nuk duhet të merret si e natyrshme.	Përdorni çdo informacion që lejon një vlerësim të masës në të cilën kontrollohen përmbytjet natyrore: - Përdorimi i tokës në fushë përmbytjeje. - Strukturat kontrolluese (p.sh. brigjet e përmbytjeve, muret e përmbytjeve). - Regjistrime inxhinierike (p.sh. thellim, banka të reseksionuara, kanal me dy faza). - Hartat indikative të zonave të përmbytura. - Njohuri lokale. - Sondazhe/vlerësim e hidromorfologjike. - Foto ajrore. - Sondazhe të përafërta. - Hartat historike.

	10b. Shkalla e lëvizjes anësore të kanalit të lumit (Kapaciteti i lumit për të migruar natyrshëm brenda fushës së tij të përmbytjes.)	A ka gjasa që lumi të lëvizë anash brenda fushës së tij të përmbytjes në mungesë të ndonjë kufizimi të krijuar nga njeriu? Po/Jo. Nëse Jo - N/A. Nëse po, shënoni: 1 = 0 % deri në 5 % arritja e kufizuar. 2 = > 5 % deri në 15 % arritja e kufizuar. 3 = > 15 % deri në 35 % arritja e kufizuar. 4 = > 35 % deri në 75 % arritja e kufizuar. 5 = > 75 % arritja e kufizuar.	A ka gjasa që lumi të lëvizë anash brenda fushës së tij të përmbytjes në mungesë të ndonjë kufizimi të krijuar nga njeriu? Po/Jo. Nëse Jo - N/A. Nëse po, shënoni: 1 = Falas. 3 = Pjesërisht e kufizuar. 5 = Plotësisht i kufizuar.	Shënoni vetëm 3 ose 5 nëse ka punë të rënda inxhinierike (p.sh. grumbullim fletësh, gabione) që ndalojnë lëvizjen e lumit SHËNIM Shpesh do të krijohen rezultate të ngjashme për veçorinë 10b si për veçorinë 7. Megjithatë, ndërsa tipari 7 është vlerësimi i mungesës së natyralitetit të brigjeve të shkaktuar nga inxhinieria e vështirë dhe ndikimi i tij në erozionin dhe depozitimin e sedimentit, tipari 10 është vlerësimi i aftësisë së kanalit të lumit për të lëvizur brenda fushës së përmbytjes.	Të dhënat e mëposhtme duhet të japin informacion: - Të dhënat inxhinierike dhe regjistrat e pasurive. - Sondazhet hidromorfologjike. - Foto ajrore. - Sondazhe të përafërta. - Njohuri lokale (me kujdes).

Tabela 0-3 përmban dy procedura të veçanta për vlerësimin - duke përdorur brezin e pikëve A me të dhëna sasiore, ose brezin e pikëve B me të dhëna cilësore. Brezi i pikëve A është një shkallë me pesë pika (1 = shkalla më e ulët e modifikimit, 5 = shkalla më e lartë e modifikimit). Brezi i pikëve B është një shkallë me tre pikë (1, 3, 5; duke ndjekur të njëjtën qasje të përgjithshme si për brezin e pikëve A).

Përdoruesit mund të dëshirojnë të ndryshojnë pesë- pikët e grupeve në partiturat me tre banda si më poshtë:

Tabela 0-3- Lidhja ndërmjet dy procedurave për pikëzimin

Rezultati me pesë grupe (A)	Rezultati me tre grupe (B)
1	1
2	1
3	3
4	5
5	5

Tabela 0-4- Tabela e kërkimit për pikët e veçorisë 5b (Vlerat 1 deri në 5 sipas udhëzimeve të dhëna në tabelë)

% ditë prurje të ndryshme nga ato natyrore në pranverë, verë, vjeshtë ose dimër (më e keqja)	< 20	20 deri < 40	40 deri < 60	60 deri < 80	≥ 80
< 5 % ulje ose < 10 % rritje e prurjes	1	1	1	2	2
5 % deri < 15 % ulje e prurjes ose 10 % deri < 50 % rritje e prurjes	1	2	2	3	3
15 % deri < 30 % ulje e prurjes ose 50 % deri < 100 % rritje e prurjes	1	2	3	3	4
30 % deri < 50 % ulje e prurjes ose 100 % deri < 500 % rritje e prurjes	1	2	3	4	5
≧50 % ulje e prurjes ose ≥ 500 % rritje e prurjes	2	3	4	5	5

Kur përdoren pesë klasa, termat e mëposhtëm duhet t'u caktohen përshkrimeve të modifikimit hidromorfologjik dhe të paraqiten (nëse kërkohet) në një hartë duke përdorur kodet e ngjyrave të rekomanduara në EN 14614.

Tabela 0-5- Kushtet e klasifikimit për pesë klasa

Rezultati	Klasa	Përshkrim	Ngjyra në hartë
1 deri < 1,5	1	Pothuajse e natyrshme	Blu
1,5 deri në < 2,5	2	Pak i modifikuar	E gjelbër
2,5 deri < 3,5	3	Ndryshuar mesatarisht	E verdhe
3,5 deri në < 4,5	4	Ndryshuar gjerësisht	portokalli
4,5 deri në 5,0	5	Ndryshuar plotësisht	E kuqe

Kur përdoren tre klasa, termat e mëposhtëm duhet t'u caktohen përshkrimeve të modifikimit hidromorfologjik dhe të paraqiten (nëse kërkohet) në një hartë duke përdorur kodimet e mëposhtme të ngjyrave:

Tabela 0-6- Kushtet e klasifikimit për tre klasa

Rezultati	Klasa	Përshkrim	Ngjyra e hartës

1 deri në < 2,5	1	Natyral / pak i modifikuar	Blu
2,5 deri < 3,5	3	Mesatarisht e ndryshuar	E verdhe
3,5 deri në 5,0	5	E modifikuar gjerësisht / plotësisht	E kuqe

16 kategoritë e vlerësimit siç përshkruhen në EN 15843:2010 (E) japin një shembull aplikimi duke raportuar brenda tre elementeve kryesore të cilësisë hidromorfologjike, por pa asnjë përpjekje për të lidhur hidromorfologjinë me biologjinë. Hapi i parë është interpretimi dhe raportimi i modifikimeve hidromorfologjike për të siguruar rezultatet siç tregohet në Tabela 0-7. Ky proces ofron një sërë opsionesh për qëllime të ndryshme, por tregon qartë se si secili nga tre rezultatet e kombinuara (opsionet 2 dhe 3 në Tabela 0-7) është nxjerrë.

Tabela 0-7- Opsionet, aplikimet dhe procedurat për raportimin e rezultateve të modifikimit hidromorfologjik

Opsioni i raportimit	**Shembuj aplikimesh**	**Procedura**
1: Tabela 16 pikët	Sigurimi i sasisë maksimale të informacionit për menaxhimin e lumenjve	Vlerësimi si në Shtojcën A për të gjitha tiparet (1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4, 5a, 5b, 5c, 6, 7, 8, 9, 10a, 10b); mos kombinoni.
2: Krijoni një kod treshifror	Raportimi i modifikimit të lumit brenda tre elementëve kryesorë të cilësisë hidromorfologjike të dhëna në DKU-së (morfologjia, regjimi i rrjedhës dhe vazhdimësia gjatësore) por pa asnjë përpjekje për të lidhur hidromorfologjinë me biologjinë.	Kombinoni rezultatet për kategoritë 1a, 1b, 2a, 2b, 7, 8, 9, 10a, 10b në krijoni një pikë mesatare të vetme për morfologjinë (e para nga tre shifrat). Pikët duhet të rrumbullakosen lart ose poshtë në numrin e plotë më të afërt (duke rrumbullakosur çdo që përfundon me ,5) Raportoni rezultatin për kategorinë 5 për rrjedhën (e dyta nga tre shifrat) duke përdorur 5a, 5b ose 5c, cilado që ka rezultatin më të lartë (dmth. përfaqëson ndikimin më të madh).
3: Krijoni një pikë të vetme për arritjen e vlerësuar	Raportimi i modifikimit të përgjithshëm hidromorfologjik të shtrirjes së lumit pa detaje	Raportoni rezultatin për kategorinë 6 për vazhdimësinë gjatësore (e treta nga tre shifrat). [Për shembull, një kod 111 do të tregonte një lum me shkallën më të ulët të modifikimit morfologjik, me rrjedhje pothuajse natyrore dhe pa struktura që pengojnë lëvizjen e sedimentit dhe biotës në rrjedhën e sipërme dhe të poshtme.] Merrni mesataren e 16 pikëve (shih nr. 1 në tabelë). Rrumbullakosni lart ose poshtë në numrin e plotë më të afërt. Pikët që mbarojnë me ",5" duhet të rrumbullakosen lart.

Procedura në Tabela 0-7 është përdorur për vlerësimin e shkallës së modifikimit në çdo shtrirje trupi ujor.

- Vlerësimet nr. **1A, 1B, 2A, 2B, 7, 8, 9, 10A, 10B** u grupuan dhe mesatarja e tyre është kodi i parë nën Morfologji.
- Vlerësimet nr. 5A, 5B, 5C u grupuan dhe mesatarja e tyre është kodi i dytë nën Regjimin e rrjedhës.

- Vlerësimi nr.**6** është kodi i tretë nën Vazhdimësia gjatësore.

- Të 16 vlerësimet u grupuan dhe mesatarja e tyre është kodi për të gjithë trupin ujor të lumit.

Tabela 0-8(Shembull) - Raportimi i tabelës së modifikimit të lumit brenda tre elementeve kryesore të cilësisë hidromorfologjike të dhëna në DKU (morfologjia, regjimi i rrjedhës dhe vazhdimësia gjatësore)

POZITAT E NDARA PËR ÇDO KATEGORI, 1A, 1B, 2A, 2B,5a, 5b,6, 7, 8, 9, 10A, 10B			
TRE KODI DIGJITAL: 1_MORFOLOGJIA (1,2,7,8,9,10), 2_REGJIM I RRJEDHJES (5) DHE 3_VAZHDIM GJATESOR(6)	**MORFOLOGJIA**	**REGJIMI I RRJEDHJES**	**VAZHDUESHMËRIA**
	VLERËSIM PËR TË GJITHË TRUPIN UJOR TË LUMIT		

PLANI I MENAXHIMIT TË BASENIT
UJOR MAT

Shtojca Teknike VII (Ujërat nëntokësore)

Trupi ujor nëntokësor GW35120101 – LAÇ [108 km^2; 2 Horizonte]

Ky është lloji 1: Akuifer poroz ndërgranular - Produktivitet i gjerë dhe i lartë (ekuivalenti WISE: poroz, shumë produktiv) i formuar nga rërë, zhavorr dhe argjilë.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuifereve. Sipas Eftimi (2003) dhe Kumanova (2014) tregohet se sistemi akuifer aluvial-deltaik është zakonisht >150 m i trashë me një maksimum prej të paktën 270 m. Horizontet e ndërthurura prej balte janë të ndryshueshme dhe rriten drejt bregut dhe gjykohet se e ndajnë sistemin në tre horizonte akuiferësh:

1. Akuiferi i parë shtrihet në rreth 100 m.
2. Akuiferi i dytë fillon nga 120-130 m bgl dhe shtrihet në rreth 140 m (në brendësi) deri në 200 m pranë bregut.
3. Akuiferi i tretë fillon nga rreth 200-220 m bgl dhe shtrihet në të paktën 270 m.

Akuitardet që mbulojnë akuiferët e dytë dhe të tretë konsiderohen si një pengesë efektive për lëvizjen vertikale të ujit të kripur ndërmjet akuiferëve (Eftimi, 2003).

Transmetueshmëria është e lartë, llogaritet të variojë në intervalin 4000 – 8000 m^2/d. Një brez me përshkueshmëri jashtëzakonisht të lartë (zhavorr) është paralel me lumin ku ai zbret nga malet, i cili është një vend për rimbushje që rrjedh si në veri ashtu edhe në jug.

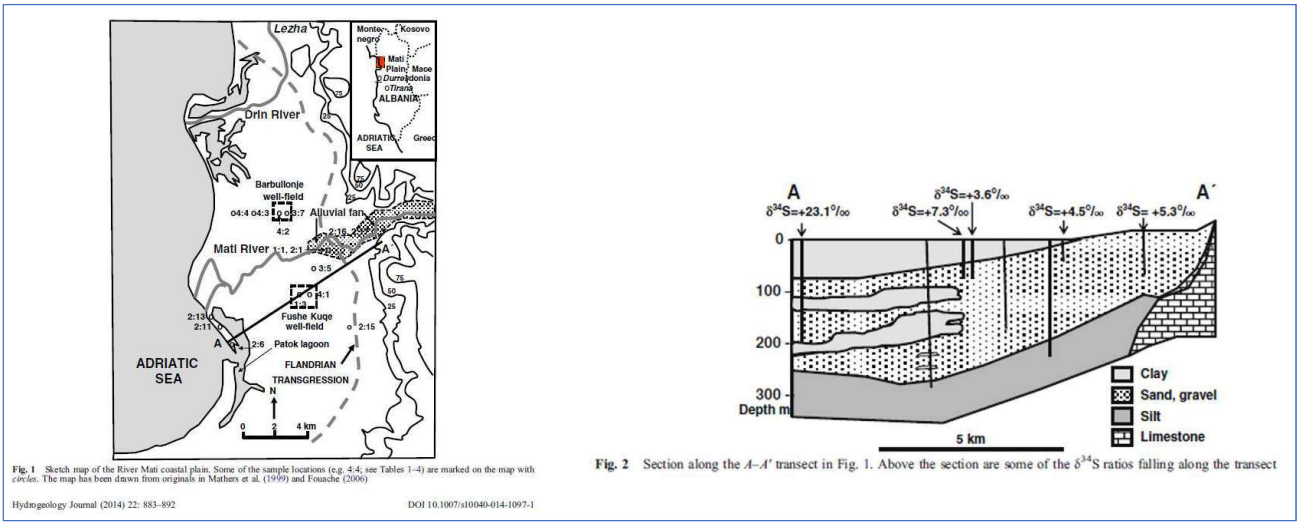

Fig. 1 Sketch map of the River Mati coastal plain. Some of the sample locations (e.g. 4:4; see Tables 1–4) are marked on the map with *circles*. The map has been drawn from originals in Mathers et al. (1999) and Fouache (2006)

Fig. 2 Section along the *A–A′* transect in Fig. 1. Above the section are some of the $\delta^{34}S$ ratios falling along the transect

Hydrogeology Journal (2014) 22: 883–892 DOI 10.1007/s10040-014-1097-1

Depozita sipërfaqësore. Në mënyrë tipike, 30-50 m argjilë ranore mbulon akuiferin e parë në veri, por rritet drejt jugut dhe është rreth 70 m në bregdetin në jug.

Kufijtë. Kufiri P ndodhet në bregdetin ku akuiferët zhyten nën detin Adriatik me një mbulesë prej afërsisht 70 m baltë dhe argjilë. Akuiferi këtu nuk është në kontakt të drejtpërdrejtë me detin. Kushtet e sakta në det janë të pasigurta, por gjykohet se nuk ka gjasa të ketë ndonjë lidhje të drejtpërdrejtë edhe pse në distancë, megjithatë, prania e ujit të njelmët nuk ka gjasa të jetë prezente.

Kufiri J është me aluvionin Ishëm (GW35140101) në një ndarje ujore sipërfaqësore, e cila gjykohet se ka qenë ndarje rrjedhëse në kushtet e para-zhvillimit, por mund të modifikohet nga pompimi i pusit.

Një kufi i shkurtër në JP ndan sa më sipër, duke ndjekur kufirin gjeologjik me konglomeratet dhe gurët ranorë të (GW35140509) dhe lumit Ishëm.

Kufiri lindor ndjek kontaktin gjeologjik me argjilat, flishin dhe avulluesit të cilët janë joakuiferë.

GW35120101 (horizonte me shumë shtresa 2-3)

Horizont-1 (i cekët)

Horizonti i parë shtrihet në të gjithë zonën e Fushë-Kuqes, duke filluar nga Adriatiku në Jug, në Patok në Perëndim, deri në afërsi të Laçit ku bashkohen dy horizontet, duke vazhduar në Milot si një shtresë.

Ndërhyrja e kripës: Studimet e hershme sugjeruan se po ndodhte depërtimi i ujit të kripur, por hetimi i detajuar zbulon se "uji i njelmët i gjetur në akuiferët afër bregut aktual të detit është ujë nëntokësor i vjetër në një fazë të vonë të rrjedhjes së ujërave të ëmbla" dhe për këtë arsye, aktualisht nuk i nënshtrohet ndërhyrjes (Kumanova, 2014).

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. Të dhënat e hershme të raportuara nga Eftimi (2003) tregojnë një trup të madh shumë të freskët (<10 mg/L Cl) që shtrihet për disa km në secilën anë të lumit Mat, i cili shtrihet afër bregut në grykëderdhjen e lumit (100 mg/L izoklori pothuajse arrin prurjen në Lagunën e Patokut). Në JP të Lagunës së Patokut, kloruri arrin mbi 500 mg/L dhe gjithashtu, në veriun ekstrem të TUN. Përqendrime pak më të larta të klorurit janë regjistruar në jug të TUN[1].

Ujërat nëntokësore arteziane [puset e veçanta 01 dhe 03] janë dukshëm më të mineralizuara; 14 puse mesatarisht 512 mg/L Cl krahasuar me 66 mg/L Cl në 16 puse joarteziane; dhe janë vërejtur dy tejkalime të lehta të standardit të cilësisë për arsenik (të dhënat e Kumanovës).

Sipas Cenamerit dhe Beqiraj (2018) shfaqin tendenca rritëse të klorurit në dy puse në Fushë-Kuqe, njëri mbi standardin, megjithatë niveli i besimit aktualisht është i ulët për shkak të vetëm 3 analizave.

Statusi dhe tendencat piezometrike (niveli i ujit).

Në këtë shtresë ujore nëntokësore ka një numër të madh shpimesh gjatë viteve të fundit. Shfrytëzimi intensiv i horizontit të parë ka shkaktuar ndryshime të dukshme të nivelit piezometrik në zonë.

Ka shumë raporte dhe disa matje që pjesët bregdetare të TUN ishin gjerësisht arteziane, por gjatë dekadave të fundit nivelet kanë rënë nën nivelin e tokës. Kështu, shkarkimi me prurje dhe avullimi i transpirimit janë zvogëluar dhe është lehtësuar rimbushja direkte, e cila mund të jetë nga uji i ëmbël, por edhe uji i njelmët pranë lagunës.

Tartari (2001) raportojnë matjet për shtator 2001:

Stacioni	Niveli i ujit (m agl)
Gurrëz (197)	-0.8
Laç	+1.2
Fushë Kuqe (329)	- 5,75

Pusi i Gurrëzit, në anën veriore të pusit të Fushë Kuqes është përdorur për monitorimin e nivelit të paktën që nga viti 2004. Luhatja e nivelit të ujit është shumë e vogël (rreth 1 m) dhe afër sipërfaqes së tokës, por aty duket se ka qenë një rënie e qëndrueshme, por e vogël e nivelit të ujit që nga maji 2016.

[1]Është propozuar nga SHGJSH që kjo njësi të ndahet në një linjë afërsisht VP-JL që ndan zonën Fushë-Kuqe nga një zonë me cilësi më të dobët të ujit dhe cilësi të moderuar.

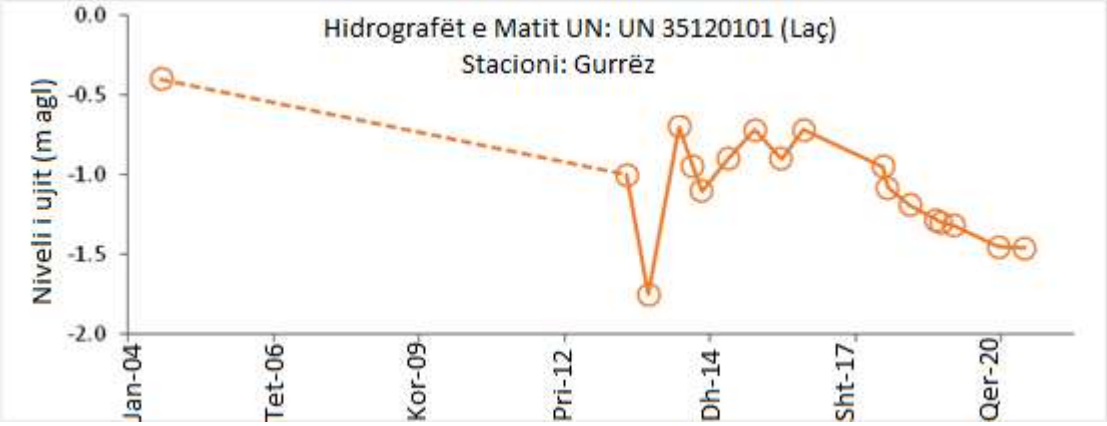

Presionet e Abstraksionit. TUN përfshin pusin jetik të Fushë-Kuqes, ku janë ndërtuar rreth 26 puse gjatë viteve dhe ka një kapacitet nominal 750 l/s dhe nga ku uji eksportohet në qytetin e Durrësit në pellgun e Erzenit. Puset shkarkojnë mbi 100 l/s dhe shpërndahen në një sipërfaqe prej disa kilometrash.

Lidhur me pusin e rëndësishëm në Fushë-Kuqe, Kumanova (2014) konkludon "Fusha e madhe e pusit të Fushë-Kuqes që furnizon Durrësin, duket se ushqehet tërësisht nga rimbushja e lumit Mat".

Presionet e ndotjes. Megjithëse pellgu është kryesisht bujqësor dhe mbart me vete rreziqet e lidhura me plehrat dhe pesticidet, popullsia është në rritje dhe disa aktivitete tregtare / industriale të lehta dhe me sa duket po vendosen pa marrë parasysh mbrojtjen e cilësisë së ujërave nëntokësore. Shkelja e mëtejshme do të rrisë rrezikun.

Përveç kësaj, ekzistojnë dy rreziqe natyrore të ndotjes: (i) ka ujë me cilësi më të dobët në depozitat më pak të depërtueshme në jugperëndim që mund të tërhiqen drejt pusit, dhe (ii) ujërat nëntokësore të thella të njelmëta janë njohur prej kohësh në lagunën e Patokut dhe mund të tërhiqen drejt Fushë-Kuqes.

Aktivitetet tregtare të lidhura me pastrimin e zhavorrit të Matit mund të shndërrohen në një shteg për rrjedhjen e ndotësve drejt Fushë-Kuqes.

Kumanova al. (2014) arriti në përfundimin "Metalet e rënda në lumë nga mbetjet e minierave nuk duket të jenë një kërcënim i menjëhershëm për akuiferët për shkak të ujit të lumit të mirëmbajtur dhe faktit që metalet e rënda, në një masë të konsiderueshme, janë të pranishme në fazat e pezulluara dhe koloidale.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Ka pak informacion. Laguna e kripur e Patokut është zgjeruar në mënyrë dramatike në përmasa në brendësi të vendit që rreth njëzet vjet më parë. Është sugjeruar se kjo është shkaktuar nga aktiviteti neotektonik. Në kushte natyrore, ujërat e freskëta nëntokësore do të kishin depërtuar në lagunë, duke e holluar pak. Kjo ka të ngjarë të jetë përmbysur dhe është e mundur që rënia piezometrike mund të ketë kontribuar në fundosjen e tokës dhe mbushja me ujë të kripur.

Bilanci dhe rimbushje e ujit. Situata piezometrike në TUN-Lac karakterizohet nga nivel i ulët sigurie. Edhe pse nuk ka prova kategorike se sistemi është jashtë ekuilibrit, ka arsye për shqetësim dhe, në mungesë të të dhënave më të qarta, konsiderohet se TUN është në rrezik. Arsyet për shqetësim janë (i) dëshmitë e shumta anekdotike të rënies piezometrike pranë Patokut e kombinuar me një rënie të vogël në Gurrëz; (ii) ulja e tokës në Patok; (iii) ndryshimi i përdorimit të tokës; dhe (iv) rimbushje e nxitur përgjatë vendit, ku kanali kryesor i Matit zbret dhe jep efekt të pasigurt të lidhur me pastrimin e zhavorrit në sasinë, cilësinë dhe ndryshueshmërinë e përkohshme të rimbushjes.

Duke marr parasysh Hartën Skematike të përgatitur nga ekspertët, TUN-të e reja (1&3) të TUN 35120101 Fushë-Kuqe përshkruhen si më poshtë:

TUN1- Shtresa e parë e quajtur Fushë-Kuqe ndodhet midis lumit Mat në veri, fshatit Adriatik në jug, fshatit Gurrëz dhe Gorre në lindje dhe Lagunës së Patokut në anën perëndimore. Thellësia maksimale e shtresës së zhavorrit arriti në 175 m e ndarë nga tre shtresa ose horizonte ujore nga balta me trashësi 5-25 m.

Depozita sipërfaqësore. Balta deltaike mbulon akuiferin për disa dhjetëra metra nga sipërfaqja.

Trashësia e argjilës së mbulesës arrin 35-40 m në Fushë Kuqe, ndërsa në zonën bregdetare arrin deri në 80 m.

Ujërat nëntokësore të zonës së Fushë Kuqes janë me presion me nivel piezometrik maksimal që arrin në +2 m.

TUN3- Një shtresë e vetme e quajtur Fushë-Milot shtrihet midis lumit Mat në veri, TUN1 Fushë-Kuqe në perëndim, Fushë-Mamurrasit në jug dhe qytetit të Laçit në anën lindore.

GW35120101 Horizon-2 (Thellë)

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuiferit.
Shtresat e zhavorrit ndahen ndërmjet tyre me shtresa argjilore me trashësi 5-15 m.
Sipas përbërjes së kokrrizave, zhavorret e horizontit të poshtëm janë të njëjtë me ato të horizontit të sipërm. Gjithashtu, puset kanë vërtetuar se parametrat e tyre hidraulikë janë pothuajse të njëjta me ato të horizontit të parë, por ujërat nëntokësore kanë mineralizim total më të lartë (3.4mg/l) në veriperëndim (M.Tartari, 2001).

Trupi Ujor nëntokësor GW35120103, Shënkoll (Fusha e Lezhës) Sipërfaqja 63 km^2; 2 Horizonte]

Ky TUN përfshin atë pjesë të fushës deltaike të Matit në veri të lumit Mat, me akuiferë të formuar nga rëra dhe zhavorri me argjila të ndërthurura që rriten në numër dhe trashësi drejt bregut dhe në thelb të ngjashëm me GW35120101.

Fusha e Lezhës përfaqëson zonën verilindore të pellgut të madh artezian Tiranë-Ishëm. Depozitimet aluviale të përfaqësuara nga zhavorri dhe zhavorri me rërë që formojnë një horizont shumështresor me ujë. Këto depozitime dalin gjatë luginës së lumit Mat në drejtim të veriut dhe perëndimit.
Sistemi i ujërave nëntokësore ushqehet nga infiltrimi i ujërave sipërfaqësore të lumit Mat në jug të fushës dhe më pak nga rrjedhjet anësore të formacioneve gëlqerore që kontaktojnë fushën në drejtimin e tij verior dhe lindor.

GW35120103 Horizon-1 (i cekët)

Horizonti i parë i akuiferit të Fushës së Lezhës është ai që përdoret aktualisht. Ujërat nëntokësore të këtij horizonti të përfaqësuara nga puset e Rrilës dhe Barbullonjës përdoren për furnizimin me ujë të qytetit të Lezhës. Rimbushja e horizontit ujëmbajtës është nga infiltrimi i përhershëm i ujit të lumit Mat në shtresën e ujërave nëntokësore për shkak të kuotimit më të lartë të lumit se ai i shtresës së ujërave nëntokësore. Pra, ekziston një lidhje e mirë hidraulike midis zhavorrit të thellësisë dhe zhavorrit të dalë në sipërfaqe vetëm në shtratin e lumit Mat që rrjedh përgjatë zonës fushore.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuiferit:

Trashësia kumulative e zhavorrit varion nga 150-180 m në jug deri në 30-40 m në periferinë veriore dhe verilindore të Fushës së Lezhës. Në pjesët jugore dhe qendrore të fushës gjatë luginës së lumit, shtresa e zhavorrit është e vazhdueshme. Pra, është një shtresë ujëmbajtëse në afërsi të lumit Mat në jug dhe në qendër të fushës, ndërsa në veri të fushës ka 4 deri në 5 shtresa ujëmbajtëse të ndara nga 2-4 shtresa balte

me trashësi secila prej 15-30 m. (Eftimi, MedWet 2-1998, Përmbledhje e Raporteve Teknike). Ndërsa në drejtim të detit, shtresat ranore dhe argjilore zëvendësojnë plotësisht shtresën e zhavorrit. Transmetueshmëria e ujërave nëntokësore arrin në 8000 m2/d pranë zonës së lumit Mat, e cila ka rënë në drejtim të veriut dhe veriperëndimit në 2000-4000 m2/d. Pra, shkarkimet specifike të puseve variojnë nga 20l/s/m deri në 40l/s/m.

Depozitimet sipërfaqësore: Shtresa ujëmbajtëse është e mbuluar nga shtresa argjilore dhe nënargjilore me trashësi rreth 30-40 m. Kjo situatë shpjegon se sistemi hidrogjeologjik i Fushës së Lezhës është i gjithi pothuajse me presion. Presionet e ujërave nëntokësore të shtresës së sipërme janë më të mëdha në puset pranë lumit Mat (+10 m) dhe duke u larguar nga lumi ato ulen gradualisht në +2 deri +3 m mbi sipërfaqen e tokës.

Më poshtë është një skeme, ku është paraqitur një profil hidrogjeologjik dhe i është bërë prerje tërthore nga Prof. R. Eftimi, që ndihmon për të kuptuar më mirë sistemin hidrogjeologjik të fushës aluviale të lumit Mat.

Shihet se qendra e fushës aluviale, në dy anët e lumit Mat, është me thellësinë, trashësinë dhe vetitë hidraulike më të mira të rezervave ujore nëntokësore. Ndërsa në pjesën veriore dhe jugore vetitë hidraulike janë ulur dhe karakteristikat hidrokimike si TM, TDS dhe W-Type janë transformuar, ku duket se ujërat nëntokësore tentojnë të transformojnë përmbajtjen e tyre kimike drejt detit.

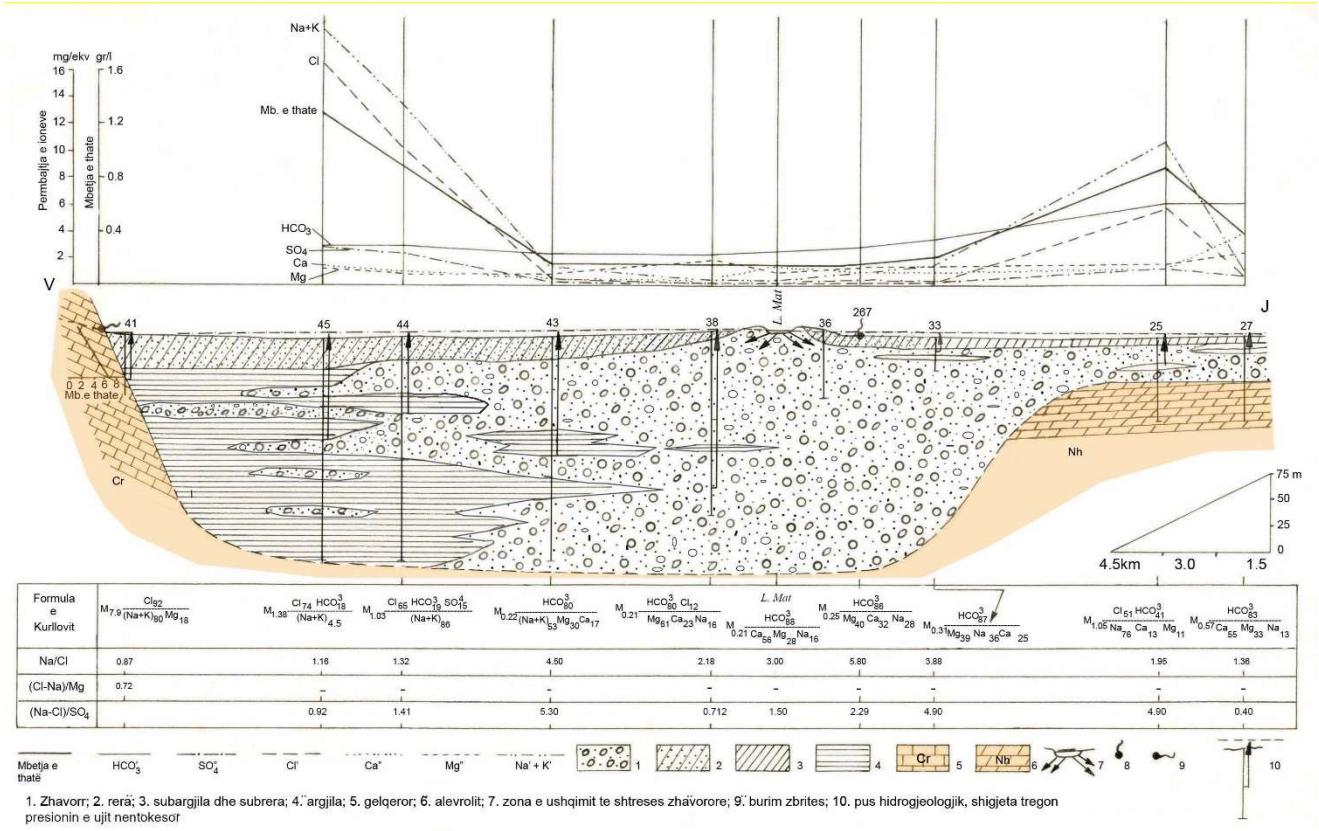

Vërehet se vetitë e dy akuiferëve Fushë-Kuqe dhe Shënkoll janë ulur në drejtim, nga zona e ngarkimit (lumi Mat) në zonën e shkarkimit (në pjesën periferike të fushave) përgjatë tre zonave (I, II, III). Ajo reflektohet në uljen e përçueshmërisë, shkarkimit specifik të puseve dhe rritjes së mineralizimit të ujërave nëntokësore si dhe transformimit të llojit të ujit.

Skema hidrodinamike e fushës aluviale të lumit Mat

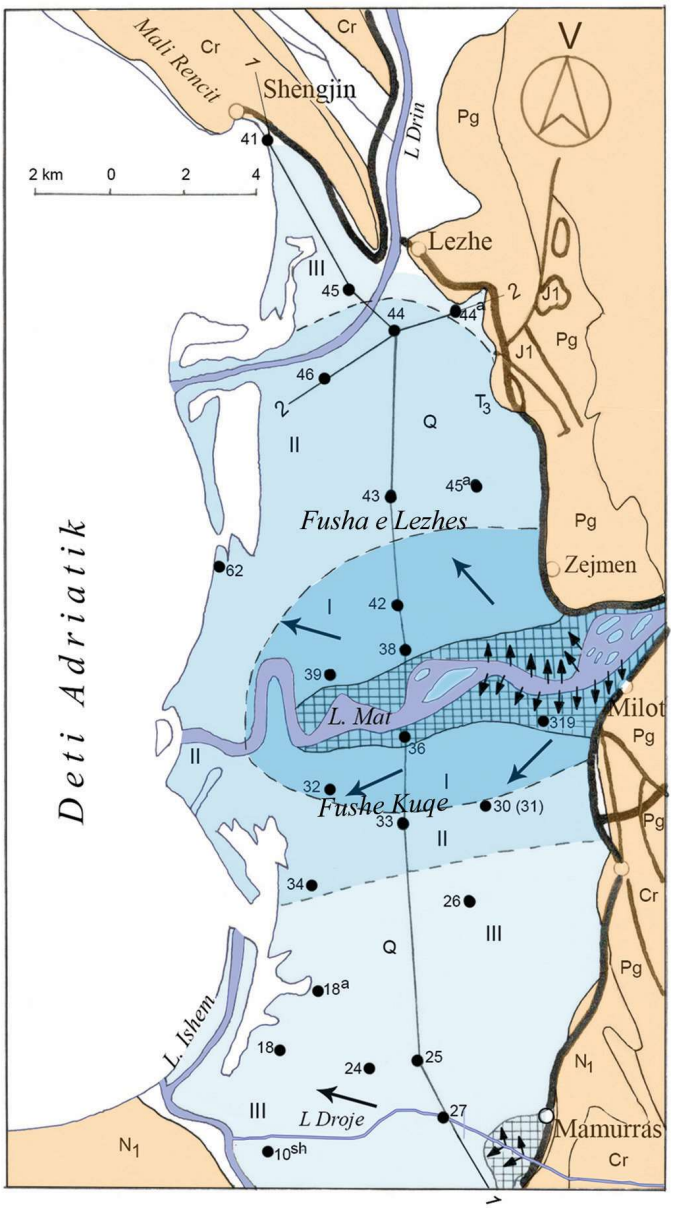

Intruzioni (Ndërhyrja e ujit të kripur): Puset e zonës së Barbullonjës, të cilët shfrytëzohen më intensivisht për furnizimin me ujë të qytetit të Lezhës dhe ato të Rrilës që përdoren për vaditje duke krijuar kështu dy gropa apo lavamanë.

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. Të dhënat kimike për basenin e Matit që përfaqësojnë pjesën jugore të fushës së Lezhës për periudhën 2015-2020 janë vetëm 5. Nga analiza e rezultateve dallohen vlerat e klorit dhe sulfatit, mineralizimi total, ngurtësia totale e tretur, fortësia totale dhe parametrat e përçueshmërisë elektrike që tejkalojnë standardet veçanërisht në puset Rrila 6v dhe 2s.

Piezometrik (niveli i ujit) statusi dhe tendencat. Nga vëzhgimet shumëvjeçare të niveleve të ujërave nëntokësore para vitit 1990, luhatjet sezonale të nivelit të parë ujëmbajtës kanë qenë 1-2 m. Nga këto të dhëna të vjetra, niveli piezometrik përpara shfrytëzimit të horizontit të parë ishte rreth +4-5 m agl dhe pas shumë vitesh furnizimi me ujë të qytetit të Lezhës nga puset e Barbullonjës nivelet ishin 1.5-2.5 m agl me zbritje 2-3 m. Ndërsa në breg të detit nivelet ishin 1.5-2 m agl (Eftimi, 1998).

Monitorimi afatgjatë në kishën e Shënkollit, e vendosur në një distancë të shkurtër në veri të lumit Mat, tregon një rënie të ngadaltë gjatë 15 viteve nga viti 2004; megjithatë, rënia deri më sot është e vogël. Nga ana tjetër, kjo mund të jetë tregues i ndryshimeve në distancë.

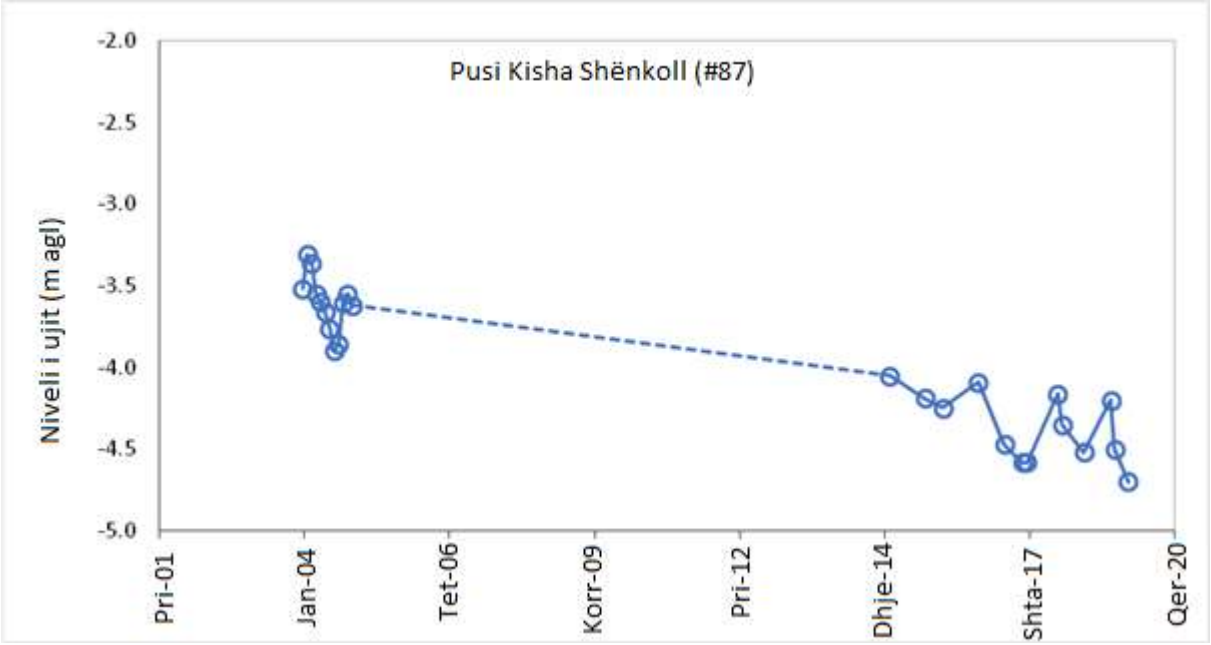

Presionet e Abstraksionit. Eftimi (2003) vuri në dukje puse vaditëse arteziane me rrjedhje të lirë në fushën e Rillës, në veri të lumit Mat, atëherë në total 500 l/s. Në Barbullonjë ka një vendpushim, i cili është jashtë TUN (në pellgun e Drinit) por në vazhdimësi hidraulike me të.

Presionet e ndotjes. Fusha e Lezhës është zonë me veprimtari kryesisht bujqësore. Ka një numër të konsiderueshëm popullsie me densitet. Ka më shumë puse të shpuara dhe puse të hapura që operojnë në zonë dhe më shumë sasi të ujërave nëntokësore të shfrytëzuara për aktivitete bujqësore dhe industriale. Pra, ka shumë puse të pa regjistruara që përdoren për ujitje. Përqendrimi i klorit është rritur 5 vitet e fundit dhe ky fenomen duket të jetë më i dukshëm në puset 2S dhe 6V në vendndodhjen Rrilë.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Kufiri i sipërm i TUN është afër periferisë së Lagunës së Vainit. Para viteve '90, gjatë periudhës 1973-75 u shpuan disa puse (shumica ishin artezianë), të vendosura në periferi të Lagunës së Vainit (në pjesën veriperëndimore të TUN) me shkarkim total 200 l/s për të ulur nivelin e kripësia e ujit të lagunës. Pas shumë vitesh shkarkimi total u ul me rreth 70%. Eftimi (1998).

Siç u përmend më lart, disa puse u përdorën për furnizimin e lagunës me ujë të ëmbël. Pra, është një lidhje artificiale mes ujërave nëntokësore dhe lagunës. Shtresa e mbulesës me rërë këtu parandalon lidhjen hidraulike midis shtresës së ujit me zhavorr dhe ujit sipërfaqësor.

Bilanci i ujit dhe shkëmbimi i ujit me detin.

Nga Laguna e Vainit avullon një shtresë mesatare prej (evapo-transpirimit) E = 763mm/vit që është relativisht më e ulët se shtresa mesatare e reshjeve vjetore Y0=Xo-Zo=1463-763=700 mm. Nëse kjo vlerë do të shtojë shtresën ujore që rezulton nga puset arteziane dhe stacioni i pompimit, bilanci ujor i lagunave merr vlera pozitive. Këto vlera janë më të theksuara gjatë periudhës së shumë ujit (IX-V). Kjo sepse jo vetëm sasia e reshjeve në lagunë është e tepërt, por dhe avullimi është i pakët. Gjatë kësaj periudhe të vitit në kanalin e komunikimit të Lagunës së Vainit dhe Detit Adriatik, shkarkimi i ujit gjatë zbaticës është relativisht i lartë se gjatë baticës. E kundërta ndodh gjatë periudhës së thatë (VI-VIII) kur reshjet janë të pakta ndërsa avullimi është intensiv. Gjatë kësaj periudhe, bilanci ujor i Lagunës së Vainit merr vlera negative dhe si rezultat, shkarkimi i ujit në kanalin e komunikimit me detin gjatë proceseve të baticës është relativisht më i lartë se zbatica. Këto dallime të bilancit ujor të Lagunës së Vainit ndikojnë në natyrën e regjimit hidrokimik të Lagunës (Pambuku, 2008).

GW35120103 Horizon-2 (Thellë)

Sipas përbërjes së kokrrizave, zhavorret e horizontit të poshtëm janë të njëjtë me ato të horizontit të sipërm. Gjithashtu, puset kanë vërtetuar se parametrat e tyre hidraulikë (K, q, S) janë pothuajse të njëjta.
Nuk ka informacion më të detajuar për horizontin e thellë.

Trupi Ujor Nëntokësor GW35120105 Kanali i Matit

Ky TUN shtrihet në dalje të lumit Mat nga lugina e thellë eroziale në fushë (prapa grykës së Shkopetit). Zhavorret e tij ujore ne Milot, dalin në siperfaqe dhe duke shkuar drejt perëndimit, veripërendimit dhe veriut, zhyten nën mbulesen argjilore - baltë ranore dhe ranore, duke formuar me presion shtresat zhavorre me ujin. Kjo lidhje e drejtpërdrejtë e zhavorrit të shtratit të sotëm me zhavorret e groposura përcakton edhe fizionominë e pellgut të Matit.

GWB5 (siç e keni emërtuar në Hartën Skematike) ndodhet në një distancë të shkurtër nga të dy anët e lumit Mat nga Fushë-Miloti deri në Urën e Mbretit me një gjatësi prej 3 km dhe gjerësi 1.5 km. Quhen ujërat nëntokësore të tarracave aluviale të lumit Mat ku ndodhet Stacioni i Pompimit të Milotit për furnizimin me ujë të qytetit të Milotit. Shtresa e ujërave nëntokësore përfaqësohet nga zhavorret e shtratit të lumit. Trashësia e shtresës së zhavorrit varion nga 0 m në shtratin e lumit deri në 40 m në drejtim të perëndimit. Nga ky akuifer shfrytëzoheshin ujërat nëntokësore nëpërmjet pompimit të induktuar. Ujërat janë të cilësisë

së mirë nga pikëpamja higjieno-sanitare. Ujërat nëntokësore ushqehen vazhdimisht nga lumi dhe gjithashtu, kanë parametra shumë të mirë hidraulikë.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuiferit. Mbulesa ka trashësi të ndryshme. Në afërsi të lumit Mat, mbulesa pothuajse mungon ose ka një trashësi më të vogël se 2-3 m. Shtresa e ujërave nëntokësore përfaqësohet nga zhavorret e shtratit të lumit. Thellësia e shtresës së zhavorrit varion nga 0 m në shtratin e lumit deri në 45-50 m në të dy anët e luginës, 70 m në qendër të luginës. Shtresa e ujërave nëntokësore ushqehet vazhdimisht nga uji i lumit. Pra, parametrat hidraulikë të trupit të ujërave nëntokësore janë të mira.

Kufijtë. TUN5 shtrihet në një distancë të shkurtër nga të dy anët e lumit Mat nga Fushë-Miloti deri në Urën e Vjetër (ose Ura e Mbretit), që formohet nga tarraca e parë zhavorre e lumit dhe pjesërisht nga tarraca akumuluese me gjatësi 3 km dhe gjerësi 1,5 km në të dy anët e lumit. Për këtë arsye quhen ujërat nëntokësore të tarracës aluviale të lumit Mat.

Depozita sipërfaqësore. Trashësia e argjilës me mbulesë me rërë dhe zhavorr varion nga 1 deri në 3 m pranë brezit të tarracës me zhavorr.

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. Cilësia e ujërave nëntokësore është e mirë, brenda standardit. Zhavorret e kombinuara me rërë të imët me përmbajtje ultrabazike dhe gëlqerore.

Presionet e Abstraksionit. Nga kjo TUN mund të shfrytëzojë ujërat nëntokësore me cilësi të lartë nga pikëpamja higjieno-sanitare. Ujërat nëntokësore ushqehen nga lumi në mënyrë të vazhdueshme dhe me parametra hidraulikë shumë të mirë. Qyteti i Milotit furnizohet nga kjo TUN. Nga ana tjetër ka shumë puse të paregjistruara që shërbejnë si burim uji për aktivitete të ndryshme si agroturizmi, kryesisht për prodhimin e betonit, larje zhavorri dhe guri.

Presionet e ndotjes. Ekziston mundësia e ndikimit të akuiferit nga nxjerrja e zhavorrit në shtratin e lumit dhe në të dy brigjet e lumit Mat.

T3 GRUP RAPORTUES A: Ultrabazikë, perëndimorë

- **GW35120301, Kombësi** Sipërfaqja 71 km^2.
- **GW35120305, Shkopet** Sipërfaqja 105 km^2.

Në masivin e Skënderbeut është shtrirë Grupi i Raportimit të Ujërave Nëntokësore Perëndimore Ultrabazike T3 me produktivitet të ulët.

Gjeologjia. Litologjia e masivit të Skënderbeut përfaqësohet nga harzburgitët me ndërthurje të rralla dunitësh, mbi të cilët vijojnë lherzholitët e llojeve të tyre plagioklase, ndonjëherë me kalime në troktolite me damarë plagioklase dhe gabro-pegmatit të përhapur në pjesën VP. Në pjesën veriore të masivit gjenden gabrotë, në formën e shenjave dhe venave të vogla.

Depozita sipërfaqësore. Zonë malore e shkëmbinjve të ndryshëm magmatikë ultrabazikë duke përfshirë formacionet ofiolite (korja e lashtë oqeanike) të hartzburgiteve, serpentiniteve, duniteve dhe të tjerëve.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuifereve. Formacionet e harzburgiteve, serpentiniteve, duniteve dhe të tjerëve formojnë akuiferë të rrjedhës së thyerjes me produktivitet të lartë, mesatar - të ulët. Ka disa burime në formacion ultrabazik të Jurasikut (J2) si burimi i Shkretës 25 l/s dhe burimi i Livadhit 13-40 l/s. Këto burime ushqehen si nga gurët gëlqerorë ashtu edhe nga shkëmbinjtë ultrabazikë. Gëlqerorët janë të mbuluar nga shkëmbinjtë ultrabazikë. Reshjet kanë ndikim të madh në TUN. Shkarkimi i burimeve dhe puseve varet nga reshjet dhe shkrirja e borës.

Kufijtë. Në pjesën veriore TUN Shkopet kufizohet me rrjedhën mesatare të lumit Mat, në pjesën perëndimore, me gëlqerorët triasik-jurasik të Mëllezit TUN 35120405 dhe flishin e Paleocen-Eocenit (jo akuifer), në pjesën

lindore dhe jugore. Kufizohet me depozitimet e Jurasikut të Sipërm dhe Kretakut të Poshtëm (jo akuifer), ndërsa në pjesën juglindore kufizohet me melasa tortoniane të Burrelit TUN 35120501.

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. DIKTAS (2012) raporton se burimet kanë "cilësi shumë të mire" dhe përdoren për pije dhe bujqësi.

Presionet e Abstraksionit. Ka shumë shpime të paligjshme dhe puse të hapura të paregjistruara. Qyteti i Krujës furnizohet nga burimet e Livadhit dhe Shkretës dhe shumë fshatra e marrin ujin nga vetë burimet e Shkretës.

Presionet e ndotjes. Ish-uzina e Fe-Cr (1976-7996) në fshatin Kombësi është faktori kryesor për ndotjen e tokës dhe afatgjatë për ndotjen e ujërave nëntokësore për shkak të skorjeve të bimëve dhe mbetjeve të aktivitetit të ish-uzinës. Një tjetër aktivitet industrial janë guroret e gëlqerorëve të mermerizuar në fshatrat Frankthi dhe Shelliu.

Ndërsa në fshatin Kolordhok, TUN Shkopeti në afërsi të lumit Mat është evidentuar ndotja e tokës me bazalt që lahen nga reshjet dhe ndotin ujin e lumit. Bujqësia dhe ujërat e zeza të fshatrave përreth TUN-ve janë gjithashtu faktorë të mundshëm për ndotjen e ujërave nëntokësore.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Asnjë informacion.

T3 GRUPI RAPORTUES B: Bazat Verilindore dhe Ultrabazat

- **GW35120307, Thirrë** Sipërfaqja 165 km^2.
- **GW35120309, Gjegjani** Sipërfaqja 260 km^2.

Bazat verilindore dhe shkëmbinjtë ultrabazikë të Grupit Raportues T3 me produktivitet të ulët kanë një përhapje relativisht të konsiderueshme në Basenin e Matit. Ato shtrihen në formë njollash në pjesën veriore dhe qendrore dhe ndërtojnë masivët ultrabazikë të Thirrës dhe Gjegjanit. Ky grup nga pikëpamja litologjike përfaqësohet kryesisht nga shkëmbinjtë bazë, si gabro, gabronorit dhe troktolit.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuifereve. Kryesisht ujërat nëntokësore rrjedhin nëpër çarjet e shkëmbinjve efuzivë-sedimentarë. Në varësi të densitetit, prurjet e burimeve variojnë nga 0,01 deri në 0,5 l/sek. Sustat dalin në pjesë të ndryshme në kontaktet e zonave me trashësi të ndryshme.

Depozita sipërfaqësore. Shkëmbinjtë bazë.

Kufijtë. Të dy këta TUN në lindje kufizohen në veri me të njëjtën TUN të shtrirë në pellgun e Drinit, në lindje me gëlqerorë të Macukulli TUN 35120407 dhe Munella GWB35120411.

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. Mineralizimi i përgjithshëm i ujërave nëntokësore të këtij akuiferi varion nga 0,1 deri në 0,5 gr/l, ndërsa Fortësia totale varion nga 4 në 10-12 Gd dhe lloji ujor i ujërave nëntokësore është HCO3-Ca. Temperatura e ujërave nëntokësore të këtij kompleksi luhatet nga 10 deri në 140C, rrallë në disa burime shumë të vogla në verë temperatura është 15-16 0C.

Presionet e Abstraksionit. Ka shumë puse të paregjistruara të hapura në zonat rurale që përdoren për nevoja të njohura, bujqësi dhe aktivitete bujqësore. Në këtë TUN janë aktive miniera të ndryshme të shfrytëzimit të bakrit dhe pasurimit të tij që kanë nevojë dhe përdorin ujërat nëntokësore.

Presionet e ndotjes. Bujqësia, veprimtaritë bujqësore dhe industria minerare janë faktorët e ndotjes së ujit të lumenjve Fani i Madh dhe Fani i Vogël me elementë Cu, Zn, S77 dhe As. Deponitë me minerale të ndryshme që lihen në mënyrë të pakontrolluar nuk janë të ndërtuara në përputhje me standardet teknike kështu që ujërat sipërfaqësore i lanë ato duke ndotur edhe trupat ujorë nëntokësorë (UNDP- Identifikimi dhe prioritizimi i pikave të nxehta mjedisore në Shqipëri, 2010).

Ajo ka dy lloje ndotëse të industrisë së minierave: bakri dhe kromi. Ka shumë pika (20) të mbetjeve të minierave të Cu në Thirrë, Miniera e Spaçit, Kodër- Spaç, Gurth Spaç, Spaç, Maja e madhe, Orosh, Gjegjan, Kacinar, Rrënjollë, Derven, Perlat, Buzbojë, Reps, Rubik. Ish miniera e Rubikut dhe deponia e Cu në Uzinën e

Re dhe të Vjetër (Rubik) dhe 6 lokacione Cr në Konaj, Reja e Veles, Fang, Sheshaj Derven, Lufaj i Epërm, Laku i Rrepes. Vërehen ndotje me shkëmbinj magmatikë si bazaltet, graniti dhe dioriti dhe serpentiniti, pompat e karburanteve, dy pika të përdorimit të shtratit të lumit dhe mbetjet urbane.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Asnjë informacion.

T3 Bazat Juglindore dhe Ultrabazat

Trupi Ujor nëntokësor GW35120303, Bulqiza Krastë Sipërfaqja 211 km^2.

Kjo T3 TUN shtrihet në masivin e Bulqizës të shkëmbinjve ultrabazikë me produktivitet mesatar - të ulët. Në pjesën juglindore të pellgut. Gjithashtu, në anën lindore të Macukullit GWB35120407 është një vazhdimësi tjetër e këtij masivi.

Gjeologjia. Formacioni ultrabazik që del në sipërfaqe gjendet më së shumti në pjesët periferike të zonës ofiolitike të Mirditës Në masivin e Bulqizës, në sektorët jugperëndimor (Martanesh - Krastë) dhe veriperëndimor (Qafë Mes - Qaf Dardhë). Litologjia përfaqësohet nga shkëmbinj ultrabazikë, shkëmbinj bazë dhe shkëmbinj venarë.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuifereve. Shkëmbinjtë magmatikë ultrabazikë si duniti dhe harzburgiti formojnë këtë akuifer. Ujërat nëntokësore lëvizin nëpër çarje me dimensione të vogla. Sasitë e ujërave nëntokësore janë të vogla. Në raste të rralla në zonat me çarje të mëdha qarkullojnë sasi të konsiderueshme të ujërave nëntokësore.

Në thellësi zvogëlohen përmasat e çarjeve dhe rrjedhimisht edhe sasia e ujërave nëntokësore. Linjat tektonike janë mënyrat kryesore të lëvizjes së ujit dhe rrjedhjes së tij në sipërfaqen e tokës. Shkarkimet e burimeve variojnë nga 0,01 në 5-7 l/sek. Më shpesh hasin burime me shkarkime nën 1 l/sek dhe janë të përhershme. Burimet me shkarkime më të mëdha ndeshen në masivin ultrabazik të Martaneshit me shkarkime mbi 1 l/sek.

Megjithatë, flukse të konsiderueshme deri në 500 deri në 1500 l/s raportohen nga galeritë e prera për operim minerar (galeria e Klosit në masivin e Bulqizës) (DIKTAS, 2012).

Depozita sipërfaqësore përfaqësohen me mbulesë flishore jurasike ose vullkanike të hershme.

Kufijtë. Në perëndim TUN kufizohet me molasë të Burrelit, në lindje kufizohet me të njëjtin masiv të Bulqizës i shtrirë në pellgun e Drinit ndërsa në veri dhe jug me gëlqerorë të Macukullit GWB 35120407 dhe Seltë e Malit GWB 35120409.

Presionet e Abstraksionit. Hapja e Galerisë Klosi në Masivin Krastë–Martaneshi thanë të gjitha burimet në kuotat sipër galerisë, duke kulluar kështu sasitë e konsiderueshme të ujërave nëntokësore 500-1500l/s. Aktualisht, ujërat nëntokësore përdoren për ujë të pijshëm, vaditje dhe energji nga HEC-et.

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. Cilësia e ujit është shumë e mirë me temperaturë të ulët nga 5-14oC, mineralizim total të ulët nga 0,12-0,14 g/l në 0,4 g/l dhe lloj uji si HCO3-Mg, HCO3-Ca-Mg, HCO3-Na-Ca.

Presionet e ndotjes. Aktiviteti minerar është shumë i zhvilluar. Janë shumë (13) venddodhje me mbetje kromi të lara nga ujërat sipërfaqësore të Përroit të Batrës dhe Përroit të Lenës në vazhdimësi.

Aktiviteti bujqësor dhe pjesërisht blektoral ndotin edhe ujërat sipërfaqësore.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Asnjë informacion.

T4 Trupi Ujor nëntokësor GW35120401, Makareshi, Sipërfaqja 10.3 km^2.

Një brez i vogël gurësh gëlqerorë karstifikues janë të vendosur në skaj të pellgut. Kjo është një shtrirje e GW35140401 Makaresh në pellgun e Ishëm. Ky trup është i formuar nga gëlqerorë të karstifikuar (Cr2-Pg1-2) me prodhimtari të lartë. Ky TUN shtrihet në antiklinalin e Makareshit (pjesë e zonës Tektonike të Krujës) që është vazhdimësi e gëlqerorëve të groposur që shtrihen nën formacionet kuaternare të luginës së Ishëm.

Këta gurë gëlqerorë janë karstifikuar intensivisht, duke prodhuar dy lloje burimesh në kontaktin tektonik midis gëlqerorëve dhe molasës tortoniane me përshkueshmëri të ulët (Tartari, 2001).
Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuiferit: Ekzistojnë dy lloje të shkarkimit të sustës nga ky TUN.

- Burime minerale me përmbajtje të lartë H_2S dhe temperaturë të ulët;
- Burime të freskëta karstike të çarjeve me përmbajtje të ulët H_2S dhe temperaturë të ulët.

Gjithashtu, ndodhen dy burime hidrotermale, që ndodhen pranë pusit të Zhejit me shkarkim të madh 50-200 l/s, disa burime në rrugën Laç-Mamurras me përmbajtje të ulët H2S, disa burime të çara me ujë të ëmbël dhe shkarkim të vogël 3-4 l/s. si dhe burimet karstike të ujit të ëmbël me shkarkim të madh Q=60-70 l/s që ndodhen në sektorin Shpërdhet-Mamurras.

Depozita sipërfaqësore: Gëlqerorët janë të mbuluar nga melasa e Tortonianit në mënyrë transgresive.

Stacionet e monitorimit: Asnjë.

Kufijtë. Kufizohet në lindje nga sedimentet joakuiferike dhe në perëndim nga kufiri i sipërfaqes së ujëmbledhësit Ishëm.

Sfondi Cilësia e ujërave nëntokësore. Të dhënat hidrokimike të burimeve minerale janë si më poshtë:

- Dy burime, që ndodhen pranë pusit të Zhejit, kanë T = 17-22°C, me përmbajtje të lartë 32 mg/l H2S, mineralizimi total është 5,4 g/l dhe lloji i ujit Cl-SO4-Na-Ca.
- Burimet karstike me shkarkim të madh (60-70 l/s) që ndodhen në sektorin Shpërdhet-Mamurras kanë T = 17-22°C dhe përmbajtje të ulët H2S.

Presionet e Abstraksionit. Ka shumë puse të paregjistruara që përdoren për ujë të pijshëm, bujqësi, bujqësi dhe aktivitete të vogla industriale.

Presionet e ndotjes. Ujërat e zeza të aktiviteteve njerëzore janë faktor për ndotjen e trupit ujor nëntokësor. Disa ujëra hidrotermale shkarkohen direkt në sistemin kryesor të ujitjes/kullimit duke ndotur trupin ujor nëntokësor dhe ajrin.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Asnjë informacion.

T4 GRUP RAPORTUES C: Masivi i Dajtit Verior

- **GW35120403 Krujë-Dajt** - Sipërfaqja 44 km^2.
- **GW35120415**l

TUN-të janë zgjatimet veriore të Masivit të Dajtit që kalon përmes pellgut të Ishëm dhe Erzen. Ai është i formuar nga breza paralelë gëlqerorë dolomitikë të karstifikuar nga Kretaku deri në Eocen me produktivitet të lartë, të ndërprera nga feta shtytëse të flishit dhe depozitimeve të lidhura me to.

Masivi karbonat Krujë-Dajt përfaqëson një monoklinal që thellohet drejt lindjes. Përbëhet kryesisht nga dolomiti dhe gëlqerorët dolomitikë të kretakut të sipërm Cr2 dhe gëlqerorët e Paleocen-Eocenit Pg1-2. Të dy anët e masivit Krujë-Dajt në lindje dhe në perëndim kufizohen me formacione flishore që përbëjnë një pengesë të papërshkueshme për ujërat nëntokësore.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuifereve. Nga pikëpamja litologjike, ujërat nëntokësore përfaqësohen nga gëlqerorët dhe dolomitet. Trashësia e tyre varion nga 250-350 m. Në zonën hidrogjeologjike Vilëzë-Sanxhak, dukuritë e thyerjes dhe karstit të zhvilluara në vendburimet karbonate krijojnë sisteme hidraulike të lidhura mirë nëpër të cilat qarkullojnë ujërat nëntokësore. Kjo do të thotë se zona është e pasur me rezerva ujore nëntokësore. Ujërat nëntokësore ushqehen nga reshjet atmosferike (shiu dhe bora), të cilat depërtojnë thellë në masivin karstik. Zona kulluese e ujërave nëntokësore të zonës hidrogjeologjike Vilëz-Sanxhak është në anën perëndimore të saj. Bazuar në sa më sipër, drejtimi kryesor i lëvizjes së ujërave nëntokësore është nga juglindja në veriperëndim.

Kullimi i ujërave nëntokësore bëhet me burime, (jashtë zonës së kësaj zone edhe në tarracën e lumit Mat që i përket TUN5 - Kanali i Matit). Nuk përjashtohet mundësia e kullimit të vështirë drejt pellgut aluvial të Fushë-Kuqes. Në kufirin perëndimor, në kontakt me depozitimet e flishit të Oligocenit të Poshtëm rrjedhin disa burime si burimet Vilëzë dhe Gjonëm. Shkarkimi i tyre varion nga 1-100 l/s.

Depozita sipërfaqësore. Tokë e hollë ose shkëmb i zhveshur.

Kufijtë. Kryesisht në kontakt me sedimentet joakuiferike, në lindje, perëndim dhe veri. Ndërsa në jug me gëlqerorë të vetë masivit të Dajtit. Kufiri shumë i shkurtër në Veri mund të gjenerojë një shkarkim të vogël në aluvionet e Matit.

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. Ujërat nëntokësore janë të një cilësie të mirë. Në burimin Vilëzë dhe Gjonëm, ngurtësia totale e tretur është rreth 300 mg/l, fortësia totale 13 Gd, përçueshmëria elektrike është rreth 500 µs/cm2 dhe lloji i ujit është HCO3-Ca (Eftimi, 1998).

Presionet e Abstraksionit. Nxjerrja nga puse të shumta të paligjshme/të paregjistruara që përdoren kryesisht për ujitje dhe bujqësi.

Presionet e ndotjes. Kryesisht nga përmbajtja e nitrateve të aktivitetit njerëzor dhe bujqësisë gjithashtu. Në rast të reshjeve të mëdha për një kohë të shkurtër, turbullira rritet në burim.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Asnjë informacion.

T4 Trupi Ujor nëntokësor GW35120405, Madhesh Mëllezë, Sipërfaqja 23 km^2.

Një trup prej guri gëlqeror të karstifikuar me produktivitet të lartë që përfshin masivin e Mëllezës.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuiferit. Akuiferi me prodhimtari të lartë përfaqësohet nga gëlqerorët e moshës T3 - J1. Ato janë shumë të karstifikuara dhe me forma të ndryshme në sipërfaqe dhe në thellësi. Kjo njësi përmban mbi 6 burime me prurje të përhershme dhe të përkohshme ku më kryesorët janë 5 burime të Vinjollit me shkarkime që variojnë nga (100-500 l/s) dhe burimi i Shkopetit (150 l/s). Këto burime rrjedhin në kontaktin e gëlqerorëve të T3-J1 me flishin e Pg1-Pg2.

Depozita sipërfaqësore. Në sipërfaqe zbulohet një shtresë e hollë kore e ndryshuar dhe në përgjithësi vetë gëlqerorë.

Kufijtë. TUN është i kufizuar me UN 35120305 Shkopet të shkëmbinjve ultrabazikë dhe bazë në verilindje dhe juglindje. Ndërsa në perëndim është i kufizuar me sedimente jo akuiferike (flish).

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. Cilësia e ujit është e mirë.

Presionet e Abstraksionit. Uji nëntokësor përdoret nga komuniteti lokal për pije, bujqësi, bujqësi dhe furnizim me energji.

Presionet e ndotjes. Nuk ka tubacion uji të pijshëm dhe për rrjetin e ujërave të zeza, kështu që TUN është nën presionin e ndotjes së nitratit të shkaktuar nga ujërat e zeza dhe bujqësia.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe G dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Asnjë informacion.

T4 GRUPI RAPORTUES D: Masivet Karstike Verilindore

- **GW35120407, Ndershene- Macukull**, Sipërfaqja 138 km^2.
- **GW35120411, Gojan-** Munellë- Zona 28 km^2.
- **GW35120413, Arrën**, Sipërfaqja 38 km^2.

Gjeologjia. Ky grup përfshin blloqe gjysmë të ngjitura gëlqerorë të karstifikuar të moshës kretake Cr me prodhimtari të lartë.

Kufijtë. Të tre TUN janë të kufizuara me TUN të shkëmbinjve bazë dhe ultrabazikë në pjesën veriore dhe me TU 35120501 të depresionit, konglomeratit dhe ranorit të Burrelit.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuifereve. Akuiferi përfaqësohet nga masivët e Dejës dhe të Lurës me drejtime veri-jug dhe jugperëndim-veriperëndim të cilët janë në kontakt tektonik me brezin ofiolitik lindor. Është 700-800 m i trashë dhe shumë i pasur me ujëra nëntokësore. Gëlqerorët janë karstifikuar intensivisht si në sipërfaqe ashtu edhe në thellësi me hinka të shumta në thellësi 40-80 m. Të gjitha hinkat së bashku kanë formuar një pllajë me lartësi rreth 1900 m. Nga këto depozitime rrjedhin disa burime në lartësinë 1300-1500 m. Burimet kanë shkarkime të ndryshme nga 1l/s deri në 250l/s si burimet e Shutrit dhe Vinjollit (që rrjedhin nga konglomeratet por ushqehen nga gëlqerorët). Akuiferi ushqehet nga reshjet që depërtojnë në ujërat nëntokësore përmes çarjeve, shpellave dhe hinkave karstike.

Depozita sipërfaqësore. Në sipërfaqe zbulohet një shtresë e hollë kore e ndryshuar dhe në përgjithësi gëlqerorët.

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. Cilësia e ujit është shumë e mirë. Pra, mineralizimi total është rreth 280 mg/l, TDS 180 mg/l dhe Th rreth 9Gd. Llojet e ujërave nëntokësore janë HCO3-Ca dhe HCO3-Ca-Mg dhe temperaturat variojnë nga 7 në 10°C.

Presionet e Abstraksionit. Një presion është abstraksioni i burimeve të referuara burimet e mëdha si Shutria dhe Vinjolli. Presioni i dytë është mungesa e reshjeve për shkak të ndryshimeve klimatike. Gjithashtu, burimi i Vinjollit përdoret për furnizimin me ujë të qytetit të Burrelit. Shfrytëzimi i ujit të burimit të Shutrit nga Hidrocentrali është një tjetër arsye e reduktimit të sasisë së ujit të burimeve.

Presionet e ndotjes. TUN është i prekshëm nga ujërat sipërfaqësorë, të cilët mund të ndoten nga stalla e bagëtive dhe turbullira e shkaktuar nga ujërat e formacioneve sipërfaqësore.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Asnjë informacion.

T4 Trupi Ujor nëntokësor GW35120409, Selitë e Malit Sipërfaqja 120 km^2.

Ky TUN përfaqësohet nga formacionet e masivit karstik Mali me Gropa, zona kryesore e gëlqerorëve të pastër triasik, që gjenerojnë rrjedha të mëdha burimore, një zonë kryesore gëlqeroresh të pastër triasik.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuifereve. Trashësia e akuiferit është e vështirë të përcaktohet për shkak të natyrës heterogjene të rrjedhës karstike, megjithatë, masivi përfshin 700 m shkëmbinj nga Triasik në Jurasik. Gëlqerorët e kësaj TUN janë të karstifikuar si në sipërfaqe ashtu edhe në thellësi me shumë çarje. Pra, të gjitha kanalet, shpellat dhe korridoret brenda masivit lidhen me njëri-tjetrin dhe shpjegojnë rrjedhjen e burimeve të mëdha në kuotat e ulëta të masivit si Guri i Bardhë që rrjedhin në lartësinë 1050 m mnd dhe nga kontakti midis flishit dhe gurit gëlqeror. Ura e Vashës, Gurra e Murrizës dhe burime të tjera më të vogla. Shkarkimi i burimeve varion nga 5 - 20 l/s deri në 1000 l/s që varej drejtpërdrejt nga reshjet. Burimi i Gurit të Bardhë përdoret nga banorët e zonës për pije dhe vaditje. Është një burim i madh për t'u përdorur në të ardhmen për furnizimin me ujë të të gjitha fshatrave përreth të cilëve vuajnë mungesën e ujit të pijshëm.

Depozita sipërfaqësore. Ka një mbulesë të papërfillshme, përveç xhepave të dheut *terrarossa* dhe për këtë arsye akuiferi është shumë i prekshëm ndaj hyrjes së ndotësve. Vihet re se ujëmbledhësit sipërfaqësor dhe nëntokësor mund të mos përkojnë saktësisht, por kjo nuk është konfirmuar.

Kufijtë. TUN kryesisht në pjesët veriore dhe jugore kontakton me sedimentet joakuiferike dhe në pjesën perëndimore kontakton me të njëjtat formacione të Malit me Gropa që i përkasin pellgjeve të Ishmit dhe Erzenit, ndërsa në lindje kontakton me formacionet ultrabazike të masivit të Bulqizës.

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. Cilësia fizike dhe kimike e ujit të burimit është e mirë. Mineralizimi total është rreth 300 mg/l ndërsa fortësia totale është rreth 10 Gd. Lloji hidrokimik i ujit është HCO3 – Ca dhe HCO3 – Ca- Na.

Eftimi (2005) paraqet gamën dhe mesataren e burimeve kryesore në masivin e Malit me Gropa (dhe jo të gjitha në pellgun e Matit):

Parametri	Min.	Maks.	Mesatare
T °C	5.8	6.1	6.6
pH	7.4	7.9	7.6
SO4, mg/L	5.4	12	8.2
EC, µS/cm	145	222	207
TDS, mg/L	109	153	138

Presionet e Abstraksionit. Ujërat nëntokësore përdoren për ujë të pijshëm, vaditje dhe aktivitete të vogla industriale si gurore, etj..

Presionet e ndotjes. Gropa septike, aktivitet bujqësor si dhe veprimtari industriale për nxjerrjen e gurit gëlqeror.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Asnjë informacion.

Gjendja e ujërave nëntokësore. Bazuar në (i) mungesën e nxjerrjeve të pompuara dhe (ii) kombinimin e presionit të papërfillshëm të ndotjes dhe monitorimit të cilësisë së ujit, si statusi sasior ashtu edhe ai kimik vlerësohen të jenë "të mirë" dhe me një shkallë të lartë besimi. Pra, statusi i përgjithshëm i YUN nuk është në rrezik.

T5 GRUPI RAPORTUES E: Gurët ranorë dhe konglomeratet

- **GW35120501, Burrel**, Sipërfaqja 344 km^2.
- **GW35120503, Rrëshen**, Sipërfaqja 97 km^2.

Zonat malore të formuara nga ranorë, konglomerat dhe baltë me produktivitet mesatar - të ulët, ku dominon rrjedha e thyerjes.

GW35120501, Burrel

Gjeologjia. Depozitimet e Miocenit të sipërm si gur ranor, argjilë, konglomerat dhe qymyr ndërtojnë depresionin e Burrelit. Këto depozitime ndodhen në pjesën jugore të gropës së Burrelit, në të dy anët e lumit Mat. Ato përfaqësohen nga konglomerate, zhavorre dhe ranorë, të Tortonian N13t (b) që formojnë ambalazhe me trashësi të ndryshme. Të gjitha llojet e shkëmbinjve janë të çimentuar mirë, por kanë edhe shumë çarje, të cilat ndonjëherë i kanë ndarë shtresat e trasha në blloqe të madhësive të ndryshme. Shtresat e konglomerateve në gropën e Burrelit kanë një rënie të lehtë drejt boshtit të gropës, që korrespondon me lumin Mat.

Depozitimet e pliocenit përfaqësojnë pjesën më veriore të gropës së Burrelit. Ato shtrihen nga Kodër - Rrësheni në veri - Derjan në lindje, qyteti i Burrelit në jug dhe Ulëza në perëndim. Ato vendosen në mënyrë transgresive mbi depozitat karbonatike, shkëmbinjtë vullkanikë dhe përzierjen e "Mirditës". Ato përfaqësohen nga balta, gur ranor, zhavorr, konglomerat dhe qymyr. Niveli i tyre i ujit është i ulët.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuiferit. Ujërat nëntokësore përfaqësohen nga depozitimet e Pliocenit N2 në pjesën verilindore të gropës së Burrelit. Ato shtrihen nga Kodër - Rrësheni në veri deri në Derjan në lindje, qytetin e Burrelit në jug dhe Ulëzën në perëndim. Ato vendosen në mënyrë transgresive mbi depozitat karbonatike, shkëmbinjtë vullkanikë dhe përzierjen e "Mirditës". Gjithashtu, ujërat nëntokësore përfaqësohen nga Mioceni i Sipërm N13, të cilët përfaqësohen nga argjila, gurët ranorë, zhavorri, konglomerati dhe qymyri. Burimet që dalin nga këto depozitime janë me prurje nga 0,01-0,1 l/sek deri në 0,5-1,0 l/sek. Niveli i ujit është shumë i ulët nga sipërfaqja e tokës.

Depozita sipërfaqësore. Mbulesa përfaqësohet nga depozitime ranoresh me trashësi që variojnë nga 0,5-1 m, nga 4-5 m të kombinuara me argjilën.

Kufijtë. Ky TUN kufizohet në jug me gëlqerorët e Triasikut të masivit të Llapushit, në lindje me ultrabazik dhe bazë të masivit të Bulqizës GWB 35120303, në perëndim me ultrabazik të masivit të Skënderbeut (Kombësi TUN 35120301 i T3), ndërsa në veri me gëlqerorë të GW35120407 Macukulli.

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. Cilësia fizike dhe kimike e ujit të burimit dhe e puseve të shpuara është e mirë. Regjimi dinamik është i paqëndrueshëm për shkak të varësisë nga reshjet.

Presionet e Abstraksionit. Nxjerrja e akuiferit për furnizimin me ujë të qytetit të Burrelit me rreth 20000 banorë. Ka shumë puse ilegale të paregjistruara edhe për aktivitete bujqësore dhe industriale.

Presionet e ndotjes. Përdorimi i shtratit të lumit Mat për bujqësi dhe nxjerrje inertesh janë faktorët e tjerë të ndotjes së ujërave nëntokësore. Ka shumë puse të hapura jashtë standardeve sanitare që ushtrojnë edhe presion ndotjeje.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Asnjë informacion

GWB35120503 Rrëshen.

Gjeologjia. Depozitimet e pliocenit përfaqësojnë pjesën më veriore të gropës së Burrelit. Ato shtrihen nga Kodër - Rrësheni në veri - Derjan në lindje, qyteti i Burrelit në jug dhe Ulëza në perëndim. Ato vendosen në mënyrë transgresive mbi depozitat karbonatike, shkëmbinjtë vullkanikë dhe përzierjen e "Mirditës".

Depozita sipërfaqësore. Trashësia e depozitimeve aluviale-proluviale kuaternare arrin në 20 m e më shumë në disa vende. Përfaqësohen nga llumi me argjilë, zhavorr dhe kokrra relativisht të vogla rëre e balte.

Depozitimet aluviale (të fundit dhe të vjetra) janë të zhvilluara gjerësisht në faqet e kodrave dhe në rrëzë të pjesës më të madhe të rajonit. Ato përfaqësohen kryesisht nga fragmente shkëmbinjsh të mbuluar nga formacione balte. Trashësia e tyre rrallë i kalon 2-3 m.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuiferit. Depozitimet e Pliocenit përfaqësohen nga argjila, ranorët, zhavorri, konglomerati dhe qymyri. Nga këto depozitime dalin disa burime me prurje 0,01-0,1 l/sek deri në 0,5-1,0 l/sek. Niveli i tyre i ujit është i ulët. Vetia e tyre hidraulike nuk është e kënaqshme.

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. Asnjë informacion

Presionet e Abstraksionit. Industria minerare dhe nxjerrja nga puse të shumta ilegale të paregjistruara. Aktivitetet bujqësore dhe bujqësore janë të pranishme në këtë TUN.

Presionet e ndotjes. Industria minerare e përfaqësuar nga Fabrika e Pasurimit të Cu dhe pika e nxehtë e Cu në qytetin e Rrëshenit (UNDP- Identifikimi dhe prioritizimi i pikave të nxehta mjedisore në Shqipëri, 2010), depozitat e naftës dhe pika e nxehtë e pesticideve janë faktorët kryesorë të ndotjes së ujërave nëntokësore. Aktivitetet bujqësore, ujërat e zeza dhe përdorimi i shtratit të lumit Fani në qytetin e Rrëshenit janë gjithashtu presioni në këtë TUN.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Asnjë informacion.

T5 GRUP RAPORTUES F: Vullkanikët e Veriut

GW35120505, Kryeziu, Sipërfaqja 89 km^2.

GW35120507, Kaçinar, Sipërfaqja 104 km^2.

Zonë e largët malore e formuar nga shkëmbinj vullkanikë me produktivitet jo uniform të mesëm - të ulët, i karakterizuar nga rrjedhje thyerjeje. Litologjia përfaqësohet nga shkëmbinjtë vullkanikë bazë dhe mesatarë

acidikë të Jurasikut të mesëm. Ujërat nëntokësore lëvizin nëpër shkëmbinj të çarë dhe porozë me ujë lokal dhe rezerva të kufizuara.

GW35120505, Kryeziu, Sipërfaqja 89 km^2.

Gjeologjia. Gjeologjia e kësaj zone përfaqësohet thuajse në të gjithë sipërfaqen e saj nga depozitime magmatike si shkëmbinj ultrabazikë, diorit, diabazë, gabro diabazë kuarc, plagiogranit, kuarcgranit, gabro, piroksenit, dunit, harzburgit. Ky TUN përbëhet nga shkëmbinj të çarë dhe porozë me mbajtje uji lokal dhe rezerva të kufizuara të përfaqësuara nga shkëmbinjtë vullkanikë bazë dhe mesatarë acidikë të Jurasikut të Mesëm. Shkëmbinjte e këtij grupi përfaqësohen nga shkëmbinjte diorite, keratofiret dhe riodacitet kuarci, llavat e jastëkëve dhe rrjedhat e llavës, bazaltiko-bazalt-andezitik, kompleksi i digave paralele. Në këta shkëmbinj janë evidentuar disa burime ujore të lidhura me çarjet e këtyre shkëmbinjve, me prurje nga 0,1 deri në 1 l/s. Ky grup përfshin shkëmbinj të plasaritur me përmbajtje mesatare të ujit lokal dhe të kufizuar në rezerva të ulëta jo uniforme.

Depozita sipërfaqësore. Depozitimet kuaternare përhapen në sipërfaqe si një mbulesë shumë e hollë në zonën tonë të studimit dhe mbulojnë pjesë të gabrove, duke u vendosur në mënyrë transgresive mbi to. Formacionet kuaternare shtrihen kryesisht në zonat fushore e kodrinore etj dhe kanë trashësi 0,5-2-3 m, rrallë në fund të luginave arrijnë deri në 10 m. Ato përfaqësohen më së shumti nga aluvionet më të vjetra të përbërë nga fragmente shkëmbi dhe nga përzierja e tyre me tokë dhe argjilë. Të përhapur janë edhe aluvionet, proluviumi i formuar nga veprimtaria e përrenjve dhe lumenjve.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuifereve. Shkëmbinjtë e këtij grupi përfaqësohen nga shkëmbinjtë diorite, keratofiret dhe riodacitet kuarci, llavat e jastëkëve dhe rrjedhat e llavës, bazaltiko-bazalt-andezitik, kompleksi i digave paralele. Në këta shkëmbinj janë evidentuar disa burime ujore të lidhura me çarjet e këtyre shkëmbinjve, me prurje nga 0,1 deri në 1 l/s. Ky grup përfshin shkëmbinj të plasaritur me përmbajtje mesatare të ujit lokal dhe të kufizuar në rezerva të ulëta jo uniforme, me përshkueshmëri të ulët. Trashësia e përgjithshme e akuiferit arrin deri në 450-600 m.

Në këto formacione vërehen disa burime të lidhura me çarje shkëmbore me shkarkim nga 0,1-1 l/s.

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. Mineralizimi total është 83,78 mg/l, ngurtësia totale e tretur është 49,38 mg/l, Fortësia totale është 2,94 Gd dhe uji i tipit HCO_3-Ca.

Presionet e Abstraksionit. Ujërat nëntokësore përdoren gjerësisht për pije, bujqësi dhe blektori.

Presionet e ndotjes. Kryesisht nga akuakultura dhe industria për ambalazhimin e ujit, por edhe nga bujqësia. nga ana tjetër ka disa miniera të braktisura dhe disa HEC-e, ku disa janë ekzistues dhe disa në ndërtim e sipër.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Asnjë informacion.

GW35120507, Kaçinar [MAT2], Sipërfaqja 104 km^2.

Ky TUN përfaqësohet nga formacione si diabazë, spilit, keratofire kuarci rrallë nga shkëmbinjtë piroklastikë, gëlqerorë vullkanikë, shtufa etj. Është i përhapur në zonën tektonike perëndimore të Mirditës në Fushë-Arrez, Gjazuj Kacinar, Gziq, Rubik, Derven.

Trashësia, thellësia dhe vetitë e akuifereve. Trashësia e ujërave nëntokësore në fshatin Kacinari është 500-1000 m. Ky akuifer ujëmbajtës përmban sasi të vogla uji. Ujërat nëntokësore lidhen me çarjet e shkëmbinjve efuzivë-sedimentarë dhe ushqehen nga reshjet dhe shkrirja e borës. Sasia e ujërave nëntokësore është e vogël dhe lidhet me çarjet e shkëmbinjve vullkanikë. Shkarkimet e burimeve që rrjedhin nga çarjet variojnë nga 0,01-0,5 l/s. Regjimi i tyre është i paqëndrueshëm dhe varet nga reshjet.

Depozita sipërfaqësore. Mbi grumbullimin e mbeturinave argjilore.

Kufijtë. KY TUN kufizohet në jug nga gëlqerorët e GW35120411 Gojan, në lindje nga shkëmbinjtë magmatikë të pellgut të Drinit dhe në perëndim dhe veri nga depozitimet ultrabazike të GW35120309 Gjegjan.

Sfondi. Cilësia e ujërave nëntokësore. Ujërat kanë një gjendje të mirë. Regjimi dinamik është i paqëndrueshëm. Mineralizimi total varion nga 0,1-0,5 g/l, fortësia totale varion nga 4-12 Gd dhe Uji i tipit HCO_3-Ca.

Presionet e Abstraksionit. Ujërat nëntokësore përdoren gjerësisht për pije, bujqësi dhe blektori.

Presionet e ndotjes. Kryesisht nga bujqësia dhe minierat. Formacionet magmatike në Kacinar, Rrënjollë, Derven kanë përmbajtje të lartë minerale, gjë që sjell ndikim në ujërat sipërfaqësore.

Ujërat sipërfaqësorë të lidhur dhe Ekosistemet tokësore të varura nga ujërat nëntokësore (ETVUN). Asnjë informacion.

TABELA PËRMBLEDHËSE E PËRGATITUR ME ANË TË GIS PËR TRUPAT UJORË NËNTOKËSOR

MATI	Vendbanimet		Zonat Urbane		Burimet			Puset e gërmuar			Pikat e shkarkimit		Pikat e nxehta të ndotjes
Kodi GWB + Emri	Nr	Popullatë	Nr	Sipërfaqja (km2)	Nr	Rendimenti (l/s)	Klasifikimi (1)	Nr	Rendimenti (l/s)	Klasifikimi (1)	Nr	Dimensioni (?)	Nr
GW35120101 - Lac	11	20,362	3	34.4				33	155,9	39	2	800	2
GW35120103 - Shenkoll	9	15,436	1	8.6				19	53.0	20			
GW35120301 - Komsi	1	173			9	7	45						
GW35120303 - Krasta	9	6082			29	65	344	2	3.0	4			
GW35120305 - Shkopet	6	2114			11	37	155	1	-	1			1
GW35120307 - Thirra	15	5012	1	4.6	33	215	573	2	-	3			
GW35120309 - Gjegjani	17	12254	1	0.7	34	31	340	1	3.0	2	5	3400	2
GW35120401 - Krujë	2	1084	2	17.8	1	-	1						
GW35120403 - Selita	2	2632	1	16.6	8	50	143						
GW35120405 - Madhesh					6	680	2220						
GW35120407 - Ndarshena	7	2806			10	376	1117						
GW35120409 - Selita e Malit	3	779			5	355	1,121						
GW35120411 - Gojan	1	207			4	12	1030						
GW35120413 - Arran					7	94	331						
GW35120501 - Burrel	52	35,941	2	3.2	31	2484	11,317	5	1.4	6	5	3200	1
GW35120503 - Rrëshen	12	5566	2	5.5	17	20	170	6	-	11	4	2400	1
GW35120505 - Kryezin	4	910	1	0.7	19	19	73				2	800	
GW35120507 - Kacinar	8	3928	2	1.0	12	13	57						1

Shënime:

1. 'Klasifikimi' është përmbledhja e një grupi rendimenti ku 1: <1l/s; 10: 1-10 l/s; 100: 10-100 l/s; 1000: 100-1000 l/s; 10000: >1000 l/s

		Zona e përdorimit të tokës e përcaktuar në bazën e të dhënave Corrine (ha)								
MATI		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Kodi GWB	Emri GWB	Urban & Industrial	Tokë e punueshme pa ujitje	Tokë e ujitur përherë	Të lashtat	Kullotat	Pyll	Kullota, lulishte dhe hapësira të hapura	Ligatinat dhe ujërat e brendshme	Ujërat detare
GW35120101	Lac	1776	132	7324	11788	228	15778	2717	805	29,127,796
GW35120103	Shenkoll	1857	965	2,361	2719	159	3589	2589	1208	29,127,464
GW35120301	Komsi		-	-	1177	-	6703	13604	-	-
GW35120303	Krasta	62	-	-	1955	-	59674	29880	37	-
GW35120305	Shkopet		-	-	461	-	21,177	21829	150	-
GW35120307	Thirra	600	-	-	1624	-	21,436	21,149	-	-
GW35120309	Gjegjani	339	-	-	2677	-	39737	29658	74	-
GW35120401	Kruja	243	-	-	12786	-	1602	1241	-	-
GW35120403	Selita	133	-	-	727	178	21266	14641	-	-
GW35120405	Madhesh		-	-	51	-	15.506	15,165	150	-
GW35120407	Ndarshena		-	-	2373	70	12,524	23,977	-	-
GW35120409	Selita e Malit		-	-	713	-	51648	20613	-	-
GW35120411	Gojan		-	-	149	-	7078	3822	5071	12,550
GW35120413	Arran		-	-	-	-	5071	12,550	-	-
GW35120501	Burrel	325	-	-	12289	3021	31643	27795	1046	-
GW35120503	Rrëshen	503	-	-	2448	476	28,322	11251	-	-
GW35120505	Kryezin	98	-	-	957	-	31.508	11,300	74	-
GW35120507	Kacinar	35	-	-	2159	-	9166	15,411	387	-

REFERENCAT

Bjorn Klove dhe al., Ekosistemet e varura nga ujërat nëntokësore. Pjesa I: Statusi dhe tendencat hidrogjeologjike. Environmental Science & Policy 14 (2011)770-781, Faqja kryesore e revistës: www elsevier.com/locate/envsci

Bjorn Klove në al, ekosistemet e varura nga ujërat nëntokësore. Pjesa II: Shërbimet dhe menaxhimi i ekosistemit në Evropë nën rrezikun e ndryshimeve klimatike dhe intensifikimit të përdorimit të tokës. Environmental Science & Policy 14 (2011)782-793, Faqja kryesore e revistës: www elsevier.com/locate/envsci

CEMSA. 2012. Konsolidimi i Sistemit të Monitorimit të Mjedisit në Shqipëri. Uji: Udhëzues Monitorimi. Burimet ujore, Përdorimet, Monitorimi i Cilësisë dhe Kërkesat e Monitorimit në Shqipëri. Draft Raporti, tetor 2012. Bashkimi Evropian. EuropeAid/128449/C/SER/AL–IPA 2008.

S. Cenameri dhe A. Beqiraj. 2018. Depërtimi i ujit të detit në akuiferin Fushë- Kuqe, konsiderata gjeokimike. Buletini i Shkencave Gjeologjike. (Shqipëri); 1, 33-40. R. Eftimi, 2003. Disa konsiderata të marrëdhënies ujë deti – ujë i ëmbël në akuiferin bregdetar shqiptar, 11pp. Riprodhuar në: Eftimi (2021) R. Eftimi, (Red.). 2021. Ujërat nëntokësore të Shqipërisë – punime të përzgjedhura. Botuar privatisht, Tiranë, Shqipëri.

R. Eftimi, "Vështrim mbi hidrogjeologjinë e fushës aluviale të lumit Mat", Përmbledhje studimesh Nr 4, Tiranë , 1966 "An overview on hydrogeology of the Mati River alluvial plain".Eftimi R., 1998, MedWet 2, Përmbledhje e Raporteve Teknike. të Projektit "Studimi Ambjental i Sistemit të Lagunave të Kune-Vainit".

R. Eftimi, 1998, "Të lidhur mbi hidrokiminë e ujrave nëntokësore të maleve Krujë-Dajt", Disa të dhëna hidrokimike për ujërat nëntokësore të malit Krujë-Dajt, Studime Gjeografike Nr 11, AShSh Tiranë, 60-64.

X. Kumanovë dhe S. Marku, S. Fröjdö, G. Jacks. 2014. Rimbushja dhe qëndrueshmëria e një akuiferi bregdetar në veri të Shqipërisë. Revista Hydrogeology (2014) 22: 883–892.

A. PAMBUKU. N. Puca, S. Marku, A. Gelaj, A. Oruci., Xh. Hadroj, H. Beshku., "Harta Hidrogjeologjike e Shqipërisë" 1:200 000, Shërbimi Gjeologjik Shqiptar, Tiranë 2015

A. PAMBUKU, Punimi i doktoraturës, "Ndikimi i kushteve gjeologjike dhe hidrogjeomorfologjike në lagunat bregdetare shqiptare" Universiteti Politeknik i Barit, Itali Programi Phare Shqipëri, Strategjia për Menaxhimin e Lagunave Shqiptare, Dhjetor 2002

M. Tartari, H. Dakoli, G. Melonashi, N. Puca, R. Spaho, "Vlerësimi dhe mundësitë e rritjes së rezervave të shfrytëzueshme të UN të pellgut Tiranë-Lezhë", ShGjSh, Tiranë 2001.

Grupi Këshillues Teknik i Mbretërisë së Bashkuar për Direktivën Kuadër të Ujit Dokument 11b(i): Klasifikimi kimik i ujërave nëntokësore për qëllimet e Direktivës Kuadër të Ujit dhe Direktivës së Ujërave nëntokësore, UKTAG, shkurt 2012

Grupi Këshillues Teknik i Mbretërisë së Bashkuar për Direktivën Kuadër të Ujit Dokument 11b(ii): Klasifikimi sasior i ujërave nëntokësore për qëllimet e Direktivës Kornizë të Ujit, UKTAG, Shkurt 2012

A.XHOMO, A. Kodra, Ll. Dimo, Z. Xhafa, Sh. Nazaj, V. Nakuçi, D. Yzeiraj, F. Lula, F. Sadushi, M. Shallo, A. Vranaj, V. Melo, "Harta Gjeologjike e Shqipërisë", Shkalla 1 :200000, Shërbimi Gjeologjik Shqiptar, Tiranë 2002

PLANI I MENAXHIMIT TË BASENIT

UJOR MAT

Shtojca Teknike VIII (Zonat e Mbrojtura)

---

1 Zonat e Mbrojtura

1.1 Zonat e destinuara për ujë rekreativ dhe larje

Kriteret janë përcaktuar për të mbrojtur publikun nga ekspozimi ndaj niveleve të dëmshme të patogjenëve gjatë pjesëmarrjes në aktivitetet në kontakt me ujin, si noti, lundrimi, etj. në të gjithë trupat ujorë të caktuar për përdorime të tilla rekreative.

Përdoruesit e ujit për rekreacion mund të përfshijnë:

- publikun e gjerë;
- fëmijët;
- turistët (shërbim hotelerie & kamping);
- notarët garues;
- përdorues të specializuar sportivë, duke përfshirë peshkatarët, kanoeistët, përdoruesit e varkave, zhytësit, etj.

Vlerësimi i plazhit ose trupi ujor duhet të marrë parasysh disa kritere kryesore, duke përfshirë:

- praninë dhe natyrën e rreziqeve natyrore ose artificiale;
- ashpërsinë e rrezikut në lidhje me rezultatet shëndetësore;
- disponueshmërinë dhe zbatueshmërinë e veprimeve korrigjuese;
- frekuencën dhe dendësinë e përdorimit; dhe
- nivelin e zhvillimit.

Vlerësimi dhe klasifikimi i ujërave të larjes

1. Cilësi e dobët

Ujërat e larjes duhet të klasifikohen si *të varfra* nëse: në grupin e të dhënave të cilësisë së ujërave të larjes (1), vlerat e përqindjes (2), numërimet mikrobiologjike janë më të këqija sesa vlerat *e moderuera* (3) të përcaktuara në Shtojcën I, kolona D.

2. Cilësi e moderuar

Ujërat e larjes duhet të klasifikohen si *të moderuara* nëse:

1. në grupin e të dhënave të cilësisë së ujit të banjës vlerat e përqindjes për numërimet mikrobiologjike janë të barabarta ose më të mira se vlerat *të mjaftueshme* (4) të përcaktuara në Shtojcën I, kolona D; dhe

nëse ujërat e larjes janë subjekt i ndotjes afatshkurtër, me kusht që:

i. po merren masa për menaxhimin e tyre, duke përfshirë mbikqyrjen, sistemet e paralajmërimit të hershëm dhe monitorimin, me synimin për të parandaluar ose ndaluar larjen me anë të një paralajmërimi;
ii. po ndërmerren masa të nevojshme të menaxhimit për të parandaluar, reduktuar ose eliminuar shkaqet e ndotjes; dhe
iii. numri i kampionimeve në përputhje me nenin 3(6) përfaqëson jo më shumë se 15% të numrit total të mostrave të ujit që janë parashikuar në kalendarët e monitorimit të përcaktuar për periudhën e vlerësimit të gjendjes së trupit ujor (sezoni veror).

3. Cilësi e mirë

Ujërat e larjes duhet të klasifikohen si *të mira* nëse:

1. në grupin e të dhënave të cilësisë së ujërave të larjes për periudhën e fundit të vlerësimit, vlerat e përqindjes për numërimet mikrobiologjike janë të barabarta ose më të mira se vlerat e cilësisë *së mirë* (4) të përcaktuara në Shtojcën I, kolona C; dhe

ujërat e larjes janë subjekt i ndotjes afatshkurtër, me kusht që:

i. po merren masa për menaxhimin e tyre, duke përfshirë mbikqyrjen, sistemet e paralajmërimit të hershëm dhe monitorimin, me synimin për të parandaluar ose ndaluar larjen me anë të një paralajmërimi;
ii. po ndërmerren masa të nevojshme të menaxhimit për të parandaluar, reduktuar ose eliminuar shkaqet e ndotjes; dhe
iii. numri i kampionimeve në përputhje me nenin 3(6) përfaqëson jo më shumë se 15% të numrit total të mostrave të ujit që janë parashikuar në kalendarët e monitorimit të përcaktuar për periudhën e vlerësimit të gjendjes së trupit ujor (sezoni veror).

4. Cilësi e shumë e mirë

Ujërat e larjes duhet të klasifikohen si *shumë të mira* nëse:

1. nëse, në grupin e të dhënave të cilësisë së ujit të banjës për periudhën e fundit të vlerësimit, vlerat e përqindjes për numërimet mikrobiologjike janë të barabarta ose më të mira se vlerat e cilësisë *shumë të mirë* të përcaktuara në Shtojcën I, kolona B; dhe

nëse uji i banjës është subjekt i ndotjes afatshkurtër, me kusht që:

i. po merren masa për menaxhimin e tyre, duke përfshirë mbikqyrjen, sistemet e paralajmërimit të hershëm dhe monitorimin, me synimin për të parandaluar ose ndaluar larjen me anë të një paralajmërimi;
ii. po ndërmerren masa të nevojshme të menaxhimit për të parandaluar, reduktuar ose eliminuar shkaqet e ndotjes; dhe
iii. numri i kampionimeve në përputhje me nenin 3(6) përfaqëson jo më shumë se 15% të numrit total të mostrave të ujit që janë parashikuar në kalendarët e monitorimit të përcaktuar për periudhën e vlerësimit të gjendjes së trupit ujor (sezoni veror).

1.2 Zonat e Mbrojtjes së Ujërave të Rekreacionit dhe Larjes në Mat

Ka shumë lloje të ndryshme të përdorimit rekreativ të mjediseve ujore. Këto përfshijnë, për shembull, banjot e diellit, ecjen, notin, zhytjen, lundrimin dhe peshkimin. Brenda kontekstit socio-ekonomik të përdorimit të ujit rekreativ, rëndësia e turizmit është e konsiderueshme pasi jep ndikime në sferat socio-ekonomike dhe mjedisore.

Qëllimi i objektivave mjedisore nuk është të pengojë përdorimin e ujit rekreativ, por të sigurojë që zonat ujore rekreative të operohen në mënyrë sa më të sigurt që të jetë e mundur, duke patur në vëmendje që popullsia më e madhe e mundshme të marrë përfitimin maksimal të mundshëm.

Për të përmirësuar cilësinë e zonave rekreative të përdorimit të ujit dhe për të zgjedhur plazhet që mund të zhvillohen si zona turistike, planifikuesit dhe menaxherët mund të dëshirojnë të mbajnë një informacion të vazhdueshëm të përzgjedhur. Informacioni i nevojshëm për përzgjedhjen e atyre pjesëve të vijës bregdetare që do të përdoren si plazhe në terma afatshkurtër, afatmesëm apo afatgjatë. Qëllimi i një sistemi të tillë është të krijojë një katalog të të gjitha plazheve, të përdorë një listë kontrolli për të mbledhur informacionin e nevojshëm për të planifikuar një program monitorimi dhe për të vendosur si do të zhvillohet plazhi në të ardhmen.

Lista e kontrollit për regjistrimin e plazheve mund të ndryshohet sipas nevojës; për shembull, për të vlerësuar rreziqet e pranishme për notarët në një zonë të caktuar, për të zhvilluar plazhin për turizëm dhe për të përgatitur një plan menaxhimi të plazhit për planifikimin dhe koordinimin e të gjitha burimeve që lidhen me sigurimin e një mjedisi të sigurt ujor për publikun. Kjo qasje mund të jetë veçanërisht e dobishme kur burimet nuk janë të bollshme dhe duhet të përdoren në mënyrë sa më efikase[1].

Regjistrimi në plazh zakonisht ndahet në katër komponentë:

- ***Përshkrimi i zonës***. Regjistrimi duhet të përfshijë informacion mbi aksesin (rrugët, shtigjet, transportin publik, etj), masat për zbutjen e rrezikut (shenjat e informacionit dhe burimet e informacionit, dushet, postat e ndihmës së shpejtë, paralajmërimet për sigurinë e notit dhe zhytjes) dhe objektet (restorante, hotele, bare, tualete, ujë të pijshëm, kosha mbeturinash, parkingje makinash dhe kampingje).
- ***Përshkrimi i plazhit.*** Kjo duhet të përfshijë një vlerësim të sipërfaqes së plazhit (gjatësia, gjerësia), materiali i plazhit dhe numri i vizitorëve në ditë (duke vlerësuar numrat e pikut sipas sezonit, periudhën kryesore të pushimeve, festat publike dhe fundjavat). Numri i vizitorëve në ditë duhet të krahasohet me kapacitetin e vizitorëve të zonës.
- ***Përshkrimi i mjedisit ujor***. Këtu përfshihen detajet e zonës së larjes (drejtimi dhe shpejtësia e rrymës, pjerrësia, materiali fundor) dhe përdorimi i saj (peshkimi, lundrimi, not, zhytje, etj.).
- ***Kundërindikacionet***. Zonat e përcaktuara të ndjeshme (vend pushimi për shpendët e ujit, vendpushimi për shpendët e rrallë, vendstrehim, zona konservimi dhe lloje të tjera të zonave të mbrojtura si zona ushtarake ose zona të tjera ku qasja e publikut është e ndaluar).

[1]Monitorimi i ujërave të larjes - Një udhëzues praktik për hartimin dhe zbatimin e vlerësimeve dhe programeve të monitorimit, redaktuar nga Jamie Bartram dhe Gareth Rees. © 2000 WHO.ISBN 0-419-24390-1

Ky objektiv do të arrihet duke ndjekur udhëzimin e OBSH-së "Organizata Botërore e Shëndetit". Udhëzime për mjedise të sigurta ujore rekreative, Vëllimi 1, Ujërat bregdetare dhe të ëmbla"[2]. Gjithashtu udhëzuesi praktik me titull "Monitorimi i ujërave të larjes"[3] përshkruan karakteristikat kryesore dhe qasjeve ndaj monitorimit dhe vlerësimit të mjediseve ujore rekreative bregdetare dhe të ëmbla. Ai thekson nevojën për të përdorur informacione të llojeve të ndryshme dhe nga burime të ndryshme në mënyrë që të zhvillohet një vlerësim i vlefshëm dhe që përfshin qasje praktike gjithëpërfshirëse për hartimin, planifikimin dhe zbatimin e programeve dhe vlerësimeve të monitorimit; Gjithashtu, të konsiderohen praktikat më të mira për monitorimin dhe vlerësimin e mjediseve ujore rekreative, për të ndihmuar vendet në zhvillimin për të nxitur harmonizimin ndërkombëtar.

[2]Organizata Botërore e Shëndetësisë. Udhëzime për mjedise të sigurta ujore rekreative. Vëllimi 1, Ujërat bregdetare dhe të ëmbla.http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42591/9241545801.pdf;jsessionid=7A7ED5E2634D7B3B930821651D7F4049?sequence=1

[3]Redaktuar nga J. Bartram dhe G. Rees, botuar në 2000 nga E & FN Spon në emër të OBSH-së

1.3 Zonat e përcaktuara për mbrojtjen e habitateve dhe specieve

Zonat e Mbrojtjes së Habitatit në Mat

Vetëm kohët e fundit ka filluar puna për menaxhimin e zonave Natura 2000.[4] Në kuadrin e projektit, NaturAL u identifikua shpërndarja e mundshme e zonave Natura 2000 me interes të komunitetit (SCI), duke rezultuar në listën paraprake të 43 vendeve të propozuara. Janë identifikuar tetë zona Natura 2000 me interes të komunitetit në pellgun e lumit Mat:

Tabela 1-1- Zonat e mbrojtura sipas Natura 2000 në Basenin e Matit

SITE_NAME
Përrallë Kune-Vain
Liqeni i Ulzës
AP e Zall Gjocajt
Rezervati Natyror Burzina
Malet e Oroshit
Mali "Mali me Gropa"-Bizë-Martanesh
Patok - Fushëkuqe - Ishëm
Lure-Mali i Dejës

[4]BE - Forcimi i Kapacitetit Kombëtar në Mbrojtjen e Natyrës – Përgatitja për Rrjetin Natura 2000, Mars 2019

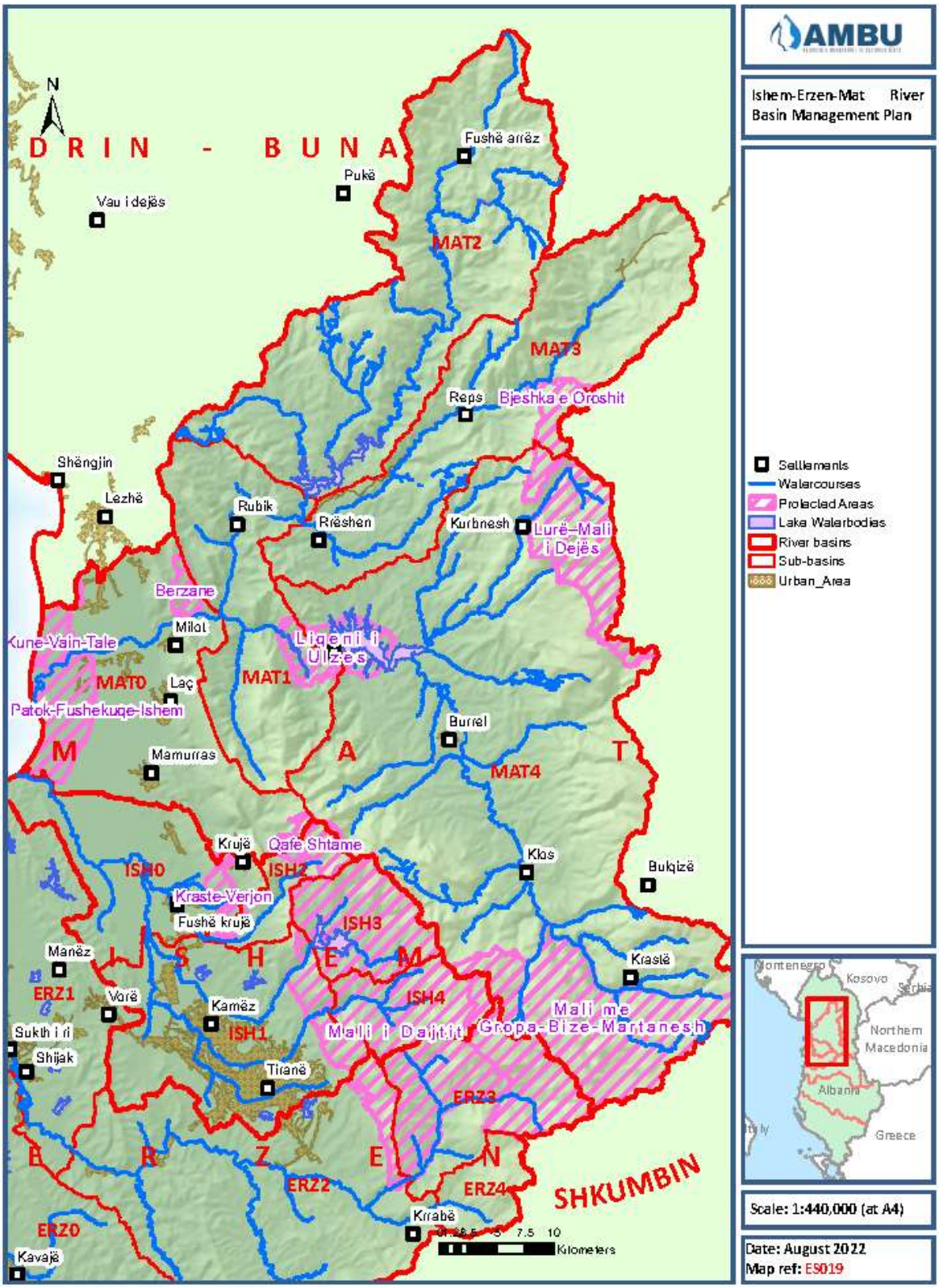

Figura1: Harta e zonave të mbrojtura në basenin e lumit Mat

Figura 1 paraqet hartën e zonave të mbrojtura në basenin ujor Mat sipas vendeve të tyre. Bazuar në legjislacionin përkatës të zonave të mbrojtura, këto kategori ZM duhet të menaxhohen sipas planeve të tyre të menaxhimit. Autoriteti kompetent për menaxhimin e sistemit kombëtar të zonave të mbrojtura në Shqipëri është Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura (AKZM).

Brenda kufijve të pellgut ujor të lumit Mat, janë tre zona të mbrojtura të përcaktuara sipas legjislacionit shqiptar. Qasja për përcaktimin dhe menaxhimin e zonave të mbrojtura në Shqipëri përshkruhet në Ligjin për Zonat e Mbrojtura. Ligji përcakton mbrojtjen e gjashtë (6) kategorive të zonave të mbrojtura. Kategorizimi i zonave, statusi dhe shkalla e mbrojtjes për çdo zonë janë bazuar në kriteret e Qendrës Botërore të Mbrojtes.

Puna për menaxhimin e zonave Natura 2000 ka filluar vetëm kohët e fundit. Në kuadër të projektit NaturAL, është identifikuar shpërndarja e mundshme e Zonave me Interes Komunitar Natura 2000 (ZIK), e cila ka çuar në hartimin e një liste paraprake me 43 zona të propozuara për të gjithë vendin. Janë identifikuar tre zona Natura 2000 me interes të komunitetit në pellgun lumor të lumit Mat.

Situata aktuale e menaxhimit ka treguar se jo të gjitha ZM në pellgun e lumit Mat kanë plane menaxhimi individuale. Programi i posaçëm i masave është pjesë përbërëse e këtyre planeve, ku paraqiten masat përkatëse në lidhje me monitorimin dhe vlerësimin e burimeve ujore dhe ekosistemeve të varura.

2 Kategoritë e Zonave të Mbrojtura

2.1 Parku Kombëtar (Kategoria II)

Lura-Mali i Dejës

Me Vendim të Këshillit të Ministrave nr. 59, datë 26.1.2022, “Lurë – Mali i Dejës”, është shpallur “Park Kombëtar” (kategoria II), me sipërfaqe 19288,88 ha.

Ekosistemi natyral-malor i Lurë-Malit të Dejës karakterizohet nga një reliev i modeluar nga akulli dhe erozioni, bora, ngrica etj., me klimën dhe perlat liqenore akullnajore, me pyjet shekullore dhe livadhet e famshme, diversitetin dhe pasurinë të botës së gjallë të bimëve dhe kafshëve, me bukurinë mahnitëse të peizazhit akullnajor.

Parku përfshin Kurorën dhe Nezhdën e Lurës me liqenet e njohur, Malin e Dejës, pjesë të Zall Gjocajt dhe Kunora-Valmura. Ai përfaqëson një prag të madh strukturor, të shkaktuar nga një shkëputje tektonike. Ka një shtrirje të madhe (mbi 20 km) dhe një gjerësi disa qindra metra, ku dallohen forma të ndryshme akullnajore: cirqe të thjeshta dhe komplekse, cirqe komplekse, lugina akullnajore etj.

Ndodhen shtatë liqene akullnajore, Liqeni i Madh, Liqeni i Pishave, Liqeni i Lopës, Liqeni i Dukës, Liqeni i Zi, Liqeni i Luleve, me zambakë të bardhë etj. Aty ka pasur më shumë liqene, por një pjesë është tharë për shkak të erozionit regresiv të degëve të Drinit të Zi. Në vend të tyre gjenden livadhe, shpesh në kushte të lagështa dhe bimësi higrofile: Fusha e bizeles, livadhi i Martiusit, etj.

Lartësia e malit të Dejës rritet nga veriu në jug, nga 1613 m (maja e Kullgjatës) në 2246 m (maja e Dejës). Prej këtu, relievi fillon të degradohet, lartësitë zvogëlohen dhe copëzimi i tij rritet, gjë që lidhet me ndarjen tektonike të Qafës së Murrës. Në jug të Kurbneshit, lugina e Urakës, duke shfrytëzuar çarjet karstike dhe shkëputjet tektonike, futet në gëlqerorët e pllajave karstike të Valmurës dhe Macukullit, ku merr karakter të plotë karstik.

Parku ka vlera shumë të larta të biodiversitetit. Bimësia përbëhet nga shkurre, dushqe, ahu dhe halorë dhe kullota alpine. Kreshtat dhe shpatet e pjerrëta janë të zhveshura, ndërsa sipërfaqet me pjerrësi më të vogël janë të mbuluara me kullota verore. Ndër shoqatat bimore të dyshemesë pyjore përmendim shoqatat e ahut dhe specieve halore, ndër më të pasurat në vendin tonë dhe ndër më të rrallat në Evropë. Shoqërimet e pishës së zezë përzihen me bredhin e bardhë, frashit, panjë, arne, robull, Frashër, vallëz etj.

Ka pyje me frash, pishë të ë, Arneni, Robulli, Bredhi, Hartina, Tisi etj. Ka edhe pemë të larta mbi 150-200 vjeç.

Nëntorja e pyllit përbëhet nga Shkoza, Thana, Murrizi, Dafnia, Mjedra, Manaferra, Dëllinja e Kuqe, Dardha dhe Molla e Egër, Kulumbri, Lajthia etj. Ndër bimët barishtore dallohen luleshtrydhet, gentianet, aguliçet etj. Ka lloje endemike si Boshtra dhe subendemike si Rudith Shqiptar, ndërsa bimët e rralla, të rrezikuara dhe mjekësore përfshijnë Luletogeza, Lulebasani, Rigoni i kuq, Salepet, Zambaku i bardhë etj. Bimësia ujore në liqene është e pasur, veçanërisht zambakët e famshëm të ujit dhe fauna shumë e veçantë karakteristike e këtyre liqeneve.

Në këtë rajon, megjithëse studimet nuk janë të plota, janë evidentuar disa lloje amfibësh dhe zvarranikësh, si Salamandra salamandra, Triturus vulgaris, Bufo bufo etj. Nga shpendët takojmë bufin, shqiponjën e malit, shqiponjën gjarpërngrënëse, etj. Gjithashtu, krahëthatin, gjeraqinën, gjelin e egër, Qukapiku i Zi, etj. Parku është qendra e gjitarëve të mëdhenj, si: Ariu, ujku, rrëqebulli, macja e egër, dhelprën, kaprollin, dhinë e egër, derrin e egër, belka, zardaf, etj.

Në territorin e parkut janë identifikuar 17 lloje habitatesh.

Bazuar në përditësimet më të fundit (nëntor 2019), janë identifikuar 21 lloje të rëndësishme floristike (21 lloje, të rralla (kryesisht nënendemike), 18 lloje, endemike etj. janë në rritje. Gjithashtu, janë identifikuar specie faunale në listën e IUCN, ku: 10 specie, pranë rrezikuar, 6 lloje, të pambrojtura dhe 63 lloje, të pashqetësuara.

Krahas vlerave shkencore dhe natyrore parku shquhet edhe për vlerat estetike dhe peizazhet me atraksione të mëdha ekoturistike. Gjithashtu, me vlera shkencore, didaktike dhe turistike konsiderohen Moranat e Fushë Lurës, Cirku Korora e Lurës, Fusa e Paleve, Liqeni i Luleve, Liqeni i Zi, Liqeni i Madh, Kanioni i Flimit, etj.

Mali i Dajtit

Ndodhet në Qarkun e Tiranës dhe Durrësit, në rrethin e Tiranës dhe Krujës. Zona karakterizohet nga vlera peizazhore, kulturore, historike dhe tradicionale. Zonat fitogjeografike janë të shprehura mirë në këtë park: makaku mesdhetar, lisi (*Quercetum*), ahu (*Fagetum*) dhe kullotat subalpine dhe alpine. Gjenden gjithashtu pemë të rralla dhe të mbrojtura të gështenjës dhe arrës. Ndër gjitarët dallojmë praninë e ujkut (*Canis lupus*), ariut (*Ursusarctos*), derrit të egër (*Susscrofa*), marten (*Martesfoina*) dhe maces së egër (*Felissylvestris*). Vlerave të saj shkencore dhe didaktike i shtohen edhe peizazhet, relaksuese, argëtuese, historike e kulturore, të cilat përbëjnë potenciale për zhvillimin e turizmit. Parku përfshin formacione të ndryshme gjeologjike dhe liqenin e Bovillës.

2.2 Park Natyror / Rezervat Natyror i Menaxhuar (Kategoria IV)

KUNE – VAIN – PATOK – FUSHËKUQE – ISHËM

Rezervat Natyror i Menaxhuar "Kune - Vain - Patok - Fushëkuqe - Ishëm", me Vendim të Këshillit të Ministrave nr. 60, datë 26.1.2022, u miratua ndryshimi i sipërfaqes së ekosistemeve natyrore "Kune - Vain - Patok - Fushëkuqe - Ishëm", i shpallur "rezervat natyrore i menaxhuar" (kategoria IV e zonave të mbrojtura), nga 9393.91 ha në 8 092.3 ha.

a. Rajoni “Kune-Vain-Tale” shtrihet në veriperëndim të Shqipërisë. Rajoni i lagunës përfshin lagunat e Kunës (10 km^2), Merxhanit (2,5 km^2), Knallës (2,2 km^2), Cekës (2,2 km^2), Vainit (14,5 km^2) dhe deltës së Drinit të Lezhës. Është sistemi ligatinor më i ndërlikuar, i vendosur në deltën e rrjedhës së poshtme të Drinit, të Lezhës, në bregun e detit Adriatik. Ndodhet shumë afër qytetit të Shëngjinit dhe pranë fshatrave Ishull Lezhë, Ishull Shëngjin, Tale, etj. Përfshin habitatet tokësore, lagunat, ligatina dhe kënetat.

Territori përbëhet nga një kënetë kuaternare dhe depozitime detare dhe lumore. Të parat përfaqësohen nga argjila, rëra argjilore dhe rëra e imët, me trashësi rreth 1 m, ndërsa trashësia e dherave të pasura me

lëndë organike arrin 0,1-0,2 m. Depozitimet detare, kryesisht rëra, formojnë një brez 100-300 m të gjerë dhe 20-25 m të thellë në bregdet.

b. Rajoni "Patok-Fushëkuqe-Ishëm", me një sipërfaqe prej rreth 47 km^2, ndodhet përgjatë bregut të detit Adriatik, në perëndim të Shqipërisë, midis deltës së lumit Mat dhe Kepit të Rodonit. Ndër zonat më të rëndësishme janë Laguna e Patokut, delta e lumit Mat, Droja, këneta e Godullës dhe e Neglit.

Vija bregdetare e rezervës, shumë dinamike, është shumë e ndërlikuar: deltat në formim dhe të braktisura; breza të rinj dhe të vjetër bregdetar; sektorë në erozion intensiv; lagunat e vjetra drejt kënetës dhe në proces formimi. Në sektorin midis deltës së Matit dhe Ishmit, evolucioni i fushës dhe ecuria e saj drejt detit u kushtëzua nga formimi dhe evoluimi i vazhdueshëm i lagunave detare midis dy deltave fqinje.

Në fushën ndërmjet Laçit dhe lagunës së Patokut gjenden tre mbetje të brezave të vjetër të bregdetit, mbi të cilët u vendosën qendrat e banuara (Gore, Fushëkuqe, Patok) për t'i shpëtuar përmbytjeve të lumenjve apo lagështisë së tepërt.

Rritja e zonës litorale fillon nga kokat ose mbetjet e deltave të vjetra të lumenjve, duke çuar në formimin e gjireve detare dhe më pas, të lagunave bregdetare. Në këtë sektor janë formuar katër breza lagunash që ndjekin njëra-tjetrën, si pasojë e bllokimit të lidhjes dhe komunikimit me detin.

Në perëndim ndodhet laguna e Patokut, e cila gradualisht po bëhet moçalore, ndërsa përballë saj po krijohet një lagune e re, e cila po ndahet nga deti me një brez litoral, i cili fillon në kepin jugor të deltës së Matit. Në këtë brez bregdetar, rreth 1-2 m mbi nivelin e detit dhe paralel me të parin, pas rreth 30 vitesh është vendosur bimësi dhe është formuar një plazh i ri, ku kanë nisur edhe ndërtimet turistike.

Brezi po rritet me shpejtësi nga veriu në jug sepse furnizohet me aluvion nga Mati, grykëderdhja e të cilit tashmë ka një pozicion jugor. Ky proces nuk po zhvillohet me të njëjtin ritëm në drejtim të kundërt: nga jugu në veri, pra nga delta e Ishmit. Ky proces do të çonte në formimin e plotë të lagunës së re, e cila është e pesta në serinë e lagunave të formuara në këtë sektor të bregdetit të Adriatikut.

Janë identifikuar rreth 277 lloje bimësh vaskulare, duke përfshirë 67 familje dhe 202 gjini. Numrin më të madh të llojeve bimore e ka familja Graminaceae me rreth 35 lloje, e ndjekur nga ajo e Kompoziteve me 24 lloje, etj., Larmia e faunës, e kushtëzuar nga veçoritë fiziko-gjeografike të zonës, shprehet në një numër të madh të llojeve: rreth 110 lloje planktoni, 17 lloje molusqesh, 117 lloje insektesh, 59 lloje krustacesh, 10 lloje amfibësh, 29 lloje zvarranikësh, 26 lloje peshqish, 196 lloje zogjsh dhe 23 lloje gjitarësh.

Rajoni përmban tokë tërheqëse, ligatina dhe peizazhe detare dhe një sistem lagunash, të lidhura nga Drini i Lezhës. Karakteristikat fizike të mjedisit kanë krijuar kushte të përshtatshme për zhvillimin e habitateve shumë të qëndrueshme që ofrojnë strehim, ushqim dhe mundësi riprodhimi për shumë specie. Në RN Kune-Vain janë dalluar këto lloje: detare, grykëderdhëse, palustrine dhe lumore. Habitati i grykëderdhjes është më i rëndësishmi dhe më i madhi, 64% e rezervës. Gjenden këto lloje kryesore të vegjetacionit: bimësi ujore, hidro-higrofile, halofi, psamofile, pyjet dhe shkurret.

Ka bimësi ujore të mirëpërcaktuar (të njelmët dhe ujërat e ëmbla), me shtrirje kallamishtesh të ndërthurura me pasqyra ujore. Llojet kryesore të bimësisë ujore janë *Zosterra nolti* dhe *Ruppia cirrhosa*. Së bashku me algat, ato formojnë disa biocenoza, të cilat janë një nga burimet e oksigjenit në ujërat e lagunës.

Bimësia hidrofilike mbulon një pjesë relativisht të madhe të lagunës Kune-Vain. Përbëhet nga komuniteti i *Phragmites australis*, shumë i qëndrueshëm ndaj ndryshimeve mjedisore dhe më i përhapur në brigjet e lagunës, të Cekës; komuniteti me *Typha angustifolia*, më pak i përhapur në lagunë se i pari, në formë brezi përgjatë lumenjve, kanaleve ose përrenjve të tjerë; komuniteti me *Scirpus s.* etj.

Bimësia halofile, e përhapur në zona me kripësi të lartë, shprehet nga: komunitetet me speciet dominuese Arthrocnemum genera (*Arthrocnemum fruticosum, A. perenne, A. glaucum, Salicornea europaea* etj.), që jetojnë në toka kënetore me kripësi të lartë, nga uji shumicën e vitit; komunitetet me specie dominuese

të gjinive Juncus, të përfaqësuara nga *Juncus acutus* dhe *Juncus maritimus*, që shpesh formojnë breza të pandarë dhe, në disa raste, të përziera me komunitete të tjera si *Arthrocnemum sp.*; komuniteti i *Juncus acutus*, shumë rezistent ndaj ujit të kripur; komuniteti i dominuar nga speciet e *Scirpus holoschoenus*, *Saccarum ravennae*, etj., me një shtrirje të vogël, pas dunave midis komuniteteve të tjera; bimësi dune, psamofile, e ngjashme me brezin; specie pioniere pas bregdetit, si *Cakile detare*, *Xanthium stumarium*.

Bimësia e lartë përbëhet nga pyje dhe shkurre tipike mesdhetare. Komuniteti pyjor është i përqendruar kryesisht në ishullin Kunes dhe Zajet. Janë mbizotëruese speciet *Alnus glutinosa, Fraxinus angustifolia, Ulmus minor, Quercus robur, Populus alba* etj. Nënshtresa e shkurreve përbëhet nga *Rubus ulmifolius, Tamarix dalmatica* etj. Nënkatëshe barishtore është e pasur me *Lythrum salicaria, asparagus*, etj.

Shumëllojshmëria e veçorive të habitateve natyrore ose afërsisht natyrore ka krijuar kushtet për një shumëllojshmëri speciesh faune. Shumëllojshmëria dhe bollëku i shpendëve të ujit, i një rëndësie të veçantë, ka qenë arsyeja e shpalljes së tyre si "Rezervat gjuetie" në vitin 1940. Ndër kafshët e egra, janë të rëndësishme llojet e rrezikuara nga bota, si Karabullaku (*Phalacrocorax Pygmeus*) dhe Lundërza (Lutra). Por edhe specie të tjera të rrezikuara si *Rhinolopus euryale*, *Milvus migrants, Rana balcanika, Rlessone* etj. Më të rëndësishmet në nivel lokal dhe kombëtar janë Ardeidet, si *Ardea cinerea, Egretta garzetta, Egretta alba, Ardea cinerea* dhe *Egretta garzetta*.

Ndër shpendët grabitqarë me dendësinë më të madhe në vendin tonë, spikasin Shqiponja e Malit (*Aquila chrysaetus*) dhe Petriti (*Falco peregrinus*), si dhe specie të rralla që mbrohen nga disa konventa. Rajoni vizitohet shpesh nga breshkat e detit dhe foka mesdhetare të një rëndësie të veçantë në ekosistemin mesdhetar.

Bazuar në përditësimet më të fundit (nëntor 2019) në territorin e RN "Kune-Vain-Tale" evidentohen: 16 lloje habitatesh natyrore (sipas Listës së Habitateve NATURA 2000, nga të cilat 3 lloje habitatesh janë renditur si prioritet), 5 specie me rëndësi floristike, 1 specie endemike, 2 specie, të Aneksit IV, të Direktivës së Habitateve dhe 2 lloje, të Konventës së Bernës.

Gjithashtu, evidentohen speciet fauniste të Listës IUCN, ku: 2 lloje janë të rrezikuara seriozisht, 3 lloje të rrezikuara, 12 lloje pothuajse të rrezikuara, 8 lloje të cënueshme, 85 lloje të pashqetësuara, 3 lloje për të cilat nuk ka të dhëna dhe 23 lloje nuk janë në listën e IUCN.

Rajoni Patok-Fushëkuqe-Ishëm është i pasur me ligatina dhe bimësi karakteristike. Ligatinat dhe veçanërisht grykëderdhja e Matit mbështesin një numër të konsiderueshëm shpendësh ujorë dhe janë të rëndësishëm për peshqit. Shumëllojshmëria e llojeve të habitateve ujore dhe klima e përshtatshme subtropikale kanë favorizuar rritjen e një vegjetacioni të zhvilluar nën ujë (Zostera dhe Ruppia), emergjente (kallamishte, zhavorr, etj.), pyll, halofite dhe duna (psamofite). Këtu gjendet bimësia halofitike (e tokave të kripura); është një nga lagunat më të rëndësishme mesdhetare për shpendët e këmbës (Charadriformes); laguna e vetme ku mund të gjendet specia e kërcënuar globalisht Numenius tennuirostris, duke përbërë kështu një IBA me rëndësi të veçantë për vendin, ushqim dhe strehim për breshkat e detit (*Chelonia mydas*) etj. Ka ende një sipërfaqe të vogël pylli me rrënjë (*Quercus robur*).

Bazuar në përditësimet më të fundit (nëntor 2019) në territorin e RN "Patok-Fushëkuqe-Ishëm" evidentohen: 14 lloje habitatesh natyrore (sipas Listës së Habitateve NATURA 2000, nga të cilat 3 lloje habitatesh renditen si prioritare), 5. specie me rëndësi floristike, 1 specie endemike, 2 lloje të Aneksit IV, të Direktivës së Habitateve dhe 2 lloje, të Konventës së Bernës.

Gjithashtu, evidentohen speciet fauniste të Listës IUCN, ku: 2 lloje të rrezikuar seriozisht, 2 lloje në rrezik, 11 lloje pothuajse të rrezikuara, 7 lloje të cënueshme, 80 lloje të pashqetësuara, për 2 lloje nuk ka të dhëna, 21 specie nuk janë në listën e IUCN.

Qafa-Shtama

Ndodhet në Qarkun e Durrësit dhe në rrethin e Krujës. Parku paraqet një habitat dhe biodiversitet të lartë speciesh, por në të njëjtën kohë, tradicionalisht për këtë qëllim janë përdorur vlera të larta turistike-rekreative. Aspekti vegjetativ më i vlefshëm është Forsythio-Pinion, specifike për vendin tonë, ndërsa Forsythia europaea është një specie endemike. Është e mbuluar nga pyje pishe dhe ah. Zonat malore preferohen nga publiku për peizazhin e tyre të spikatur, vlerat estetike, relaksuese dhe kurative.

MALI "Mali me Gropa" - BIZË – MARTANESH

Parku Natyror "Mali me Gropa – Bizë – Martanesh", me Vendim të Këshillit të Ministrave nr.60, datë 26.1.2022, ndryshimi i statusit dhe zonës së ekosistemit natyror "Mali me Gropa - Bizë - Martanesh" nga "peizazh i mbrojtur" (kategoria V e zonave të mbrojtura) në "park natyror" (kategoria IV e zonave të mbrojtura), me sipërfaqe nga 25 266.4 ha deri në 26 043.34 ha.

Ai shtrihet në një sipërfaqe të madhe, për më tepër, ngjitur me zonën e PK "Mali i Dajtit" dhe pranë Qafë Shtamës. Ai përfaqëson një masiv të madh malor, i cili përbëhet nga gëlqerorë triasiko-jurasik, shumë të trashë (mbi 1000 m) dhe shumë të fragmentuar nga tektonika, flish me shtrirje të kufizuar dhe magmatik ultrabazik në lindje. Ai ndërpritet nga disa lugina, të pasura me përrenj, të cilët shpesh herë formojnë burimin e lumenjve të mëdhenj, siç është rasti i lumit Mat. Bien në sy disa male interesante, si Mali Lopa (2.000 m.), Snoi Madh (1.846 m.), si dhe Mali me Gropa (mesatarisht 1.500-1.600 m.), mjaft i veçantë, falë gropave karstike të pranishme në të.

Njësia më interesante është Mali me Gropa, i cili përbën një masiv të madh malor, në formën e një kështjelle gjigante mbi territoret terrigjene. Gjatë zhvendosjes në një bazë jo të rrafshët, janë shfaqur çarje të shumta, duke kaluar në mënyrë tërthore bllokun gëlqeror. Mbulesa ka një ndërtim brilant blloqesh të ndryshme të vendosura njëri mbi tjetrin.

Në perëndim, në veri dhe në jug mali rrethohet nga shkëmbinj të mëdhenj gëlqerorë, të formuar nga përmbysja e madhe dhe evidentuar në disa raste nga erozioni i përrenjve, i zhvilluar në kontaktet litologjike midis gëlqerorëve dhe terrigjenëve.

Në lindje kalimi, nga ultrabazikët e malësisë së Martaneshit në gëlqerorët e Malit të Gropës, është më i qetë, madje territoret ultrabazike, në disa sektorë, janë më të larta se ato gëlqerore. Kreshta 1400-1500 m është e valëzuar. Mbi të ngrihen disa maja të veçanta si Maja e Bastarit (1740m), Miceku (1824m), Snoit te Madh (1846m), etj.

Në pjesën qendrore shtrihet lugina e përroit të Linos (dega e Matit), e formuar në brezin e vjetër të Flishit.

Këto veçori të ndërtimit litologjik, strukturor dhe morfologjik të relievit të tij, së bashku me një sasi të madhe reshjesh, veçanërisht në formën e borës, përbëjnë zhvillimin më klasik karstik në vendin tonë. Mbizotërojnë gropat dhe hinkat e përmasave të ndryshme, të cilat i kanë dhënë emrin karakteristik "Mali me Gropa". Kjo lidhet me lëvizjet e ngritjes së fuqisë që përfshinë këtë masiv në kohën e formimit të këtyre gropave. Ngritjet si dhe rrethimi me baza të ulëta gërryese e intensifikuan thellësinë e karstit dhe për këtë arsye në sipërfaqe u ruajtën forma karstike të përmasave fillestare, të cilat krijojnë peizazhe unike, që shpesh të kujtojnë një koshere bletësh.

Gropa e Bizës, në skajin juglindor, është 4 km e gjatë, deri në 2 km e gjerë dhe shtrihet rreth 1200 m mbi nivelin e detit. Fundi i tij është i rrafshët (në pjesën lindore), ndërsa në perëndim ngrihen disa kodra të ulëta terrigjene. Ndodhet në kontaktin litologjik dhe tektonik midis gëlqerorëve, magmatikë dhe terrigjenë. Në formimin e tij ndikuan proceset gërryese, të cilat e zgjeruan në flish dhe magmatik, si dhe procese karstike, të cilat e zgjeruan gropën në drejtim të gëlqerorëve. Kjo gropë është gërryese dhe karstike, por përmasat e saj të mëdha dhe karakteri i sheshtë, pjesa lindore, ndoshta flasin për ndikimin e rrëshqitjes tektonike.

Gropa e Bizës kullohet nga lumi me të njëjtin emër, i cili hyn në brendësi të masivit gëlqeror, në një grykë të ngushtë. Pas një rruge të shkurtër sipërfaqësore, kthehet djathtas dhe zhduket brenda shpellës së madhe karstike të Arit ose Valit. Uji i tij, sipas pohimeve të banorëve, del poshtë fshatit Val dhe përfundon në lumin Mat. Më pas, lugina erozive plotësisht e thatë ka evoluar nën veprimin e karstit, si rezultat i së cilës në fund të saj janë formuar gropa dhe hinka të shumta.

Dy sektorë të tjerë bëjnë pjesë në këtë PN, pjesa lindore e Malësisë së Martaneshit dhe pjesa veriore e Malësisë së Çermenikës.

E para, e cila përbëhet nga ultrabazike, ka një peizazh akullnajor mbizotërues. Dallohet nga bimësia e dendur pyjore e Ahut, e përzier me Bredhin e Bardhë (*Pinus peuce*) dhe Bredhin e Bardhë (*Abies alba*), më rrallë me Mështeknën (*Betula alba*), si dhe kullotat alpine.

E dyta ka një reliev më të butë por është shumë i fragmentuar. Mbizotërojnë peizazhet gërryese, madje ka edhe vatra të shumta erozioni, përrenj të rrëmbyeshëm, rrëshqitje dheu, rryma balte etj.

Bimësia është e pasur në lartësinë e kreshtave, ndërsa në luginë është e rrallë. Përhapjen më të madhe e kanë dushqet. Lartësitë janë të mbuluara me Ahishte, të përziera vende-vende me halorë.

Më të përhapura janë tokat karbonate kafe, dhe tokat karbonatike-humë, por gjenden edhe tokat pyjore kafe dhe livadhet malore.

Format karstike (shpellat, gropat, hinkat) dhe burimet e shumta krijojnë habitate dhe kamare të ndryshme ekologjike. Dallohen livadhet e ahut dhe alpin. Mbulimi i bimësisë në zonën e peizazhit është i pasur si pasojë e ndryshimeve në lartësi, tokave të pasura dhe lagështisë së mjaftueshme në stinën e verës. Bimësia mbizotëruese në livadhe dhe kullota, më e larmishme dhe më interesante është ajo e Malit me Gropa, kryesisht nga *Festuca bosniaca, Nardus stricta, Thymus cherlerioides* etj. Po kështu, pyjet gjetherënëse janë mjaft të pranishme, kryesisht Ahishte dhe Dushkaja (në rripin e poshtëm). Flora është e larmishme dhe interesante, jo vetëm në sasi por edhe në prani të disa bimëve endemike, si *Carex markgrafi, Minuartia baldaccii, subsp. scutariensis, Sesleria robusta subsp. skanderbegi, Stachys albanica*, apo edhe subendemike, si *Campanula versicolor subsp*.

Pyjet e ahut (*Fagus sylvatica*) shpesh formojnë grupe të pastra, por në disa raste, ato mund të përzihen me halorë (*Abies alba*). Zakonisht, këto pyje shtrihen në lartësitë 1700-1800 m. Flora karakterizohet nga një larmi e konsiderueshme speciesh. Studimet dhe vrojtimet në terren të ndërmarra evidentojnë se rreth 450 lloje ose 12% e florës më të lartë bimore shqiptare gjenden brenda zonës.

Ndër speciet më tipike të identifikuara në këtë rajon përmenden: *Achillea ageratifolia, Allium flavum, Anthyllis vulneraria, Arctostaphylos uva-ursi, Asplenium ruta-muraria, A. trichomanes, A. viride, Armeria alpina, Carex kitaibeliana, offgilicinaterum, Cystoperis , Cerastium alpinum, Campanula versicolor, Daphne blagayana, Draba aizoides, Juncus trifidus, Laserpitium siler, Saxifraga paniculata, Potentilla apennina, Dianthus petraeus, Festuca valesiaca, Melica sp. ciliate, Poa ne alpina Rosalis*, etj. Ndër speciet e rralla përmendim: *Sempervivum heuffelii, Moltkia petraea, Viola grisebachiana*.

Disa lloje rriten edhe në të çarat e shkëmbinjve gëlqerorë si *Fraxinus ornus, Ostrya carpinifolia, Pinus nigra, Arctostaphylos uva-ursi, Cotinus coggygria, Juniperus communis* etj.

Livadhet gëlqerore alpine janë shumë të larmishme, me lloje të bollshme endemike dhe të rralla.

Komunitetet bimore të kullotave dhe livadheve ndodhen në zonat më të ekspozuara të majave malore dhe të kushteve të vështira klimatike që i bëjnë këto zona të populluara nga bimë shumëvjeçare si: *Sesleria tenuifolia, Carex kitabeliana, Carex firma, Helianthemum alpestre, Aster alpinus, Edraianthus. graminifiolus*. Tokat alpine dhe subalpine janë gjithashtu një komponent i rëndësishëm i diversitetit të peizazhit dhe një faktor i rëndësishëm për banorët, vizitorët dhe ekoturizmin.

Fauna është e pasur dhe e larmishme. Ndër jovertebrorët, grupi më i bollshëm janë insektet, të cilët popullojnë habitatet e mbrojtura të peizazhit. Llojet e rëndësishme të insekteve në zonë janë: *Rosalia alpina, Cerambyx cerdo, Lucanus cervus, Osmoderma eremite*, etj.

Inventari i grupeve të synuara të faunës ka treguar se rajoni përfaqëson një zonë të rëndësishme si në nivel kombëtar ashtu edhe ndërkombëtar. Brenda rajonit janë raportuar 29 lloje gjitarësh, 134 lloje zogjsh, 15 lloje zvarranikësh dhe 12 lloje amfibësh.

Rajoni Gropa-Bizë-Martanesh është shumë i pasur dhe relativisht i ruajtur. Amfibët dhe zvarranikët janë të lidhur ngushtë me habitatet e ndryshme të rajonit. Llojet kryesore që hasen janë: *Elaphe situla, Emys orbularis, Testudo hermanni, Triturus cristatus, Bombina variegata* dhe *Hyla arborea*.

Zogjtë përbëjnë një popullatë të rëndësishme, të pasur dhe të larmishme. Statusi i ruajtjes për shumicën e specieve është relativisht i mirë. Llojet kryesore dhe të mbrojtura posaçërisht janë: *Bubo bubo, Aquila chrysaetos, Falco peregrinus, Dendrocopos leucotos, Alectoris graeca, Buteo rufinus, Accipiter nisus, Accipiter geinentis, Pernis apivorus, Neophron percnopterus, Circaetus, Perlumbarix,* etj.

Grupe të ndryshme gjitarësh janë të pranishëm në rajon, si gjitarët e vegjël dhe mishngrënësit e mëdhenj. Llojet kryesore janë Ariu (*Ursus arctos*), Ujku (*Canis lupus*), Rrëqebulli (*Lynx lynx*), Macja e egër (*Felis sylvestris*), Kaprolli (*Capreolus capreolus*), Derri i egër (*Sus scrofa*), Lundërza (*Lutra lutra*), etj.

Rajoni funksionon si një bërthamë dhe biokorridor i rëndësishëm për shumë specie me rëndësi kombëtare dhe ndërkombëtare, veçanërisht për ariun, ujkun dhe kaprolin.

Bazuar në përditësimet më të fundit (nëntor 2019) në territorin e RN: "Mali me Gropa-Bizë- Martanesh" janë identifikuar: 10 lloje habitatesh natyrore, 10 lloje me rëndësi floristike, 9 lloje endemike dhe 1 tip i Listës IUCN.

Gjithashtu, evidentohen speciet fauniste të Listës IUCN, ku: 1 specie e rrezikuar seriozisht, 1 specie e rrezikuar, 9 specie pothuajse të rrezikuara, 7 specie të cenueshme, 53 lloje të pashqetësuara, për 2 specie nuk ka të dhëna dhe 14 lloje nuk janë në listën e IUCN. Rajoni konsiderohet si një vend me potencial të madh ekoturistik. Ekoturizmi dhe turizmi kulturor janë faktorë të rëndësishëm të zhvillimit të mundshëm të qëndrueshëm dhe rritjes së mëtejshme të nivelit ekonomik për komunitetet lokale. Në të vërtetë, zona ofron vlera natyrore, kulturore dhe historike. Në këtë krahinë shtrihet krahina etnografike e Shëngjergjit ose Tomadhejës, e cila së bashku me Bendan përbën Malësinë e Tiranës. Qendra e tij është fshati Shëngjergj, me një histori mjaft interesante dhe të hershme.

LIQENI I ULZËS

Parku Natyror “Liqeni i Ulzës”, me Vendim të Këshillit të Ministrave nr. 60, datë 26.1.2022, u miratua ndryshimi i statusit dhe sipërfaqes së ekosistemit natyror “Liqeni i Ulzës”, nga “park natyror bashkiak” (kategoria IV/1) në “park natyror” (kategoria IV e zonave të mbrojtura), me sipërfaqe nga 4 206 ha deri në 4 205.15 ha.

Rajoni përfaqëson një ekosistem kompleks ujor dhe malor, i cili përfshin liqenin e Ulzës, liqenin e Shkopetit dhe malet dhe kodrat përreth.

Nga pikëpamja gjeografike ndodhet vetëm 5 km nga rruga Milot-Mat. Uleza ndodhet në një zonë me reliev polikeno-kuaternar, kohë në të cilën është formuar relievi kodrinor i kësaj zone dhe nga pikëpamja gjeologjike mban emrin e zonës Mirditë.

Zona gjeologjike e Mirditës njihet si zona e shkëmbinjve magmatikë ose zona e ofiolitit. Depozitimet kryesore gjeologjike janë të triasikut të mesëm, të pandarë, të cilat janë të izoluara në zonat përreth liqenit të Ulzës. Shkëmbinjtë magmatikë formojnë dy breza masivë, një lindor dhe tjetri perëndimor, të cilët janë kryesisht të epokës Jurasike.

Pjesa kryesore vendoset mbi shkëmbinj gabroide, të njësisë ofiolitike jurasiku, e cila përcakton kufirin perëndimor të një gropë të gjerë të mbushur me sedimente mollasike terciare (rëra, konglomerate, argilite) dhe depozitime lumore kuaternare.

Në formimin e klimës në Ulëz një rol të rëndësishëm luan lugina e Matit, liqenet e Ulzës dhe të Shkopetit, si dhe hapet drejt perëndimit. Klima është mesatare kontinentale me verë të nxehtë dhe të thatë dhe dimër të ftohtë dhe të lagësht.

Llojet kryesore të tokës janë toka kafe, e formuar në shkëmbinj sedimentarë. Zona ka një rrjet të dendur hidrografik, me aktivizim gjatë gjithë vitit dhe me intensitet më të madh në dimër dhe pranverë. Elementi kryesor hidrografik janë lumenjtë Mat dhe Uraka.

Ai përfaqëson një njësi unike për sa i përket sistemeve ekologjike që mbështet. Prania e dy liqeneve, Ulzës dhe Shkopetit, ka çuar në krijimin e habitateve ujore krejtësisht të veçanta dhe me rëndësi të madhe për biodiversitetin në vend.

Ekzistojnë lloje të florës dhe faunës me rëndësi kombëtare dhe ndërkombëtare, në mjedise të lagështa dhe tokësore, ku gjenden këto lloje kryesore: Pyjet termofile të ahut; Pyjet malore dhe subalpine të ahut; Pyjet e dushkut; Habitatet e përrenjve dhe lumenjve; Habitatet ujore në liqenet e Ulzës dhe të Shkopetit; Kullota termofile; Habitatet shkëmbore të zonës së butë.

Pozicioni gjeografik, klima e përshtatshme mesdhetare dhe prania e lumit kanë favorizuar zhvillimin e një shumëllojshmërie habitatesh ujore, lumore, urbane, malore, kodrinore dhe bimësi të larmishme mesdhetare, si pyjet e dushkut me Qarr (*Quercus cerris*), Bunga. (*Q. petrea*), Buckthorn (*Q. frainetto*), Gështenja (*Castanea sativa*), pyje gjethegjerë të përzier, pyje me pishë të zezë (*Pinus nigra*), shkurre mesdhetare, si Mare (*Arbutus unedo*), Shqopa (*Erica arborea*), Shkoza (*Erica arborea*), (*Phylerea latifolia*), Dëllinja e kuqe (*Juniperus oxycedrus*), etj. Përgjatë lumit rritet rrapi (*Platanus orientalis*), plepi i zi (*Populus nigra*) etj.

Flora është shumë e rëndësishme dhe e larmishme pasi përfaqësohet nga një larmi e madhe speciesh, shkurresh dhe pemësh të rralla bimore. Ndër speciet kryesore të rralla në inventar janë: 22 lloje të bimëve, pemëve dhe shkurreve të rralla dhe 6 lloje të shoqërive bimore po ashtu të rralla.

Për faunën e egër janë shumë të përshtatshme pyjet e kanakut, dushkut, shqopës etj. Gjitarët kryesorë që gjenden në park dhe në zonën përreth janë Ujku, Ariu, Derri i egër, Kaprolli, Lepuri i Egër, etj.

Në shkurret dhe pyjet mesdhetare gjendet një komunitet relativisht i madh shpendësh, ndër të cilët veçohen qukapikët (*Dendrocopos sp., Jynx torquilla, Picus canus, P. viridis*), disa lloje qukapikësh (*Perdix perdix, Coturnix coturnix*) dhe harabela (*Parus sp, Fringila sp., Carduelis sp., Emberiza sp., Sylvia sp., Sitta sp., Lanius sp., Turdus sp.*, etj.). Disa zogj uji vizitojnë rezervuarët e Ulzës dhe Shkopetit si: *Podiceps nigricollis, P. cristatus, Tachybaptus ruficollis, Egretta alba, E. garzetta, Ardea cinerea, Larus ridibundus, Alcedo atthis,* etj.

Gjithashtu, ka 10 lloje të rralla bretkosash, 2 lloje breshkash, 11 lloje zvarranikësh, 8 lloje të rralla gjitarësh, 16 lloje insektesh dhe 3 lloje kërpudhash. Në habitatet ujore janë dalluar; *Emys orbicularis, Natrix natrix, Natrix tessellata, Triturus vulgaris, Trituruscristatus, Salamandra salamandra, Hyla arborea, Bufo viridis, Bufobufo* dhe lloje të ndryshme bretkosash (*Rana sp.div.*)

Në ujërat e ëmbla të liqenit të Ulzës dhe të Shkopetit janë gjetur lloje të ndryshme peshqish si Coregonus "forma hybrida", *Gobio gobio lepidolemus, Gobio gobio albanicus, Cyprinus carpio, Carassius auratus gibelio, Barbus meridionalis petenyi, Alburnus alburnus alborella, barbatulus, Anguilla anguilla, Hypophthalmichthys molitrix, Aristichthys nobilis, Pachychilon pictum*, etj., disa prej të cilave kanë rëndësi ekonomike dhe janë me interes për popullsinë vendase që jeton rreth liqeneve.

Bazuar në përditësimet më të fundit (nëntor 2019), janë identifikuar 7 lloje habitatesh natyrore (sipas Listës së Habitateve NATURA 2000, 1 tip habitati renditet si prioritet), i cili kërkon masa specifike të

ruajtjes, 6 lloje me rëndësi floristike, 4 specie endemike, 1 specie nga të Aneksit IV, të Direktivës së Habitateve dhe 1 specie sipas Konventës së Bernës. Në rajonin e Liqenit të Ulzës rriten 3 lloje të rralla ose subendemike (*Forsythia europae, Galatella albanica* dhe *Euphorbia deflexa*) dhe 1 nënspecie endemike (*Festucopsis serpentini subsp. serpentini*).

Gjithashtu, evidentohen speciet fauniste të Listës IUCN, ku: 1 specie e kërcënuar seriozisht, 10 lloje, pothuajse e rrezikuar, 6 lloje të pambrojtura, 49 lloje të pashqetësuara, 2 specie pa të dhëna dhe 13 lloje nuk janë në Listën e IUCN.

PLANI I MENAXHIMIT I BASENIT

UJOR MAT

Aneksi Teknik IX (Monitorimi)

---

1 Cilësia e ujit të lumit sipas AKM BOD_5, NH_4 dhe P-totali; vitet 2014-2019

Ky seksion përmban përmbledhje të të dhënave të papërpunuara për cilësinë e ujërave sipërfaqësore të referuara në Kapitullin 8 të dokumentit kryesor të PMBU-së Mat. Të dhënat u morën në funksion të projektit EUSIWM nga Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM).

Figura 1-1 Pasqyrë e stacioneve të monitorimit të cilësisë së ujërave sipërfaqësore të AKM brenda Basenit Ujor Mat

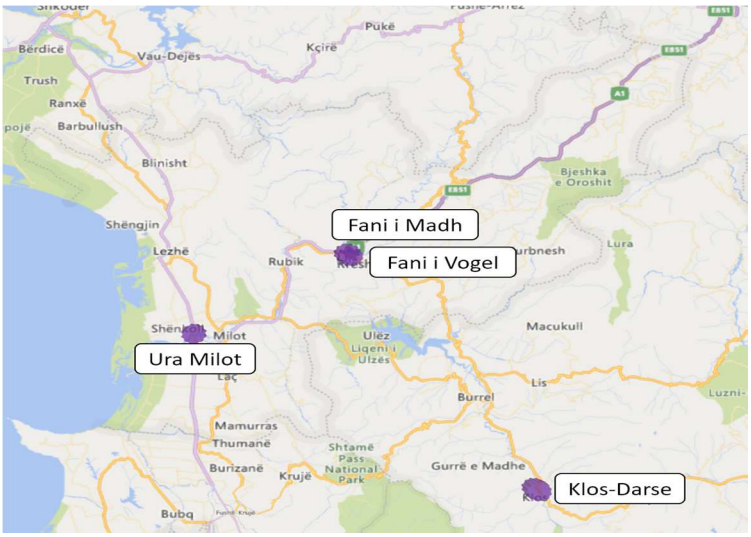

Krahas tabelave me të dhëna të papërpunuara, për mesataren vjetore janë paraqitur edhe në figura. Këto shifra përfshijnë pragjet e skemës së klasifikimit për lumenjtë, siç zbatohet nga AKM, përfshihet në Tabelën 1-1.

Tabela 1-1 Skema e klasifikimit të AKM për vlerësimin e parametrave fiziko-kimikë në lumenj[1]

Parametri	Njësia	Statusi				
		Lartë	Mirë	E moderuar	I varfër	E keqe
Oksigjeni i tretur	mg/l	>7	>6	>5	>4	<3 ([2])
BOD5	mg/l	<2	<3.5	<7	<18	> 18
pH (acid)	-	-	>6.5	>6	-	-
pH (alkaline)	-	-	<8.5	<9	-	-
NH4	mg N/l	<0.05	<0.3	<0.6	<1.5	>1.5
NO2	mg N/l	<0.01	<0.06	<0.12	<0.3	>0.3
NO3	mg N/l	<0.8	<2	<4	<10	> 10
PO4	mg P/l	<0.05	<0.10	<0.2	0.5	>0.5
P-totali	mg P/l	<0.1	<0.20	<0.4	<1	> 1

BOD5: kërkesa biokimike për oksigjen (pesë ditë); NH4: amonium; NO2: nitrit; NO3: nitrat; PO4: orto-fosfat; P-totali: fosfor total.

[1]Nuk është e qartë nëse kjo skemë bazohet në përqendrime mesatare, maksimale/minimale ose përqindje.

[2]Ka një gabim në këtë skemë. Ose pragu për oksigjenin e tretur (DO) për 'Dobët' duhet të jetë >3 mg/l, ose për 'Keq' <4 mg/l. Për këtë dokument, pragu për 'Dobët' është vendosur në >3 mg/l.

Tabela 1-2 Kërkesa biokimike për oksigjen – BOD5 [mg/l]

		2014		2015			2016			2017	2018			2019		
lumi	**Stacioni**	**Prill**	**tetor**	**mars**	**qershor**	**shtator**	**shkurt**	**korrik**	**tetor**	**mars**	**mars**	**tetor**	**dhjetor**	**mars**	**shtator**	**nëntor**
Mat	Klos-Darse	2	3	3	1	10	3	5	4	<1	<1	2	7	1	3	9
	Ura Milot	1	3	8.5	1	5	2	5	<1	<1	<1	2	8	2	4	1
Fani I Madh	Fani i madh	1	4	2	3	4	3	8	2	2	<1	<1	6	4	5	3
Fani I Vogël	Fani i vogel	2	5	3	1	9	3	10	4	<1	<1	5	9	3	4	4

Tabela 1-3 Amoniumi – NH4 [mg N/l]

		2014			2015			2016			2017	2018			2019		
lumi	**Stacioni**	**Prill**	**qershor**	**tetor**	**mars**	**qershor**	**shtator**	**shkurt**	**korrik**	**tetor**	**mars**	**mars**	**tetor**	**dhjetor**	**mars**	**shtator**	**nëntor**
Mat	Klos-Darse	0,013	0,025	0,049	0,035	0,022	0,014	0,044	0,013	0,007	0,022	0,0056	0,012	0,017	0,0085	0,013	0,011
	Ura Milot	0,022	0.001	0,061	0,086	0,023	0,018	0,065	0,015	0,008	0,019	0,082	0,007	0,033	0,007	0,012	0,083
Fani I Madh	Fani i madh	0,017	0,003	0.05	0,072	0,019	0.02	0,039	0.01	0,016	0,025	0,047	0.01	0,019	0,002	0.01	0,002
Fani I Vogël	Fani i vogel	0,065	0,024	0,233	0,062	0,495	0.33	0,066	0.39	0.56	0,022	0,133	0,132	0,109	0,144	0,128	0,177

Tabela 1-4 Fosfor total [mg P/l]

		2014			2015			2016			2017	2018			2019		
lumi	**Stacioni**	**Prill**	**qershor**	**tetor**	**mars**	**qershor**	**shtator**	**shkurt**	**korrik**	**tetor**	**mars**	**mars**	**tetor**	**dhjetor**	**mars**	**shtator**	**nëntor**
Mat	Klos-Darse	0,027	0,045	0,025	0.03	0,023	0,0011	0,034	0.06	0.2	0,071	0,034	0,036	0,014	0,0085	0,0085	0,0038
	Ura Milot	0,019	0,029	0,037	0,162	0,044	0.0003	0,051	0,041	0,213	0,077	0,059	0,059	0,016	0,0074	0,0075	0,0017
Fani I Madh	Fani i madh	0,025	0,098	0,035	0,038	0,037	0,013	0.05	0.03	0.04	0,112	0,072	0,063	0,008	0,0022	0,0101	0,0031
Fani I Vogël	Fani i vogel	0,028	0.12	0,033	0,034	0,042	0,009	0,033	0.05	0.26	0,094	0,076	0,082	0,029	0,021	0,018	0,0247

Ju lutemi vini re se në vitin 2017 është marrë vetëm 1 mostër!

Figura 1-2 Cilësia e ujit sipërfaqësor në Mat gjatë periudhës 2014-2019: kërkesa biokimike për oksigjen (BOD5)

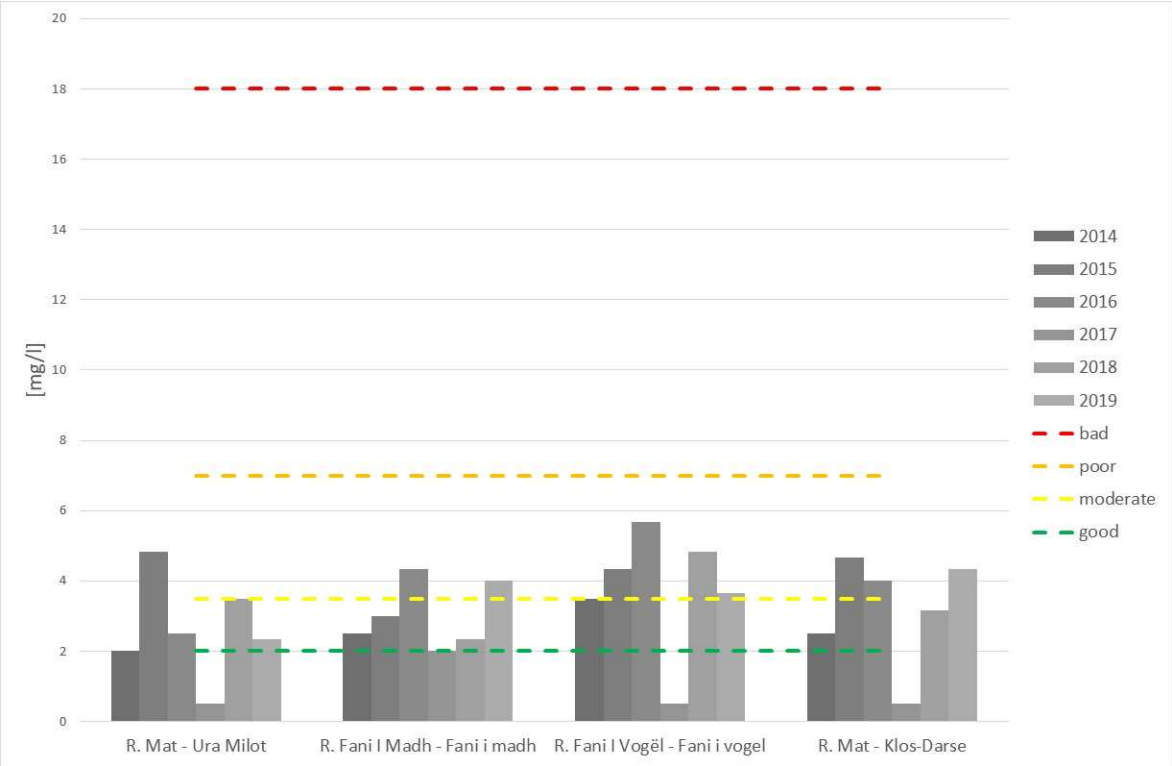

Figura 1-3 Cilësia e ujit sipërfaqësor në Mat gjatë periudhës 2014-2019: amonium (NH4)

Figura 1-4 Cilësia e ujërave sipërfaqësore në Mat gjatë periudhës 2014-2019: fosfor total

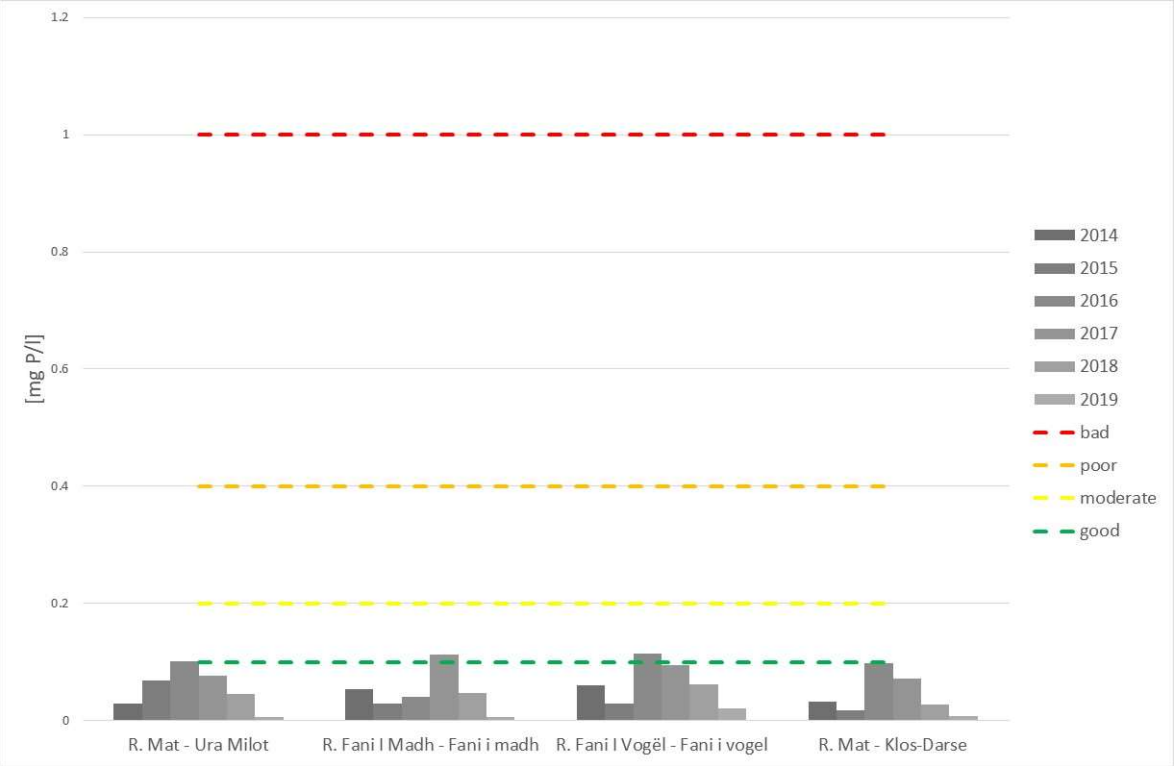

2 SEKSIONI 2 – Rezultatet e Fushatës së kampionimit, Tetor 2020

Ky seksion përmban rezultatet e monitorimit të zbulimit të shpejtë të Tetorit 2020 në Basenin e Matit, siç përmendet në Kapitullin 8 të dokumentit kryesor të PMBU të Matit.

Tabela 2-1 Rezultatet e matjeve dhe analizave laboratorike të Monitorimit të Zbulimit të Shpejtë Mat, 16/18 Tetor 2020

Kodi	*lumi*	Emri	Gjerësia gjeografike	Gjatësia gjeografike	pH [-]	KE [µS/cm]	BËJ [mg/l]	BOD5 [mg/l]	COD [mg/l]	TSS [mg/l]	NH4 [mg N/l]	NO3 [mg N/l]	NO2 [mg N/l]	PO4 [mg P/l]	Alkaliniteti [mg/l]
M1	Mati	Dega, në rrjedhën e poshtme të Komsit dhe uzina	41.593360	19.992800	8.58	160.3	13.1	1	3.2	0.75	0.01	0.5	0,026	0,007	19
M2	Mati	Dega në jug të Burrelit. A mund të përfaqësojë kushte referimi?	41.592420	20.017700	8.33	182.5	11.7	1	1.6	0.75	0.04	0.5	0,012	0,019	12.5
M3	Mati	Në rrjedhën e sipërme të Klosit. BOD i ndikuar nga Fshat & Bulqizë	41.489430	20.094950	8.19	237	13	2	3.04	0.75	0.01	1.0	0,017	0,012	16.5
M4	Mati	Dega midis Fshat & Klos.	41.493500	20.091520	8.21	278	10.6	2	3.68	7.5	0.01	1.3	0,009	0,003	7.5
M5	Mati	Lumi Mat në rrjedhën e poshtme të Klosit. BOD duhet të jetë i ngritur.	41.525350	20.082670	8.35	243	11.9	2	2.64	0.75	0.01	1.1	0,017	0,007	17.5
M6	Mati	Lumi i Matit në rrjedhën e poshtme të Burrelit në rrjedhën e sipërme të rezervuarit të Ulzës	41.647880	20.010190	8.42	236	12.05	2	2.808	0.75	0.01	0.9	0,014	0,003	9
M7	Mati	Lumi Mat në bashkim me Fani Madh. Shih fletën 18/10. Fani Madh në rrjedhën e poshtme të Fang, në rrjedhën e sipërme të bashkimit të Matit	41.703840	19.774270	8.16	249	9.8	2	2.56	0.75	0.03	0.5	0,019	0,003	10
FV1	Vogel Fani	Fani Vogel në Gjegjan	41.935110	20.014560	7.54	141.7	11	1	1.6	0.75	0.01	0.5	0,002	0,005	67.1
FV2	Vogel Fani	Dega e Fani Vogel për kusht referencë	41.930550	20.002950	7.64	156.7	11	1	1.216	0.75	0.02	0.9	0,002	0,008	97.6
FV3	Vogel Fani	Fani Vogël në rrjedhën e poshtme të Gjegjanit dhe HEC-it	41.929970	19.993720	7.5	142.2	10.9	1	1.2	0.75	0.01	0.3	0,002	0,005	58
FM1	Madh Fani	Fani Madh në Reps	41.863720	20.018300	8.04	231	10.9	1	2	0.75	0.01	0.4	0.001	0,003	112,85
FM2	Madh Fani	Dega me bazalt ballkanik. Shënim EC të lartë! Kontrolloni P-Chem	41.883600	20.034290	5.11	343	12.8	1	1.44	0.75	0.04	0.6	0.001	0,003	6.1
FM3	Madh Fani	Fani Madh në rrjedhën e sipërme të Klosit	41.954990	20.177910	6.65	147.8	10.7	1	1.2	0.75	0.01	0.3	0.001	0,003	82,35
FM4	Madh Fani	Kushti i mundshëm referimi	41.918840	20.140880	7.34	211	10.7	1	1.92	0.75	0.01	0.6	0.001	0,003	128.1
FM5	Madh	Fani Madh në Restorant “Boçi”	41.715310	19.775190	7.52	261	10.7	1	1.24	0.75	0.01	0.4	0.001	0,003	140.3

3 SEKSIONI 3 – Rezultatet e Monitorimit të Zbulimit të Shpejtë, Qershor 2022

3.1 Vlerësimi fiziko-kimik

Shembull ID	Trupi ujor	Kodi	Koha	Elec Cond uS/cm	WGS84 Y	WGS84 X	T °C	pH	BËJ	BOD	COD	TSS	NH4	NO3	NO2	PO4	Alkaliniteti
FV1	Lumi Fani Vogel	3512225	13:45	422	41.8641172	20.018253	19.8	7.59	7.26 mg/l	0.14 mg/l	0.24 mg/l	2.5 mg/l	<0.2 mg/l	0.31 mg/l	0.003 mg/l	0.005 mg/l	109.8 mg/l
FV2	Dega nga imi	3512226	14:45	730	41.875140	20.033588	18.3	7.05	6.7 mg/l	0.12 mg/l	0.2 mg/l	34.5 mg/l	<0.2 mg/l	1.12 mg/l	0.03 mg/l	0.005 mg/l	36.6 mg/l
FV3	Rrëshen	35122221	15:45	425	41.774140	19.868832	19.2	8.34	8.25 mg/l	0.62 mg/l	1.04 mg/l	4 mg/l	<0.2 mg/l	0.33 mg/l	0.01 mg/l	0.004 mg/l	231.8 mg/l
FV4	Rrëshen	35122221	15:50	568	41.774150	20.868681	18.8	7.37	0.82 mg/l	75 mg/l	97 mg/l	33 mg/l	23.8 mg/l	2.6 mg/l	<0.06 mg/l	0.12 mg/l	256.2 mg/l
FV5	Përroi, Hotel Marub	n/a	08:00	391	41.762524	20.755408	19.9	7.42	0.32 mg/l	0.38 mg/l	0.64 mg/l	<2 mg/l	<0.2 mg/l	0.59 mg/l	<0.02 mg/l	0.005 mg/l	219.6 mg/l
M1	Përroi Urake	3512343	11:15	275	41.679008	19.987381	19	7.7	7.37 mg/l	0.31 mg/l	0.52 mg/l	<2 mg/l	<0.2 mg/l	0.27 mg/l	0.02 mg/l	<0.005 mg/l	163.5 mg/l
M2	Shoshaj	351251	14:00	283	41.607438	20.028220	18.8	8.36	7.08 mg/l	0.26 mg/l	0.44 mg/l	<2 mg/l	<0.2 mg/l	0.15 mg/l	0.01 mg/l	0.005 mg/l	176.9 mg/l
M3	Lumi i Matit	351273	14:30	266	41.525359	20.082587	17.6	8.52	6.62 mg/l	0.22 mg/l	0.36 mg/l	<1,5 mg/l	0.16 mg/l	0.23 mg/l	<0.02 mg/l	0.003 mg/l	170.8 mg/l
M4	Dega Mati	3512741	15:00	232	41.502690	20.059894	18.4	8.16	6.89 mg/l	0.14 mg/l	0.24 mg/l	<2 mg/l	<0.2 mg/l	0.19 mg/l	<0.02 mg/l	<0.005 mg/l	134.2 mg/l
M5	Lumi i Matit/Klos	3512771	16:30	259	41.489208	20.095196	19	8.26	7.43 mg/l	0.07 mg/l	0.12 mg/l	<2 mg/l	<0.2 mg/l	0.25 mg/l	<0.02 mg/l	0.003 mg/l	158.6 mg/l

3.2 Vlerësimi Biologjik

Vlerësimi biologjik i gjendjes së trupave ujorë u zhvillua në bashkëpunim me Agjencinë Kombëtare të Mjedisit.

Pikat 1, 3, 4 karakterizohen nga një cilësi e keqe e ujit, me ndotje dhe pa prani të specieve të ndjeshme, siç shihet nga indeksi EPT.

Pikat 2 dhe 5 janë në gjendje më të qëndrueshme, ku ka specie të ndjeshme dhe tolerante (sidomos në pikën 5).

Shembulli 1 (Përsëritjet 1)

Klasa	Rendit	Familja	Numri	EPT%
Insekt	Diptera	Chironomidae	10	0%

Shembulli 2 (Klos)

Klasa	Rendit	Familja	Numri	EPT%
Insekt	Diptera	Chironomidae	10	
Insekt	Efemeroptera	Heptagonidae	5	
Insekt	Trikoptera	Rhyacophilidae	3	66.6%

Shembulli 3 (pika nr. 43)

Klasa	Rendit	Familja	Numri	EPT%
Insekt	Diptera	Chironomidae	3	0%

Shembulli 4 (përsëritjet 2)

Klasa	Rendit	Familja	Numri	EPT%
Insekt	Diptera	Chironomidae	2	0%

Shembulli 5 (përsëritjet 3)

Klasa	Rendit	Familja	Numri	EPT%
Insekt	Diptera	Chironomidae	70	
Insekt	Efemeroptera	Heptagonidae	12	
Insekt	Trikoptera	Rhyacophilidae	10	
Insekt	Plekoptera	Perlodidae	3	
Insekt	Odonata	Gomhidae	2	66.6%

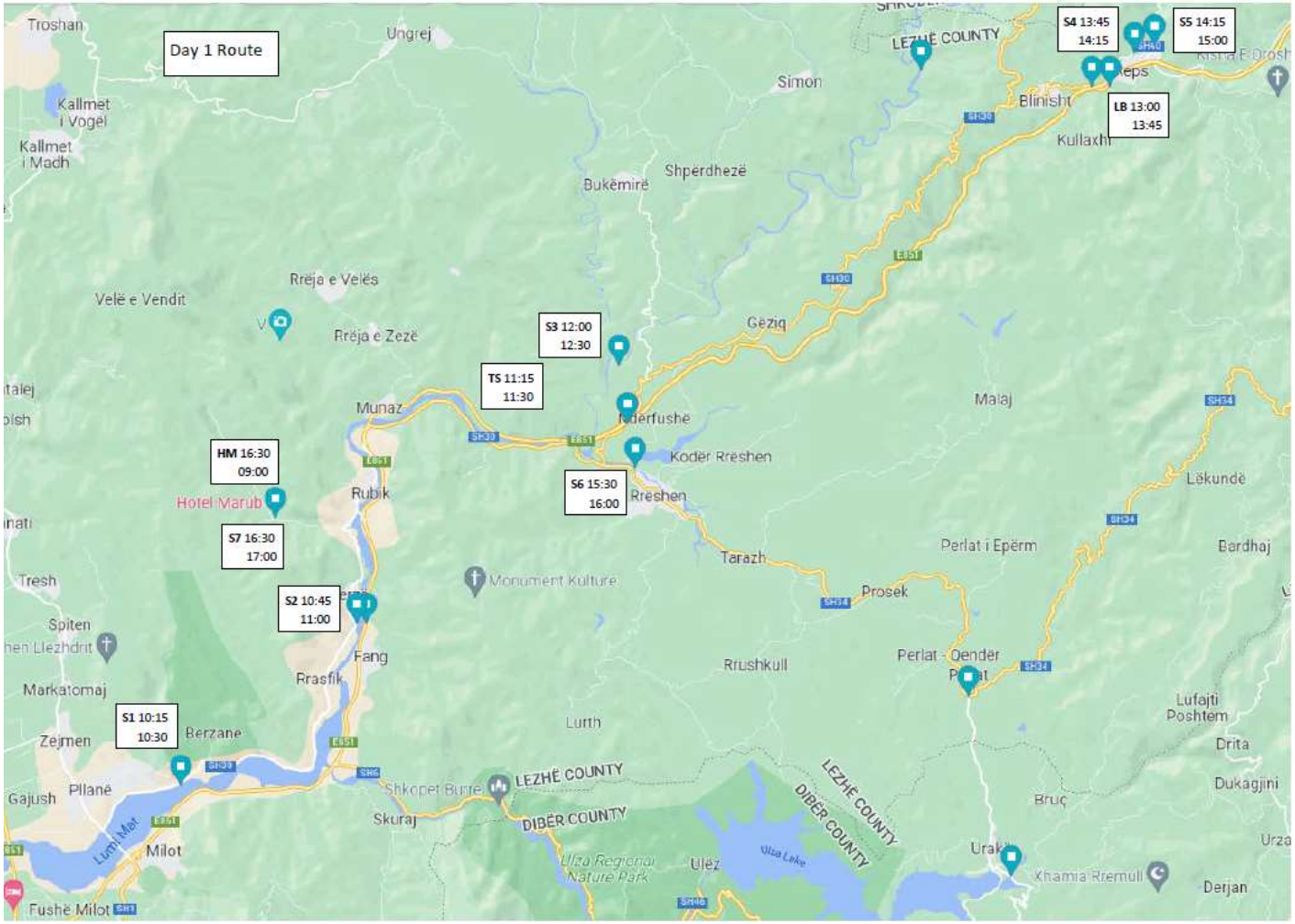

Figura 5: Vendndodhja e mostrës së ditës 1

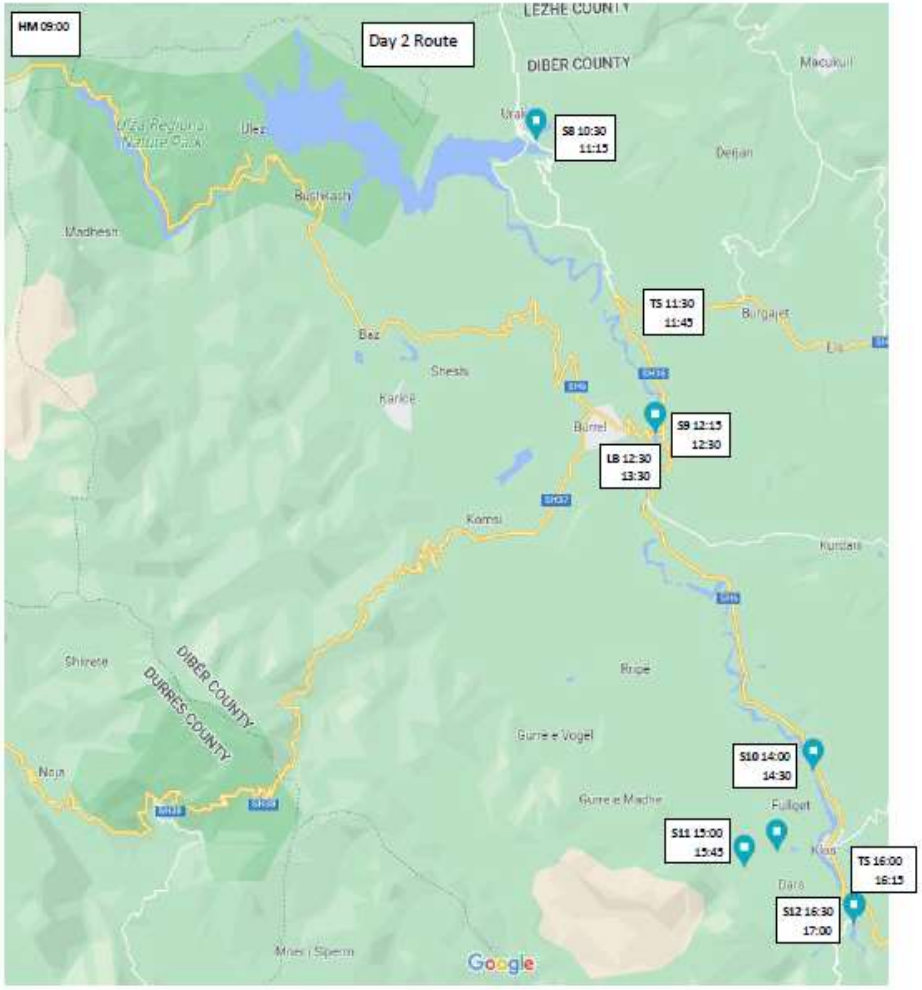

Figura 6: Vendndodhja e mostrës së ditës 2

4 Programi i propozuar i monitorimit të ujërave sipërfaqësore, në mbështetje të Planit të Menaxhimit të Basenit Ujor Mat 2024-2029

Referojuni dokumentit të EUSIWM "Udhëzues praktik për prezantimin e monitorimit në përputhje me DKU në Shqipëri gjatë viteve 2024-2029" për konsideratat dhe qasjet në bazë të programeve të monitorimit të ujërave sipërfaqësore të propozuara si më poshtë.

4.1 Sfidat në monitorimit të ujit në basenin e lumit Mat

Programi ekzistues i monitorimit të ujit në BU të Matit, veçanërisht ai për ujërat sipërfaqësore është ende larg plotësimit të kërkesave për monitorimin dhe vlerësimin e Direktivës Kuadër të Ujit të BE-së (DKU). Mangësitë kryesore për vlerësimin e statusit sipas DKU-së të trupave ujorë përfshijnë:

Vlerësimi i gjendjes së ujërave sipërfaqësore:

- Statusi kimik nuk mund të vlerësohet. Laboratorit të AKM-së i mungojnë pajisjet, reagentët, metodat dhe burimet e përgjithshme për analizën e "substancës prioritare dhe disa ndotësve të tjerë" të përshkruar.
- Statusi/potenciali ekologjik nuk mund të vlerësohet, sepse:
    - Elementet e cilësisë hidrobiologjike (fauna jovertebrore bentike, fitoplanktoni, flora e tjera ujore dhe peshqit) nuk monitorohen në mënyrë rutinore;
    - Elementet e cilësisë hidro-morfologjike nuk monitorohen në mënyrë rutinore, përveç niveleve të ujit;
    - Skemat tip-specifike për klasifikimin – status i lartë, i mirë, i moderuar, i dobët, i keq – i elementeve të cilësisë hidrobiologjike (Raportet e Cilësisë Ekologjike) nuk janë zhvilluar;
    - Skemat e klasifikimit të elementeve të cilësisë fiziko-kimike dhe hidromorfologjike mbështetëse nuk janë zhvilluar;
    - Listat me ndotës të veçantë për basenet shqiptare dhe standardet e tyre të cilësisë mjedisore nuk janë vendosur.

Vlerësimi i gjendjes së ujërave nëntokësore:

- Statusi kimik i ujërave nëntokësore nuk mund të vlerësohet, me përjashtim të mikrondotësve organikë si pesticidet. Laboratori i Shërbimit Gjeologjik Shqiptar nuk disponon pajisje për analizën e mikrondotësve organikë.
- Statusi sasior nuk mund të vlerësohet siç duhet për shkak të sasisë së kufizuar të të dhënave për dinamikën e niveleve të ujërave nëntokësore që janë përfaqësuese për akuiferët. Për më tepër, kriteret për "statusin e mirë sasior" të trupave ujorë nëntokësorë janë ende për t'u vërtetuar.

Vlerësimi i gjendjes së trupave ujorë:

- Ka pak mbivendosje midis stacioneve të përcaktuara sipas Programit Kombëtar të Monitorimit të Mjedisit dhe trupave ujorë sipërfaqësorë të përcaktuar në BU të Matit.
- Liqenet, rezervuarët dhe ujërat kalimtare brenda BU të Matit aktualisht nuk monitorohen.
- Mostrat e marra aktualisht nga deti Adriatik nuk janë përfaqësuese për trupat ujorë bregdetarë të përvijuar, të cilët kanë një gjerësi prej 1 milje detare (1.85 km).
- Trupat ujorë nëntokësorë janë të përcaktuar, por duhet të kontrollohen në përputhje me kriteret për përcaktimin në përputhje me DKU.
- Rrjeti aktual i monitorimit të ujërave nëntokësore nuk është përfaqësues për trupat ujorë nëntokësorë.

Monitorimi i ndotjes së ujit në Shqipëri është sfidues për shkak të numrit të lartë të pikave të shkarkimit të ndotjes të paregjistruara, të dhënave jo të plota për substancat ndotëse, si dhe rrjetit të pamjaftueshëm të monitorimit, buxhetit dhe mjeteve të limituara të institucioneve përkatëse monitoruese. Cilësia e trupave ujorë po përkeqësohet më tej për shkak të investimeve të pamjaftueshme në infrastrukturën e kontrollit të ndotjes së ujërave të zeza dhe mbetjeve. Kjo ka pasoja të rëndësishme mjedisore për vendin. Për më tepër, duke qenë se ujërat nëntokësore janë burimi kryesor i ujit të pijshëm në Shqipëri (afërsisht 80%) dhe kontribuojnë në rrjedhën bazë të shumicës së lumenjve, pesticidet në ujërat nëntokësore janë gjithnjë e më shumë një shkak shqetësimi për shëndetin e njeriut, por edhe për shëndetin e ekosistemeve ujore.

4.2 Masat e propozuara për programin e monitorimit

Trajtimi i mangësive me kërkesat e monitorimit dhe vlerësimit të DKU-së do të kërkojë një grup të konsiderueshëm ndërhyrjesh – të harmonizuara. Programi i përbashkët i ujit BE/ADA (EU4WATER 2024-2029) në Shqipëri do të punojë ngushtë me AMBU-në si institucioni kryesor përfitues për t'i ofruar udhëheqje teknike sektorit shqiptar të menaxhimit të ujit (burimeve) në (i) Zhvillimin e Legjislacionit dhe (ii) Planifikimin e PMBU. Kjo e fundit do të përfshijë, ndër të tjera, investime kapitale (p.sh. pajisje laboratorike, prerës të ujërave nëntokësore, pajisje hidrologjike); hulumtimi, duke përfshirë marrjen e mostrave në terren, për përcaktimin e raporteve të cilësisë ekologjike të tipit specifik; rritja e numrit të stafit të përfshirë në monitorim dhe vlerësim, si dhe trajnime; marrëveshje institucionale ("*kush do të bëjë çfarë*"); përcaktimi i buxheteve të mjaftueshme për monitorimin dhe vlerësimin në përputhje me DKU-në; implikimet ligjore. Kjo mund të kërkojë një kohë të caktuar (pesë deri në dhjetë vjet).

Në mënyrë që PMBU e Matit të bëhet funksionale gjatë periudhës 2024-2029, duhet të hartohet një program mbështetës i monitorimit të ujit që të jetë i realizueshëm dhe i përballueshëm gjatë kësaj periudhe planifikimi.

Pikat e vëmendjes për hartimin e programeve mbështetëse të monitorimit përfshijnë, por nuk kufizohen në:

- *Përzgjedhja e vendeve të monitorimit, në lidhje të ngushtë me trupat ujorë të përcaktuar;*
- *Përzgjedhja e parametrave që do të monitorohen;*
- *Përcaktimi i frekuencave të monitorimit;*
- *Përcaktimi i skemave (klasifikuese) për vlerësimin e të dhënave të monitorimit.*

Specifikimet e sipërpërmendura do të hartohen përmes programit EU4WATER 2024-2029 në Shqipëri, ku institucionet monitoruese të lidhura me ujin në Shqipëri (AKM, IGEO, SHGJSH, ISHP) nën drejtimin e AMBU-së do të pritet të bashkëpunojnë për të çuar përpara këtë qasje në përputhje me DKU për monitorimin e ujit.

PLANI I MENAXHIMIT TË BASENIT

UJOR MAT

Shtojca Teknike X (Raporti i Analizës Ekonomike)

---

1 MATI RB: NJË PËRMBLEDHJE E SHKURTËR

Shqipëria është ndarë në 7 njësi hidrologjike të baseneve ujore si bazë për planifikimin e menaxhimit të ujit[1].

Pellgu i lumit Mat është kryesisht pjesë e rajonit malor qendror të Shqipërisë (lartësia mesatare 746 m), duke mbuluar pjesët veriore të tij dhe ka një sipërfaqe ujëmbledhëse prej 2,814 km2. Lumi Mat (gjatësia e përgjithshme prej 144 km) arrin në bregdetin e Adriatikut përmes fushave bregdetare në Fushë Kugë. Kufijtë hidrologjikë të pellgut që e ndajnë atë nga pellgjet e tjera shtrihen kryesisht në zona malore me aktivitete njerëzore shumë të kufizuara.

Presionet kryesore në pellg janë ato që mbizotërojnë për të gjithë Shqipërinë, pra:

- Ndotja nga ujërat e ndotura të patrajtuara dhe ngarkesat organike përkatëse, kryesisht nga përdorimi shtëpiak;
- Ndotje të tjera kimike nga pika dhe burime, p.sh. nga industria, miniera (gjithashtu vende të vjetra);
- Ndotja e përhapur organike dhe kimike kryesisht nga bujqësia;
- Ndryshimet hidromorfologjike për shkak të përdorimeve të ndryshme të ujit (përfshirë nxjerrjen e zhavorrit); këtu, rëndësia e hidroenergjisë në BU-në e Matit si presion është në një nivel mesatar, si për të gjithë Shqipërinë, pasi përafërsisht 10% e prodhimit të përgjithshëm të hidrocentraleve në Shqipëri zhvillohet këtu, ndërsa BU Mat përfaqëson përafërsisht. 9,8% e sipërfaqes së Shqipërisë);
- Nxjerrja e ujit (kryesisht në lidhje me ujërat nëntokësore dhe të lidhura me bujqësinë), të cilat në nivel lokal mund të jenë të rëndësishme.

Për më shumë detaje në lidhje me presionet, ndikimet dhe rreziqet për arritjen e objektivave mjedisore të DKU-së, ju lutemi shihni kapitullin 10 të PMBU-së.

2 NDARJA E INFORMACIONIT NË RRETHET E PELLGJEVE LUMORE

Një element kyç për të kuptuar më mirë situatën socio-ekonomike në një basen ujor specifik, është zbërthimi i informacionit përkatës që zakonisht disponohet në nivele administrative. Ky nivel është shpesh në nivel bashkie ose qarku, ndërsa në disa raste informacioni është i disponueshëm në nivel "rajoni" (Veri-Jug etj.).
Prandaj, qasja e mëposhtme u mor për të vendosur këtë ndarje në informacione të rëndësishme për basenin ujor:

- Pjesët e të dy bashkive/prefekturave që shtrihen brenda BU-së janë krijuar, si për zonën ashtu edhe popullsisë (aglomerateve);
- Bazuar në këtë, janë krijuar një numër “rastesh të qarta” (0 ose 100%);
- Në rastet kur diferencat janë të papërfillshme, komuna në fjalë është ndarë plotësisht në një pellg (pastaj, përfshirë 100% ose 0% në përputhje me rrethanat);
- Në rastet e rezultateve “të paqarta”, është zbatuar gjykimi i ekspertëve lidhur me atë se sa % duhet të përfshihet në BU; ky gjykim ka marrë parasysh edhe “përhapjen” e aktivitetit ekonomik.

Si pikënisje për këtë punë, u prodhua një hartë e gjeo-referencuar (shih më poshtë) që tregon:

- kufijtë e BU;
- kufijtë administrativë në nivel bashkie dhe qarku.

[1]Shqipëria ka shtatë basene ujore me “Këshillat e Baseneve Ujore” të krijuar përkatësisht, me VKM Nr. 696, datë 30.10.2019 “Për kufijtë e përcaktuar territorial dhe hidrografik të baseneve ujore në Republikën e Shqipërisë, si dhe qendrën e përbërjen e secilit”

Në një hap të dytë, u krye analiza numerike, si në nivel rural dhe komunal, duke çuar në një ndarje të qartë (ose jo) të bashkive/komunave në BU.

Si rezultat, ka vetëm disa raste të kufizuara, për të cilat një përqindje e informacionit socio-ekonomik i është "caktuar" jo plotësisht BU-së së Matit në nivel komunal. Nga 5 bashkitë e alokuara për BU-në e Matit, vetëm Lezha u nda pjesërisht (20%).
Përsa i përket qarkut, Dibra i është ndarë BU-së së Matit me 35%, ndërsa për Lezhën përqindja e Matit është 50%.

Tabela 1: Ndarja e qarqeve dhe bashkive MAT – përmbledhje

Grumbullimi i zonës		Ndarja përfundimtare për RB	
Bashkitë	**Prefektura**	**Bashkitë**	**Prefektura**
KLOS	Dibër	100,0%	35,0%
MAT		100,0%	
KURBIN	Lezhë	100,0%	50,0%
LEZHË		20,0%	
MIRDITË		100,0%	

*Aglomerimi i popullsisë bazohet në zonën e BU, të dhënat e Censusit të vitit 2011 dhe reformën e re territoriale 2014.

Rezultatet e detajuara janë dhënë në Tabelën 2 në vijim.

Harta: Pellgu i lumit Mat dhe kufijtë e bashkive/qarqeve

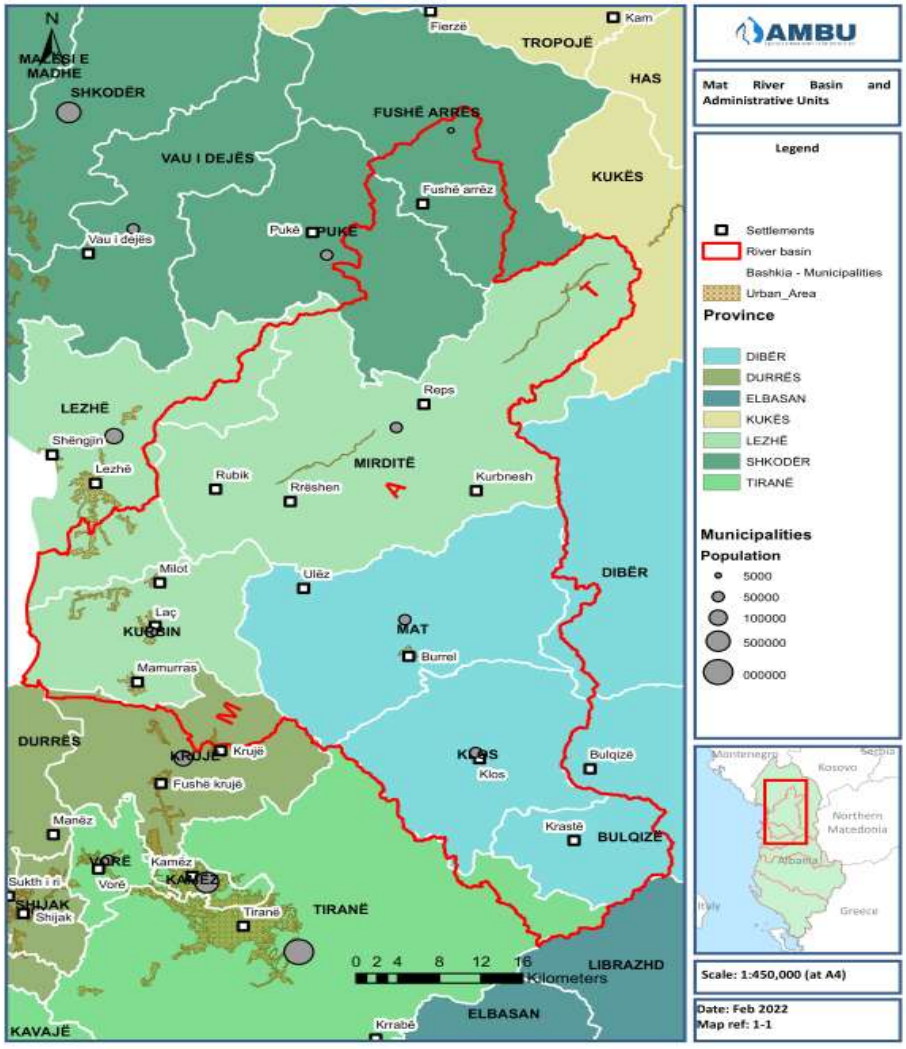

Tabela 2: Alokimi i qarqeve dhe bashkive në BU të Matit - analiza e detajuar

Grumbullimi i zonës				Grumbullimi i popullsisë				Vendimi final i përfshirjes/përjashtimit të Bashkive &Prefekturave për analiza ekonomike	
Bashkia	% e sip.Bashkisë	Prefektura	% e sip. Prefekturës	% e pop.Bashkisë	% e pop.Prefektura	Komentet e Bashkisë	Komentet e Prefekturës	Bashkia	Prefektura
BULQIZË	22,9%	Dibër	42,4%	5,0%	35,0%	Përjashtohet	Dibër: 67% e aktiviteteve ekonomike në zonën e Bulqizë-Dibë, kështu që përfshihet 35%.	0,0%	35,0%
DIBËR	3,2%			0,0%		Përjashtohet		0,0%	
KLOS	99,6%			100,0%		Përfshihet		100,0%	
MAT	99,9%			100,0%		Përfshihet		100,0%	
KURBIN	99,7%	Lezhë	77,3%	100,0%	61,0%	Përfshihet	Lezha: afërsisht 65% e aktiviteteve ekonomike në prefekturë janë të vendosura në Bashkinë Lezhë, kështu që 48% e aktiviteteve ekonomike janë në RBU Mat (dhe 61% e popullsisë) kështu që përfshihet 50%	100,0%	50,0%
LEZHË	30,6%			20,0%		Popullsia e gjithë bashkisë është 65,000 goxha sinjifikuese. Përfshihet 20%		20,0%	
MIRDITË	95,9%			100,0%		Përfshihet		100,0%	
FUSHË ARRËS	26,8%	Shkodër	9,5%	50,0%	3,0%	Hidrologjikisht kjo pjesë e bashkisë ka rëndësi, por popullsia është 7,500 (50% rezulton në 3,750) ... kështu që, përjashtohet.	Shkodër: përjashtohet (popullsia totale e prefekturës 215,000, ku afërsisht 6,000 janë në këtë RBU)	0,0%	0,0%
PUKË	38,8%			25,0%		Hidrologjikisht kjo pjesë e bashkisë ka rëndësi, por popullsia e bashkisë është 11,000 (25 % rezulton në 2,750) ... kështu që, përjashtohet.		0,0%	
TIRANË	5,3%	Tiranë	3,6%	0,0%	0,0%	Përjashtohet	Tirana: Përjashtohet	0,0%	0,0%
KRUJË	20,1%	Durrës	8,7%	2,0%	0,5%	Përjashtohet	Durrës: Përjashtohet	0,0%	0,0%
LIBRAZHD	0,1%	Elbasan	0,0%	0,0%	0,0%	Përjashtohet	Elbasan: Përjashtohet	0,0%	0,0%
KUKËS	0,2%	Kukës	0,1%	0,0%	0,0%	Përjashtohet	Kukës: Përjashtohet	0,0%	0,0%

3 KARAKTERISTIKAT DHE RËNDËSIA EKONOMIKE E PËRDORIMIT TË UJIT

3.1.1 Popullsia dhe struktura urbane/rurale dhe familjare

Tabela 3: Popullsia e BU të Matit 2020, përqindja e zonës urbane

Popullsia 2020	Nr. i banorëve	% e prefekturë -	% e bashkisë	Zona urbane e prefekturës	Zona urbane e bashkisë
Shqipëria	2.845.955				
Mati RB	101.900				
Prefektura Dibër	**115.857**	35%		1%	
Bashkia Klos			100%		0%
Bashkia Mat			100%		1%
Prefektura Lezhë	**122.700**	50%		3%	
Bashkia Kurbin			100%		6%
Bashkia Mirditë			100%		1%
Bashkia Lezhë			20%		6%

Të dhënat e Instat-it Viti 2020 (Niveli i Prefekturës)

Tabela 4: Familjet, numri i anëtarëve, në kontekst urban-rural, BU Mat, 2011

Popullsia 2011	% e bashkisë në RB	Nr. i shtëpive	Shtëpi urbane	Shtëpi rurale	Numri i banorëve
Shqipëria		722.262	409.309	312.953	3.067.740
Mati RB		29.573	13.745	15.828	125.739
Prefektura Dibër					
Bashkia Klos	100%	3.629	1.059	2.570	16.618
Bashkia Mat	100%	6.586	1.922	4.664	27.600
Prefektura Lezhë					
Bashkia Kurbin	100%	10.913	6.068	4.845	46.291
Bashkia Mirdite	100%	5.225	2.905	2.320	22.103
Bashkia Lezhë	20%	3.220	1.790	1.429	13.127

Të dhënat e Instat, Censusi 2011 (bazuar në ndarjen e Shqipërisë në 36 Bashki) dhe përpunimi i zonës Urbane/Rurale bazuar në bashkitë e reja

3.1.2 Fuqia e forcës punëtore dhe punësimi

Tabela 5: Popullsia që konsiderohet forcë punëtore në BU Mat

	% në RBU	2017	2018	2019
Shqipëria		2.876.591	2.870.324	2.862.427
Mati RB		**94.584**	**85.529**	**84.599**
Prefektura Dibër	35%	110.831	96.028	94.580
Prefektura Lezhë	50%	111.586	103.838	102.992

Të dhënat e Instat (Niveli i Prefekturës)

Tabela 6: Popullsia e punësuar në BU Mat

	% në RBU	2017	2018	2019
Shqipëria		1.194.969	1.230.853	1.265.583
Mati RB		**20.609**	**18.237**	**16.028**
Prefektura Dibër	35%	21.537	18.261	15.117
Prefektura Lezhë	50%	26.142	23.691	21.475

Të dhënat e Instat (Niveli i Prefekturës)

Tabela 7: Shkalla e papunësisë në BU Mat

	% në RBU	2017	2018	2019
Shqipëria		13,70	12,30	11,50
Mati RB				
Prefektura Dibër	35%	7,40	5,90	10,10
Prefektura Lezhë	50%	16,60	19,20	17,70

Të dhënat e Instat (Niveli i Prefekturës)

Tabela 8: Punësimi sipas sektorëve kyç të ekonomisë në BU Mat

	2017		2018		2019	
Shqipëria	1.194.973	% (2017)	1.230.855	% (2018)	1.265.580	% (2019)
Bujqësia	456.521	38%	459.778	37%	460.876	36%
Industria	231.262	19%	242.827	20%	254.779	20%
Shërbimet	507.190	42%	528.250	43%	549.925	43%
Mati RB	47.680	% (2017)	41.951	% (2018)	36.591	% (2019)
Bujqësia	23.518	49,3%	19.083	45,5%	15.045	41,1%
Industria	7.747	16,2%	7.567	18,0%	6.807	18,6%
Shërbimet	16.415	34,4%	15.302	36,5%	14.738	40,3%

Të dhënat e Instat (Niveli i Prefekturës)

Tabela 9: Paga mesatare mujore bruto për punonjës dhe paga minimale e miratuar, në nivel kombëtar

				në Lek
Përshkrimi	2017	2018	2019	2020
Paga mesatare mujore për punonjës	**50.614**	**52.312**	**53.458**	**54.951**
Paga mesatare mujore për punonjës në sektorin publik	61.600	63.276	63.826	66.479
Paga mesatare mujore për punonjës në sektorin privat	45.631	47.299	48.767	49.440
Paga minimale e miratuar	24.000	24.000	26.000	26.000

Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve, kontribuesit e sigurimeve shoqërore; Llogaritja e INSTAT (Niveli Kombëtar)

3.2 Karakteristikat dhe rëndësia ekonomike e përdorimeve specifike të ujit

Përzgjedhja e përdorimeve specifike të ujit për t'u marrë në konsideratë u bazua në gjykimin e ekspertëve, bazuar në një shqyrtim të presioneve/ndikimeve kryesore në basenin ujor dhe përdorimet me të cilat lidhen kryesisht.

Një pikë interesante është se një përdorim specifik i ujit, që është energjia termike konvencionale, nuk ekziston në Shqipëri, kështu që përjashtohet nga analiza e mëposhtme.

Është e rëndësishme të theksohet se meqenëse ekziston vetëm informacion i kufizuar në lidhje me sasinë e përdorimit të ujit në Shqipëri, burimi kryesor për vlerësimin e rëndësisë së ujit të përdorimit të ndryshëm të ujit është baza e të dhënave e lejeve të AMBU. Teorikisht, duke qenë se çdo përdorim i konsiderueshëm i ujit duhet të aplikojë për leje përdorimi, ky burim informacioni duhet të japë një pasqyrë të mirë të përdorimit të ujit. Në të njëjtën kohë, duket se ka një diferencë të madhe midis përdorimeve të lejuara të ujit dhe atyre aktuale, pasi vetëm 613 përdorime të ujit kanë leje në Shqipëri, një numër që mund të konsiderohet shumë i ulët. Gjithashtu, 230 prej tyre lidhen me hidrocentralet dhe vetëm 45 janë të lidhura me shkarkimet e ujërave të ndotura, duke treguar se kjo bazë të dhënash mbulon vetëm një pjesë të përdorimit aktual të ujit. Duke dhënë një tregues të problemeve, janë vlerësuar 50.

Në kapitujt e mëposhtëm, është paraqitur informacioni përkatës i disponueshëm nga kjo bazë të dhënash (për gjithë vitin 2021), duke përmbledhur kategoritë përkatëse të lejeve ujore.

Tabela 10: Produkti i Brendshëm Bruto me çmime aktuale, BU Mat, 2015-2019

	% në RB	2015	2016	2017	2018	2019*	2015-19
Shqipëria		1.434.307	1.472.479	1.550.645	1.636.731	1.691.729	117,9%
Mati RB		**40.154**	**42.721**	**42.519**	**43.723**	**44.311**	110,4%
Prefektura Dibër	35%	46.850	48.940	49.260	52.106	50.964	
Prefektura Lezhë	50%	47.513	51.183	50.557	50.972	52.948	
	%në RB	2,8%	2,9%	2,7%	2,7%	2,6%	

Të dhënat e Instat (Niveli i Prefekturës), *Numrat për vitin 2019 bazohen në vlerësimin gjysmëfinal të PBB-së

Tabela 11: Norma e rritjes së PBB-së, BU Mat, 2015-2019

në %

	% në RB	2015	2016	2017	2018	2019*
Shqipëria		2,22	3,31	3,80	4,02	2,11
Mati RB						
Prefektura Dibër	35%	10,01	5,67	0,68	4,60	-2,89
Prefektura Lezhë	50%	0,80	7,82	-2,02	-0,01	2,63

Të dhënat e Instat (Niveli i Prefekturës), *Numrat për vitin 2019 bazohen në vlerësimin gjysmëfinal të PBB-së

Tabela 12: Produkti i Brendshëm Bruto për frymë, BU Mat, 2015-2019

në mill.Lek

	% në RB	2015	2016	2017	2018	2019*	Ndryshim i 2015-19
Shqipëria		497.903	511.972	539.644	571.011	592.717	119,0%
Mati RB							
Prefektura Dibër	35%	360.234	384.393	399.580	434.333	434.068	120,5%
Prefektura Lezhë	50%	362.572	394.816	395.256	404.529	427.164	117,8%

Të dhënat e Instat (Niveli i Prefekturës), *Numrat për vitin 2019 bazohen në vlerësimin gjysmëfinal të PBB-së

3.2.1 Informacion i përgjithshëm në lidhje me rëndësinë ekonomike të sektorëve

Për të vlerësuar rëndësinë ekonomike të disa përdorimeve/sektorëve të ujit bazuar në VSHB (Vlera e Shtuar Bruto), dhe meqenëse ky informacion është i disponueshëm në sektorë të ndryshëm, ky informacion është paraqitur këtu në një çështje përmbledhëse, edhe sepse mundëson krahasime ndërmjet sektorëve.

Në BU të Matit, për sa i përket strukturës së sektorëve dhe kontributit të tyre në VSHB, tabelat e mëposhtme konfirmojnë rëndësinë mjaft të ulët ekonomike të basenit; Gjithashtu, ritmi i rritjes 2014-2019 është më i ulët se ai i Shqipërisë (115% krahasuar me 120% për Shqipërinë).
Përtej kësaj, mund të shihet se bujqësia, pylltaria dhe peshkimi kanë një peshë dukshëm më të lartë të VSHB -së në Mat në krahasim me të gjithë Shqipërinë, ndërsa sektorët e tjerë janë “nën mesataren” (p.sh. dhe Arte/argëtim/rekreacion).

Tabela 13: Struktura e vlerës bruto të shtuar sipas rajoneve statistikore 2014-2019, BU Mat

në Mill.Lek

	Viti	Bujqësia, Pylltaria dhe Peshkimi	Minierat, Fabrikimi, Elektriciteti dhe FU	Ndërtimi	Tregti me shumice, pakice, Transport	Informacioni dhe komunikimi	Aktivitetet financiare, aktivitetet e sigurimit	Aktivitetet e pasurive të paluajtshme	Veprimtari profesionale shkencore dhe teknike	Aktivitetet e administratës publike, arsimit, shëndetësisë dhe punës sociale	Arte, argëtim dhe rekreacion	Total
Shqipëria	2014	278.924	179.946	120.168	221.215	39.015	35.160	85.701	71.042	154.500	32.173	**1.217.843**
	2015	283.709	184.396	127.762	224.079	42.644	38.975	85.615	79.569	158.685	34.292	**1.259.726**
	2016	292.287	180.221	131.089	234.438	45.336	35.776	85.838	85.598	161.576	39.044	**1.291.203**
	2017	295.079	173.955	141.673	250.139	47.913	38.747	87.225	97.619	180.891	41.250	**1.354.490**
	2018	306.567	202.941	148.019	270.592	47.081	37.572	90.545	106.601	189.563	44.664	**1.444.145**
	2019*	306.128	202.296	143.591	282.346	49.821	39.067	94.053	113.720	196.182	39.035	**1.466.237**
											Rritja (%) 2014-2019	120%
Mat RB	2014	12.620	4.281	2.943	4.388	520	843	1.799	1.160	4.611	652	**33.816**
	2015	12.882	5.270	3.214	4.291	705	934	1.791	1.079	4.561	540	**35.266**
	2016	13.501	5.650	4.457	4.515	617	858	1.778	652	4.899	535	**37.461**
	2017	12.998	5.741	3.409	4.531	595	1.157	1.822	797	5.372	592	**37.015**
	2018	13.477	6.093	3.172	4.738	572	1.237	2.080	838	5.302	732	**38.242**
	2019*	13.168	6.321	3.261	4.995	539	1.172	2.237	887	5.588	570	**38.739**
											Rritja (%) 2014-2019	115%

Të dhënat e Instat (Niveli i Prefekturës), *Numrat për vitin 2019 bazohen në vlerësimin gjysmëfinal të PBB-së

Tabela 14: Struktura e Vlerës Bruto të Shtuar sipas Rajoneve Statistikore dhe sipas llojit të aktiviteteve (Rajoni=100%) për BU Mat, viti 2019

in %

	% në RB	Bujqësia, Pylltaria dhe Peshkimi	Minierat, Qymyr Fabrikimi, Elektriciteti,FU	Ndërtimi	Tregti me shumicë, pakicë, Transport	Informacion dhe komunikim	Aktivitete financiare, aktivitetet sigurimit	Aktivitetet e pasurive të paluajtshme	Vemprimtari profesionale, shkencore dhe teknike	Aktivitetet e Adm.Publike, arsimit, shëndetsisë dhe punës sociale	Arte, argëtim dhe rekreacion	GVA në çmimet aktuale
Shqipëria		21,07	14,06	10,27	18,77	3,28	2,60	6,28	7,43	13,14	3,10	100,00
Mati RB												
Prefektura Dibër	35%	40,36	24,06	3,67	7,83	1,33	2,68	3,78	0,92	14,68	0,69	100,00
Prefektura Lezhë	50%	31,41	11,05	11,24	15,82	1,40	3,18	6,91	3,11	13,95	1,93	100,00

Të dhënat e Instat (Niveli i Prefekturës), *Numrat për vitin 2019 bazohen në vlerësimin gjysmëfinal të PBB-së

3.2.2 Bujqësia (duke përfshirë blegtorinë) dhe sipërfaqet e ujitura

Bujqësia është e rëndësishme nga pikëpamja e menaxhimit të ujit si në aspektin e ndotjes (ndotje difuze të plehëruesve/ushqyesve kimik, dhe pesticideve), por edhe për sa i përket sasisë së ujit. Prandaj, ky kapitull paraqet informacionin e përgjithshëm në lidhje me strukturën e bujqësisë, por edhe për ujitjen.

3.2.2.1 Bujqësia (përfshirë blegtorinë)

Tabela 15: Struktura e mbjelljeve të kulturave bujqësore (për sipërfaqe), nivel kombëtar

Ha

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Shqipëria	408.899	413.110	418.280	424.203	420.350	417.029	421.606
Drithëra	143.150	142.630	148.000	145.700	140.110	132.203	131.311
Gruri	*70.000*	*69.620*	*70.500*	*68.095*	*65.072*	*57.330*	*53.946*
Misri	*55.000*	*54.610*	*58.500*	*58.060*	*54.115*	*55.148*	*56.727*
Thekra	*1.380*	*1.310*	*1.200*	*1.189*	*976*	*1.183*	*1.321*
Elbi	*2.700*	*2.500*	*3.100*	*3.065*	*3.397*	*2.742*	*3.771*
Tërshërë	*14.070*	*14.580*	*14.700*	*15.390*	*16.550*	*15.800*	*15.545*
Perime & pjepër	30.000	31.080	31.200	31.923	31.689	33.038	33.502
Luleshtrydhe	-	-	-	100	111	121	121
Patate	9.570	10.100	9.700	9.948	9.726	10.164	9.701
Fasule të bardha	14.630	14.860	13.700	13.041	13.373	13.550	13.346
Duhan	1.480	1.240	1.100	865	1.004	811	757
Lule dielli	686	670	680	502	371	439	542
Soja	207	230	300	227	253	219	171
Panxhar sheqeri	-	-	-	707	702	805	837
Bimë mjekësore	5.000	4.990	5.000	5.414	5.565	5.597	6.297
Foragjere	204.176	207.320	208.600	215.677	217.446	220.083	225.024

Burimi: Të dhënat e Instat (nivel kombëtar), Burimi i informacionit: Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural

Tabela 16: Struktura e mbjelljeve të kulturave bujqësore fushore (kultura të prodhuara në ton), nivel kombëtar

Ton

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Shqipëria	8.043.230	8.013.990	8.249.580	8.863.994	9.221.361	9.376.673	9.480.942
Drithëra	700.400	695.510	698.400	701.700	678.196	666.064	684.023
Gruri	*280.000*	*275.000*	*275.000*	*274.877*	*240.294*	*233.218*	*233.430*
Misri	*380.000*	*380.000*	*379.700*	*381.059*	*391.105*	*388.951*	*399.125*
Thekra	*3.100*	*3.000*	*2.700*	*2.695*	*2.250*	*2.572*	*3.244*
Elbi	*7.300*	*7.030*	*9.000*	*9.035*	*9.655*	*7.942*	*12.645*
Tërshërë	*30.000*	*30.480*	*32.000*	*34.068*	*34.893*	*33.382*	*35.579*
Perime & pjepër	950.000	1.030.000	1.129.000	1.152.000	1.166.283	1.258.012	1.295.726
Luleshtrydh	-	-	-	5.089	4.393	5.273	5.446
Patate	240.000	245.000	238.300	249.804	254.543	260.661	254.886
Fasule bardhë	30.000	28.000	24.800	21.200	24.542	24.782	25.762
Duhan	3.000	2.200	1.800	1.358	1.693	1.403	1.438
Luledielli	2.000	2.000	1.972	1.117	846	1.013	1.259
Soja	400	520	664	500	744	605	441
Panxhar sheqeri	-	-	-	29.740	27.485	30.705	26.964
Bimë mjekësore	17.430	10.760	10.644	12.846	12.531	12.922	14.412
Foragjere	6.100.000	6.000.000	6.144.000	6.688.609	7.050.105	7.115.234	7.170.585

Burimi: Të dhënat e Instat (nivel kombëtar), Burimi i informacionit: Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural

Tabela 17: Tokë arë sipas komunave (2019-2020) në hektarë, BU Mat

			ha
Bujqësia	% në RB	2019	2020
Shqipëria		417.029	421.606
Mati RB		27.164	26.606
Prefektura Dibër			
Bashkia Klos	100%	5.513	5.261
Bashkia Mat	100%	8.323	8.173
Prefektura Lezhë			
Bashkia Kurbin	100%	7.773	7.616
Bashkia Mirditë	100%	2.785	2.778
Bashkia Lezhë	20%	2.770	2.778
		7%	6%

Të dhënat e Instat, Burimi i informacionit: Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural

Tabela 18: Tokë arë sipas bashkive, 2020, në hektarë, BU Mat

Ha

Bujqësia	% në RB	Drithëra	Gruri	Misr	Thekra	Elbi	Tërshëra	Perime	Luleshtrydhe	Patate	Fasule bardhë	Duhan	Luledielli	Soja	Foragjere	Bimë mjekësor	Panxhar sheqeri
Shqipëria		**131.311**	**53.946**	**56.727**	**1.321**	**3.771**	**15.545**	**33.502**	**121**	**9.701**	**13.346**	**757**	**542**	**171**	**225.024**	**6.297**	**837**
Mati RB		4.612	1.260	3.315	2	-	35	1.951	-	501	520	-	-	80	18.927	15	-
Prefektura Dibër																	
Bashkia Klos	100%	875	120	740	-	-	15	440		40	45				3.861	-	-
Bashkia Mat	100%	917	160	735	2	-	20	421		80	40				6.715	-	-
Prefektura Lezhë																	
Bashkia Kurbin	100%	1.430	550	880	-			577		110	185			80	5.220	14	-
Bashkia Mirditë	100%	590	70	520	-			313		225	180				1.470		-
Bashkia Lezhë	20%	800	360	440	-	-	-	201	-	46	70	-	-	-	1.660	1	-
% e Matit krahasuar me Shqipërinë		4%	2%	6%	0%	0%	0%	6%	0%	5%	4%	0%	0%	47%	8%	0%	0%

Të dhënat e Instat, Burimi i informacionit: Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural

Tabela 19: Tokë arë sipas bashkive, 2020, në tonë të prodhuar, BU Mat

Ha

Bujqësia	% në RB	Drithëra	Gruri	Misr	Thekra	Elbi	Tërshëra	Perime	Luleshtrydhe	Patate	Fasule bardhë	Duhan	Luledielli	Soja	Foragjere	Bimë mjekësor	Panxhar sheqeri
Shqipëria		**684.023**	**233.430**	**399.125**	**3.244**	**12.645**	**35.579**	**1.295.726**	**5.446**	**254.886**	**25.762**	**1.438**	**1.259**	**441**	**26.964**	**14.412**	**7.170.585**
Mati RB		28.000	5.320	22.500	6	-	105	40.403	-	13.153	1.348	-	-	158	-	116	401.054
Prefektura Dibër																	
Bashkia Klos	100%	5.582	572	4.965	-	-	45	11.830		1.450	360			-	-	-	89.400
Bashkia Mat	100%	5.728	762	4.900	6	-	60	11.778		2.800	300			-	-	-	156.380
Prefektura Lezhë																	
Bashkia Kurbin	100%	8.464	2.200	6.264				15.954		3.575	342		-	158	-	112	160.930
Bashkia Mirditë	100%	3.885	245	3.640				4.508		4.500	250		-		-		29.550
Bashkia Lezhë	20%	4.348	1.548	2.800	-	-	-	5.333	-	828	96	-	-	-	-	4	54.794
% e Matit krahasuar me Shqipërinë		4%	2%	6%	0%	0%	0%	4%	0%	5%	5%	0%	0%	36%	0%	1%	7%

Të dhënat e Instat, Burimi i informacionit: Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural

Tabela 20: Blegtoria për numër krerësh sipas bashkive, 2020, BU Mat

											nr.krerësh
Blegtoria	% në RB	Bagëti	prej të cilave lopë	Dele/Dhi	prej të cilave dele	prej të cilave dhi	Derra	Kuaj	Shpendët	prej të cilëve pula deti	Koshere bletësh
Shqipëria		362.583	289.484	2.332.193	1.557.861	774.332	158.401	78.614	7.906.721	420.532	358.365
Mati RB		27.980	23.645	104.100	41.300	62.800	27.300	3.298	317.722	5.116	21.071
Prefektura Dibër											
Bashkia Klos	100%	6.500	6.000	19.500	10.000	9.500	-	1.300	78.000	-	3.100
Bashkia Mat	100%	7.000	6.400	30.000	16.000	14.000	2.900	1.200	58.000	-	5.200
Prefektura Lezhë											
Bashkia Kurbin	100%	8.100	6.200	17.300	5.200	12.100	10.200	264	110.722	1.650	3.371
Bashkia Mirditë	100%	3.800	3.005	31.000	7.200	23.800	6.200	434	45.000	-	7.000
Bashkia Lezhë	20%	2.580	2.040	6.300	2.900	3.400	8.000	100	26.000	3.466	2.400
% krahasuar me Shqipërinë		8%		4%			17%	4%	4%		6%

Burimi: Të dhënat e Instat, Burimi i informacionit: Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural

Tabela 21: Blegtori për ton / copë të prodhuar sipas bashkive, 2020, BU Mat

						ton
Blegtoria	% në RB	Qumësht	Mish	Vezë (1000 copë)	Lesh	Mjalt
Shqipëria		**1.052.192**	**150.354**	**861.018**	**2.831**	**4.599**
Mati RB		61.813	9.117	30.705	89	181
Prefektura Dibër						
Bashkia Klos	100%	15.098	1.850	8.750	20	25
Bashkia Mat	100%	16.798	2.377	5.760	35	42
Prefektura Lezhë						
Bashkia Kurbin	100%	17.286	1.981	9.439	16	32
Bashkia Mirditë	100%	6.423	1.703	4.776	11	65
Bashkia Lezhë	20%	6.209	1.206	1.980	8	18
% krahasur me Shqipërinë		6%	6%	4%	3%	4%

Burimi: Të dhënat e Instat, Burimi i informacionit: Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural

3.2.3 Bujqësia dhe sipërfaqet e ujitura

Tabela 22: Ujitja: zonat e ujitura potenciale dhe aktuale, BU Mat, 2020

					ha
Bujqësia	% në RB	Sip.totale për bujqësi	Sip potenciale që mund të ujitet	Sip aktuale me infrastrukturë ujitëse	Sip e ujitur
Shqipëria		657.481	357.245	244.950	181.704
Mati RB		33.856	19.515	14.316	10.860
Prefektura Dibër					
Bashkia Klos	100%	5.295	3.200	2.500	1.500
Bashkia Mat	100%	8.239	4.200	2.800	2.500
Prefektura Lezhë					
Bashkia Kurbin	100%	10.393	7.015	6.156	4.380
Bashkia Mirditë	100%	6.230	3.400	1.900	1.780
Bashkia Lezhë	20%	3.699	1.700	960	700
Shpërndarje e RB Mat		5%	5%	6%	6%

Burimi i informacionit: Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural

Tabela 23: Uji i përdorur për ujitje në bujqësi, BU Mat, 2020

		000/m^3
Bujqësia	% e RB	Sasia e ujit të përdorur për ujitje
Shqipëria		473.466
Mati RB		27.150
Prefektura Dibër		
Bashkia Klos	100%	3.750
Bashkia Mat	100%	6.250
Prefektura Lezhë		
Bashkia Kurbin	100%	10.950
Bashkia Mirditë	100%	4.450
Bashkia Lezhë	20%	1.750
		6%

Burimi i informacionit: Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural

Tabela 24: Konsumi i ujit nga Ujitjet e Lejuara, BU Mat, 2021

Ujitja	Shqipëria	Mati RB
Nr. i lejeve	8	1
Sasia e parashikuar (ha)	**1,4**	**0**
Sasia e parashikuar (Lek)	13.590	600
Sasia aktuale e faturuar (ha)	**1,4**	0
Sasia aktuale e faturuar (Lek)	14.950	550

Të dhënat e AMBU (Niveli BU) për vitin 2021.

3.2.4 Industria

Presionet mbi statusin e trupit ujor lidhur me prodhimin industrial mund të jenë të rëndësishme, për sa i përket konsumit të ujit, por edhe ujërave të ndotura, p.sh. për disa procese industriale që krijojnë shkarkime shumë të ndotura.
Disa informacione të përgjithshme në lidhje me rëndësinë e industrisë në Shqipëri dhe në BU të Matit janë dhënë më sipër (kapitulli 4.1.2 dhe 4.2.1).
Informacioni në lidhje me përdorimin e ujit industrial është i kufizuar, një burim kyç informacioni është baza e të dhënave e lejeve AMBU.
Nga kjo, kategoritë e mëposhtme të lejeve janë të lidhura me përdorimin/konsumin prodhues/industrial të ujit dhe janë paraqitur në tabelën e mëposhtme:

- Nxjerrja dhe përdorimi i ujërave nëntokësore nëpërmjet shpimit, për qëllime të ndryshme;
- Burimet ujore nëntokësore për qëllime industriale dhe teknologjike;
- Burimi i ujit nëntokësor për ujin e amballazhuar;
- Burimet ujore sipërfaqësore për qëllime industriale dhe teknologjike;
- Burimet ujore sipërfaqësore për qëllime të tjera;
- Burimi i ujit sipërfaqësor për ujin e amballazhuar.

Përsa i përket shkarkimit të drejtpërdrejtë të ujërave të ndotura, kategoria përkatëse e lejes është “Shkarkimet industriale”.

Lidhur me informacionin mbi furnizimin publik me ujë për industri/ndërmarrje si dhe shkarkimin në sistemet publike të kanalizimeve, ky informacion është pjesë e informacionit të përgjithshëm në lidhje me shoqëritë e Ujësjellës Kanalizimeve; Kjo trajtohet në kapitullin 5.3 në lidhje me shërbimet e ujit (dhe mbulimin e kostos së tyre).

Tabela 25: Konsumi i ujit nga industritë e lejuara, BU Mat, 2021

Përdorimi Industrial	Shqipëria	Mati RB	Mati RB
Nr. i kompanive	231	57	25%
Sasia e parashikuar (m3)	**4.175.631**	**223.861**	5%
Sasia e parashikuar (Lek)	22.574.697	2.158.555	10%
Sasia aktuale e faturuar (m3)	**3.733.814**	**159.583**	4%
Sasia aktuale e faturuar (Lek)	27.525.169	1.203.787	4%

Të dhënat e AMBU (Niveli BU) për vitin 2021.

3.2.5 Hidrocentrali

Hidroenergjia është një përdorim shumë domethënës (jo konsumues) i ujit në përgjithësi në Shqipëri. Kjo shihet nga fakti se në vend nuk ka termocentrale në përdorim, ndaj burimi kryesor i energjisë elektrike në vend është nëpërmjet hidrocentraleve.

Në lidhje me BU Mat, tabela e mëposhtme tregon:

- emrin e kompanisë si dhe emrin e hidrocentralit;
- nëse është dhënë një leje uji për këtë hidrocentral/prodhim (përtej lejes së kërkuar mjedisore);
- kapaciteti i instaluar (në kW);
- Prodhimi/energjia aktuale e prodhuar për vitet 2018, 2019 dhe 2020.

Tabela 26: Fuqia e Instaluar dhe Energjia Elektrike e prodhuar (2018-2020) në BU Mat

HEC	Emri i subjektit	Emri i HEC	Leje e BU	Kapaciteti i instaluar (kW)	Elektriciteti i prodhuar (MWh) 2018	Elektriciteti i prodhuar (MWh) 2019	Elektriciteti i prodhuar (MWh) 2020
Shqipëria					**8.550.245**	**5.183.848**	**5.280.767**
Mati RB				253.412	747.671	640.084	599.384
	DN&NAT ENERGJI	*Hec Kumbull*	Yes	830	2.043	1.725	1.214
	ASI TRE	*Letaj*	Yes	540	-	310	720
	Derbi - E	*ANTENA*	Yes	1.105	-	1.158	1.625
	SGD Energji	*Ndërfushaz*	Yes	1.340	-	-	1.090
	Sima Com	*Mëshurdh*	Yes	1.800	-	795	4.347
	Ulza Ndërtim	*Gurra*	Yes	500	-	-	567
	Nikolli Energy	*Rrësheni*	Yes	500	-	-	619
	Blaç Energy	*BLAÇ*	Yes	1.300	-	878	956
	Seka Hydropower	*SEKE*	Yes	14.960	-	-	30
	Seka Hydropower	*Zajs*	Yes				
	SAGA Mat	*German 1*	Yes	4.800	1.351	8.101	5.965
	SAGA Mat	*German 2*	Yes	1.500			
	HENZ Energy	*Darsi 1*	Yes	2.240	-	16.116	19.211
	HENZ Energy	*Darsi 2*	Yes				
	Kurum International	*Shkopet*	Yes	24.000	250.000	220.000	200.000
	Kurum International	*Ulëz*	Yes	25.200			
	"M.C. INERTE LUMZI" Sh.p.k	*HEC LUMZI*	Yes	11.000	27.287	25.751	21.729
	"M.C. INERTE LUMZI" Sh.p.k	*HEC TUCI*	Yes	4.470			
	"EDIANI" Sh.p.k	*HEC SHENGJON 1*	Yes	651	-	987	1.636
	"EDIANI" Sh.p.k	*HEC SHENGJON 2*	Yes	356			
	"Energy partners Al" shpk	*Cerunje-1*	No	2.300	20.799	15.649	11.301
	"Energy partners Al" shpk	*Cerunje-2*	No	2.800			
	"Energy partners Al" shpk	*Rrupe (Rrune)*	No	3.600			
	"Ayen As Energji" sha	*Fangu*	No	74.600	238.690	166.396	177.918
	"Komp Energji"shpk	*Hurdhas1*	No	1.710	7.241	5.988	6.016
	"Malido-Energji" shpk	*Klos*	No	1.950	3.390	2.837	2.284
	"Koxherri Energji "shpk	*Koxheraj*	No	620	1.640	1.393	1.217
	"Gama Energy" shpk	*Lena1*	No	1.950	8.014	7.266	5.041
	"Gama Energy" shpk	*Lena2*	No	2.300			
	"Gama Energy" shpk	*Lena2A*	No	250			
	"Albanian Power" shpk	*Martanesh*	No	10.500	17.524	14.730	11.935
	"Ayen As Energji" sha	*Peshqesh*	No	27.940	95.957	91.100	78.962
	"Ayen As Energji" sha	*Ura e Fanit*	No	1.000	5.392	4.905	5.341
	"Ballenja Power Martanesh"sh	*Ballenje*	No	1.900	4.026	3.618	2.381
	"Bardhgjana"shpk	*Bisak*	No	1.300	3.764	3.371	2.759
	"Snow Energy"shpk	*Koka1*	No	3.200	6.082	4.886	3.689
	"Koka&Ergi Energy Peshk" shp	*Peshke*	No	3.430	12.505	10.528	8.551
	"Prelle Energji"	*Prella*	No	14.970	41.966	31.597	22.280
% krahasuar me Shqipërinë					9%	12%	11%

Burimi: AMBU; ERRE lidhur me të dhënat për të gjithë Shqipërinë

3.2.6 Nxjerrja e zhavorrit (nga lumenjtë dhe/ose trupat e tjerë ujorë)

Për BU të Matit, ka shqetësime për nxjerrjen e shpeshtë të paligjshme të zhavorrit; p.sh. raporti "Çështjet me rëndësi në menaxhimin e ujit" për BU Mat thotë se: "Sasi të mëdha zhavorri nxirren në shtratin e lumit në rrjedhën e poshtme të bashkimit të lumenjve Fani dhe Mati. Nxjerrja e zhavorrit ka një ndikim të rëndësishëm në karakteristikat hidromorfologjike të shtratit të lumit deri në atë masë që duhet të karakterizohet si një lloj lumi i modifikuar i paaftë për të ruajtur një diversitet biologjik natyror dhe duke parandaluar një status të mirë ekologjik."
Bazuar në të dhënave zyrtare të lejeve të AMBU-së (shih tabelën më poshtë), ekzistojnë 13 leje për përdorimin e "materialeve inerte të nxjerra nga pellgu lumor, përrenjtë, liqenet, me ose pa ujë" për të gjithë Shqipërinë, nga të cilat 4 ndodhen në BU Mat. Nuk ka asnjë tregues për tonelatat e zhavorrit të nxjerrë, pasi njësia e përdorimit (si bazë për tarifat e përdorimit të ujit) është "2% e vlerës së zhavorrit të shitur". Vihet re se këto 4 leje mbulojnë më shumë se 95% të sasive të parashikuara dhe 2% të atyre faktike sa i përket vlerës së zhavorrit të shitur për të gjithë Shqipërinë. Në të njëjtën kohë, tarifat e përdorimit të ujit që parashikohen/faturohen aktualisht janë shumë më të ulëta (12% dhe 21% në krahasim me të gjithë Shqipërinë).
Pra, ekzistojnë shumë vende të paligjshme të nxjerrjes së zhavorrit; siç konfirmohet nga një raport në terren i AMBU-së nga korriku 2021, i cili identifikoi 14 vende/kompani të nxjerrjes së zhavorrit në BU Mat që nuk ishin të licencuara.

Tabela 27: Nxjerrja e lejuar e zhavorrit, BU Mat, 2021

Zhavor	Shqipëria	Mati RB
Nr. i lejeve	13	4
Sasia e parshikuar (2% e vlerës së zhavorrit) (Lek)	13.109.935	12.575.737
Shuma e parashikuar e tarifës së përdorimit (Lek)	2.303.694	278.764
Sasia aktuale e faturuar (2% e vlerës së zhavorrit)	23.484.379	23.052.184
Shuma aktuale e faturuar e tarifës së përdorimit (Lek)	2.165.276	475.503

Të dhënat e AMBU (Niveli BU) për vitin 2021.

3.2.7 Turizmi

Turizmi ka një rëndësi në rritje për ekonominë shqiptare. Në të njëjtën kohë, fluksi sezonal (dhe shpesh i fokusuar në rajon) i vizitorëve në sezonin e thatë të verës mund të krijojë presione shtesë mbi burimet ujore dhe infrastrukturën (duke qenë se konsumi i ujit për frymë/ditë i turistëve është më i lartë se për banorët). Për më tepër, struktura sezonale e popullsisë rrit kërkesat për planifikimin e duhur të ITUNU-ve në të ardhmen.

Tabela 28: Mbërritjet e vizitorve të huaj në Shqipëri sipas qëllimit të udhëtimit, 2014-2020

Shqipëria	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ardhja e shtetasve të huaj	**3.672.591**	**4.131.242**	**4.735.511**	**5.117.700**	**5.926.803**	**6.406.038**	**2.657.818**
Pushime, vizita afërme etj.	*3.415.550*	*3.900.646*	*4.516.492*	*4.865.841*	*5.639.818*	*6.094.889*	*2.458.530*
Trajtime mjekësore	*1.503*	*1.554*	*663*	*634*	*276*	*658*	*353*
Fetare	*2.543*	*1.600*	*1.034*	*601*	*778*	*794*	*326*
Tranzit	*204.826*	*185.305*	*158.573*	*182.097*	*198.754*	*208.504*	*83.285*
Biznes dhe profesional	*48.169*	*42.137*	*58.749*	*68.527*	*87.177*	*101.193*	*115.324*

Burimi i informacionit: Instat

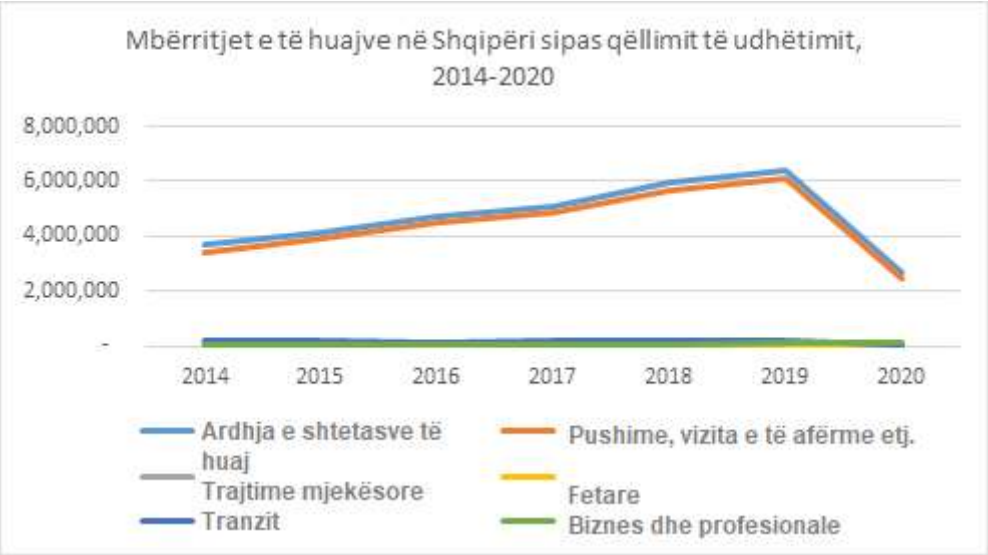

Tabela 29: Të dhëna nga strukturat akomoduese të individëve rezidentë dhe jorezidentë, Shqipëri, 2018-2020

			Netë
Shqipëria	2018	2019	2020
Totali i netëve të shpenzuara	**3.074.657**	**3.253.419**	**1.605.444**
Netët e shpenzuara nga rezidentët	*931.190*	*1.103.905*	*800.028*
Netët e shpenzuara nga jo-rezidentët	*2.143.467*	*2.149.514*	*805.416*

Burimi i informacionit: Instat

3.2.8 Kultivimi i peshkut dhe peshkimi në kohën e lirë

Tabela 30: Peshku i kapur sipas kategorive, Shqipëri, 2016-2020

					ton	
Shqipëria	2016	2017	2018	2019	2020	*Ndryshimi* 2016-20
Totali i peshkut të kapur	**12.534**	**12.719**	**14.875**	**15.011**	**16.892**	135%
Detar	*4.646*	*4.609*	*5.537*	*5.499*	*4.521*	
Bregdetar	*952*	*1.074*	*315*	*342*	*365*	
Laguna bregdetare	*598*	*599*	*350*	*94*	*79*	
Ujëra tokësore	*1.688*	*2.007*	*2.427*	*2.772*	*2.844*	168%
Akuakultura	*3.200*	*4.000*	*5.138*	*5.229*	*8.799*	275%
Mitylus galloprovicialis	*1.450*	*430*	*1.108*	*1.075*	*285*	

Burimi i informacionit: Instat

4 MANGËSITË E IDENTIFIKUARA NË LIDHJE ME INFORMACIONIN MBI KARAKTERISTIKAT DHE RËNDËSINË EKONOMIKE TË PËRDORIMEVE SPECIFIKE TË UJIT

Në përgjithësi, mangësitë kryesore janë:

- vështirësi në ndarjen e të dhënave të disponueshme bazuar në basenet ujore (p.sh. për shkak të disponueshmërisë së informacionit vetëm në nivel kombëtar);

- informacioni është i kufizuar për të vlerësuar rëndësinë ekonomike të aktiviteteve të lidhura me ujin (p.sh. në nën-industritë që përdorin ujin, turizmi) duke pasur informacion mbi qarkullimin, si dhe "vlerën e shtuar" për çdo m^3 ujë;
- Informacioni është i fragmentuar mbi ujin e nxjerrë/konsumuar dhe shkarkimin e ujërave të ndotura për përdorime të ndryshme ujore. Gjithashtu, informacion I rëndësishëm që lidhet me përdorimet turistike të ujit, nxjerrjet e ujit nga bujqësia (sipërfaqet e ujitura), si dhe nxjerrjet e ujit dhe shkarkimi i ujërave të ndotura në/nga industria;
- Gjithashtu për përdorime të ujit jo për konsum (p.sh. nxjerrja e zhavorrit, kultivimi i peshkut) baza e informacionit është e kufizuar (p.sh. nuk ka informacion mbi vëllimet e zhavorrit - të nxjerrë në mënyrë të paligjshme, numrin e fermave të peshkut dhe ngarkesa të peshkut, që lidhen përgjithësi rëndësinë ekonomike nga aktivitete të tilla) .
- Për mbrojtjen nga përmbytjet, informacioni ekonomik i disponueshëm duhet të përmirësohet (me informacion më të detujuar të kostove aktuale të strategjisë së mbrojtjes nga përmbytjet për BU, por edhe informacion mbi popullsinë dhe aktivitetet ekonomike, humbjet e mundshme të pronave/ aktivitetet ekonomike për shkak të mbrojtjes nga përmbytjet etj.).

5 SHËRBIMET E UJIT

5.1 Vetë-furnizimi për përdorime të ndryshme ujore në lidhje me nxjerrjen e ujit dhe shkarkimin e ujërave të ndotura (për familje, industri, bujqësi)

Edhe në lidhje me largimin e drejtpërdrejtë të ujërave të ndotura, informacioni është i pakët:

- një numër i konsiderueshëm familjesh nuk janë të lidhura me sistemin publik të kanalizimeve, por nuk ka vlerësime në lidhje me vëllimet e deponimit të ujërave të ndotura (për normat që lidhen me sistemin publik të kanalizimit, shih kapitullin 5.3.1 më poshtë);
- Për sa i përket industrisë, ka vetëm informacion fragmentar në lidhje me shkarkimet direkte që janë marrë nga databaza e lejeve AMBU, ku nga 42 leje për "shkarkimin e ujërave të ndotura industriale", asnjëra prej tyre nuk është në BU Ishëm dhe Erzen.

Prandaj, vetë-furnizimi me ujë dhe largimi i drejtpërdrejtë i ujërave të ndotura nuk mund të analizohen më tej; ky boshllëk informacioni është një sfidë e konsiderueshme për menaxhimin sasior dhe cilësor të ujit (dhe për arritjen e objektivave të DKU-së), pasi baza e informacionit:

- **sa** ujë dhe **ku** është nxjerrë në të vërtetë nga mjedisi; si dhe,
- **sa** është vëllimi i ujërave të ndotura që shkarkohen, **ku** dhe me **çfarë** përbërje mbetet larg plotësimit të synuar.

5.2 Popullsia dhe shërbimit për furnizimin me ujë të pijshëm

Siç shihet nga tabela e mëposhtme, mbulimi i furnizimit me ujë varion nga 31% në 83%. Për më tepër, shkalla e përgjithshme e mbulimit prej 57% është më e ulët se për të gjithë Shqipërinë (76%), duke treguar se çështja e njohur e kostove të infrastrukturës për mbulimin e furnizimit me ujë është më e lartë (dhe kështu më e vështirë për t'u arritur) në zonat më rurale. (siç janë ato në BU Mat).

Një çështje e rëndësishme për t'u theksuar këtu është se popullsia e përgjithshme brenda zonës juridiksionale të përdorur nga bashkitë, bazohet në supozime të ndryshme informacioni, duke mos përdorur kështu numrat e popullsisë së INSTAT (siç përdoren në këtë raport, shih kapitullin 4.1.1.), duke çuar në shërbimin me furnizim me ujë të një popullsie prej 35% për gjithë Shqipërinë dhe 44% për BU Mat.

Tabela 31: Ndërmarrjet e Ujësjellës-Kanalizimeve në BU Mat, Popullsia dhe Mbulimi i Furnizimit me Ujë, 2020

Kompanitë e shërbimit të ujit	Emri i kompanisë	Nr. i kompanive UK	Popullsia në zonën e juridiksionit	Popullsia në zonën e shërbimit	Mbulimi me shërbimin e UK (%)
Shqipëria		57	4.409.430	3.353.455	76%
Mati RB		5	180.882	102.405	57%
Prefektura Dibër		**2**			
Bashkia Klos (100%)	Klos UK		20.578	6.480	31%
Bashkia Mat (100%)	Burrel UK		38.400	31.680	83%
Prefektura Lezhë		**3**			
Bashkia Kurbin (100%)	Kurbin UK		66.458	30.678	46%
Bashkia Mirditë (100%)	Mirdite UK		37.499	20.608	55%
Bashkia Lezhë (20%)	Lezhe UK		89.737	64.795	72%
% krahasuar me Shqipërinë		9%	4%	3%	

Të dhënat e ERRU 2020, Raporti i Bilancit të Ujit (niveli i Kompanive të Shërbimit të Ujit)

Përsa i përket ndryshimeve të tarifave në 3 vitet e fundit, ka ndryshime/ulje mjaft të vogla për t'u vërejtur, si për BU Mat, por edhe për të gjithë Shqipërinë. Kjo tregon se fokusi i investimeve të realizuara aktualisht është më tepër i orientuar në përmirësimin e cilësisë së komponentëve të tjerë të shërbimit (p.sh. vazhdimësia e shërbimit) sesa në zgjerimin e mbulimit.

Tabela 32: Mbulimi i Furnizimit me Ujë në BU Mat, 2018-2020

Shërbimi me UK/Viti	2018	2019	2020
Shqipëria	78%	77%	76%
Mati RB	**61%**	**56%**	**57%**

Të dhënat e ERRU 2020, Raporti i Bilancit të Ujit (niveli i Kompanive të Shërbimit të Ujit)

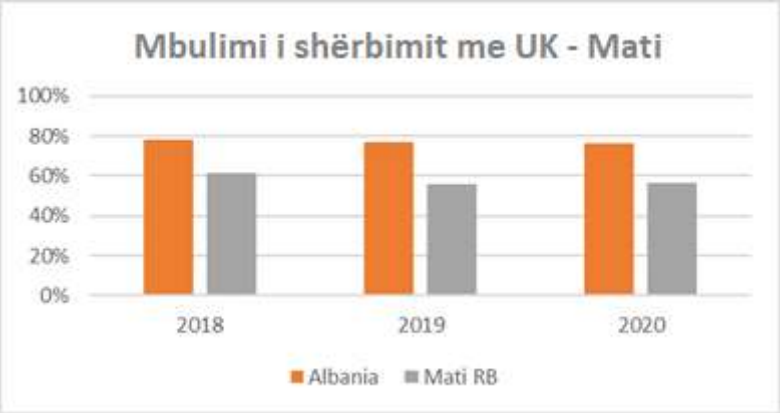

5.2.1 Humbjet e ujit në lidhje me Furnizimin me ujë të popullsisë

Tabela 33: Humbjet e ujit në BU Mat, 2018-2020

Humbjet e ujit (totale)	2018	2019	2020
Shqipëria	64%	64%	65%
Mati RB	**57%**	**51%**	**48%**

Të dhënat e ERRU 2018-2020, Raporti i Bilancit të Ujit (niveli i Kompanive të Furnizimit me Ujë)

Duke parë më në detaje llojet e ndryshme të humbjeve të ujit, informacioni i marrë nga ERRU ofron një klasifikim shumë të dobishëm:

- “Humbjet administrative”, kryesisht për shkak të lidhjeve të paligjshme (përllogaritur në 20% të prodhimit vjetor të ujit), por edhe faturimit tavan / dysheme (pa matës);
- “Humbjet e infrastrukturës”, të cilat janë humbjet “klasike” të furnizimit me ujë për shkak të amortizimit dhe vjetërsimit të infrastrukturës;
- “Humbje faturimi”, që do të thotë sasi përdorimi të autorizuara por jo të faturuara (p.sh. lexime të pasakta).

Humbjet gjatë faturimit nuk janë aq të rëndësishme në krahasim me kategoritë e tjera dhe mund të shihen si humbje administrative (duke qenë jo-teknike).

Bazuar në këtë klasifikim të humbjeve administrative kundrejt infrastrukturës, mund të vlerësohet se ku janë çështjet kyçe, si dhe ku duhet të prioritizohen përmirësimet e ardhshme. Këtu nevojitet një vlerësim i kujdesshëm, pasi nga njëra anë “të ardhurat e ulëta” në lidhje me përmirësimin e infrastrukturës mund të arrihen me kosto më të ulët se masat më komplekse, nga ana tjetër ulja e kostove administrative mund të jetë relativisht e lirë, por e vështirë për t'u zbatuar për shkak të rezistencës, p.sh. për anulimin e lidhjeve të paligjshme.

Ndërsa për të gjithë Shqipërinë humbjet administrative dhe infrastrukturore janë të ngjashme, në BU Mat humbjet në infrastrukturë janë në përgjithësi dukshëm më të larta, pothuajse sa dyfishi i humbjeve administrative. Kur merret parasysh niveli i ujësjellësit, ekzistojnë dallime të rëndësishme ndërmjet shoqërive të ujësjellësit në lidhje me marrëdhëniet e kategorive të ndryshme të kostos. Pra, për Klosin dhe Lezhën, pothuajse të gjitha humbjet janë në infrastrukturë, ndërsa për Burrelin humbjet administrative janë përafërsisht sa gjysma e humbjeve të përgjithshme.

Tabela 34: Llojet e humbjeve të vëllimit të ujit, BU Mat, 2020

Kompanitë e shërbimit të Ujit	Volumi i humbjeve të ujit	*prej të cilave humbje administrative*	*prej të cilave humbje infrastrukturore*	*prej të cilave humbje faturimesh*
Shqipëria	**202.789.327**	*98.344.285*	*102.805.080*	*1.639.962*
Mati RB	**2.746.681**	*935.539*	*1.754.720*	*56.423*
Prefektura Dibër				
Klos UK (100%)	48.650	*2.900*	*43.630*	*2.120*
Burrel UK (100%)	819.700	*412.000*	*390.000*	*17.700*
Prefektura Lezhë				
Kurbin UK (100%)	1.297.413	*442.212*	*839.451*	*15.750*
Mirdite UK (100%)	356.000	*78.000*	*258.000*	*20.000*
Lezhe UK (of which 20%)	1.124.589	*2.133*	*1.118.193*	*4.263*
% krahasuar me Shqipërinë	1%	1%	2%	3%

Të dhënat e ERRU 2020, Raporti i Bilancit të Ujit (niveli i Kompanive të Shërbimit të Ujit)

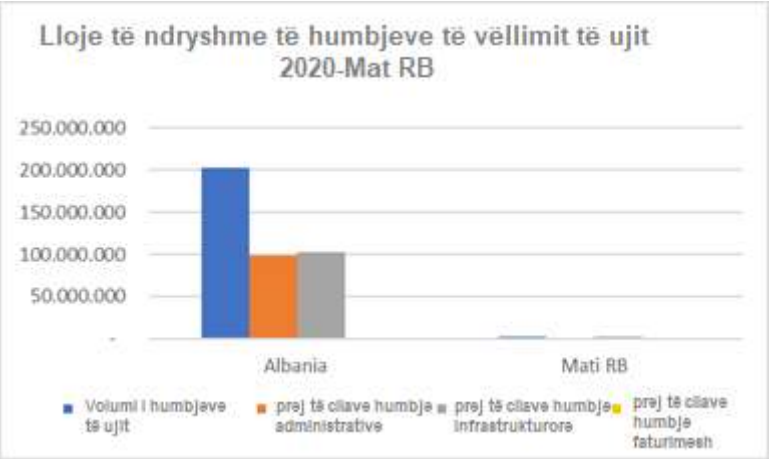

Tabela 35: Lloje e Humbjeve të Vëllimit të Ujit, Mati RB, 2018-2020 (në %)

Humbjet e ujit/Viti	2018	2019	2020
Shqipëria			
Humbje administrative	51,5%	54,0%	48,5%
Humbje infrastrukturore	45,9%	44,6%	50,7%
Humbje faturimesh	2,6%	1,4%	0,8%
Mati RB			
Humbje administrative	31,1%	26,3%	34,1%
Humbje infrastrukturore	67,9%	71,9%	63,9%
Humbje faturimesh	1,0%	1,6%	2,1%

Të dhënat e ERRU 2020, Raporti i Bilancit të Ujit (niveli i Kompanive të Shërbimit të Ujit)

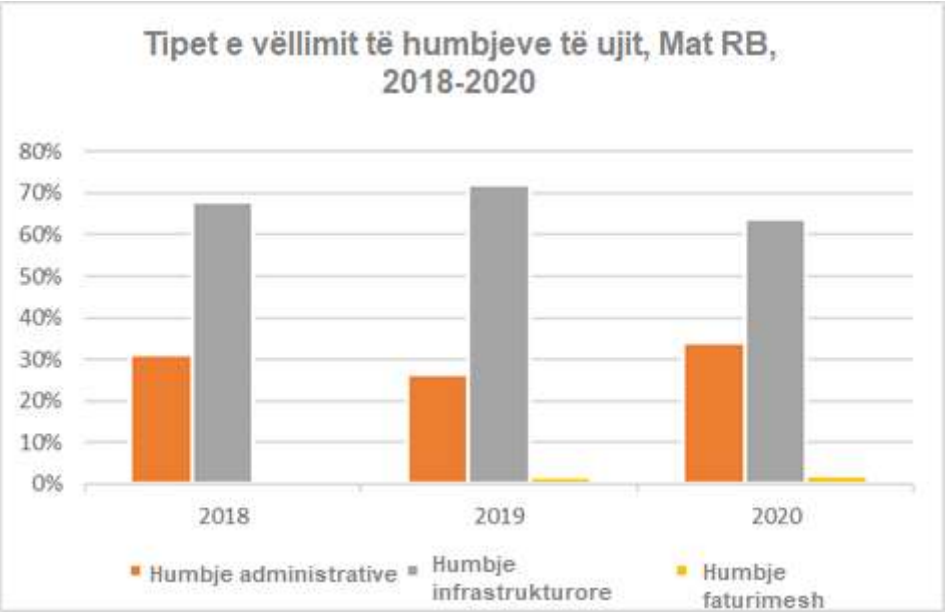

Lidhur me vëllimet e ujit të nxjerrë, një burim kyç informacioni shtesë është baza e të dhënave e lejeve në AMBU.

Nga kjo, kategoritë e mëposhtme të lejeve janë të lidhura me furnizimin publik me ujë dhe janë përmbledhur në tabelën e mëposhtme:

- Burimi i ujit sipërfaqësor për ujë të pijshëm;
- Burimi i ujërave nëntokësore për ujë të pijshëm.

Në tabelën e mëposhtme, informacioni është përmbledhur më tej për të përcaktuar vëllimet e ujit sipas kompanive të furnizimit me ujë nga:

- Duke përjashtuar lejet për ujërat nëntokësore për industri;
- Kombinimi i lejeve të ndryshme që i përkasin një Ujësjellësi (të njëjtat Ndëmarrje ujësjellësash kanë një leje për të gjitha burimet e tyre të ujit që përdorin, të tjerat kanë një leje për çdo burim uji).

Bazuar në këtë qasje, vetëm 42 nga 57 ndërmarrjet e ujësjellësit kanë disa leje për nxjerrjen e ujit.

Gjithashtu, analiza më e detajuar e dhënë nga AMBU (në vitin 2021) tregon se në nivel kombëtar, nga 926 pikat e vlerësuara të nxjerrjes për ujë të pijshëm vetëm 14% janë në fakt pjesë e lejeve aktuale të shoqërive të ujësjellësit, ku vetëm 5 shoqëri kanë leje në të gjitha pikat e tyre të abstraksionit. Kjo tregon se kryesisht pikat më të mëdha të nxjerrjes janë pjesë e lejeve aktuale, por edhe ato më të voglat përmbledhin vëllime të konsiderueshme të nxjerrjes së ujit që nuk lejohen.
Bazuar në këtë informacion të AMBU-së dhe për 5 shoqëritë e ujësjellësit në BU Mat, njëra nuk ka leje për nxjerrjen e ujit të pijshëm (Klos), ndërsa katër të tjerat kanë leje për një pjesë të pikave të tyre të nxjerrjes (në tabelën e mëposhtme tregohen vetëm tre shoqëri ujësjellësi, duke qenë se Lezha nuk i është caktuar Matit në bazën e të dhënave AMBU); Asnjë ujësjellës nuk i ka të gjitha pikat e nxjerrjes të përfshira në leje.

Tabela 36: Lejet për përdorim uji të pijshëm nga Ujësjellësi, BU Mat, 2021

Burimet siperfaqësore+nëntokësore për ujin e pijshëm	Shqipëria	Mati RB	Krahasuar me Shqipërinë
Nr. i kompanive	42	3	7%
Sasia e parashikuar (m3)	**230.149.237**	**5.233.291**	2%
Sasia e parashikuar (Lek)	16.797.063	404.653	2%
Sasia aktuale e faturuar (m3)	**235.522.567**	**4.518.665**	2%
Sasia aktuale e faturuar (Lek)	20.030.346	357.565	2%
Sasia aktuale kundrenjt parashikimit	1,02	0,86	

Të dhënat e AMBU (Niveli RB) për vitin 2021. Shoqëria Lezhe nuk përfshihet në Mati, pasi të dhënat e AMBU nuk e përfshijnë (një pjesë të saj) në BU e Matit.

5.2.2 Mbulimi i rrjetit publik të kanalizimeve

Normat e mbulimit me kanalizime janë dukshëm më të ulëta se mbulimi me ujësjellës në Shqipëri (51% krahasuar me 76%). Për BU Mat, normat e lidhjes së kanalizimeve variojnë: nga 0% për UK Klos (ndërsa dihet se ekziston një rrjet - i kufizuar - i kanalizimeve) në 60% për UK Lezhë.

Tabela 37: Mbulimi i kanalizimeve krahasuar me mbulimin me ujësjellës, BU Mat, 2020

Kompanitë e shërbimit të ujit	Mbulimi me kanalizime	Mbulimi me FU
Shqipëria	51%	76%
Mati RB		
Prefektura Dibër		
Klos UK	0%	31%
Burrel UK	46%	84%
Prefektura Lezhë		
Kurbin UK	37%	46%
Mirdite UK	40%	54%
Lezhe UK	60%	72%

Të dhënat e ERRU 2020, Raporti Vjetor

5.2.3 Përcaktimi i tarifave në lidhje me largimin/trajtimin e furnizimit me ujë dhe kanalizimeve

Sa i përket përcaktimit të tarifave, Enti Rregullator i Ujit (ERRU) ka një rol vendimtar në përcaktimin e politikës tarifore të shërbimit të furnizimit me ujë dhe kanalizimeve. Ai ka objektiva të drejtojë sektorin drejt kostove të rikuperimit dhe njëkohësisht, të mbrojë interesat e konsumatorëve në lidhje me kushtet, cilësinë, qëndrueshmërinë dhe përballueshmërinë e shërbimit.

Pra, ERRU ka vendosur rregulla për aplikimin, shqyrtimin dhe miratimin e tarifave për furnizimin me ujë dhe largimin dhe trajtimin e ujërave të ndotura (bazuar në ligjin nr. 8102 datë 28.03.1996, i ndryshuar). Ai përcakton metodologjinë për llogaritjen e tarifave me pakicë dhe shumicë të ujit për konsum publik, largimin dhe trajtimin e ujërave të ndotura në përputhje me politikën e qeverisë për zhvillimin e sektorit dhe Direktivën e BE-së për Ujërat. Qëllimi kryesor i sektorit është arritja e mbulimit të plotë të kostos.

Në këtë rast, ERRU duhet të sigurojë që klientët të paguajnë tarifa bazuar në kostot e nevojshme dhe të arsyeshme për shërbimet e ofruara. Qëllimi fillestar është mbulimi i menjëhershëm i kostove të funksionimit dhe mirëmbajtjes, ndërsa mbulimi i kostos totale është objektivi më i largët. Politika tarifore e ndjekur nga ERRU përfshin një rritje graduale të tarifave në vitet në vijim, me kusht që ofruesit e shërbimeve të arrijnë një nivel të përmirësuar të performancës së shërbimit.

5.2.4 Çmimi aktual i ujit dhe tarifat e arkëtimit nga faturimi për furnizimin me ujë dhe largimin/trajtimin e ujërave të ndotura

Bazuar në sa më sipër, tarifat aktuale për grup përdoruesish dhe struktura e tyre në BU të Matit jepen nëTabela 38 më poshtë.

Ekzistojnë tre grupe të dallueshme përdoruesish, që janë institucionet shtetërore, familjet dhe ndërmarrjet (përfshirë industrinë).

Siç shihet, aplikohet një tarifë fikse për çdo lidhje, ndërsa për 3 nga 5 shoqëritë nuk ekziston një tarifë e tillë fikse; Për sa i përket furnizimit/konsumit të ujit të pijshëm (i matur ose i vlerësuar), zbatohet një tarifë fikse për m^3, e cila është më e ulët për institucionet/lidhjet shtetërore. Tarifat për ndërmarrjet janë më të ulëta se sa për familjet.

Për sa i përket largimit të ujërave të ndotura, llogariten/faturohen të njëjtat m^3 si uji i përdorur. Edhe këtu vërehen tarifa më të ulëta për institucionet shtetërore, ndërsa tarifat e ujërave të

ndotura për bizneset janë më të ulëta ose të njëjta me ato familjare. Nuk ka asnjë diferencim për sa i përket përbërjes së ujërave të ndotura të depozituara/ngarkesave ndotëse.
Kjo në thelb do të thotë se institucionet shtetërore kontribuojnë në një masë më të vogël në kostot e furnizimit me ujë dhe kanalizimeve sesa dy grupet e tjera të përdoruesve; ky është rasti i disa shoqërive dhe bizneseve, duke kontribuar më pak se familjet.

Kjo në thelb do të thotë se institucionet shtetërore kontribuojnë në një masë më të vogël në kostot e furnizimit me ujë dhe kanalizimeve sesa dy grupet e tjera të përdoruesve;

Sa i përket tarifave për BU të Matit, për shoqërinë Burrel tarifat volumetrike janë më të ulëta se për shoqëritë e tjera, ndërsa për Klosin nuk ekzistojnë tarifa të miratuara nga ERRU.

Duhet theksuar këtu se në vitin 2020 nga 57 shoqëritë e ujësjellësit në Shqipëri, 14 nuk kanë tarifa të miratuara nga ERRU, ndërsa 8 shoqëri në përgjithësi nuk janë të licencuara nga ERRU (kryesisht për shkak të vështirësive për të emëruar teknik të kualifikuar, apo drejtues me diplomën përkatëse, sipas kërkesave ligjore dhe parashikimit të Aktit të Miratimit Higjieno-Sanitar nga Inspektorati Shtetëror Shëndetësor).
Në përgjithësi, dhe siç raporton ERRU në raportin e saj të performancës 2020, besueshmëria dhe saktësia e të dhënave tekniko-ekonomike mbetet një sfidë për sektorin e shërbimeve të ujit pasi të dhënat e raportuara nga kompanitë në ERRU shpesh nuk përputhen me bilancet financiare dhe bilancet e ujit, veçanërisht kur aplikohet për tarifat e reja. Prandaj, ERRU punon në përmirësimin e besueshmërisë së bazës së të dhënave; duke përfshirë gjithashtu në metodologjinë e tarifave të rishikuar një vlerësim të saktësisë së të dhënave të raportuara nga kompanitë që aplikojnë për tarifa të reja. Këtu përfshihen propozimet për mënyrat dhe mjetet e rritjes së saktësisë së të dhënave që do të zbatohen nga institucionet publike për të rritur përgjegjësinë e tyre në këtë drejtim.

Tabela 38: Tarifat e Ujit (Furnizimi me ujë të pijshëm/largimi i Ujërave të Ndotura) për BU Mat, 2020

Mati RB	Furnizimi me ujë të pijshëm (Lek/m3)			Largimi i ujërave të ndotura (Lek/m3)			Tarifë fikse (Lek/klient/muaj)		
	Shteti	Ndërmarrje	Shtëpiake	Shteti	Ndërmarrje	Shtëpiake	Shteti	Ndërmarrje	Shtëpiake
Prefektura Dibër									
Klos UK	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Burrel UK	23	60	80	2	4	6	n/a	n/a	n/a
Prefektura Lezhë									
Kurbin UK	30	80	120	n/a	n/a	n/a	50	50	50
Mirdite UK	30	100	115	10	15	15	n/a	n/a	n/a
Lezhe UK	58	135	145	18	22	27	200	200	200

Të dhënat e ERRU 2020, Raporti Vjetor

Tabela 39 paraqet informacionin përkatës për Shqipërinë dhe BU Mat në lidhje me dy tregues, që janë:

- "Shkalla aktuale e arkëtimit"(SHAA): siç vlerësohet edhe nga ERRU, ky tregues nuk është aq realist pasi shumë kompani i përjashtojnë arkëtimet me vonesë, por që mblidhen brenda vitit dhe raportohen si arkëtim debiti;
- "Norma e përgjithshme e arkëtimit" (NPA): përfshin të gjitha të ardhurat e realizuara nga ujësjellsat, madje edhe debitimet e vjetra, duke marrë kështu një perspektivë më afatmesme/afatgjatë të normës së arkëtimit. Kjo normë përfaqëson një situatë më realiste të performancës financiare, pasi po korrigjon disi "gabimin" e gjetur në SHAA.

Tabela 39: Normat e arkëtimit të faturimit, Mati RB, 2020

Kompanitë e shërbimit me ujë	Norma aktuale e arkëtimit të faturimit	Norma e përgjithshme e arkëtimit të faturimit
Shqipëria	77%	90%
Mati RB		
Prefektura Dibër		
Klos UK	61%	76%
Burrel UK	75%	89%
Prefektura Lezhë		
Kurbin UK	67%	72%
Mirdite UK	44%	53%
Lezhe UK	90%	93%

Të dhënat e ERRU 2020, Raporti Vjetor

5.2.5 Performanca Financiare e Shërbimit të Ujit / Mbulimi i kostos së përgjithshme financiare aktuale

Tabela 40: Rezultatet Financiare të Shërbimit të Ujit, BU Mat, 2018-2020

			in '000 ALL
Rezultatet Financiare të Shërbimit të Ujit	2018	2019	2020
Shqipëria	-879.739	-2.830.991	-3.298.699
Mati RB	-132.937	-171.769	-187.001

Të dhënat e ERRU 2018-2020, Raporti i Performancës (niveli i Kompanive të Furnizimit me Ujë)

5.2.6 Nivelet aktuale të mbulimit të kostos financiare të furnizimit me ujë dhe largimit/trajtimit të ujërave të ndotura (të ndara

Tabela 41: Tarifat totale të mbulimit të kostos për impiantet e furnizimit me ujë – kanalizime - trajtimit të ujërave të ndotura, BU Mat, 2020

									in '000 ALL	in %	in %	in %
Kompanitë e shërbimit me ujë	Të Ardhurat Ujë	Të ardhurat kanalizime	Të ardhurat Trajtim ujë i ndotur	Kosto Direkte ujë	Kosto Direkte kanalizime	Kosto Direkte trajtim i UN	Kosto të tjera Ujë	Kosto të tjera Kanalizime	Kosto të tjera Trajtim UN	Norma totale e rikuperimit të kostos Ujë	Norma totale e rikuperimit të kostos kanalizime	Norma totale e rikuperimit të kostos trajtim uji
Shqipëria	**8.390.079**	**1.233.044**	**227.290**	**8.729.978**	**682.456**	**130.056**	**2.832.484**	**601.403**	**172.741**	**73%**	**96%**	**75%**
Mati RB	159.665	12.548	-	241.730	13.963	1.982	75.390	11.854	6.996	50%	49%	0%
Prefektura Dibër												
Klos UK (100%)	12.084	0	0	18.341	0	0	2.890	0	0	57%	n/a	n/a
Burrel UK (100%)	40.115	1.932	0	57.145	2.545	0	8.270	395	0	61%	66%	n/a
Prefektura Lezhë												
Kurbin UK (100%)	42.483	1.717	0	107.490	3.693	0	5.850	3.792	0	37%	23%	n/a
Mirdite UK (100%)	32.320	2.882	0	34.003	5.083	0	24.540	2.244	0	55%	39%	n/a
Lezhe UK (of which 20%)	163.319	30.086	0	123.755	13.208	9.908	169.202	27.113	34.980	56%	75%	0%
% krahasuar me Shqipërinë	2%	1%	0%	3%	2%	2%	3%	2%	4%			

Të dhënat e ERRU 2020, Raporti i Performancës (niveli i Kompanive të Shërbimit të Ujit); llogaritjet e vet

5.3 Mangësitë e identifikuara në lidhje me informacionin mbi karakteristikat dhe nivelet e mbulimit të kostos së shërbimeve të ujit

Në përgjithësi, mangësitë kryesore janë:

- Informacion në lidhje me vetë-ofrimin e shërbimeve (p.sh. bujqësia, ujitja, nxjerrjet dhe shkarkimet e ujit nga industria dhe familjet);
- Edhe nëse bëhen shumë përpjekje për përmirësimin e situatës, ngelet shumë për të bërë në sigurimin e besueshmërisë së informacionit në lidhje me vëllimet (të matura) / popullsinë që I ofrohet shërbimi / humbjeve etj., por edhe lidhur me informacionin financiar të ndërmarrjeve të ujësjellësit;
- Informacion mbi investimet e planifikuara, si dhe planet se si të mbulohen kostot shtesë (p.sh. i ITUN) në një mënyrë që siguron një rikuperim të kostos "të pranueshme", si dhe një plan se si të sigurohet qëndrueshmëria financiare e ujësjellësave në afat të gjatë të lidhura me investime të tilla që rrisin cilësinë e shërbimit;
- Vlerësimet e kostove mjedisore dhe burimeve në lidhje me ofrimin e shërbimeve të ujit.

6 SKENARI BAZË: PARASHIKIMI I SË ARDHMES

Fatkeqësisht, për shumë elementë thelbësorë në lidhje me kërkesën për ujë, në Shqipëri (si dhe në shumë vende të tjera) nuk disponohet informacion sistematik mbi nxitësit përkatës socio-ekonomikë dhe efektet e tyre në menaxhimin e ujit. Ato për të cilat nuk mund të gjendeshin vlerësime të besueshme janë:

Faktorë të jashtëm:

- Ndryshimet teknologjike që do të ndikojnë në furnizimin me ujë, kërkesën për ujë dhe trajtimin e ujërave të ndotura;
- Ndryshimet e përgjithshme në regjimet tatimore/fiskale që do të ndikojnë në zhvillimin/strukturën e ekonomisë me efekte në menaxhimin e ujit (p.sh. një taksë e mundshme e gjelbër; ndryshime në promovimin e politikave të investimeve ekonomike/politikave të punësimit, ndryshime në normën e TVSH-së etj.

Politikat dhe investimet e ujit:

- Planifikohen burime të reja të furnizimit me ujë;
- Teknologjitë e reja që do të zbatohen (që çojnë p.sh. në përmirësimin e cilësisë së ujit);
- Programet për reduktimin e ndotjes në bujqësi;
- Programet e reduktimit të ndotjes nga industritë;
- Strategjitë e mbrojtjes nga përmbytjet;
- Strategjitë për ruajtjen e natyrës / restaurimit të ligatinave / rikthimi në gjendje natyrale të lumit;
- Ndryshime në politikat e çmimit të ujit (përsa i përket tarifave për shërbimet e ujit, por edhe tarifat e përdorimit të ujit).

Politikat makroekonomike:
Projeksionet e ardhshme (dhe efektet e tyre lidhur me menaxhimin e ujit) në p.sh

- Politika e turizmit;
- Politika bujqësore (p.sh. rritja e sektorit bujqësor vaditës me 10% e parashikuar për vitin XY për të gjithë vendin, me zbërthim në RB/zona specifike);
- Politika industriale (p.sh. rritja e sektorit të përpunimit të ushqimit me 10%, duke pasur efekte në vëllimet e ujërave të ndotura);

- Politika energjetike (p.sh. rritja e përqindjes së energjisë së rinovueshme me 10%; rritja e rëndësisë së hidrocentraleve në rajone specifike me 20%)

Politikat globale/evropiane (aderimi):

- Efektet e përpjekjeve në lidhje me anëtarësimin në Bashkimin Evropian:
  - Ndikimi në sektorët kryesorë ekonomikë;
  - Ndikimi i Politikës së Përbashkët Bujqësore (PPB);
  - Punësimi/papunësia;
  - Zhvillimi rajonal.

Pavarësisht nga këto boshllëqe, disa informacione të rëndësishme në lidhje me parashikimet e ardhshme të disponueshme janë paraqitur në nën-kapitujt e mëposhtëm.

6.1 Rritja e popullsisë

Një faktor kryesor i jashtëm që përcakton prioritetet e ardhshme në lidhje me menaxhimin e ujit është zhvillimi i numrit të popullsisë, pasi kjo ndikon drejtpërdrejt në nevojën për ofrimin e shërbimeve të ujit, por në të njëjtën kohë mund të rrisë presionet në mjedisin ujor (p.sh. përmes ujërave të ndotura të patrajtuara, vëllimet e nevojshme si për popullsinë, por edhe për aktivitetet e lidhura ekonomike, masat e nevojshme për mbrojtjen nga përmbytjet etj.).

Për BU Mat (shih tabelën 42 më poshtë), parashikimet e popullsisë tregojnë një rritje të pritshme nga viti 2021 deri në vitin 2031 prej 4%, që është dukshëm më e lartë se rënia e pritshme e popullsisë në këtë hark kohor për të gjithë Shqipërinë.

Kjo do të ndikojë qartë në kërkesat e menaxhimit të ujit në shumë mënyra, pra në lidhje me furnizimin me ujë dhe kanalizimet. Për të vlerësuar më mirë këto ndryshime, duhet një analizë më e detajuar e ndryshimeve rajonale me basenin(et), e lidhur gjithashtu me ndryshimet e konsumit për frymë.

Tabela 42: Shtrirja e popullsisë, skenari i rajonalizuar, BU Mat, 2021-2026-2031

	% në RB	2021	2026	2031	ndryshimi 21-31
Shqipëria		2.850.467	2.805.537	2.745.993	96%
Mati RB		**103.778**	**96.621**	**90.280**	87%
Prefektura Dibër	35%	41.438	36.646	32.941	
Prefektura Lezhë	50%	62.340	59.975	57.340	
		3,6%	3,4%	3,3%	

Të dhënat e Instat (Niveli i Prefekturës)

6.2 Zhvillimi i përgjithshëm ekonomik (rritja ekonomike)

Ministria e Financave në programin buxhetor afatmesëm 2022-2024, bën me dije se pas recesionit të fortë në vitin 2020 në nivelin -4.0%, sipas vlerësimit të fundit të INSTAT, ekonomia pritet të rimëkëmbet në vitin 2021 dhe të vijojë pozitive. Rritja ekonomike parashikohet në 5.5 % në vitin 2021 dhe parashikohet të mbetet mbi 4 % në periudhën afatmesme. Më konkretisht, rritja ekonomike parashikohet përkatësisht në 4.8%, 4.5% dhe 3.9 % për vitet 2022, 2023 dhe 2024.

MF, 2021

Këtu nevojiten më shumë projeksione afatgjata dhe të rajonalizuara, pasi vendimet për menaxhimin e ujit kërkojnë kohë për t'u zbatuar, por edhe kanë një perspektivë afatgjatë në efektet e tyre.

6.3 Shtrirjet e investimeve në sektorin e ujit

Përtej informacionit të dhënë për investimet në seksionin e mbulimit të kostos në lidhje me furnizimin me ujë të pijshëm dhe kanalizimet (kapitulli 5.4.3 më sipër), Programi Kombëtar i Sektorit të Ujit 2018-2030 (i cili ende nuk është miratuar, por është konsultuar gjerësisht me të gjithë aktorët përkatës, në niveli kombëtar dhe vendor, duke përfshirë takimin e ndërsjellë të dedikuar me ministritë e linjës) përmban projeksione në lidhje me objektivat për sektorin e ujit (duke ndjekur logjikën e Axhendës së OKB-së 2030 të SDG-ve për ujin):

Tabela 43: Projeksionet në lidhje me objektivat në sektorin e ujit

Objektivat					
Nr.	**Objektiva/Viti**	**2015**	**2020**	**2027**	**2030**
1.	Shërbimi i sigurt dhe i vazhdueshëm i furnizimit me ujë të ofruara në: -zonat urbane - zonat rurale	89% 36%	92% 40%	97% 60%	98% 72%
2.	Shërbimet e ujërave të zeza të ofruara në: -zonat urbane - zonat rurale	64% 6%	65% 15%	70% 25%	71% 28%
3.	Përmirësimi i sistemit të ujitjes	135,000 ha	250,000 ha	330,000 ha	360,000 ha
4.	Përmirësimi i sistemit të kullimit	130,000 ha	272,000 ha	280,000 ha	280,000 ha
5.	Zhvillimi i qëndrueshëm i akuakulturës në zonat e dedikuara për akuakulturë	0%	60%	100%	100%
6.	Shfrytëzimin e potencialit hidroenergjetik	45%	80%	80%	80%
7.	Plotësimi i kërkesës për ujë për sektorin industrial (sigurimi i sasisë dhe cilësisë)	100% e kërkesës	100% e kërkesës	100% e kërkesës	100% e kërkesës
8.	Vlerësimi paraprak i gjendjes ekologjike dhe kimike dhe arritja e "mirë" për ato "të moderuarat", "të varfërit" dhe "të këqijat" (ujërat sipërfaqësore)	n/a	10%	20%	25%

9.	Vlerësimi paraprak i gjendjes ekologjike dhe kimike dhe arritja e "mirë" për ato "të moderuarat", "të varfërit" dhe "të këqijat" (ujërat nëntokësore)	n/a	n/a	20%	25%
10.	Ruajtja dhe arritja e cilësisë minimale "të mirë" për ujërat e larjes	n/a	n/a	20%	25%
11.	Uljen e rrezikut nga përmbytjet	14000 banorë të prekur 1100 ndërtesa të prekura 5900 ha të prekur	9000 banorë të prekur 700 ndërtesa të prekura 4800 ha të prekur	7000 banorë të prekur 500 ndërtesa të prekura 4000 ha të prekur	6000 banorë të prekur 400 ndërtesa të prekura 3600 ha të prekur
12.	Rehabilitimi dhe mirëmbajtja e digave në bazë të rekomandimit të ICOLD, të cilat përdoren për: -Ujitje -HEC -Furnizim me ujë	130 diga 10diga 2 diga	240 diga 10diga 2 diga	540 diga 10diga 2 diga	540 diga 10diga 2 diga
13.	Ruajtja dhe reduktimi i niveleve të erozionit për: - zonat me rrezik të ulët (20% e territorit) - zonat me rrezik të lartë (70% e territorit)	5 t/ha/vit 20 t/ha/vit	4.5 t/ha/vit 18 t/ha/vit	3 t/ha/vit 15 t/ha/vit	2.5 t/ha/vit 13 t/ha/vit

Programi kombëtar i sektorit të ujit 2018-2030

Bazuar në këto projeksione mbi objektivat, janë kryer projeksione financiare për secilin objektiv (dhe vlerësime për boshllëqet financiare që kanë rezultuar). Projeksionet janë llogaritur duke marrë parasysh zërat specifikë buxhetor të listuar në Programin PBA, për secilin institucion përgjegjës, p.sh. linja buxhetore e MIE-së për UK, linja buxhetore e Ministrisë së Mjedisit për Monitorim, etj.

Si rrjedhojë, nevojat totale të financimit për arritjen e këtyre objektivave llogariten në 388,4 miliardë lekë deri në vitin 2030, ndërsa buxheti aktual i parashikuar në këtë periudhë kohore është 237,4 miliardë lekë. Kështu krijohet një hendek financiar prej 151 miliardë lekësh.

6.4 Identifikimi i boshllëqeve në lidhje me projeksionet përkatëse për të ardhmen/skenarin bazë

Është e qartë se vlerësimet e përgjithshme (bazuar në projeksionet ekzistuese) në lidhje me kërkesën e ardhshme për ujë (për furnizimin me ujë) dhe presionet e ardhshme të lidhura me ujin mbi burimet ujore (në lidhje me sasinë dhe cilësinë) nuk mund të bëhen në këtë fazë, pasi shumë prej tyre nuk janë të disponueshme.
Përveç parashikimeve specifike që duhet të krijohen / zhvillohen më në detaje / të mbështeten nga studime të veçanta, hendeku më urgjent është i orientuar drejt procesit.
Ndërsa AMBU duhet të ketë të qartë drejtimin në krijimin e një skenari bazë, në lidhje me efektet në menaxhimin e ujit, ky nuk është një proces që mund të bëhet vetem brenda institucionit. Këtu kërkohet një qasje sistematike e krijimit të një skenari, pasi informacioni / njohurtë e ekspertëve gjenden në një sërë ministrish përkatëse (bujqësi, zhvillim rural, ekonomi, etj.), si dhe nga institute dhe palë të tjera të interesuara (Ujësjellësat, shoqatat bujqësore, institutet kërkimore, organizata, etj.). Planet strukturore dhe rajonale, si dhe planet e autoriteteve vendore, do të përbëjnë burime të rëndësishme informacioni. Ndërsa do të jetë e vështirë për të marrë informacion mbi disa parametra të përmendur në listën e mësipërme. Synimi është që vlerësimet e përgjithshme, të rajonalizuara për kërkesën e ardhshme për ujë dhe presionet e pritshme mbi burimet ujore (sasia/cilësia) në basenet ujore do të zhvillohen në të ardhmen.

PLANI I MENAXHIMIT TË BASENIT

UJOR MAT

Shtojca Teknike XI (Programi i Masave)

---

1. Udhëzues për analizën e masave në trupat ujorë sipërfaqësorë

Ky dokument përshkruan rrugën që është ndjekur për zhvillimin e një programi masash, në kushtet shqiptare, për përmirësimin e gjendjes së ujërave sipërfaqësore në basenin e Matit. Masat e propozuara përfshijnë politika, programe arsimore dhe investime në infrastrukturë që trajtojnë çështje specifike të burimeve ujore në trupa të veçantë ujorë.

Mjeti kryesor për zbatimin e DKU është PMBU-ja, duke përfshirë programin e tij të masave (PM). PM është projektuar për të mundësuar përgjigjen e duhur ndaj presioneve përkatëse të identifikuara në nivelin e RBL gjatë analizës së presioneve dhe ndikimeve, për të mundësuar që baseni i lumit ose trupi ujor të arrijë status të mirë. Për shembull, nëse presioni i rëndësishëm anashkalohet gjatë analizës së presioneve dhe ndikimeve, programi i monitorimit mund të mos jetë i hartuar për të vlerësuar presionin dhe Programi i Masave mund të mos parashikojë veprimet e duhura për të adresuar presionin.

1.1 Hyrje dhe qëllimi

Direktiva Kuadër e Ujit (DKU) krijon një kornizë për menaxhimin e qëndrueshëm të ujit nëpërmjet zhvillimit të Planeve të Menaxhimit të Baseneve Ujore (PMBU-të), për të parandaluar përkeqësimin e mjedisit ujor dhe për të arritur statusin e mirë për të gjithë trupat ujorë. Sipas DKU PM-të duhet të hartohen për të arritur objektivat mjedisore (DKU Neni 11(1)), kur pritet të identifikohen masat e nevojshme për të arritur statusin e mirë. Identifikimi i masave përfshin fazën diagnostike të planifikimit të basenit ujor, që është përgatitja e veprimeve prioritare të propozuara për basenin ujor. Identifikimi i masave vijon dhe bazohet drejtpërdrejt në analizën e presioneve dhe ndikimeve, të cilat sqarojnë burimet më të rëndësishme dhe shkaqet rrënjësore të problemeve të ndryshme në burimet ujore.

Masat janë hartuar bazuar në vlerësimin e gjendjes aktuale të trupit ujor, të plotësuar me informacionin nga analiza e presioneve dhe ndikimeve në trupin ujor. Prandaj, çdo hap i procesit të planifikimit është i nevojshëm për të siguruar që veprimet e duhura të zbatohen në vendin e duhur.

Procesi i planifikimit të PMBU-së filloi me transpozimin e Direktivës në legjislacionin kombëtar dhe rregullimet administrative, duke u pasuar me karakterizimin e trupave ujorë të lumenjve (përfshirë analizën e presioneve dhe ndikimeve, analizën ekonomike, përcaktimin e trupave ujorë dhe vendosja e tipologjisë dhe kushteve të referencës për trupat ujorë sipërfaqësorë: baza për vlerësimin e statusit ekologjik).

Neni 37[1] i ligjit 111/2012 deklaron se për arritjen e objektivave mjedisore të përcaktuara në nenin 25 të këtij ligji, hartohet programi i masave për basenin ujor, duke marrë parasysh rezultatet e analizës. Programi i masave të basenit ujor rishikohet çdo 6 vjet dhe, nëse është e nevojshme, përditësohet. Këshilli Kombëtar i Ujit, me propozimin e këshillit përkatës të basenit, miraton programin e masave të hartuara.

1.2 Qasja Teknike

Qasja e ndjekur për zbatimin e programit të masave të këtyre PMBU-ve, bazohet në modelin konceptual DKU të Bashkimit Evropian siç përcaktohet në Udhëzimin nr. 35 në lidhje me raportet e DKU (WISE 2016).

Qëllimet kryesore të DKU janë:

- Nuk ka përkeqësim të gjendjes për trupat ujorë sipërfaqësorë dhe nëntokësorë, mbrojtjen, përmirësimin dhe restaurimin e të gjithë trupave ujorë;

[1]Neni 37 i ligjit 111/2012 për "Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore" ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018.

- Arritja e një gjendjeje të mirë për të gjithë trupat ujorë. Kjo përfshin objektivat e statusit të mirë ekologjik dhe statusit të mirë kimik për trupat ujorë sipërfaqësorë tërësisht natyrorë; potencial i mirë ekologjik dhe status i mirë kimik për të gjithë trupat ujorë shumë të modifikuar ose artificial; dhe status të mirë sasior dhe gjendje të mirë kimike për të gjithë trupat ujorë nëntokësorë.

Masat synohen për sa i përket llojit dhe shtrirjes së tyre për të siguruar që presionet janë adresuar dhe se kjo do të sjellë përmirësime drejt arritjes së statusit ose potencialit të mirë në trupat ujorë individualë. Masat janë hartuar bazuar në vlerësimin e gjendjes aktuale të trupit ujor, të plotësuar me informacionin nga analiza e presioneve dhe ndikimeve në trupin ujor. Direktiva specifikon më tej se PM-të do të përfshijnë si minimum 'masa bazë' dhe, kur është e nevojshme, për të arritur objektivat, 'masa plotësuese'.

Zhvillimi i programit të masave është një proces pjesëmarrës me aktorë kryesorë vendorë që duhet të përfshihen. Masat kanë nevojë për mbështetje të gjerë dhe mbështetje politike për të qenë të suksesshme.

Raporti Nr. 110 i Udhëzuesit për Armeninë[2] deklaron se për vlerësimin e programit të masave, duhet të bazohet në të gjitha analizat paraprake të bëra në planin e basenit lumor. Për të zhvilluar me sukses një program masash me kosto efektive dhe të arritshme, procesi i planifikimit të basenit të lumit kërkon:

- Karakterizimin e plotë të basenit ujor dhe inventarizimin e trupave ujorë të tij;
- Një vlerësim i statusit ekologjik të gjitha ujërave sipërfaqësore dhe statusit kimik dhe bilancit ujor të gjithë akuiferëve;
- Një përcaktim i qartë i objektivave mjedisore për çdo trup ujor;
- Një analizë gjithëpërfshirëse e presioneve dhe ndikimeve për ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore.

Burimi tjetër kryesor i kontributit në programin e masave është informacioni i detajuar mbi programet ekzistuese dhe të propozuara zhvillimore e mjedisore që mund të ndikojnë në burimet ujore, të sjellë në tryezë nga pjesëmarrësit në procesin e planifikimit. Këta pjesëmarrës janë përfshirë:

- përfaqësues të pushtetit vendor;
- ekspertë përfaqësues të përfshirë në menaxhimin e burimeve ujore;
- përfaqësues të industrisë private nga sektori i ujit;
- Përfaqësuesit e OJQ-ve janë të shqetësuar për ujin, mjedisin dhe shëndetin.

Këta palë të interesit, gjithashtu sjellin lloje të tjera të reja informacioni në diskutimin e masave të mundshme, të tilla si mundësitë dhe kufizimet për të gjitha llojet e masave, duke përfshirë kufizimet dhe mundësitë ligjore, kufizimet dhe mundësitë financiare, dhe kufizimet dhe mundësitë sociale.

Pra, hapi tjetër pas propozimit të programit të masave është diskutimi i tyre me institucionet e lidhura me menaxhimin e integruar të burimeve ujore për të rënë dakord për zbatimin e programit të masave.

[2]Sipas " Udhëzimeve model për planifikimin e menaxhimit të baseneve ujore në Armeni"

Figura 1: Grafiku i metodologjisë së ndjekur për përcaktimin e një mase

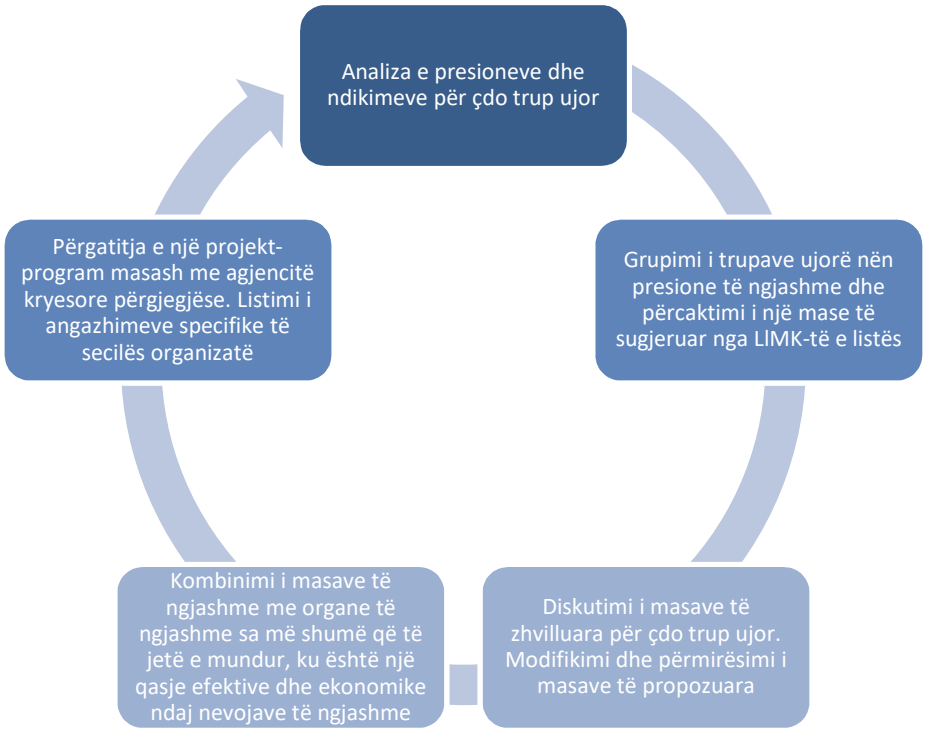

Zakonisht, disa ndikime janë të zakonshme në të gjithë basenin ujor, duke prekur trupa të shumtë ujorë, dhe reagimi i duhur ndaj kësaj çështjeje, janë masa të përgjithshme që mbulojnë të gjithë basenin e lumit. Për shembull, disa burime ndotjeje, si fermat, në përgjithësi mund të shkaktojnë probleme në të gjithë basenin dhe kërkojnë disa Masa Bazë për të parandaluar degradimin e burimeve ujore[3].

1.3 Shpjegoni rrugën drejt vlerësimit të masës.

Qasja e re e kornizës së PMBU-së në Shqipëri ka marr praktika të mira në drejtim të ndjekjes së një 'procesi të rrugës' të mirëpërcaktuar për të arritur masat e duhura për presionet e dhëna[4]. Me sa duket, të gjithë trupat ujorë janë në një farë mase unike, me kombinime specifike dhe komplekse të karakteristikave, vendndodhjes dhe presioneve dhe rrjedhimisht masave. Megjithatë, si pikënisje, rekomandohet një qasje sistematike për identifikimin e masave të përshtatshme të mundshme sipas një grupi opsionesh bazë. Një grupim i ecurisë për matjen e presionit për secilin nga pesë llojet kryesore të presionit jepet në Shtojcën IV.

Figura 1 shpjegon rrugën e metodologjisë për të zgjedhur një masë dhe Tabela e mëposhtme për vlerësimin e masave për të gjithë trupat ujorë në basenin e lumit Mat, të shpjeguara më sipër.

Informacioni për analizën e presionit është mbledhur dhe mbajtur mbi llojin dhe madhësinë e presioneve të rëndësishme antropogjenë dhe tregon një kategorizim të gjerë të presioneve në:

- Burimet pikësore të ndotjes
- Burimet e shpërndara/difuze të ndotjes;
- Efektet e modifikimit të regjimit të rrjedhës nëpërmjet nxjerrjes ose rregullimit; dhe,
- Ndryshimet morfologjike.

[3]Sipas "Udhëzimeve model për planifikimin e menaxhimit të baseneve ujore në Armeni"

[4]Parimet bazë për zgjedhjen e kombinimeve më me kosto efektive të masave për përfshirje në programin e masave siç përshkruhet në nenin 11 të Direktivës Kuadër të Ujit – DORACAK. Raporti UBA-FB 000563, Ekologjia 2004.

Përshkrimi i qasjes së përgjithshme të kërkuar për analizën e ndikimeve dhe presioneve ka vënë në dukje llojet e shumta të informacionit dhe të dhënave që do të kërkohen. Këto mund të ndahen në ato që janë përgjithësisht përshkruese të basenit dhe trupave të tij ujorë (d.m.th. nuk janë të lidhura në mënyrë specifike as me presionet dhe as me ndikimet), të dhëna që përshkruajnë presionet dhe të dhëna që përshkruajnë ndikimet.

Deri më tani kërkesat e të dhënave janë specifikuar përgjithësisht për ujërat sipërfaqësore, me detaje mjaft më të mëdha për ujërat nëntokësore. Për shkak të afatit të shkurtër për plotësimin e një kalendari të përgjithshëm me analiza të presioneve dhe ndikimeve, është përdorur kryesisht në të dhënat ekzistuese, të mbledhura në bazë të kritereve që janë të përshtatshme për ekzekutim, duke e plotësuar këtë me informacione të mbledhura rishtazi aty ku është e nevojshme.

Të dhënat për analizën e presionit janë nxjerrë nga studimet e lumenjve në Shqipëri, imazhet satelitore, kampionimet në terren dhe analizat e mëparshme të situatës së basenit. Vlerësimi i ndikimit duhet të përdoret si informacionin nga rishikimi i presioneve, ashtu edhe çdo informacion tjetër, për shembull, të dhënat e monitorimit mjedisor, për të përcaktuar mundësinë që trupi ujor sipërfaqësor të dështojë të përmbushë objektivat e tij të cilësisë mjedisore. Për TU në rrezik të dështimit të objektivave të tyre të specifikuar, do të jetë e nevojshme të merret në konsideratë zbatimi i monitorimit shtesë dhe një program masash gjatë ciklit të parë të PMBU-së. Në terma afatgjatë, arritja e objektivave do të vlerësohet nëpërmjet monitorimit të gjendjes kimike dhe ekologjike të një trupi ujor. Prandaj, analizat e presioneve dhe ndikimeve të marrin në konsideratë se si presionet do të kishin gjasa të zhvillohen para vitit 2029 në mënyra që do t'i vendosnin trupat ujorë në rrezik për të mos arritur statusin e mirë.

Rishikimi i ndikimit të aktiviteteve njerëzore ka përfshirë të gjitha objektivat mjedisore të Nenit 4 të DKU-së, të cilat janë:

- Arritja e gjendjes së mirë ekologjike dhe gjendjes së mirë kimike të ujërave sipërfaqësore; Arritja e potencialit të mirë ekologjik dhe statusit të mirë kimik të ujërave sipërfaqësore për trupat ujorë artificialë;
- Arritja e statusit të mirë të ujërave nëntokësore (p.sh. status i mirë kimik i ujërave nëntokësore dhe status i mirë sasior i ujërave nëntokësore); dhe, nëse ato çojnë në objektiva më të rrepta:
- Parandalimi i përkeqësimit të gjendjes së ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore;
- Arritja e objektivave dhe standardeve për Zonat e Mbrojtura;
- Kthimi i çdo tendence rritëse të rëndësishme dhe të qëndrueshme në përqendrimin e ndotësve në ujërat nëntokësore;
- Ndërprerja e shkarkimeve të substancave të rrezikshme prioritare në ujërat sipërfaqësore;
- Arritja e potencialit të mirë ekologjik dhe statusit të mirë kimik të ujërave sipërfaqësore shumë të modifikuar (TUTM).

1.4 Programi i Masave për Basenin e Matit

Ky PMBU përcakton Programin e Masave që do të kërkohen në periudhën 2024-2029 për të arritur 'objektivat mjedisore' të përshkruara plotësisht në Kapitullin 3, në përputhje me Direktivën Kuadër të Ujit Neni 4[5].

Nga analiza e presioneve dhe përcaktimi i statusit të trupave ujorë janë identifikuar trupa ujorë të cilët nuk arrijnë të përmbushin objektivat mjedisore. Kapitulli 10 shpjegoi burimin e këtyre ndotësve dhe ndikimin që ata kanë në trupat ujorë. Më pas është plotësuar Tabela t që pasojnë në këtë Aneks, që shërbejnë si pikënisje për identifikimin e masave.

Masat zhvillohen përmes një procesi pjesëmarrës të përshkruar në seksionin procedural më sipër. Tabelat e ndjekura nga ky aneks janë një shembull i masave të mundshme. Ndonëse nuk janë të gjitha të përcaktuara në sasi, sepse për çdo tregues presioni, ka mungesë informacioni në Shqipëri, ato japin shembuj të dobishëm dhe një kalendar të përgjithshëm të masave të mundshme.

Masat synohen për sa i përket llojit dhe shtrirjes së tyre për të siguruar që presionet të adresohen dhe se kjo do të sjellë përmirësime drejt arritjes së statusit ose potencialit të mirë në trupat ujorë individualë. Masat janë hartuar bazuar në vlerësimin e gjendjes aktuale të trupit ujor, të plotësuar me informacionin nga analiza e presioneve dhe ndikimeve që ndikojnë në trupin ujor.

Praktika më e mirë që ndoqi qasja jonë ishte që masat duhet të synohen për sa i përket llojit të tyre (Llojet kryesore të masave LLKM)[6] dhe masën për të siguruar që presionet janë adresuar. LLKM-të[7] janë grupe masash të identifikuara nga Shtetet Anëtare në PM, të cilat synojnë të njëjtin presion ose qëllim, të pasqyruara në Aneksin 1 të WISE. Një LLKM mund të jetë një masë kombëtare, por zakonisht do të përfshinte më shumë se një masë kombëtare. Masat hartohen bazuar në vlerësimin e gjendjes aktuale të trupave ujorë, të plotësuar me informacionin nga analiza e presioneve dhe ndikimeve që prekin trupat ujorë. Tabela 13-1 përmbledh Llojet kryesore të Masave (LLKM) të pajtueshme me WISE, të cilat janë miratuar gjerësisht në këtë Raport PMBU-je. Duhet të theksohet se Shqipëria prezanton në këtë kohë një LLKM shtesë kombëtare specifike, konkretisht "26 - Kontrolli i sasive të tepërta të nxjerrjes nëpërmjet kushteve dhe zbatimit të Lejes Ujore (26)".

Udhëzimet për treguesit e përgjithshëm të presionit dhe masës janë dhënë në Aneksin 3 të WISE 2016, me shembuj të dhënë. Masat specifike (ndonëse janë në kuadrin e LLKM-ve), duhet të adresojnë presionet specifike (LLKP-të e presionit të tipit kyç)[8] hasen në nivelin e trupit ujor. Mënyra më efektive për të pasqyruar presionet dhe masat përkatëse është përmbledhja e elementeve individuale që kontribuojnë në statusin ose potencialin e përgjithshëm të trupit ujor.

Tabela paraqet masat e mundshme dhe të ndryshme që mund të merren për çdo trup ujor, duke filluar nga çdo presion i identifikuar brenda tij. Siç thuhet në tabelë për një lloj presioni, mund të aplikojmë shumë matje të ndryshme. Zgjedhja e masës më të nevojshme do të bëhet për arsye shumë thelbësore që lidhen me rëndësinë më urgjente për përmirësimin e statusit të trupit ujor por edhe për koston e një mase. Pra, hapi tjetër do të jetë identifikimi i presioneve kryesore dhe më urgjente që kërkojnë zgjidhje të menjëhershme.

---

[5]Neni 4: Objektivat mjedisore

[6]Përmbledhur në Tabelën 13-1 (Llojet kyçe të masave (LlKM) në përputhje me BE WISE që janë miratuar gjerësisht në këtë Raport PMBU)

[7]janë grupe masash të identifikuara nga Shtetet Anëtare në PM, të cilat synojnë të njëjtin presion ose qëllim, të pasqyruara në Aneksin 1 të WISE

[8]Përmbledhur në Tabelën 10-1 (Llojet kryesore të presionit (LlKP) në përputhje me BE WISE, të cilat janë miratuar gjerësisht në këtë Raport PMBU)

Grupimi i këtyre trupave ujorë u bazua në disa faktorë të rëndësishëm si afërsia me njëri-tjetrin (janë trupa ujorë që i përkasin një lumi) dhe të njëjtat presione që shfaqen në secilin prej tyre.

Duke u nisur nga Tabela 10-6 dhe Tabela 5, është identifikuar se presionet më dominante në këtë PMBU janë:

Vërshimet nga bujqësia:

Aktivitetet bujqësore janë burime të rëndësishme të presionit mbi trupat ujorë. Një kombinim i masave bazë dhe masave plotësuese do të pritet të reduktojë presionet bujqësore në trupat ujorë në një nivel të përputhshëm me arritjen e objektivave të DKU-së. Lloji kryesor i masave për reduktimin e ndotjes nga bujqësia janë:

- ✓ LLKM2. Reduktimi i ndotjes me lëndë ushqyese në bujqësi përtej kërkesave të Direktivës së Nitrateve;
- ✓ LLKM12: Shërbimet këshillimore për bujqësinë (Shënim: nuk bëhet asnjë diferencim se cili presion bujqësor zbatohen shërbimet këshillimore, për shembull, ato mund të jenë të rëndësishme për ndotjen me pesticide, si dhe ndotjen me lëndë ushqyese).

Analiza e presionit zbuloi se vërshimet nga bujqësia ishin të pranishme në trupat ujorë, veçanërisht duke ndikuar në gjendjen kimike të trupave ujorë. Ky presion haset në shumicën e trupave ujorë duke qenë se baseni i lumit Mat në grykëderdhjen e tij është në një zonë bujqësore dhe me aktivitet të moderuar bujqësor. . Sistemi i mëparshëm politik në Shqipëri bëri sisteme bujqësore në pjesën më të madhe të fushën perëndimore dhe krijoi sisteme kullimi dhe vaditjeje. Duke qenë se vitet e fundit aktiviteti bujqësor nuk është aq intensiv ka bërë që këto sisteme të mbeten të pa mirëmbajtura dhe depozitimet bujqësore të futen në trupat ujorë.

Sistemi i ujitjes dhe kullimit në basen është lënë pas dore dhe kërkesa kryesore për ciklin e parë të PMBU-së është përmirësimi dhe mirëmbajtja e kanaleve të sistemit të kullimit dhe ujitjes duke sjellë një përfitim në uljen e ngarkesës organike në trupat ujorë, gjë që do të sjellë gjithashtu një përmirësimi i gjendjes së tyre kimike. Organet kompetente për të kryer këtë mirëmbajtje janë Drejtoritë e Bordeve të Kullimit, në kompetencë të Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural dhe Bashkitë sipas çdo trupi ujor që shtrihet mbi to.

Ndryshimi hidromorfologjik i kanaleve dhe i sipërfaqes së shtratit të trupave ujorë:

DKU-ja është ligji i parë mjedisor i BE-së që trajton ndryshimet hidromorfologjike dhe ndikimet e tyre në trupat ujorë. Vlerësimi i aktiviteteve përgjegjëse për presionet tregoi se llojet e ndryshimeve hidromorfologjike që janë raportuar më shpesh se shkaktonin presione të konsiderueshme në trupat ujorë sipërfaqësorë, ishin:

- Ndërtimi i ndër-profileve dhe ndërprerja e vazhdimësisë (për shembull: diga, kapërderdhësi, ndërprerës, rezervuarë);
- Stola betoni përforcues, stola fiksues, mbushje (muri lëvizës, valvula, etj.);
- Kanalizimi/drejtimi;
- Disa shkarkime të mbetjeve të ngurta nga kontaminimi i minierave ose disa shkarkime të mbetjeve bashkiake në shtretërit e lumenjve janë shkaktuar nga një modifikim gjatësor i lumit;
- Për më tepër, presionet nga tërheqjet e ujit mund të ndikojnë gjithashtu në regjimin hidrologjik të trupave ujorë të prekur.

Llojet kryesore të masave (LlKM) më të rëndësishme që lidhen me reduktimin e presioneve dhe ndikimeve nga ndryshimi hidromorfologjik i trupave ujorë janë:

- ✓ LlKM5. Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. ndërtimi i kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra);
- ✓ LlKM6: Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore;
- ✓ LlKM7: Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe/ose vendosja e rrjedhës minimale ekologjike.

Prandaj, masa bazë për reduktimin e presioneve hidromorfologjike janë masat në veçanti për të siguruar që kushtet hidromorfologjike të trupave ujorë duhet të jenë në përputhje me arritjen e statusit të kërkuar ekologjik ose potencialit të mirë ekologjik. Për shembull, masat e kontrollit duhet të përcaktohen për të siguruar që matjet e bëra brenda ose pranë lumenjve të mos ndikojnë negativisht në kushtet morfologjike. Këto mund të përfshijnë kontrolle për të mbrojtur shtratin e lumit dhe strukturën e bregut për të siguruar që mund të arrihet një status i mirë dhe/ose kontrolle (autorizime/leje/rregulla të përgjithshme detyruese) për kullimin e tokës.

Llojet kryesore të masave (LlKM) më të rëndësishme që lidhen me reduktimin e presioneve dhe ndikimeve nga ndryshimi hidromorfologjik i trupave ujorë janë përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë, përveç vazhdimësisë gjatësore (LlKM 6).

Ujërat e ndotura Urbane:
Shkarkimet nga sistemet e trajtimit të ujërave të ndotura urbane shoqërohen më së shpeshti me ngarkesa lëndësh ushqyese (azoti dhe fosfori), lëndë organike, sediment, substanca toksike si amoniaku dhe disa substanca prioritare dhe ndotës specifikë të baseneve ujore: ngarkesat aktuale të secilit ndotës në rrjedhën e trajtuar varen mbi nivelin e trajtimit në impiant dhe proporcionin dhe natyrën e shkarkimeve shtëpiake dhe industriale që derdhen në sistemet e grumbullimit të ujërave të ndotura.

Lloji kryesor i masës (LlKM) më i rëndësishëm i lidhur me reduktimin e presioneve dhe ndikimeve që vijnë nga lëndët ushqyese dhe ndotja organike nga trajtimi i ujërave të ndotura urbane është:

- ✓ LlKM1. Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura që tejkalojnë kërkesat e Direktivës për Trajtimin e Ujërave të ndotura Urbane. Duhet të theksohet se lëndët ushqyese çlirohen gjithashtu nga rrjedhjet urbane jo-pikësore (p.sh. vërshimet nga stuhitë) dhe burimet jo-pikësore të ujërave të ndotura urbane që nuk janë të lidhura me kanalizimet. Nuk është e qartë nëse masat për të trajtuar këto burime të mundshme janë përfshirë në raportimin e LlKM1 edhe SPe disa Shtete Anëtare kanë lidhur Masa Plotësuese për trajtimin e këtyre presioneve me këtë LlKM.

Lidhur me zbatimin e masave, duhet të identifikohen LlKM-të më të aplikueshme për LlKP-të dhe treguesi që do të përdoret për të përcaktuar ecurinë e masës. Për shembull, presioni i pikës së ujërave të ndotura urbane (Lloji kryesor i presionit numër 1.1) duhet të trajtohet më së shpeshti përmes ndërtimit të impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (ITUNU) (një masë bazë sipas Direktivës së BE-së për trajtimin e ujërave të ndotura urbane (91/271/KEE), Lloji Kyç i masës 1).

Kërkohet përcaktimi dhe kuantifikimi i treguesit të matjes. Për ujërat e ndotura urbane, metrika më e zbatueshme në përgjithësi është ekuivalenti i popullatës (pe) që kërkon trajtim të ujërave të ndotura në përputhje me Standardin e Cilësisë Mjedisore, p.sh. BOD5 < 4 mg/litër në trupin ujor pritës.

Presioni i pikës së ujërave të ndotura urbane (Numri i presionit të tipit kyç 1.1) zakonisht duhet të adresohet përmes ndërtimit të impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (ITUN) (një masë bazë sipas Direktivës së BE-së për trajtimin e ujërave të ndotura urbane (91/271/KEE), Lloji kryesor Masa numër 1).

Përveç impiantit të trajtimit të ujërave të ndotura urbane, për këto trupa ujorë janë propozuar edhe masa të tjera, të cilat do të rezultojnë në përmirësimin e statusit të tyre. Një prej tyre është zvogëlimi i Pikësorve të shkarkimit të ujërave të ndotura urbane, grumbullimi në një numër të reduktuar kolektorësh dhe shkëputja e sistemeve të kombinuara nga uji i shiut, kanalizimi në sistemin e furnizimit me ujë dhe mos rrjedhja në asnjë mënyrë me trupat ujorë.

Këto masa do të ndihmojnë në përmirësimin e gjendjes aktuale të këtyre trupave ujorë dhe me zbatimin e tyre pritet që në ciklin e dytë të planeve të menaxhimit (viti 2029) të reduktohet nga një gjendje shumë e keqe në mesatare.

Problemi i shkarkimeve urbane në Shqipëri vjen si pasojë e një sistemi të kombinuar të kanalizimeve. Kjo do të thotë që ujërat e shiut, ujërat e ndotura urbane dhe ato industriale derdhen në të njëjtin trup ujor.

Ujërat e ndotura industriale nënkupton ujin ose mbetjet e lëngshme të mbartura nga një proces industrial. Këto mbetje mund të rezultojnë nga çdo proces ose aktivitet i industrisë, prodhimit, tregtisë ose biznesit, nga zhvillimi i ndonjë burimi natyror, ose nga operacionet e kafshëve, si p.sh. parcelat, fermat e shpendëve ose baxhot. Një sistem industrial i trajtimit të ujit trajton ujin kështu që është më i përshtatshëm për një përdorim të caktuar, qoftë për konsum, prodhim apo edhe asgjësim.

Tabela 1: Ngarkesat hyrëse të llogaritura të ITUNU Lezhë[9];

ITUNU	Zona e Mbulimit me Shërbimin nga ITUNU	Rrjedha ditore e ujërave të ndotura m3/d	Kapaciteti i projektuar i ITUNU p.e	Ngarkesat e ujërave të ndotura mg/l	Efluent mg/l	Teknologjia e trajtimit		Shkarkimi		Statusi
						Linja e ujit	Linja e llumit	Uji	Llum	
ITUNU Lezhë	Lezhë (Qyteti Lezhë; Shëngjin, Balldren)	6120	51,000 PE	BOD5 200 COD 400 TSS 400 PT 50 NT 20	BOD5 10 COD 60 TSS 60 PT 40 NT 16	Është miratuar lloji i vetëm aerobik-anaerobik Pond. Procesi anaerobik. Heqja e fosforit, me dozë FeCl3	4 Shtretër Kallami, të pambuluar, me sipërfaqe totale 5016 m2. Llumi do të grumbullohet në shtretërit e kallamishteve Prodhimi: 720,000 kg TS/vit	Gjiri i Shëngjinit	Ende jo nxjerrja e llumit.	Në funksion që nga viti 2013 dhe shumë shpejt do të fillojë përmirësimi

[9]Përgatitur nga hulumtimi për trajtimin e ujërave të ndotura urbane, Dr. Enkelejda Gjinali, 29 gusht 2022

Nxjerrjet e ujit :

Presionet nga nxjerrja e ujit mund të lindin nga disa burime, duke përfshirë:

- Bujqësia;
- Furnizimi publik me ujë të pijshëm;
- Prodhimtaria;
- Ftohja e energjisë elektrike;
- Fermat e peshkut;
- Hidroenergjia jo ftohëse;
- Guroret;
- Lundrimi;
- Transferimi i ujit.

Presionet e nxjerrjes së ujit mund të çojnë në ndryshime në vëllimin natyror dhe regjimet e rrjedhës së trupave ujorë të prekur, duke ndryshuar kështu në mënyrë të pafavorshme habitatet ujore dhe të varura nga uji.

Llojet kryesore të masave (LLKM) më të rëndësishme që lidhen me reduktimin e presioneve dhe ndikimeve që vijnë nga nxjerrjet e ujit konsiderohen këtu si:

- ✓ LLKM7: Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e rrjedhës minimale ekologjike;
- ✓ LLKM8: Masat e efiçencës së ujit për ujitje (masat teknike).

Kjo pasqyron situatën aktuale në Shqipëri që shumë operatorë operojnë me nxjerrje pa asnjë lloj leje, dhe nxjerrjet janë shpesh të parregulluara dhe të tepruara në sasi. Një hap i parë për masat do të jetë identifikimi i të gjitha nxjerrjeve të tilla, përcaktimi sasior i niveleve të duhura të nxjerrjes dhe zbatimi i tyre nëpërmjet një regjimi të përmirësuar të lejeve dhe inspektimit.

Kontrolli i sasisë së tepërt të nxjerrjes nga sektorët bashkiakë, bujqësi dhe industriale (përmes kufizimeve të lejeve dhe/ose politikave të çmimeve) ka të ngjarë të arrijë disa përfitime shumëfishuese në drejtim të rritjes së disponueshmërisë së burimeve ujore për sektorët e tjerë, elasticitetin ndaj ndryshimeve klimatike, përmirësimin e përputhshmërisë së rrjedhës mjedisore, dhe përmirësimi i potencialit të hollimit për ngarkesat ndotëse.

Aty ku pritet që masat mund të zbatohen për një trup të caktuar ujor ose grup të afërt trupash ujorë, Direktiva përkatëse përmendet për masat bazë, ose instrument tjetër për masat plotësuese. Masat e ardhshme konsiderohen dhe rishikohen me palët e duhura të interesuara gjatë periudhës së konsultimit të draftit të PMBU (nëntor 2022 – maj 2023).

Përveç nivelit të detajuar të 'raportimit kombëtar' siç përcaktohet në Tabelën 13-4 dhe Tabelën 13-5, është një kërkesë e WISE raportimi për të ofruar një përmbledhje të nivelit të lartë të presioneve dhe masave në shkallën e basenit të lumit.

Siç përmblidhet në Tabela, raportimi i masave në PMBU-në e Matit ndjek një qasje të strukturuar në përputhje me kërkesat minimale siç sugjerohet në WISE 2016. Këto Tabela (në vijim të kësaj shtojce) mund të zbatohen në mënyrë identike për të gjitha kategoritë e trupave ujorë. Atributet e masës(ve) do të përfshijnë si minimum:

Kodi i masës - emri i masës - lloji i masës sipas nenit 11 - kategoria e ujit (lumi, liqeni, ujërat nëntokësore etj.) - njësia marrëse (baseni, nën baseni, trupi ujor) - presioni(et) përkatëse - kontributi që masa pritet të bëjë drejt arritjes së objektivit mjedisor – Autoriteti Kompetent drejtues – Operatorët ose sektorët e prekur nga masa– përmbledhja e kostos totale

Figura 2 përmbledh rezultatet e pritshme të PMBU-së 2024-2029 për statusin e trupave ujorë sipërfaqësorë në basenin e Matit.

- Pritet që 1 trup ujor aktualisht në 'status të mirë' të mbetet në gjendje të mirë.
- Pritet që 4 trupa ujorë aktualisht në 'status të keq' të reduktohen në asnjë në gjendje të keqe.

- Pritet që 22 trupa ujorë aktualisht në 'status të moderuar' të rriten nga 36% në 69%.

Figura 2: Përqindjet aktuale dhe të parashikuara të statusit të trupave ujorë sipërfaqësorë

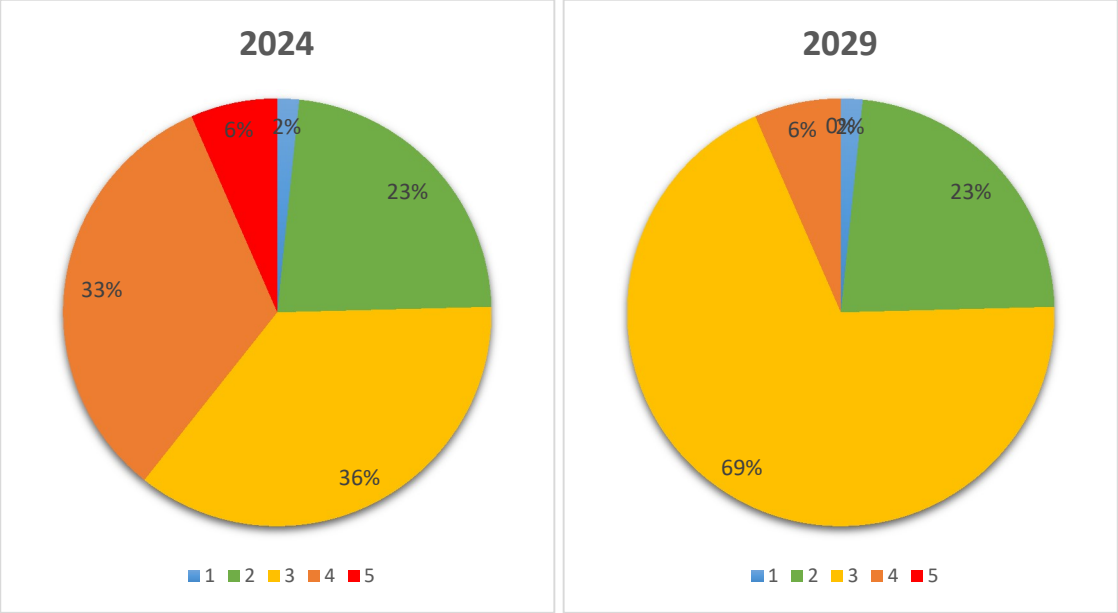

Tabela 63 përmbledh kostot e parashikuara për të gjitha masat e drejtuara ndaj trupave ujorë sipërfaqësorë në rrezik, të ndara si më poshtë:

- Kostot kapitale ose të instalimit – përgjithësisht të lidhura me zbatimin e masave specifike, ndonjëherë të referuara edhe si 'kosto instalimi' p.sh. ndërtimi i objekteve të trajtimit të ujërave të ndotura.
- Kostot e operimit dhe mirëmbajtjes – përgjithësisht të lidhura me kostot e vazhdueshme që lidhen me kostot e instalimit të mësipërme p.sh.
- Kostot e administrimit – përgjithësisht përkufizohen si kosto që përballohen nga autoritetet kompetente, ministritë ose agjencitë e tjera qeverisëse përgjegjëse për administrimin e masave të veçanta, p.sh. në formën e inspektimit dhe zbatimit, mbledhjes së taksave ose taksave etj.
- Kostot e burimeve – një formë e kostos indirekte, e referuar gjithashtu si 'kosto oportune' të cilat lidhen me përdorimin e ujit (të supozuar si një burim i kufizuar dhe i pakët) në një mënyrë specifike. Kostot e burimeve lindin vetëm nëse një përdorim alternativ i ujit do të gjeneronte një vlerë ekonomike më të lartë se përdorimi aktual, d.m.th. diferenca midis përfitimeve neto (aktuale e përdorimit alternativ) është negative p.sh. kuota e ujit historikisht e rezervuar për ujitje mund të gjeneronte vlerë më të lartë ekonomike nëse do të ishte ridrejtuar në përdorimin e hidrocentraleve.

Tabela 63 përmbledh Programin e Masave sipas Trupit Ujor Sipërfaqësor me informacion të detajuar se cili objektiv mjedisor është arritur.

Figura 3: Rruga e shpjegimit të metodologjisë për të zgjedhur një masë.

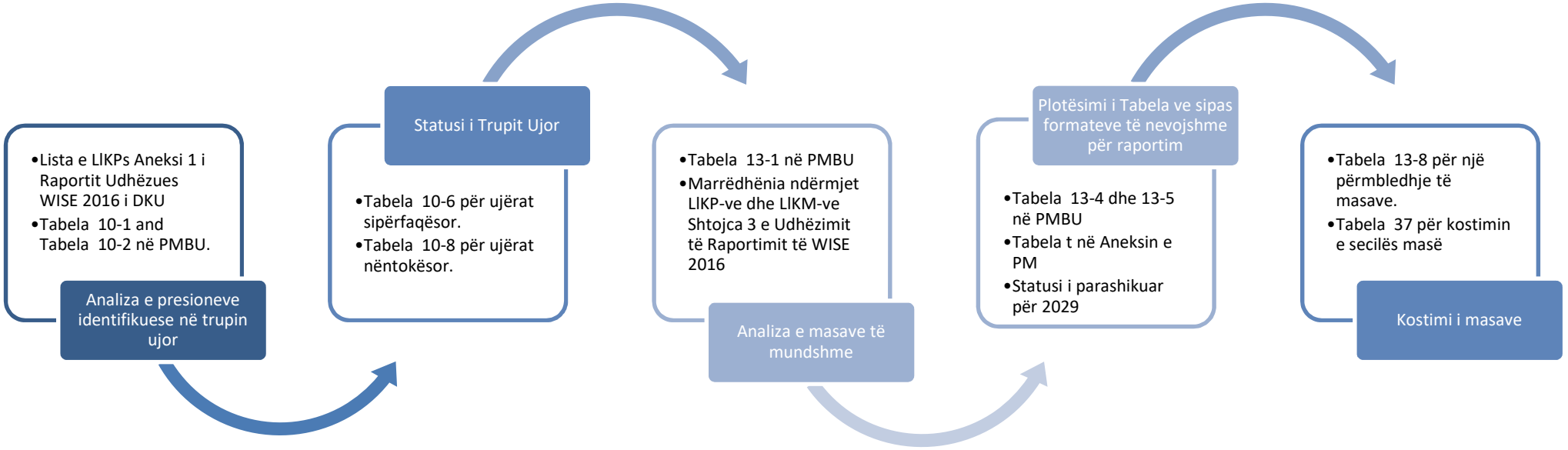

Tabela 2: Masa për trupin ujor 351211

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351211	Tranzitor	Mati	Nr. i vendeve të identifikuara	Shfrytëzimi apo largimi i kafshëve apo bimëve	5.2							4

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit		Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351211	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/Bashkitë** *Parandalimi ose kontrolli i strukturave të ngritura të peshkimit në trupin ujor, monitorimi i kushteve të lejes*	Masat për të parandaluar ose kontrolluar ndikimet negative të peshkimit dhe shfrytëzimit/largimit të kafshëve dhe bimëve (20)	1							3

Tabela 3: Masa për trupin ujor 351213

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351213	lumi	Mati	Reduktimi i ngarkesës BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1			2	3			4
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJA OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - FURNIZIMI PUBLIK UJËSOR	3.2							

			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/SHTRATIT/ZONËS BREGORE/ BREGJEVE - MBROJTJE NGA PËRMBYTJA	4.1.1								
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONA BREGORE/ BREG - TJERA	4.1.4								
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONËS BREGORE/BREG - I PANJOHUR OSE I VJETËRSUAR	4.1.5								
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	DEVIJIMI HIDROMORFOLOGJIK - TJERA	4.5								

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor **ID**	**Kodi dhe Lloji** **e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm** **2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
351213	**Masa Bazë& Supplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AMBU/Bashkitë** *Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve. Përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura .ITUNU Lezhë*	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								**3**
	Masa Supplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor.*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2) Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3) Shërbime këshillimore për bujqësi (12) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve,								

				shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
				Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Monitorimi i kushteve të lejeve (si për lejet mjedisore ashtu edhe për lejet e përdorimit të burimeve ujore).*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e mbulimit të kostos së shërbimeve të ujit nga familjet (9)								
				Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
				Masat natyrore të mbajtjes së ujit (23)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Identifikimi i gjatësisë dhe trupave ujorë që kërkojnë një reduktim të shkarkimeve të sedimenteve nga lumenjtë për të arritur objektivat mjedisore. Monitorimi i detyrave që rrjedhin nga zbatimi i lejeve ndaj subjekteve për rehabilitimin e zonës, mbyllja e rrugëve hyrëse pas përfundimit të lejes dhe krijimi i sistemeve mbrojtëse nga*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
				LLKM E RE (E RE)								

			erozioni lumor në tokat bujqësore.									

Tabela 4: Masa për trupin ujor 3512211

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e tregues it	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQ E-të	P-CHM	H-MPH	P S	RBS P	
3512211	lumi	Fani i Madh	Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONA BREGORE/ BREG - TJERA	4.1.4			2	3			4
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512211	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								3
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Identifikimi i gjatësisë dhe trupave ujorë që kërkojnë një reduktim të shkarkimeve të sedimenteve nga lumenjtë për të arritur objektivat mjedisore. Monitorimi i detyrave që rrjedhin nga zbatimi i lejeve ndaj subjekteve për rehabilitimin e zonës,*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
				Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								

			mbyllja e rrugëve hyrëse pas përfundimit të lejes dhe krijimi i sistemeve mbrojtëse nga erozioni lumor në tokat bujqësore.										

Tabela 5: Masa për trupin ujor 3512213

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor **ID**	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor** **Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale** **2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512213	lumi	Fani i Madh	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1				4			4
			Reduktimi i ngarkesës Ps/Rbsp (T/Vit)	PIKËSOR - VENDET E KONTAMINUARA OSE VENDET INDUSTRIALE TË BRAKTISURA	1.5							
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Reduktimi i ngarkesës Ps/Rbsp (T/Vit)	SHPËRFAQE - RREGULLAT URBAN	2.10							
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - BUJQËSIA	3.1							
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - HIDROENERGJIA	3.5							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONA BREGORE/BREG	4.1.5							
			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - TË TJERA	4.2.8							
			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, PENGESAT DHE PRAGJE - TË PANJOHUR OSE TË VJETËRTUARA	4.2.9							
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	DEVIJIMI HIDROMORFOLOGJIK - TJERA	4.5							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor	**Kodi dhe Lloji**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**	**Statusi i përgjithshëm**

ID	e Masës		Detajet teknike të masës së propozuar								2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512213	**Masa Bazë& Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AMBU/Bashkitë** *Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve. Përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura ITUNU Lezhë*	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1)							**3**
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)							
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Rehabilitimi i zonës nga vendet e depozitimit të mbetjeve industriale.*	Riparimi i vendeve të kontaminuara (ndotja historike duke përfshirë sedimentet, ujërat nëntokësore dhe tokën). (4)							
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)							
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)							
			Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore në lidhje me praktikat (të reja) bujqësore	Shërbime këshillimore për bujqësi (12)							
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)							
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)							
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	**AMBU/Bashkitë**	Masat për të parandaluar ose kontrolluar hyrjen e ndotjes nga zonat urbane, transporti							

				dhe infrastruktura e ndërtuar (21)								
		Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	*Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve.*	LLKM E RE (E RE)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
				Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Monitorimi i zbatimit të lejeve (si për lejet mjedisore ashtu edhe për lejet e përdorimit të burimeve ujore).*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga bujqësia (11)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Identifikimi i gjatësisë dhe trupave ujorë që kërkojnë një reduktim të shkarkimeve të sedimenteve nga lumenjtë për të arritur objektivat mjedisore. Monitorimi i detyrave që rrjedhin nga zbatimi i lejeve ndaj subjekteve për rehabilitimin e zonës, mbyllja e rrugëve hyrëse pas përfundimit të lejes dhe krijimi i sistemeve*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
				Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								

			mbrojtëse nga erozioni lumor në tokat bujqësore.									
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**MIE / AKM / AMBU**	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)								
			Përmirësimi i zonave të prekura nga alternimet e shtratit të lumenjve	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)								
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
			Rivendosja e bimësisë natyrore në zonat e mbrojtura	LLKM E RE (E RE)								

Tabela 6: Masa për trupin ujor 3512221

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512221	lumi	Fani i Vogël	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1			3	3			4
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR-IMPIANTE JO NË DEI	1.4							
			Nr. i faqeve të regjistruara	MBETURINA TË NGURTA	5.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**	**Statusi i përgjithshëm 2029**

Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE -të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512221	**Masa Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AMBU/Bashkitë** *Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve.*	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								**3**
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AKUM/AMBU** *Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)								
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**Bashkitë/MTM/AMBU** *Heqja/pastrimi i vend depozitimeve ilegale të mbetjeve të ngurta*	LLKM E RE (E RE)								

Tabela 7: Masa për trupin ujor 35122221

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e tregues it	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE -të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
35122221	lumi	Rrëshen	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1			4	3			4

			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR - BIMËT IED	1.3								
			Reduktimi i ngarkesës Ps/Rbsp (T/Vit)	PIKËSOR - VENDET E KONTAMINUARA OSE VENDET INDUSTRIALE TË BRAKTISURA	1.5								
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2								
			Reduktimi i ngarkesës Ps/Rbsp (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - MINIERA	2.8								
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJA OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - FURNIZIMI PUBLIK UJËSOR	3.2								
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - HIDROENERGJIA	3.5								

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor **ID**	**Kodi dhe Lloji** **e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**		**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm** **2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
35122221	**Masa Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AMBU/Bashkitë** *Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve***.**	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								**3**
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	**MIE/AKUM/AMBU**	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)								

		Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	*Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Rehabilitimi i zonës nga vendet e depozitimit të mbetjeve industriale.*	Riparimi i vendeve të kontaminuara (ndotja historike duke përfshirë sedimentet, ujërat nëntokësore dhe tokën). (4)								
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
			Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**MIE / AKM / AMBU** *Identifikimi i gjatësisë dhe trupave ujorë që kërkojnë një reduktim të shkarkimeve të sedimenteve nga lumenjtë për të arritur objektivat mjedisore. Monitorimi i detyrave që rrjedhin nga zbatimi i lejeve ndaj subjekteve për*	LLKM E RE (E RE)								

			rehabilitimin e zonës, mbyllja e rrugëve hyrëse pas përfundimit të lejes dhe krijimi i sistemeve mbrojtëse nga erozioni lumor në tokat bujqësore.										
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)									
				Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)									
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Monitorimi i zbatimit të lejeve (si për lejet mjedisore ashtu edhe për lejet e burimeve ujore).*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e mbulimit të kostos së shërbimeve të ujit nga familjet (9)									
				Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)									
			Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme..	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)									

Tabela 8: Masa për trupin ujor 35122223

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
35122223	lumi	lumi	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1			2	2			2

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit		Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
35122223	**Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AMBU/Bashkitë** *Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve*.	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								**2**

Tabela 9: Masa për trupin ujor 3512223

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512223	lumi	Fani i Vogël	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1				2			2
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - INDUSTRIA	3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor	Kodi dhe Lloji	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029	Statusi i përgjithshëm

ID	e Masës		Detajet teknike të masës së propozuar								2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512223	**Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	**AMBU/Bashkitë**	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1)								**2**
		Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	*Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve.*	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
	Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
			Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								

		burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	*Monitorimi i zbatimit të lejeve (si për lejet mjedisore ashtu edhe për lejet e burimeve ujore).*	Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)									
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme..*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)									

Tabela 10: Masa për trupin ujor 3512224

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512224	lumi	Fani i Vogël	Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - INDUSTRIA	3.3				3			4
			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - HIDROENERGJIA	4.2.1							
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512224	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								**3**

		(ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	*Monitorimi i zbatimit të lejeve (si për lejet mjedisore ashtu edhe për lejet e burimeve ujore).*	Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme..*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Monitorimi i zbatimit të lejeve (si për lejet mjedisore ashtu edhe për lejet e burimeve ujore). Lejimi i faunës ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë shtrati të panatyrshëm duke modifikuar pragjet aktuale.* *Kryerja e një studimi për trupat ujorë të kërcënuar nga ndryshimet e prurjeve duke hartuar një plan veprimi për zhvillimin e zonave rehabilituese dhe duke ndaluar dhënien e lejeve të tjera në këtë zonë.*	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								

Tabela 11: Masa për trupin e ujit 3512225

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e tregues it**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512225	HMWB	Fani i Vogël	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1			2	4			3
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR - BIMËT IED	1.3							

			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2								
			Reduktimi i ngarkesës Pm/No2/Rbsp (T/Vit)	SHPERNDARJE - TRANSPORT	2.4								
			Reduktimi i ngarkesës Ps/Rbsp (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - MINIERA	2.8								
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - INDUSTRIA	3.3								
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - HIDROENERGJIA	3.5								
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONËS BREGORE/BREG - I PANJOHUR OSE I VJETËRSUAR	4.1.5								
			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - HIDROENERGJIA	4.2.1								
			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - TË TJERA	4.2.8								
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3								
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	DEVIJIMI HIDROMORFOLOGJIK - TJERA	4.5								
			Nr. i faqeve të regjistruara	MBETURINA TË NGURTA	5.3								

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor **ID**	**Kodi dhe Lloji** **e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**		**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512225	**Masa Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AMBU/Bashkitë** *Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve.*	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								3

		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	**MIE/AKUM/AMBU**	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)									
	Masa Suplementare	Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	*Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)									
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)									
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)									
			Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Shërbime këshillimore për bujqësi (12)									
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)									
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)									
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**MIE / AKM / AMBU**	Masat për të parandaluar ose kontrolluar hyrjen e ndotjes nga zonat urbane, transporti dhe infrastruktura e ndërtuar (21)									

			Identifikimi i gjatësisë dhe trupave ujorë që kërkojnë një reduktim të shkarkimeve të sedimenteve nga lumenjtë për të arritur objektivat mjedisore. Monitorimi i detyrave që rrjedhin nga zbatimi i lejeve ndaj subjekteve për rehabilitimin e zonës, mbyllja e rrugëve hyrëse pas përfundimit të lejes dhe krijimi i sistemeve mbrojtëse nga erozioni lumor në tokat bujqësore.	LLKM E RE (E RE)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike	Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme.*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**MIE / AKM / AMBU**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
			Përmirësimi i zonave të prekura nga alternimet e shtratit të lumenjve	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
			Monitorimi i zbatimit të lejeve (si për lejet mjedisore ashtu edhe për lejet e burimeve ujore).	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
			Rivendosja e bimësisë natyrore në zonat e mbrojtura	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e								

				kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)									
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme.*	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)									
			Kryerja e një studimi për trupat ujorë të kërcënuar nga ndryshimet e prurjeve duke hartuar një plan veprimi për zhvillimin e zonave rehabilituese dhe duke ndaluar dhënien e lejeve të tjera në këtë zonë.	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)									
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.	LLKM E RE (E RE)									
	Masa Suplementare	Ligji nr.10 463, datë 22.9.2011 për menaxhimin e integruar të mbetjeve.	**MIE / AKM / AMBU**	LLKM E RE (E RE)									
			Heqja/pastrimi i vend depozitimeve ilegale të mbetjeve të ngurta										

Tabela 12: Masa për trupin ujor 3512226

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e tregu esit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512226	lumi	lumi	Reduktimi i ngarkesës Ps/Rbsp (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - MINIERA	2.8			2	3			4
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONA BREGORE/ BREG - TJERA	4.1.4							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit		Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512226	**Masa Supplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE** *Monitorimi i zbatimit të lejeve (si për lejet mjedisore ashtu edhe për lejet e burimeve ujore).*	LLKM E RE (E RE)								3
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme..*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
			Përmirësimi i zonave të prekura nga alternimet e shtratit të lumenjve									

Tabela 13: Masa për trupin ujor 3512227

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512227	lumi	Fani i Vogël	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1			2	4			3
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR - BIMËT IED	1.3							
			Reduktimi i ngarkesës Ps/Rbsp (T/Vit)	PIKËSOR - VENDET E KONTAMINUARA OSE VENDET INDUSTRIALE TË BRAKTISURA	1.5							
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Reduktimi i ngarkesës Pm/No2/Rbsp (T/Vit)	SHPERNDARJE - TRANSPORT	2.4							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONA BREGORE/ BREG - TJERA	4.1.4							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONA BREGORE/BREG	4.1.5							

			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - HIDROENERGJIA	4.2.1							
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor **ID**	**Kodi dhe Lloji** **e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**						**Statusi i përgjithshëm** **2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512227	**Masa Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AMBU/Bashkitë** *Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve.*	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								3
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**MIE/AKUM/AMBU** *Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Rehabilitimi i zonës nga vendet e depozitimit të mbetjeve industriale.*	Riparimi i vendeve të kontaminuara (ndotja historike duke përfshirë sedimentet, ujërat nëntokësore dhe tokën). (4)								
		Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								

				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)									
	Masa Suplementare		*Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)									
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)									
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**MIE / AKM / AMBU**	Masat për të parandaluar ose kontrolluar hyrjen e ndotjes nga zonat urbane, transporti dhe infrastruktura e ndërtuar (21)									
			Identifikimi i gjatësisë dhe trupave ujorë që kërkojnë një reduktim të shkarkimeve të sedimenteve nga lumenjtë për të arritur objektivat mjedisore. Monitorimi i detyrave që rrjedhin nga zbatimi i lejeve ndaj subjekteve për rehabilitimin e zonës, mbyllja e rrugëve hyrëse pas përfundimit të lejes dhe krijimi i sistemeve mbrojtëse nga erozioni lumor në tokat bujqësore.	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)									
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)									
			Përmirësimi i zonave të prekura nga alternimet e shtratit të lumenjve	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)									

		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike*	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								

Tabela 14: Masa për trupin ujor 3512231

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512231	HMWB	Fani i Madh	Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - INDUSTRIA	3.3				4			5
			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - HIDROENERGJIA	4.2.1							
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**		**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512231	**Masa Supleme ntare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/Operator/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								4
			Përmirësimi i rrjedhës mjedisore në lumin 3512231. Uji i 'rikuperuar' nga diga e Lezhës do të përdoret për të siguruar rrjedhën mjedisore për përroin 3512231.	Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)								

		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme..*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)									
	Masa Supleme ntare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**MIE / AKM / AMBU**	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)									
			Përmirësimi i zonave të prekura nga alternimet e shtratit të lumenjve										
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.										
			Rivendosja e vegjetacionit natyror në zonat e mbrojtura.	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)									
			Kryerja e një studimi për trupat ujorë të kërcënuar nga ndryshimet e prurjeve duke hartuar një plan veprimi për zhvillimin e zonave rehabilituese dhe duke ndaluar dhënien e lejeve të tjera në këtë zonë.										

Tabela 15: Masa për trupin ujor 35122413

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e tregue sit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjith shëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE -të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RB SP**	
35122413	lumi	Ungrajt	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2				3			3
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONËS BREGORE/BREG - I PANJOHUR OSE I VJETËRSUAR	4.1.5							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
35122413	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2) Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3) Shërbime këshillimore për bujqësi (12) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15) Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								3
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**MIE / Bashkitë / AMBU** *Përmirësimi i zonave të prekura nga alternimet e shtratit të lumenjve* *Rivendosja e bimësisë natyrore në zonat e mbrojtura*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								

Tabela 16: Masa për trupin ujor 35122613

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023	Statusi i përgjithshëm 2023

Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
35122613	HMWB	Shperdhaze	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2				2			4

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor **ID**	**Kodi dhe Lloji** **e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**						**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
35122613	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2) Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3) Shërbime këshillimore për bujqësi (12) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15) Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)							3

Tabela 17: Masa për trupin ujor 35122713

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor **ID**	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor** **Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
35122713	lumi		Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2				2			3

		Fani i Madh	Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - HIDROENERGJIA	3.5							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONËS BREGORE/BREG - I PANJOHUR OSE I VJETËRSUAR	4.1.5							
			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - HIDROENERGJIA	4.2.1							
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor **ID**	**Kodi dhe Lloji** **e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**		**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
35122713	**Masa Supplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								3
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
			Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Shërbime këshillimore për bujqësi (12)							
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Supplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								

		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme.*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
	Masa Supplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**MIE / Bashkitë / AMBU**	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)								
			Përmirësimi i zonave të prekura nga alternimet e shtratit të lumenjve	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
			Rivendosja e bimësisë natyrore në zonat e mbrojtura									

Tabela 18: Masa për trupin ujor 35122715

A – Presioni(t) aktual dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
35122715	lumi	Fani I Madh	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	SHPËRFAQE–- BUJQËSIA	2.2				3			3
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONËS BREGORE/BREG –- I PANJOHUR OSE I VJETËRSUAR	4.1.5							

B–- Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**		**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
35122715	**Masa Supplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								3
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								

			Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. *Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)							
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Supplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike									
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme..*									

Tabela 19: Masa për trupin ujor 35122717

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e tregues it**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE -të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
35122717	lumi	Fani i Madh	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONËS BREGORE/BREG - I PANJOHUR OSE I VJETËRSUAR	4.1.5				2			3

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**	**Statusi i përgjithshëm 2029**

Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
35122717	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								3
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
			Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Shërbime këshillimore për bujqësi (12)							
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike									
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme..*									

Tabela 20: Masa për trupin ujor 3512272

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512272	lumi	Gjegjan	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2				3			3

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit		Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512272	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2) Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3) Shërbime këshillimore për bujqësi (12) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15) Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								3

Tabela 21: Masa për trupin ujor 3512273

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512273	lumi	Fani i Madh	Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - INDUSTRIA	3.3				2			4
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit		Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512273	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								3
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike	Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme..*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**MIE / AKM / AMBU**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
			Përmirësimi i zonave të prekura nga alternimet e shtratit të lumenjve									
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale. *Rivendosja e vegjetacionit natyror në zonat e mbrojtura.*									
			Kryerja e një studimi për trupat ujorë të kërcënuar nga ndryshimet e prurjeve duke hartuar një plan veprimi për zhvillimin e zonave rehabilituese dhe duke ndaluar dhënien e lejeve të tjera në këtë zonë.									

Tabela 22: Masa për trupin ujor 3512281

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor		Trupi ujor	Lloji i rëndësishëm i presionit	Lloji i rëndësishëm i presionit	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale	Statusi i përgjith

ID	Kategoria e trupave ujore	Emri	*shih Tabela t 10-1, 10-2*	*shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*			2023					shëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512281	lumi	lumi	Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - INDUSTRIA	3.3				3			4
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit		Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512281	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								3
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike	Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme..*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**MIE / AKM / AMBU**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
			Përmirësimi i zonave të prekura nga alternimet e shtratit të lumenjve									

			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale. *Mbjellja e zonave mbrojtëse me bimësi natyrore.*									
			Kryerja e një studimi për trupat ujorë të kërcënuar nga ndryshimet e prurjeve duke hartuar një plan veprimi për zhvillimin e zonave rehabilituese dhe duke ndaluar dhënien e lejeve të tjera në këtë zonë.									

Tabela 23: Masa për trupin ujor 3512285

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor **ID**	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor** **Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e tregue sit**	**Statusi aktual i elementeve individuale** **2023**					**Statusi i përgjith shëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE -të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RB SP**	
3512285	lumi	lumi	Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR-IMPIANTE JO NË DEI	1.4				2			3
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm³/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - HIDROENERGJIA	3.5							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	DEVIJIMI HIDROMORFOLOGJIK - TJERA	4.5							
			Nr. i faqeve të regjistruara	MBETURINA TË NGURTA	5.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor	**Kodi dhe Lloji**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**	**Statusi i përgjith shëm**

ID	e Masës		Detajet teknike të masës së propozuar								2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE -të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512285	**Masa Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AKUM/AMBU** *Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)								
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE** *Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike*	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme..*								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE** *Identifikimi i gjatësisë dhe trupave ujorë që kërkojnë një reduktim të*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								

		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*shkarkimeve të sedimenteve nga lumenjtë për të arritur objektivat mjedisore. Monitorimi i detyrave që rrjedhin nga zbatimi i lejeve ndaj subjekteve për rehabilitimin e zonës, mbyllja e rrugëve hyrëse pas përfundimit të lejes dhe krijimi i sistemeve mbrojtëse nga erozioni lumor në tokat bujqësore.*										
	Masa Supplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**Bashkitë/MTM/AMBU** *Heqja/pastrimi i vend depozitimeve ilegale të mbetjeve të ngurta*	LLKM E RE (E RE)									

Tabela 24: Masa për trupin ujor 3512283

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512283	lumi	lumi	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							3

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor	**Kodi dhe Lloji**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**	**Statusi i përgjithshëm**

ID	e Masës		Detajet teknike të masës së propozuar								2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512283	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								3
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 25: Masa për trupin ujor 3512291

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e tregues it	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512291	lumi	Fani i Madh	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1				4			3
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR-IMPIANTE JO NË DEI	1.4							
			Reduktimi i ngarkesës Ps/Rbsp (T/Vit)	PIKËSOR - VENDET E KONTAMINUARA OSE VENDET INDUSTRIALE TË BRAKTISURA	1.5							
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONËS BREGORE/BREG - I PANJOHUR OSE I VJETËRSUAR	4.1.5							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512291	**Masa Bazë& Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AMBU/Bashkitë** *Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve.* *Përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura ITUNU Lezhë*	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								3
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AKUM/AMBU** *Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)								
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Rehabilitimi i zonës nga vendet e depozitimit të mbetjeve industriale***.**	Riparimi i vendeve të kontaminuara (ndotja historike duke përfshirë sedimentet, ujërat nëntokësore dhe tokën). (4)								
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor.* *Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2) Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3) Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								

			përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Supleme ntare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE** *Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme.*									

Tabela 26: Masa për trupin ujor 3512293

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e tregue sit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjith shëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE -të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RB SP**	
3512293	lumi	Fani i Madh	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1				3			3
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR-IMPIANTE JO NË DEI	1.4							
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Reduktimi i ngarkesës Ps/Rbsp (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - MINIERA	2.8							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONËS BREGORE/BREG - I PANJOHUR OSE I VJETËRSUAR	4.1.5							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512293	**Masa Bazë & Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AMBU/Bashkitë** *Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve.* *Përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura ITUNU Lezhë*	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								3
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AKUM/AMBU** *Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16) Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3) Shërbime këshillimore për bujqësi (12) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose								

				reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)									
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**MIE / AKM / AMBU** *Identifikimi i gjatësisë dhe trupave ujorë që kërkojnë një reduktim të shkarkimeve të sedimenteve nga lumenjtë për të arritur objektivat mjedisore. Monitorimi i detyrave që rrjedhin nga zbatimi i lejeve ndaj subjekteve për rehabilitimin e zonës, mbyllja e rrugëve hyrëse pas përfundimit të lejes dhe krijimi i sistemeve mbrojtëse nga erozioni lumor në tokat bujqësore.*	Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE** *Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)									
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme..*										

Tabela 27: Masa për trupin ujor 3512295

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor **ID**	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor** **Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e tregues it**	**Statusi aktual i elementeve individuale** **2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512295	lumi	Fani i Madh	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1				3			3
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512295	**Masa Bazë & Supplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AMBU/Bashkitë** *Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve. Përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura ITUNU Lezhë*	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								3
	Masa Supplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2) Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3) Shërbime këshillimore për bujqësi (12) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15) Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Supplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE** *Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike*	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								

		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme.*									

Tabela 28: Masa për trupin ujor 351231

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE -të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351231	HMWB	Mati	En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3			2	2			4

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE -të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351231	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								3
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike									
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme.*									

Tabela 29: Masa për trupin ujor 351232

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023	Statusi i përgjithshëm 2023

Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE -të	P-CHM	H-MPH	PS	RB SP	
351232	lumi	lumi	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2				3			2

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit		Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE -të	P-CHM	H-MPH	PS	RB SP	
351232	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								2
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 30: Masa për trupin ujor 3512331

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE -të	P-CHM	H-MPH	PS	RB SP	
3512331	lumi	lumi	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2				2			4

			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - HIDROENERGJIA	3.5							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONËS BREGORE/BREG - I PANJOHUR OSE I VJETËRSUAR	4.1.5							
			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - HIDROENERGJIA	4.2.1							
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor **ID**	**Kodi dhe Lloji** **e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**						**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512331	**Masa Supplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								3
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Supplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE** *Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike*	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
				Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme.*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								

		Mbrojtjen e Mjedisit”											
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)									
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)									
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 “Për Mbrojtjen e Mjedisit”	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).*										

Tabela 31: Masa për trupin ujor 3512333

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512333	HMWB	lumi	Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Po4 (T/Vit)	PIKËSOR - AKUAKULTURE	1.8							5
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONËS BREGORE/BREG - I PANJOHUR OSE I VJETËRSUAR	4.1.5							
			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - HIDROENERGJIA	4.2.1							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**	**Statusi i përgjithshëm 2029**

Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE -të	P-CHM	H-MPH	PS	RB SP	
3512333	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/Bashkitë** *Parandalimi ose kontrolli i strukturave të ngritura të peshkimit në trupin ujor, monitorimi i kushteve të lejes*	LLKM E RE (E RE) Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								4
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)								

Tabela 32: Masa për trupin ujor 3512344

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e tregues it	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE -të	P-CHM	H-MPH	PS	RB SP	
3512344	lumi	Uraka	Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR-IMPIANTE JO NË DEI	1.4				3			3
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Po4 (T/Vit)	PIKËSOR - AKUAKULTURE	1.8							
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE -të	P-CHM	H-MPH	PS	RB SP	
3512344		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	**AKUM/AMBU**	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të								3

	Masa Suplementare	Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	*Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/Bashkitë** *Parandalimi ose kontrolli i strukturave të ngritura të peshkimit në trupin ujor, monitorimi i kushteve të lejes*	LLKM E RE (E RE)								
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)									
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 33: Masa për trupin ujor 3512342

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e tregues it	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512342	lumi	Kurvajt	Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR - BIMËT IED	1.3				3			3
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR-IMPIANTE JO NË DEI	1.4							
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Po4 (T/Vit)	PIKËSOR - AKUAKULTURE	1.8							
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONËS BREGORE/BREG - I PANJOHUR OSE I VJETËRSUAR	4.1.5							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512342	**Masa Supplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	**MIE/AKUM/AMBU**	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)								3
		Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	*Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
			AMBU/Bashkitë	LLKM E RE (E RE)								

	Masa Supplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	*Parandalimi ose kontrolli i strukturave të ngritura të peshkimit në trupin ujor, monitorimi i kushteve të lejes*	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)									
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)									
	Masa Supplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)									
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)									
			Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Shërbime këshillimore për bujqësi (12)									
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)									
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)									

Tabela 34: Masa për trupin ujor 3512343

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512343	lumi	Uraka	Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR-IMPIANTE JO NË DEI	1.4			2	3			3
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit		Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512343	**Masa Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**MIE/AKUM/AMBU** *Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)								3
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2) Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3) Shërbime këshillimore për bujqësi (12) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15) Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 35: Masa për trupin ujor 3512345

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023	Statusi i përgjit

Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	hshëm 2023
3512345	lumi	Uraka	Reduktimi i ngarkesës Ps/Rbsp (T/Vit)	PIKËSOR - VENDET E KONTAMINUARA OSE VENDET INDUSTRIALE TË BRAKTISURA	1.5				3			3
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**						**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512345	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018) Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**MIE/AKUM/AMBU** *Rehabilitimi i zonës nga vendet e depozitimit të mbetjeve industriale.*	Riparimi i vendeve të kontaminuara (ndotja historike duke përfshirë sedimentet, ujërat nëntokësore dhe tokën). (4)								3
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								

			Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 36: Masa për trupin ujor 351235

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
351235	lumi	Mati	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2				2			2

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**						**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
351235	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								2
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								

			mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 37: Masa për trupin ujor 3512411

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512411	lumi	Zalli Germani	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2				1			2

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**		**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512411	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. krijimi dhe përditësimi i*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								2
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								

			regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 38: Masa për trupin ujor 3512413

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e tregues it**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512413	lumi	Zalli Germani	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1				3			3
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR - BIMËT IED	1.3							
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR-IMPIANTE JO NË DEI	1.4							
			Reduktimi i ngarkesës Ps/Rbsp (T/Vit)	PIKËSOR - VENDET E KONTAMINUARA OSE VENDET INDUSTRIALE TË BRAKTISURA	1.5							
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**		**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512413	**Masa Bazë&**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	**AMBU/Bashkitë**	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1)								3

	Supplementare	Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	*Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve. Përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura .ITUNU Lezhë*	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)									
	Masa Supplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	**MIE/AKUM/AMBU**	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)									
		Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	*Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)									
	Masa Supplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**MIE/AKUM/AMBU**	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)									
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Rehabilitimi i zonës nga vendet e depozitimit të mbetjeve industriale.*	Riparimi i vendeve të kontaminuara (ndotja historike duke përfshirë sedimentet, ujërat nëntokësore dhe tokën). (4)									
		Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.											
	Masa Supplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)									
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)									

			Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Shërbime këshillimore për bujqësi (12)							
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 39: Masa për trupin ujor 351251

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e tregues it**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithsh ëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE -të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RB SP**	
351251	lumi	Mati	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1			2	2			3
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR-IMPIANTE JO NË DEI	1.4							
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjith shëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE -të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RB SP**	
351251	**Masa Bazë&**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	**AMBU/Bashkitë**	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1)								3

	Suplementare	Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	*Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve. Përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura .ITUNU Lezhë*	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**MIE/AKUM/AMBU** *Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)								
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2) Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3) Shërbime këshillimore për bujqësi (12) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15) Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 40: Masa për trupin ujor 351261

A – Presioni(t) aktual dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**	**Statusi i përgjithshëm 2023**

Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351261	lumi	Ljusa	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA – BUJQËSIA	2.2				3			2

B – Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
351261	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)							2
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)							
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)							
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)							
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)							

Tabela 41: Masa për trupin ujor 351271

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
351271	lumi	Mati	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1				2			2

			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR - BIMËT IED	1.3								
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR-IMPIANTE JO NË DEI	1.4								
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2								

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**						**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
351271	**Masa Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AMBU/Bashkitë** *Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve. Përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura*	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								2
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**MIE/AKUM/AMBU** *Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
		Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								

	Masa Suplementare		*Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 42: Masa për trupin ujor 351272

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
351272	lumi	Stana	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2			2	3			2
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - INDUSTRIA	3.3							
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**		**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
351272		Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								2

	Masa Suplementare		*Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike	Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme.*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.									
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).*									

Tabela 43: Masa për trupin ujor 351273

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351273	lumi	Mati	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1			2	2			3
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR - BIMËT IED	1.3							
			Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR-IMPIANTE JO NË DEI	1.4							
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - INDUSTRIA	3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit		Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351273	**Masa Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AMBU/Bashkitë** *Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve. Përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura .*	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1)								3
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	**MIE/AKUM/AMBU** *Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura*	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)								

		Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	*industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)							
				Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)							
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)							
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)							
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)							
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)							
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)							
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)							
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike	Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)							
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme.*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)							

Tabela 44: Masa për trupin ujor 3512741

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512741	lumi	Darsi	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2			2	3			2

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit		Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512741	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								2
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 45: Masa për trupin ujor 3512743

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023	Statusi i përgjithshëm 2023

Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE -të	P-CHM	H-MPH	PS	RB SP	
3512743	lumi	Darsi	Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR-IMPIANTE JO NË DEI	1.4							
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - INDUSTRIA	3.3							
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - HIDROENERGJIA	3.5				3			4
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONA BREGORE/ BREG - LUNDIMI	4.1.3							
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**						**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE -të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RB SP**	
3512743	**Masa Supplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	**MIE/AKUM/AMBU**	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)								3
		Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	*Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*									
	Masa Supplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU**	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
			Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe	Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								

			përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike	Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
				Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								

Tabela 46: Masa për trupin ujor 351275

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351275	lumi	Mati	REDUKTIMI I NGARKESËS BOD/N/P (t/vit)	PIKËSOR - UJËRAT E NDOTURA URBANE	1.1				3			3
			Nr. i faqeve të regjistruara	MBETURINA TË NGURTA	5.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351275	**Masa Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**AMBU/Bashkitë** *Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të pa trajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve. Përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura .*	Ndërtimi ose përmirësimi i impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (1) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								3
	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të	**Bashkitë/MTM/AMBU** Heqja/pastrimi i vend depozitimeve ilegale të mbetjeve të ngurta	LLKM E RE (E RE)								

		asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.										

Tabela 47: Masa për trupin ujor 351276

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351276	lumi	Zalli i Mashnurit	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2			2	3			2
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONA BREGORE/ BREG - TJERA	4.1.4							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit		Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351276	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								2
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								

				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)									
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)									
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.										
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).*										

Tabela 48: Masa për trupin ujor 3512771

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e tregues it**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512771	lumi	Mati	Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR-IMPIANTE JO NË DEI	1.4			2	2			2
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONA BREGORE/ BREG - TJERA	4.1.4							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
312771	**Masa Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**MIE/AKUM/AMBU** *Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit..*	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)								
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2) Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3) Shërbime këshillimore për bujqësi (12) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15) Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								2
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE** *Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								

		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).*									

Tabela 49: Masa për trupin ujor 3512772

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 202
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512772	lumi	lumi	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2				1			1

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512772	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2) Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3) Shërbime këshillimore për bujqësi (12) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)							1

			mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 50: Masa për trupin ujor 3512773

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512773	lumi	Mati	Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONA BREGORE/ BREG - TJERA	4.1.4				2			5

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**		**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512773	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE** *Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								4
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).*									

Tabela 51: Masa për trupin ujor 351278

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor		**Trupi ujor**	**Lloji i rëndësishëm i presionit**	**Lloji i rëndësishëm i presionit**	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale**	

ID	Kategoria e trupave ujore	Emri	*shih Tabela t 10-1, 10-2*	*shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*			2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351278	lumi	lumi	Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR - BIMËT IED	1.3							4
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351278	**Masa Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	**MIE/AKUM/AMBU**	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)								3
		Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	*Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								

			pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 52: Masa për trupin ujor 351279

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithsh
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351279	lumi	Mati	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							4

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351279	**Masa Supplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								3
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								

			mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

Tabela 53: Masa për trupin ujor 351281

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351281	lumi	lumi	Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR - BIMËT IED	1.3							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONA BREGORE/ BREG - TJERA	4.1.4				2			5

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit		Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351281	Masa Suplementare	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	**MIE/AKUM/AMBU**	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16)								4
		Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	*Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
			AMBU/MIE									

	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	*Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).*									

Tabela 54: Masa për trupin ujor 351291

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
351291	lumi	Mati	Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONA BREGORE/ BREG - TJERA	4.1.4				3			2
			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - TË TJERA	4.2.8							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
351291	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE** *Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								2
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me*	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)								

			masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).									

Tabela 55: Masa për trupin ujor 3512921

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512921	lumi	lumi	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2				4			3
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - INDUSTRIA	3.3							
			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - TË TJERA	4.2.8							
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512921	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								3
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve,								

			mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE** *Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike*	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
				Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme.*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)								
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).*									

Tabela 56: Masa për trupin ujor 3512922

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e tregue sit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	

3512922	lumi	Përroi i Thekrës	Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR - BIMËT IED	1.3				3			2
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Reduktimi i ngarkesës Ps/Rbsp (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - MINIERA	2.8							
			Km e strukturave që dështojnë objektiva	NDRYSHIM FIZIK I KANALIT/KRETIT/ZONA BREGORE/BREG -	4.1.4							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor **ID**	**Kodi dhe Lloji** **e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**						**Statusi i përgjithshëm** **2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
3512922	**Masa Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**MIE/AKUM/AMBU** *Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit..*	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								2
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2) Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3) Shërbime këshillimore për bujqësi (12) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe								

			mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**MIE / AKM / AMBU** *Identifikimi i gjatësisë dhe trupave ujorë që kërkojnë një reduktim të shkarkimeve të sedimenteve nga lumenjtë për të arritur objektivat mjedisore. Monitorimi i detyrave që rrjedhin nga zbatimi i lejeve ndaj subjekteve për rehabilitimin e zonës, mbyllja e rrugëve hyrëse pas përfundimit të lejes dhe krijimi i sistemeve mbrojtëse nga erozioni lumor në tokat bujqësore.*	LLKM E RE (E RE)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.									
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).*									

Tabela 57: Masa për trupin ujor 3512923

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512923	lumi	lumi	Reduktimi i ngarkesës Bod/Nh4/Ps (T/Vit)	PIKËSOR - BIMËT IED	1.3				3			3
			Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							
			Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - INDUSTRIA	3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
3512923	**Masa Suplementare**	Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" Ligji nr. 9915, datë 12.5.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8102, datë 28.3.1996 për kuadrin rregullator të sektorit të asgjësimit dhe përpunimit të ujësjellës kanalizimeve.	**MIE/AKUM/AMBU** *Forcimi i zbatimit të legjislacionit për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtim në vend të efluentit.*	Përmirësimet ose përmirësimet e impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura industriale (përfshirë fermat) (16) Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								3
	Masa Suplementare	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2) Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3) Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								

			pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike	Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme.*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								

Tabela 58: Masa për trupin ujor 351293

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
351293	lumi	Mati	Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - BUJQËSIA	3.1				1			2

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029					Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
351293	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE** *Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike*	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								2
				Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme.*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga bujqësia (11)								

Tabela 59: Masa për trupin ujor LW351204

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
LW351204	HMWB	Diga e HEC-eve të Lezhës	Vëllimi që do të reduktohet (Mm^3/vit)	NXJERRJAI OSE DEVIJIM I RRJEDHJES - INDUSTRIA	3.3							4
			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - HIDROENERGJIA	4.2.1							
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
LW351204	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								3
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike	Masat teknike të efikasitetit të ujit për ujitje, industri, energji dhe familje (8)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Përditësimi i regjistrit të shkarkimeve të paligjshme.*	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)								
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).*									

Tabela 60: Masa për trupin ujor LW351206

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	

LW351206	HMWB	Lumzi Puke	Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - HIDROENERGJIA	4.2.1							4

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor **ID**	**Kodi dhe Lloji e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**	**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm** **2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
LW351206	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE** *Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								3
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).*	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)								

Tabela 61: Masa për trupin ujor LW351208

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor **ID**	**Kategoria e trupave ujore**	**Trupi ujor Emri**	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabela t 10-1, 10-2*	**Lloji i rëndësishëm i presionit** *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	**LLKP**	**Vlera e treguesit**	**Statusi aktual i elementeve individuale 2023**					**Statusi i përgjithshëm 2023**
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						**2023**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
LW351208	HMWB	Diga e HEC-it të Shkopeti t	Reduktimi i ngarkesës N/P (T/Vit)	TË SHPËRNDARA - BUJQËSIA	2.2							4
			Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - HIDROENERGJIA	4.2.1							

			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor **ID**	**Kodi dhe Lloji** **e Masës**	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës** **Detajet teknike të masës së propozuar**	**LLKM**	**Vlera e treguesit**		**Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029**					**Statusi i përgjithshëm 2029**
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					**Viti aktual**	**Viti i pritur**	**BQE-të**	**P-CHM**	**H-MPH**	**PS**	**RBSP**	
LW351208	**Masa Suplementare**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së (CAP)	**MBZhR/AMBU** *Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore. Zbatimi i praktikave më të mira mjedisore rreth praktikave (të reja) bujqësore*	Ulja e ndotjes me lëndë ushqyese nga bujqësia (2)								3
				Ulja e ndotjes së pesticideve nga bujqësia (3)								
				Shërbime këshillimore për bujqësi (12)								
				Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								
				Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								
	Masa Suplementare	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.	Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).*	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
				Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)								

			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike Rivendosja e vegjetacionit natyror në zonat e mbrojtura.	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)									

Tabela 62: Masa për trupin ujor LW351203

A - Presioni(et) aktuale dhe statusi

Trupi ujor ID	Kategoria e trupave ujore	Trupi ujor Emri	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabela t 10-1, 10-2*	Lloji i rëndësishëm i presionit *shih Tabelën 10-1, Tabelën 10-2*	LLKP	Vlera e treguesit	Statusi aktual i elementeve individuale 2023					Statusi i përgjithshëm 2023
Llojet e ndryshme të presionit duhet të përcaktohen veçmas						2023	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
LW351203	HMWB	Diga e HEC-it të Ulzës	Strukturat objektiva që dështojnë	DIGA, BARRIERA DHE PRAGJE - HIDROENERGJIA	4.2.1							4
			En15843 Indeksi i modifikimit të rrjedhës	DEVIJIMI HIDROLOGJIK – HIDROENERGJIA	4.3.3							

B - Masa dhe statusi i propozuar

Trupi ujor ID	Kodi dhe Lloji e Masës	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Autoriteti Kompetent Zbatues i Masës Detajet teknike të masës së propozuar	LLKM	Vlera e treguesit	Statusi i pritshëm i elementeve individuale 2029						Statusi i përgjithshëm 2029
Masat e shumëfishta duhet të përcaktohen sipas llojit ose autoritetit kompetent					Viti aktual	Viti i pritur	BQE-të	P-CHM	H-MPH	PS	RBSP	
LW351203	**Masa Suplementare**	Ligji nr. 111 / 2012- për menaxhimin e integruar të burimeve ujore (ndryshuar me ligjin nr. 6/2018, datë 8.2.2018)	**AMBU/MIE**	Masat për heqjen graduale të shkarkimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave të rrezikshme prioritare ose reduktimin e emetimeve, shkarkimeve dhe humbjeve të substancave prioritare (15)								3
			Masë për faunën ujore të kalojë përmes trupit të modifikuar me strukturë të panatyrshme shtrati duke modifikuar pragjet aktuale.	Masat për të reduktuar ngarkesat e sedimentit nga erozioni i tokës dhe rrjedhja sipërfaqësore (17)								

		Ligji 10 431 datë 9.6.2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	*Zëvendësimi i argjinaturës së dëmtuar me një strukturë të re mbrojtëse (ku mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZGJBN).*	Përmirësimet në regjimin e rrjedhës dhe/ose vendosja e flukseve ekologjike (7)								
				Progresi në masat e politikës së çmimit të ujit për zbatimin e rikuperimit të kostos së shërbimeve të ujit nga industria (10)								
			Përmirësimi i regjimit të rrjedhës dhe ruajtja e rrjedhës ekologjike	Përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë përveç vazhdimësisë gjatësore (6)								
			Rivendosja e vegjetacionit natyror në zonat e mbrojtura	Përmirësimi i vazhdimësisë gjatësore (p.sh. vendosja e kalimeve të peshkut, prishja e digave të vjetra) (5)								

Tabela 63: Tabela përmbledhëse për kostot dhe fondet e masave për ujërat sipërfaqësore

A - Masa BMRV3514-01 Ministria përkatëse, Autoriteti Zbatues ose Operatori	Direktiva ose Instrumenti përkatës	Kostot kapitale ose të instalimit	Shpenzimet e operimit dhe mirëmbajtjes	Shpenzimet e Administrimit	Kostote Burimeve	Kostote tjera	Σ e Kostot €M	Burimet e Fondeve	Grant ose hua e jashtme	Buxheti qendror ose i agjencisë	Buxheti i Komunës	Financuar nga Operatori	Tarifat ose Taksat Shtetërore të Ujit	Fonde të tjera	Σ e fondeve €M
Përmirësimi i trajtimit në impiantin e trajtimit të ujërave të ndotura urbane. *ITUNU Lezhë* **AKUM/MIE /Bashkitë**	Direktiva e Ujërave të Ndotura Urbane (EU 91/271/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE)	525,000,000 LEK													
Reduktimi i shkarkimeve të drejtpërdrejta të patrajtuara nga derdhjet e kanalizimeve me anë të devijimit në sistemet e reja të kolektorëve. **AKUM/MIE /Bashkitë**	Direktiva e Ujërave të Ndotura Urbane (EU 91/271/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE)	2,487,873,111 LEK													
Ndërtimi i impianteve për trajtimin e ujërave të ndotura industriale, duke kërkuar që çdo instalim industrial të ketë trajtimin e efluentit në vend, në zbatim të legjislacionit	Direktiva e Ujërave të Ndotura Urbane (EU 91/271/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE) Direktiva e Integruar e	24,200,000.00 LEK													

AMBU/ AKM/ Subjekti privat	Kontrollit të Parandalimit të Ndotjes (96/61/KE)														
Heqja/pastrimi i vendgrumbullimeve ilegale të mbetjeve të ngurta **AKUM/MIE /Bashkitë**		49,931,453 LEK[10]													
Lejimi i kalimit të faunës ujore në trupin e modifikuar me strukturë të panatyrshme të shtratit të tij. **AMBU/MIE /Bashkitë**	Direktiva për Habitatet (92/43/KEE) Direktiva për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis (85/337/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE)	9,000,000.00 LEK													
Përcaktimi i gjatësisë së trupave ujorë që duhet të reduktojnë shkarkimet e sedimenteve për të arritur objektivat mjedisore. Kontroll mbi detyrimet që rrjedhin nga zbatimi i kushteve të lejeve ndaj subjekteve për rehabilitimin e zonës, duke mbyllur rrugët hyrëse pas përfundimit të	Direktiva për Habitatet (92/43/KEE) Direktiva për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis (85/337/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE)	1,936,000,000 LEK													

[10] Referuar nga RAPORT FINAL - ZBUTJA E RISKUT NË VEND DEPOZITIME. Qershor 2018- Ky dokument u përgatit nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, mbështetur nga Programi për Decentralizim dhe Zhvillim Vendor, përmes Agjencisë Zvicerane për Zhvillim, me ndihmesën teknike të konsulentit.

lejes, duke krijuar sisteme mbrojtjeje nga erozioni lumor në tokat bujqësore. **AMBU/MIE**															
Zëvendësimi i argjinaturës mbrojtëse të dëmtuar me një argjinaturë të re (ku ato mund të jenë në përputhje me masat/masat e bazuara në natyrën e ZBN). **AMBU/MIE /Bashkitë**	Direktiva për Habitatet (92/43/KEE) Direktiva për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis (85/337/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE)	36,000,000 LEK													
Rehabilitimi i zonave nga vend-depozitime të mbetjeve industriale. **MIE/AMBU/ Bashkitë**															

B - Masa BMRV3514-02 & SMRV3514-01 & SMRV3514-02 & SMRV3514-03 Ministria përkatëse, Autoriteti Zbatues ose Operatori	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Kostot kapitale ose të instalimit**	**Shpenzimet e operimit dhe mirëmbajtjes**	**Shpenzimet e Administrimit**	**Kostote Burimeve**	**Kostote tjera**	**Σ e Kostot€M**	Burimet e Fondeve	**Grant ose hua e jashtme**	**Buxheti qendror ose i agjencisë**	**Buxheti Komunës**	**Financuar nga Operatori**	**Tarifat ose Taksat Shtetërore të Ujit**	**Fonde të tjera**	**Σ e fondeve €M**
Zbatim i kufizimeve për reduktimin e ngarkesës të ndotjes nga plehëruesit	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-	121,000,000 LEK													

kimik, pesticidet në tokat bujqesore. *Krijimi dhe përditësimi i regjistrit të sasisë totale të lëndëve ushqyese dhe pesticideve të përdorura në praktikat bujqësore.* **MBZhR/AMBU/Bashkitë**	së														
Mirëmbajtja dhe pastrimi i sistemit të kullimit bujqësor. **MBZhR/AMBU/Bashkitë**	Politika e Përbashkët Bujqësore e BE-së	1,210,000,000 LEK													

C - Masa SMRV3514-04 Ministria përkatëse, Autoriteti Zbatues ose Operatori	**Direktiva ose Instrumenti përkatës**	**Kostot kapitale ose të instalimit**	**Shpenzimet e operimit dhe mirëmbajtjes**	**Shpenzimet e Administrimit**	**Kostot e Burimeve**	**Kostot e tjera**	**Σ e Kostot€M**	Burimet e Fondeve	**Grant ose hua e jashtme**	**Buxheti qendror ose i agjencisë**	**Buxheti Komunës**	**Financuar nga Operatori**	**Tarifat ose Taksat Shtetërore të Ujit**	**Fonde të tjera**	**Σ e fondeve €M**
Përmirësimi i politikave për formalizimin dhe nxitjen e përdoruesve aktual të ujit. **AMBU/IKMT/AKM/ShGjSh/Bashkitë**	Direktiva për Habitatet (92/43/KEE) Direktiva për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis (85/337/KEE) Direktiva Kuadër e Ujit (2000/60/KE)	121,000,000 LEK													

Studim për trupat ujorë të kërcënuar nga ndryshimet e prurjeve duke hartuar një plan veprimi për zhvillimin e zonave rehabilituese dhe duke ndaluar dhënien e lejeve të tjera në këtë zonë. **AMBU/IGJEO**		60,500,000 LEK													
Rehabilitimi dhe funksionimi i tre zonave të monitorimit të rrjedhave sipërfaqësore të pezulluara. *Ura e Zogut-Stacioni Milot* *Burrel-Stacioni Shoshaj* *Klos-Stacioni Klos.* **AKM/IGJEO/AMBU**		6,534,000 LEK													
Përmirësimi i rrjedhës mjedisore në lumin 3512231. *Uji i 'rikuperuar' nga diga e Lezhës do të përdoret për të siguruar rrjedhën mjedisore për përroin 3512231.* **AMBU/Subjekt/MIE**															
Forcimi i zbatimit të legjislacionit duke monitoruar zbatimin e kushteve të lejeve (si për lejet mjedisore ashtu edhe për lejet e burimeve ujore). **AMBU/MIE/MTM**															

Përcaktimi i zonave mbrojtëse dhe higjeno sanitare në burimet për shfrytëzim e ujërave nëntokësor. ***AKM/ShGjSh/AMBU***															

1.5 Masat për trupat ujorë sipërfaqësorë në rrezik

Programi i masave bazë dhe/ose plotësuese synon trupa ujorë sipërfaqësorë specifikë në rrezik të dështimit të objektivave mjedisore. Këta trupa ujorë kërkojnë një vlerësim të detajuar se si do të trajtohet statusi aktual dhe ndikimet pasuese brenda kohëzgjatjes së Planit (2024-2029). Duhet të identifikohen masat themelore dhe plotësuese të përgjithshme dhe specifike, së bashku me ndryshimin e pritshëm të statusit, autoritetin kompetent përgjegjës, datat e synuara dhe kostot e masës(ve).

Meqenëse të gjitha masat duhet të synojnë trupat ujorë individualë ose grupet e trupave ujorë, masat renditen sipas renditjes së trupave ujorë, duke filluar me trupat ujorë më të rrjedhës së sipërme.

Masat e përgjithshme për grupet e trupave ujorë ose masat specifike për trupat ujorë individualë janë paraqitur në Shtojcën Teknike XI.

PM-të bazohen në rezultatet e analizës së presionit dhe vlerësimit të statusit të ujit (Kapitulli 10) dhe përfshijnë, si rrjedhojë, masat me rëndësi për të gjithë basenin e orientuar drejt vizioneve të dakorduara dhe objektivave të menaxhimit për vitin 2029.

PM-të janë të strukturuara sipas presioneve të rëndësishme (ndryshime organike, kimike, ushqyese dhe hidromorfologjike) si dhe trupave ujorë nëntokësorë të lidhur me të gjithë basenin. Ky program ndjek objektivat totale të menaxhimit të basenit për çdo trup ujor sipërfaqësor dhe nëntokësor për të arritur objektivat mjedisore të DKU-së deri në vitin 2029. Gjetjet dhe konkluzionet kryesore mbi masat e identifikuara dhe rëndësinë e tyre në të gjithë basenin, si dhe prioritetet që lidhen me zbatimin e tyre, përmblidhen si pjesë e PM-ve. Zbatimi i masave të rëndësishme në të gjithë basenin sigurohet nëpërmjet koordinimit me institucionet që kanë objektiv zbatimin e masave.

Nga analiza e presioneve dhe përcaktimi i statusit të trupave ujorë, janë evidentuar se nuk përmbushin objektivat mjedisore disa trupa ujor. Sipas nenit 4 të DKU-së kërkohet përkatësisht të merren masat e duhura për të parandaluar përkeqësimin e statusit të gjitha ujërave sipërfaqësore dhe për të arritur status të mirë ekologjik ose potencial të mirë ekologjik. Kapitulli 10 shpjegoi burimin e këtyre ndotësve dhe ndikimin që ata kanë në trupat ujorë. Më poshtë janë renditur masat e propozuara për përmirësimin e statusit të këtyre trupave ujorë.

Masat duhet të synohen për sa i përket llojit dhe shtrirjes së tyre për të garantuar adresimin e presioneve dhe se kjo do të sjellë përmirësime drejt arritjes së statusit ose potencialit të mirë në trupat ujorë individualë. Masat duhet të hartohen bazuar në vlerësimin e gjendjes aktuale të trupit ujor, të plotësuar me informacionin nga analiza e presioneve dhe ndikimeve që ndikojnë në trupin ujor.

Për secilin nga Llojet kryesore të Masave të përcaktuara u propozuan tregues sasiorë për shkallën dhe progresin me zbatimin e masave. Shtetet Anëtare mund të raportojnë gjithashtu treguesit e tyre nëse ata të propozuar nuk ishin të përshtatshëm për situatat e tyre specifike kombëtare.

Grupimi i këtyre trupave ujorë u bazua në disa faktorë të rëndësishëm si afërsia me njëri-tjetrin (janë trupa ujorë që i përkasin një lumi) dhe të njëjtat presione që shfaqen në secilin prej tyre.

Disa trupa ujorë janë si shumica që nuk i arrijnë objektivat mjedisore. Lidhur me zbatimin e masave, duhet të identifikohen LLKM-të më të aplikueshme për LLKP-të dhe treguesi do të përdoret për të përcaktuar ecurinë e masës.

Tabelat e matjeve për trupat ujorë (në Shtojcën Teknike XI) do të renditen si shembuj konkretë se si janë përzgjedhur masat për rastet e grupimit të trupave ujorë. Shpjegimi i metodologjisë dhe rruga e ndjekur janë shpjeguar në Aneksin Teknik XI.

Grupi i trupave ujore 3512231, 3512333, 3512771, 3512343, 3512225,351231

Trupi ujor i lumit 3512231 – shtrirja e poshtme e Digës së Lezhës, ky lumë u nda plotësisht për të siguruar rezervuarin e digës. Duket se nuk ka pasur asnjë parashikim për prurjet mjedisore dhe praktikisht i gjithë uji i bllokuar devijohet nëpërmjet kanalit dhe tubacionit jashtë linje drejt HEC-eve, duke e lënë përroin plotësisht të thatë nga pjesa më e madhe e rrjedhës së tij deri në bashkim.

Trupi ujor i lumit 3512333 – shtrirja e poshtme e Digës së Ulzës, ky lumë u bllokua plotësisht për të siguruar rezervuarin e digës. Duket se nuk ka pasur asnjë parashikim për prurjet mjedisore dhe praktikisht i gjithë uji i bllokuar devijohet nëpërmjet kanalit dhe tubacionit jashtë linje drejt HEC-eve, duke e lënë përroin plotësisht të thatë nga pjesa më e madhe e rrjedhës së tij deri në bashkim.

Trupi ujor i lumit 3512771 - Presionet në rrjedhën e sipërme të basenit kryesisht HEC-et e vegjël dhe minierat e zhavorrit. Presioni i ujërave të ndotura është minimal.

Trupi ujor i lumit 3512343 – ky trup ujor është përfaqësues i 90% të basenit të lumit gëlqeror në rrjedhën e sipërme me presione të vogla, shumica nga aktivitetet bujqësore.

Trupi ujor i lumit 3512225 - ky trup ujor ndikohet nga një sër presionesh, duke përfshirë humbjet e mundshme të ujit nga efektet e HEC-eve në rrjedhën e sipërme dhe një farë shkalle të ujërave të ndotura urbane të pa trajtuara; megjithatë, presioni më i rëndësishëm ka të ngjarë të vijë nga ndikimet hidromorfologjike të shpërndara përgjatë lumit; statusi i supozuar aktualisht është 'i moderuar'.

Trupi ujor i lumit 351231 - Presionet në rrjedhën e sipërme të basenit kryesisht HEC-e të vegjël dhe minierat e zhavorrit. Presioni i ujërave të ndotura është minimal.

Llojet kryesore të masave (LLKM) më të rëndësishme që lidhen me reduktimin e presioneve dhe ndikimeve nga ndryshimi hidromorfologjik i trupave ujorë janë përmirësimi i kushteve hidromorfologjike të trupave ujorë, përveç vazhdimësisë gjatësore (LLKM 6). Skema e HEC-eve me derivim duhet të përmbushë detyrimet si në lejen e përdorimit të burimit të ujit. Ato duhet të projektohen në atë mënyrë që të lejojnë kalimin e faunës ujore dhe rrjedhën ekologjike në rrjedhën e poshtme të lumit.

Gjithashtu, presioni pikësor i ujërave të ndotura urbane (LLKP 1.1) duhet të adresohet më së shpeshti përmes ndërtimit të impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (ITUNU- LLKM 1), por kur është e pamundur të ndërtohet një ITUNU ka LLKM të tjera për reduktimin e ngarkesës nga ndotja urbane. Ujërat e ndotura duhen trajtuar nëpërmjet masave për të parandaluar ose kontrolluar hyrjen e ndotjes nga zonat urbane, transporti dhe infrastruktura e ndërtuar. (LLKM 21). Përveç impiantit të trajtimit të ujërave të ndotura urbane, për këto trupa ujorë janë propozuar edhe masa të tjera, të cilat do të rezultojnë në përmirësimin e statusit të tyre. Një prej tyre është zvogëlimi i pikëve të shkarkimit të ujërave të ndotura urbane, duke i grumbulluar në një numër të reduktuar kolektorësh dhe duke ndarë sistemet e kombinuara nga uji i shiut, duke u kanalizuar në sistemin e kanalizimeve për të mos rrjedhur në asnjë mënyrë më në trupa ujorë.

Këto masa do të ndihmojnë në përmirësimin e gjendjes aktuale të këtyre trupave ujorë dhe me zbatimin e tyre pritet që në ciklin e dytë të planeve të menaxhimit (viti 2029) të reduktohet nga një gjendje shumë e keqe në mesatare. Tabela e grupit të masës së vetme për trupat ujorë (Shtojca Teknike XI) është përmbledhja e të gjitha masave për këto trupa ujorë.

Grupi i trupave ujore 3512226, 35122221, 351213, 3512211

Trupi ujor i lumit 3512226 - Miniera e bakrit 6.0 km në rrjedhën e sipërme të minierës Balkan Bazalt, statusi i supozuar aktualisht është 'i varfër'.

Trupi ujor i lumit 35122221 - Derdhje e ujërave të ndotura nga Rrësheni. Edhe pse në formë natyrale, ujërat e ndotura urbane të pa trajtuara po krijojnë nivele të tepërta të BOD_5 në ujërat pritëse.

Trupi ujor i lumit 351213 dhe 3512211 – shtrirja përfundimtare e basenit të lumit Mat. Supozohet se presionet më të rëndësishme lokale janë ato të ndotjes së përhapur nga praktikat bujqësore dhe ndoshta nga marrja e kanaleve të ujitjes dhe minierat e zhavorrit. Ndryshimi fizik i trupit ujor përsa i përket digave të lumit. Ndryshimet supozohet se e kanë vendosur këtë trup ujor në 'status të dobët'.

Në këto trupa ujorë, konstatohet se presioni në hyrje ndikohet kryesisht nga Hotspotet, vende depozitimesh industriale. Propozohet të kryhet rehabilitimi i zonës duke zgjedhur teknologjinë e duhur sipas rastit. Gjithashtu për të reduktuar shkarkimet e ujërave të ndotura urbane, duke grumbulluar në një numër të reduktuar kolektorësh dhe duke ndarë sistemet e kombinuara nga ujërat e shiut, duke u kanalizuar në sistemin e kanalizimeve urbane dhe duke mos rrjedhur në asnjë mënyrë më në trupa ujorë.

Këto masa do të ndihmojnë në përmirësimin e gjendjes aktuale të këtyre trupave ujorë dhe me zbatimin e tyre pritet që në ciklin e dytë të planeve të menaxhimit (viti 2029) të reduktohet nga një gjendje shumë e keqe në mesatare. Tabela e grupit të masës së vetme për trupat ujorë (Shtojca Teknike XI) është përmbledhja e të gjitha masave për këto trupa ujorë.

Grupi Ujor 3512773, 351275

Trupi ujor i lumit 3512773 - një sërë presionesh janë evidente, duke përfshirë ujërat e ndotura urbane të pa trajtuara dhe disa nxjerrje zhavorri. Shtrirja kalon gjithashtu përmes tokave bujqësore intensive, ku mund të jetë i pranishëm njëfarë nxjerrjeje e ujërave nëntokësore, me shumë gjasa të ndikojë në rrjedhat e përrenjve. Megjithatë, presioni kryesor supozohet të lindë nga rrjedhja kryesore e ujitjes dhe sistemi i kanaleve të vendosura në bregun verior të lumit dhe që shtrihen në perëndim. Ndryshimi fizik i trupit ujor përsa i përket bllokimit të lumit, prandaj trupit ujor i është caktuar statusi 'i keq' (klasa 5).

Trupi ujor i lumit 351275 – ky trup ujor kombinon lumenjtë në qendër të qytetit pranë bashkisë Klos. Edhe pse në formë natyrale, ujërat e ndotura urbane të pa trajtuara po krijojnë nivele të tepërta të BOD_5 në ujërat pritëse. Edhe në Bashkinë e Klosit është alarmante pasi në të dy anët e saj mbetjet plastike janë të pa trajtura. Një pjesë e madhe e këtyre mbetjeve qëndrojnë në bimësi përgjatë shtratit të lumit Mat.

Presioni i pikës së ujërave të ndotura urbane (Lloji kryesor i presionit numër 1.1) zakonisht duhet të adresohet përmes ndërtimit të impianteve të trajtimit të ujërave të ndotura (ITUNU) (një masë bazë). Përveç impiantit të trajtimit të ujërave të ndotura urbane, për këto trupa ujorë janë propozuar edhe masa të tjera, të cilat do të rezultojnë në përmirësimin e statusit të tyre. Një prej tyre është zvogëlimi i pikëve të shkarkimit të ujërave të ndotura urbane, duke i grumbulluar në një numër të reduktuar kolektorësh dhe duke ndarë sistemet e kombinuara nga uji i shiut, duke u kanalizuar në sistemin e kanalizimeve për të mos rrjedhur në asnjë mënyrë më në trupa ujorë. Gjithashtu pastrimi i të gjitha pikave ku ka vendgrumbullime të mbetjeve urbane të ngurta/inerte pranë ose në shtratin e lumit.

Pra, disa nga masat duhen kryer në rehabilitimin e zonës inerte të nxjerrjes. Subjektet janë të detyruara të respektojnë kushtet e lejes për rehabilitimin e zonës, duke mbyllur rrugët hyrëse pas përfundimit të lejes nga subjekti. Krijimi i mbrojtjes kundër erozionit të lumenjve në tokat bujqësore. Heqja e digave të betonit të vendosura brenda lumit. Të monitorohen kushtet e lejeve të dhëna për subjektet që nxjerrin zhavorr në trupin ujor.

Këto masa do të ndihmojnë në përmirësimin e gjendjes aktuale të këtyre trupave ujorë dhe me zbatimin e tyre pritet që në ciklin e dytë të planeve të menaxhimit (viti 2029) të reduktohet nga një

gjendje shumë e keqe në mesatare. Tabela e grupit të masës së vetme për trupat ujorë (shih Shtojcën Teknike XI) është përmbledhja e të gjitha masave për këto trupa ujorë.

1.6 Afati kohor i masave (Rishikimi i Masave)

PM-të nuk synojnë të adresojnë të gjitha çështjet që lidhen përgjithësisht me menaxhimin dhe përdorimin e ujit brenda basenitt të lumit, duke përfshirë për shembull mangësitë kombëtare në aftësinë e monitorimit të burimeve ujore, mangësitë strukturore në kompetencat ose koordinimin ndër-agjencive kombëtare, sigurimin e furnizimit me ujë rural, nevoja për skema të mbrojtjes nga përmbytjet, plane të menaxhimit të rrezikut nga thatësira etj., megjithëse këto shpesh përfshihen gabimisht në PM.

Për të hartuar saktë PM-të, duhet të identifikohen në kombinimin më kosto-efektiv të masave që nevojiten për të mbushur hendekun midis statusit aktual të ujit dhe 'statusit të mirë'. Kjo analizë e boshllëqeve është e nevojshme për të kuptuar se çfarë duhet bërë për të arritur objektivat, sa kohë do të marrë dhe sa do t'i kushtojë kujt.

Nëse më shumë se një kombinim masash mund të arrijnë status të mirë, një analizë me kosto efektive mund të ndihmojë në identifikimin e zgjidhjes optimale të aftë për të dhënë rezultatin e dëshiruar me koston më të ulët. Pasi institucionet të kenë përcaktuar se sa do të kushtonte për të arritur statusin e mirë kujt dhe deri kur, atëherë është e mundur të vlerësohet nëse përjashtimet duhet të aplikohen për shkak të kostove jo proporcionale, pamundësisë teknike ose kushteve natyrore.

PLANI I MENAXHIMIT TË BASENIT

UJOR MAT

Shtojca Teknike XII (Konsultimi Publik)

Konteksti ligjor

Është një kërkesë e DKU-së për të promovuar përfshirje aktive të publikut dhe palëve të tjera të interesuara ("palët e interesuara") në hartimin, rishikimin dhe përditësimin e PMBU-ve.[1]

Shqipëria

Dispozitat dhe procedurat e përgjithshme në lidhje me konsultimin publik për çështjet e menaxhimit të ujit janë transpozuar në LMIBU[2] dhe Ligjin për Konsultimin Publik (LKP).[3] VKM nr.1015, datë 16.12.2020 "Për Përmbajtjen, Zhvillimin dhe Zbatimin e Strategjive Kombëtare të Ujit, të Planeve të Menaxhimit të Baseneve Ujore dhe të Planeve të Menaxhimit të Rrezikut nga Përmbytjet" përfshin dispozita për të siguruar identifikimin e masave të konsultimit publik dhe ndryshimeve të bëra në plan (në përputhje me Shtojcën VII të DKU).

Masat kryesore të konsultimit për basenin ujor Mat

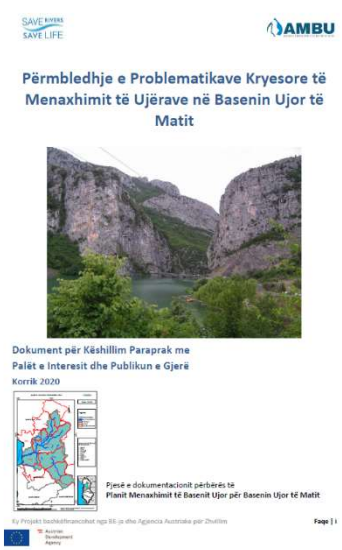

Përmbledhja u publikua në faqen e internetit të AMBU më 21 korrik 2020 (objektivi janar 2020). Për shkak të kufizimeve të burimeve dhe kapaciteteve dhe pandemisë COVID-19 të vitit 2020, nuk ishte e mundur të realizohej plotësisht në përputhje me rregullin dyvjeçar (objektivi janar 2020).

Përmbledhja u formulua në dy faza:

i. një draft përmbledhës u shpërnda për komente disa institucioneve të zgjedhura dhe rregullatorëve kryesorë ('Grupi i Ekspertëve'), në mënyrë që të sigurohet që përmbajtja përfaqësonte në mënyrë të përshtatshme çështjet kryesore në basenin ujor Mat. Lista e kontribuesve është përmbledhur në Tabelën 2-1.
ii. Përmbledhja e finalizuar e çështjeve të rëndësishme të menaxhimit të ujit u publikua për konsultim të përgjithshëm përmes faqes së internetit të AMBU më 21 korrik 2020.

Ky Dokument nuk synohet të jetë një dokument teknik. Përkundrazi, ai duhet t'i ofrojë publikut të gjerë dhe palëve të tjera të interesuara një pasqyrë të përgjithshme lidhur me mangësitë dhe problemet kryesore që lidhen me ujin dhe që duhet të adresohen për të mbrojtur ekosistemet dhe burimet e vlefshme të ujit dhe për të siguruar cilësi dhe sasi të qëndrueshme të ujit për një kohë të gjatë.

Kryesisht, "Deklarata" duhet të jetë mjaft informues në mënyrë që të stimulojë përgjigjet dhe opinionet nga një gamë e gjerë palësh të interesuara. Prandaj, përmbledhja u strukturua sipas një sërë "temash" lehtësisht të dallueshme, të përmbledhura në Tabelën 2-2. Brenda dokumentit, AMBU sugjeroi masa të mundshme menaxhuese dhe operacionale për të zbutur praktikat e perceptuara të paqëndrueshme ose të dëmshme të përdorimit të ujit.

Përgjigjet e konsultimit dhe një përmbledhje e mënyrës se si këto pikëpamje janë marrë në konsideratë në Programin e Masave të PMBU-së janë dhënë në kuadër të PMBU.

Draft Plani i Menaxhimit të Baseneve Ujore

Raporti (draft) i PMBU-së u publikua në faqen e internetit të AMBU-së në nëntor 2022 për një periudhë gjashtëmujore. Përgjigjet e konsultimit dhe një përmbledhje e mënyrës se si këto pikëpamje janë marrë në konsideratë në Programin e Masave të PMBU janë dhënë në PMBU – Shtojca XII.

[1] Direktiva Kuadër për Ujërat – Neni 14, Shtojca VII (9)
[2] Qeveria e Shqipërisë – Ligji për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore, Kreu XVII, Neni 91.
[3] Qeveria e Shqipërisë – Ligji për Konsultimin Publik, neni 15 dhe neni 17.

Takime publike, trajnime dhe seminare

Përgatitja e PMBU-ve ka një sërë hapash që janë identifikuar dhe çdo aktivitet (seminare/trajnime) do të strukturohet rreth këtyre hapave. Hapat e përdorur këtu janë:

- Fillimi i procesit të PMBU-së;
- Karakterizimi;
- Vlerësimi i Presioneve dhe ndikimeve;
- Zonat e mbrojtura;
- Monitorimi;
- Objektivat mjedisore,
- Analiza ekonomike;
- Programi i Masave;
- Plani i Menaxhimit të Baseneve Lumore (i plotë);
- Konsultimi

Këta hapa bazohen në DKU të BE-së dhe në Strategjinë e Përbashkët të Zbatimit të BE-së për DKU me një numër dokumentesh udhëzuese.

Përveç moduleve të lidhura drejtpërdrejt me procesin e PMBU-së, disa module janë zhvilluar për sfondin e përgjithshëm, transpozimin ligjor dhe zbatimin e PMBU-së.

Çdo modul ka një sërë ngjarjesh (Workshop-e; trajnime, shembuj praktikë, punë në terren) në varësi të modulit. Zbatimi i të gjitha ngjarjeve të përfshira mund të zgjasë disa muaj pasi ndjek progresin në punë duke avancuar me përgatitjen e PMBU.

Procesit i përgatitjes së PMBU-së përfshin 10 seksione kryesore.

Çdo Workshop/Modul Trajnimi është i lidhur drejtpërdrejt dhe mbështet të paktën një seksion të PMBU dhe ndonjëherë ai mbështet më shumë se një.

Pjesëmarrja në seminare/aktivitete të ndryshme trajnuese duhet të sigurohet nga të gjitha institucionet e përfshira në përgatitjen e PMBU-së, si AMBU dhe institucionet e tjera që lidhen drejtpërdrejt ose tërthorazi me ujin.

Në këtë kuadër, Urdhri nr. 32 i Kryeministrit, datë 01.03.2021 për "Ngritjen dhe funksionimin e grupeve ndërinstitucionale të punës për përgatitjen e planeve të menaxhimit të pellgjeve të lumenjve Mat, Ishëm dhe Erzen". Me qëllim zhvillimin e një diskutimi të hapur për hapat e ndjekur dhe në funksion të përgatitjes së planeve të menaxhimit të baseneve ujore të sipërpërmendura, vazhdimin e punës deri në hartimin e planeve të projektit, AMBU së bashku me ekspertët kombëtare dhe ndërkombëtare, të kontraktuar nga projekti "Mbështetja e BE-së për menaxhimin e integruar të ujit në Shqipëri" kanë zhvilluar 4 (katër) takime me përfaqësues të GNP gjatë vitit 2021.

Institucionet e përfaqësuara në këtë grup pune janë Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore, Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Shërbimi Gjeologjik Shqiptar, Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile, Agjencia Kombëtare e Infrastrukturës së Ujësjellës Kanalizimeve dhe Mbetjeve, Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura, Instituti i Shëndetit Publik, Instituti i Statistikave, Zyra e Administrimit të Baseneve Ujore Mat-Ishëm-Erzen dhe Zyrat e Administratës Rajonale të Zonave të Mbrojtura Tiranë - Durrës -Lezhë.

Takimet e zhvilluara gjatë vitit 2021 u fokusuan në shpërndarjen e materialeve të projektplanit për basenet e Matit, Ishmit dhe Erzenit tek përfaqësuesit e grupeve për të marrë komentet dhe

kontributet e tyre për kapitujt e diskutuar. Këto materiale janë dërguar me e-mail dhe janë mbledhur edhe komentet e dhëna nga secili prej përfaqësuesve.

Janë mbajtur 4 (katër) mbledhje:

1) Mbledhja e Parë është mbajtur më 28.5.2021;

2) Mbledhja e Dytë është mbajtur më 23.6.2021;

3) Mbledhja e Tretë është mbajtur më 23.7.2021;

4) Mbledhja e Katërt është mbajtur më 27.9.2021.

Takimet janë zhvilluar në një format hibrid, me pjesëmarrje të kufizuar në sallë dhe nëpërmjet platformave online, për të respektuar rregullat e vendosura nga Komiteti Teknik i Ekspertëve të Shëndetësisë. Gjithashtu, për të lehtësuar përfshirjen e përfaqësuesve të grupeve në çdo takim të mbajtur.

Plani Përfundimtar i Menaxhimit të Basenit Ujor

Programi i Masave, i paraqitur në PMBU (Kapitulli 13) është produkti kryesor, që synon arritjen e objektivave mjedisore në pellgun ujor, siç përcaktohet në kreun 3 të këtij dokumenti. PoM duhet të përfshihet brenda planit të periudhës 2024-2029 dhe brenda legjislacionit kombëtar. Masat duhet të konsiderohen si të detyrueshme me ligj për autoritetet e përcaktuara pas miratimit të PMBU-së.

Periudha e dytë e konsultimeve publike përfundoi në maj 2023 dhe u shoqërua gjithashtu me procesin e hartimit të Raportit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor.

Gjatë kësaj periudhe ka pasur takime me përfaqësues të grupit ndërinstitucional të punës, me përfaqësues nga organizata të ndryshme joqeveritare dhe me Këshillin e Basenit Ujor. Drafti i planit u shpërnda për konsultim dhe mbledhje mendimesh në institucionet e linjës, duke ndjekur rrugën e procedurës institucionale.

Ka pasur edhe kontribute nga ekspertë të fushave të ndryshme, të fokusuara kryesisht në programin e masave. Këto ndryshime u pasqyruan në Planin përfundimtar të Menaxhimit të Basenit Ujor Mat.

PLANI I MENAXHIMIT TË BASENIT

UJOR MAT

Shtojca Teknike XIII (Të dhënat)

Materiale plotësuese të marra nga të dhënat e sektorëve të ndryshëm në Agjencinë e Menaxhimit të Burimeve Ujore

Përgatitja e PMBU-ve ka një sërë hapash që janë identifikuar dhe çdo aktivitet (seminare/trajnime) do të strukturohet rreth këtyre hapave. Hapat e përdorur këtu janë:

- Fillimi i procesit të PMBU-së;
- Karakterizimi;
- Vlerësimi i Presioneve dhe ndikimeve;
- Zonat e mbrojtura;
- Monitorimi;
- Objektivat mjedisore,
- Analiza ekonomike;
- Programi i Masave;
- Plani i Menaxhimit të Baseneve Lumore (i plotë);
- Konsultimi

Këta hapa bazohen në DKU të BE-së dhe në Strategjinë e Përbashkët të Zbatimit të BE-së për DKU me një numër dokumentesh udhëzuese.

Tabela 1– Seksionet kryesore të PMBU-së

1 Administrimi & Koordinimi
2 Konsultimet me ekspertë dhe publikun
3 Objektivat Mjedisore
4 Përvijimi & Karakterizimi Ujërave Sipërfaqësor
5 Përvijimi & Karakterizimi Ujërave Nëntokësore
6 Përvijimi & Karakterizimi i zonave të mbrojtura ujore
7 Rrjetet e monitorimit, të dhënat dhe tendencat
8 Presionet e trupave ujorë dhe Vlerësimi i Statusit
9 Analiza ekonomike e përdorimit të ujit
10 Përmbledhje e ndikimit dhe programi i masave

Tabela 2 – Vlerësimi Teknik i Ndikimeve Hidromorfologjike të HIDROENERGJISË

EMRI HIDROCENTRALIT	KODI UJOR	EMRI I TRUPIT UJOR	NR. TURBINAVE	Σ FUQIA E INSTALUAR MW [1]	Σ RRJEDHJA E INSTALUAR m^3/s [2]	RRJEDHU MESATAR VJETOR [3]	RRJEDHJE MJEDISORE MJEDISORE [4]	NDËRPRIMI I RRJEDHJES (%) [5]	PRODHIMI I ENERGJISË 2017	PRODHIMI I ENERGJISË 2018	PRODHIMI I ENERGJISË 2019	KOHA MESATARA E EKZEKUTIMIT	KOHA MESATARA E EKZEKUTIMIT	STATUSI EN15843 [7]	ARRITJA E SHFERUAR (m) [8]	REZULTATI I NDIKIMIT [9]
HEC KUMBULL		Përroi i Kumbullës	1	0	0.5	0.5	0		1,445	2043	1725					
KRYEZI		Qafe Mali	1	1.99	4.086	2.639	0,198		240	3,396						
FUSHË-ARRËZ		Fan I Madh	1	1.99	4.42	2.64	0,221									
DAZNJANË		Daznjane	1	1.518	0.4	0,232	0,029					3358				
GURI I ZI		Kurvajes	1	1.719	1.8	0,963	0,091									
SHELLI		Gryka e Shëlliut	1	1.518	0.4	0,188	0,023					2846				
DENI		Përpizës	1	0,497	0,348	0.19	0.02					3120				
LETAJ		Thekrës	1	0.48	0,528	0,255	0,245				3 10					

[1]Totali i fuqisë së instaluar të të gjitha turbinave (MW). Nga Regjistri Kombëtar i Lejeve të Burimeve Ujore në tetor 2022

[2]Totali i prurjes së instaluar të të gjitha turbinave me kapacitet maksimal (m^3/s) Nga Regjistri Kombëtar i Lejeve të Burimeve Ujore

[3]Fluksi mesatar vjetor në pikën e nxjerrjes (m^3/s) Nga Regjistri Kombëtar i Lejeve të Burimeve Ujore

[4]Mesatarja Vjetore Q90 në pikën e abstraksionit (m^3/s). Q90 është tregues i rrjedhës bazë të ujërave nëntokësore dhe përfaqëson praktikën më të mirë 'rrjedhën minimale mjedisore'.

[5]Llogaritur si (Σ Fluksi i instaluar / Fluksi mesatar vjetor). Ndërprerja e rrjedhës mund të jetë dukshëm më e madhe në periudhat e rrjedhjes së ulët, p.sh. gjatë periudhave Q90.

[6]Koha e funksionimit të turbinave supozon se të gjitha turbinat kontribuojnë në mënyrë të barabartë në prodhimin e energjisë.

[7]Shkalla e përçarjes hidromorfologjike (1 = asnjë, 5 = e ndërprerë rëndë) rrjedh nga standardi evropian EN15843 dhe mund të lidhet me statusin.

[8]Shtrirja e varfëruar është gjatësia totale e lumit nga pika e nxjerrjes në pikën e shkarkimit, në metra.

[9]Përcaktuar si: EN15843 Statusi x Gjatësia e arritjes së varfëruar/500. Nota e ndikimit është një vlerë nominale për krahasim ndërmjet HEC-eve.

ANTENA		Zalli I Shtames	1	1.105	0,5805	0,339	0,0429				1,158				
EME		Gurzit	1	0.45	1.6	0,924	0,106								
SHINI		Bizës	1	1.94	0.42	0.34	0,029								
MERKURTHI 2		Mërmkurthit	1	1.3	1.08	0,673	0.06		1,44	2043	1725				
THIRRË		Kumbullës	1	1.82	1.2	0,65	0,056								
NDERFUSHAZ		Sharrës	1	1.125	0,95	0.17	0,0175								
MËSHURDH		Mershurdhit	1	1.1	0.5	0,625	0,031				795	6480			
PAMBAD		Zalli I Hotes	1	1.015	1.816	0,845	0.21								
GURRA		Gurra e Madhe	1	0.6	0.4	0.15	0,007				421				
MADHESH		Lunres	1	0,93	1.1	0,836	0,026								
TRAJA 1		Trajës	1	0,982	0.9	0.71	0,022								
MUSHTRI		Fan i Vogël	1	1,985	8.4	7.62	0,616								
FIORINA		Fan i Vogël	1	1.983	8.2	7.48	0,605								
KASAJ		Fan i Vogël	1	1.97	9.5	7.8	0,675								
BARDHGJANA 2		Fan i Vogël	1	0	7	5.98	0.26		2426	3764					
LJUSA		Zalli I madh	1	0	2.5	1.96	0,318								
BUSHI		Guri I Topit	1	0.12	0.16	0.09	0,008								

RRËSHENI		Përroi i Rrëshenit	1	0	0.48	0.26	0.03								
PAULINI		Uraka	1	0	3.67	1.55	0.15								
KALOR 1		Fani i Madh	1	0	0,95	0,592	0,016								
KALOR 2		Fani i Madh	1	0	3.45	2.84	0,051								
KALIVARE 1		Kimzës	1	1.475	0.32	0.2	0,015								
KALIVARE 2		Kimzës	1	0,526	0.3	0.18	0,013								
KALIVARE 3		Mesuli	1	3.321	0.7	0.46	0,035								
KALIVARE 4		Mesuli	1	0,275	0.3	0.19	0,014								
BLAÇ		Kumbullës	1	1.3	0.33	0,917	0,023				878				
ARRËZ		Përroi i Arresit	1	1.613	0.43	0,289	0,074		10258	16,890					
KACINAR		Përroi i Zi, Përroi i Majushit, Përroi i Arrzes.	1	2.569	1.41	1.2	0,107								
SIMONI		Përroi i Shpërdhazës	1	1.558	2.61	1.74	0,156								
SHPËRDHAZË		Shpërdhazë	1	1.11	3.66	2.44	0,218								

SHUTRI 1		Shutrisë	1	0.37	0.14	0,127	0,013								
SHUTRI 2		Shutrisë	1	1.6	9.5	1.82	1.09								
VINJOLLI 1		Varroshit	1	1.84	1.2	0,93	0,115					4130			
DOMA		Lusës	1	1.695	0.9	0.7	0.09					3657			
MALLUNXA		Zalli Madh	1	1.64	2.6	2.04	0.23								
DARDHAZ		Dardhëz	1	1.92	1.9	1.05	0,075								
KËNDONI		Përroi i Thirrës dhe Përroi i Hebjes	1	1.79	2.6	1.52	0,104								
ZALL XHUXHË 1		Zall Xhuxhë	1	3.487	1.6	0.77	0,025								
ZALL XHUXHË 2		Zall Xhuxhë	1	1.254	1.6	0.77	0,024								
SEKE		Melthit	1	12.667	5.5	3.3	0.2								
ZAIS			1	2.295	1.2	0.83	0.15								
GJERMANI 1		Zallit, gjermanisht	1	4.8	1.4	0.6	0.02								
GJERMANI 2		Zallit, gjermanisht	1	1.5	1.8	1.1	0.05			1351	8101				
DARSI 1		Darsit	1	3.328	1.693	0.61	0.09				16,116				
DARSI 2		Darsit	1	11.635	4.135	2.11	0.35								
SHËNGJUN		Bënjit	1	2.04	2.2	1.53	0,207								
SHKOPET		Liqeni i Shkopetit	1	22.353	80	44.5	3					3758			

ULËZ		Liqeni i Ulzës	1	0	64	40.4	3					4762				
STAVEC		Përroi i Lenës, Theknës, Xixllës	1	0	9.5	6.42	1.07					3700				
LUMËSHTYLLA		Përroi i Shtjellës	1	0	0.7	0,425	0,0396					2960				
GJONI		Lusës	1	0	3.22	2.68	0.26					3815				
GOJAN		Lumi Fan	3	15	16	8.83	0,501									
KAULINA		Fani i Madh	2	1.75	6.385	4.018	0.38									
SH&SH BICAJ		Përroi i Bicajt	2	0,527	1.125	0,805	0,065					2972				
PRELLË		Lumi Uraka	1	14.95	10	4	0.2				31.597					
BARDHGJANA		Përroi i Bisakut	1	0.75	0.3	0.34	0,031		2426	3764						
SHUTINË			1	0	0.8	0.48	0,051		212	2741						
KOXHERRI			1	0,6195	0.4	0,59	0,028			1640	1,393					
BALLENJE		Përroi i Sharrës	1	1,905	0.7	0.46	0,025		1943	4026	3618					
KOKA 1		Përroi i Liconës	1	2.5	1.15	0.67	0.05		3977	6082						
PESHK		Përroi i Liconës	2	3.43	3.6	2.2601	0.56		9251	12,505		5240				

OSMANI		Përroi i Liconës	1	2	1.07	0,169	0,029									
SHENGJON 1		Përroi i Shëngjinit	1		0.6	0.43	0,046				987					
SHENGJON 2		Përroi i Kenelës	1		0.5	0.36	0,105									
SHENGJON 3		Përroi i Kenelës	1	0	0.3	0.21	0,022									